

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Mitsvot ha-gadol

Moses ben Jacob <of Coucy>

יצוקם השם

Be-Ṷenetsiya, 307 [1546 oder 1547]

השע תוצמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10138

והא לך רמזים של מצות עשה מנינים רמז כמנין אברים של אדם שכל אבר ואבר אומר לו לאדם עשה בי מצוה:

אלה

המצות

א	אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני	א	לצדק הדין על כל המאורע ויחשוב כי הכל לשובתו שנאמר וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש ארצו בנו עקב ה' אלהיך מוסרך
ב	מזות עשה להאמין כי אותו שנתן לנו את התורה בהר סיני על ידי משה רבינו הוא ה' אלקינו שהוציאנו ממצרים שנאמר אנכי א' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים	ב	להתפלל בכל יום שנאמר והעובדו בכל לבבכם ותניא עקב בספרי איזוהי עבודת שבלב זו תפילה ושם בארנו הלכות תפילה ובית הכנסת ודין קריאת הפרשיות שיברכו הכהנים את ישראל שנאמר כה תברכו וגומר
ג	והאברהם ארץ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך	ג	לקשור תפילין ביד שנאמר וקשרתם לאות על ירך' ואתחנן לקשור תפילין בראש שנא' והיה לטוטפות בין עיניך' ואתחנן לקבוע מזוזה שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתיך' ואתחנן שיכתוב כל איש ספר תורה לעצמו שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת
ד	לקדש ארץ שמו הגדול שנאמר ונתקדשתי בתוך בני ישראל	ד	שיכתוב המלך ספר תורתו יתר על ספר שהיה לו כשהיה הדיוט: שנאמר והיה בשבתועל כסא ממלכתו וכתוב לו וגומר: שם בארנו הלכות ספר תורה ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם
ה	לעשות מצוות נביאי האמרת שנאמר נביא מקרבך מאחזק כמוני יקים לך ה' אלהיך אליו תשמעון	ה	לברך אחר אכילת לחם שנאמר ארץ אשר לא במסכנות תאכלו בה לחם וגומר: ואכלת ושבעת וגו': שם בארנו הלכות כל הברכות בין שלמיני מאכל בין לפניהם בין לאחריהם בין ברכת הריח בין ברכת ההודאה והלכות נשילת ידים
ו	מאחזק כמוני יקים לך ה' אלהיך אליו תשמעון	ו	למול את הזכר' ביום השמיני שנאמר וביום השמיני תזריע ימול בשר ערלתו
ז	ללכת בדרך שנאמר והלכת בדרך שנאמר אחריו	ז	זכור את יום השבת לקדשו זכרהו בקידוש היום
ח	לדבקה בו שנאמר וכו' תרבה	ח	לשבות בו ממלאכה שנאמר וביום השביעי תשבות ומצות עשה מדברי הנביאים לעשות כבוד לשבת ועונש: שנאמר וקראת לשבת עונש
ט	להתנהג עם חבירו כאשר ידאר שחבירו מתנהג עמו שנאמר ואהבת לרעך כמוך	ט	לשבות ביום הכפורים ממלאכה שנאמר שבת שבתן הוא לכם
י	לאהוב הגר שנאמר ואהבתם את הגר' להוכיח שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך' שהייב אדם ללמד את בנו תורה ומצות שנא' ולמדתם אותם את בניכם	י	להתענות ביום הכפורי שנאמר תקעו את נפשותיכם' אלוזק שם בארנו מה הן עיבוי יום הכפורים
יא	מפני שיבה תקום והודת פני זקן	יא	ספ מצו' יב ב ז ii לשבות
יב	לאבד עין וכל משמטיה שנאמר אבד תאבדן את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים		
יג	להרוג עיד הברחה ולשרוף העיר וכל השלל שנא' והכה תכה את יושבי העיר וגומר		
יד	שישוב החוטא מחטאו ויתודה שנאמר כי יעשו מכל חטאות האדם והתודו		

רמזי מצות עשה

למור 3	לשבות בראשון של פסח שב' ביום הראשון מקדש קדש	שאובר בפרשה וכו' יפתח איש בתולה	מספטי
למור 4	לשבות בשביעי בו שנאמר וביום השביעי מקרא קדש	שישא האונס ארת אנוסתו עם שאר דיני שנאמר ולו תשא	תשא
למור 5	לשבות בחג השבועות שנאמר וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש	שתשב אשת מוציא שם רע תחתי ולעולם שנאמר ולו תשא	תשא
למור 6	לשבות בראש השנה שנאמר ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש	לעשות למוטח כל הכתוב בפרש' קנאות שנאמר ועשה משא	משא
למור 7	לשבות בראשון של חג הסוכות שנאמר ביום הראשון מקרא קדש	שישא כהן גדול נערה בתולה והו' אשה בבתוליה יקח למור	למור
למור 8	לשבות בשמיני בו שנאמר וביום השמיני מקרא קדש	שיהיו הכהנים מטמאי לקרוביהם כאשר ישראל שבא למור	למור
למור 9	להשבות חמץ ביד שנאמר ביום הראשון תשביתו שאור מבתים: שם בארנו הלכות ביעור חמץ	לשאריו הקרוב אליו וגו' ולאחותו וגומר לה יטמא	למור

אלו הם מצות עשה של הכשר מאכלות:

למור 10	לשבות בלילה ההוא ניסי יציאת מצרים: שנאמר וזכור את יום הזה אשר יצאתם ממצרים: ונאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמור בעבור זה עשה ה' לי בשעת שיש מצה ומרור מונחים לפניך	לבדוק בסימני בהמה וחיה שנאמר זאת הבהמה אשר תאכלו וגומר והבדלתם בין הבהמה וגומר	למור	
למור 11	לתקוע כשופר בראש השנה שנאמר יום תרועה יהיה לכם	לבדוק בסימני חגבים עד שידע הטמא מן השחור שנאמר אשר לו כרעים ממעל לרגליו	למור	
למור 12	בסכות תשבו שבעת ימים	לבדוק בסימני הדגים עד שידע הטמא מן השחור שנאמר את זה תאכלו ועוד נאמר להבדיל בין הטמא ובין השחור	למור	
למור 13	הקדחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפז תמרי וענף עץ עבות וערבי נחל ושחתם לפני האלקים שבעת ימים	שישחוט מי שירצה לאכול בהמה חיה או עוף כהלכותיו ואחר כך יאכל שנאמר והבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך שם בארנו הלכות שחיטה: ודין בדיקת טריפות הריאה ושאר טרפיות אף על פי שעיקר אוהרת טרפות הריאה בכפר מצות לא תעשה	לכסות דם שחיטת העוף חיה הנאכלים שנאמר חיה או עוף אשר יאכל ושפך דמו וכסוהו בעפר	למור
למור 14	חודש האביב ונאמר חג האסיף תקופת השנה	לשלח את הקן שב' שלח תשלח את האם וגומר	למור	

אלו הן מצות עשה מסדר נשים:

למור 15	לקדש אשה בכסף או בשטר או בביאה שנאמר כי יקח איש אשה ובעלה שם בארנו וילכות קידושין: ודין הלכות כתובה: ודין הדברים שהייב האיש לעשות לאשה והדברים שהאשה חייבת לעשות לאיש: ודין מתי מארסין ומתי נושאין: ודין מה היא נדוניה: ודין מהוה נכסו צאן ברזל: ומה נכסי מלוג:	לדון בנזקי אדם שנאמר כי יצא אש וגומר	למור
למור 16	ודין ממה האלמנה תגבה כתובתה ועד כמה שנים תגבה כתובתה: ודין מי שהיה עליו שטר הוב וכתובה איזה מהם קודם: ודין בעל שמכר מנכסיו ואחר כך הסכימה האשה למכור: ודין כתובת בנין דיכרין: ודין דברים הנקנים באמירה: ודין המזנה והעוברת על דת ודין נושא אשה ונמצאו עליהם נדרים או מומין או האיש שנולדו בו מומין	לדון בנזקי אדם המזיק חבריו שנאמר כי יריבון אנשים והכיר איש אדם דעהו וגומר שם בארנו כל דין מוסיק חבריו בין בגופו בין בממונו ודין המסור ודין הרודף ודין שבר כלים	למור
למור 17	לפרות ולרבות שנאמר פרו ורבו	לדון בגניבה במיתה ובתשלומין שנאמר כי יגנב איש שור או שה וגומר אם במחלתת ימצא הגנב שם בארנו דין גניבת דין שומר שנבב או נגנב במיתו ודין המכיר כליו או ספרו ביד אחר	למור
למור 18	לגרש אשה בשטר שנאמר וכתב לה ספר כריתות בארנו שם הלכו גיטין והלכות מיואן: ודין אשה שנתארמלה אונתגרסה כמה צריכין להמתין להינשא לאחר	לצדק המאזנים עם המשקל ודין שנאמר מאזני צדק אכבי צדק	למור
למור 19	ודין מי שנאמן להעיד על אשה שבת בעלה	שחייב אדם להחזיר הגזילה שנאמר והשיב אדם הגזילה אשר גזל שם בארנו הלכות גזילה: ודין הדר בחצר חברו שלא מדעתו: ודין שולח יד בפקדון: ודין שואל מדעת: ודין טוען מחבירו שגזלו: ודין מחוייב שבועה	למור
למור 20	לייבם אשת אב מאב כשמת אחיו בלא זרע שנאמר ובן אין לו יבמה יבא עליה		
למור 21	להלוך אס לא רצה לייבם שנאמר וחליצה נעלה:		
למור 22	לדון בבפתח בחמשים שקל כסף עם שאר דינין כמו		

אלו הן מצות עשה של נזיקין:

למור 23	לגרש אשה בשטר שנאמר וכתב לה ספר כריתות בארנו שם הלכו גיטין והלכות מיואן: ודין אשה שנתארמלה אונתגרסה כמה צריכין להמתין להינשא לאחר	לדון בנזקי אדם שנאמר כי יצא אש וגומר	למור
למור 24	ודין מי שנאמן להעיד על אשה שבת בעלה	לדון בגניבה במיתה ובתשלומין שנאמר כי יגנב איש שור או שה וגומר אם במחלתת ימצא הגנב שם בארנו דין גניבת דין שומר שנבב או נגנב במיתו ודין המכיר כליו או ספרו ביד אחר	למור
למור 25	לייבם אשת אב מאב כשמת אחיו בלא זרע שנאמר ובן אין לו יבמה יבא עליה	לצדק המאזנים עם המשקל ודין שנאמר מאזני צדק אכבי צדק	למור
למור 26	להלוך אס לא רצה לייבם שנאמר וחליצה נעלה:	שחייב אדם להחזיר הגזילה שנאמר והשיב אדם הגזילה אשר גזל שם בארנו הלכות גזילה: ודין הדר בחצר חברו שלא מדעתו: ודין שולח יד בפקדון: ודין שואל מדעת: ודין טוען מחבירו שגזלו: ודין מחוייב שבועה	למור
למור 27	לדון בבפתח בחמשים שקל כסף עם שאר דינין כמו		

בין בריא בין שכיב מרע: ודין חלוקת קרקעות בין השותפין והרחקת נזקי השכנים: ודין בעל המיצר ודין שלוחו של אדם: ושותפות ומשפטיהן במקחן ובממכרן ובחפצן ובשכרן

פג לרון בדיני קניין עבד עברי שנאמר כי תקנה עבד תשפטי עברי

פד להעניק לעבד עברי ולאמר העבריה שנאמר הענק לא תעניק לו

פה לפדות אמה העבריה שנאמר והפרה

פו ליעיד אמה העבריה שנאמר אשר לו יעודה והפרה ואם לבנו יעדנה וגומר

פז לעבד בעבד כנעני לעולם שנאמר לעולם בחן תעבדו

פח לרון בדיני שומר חנם שנאמר כי יתן איש אל רעהו

פט לרון בדיני נושא שכר והשוכר שנאמר כי יתן איש אל רעהו חמור וגומר

צ במצות אילו בארנו הלכות פקדון ושכירות הפועלים ושכירות בהמות ושכירות בתים: ודין האומן שקלקל: ודין מראה דיבר לשולחני ואמר רעע טוב

צא לתת שכר השכיר בזמנו שנאמר בזמנו תתן שכרו שם בארנו דין טענת שכיר עם בעל הבית

צב שיניח בעל הבית לשכיר לאכול בזמן שכירותו שנאמר כי תבא בכרם רעך וגומר שם בארנו דין הפועל שאין לו להתענות פן יכשל כמו

צג לרון בדין השואל שנאמר וכו' ישאל איש וגומר

צד להלו' לעני שנאמר אם כסף תלוה את עמי אם זה אינו רשות אלא מצוה שנאמר העבט תעביטנו שם בארנו דין מלווה עם הלווה היאך יגבר חובו ומאיזה דבר יגבה

צה הממשכן חברו בבית דין מצוה שיחזיר לו המשכון בעת שהוא צריך לו שנאמר השב תשיב לו העבטו

צו במצות אילו בארנו משפט הלוואה בין מלוה בשטר בין מלוה בעל פה: ודין מלוה שבא ליפרע מבכסי יתומי: ודין בא להפרע שלא בפני הלוה: ודין מלוה על המשכון ואבד המשכון או חולקין זר על זר במנין מעות המלוה: ודין מלוה חברו ביישוב ותבעו במדברי ודין הנשבעין ונטילין: ודין לוח אומר פרעתי

צז בחצה והעדים מעידין שפרעו כולו: ודין מודה בשטרו שכתבו אם צריך לקיימו: ודין שטר שלוח בני ופרעו: ודין הלוה שטוען ואומר פרעתי: ודין המלוה שאומר זרק לי חובי והפטר: ודין שולח מנה ביד שליח למי שנתחייב לו ונא לחזור בו: ודין אומר לחברו תן מנה לפלוני שאני חייב לו: ודין טענת פרוע בשטר שביד שלישי ודין טענת יורשין: ודין מוציא שטר חוב שהיה כתוב בו בכבל מנכהו מבעות

צח בכל: ודין שטר שאין בו מקום או זמן אם כשר: ודין אחריות טעות סופר הוא בכל השטרות: ודין משתעבד מטלטלי' שלו: ודין עשה שדהו או עבדו אפותיקי: ודין בעל חוב שבא לטרופ במה יסלקוהו: ודי' מי שיש עלינו חובות הרבה איזה יקדים: ודין טריפת שדה ופירות בין בנגזל בין בכעל חוב: ודין סדר גביית החוב: ודין שטרי חוב המוקדמין והמאחרין: ודין מי שאבד שטרו או נמחק: ודין מי שפרע מקצת חובו: ודין בא לחלוק שטר אחד לשנים: ודין השטרות שנכתבין לאחד לבדו: ודין מי נתן שכר הכתיבה: ודין שני יוסף בן שמעון הודים בעיר אחת בענין שטרותיהן: ודין מדות הערבות

צט ספ' מען יב נ 12 iii דין

שבעה ואינו יכול לישבע: ודין שאסור לקנות דבר הגזול: ודין הגזלן שמת: ודין המוכסין והלסשין והגדרים שנדרום להם: ודין המלכו' ודין דבר' ששטפו נהר או לקחו גייסי ודין שנתחלפו כליו בבית המשתה: ודין בפרוהו יונים ומשחקי בקוביא: ודין גזול דבר שבמצוה: ודין כפר בפקדון ובשבע והודה משלם קרן וחומש ואשם: ודין מחזיר גזילה ודין גזל הגר: ודין גזול שדה מחברו או כונה ביתו שלא ברשות

צ להשיב אבידה לישראל שנא' השב תשיבם לאחיד שם בארנו דיני השבת אביד': ודין המשיב אבידה ונתבטל ממלאכתו ודין אומר לחברו להגזיל ממנו ונתנה עמו יותר מן הראוי: ודין שירא שטרפה גיים: ודין ספינה שהקילו ממשהה מפני החשול: ודין באיזה ענין מחזירין אבידה: ודין שומר אבידה אם הוא כשומד חנם או כשומר שכר: ודין לשמור האבידה שלא תתקלקל: ודין באיזה מציאה יזכה האדם ובאיזה ענין: ודין מציאו בני ביתו של אדם באיזה יזכה ודין מוצאי שטרות

צא להגלות רוצח הרוג בשגגה שנאמר וישב שם עד מות הכהן

צב להפריש ערי מקלט שנאמר שלש ערים תבדיל לך: להגזיל הנדרף מיד הרוגף שנאמר וקצותה את כפה: לערוף העגלה ערופה כמצותה שנאמר וערפו שם ארז העגלה

צג לעשות מעקה שנאמר ועשית מעקה לגניך שם בארנו הדברים שאסרו חכמים מפני שיש בהן סכנת נפשות

צד לעזור המשא מעל חברו או מעל בהמתו שנאמר עזוב תעזוב עמו

צה להקים המשא מעל הבהמה שנאמר הקם תקים עמו שם בארנו דין הולכין במקום צר אחד טעון ואחד ריקם

צו לרון בדין מקח וממכר בדברים שהם מתקיים בהן ודברים שאינם מתקיים בהן שנאמר וכו' תמכרו ממכר לעמיתך וגומר: שם בארנו במה יקנה אדם מטלטלין: ובמה יקנה עבדים ובהמות: ובמה יקנה קרקעות: ודין נוטל מחבירו דבר למכור או לבקרו ונאנס מידו: ודין קניין המטבע: ודין מלוה ופקדון שנקנין במעמד שלשתן: ודין קניין שטר': ודין מוכר וחזור: ודין נותן מעות לחברו לקנות לו דבר והלך חבירו וקנאו לעצמו במעות שלו: ודין שלשה שנתנו מעות לאחד לקנות וקנה במקצת הדמים לאחד מהם: ודין מוכר דבר וקבל במקצת הדמים: ודין מוכר שטעה במנין המעות: ודין מתנה למכור כמח שישומו שלשה: ודין בארבעה זמני מעות קנו': ודין מי שאנסוהו למכור ודי' אסמכת': ודין מוכר אומר במנה ולקוח אומר בחמשים והלך כל אחד לביתו ואחר כך לקחו כתם: ודין שנים החולקים על המקח אחד אומר לקחתיו וזה אומר לקחתיו: ודין לקוח שטוען לחנוני שפרעו: ודין מוכר בהמה ונמצאת טרפה: ודין מוכר מקום לחברו לעשות לו בית: ודין מקנה דבר שלא בא לעולם: ודין המקנה לעניים: ודין הפרש בין קונה שדרה לפירותיהם לשוכר שדרה מחברו: ודין מוכר אלנות ופרדס ובית חצר ועיר: ודין איזהו שמקחו קיים ואיזהו שמקחו בטל: ודין מחזוק בבכסי הגר: ודין נותן מתנה באיזה ענין תתקיים המתנה: ודין כותב נכסיו לאחרים או לבניו או לאשתו

רמזי מצות עשה

דין מקום שבשטר : ודין מקום חתימת העדים :
 ודין להודיר באותיות / ודין שטר שכתוב בו סכום אחד
 מלמטה ולמעלה מכחישו /

כח קכב בדין חובע ונתבע מודר מקצת או כופר שנאמר
 על כל דבר פשע וגומר אשר יאמר כי הוא זר שם
 בארנו דין שבועות שמן התורה : ודין הנשבעין ונטולין
 שהוא מדבריהם / וכן הנשבעין בטענת ספקי ודין
 שבוע היסת : ודין להפך השבועה : ודין צדי ערעור
 שבין אדם להברו בין במטלטלין בין בקרקעות בין
 בשטרות /

כח קכג לדין בדיני נחלות שנאמר והיתה לבני ישראל לחוקת
 משפט שם בארנו דין הנכסים כנחלה : ודין שבוי
 שנשבה : ודין האפטרופסין /

כח קכד להעמיד דיינים בכל עיר ועיר ושטרות הרודים
 בעם : שנאמר שפטים ושטרות תתן לך בכל שעריך
 שם בארנו הלכות הדיינים : ודין ברירתן : ודין
 טעותן /

כח קכה ללכת אחרי הרוב אם נחלקו הדיינים שנאמר אחרי
 רבים להטות שם בארנו מה בין דיני ממונות לדיני
 נפשיות /

כח קכז להיות בית דין הורגין בסייף שנאמר נקום ונקם
 להיות בית דין הורגין בהגק שנאמר כות יומת הגואף /
 להיות בית דין שורפין באש שנאמר באש ישרופו /
 להיות כירת דין סקלין באבנים שנאמר וסקלתם
 באבנים /

כח קכח לתלות מי שנתחייב תלויה שנאמר ותלית
 לקבור הנהרג ביומו שנאמר כי קבור תקברנו ביום
 ההוא /

כח קכט להלקות הרשע שנאמר והפילו השופט והכהו
 להשורת העבלי דינין שלא יכבד זה יותר מזה שנאמר
 בצדק תשפט עמיתך /

כח קל א מדבר שקר תרחק שם בארנו שמונת לשונות בדבר
 שלום ודין שלא יאמר הדיין אני מאמין זה כשנים ודין
 שלא יבא אדם עם חברו בערכאות של גוים /

כח קלא הודיע ערות לחברו שיעיד לו בבית דין שנאמר והוא
 ער או ראה או ידע /

כח קלב לדרוש ולחקור העדים שנאמר ודרשרת וחקרת שם
 בארנו דין עדות : ודין קיום שטרות /

כח קלג לעשות לעדים זממין כאשר זממו לעשות שנה ועשית
 לו כאשר זמם לעשות לאחיו /

כח קלד לטמוע לבירת דין הגדול שיעמדו להם שנאמר ועל
 המשפט אשר יאמרו לך תעשה /

כח קלז כבד אביך ואת אמך /

כח קלב איש אמו ואביו תראו /

כח קלז להעמיד להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך /

כח קלח להכרית זרעו של עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק /

כח קלז לזכור תמיד מעשיו הרעי ואריכותו בדרך שנאמר וזכור
 אשר עשה לך עמלק בדרך /

כח קלז להודים שבועה עממים שנאמר כי החרם תחרימם /

כח קלח כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום /

כח קלז לתקן מקום אחד מהוץ למחנה להפנות בו וזהוה לז
 יתד תקועה על כלי מלחמתו שיהפור באותו יתד
 גומא אחת לצאת בו יתפור וכסר שנאמר ויד תהיה
 לך מרוץ למחנה וגו' ויתד תהיה לך וגומר ענין עשה
 אחד הוא /

כח קכ שיהיה כהן אחד משוח לדבר אל העם בשערת מלחמה

שנאמר והיה כקרבתם אל המלחמה ונגש הכהן / שפטים
 קכא כי יקח איש אשה חדשה וגומר כפי יהיה לביתו שגרו תנא
 אחת ושכח את אשתו אשר לקח /

קכב לעשות ליפת תואר ככתב בפרשה שכל וראית כשביה / תנא
 אל יעתיק אדם הלכות אבל בכאן כי אין זרז מקומו
 אלא בסוף כל רמח מצורת עשרה שאינן אלא מברכי
 סופרים כאשר הוכחנו שם /

אלה הם מצו' עשה החלויו בנדריו ובשבועתו

קכג שיטבע בשם מי שנתחייב שבועה בכירת דין שנאמר
 ובשמותו שבע שם בארנו היאך בירת דין משביעין ואתמנן
 והיאך מאיימין /

קכד שיקיים אדם שבועתו ונדרו שנאמר מוצא שפתיך תנא
 תשמור ועשית כאשר נדרת ונאמר ככל היצא תמנא
 כפי' ועשה /

קכה לדין בהפרת נדרים ככל הכתוב בפרשה שנאמר אלה תזית
 הזקנים אשר צוה ה' את משה בין איש לאשתו בין אב
 לבתו כנעוניה בית אביו /

קכו שיגדיל הגזיר טעור ראשו שנאמר גדל פרע שער ראשו נכא
 קכז שיגלח הגזיר על קרבנו כששיל' גזירתו או כשיטמא נכא
 שנאמר כי ימות בת עליו /

קכח לדין בערכי אדם שנה' כי יפליא נדר בעריךך וגומר / כמקומי
 קכט לדין בערכי בהמה שנאמר ואם בהמה אשר יקריבו / כמקומי
 קל לדין בערכי בתים שנ' ואיש כי יקדיש את ביתו וגו' / כמקומי
 קלא לדין בערכי שדו שנאמר ואם בשדה אהותו יקדיש וגו' / כמקומי
 קלב לדין בדין מחרים נכסיו שנאמר אך כל חרם אשר יחרים
 איש וגומר שם בארנו דין ההקדש באיזה ענין יהיה
 ובאיזה ענין פורין אותו ודין מי שהחריס בזמן הזה /

קלג להפריש תרומה גדולה לכהן שנאמר ראשית דגנך תתן
 לו שם בארנו המקומות והזיבות בתרומות וכעשרות
 והדברים הפשוטים מתרומה וכעשרות /

קלד להיורט הלויים מפרישין תרומת מעשר מן המעשר קכח
 שלקדו מישראל שנאמר כי תקדו מאת בני ישראל את
 המעשר גם במצוה זו בארנו משפט התרומה חילוקיה
 להיורט ישראל מפרישין אחר תרומת גדולת אחד
 מעשרה מן הגשאר ונתנו ללויים שנאמר כי את מעשר קכח
 בני ישראל אשר ירימו לה' שם בארנו הלכות מעשר
 הדברים המחייבים כמעשר : ודין הדברים הפשוטין /
 ודין תרומת מעשר של דמאי : ודין מעשר שני של
 דמאי /

קלו להפריש מעשר שני שנאמר עשר תעשר את כל תבואת קלא
 זרעך וגומר שם בארנו דין מעשר שני ופדיונו /

קלז להיות נטע רבעי קדש שנה' ובשנה הרביעית ויהיה וגו' קנשים
 שם בארנו דין נטע רבעי ופדיונו /

קלח להתודו וידוי מעשר שנ' ואמרת לפני ה' אלהיך בערתו תכא
 הקדש מן הבית וגומר /

קלט להביא ביכורים למקדש שנאמר ראשית ביכורי אדמתך קכט
 תביא בית ה' אלהיך /

קמ לקרות על הביכורים במקדש שנאמר וענית ואמרת תכא
 לפני ה' אלהיך /

קמא להפרי' חלה לכהן שנאמר ראשי עריכותיכם חלה תריבו קמא
 תרומה שם בארנו חלוקי הארצות לחלה /

קמב לתת לכהן הודו והלחיים והקיבה שנאמר ונתן לכהן קמב
 הודו והלחיים והקיבה /

קמג לתת ראשית הגז לכהן שנאמר ראשית גז צאנך תתן לו קמג
 קמד

קמ לפרות בכור אדם שנ' וכל בכור אדם בכניך תפדה
קמ לפרות פטר חמור שנא' ופטר חמור תפדה בשה
קמו לערוף פטר חמור שנאמר ואם לא תפדרה וערפתו שם בארנו עשרים וארבע מתנות כהונה
קמז שתשבות הארץ בשנה השביעי מעבודת קרקע שנאמר ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ
קמח שיפקיר אדם פירות שביעית שנא' ואכלו אבינו עמך ויתרם תאכל חית השדה ונאמר לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך
קמט להשמיט כספו בשביעית שנאמר שמוט כל בעל משה ידו
קנ שימנו בית דין שנות היובל שבע שבע שנים וסופרת לך שבע שנתות שנים שבע שנים שבע פעמים
קנא לקדש שבת החמישים בשביעית שנא' וקדשתם את שבת החמישים שנה
קנב לתקוע שופר בעשרה בתשרי כדי לצאת עבדי להפשו שנא' וביום הכפורים תעבירו שופר בכל ארצכם וגו' וקראתם זרור
קנג שתחזור אחזה ביובל שנא' ושבתם איש אל אחוזתו להיות נאולת בתי ערי חומה עד שנה שנאמר והיתר נאולתו עד תום שנת ממכרו
קנה לתת ללוי ערים לשבת וגם הם קולטות שנ' ונתנו ללוי מנחלת אחוזתם ערים לשבת
קנו להביח פאה
קנז להביח לקט
קכ להביח עומר השכחה
קכט להביח עוללות
קס להביח פרט הכרם לפי שבכל אילו נאמר לעני ולגר תעזוב אותם וזו היא מצות עשה
קסא להפריש מעשר עני בשנה השלישית לשמיטה בשנה השלישית לשמיטה תחת מעשה שיני שנאמר בשנה השלישית וגו' ונתת ללוי ולגר ליתום ולא למנה ללוי זה מעשר ראשון ולגר ליתום ולא למנה זה מעשר עני
קסב לתת צדקה לעניים שנא' פתוח תפתח את ירך לאחיק לענייך ולא יבונך בארצך שם בארנו הלכות הצדקה

אלוהם מצות המקדש:

קסג לבנות בית הבחירה שנאמר ועשו לי מקדש וגומר וכן תעשו ונאמר והיה המקו אשר יבחר יי' אל חיכם לשכן ארץ שמו וגומר שם בארנו היאך נעשו האולם וההיכל והעזרה והמזבחות והכלים והשערים והלשכו ודין קדושת הבית וקדושת העיר אם היא עדיין קיימת
קסד לירא מן המקדש שנאמר ומקדשי תיראו
קסה שיהיו הכהנים והלויים שומרי המקדש שנאמר ונלוו עליך ושמרו ארץ משמרת אהל מועדו ונאמר ושמרתם את משמרת הקדש
קסו לעשות שמן המשחה שיהא מוכן לדברים שבזוהין בו שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש וגומר שאן משחת קודש יהיה
קסז לעשות הקטורת כמניין סממניה להקטירו פעמים ביום שנאמר קח לך סמים ונאמר והקטיר עליו אהרן קטרת וגו'
קסח לשאת הארון על הכתף כשמוליכין אותו ממקום למקום שנ' כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו

קסט להיות הלויים עובדים בבית המקדש להיחזק שוערים ומשוררים בכל יום עם הקרבן שנ' ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד וזו שרת בשם האלהיו
קפ שיהיו הכהנים תוקעים בהוצאות על הקרבן במועדות וברח שנ' וביום שמוחתכם ומועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בהוצאות וגו'
קפא לקדש זרע אהרן ולהקדימו לכל דבר שבקדושה שנא' וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב
קפב להיות הכהנים עובדין במקדש משמרות משמרות ובכועדים כאחד שנא' וכי יבא הלוי וגו' לבד ממכריו על האבות
קפג רשיהיו הכהנים לובשים בגדי כהונה לעבודת שנאמר ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו וכהנו לו
קפד לשלח טמאים מהוץ למהנה שנאמר וישלחמן מהחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש
קפה שיקדש כהן העובר ידיו ורגליו ואחר כך יעבד שנאמר ורחצו ממנו אהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם
קפו שיהיו הקרבנות תמימים ממום שנאמר תמים יהיה לרצון
קפז לפרות פסולי המוקדשים ויצאו לחולין ויאכלו שנא' רק לאה בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר
קפח להקריב כל הקרבנות מיום השמיני והלאה שנא' והיה אהני שבעת ימי תחת אמו וביום השמיני תתנו לי
קפט למלוח הקרבנות והמנחות שנאמר וכל קרבן מנחתך ויקרא במלח תמלח וגו' על כל קרבנך תקריב מלח
קפ לעשות העולה כמשפטה שנאמר אם עולה קרבנו וגומר ויקרא שם בארנו סדר נתוח העולה המפורשת במסכת תמיד
קפא לעשות החטאת כמשפטה שנא' זאת תורת החטאת
קפב לעשות האשם כמשפטה שנאמר זאת תורת האשם
קפג לעשות השלמי' כמשפטה שנא' אם זבח שלמים קרבנו
קפד אכילת קדשים לכהנים היא מצות עשה שנאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם הכהנים ואכלים והבעלים מתכפרים
קפה וכן אכילת שירי מנחות מצות עשה שנאמר והגותרת מן המנחה יאכלו אהרן ובניו הרי אלו שתי מצוות עשה
קפו לעשות כל המנחות כמצות הכתובות בתורה כמו שאמר בפרשת ויקרא וכן מעשה מנחת חבית' בכלל מעשה כל המנחות
קפז שיביא אדם ברנל שפגע בו תהלה כל מה שהוא חייב בין מנדריים ונדבות בין מדברים אחרים שנאמר ובאת שמו והבאתם שמה וכן דורש בתורת כהנים
קפח להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה שנאמר והורה המקום אשר יבחר האלקים בו לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם
קפט שיביא אדם לבית הבחירה קרבנות שנתחייב שנאמר רק קדשיך אשר יהיו לך ונורידך תשא ובאר וגומר
קפ להקריב שני תמידין בכל יום שנאמר שנים ליום פתח עולה תמיד
קפא להדליק בכל יום אש על המזבח שנאמר ובער עליה
קפב להקטיר עצים בבקר בבקר
קפג להקטיר תרומות הדשן בכל יום שנאמר והרים ארץ ודשן אשר תאכל האש את העולה וגומר שם בארנו סדר עבודת התמיד
קפד ספ מצו' יב ד iii iz קצנ

קמ

קמו

קמז

קמח

קמט

קנ

קנא

קנב

קנה

קנו

קנז

קכ

קכט

קס

קסא

קסב

קסג

קסד

קסה

קסז

קסח

קסו

קסא

קסב

קסג

קסד

קסה

קסז

קסח

קסו

קסא

קסב

קסג

קסד

קסה

קסז

קסח

קסו

קסא

קסב

קסג

קסד

קסה

קסז

קסח

קסו

קסא

תננה קכב להדליק נרות המנורה בכל יום במקדש שנא' להעלות נר תמיד
 קכג שיקריב בהן גדול מנחה בכל יום עשירית האיפה
 כז והיא נקראת מנחת הבית שנא' זה קרבן אהרן ובניו
 פסח קכד להקריב קרבן מוסף בשבת בשני כבשים שנא' וביום השבת שני כבשים וגומר
 איזר קכז להסדיר להם ולבונה לפני ה' ככל שבת שנאמר ושמת אותם שתים מערכות וגומר ונתת המערכה לבונה זכה וגומר וכיום השבת יעריכנו
 פסח קכז להקריב קרבן מוסף בראש חודש שנאמר ובראשי חודשיכם תקריבו וגומר
 קכח להקריב קרבן מוסף כל שבועת ימי הפסח כקרבן ראש חודש שני פרים ואיל אחד ושבועת כבשים הכל עולות ושעיר חטאת באכל שנא' והקרבתם אשה וגו'
 פסח קכט להקריב ביום שני של פסח יתר על המוסף של כל יום כבש לעולה עם עומר התנופה שנאמר ועשיתם ביום הבית את העומר כבש תמים שם בארנו מעשרה מנחת העומר
 איזר קל להספור תשעה וארבעים יום דיום הבאת העומר שנא' וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה
 פסח קלא להביא חגג שבועות שהוא יום חמשים קרבן מוסף כמו בפסח וראש חודש שנאמר וכיום הביכורים וגומר והקרכתם עולה וגומר
 קלב להקריב חגג שבועות שתי הלחם היא המנחה החדשה עם הקרבנות הבאים בגלל הלחם שנאמר והקרכתם מנחה חדשה לה' והקרכתם על הלחם שבעה כבשים
 קלג להקריב מוסף בראש השנה מלבד מוסף ראש חודש שנא' ובהרש השביעי באחד לחודש וגומר ועשיתם עולה מלבד עולת החדש וגו'
 פסח קלד להקריב קרבן מוסף ביום הכפורים כמו בראש השנה שנא' ובעשור לחודש וגו' והקרכתם עולה וגו'
 פסח קלה להקריב קרבן מוסף בשבעת ימי החג שנאמר ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו' והקרכתם עולה וגו' פרים שלשה עשר אלים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים ושעיר חטאת רק שהפרים פוחתים בכל יום אחד שם בארנו הילכות ניסוך המים
 קלז להקריב קרבן מוסף בשמיני עצרת כמו בליל וביום הכפורי שנא' וביום השמיני עצרת וגו' והקרכתם עולה פר אחד איל אחד כבשים שבעה ושעיר חטאת
 כז לשרוף הגותר באש שנאמר והגותר מכשר הזבח ביום השלישי באש ישרף
 קלח לשרוף בשר קדש שנאמר ש' וחבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף
 קלט שיעשה בהן גדול כל מעשה יום הכפורים האמור על הגדר כמו ש' בפרשת אחרי שנאמר בזאת יבא אהרן וגו' שם בארנו כל עבודת יום הכפורים
 ויקרא קלז שישלם המועל בקרשי ה' הקרן וחומש ואשם שנ' נפש כי תמעול מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה' וגומר שם בארנו הילכות מעילה
 קלא בחולד בכור בהמה טהורה לישראל שיאמר הושראל הרי הוא מקודש בקדושת בכור שנא' כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש וגומר שם בארנו הילכות בכורות בין בזמן המקדש בין בזמן הזה
 קלב לעשר כל הזוללות שגולדים לאדם ככל שנה בבקר

ובצאן שנא' כל בעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תורת חקמת השבט העשירי יהיה קדש
 קלג שיקריב היהודי קרבן חטאת על שגגתו בשעשה עבירה שחייבין על זדונה כרת שנאמר ואם נפש ארת תחטא ויקרא בשגגה בעשותה וגומר שם בארנו ועבירות שחייבין עליהם הטאת קבועה וענין השגגה שמתחייב עליהם חטאת
 קלד שיקריב וחוטא אשם תלוי אם נסתפק לו שטא הטא או לא הטא עד שיודע לו ויביא חטאתו שנא' ולא ידע ויקרא ואשם ונשא עינו והביא איל וגו'
 קלז שיקריב החוטא אשם ודאי על עבירות ידועות כגון אשם גזילות אשם מעילות אשם שפחה חרופה כאשר כתוב בכל אחד
 קלז שיביא חוטא קרבן עולה ויורד בשמינית קול וביטוי שפתים וטוטאת מקדש וקדשיו והיולדות והמצורע שב' ואם לא תגיע ידו וגומר ואם לא תשיג
 קלז שיקריב סנהדרי גדולה קרבן אם טעו וחורז טלא כהלכה בעבירות את החבורות שחייבים עליהן כרת ועשו הקהל כולן או רובן על פיהם שנא' ואם כל עית ישראל ישגו ועלם דבר מעיני הקהל ועשו וגו'
 קלח להקריב הזב קרבן אור שיטור שנאמר וכי יטור הזב וגומר
 קלט להקריב הזב קרבן אור שתטור שנאמר ואם טורר וגומר
 קלז להקריב היולד קרבן אור שתטור שנא' ובמלאת ימי טורר וגומר
 קלא להקריב המצורע קרבן אור שיטור שנאמר וכיום השמיני יביא שני תורים וגו' במצות אילו בארנו ענין הזב כמה יהיה זב וגומר לקרבן
 קלב המטר בקרבן שלו שתהיה התבורה קדש שנאמר והיה חקמת הוא ותמורתו יהיה קדש
 קלג לשחוט שה תמים זכר בן שנה לשם פסח בזבכו שנא' כן שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם וגו' שם בארנו הלכות שחיטת פסח
 קלד שיהיו טמאים נדחין לפסח שני בחדש השני שנא' איש איש כי יהיה טמא לנפש וגו' בחדש השני בארנע עשר יום בין הערבים יעשו אותו וגומר שם בארנו הרבים שהעמידו חכמים דבריהם במקום כרת
 קלז לאכול הפסח כמטפטו בליל טו שנא' ואכלו את הבשר בליל הזה עלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו
 קלז לאכול הפסח שני כמטפטו בליל חמשה עשר לחדש השני שנא' על מצות ומרורים יאכלוהו
 קלז לחונן ברגלים שנא' שלש רגלים תחונן לו
 קלח להתראות ברגלים במקדש שנאמר שלש פעמי בשנה יראה כל זכורך וגו'
 קלט לשכוח ברגלים שנא' ושמת כחנך וגו'
 קלז להקהל העם לשמוע תור במצותי שביעית שנא' הקהל העם וגו'
 קלא שיהא דבת מטמא בכל האמור בפרשת חקת שנא' זאת התורה אדם כי ימות באהל
 קלב לשרוף פרה אוובה כמצותה להיות אפרה מוכן שנא' ויקדו אליך פרה אדומה תמיכה וגו'
 קלג שיהו מי חטאת כטורין בטומאת כרת ומטמא לאדם טהור שנא' והזה הטהור על הטמא וגומר ונאמר הנוגע במי הדגה יטמא
 קלד לעשו בנגעו או אם להסניף אם להחליט אם לטור כמטפט

ויקרא וקדושים

ויקרא תוריש

זכרוע

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תננה

תזריע	כמשפט הכתוב בפרשה שנ' אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וגו'	רמז	תהיה כנדרתה וכל הנוגע בה יטמא וגומ'	תזריע	תהיה כנדרתה וכל הנוגע בה יטמא וגומ' זכ
תזריע	שיתבהג המצורע כמשפט הכתוב בפרשה שנאמ' בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע וכן כל שאר השאין צריכין להודיע את עצמן'	רמז	טומאתה כימי נדתה תהיה טמאה וגומ'	תזריע	טומאתה כימי נדתה תהיה טמאה וגומ' דותה
רלז	להיות הטהרה מן הצרעת בין צרעת אדם בין צרעת בגד בעץ ארז ואזוב ושני תולערת ושתי צפרים ומים חיים שנאמר זאת תהיה תורת הצרוע ביום טהרתו וגומר'	רמז	להיות הנבלה טמאה ומטמאה לאחרים שנאמר הנוגע בנבלתה יטמא והגושא את נבלתה יכבס בגדיו וגומ'	תזריע	להיות הנבלה טמאה ומטמאה לאחרים שנאמר הנוגע בנבלתה יטמא והגושא את נבלתה יכבס בגדיו וגומ' סניני
תזריע	שיגלח המצורע את כל שערו שנאמ' והיה ביום השביעי יגלח וגומר'	רמז	הטמא בשרץ וגומ'	תזריע	הטמא בשרץ וגומ' סניני
רלח	לעשות כנגעו בגדים כמשפט הכתוב בפרשה שנאמר והבגד אשר יהיה בו נגע צרעת וגו'	רמז	להיות אוכלין ומשקין מטמאין שנאמ' מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא וכל משק אשר ישתה בכל כלי יטמא' כמצות אילו בארנו מצורת הלכות טומאת כלים'	תזריע	להיות אוכלין ומשקין מטמאין שנאמ' מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא וכל משק אשר ישתה בכל כלי יטמא' כמצות אילו בארנו מצורת הלכות טומאת כלים' מנזרע
תזריע	לעשות כנגעו בתים כמשפט הכתוב בפרשה שנא' ובא אשר לו הבית והניד לכהן לאמר כנגע נר לי' כבי' וגו'	רמז	שירה שכתב זרע טמא ומטמא שנא' ואיש כי תצא כמנו שכתב זרע וגומר'	תזריע	שירה שכתב זרע טמא ומטמא שנא' ואיש כי תצא כמנו שכתב זרע וגומר' מנזרע
תזריע	שירה הזב טמא ומטמא לאחרים שנאמר וזאת תהיה טומאתו בזובו וגומר'	רמז	שירו ארץ בשרו כמים והזב בלגד כתיב בו ודחץ בשרו כמים חיים'	תזריע	שירו ארץ בשרו כמים והזב בלגד כתיב בו ודחץ בשרו כמים חיים' מנזרע

נשלמו כל רמז מצות עשה אחרי כן בארנו חמש

מצות מדברי סופרים

והם מצות עירובין:

מצות אבל:

מצות השעה באב:

מצות מגילה:

מצות הנוכח:

הקבה את העולם בראו ביום הראשון והמלאכים נבראו ביום השני שנאמר המקרה במי עליותיו וכתוב
אחריו עושה מלאכיו דורות ומלאכת המי היתה ביום שני ואחר כך נבראו הבהמות בששי כשרם נברא
האדם והמלאכים יש להם דעת לעבוד את בוראם ואין להם יצר הרע והבהמות יש להן יצר הרע אבל אין להן דעת לעבוד ארץ
בוראם וחשב יוצר הכל המלאכים אם יעבדוהו אינם ראויין לקבל שכר שאחר שאין להם יצר הרע והבהמות אם לא יעבדוהו אינם
ראויים לקבל עונש מאחר שאין להם דעת לכך ברא האדם בששי אחר הבהמות שלא יתגאה ועוד שלא יהא קנאה במעש' בראשית
וחבר בגופו דעת המלאך והבהמה כיצד כי כשר האדם כבשר הבהמה לאכול ולשתות ולישן ושאר ענינים ונתן בו מצד העליונים
את הנשמה שמאירה לאדם לדעת נתיבות של עבודת הבורא כמלאך ועל כן בקרא בר שנאמר בר אהים נשמת אדם ולפי שהמלאך
והבהמה אין תולדותם שוה על כן יתעוררו מלחמו גדולות בגוף האדם כל ימי חייו כי בשר הבהמה שבגופו יתאוה לתענוגי העולם
והכליו לאכול ולשתו ולישן בהנאת גופו בלבד וכזה כל מחשבותיו והמלאך שבתוך גופו נלחם כנגדו ומראה לו שלא נברא האדם
לאכול ולשתות ולישן בלבד כי קודם שנברא האדם נבראו הבהמות שמנהגם בדברים אלו וכשארם הולך לאכול ולשתות ולישן
תראה כונתו כרי שיחא גופו חזק ובריא ללמוד תורה ולהתפלל ולעש' מעשים טובים שהיא עבודת הבורא ולא יודע גמר הגעתו עד
יום המית' כי לפעמי' שיחא אדם רשע בתחילתו וצדיק בסופו או להפך אבל לאחר מותו שמראין לו כל מעשיו נכתבין בספר אם כל
עניניו הבהמה עשה לשם עבודת בוראו כאשר אמרנו הרי עבודתו מקובלת לפני בוראו יותר מעבודת המלאך שאין לו יצר הרע
בגופו ואם הם ושלום נצח יצר הרע שבגוף הבה' את המלאך וישו' אלה עשהו הרי הוא נחשב כבהמ' ויותר ברע מן הבהמ' כי הבהמ'
שאינן בה בר' י' אינה ראויה לקבל עונש אבל האד' שיש בו יקר כבודו בנייהגם וזוהי מה שאמר הכתו' אדם ביקר כל יליו נמשל כבהמות
נרמה כלומר כל האדם שיש לו יקר נר' י' כתיבו וכשאינו לו באתו יקר במשל כבהמות' ונרמה כתיב ונרמו קרי מפני שהמלאך
ובהמה גוף אחד כשהוא בחיים ולאחר מותו הם שנים שהמלאך הוא הגשמה נפרד מן הבהמה ולאחר מיתת הקבה מוזגין יחד לדון
אותו בנייהגם ועל זו המלחמה שבארנו ברא הקבה את עולמו ונתן תורה לעמו ישראל על ידי משה בחירו נאמן ביתו ועשרם בשש
באורת' ושלש עשרה מצות והוציאם תחילה ממצרים במסות נאותות ובמופתים גדולים קרע להם ארץ חים והוריד להם את האש
מתחדש לבקרים כל ארבעים שנה הוא האות המופלא בע' ני כל חכמי האומות וכווננו בו ארבעים שנה וכאשר רצה ארון הכל' ליתן
תורה הטה השמים ושמי השמים על הר סיני בקולות ולפידי' נוראים וקרא למשה בחירו ואמר לו הנה אנכי בא אליך בעב' הענן
בעבור ישמע העם ברברי עמך וגם כך יאמינו לעולם ולטה' התעורר לזה והלא כבר כתוב על הים ויאמינו ביי' ובמשה עבדו אלא כך
אמר הקבה למשה אני רוצה שיאמינו בכי' ישראל שאתה נביא על ידי אותות ומופתים שעשית אבל בתורר' שאני רוצה ליתן איני
רוצה שיאמינו בכי' על ידי שום אות או מופת אלא על ידי שישמעו באזניהם שאני מדבר עמך ולכך עשה הקבה ארץ הדבר חורר'
שכשיהיו ישראל בגולה אם יאמר להם גוי או ישמעאל לעקוב תורתם ולעבוד אלהים אחרים ויתן להם אות או מופת יכולין ישראל
לענות לו אפילו הרבה אותות ומופתים כמשה בן עמרם לא נאמין אותך בחילוף תורתינו אלא אם כן נשמע באזנינו שידבר השם
עמך כמו שדבר עם משה כי אפילו משה בחירו נאמן ביתו לא רצה שנאמינו בתורה אלא על ידי מה ששמענו שדבר עם' והלאחר
שנתן את התורה אמר אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם כלומר אין לכם להאמין עוד לשום אדם שיאמר שהחלפתי תורר'
זאת אם לא תראו שאדבר עמכם מן השמי' להחליפה' ולפי שאמרנו שאין לנו להאמין שום גוי או ישמעאל באות או מופת שיעשה
להחליף תורתינו פירש בתורה היאך יש לו יכולת לעשות אות או מופת שנאמר כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך
אות או מופת וגומר ובא האות ומופת וגומר לא תשמע אל דברי הנביא ההוא וגומר כי מנסה יי' אלהיכם אתכם הרי פירש לך שזו
האות והמופת אינו מכח עבודה זרה שלו אלא הקבה עושה זה האות לנסות בו את ישראל' ואחר פטירת משה רבינו עמדו נביאים
לישראל ודברו בחדורר' ומשלים דברים סתומים ועל ידי כך אמרו הגוים כי הנביאי' נתנבאו בתורה חרשה שלהם לכך שלח להם
הקבה ביד מלאכי שהוא אחרון לכל הנביאים ואמר שני דברים בסוף דבריו לחתום כל הנבואות והנה אנכי שולח לכם את אליהו
הנביא לפני בא יום הגדול והגורא כלומר הנבי אחרון לכל הנביאים וממני עד שיבא אליהו לא יעמוד נביא וחנני אומר לכם בשם
הקבה זכרו תורת משה עבדי אשר צויתני אותו בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים כלומר אל יעלד' על לבכם שהנביאים
שעמדו לפני נתנבאו בחילוף תורת משה כי כולם לחזק תורת משה באו' זאת החקדמה דרשתי לגלות ירושלים אשר בספרך
ולשאר גליות אדם להמשיך לכם לעבודת אלהי ישראל ואחר כך הייתי דורש להם בענין המצות'

הראשונה מצות עשה להאמין כי אותו שנתן לנו את התורה
בהר סיני על ידי משה רבינו הוא יי' אלהי שהוציאנו ממצרים
וזהו מה שאמר בשעה שנתן את התורה אנכי יי' אלהיך אשר
הוצאתך מארץ מצרים / ב

מצות

עשה להאמין ולשמע היא הקבלה שהוא אחד
בשמים ובארץ ובד רוחות העולם שנאמר שמע
ישראל יי' אלהינו יי' אחד שמע כמו תקבל וכן אתה תשמע
מן השמים: ועריך שיאריך דלית עד שיגבור כבודו מחשבה
וזו שבארנו ולי' יאריך בא' דאחד שלא יראה כאומר או אור
וזה האחד אינו כשאר האחדים שהמלך הוא אחד בארצו
אבל אינו אחד מכל צדדין כי יש בארצו אנשים שהם אנשים
כמותו ובשאר ארצות יש מלכים כמותו ואם מלאך מן השמים
ירד למטה לארץ הנרה המלאך ההוא אחד בארץ אבל אינו
אחד מכל צדדין כי יש בשמים מלאכים כמותו אבל ה' אלהינו
אינו כך הוא אחד מכל צדדין: ורב סעדיה כתב להשיב
לכופרים שאומרים שהם שנים או שלשה אם לא יוכל האחד
לעשות מעשה אלא בעזר חברו הרי שניהם הלשים ואם אחד
מהם יוכל להכריח ארץ חברו הרי שניהם מוכרחים ואם
שניהם רשאים לעשות כל אחד מה שירצה ובקש אחד להחיות
אדם והאחד בקש לתמותו ראוי שיהא האיש ההוא מת חי חי
גורג' לא לתר כהרף עין ואם יוכל האחד להסתיר דבר מחברו
הרי שניהם אינם חכמים ואם לא יוכל להסתיר הרי שניהם
נלאים ועוד כתב להשיב לאותן שפוקרים על עשרה אדם
בצלמינו כי דרך שפת לשון הקדש שהגדולים מכנים עצמן
לשון רבים אף על פי שהם יחידים כמו אוכל נכה בו ובדניאל
פשידיה נאמר קדם מלכא ובמנחם נעצרה נא אותך / עד
כאן דבריו / ועוד האריך מאד בעניין הייחוד ואין צורך
כל כך להאריך כי כל ישראל תקועים באמונה חזקה כי יוצר
הכל הוא אחד מיוחד כמו שנאמר ה' אחד ונאמר אתה הראר
לדעת וגומר ונאמר וידעת היום והשבות וגומר ונאמר אני אני
דוא ואין אלהים עמדי ובמקרא יש מקראות רבות כאלו / ג

ואחכה

מאריך בשלשה עניינים ההויר הקדוש ברוך
הוא את ישראל בעבודתו כבורא שנאמר את ה' אלהיך תירא
בקבלת שכר שנאמר למען ייטב לך והארכת ימים באהבה
שנאמר ואהבת את ה' אלהיך ושלשתן חלוקין וזה מורה כי
כמה אנשים עושים מצות המלך שאינם עושי אותם לא מפני
אהבת המלך ולי' מפני קבלת שכר אלא מיראת המלך פן
יזיקם וכמו כן אנשי שאומרים לעבוד הקבה פן יזיקם בעולם
הזה ולאחר מיתו פן יזונם בגיהנם ודאי מדרת טובה היא
שירא מלפני הקבה כאשר צוהו אבל זו אינה עיקר העבודה
כי עיקר מחשבתו לצורך עצמו וכן תראה כי כמה גוים עובדים
יהודים שאינם עובדים אותן לא מפני אהבה ולא מפני יראת
אלא כדי לקבל שכר וכמו כן אנשים שעובדין הקדוש ברוך
הוא על דעת שייטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא ודאי
מדה טובה היא שפאמין בהקבה שיתן לו שכר טוב אבל זו
אינה עיקר העבודה כי עיקר מחשבתו לצורך עצמו אבל
המעלה הטובה והעליונה בעבודת הבורא היא הכתובה אצל

גמ' רמב"ם
ק"י

ייחוד שמו ואהבת לעבדו ארת הבורא מאהבה שלא על
מנת לקבל פרס ויחשוב בלבו הטובות שעשת לו הקדוש
ברוך הוא כבר שנראו מטיפה סרוחה ויכוננו בחכמה וברא
בונקבים נקבים ומחוזן עשה לו נקבי עינים להביט ולהאזין
בהם עשר לו העפעפים לעצום עיניו ולישן שלא להביט
ברע כמו שאמר דוד עוצם עיניו כראור ברע עשר לו נקבי
האזנים לשמיעה: עשה לו נקבי הדגס להריח ולהוריד
בו העדפת ליהת הראש / עשה לו הפה למאכל ודיבור: עשה
לו השינים לטחון המאכל: עשה לו הלשון ללוש המאכל
בתוך הפה וכדי לחתך הדיבור: עשה לו בית הכליעה
והושט לבלוע המאכל והמשקה: עשה לו נגרת להעלות
ולהוריד נשמת רוח חיים מן הלב מתוך הריאה אל הנחיריים
ואל הפרה ולהוציא הברת קול הדיבור היוצא מתוך סימפוני
הריאה הבאה מנשמת רוח חיים: עשה לו הלב להיות בית
מכון לרוח חיים ולחשוב מחשבות: עשה לו הקרב העליון היא
האיצטומכת לקבל המאכל והמשקה בתוכו ולכלכל מטעם
המאכל והמשקה כל הגוף להחיותו: עשה לו הכבד לצד ימין
עם המרה האדומה והדם במקורות הכבד לחמם הקרב העליון
ומרום הכבד והמרה האדומה והדם מתבשל המאכל והמשקה
בתוך הקרב העליון: עשה לו מעיים לקבל פסולת המאכל
והמשקה ומתגלגל בתוכם בעקמומיות לאט לאט עד שמגיע
למקום הוצאת גדולים וקטנים: עשה לו שתי הכליות ימין
ושמאל לחמם הבטן התחתון ברומם לרוחו לחזקו ולהוציא
צרכיו חוץ לגוף כדרך האדם: ועוד אמרו
בשתי המוחות רבותינו הלב מבין והכליות יועצות: עשה לו
הטחול בצד שמאל עם המרה השחורה לקרר
בקרוות הקרביים והמעיים והבטן שלא יתייבשו ויחרבו
המאכל והמשקה מפני חום ריתוח הקרביים המתחממים
ומרותחיים מהום חום והכבד והמרה האדומה: ועוד אמרו
רבותינו טחול שחוק: עשה לו עצמות השדרה ושאר עצמות
להיות בניין גופו חזק שם בשר על העצמות כדי לחמם קור
העצמות: עשה לו גידו הדם הם הוורידין להשקות הגוף
והולכין מעד לצד וכפרת לפה: עשה לו מיתרים שמתזקים
דבק העצמות והאברים: עשה לו אברים וקשרים ודבקים
וחוליות על שדרה וקשרי אצבעות ידים ורגלים חרוקות
וזריכים וכרכים ושוקים וקרסולים וכפרות הרגלים וחליות
הצואר ושכמי הכתפים כדי שיוכל אדם להתפשט ולכרוע
לכפור ולקוף לעמוד ולישב קדם לו עור מליקלה לבשר
ולעצמות ולגידים ולמיתרים כדי לכסות את הגוף להיות הם
מלהתקרר ולהגין על ליחות הגוף והאיברים הפנימים: עשה
לו גולגולת הראש להחיות מלך על כל האברים ומוח הראש
ששם ישכון ישוב דעת הנשמה והחכמה: עשה לו ליחור
מסביב למוח הראש כדי שלא יתייבשו המוח והעינים מהום
הקרביים העולה מלמטה למעלה אל מקום הראש: עשה
לו שערות הראש לחמם הראש שלא יתקרר על כי אין לו בשר
בין העור ובין עצם הגולגולת: עשה לו שערות הווק מפני
תואר הדרת פניו ולהיות מובדל במראיתו מן הנשים: עשה
לו לזכר ולנקבה שיבור כדי לקבל מחירה בעודן במעי אמן
עד צאתם לאויר העולם כי לא יוכל הילד לקבל מזון ומחירה
מן הפה על שהוא סתום עד צאתו לאויר העולם: עשה לו ידים
למשמש ולתפוס ולאחוז ולהחזיק ולעשות מלאכה כדי להיות
את האדם: עשה לו רגלי כדי להעמיד עליהם הגוף ולהליכו
ולהביאו בכל מקום ואחר צאתו לאויר העולם מגדלו ועוזרו
בכל מיני עזר והיאך יוכל אדם הבוזה והבאזה לעשות מצות
כל כך שיכול לנמול הטובות שעשרה הקב"ה עמו כבר ועל
דרך זה אמרו רבותינו אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב
על

פרק הערל
ל"ד

במסכת אבות ה'

מצות עשה ליראה את ה' חנכבד והגורא שנאמ' את ה'

אחיך תירא ודרשו רבותינו

את לרבות תלמידי חכמים ומזח המקרא

דורש במסכת תמורה פרק קמ"א אזהרה

למוציא שם שמים לבטלה: ובגדרים פרק

קמ"א אמרינן כל השומע אזהרת ה' מפני

חברו לבטלה צריך לנדונו ואם לא נדוה הוא עצמו יהא

בגדו ופירש רבינו יעקב דמשמתינן

ליח ולא שיהא בגדו ממילא ומביא ראיה

מפרק קמ"א דקידושין גבי קורא לחבירו

עבד וקאמר הווא שמותי משמתינן לירא דתניא הקורא

לחבירו עבד יהא בגדו ממזר סופג ארץ הארבעים רשע

יודר עמו לחיו ומסקינן בגדרים שמנדרו ומתיר לו מיד

אם ירצה ואם נדוה בפניו אין מתיר לו אלא בפניו: ובפרק

הל"ק מוכה ההוגה ארץ השם באותיותיו באותם שאין להם

חלק לעולם הבא: אף על פי שמפרש ט"ס בגבולין ובלשון

עגרה לא נודע בו פתרון מכאור כי יש אומרים עגרה לשון

ליעזב ויש אומרי עגה קאי אכל לשון חוץ מלשון הקודש לפיכ

צריך להזהר בדברי: ובפרק קמ"א דעבודה זרה אמרינן שנענש

רבי חגיגה בן תרדין על כך אף על גב דלהתלמד עשה כן:

ועוד אומר שם הלוחש על המכרת ורוקק אין לו חלק לעולם

הבא לפי שאין מוזכרין שם שמים על

הדקיקו ופירש הרב רבינו יעקב בשם

רבינו שלמה דרוקא בלשון הקודש אבל

לא בלעז ואף בלשון הקודש דרוקא רוקק תחלה אבל רוקק

לבסוף אין לחוש בכלל מצוה זו כל דבר

שתלוי במחשבת הלב כמו שאמרו רבותינו

שבכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת

מאלהיך: ה

מצות עשה לקדש שמו הגדול שנאמ' ונקדשתי בתוך

בני ישראל ותניא בתורת כהנים בפרשת

אמור ממשמע שנאמר לא תחלו שומע אני אבל קדש מה תל

ונקדשתי מכור עצמך על קדושת שמי ונרסינן בפרק בן סורר

ומורה במסכת סנהדרין בכל יעבר ואל יחרג חוץ מלעז וגילוי

ערויות ושפיכות דמים ומסקינן שם שבשעת השמירה שמתכוונים

הגוים להעביר ישראל על דת אפילו מצוה קלה יחרג ואל

יעבור ושלא בשעת השמירה נמי לא אמרו אלא בעיניעא אבל

בפרהסיא שיש שם עשרה ישראל אפי' לשנויי ערקת דמסאנא

יחרג ואל יעבור פיר' ערקתא הם הרצועה מנעלי ישראל אם

הנהיגו לשנותה משל גוים לצניעות מנהג יחודות: וכשמוסר

עצמו לא יהא כוונתו לסמוך על הנס שכל המוסר עצמו על

כנת לעשות לו נס אין עושין לו נס ואם

עושין לו נס מכנין לו מוכיותיו וכן עשו

וחגיה מישאל ועזריה שמכרו עצמם למות

שנאמ' וכן לא ידוע ליהוה לך וגומר כלומר

יציל או לא יציל לא להדיך לית אגן פלחין: ו

מצות עשה לשמוע מכל נביא שיהיה בכל דור אם

לא יוסף ולא יגרע שנאמר נביא מקרבך וגומר

אליו תשמעון ויודע שהוא נביא בגלותו העתידות ולא יפול

מכל דבריו ארצה כעין שמעינו שעל ידי כך החזיק שמואל

הרמתי לנביא נאמן לכל ישראל ובפרק הובטק' שנינו העובר

על דברי נביא מוחזק או אפי' אינו מוחזק ונתן לו את העובר

על דברי עצמו והכובש נבואתו מיתתו בידי שמים ובפרק

האשה רב"ר דורש אליו תשמעון אם הוא נביא מוחזק כגון

אליהו בחר הכרמל אליו תשמעון אפי' אמר לך ועבור על אחת

מכל מצוות שבתורת לצורך שערך כמו שצוה אליהו לשחוט

קדשים בתוך על היר הכרמל

מצות עשה ללכת בדרכיו השבים והישרים שב

והלכת בדרכיו ואומ' אחרי ה' אליהם תלכו

ומפרש בפ"ק דסו"ט אחר מידותיו תלכו מה הוא מלביש ערומי

שנ' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ומבקר חולים

שנאמ' וירא אליו ה' באלהי מבר' ומנחם אבלים שנא' ויהי אחרי

מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו וקובר מתים שנאמר

ויקבור אותו בני אף אתה עושה כך וכן פירשתי לחכמי ספרד

פי' של זה המקרא ודע את אלהי אביך ועבדו שכמו שהוא

הגון ורחום ועושר חסד משפט וצדקה בארץ כן תעשר

אתה והא לך שני עדים ביאשיותו שב' עליו שאכל ושתה ועשה

משפט וצדקה אז טוב לו: דן דין עני ואביון אז טוב הלא

היא הדיקה אותי נאם ה': ונאמר עוד אל' יתהלל חכם בחכמתו

וגו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני ה'

עושה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה הפצתי נאם ה'

ח

מצות עשה לחיבק בחכמים כדי ללמד ממעשיהם

שנאמר ובו תדבקו ואמרי' בפר' אהרן וכתובות

וכי איפשר לו לאדם להדבק בשכינה והוא כתיב אש אכלה

הוא אלא חיבק בחכמים ובתלמידים בין בזיווג בין במשא

ומתן ובכל מיני חיבור שנא' ולדבקה בו ושנינו במסכת אבות

הוי מתאבק בעפר רגליהם ושותרה בצמא ארץ כל דבריהם

ואומר הור"ך את החכמים יחכם ואומ' אשרי אשר לא הלך

בעצת רשעים וגומר: ט

מצוה ואהבת לרעך כמוך כללו של דבר ועלך

מני לחברך לא תעביד כדאיתא במסכ' שבת

בפרק שני ובירושלמי דגדלים גר' מי שישב ומתוך בשר

והכתו ידו בסכין וכי תחזור ידו ותכה ידו להקסם ודוקא לרעך

שהוא רעך בתורה ובמצוה אבל אם

רשע ואינו מקבל תוכחה מצוה לשנאותו

שנאמר יראת ה' שנאת רע ואומר הלא

משנאיך ה' אשנא ובמתקוממך אתקוטש תכלית שנאת

שנאתים לאויבים היו ל':

ואהבת את הגר ובמקום אחר הוא או' ואהבת

לו כמוך הרי יש בגר שתי מצות עשה

אחת מפני שהוא בכלל לרעך ואחת מפני שהוא גר ובכמה

מקומות הוזהרה תורה על הגר והקדוש ברוך הוא כעצמו

אהבו שנאמר ואהבו גר לתת לו לחם ושמלתו ויש במדרש כג'

גדולים גרים בעולם הורה יותר מישראל בעמידתן לפני ה'

סיני: י

הוכיח ארץ עמיתך הרואה ארץ חברו

שחטא או שהלך בדרך לא טובה חייב

להוכיחו שנאמר הוכיח תוכיח את עמיתך ודרשו רב' מריבו

תוכיח אפילו תלמיד לרב ובמקום אחר מרבה מתוכיח אפילו

מאה פעמים ואפילו לא קיבל ועיקר הדברים מביא בבבא

מציעא בפרק אלו מציעאות ובערכין בפרק

יש בערכין ופירש הרב רבי אליעזר מפיו

הוכיח תלמיד לרב במקלו והחברו

כשאינו מקבלו שקולו הם ויבואו שניהם:

המוכיח חברו בין בדברים שבינו לבין עצמו בין בדברים

שבינו לבין המקום צריך להוכיחו בינו לבין עצמו וידבר לו

בנחת ובלשון רכה ויודיעו שאין אומר לו כי אם לשבתו

והביאו לחיי העולם הבא שבוה יתקבלו

בכרת כמה תליתין

דבריו יותר וכמו שאמרו רבותינו על

שלשה דברים שצריך אדם לומר בתוך

ביתו ערב שגרת עם חשכתי עישרתם עירבתם חדליקו

את

ר"ף ז' ולעיל בספר
מנות לא תעם בסוף
מיתן רח"ה

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

בכרת כמה תליתין

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

בכרת כמה תליתין

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

ר"ף ז'

הלכות תלמוד תורה

אמר הגר וצריך למטריננהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה ואם קבלו ממנו מוטב ואם לאו מוכיח עוד פעם שנייה ושלש שנים וכן כמה פעמים ועד היכן היא התוכחה גרסינן בפ"ש בערבי רב אמר עד שיכנו החוטא ושמואל א' עד שיקללנו ורבי יוחנן אומר עד שיעשה לו בניפרת והלכה כרבי יוחנן לגבי כוליהו כדאיתא בפרק קמא דביצה ורבי משה כתב כרב ולא נתברר טעמו וכל מי שבידו למחות בהן ואינו מוחה הוא נתפס בעון אילו שאפשר לו למחות בהן שבחיזקא ואתח כי לא הזהרתו הוא בעונו ימות ודמו מיד אבקש וגרסינן בפר' שבועת הדיינין וכשלו איש באחיו בעון אחיו מכלל שכל ישראל ערבים זה בזה ומוקמינן כשיש בידו למחות ובמסכת שבת מוכיח דהוא הדיון בספק אם בידו למחות שבשערת החורבן אמר הקב"ה למשחית ומטקדשי תחלו אלו בני אדם שקיימו כל התורה מאלף ועד תיון אף על פי שאמר הקדוש ברוך הוא גלו וידוע לפני שאם היו מוכיחין לא היו מקבלין אמרה מדת הדין לפני הקב"ה אם לפניך גלו לפנינו מי גלוי ואם ברור לו למוכיח שלא יקבלו ממנו והעובדין שונגין טוב לו לשתוק כדגרסינן על זה כבר הגביה כדי יין בביצה דאפי' באיסורי דאורייתא הנח להו לישראל שיהו שונגין ואל יהו מזידין אבל אם העובדין מזידין וברור לו שלא יקבלו אעפ"י כן שפטור מעונש מית' כדמוכח במסכת בבות שהבאתי למעלה מכל מקום מעשה דהוכח תוכיח לא מפטרי ואעפ"י שמוסיף על עונשן שלא יקבלו תלפזזת לרשע וימורג ולכך צוה התלמוד השתיקו בשונגין דוקא ואני אומר שאין זו כי אם עיזה טובה כי אף במזידין צריך לשתוק כדאמר ר' ב' הא על יבמתו שחברה על האדם שלא לומר דבר שאינו נשמע שנאמר אל תוכח לין פן ישנאך

דף י
דף י
דף לט
דף כ
דף סה

הלכות תלמוד תורה יב

מצות עשה ללמד בנו תורה ומצו שנאמר ולמדתם אותם את בניכם אבל נשים ועבדים פטורים מתלמוד תורה ואין האשה חייבת ללמוד אר"ה כנר שכל החייב ללמוד חייב ללמד ואף גם זאת גרסינן בסוטה פרק נוטל איתתא דמקריא ומתניא לכנה ונטרא ליה לגבריה עד דאתי מבי מדרשא מילא פלגא כהדיהויה: כשם שחייב אדם ללמד בנו תורה כך חייב ללמד בן בנו שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך: ולא לבנו ולבן בנו בלבד אלא מצוה על כל חכם מישראל ללמד תורה לכל התלמיד' שב' ושנת' לבניך ותניא בספרי אלו התלמידים שהתלמידים קרויים בניו שנאמר ויצאו בני הגביאים אם כן למה הוצרך להזהיר על בנו ועל בן בנו להקדים בנו לבן בנו ולבן חברו חייב לשכור מלמד לבנו וללמדו ואינו חיי' לשכור מלמד לבן חברו אלא בחינם: קטן משידוע לדיבר אביו מלמדו תורה צוה לנו משה וקרות שמע פסוק ראשון כואיתא בפרק לולב הגזול ואחר כך מלמדו מקרא מעט כראיתא בקידושין פרק קמא ומפרש שם מקרא זו תורה מלמדו עד שיהא בן שש או בן שבע לפי בוריו מוליכו אצל מלמדי תינוקות ואמר רבי יוחנן בן לוי כל המלמד בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר סיני: שנאמר והודעת לבניך ולבני בניך וממין כט דף כט ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב: מי שלא למד

מצות
נשים ועבדים פטורים מתלמוד תורה ואין האשה חייבת ללמוד אר"ה כנר שכל החייב ללמוד חייב ללמד ואף גם זאת גרסינן בסוטה פרק נוטל איתתא דמקריא ומתניא לכנה ונטרא ליה לגבריה עד דאתי מבי מדרשא מילא פלגא כהדיהויה: כשם שחייב אדם ללמד בנו תורה כך חייב ללמד בן בנו שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך: ולא לבנו ולבן בנו בלבד אלא מצוה על כל חכם מישראל ללמד תורה לכל התלמיד' שב' ושנת' לבניך ותניא בספרי אלו התלמידים שהתלמידים קרויים בניו שנאמר ויצאו בני הגביאים אם כן למה הוצרך להזהיר על בנו ועל בן בנו להקדים בנו לבן בנו ולבן חברו חייב לשכור מלמד לבנו וללמדו ואינו חיי' לשכור מלמד לבן חברו אלא בחינם: קטן משידוע לדיבר אביו מלמדו תורה צוה לנו משה וקרות שמע פסוק ראשון כואיתא בפרק לולב הגזול ואחר כך מלמדו מקרא מעט כראיתא בקידושין פרק קמא ומפרש שם מקרא זו תורה מלמדו עד שיהא בן שש או בן שבע לפי בוריו מוליכו אצל מלמדי תינוקות ואמר רבי יוחנן בן לוי כל המלמד בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר סיני: שנאמר והודעת לבניך ולבני בניך וממין כט דף כט ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב: מי שלא למד

אביו חייב ללמד עצמו כשיכיר שנה' ולמדתם אותם ושמתם לעשותם: וכן אתה מוצא בכל מקום שהתלמוד קודם למעשה מפני שהתלמוד מביא לידי מעשה ואין מה אף בן החודש המעש' מביא לידי תלמוד ובמסכת גר'ים אמרו מקום שנהגו ללמד תורה שבכתב בשכר מותר ללמדה בשכר שכר שימוד קטן או שכר פיסוק הטעמים אבל תורה שבעל פה אסור ללמדה בשכר: שנאמר דאה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צויתי וגומ': מה אני למדתי אתכם בחינם אף אתם בחינם וכן תלמדו לדורות בחינם כמו שלמדתם ממני ולא מצא מי שילמדנו בחינם ישכור מלמד שנאמר אמת קנה ואעפ"י כן אסור לו ללמד לאחר' בשכר שנאמר ואל תמכור: וכירושלמי דפרק אין בין המורה גרסינן חוקים ומשפטים אתם מלמדים בחינם ואי אתם מלמדין בחינם מקרא ותרגום וכן חמי מתנייה נסבין אנדוק אמר רבי יוחנן בר ישמעאל שכר בטלה הן נוטלין ובטעם זה יתישב מה שאומרין בפרק אחרון דכתובות דמלמדי הלכות שחיטה והלכות קמיצה היו נוטלין שכרן מתרומת' הלישכה ובפסיקתא פירש רבי חייה ורבי ברכיה בשם רבי נחוראי כתיב ופקדתי על כל לחציו ואפי' גבאי צדק חן משכר ספרים ומשנ' שאין נוטלין אלא שכר בטלה בלבד שכל שכר דבר אחד מן התורה אין בריות יכולה ליתן: וכל אדם בן עשיר בין עני חייב אדם לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה: ובפרק שלישי דיומא אמרין שהליל מחייב אר"ה הענינים ורבי אליעזר בן חרסום מוחיב העשירים ויוסף מחייב את הנאים והזולכים אחר יצור ומניחים את התורה: ודרשתי לגליות ישראל כי ברית תור' נכרת כרם שנה' וההדס הכרית אשר כרת העמכם וכל שאינו עוסק בתורה חרב מביא לעולם שנאמר והבאתי וגו' חרב נוקם נקם ברית: ומסקינן בסוטה פרק נוטל כי עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה: תניא בפרק קמא דקידושין חנוך לנער על פי דרכו רבי יוחנה ורבי נחמיה חד אמר משתכר ועד עשרים ותרתין וחד אמר מתמני סר עד עשרין וארבע: פיר' בוסנים אילו ידרכו בדרך מוסר שכל ימיו יתנהגו בו: ובכתובות פרק נערה גרסינן באושא התקיני שיהא אדם מגלגל עם בנו עד שתום עשרה שנה ומכאן ואילך יורד עמו לחייומה שבינו במסכת אבות בן עשר למשנה זו לגלגל: אמרו רבתינו בפרק קמא דקידושין לעולם ישלש אדם שנתו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד: ופיר' רבינו יעקב במסכת סנהדרין שתלמוד שלנו מספיק לכולם: כדאמרין למה נקרא בכל בלילה ככל בלילה במקרא בלילה במשנה בלילה בתלמוד: אמרין בסוטה פרק נוטל כל המלמד בתו תורה כאלו מלמדה תפלות ונראה הדברים דוקא תורה שבעל פה שעל ידי כן נכנס בה ערמומית אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחילה ואם למדה אינו כמלמד תפלות: אמרין בפרק כל כתיב הקדש אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בירת רבן לפיכך אמרין בכנא בתרא בפרק שני שמושיבין מלמדי תינוקות בכל עיר ועיר עד עשרים וחמשה תינוקות יכולין ללמד אצל מלמד אחד: בפרק קמא דסנהדרין אמרין שאין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה ואחר כך כל שאר מעשיו אף על פי שבדקין אותו תחילה נשאת ונתת כדאיתא באמורא בפרק כמה מדליקין לפיכך אמרו חכמים לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה: שנינו במסכת אבות לא הבוישן למד ולא הקפדן מלמד ואומר אם נבלתי בהתנשא ואם זמרת י'

חייב ללמד את ר' תלמוד

הטעם ספ ככלפי

דף לט

דף ק

דף כ

דף סה

דף כ

דף כ

דף ק

דף כט

דף

טעם רבו אלא אם כן רחוק ממנו שלש פרסאות ופיר' רבינו יצחק אפילו נטל רשות מרבו דאי בלא נטל רשות אפי' חוץ לשלשה פרסאות נמי אסור כדמסב' פרק הדר' :

בברכו אמר' שאסור ליתן שלום לרבו ופ' רבינו שלמה באומר שלום עליך ואין אומ' רבי ובידו שלמי אמר נהיגי' דלא שייך זעירא בשלמא דרבא דמקיימי בנפשיוהו ראוני בערשים ונחבאו :

תניא בקידושין פרק קמ"א תקום והדרת כל המנוח טרף זכר וכל' :

יכול יהדרנו במטון תלמוד לומר תקום והדרת טרף קימרה שאין ברה הסרון כים אף הידור שאין ברה הסרון כים ומה הידור בה כמול מלאכה אף קימה שאין ברה ביטול מלאכה מכאן אמרו אין בעלי אובניות רשאים לעמוד בפני תלמידי חכמי' בשעה שעוסקי' במלאכתן פירושו רשאים הייבין תרגום נושה רשיא וכן מצינו במסכת ערכין בפרק המקדיש שד"ה האומר שור זרה הקדש אף על פי שאינו רשאי אינו רשאי שהוא כמו אינו חייב : תניא יכול יעמוד בפניו בכית המרחץ ובבית הכסא תלמוד לומר תקום והדרת לא אמרתו אלא בקימה שיש ברה הידור יכול יעצים עיניו קודם שיגיע לארבע אמותיו שלא יראהו כשיגיע לארבע אמותיו :

תל' תקום ויראת דבר המסור ללב נאמר בו ויראת ר' שמעון בן אלעזר אומר מנין לוקן שלא יטריח לרבים תלמוד לומר זקן ויראת פ' ילך בדרך קצרה שלא יטריח רבים לעמוד לפניו :

עוד ט"ס שאין תלמיד חכם רשאי לעמוד בפני רבו לא שחרית וערבי' שלא יתא כבודו ברובה מכבוד שמים פירוש רשאי חייב : וצריך לומר דתקום והדרת קיימי אשיבה שהוא כל שיברך ואוקן ולכן נכתבו בין שניהם ולא כתב תקום מפני שיבה ופני זקן תהו' ואם כן מצינו שצוה הקב"ה קימה והידור לשניהם ואיזה מהן קודם מפר' בפרק יש נוהלין בשיבה הלך אחר החכמה במסיבת סעודה הלך אחר זקנה אמר רב אשי והוא דמופלג בחכמה והוא דמופלג בזקנה וכתב שם רבינו שמואל שאם אין שם לא מופלג בחכמה ולא מופלג בזקנה שלעולם חכם קודם זקן : תניא בתוספתא דהר"ה מניין שכל השונה פ' לחבירו כאלו יצרו ורקמו והביאו לעולם שנ"א תוציא יקר מזולל כפי היתה כאותו הפה שזרק בו נשמה באדם הראשון כך מכניס בריה אהת תחת כנפי השכינה מעלה עליו הכתוב כאילו יצרו ורקמו והביאו לעולם : אמרו רבותינו יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך ודלתלמידים מוסיפין בחכמתך הרב כדאמרינן התם בסכת תהא תעמי' ר"י :

הרבה תורה למדתי מרבותי ויותר מחבירי ומתלמידי יותר מכולם ומסקינן בפרק יש נוהלין והילכתא חולקים כבוד לתלמיד במקום הרב כשהרב עצמו חולק לו כבוד :

עשה לאבד עין וכל משמשיה וכל הנעשה בשבילך שנאמר אבד תאבדון ארת כל המקומות אשר עבדו שם הגוים ואמרינן במסכת עבודה זרה בכל' שנשתמשו בהם לעבוד זרה הכתוב מדבר וכתוב כי אם כה תעשו להם מזבחותם תתועו וגומר' ואומר ונתצתם את מזבחותם ושבתם ארת מצבותם ואשיריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא :

רבי אליעזר דורש בספרי אבוד שמם מכאן לעיקר עבודה זרה שצריך לרשע אחריה אמר לו רבי עקיבא אינו צריך הרי הלא אומר' אבד ואחר כך תאבדון אלא ואבדתם את שמם לשנו' את שמם ומניין שמועה שישינו השם שנעשה להם שיהיה לגנאי תלמוד לומר שקן תשקצנו וכארץ ישראל מצוה לרדוף אחריה אפילו במקום שלא כבשנו עד שנאבד אותה מכל ארצנו שב' אשר עבדו שם הגוים אשר אתם יורשים אותם אבל בתוצרת

לארץ אין אנו מצויין לרדוף אחריה אלא בכל מקום שנכבשו אותו בלבד נאבד כל עבודה זרה שבו :

עשרה להרוג את עיר הנדחת לעין ולשרוף את העיר ואת כל שללה בתוך הרוב שלח שכ"ה תכה את כל יושבי העיר והיא לפי הרב וגומר' :

ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחובה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה : ומסקינן בפרק חלק' שאין העיר נעשית עיר הנדחת עד שיהא מדיחה שנים או יותר על שנים שנאמ' יצאו אנשים בני בליעל והיו מדיחה מאותה העיר ומאותו שבט שנאמר מקרבך ידוהו את יושבי עירם שידוהו את רובה :

והיו המדחים ממארת עד רובו של שבט לדברי רבי וינתן ודבריו רבי יאשיהו מעשרה ועד מאה שנאמר עיר לא כפר ולא כרך וצריך שידוהו מדיחה בלשון רבים שנאמר בלכר ונעבדה אלהים אחרים אם חסר אחד מכל התנאים האילו הרי העובדין נסקלין ומבומם לירושין :

בית ה' הגדול ששטעו על עיר הנדחת ודרשו וחקרו שהוא אמרת שולחן להם שני תלמידי חכמים היהודי אותם והחזירם למושב אם חזרו בתשוב' מוטב ואם עמדו באיילתם בית דין מצוין לכל ישראל לעלו עליהם לצבא והם צרים עליהם ועורכי' עמהם מלחמה עד שתבך העיר ומשתבקע העיר מיד מרבין עליהם בני דינין ודינין אותם כל מי שיבא עליו שני עדים ויעידו שעבד עבודה זרה אחר התראה מפרישין אותו ואם נמצאו העובדים מיעוטא כוקלין אותם ושאר העיר ניצול ואם נמצאו מן העיר רובא מכין העובדי' עם נשיהם ובניהם ושפם לפי הרב' יו :

עשה שישוב החוטא מחטאו לפני ה' ויתודה : וכל מצות שבתור בין עשה בין לא תעשה אם עבר על אחת מהן בין בודון בין בשגגה כשיעשר תשובת וישוב מחטאו חייב להתוד' לפני הקב"ה שנאמ' איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים ודוי זה מצוה עשה כיצד מתודה אומר אנא השם חטאתי עויתי ופשעתי לפניך ונשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי ממעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבן על שגגתם או על זונגם אין מתכפר להם בקרבנם עד שיעשו תשובה ויתודו וידוי דברים שנ' והתודה את אשר חטא עליה : וכן כל חייבי מיתות ב' דין ומחוייבי מלקול אין מתכפר להם במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו ותנו רבנן בפרק במד' מודליקין מי שחלה ונטרה למורת אומרים לו חתודה וכן החובל בחבירו או מדיק לו במותו אף על פי שישלם לו כל מה שהוצא חייב לו אין מתכפר עד שיתוד' וישבו מלעשר' כזה לעולם שבמכל חטאות האדם : וכן ביום הכפורים מתודה ל' וידוי דברים נ' פעמים שנים על פרו אחד עליו ועל ביתו ואחד עליו ועל מטוה ועל שעיר המשתלח כתוב בפירוש והתודה עליו כל עונות בני ישראל וידוי הפר אנו למדין מדכתיב והקריב וכפר נשחט ואיזו כפרה קודמת לשחיטה הוי אומר זו כפרת דברים וקיימא לן כרבנן שאומר שם בפרק אמר להם ר' ל' וס' כל הממנה שיאמר חטאתי עויתי פשעתי : ובמצורת לא תהללו בארצו מקצרת עבירות שיום הכפורים מכפר עליהם ושאינו מכפר ועכשיו שחרב בית המקדש בעונותינו לא נשאר לנו כי אם כפרת דברים וחייבין כל ישראל ביום הכפורים לשוב ולהתודות :

ובפרק יום הכפורים אמרינן שצריך שיתודה האדם קודם שיאכל וישתה בערב יום הכפורים שמה תסוף דעתו עליו כסעוד' ואף על פי שהתודם קודם שאכל חזר ומתודה בלילי יום

פ"ב דמכות ר"ד ר' זכונסר קב' רסק' ר"ה ז"ל

בג' ט"ס

דף כ"ח ט"ס ט"ז ל"ב

ט"ס

דף ל"ג

דף ק"ד

פ"ב דף ס"ב ע"ב

פ"ב ח"א ח"א מ"ד ר"י

דף ק"ט

דף כ"ח

דף ל"ט ע"א ונכרך כל הנלמים תכיל כל המנוח טרף זכר

דף ס"ז וס"ט כל המנוח

דף ק"א

דף ק"א

מדת המד' הדין דף ח"ב

דף ל"ב

ב"כ ח"א ח"א לא תעש' ס"ח ב'

דף ס"ז וס"ט כל המנוח

אחת מכריע את כל העולם כולו לכף זכות ואפי' רשע כל ימיו **ע**
 ובאחרונה עשה תשובה אין מזכירין לו את הרשעה שעשה
 בראשונה: ושבה גדול לשב שיתורה בדברים וידוע פשעיו
 להם ויגלה עבירות שבינו לבין חבדיו ואמר להם אמנם
 חטאתי לפלוגי ועשיתי לו כך וכך וחריגי היום שב ומתנחם
 וכל המתנאח ואינו מודיע אלא מכסה פשעיו אין תשובתו
 גבורה שנמכסה פשעיו לא יצליח כך מסיק בפ' יום הכפורים **דף פ**
 ודרוש מקרא זה מכסה פשעיו לא יצליח בעבודת שכינ אדם
 לחברו אבל בעבירות שכינ אדם למקום אין לו לפרסם עצמו
 כדאמרי' בסוף פ' אין עמדי הציף עלי מאן דמפרש חטאתי ועל **דף ל**
 זה נאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאת: אמרינן בפרק בתרא
 דיומא גדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד שנאמר שובה **דף פ**
 ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונותיך ועוד דרוש מלשון
 מכשול שזונות נעשות לו כשגגות ומעמידה בשב מיראה **ע**
 אבל בשב מאהבה זדונות נעשות לו כזכירת שנאמר וכשוב
 רשע מרשעו וגומ' עליהם היה יחיה משמע שיחיה על כל מה
 שעשה אף על העבירות: ועוד דרש' מאן שותשובה מאר' **ע**
 ימיו של אדם: עוד אמר שם מידת בשר ודם שהקניטוהו
 ספק מתפייס בדברים ספק מתפייס בממון אבל הקב"ה אינו
 מתפייס אלא בדברים שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל
 ה' ולא עוד אלא מהזיק לו טובה שנאמר וקח טוב ולא עוד אלא
 שרומה כמי שבנה מזבח וקריב עליו קרבן שנאמר ונשלמת
 פרים שפתינו וחייד שעשרה תשובה מוחלין לו ולכל העולם
 כולו שנאמר ארפא משונותם אוהבם נדבה כי שב אפי' ממנו **דף י**
 מסקינן בפרק קמא דראש השנה אף על פי שהתשובה והעסקה
 יפרה לעולם בעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים
 היא יפה ביותר ומיד היא מקובלת שנאמר דרשו' בהמצאו
 במה דברים אמורים ביוחד אבל בעיבור כל זמן שצווקין
 ועושין תשובה בלבב שלם מיד הם נענים שנאמר כה' אלהינו
 בכל קראינו אליו: הגה דרשתי לרבים העולה בדרך התשובה
 על דרך שאמר הנביא ועשו לכם לב חדש ורוח חדשה וגומר
 שאדם שלא הורגל ביראת שמים יעשה עצמו כשכיר יום
 ויאמ' בכקר היום הזה אחיה עבד נאמן לאדון הכל ויזהר בכל
 היום מכעס ושקר ושנאה ותחרות וקנאה ומלהסתכל בנשים
 דאמחול כל מה שעשו לי דאמרינן בפר' בני העיר כל המעביר **דף כ**
 על מדותיו מעבירין לו כל פשעיו: וגרסינן בפרק ארבע
 גדלים כל הכועס אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו ומשכח **דף כ**
 את תלמודו ומסיף טפשות ובזיוע שענותיו מרוכזין מזכותיו
 שנאמר רשע בגבור אפו כל ידורו וגומר ונאמר כעס בחיך
 כסילים ימות ונאמר ובעל חימה רב פשע וגומר: וגרסינן **דף ק**
 בערבי פסחים שלשה הקדוש ברוך הוא אוהבן מי שאינו
 כועס מי שאינו משתכר ומי שאינו מעמיד על מדותיו:
 ויזהר אדם ממושב לצים דאמר רבי אליעזר בפרק קמא **דף י**
 דעבודה זרה קשה הליצנות שתחילתו יסורין וסופו **דף י**
 כליה שנאמר ועתה אל תלוצצו פן יחזקו מוסרותיכם כי כלה
 ונחרצה שמעתי וגומר: וזכרע על ברכיו שעה אחת ביום
 וכפיו פרושרת השמימה ויתודרה ויבקש חמים שיעורה
 האלהים על תשובתו ותקנתו על זה בקשה מיוחדת והיא
 כתובה לרבים: כסדר הזה יעשה למחזורו וכן כמה ימים עד
 שתהיה התשובה קבועה בלבו ויהיו המעשים קלים עליו
 לעשותם: גרסינן בפרק בתרא דיומא האומר אחטא ואשוב אין **דף פ**
 מספיקין בידו לעשות תשובה והאומר אחטא יום הכפורים
 מכפר אין יום הכפורים מכפר וכל המחשיא אר' הרבים אין
 מספיקין בידו לעשות תשובה וכל המזכיר אר' הרבים אין
 חטא בא לידו: עוד גרסינן שם מפרסמין את החניפים **דף פ**
 מפני חילול השם שנאמר ובשוב צדיק מצוקו ועשרה על
 ספמנו יג א 13 ונתתי

יום הכפורים ערבית וחד ומתודה שחרית כמוסף במנחה
 בנעילה ובלשון נעילה נחלקו בברכות בירושלמי חד אמר
 נעילת שמים וחד אמר נעילת שערי עזרה והיכן אמר יודו
 ויודו אחר תפלה שליח צבור באמצע תפלה ומסיק שם דאבל
 אנוהו וטאנו טאנו אומרים הוא עיקר היודו דאמר התם בר
 המזוירי הוה קאימנא קמיה דמר שמואל כי מטא שליח צבורא
 לאבל אנוהו וטאנו קס אכרעיה שם עיקר וידוי הוא ומשם
 אני מביא ראיה שלא היה רגיל לעמוד ביום הכפורים ושמיא
 אנוס הירח מחמת זקנה או מחמת חולי ולא היה יכול לעמוד
 כל היום: עבירות שיתודה עליהם ביום הכפורים זה תור
 ומתודה עליהם ביום הכפורים אחר אף על פי שהיה עומד
 בתשובתו שנאמר כי פשעיו אני אדע: איזו היא תשובה נמורה
 זה שבא לידו דבר עבירה שעבר בה ואפשר בידו לעשותה
 ופירש ולא עשה מפני התשובה לא מיראה ולא מכשולן כח
 כיצד היה שבא על אשה בעבירה ולאחר זמן נתייחד עמה
 והוא עומד באהבתו בה ובכח גופו ובמדינה שעבר בה
 ופירש ולא עשה זהו בעל תשובה נמורה הוא ששלמה אמר
 זכור את בוראך בימי בהרותיך: גרסינן בפרק שלישי דיומא
 כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא או בא לידו
 דבר ערוה פעם ראשונה ושניה ולא חטא שוב אינו חוטא שנא'
 רגלי וחסדיו ישכור: ובפרק קמא דקידושין אומ' בא לידו דבר
 עבירה ונעלל הוכנה עושין לו נס: אף על פי שהשב בוקנותו
 או בחליו שאי אפשר לו לעשו מה שהיה עושה שאינה תשובה
 מעולה ממה שיעלה היא לו ובעל תשובה הוא ואפילו עבר כל
 ימי חייו ועשה תשובה ביום מיתתו תשובתו תשובה שנאמר
 עד אשר לא תחשך השמש שהוא יום המיתה ואומ' תשוב אנוש
 עד דכא ותאמר שובו בני אדם ומה היא תשובת חוליו שיגמור
 בפיו ובלבו לשוב מחטאו ולא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר
 יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו: וכן יתנים תמיד על
 מה שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחבתי: אמרינן בפרק סדר
 תעניות כיצד תנו רבנן כל המתודה בדברים ואינו גומר בלבו
 לעזוב כאילו טובל ושרץ בידו שאין הטבילה מעללת עד
 שישליך השרץ וכן הוא אומר ומודה ועוזב
 ירוחם: צריך אדם לפרש החטא בוודו **ע**
 שנאמר אנה חטא העם הזורעו עשו להם **דף ע**
דף י וגומ': גרסינן בפרק אלוהן דגולין מן התורה מן הנביאים מן
 הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך בה מולוכין אותו וכו':
דף י גרסינן בפרק קמא דראש השנה אף יצחק ד' דברים מעבירין
 רוע הגזרה עקה לפני הבורא בבכי ובתחנונים וצדקה ושינוי
 השם שמשנה שמו כלומר שאני אחר ואיני אותו האיש שעשה
 אותן המעשים ושנוי מעשה שמשנה כל מעשיו לטובה והתם
 דריש כולהו מקראי: ועוד דרשו רבותינו שגלות שיגלה אדם
 ממקומו מכפרת גרסינן עוד בירושלמי
 דתענית אמר רבי אליעזר ג' דברים מבטלין **ע**
 גזרות קשות ואלו הן תפלה צדקה תשובה
 ושלשתן בפסוק אחד בדברי הימים ויכבדו עמי אשר נקרא
 שמי עליהם ויתפללו ויבקשו פני וישוכו מדרכיהם הרע' ואני
 אשמע מן השמים ואסלח לחטאתם וגומר ויתפללו זו תפלה
 ויבקשו פני זו צדקה שנאמר ואני בעדק אחזה פניך וישוכו זו
 תשובה: בפרק קמא דקידושין דרוש כי מחשבה טובה הקמה
 מצרפה למעשר אבל מחשבה רעה אין הקמה מצרפה
 למעשה דכתיב ביה ברוד און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' לא
 אם כן הוא מחשבה של עבודה זרה דכתיב ביה בעבודת
 זרה למען תפוש את בית ישראל בלבם: עוד אמר שם לעולם
 יראה אדם עצמו כאלו כל העולם חציו זכאי וחציו חייב עשרה
 עבירה אחת הכריע כל העולם כולו לכף חובה עשרה מצוה

מח תכלית הסוד
 דף ז' עב
 בכתובים הכתובים
 רלעיל

עש כף פו

עש

דף ל

דף ת

דף י

עק יום הכפורים
 דף ע

דף י

דף י

בפרק ד' דתענית
 דף י

דף ח' כל
 הכותב

תע

הלכות קריאת שמע

ק

הקורא מכתב ואילך וכו' משמע שעוד סוף ג' שעות זמן קריאת שמע מסקינן ט"ס בנמרא מי שהקדים וקרא קריאת שמע של שחרית אחר שיעלה עמוד השחר קודם הגן החמור יצא ידי חובתו ותנן נמי במגילה וכו' שיעשה עמוד השחר כשד' אלפס בשרת קרא רבנן כדאמרינן בפרק תפילת השחר אבוח דשמואל הלוי כי נפקי לאורחיה הוו מקרימי ומצלי: גרסינן בירושלמי דברכות תניא הקורא קריאת שמע קודם יציאת הככבים לא יצא ידי חובתו ואומר ד' דאנן סבירין כתמאי דנמרא דריש ברכות שמקדימין זמן קש לצאת הככבים לכך נהגו לומר קש בברך קודם צאת הככבים ועוד יש לסמוך בדיעבד על המנחה אהא דאמרינן בפרק תפילת השחר דעבר כרבי יהודה דאמר מפלג המנחה ואילך ליליא הוא עבד: סוף הירושלמי אם כן למח קורין אות קודם לכן בבית הכנסת כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה: מכאן פוסק רבינו שלמה שקריית שמע שעל מטתו נראה עיקר: והקשה רבי יעקב על זה שהרי על מטתינו אין אנו קוראין ארץ כוללת ולא בברכותיה ועוד וא תניא כוותיה דרבי יוחנן דאמר קריאת שמע ואחר כך תפילת בשכבך כמו ובקומך ולפסק רבי שלמה חי' בשכבך זו תפילת אחר כך קריאת שמע כדברי רבי יהושע בן לוי ועוד גרסינן בירושלמי במקום אחר למדת קורין אותה בערב כדי להכריח את המזיקין אליה ודאי קריאת שמע שבכירת הכנסת עיקר והירושלמי שהביא רבי שלמה לראייה אומר רבינו יעקב שהיו רגילין לקרות קריאת שמע במנחה אחר תפילה ונתבטל על ידי שמד: פוסק רבא שם כרבי מאיר דאמר אין צריך כוונת הלב כי אם בפסוק ראשון וכן אמר רב נחמן לעבדי דר' כשאני מתכנס בפסוק קמא תציעיני להקיעני כדי שאתכוון: אחר כך אל תציעיני יותר: ואמר רבא קרא קריאת שמע עך אחר ונאנס בשינה יצא ואמרינן נמי התם שזו קריאת שמע של רבי יהודה הנשיא כשהיה טרוד בנירסא לא הירא אומר יותר ולא היה אומר ברכות שברכות אינם מעכבות כדמדקדק בירושלמי מרתנן הירא קורא שמע בתורה אם כיון לבו יצא ומכאן יש ללמוד שהמהלך בדרך דיי לו שיעמוד בפסוק ראשון בלבד וכן ישנו בפירוש באגדת באלה הדברי רבה בפרשת ואתהלך שאומר כן רב יהודה בשם רב ולא כדברי ר' שמעון כו' לעמוד עך על לבבך: אמנם שנינו האומנין בשלין ממלאכתן בפרק ראשון: וכן אמרו בפרק קמא דיומא שלא ירמו בעיניו ולא יקרוין בשפתיו ולא יורה באצבעותיו בפרק ראשון שלא תהא קריאת עראי: בפרק אין עובדין אמר רבי זירא כל האומ' שמע שמע כאילו אומר מודים מודי ומשתקין אותו: ואי אמר פסוק כוליה וחזור ואומר שנית מנוחה הוי שתוקי לא משתקין לירא דאמר הקורא קריאת שמע וכופלר' הרי זה מנוחה וכן פסק רבינו הגנאל: ואם קרא כל הפרשה חזר וקראת בזה לא דבר כלום כדאיתא בירושלמי דרבי זעירא הוה קרי וחזר וקרי ושמא התם דוקא על מטתו שרי וביירושלמי יש הודא דאתמר בצבור אבל ביחיד מותר: פסקינן שם הלכה בקש שאעפי שצריך להשמיע לאזני וגם צריך לדיקדק באותיותיהם לא חשמיע ואלא דקדק יצא: כיצד ידקדק יחד ליתן ריווח בין הדבקים כגון ובכל לבבך על לבבך על לבבך עשב בשוך ואברתם מורה הכנף פתיל שלא יראה הכל כתיבת אושר

בשרת קרא רבנן דף ט

דף כ

דף ל

דף ס

דף סז

דף סח

דף סט

דף ע

דף עא

דף עב

דף עג

דף עד

דף עה

דף עו

דף עז

דף עח

דף עט

דף פ

דף פא

דף פב

דף פג

דף פד

דף פה

דף פו

דף פז

דף פח

דף פט

ובדלג אות אחת מן האותיות שאומר בכלבבך: ואמרינן בירושלמי שצריך להתיי ולדוגש וזין של תזכרו שלא יראה שכתרו: וצריך להאריך בדלגת של אחר כדי שימליכוהו בשמים וארץ ובארבע רוחות: אמר רב אשי ובלבד שלא יחטף בחות וצריך שלא יאריך בארץ דאחד שלא יראה כאומר אי חד וכשיאמ' היום ישתוק מעט ואח' כך יאמר על לבבך שלא יראה כאלו אומר היום יהיו על לבבך ולא למחר כדאיתא בפרק מקום שנהגו: שנינו במסכת סוטה שקריית שמע נאמר בכל לשון אמנם אף באותו לשון צריך לזכר משיבוש שבאותו לשון: אמרינן בברכות הקורא קריאת שמע ושעה ואינו יודע באי זה מקום שעה חזר לראש טערה בין פרשה לפרשה חזר לפרשה ראשונה: טעה בכתיבתו ואינו יודע אם בשמע אם בוהיה אם שמוע חזר לכתבה ראשונה: ואומ' שם התלמוד שאם נסתפק לו לאחר שקרא למען ירבו ימיכם אינו חזר דהאי בכתיבה אחרונה עומד שעל הרגל לטונו הוא הולך: והלכה כרבי יהודה שאומר בין הפרקים שואל בשלום אדם שחיוב בכבודו ורוקא ומשיב שלום לכל אדם אבל באמצע הפרשה אינו מפסיק לשאול בשלום אלא כמי שמתירא ממנו כגון מושל או אנס ומשיב מפני הכבוד: ואילו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע בין שמע ליהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמ' לאמת ויצו לא יפסיק ופירש רבינו משרה כי דינו באמצע הפרק: רב חסדא לייש אמאן דמהדר אמייא בעיין קש פי' לייש מקלל אלא מקנה דיוו בעפר או בצרור דויו שנאמר ארחץ בנקיון כפי בדבר המנקה ולא כתר במים ודווקא לקר' שמע אבל לתפלה שהוא מרבר להקבה צריך לחזור אחר המים: ותניא נמי היית' טליתו חגורה לו במתניו מותר לקרוא קש לתפלה עך שיכסח לבו שיש להחמיר יותר בתפלה מטעם שאמרנו: ובפרק אילו עובדין אמרינן לתפלה ולנשילת ידים ארבעה מילין פירוש לתפלה בעשרה ולישול ידיו לאכול ירך עך ד' מילין לאדם החולך בדרך ולא שבו אלא לפניו אבל לאחריו אפילו מיל אינו חזר הא פחות ממיל חזר ושיעור מיל אלפים אמה ויש מפרש לתפלה לישול ידיו לתפלה: כל מקום שיש צוארה או מי רגלים וכן גרף של רעי ועביט של מימי רגלים אין קורין בו אלא אם כן חרחיק ארבע אמות אם היו לאחריו או לצדידיו: ואם הם לפניו ירחיק מלא עיניו: וכן צריך להרחיק ארבע אמות מן הקבר ומן המת כדאמרינן בפ' משוח מלהמת ודי בהרחקה זו אף כשהו דף לו וס' כל לפניו: ומסקינן בפרק מי שמתו שאם חשוני תפילתו: וזוהי הצוארה בישיבה יותר מכחש עך שאם זורקת תתפרר חמי רגלים נבלעו בקרקע ואין רישומן ניכר מותר לקרות כנגדן בעניין זה: וצואה כל שזו מבטלה ברוק עברה ומי רגלים של פעם אחרת אם נתן בהן רביעית מים מותר לקרות עמהם בתוך ד' אמות כרבי זכאי וכן פסק רב יוסף: ואמר רבא חילכתא כפה כלי על הצוארה או על מי רגלים מותר לקרות שם: ריה רע שיש לו עיקר מרחיק ד' אמות ממקום שכלה הריח וקורא כרב חסדא דתניא כוותיה: ריה רע שאין לו עיקר כגון רוח מותר ללמוד כשהוא יוצא מחברו אבל מעצמו אסור ואפילו מחבירו היינו דוקא דברי תורה אבל לקרות שמע אסור עך שיעבור הריח: פסק רבינו חננאל דקימא לן כרב חסדא דאמר דאסור לקרות שמע כשיש צואה על בשרו אפילו מכוסר כנגדיו ואף על גב דרב חסדא תלמידו של רב הונא ורב הונא פליג עליה אולינן לחומרא: תניא בסוף פר' לולב הגזול קטן שיכול לאכול כוית דגן בכרי ט' מעו' יג ב 13 ii אכילת

פ' היה קורא דף ע' ועל כתיב דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

דף כ

דף ל

דף ס

דף סז

דף סח

דף סט

דף ע

דף עא

דף עב

דף עג

דף עד

דף עה

דף עו

דף עז

דף עח

דף עט

דף פ

דף פא

דף פב

דף פג

דף פד

דף פה

דף פו

דף פז

דף פח

דף פט

דף ק

דף קא

דף קב

דף קג

דף קד

דף קה

דף קו

דף קז

דף קח

דף קט

כל המנחה מתן הוח קורא דף י' ועל כתיב

בשרת קרא רבנן דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

בשרת קרא רבנן דף ט

הלבות תפלה

ל חי סתיו ר"ז

אכילת פרס לגדול פורשים מצאנו וממנו דליו היה רוחץ
 כמים ערוץ שאין רוח רע עד שאינו רואה ארץ הערוה ושב
 בטקומו וקורא וכו' ואלו מתכסר בכנף כנגד לבו וכן הירח
 בנה רבינו יעקב וכן אמרין שם בכרכות שטפה באשה ערוה
 כשהוא מגדלה ואלו יקרא עד שיחזיר פניו ממנה אף על פי
 שהיא אשתו היה ישן עם אשתו אשתו כגופו דמי ואף על פי
 שנגועין בקירוב בשר מלמטה הופך פניו ורוצץ טליתו מתחת
 לבו וקורא וכן בני ובני ביתו הקטנים אבל לא הגדולים והם
 תיבוקת מבת אהת עשרה שנה ותינוק מבן שנים עשרה שנה
 אסור לו לקרות עשה עד שתפסיק טלית ביניהם וכיון שהגיעו
 לשנים נכוננו ושער צומח נחשבים כגדולי וכן פסקו רב אלפס
 והלכות גדולות: תנן הלם נשים ועבדים וקטנים פטורים
 מקריאת שמע פי רבי יעקב שמדבר בקטן שלא הגיע לחינוך
 וסיפא דקתני ותיבין בתפלה ובמזוזה ובכרכת המזון בנשים
 ועבדים בלבד מדבר וטמ מלבושין הקטנים לקרותה כדי
 להנכין במצות: וכן העוסק במצוה וטרוד בה כגון חתן שנשא
 בתולד אעפ שאינו עוסק במצוה עדין הואיל וטרוד בה עד
 שיבעול פטור מקרא שבת אם לא עשה מעשה מכאן
 ואילך חייב אפילו בעל: וכן מי שמת לו מת שהוא חייב
 להתאבל עליו פטור עד שיקבור המת: והשם את המט אעפ
 שאינו בתו וההופר קבר למת פטורין מקרא: היו שובגי הבת
 שנים אחד קורא ואחד שומר: אמרין בפס דברכות כל הקורא
 קרא על מטו כאלו אוהו חרב פיפיות בידו שנאמר ויננו על
 משכבותם וממות אל בגרונם חרב פיפיות בידם: בירושלמי
 דבי ועירא הורח קרי שמע חזרו וקרו עד שהיחיד משתקע
 בשוכה: ובפרק שני דשבויעת אומר דרבי יהושע בן לוי היה
 אומר שיר של פגיעים הוא והיה נועם: ומזמור מה רבו צרי
 וארומוך הכי דיליתני ואחר כך היה ישן יט

דף כה

סס

פ"ח סתיו ר"ז

כדף כח

עיינ כול סס

סס

בפרק היה קורא

דף יז

ל חי סתיו ר"ח

סס

כדף יט

דף ה

פ"ח ר"כ ער

דף טז

ע"כ דף ל"ה

דף ל"ב

דף כ

פ"ח סתיו ר"ז
והיא כול תפילת
הספר דף כ"ג

ס"ד דף כ"ט

דף ט

ס"ח תפילת הספר
דף ל

דף ק"ט

לארץ ויהיה לבו פנוי מלמעלה כאילו הוא עומד בשמים
 כענין שנאמר נשא לבבנו אל כפים אל בשמים ואמר
 שויתי הלכנוי תמיד: ובכרכות אמרין שהעומד בתפלה צריך
 שיכוין דגליו וזו אצל זו כעין מלאכים שנא ורגליהם רגל ישרה
 משמע שני הרגלים כרגל אחד והוא הדין שישהו ידו על לבו וזו
 אצל זו ויעמוד באימה ובירא כעבר לפני
 רבו שנ עבדו את ה' ביראה וגילו בלעדה:
 ותנ"א א יעמוד ארס במקו גובהו ותפלה
 משום שנאמ' ממעמקים קראתי ה' ושלל ידא דבר הרצון בינו
 ובין הקיר שנאמר ויכב חוקיה פניו אל הקיר וארץ ומגדל
 שקורין עליו ספר תורה נהגו העם להתפלל כנגדו כיון
 שקבועים שם ועומדין: כל ימות הגשמים אומר מוריד הגשם
 בכרכה שנייה מתפלת המוספין של יום טוב האחרון של חג
 עד תפלת שהדית של יום טוב הראשון של פסח משם ואילך
 כל ימות החמה אומר מוריד הגשם: ומי שטעה בימות הגשמים
 ולא אמר מוריד הגשם חזרו לראש אף על פי שזכר לפני
 שומע תפלה כדמוכח בפרק תפלת השחר ואף על פי
 שהירושלמי דולק ואומר שאומר בשומע תפלה ואם הזכיר
 בימות הגשמים מוריד הגשם אין מחזירין
 אותו דהכי אמר ר' יעירא בשם רבי חנינא
 בירושלמי: גרסינן בירושלמי בפרק קמא
 דתענית ותפלה ואינו יודע אם הזכיר אמ'
 ר' יוחנן כל ל' יום מה שהו למוד עד עתה מזכיר חזק שהתפלל
 כמו שעש' ע' עתה קודם שבא דהג ולא הזכיר משלשים ואילך
 מה שצריך להזכיר מזכיר ואין צריך לחזור: עוד גרסינן שם
 ויוזכר במקרב לית כל עמא תמן ופרי' ויוזכר בשחרית אם כן
 יסברו העולם שהזכיר במקרב ויתפללו פעם אחר לבטלה לא
 מגו ולא מדכר בקמייתא ומדכר בתנייתא ידוע שלא הזכיר
 במקרב: טעה בימו החמה ואמ' מוריד הגשם חזרו לראש ואם
 לא הזכיר טל אין מחזירין אותו שאין הטל נעצר ואין צריך בקשי
 שואלים את הגשמים כימי הגשמים בכרכות השנים ביום
 ששים ממש אחר תקופת תשרי: שכל לשאול בכרכת השנים
 אם נזכר קודם שומע תפלה שואל בשומע תפלה ואם נזכר
 לאחר שבידך שומע תפלה חזרו לכרכת השני' והדברי רבינו
 הננאל חזרו לשומע תפלה וכן משמע בירושלמי ואם לא נזכר
 אלא לאחר שהשלים תפלתו חזרו כל תפלתו: טעה ולא הזכיר
 יעלה ויבא אם נזכר קודם שישלים תפלתו חזרו לעבודה
 ומזכיר ואם נזכר אחר שהשלים תפלתו חזרו כל תפלתו: ואם
 הורה רגילו לזכר תחנונים אחר תפלתו ונזכר אחר שהשלים
 תפלתו קודם שיעקר דגליו חזרו לעבודה:
 במרה דברים אמורים בהלו של כותב
 או בשחרית ומנחה של ראשי חדשים
 אבל ערבית של ראש חודש אם לא

דף ל"ב

פ"ח סתיו ר"ח
דף כ"ג

פ"ח סתיו ר"ז
דף כ"ג

במוס' ט' תפילת
הספר דף ל"ב וכו'
ס"ד דף כ"ג

פ"ח דף י"א

כ"ג דף א"ח

ס"ח דף ה

ד"ח חכ"ל תענית
דף ב

דף ז

כ"ג דף י"ב

דף כ"ג

ל"ג דף

ס"ח דף ח"ח

דף י"ב

כ"ג דף י"ח

דף ל"ב

פ"ח דף ג

ס"ח דף י"ד

כ"ג דף י"ח

דף ל"ב

פ"ח דף ט

ס"ח דף ט"ז

כ"ג דף כ"ג

דף ל"ב

פ"ח דף כ"ג

ס"ח דף כ"ג

כ"ג דף כ"ג

דף ל"ב

פ"ח דף כ"ג

ס"ח דף כ"ג

כ"ג דף כ"ג

דף ל"ב

פ"ח דף כ"ג

ס"ח דף כ"ג

כ"ג דף כ"ג

דף ל"ב

פ"ח דף כ"ג

ס"ח דף כ"ג

כ"ג דף כ"ג

דף ל"ב

פ"ח דף כ"ג

ס"ח דף כ"ג

כ"ג דף כ"ג

כל

כל

כל

הלכות תפילה

קא

כל מקו שיחיד חוזר ומתפלל בטעותו שלי צבור חוזר ומתפלל
 אם טעה כמותו בעת שמתפלל בקול רם חוץ משחרית של
 ראש חדש שאם שכח שליח צבור ולא הזכיר יעלה ויבא עד
 שישלים תפלתו אין מחזירין אותו מפני טורח הצבור ועוד
 שהרי תפלת מוסף לפניו שהוא מוכיר בה ראש חדש : כתוב
 בהלכות גדולות וכן אם שכח כמוסף אינו חוזר מפני טורח
 צבור ועוד שהרי תפלת המנחה לפניו אבל בשבת ויום טוב
 לא יש ספרים שאינו שם בנמרא : עשרה ימים שבין ראש
 השנה ליום הכפורים טעה וחתם בכרכה שלישי האל הקדוש
 חוזר לראש וחותם המלך הקדוש והלכה כרבה דאמר כן בפרק
 קמא דברכות ואם לא עשה כן לא יצא : וכוה היה רבינו
 יצחק אף בזכריו ומי כמנך אם לא אמרן חוזר : טעה וחתם
 בברכ' שנים עשרה אהב צדקה ומשפט חוזר לתחילת חברכה
 וחותם המלך המשפט דקיימא לן כרב אשי ורב ששרת דאמרי
 תרווייהו דמי שטעה בשלש ברכות הראשון חוזר לראש טעור
 באחת משלש אחרונות חוזר לעבודרה טעה באמצעיות אין
 להם סדר ופירשו רב אלפס ורבינו שמואל אינו חוזר אליה
 לתחילת הברכה שטעה בה : כתוב בסדר רב עמרם הכי
 אמר רבינו משה גאון יחיד שטעה בערב שבת ולא התפלל
 אחר קדשת כיון ששמע משליח צבור מגן אבות דברו
 שהוא ברכה אחת מעין שבע מתחילה ועד סוף יצא חובתו ורב
 נטרובא גאון אמר דנפיק ביה אפילו לא
 התפלל כלל : טעה ולא הזכיר הבודלה
 בחזון הדעת משלים תפילתו ואינו צריך
 לחזור : וכן מי שלא הזכיר על הגיסים בחנוכה ובפורים
 וענינו בתפילת תענית אינו חוזר ומתפלל ואם נזכר קודם
 שיעקור רגליו ואמר ענינו וכו' כי אחר שומע תפילת כל פור
 פודה ומציל בכל עת מכל צרה ועוקה יחיו
 לרצון אמרי פי וגו' וכן כתב רב אלפס : כשרק ביה תליין
 תניא בתוספתא דברכות ימים שיש בהם
 קרבן מוסף כגון ראש חדש וחול המועד ערבית ושחרית
 ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע בעבודת
 ואם לא אמר מחזירין אותו ובמוספין מתפלל שבע ואומר
 קדושת היום באמצע : תנו ובגן שכח ולא התפלל מנחת
 בערב שבת יתפלל ערבית שתיים של שבת וכן ביום טוב :
 שכח ולא התפלל מנחת בשבת או ביום טוב מתפלל כמנצאי
 שבת ערבית שתיים של חול מבדיל בראשונה ואין מבדיל
 בשנייה ואם הכדיל בשתיים או לא הכדיל באחת מהן יצא
 אבל אם לא הכדיל בראשונה והבדיל בשנייה חוזר ומתפלל
 תפילה שלישית לפי שהראשון לא עלתה לו : וראוי למתפלל
 שתי תפילות שישא בין תפילה לתפילה מעט ומפרש
 בירושלמי כדי הילוך ארבע אמות : פסק רבינו יצחק שאם
 שכח אדם ולא התפלל יעלה ויבא במנחה לא יתפלל כמנצאי
 ראש חדש שתיים מאחר שמתפללין בראש חדש שמנה עשרת
 ברכות ולא דמי לשבת שאין מתפללין שמונה עשרה
 ברכות ומרווח באותן תשלומין להתפלל שמנה עשרה ברכות
 ולכך מתפללין כמנצאי שבת שתיים ועוד אומר אני שאינו
 דומה מתפלל שמנה עשרה לשכח ולא התפלל כלל : אסור
 לו למתפלל בעיבור שקידם תפילתו לתפילת הציבור :
 הנכנס בבית דכנסת ומצא ציבור שמתפללין בלחש אם יכול
 להתחיל ולגמור עד שלא הגיע שליח ציבור לקדושה יתפלל
 ואם לאו לא יתפלל עד שיתחיל שליח ציבור תפילתו בקול
 רם ויתפלל עמו עד קדוש : ואם התחיל להתפלל קודם שליח
 ציבור והגיע שליח ציבור לקדושה כתב בהלכות גדולות
 ודחיגי רבנן דשתיק ולא עני וחולק רבינו יצחק ואמ' דמאחר
 דשומע קעונה כדאיתא בפרק להב דגזול אם כן הוא חשוב

בשרק תפילת הסדר
דף לא

עיון באסוריו כו' פ'
תפילת הסדר דף כ'
עמוד א'

דף יב
ע"ס כו' דף יג

במ"ח עמודין דף
ל' וכל הסוגי' כו'
ס'

ס' כדף כו

תפילת

תפילת
וע"ס
זכרי

היינו כל חמשי' כו'
בחה תליין דף כ'

ג' דף כה ע"א

בדף תפילת הסדר
דף כז

ס' כדף ה' ע"ג וכו'
ס' כדף ל' ב' וכו'
דף כ' ס' כו' כו'
דף כז

ס' כדף כט

בשרק חז' ס' ס' ו'
דף ככ

כל הסוגי' כו' ס'
דף ל' כ

הפסק ואין לו לשחוק וכן אומר רבי יעקב : לעולם ימוד אדם
 דעתו אם יוכל לכיון לכל הפחות בברכת אבות יתפלל ואם
 לאו לא יתפלל וכיוצא בו מעמיד בירושלמי דברכות הוה
 דמתפלל ושעה סימן רע לו דוקא דטעה באבות : מי שטעה
 והתפלל של חול בשבת לא יצא ואם נזכר
 בשרק חז' ס' ס' ו'
דף ככ
 הברכה שהתחיל בה וחוזר ומתפלל בשל
 שבת כמה דברים אמורים במעריב או בשחרית או במנחה
 כמו שאומר שם הטעם דגברא בר חיובא הוא להתפלל כל
 ששנה עשרה ברכ' אלא דלא אטרחהו רבנן אבל במוסף פוסק
 אפילו באמצע ברכה : ספק קרא קרית
 כן תחילתו וכן הוא
 באסוריו דף ע"ג ר'
 עיון ס'
 דאמר הלאו שיתפלל אדם כל היום כולו
 ונדולה מזאת אמרו בירושלמי דפרק תפילת השחר רבי שילא
 בשם רב נתפלל ומצא שם עשרה בני אדם מתפללין מתפלל
 עמו ונגמרא שלנו אמרינן בפרק מי שמתו דוקא כשיכול
 לחדש דבר בתפילתו וכתב רב אלפס דוקא ביחיד שמקריב
 קרבן עולה נדבה אבל לא בעיבור : והא דאמרינן נזכר
 שותפלל פוסק אפילו באמצע ברכה התם כגון שנתכוון
 להתפלל אדעתיה החובה : אומר מורי בשם רבינו יעקב
 שאין מתפללין פעם אחרת אליה אם כן יש שם ששה שלא
 שמעו תפילה וכן יש במסכת סופרים : אסור לאדם שיעשה
 חפציו ואחר כך יתפלל שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך
 פעמיו ואנשי מעשה דגילין ליתן צדקה קודם שילכו לדרך :
 אמר רב כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאילו עשה
 במה : ומעמידה בפרק שני דברכות דוקא כשמשיכים
 לפתחו אבל פוגע בו מותר דתנן ובפרקים שואל מפני הכבוד
 אמר ליה ליהוה לרב יהודה אחזה דרב שילא חסידא לא תרתח
 דלא תחטי לא תריו דלא תחטי כשאתה יוצא לדרך המלך
 בקונך וצא ואומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו
 שתוליכני לשלום ותמשיכני לשלום ותחזירני לביתי לשלום
 ותצילני מכף כל אויב ואודך בדרך ותניני היום לחן ולחסד
 ולרחמי בעיניך ובעיני כל רואי באי שומע תפילה ואו בלשון
 דביס כי היכי דלשתמע צלותיה : ומתפללין אותה משיחזיק
 בדרך אמר רב חסדא שמתפללין אותה מעומד ורב ששרת
 אמר אפילו מהלך וכמה עד פרסה פ' בהלכות גדולות אפילו
 אין רוצה ללכת אלא פרסה והלכה כרב חסדא שאומר שם
 מעומד דהא רב ששת עצמו אומר שם שותפלל מעומד : הלכה
 כרבי דאמר היה רוכב על החמור והגיע זמן תפילה שלא ירד
 מן החמור לפי שאין דעתו מיושבת עליו אלא ישב במקומו
 ויתפלל : תפילת השחר מצוה ומנה עד שעה רביעית שהוא
 שלישי היום כרבי יהודה דפסקינן כוותירא ואם עבר והתפלל
 אחר ד' שעות עד חצי היום יצא ידי חובת תפילה אבל לא
 יצא ידי חובת תפילה בעונתה שכשם שמצוה תפילה מן
 התורה כך מצוה מדבריהם להתפלל אותה בזמנה שתיקנו
 לה חכמים ונביאים : אין לומר זמירות
 בשרק חז' עמודין
 דף כג
 יסוד אדם שבחו של מקום ואח' כך יתפלל
 כעין שמעינו במשה בפרשת ואתחנן והכי אמר רבי משה
 גאון מי שאיחר לבא לבית הכנסת כבקר עד שאמר זמירות
 יאמר ברוך שאמר ומדלג עד תהילת לרוד וגומר ומדלג עד
 הלהיה הללו אל בקדשו עד לשם תפירתך ומדלג עד ישתבח
 ומתפלל עם הציבור : כבר אמרנו למעלה שתפילת
 המנחה כנגד תמיד של בין הערבים תיקנו ומנהג הפי' שחזר
 תמיד של בין הערבים קרב בכל יום בהשע' שעות ומצוה
 ס' מצו' יג ג' iii תיקנו

בשרק תפילת הסדר
דף לא

פ' חז' עמודין דף ט'
ע"ג ובתלמוד ס' ל'
הוא כדף ל'

ס' כדף כו

בשרק חז' עמודין דף
ל' וכל הסוגי' כו'
ס'

ס' כדף כו

בשרק חז' ס' ס' ו'
דף ככ

תו' כ' דמנילה
דף כב

פ' דף ח' ע"ג

בשרק חז' קורא
דף יד

ס' כדף יב

כל הסוגי' כ' תפילת
הסדר דף לא

ס' כדף לא

ס' כדף כז

דף כח

בתפילת החובה
והסוגי' כ' תפילת
הפי' דף כח

ושתבח עם ברכת התורה ושבע ברכות של קריאת שמע בבקב
 שמים לפניו ואחר ליהודים ובערב שמים לפניו ושמים
 לאחריו ושם פעמים שמונה עשרה היו שמונים ושש וכל
 סעודה שש ברכות נשילת ידים והוציא וארבע דברכת המזון
 מלבד ברכת היין והפירות וברכת ציצית ותפילין ואף כי עתה
 הוסיפו ברכת המיזין בשמונה עשרה וברכת המלך ככבודו
 ערבית ומלבד כמה ברכות שמברכין על הנקבים : ואמרין
 בפרק התכלת רב אשי בשבתא וביומא טבא ממלא להו במיני
 מגדים ופירות מפני שבשבת אין אומרין כי אם שבע ברכות :
 בבקר טובך גאולה לתפילה וכן בערב כמו
 רבי יוחנן דתנביא כוותיה ואע"ד תקינו רבנן
 רבנן השכיבנו בתר גאולה כגאולה אריכת
 דמיא כתב מורי רבינו יהודה ברבי יצחק שהפסוקים שלפני
 יראו עינינו והברכה לא נתקנה בימי חכמי התלמוד אבל לפי
 שאנו כוברים תפילת ערבית רשות והבתי כנסיות שלהן היו
 רחוקים מבתיה ולא היו יכולין לאחר עד אחר תפילת ערבית
 תיקנו להם אותם פסוקין שיש בהן זיה אזכרת כנגד הברכות
 של יח והברכה אחר כך וכיון שנקבעו שוב לא נסתלקו
 מצוה לרוץ לבית הכנסת שנאמר נדעה ונדרפה לדעת את ה'
 וכשיצא מבית הכנסת אל יפסיע פסיעה גסה : וכשיכניס

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

בבית הכנסת וכנס שיעור שני פתחים
 ואחר כך יתפלל לקו"ה מה שנאמר לשמור
 מוזהות פתיו : כתב בהלכות גדולות וצורבא
 מרבנן מתבעי ליה לצלמי באתרא דקבע
 וגרים דאמר רב חמא בר רבי הנינא מיום
 שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא אלא ארבע אמו'
 של הלכה בלבד רבי אמי ורבי אסי אף על גב דאיכא תלמידי
 כנישתא בטבריא לא הוו מצלי אלא ביני עמודי היכא דהוו
 גרסי : גרסינן עור בברכות פרק קמא אמרי ליה לרב נחמן
 בר רבי יצחק ליתי מור לבי כנישתא אמר ליה לא מצינו
 דטריחא לי מילתא ולכנוף מור בי עשרה וליצלי אמר ליה
 לא מצינו דאטרח ציבורא : ולשרר מור שילה ולודעי בעיזא
 דמצלי בני כנישתא דאמרי יוחנן אין תפולתו של אדם נשמעת
 אלא עם הצבור שנאמר ואני תפילתי לך ה' עת רצון אבותי
 עת רצון בשעת שהציבור מתפללין : למדנו משם שבשעת
 הדחק או בני הישובים שיתפללו בבתיהם שחרית וערבית
 בשעה שקהלות ישראל מתפללין : שליו צבור מוציא אחרים
 ידי חובתו מי שאינו יודע להתפלל אבל היודע אינו יוצא ידי
 חובתו אלא בתפילת עצמו כראיתא

במסכת ראש השנה : בלילי שבת
 חזר שליו צבור אחר שהתפלל בלחש עם
 הצבור ומתפלל בקול רם ויחזור וברכה אחת מעין שבע ולמה
 תיקנו חכמינו מפני שכל זמן החול אין רגילין בעלי מלאכה
 לבא ובלילי שבת באין ויהיה שם מי שנתאחז לבא ולא השלי
 תפילתו וישאר לבדו כבית הכנסת ויבא ליה סכנא מפני
 המזיק שהיו בתי כנסיות שלהם בשדות : לפיכך חזר שליו
 צבור לבדו ומתפלל כדי שיתעכבו כל העם עד שישלם
 המתאחר ויצא עמדם אבל יחיד האומרה עושה ברכה לבטלה
 כך כתב מורי רבינו יהודה שמצא בשם רבינו יצחק : לפיכך
 יום טוב שחל להיות בשבת אריוס הכיפורים שהכל מזרחין
 לבא מבעוד יום לבית הכנסת אין שליו צבור היורד ערבית
 לפני התיבה מוכיז עניין היום בברכה זו : אבל חתם בה
 מפרש השבת בלבד לפי שלא נתחייב היום בתפילה : וזממ
 מוכיזין על הניסים של הנזכר במוסף של שבת ושל ראש חדש
 אף על גב דמוסף אינו בחנוכה מכל מקום יום הוא שנתחייב
 בארבע תפילות כדמסקין במסכת שבת פרק שני : גרסינן

בסוטה פרק אילונאמרון בזמן שליו צבור אומרי מורים
 העם אומרי מורים דרבנן מורים אנהו לך האלהינו ויצרינו
 ויצר בראשית ברכות והודארת לשמן הגדול שהחיותנו
 וקיימתנו כן תחינו ותקבענו ותכנס גליונתנו להצרות קושך
 ונשוב לשמור הקיץ לעכרך ולעשורת וצונך בלבב שלם על
 שאנו מורים לך : גרסינן בירושלמי דבלכות וזרעה לשנות
 קודם קרית שמע צריך לברך על התורה פ' כמו שאנו נוהגין
 קודם זמיר לברך לפני פרט צו ומטנת איהו מקומן וברייתא
 דרבי ישמעאל : האחר קרית שמע אין צריך לברך שכבר
 נפטר באהבה רבה : אמר רבי בון והוא ששנה על אתר :
 פירש והוא ששנה לאלתר אז נראית אהבה רבה לשם ברכות
 התורה ושוב אינו צריך לברך כל היום ואפי' יפסיק כאילו בירך
 ברכה מבוררת לשם התורה כך השיב ר' יצחק בר ר' שמאל
 זבנך דבלכות קאמר ר' יוחנן דאף לתלמוד צריך לחזור ולברך
 וכך הגידסא בסדר רב עמרם אם יסבור עסם הירושלמי זהו
 כשלא שנה לאלתר : ואל יקשה לך העמוד אחר כך לקרות
 בתורה שמברך כי אותו אפילו בירך מיד על עסק התורה
 שעסק בפני עצמו הוא צריך לחזור ולברך על קריאתו בצבור
 שנתקנה שם ברכה לפניו כמו שנתקנה ברכה לאחרית וכמו
 שנתקנה ברכה גם על הפטרה : הנה בירושלמי שהזכרנו

ובסתם התלמוד בפרק קמא דברכות מוכיז אהבה רבה בשל
 שחרית וכן עמא דבר ותקנו לומר ערבית אהבת עולם כיו
 לקיים גם דברי האומר אהבת עולם כך כתבו הגאונים :
 בפרק קמא דשבת יש שני לשוכני ויש לשון אחד שאמרו סתם
 דתלמוד לך נראה עיקר ועוד שהוא מוקל בשל סופרים
 ובאותו לשון מוכיז שסעודה גדולה כגון של חופת או רוב
 בני אדם האוכלים יחד אסורים להתחיל משש שעורת ואילך
 דהיינו הצי שעה לפני מנחה גדולה ואם התחיל אפילו לאחר
 מנחה זו אין מפסיק עד הערב שיוכל להתפלל תפילת המנחה
 ביום שדרי בפרק לולב הגזול אמרינן שאין מפסיקין וקרא
 כשיש שהות ביום אבל סעודה קטנה אינו אסור עד שתבא
 מנחה קטנה דהיינו ט' שעורת ומנחה ואם התחיל לאחר

מנחה זו נכון להפסיק וגרסינן בירושלמי רבי יהודה בן לוי
 מפקד לתלמידיו אי איקררת לכן לאויס און זמטא וזמא
 לשידת שיען צלו מנחתא עד דלא תסקון לאויסטון פירש
 הערוך אויסטון סעודה גדולה : ובפרק שליו הויא אמר רב
 כפרא צליתיר דאברהם מבי משחרי כותלי חומם למרח
 והוה בתחילת שבעה שאין חומה נוצעת אלא בראש הכותל
 בעוביו ומצא קצת חזרו על זקופ הכותל ומשחרי : והא לאכול
 בלבד אסור אלא אף לרין בתחילת רחין דליכנס למרחץ
 להויע ולרחץ ולהסתפר בתכפורת של בן אלעזר אסור עד
 שיתפלל ואם התחילו אין מפסיקין : בשעת ההחן שארס
 טרוד ורחוק היקלו עליו שיהא קורא שלש ראשונות וברכה אחרת
 מעין כל האמצעיות וזו היא : הביננו האלהינו לו עזרת ארס
 דרכיך זמול את לבבינו ליראתך וסלח לנו להיורר גאולים
 ורחקנו ממכאוב ודשננו ושכננו בבנות ארצך ונפרצום מארבע
 תקבץ ורחוקים ברעתך ישפוט ועל הרשעים תניף יוד
 וישמחו צדיקים בבנין עירך ובתקן היכלך ובהצמחת קרן
 לדוד עבדך ובעריכת נר לבן ישי משיח טרם נקרא ואתר
 הענה טרם נדבר ואתה תשמע כי אתה הוא הענינה בכל עת
 צרה וצוקה ברוך אתה ה' שומע תפילה : ואחר כך כסיים שלש
 אחרונות כסדרן ויצא ידי חובתו ואף על גב דלייט אביי אמאן
 דמצלי הביננו והו למי שמרגיל עצמו לעשות כן תמיד בלא
 שום אונס במה דברים אמורים כימורת החברה אבל כימורת
 הנשמי אינו מתפלל הביננו מפני שצריך לומר שאם בברכת
 השנים וכן לעולם במוצאי שבת ומוצאי ימים טובים בפני
 ספ מצו' יג ד 13 iii שצריך

עם כול ויש
 ס' ד' ג' ע' ו'
 כתובם בדף יא כה
 סכר נגמר

קכ
 כת' ס'
 ס'
 קכ

קכ
 ס' ד' ע' ו'

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

קכ

אמר שמי שגדל ספר תורה נטל שכר כנגד כולם לפיכך ראוי שיהא גדול שבקהל גדול: עוד אמרין שם כי הגדול ספר תורה גדול מבחורין וכשהוא מהדקו מהדקו מפניו וצריך להעמידו על התפר: גרסינן במגילה תנו רבנן משה רבינו תקן להם לישראל שיהו שואלים ודורשים בענייניו של יום הלכות הפסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות החג בחג הלכך קורין בכל מועד בענייניו: בימים הראשונים דסכות קורין בפרשת המועדות בליל ראשון דחול המועד כהן קורא ביום השני לוי ביום השלישי ישראל ביום הרביעי רביעי ביום השני וביום השלישי ושלשום לא בא להיכורא דיום טוב דאפילו בחול קורין שלש הלכך יקרא לפניו אבל הרביעי שנוסף לכבוד המוסף ישנוב על העיקר וקרא ביום השני וביום השלישי שהן ספקו של יום וכן בכל יום: בשביעי שהו הושענא דבה יתחיל כהן למעלה ביום החמישי לוי ביום הששי ישראל ביום השביעי והרביעי ביום הששי וביום השביעי שהוא ספיקו של יום והתעם שאין לעשות כסדר שאר הימים ולקרות פרשת שמיני עצרת שאין נכון הרכיב לקרות פרשת שמיני עצרת שהו יום טוב גמור גדול המועד זו דבריו רבינו ג'למה אבל רבינו שמעון רבבי אברהם פי' בתוספתא דסוכה שאינו להנהיג ולהשוות שביעי של ערבית לשאר הימים ולעשות כולם כזה הסדר יום ראשון דחול המועד כהן קורא ביום השני לוי ביום השלישי שלישי ביום השני רביעי ביום השלישי וכן כולם: ובשמיני עצרת אף לא אירע בשבת שנינו שקוראים מצות וחקים ובכור פירוש פרשת עשר תעשר עם פרשת כל הבכור שכלול שם מצות מעשרות וכבודות וחקי שמיטה והענקת עבר ופתיחת יד לאבינוים מפני שזמן אסיפה הוא ועוד פירש רבינו תם משום דכתיב באותה הפרשה והיית אך שבת ודרש' כן לרבנות לילוי יום טוב האחרון של חג לכך קורין כל הבכור אבל בפסח תני גמא כל הבכור בהדיא: שנינו פרק בני העיר ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין פרשת שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין בשבת שעברה ומפסיקין לשבת הבאה בשנייה פרשת וזכר בשלישי פרשת פרה אדומה ברביעי פרשת החדש הודו לכם בהמשיית חזרין לסדרין: גרסינן בירושלמי אמר רבי לוי ברין הוא שתקדים פרשת החדש לפרשת פרה אדומה שהרי באחד בניסן הוקם המשכן לו נשרפה הפרה ולמרת אמרו תקום פרה אדומה מפני שהיא שהרתה של ישראל: וסדר פ' שנייה של פסח יום ראשון משכו וקחו שני שור או כשב שלישי קדש לי כל בכור ברביעי אם כסף תלוה אדת עמי כאמישי פסל לך כששי פרשת ויעשו בני ישראל ארת הפסח במועדו בפרשת בהעלותך בשביעי ויהי בשלח פרעה בשמיני כל הבכור: פרשת ראה אתה אומר אלי מיוחדת לכל שבת דחול המועד של שני רגלים פסח וסכות מפני שאנו מסמיכין בפ' אין דורשין מקרא שכתו' שם את חג המצות תשמור שבעת אמים לימדו על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה וילמד מתוסמן המפורש וגם שלשה רגלים נזכרים שם: פסח שחל להיות בחמישי בשבת קורין בשבת ראה אתה אומר אלי שיש בכללו פסל לך ובאחד בשבת קדש לי ובשני אם כסף תלוה אדת עמי בשלישי במדבר סיני פרשת בהעלותך וכן מנהג בשתי ישיבות: כתב מורי שלכך אין קורין בכל שבת קרבן שבת בכפר תורה שינוי בפני שאין שם כי אם שני פסוקים ועוד שאין שם קרבן המכפר כי כולם עולות: ובעצרת יום ראשון קורין בחדש השלישי יום השינוי כל הבכור: בתשעה באב קורין כי תוליד בניו ובני בניו: בראש השנה יום ראשון קורין והפקד את שרה בשני והאלקים נסה את אברהם: ביום הכיפורים בשחרית אחרי מות במטח קורין קעירות:

כך לכו
למכו ולמי
כך לכו

ס' כ"ג ל' דף ל"א
יתחיל כל הכותל

במטה סס

ס' כ"ג ל' כ"א

כ"ג כ"ג כ"ג
כ"ג כ"ג כ"ג

ס' כ"ג ל' כ"ג
כ"ג כ"ג כ"ג

כ"ג כ"ג כ"ג

כ"ג כ"ג כ"ג

כ"ג כ"ג כ"ג

כ"ג כ"ג כ"ג
כ"ג כ"ג כ"ג

כ"ג כ"ג כ"ג

כ"ג כ"ג כ"ג
כ"ג כ"ג כ"ג

בראש החדש קרוין צו בפרשת פסח וקורא כהן שלשה פסוקי דלוי חזר ואמרת אליהם וקורא שלשה פסוקים מפני שאין שם כי אם פסוקים: בהגזכה יום ראשון כהן קורא והיו ביום כלות משה ולוי חצי נחשון וישראל משלימו שהו עיקר הוי יקרא בו רובן: בשינוי כהן קורא חצי נתגל ולוי משלימו שהו עיקר היום יקרא בו רובן ישראל קורא בו אחרייזוכן בכל יום ויום: ובראש החדש סוכת פותחין ואלו הדרך רליתו בסדרו בתמידין מפני שתדיר קודם קדמוני סכה ולוי קורל לעולם ואין צריך לרגל ואמרת להם עין היום ויקראו רוב הראשון וכן ביום שמיני כהן ולוי וישראל יקוי עד המזול ומתן מלעולם הסהן זונה בקטורת סדר כל המיט אחר הוא: ע"כ

סוכת בשבת תדיר קודם וקרוחמשה בענייניו דומא וששי ובראשי חדשיכם ושביעי ומפטיר קרו בהגזכה ומפטיר בכרות כנבוארת זכוריה והשמים כסאי כשילת הוא דהא לא קרי מפטיר בראש החדש דלימא הפטרת דידיה:

וגרסינן בפרק אחרון דמגילה ראש החדש אב שחל להיות בשבת מפטירין חדשיכם ומועדיכם ואנו לא נהגנו כך אלא מפטיר שמעו דבר ה' בירמיהו ושבת שלפני תשעה באב כפטירין חזון ישעיהו שאנו מפטירין תלת דפורענות קודם תשעה באב דברי ירמיהו שמעו דבר ה' חזון ישעיהו ולאחר תשעה באב אבד דנחמא ותרתו דתשובה וכן יש בפסיקתא: וכמו בן אמרין במשנה שבת עניות קורין ברכות וקללות ואנו קורין ויחל על פי מסכת סופרים אף על פי שהיא לסוף שני פסוקים כן הפרשה:

ואלו הדרך אומר סנה אינו צריך כי טעות הוא בטופס הספרים מלוחה הפרשה ובסדר רבתי משה חן סס פרשה כלל לא פתחה ולא סתומה: ע"כ

לחדש המוכרת שבאותו שבוע יהיה ראש חדש וגם היא בענייניו של יום ואיכא תרתו לשיבותא: לעולם קורין צו את אהרן קודם פסח ופר' במדבר תחילת הספר קודם עצרת וצומין תשעה באב קודם ואתחנן ופרשת נצבים קודם ראש השנה וסימן פקיד ופסח כגוועצרו צומו וצ' קובו ותקעו והו' מרת שאכרו בסוף מגילה עזרא תיקן לישראל שיהו קורין קללות שבתות כדגים קודם עצרת ובמשנה תורה קודם ראש השנה כדי שתכלול השנה וקללותיה שאף עצרת ראש השנה היא שנידונין בו על פירות האילן נמצאו פרשת במדבר ופרש' נצבים כפסיקות בין הקללות לראשי השנה ומשעם וז' אומר רבינו יצחק שאנו מחליקין וילך לנצבים כשיש שתי שבתות בלא יום טוב בין ראש השנה לסוכות ואין אנו מחליקין קודם לכן מטות ומסעי שגדולות יותר: ובקללות שבתות כהנים אין מפסיקין לפי שאין אומרים ברכה על הפרענות אלא בתחילתן כפסוק שלפניהם ומסיים בפסוק שלאחריה ולא דוק פסוק שהרי יש שם פרשה ופסוקי צריך אבל של משנה תורה

דף ל' וכל הפסוק
בתי סס

ס' כ"ג ל' כ"ג
כ"ג כ"ג כ"ג

ס' כ"ג ל' כ"ג
כ"ג כ"ג כ"ג

דף ל' כ"א

עין כ"ג סס

כ"ג כ"ג כ"ג
כ"ג כ"ג כ"ג

הלכות ברכת כהנים

טו תורה אמר אביי שהוא פוסק שאמורות בלשון יחיד ומשה כפי
עצמו אמרן וכבר נהגו העולם שאין לפסוק בהם אלא אחד
קורא אותם : אמרין בברכות פרק קמ"א שחייב אדם להשלים
פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום ונראה לרבינו
יצחק שכל השבוע קורא עם הציבור והמן השלמה כתיב
במדרש צוה רבי את בניו אל תאכלו לחם בשבת עד שתגמר
כל הפרשה ואני דנתי לפני רבותי שהפירוש מועיל יותר מן
התרגום והודו לי רבותי : ולא נראה לרבי יצחק וכן רב עמרם
שהשיב רב נטרונאי דוקא תרגום שזכר

ק"ג לינתן בסני כדמשמע פק דמגילה : תגיא
בתוספתא אמר רבי יהודה והמתרגם

פסוק כצורתו הרי זה בראי והמוסיף הרי זה מודף ומגדף :
פירוש כגון ויראו את אלהי ישראל המתרגם כצורתו וחזו ירת
אלהם ישראל הרי זה מושקר והמוסיף שמתרגם וחזו ירת
מלאכה דאלהא דישאל הרי זה מגדף שקורא לכבוד שכינה
מלאך : הגה חברתי מדרש נאה ברכות במצוה זו של תפילה
וענין עשה אחד הוא

ק"ד הקב"ה את הכהנים שיברכו את ישראל כאשר
יאמרו להם לברכם דכתיב בפרשת נשא דבר
אל אהרן ואל בניו לאמ' כה תברכו את בני ישראל אמור להם
ומתרגם אונקלוס כד יימרון להן וכן
מוכיח בירושלמי שאינו עובר בעשרה עשרה
אלא אם כן מזהירין אותו וקאמר רבי
שמעון בן פזי הוה תשיש וקאי אחורי עמודי רבי אלעזר נפיק
לבראי פיר' כשהיו חלשים היו נסתרים מאחורי העמודים או
יוצאים להן שלא יאמרו להם לברכם מפני שאו לא היו
עבדים : ודרשינן בפרק אלו נאמרים מקראי שצריך לברכם
בלשון הקדש ובעמידה ובנשיאות כפים ובקול רם פנים כנגד
פנים בשם המפורש במקדש סימן לען קפ"ש : שנלמד ברכה
זו מאלה ועמודי לברך ארת העם על הר גזיזים ששם היתה
בלשון הקדש ובעמידה ובקול רם : וכתיב וישא אהרן את ידיו
הרי נשיאו כפים ופנים כנגד פני מאמור להם כאדם שאומר
לחבורו : וכמה דרשות נפקא לן מאמור להם : וכן דרשינן

טז מיניה לפנים דלשנים קורא כהנים ולאחד אינו קורא : ושם
המפורש נפקא לן מושמו ארת שמי המיוחד לי יכול אף
בגבולין נאמר כאן ושמו את שמי ונאמר להלן לשום את שמי
שם מה להלן בבית הבחירה אף כאן כך / ורבי נתן נפקא ליה
עמידה מדרבנן לעמוד לשרת ולברך בשמו הקיש מברך
למשרת לענין עמידה ורוקא לענין עמידה הוקשו אבל לא
לפסול בעל מום ומשומד שעשרה תשובה כמו שאפרש בסוף
המצוה : ונרשינן נמי התם במסכת תענית דברך בשלשה

ק"ה פרקים שיכור אסור לישא כפי דאיתקוש לניזיר שסמוכה
ברכת כהנים לפרשת ניזיר אבל מותר בהרצן שהרי הוקש
למשרת שמותר בהרצן ומקשה אי מה משרת בעל מום לא אף
מברך בעל מום לא / ומתוך הרי הוקש לניזיר ומה ראות
שאתה מקיש לניזיר להקל תקיש למשרת להחמיר ומתוך
אסמכתא דרבנן היא ולקולא משמע דאין החוקשטא גמורה
אלא לענין עמידה הכתובה במקרא : וגם למדנו שאין שיכור
אסור בנשיאות כפים אלא מדרבנן : והתם מסקינן הלכה כר'
יוסי דאמר בתענית ציבור שעושיין מפני הגשמים וביום
הכיפורים בשחרית במוסף בנעילה נושאים כפים אבל לא
במנחה גזירה אטו מנחה של כל יום שיש בה שכורות ואסור
מדרבנן : וכת' נאב וכשבעה עשר בתמוז וכיוצא בהם שאין
בהם נעילה מס' דפרשי ידיהו כיון דסמוך לשקיעת החמה

ק"ו פרימי כתרפלת נעילה דמאי ועוד נכתב בשם רבי שלמה וכן
דאיתי בשאלתות דרב אחאי דאידנא דנהיגי ברהמים ביום

טז

הכיפורים ממנחה עד נעילה כתפילת נעילה דמאי ולא
מיחלפא בשאר מנחות ופרשי ידיהו : אמר
גמרא אלו סאריין רבי יהושע בן לוי כל כהן שאינו עולה
לדוכן עובר בשלשה עשר ואילו הן כר

טז תברכו ושמו את שמי אמור להם : עוד נפקא לן ששליח צבור
מקרי להם מדרבנן אמור להם ואמר אביי נקישין לשנים
קורא כהנים לאחד אינו קורא דכתיב אמור להם וכמה דרשות
נפקא לן מאמור להם : עוד מסקינן שם וכל כהן שלא עקר
רגליו לעלות בעבודה טוב אינו עולה שנאמר וירד מעטרת
החטאת והעולה והשלמים : ולכך בעת אשר יגיע שליח צבור
לעבודה כשיאמר רצה כל הכהנים העומדין בבית הכנסת
נעקדין ממקומן והולכין ועוליין לדוכן ועומדין שם פניהם
כלפי החיכל עד שיוגיע שליח צבור ללך נאה להורות מיד אם
הם שנים קורא אותם כהנים ואם הוא אחד אינו קורא לא הוא
בעצמו הופך פניו אל העם / ויראה לי כי מן הדין אינו צריך
להקרות ליחוד שהרי מרש שליח צבור מקרא מאמר להם
נפקא לן ועמא דבר להקרות אף ליחוד : עוד מסקינן שם אמר

טז רב חסדא שאין המקרא רשאי לקרות כהנים עד שיכלה אמר
מפי הצבור שעונין על לך נאה להודות ואין הכהנים רשאיין
להתחיל בברכה עד שיכלה הדבור מפי המקרא ואין הצבור
עונין אמר עד שתכלה הברכה מפי הכהנים ואין הכהנים
מתחילין בברכה אחרת עד שיכלה אמר מפי הצבור : שנינו
בפרק אין עומדין דאין שליח צבור רשאי לענות אמר אחד
הכהנים כשאד העם שמא תיטרף דעתו ולא ידע איזו ברכה
מקרא אותם אם פסוק שני או שלישי ואם אין שם כהן לא הוא
לא ישא כפיו ואם הכשתו שהוא נושא כפיו וחוזר לתפלתו
רשאי : אין הכהנים רשאיין להחזיר פניהם מן הצבור עד
שיתחיל שליח צבור שום שלום ואין רשאיין לכוף קשרי
אצבעותיהם עד שיחזירו פניהם מן הצבור : ומתקנת רבן
יוחנן בן זכאי בפרק אילו נאמריין שלא יעלו הכהנים לדוכן
בסכדליהם לא עומדים יחפי ומודקדק רבי

טז בתל' מן חן עומדין יעקב ממה שאומ' כאן בתחלה עד שיכלה
הדבור מפי המקרא ולכסוף אבר עד
שיתחיל שליח צבור משמע שהן שני דברי שהקורא הוא אדם
אחר שקורא כהני אבל שליח צבור אינו יכול לקר' כהני מפני
שזר חשוב הפסק וכן תגיא בספרי אמור להם מלמד שהחזן
אומר להם אמרו וחזא קריאת כהנים והחזן הוא שמש של
הקהל ואינו שליח צבור ונראה דקריאת יברכך שהוא כמו
תפילה : וגם אמרן אם לא מפני השירוף יכול שליח צבור לומר
וכן אמר במדרש טעמי חסרות ויתירות אמור להם מלמד
שהשליח צבור אמר להם על כל דיבור ודיבור ותנן במסכת

ק"ז תמיד בגבולין הכהנים פושטין ידיהם ומגביהין אותן כנגד
כתפיהן ומפרש התם כיצד ברכת כהנים במקדש והכהנים
עוליין לדוכן אחר שהשלימו עבודת התמיד של שחר ומגביהו
ידיהם למעלה על גבי ראשיהם חוץ מכחן גדול שאין מגביהו
ידו למעלה מן הציץ ואחד מקרא אותם תיברה תיברה כדרך
שעושיין בגבולין עד שישלמו שלשת הפסוקים ואין העם
עונין אמר כל פסוק אלא עושיין אותו במקדש ברכה אחרת
וכשישלימו כל העם עונין ברוך ה' אלהי

טז מן חן סאריין ישראל מן העולם ועד העולם : ובמס' ט
דרוש מן המקרא שאין עונין במקדש אמרן
ואומר שם של ארבע אותיות ככתבו במקדש כאשר בארנו
ומשמט שמעון הצדיק פסקו הכהנים מלברך בשם המפורש
אפילו במקדש כדי שלא ילמדו אותו אדם שאינו הגון : גרסוין
בירושלמי דפרק בתרא דמגילה אמר רבי חגי כלום אמרו אין
מסתכלין בכהנים אלא משום הסיח הדעת : בשעת שכל כהן
עולה

טז

ק"ה ל' ה' ופ"ה בתל'

מ"ה חן סאריין
ק"ה ל' ט'

ק"ה חן ופ"ה טעמ'

ס"ה ק"ה ז' ז'

ק"ה ז' ז'

ק"ה ז' ז' ופ"ה טעמ'

לעיל בענין סממדין
רי"ה מ"ה ז' די ז'
ק"ה ל' ט'

ק"ה ז' ז' ופ"ה טעמ'
חן ופ"ה טעמ'
ק"ה ז' ז'

ברך אלו כהנים
דף לט

עולה לדוכן מפרש במסכת סוטה שכשהוא עוקר רגליו לעלות
אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא הברכה הזאת שצויתנו
לבדך ארת עמך ישראל שלימה ולא יהיה בה מכשול ועין
מעתה ועד עולם וקודם שיחזיר פניו לבדך ארת העם מברך
ברך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדושתו של
אחרון וצונו לבדך את עמו ישראל באהבה : וכשמחזיר פניו
מן הצבור אחר שמשל' אומר רבן של עולם עשינו מה שגזרת
עלינו עשה עמנו מרה שהבטחתנו בתורתך השקיפה ממעון
קדשך וגו' וכל החזרות שהכהנים מחזירין פניהם בין בתחלה
בין בסוף לא יהו אלא דרך ימין אמרינן בפרק אלו נאמרין
עיר שכולה כהנים נושאין כפיהם ומברכין את ישראל שבשאה
מקומות והבשים והטף עובין אמן במה דברים אמורים כשאין
שם כי אם עשרה אבל יש שם יותר על כך מקצתן נושאין
כפיהם ומקצתן עובין אמן

היינו כדאית
חד כל מניין
שאלו מניין
ככל רמשה דף טו
נבאחים טו דף טז

ששה דברים

מונעין נשיאורת כפים וסימן מעשי
ט"ו פיר' מומין עבירה שנים יין
טומאת ידים / לשון / ומפרש בפג דמגילה מי שהיו לו מומין
בפניו או בידיו או ברגליו לא ישא ארת כפיו מפני שהעם
מסתכלין בו וכן סומא באחת מעיניו אלא אם כן דש בעירו :
ומי שהר' את הנפש אף בשוגג לא ישא את כפיו שנא' ידיכם
דמו מלאו ובפרישכם כפיכם וגומר : אבל
משומר שעשה תשובה פוסק רבינו גרשם
בתשובה אחת שישא את כפיו דתנן בפרק
בתרא דמנחות כהנים ששימשו בכיור
חזינו לא שמשו במקדש בירושלים ואין צריך לומר אם עבדו
עבודה זרה שנאמר אך לא יעלו כרגי כמורת אל מובח ה'
בירושלים כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם הרי אילו כבעלי
מומין שחלקין ואוכלין ולא מקריבין ומאחר שהן כבעלי
מומין נושאין כפיהם שאפילו בקדש' הם אוכלין ועוד נחלקו
שם במשתחוה ומורה לעבודה זרה אי קרבנריח ניחוח או לא
אבל בודקן ועשה תשובה כלי' עלימא לא פליגי וככל עון יש
להפך בזכות בעלי תשובה : ומצינו שכל ישראל כשהטאו
בעבודה זרה בימי המלכים וחיו שם מסתמא כמה כהנים אמר
הקב"ה על יד כל נבאון שובו אלי ואשובה
אליכם : ורבינו משה פוסק שאינו נושא
כפיו מדאיתקש מברך למשרת ואין זו
ראייה כי למעלה הוכחנו שלא הוקשו כי אם לעמידה וגם
בעל מוס נושא את כפיו

שמח אין עוהדין
דף לט

קט

חזינו לא שמשו במקדש בירושלים ואין צריך לומר אם עבדו
עבודה זרה שנאמר אך לא יעלו כרגי כמורת אל מובח ה'
בירושלים כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם הרי אילו כבעלי
מומין שחלקין ואוכלין ולא מקריבין ומאחר שהן כבעלי
מומין נושאין כפיהם שאפילו בקדש' הם אוכלין ועוד נחלקו
שם במשתחוה ומורה לעבודה זרה אי קרבנריח ניחוח או לא
אבל בודקן ועשה תשובה כלי' עלימא לא פליגי וככל עון יש
להפך בזכות בעלי תשובה : ומצינו שכל ישראל כשהטאו
בעבודה זרה בימי המלכים וחיו שם מסתמא כמה כהנים אמר
הקב"ה על יד כל נבאון שובו אלי ואשובה
אליכם : ורבינו משה פוסק שאינו נושא
כפיו מדאיתקש מברך למשרת ואין זו
ראייה כי למעלה הוכחנו שלא הוקשו כי אם לעמידה וגם
בעל מוס נושא את כפיו

שנים

כיצד דאמרינן התם בפרק קמא דחולין נתמלא
זקנו ראו לישא את כפיו ומה ששינוי במסכת
מגילה קטן אינו נושא כפיו משמע שכן יג שנה נושא ארת
כפיו שטמא אנב מילי אחריני דהתם נקט קטן דהוא הדין
בן יג עד שנתמלא זקנו והוא דאמר בסוף לולב הגזול קטן
משוועד לישא את כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות יש
לחלק דעם אחרים נושא את כפיו כדאמרינן בעריכין גבי שיר
בין רגלי הלוים היו עומדים וצעירי הלוים היו נקראים אבל
בפני עצמו אינו נושא את כפיו עד שיתמלא זקנו

והיין

מי ששתה רביעית יין כבת ארת אינו נושא ארת
כפיו ושיעור רביעי' מפרש בפ' ערבי פסח' אצבע'
על אצבעים על רום אצבעים והצי אצבע חומש אצבע ואתן
האצבעות בגודל : ושומאת ידים צריך נטילת ידים קודם שט'
שאו ידיכם קודש וברכו : והלשון / דאמר רב אשי במסכת
מגילה בני היפה ובני בית שאן לא ישאו כפיה' מפני שקוראין
לאלפין עיינין ולעיינין אלפין : אבל שאר דברים כגון מי
שהעם מרגנים אהריבעבורת אין מונעין אותו מנשיאורת
כפים שהיא מצות עשה ואין אומרים לאדם רשע הוסיף רשע

ברך אלו כהנים
דף לט

פ"ג דף כז

פ"ג דף כז

ותמנע מן המצות גרסינן בירושלמי דביבוקין אל ילגלג אדם
לומר מה תועיל ברכת הדיוש זה שהווא מגלה עיוות שאין
עיקר הברכה תלויה בכהנים אלא בהקב"ה שנאמר ושמו ארת
שמי על בני ישראל ואני אברכם הכהנים עושין מצוה שנצטוו
בה והקב"ה ברחמיו מברך את ישראל כהפעו : בפרק ראווה
בית לין אמרינן כהן שנשא את כפיו בצבור זה הוור ונושא את
כפיו בצבור אחר : עס שהם אחורי הכהנים אמר רבי יהושע
בן לוי בפרק אילו נאמרין שאינם בכלל הברכה אלא אם כן
יש שם אונס אבל מלפניו ומצדדין אפילו מחיצתה של כרוך
אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים : ובפסחים בפרק
כיצד צולין קאמ' לה אף בתפלה לענות ברכו וקודשת אף על
על נב דצריך עשרה כיון שיש בכיור הכנסת עשרה יכול
היחיד לענות אף על פי שהוה בבית אחר

דקימא לן כרבי יהושע בן לוי שאומר כן
אבל אין מצטרף לעשרה כו איתא בפר' כל
נגות ותניא בפר' ראווה בית דין היה עובר אחורי בית הכנסת
ושמע קול שופר אוקול מגילה אם כיון
בברך אלו כהנים
דף לט
מתברך שנאמר ואברכה מברכין : תניא
בספרי כתוב אחד אומר לא ישא פנים וכאן הוא אומר ישא
ה' פניו אליך ומתריך כאן קודם גמר דין כאן לאחר גמר דין
מה התירוץ מתוך ככל שני מקראות המכחישין זה את זה
בטובה ורעה במקרא : כ א

לקשור

תפילין ביד שנאמר וקשרתם לאורת על
ידך : כ ב
תפילין בראש שנא' לטוטפות בין עיניך וכתוב
וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגומר
תניא רבי אלעזר הגדול אומר אילו תפילין שבראש ותפילין
של יד נמי אמרינן אם נקרע בית יד שלו ונראין התפילין אין
לחוש כדאמרינן במנחות לא סבר מר לך לאות ולא לאחרים
לאות ולמה נראין תפילין של יד שלך אמר לו במקלוד לאות
איתמר : והקלף שכותבין בהן פרשיות וגם הרצועות וגם
עוד הכתים צריך להיות מבהמה שהורה או חיה שהורה שנאמר
למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך ואפילו על גבי
גבילורת כדאיתא בפרק שמגד שרעים וגם ציכין עיבוד
לשמן כרבן שמעון בן גמליאל דאמר
עוד שיעבדוהו לשמן וכדרכא בפרק נגמר
הדין דאמר חומנה לאומילתא הוא וכדור

לקשור

תפילין בראש שנא' לטוטפות בין עיניך וכתוב
וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגומר
תניא רבי אלעזר הגדול אומר אילו תפילין שבראש ותפילין
של יד נמי אמרינן אם נקרע בית יד שלו ונראין התפילין אין
לחוש כדאמרינן במנחות לא סבר מר לך לאות ולא לאחרים
לאות ולמה נראין תפילין של יד שלך אמר לו במקלוד לאות
איתמר : והקלף שכותבין בהן פרשיות וגם הרצועות וגם
עוד הכתים צריך להיות מבהמה שהורה או חיה שהורה שנאמר
למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך ואפילו על גבי
גבילורת כדאיתא בפרק שמגד שרעים וגם ציכין עיבוד
לשמן כרבן שמעון בן גמליאל דאמר
עוד שיעבדוהו לשמן וכדרכא בפרק נגמר
הדין דאמר חומנה לאומילתא הוא וכדור

הדין דאמר חומנה לאומילתא הוא וכדור

אכרו בפרק הבוקין : דצריך כתיבה לשם
קדושה ולא סגי במחשבה ואין צריך ככל הקומץ דף לט
עיבוד בעפעים כמו שנפרש בהלכות ספר
תורה וגם נפרש שם דין גויל קלף ודוכסוסטוס : ותפילין
אין כותבין אלא לצד בשר בקלף : וקליפים שלגו מדכתבין
בהן תפילין יש להם דין קלף וכותבין לצד הלפון וכותבין כרוז
ומות לתת ארמנט בלעז בתוך הדיו שאין
זה קנקנתוס שחולקו עליו : וצריך לשרטט
התפילין ד' שירטוטין סביב הגיליון אבל
אין צריך לשרטט בין שיטח

לשיט' : ותולין דילוגין בספר תורה ואין תולין
דילוגין בתפילין ובמזוהות כדאיתא בירושלמי
בפרק קמא דמגילה והעם משום דאמרינן במכילתיו
בסוף פרשת בא כתבן שלא כסדרן יגנוז : ואסור לאדם
אחר להקרות לסופר אלא אם כן הוור הכותב וקורא בפניו
קודם שיכתוב שלא ישער דגורסין בפרק קמא דבבא
בתרא וקדוש ברוך הוא אומר ומשה אומר וכותב : ובגלות
ספר תורה יהיו מפורשים הדברים האלה יותר באורך
תפילין

תפילין

דף טז ע"ב

דף כח

דף ל"ח

דף ט"ז ע"ב

דף כ"ב

דף כ"ח

כאשר דף ע"ב ע"ב
כ"ח דף י"ח
ובברך כתיב דמיתה
דף ע"ב ע"ב

במדת הקומץ כ"ח
דף ל"ח

במדת הקומץ
דף ל"ח

דף ק"ט

דף ט"ז

דף כ"ב

לחין במדת כ"ח
דף י"ח ע"ב

לחין במדת כ"ח
דף י"ח ע"ב

במדת הקומץ
דף ל"ח

דף י"ח ע"ב

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ל

גדס' בפר' הקובץ צריך שיגיעו החריץ למקום התפר פיר' משך קמטי השין מבחוץ צריך שיגיעו למטה עד התפירה אבל רבינו שלמה פי' לענין החריץ הנדלת הבתים שיהיו עד למטה עד תפירה ובכדי יתאבמי תניא אם אין חריצין ניכר פסולות גבי הבתים : אמר רב הנזאל אמר רב תיתורא של תפילין הלכה למשה מסיני : אמר אביי מעברתא של תפילין הלכה למשה מסיני פי' רבינו ש'מה לאחר שהכניס האגרות בבתים מקצע כל הבתים לבר עור ביד רביעי בניח ארוך וכפול למטה לכסות פיות הבת' והו' בית מושכן של בתים תיתורא לשון גשר ומעברתא היינומאותו עור הנכפל למטה עושה בליטה כפולת חוץ לבתים שמכניס לתוכה הרצועות ומשכות אילך ואילך ועוברות דרך אותו חור כפולות הנה והנה שאין תפירות שם ויש שקוצצין כל עור הד' בתים למטה ולקוחין עור ממקום אחר ועושין בראשו כמין ארובה ומכניס' שם הד' בתים וראש השיני כופל למטה לעז' תיתורא ומעברתא כמו שפירשתי לעיל ויש מפרשים מעברתא קרוי זה שיש שנותנין עור שיני על בית של זרוע מצד זה לצד זה : תניא תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני אמר רב בתפין ובאלכסון פיר' העור הנכפל למטה שהיא התיתורא יתפור עם עור הבתים סכיב בריבוע וכן יהיו נמי וזוית בתפירה צריך שיהא שיעור זה באלכסון כל אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשי באלכסון ולא ארכה יתר על רחבה וגם עור התיתורא והבתים היוצא חוץ לתפירה קוצצין בריבוע ועור הבליטה הנכפל שקרוי מעברתא מקצצין כדי שיהא ניכר ריבוע עור התיתורא וגם עור הבתים בראש אף על פי שאין ראיה נמורה מתוך ההלכה שיעצור שיהו מרובעים כשהן ארבעתן יחד מכל מקום מוכיח כשימושה רבה שהן מרובעות דקאמר מייתי אעא טבא תרתי אצבעי על תרתי אצבעי אבל בכירת אחד לברו אינו צריך דיבוע וגם בגובה הבתים אין קפידא בריבועו וכן תפילין של יד ית' הם דין זה וצריך ריבוע בתפירה וכן בעור התיתורא וכן בגוף רוחב הבית כראשו : התפירה צריכה להיות בגודל כפול

סס כדף ל
סס כדף ל
סס וכל הדיבורים
בין סס

סס כל המצוא

כדף ז ע"א

כמו שהביא לעיל בעל
המקור כמה מדליקין
דף כ"ט

כנגד שבטי ישראל ואם אין שם כי אם עשרה כשר כשתסיר שבט מלכות ושבט כהונה הם יהודה ולוי נותרים עשרה ואם עשה ארבעה עשר תפירות כנגד תוספת אפרים ומנשה טוב בר מדעייל ונפיק פי' היינו בולבד שלשה מקומות במקום הנדלת הבתים יעביר חוט התפירה מצד זה לצד זה דרך חריץ והיינו דאמר בפרק הקובץ ושון שנותנין חוט של משיחה בין כל אחת ואחת ואם נפסקה התפירה בשלשה מקומות אין תקנה לחזור ולתפור אלא צריך תפירה חדשה כדאיתא בירושלמי רבי ירמיה אפסיק ליה נידא רצועתא ושרון ליה תניינות ושרון ליה ולא מן אולפנין פירוש שני פעמים בלבד התירו כשנפסקה ואני קבלתי דברצוץ שנתפרה בגודין קאי על ידי שנפסקה וחזרה ונפסקה שמותר לתפירה בגודין וכן נפסקה עור פעם שלישית שהרי לרבי ירמיה נפסקה שני פעמים מלבד פעם ראשונה והתירו לו וכן מוכיח כפ' הקומץ רבה דקאמר מהו למתפרר ומיעיילא לתפירה לגואי דקאי דתם ארצועות וקאמר דתם פוק חזי מה עמא דבר ופירש רבי יעקב להקל מכה הירושלמי ולא כפיר' רבינו שלמה שפירש שם להחמיר וכן מוכיח לשון רצועתא דקציער לא מיקרי רצועה : משפט ארוך הרצועה אמרינן בפרק הקומץ רבה עד אצבע צרחה ובלמדנו משמ' דהיינו דונק' בשל יד וכן בשמוט

דף ל
כת' סס
סס ועם כתי
כדף ל ע"ב

רבה ורב אלפס הכיאו רצועה דימינא עד שיבוא דשמאלה כנגד החזרו וכדוע עד אצבע צרחה ויהיו משולשין בתלתא זמנין כלומר שיכרך כסבי צרחה נ' פעמים ורוחב הרצועה יותר מוחסה ופחותה מכשעורה ואם פחות או יותר לית לן ברה כך כתו' שם וכתב הרב דבי ברוך אם נפסקה הרצועה ופחותה שקבלתי מותר וכן משמע בדברי הרב רבי אליעזר במזין ויהיה בהנחתן שלא יהפכו הרצועות דאמר רב נחמן ונמיהן לבר' קשר של תפילין הלכה למשה מסיני היינו השם שרגילים לומר שיש שין בקמט הדפוס לכאן ולכאן אות דלית בקשר של ראש ובקשר של יד עוברת מעט הרצועה ונראית כמין יוד ובכך נעשה השם של שדי אמנם אין נראה לרבינו יצחק שאין זה נזכר בשום מקום לא דלית ולא יוד אלא נקרא קשר מקום הדלת וכפ' כמה מדליקין מוכח שאין שום אות ברצועות גבי לא נצרכה אלא לרצועותיהן שאין שם תורה ולכ' אלא אמר ששין של תפילין נקראת תורה ואם היה שם דלית ויוד גם ברצועותיהן יש תורה : וכיצד סדר הנחתם יניח תחלה של יד דכתיב וקשרתם לאזני על ידך ויכרך להניח תפילין ואחר כך יניח של ראש ויכרך על מצות תפילין שאהרי עשה של יד כתיב והיו לטוטפות בין עיניך : ואמרו רבותינו כל זמן שהיו בין עיניך יהיו שמים : ולכך כשדליקין חולץ של ראש תחילה וניחם בתוך ואחר יחלוץ של יד וניחם על של ראש בתוך דעתה כשירצה להניחם ימצא אותם של יד מונגרות שאם היה מניחם בתוך תחת אותם של ראש היה צריך להעביר על המצורת להסיר אותם של ראש לצד אחר עד שיניח אותם של יד והו' טר' שאנו אומרים בפרק אמר להם הממונה בימינא עבדי דרעא אטוטפתא אסירא פירוש להקדים בתוך זרוע לשל ראש אסיר מטעם שאמרנו עבדי לשון הקדמה כמו וי עיבור את דגרישי : וניח בצד שמאל דכתיב ידכה יד כחה ועוד כתיב וכתבת וקשרתם מה כתיב בימין אף קשירה בימין ואם הוא איש יניח בימין העולם שהוא שמאלו ואם הוא שולש בשתי ידיו יניח בשמאל העולם : וניח בזרוע במקום קבוצת הכשר שיש שם הנקרא קיבורת על שם קבורת הכשר כמו קיבורה דאחיבי פירוש אשכול של תמרים ותניא בתוספתא כניין לזרוע שהוא קרוי יד שנאם ותהיינה העבותים אשר על זרועו כפשתים אשר בערה באש וימסו אסוריו מעל ידיו :

ויכוין כנגד הלב שנאמר ושמתם את דברי אלה על לבבכם ודרשינן דתם שתהא שימרה כנגד הלב ובמסכת אהלות נמי מוכיח שהזרוע הוא העצם המחובר לכתף מצד אחד וראשו השיני מחובר למרפק הוא קולא בלעז נמצ' שיכול לכוין כנגד הלב : ותפילין של הראש מקום שמוחו של תינוק רופס ויש שם מקום להניח שני תפילין : ותניא בפרק הקומץ רבה נאמר כאן בין עיניך ונאמר להלן לא תשימו קרחה בין עיניכם מה להלן בגובר' של ראש מקום שעושה קרחה אף כאן כן : והקשר של תפילין יחדק בראש למעלה בעורף ולא במפרקת כדי שיהו ישר למעלה כדאמר' דתם : ורוחב הקציעה לכתחילה שתי אצבעות כדאיתא בשמוטא רבה ואם פחות או יותר לית לן בה : אמרינן בפרק הקומץ מאמתי מברך עליהן משעת הנחתן עד שעת קשירתן פירוש קשירתן זהו הידוקן בשעת הנחתן כמל' בהמת התקפה כמו שיליא הקשורה בולד' שאם היה עושה קשירה כמש' בכל פעם שמניחם לא תתיישב ההלכה בפרק המוצא תפילין בשבת בחוץ דמשמע דתם דודעות אמור להניחם כראשו משום קשר של קיימא שעדיין

דף ק"א

דף ק"ב

דף ק"ג

דף ק"ד

דף ק"ה

דף ק"ו

דף ק"ז

דף ק"ח

דף ק"ט

דף ק"י

דף ק"יא

דף ק"יב

דף ק"יג

דף ק"יד

דף ק"טו

דף ק"טז

כדף ז ע"א
כדף ז ע"ב
כדף ז ע"ג
כדף ז ע"ד
כדף ז ע"ה
כדף ז ע"ו
כדף ז ע"ז
כדף ז ע"ח
כדף ז ע"ט
כדף ז ע"י
כדף ז ע"יא
כדף ז ע"יב
כדף ז ע"יג
כדף ז ע"יד
כדף ז ע"טו
כדף ז ע"טז
כדף ז ע"טז

כדף ז ע"א
כדף ז ע"ב
כדף ז ע"ג
כדף ז ע"ד
כדף ז ע"ה
כדף ז ע"ו
כדף ז ע"ז
כדף ז ע"ח
כדף ז ע"ט
כדף ז ע"י
כדף ז ע"יא
כדף ז ע"יב
כדף ז ע"יג
כדף ז ע"יד
כדף ז ע"טו
כדף ז ע"טז
כדף ז ע"טז

כדף ז ע"א
כדף ז ע"ב
כדף ז ע"ג
כדף ז ע"ד
כדף ז ע"ה
כדף ז ע"ו
כדף ז ע"ז
כדף ז ע"ח
כדף ז ע"ט
כדף ז ע"י
כדף ז ע"יא
כדף ז ע"יב
כדף ז ע"יג
כדף ז ע"יד
כדף ז ע"טו
כדף ז ע"טז
כדף ז ע"טז

כדף ז ע"א
כדף ז ע"ב
כדף ז ע"ג
כדף ז ע"ד
כדף ז ע"ה
כדף ז ע"ו
כדף ז ע"ז
כדף ז ע"ח
כדף ז ע"ט
כדף ז ע"י
כדף ז ע"יא
כדף ז ע"יב
כדף ז ע"יג
כדף ז ע"יד
כדף ז ע"טו
כדף ז ע"טז
כדף ז ע"טז

כדף ז ע"א
כדף ז ע"ב
כדף ז ע"ג
כדף ז ע"ד
כדף ז ע"ה
כדף ז ע"ו
כדף ז ע"ז
כדף ז ע"ח
כדף ז ע"ט
כדף ז ע"י
כדף ז ע"יא
כדף ז ע"יב
כדף ז ע"יג
כדף ז ע"יד
כדף ז ע"טו
כדף ז ע"טז
כדף ז ע"טז

ושמתם אותם בדרך ובשעריך אשר על הארץ :
קודם שיקבענה במוזות הפתח מברך ברוך אתה ה' אלוקינו
מלך העולם אקבץ לקבוע מוזה ואינו מברך בשערת כתיבת
שקביעתה זו היא מצותה : מוזה של

חינוך לה רמב"ם
ומוזה דף כה

בכל תחילת ריחוק רף
לא ועין בתוספת
כך התלפת בלה
והא רתקן דף ט

יהוד נבדקת פעמים בשמוטה ושל רבים
פעמים ביוכל שבדבר שהוא של רבים
אין להטריח הרבה פן יהיה כל אחד דוחה
הבדיקה על חברו : גרסינן במסכת סוכה

דף ג
דף יא
דף לב
דף יא

וביזמא פרק קמ"א בירת שאין בו ד' אמות
פטור מן המוזה : גרסינן בפרק הקומץ פתחים שוממין
פטור מן המוזה שאין להם משקוף או תקרה וביזמא בפ' קמ"א
תני רב שמאל בר יהודה קמיה דרבא ששדה שערים פטורין
מן המוזה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האצרות
ושער שאינו מקורה ושער שאינו גבוה עשרה טפחים ודולק
באוצרות על ברייתא דבסמוך : ותניא ביזמא פר' קמ"א בשעריך

סס כל המוזה

אחד שערי בתים ואחד שערי הצירות מדינות ועירות ואוצרו
יין ושמן כולם חייבין במוזה יכול שאני מרבה אף בית שער
האכסדרה וטרפסת תל ביתך דווקא מיוחדת לדירה יצאו אילו
שאינם מיוחדים לדירה יכול שאני מרבה בית הבורסקי ובית
המרחץ ובית הטבילה תל ביתך העשוי לכבוד יצאו אילו
שאינם עשויין לכבוד יכול שאני מרבה אף הר הבית והלשכות
והעזרות תל ביתך מה ביתך שהוא חול אף כל שהוא חול
יצאו אילו שהם קדש ולא בית הכנסת ובית המדרש פטורין :

דף לב
דף לב
דף לב

ואמרי נמי התם בית הכנסת שאין שם בית דירה לחון חכמים
פטורין מן המוזה גר' בפ' הקומץ והא הווא פתוח דהוה עייל
בית רב הונא לבי מדרשא והוה ביה מוזה ומתריץ הווא רגיל
הוה פיר רגיל לכל בני הבית כך פי' רשי אבל אם אין רגיל בו
כי אם הוא לבדו פטור : עוד אמרינן התם דבית שער הפתוחה

דף לב
דף לב
דף לב

להצר ובתים פתוחים לבית שער חייבין בשתי מוזהות משם
יש לדקדק דבית שער אכסדרה וטרפסת נמי חייבין במוזה
במקום שבתים חייבין במוזה פתוחין להם : ומשעם זה
שערי הצדו ושערי מדינות ושערי עיירות כולם חייבין במוזה

דף לב
סס
דף לב כל
הקנייה

שדרי הבת' שרד' בהן השוכרי שהיבין במוזה פתוחי להם :
עוד אמרינן התם שפתח קטן שבין בית לעלייה חייב במוזה
וחדר שיש לו פתחים חייב בד' מוזהות ומקשה שם פשיטא
ומתריץ לא צריכה אע"נ דרגיל בחד : עוד אמר הלם שאם
העמיקה טפח בתוך המוזה פסולה עוד אמרינן התם שמצוה
להבינה בתוך חלל של פתח ובטפח הסמוך לרשו הרבי' כזו

דף לב
דף לב
דף לב

שיפנע במצוה מיד : עוד אמר שם פתח שבין כ' בתים
הולך אחר היכר ציר פי' בעל הבית שציר הדלת סובב בו חייב
לעשוורת המוזה וימין מבואו דרך אותו הפתח שנאמר ביתך
דרך ביאתך וכי עקר איניש כרעיה דיבינא עקר ברישא : ואין

דף לב
דף לב
דף לב

צריך להביח מוזה ימין ושמאל : ותניא
בספרי ר' יצחק אומר הרי הוא אומ' ולקחו מן
הדם ונתנו על שתי המוזהות ורח' בנרה אב
בכל מקום שנ' מוזהות אינו ככלל שתי' עד שיפרוט לך הכתוב

דף לב
סס

שתי מוזהות : עוד שם רבי יוסי אומר וקשרתם וכתבתם מה
קשירה בגובה אף כתיבה בגובה : ושיעור הגבה' מן התקרה
עד שליש העליון ויותר על שליש לא יהויקנו מן התקרה :

דף לב
דף לב
דף לב

גרסינן בירושלמי דמגילתה פרק
בת' מוזה צריך שיהא שבע טלח דף ע"ג ועיין בהלכות קטנות
רואה הפתח :

אמר רב עשאה כמין נגר פסולה פיר' רבינו
שלמה משוכב ורבינו יעקב פירש מעומד
אבל משוכב כסרת ולוהרת והבוגרת
בארץ כשירה ועוד אומר צא ולמד מספר

תורה שכשהוא עומד כל העם עומדין וכשהוא יושב כל העם
יושבין ומקשיבין והלא כל מוזהות שבבית רבי הן עשויות כמין
נגר ומתריץ הא בסיכתא הא באסתמורא ולפירש רבי' יעקב אם
עשאה ממש כתיבות האהלים והקופים בארץ מעומ' פסולה
אבל מוזהות של ביר' רבי לא היו לגמרי מעומד אלא מוטח
כעין חבור השוק והרגל שנקרא אסתמורא בפרק מצות חליצה
דומה קצת לזון כפופה והעולם נהגו כפי רבי' שלמה מעומד :

דף קב

תניא בפרק השואל המשכיר בית לחברו על השוכר לעשוורת
מוזה וכשהו יוצא לא יטלנה בידו ויצא ואם של גוי הוא יטלנה
ויצא ותניא בפר' תלכלת השוכר בית בחיצה לארץ כל ל' יום
פטורה מן המוזה מכאן ואילך חייבת פירוש דמשם ואילך הוא
קבוע שם אבל השוכר ביר' בארץ ישראל חייב במוזה

כבא חניעה
דף קכ
דף תר

לא לתר משום יישוב ארץ ישראל : עוד גרסינן בירושלמי דסוף
מגילה השוכר ביר' מחגיו צריך ליתן מוזה וכשהוא יוצא
נוטלה וכשהו יטלנה אסור לעשות כן : יש אומר שיש בירושלמי
עוד שיש בה חזונים שטורין מן המוזה : ואומר רבינו

דף ע"ג נאמר סס
תבני תעשה ספירע
עם וכינסות פרוץ
הסאל רלעול חסד
סע"ח חל ועיין סס

יצחק רבי אברהם שנתקע הדבר ולא נאמר כי בודק כגול
ולא מצאו ועוד אפילו ישנו בשום מדרש זהו דווקא בפתח
הבית שהחזירים מצויים שם אבל בחדרים ובעליזות חייבים
ואפילו בפתח הבית במקום שתחלת שליש העליון למעלה
מעשרה יכול להניחה אמנם היה נוהג לכסותה כולרה בפתח

דף קכ

וכן אני נוהג לכסותה וגם בחדרים במקום שהתינוקות
מצויין שם אני מכסה הנקב במעט שעווה : בית שאין שם אלא
נשים חייבת במוזה כרתנן בברכות :

מ"ח סתורף סס
דף קכ

גרסינן בפרק
התלכלת כל מי שיש לו תפלין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו
ומוזה בפתחו הו' בחיזוק שלא יצא שכל החושט המושלש לא
במדרה ינתק ואומר חזנה מלאך הסביב ליריאו ויחליעם :

מצות

עשרה לכל איש ואיש מישראל לכתוב ספר
תורה לעצמו כדורשינן בפרק כהן גדול
בסנהדרין מועתה כתבו לכם את השירה הזאת לעד כלומר
כתבו לכם את התור' שיש בה השירה הזאת לפי שאין כותבין
התורה פרשיות פרשיות כדאייתא פרק הנוקין ואע"פ שהניחו
לו אבותיו סת מצוה לכותבו משלו וגרס בפ' הקומץ אם הגיה
בו אפילו אות אחת מעלה עליו הכתוב כאלו כתבו פי' רבינו
יצחק באדם שלקח ספר תורה מוטעה מבר' כהן

מצות

עשרה על המלך לכתוב לו ספר תורה יתר
על ספר התור' שהיה לו כשהיה חרוץ שב'
והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכת' לו וגו' זה שהיה לו כשהיה
הדיוט מניחו בביר' גבויו וז' שכתב לו או שנכתב לו אחר
שהיה מלך יהיה עמו תמיד אם יצא למלחמה ספר תורה עמו
נכנס והוא עמו וישב בוין והוא עמו מיסב בסעודה והוא
כנגדו שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו לא היה לו סת'
לעצמו קודם שהיה מלך צריך שיכתוב לו אחר שמלך שני
ספרי תור' אחד מניחו בבית גבויו והשני יהיה עמו תמיד לא
יסור מעמו אלא בליה או כשנכנס לביר' המרחץ או לביר' **דף קכ**

דף קכ

הכסא או לישן על מיטתו ועיקר זה הורב בסנהדרין בפ' כ"ג :
סת תפלין ומוזהות צריכין ליכתב על עור בהבשר שחורה או
חיה שחורה שנאמ' לבען תהיה תורת ה' בפין מן המותר בפין
ומיהו אפי' אינה שחוט מותר לכתוב עליה כיון שהיא שחורה
והיתה ראויה להיות מותרת בפין כדאייתא בפ' שריצים וריש
מסכת סופרים וצריך שיתן העורות בעיבוד לשמן או יסיע **דף קכ**

דף קכ

לגוי בשערת עיבוד לשמן כדאייתא בפרק הנוקין באחד
שאמר סת' שכתבתי גיליון שלולא עבדתי לשמן ופסלוה רבי
אבהו וגם רבא אמר בפרק נגמר הדין הומונה לאומילתא הוא
והילכתא כמותו שסבור שעריך עיבוד לשביר' וסבר כדשבג **דף קכ**

הלכות ספר תורה

קח

הניחו בו או הניחו בו ולא הזמינוהו לכך הרי זה חול גמור :
 ובירושלמי דמגילת גרסינן בימיהו ולווחין אין בהם משום
 קדושת ארון ויש בהם משום קדושת בית הכנסת פיר' הבימות
 שעומדין עליהן האוחזין ספר תורה והלחודת שכותבין עליהם
 ללמד לתינוק : כל מי שיושב לפני ספר תור ישב בכבוד ראש
 באימרה ובירארה ובפחד שווא העד הנאמן על כל באי עולם
 שנאמר והיה שם בך לעד : ואמרו חכמים כל המהלל את
 התורה גופו מחולל על הבריות וכל המכבד את התורה גופו
 מכובד על הבריות : וכשספר התורה עומד כל העם עומדין :
 וכיון שנפתח אסור לספר שנאמר ובפתחו עמדו כל העם ואין
 עמידה אלא שתיקה ואפילו בדבר הלכה כדאיתא בסוטה פרק
 אילו נאמרין רב ששרת דמהדר אפיה וגרים בפרק קמא
 דברכות הוינו בלחש בבניו לבין עצמו שלא יפסיד לאזורים
 השמייעה כדאמר אינהו בדידהו ואין בדין : ועוד כתב רב
 יהודאי גאון בהלכות גדולות והוא דאיכא
 פסוק ה' ונכרת ב' בי עשרה דצייתי לספר תורה : ורב אלפס
 כתב משמירה דרבנותא שאני רב ששרת
 דתורתו אומנותו גרסינן במרובה עשרה תקנות תקן עורא
 שיהו קורין במנחה בשבת משום יושבי קרנות פירוש רבינו
 שלמה הם יושבי רביות כל ימי החול ואין קורין בתורה בשני
 ובחמישי : תקנה שבינה שיהו קורין בתורה בשני ובחמישי
 שלשה אנשים עשרה פסוקים שמתחילה לא היו קורין בתורה
 כי אם כל אחד פסוק אחד : תקנה שלישיית שיהו דנין בשני
 ובחמישי שריבם בתקצוים לשמוע ספר תורה תקנה רביעית
 שיהו מכבדים בחמישי בשבת מפני כבוד שבת : תקנה
 חמישית שיהו אוכלין שום בערב שבת מפני שאז עונת
 תלמידי חכמים והשום מרבה הודע : תקנה ששית שיהא אשח
 משכבת ואופה כדי שתהא פת מצויה לעניים המחזירי : תקנה
 ז' שתהא אשה חוגרת בסינר פירוש רבינו שלמה כעין מכנסיים
 קטנים ללבוש משום צניעות : כעין שעושין בארץ ישמעאל
 להתרחק מן העכירה ומפרש בירושלמי מעשה באשר אחת
 שהיתה מכבדת את הבית ורבעה קוף מלאזריה אותה שעה
 דתקינן שיהא אשה חוגרת בסינר תקנה שמינית שיהו רוכלין
 מחזירין בעיירות משום תכשיט נשים כדי שלא יתגבו על
 בעליהם : תקנה תשיעית שתהא אשה חופפת בטבילה תקנה
 עשירית שיטבול בעל קרי קודם שילמוד תורה ותקנה זו
 בטלוח משום דלא פשט איסורא כדאמרין נהוג עלמא כרבי
 יהודה בן בתירא שכתיר ללמוד תורה בלא טבילה ימה שנהגו
 לקרור בתורה בשני ובחמישי וגם להתענות מפני שאומר
 במדרש שבארבעים יום אחרונים שעלה משרה למרום עלה
 בחמישי וירד בשני ובתראה לו הקדוש ברוך הוא : כו'
כתיב גדילים תעש לך על' כנפול כסותך אשר תכס
 בה בפרשת תצא : ובפרש שלח כתוב
 ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לזכרתם ותניא בסיפרי
 ומביאה בפ' התכלת ציצית אין לה שיעור למעלה אבל יש לה
 שיעור למטה ומהו שיעורה למטה אמר רב פפא הילכתא
 ארבע בתוך שלש משולשת ארבע פירוש הוסיף נתנין בכנף
 בתוך שלש אצבעות שתיים של לבן ושתיים של תכלת או ג' של
 לבן ואחת של תכלת כדכתוב ונתנו על ציצית הכנף פתיל
 תכלת וכפולו לח חוט של כ"ך מן הזמנין ועושה להם קשרים
 וכורסם עד ד' אצבעות וכל האצבעות בגודל נמצא אורך כל
 הציצית י"ב אצבעות שהרי אמרינן התם שמצות תכלת שלישי
 גדיל ושני שלישי ענף הם חוטין תלוין ונפרדי' כציצת הראש
 ועל שם כך נקראת ציצת כמו שנאמר ויקחבי בציצת ראשי :
 וקודם שיתחיל לקשור ולכרוך יהותוך ראשי חוטין שלהם אם
 הם מחזירים כדאיתא במסכת סוכה פק' תלאן ולא פסק ראשי
 ס' מצ' י"ד ב' 14 ii החוטין

במקו בני העיר ד' כ"ג

במסכת אבות ס' ד' י'

דף ל"ט דף ס' והסנהי סת' ס'

דף פ"ב

במסכת זי' ס' דף כ"ב

ס' דף ז' ע"ב

דף ת"ב

ס' כדף ת"א

ס' כדף ל"ט

כדף ל"ט

ס' כדף ת"א

ס' כדף י"ב

דף י"ט
פ"ב רל"ג

דף ק"ח
עיון כתיבת סוף ס' דף כ"ב

דף ק"ט (כל הסנהי) ס'

כתי' ס'

דף ק"ד

כדף דלעיל

דף ק"ג

דף ל"א

דף י"ט

דף כ"ז

דף כ"ו

דף ת"ח

כדאיתא במגילה פרק שני אמנם מלשון הבריותא במסכת
 סופרים ששונה אין תופרין במקום הכתב מבגנים אלא
 מבחוץ לא משמע שדיבר בתפירת שתי ידועות זו אל זו שאם
 כן היה לומר אין תופרים בצד הכתב אלא מבחוץ אלא משמע
 דמיירי בסדר שנקרע הדף עצמו ועל זרע אומר שלא יתחוב
 המוחז במקום הכתב ובספר פסיקתא שהיה של רבינו יעקב
 היה כתוב הקלפים צריכי עיבוד לשמן והתפיר תהיה מבחוץ
 ולא תהיה מבגנים : עוד שהיה נקוב לא יכתוב על גבי הנקב
 וכל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב כדאיתא פרק שמונה
 שדצים : ניקב תוכו של אות כגון תוך ה' או תוך מ' וכן בשאר
 אותיות כשר ניקב בידך של אות ע' שנפסק מביא תינוק
 בינוני לא חכם ולא טפש ואם יקראנה כחילכתה כשר
 כדאיתא בהקומץ רב' : סופרים דייקנים עושים חסר לגנו של
 הית פירו כעין חוטרא כזה כלומר חי ברומו של עולם ורבינו
 יעקב פירו כעין חטרת הגמל גבוה כאמצע גבו כזה עוד תולין
 רגליו של היל' כזה והעטם מפני שהעולם הזה נכרא בה'
 ודומה לפרודור פתוח מלמטה שכל הרועה לצאת בגיהנם
 מלמט יוצא ויש לו פתח אחד קטן מלמעלה שאם רצה להנצל
 מלידד למטה לגיהנם ידחוק עצמו ליכנס בפתח התשובה
 הפונה לשמים : ואומר שם שיש תגא להל' לצד פתח התשובה
 כזרת אמר הקב"ה אם הוור בו אני קושר לו כתר כמותי ועוד
 מפרש בפרק הבונה מרה טעם תלו רגלו
 של קוף כזה עוד אמרינן דקצו של זוד
 מעכב וצריך שיהא כזה כדאמרין דתם
 שהעולם הבא נכרא בליוד שהיא קטנה
 מפני שהצדיקים שבו כועטים והיוד כפופה מפני שהצדיקים
 כפופים ראשיהם מפני שמתבייש ואחד מחברו שגדול ממנו :
 ואמרי' בהובנה דבעינן כתיבה תמה שלא יעשה אלפין עינין
 ושיתיין פפיין וגם פשוטה כרעיה דליל לגבי גימל' כזה ונפין
 לא יעשה כן מפני שדומרת לעין משמע שהיא מן הדין גושר
 קצת לעין כזה ושיתיין לא יעשה פפיין כזה משמע שהיא מן
 הדין מעט גושה לפה כזה כרעיה כועט יעשה בה וצריך ליהור
 שלא תדמרת קף לבית ולא דלית לר'ש וכן כל כיוצא בהן עד
 שירוך כל הקורין בו בין בספר תורה בין בתפילין בין במחוותי
 תניא בהקומץ רב' עשרה ספר תורה כולו כשירה או עשרה
 השירה כשאר הספר פסול : וכתב רבינו
 משה ויזהר באותיות הגדולות ובאותיות
 הקטנות ובאותיות הנקודות ובאותיות
 שצורתן רע כגון הפיפין הלפפין ואותיות ההפכות והאותיות
 העקומות כמו שהעתיקו הסופרים איש מפי איש ויזהר בתגין
 ובמבנינם שיש אות שיש עליה תג אחד ויש אות שיש עליה
 שבעה וכל התגין הן בצורות זיין כחוט השערה וכל הדברים
 חאלה לא נאמרו אלא למצור מן המוכחד ואם שינה בתיקון
 זה או שלא ידקדק בתגין וכתב כל האותיות כתקן או שקרב
 את השישין או הרחיקן או האריכן או קצרן הואיל ולא הדביק
 אות באות ולא חיסר אות ולא הותיר אות ולא שינה בצורת
 השירות ולא שינה בפתוחות וסתומות הרי זה ספר כשר :
 גרסינן בפרק שני דכתובות ס' שאינו מוגה אסור לשוחותו
 יתר על שלשים יום או יתקן או יגנו : ואמרינן בקדושין ובפרק
 בני העיר אין מוכרין ספר תורה אלא לשני דברים שילמוד
 תורה כדמו או שישא אשה בדמיו והוא שלא יהיה לו דבר
 אחר למכור : תניא בפרק בני העיר תשמישי קדושה נגזין
 ותשמישי מצוה נזרקין ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקמי של
 ספרים ומחוות ותיק של ס' וברתיק של תפילין : ומסקינן
 בפרק נגמר הדין שאין כלי שהניחו בו תפילין קדוש אלא אם
 כן הזמינוהו לכך והניחו בתוכו אבל הזמינוהו לכך ולא

פסוק ה' ונכרת ב' דמגילת ר' ס' דף כ"ב

פסוקים בת' ובהנה תייהו ס' ד' י' דף כ"ב

במקו' רהלכות ס' דף כ"ב

הלכות ציצית

חוטין שלהם פסולת שאם לא יתחכם עד לאחר קשירת
וכריכה נמצא שנעשר בפסול ובשעה שפסק אחר כך
דבמה שנעשה הציצית מאליו ופסול משום תעשרה ולא אותו
שכבר עשוי וטוב שיתחכם קודם שיתלם כלה: עשה אורך
הציצית יתר על זר השיעור אפילו אמרה
ארת או בכשר ותניא בספרי יכול יעשה
כולה ציצית כלומר חוטין נפרדים תלמוד
לומר גדילים מעשה עבות מתרומי עובד
גדילו אי גדילים יכול יעשה כולה גדיל

הל ציצית הא כיצד צריך שיהא גדיל יוצא מן הכנף וציצית
יוצא מן הגדיל ואמרינן במנחת תכלת שכרך רובה ומיעוטה
ענף כשורה ונוי תכלת שלישי גדיל ובשלישי ענף כאשר
בארנו לבעלה: ותניא בספרי פתיל תכלת טווי ושזור כעין
פתילה שזורה אין לי אלא תכלת לבן מניין אמרה תורה תן
תכלת ותן לבן מה תכלת טווי ושזור אף לבן טווי ושזור:
המטיל ציצית בכנף לא יניחנה למעלה מן הצבעות כאשר
פסקו לבעלה מפני שאינו נקרא כנף ולא יניחנה למטה ממלא
קשר גדול כקאמרינן בפרק התכלת משום שנאמר על הכנף
ואם היה בקרן כמש אס כן הירח תחרה הכנף וגם לא יניחנה
ממש בשפת הבגד שגורלין כדי שיהיה חזק ונקרא בלעז
לייזורא שהיו על כנפי בנייהם כתוב זור אינו נחשב מן
הבגד והכי אמרינן בפרק התכלת הטיל על הגדיל או על הקרן
ר' אליעזר רבוי יעקב פוסל בשתייה: מי שהרחיק מסוף הכנף
מלא קשר גדול ואחר כך נפרדו חושי ואריג מלמטה ונפלו עד
שאינן שם עתה כשיעור פסק בפרק התכלת רבינן שאין להניח
הואיל ובשעה שנקבע שם היה בה כשיעור: לאחר שהטיל בו

עין כרת התכלת
דף חב

ס התכלת דף לט

בעמוד
סכמך דלעיל

בעמוד סכמך

דף ט

ס

ס

דף ט

כף ט

ארב חושי קושרים ב' קשרים זה על זה שאין נקרא קשר בפרות
שהיו מונה במס' שבת בפרק כלל גדול התופ' ב' תפיר' מאבות
מלאכות ומקשה היאך היא מלאכה הא לא תתקיים תפירה
וז' וכת' רבי יוחנן בשקשקן ולשם מדבר בקשר אחד דאי בשני
קשרים זה על זה בלא אב מלאכה ותפירה יש שם אב מלאכה
דתנן הל' הקושר מאכזר מלאכות הרי למדנו שקשר גמור
לשבת וליציצית ולכלאים אינו אלא בשני קשרים זה על זה
שאינו נקרא קשר בפחות: ואמר רבא

קשר העליון מן התורה פירוש קשר אחד
בציצית לכל הפחות מן התורה וקורא קשר
האחרון של צד הענף קשר העליון כשאוחז ציציתו בידיו הרי
הוא עליון ומי שאינו עושה אלא קשר אחד עושהו בסוף הגדיל
מפני שמקיים כל הגדיל כך פירש ר'שי דאי ס' שאין שום
קשר אלא מדבריו מפרים שמן התורה אין צריך אלא לכרוך
בלא קשירה למה הוצרך להתיר כלאים בציצית דרשין לא

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה
לך פי' בכלאים תעשה הציצית שיכול ליתן חושי צמר בשלית
של פשתים או להפך ואם אין שם שום קשר פשיטא שמות
שהתוכף תכיפה אחת אינו חיבור: ונהגו העולם לעשות ה'
קשרים ובין קשר לקשר כמלא גדול בין הקשר והכרך עד
שנמצא הגדיל ד' אצבעות בגודל: לאחר שעשה קשר ראשון
לוקח חוט מן הלבן וכורך מביבור החושים ושורה ומשלש
וכריכת שלש פעמים נקרא חוליא ואחר כך לוקח חוט של

כנגד הקויע שדומה לו וחוליות הלב כנגד האויר שבנתי אבל
עכשיו שאין לנו תכלת אין לחוש במספר החוליות אלא יכרוך
ויחזור ויכרוך עד שיהיו בין הקשרים וכריכ' ד' אצבעות גדיל וכן
בזה הגין כל רבותינו: תכלת האמור בכל מקום היא צמר צבוע
בדם הלזון והוא רב שזומר עינו לעין הים ודמו שחור כדיו
ובים המלח הוא מצוי ונותנין למו ליוורה עם סמנים כדרך
הצבעים ומרתיוחין אותו ונותנין בו הצמר וקולט ממנו צבע
הרומה לים ואמרינן בריש יבמות מדרש כית' תכלת עמרא:

ואמר בפרק התכלת שצריכין חושי הציצית להיות טוויין לשם
ציצית וכן התכלת של ציצית צריכין צבועה לשמה: התכלת
אינו מעקב את הלבן והלבן אינו מעקב את התכלת שמי שאין
לו תכלת עושה כל החוטין לבן ואמרינן נמי הל' דאי גרס
ונפסק הלבן ולא נשאר כי אם התכלת או התכלת נפסק ולא
נשאר כי אם הלבן כשר: מוכיח שם שגדומין שכשרים והוא
שישאר מן החוט כדי לעשות ענינה על שאר החושי או על
אחר מן החוטין שבורה מסופק התלמוד אבל נפסק החוט

מיעקרו מסוף הכנף ממש פסול: ולא כעין שיהא כפתיל
כדי לענבו דמאחר שנשאר בגדיל כדי לענבו כשר וכן מוכיח
בפרק התכלת נבי הא שרוער לפשוט שצריך לקשרו על כל
חוליא שאם לא היה שם כי אם הקשר שבסוף הגדיל היאך
אמרינן גרדומי תכלת כשרים שנפסק הגדיל אם כן נפסק
הקשר ואם כן נופל כולו ואם לא היינו מכשירין שום פסיקת

בגדיל אם כן היה הקשר קיים: וכן מוכיח
בספרי גבי שיעור הגדיל כסיים בה במח
דברים אמורים בתחילתו אבל בסופו שירי
גרדומין כל שהו משמע דבגוף הגדיל נמי
מכשיר גרדומין כך קבלתי בשם רבינו יצחק: עוד שמעתי
בשם רבינו יצחק שעכשיו אם נפסקו שלשה חוטין מציציות
שלו אפילו נשאר כדי לענבו פסולין דלא מכשר גרדומין לא
כשנשאר אחד מן המינין שלם שהו דבר

חשוב כקאמר הל' דאי גרס לבן וקאי
אתכלת אי גר' תכלת וקאי אלבן ועכשיו
שאינן לנו תכלת אין נשאר דבר חשוב אלא אם כן ישאר חצי
החוטין שלמים וכשנפסקו השלשה חוטין שמה הרוב נפסקו:
אף על פי שיש במצוה זו שני ציוויין שיעשה על הכנף ענף
שיוצא ממנה ושיכרוך על הענף פתיל תכלת מכל מקום מצות
ציצית ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת מכל מקום מצות
עשה אחת היא שנאמר וחיה לכם לציצית מלמד ששניה מצוה

אחת היא והנ' ארבע ציציות מעכב' זו את זו מלמד שארבעתן
מצוה אחת: רבא מקשה כתיב הכנף מין כנף פירוש דמשמע
שאם יש לו שלית של משי עושה לו ציצית של משי וכתוב
צמר ופשתים יחדיו ומיך ליה גדילים תעשרה לך מאלו הא
כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר
מינין במינן פוטרין שלא במינן אינן פוטרין ואף על גב דרב
נחמן פליג עליה דאמר דאין חייב בציצית מן התורה אלא

בגדים של צמר ופשתים בלבד ודייש גדילים תעשרה לך
לאילו מ' הלכה כרבא דבתראה הוא: תניא על ארבע כנפות
כסותך ארבע ולא שלש יכול ארבע ולא חמש תלמוד לומר
אשר תכסה בה ריב' או שלש או חמש ומסתברא לרבות
בעלת חמש שיש בכלל חמש ארבע ואף על פי שיש ברייתא

בזבחים שפוטרת בעל' חמש הברייתא שמחייבת עיקר
דתלמודא הכי אית ליה בסוף פרק הקומץ רב' דקא' התם מי
שחתך אחת מן ארבע כנפות כסותו כדי לפוטרו מן הציצית
לא עשה ולא כלום מפני שעשאת שלית בעל חמש שחייבת
בציצית: מי שיש לו שלית בעל חמש כנפו או בעלת שש אינו
טטיל ציצית אלא לארבע כנפות מהם חמרוקות זו מזו שנא'
על

על

על

על

על

על

על

על

על

על

על

על

על

פ"ח דף ז' ע"ב
וחי'ו בכ' התכלת
כ"ח ע"ה א' ג"ל
דף ל"ט

כל המניין ס' כ"ח
התכלת דף ל"ט

דף ל"ט ו"ט כ"ח
וחי'ו טע' לתתנין
בה קשרים

הלכות ציצית

קט

בגד התכלת

על ארבע כנפות כמותך : תניא שלית שהקטן מתכסה בה ראשו ורובו והגדול יוצא בה ערוא חייבת כציצית אין מתכסה בה הקטן ראשו ורובו אף על פי שהגדול יוצא בה ערוא פטור : פירש רבינו משה שמדבר בקטן שיוצא לשוק בשלית זה והוא הולך לבדו ואינו צריך אחר לשומרו : תניא בסוף הלוב הגדול קטן שיועד להתעטף חייב בציצית : תנו רבנן סדין בציצית בית שמאי פוטרוין ובית הלל מחייבין אמר רבי יוחנן אם כן למה אסרו להטיל תכלת בציצית בסדין משום קלא אילן פירוש הוא צבע הוורדרת לתכלת וישליו עם אותו צמר הצבע בקלא אילן חושי לבן של צמר שיוסברו שהוא תכלת ונמצא כלאים שלא באמת לבן של צמר ובלקשה ולא יהיה אלא לבן ומה יש לחוש אם ישליו חוש לבן של צמר עם חושי צבועין בקלא אילן בסדין של פשתן ומתריץ הואיל ואין שם תכלת שהיא עיקר המצוה אין להתיר כלל לבן של צמר בסדין של פשתים שהרי איפשר לקיים מצות הלבן בלבן של פשתים ולא ידחה לאו דכלאים שכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שנייה מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה : עוד אמר שם טעם אחר משום כסות לילית ואותו טעם עיקר שכתם התלמוד אסרו בפרק במה מדליקין : עוד יש לתמוך מכאן שהטליל ציצית צבועי בטלית לבן שאין לחוש מרמקש לא יהא אלא לבן משמע שאינו חושש בצבע לא לקשיא ולא לתירוץ רק שלא יהא שם כלאי ועוד אום בתחלת פרק התכלת מידו צבעא גדים שהרי מין כנף אומר הכתוב והיא מין צבע כנף ורבינו שלמה שפירש נבי שלית אין פוטר בה אלא מינה במין הצבע לא דק פסק בסדר רב עמרם כבית שמאי דפוטרוין ופירוש רבינו יעקב שפוטרוין לגמרי סדין מציצית ואפי' ציצית של פשתן שכך משמע הלשון מדלא נקט אסרי דגזרינן ציצית פשתן אטו ציצית תכלת וציצית תכלת אסרו גורה משום כסות לילה פיר' סדין שאינו מיוחד אלא ללילה שפטורה מן הציצית ודרשוין וראיתם אותו פרט לכסות לילה ואם ישל בה תכלת נמצא שהיא כלאים שלא במקום מצוה והכי נמי אמרינן בפר' במה מדליקין שהיו התלמיד' נמנעים מלהטיל ציצית בסדין גורה משום כסות לילה : מלאכא אשכחיה לרב קטינא שהיה לבוש סדין בלא ציצית אמר ליה קטינא קטנא סדין בקיין סרבא בהורף ציצית מה תהא עליה אמר ליה ענשיתו אעשה אמר ליה ליה רגילין ענשינן פירוש רבינו יצחק שבימים ההם שהיו רגילין כולן במלבושי ארבע כנפות אף בלא שום מצוה מפני כך היו רואים ליענש יותר אבל עתה אין שום אדם רגיל בכך אלא אם כן ילבישנו למצוה עוד פירש רבינו יצחק ענשיתו אעשה כזה שאינה מחייב בציצית אלא כשהוא לובש שלית ברת ארבע כנפות כדקאמר התם דאפילו למאן דאמר ציצית חובת נברא נהי דחייביה רחמנא כי מכסי שלית דבת חיובא הוא לאכסויי מי מחייב רחמנא אבל אשאר עשרה פשיטא דמענישין דאפילו בית דין שלמטה מענישין כדאמר בפרק הכותב אמרו לו עשה סוכה ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו : ורבינו שלמה פירש פירוש אחר בההיא דסדין חייבת בציצית אבל רבותינו תופסין זה עיקר : עוד פיר' רבינו יצחק ולא נקט בירת שמאי אוקרוין משום דקסבר כלי קופסא חייבת בציצית ושם אין שייך איסור מאחר שאינו לבוש בהן ואינו נראה דהא בסדר רב עמרם פוסק כבירת שמאי מששה דברים זה אחרת מהן ואין קיימא לן ציצית חובת נברא מדמברכינן להתעטף בציצית : אבנא אמרנו למעלה כי אפי' למאן דאמר ציצית חובת נברא אין חייב לקנות שלית בת ד' כנפות כיון שיתחייב בציצית ואין חייב בציצית אלא כשהוא

בגד המצוה

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

לובש ארבע כנפות : ואנו שנוהגים לצוות לקנות שלית כדי להתחייב סמך לדרב' מדאמר בסוטה שאם משה רבינו אעברה נא ואראה את הארץ הטובה הזר הטוב הזה והלבנן וכי משר רבינו היה תאב לאכול מפירותיה ולשבע מטובת אלא כך אמר משה כמה מצות יש בארץ שאינן נהוגות ברצועה לארץ אכנס לארץ כדי שיתקיימו מצותיה על ידי : פוסק רבינו יצחק דנשים פטורות מן הציצית כסתם בריתא דקידושין פר' קמא מפני שהיא מצוה עשה שהזמן גרמא שהרי כסו לילה ממעטינן מוראיתם אותו ופטורו כמו כן מתפילין שהזמן של חול גורמן ולא בשבת ואין לתמוד שיתחייבו נשים כמו במצוה דהוי מצוה שהזמן גרמא משום דהוי מצוה ושמהו בהג' והקהל שלשת כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין כך מקמא בפרק קמא דקידושין : אבל סומא חייב בציצית אף על פי שאינו רואה אחרים וראין אותו וסתם תלמודא נמי קאמר בפרק במה מדליקין ואינרו סבור משום כסות לילה : אומר רבינו יעקב דנשים מברכות על כל מצוה עשה שהזמן גרמא וראיתו מפורשות במצות תקיעת שופר : שכעתי שהורה רבינו יצחק ברבי אברהם לברך על הציצית בליל יום הכפורים שהיה אומר שמכוח בירושלמי פרק קמא דקידושין דכסות יום חייב בציצית אף בלילה וכל שכן כסות המיוחד ליום ולילה וכסות לילה פטורה אף ביום : מסקינן במנהות כל מצוה שאין עשייתה גמר מצוה כגון ציצית אין מברכין עליה בשעת עשיית מפני שסוף המצוה היא שיתעטף בה וכן סוכה ותפילין : עוד מסקינן שם שכל זמן שמתעטף מברך : ומה' אדם ליכנס לבית הכסא בציצית : בפסקו ציציתו וזרקן לאשפה שאילו הן תשמישי מצוה שנוקדין : ציצית שעשה אותם הגוי פסולה שנאמר דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית מדקדק רבינו יצחק מדאינו ממעט נשים שנשים יכולו לעשו ציצית וכן הורה מורי רבינו יהודה לאשתו להיות נוהגת לעשות ציצית : ונרסין נמי ב' הספינה שבים יש ארגו אחד הגנוה לאשתו של רבי הנינא בן דוסא דשויא ביה תכלתא לצדיקים לעתיד לבא : תניא הביא כנף שיש בו ציצית ותפרן על הבגד אפילו יש באותו כנף אמר על אמר פסולה שנאמר ועשו להם ציצית ולא מן העשוי שהרי זה דומה כמו שנעשה כאליו : ומסיק בפרק כמה מדליקין שמתור להסיר ציצית מבגד זו : ויתלות לבגד בין לבין תכלת כדשמואל וכן היה נוהג רבה : בפרק כל הבשר אמרינן שלית שאולה כל שלשים יום פטורה מן הציצית כתב מורי שגסתפק די אם יש לברך עליה וחמברך יברך והסקל לא הפסיד : אני רגיל לדרוש לרבים בלשון זר שלשה דברים דצד הקבר להזכיר על ידי מצוה ציצית מאדון העולם ומניסי יום סוף ומניין המצות שהיו תכלת דומה לים היו אנו זוכרים ים סוף על ידו וים דומה לרקיע ורקיע דומה לספיר וספיר דומה לכס' הכבוד שנאמר כמראה אבן ספיר דבורת עלם בתום מ'ה' לא כסא : ומניין המצוה שהיו ציצת חסר יוד אחרונה ועולה כגמטריא שם מאורת חסר עשרה ויש שלשה פעמים ציצית חסרים כולם ויש במדרש שלמד מזהוה לכס' לציצית משלים הג' יודין ושמהו חושין וחמשה קשרים דרי' תלינ' מצות ושלשת הדברים נזכרים על הזכירה והכרתם את כל מצות ה' אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים הואיל והכתוב שקל ותלה בה כל המצות ראוי אדם להיות זמיר במצוה זו וגם כתוב בה אני ה' אלהיכם שני פעמים : ולא בכית הכנסת בלבד אלא בשווקים וברחובות ששם צריכים יותר אזהרת לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ומעשה באחד שבא לידי עבירה ובשעת עבירה ספ' מצו' יד ג 14 iii ראה

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

ראר ארבע ציציותיו וזכור ופירש מעבירי כדאיתא בפרק
התלולת :

קף ת ר

הלכות ברכת המזון

מצות עשה מן התורה לברך על אכילת לחם שנאמר
ארץ אשר לא במסכנות תאכל ברה לחם ואכלת

קף ל ה

קף כ

קף ד לעיל

ברוש סריקת
קף ח

קף כ ב

קף כ ג

קף כ ד

קף כ ה

קף כ ו

קף כ ז

קף כ ח

קף כ ט

קף כ י

קף טו ככ וכתו
דלעיל תכילו

בירושלמי דפר תפילת השחר שכל דבר שהוא לשעבר אמרו
בברכה דלשעבר דבר שהוא להבא אמרו בברכ שהו להבא :

קף ט

קף ט
קף ט
קף ט

קף ט
קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

קף ט

הכירית וכשמברך האורח מוסף בברכה
רביעית ויהי רצון שלא יבוש בעלי הבית
הזהו וכו' : כשמברכין ברכת אכלים אומר
בברכה רביעית המלך החי הטוב המטיב אל אמת דיין אמר
שופט בעדק שליט בעולמו לעשות בו כרצונו שאנחנו עבדיו
ועמו ובכל אנחנו חייבין להודות לך ולברכך שכל יום ויום
הוא מטיב לנו הוא יטיב לנו וכו' עד ישתבח בנו ואמר החמין
הוא יגדור את הפרצה הזאת עלינו ועל כל ישראל לחיי השלום
אמן ברכת חתנים בעשרה וחתנים מן המניין כדאית בכתובות
פרק קמ"א ומברכין אותה אחר ברכת המזון : שכל חלף הזכיר
בשבת או ביום טוב קודש היום אם נזכר קודם שיתחיל ברכה
רביעית בשבת הוא אומר ברוך אשר נתן מנחת לעמו ישראל
לאות ולברכה קודש נתן אתה ה' מקדש השבת ואם ביום
טוב אומר ברוך אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לשמחה
ולזכרון ברוך אתה ה' מקדש ישראל וחתנים ואם ביום טוב
רשבת אומר ברוך שנתן שבתות למנוחה וימים טובים לעמו
ישראל לאות ולברכה קדש ולשמחה ולזכרון ברוך אתה ה'
מקדש השבת ישראל וחתנים ומתחיל ברכה רביעית וגומר
ואם נזכר אחר שהתחיל בברכה רביעית פוסק והורר לראש
שהיא ברכת הון : בראשי חדשים שכן ולא אמר ועלה ויבא
אם נזכר קודם שיתחיל ברכה רביעית אומר ברוך שנתן ראשי
חדשי לעמו ישראל לזכרון ברוך אתה ה' מקדש ישראל וראשי
חדשי' כך כתוב בהלכות גדולות : אבל רבינו משנה כתב שאינו
חותם ברה ומתחיל בברכה רביעית וגומר אותה ואם נזכר
אחר שהתחיל ברכה רביעית גומר אותה ואינה חוזר : ובברכות
מפרט טעם רשבת יום טוב דלא סגי דלא אכיל מחזירין אתו
אבל ב"ח דאי בעי אכיל אי בעי לא אכיל אינו חוזר וכן בחולו
של מועד בחנוכה ובפורים שכן ולא הזכיר הענין בברכה
המזון אינו חוזר כדתניא בתוספתא דברכות ופירש הרב רבי
אליעזר מסין דאי בעי לא אכיל פת דבר שיהייבנו בברכה
המזון אלא יאכל מעשה קדושה ושיגונן שבלילתן רכח כגון
ביכויץ וקדוה' פליגש ובשר ויין דהא פשיטא שאמר להתענות
בהן שהוא חייב לשמחה בהן כדאיתא בפרק סדר תעניות אבל
שבת צריך שלש סעודות של פת דבההוא קרא דדרשינן מינה
שלושה סעודות בפרק כל כתבי הקדש כתיב ביה לחם דכתיב
דואה הלחם אשר נתן ה' לחם לאכלה וזבנברכה המזון כתיב
לחם כאשר ביארנו למעלה : מי שאכל ושכח ולא בירך אם
זכר קודם שיתעלה המזון במקומו חוזר ומברך וכן אם געלם
ממנו ולא ידע אם בירך או לא חוזר ומברך ובכמה דאי עיכול
קיימא לן כרבי יוחנן דאמר כל זמן שאינו רעב : מגיין שאין
זימון בפחות משלושה אמר רבי יוחנן דאמר קרא גדלו לה' אתי
והרוממה שמו יחדיו יש במשמע שהגדול שבשלשתן אומר
לשני חבירי גדלו לה' אתי : אמרינן בריש ערכין הכל חייבין
בזמון כחכמים גלויים וישראלים ומקשינן פשיטא ומתירין לא
צריכא דכהן אוכל תרומה וקדשים וזו אוכל חולין מהו דתימא
מיון דזר לא מצי אכיל תרומה לא מצטרף קמא משמע לן כיון
דכהן מצי אכיל חולין מצטרף : ויש ללמוד מכאן שאם האחר
מן השלשה הירד נזכר לאמל מפתן של גוים וחביריו היו
אוכלין אותו שמומנין עליו כען שיכולין לאכול מפת שלו :
תנן בברכות בשם ר' יוחנן בברכות המזון : ואין
מומנין עליהם : ונשים מומנות לעצמן כגורסין בפרק קמא
דערבין הכל חייבין בזימון לאתווי נשי ועובדים : דתניא נשים
מומנות לעצמן ועובדים לעצמן ותניא דבריש שלשה שאכלו
מסיק

מסוק דנשים מומנות לעצמן רשות ואומר לי דלעצמן דיוקא רשות אבל כשאוכלין עם האנשים חייבות וירצוהו בוימון שלנו ואין מברכות לעצמן ופעמי' שהיה אומר לי לנשים שלא לברך וירצוהו בוימון האנשים תביא שני שאכלו מצוה לחלק במה דברים אמורים ששניהם סופרי אבל אחי בור ואחד סופר סופר מברך ובור ויצא פירוש והוא שיהא שם דעת שומע ומשמיע כדתיבא התם בפרק שלישי דראש השנה ואפי' למאן דאמר מצות אין צריך כוונה לצאת לשמוע

צריך כוונה יש הדין להביא ראיה מכאן לפטור נשי' בוימון שלנו אלעף שאין מבינו

כמו בור היוצא ועוד דאמרינן גבי מגילה הלועו ששמע אשורי יצא מיהו ההוא יש לובר פרומוני ניסא שאני כדאמר גבי

האחשתרנים דלא ידעינן מאי גיהו כתוב בהלכות גדול' מאן דבעי לאומנוי ברכות זימון והדר ברוכי כל חד להוריה מוזן

מברך עד הון דאיתמר עד היכן ברכת זימון רב חסדא אמר עד כברך רב ששת אמר עד הון והילכתא כרב ששת והדר מטיימין

כל חד לדעתיה ופליגי להוכיח חזר המברך ברכ' זימון והילכתא למקום שפסק: והיא דבעי למיפק חד מינהון אלעף שמן הדין

שנים אין מפסקין לאחר כדאמר התם מכל מקום לפנים משורת הדין פוסקין מסעתי' ותייהם ומומנין עליו עד הון שעש'

רב פפא וחד דעמיה בן מעשה לאחר: ונמר איהו ברכה כולה ונפיק והורין הם ואוכלים וגומרין סעודתן ומברכין אבל אם

גבור השנים מן הדין אחד בפסקי' לשנים פירוש דת' שאותם המפסקין צריכין לחזור ולברך המוציא: ורב אלפ' ורבינו

יעקב פירש פלוגתא דלהיכן הוא חוזר לא קאי אחפסקה סעוד' כלל אלא מילתא באפי' נפשיה הוא וטאל אותו שבירך נברך

שאכלנו משלו להיכן הוא חוזר לאחר שענו חביריו ברוך הוא שאכלנו משלו ובטובו חיינו אביי אמר חזר לראש ואמ' נברך

שאכלנו משלו עוד פעם אחרת והבן אמרין למקום שפסק שאמר ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו וכן הלכה: שלשה

שאכלו ויצא אחד מהן לשוק קודאין לו ומומנין עליו והוא דקרי ליה ועני' ושמעין קליה אמר מר זוטרא לא אסרן אלא

בתלתא דלא צריך לומר שם אבל בעשרה שצריך לומר נברך אלהינו לא יברכו עד שיבא אצלם והילכתא כמר זוטרא:

שלשה שאכלו כאחד וקידם האחד ובירך לעצמו מומנין השני עליו ויצאו השנים ידי חובת זימון אבל הוא לא יצא: הני שתי

חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אילו ארת אילו מצטרפין לזימון אחד ואם לאו אילו מומנין לעצמן

ואילו מומנין לעצמן: תבא אם יש שמש אחד לשתי חבורות שמשש מחבורה זו לחבורה זו מצטרפין לזימון אחד: כתב

רבינו מש"ח והוא שישמעו שניהם ארת כל דברי המברך והדין עמו: ורבינו יעקב בר רבי אברהם הורה מכאן לברך ברכת

התנים בבתיים שפתוחים לבית שכילת היתן שם אם אוכלים שם אם שמש מצרפם אלעף שאין מברכין ברכת התנים אלא

בבית התנים ואלעף שאין שתי החבורות יכלינן לשמוע דברי מברך אחד ממ' מועיל צרוף שמש ליושב בבית: התתנים

לענין לברך ברכת התנים: שנים שאכלו כאחד ואחר שנטרו סעודתן קודם כרכ' בא שלישי לאכול על השולח אומדין דעתן

אם לא אכלו כל כך שאם היו מביאין להם מיני מעדנים ודבר חביב שהיו עדיין יכלינן לאכול מסקינן התם דמצטרף עמהם:

והלכתא גדול מברך אף על גב דאתא לבסוף אלא אם כן נתן רשות כדאמר התם רב קום משי' יודך ואף כהן יכול ליתן רשות

במקום שאין שם עם רב כדמוכח בניטין פרק הגזקין: כתוב בהלכו' גדולות' נ' שלא קבעו עצמן לאכול יחד אלא בא האחד

במקרה וישב וכן השני בא במקרה וישב וכן השלישי אין חייבין בברכת הזימון דתנן היו יושבין כל אחד מברך לעצמו

ס

דף כט

רפ"ב דף יז

ס"ד דף יח

כ"ג ס"ב

דף יז

כ"ד מ"ז

ס"ט

ס"ב דף ל"ז וכו'

ג"ה דף ת"ח

ס"ב דף מ"ז

ס"ט

ס"ד דף כ"א

ס"ב דף כ"ב

ס"ט

כ"ה דריכות

דף ט"ה

כ"ג ס"ב

דף ת"ח

ס"ב דף מ"ט

דף מ"ח

דף נ"ט

כ"ג ס"ב

דף ת"ח

כ"ג ס"ב

דף ת"ח

הסכו אחד מברך לחלוף וכתב מורי דשיביר שלנו כהסברת שלהן שהיו רגילין בהסבה אבל לא נהנינן עתה בכך ורבינו חננאל נמי פיר' היו יושבין לעסק אחד ונזדמן להם לאכול הו' כפי' זה: ואם היו מתלכין בדרך ואמרו בלך ונאכל לחם במקום פלוני אלעף שלכשיגעו שם כל אחד ואחד אוכל מלכדו הרי זה

היסבו ותתחייבו בוימון כדמסקינן התם: מי שאכל ושכח ולא בירך ויצא לדרך או לשוק פסקינן הלכה כבית שאני דאמר

יחזר למקומו ויברך וכל שכן מזיד דאפי' בית חיל' מוז' אבל כשהוא מהלך וישב במקום שפוסק ומברך ובירושלמי דפרק

שלשה שאכלו אמר רבי אבא' אכל מהלך עומד ומברך אבל עומד וישב ומברך אבל יושב מסב ומברך אבל מסב מתעטף

ומברך ואם עשה כן הרי הוא כמלאכי השרת ובנמרוא שלבו פוסק ככולן יושב ומברך: כיון שאמר

בעל הסעודה הב לן ובברך הרי הן אמרינן לאכול עד אחר ברכת המזון: ונתן התם

במסכת סוטה ואילו נאמר בכל לשון קרית שטע ותפלה וברכת

המזון: גרסינן בירושלמי אמר רב שלשה תכיפו הן תכף לנאולת תפילה שב' הצורי

וגואלי' ומאיך ליה יענך ה' ביום צרה תכף לסמיכה שחיטה שנאמר וסמך ושחט תכף לנטילת ידי' ברכה

שנאמר שאו ידיכם קודש וברכו ארת' ה' אירת' דמפרשי' במים ראשונים ומורי' רבינו יהודה קבל דבמים

אחרוני' מיורי' ולא שמעינן דאין סיבת שטן ביד' מעבב דעלה איתמר דך רב בברכות

בהדיא בפרק כיצד מברכין: ואמר רב כל הנטיל ידי' באחרונה תחילה הוא מוזן

לברכה פירוש ברכת המזון: גרסינן בפרק שלשה שאכלו אין מומנין על עם הארץ כחבורה ותניא אחרים

אומרים אפילו קרא ושנה ולא שימש תלמידי' ובמים הרי זה עם הארץ אמר רב הונא הלכר' כאחרים וכתב רבינו חננאל

דהשתא לא רגילי רבנן בהכי ומומנין עליו וכן פוסק רבינו יעקב שלא יתחלקו לאנודה אחרת לעצמן

כדאמרינן התם שלא ידא כל אחד ואחד הולך ובונה במה לעצמו ושורף פרה ארובת

לעצמו ואמרינן נמי בתניגרא בפרק בתרא' כמאן מקבלינן השתא סהדותא מעם הארץ כרבי יוסי ואף על גב דתניא בפרק

אילו עוברין שאין מוסרין עדו לעם הארץ: הנכנס אצל אחרים ומצאן מברכין ברכת הזימון אם בא בשערי' שהמברך אומר

נברך וכו' הוא עונה אחריו ברוך הוא ומברך שמו תמיד לעולם ועד ואם עשרה הם הוא אומר ברוך הוא אלהינו ואם בא בשנת

שהאוכלי' עונין ברוך שאכלנו משלו וכו' הוא עונה אחריו ואמ': כתוב בהלכות גדולות וכן כל ברכות שאדם שומע בין ברכת

הפירות ובין ברכת המצות עונה אמן: מסקינן שם שבעה שאכלו דגן ושלשה ירק מצטרפין כיון שיש רוב ביכר שאכלו

דגן ובירושלמי' תניא שנים פרו' ואזיז ירק מומנין לישבג וכן היר' פוסק הדר מנחם ורד"מ בשם ריצב"א וכן כתב רבינו

יהודה: ועוד פסקינן התם הילכתא שמייה דרבא עליה וחסב עמהם אפילו לא אכל עמהם לא גזירתא אחת ולא שתה עמהם

אלא כום אחד מצטרף לזימון ולהוציא ידי חובתן עד שיאכל כזירת דגן ואינו מחלק בין שלשה לעשרה ואדרבה פסקינן

לעיל הלכר' כמר זוטרא שחמיר בעשרה מבשלשה אמנם כתב רב אלפ' דקאמרי רבני דבג' אין מצטרף עד שיהא כזית

דגן: כי לשון הירושלמי מסייעו דקאמר הך מתנית' כלשכג דמומנין בכלל דזכמי' ס"ב מצ' יד ד' 14 iiiii חולקין

מפני ערמי כסמים דף ק"ו ובפרק כמי' הריס דף מ"ו ועיין סת' ס' כימי' חמירין ב"ה חמ"א דף מ"ג

היינו דלקחן בהלכו' נטילת ידים דף ת"כ עמוד

ס"ב דף ת"ד ועיין כ"ג ס"ב דף ת"ח

בפרק בתרא' דמנ"ה דף כ"ב

וכן החלוקה ס"ט

ע"ס כ"א וכו' כ"ב דף ט"ז

כ"ד דף ל"ע"ל

כ"ג ס"ב דף כ"ה

מ"ג ס"ב דף י"ג

מ"ג ס"ב דף י"ג

דף ל"ב

פ"ט דברך דף ל' ע"ד

וכ"ה דף כ"ב

מ"ג ס"ב דף י"ג

דף מ"ז

דף מ"ט

כ"ג ס"ב

כ"ד מ"ז

כ"ג ס"ב

דף מ"ט

כ"ג ס"ב דף מ"ז

כ"ד מ"ז

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

כ"ג ס"ב דף מ"ז

כ"ד מ"ז

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

כ"ד מ"ט

דף כט ועיין במד
לשו דמקם ככל
מענין ר"ח

חולקין עליו ונרסין בפרק שלישי דראש השנה תנו רבנן לא
יפרוס אדם פרוסה לאורחים אלא אם כן אוכל עמהם אבל הוא
פורס לבניו ולבני ביתו כדי להנבין במצות ובהלל ובנגילה
אף על פי שיצא מוציא לפי שכל ישראל ערבים זה בזה במצות
אבל ברכת הלהם והיין ושאר ברכת הפירות שאינן אלא שלא
ליהנות בעולם הזה בלא ברכה ואינן כאן ערבות שאין זה חובה
על האדם שאם לא יהנה לא יברך הילכך אם יצא אינו מוציא
אפס ברכת המוציא שמברכין עם ברכת אכילת מצה במצוה
דמצוה וברכת היין שמברכין בלילי שבתות עם ברכת מקדש
השבת והואיל וברכת אכילת מצה וברכת מקדש השבת הם
חובה ויש כאן ערבו ואי אפשר שלא יהנה מהם ואמר ליהנות
בלא ברכה פוסק שם ותלמוד אף על פי
שיצא מוציא ואם רבינו יצחק בר שמואל
הוא הדין בברכת המזון דאף על פי שיצא
מוציא דיש כאן ערבו שמואל שאכל כבר

חייב לברך וזה שאנו מצדיקין כוית דגן מדברי סופרים הוא
כדי שיוכל לומר שאכלנו משלו והילכך מוציא אפ"מ שאכל
שיעור מדאורייתא כדי שביעור וכן משמע מעובדא דינאי
מלכא בפרק שלישה שאכלו דבסתמא אכלו בשלחן המלך כדי
שביעור ואלו עלמא אם אכל שמעון בן שטח כוורת דגן
היה מוציאם ואם לא שטח התורה יכול להוציא אפילו לא אכל
כלל לא היה מוקיל מי שאכל כוורת דגן שהוא שיעור דרבנן
להוציא מי שאכל כדי שביעור שה' שיעור דאורייתא כדאמר'
בפרק מי שמתן דקטן מברך בשביל אביו דוקא כשאכל אביו
שיעורא דרבנן דאתי דרבנן ומפיק דרבנן מיהו כירושלמי
בפרק מי שבתו נרסין כל המצות שאדם פטור אדם מוציא את
הרבים ידי חובתן חוץ מברך המזון והוא דתנינן כל שאין חייב
בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן הא אם היה בר חיובא
אפילו אם יצא מוציא אמר ר' אילא שניא ברכת המזון דכתיב
ביה ואכלת ושבעת וברכת דמשמע דמי שלא אכל לא יברך
ושמא בן התורה יכול להוציא והתם מדרבנן וקרא אסמכתא
בעלמא נרסין בפרק קמא דתובת אמר ר' יוחנן אין אבלים
מן המנין מיתבי אבלי' מן המנין כי תניא זהויה בברכת המזון
וכי קאמר רבי יוחנן בשורה ואלא הא דאמר רבי יוחנן בברכ'
אבלים בעשרה ואין אבלים מן המנין ברכה בשורה מי איכא
משמע דעת המקשה שמדבר בברכת המזון וקשיא מברייתא
לדבי יוחנן ופירש רבינו שלמה בברכת המזון להצטרף עם
שנים לזימון וקשיא דאם כן לימא בחדא דאכל חייב במצוה
אלא מדבר בברכת אבלים שבמזון לומר נברך אלהינו מנהם
אבלי' שאכלנו משלו ולומר אל אמת דין אמת בברכת המזון
והמטיב ומטאן משמע דברכת אבלים שבמזון אינו אלא
בעשרה מדקסוד דקשה דאירי בברכת אבלים דברכת המזון
וקאמר בעשרה והוה ניהא ליה אי לאו דקתני לעיל בברייתא
אבלים מן המנין אמנס מורי רבינו יהודה כתב בשם רבינו
יצחק שאין צריך עשרה כדמסקינן במגילה ששינוי שם אין
אומר ברכת אבלים פחות מעשרה ומפרש בגמרא מאי ברכת
אבלים ברכת רחבה וכן כתוב בתשובת הגאונים הור' לשונם
וברכת אבלים שאתם אומרים על חכום כרוך מנהם אבלי' אנן
אין מנהג שלנו לאומרה בישיבה וגם לא בבבל כל עיקר אבל
אתם שתקנו לכם אבותיכם לאומרה אין צריך עשרה שלא
מצינו עשרה אלא בברכת רחבה גרסינן

בגד לעיל

דף ט

דף כ

דף ו

דף ח

כתו סס בלה נ
תיח

פנ דף כ

בירושלמי במסכת תרומות פרק קמא
דבי זעירא בעי קמי רבי יוסי שכור מהו
שיברך אמר ליה ואכלרת ושבעת אפילו
מזומנס פירוש מלשון אבן דומס פירוש שיכור שאין יכול
לדבר כראוי : גרסינן בבראשית דבהוב' וירושלמי אמר רבי

דף ל' וכו' וכו'
חין עומדין חביב
להתחיל דף כ

יוסי כמה זימנין אכלית עם הלפתא אבא דקס רבי חזניא בר
סיסי חביבי וליא זמנין עלאי עד שהבאתי
שתי שערות מכאן פוסק רבינו יצחק כרבי
שמואל הלכה למעשה שאין קטן מצטרף
לזימון בשלשה ער שיביא שתי שעורות
דמעשה רב וכל שכן בי שחרי פסקינן לעיל הלכה כמר זוטרא
שבחמיר בעשר יותר מבשלשה מפני שיש הוכרת השם ואינו
סובר כרב אלפס שפסק בשם הגאון דקטן בן עשר וכן תשע
כשיודע למי מברכין מומנין עליו והשיב רבינו יצחק כי אף
על פי שאמר רבינו תם דמסתברא כרבי יהושע בן לוי דאמר
אף על פי שאמר קטן המושל בעדיסיה אין מומנין עליו אבל
עושין אותו סניף ומשלימין אותו לעשרה היינו להזכיר השם
בעשרה בזמן ולעשרה שמתפלגין משום דבר שבקדושה הוא
לא היה כותב כן ולא הירד עושה מעשה וגם כשמצטרפין אותו
כשהושם בידו אפילו קטן וספר תורה נמי לא יצטרף שהרי
אינו בשום מקום לענין תפילת אלא בפרקי דרבי אליעזר
מזכיר ספר תורה לענין עיבור השנה וביהשלמי דקא תני
קטן וספר תורה עושין אותו סניף הרי אמר רבי יוחנן שם כך
חייא מתניתין קטן לספר תורה עושין אותו סניף דמשמע
לקריאת התורה לעילי' למניין שבעה וגם הרב רבי יוסף כתב
ומסתברא דרבי יהושע בן לוי קאי כרב אשי דמיקל בעשרה
יותר מבשלשה ופליג אמר זוטרא דמחמיר בעשרה יותר
מבשלשה ולעיל פסקינן הלכה כמר זוטרא והילכך אין הלכה
כרבי יהושע בן לוי וגם מארי רבי יהודה כתב מסקנא דמילתא
אין עושין קטן סניף לזימון ותפילה והשלש ער שיביא שתי
שעורות כעובדא דרבי יוסי בן הלפתא בירושלמי : עכ' לשון
מורי : גרסינן בפרק לולב וערבה אמר רבא ואי צורבא
מרבנן וליא נפיש חמרירא ליגמע גמועי דכי שבע איניש
מגרוניה שבע : רבא כי הוה שתי כסא דברכת מגמעי אנמועי :

בתוס' ס' סאכלו כל
המוציא ברה ער
שיאכל דף כ

נשלם ברכת המזון אהל בעורת
הבורא שאר ברכות שבסעודה

גרסינן בפרק כיצד מברכין תנו רבנן כל והנהגה מן
העולם הוור בלא ברכה מעל ותקנו אנשי
כנסת הגדולה מטבע כל הברכות ואין ראוי לשנותם כלל :
ומדברי סופרים חייב אדם לברך על כל מאכל תחילה ואחר
כך יהנה ממנו : וכן אם הריח ריח טוב יברך ואחר כך ידגה
ממנו : דאפילו נתכוון לאכול ולשתות מהן כל שהו אף על
פי שהווא פחורא מכשיעור טעון ברכה לפניו ואין טעון
ברכה לאחוריו בפחות מכשיעור כראיתא
בירושלמי ולא בריח כראית' בפ"א ס' מן :
וכן מדברי סופרי' לברך אף כל מה שיאכל
ואחר כל מה שישתה ורוא שישתה רביעי'
ושיאכל כוית : ואמרינן בנדרים ובפ"ב דברכות טעמא אינה
טעונה ברכה לא לפניו ולא לאחוריה ער רביעיית פירש רבינו
חננאל וכנון שחורת ופולסת : עוד יש ברכות רבות שהן דרך
שבח והודייה הרי יש גענייני ברכות ברכת הזבייה וברכת
דמצוה וברכת ההודאה והשבח : ובברכות אמר רבי יוחנן כל
ברכה שאין בה הוכרת השם ומלכו אינה ברכ' והילכת' כמות'
לגבי דב שחולק עליו אלא אם היתה סמוכה לחבירתה וברכה
ראשונה של שמה עשרה לכבוד האבות לא הווכר בה מלכות
על שאר העולם כי אם שהווא אלהי האבות כדררשינן בערבי
פסחים לגבי גדול זהו שאמ' אלו אברהם ואברהם זהו שאמרי'
אלהי יצחק ואנדרלית שמך זהו שאמרי' אלהי יעקב יכול יהו
חותמין

דף קי ז

והתמין ככולן תלמוד לומר והיה ברכה כך חותמין דווקא :
 כל הברכות כולן צריך שישמע לאוזניו מה שיהוציא בשפתיו
 ואם לא השמיע לאוזניו יצא בין שהוציא בשפתיו בין שביד
 בלבד ואפילו ברכת המזון כדאיתא התם : כל הברכות כולן
 לא יפסיק בדברים אחרים בין הברכה ובין הדברים שמברכין
 עליו ואם הפסיק צריך לחזור לברך שנייה אבל אם הפסיק
 לענין דבר שמברכין עליו אין צריך לברך שנייה כיצד כגון
 שביד על הפת וקודם שאכל אומ' הביאו מלח הביאו תבשיל
 תנו לפלוני לאכול תנו מאכל לכהמה וכיוצ' באילו אינו צריך
 לברך כדמסקי' התם שאפילו מאכל כהמה נחשב צורך סעודה
 מפני שאסור לאכול קודם שיתן לפני בהמתו שנאמר ונתתי
 עשב בשדך לבהמתך וחורר ואכלת ושבעת וכן כל ברכ' כיוצא
 בזה ואמרין התם שאסור למברך לברך כשהוא ערום עד
 שיתכסה ערותו במה דברים אמורי באיש אבל באשה יושבת
 ופניה טוחות בקרקע ומברכת כדמסקינן בפרק מי שטתו :
 רבים שנתנו עול לאכול פת או לשתות יין לדברי רבי יוחנן
 שאומר בפרק כיצד מברכין ייין כפת לענין הסברה אחד
 מברך לכולן בין בתחילה בין בסוף אבל אם באו במקרה
 לאכול זה מכאן וזה מכאן כל אחד מברך לעצמו ובשאר כל
 אוכלי' והמשקים אם הסבו אחד מברך לכולן ברכה דלכתחלה
 ואמרין התם תלמודי דרב הווי יתני קמיה דבר קפרא הביאו
 לפניכם כרוב ודורמסקין ופרוגיות נתן בר קפרא רשות לאחד
 מהם לברך ובברכה דלבסוף מסקינן בפרק כל הבשר דאין
 מזמנין על הפירות ומברך כל אחד לעצמו ולא מהניא להו
 הסבה פיר' מורי רבינו יהודה דלדין בין
 לא מהניא הסבה שאין אנו רגילין בכך :
 בפ' אין עומדין רב ושמואל דאמרי תרווייהו
 כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא את שם
 ה' לאהוד לשוא ותניא בפרק שלשה שאכלו כל העונה אמן לא
 יענה אמן הטופח ולא אמן קטופח ולא אמן קצרה ולא אמן
 ארוכה אלא אמן בינונית ולא יבניה קלוי' יותר מן המברך
 וכן לא יענה אמן יתומה פירוש שאין לראובן שלא שמע
 הברך ולא ידע על איזו עונה אמן כן מפר'
 בירושלמי : והא דאמר בפרק דליל החזן דף נ"א וכל המניח
 עומד על הבימה וכניף בסודרין בשערה
 גמר ברכה כדי שיענו אמן התם הווי יודעין סדר הברכות והווי
 יודעין על איזו ענין אמן : ועוד יש לומר שמה שעונין אמן
 בהנפת סודרין בקריאת ספר תורה הוא ולא בתפלה הלא
 ברבר ששליח צבור מוציא רבים ידי חובתן וכן יש בירושלמי
 בימה של עץ היתה באמצע וחזן בית הכנסת עליה עמד אחד
 מהן לקרות חיה הממונה מניף בסודרין והווי עונין אמן על כל
 ברכה : כל העונה אמן אחד ברכותיו הווי זה מגונה והעונה
 אמן אחד ברכה שואא סוף ברכה אחרונה הווי זה משובח
 כגון בונה ירושלי' בברכת המזון שהוא סוף ברכה שמתחייבים
 בהן מן התורה אביי עני' אמן בקול רם כי היכי דלישמעו
 פועלים דהטוב והמטיב לאו דאורייתא ועמדו למלאכתן
 רב אשי עני' לירב בלחשות כי היכי דלא ליזולו ביה ואין
 עונין אמן אחד עצמן ברכת הפירות וברכת המצות כדתניא
 בתוספתא דמגילה מפני שני טעמים אחד שאין עונין אמן
 אלא אחד ברכה אחרונה שקדמו לה ברכות אחרות להודיע
 שסיים כל ברכותיו ועוד אפילו קדמו לה ברכות כגון ברכה
 אחרונה שלפני קריאת מגילה ובר חנוכה לא יענה אמן מפני
 שזה היה חשוב הפסק בין הברכה ובין הדבר שמברכים עליו
 ולא דמי לבונה ירושלים שכבר סיים כל אכילתו ואין כאן
 חשש הפסק : גרסינן בפרק כל כתבי הקודש ובפרק חלק מאי
 אמן אמר רבי הניבא אל מרדך נאמן ובסוף נזיר גרסינן רבי

במת החתונה דף י'

במת חתונה דף י' וכל סעודה

במת חתונה דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

עמי ואמר גדול העונה אמן יותר מן המברך :
 הגעשיר' מה מינן חויב לברך לפניה
 המניח לחם מן הארץ :
 אמר רב אין המסובין
 רשאי לשעו' עד שיטעו'
 המברך ואין המברך רשאי לטעום עד
 שיכלה אמן מפי רוב המסובים : וגרסינן עלה בירושלמי
 רבי יהושע בן לוי אומר שותין אף על פי שלא שתה
 המברך ואומר שם דלא פליגי שדברי רב בשכולם זקוקין
 לכך אחד ומר' דאמר רבי יהושע בן לוי כשכל אחד ואחד
 כוסו בידו : ובערבי פסחים נמי אמרין דהוא סבא גוזין
 ושתה מקמי רב אשי שבידו וגם למרבו משם שאין צריך
 לשפוך מכוס של ברכה בשאר כוסות :
 קמח של אחד מחמשת המינין שכשלו
 בקדיה בין לבדו בין שעירבו עס דברים
 אחר' וכן הרגן שתלקו לפני' או לכמ' חלקי' בשלו בקדיה וזו
 הנקרא מעשה קדיה וכן תבשיל שעירב בו מחמשת המינין
 מברך עליו בורא מיני מוננו ובלבד שיהא התערוב' ההו עיקר
 שאינו עשוי לדבק לפיכך מיני דבש שמבשלין אותו ונותנין
 בה סול' כדי לדבק וצושין מהם מיני מתיק' אינו מברך
 עליו בורא מיני מוננות מפני שהיא העיקר : והה' הכלל
 בברכות כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוסד
 את הטפילה בין שהיתה הטפילה מעורבת עם העיקר כענין
 שאמרנו בין שלא היתה הטפילה מעורבת עם העיקר כגון
 שהיה צריך לאכול דג מליח ואוכל הפת עמו כדי שלא יזיק
 המלח נרבונו ולשוננו מברך על המלח ופוסד ארת הפת וכן כל
 כיוצא באילו : היה הקמח מעורב ורך כדי שיהא ראוי לשתיה
 מברך עליו לכתחילה שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות :
 ועל השכר אין מברכין בורא פרי האדמה דמאן לימא לן דהוי
 כמו קמח דשעיר' דאיכא למאן דאמר
 דמברכין עליו בורא פרי האדמה דהתם
 ודאי אישתבי ללקי' : על כוסין הם קלוי'
 וכן על החטה כמו שהיא בין חיה בין שלוק' הלא שלימה
 בתחילה מברך בורא פרי האדמה ולבסוף בורא נפשות רבות
 כן פסקו הלכות גדולות : הביצא שיש בה פרוי' הפת בזמן
 שהפירות קיימות פיר' שהם כותים לפי הירושלמי : ותלמוד
 שלנו אומר אפילו פיזורין שאין בהן כותים והוא שיש עליהם
 תואר לחם והירושלמי יש לפרשו באין תואר לחם עליה ולכך
 מצריך כותים בתחילה מברך המוציא ולבסוף מברך שלש
 ברכות אין הפרוסות קיימות בתחילה מברך בורא מיני מוננו
 ולבסוף מברך ברכה מעין שלש : והבוסם את האורו מברך
 עליו בורא פרי האדמה טחנו אפאנו ובשלו אף על פי שהפרוסות
 קיימות בתחילה מברך בורא מיני מוננות ולבסוף הלא כלום
 ומפרש שם בפרק כיצד מברכין הלא כלום מברכה שבעה
 המינין אלא בורא נפשות רבות : דהוין בתחילה בורא פרי
 האדמה ולבסוף בורא נפשות : תניא כל שהוא משבעת המינין
 כגון חטה ושעורה ונפן ותאינה ורימון ותנים ותמרים בתחילה
 מברך לפי מה שהוא ולבסוף מברך ברכה אחת מעין שלש :
 וחטה שאמרנו דווקא בשאינה שלימה כאשר בארנו למעלה :
 והאוכל תאנים ומיני מוננות ושתי חמרא כולל ומברך על
 המחיה ועל הכלכלה על הגפן ועל פרי הגפן על העץ ועל פרי
 העץ ברוך אתה ה' על הארץ ועל המחיה ועל הפיר' ואעפ' שאין
 חותמין בשתי כדאמ' התם אין זו בשתי שהארץ היא המוציאה
 המחיה והפיר' כך פסק רבי הגבאל ומתוך כך נהג רבי יצחק
 לברך בחתימת יין על הארץ ועל הפיר' ואין צריך לחתום על
 הארץ ועל פרי הגפן : וטרסקין שהם כנבא דארעא פ' עוש' מקן
 חלל

במת חתונה דף י'

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

דף י' וכל סעודה

הלכות ברכות

הלל בכירה ונתן בתוכו מים וקמח כמו כאילפס מברך עליה
בזרא מיני מזונות והבי מילי דלא קבע סעודתיה עליה אבל
קבע סעודתיה עליה וליכא דיפתא אחרית מברך המוציא
עוד גרסינן בירושלמי רבי יוחנן אמר שרוקנית חייבת בחלה
ומברכין עליה המוציא ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ואף
על פי שרוקנית גובל לא בעלמא כלומר מעט קמח מגובל
במים ורבה מכל במקום הוי כמו תחילה סופגנין רכין וסופו
עיסה שחייב בחלה כדתנן במסכת חלה ורבינו יצחק בר רבי
שמואל הירד מסופק בגילוש שאנו אוכלין בפורים לקבוע
סעודתו עליהן כי אולי הן כגובל לא דהכא לענין המוציא אף
על פי שאינן חייבות בחלה כגובל לא דהכא או שבא הם
לחמניות דאמרינן נמי דתם דמברכין עליהן המוציא היכא
דקבע עליהו סעודתיהו עוד גרסינן בירושלמי אמר ריש
לקיש כל שאהור מהלך תרתיו פירוש כגון מעשה אילפס אין
מברכין עליו המוציא ואין חייבין בחלה ואין אדם יוצא ידי
חובתו בפסח אמר רבי יוחנן ובלבד על ידי משקה פירוש הדין
עמד כשנאפה כאילפס על ידי משקה ודוקא בגילתו דכר
כמו ביגוש וקדילפליש אבל בגילתו עברה כגון פרטרש
ורישלש אפילו על ידי משקה יש בו דין לחם כדתניא
בפרק כיצד מברכין הירד עומד ומקריב מנהורת בירושלם
מברך שהחינו נטלן לאוכלן מברך המוציא לחם מן הארץ
קא פסיק ותני לא שנה מנחת סלת וליא שנה מנחת מחבת
ומרששת אף על פי שנאפו כאילפס על ידי משקה אמנם
חזר בו רבינו שמשן לסוף ימיו ופי' בירושלמי דאפטרש
ורישלש חייב המוציא פטורין מן החלה ואין מברכין עליהם
ברכת המוציא ודאיתויו כתובות במצות חלה ומעמיד הריא
דכיצד מברכין במנחה מאפה תנור וסלת ונראה לי דחוק גדול
ונראה דכרוי בבשול במים אבל כשינא במחבת שאין שם כי
אם בעט שגך נראה כפסק הראשון שהוא קרוי לחם בין לענין
חלה בין לענין המוציא וחביצא שאמרנו למעלה שמברכין
על הפירודין המוציא אותו המאכל אינו
נעשה על ידי בישול במים פת הבא
בכיסוי מברך עליה בזרא מיני מזונות ומי
שקבע סעודתו עליהם מברך המוציא פירש רבינו הנבאל פת
הבאר בכיסויין פת העשוי כעין כיסין ומעריבין בהן סוקרא
ושקדים ומיני בשמים ולועטים אותו בכירת משתאורת אחר
הסעודה קודם ברכת המזון ואין טעונין ברכה לאחרים תני
רבי חייא פת פוטרת כל מיני מאכל ויין פוטר כל מיני משק
אמר רב פפא הילכתא דברים הבאים בתוך הסעודה מחברת
הסעודה כגון בשרא וכזרי וכל מיני בשולי דירכ' למיכל בהו
דיפתא וירקי וכזריני אין טעונין ברכה לא לפניהם ולא
לאחריהם ורבינו יצחק ברבי שמואל פירש דחביצא ודייסא
הוו בדין הזה וכן עמא דבר שאין מברכין על טרייאש ברען
בתוך הסעודה ודברים הנאים שלא מחבת הסעודה בתוך
הסעודה פירש רבינו יצחק כגון תאנים וענבים דאפלינו בהו
דאם אמוראי ונקראים שלא מחברת הסעודה בפני שאינן
כעין מיני מלוחים שרגילין לבא לעיקר סעודה וכן כל מיני
פירות הבאי בסעודה לאכול עמהם פת טעונין ברכה לפניהם
דחביצא אינו פוטרין וליא לאחריהם דברכת המזון פוטר
כל טר שאכלו עם הפרת כרב הונא וכרב נחמן אמנם
בירושלמי מוכיח שאם באו הפירות לעיקר סעודה שאין
מברכין עליהם לאחר סעודה טעונין ברכה בין לפניהם בין
לאחריהם וליא גרסינן דברים הבאים דקאי אפילו אדברים
שרגילי לבא מחבת סעודה הואיל ובאין לארד כעודה שמשכו
ידיהם מן הפרת ורי הן כאילו באו לאחר ברכת המזון וכתב
מורי רבינו יצחק הדין הודא והארוך אינו נוהג בינינו שאין

פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

פ"ח דף ע"ג וכל המנהג
בתו"ס כיון דמברכין
דף ל"ט פ"ח נחם

כמקמינו דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

דף ל"ט ופ"ח נחם

כמי קה"ל דף ע"ג פ"ח
דלעיל

בצמוד סממין

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

אנו מושכין יחינו מן הפת כלל עד אחר ברכת המזון יין
שבתוך המזון טעון ברכה לפניו שאין הפרת פוטרו כדפריך
תלמודא אי הכי יין נמי ליפטריה פת פירוש שהוא בא מחבת
הסעודה בתוך הסעודה שבא לשרות המאכל וגם אי אפשר
לאכילה כלל שתייר והשני שאני יין הואיל וגורם ברכת
לעצמו פירוש שמברכין עליו בזרא מיני מזונות ואולי האישתני
לעילויא דבתחילה בענבים מברך בודא פרי העץ ופ"ח אין
טעון ברכה לאחריו שברכת המזון פוטרו ורבינו שמואל נמי
פירש ק"ו ומה ברכה אחת מעין שלש פוטרת היין שלש ברכו
לא כל שכן מים ושאר משקין הבאין בתוך הסעודה לא היו
נוהגין רבי יעקב ורבי יצחק מברך עליהן
נ"ח מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

גרסינן בפרק כסוי הים כיון שאכל בעל הסעודה הב לן ונכריך
אמר למשתי פי' רשי ורבינו הנבאל עד שיברך לפניו אבל אם
מברך לפניו מותר אף קודם ברכת המזון בפר' קמא דברכות
מסופק התלמוד אם תופס בידו כוס של שכר ופתח בברכת
היין וסיים בברכת השכר אם נלך אחר פתיחה ומחזירין אותו
והואיל והמפיקא בשל דבריהם אין מחזירין אותו וכוס של
ברכת המזון פיר' בהלכות גזירות שאין מברכין עליו ברכת
אחת מעין שלש ונראה טעות סופר דדאי מברכין אם שותף
רביעית דכל פחות מכשעור אין טעון ברכה לאחריו מ
שנסתפק אם בירך המוציא אם לאו אינו מברך מפני שאינה
מן התורה שכל לברך המוציא אם נזכר עד
שלא נמר סעודתו חזר ומברך בעל הבית
מברך המוציא לחם מן הארץ ולא יערב
האותיות כדאייתא בירושלמי והאורח
מברך ברכת המזון
והלכתא כרבא דאמר
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

התם מברך ואחר כך בוצע שלא יפירוד
דפרוסה מן הפת עד אחר הברכה ורבנן עבדי כרבא אבל
יזתוק קודם ברכה כי תחשוב כמו הפסק כך פירש רשי אין
דבוצע רשאי לבצוע עד שיביאו מלח או ליפתן לפני כל אחד
ואחר אלא אם כן היא פת נקיייה כדקאמר התם לית דין צריך
בשש מלשון בושש משה כלומר אין צריך לאחד עד שיביאו
לפתן מפני שפת נקיייה הייתה והוא הדין אם נתכוונו לאכול
פת חריבה ורכים נוהגים אפ"ל לא נתכוונו לאכול פת חריבה
ואמר בפרק חלק שאמר דגברא לרב אשי שאין בוצעין אלא
מחוכא דגברא בשולא יש ספרי' שכתוב כך
בכ"ז הלכות ברכות
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

שכתוב בהם מחוכא דקדים בישולא שזהו תחתיו שנדבק
בתנור חס מיד וכן אנו נוהגין מצוה מן המובחר לבצוע ממכר
שלימרה ואם יש פתיתים גדולים ושלמים קטנים וכולן של
חשין נחלקו שם רב הונא ורבי יוחנן בפר' כיצד מברכין והלכה
כרבי יוחנן דאמר שלימרה מצוה מן המובחר ואפילו פתיתים
בפת נקיייה ושלמים מפת חרדאה כיון שהכל מין אחד אבל
פרוסה של חשין ושלמים של שעורין פרוסה של חשין עדיפא
שקודמת בפסוק וירא שמים מניח פרוסה בתוך השלימרה
ובצוע משתייהן גרסי' בירושלמי פת נקיייה טמאה ופת קיבר
טהורה רבי חייא כשם רבי אהא אומר על איזה מהן שירצח
יברך מסקינן בעדיבי פסוים דשיבה סעודתו מבירת לבירת
ומחדר לחוד כמבית לבית זמי ומברך על מר שאכל וחזר
ומברך על מה שיאכל ואמר רב חסאי לא שנו אלא בדברים
שאינן טעונים ברכה חשונה לאחריהם במקום ואין צריך
לברך במקום שאכל פירוש כגון יין ופירות אבל בדברים
טעונים

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

מקמינו כיון דמברכין
דף מ"ג פ"ח דחלה
דף כ"ז ע"ב

הלכות נשלות ידים

ה כרך וזו נגמלה וכו' כל המנוח

לכונן נשלות ידים לחולין עד לפרק לתרומה עד לפרק לקידוש ידים ורגלים במקדש עד לפרק כך הברייתא שנויה ואין הדבר מבורר אם פרק אחד לכולן ולפי ששמעו טרבו כל אהרן בפני עצמה כששמע כל אהרן גרסה בפני עצמה וכששמע שלשתן היה חוזר כל אחד לבדה כמו ששנאה כל אחד לבדה או ששנא רצוה לומר שאין שיעורו של זה כשיעורו של זה והכל אחד יש פרק שלו ופרק קידוש ידים ורגלים מבורר כל היד שהוא פרק רביעי של יד כך מוכיח בערכין בפר' האומר משקלי עלי אבל בפ' החולין והתרומה נחלקו רב מפרש עד כאן לחולין עד כאן לתרומה פ' לתרומה כל היד כמו לקדוש אבל לחולין באמצע היד שהוא פרק שלישי ששם נקשרים כל האצבעו לעובי היד וכן כתוב בירושלמי דברכות פרק אילו דברים לחולין עד קשרי אצבעותיו והו' פרק שלישי ששם כולם נקשרים ושמואל אמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא פירו' פרק אחד לכולן כפרק קידוש ידים ורגלים שהו' כל היד והו' שכתוב בספר והוהו' אמר שמואל לחולין כל היד ורב ששת אמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לקולא פ' רב ששת מפרש הברייתא כי פרק החולין והתרומה שוין בפרק שלישי ששם נקשרים כל האצבעות והלכר' כשמואל שפוסק ט"ס רבי אמי כמותו וגם רבי מישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי' שישוה זו כך פירש רבינו יצחק ברבי אברהם ועיקר' וכן פיר' הערוך בערך מי כאשר יתבאר לפנים גבי מים ראשונים: תניא כל דבר שהוצץ בשבילה הוצץ בנשלות ידים לחולין פירש לאכילת חולין והוא דתניא בתוספתא דמקואות כל הוצצין בכלים הוצצין בכדה ובגר בשעת טבילה ובחולין אין הוצצין שם מדבר בנשלות ידים שישוין לחולין כדי ליגע בחולין שנתעטעל טהרות תרומה: תניא בתוספתא דמקואות צואה שתחת הצפורן שלא כנגד הבשר והחוט והבעק טהרות הצפורן אפילו כנגד הבשר ורי אילו הוצצין ומפרש רבינו יצחק שמדבר בטיט הדומה לבעק שנדבק מאד כגון טיט של יוצרים והו' מר' ששיניו במסכת מקואות ואילו שאין הוצצין וכו' וקחשיב צואה שתחת הצפורן ואפילו בטיט ובעק אם יש כל כך מעט שאינו מקפיד אינו הוצץ: וכתב בספר התרומה גל' המכה שהוא יבש ואינו מקפיד או גל' שמצטער עליו אינו הוצץ אעפ' שבטבילה כל גופו ורגליו להסיר הכל משו' חומר': פוסק דבניא שנטול אדם ידיו שהרית ומתנה כל היום כולו איכא דאמרי דזוקא בשעת הדחוק (ואם אחר שהתנה בידמנו לו מים נוטל ומברך) ויש אומרים אפילו שלא בשעת הדחוק והולכי דרכים שעת הדחוק הוא ואם אחר שהתנה כדמנו לו מים לא יברך אמר רב אריהא דדלאי פירוש צינור ששופכים לו מים מן היאור ברלי והוא מוליך מים לשדה אין נוטלין ממנו לידים פירש להת' ידיו לתוכו ויקלחו המים עליהן שאין כאן לא נטילה ולא טבילה טבילה אין כאן שהרי מים שאובים הם נטילה אין כאן שהרי אין נטילה מועלת אלא אם כן באה מכה אדם ואם מקרב ידיו למקום שהדלי שופך והמי' מקלחין ממקו' השפיכה לתוך ידיו הרי הוא כח אדם ודיו ואם הדלי ששופך נקוב מאחוריו ככונס משקה שהגבך שמכניסים בו משקת גדול הוא קצת וקילוח היוצא ממנו הוא נראה והשופך שופך דרך פיו לצינור והגבך בקלח מאחוריו ליאור הנזק הוה מחבר הדלי ליאור כאלו הוא ביאור ושפיכת הדלי כאלו באר' מן היאור ומטבילין בעינור את הידים ודזוקא בטבילת ידים הקלו אבל בטבילת כל הגוף אינו מועיל משני טעמים אחד שצנע אינו היבד ועוד שעירוב מקוואות כשפורת גזור: ומה שאמרנו שצריך כח אדם והו' כרבי יוסי דאמר בפרק קמא

דף יט וס' בפרק כל המנוח דף קו

דף יט ע"ג

כף דף ק"ט ע"ג

כתיב ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס

כתיב ט"ס ע"ג

דמסכת ידים הכל כשר' ליתן בהם לידים אפילו חרש שוטה וקטן מניח החבית על ברכיו ונוטל מניח החבית על צדה ונוטל הקוף נתן לידים רבי יוסי פוסל בשני אילו פיר' בקוף ובחבית המוטת על צדה והמים נשפכים מאליהם שצריך כח אדם וחכמי' אין חוששין כח אדם לא בכח כלי ונראין הרב' ששניהם למדי' מכיור שהיו הכהנים הוצצין ממנו ידיו שהיו כלי שחכמים אומרים לא היה שם כח אדם אלא כח כלי ורבי יוסי למד ממה שכתוב והוה הטחור על השמא שהיה שם כח אדם והוא הריץ לטרת ידים מכל מקום צריך כח כלי שאנו למדים מרמיצת ידים וכיור ואיפשר להיות שגם בכיור הוה כח אדם שהיה נקוב מצדין קעין דיין ובריות קבועין בתן וכשרוצ' לקדש ידיו מושך הברוא וקילוחו ראשון הוצץ על ידי משיכת הברוא קרוי כח אדם ותחב הברוא מיד בנקב והוה ומוטעה ויש ללמוד מאחר שר'ב תופס שיטתו כר' יוסי שהלכה כרבי יוסי ובחלכות גדולות פוסק שמוטת להטביל ידיו לתוך הכלי ומביאים ראיה ממה שאנו אומרים בפרק שני דובחים מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור ממנו אמר רחמנא ולא בתוכו או דילמא אפי' בתוכו ולא נפשטה אתה שאלה משמע שדוקא בקידוש שואל מפני שכתוב בו ממנו אבל בנטילת ידים אפילו בתוכו מותר ונראה שאינה ראיה שאותה שאלה לדברי חכמים היא שאינם חוששין כח אדם ואף על פי' כן אמר לקדש בכיור מפני שכתוב בו ממנו: ועריך לשפך מים על ידיו שני פעמים אחת לטור את הידים והשנייה לטהר אותם מים וכן מוכיח בכמה מקומות במסכת ידים ואינו מונה פעם ראשונה ממש והיהו שלשה פעמים שפעם ראשונה אינו כי אם להעביר המים מעל ידיו וכל דבר הוצץ: תניא בתוספתא דנוטל ידיו צריך לשפשף ידיו: אמרינן במל' סוטה שמים ראשונים צריך שיגביה ידיו למעלה עד שלא יצאו מים חוץ לפרק פירש בערוך שלא יצאו מים חוץ לזרועו שלא חוץ אותם במים שהוא חוץ לפרק ויחזור וישמא את הידים ואחרונים צריך שישפיל ידיו למטה כדי שיצא כל כח המלח מעל ידיו ותנן במסכת ידים נטל את הראשונים חוץ לפרק ואת השניים עד לפרק וחזרו ליד טמאה זהו גירסת רש"י במסכת סוטה וכך הביאנו בספר התרומה אבל בסדר המטרה גרסין הידים מטמאין ומטהרין עד הפרק כיצד נטל את הראשונים עד הפרק ואת השניים חוץ לפרק וחזרו ליד טהורה נטל את הראשונים ואר' השניים חוץ לפרק וחזרו ליד טמאה פירוש לפי גירסא זו אין הידים מטמאות משקין אלא עד הפרק אבל משקין שנגעו חוץ לפרק טהורין וכן אין מים שניים מטהרין אר' הראשונים אלא בעודן בתוך הפרק אבל נפלגו עליהם חוץ לפרק אין מטהרין אותם וחוץ לפרק דרישא וסיפא הוא שהיה תחילת תוך הפרק ויצאו אחר כך חוץ לפרק לפיכך ברישא טהורת שמים השניים הטהורים הם לכדם יצאו חוץ לפרק ושם לא קבלו שום טומא' אבל בסיפא שמים הראשונים השמאים יצאו חוץ לפרק והשניים שיצאו אחריהם לא טהרו שם כאשר בארנו לפיכך כשהוה ליד טמאה וכו' שפיטה זו פירש ר'בינו שמשון בפיר' טהרות: עוד תנן נטל את הראשונים בידו אחת ואת השניים בשתי ידיו וידיו טמאות לפי שהיד שלא נטל כי אם פעם אחת טמאה את היד שנטל פעם שנייה עוד תנן הל' נטל ידו אחת ושיפטה בחבירתה טמאה וצריך שיטפוך המים על ידו אחת' כשמגיע למים השניים שהם השלישיים עם הראשונים ולא תגע היד אל חבירתה עד שיטפוך גם על ידו אחר או שיטפוך בבת אר' מים השלישי' על שתי ידיו: עוד תנן הל' נטל ידו אחת משפיטה אדת ידו טהורה פירוש מדבר כשהעביר כבר הטיט ודבר הוצץ וצריך עתה

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

כתיב ט"ס ע"ג

הלבות נטילת ידים וברכות

נפלתו הלכות נטילת ידים לחל בע"ה
מאז ברכות קאין כמעשה

ברכות חכמת ידים

סע ברכת כל הכנסר דף ק"ז

דף נ"ו

ברכות כל הכנסר דף ק"ז

פרק תפארת ידים דף תפ"ג

כבר כל הכנסר דף ק"ז

דף פ"א

סע של נבי דגליו שלא יראה ככרות שפכה דבר עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס פירש הפליג שעה אחת או שתי אולי הסיח דעתו פוסק שם רבינו יעקב שהיוצא להשתין מים אין צריך ליטול ידיו כלל אם לא שפסף בידיו והולכך אפילו שפסף בידיו אין טען ברכה מיד דהורה אהיו ידיו מלוכלכות בטיש או בצואה שאין צריך לברך על נטילת ידים ואפילו אשר יצר לא היה מברך רבינו מאיר אבל רבינו יצחק היה רגיל לברך אשר יצר והנוטל את ידיו צריך לנגב תחילה בטרם יאכל ואמר רבי אבהו בפרק קמ"א דטוטה דכל האוכל בלא ניגוב ידים כאילו אוכל לחם טמא וראיתי בתוספתא שהמטביל את ידיו אין צריך להגביה את ידיו ולא לנגב את ידיו מים ראשונים נוטלים בין בחמין בין בצונן בין על גבי כלי בין על גבי קרקע אבל מים אחרונים אין נוטלין בחמין ואין נוטלין אלא על גבי כלי כדאמר בפרק כל הבשר

עתה לעשות שתי שטיפות ועשה שטיפה אחת מרובה כשתים ידו טהורה שתי ידיו משטיפה אחת רמאי מטמא עד שיטול מרביעית פלאף על פי ששנינו מי רביעית נוטלין ממנו לידו לאחד ואפילו לשנים הואיל וכשהתחילו שניה ליטול היה אז רביעית בכלי במה דברים אמורים כשנוטל בשתי שטיפות אבל בשטיפה אחת צריך לכל אחד רביעית המים שהדיח בהם הנחתום ארז ידיו מחמת העיסרה אותן המים כשרים לנטילה אבל המים שהנחתום טובל בהן הגלוסקאות או שרח בהן פיתו או הדיח בהן את הכלים פסולין לנטילה כדאיתא במס' ידים תנן עוד נפל בהם דיו או קנקנתו וכשתנו מראיהו פסולין מפני שאריך שיהא בהן מראית מים אמר רבא כלי שניקב בכונס משקה אין נוטלין ממנו הידים שאין שם כלי עליו ואפילו ניקב למעלה מרביעית וכתב מו שהיה נוהג רבי יצחק כן אפילו בלא כלי טטף אע"פ ששיעור זה לא הזכיר בפרק המצניע לא בכלי חרש ואם הכלי ניקב בצידו נקב קטן פחו מכונס משקה ומחזיק רביעית למטה מן הנקב ובאין המים דרך הנקב על ידיו טהורות אפס הנוטל מן המים העוברים חוץ לנקב ונופלין דרך שפת הכלי פסולות כיון שבאו על הנקב דמן הנקב ואילך אין תורת כלי עליו אלא למטה מן הנקב יש תורת כלי עליו מאחר שלא ניקב בכונס משקה תנן במסכת ידים כל הכלים נוטלים מהן לידים אפילו בכלי גללים כלי אבנים כלי אדמה ואין נוטלין לידים לא בדופנות הכלים ולא בשולי המחץ ולא כמנופת החבית פי לפי שאין מחזיקין רביעית אלא אם כן סומכין אותן בשום דבר שאין יושבין שלא מסומכין ומסי' בה ולא יתן לחבירו כחפניו לפי שאין ממלאין ואין מקדשין ואין מוזין מי שאמר ואין נוטלין לידים אלא בכלי תנאי נודות עור שיש להם בית מושב נוטלין מהם לידים שק וקופה אע"פ שמקבלין אין נוטלין מהם לידים שאין מלאכת שק וקופה לקבל מים שרובן אין מקבלין מים מותר לקבל מים ליטול מן הגוי ומן הנדה והא דתניא בתוספתא כל שאינו מטמא את המים במשא כשר ליתן לידים וכל שהוא מטמא במשא אין נוטלין מהן לידים דברי רבי מאיר רבי יהודה חולק עליו והלכה כרבי יהודה ואפילו רבי מאיר אין מחמירי אלא לתרומות וטהרות כשאדם טובל ידיו בנהר מברך על שטיפת ידים או על טבילת ידים ואין מברכין על נטילת ידים אלא כשנוטל מן הכלי אדם שלא נטל ידיו אמור לאכול במפה שישים מפרס סביבות ידיו ואוכל גזירת שמה יגע והולכת אוכל מחמת מאכיל שמאכיל אותך צריך האוכל נטילת ידים שמה יגע אבל המאכיל אין צריך נטילת ידים גרסינן בפרק שלישי דיומא תנו רבנן הלכה בסעודה אדם יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת ונכנס פירוש אחרת שטיפסף בה שאמר רב אשי למעלה מצוה לשפסף ניצוצות של נבי דגליו שלא יראה ככרות שפכה דבר עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס פירש הפליג שעה אחת או שתי אולי הסיח דעתו פוסק שם רבינו יעקב שהיוצא להשתין מים אין צריך ליטול ידיו כלל אם לא שפסף בידיו והולכך אפילו שפסף בידיו אין טען ברכה מיד דהורה אהיו ידיו מלוכלכות בטיש או בצואה שאין צריך לברך על נטילת ידים ואפילו אשר יצר לא היה מברך רבינו מאיר אבל רבינו יצחק היה רגיל לברך אשר יצר והנוטל את ידיו צריך לנגב תחילה בטרם יאכל ואמר רבי אבהו בפרק קמ"א דטוטה דכל האוכל בלא ניגוב ידים כאילו אוכל לחם טמא וראיתי בתוספתא שהמטביל את ידיו אין צריך להגביה את ידיו ולא לנגב את ידיו מים ראשונים נוטלים בין בחמין בין בצונן בין על גבי כלי בין על גבי קרקע אבל מים אחרונים אין נוטלין בחמין ואין נוטלין אלא על גבי כלי כדאמר בפרק כל הבשר

אמרינן

בפרק כיצד מברכין שכל פירות האילן מברכין עליה תחילה כדאמר פרי העץ והכוסף בורא נפשות רבות חוץ מחמשת המינים הנתונים בתורה והם ענבים ודמונים ותנים ותאנים ותמרים שהם מברך עליהן בסוף ברכה אחת מעין שלט אפילו פריד אחת של ענב מברך עליה תחילה וסוף כדאמר יוחנן בפר' כיצד מברכין בירושלמי: על פירות הארץ ועל הירוק מברכין בתחילה בורא פרי האדמה והכוסף בורא נפשות רבות ודברים שאין גידולין מן הארץ כגון בשר וגבינה ודגים נכאים ומים חלב ודבש וכיוצא בהם בתחילה מברך שהכל נהיה בדברו והכוסף בורא נפשות רבות וכן פת שעופש והיון שהקרי מברך שהכל מברך מברכין נהיה בדברו נהיה בברכות בורא נפשות בא"י והעולם מים: השותה מים שלא לרוות צמאו כגון שהיה לו מאכל מעוכב בגרונו אין טעון ברכה לא לפניו ולא לאחריו: כל מי פירות אין כפירד ומברכין עליהם שהכל: והענבים מברכין על יין כדאמר פרי הגפן: והשותה שמן זית אין צריך ברכה מפני שמוקדו אלא אם כן חושש בגרונו ושותרו עם מי השלקורת שהשמן לו לרפוא והשמן עיקר ומברכין עליו בורא פרי העץ: כתב מורי שמברכין על גרעיני פירות בורא פרי העץ כדאמרין בפרק כיצד מברכין שהגרעינים חייבין בערלה: פסק רבינו חננאל והג הלכה כרב נחמן באוכל קשה חיטה מברך שהכל: וכן אמר שמואל על דלעת חירור וקמח שעורין מברכין עליהן שהכל וכן פסקינן בפרק המוכר פירות דאחר שבר תמרים ואחר שבר שעורין ושמיני יין שיש בהן מים שמברכין עליהם שהכל: תניא על הגלח ועל הזמית מברכין שהכל פי זמית שלמוליא בלעז וזח פירש שהוא מרק בלשון ערבי: על קור הוקל בעודו רך הלכה כשמואל שמברך שהכל וכן כתב רבינו יהודה על לולבי גפנים והעלים מברכין עליה שהכל וכן בהלכות גדולות: הפל' והזנביל יבשין אין טעונין ברכה והאכלן ביום הכפורים פטור וכשהן רטובין מברכין עליהם בורא פרי העץ ומותר אם עשאוהו גוים אפילו בפסק בסכין של גוים דנותן טעם למותר דתתם כליהם אינם בני יומן וקורין בלשון התלמוד הימלתא ובלעז ייב' ברא קונדוויט הכי מסקינן בפרק בתרא דיומא וכפיצ' מברכין גיש גירסא אחרת בספרים שפלאין והזנבילא רטובין מברכין עליהם בורא פרי האדמה וכן במה ה' רבכות דף ס"ח ועיקר: קבלנו מרבותינו על האנוש שקורי בוי מושקשא מברכין עליה בורא פרי העץ ועל הקב שקורי קבילא בורא פרי האדמה: צוקלא והוא הקנים המתוקין שסוחטין אותם ומכשלין מימיהם עד שיקפאו וידמ' כמו מלח פרח והג בורא פרי העץ ורבינו משה פסק שהכל בקל וחומר מדבש תמרים שאף על פי שלא נשתנה על ידי האור אין מברכין עליו לא שהכל ורואה אני את דבריו וכן פסק די דעל דבש תמרים מברכין שהכל והג כדברי הג' שפוסקין בורא פרי העץ דהא אמרינן בפר' כל שעיה אין סופנין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הויתים ומן הענב' וכל השאר חשיב להו זיעה ודלועין וכדכ' וכיוצא בהן כמו ערמוני וחבושין שעיקר אכילתן כשהן מבושלין אם אכלן חיון מברך שהכל מבושלים בורא פרי האדמה והערמונים והחבושין בורא פרי העץ: ומי כל ירקות השלקות בגוף הירקות והוא ששלקן

במסכת דף ק"ז

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

דף י"ג

הלכות ברכות

שילקן לשתו מימיהם ושומין זכרתי דרכן לאכול חיים מברך עליהם בורא פרי האדמה ושילקין שהכל וכן פסק רבינו זכנאל והלכות גדולות ורב ארפס פסק אף בשומין ובכל דבר דשלקן במלתי יהו קיימי: עוד תנן בפרק כיצד מברכין ביר על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא ופוסק די לן ככתם מתניתין על פירות האדמה בורא פרי העץ לא יצא: וזה הכלל כל מקום שילקוט הפרי וישאר העץ שהוא עצמו יחזור ויוציא פרי קרוי עץ ועל בולן אם אמר שהכל יצא ואמר רבי יוחנן אפילו על הפת ועל הדין וכן הלכה: גרסינן בירושלמי רבי יעקב בר אבא בשם שמואל אמר הלכה כרבי מאיר שאומר ראה פת נאה ואמר כמה נאה פת זו ברוך המקום שברארה יצא ומי שאמר בריך דחמנא מריה דהאי פיתא יצא לרב שאומר שמזכיר הזכרת הטעם בכל הברכות: והרבי יוחנן דאמר שצריך גם מלכות וכן פוסק רב האי גאון כרבי יוחנן צריך שיאמר בריך דחמנא מברא דעלמא מריה דהאי פיתא: כתב רבינו בשם כל הברכות האלה אם נכתבם אם בריך אם לא בריך אינו חוזר ומברך לא בתחילה ולא בסוף מפני שהם מדברי סופרים ומתוך דג שממע שברכה אחרת מעין שלש מן התורה דקאי וברכת אף על התאנים ורימונים הנכתבים במקרא ואין נראה לו דאם כן וברכו עליהם שלש ברכות ממש אלא ודאי וברכת לא קאי אלא אלהם כאשר פירשתי בתחילת המצוה: בסקונן בפרק ג שאכלו שכה והכניס אוכלין לתוך פיו בלא ברכה אם הוא משקין בולען ומברך עליהם בסוף אם היו פירות טאם זרקן ימאכו כגון תותים ורימונים מסלקן לצד אחר ומברך ואחר כך בולען ואם אינם נמאסים פולטן כפיו עד שיברך בשום ימלא פי תהלתך: הביאו לפניו שני מיני פירות ואין בהן משבע המינין כגון אתרוג ותפוח מברך על החביב לדברי הכל כיון שברכותיהן שוות ונפטר האחד ואם אחד מהן ממין שבעה כגון אתרוג וזית מברך על הזית כרבי יהודה דאמר מין שבעה עדיף ופוסק בהלכות גדולות כמותו דאמר רב יוסף וכן תני רבי יצחק שכל הקודם בפסוק קודם לברכה ותמרים קודמים לענבי שהתמרים שני לארץ והענבי שלישי לארץ וכל שכן לתאנים ורימון דכך נכתבין ארץ חטה ושעורה גפן ותאני ורימון ארץ זית שמן ודבש וזה הדבש הם התמרי: ואם יש לפניו השני וענבים דאמר דמברך על החטין בתחילה פי בהלכות גדולות דמיירי בשתחנן ועשה מהן כעשה קדושה שהשיבון ומברך בורא מיני מונות אבל אם יש לפניו קליות וענבים מברך על הענבים תחילה בורא פרי העץ ואחר כך על הקליות בורא פרי האדמה: כתוב בהג' בכל מקום שיבאו פרי העץ ופרי האדמה פרי העץ קודם פרי האדמה ושהכל פרי האדמה קודם: בוסר פחות מפול הלבן מוכיח בפסחים ובברכות שאין שם פרי עליו ואין מברכין עליו בורא פרי העץ אלא יברך בורא פרי האדמה אכל בשאר

סס כרף ל
כרף טז

בבבבב

סס כרף טז
סס כרף י עב

סס
סס

בבבבב
כרף טז

כרף קי עב
כרף קכ

בבבבב
כרף טז

סס

סס

בבבבב
כרף טז

בבבבב
כרף טז

סס כרף תה

ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ותבנה ירושלים עיר קדשך במהרה בימינו והעלינו בתוכה ושבתנו בבניינך ונברך עליה בקדושה ובטהרה בא על הארץ ועל המחיה לשון זה כתב רבינו משה וכן תופס הלכות גדולות עיקר לחתום על הארץ ועל המחיה ולא על המחיה ועל הכלכלה ויש ספרים שכתוב בהם רחם וכו' על ירושלים וכו' ונאכל מפריה ונשבע מטובה ונברך עליה וכו' ואין נראה לי כל כך לשון טוב משום דאמרין בסוטה גבי משרה רבינו אעכררה נא וארארה וגומר וכי משה רבינו תאב היה לאכול מפירותיה וכו': ועל ענבים ותאנים ורימונים ותותים ותמרים מתחיל על העץ ועל פרי העץ ועל ארץ חמדה וכו': ועל היין מתחיל על הגפן ועל פרי הגפן וחומם בשניה על הארץ ועל הפירות כד פוסק רבינו יצחק: כתב רבינו משה שמוזכר ברו מעין המאורע בשבתות וביום ונראה ראיתו מרארם בירושלמי דכיצד מברכין ר' זעירא מוכיר מעין המאורע אמנם כתב מורי ר' דאף לר' זעירא אין דין זה נוהג אלא בימי חממים שהיו קובעו עצמן על היין ועל הפירות כמו שבארנו למעלה:

בבבבב
כרף טז

כרף יד

בבבבב
כרף טז

כרף י עב

כרף קיא עב

הלכות ברכות הריח

כל המריח ריח טוב אם היה זה שיש לו הריח עץ או מין עץ מברך בור' עצי בשמי ואם היה עשב או מין עשב מברך בורא עשבי בשמים: ואם לא היה לא מן העץ ולא מן האדמה כגון המור שהוא מריעי מן חיה מברך בורא מיני בשמים: ואם הריח פרי הראוי לאכילה כגון אתרוג ותפוח מברך אשר נתן ריח טוב בפירות: ועל הכל אם אמר בורא מיני בשמים יצא: דבר שהוא מסופק שהוא מן העץ או מן האדמה מברך עליה בורא מיני בשמים: נכנס בדונתו של בושם שיש שם מינים הרבה מברך בורא מיני בשמים: אם ישב שם כל היום כולו אינו מברך אלא ברכה אחת: נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם: הוודר ומי וורד ושמן שכבשו בבורים והלבונה והמצטנני וחלפי הים שהוא שבולת נדר וכיוצא בו מברך בורא עצי בשמי: על שמן אפרסמון מברך בורא שמן ערב כדמסקי בפרק כיצד מברכין: בשמים של עבודה זרה ושל נשים דאמורות אין מברכין עליהם לפי שאמר להריח בהן: בשמים של מת ושל בירת הכסא אין מברכין עליהם משום שנעשו להעביר ריח רע כדאיתא בברכות בפרק אילו דברים: מוגמר שמבשמים בעשנו את הבגדים אין מברכין עליו לפי שלא נעשה להריח בעצמו של מוגמר וכן המריח בבגדים שהן מוגמרין אין מברכין לפי שאין שם עיקר הבושם אלא ריח בלא עיקר: אם מר זושרא ברבי טוביה אמר רב מניין שמברכין על הריח שנאמר כל הנשמה תהלל יה איזהו דבר שהנשמה נרגית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו דני אומר זה הריח:

כל החניף ככור
מברכין כרף טז וזה

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

ברכת ההודאה והתקשה

גרסינן בפרק הרוואה כשיכנס אדם לישן על מטתו בלילה אומר שמע ישראל עד והיה אם שמע ומברך בא ה' אלהינו מלך העולם והפיל חבלי שינה על עיני ומשקיע תרדומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עיני יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתעליני מיצר הרע ומפגע רע ואל יבהילוני חלומות רעים ולא דהרוויים רעים ותהיירא מטתי שלימרא לפניך ותעמידני מטגרת לחיים ולשלום והאר עיני פן אישן המות ברוך אתה ה' המאיר לכל העולם בכבודו: ובבקר

כרף טז כל
האנויה

שילקן לשתו מימיהם ושומין זכרתי דרכן לאכול חיים מברך עליהם בורא פרי האדמה ושילקין שהכל וכן פסק רבינו זכנאל והלכות גדולות ורב ארפס פסק אף בשומין ובכל דבר דשלקן במלתי יהו קיימי: עוד תנן בפרק כיצד מברכין ביר על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא ופוסק די לן ככתם מתניתין על פירות האדמה בורא פרי העץ לא יצא: וזה הכלל כל מקום שילקוט הפרי וישאר העץ שהוא עצמו יחזור ויוציא פרי קרוי עץ ועל בולן אם אמר שהכל יצא ואמר רבי יוחנן אפילו על הפת ועל הדין וכן הלכה: גרסינן בירושלמי רבי יעקב בר אבא בשם שמואל אמר הלכה כרבי מאיר שאומר ראה פת נאה ואמר כמה נאה פת זו ברוך המקום שברארה יצא ומי שאמר בריך דחמנא מריה דהאי פיתא יצא לרב שאומר שמזכיר הזכרת הטעם בכל הברכות: והרבי יוחנן דאמר שצריך גם מלכות וכן פוסק רב האי גאון כרבי יוחנן צריך שיאמר בריך דחמנא מברא דעלמא מריה דהאי פיתא: כתב רבינו בשם כל הברכות האלה אם נכתבם אם בריך אם לא בריך אינו חוזר ומברך לא בתחילה ולא בסוף מפני שהם מדברי סופרים ומתוך דג שממע שברכה אחרת מעין שלש מן התורה דקאי וברכת אף על התאנים ורימונים הנכתבים במקרא ואין נראה לו דאם כן וברכו עליהם שלש ברכות ממש אלא ודאי וברכת לא קאי אלא אלהם כאשר פירשתי בתחילת המצוה: בסקונן בפרק ג שאכלו שכה והכניס אוכלין לתוך פיו בלא ברכה אם הוא משקין בולען ומברך עליהם בסוף אם היו פירות טאם זרקן ימאכו כגון תותים ורימונים מסלקן לצד אחר ומברך ואחר כך בולען ואם אינם נמאסים פולטן כפיו עד שיברך בשום ימלא פי תהלתך: הביאו לפניו שני מיני פירות ואין בהן משבע המינין כגון אתרוג ותפוח מברך על החביב לדברי הכל כיון שברכותיהן שוות ונפטר האחד ואם אחד מהן ממין שבעה כגון אתרוג וזית מברך על הזית כרבי יהודה דאמר מין שבעה עדיף ופוסק בהלכות גדולות כמותו דאמר רב יוסף וכן תני רבי יצחק שכל הקודם בפסוק קודם לברכה ותמרים קודמים לענבי שהתמרים שני לארץ והענבי שלישי לארץ וכל שכן לתאנים ורימון דכך נכתבין ארץ חטה ושעורה גפן ותאני ורימון ארץ זית שמן ודבש וזה הדבש הם התמרי: ואם יש לפניו השני וענבים דאמר דמברך על החטין בתחילה פי בהלכות גדולות דמיירי בשתחנן ועשה מהן כעשה קדושה שהשיבון ומברך בורא מיני מונות אבל אם יש לפניו קליות וענבים מברך על הענבים תחילה בורא פרי העץ ואחר כך על הקליות בורא פרי האדמה: כתוב בהג' בכל מקום שיבאו פרי העץ ופרי האדמה פרי העץ קודם פרי האדמה ושהכל פרי האדמה קודם: בוסר פחות מפול הלבן מוכיח בפסחים ובברכות שאין שם פרי עליו ואין מברכין עליו בורא פרי העץ אלא יברך בורא פרי האדמה אכל בשאר

אילנות כל שהו חשוב פרי: שקדי המרים קטנים בורא פרי העץ גדולים ולא כלום ופרייזש ומודאש מן אילן הם ומברכין עליהם בורא פרי העץ: אגוז בטונן ברבש

כתב הרב רבי שמחה בויסרי וקיננו לפני רבינו שלמה שהאנוה הוא עיקר ומברך בורא פרי העץ: אמר אבוי לרב ז'מי טאי ברכה אחרת מעין שלש אמר לירח על המשרת המינין וכל מיני מונות הנעשין מהן מברך בא ה' אלהינו מלך העולם על המחיה ועל הכלכלה ועל ארץ חמדה טובה ורחבת שועית והבהיר את אבותינו רחם ה' אלהינו עלינו ועל

בבבבב
כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

כרף טז

ובכרך ברכת נטילת ידים ואשר יצר והמחזור נשמות לפגרים
מתים אשר נתן לשכוי ביגור מלביש ערומים עושר ישראל
בתפארה אזור ישראל בגבורה פוקח עורים מתיר אסורי רוקע
הארץ על המים זוקף כפופים ושלם עשאי גוי ועבד ואשה
והמכין מעדדי גבר ושעשירי לי כל צרכי והנותן ליעף כח
והמעביר שינה מעיני עבד הם זה ברכות ונומל חסידים טובים
ומקדש שמך ברבים וברכות התורה וברוך

שאמר וישתבח: ה'בוכה בית דוד והקונה
כלים חדשים מברך

שהחיינו ובירושלמי קאמר אפילו ישנים
שהם חדשים לו מברך עליהם שהחיינו

ונראין הדברים דוקא ברבים שהן חשובין קצרת וכן כתב
מורי ואני שמעתי שכתב רב שריר' גאון שאין מברכין שהחיינו

לא ברבר הבא בזמן הזמן וכת' שכן מוכיח
בפרק בכל מערבין וכן כתב רש' במנחות

בשם רב שרירא גאון: ה'רואה חבדו לאחר
שלשים יום מברך שהחיינו פירוש רבינו יצחק בחבדו החביב

לו ואם רואהו לאחר שני עשר חדש מברך
בא' מחיה המתים: ה'רואה פרי דבתחדש

בכל שנה ושנה בתחילת דאייתו מברך
שהחיינו: שמע שמועה טובה מברך הטוב

והמטיב שמע שמועה רעה אומ' ברוך דין האמת: תהייב אדם
לברך על הרעה בטובת נפש כדרך שהוא מברך על הטובה

בשמה שגאמר ואהבת וכו' וכל מאדך ודשינן בכל מודת
ומדה שהוא מודד לך: ירדו גשמי רבים אם יש לו שרה מברך

שהחיינו: ואם היתה שלו ושל אחרים מברך הטוב והמטיב
ואם אין לו שרה מסקינן בפרק קמא דתעניות שמברך מודים

אנחנו לך ה' אלהינו על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו מן
השמים ואילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רחב כהמון גליו

וכו' ער מלך מהולל בתושבות ורוב ההודאות וחותם ברוך
אתה ה' אל' ההודאות והתשבחות: אמנם

כתב מורי דלחכי תקנו בישתבח אחר
סיום ברכה בא' מלך מהולל בתושבות

אל' ההודאות כו': באימתי מברכין על
הגשמים משירבו המים על הארץ ויעלו

האבעבועות מן המטר על פני המים ויעלו האבעבועות וזה
לקראת זה: אמרו לו מת אביו וירשתו אם יש עמו אחי מברך

תחילה ברוך דין האמ' ואח' מברך הטוב והמטיב ואם אין לו
אחי מברך שהחיינו: קצרו של דבר על כל דבר טוב שהיא לו

ולאחרים מברך הטוב והמטיב ושוכה שהיא לו לבדו מברך
שהחיינו: ארבעה צריכין להודו' ברבים חולה שנתרפא וחבוש

שיצא מבית האיסורין ויודי' הים כשיעלו והולכי דרכים
כשיגיעו ליישוב וצריכין להודות בפני עשרה ושנים מהם

הכמים אם ימצאם שנאמר וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקני'
יהללוהו ואילו הו' הם מפורשים בפרש' זו בספר הל'ים וכיצד

מודה עומד ביניה' ומברך ברוך אתה ה' אט' הגומל לחיבים
טובה וכל השומקין אומרים מי שגמלך טוב הוא יגמלך

ס'ה: ה'רואה מקום שנעשה בוניס'ם לישראל כגון ים סוף
ומעברות הירדן אומר ברוך אתה ה' אט' העולם שעשה ניסים

לאבותינו במקום הורדן וכן בכל מקום שנעשה בו נס לרבים
אבל כל מקום שנעשה בו נס ליחיד אותו היחיד ובנו וכן בנו

מברך שעשיר לי נס ולאבותי במקום הורדן ועיקר דבר זה
בירושלמי דפירק ה'רואה ה'רואה גוב אריות וכבשן האש מברך

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שעשה ניסים לצדיקים
במקום הזה: ה'רואה מקום שעובדים בו עבודה זרה מברך

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שנתן ארץ אפים לעוברי

רצונו: ה'רואה מקום שנעקרה ממנו עו' אם בארץ ישראל מברך
ברוך שעקר עו' מארצו: ובהוצאה לארץ מברך ברוך שעקר
עו' מן המקום הזה: וחלוק זה בירושלמי ואומר בשתייהן כשם
שעקר עו' מן המקום הזה כן תעקר מכל המקומות והשב לב
עובדיהם לעוברך: ה'רואה בתי ישראל ביישובן אומר ברוך

אתה ה' אט' מעיב גבול אלמנה בהרעבן ברוך דין האמת:
ה'רואה בתי אומ' העולם ביישובן אומר בית גאים יסח ה'ויציב

גבול אלמנה ה'רואה קברי ישראל מברך ברוך אתה ה' אלהינו
מלך העולם אשר יצר אתכם כדין וכן אתכל בדין וכלכל אתכם

כדין והמיר' אתכם כדין ועתיד להחיותכם ולהקייםכם כדין
לחיי העולם הבא ברוך אתה ה' מחיה המתים: ה'רואה קברי

אומות העולם אומר בוש'ה אמכם וכו': ה'רואה שש מאות אלף
אדם כאחד אם גוים הם אומר בוש'ה אמכם וכו': ואם ישראל

הם ובארץ ישראל הם אומר בא'י חכם הרוים: ה'רואה מחכמי
אומות העולם מברך ברוך אתה ה' אשר נתן מחכמתו לבשר

ודם ועל חכמי ישראל מברך ברוך אתה ה' אשר נתן מחכמתו ליריאיו:
ה'רואה מלכי אומות אומ' ברוך שנתן מכבודו לבשר דם מלכי

ישראל ברוך שנתן מכבודו ליריאיו: ה'רואה את הכושיים
ואת המשונים בעזרת פנים או באיבריהם אומר ברוך המשנים

את הכריות: ראה סומא או קטע או כוכה שחין ובהקנין וכיצא
בהן מברך ברוך דין האמת: ואם נולדו בזמן ממעי אמן

מברך ברוך משנה הכריות וכן ישנו בירושלמי: ה'רואה בריות
טובות ומתוקנות ביותר ואילנות טובות אומר בירושלמי אפי'

סוס נאח וחמור נאה מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
שככה לו בעולם: ה'רואה לשרה ולגנו' בימי ניסן וראה אילנו

פורחות וביצים עולים מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
שלא חסר בעולמו כלום וכרא' בו בריות טובות ואילנות טובות

כרי ליהנות מהם בני אדם: על הרחות שנשבו בזעף ועל
הברקים ועל הרעמים מברך שכחו ונברתו מלא עולם ומפרש

בירושלמי אם בטרודים די בפעם אחת ואם במופסקים מברך
על כל פעם פירוש בטרודין שאין שם הפסק: על הרמים ועל

הגבעות ועל המריבות ועל הימים והנהרות הגדולים אם ראה
אחד מהן לאחר שלשים יום מברך ברוך עושה מעש' בראשית:

ה'רואה את הים הגדול משלשים יום לשלשי יום או יותר מברך
בא' אט' שעשה הים הגדול: ה'רואה את הקשת בענן מברך

ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם וזכר הכרית נאמן בכריתו
וקיים במאמר ומורי כתב בט'ם די שיאמר ברוך אתה ה' אלהינו

מלך העולם נאמן בכריתו וקיים במאמר וזכר הכרית:

ברכות לבנה

ה'רואה

לבנה בחיודשה אמרינן בסנהדרין כפר' היו
ברקין שמברך בא' ה' אלהינו מלך העולם

אשר במאמר ברא שקיים וברוח פיו כל צבאם חק והמן נתן
להם שלם ישנו תפקידים ששים ושמהים לעשרת רצון קונם

פועל אמת שפעולתו אמת וללברא אמר שתתחדש עשרת
תפארת לעמוסו בטן שחן עתידים להתחדש כמותה ולפאר

ליוצרם על שם כבוד מלכותו בא' ה' מחדש חדשים: ואמרינן
התם שצריך לברך בכר'ה זו מעומר שכל המברך על החדש

בזמנו כאילו הקביל פני שכינה: ואם לא ב'ידך בליל ראשון
יכול לברך עד ששה עשר בחדש עד שתתמלא פנימת' ה'רואה

חמה כיום תקופת ניסן של תחילת המהזור של כ'ח שרתקופה
בליל רביעי בתחילתה כשוראר אותה כיום הרביעי בכלך

מברך ברוך עושה מעשר בראשית וכן כשתהזור הלבבר
בתחילת מול טלה בתחילת החדש ולא תהיה נוסה לא לצפון

ולא לדרום וכן כשיהזור כל כוכב וכוכב השארים לתחילת
מול

סס כרף זכ עב

כל המניח כחולת
רף פ

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

סס כרף זכ עב

הלכות קדושה והבדלה

וגרסין שם אמר רבי יוחנן הלכה כרבי אלעזר בן עזריה שאמר
מרוצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת בין בחמין
שהחמין מעש בין בחמין שהחמין בשבת בין הרחצת מילה בין
הרחצת כל גופו מפני שסכנה היא לו כתוב בהלכות גדולות
הויכא דאיתיה איזמל מעש ונאבד או נפגם קמי מיליה שרי
למיטר לגוי לתקנו או להביא איזמל אחר מההוא ינוקא
דאישתפיד חמומי עכל אמנם לא יתקננו וגם דרך זה לא
יביאנו שלא התירו לומר לגוי לעשו לא בדבר שאפילו לישראל
אין בו איסור כי אם מדברי סופרי כך הגיה
רבי יעקב ופוסק רבי יצחק דדוקא משום
מילה דהיא גופא הויה שבת התירו אמר
לגוי בדבר שאין בו איסור כי אם משום
שבות אבל משום מצוה אחרת כגון להביא

ספר דרך מבוי או כרמליית אסור לומר לגוי
מחייב סכס רחלכות להביאם מכשירי מילה אפי' בזמנה אינם
דוחין יש הואיל ואיפשר לעשותן מעוש וקר
הדברי אם לא ידחו מכשירי מילה שבות שאינו לא מדבריהם
הואך ידחו לא תעשה של תורה אבל שוחקין להם סמנים
ביום טוב הואיל וראויין לקדירה וכן טורפין להם יין ושמן
שנינו בפרק לברוי מאוסה הוא הערלה שנתנו בו הרשעים
שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל המיפר ברית מילה אין לו
חלק לעולם הבא צא וראה כי לא נתלה למשה רבי אפי' טעה
אחת אף על פי שהיו בדרך עוד שם גדולה היא המילה שלא
נקרא אברהם שלם עד שמה שנאמר התהלך לפני ויהיה תמים
ואתנה בריתי ביני וביניך וכברתו עליה יג בריתות כ ט

את יום השבת לקדשו מכאן שמצוה עשרה מן
התורה לקדש את יום השבת בדברים וכן פירוש
המקרא זכור את השבת בזכירת דברים של שבת וקידוש
וצריך לזכרו בכניסתו בקידוש וביציאתו
בהבדלה וכן מוכיח בתחלת מסכת נוזר
שא' מיון ושכר יזיר לאסור יין המצוה כיון

הרשות מאי היא אילימא קידושא ואבדלתא הני מושבע
ועומד מהר סיני הוא בתמידי כלומר וכי מושבע ועומד מהר
סיני הוא לקדש על היין והלא על היין אינו אלא מדברי
סופרים ופשיטא דנוזר אסור בו אפילו בלא שום פסוק למדנו
שעיקר קדוש מן התורה בדברים בלא יין ושני מקראות יש
בדברות וראשונות זכור ובדברות האחרונות חזרת להטעין
שתי זכירות אחת בתפלה ואחרת על הכוס בין בכניסתו בין
ביציאתו ואני אומר כי שתי הזכירות אחת בכניסתו היא זכור
ואחת ביציאתו היא הזכרת שנכתב בפרשת שמור שאומר
במדרש שנאמר על יציאת שבת כמו שנבאר לפנינו ומה
שתקנו בתפלה ועל הכוס בקידוש והבדלה תקנה היא כראמר
רבי הויה בר אבא אמר רבי יוחנן אנשי כנסת הגדולה תקנו
להם לישראל ברכות ותפילות קדושות והבדלה בתחילת
קבעוה בתפלה העשירו קבעו על הכוס הזור והעניו קבעוה
בתפלה והם אמרו שצריך שיבדיל בתפלה ועל הכוס
המועדות כולם נקראו שבתות ה' וצריך
לזכרם בתפלה ועל הכוס כמו שבת ואמר
רבינא איקלעי לסורא ונחית שליח דעכורא

ועבד כסבי דפומבדיתא דאמרי בשבתא בין בצלותא בין
בקדושא מקדש השבת וביומא טבא בין בקדושא בין בצלותא
מקדש ישראל וחומנים ותניא לילי שבת וליילי יום טוב יש
בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת המזון ימי שבת
זוים טוב אין בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת
המזון ותניא איז' זכור אין לי אלא בכניסתו בליילה ביום
מכניין תלמוד לומר זכור את יום ביום טרי זכור את קדוש כמו

בסוף הירדף ס

מחייב סכס רחלכות

בסוף סוף רחילה

דף סא סא

בסוף חיי סחיו דף

דף ג

בסוף התורה

בסוף חיי עזריה

סא דף קא

סא דף קא

בלילה הוא אמר ר' אין בהן קדושה על הכוס אמר רב יוחנן
ברא פרי הגפן וקודרו שם קדושה רבת פירוש לפי שהוא
לעולם ראשון כמו תרומה גדולה תנן רבנן אין מקדשין אלא
על היין ואין אומרים הבא כוס לברך אלא על היין וכתב
בהלכות גדולות דלא אמרינן אלא דלא קבע מעודתיה אשיכרא
אבל קבע מעודתיה אשיכרא היינו משתיא וכן יש בערבי
פסחים בכל הספרים ישנים ומחקר רבינו שמואל ולא נודע
למה תנן רבנן בפרק ערבי פסחים לא יאכל אדם בערבי
שבתות ובערבי ימים טובים מתשע שעות למעלה כדי שיכנס
לשבת כשהוא תאווה דברי רבי יוחנן רבי יוסי אומר אוכל
והור' עד שתחשך ואפילו רבי יוסי לא קאמר אלא שאם
התחילו לא יפסיק אבל לאתחילי לא יתחיל זו דברי הלכות
גדולות אבל ליתא דהא כפירו' אמרינן בתחילת ערבי פסחים
לשוין שמתחילין אימת אילימא בערב שבת הא פליגי רבי
יוחנן עליה דרבי יוסי אילמא דרבי יוסי מתיר להתחיל בערב
שבת מט' שעות ולמעלה וכן פסק רבינו שמואל דרבי יוחנן
ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי אמרינן היום מודה ר' יוסי בערבי
פסח שאסור להתחיל מתשע שעות ולמעלה כדי שיאכל מצה
לתיאבון סתם מתניתין דריש ערבי פסחים וכן הלכה ותו
מסקינן התם בפרק ערבי פסחי שמי שהיה אוכל בערב שבת
וקדש עליו היום והוא בתוך הסעודה פורס מפה על השולחן
ומקדש ונומר סעודתו ואחד כך מברך ברכת המזון ואמר רב
תחליפא בר אבימי כשם שפסקין לקידוש כך מפסקין
להבדלה שאם משך סעודתו בשבת עד שתחשך פורס מפת
ומבדיל ונומר סעודתו ומברך והוא דאמר רב לקמן להבדלה
אינה קובע' פי' ומותר לאכול משתחשך היכא שהתחיל מבעוד
יום מפרש רב אלפס לכולא הויה שמעתא בספק השיכ' אבל
דדאי חשיכה פורס מפה ומבדיל וכן לעיל מפרש שאמרו זיל
צוי אי דדאי קדיש יומא נפסיק כלומר נפרוס מפר ונקדש
ואמר להו כשם שהשבת קובעת למעשר

בסוף כיה דליתין בספק חשיכרא דתק ספק חשיכרא אין
מעשין ארת הודאי כך בספק חשיכרא
קובעת לקידוש ופורס מפה ומקדש ועל זה אמר רב דווקא
לקידוש אבל להבדלה אינו פורס מפת ומבדיל עד שיהא
ודאי חשיכה ומכאן יש טעם דאנתן שאכלין בשבת אחר
תפלת המנחה עור מסיק דתם שאם היה אוכל ונומר סעודתו
עם הכנסת שבת מברך בברכת המזון תחילה על כוס אחד
ואח' כך מקדש על כוס שני והא יברך ויקדש על כוס אחד מאי
טעמא אמר רב ששת לפי שאין אומרים שתי קדושות על כוס
אחד וכתב בהלכות גדולות ואי קשיא לך יום טוב אחר שבת
דאמר קדוש והבדלה על כוס אחד התם קדוש היום והבדלה
זרע מילתא היא הבא קדוש זיוס וברכ המזון תרי מילי נינו
הכי מסקינן בערבי פסחים וצריך לחלק בחא דתניא הגכנס
לבייתו במוצאי שבת אם אין לו אלא כוס אחד מביאו לאחד
דמזון ומשלהין כולו לאחריו כדאמרינן התם דלירג לירג
שאני מסקינן שם מי שלא קדש בלילה בין בשוגג בין במזיד
מקדש והור' כל היום כולו מי שלא חבדיל במוצאי שבת
מבדיל והור' עד יום רביעי ואמרינן נמי בפרק מי שחזו
דשלושה ימים הראשונים של שבוע בתר שבתא שדינן להו
הו דראייה מביא הספר בפרק ערבי פסחים אבל אינו מברך
על האור אלא במוצאי שבת בלבד הואיל

עין בסוף אקוס ותחילת כרייתו הוא
מסקי' שם שאמרו לאו' מסקי' ערבי פסחים
דף קא

שישעום כלום קודם שיבדיל ולשתות
מים מותר ואומר רבינו יצחק דאין חילוק
בין לילה בין למחרתו אסור לאכול קודם
שיבדיל

עין בסוף אקוס ותחילת כרייתו הוא
מסקי' שם שאמרו לאו' מסקי' ערבי פסחים
דף קא

היינו מכניין רבי רב
סא דף קא

שיבדיל

בסוף חיי סחיו דף

בסוף חיי סחיו דף

בסוף חיי סחיו דף

בסוף חיי סחיו דף

בסוף חיי סחיו דף

בסוף חיי סחיו דף

בסוף חיי סחיו דף

בסוף חיי סחיו דף

הלכות קידוש והבדלה

קיו

שיבדיל כדאמר התם אמומר איקלע לאתרא ולא היה ליה
 חמרא אייתו ליה שיכרא ולא אבדיל ובת שוות פילין בתענית
 למחר שרחה ואיייתו ליה חמרא אבדיל ושעס מיד אבל אם
 אין לו אלא כוס אחד ואכל בתחילה כדי שיעשה שתי ברכות
 על הכוס ברכות המזון והבדלה כדתנא לעיל אם אין לו אלא
 כוס אחד מניחו עד לאחר המזון וכו' ומדקדק שם שם ברכת
 המזון טעונה כוס: מסקינן בערבי פסחים אמר רבא הלכתא
 טעם מבריל טעם מקדש עוד שם תניא המקדש אם טעם מלא
 לוגמא יצא ואם לאו לא יצא אמרינן בשבירת פפרק שאל
 במעריבא אמרי המבדיל בין קידוש לחול ועבדי עבדתא פירוש
 מיירי באדם שרוצה להדליק או לעשו מלאכה קודם שיבדיל
 בתפלה וצריך שיאמר שם ומלכות: אמר שמואל מתפלל אדם
 של שבת בערב שבת וגם מקדש אדם על הכוס מבעוד יום אף
 על פי שלא נכנס שבת ואמר רב שמואלה שעה אסור במלאכה:
 וכן מתפלל אדם של מוצאי שבת בשבת ובמבדיל על הכוס
 מבעוד יום אף על שיעירין הוא שבת אמנם אסור לעשות
 מלאכה עד שתתחדש וגם לא יברך על האש עד הלילה: פסקו
 הגאונים הלכה כשמואל דאמר אין קדוש אלא במקום סעודה
 וכן מוכינין רב הונא ורבה הלכה למעשה הילכך לא יקדש
 בבית זה ואוכל בבית אחר אבל אם קדש בוית זה אוכל בוית
 שניה ואמר' התם אם כן למה מקדשין בבית הכנסת להוציא
 אורח' יחי הובתן אם אוכלי' שם בבית הכנסת פ"א ע"ג דאמרי'
 אין אוכלים בבתי כנסיות סעוד' מצוה מותר שם כדאית' בירוש'
 ואמר הור' גמי' נאון דאם קידש במקום אחד כדי לאכול בבית
 אחר שזה נחשב במקום סעודה ומביא ראיה מן הירושלמי
 דהולכי ועירב' דאמר מי שסוכתו עיריב' עלין מקדש כליל
 שמימי של סוכות בביתו ואוכל בסוכתו ואומר שם רלא פליגי
 ארשמואל דאמר אין קידוש אלא במקום סעודה והכא שאני
 שדעתו לאכול בבית אחר: אמר רב נפרק המוכר פירות אין
 אומר קדוש היום אלא על היין שראוי לנסך על גבי המזבח:
 מכאן הורו גאונים מערב שאם נתערב בו דבש או שאור אפילו
 כט' פת חדרל בחבית גדולה אין מקדשין עליו אבל בהלכות
 גדולות משמע שלא בא להוציא תערובת דבש או שאור דקאמ'
 התם דאתי לאפוקי ויין שריחו רע דכתיב ריחיה ולא פוקי מנגלה
 ואע"פ דשפיה במסנת אפילו הכי הקריבוהו נא לפתחך עלה
 וכן המסקנא בפרק המוכר פירות וכן אמר רבא שם סוחט
 אדם אשכול ענבים ואומר עלין קדוש הוי' אף ע"ג שאינו ראוי
 לנסך על גבי המזבח: וכן פוסק רבינו יצחק דין מבושל
 מברכין עליו בורה פרי הגפן דאישתני לעילוי' ומקדשין
 עליו וכן טעם מרבינו יעקב: ותנן גמי במסכת תרומות בפרק
 בתרא אין מבשלין ויין של תרומה מפני שמבועטו ור' יהודה
 מתיר מפני שמשיבחו אלמ' לכולי' עלמא עלוייה עלייה ואמר
 גמי ביר' נפג' דמסכת שקלי' וכן בירושלמי פסחים שיוצאים
 ביין מבושל בארבע כוסות של פסח: פוסק בהלכות גדולות
 דין חוק שלהם דדין על חר' תלתא מיא דקיימא לן כרבנן
 דאמר בפרק שלשה שאלו דמברכין עליו בורא פרי הגפן אף
 קודם שיתן לתוכו מים ואמר רבא גמי ד' כוסות של פסח אם
 שתאן חי יצא אף על פי שזי' חיר' לא יצא די' חובת ויין יצא:
 פוסק בהלכות גדולות והוי' דלא שמיה חמרא כלל ושיכרא
 הוא חמר מדין' מבדיל אשיכרא ולא הוכיז קדוש משמע שאין
 מקדשין אשיכרא אפ' במקום שהוא חמר מדין' וכן פוסק רבי'
 משה בר' מייבון ולא הביא שום ראיה ואני אומר כי ראייתו
 בבורה היא דאמר בפ' ערבי פסחים מהו לקדושי אשיכרא משמע
 אפילו במקום שאין ויין וכן פי' רבי שמואל ומסקי' שר' לא רצה
 להתיר ובתר הכי גמי אמרינן תנו רבנן אין מקדשין על השכר
 הילכך כך הלכה: אבל מהבדלה נחלקו האמוראים הואשגו

הם רב ושמואל שאמרו כשם שאין מקדשין כך אין מבדילין
 ואמוראים אחרוני' הם אמירו וכן רב אשי משמע שקבל דבריו
 שמבדילין על השכר במקו' שהו' חמר מדינה והלכה כאמוראים
 האחרונים: וגם על הפת אומר רבינו
 תנו' מס' דף ק"ו ע"ג
 והלכה משמע כן דאמר על מחלוקת בית
 הלל ובית שמאי אמר ר' עזריא מדברי שניהם נלמוד מבדילין
 בלא ויין ואין מקדשין בלא ויין אמר ר' יוסי בר' בון נהיגין תמן
 מקום שאין ויין שליח צבור עובר לפני התיבה ואומר ברכה
 מעין שבע וחזרת מקדש ישראל ויום השבת ואם מקדשין על
 הפת למה לו כל זה ועוד מדקדק רבי יעקב
 השתא אין עושין הבדלה על הפת דאמרי'
 ברכי ערבי פסחים
 כת טוות קדוש דחמירא לא כל שכן ור' א'
 דאמר בערבי פסחים דרב וימני דהוה הביבא ליה ר' א'
 מקדש אריפתא פיר' סמוך לריפתא שהיה נושלין וידו ומקדש
 על היין ואוכל מיד כעין שאנו עושין וימני דהוה הביבא ליה
 חמרא ומקדש אחמרא כלומ' פעמים שלא היה רוצה לאכול
 מיד כי אם לשתות או לא היה נוטל וידו אלא מקדש בלבד
 בלא אכילה ולאח' שעה אוכל שסובר יש קידוש שלא במקום
 סעודה: ויין שריחו חומץ וטעמו טעם ויין מקדשין עליו מעט
 טעם חומץ אף על שריחו ויין אין מקדשין עליו כר' יהנן בפרק
 רבוכר פירות ורבא סובר כן בפרק בתרא
 דע' וכן סובר שם ר' יהוש' בן לוי' קל' התם
 שבלילי' י' ששחל להור' באחד שבירת
 שמברכין בסדר יקנה ויין קדוש בר' הבדלה זמן: ומברכין
 זמן כל ליל ימי' טיביס והפיר' בליל יום הכיפורי' וזן מימים
 טובים אחרונים של פסח שאין הנל בפני עצמו וכבר בירך על
 הזמן בתחילת הפסח: סדר הבדלה במוצאי
 שבת יבנה ויין בשמים בר' הבדלה: ואין
 מברכין על הנר עד שיאותרו לאורו וכפרש
 בירושלמי כדי שיכיר בין מטבע מדינה זו
 למטבע מדינה אחרת וגם בברכות בפר' אלודכרים אמר עולא
 כדי שיכיר בין איסר לפונדיון ונהנו כדי שיכיר בין בשד
 לצפורן גרסינן בירושלמי דברכות כשם רבי יודנן ורשי לקיש
 וירא אלקים את האור כי טוב ואח' ויבדל אלהי הבדלה הואי
 ובחלו גדולות הביא מכאן דמבדילין מראוי ואת אגורא וזה
 לשונם מנלן דמבדילין בגורא שנאמר וירא אלהים את האור
 כי טוב ואח' ויבדל אלהים: עור שם מפרש בפ' אילור דבר'ים
 מברכין על הנר של גוים שסת' מסיבתן לע' וישראל שהדליק
 מנוו גווי מ ישראל מברכין עליו: ואין מברכין על האור אלא
 במוצאי שבת ובמוצאי יום דב פורים מפני שאמרו להשתמש
 בו אבל לא בהבדלה שבימים טובים שמתיר להשתמש באש'
 ומסקינן בפ' מקו' שנהגו שאין מברכין במוצאי יום הכיפורים
 לא באור ששבת מעכיר כגון עשיות שהיתה דולקת והולכת
 כל היום כולו או לבר שהודלק לחולה אבל אור היוצא מן העצ'
 זמן האנבים במוצאי שבת מברכין עליו והואיל תהלת ברייתו
 הוא ובורא דין באפוקי שבתא איברי' אבל במוצאי יום
 הכיפורים אין מברכין עליו: בפרק אילור דבר'ים אמר רב יהודה
 אמר רב אין מחזירין על האש כדרך שמתחזין על המצו': גרסינן
 בפסחים פרק קמ' אבוקה להבדלה מצוה מן המוכר: גרסינן
 בפרק קמא דחולין אמר ר' ירמ' יום טוב שחל להיות באמצע
 השבת אומ' הבדלה המבדיל בין קדש לחול בין אור לחושך בין
 ישראל לעמי בין יום השביעי לששת ימי' העשה כדרך שאומר
 במוצאי שבת שסדר הבדלות הוא מונה: נאמר בדיברות
 הראשונות זכור וכו' ואחרונה שמור ועשרה אחר הוא וגרסינן
 בפרק מ' שמתו וכפג' דשבועות נשים תיובת בקידוש היום
 כפ' מעו' שו ב 15 11 דבר

קפ ק
 חמרא סדף קה
 רים דף קי
 כדף קז
 דף קכ
 נסחית חסלת הסהר
 דף לה ולס כנו'
 סס
 טס דף כט
 נסחית ערבי פסחים
 דף קא כל הסוביא
 כסכני העיר דף לה
 ס' ד' פסחים דף כג
 עכ וצילי' סס' י' יט
 דף קכ עג הכיאו
 דף כר עג יחיאו
 גס כנו' ס' ד' ערבי
 פסחים דף ק ביה
 ד' י' קידוש ובלאורי'
 סס דף קז כו
 קלה עג
 מ' י' ק' ט' הילכך
 סס דף קכ
 דף כז כל המניח
 וכן מסקני התוס'
 דף כט
 דף קל' (ח' ד' זל'
 רים ע'ג'
 דף כג
 נסחית ערבי פסחים
 דף קח
 גס' ד' כט והלכה כנה
 דף קלא
 דף קז
 סס
 קס

הלכות שבת שבת ויום הכפורים

דבר תורה שנאמר זכור ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה ושמעתי כי יש במדרש זכור בים ושמור ביבשה פירו' בים אין שם על בתים ואילנות ונראה שהוא יום גדול אף כשהוא סמוך להשיכר וביבשה בעיר אף כשהוא יום גדול דומה שהוא סמוך להשיכה לכך אמר זכריו בים וכיוצא בה בעיר הוי"ט בראשי החרים בכניסתו להקדי' לקבל שבת מבעור יום ושמור כלום המתן בעיר ביבשה ביציאתו תאחר עד שתחשך שאור לשון המתנה כמו שזכרנו יבם וכן ראיתי במכילתא זכור מלפניו ושמור מלאחריו מכאן שמוסיפין מחול על הקדש

יתנו כ"ז

ק"מ ק"ה

ק"ו ק"ז

ק"ח ק"ט

מצות עשה של תורה לשבות ממלאכה ביום השביעי שנאמר וביום השביעי תשבורת ובספר הלאוין יתבאר מה הם המלאכות האסורות ומצו עשה מדברי הנביאים לעשות לשבת כבוד ועונג שנאמר וקראת לשבת עיניך ולקדש ישראל מכובד וכתוב וכבודו ודרשין בפרק אלו קשרים וכבודו שלא יהא מלבושך של חול כמלבושך של שבת כי ה"א דרכי יוחנן קרו למאני מכבודו ואם אין לו להחליף משלשל שליתו למטה כדי שלא יראה כמלבוש של חול מעשות דרכיך שלא יהא הילוכך כשבת כשל חול כמצוה הפצוץ הפצוץ אסורים חפצי שמים מותרין ודבר דבר שלא יהא דבוק של שבת כדבורך של חול דבור אסור והדרור מותר וביקרא רבא גרסינן אימיה דרבי ישמעאל ברבי יוסי כד הוה מישתעיא מילין סניאין בשבתא אל אמי שבתא הוא והיא שתקה בעא מיניה ר' מר' ישמעאל בר' יוסי מהו לפסוע פסיעה נסה בשבת אמ' ליה ונחול מי התיירא שהרי נושלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם ומהדר ליה בקידושא דבי שמי של שבת אמר רב חסדא לעולם ישכים אדם להוצאת שבת והכמים הראשונים הם העצמן היו בתקנין שבת שלהם ואח"כ הו' מתעטפין כרתנים ואומרים כואו ונצ' לקראת שבת מלכה מסדר ארם שלחנו בליל שבת וכן במצוה שבת אעפ' שאין צריך אלא לכיור כדי לכבדו בכניסתו וביציאתו וצריך שיהא שולחנו של אדם ערוך ומשתו מוצעת ובר' דלוק קודם שבת לכבו' שבת ואם כן הו"א מלאכי השרת אומרים יהי רצון שיהא כן לשבת הבאה וצריך שיתן שתי כפות על השולחן והפת כנתים בערב שבת ולאחר הקידוש יסיר המפה ועתה נראה שהסעודה באה לכבוד שבת והיינו דאמרי' פורס מפה ומקדש כך מפורש בשאלתות דרב אחאי ואחר כך יסירנה ויסעוד וכן למחר בבקר יפרוס שתי מפות זכר למדבר שהמן היה מונח של תחתיו ושל עליו וצריך לבצוע על שתי ככרות שלמ' בלילי שבת וכן למחרת זכור ללחם משנה ואמרי' התם שצריך לאחוז בשתי ככרות בשעת בציעה כל זה לכבוד שבת אמרי' בפרק במה מדליקין שהדלקת נר בשב' הובה ועיקר ציוויה מפי הנביאים שציוו לכבד את השבת והדלקת נר נאה הוא עיקר הכבוד ומברכי' עליו אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת דגבי נביא כתיב אליו תשמעון וגם בכלל לאו דלא תסור הוא ואמרינן נמי התם הרגיל בנר נארה הווי' לירב בניי תלמידי חכמים גרסינן בפרק במה מדליקין הטמין המטמין והדליק המדליק ושורא כדי לצל' דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת משמע שאין הדלקת נר שבת קבלת שבת אמנם המדליק עצמו יכול להיות אסור במלאכה לאור שהדליק דתניא בתוספתא דסוכה גמר מלקרות פירוש מלתקוע אפילו מסוחם בידו אינו משמינו אלא מניחו בארץ ואפילו נר בידו אין מניחו על גבי מנורה אלא מניחו בארץ

מ"ח ק"י

מ"ט ק"י

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

גרסינן בפרק לולב וערבה משום דבי אלקוד כרבי גדוק אמרו אסור לו לאדם שיהלך בערבי שבתות יותר משלשה פרסאות מתחילת הירכרי שיגיע לביתו ועוד היום גדול והוא ל' פנאי להכין כבוד שבת ומסקינן שם לא אמרן אלא לביתא אבל לא שפוא לית לן בה עונג שבת היא אכילת בשר דרגים ושתיית יין ומענל כפי כחו אבל אינו חייב לעשות יותר מדאי כאשר אמרו חכמים עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות ואסור להתענות עד שש שעות ביום בשבת כדאי

בירושלמי דנדרים אמרינן בפרק כל בשרי ד' ע"ב כ"ב כתבי אליבא דרבנן שאיני אדם לאכול שלש סעודות בשבת אחת ערבית ואחת שחרית ואחת במנחה ומביאין להם סמך מן המקרא ששלשה פעמי' כאמר בהם היום גבי אכילת המן אכלוהו היום כי שבת היום לה היום לא תמצאוהו כשרה וגבי מן תול' להם הוא הלהם אשר נתן וגו' מכאן פוסק ה' אליעזר ממין צדיק להם לסעודה שלישית וכן ב"ש נמי ואמרינן בפרק ג' שאכלו שבת ויום טוב דלא סגי דלא אכיל מחזירין אותו אם לא הזכירם בכרבת המון פירוש דלא סגי דלא אכיל פת דבר שצריך ברכת המזון ויש שהיו מקילין לעשות סעודה שלישית במיני תרנגולא כותנאי בתוספתא דסוכה השלי' במיני תרנגול יצא ומיני תרנגול הם דברים הנעשים מחמש המיני דתניא בתוספתא דברכות הביאו לפניו מיני תרנגול מברך עליהם כדאמיני טונות והם קעין ביניין וקרי' פלינש בלעז: תשיש המטה מעונג שבת הוא לפיכך עונה של תלמידי חכמי' הבריאים מלילי שבת ללילי שבת בפרק ג' דמגילתה תנו רבנן ביום טוב מאחרין ל'א ומסדרין לצאת בשבת ממחרין ל'א ומסדרין לצאת ביום הכיפורים ממחרין ל'א ומאחרין לצאת אמר רבי יוחנן משום דבי יוסי בפרק כל כתבי כל השומר שבת כהילכתה ומכבדה ומענל לפי כחו כבר מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה יתר על השכר הצפון לעולם הב' שנאמ' אזתענג על ה' והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כיפי הדבר ל'א לשבות ב"ה ממלאכ' שנאמר שבת שבתון היא לכם וכל העושה בו מלאכ' בטל מצוה עש' ועבר על מצוה לא תעשה המפורשת בספר מצוה לא תעשה ל'ב

מ"ח ק"י

מ"ט ק"י

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

ק"כ ק"כ

הלכות השבת חמץ

ק"ו

כדרכו ואינו חושש ואמאי והלא שתייה אמורה מן התורה אלא ודאי סיכה כדרכו וקרא אסמכת בעלמא היא וכי גזרו חכמים בדבר שכתבין להתענג דוקא אבל במקום צער ורפואה לא גזרו ותני נמי בירושלמי שיה סוכ' לשתיה לאיכור ולתשלומין אבל לא לעונש וכיום הכיפורי לאיסור אבל לא לעונש וצריך להפסיק סעודתו מבעוד יום והגבי ועיניתם ארץ נפשותיכם בתשעה יכול בתשעה בתענית תלמוד לומר בערב אי בערב יכול משתחשך תלמוד לומר בתשעה הוא כיצד מתחיל ומתענה מבעוד יום מכאן שמוסיפין מחול על הקדש אין לי אלא בכניסתו כיציאתו מניין תלמוד לומר עד ערב אין לי אלא יום הכיפורים ימים טובים מניין תלמוד לומר תשבתו שבתות מניין תלמוד לומר שבתכם מכאן למדנו שכל מקום שנאמר שבת מוסיפין מחול על הקדש וכל שאר דיני יום הכיפורים יתבאר בספר מצות לא תעשה ושיעור התוספת לא נתפרש אך צריך להוסיף ולפרש בעט קודם שקיעת החמה ומשקיע החמה ואילך היו בין השמשות דתניא בשבת כפרק במד' מדיקין איהו בין השמשות פירוש כפך יום ספק לילך משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימיט יום אם הכסף התחתון ולא הכסף העליון בין השמשות ויש אומרים שכל שיעור זה בין השמשות דברי רבי יהודה ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה לענין שבת להורא בפני שמופק בדבר וכן ליום הכיפורים וליום טוב ומשתשקע החמה פירוש מסוף שקיעה וכמה מאותו זמן עד צאת הכוכבים אמר רבי יהודה אמר שמואל שלשה רבעי מיל ולא היונו שקיעת החמה דתניא בפסחים כפרק מי שהיה טמא משקיע החמה ועד צאת הכוכבי' דף ל"ד והבניה מהלך ה' מילין דהתם היו פירש מתחילת

ע"פ דף ל"ד

במקום יום הכיפורים דף ס"א ובס' התנ"ח דף ל"ב

ק"ט

דף ל"ד

ע"פ

ע"פ דף ל"ה

ע"פ דף ל"ד

במקום כמה חלוקין דף ל"ה ובס' הקניית כ"ו

שקיעת החמה כדפירש רבינו יעקב ואמר שמואל ותניא נמי הכי ר' נתן אמר כוכב אחד יום שני' בין השמשות שלשה לילה אמר רבי יוסי קרבי אבין לא כוכבים גדולים הנראין ביום ולא כוכבים קטנים הנראין בלילה אלא בינוניים

בשבתות שאר ימים טובים יש שש מצות עשה ואלו הן

בראשון של פסח שנאמר ביום הראשון מקרא קדש

בשביעי בו שנאמר וביום השביעי מקרא קדש

בחג השבועות שנאמר וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש

בראש השנה שנאמר ונחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש

בראשון של חג שנאמר וכיום הראשון מקרא קדש

ב' בו שנ' וכיום השמיני מקרא קדש שבתות ששה ימים טובים הללו ששה שבועות לשבות

בהם מכל מלאכת עבודה שנאמר בהן שבתון כלומר שבות הוצ' ממלאכה שהיא לצורך אכילה שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש ונומרו כל העושה באחד מהם מלאכה שאינה לצורך אכילה

בשל מצות עשר ועבר על מצות לא תעשר ויתבאר בספר מצות לא תעשה עם שאר הלכותיהם

עשה מן התורה להשביר חמץ קודם שיעבור זמן אכילתו שנאמר אך ביום הראשון תשביתו

שאר מנתיכם וירשו רבותי בו כפרק קמ"א דפסחים שראשון זה הוא יום ארבעה עשר וראייה לדבר זה מה שכתוב בתורה לא תשחט על חמץ דם וראייה לומר לא תשחט את הפסח ועדיין

החמץ קיים ושחטת הפסח היא ביום ארבע עשר אחר הצות

קמ"ט

דף ל"ו

והשבתה זו לר' עקיבא הבערה היא ואומר רבינו שלמה ורבי' משה דהא דאמינין דמדאורייתא כביטול בעלמא סני דהיינו מתשבותי וקשה לרבי עקיבא דאמר הבערה היא מאי איכא למימר ואור' רבי יצחק דביטול מועיל מטעם הפקר דר' שיש' שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה ואף על גב דאמרו בכלרים דאין הפקר פחות משלש זה מדרבנן ומהו הביטול שיבטל החמץ וחשוב אותו כעפר וישים בלבו שאין ברשותו חמץ כלל ושכל חמץ שהוא ברשותו הרי הוא כעפר וכדבר שאין בו צורך כלל: תנן אור' לארבעה עשר בורקין את החמץ לאור הגזר פי' לילה שבתחלת ארבעה עשר בורקין את החמץ במחבואות ובחורין כפני שבלילה כל העם מצויין בבתיהם ואור הגזר יפה לבריקה שהואיל החמירה בו תורה כל כך לעבור עליו בכל יראה ובכל ימצא היכא דלא בטלו אמרו חכמים שיהא צריך בדיקה אפילו היכא דבטלו גזירי' שמא יאכלנו ועוד שיש כרת באכילתו ואין בני אדם רגילין להיות בדיקין ממנו ואמר התם שאין קובעין מדרש בסוף יום שלש עשר וכן החכם לא יתחיל לקרות בעת ההיא שמא ימטך וימנע מבריקה בתחילת זמנה ואמר רב יהודה הבורק צריך שיבטל בשעת בדיקה ורבינו יצחק רבי' וכן הוא באסירי' אברהם היה אומר שמנהג כשר הוא לבטל אף בשערת הבערה לפי שרגילין לחזור ולקנות חמץ למחרת שאינו בכלל ביטול הלילה וגם מי שאינו קונה חזר וזוכה בלחם שביטל אף על פי שבמשמעות ההלכה אין משמע כן דקאמר ונכשליה בר' שעות ונכשליה בה' ומשני כיון דלאו זמן יבעורא הוא ולאו זמן איסורא הוא דילמא פשע ולא מבטל ליה משמע לכאורה שאם בטל די בפעם אחת:

והכל נאמנים על בדיקת חמץ אפילו נשים ועבדים וקטנים ואף כי ידועין דלא בדיק ואמרי בדיקא מהבני הואיל ובריקת חמץ מדרבנן הימנה רבנן בדרבנן ואף על פי ששנים נאמנות אף בראורייתא כגון על ניקור ומליחה היינו ברב' שיועדו' הגשים שיש

דזאי איסור אבל על בדיקת חמץ סבורות שאין חמץ בחורין ונמנעות לברוק מפני עצלותם והכי מפרש לה בירושלמי: אין בורקין לא לאור החמה הזכא דלא בדיק בלילה ולא לאור הלכה ולא לאבוקה מפני ששרר' שיהא לעשות הבערה בכית ומשחר לברוק אלא לאור הגזר כדא בחורין ובמחבואות

אבל באכסדרה שאורה רב אם בדיק לאור החמה דין: ואמנע החצר אינו צריך בדיקה מפני העופ' המצויין שם והם אוכלות כל חמץ שיפול שם: דור שבין ארם לחברו זה בורק ע' מקום שידו מנעת זה בורק ע' מקו שידו מנעת והשא' מבטלו בלבם

וכל מקום שאין מכניסים בו חמץ אין צורך בדיקה: דור שבין יהודי לארמאי אינו בורק כלל שמא יחשדנו הגוי כשפ' ס' אלא מבטלו בלבו לדברי פלימו: חורי הבית התחתונים והעליוני' וג' היציע שתחת גג הבית ורפת בקר הול' ואצרות יין ואצרות שמן שאינם מסתפק בהן ובי' דגים גדולים אינם צריכין בדיקה אלא אם כן הכניס בהם חמץ: אבל אצור' שכל ואצרות יין שמסתפק ממנו ואצרות המלח ובית השעיה ובית דגים קטנים ובית העצים ובית המורים וחורי הבית האמצעין וכיוצא באילו צריכין בדיקה שסתמא שמכניסין בהן חמץ ואם ידוע כדאי שלא הכניס בהן חמץ אין צריך בדיקה וכשבורק

הבית בורק ממנו שתי שורו הייצוני' שהן העליונה ושלמטח ממנה: אין חוששין שמא גדרה חולדה חמץ ממקום שמכניסין בו חמץ למקום שאין מכניסין בו חמץ שאם ניהוש מכית לבית

ביחוש מעיר לעיר ואין לברוק סוף ברוק ליל ארבעה עשר והבית עשר חלות ומצא תשע הרי זה חושש וצריך לברוק פעם שנייה

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ל"ז

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

ע"פ דף ק

הלכות השבת המין

שחרי נדרה הולדרה או עכבר בודאי בפרק אילו עובדין מוכיח
שבעק שבסידקי עריבה אם יש כוירה במקום אחד חייב לבער
ואם לאו אם עשו לחזק פירכיו יצחק לחזק כו שברי העריבה
בין במקום לישא בין שלא במקום לישא כגון שיפתא דאנא
בטל בבועטו ואם לאו חייב לבער: בפ' קמא אמרינן המפרש
ביום והוציא בשוירא תוך שלשים יום זקוק לבער קודם שלשין
יום אין זקוק לבער ואם דעתו לחזור קודם הפסח צריך לברוק
ואזכ יצא שמא יחזור ערב פסח בין השמש' ולא יהיה לו פנאי
לבער ואם אין דעתו לחזור אין צריך לברוק: וכן העושה ביתו
אוצר תוך שלשים יום צריך לברוק ואח"כ כונס אוצרו לתוכו
קודם ליום אם דעתו לפנותו קודם הפסח צריך לברוק ואחר
כך עושהו אוצר ואם אין דעתו לפנותו קודם הפסח אינו צריך
לברוק: כשבדוק אדם ומחפש בלילה ארבעה עשר מוציא את
החמץ מן החורין וכן הבהובאורת ומניחו במקום המצנע עד
תחילת שעה ששית ביום ומבערו: חל' יד'
להיות בשבת בודקין את החמץ בלילה ערב
שבת שהיה לילה ומניח מן החמץ כדי
לאכול מכבוד עד ארבע שעות ביום השבת
ומניחו במקום המצנע והשאר מבערו לפני השבת ואם נשאר
מן החמץ בשבת אחר ארבע שעות מבטלו
זכופה עליו כלי' עד מוצאי יום טוב הראשון
ומבערו: מי ששכח או הויר ולא בדק בלילה
יד' בודק ביום יד' שחרית לא בדק בשחרית
בודק בשעת הביעור לא בדק בשעת הביעור
בוזק בתוך רגע ולשון המשנה כך הוא לא
בודק בשחר' בודק בתוך המועד וכפ' רבינו
יצחק ורבינו משה שהכל קרוי תוך המועד מתחילת שעה
ששית עד אחר הרגל' עבר המועד ולא בדק יבדוק אחר
המועד כדי שיבער מה שימצא מחמץ שעבר עליו הפסח מפני
שהוא אסור בהנאה: כשבדוק את החמץ בלילה יד' או ביום
ארבעה עשר או בתוך הרגל קודם שיתחיל לברוק אומר ברוך
אתה האלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על
ביעור חמץ דרכי מסקינ' אתם הילכתא' ואם בדק לאוצר הרגל
אינו מברך: מי שלא ביטל קודם שיתחיל שעת ששית טוב
אינו יכול לבטל שהרי אינו ברשותו שכבר נאסר בהגארה
מדבריהם ואין ביטולו מועיל כלום ולענין שיתחייב בכל
יוראה וכל ימצא עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו אף לאחר
שש שאיסור שלו מן התורה: אמר רב יהודה המוצא חמץ בליל
בפסח כופה עליו כלי פירוש בבטלו מיירי דאי לא בטלו היה
יכול לשרפו ביום טוב דרב יהודה אירת לירר בפרק קמא
דכתובות מתוך שהותרה הבערה לצורך אוכל נפש הותרה
צמי שלא לצורך אוכל נפש רק שהיה לצורך יום טוב קצת:
קיימא לן כרבי יהודה דאמר בפרק כל
שעה אין ביעור חמץ אלא שריפה דמתם
לן תנא בפרק בתרא דתמורה כותיה דתנן
אילו הן הגשרפין תרומ' טסאה וחמץ בפסח
ואף על גב דשתק רבי יהודה אנון לא שתקינן שהרי אינו
מוקשר אלא מתוך דברי עצמו שחולק על
חכמים במקום אחר ולמד רבי יהודה שהמץ
בשריפה מותר ברה בותר לאחר איסורו
שריפתו אף חמץ כן' אבל קודם איסורו השבתתו בכל דבר
וחיי מפרש לה בירושלמי: ובתלמודינו אמר רבי יהודה
אימתיה הוא בשריפה שלא בשעת ביעורו פירוש כגון לאחר
שש אבל בשעת ביעורו פירוש בשעת ששית שדרך הכל
לבער השבתתו בכל דבר כך פירש רבינו יצחק: חמץ שנפלה
עליו מפורת ונמצא עליו עפר שלשה טפחים או יותר הרי הוא
טע' דף ע

סס ובערין כו
וכרכי דף לט ועיקרו
בריש תוספת חלה דף
עג

הכי איתא סס דף
ולגבי יום טוב ולקח
בפסח חמץ ויהי
לפסח וכן תנא בסוגיא
חל' מיתן תתו

סס כפרת חמץ דף י
כל המצות

מל תחילת דף כז ע"ד
וכל המצות כפי לט
שם דף עג ומסת' ה'

דף לט ועיקר המונ'
לעיל סתן כז דף
קמא עג ומסת' כס'
תת'

דף כז ועיקר המונ'
דף לט ועיקר המונ'
כד' ה' נתום סס
כד' ה' נתום סס

מבמער צריך לנטלו בלבו' מ
עשה מן התורה לאכול מצה בלילי טו שנאמר
בערב תאכלו מצות ככל
מקום וככל זמן וכן אמר רבא מצה בומן
הוה דאורייתא ואינה תלויה באכילת
הפסח אלא זו מצוה בפני עצמה ואמר רבא אכל מצה אחר
הצות לרבי אלעזר בן עזריה ללא יצא ידי חובתו פירוש לרבי
אלעזר בן עזריה דאמר הפסח אינו נאכל אלא עד הצות וסתם
לן תנא כוותיה בעריבי פסח' וכמס'
דף זבחים פרק איהו מקומן ובבבבבב
ואף על גב דאיכא חרדא סתמא
במנילה דלא כוותיה סמייח מקמי כל הני סתמי' והמצה
היתה נאכלת כזמן אכילת הפסח: בשאר ימות
דלילה אכילת מצה רשות רצה אוכל מצה רצה אוכל
ארוז או דחזן או פירורא אבל
בלילה המשרת עשר בלבד חובה' ומשאכל
כזית מצה יצא ידי חובתו: העושה עיסה
מן החיטין ומן האורז אם יש בהן טעם
דגן יצא ידי חובתו: אחד מצה הנאפת
כתנור או באילפס בין שהדביק הנצק באילפס ואחר כך
הרתיח מתחתיו בין שהרתיח ואחר כך הדביק הרי זה קרוי
לחם וחייב בחלה ויוצא ברי ידי חובתו דהלכה כרבי יוחנן
דאמר כל מעשרת אילפס קרוי לחם וחייבין בחלה בדבר
שבליילתו עברה ואף על פי שפסק רבינו
הנבאל כרוש לקיש דאמר פטורין מפני
שהבעיות בפרק כל שעה הולכות אליבא
דריש לקיש דאמר פטורין וגם אמרר' שם והסוגיא דכולי
עלמא מעשה אילפס פטורין מכל מקום פוסק בשאלתור
פרשת צ' כרבי יוחנן וכן פוסק רבינו יצחק מרלא חשיב ליה
בפ' תחולץ בהדי תלת מילי דהלכה כריש
לקיש לגבי ר' יוחנן ובירושלמי דמס' חלה
גרסינן אמר ריש לקיש כל שהאור מהלך
תחתיו אין חייבין בחלה ואין מברכין עליו
המוציא ואין אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח ובלבד על ידי
משקה פיר' כגון טיגון וכל הני בליילתן רכה כגון קרי' פליניש
ובניניץ בלעז אבל בליילתן עברה על ידי
משקה קרוי לחם כדגרסי בפ' כיצד מברכין
הוה עומד ומקריב מנחות בירושל' מברך
שהחייבו נטלן לאכלן מברך המוציא
קפסוק ותני לט מנחת סלת ולט מנחת
המחבת ומרחת שבליילתן עבה: נשים
חייבות במצות אכילת מצה דבר תורה
שנאמר לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצוה
כל מי שישנו בכל תאכל חמץ ישנו בקום
אכול מצה: אמרינן בירושלמי כל האוכל
מצה בערב פסח כאלו בועל ארוסתו בבית
חמיו וגרסינן בירושלמי רבי לא הוה אכיל לא חמץ ולא מצה
איכא דאמרי טשום דרבי בכור הורא ואיכא דאמרי טשום
דאיסתנים הוה פירוש אם היה אוכל בבקר לא היה אוכל מצה
בלילה לתאבון ומכאן סמך לאותן בכורות
שמתענים ערב פסח ועוד אמרינן במסכת
סופרים ואין אומרינן תחינות כל ימי ניסן
ואין מתענין כל ימי ניסן מפני ששנים עשר נשואים הקריבו
את קרבנם בשנים עשר ימים הראשונים וגם נבאלו בו ישראל
הלעתיד לבא עתידין ליגאל בו והבכורות מתענין ערב פסח
והענינן שרצים לאכול בלילי פסח מצה לתאבון: אמרינן
בפרק

כסות ערכי סס
דף יד'

פכ דף כ
הכי יליף דף יד'
דלעיל

סס ובערין כו
וכרכי דף לט ועיקרו
בריש תוספת חלה דף
עג

ככל סעיה דף לט

כתי' סס מ"ח דכולי
עלמא תלמי

כתי' ימי' סתו' ולעיל
דף לו

מל תחילת דף כז ע"ד
וכל המצות כפי לט
שם דף עג ומסת' ה'

דף לט ועיקר המונ'
לעיל סתן כז דף
קמא עג ומסת' כס'
תת'

סס ובערין כו
וכרכי דף לט ועיקרו
בריש תוספת חלה דף
עג

דף כז ועיקר המונ'
דף לט ועיקר המונ'
כד' ה' נתום סס
כד' ה' נתום סס

כתי' סס מ"ח דכולי
עלמא תלמי

כתי' ימי' סתו' ולעיל
דף לו

מל תחילת דף כז ע"ד
וכל המצות כפי לט
שם דף עג ומסת' ה'

דף מ

סס דף י

סס

חמץ חמץ הגמ'
סס דף טו

וכן הוא כתי' סס
כס' דהלכות
סס דף עב

כתי' דף ז

כתי' דף ז

כתי' דף ז

כתי' דף ז

כתי' דף ז

כתי' דף ז

כתי' דף ז

כתי' דף ז

כתי' דף ז

דף נט וק"ז

בפרק ערבי פסחים דמורד רבי יוסי לרבי יהודה בערב פסח שאמור להתחיל לאכול פירוש מצה עשירי שאינה בכלל והאיסור מתשע שעות ולמעלה כדו שיאכל מצה לתיאבון כסת מתניתין וערבי פסח וכן הלכה ורבינו יעקב הירש נוהג לאכול מצה עשירה גילושה בכצנים בלא מים בלד טחול להיות בשבת בסעודה שלישית

מצות עשה מן התורה לספר ניסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל טו בניסן שנאמר וזכור ארת היום הזה אשר יצאתם ממצרים כמו מצות זכור את יום השבת ומניין שבליל חמשה עשר שנא והגדת לבנך ביום ההוא

לאמור בעבור זה וגו' בשע' שיש מצה ומרור בסיק ערבי פסחים דף קט וקטו וכו' פס בלא לה עיקרין

ויאמר כך וכך אירע לנו והפי דעמו של בן אביו מלמדו ואם אין לו בן אשתו שואלנו אם אין לו אשה שואלים זה לזה מרש שנתנה הלילה הזה וצריך להתחיל בנגות ולסיים בשבת כיצד מתחיל ומספר שבתות לילה היו אבותינו בימי תרח ומלפניו כופרין וטועין אחרי ההבל ועובדין עבודה זרה ומסיים בדרת האמרת שקרבנו הקבה והבדילנו מן התועים וקרבנו לייחוד וכן מתחיל ומודיע שעבדים היינו לפרעה במצרים ומסיים בניסים ונפלאות שנעשו לאבותינו ולנו: כל מי שלא אמר שלשה דברים אילו בפסח לא יצא ידי חובתו ואילו הן פסח מצה ומרור פסח על שם שפסח הקבה על בתי אבותינו במצרי' שכל ואמרתם וזבח פסח וגו' מרור על שם שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים / מצה על שם שנאלו ודברים אילו כולם נקראים הגדה לבן / בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו יצא ממצרים שנ' ואותנו הוציא משם ועל דבר זה צוה בתורה הזכרת כי עבד היית בארץ מצרים כלומר כאילו אתה בעצמך היית עבד ויצאת לחירו' ונפדית לפיכך כשסועד אדם בלילה הזה צריך לאכול ולשתות והוא מיסב דרך הירו' /

וכל אדם ואדם בין אנשים בין נשים חייבים לשתות בלילה הזה לזכורת של יין אין פוחתין מהן / ואפי' עני המתפרנס מן הצדקה לא יפחת לו מארבע כוסות / שיעור כל כוס מהן רביעית בין חדש בין ישן בין חי בין מוגז כדתניא בתוספתא / ויין אדום מצוה מן המוכר כדתניא בירוש' פ"ג דף ת"ז ס"ה ע"ב דשקלים: ואפילו עני שבשאר לא יאכל עד שיסב / אשה אינה צריכה היסבה ואם אשה חשובה היא צריכה / וכן אצל אביו / והשמש צריכה היסבה / אבל תלמיד בפני רבו אינו מיסב אלא אם כן נתן לו רבו רשות / והיסבה ימין אינה היסבה וכן המיסב על ערפו או על פניו אינה היסבה / ואימתו צריכה היסבה כשעת אכילת כזית מצה ובשתיירת ארבע כוסות הללו ושאר אכילתו ושתייתו אם היסב הרי זה משוכח ואם לאו אינו צריך / ומרור אינו צריך היסבה / כוס ראשון אומר עליו קידוש היום / כוס שני קורא עליו ההגדה / כוס שלישי מברך עליו ברכת המזון / כוס רביעי גומר עליו את ההלל ומברך עליו ברכת השירובין הכוסות ואילו אם רצה לשתות שותה בין שלישי לרביעי לא ישתה כדמפרש בירושלמי מפני שיש שלאחר המזון משכר / והירוסות מצוה מברכי סופרים וכו' לשים שהיו עובדים בו במצרים ועל כן צריך שיהא עב ושיהא בו קיהוי מעט זכר

רש"י דרבי פסחים דף ק"ח רס"ו ומכ"ה דף ק"ח דלעיל וסיעיל הכי ע"ל מחבר דף ק"ט כחמשה ס"ס דף ל"ט וכל הקניא בנחמה דף ק"ח

רבינו יצחק ב"ר אבא בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל מי שאינו יודע הלכות פסח יאמר אלו הן מצותי פסח ואלו הן מצותי מצה ואלו הן מצותי מרור ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר

הוא אומר וכן אמר רבי יוחנן כל מי שאינו יודע הלכות פסח יאמר אלו הן מצותי פסח ואלו הן מצותי מצה ואלו הן מצותי מרור ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר

הוא אומר וכן אמר רבי יוחנן כל מי שאינו יודע הלכות פסח יאמר אלו הן מצותי פסח ואלו הן מצותי מצה ואלו הן מצותי מרור ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר

שם דף ק"ד

לתפוח שנאמר תחת התפוח עוררתיו וקיימא לן כרבי דאמר מרור בזמן הזה דרבנן לפי שהוא תלוי באכילת פסח שנאמר על מצות ומרורים יאכלהו: תנן בפרק כל שעון אילן וירקות שאר יוצא ידי חובתו בפסח בחור ובעולשין פירו קרישפוליש בלעז ובלשון ערבי הגדולי ובלשון ספרדי שדלש ובתמכא פירוש מרויזא בלעז ובחרחבינא הוא הנקרא אצא דייקלא וצריך שיהא מין זרעים כדאיתא התם בגמרא מה מצה מיני זרעים אף מרור מיני זרעים ובמרור פירש צירפוליו בלעז ויוצאין בקלח שלהן ואפילו יש אבל בעליו יוצאין חוקא לחין אבל לא יבשין כדמסיק בגמרא / ומדקדק רבינו יעקב דחוקא בקלח אבל אין יוצאין בשורש המרור ואם כבשן בחומץ או בשלז או שלקן יותר מרובי אין יוצאין בהם / כל חמשת מיני ירק אלו נקראין מרור אם אכל אחד

בסוף ערבי פסחים דף ק"ד

לפסח ואחר זכר להגיגה ואומר רבינא אפילו עגס ובישולו בחשבון שני תבשילין / אמר רבא מצה צריך להגביה מרור צריך להגביה בשר אין צריך להגביה מפני שנראה כמקדיש ונמצא כאוכל קדשים בחוץ: נהגו העולם לעשות מצה של מצוה שלשה ממרה אחת ויש ספק למנהג כי היצא מבידת האיסורין מביא תורה והתורה היתה באה עשירי עשרון עשרה לחמץ ועשרה למצה ומעשרה למצה הוא עושין שלשים מצות ומעשר' של חמץ היו עושין עשר חלות הרי כי המצה שבתורה היתה חלוקה כל מדה לשלש מצות: ונהגו לעשו כהן סימני' לידע איזה נעשית תחילה להקדימה למצה

כ"ד דף ד' ומכ"ה דף כ"ד

קופות שתורמין בהם את הלשכה הירא כתוב בה אבג' לידע איזה נתדמה תחילה להקדימה למצה: אחר הקידוש נוטל ידיו לאכול / וירקות ששבלו במשקה לפני המאכל כדי שיתמחו הנקעים ויאמרו מרש נשתנה שאין דרך לטבול בירקות קודם אכילת לחם ורבותינו שבצרפת אין נוהגין לעשו טיבול זה הראשון בחזקת כי אינו נזכר במשנה עד שיבול שיניו וטבולין בחומץ או ביין ומברך בורא פרי האדמ' / וצריך ליתן טעם למה אינו מברך על המרור בור פרי האדמ' כי איך יפטר בברכה ראשונה הלא אומר

שם אף על פי שנטל ידיו בטבול ראשון צריך ליטול ידיו בטבול שיניו מאי טעמא כיון דבעי למיכר אגדתא והלילה מסיח דעתיה ויש לחלק כי אף על פי שנחשב היסח הדעת לענין הנטיול לענין לחזור ולברך על המאכל לא יחשב הפסק והיסח הדעת כמו שאמרה במסכת יומא דבר אם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו / ואינו מחוייב לחזור ולברך ברכת הבוציא ועוד טעם אחר שמאחר שאומרה תורה על מצוה ומרור יאכלוהו נחשב המרור שאח אכילת מצה כדברי הפאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה שאין טעונין ברכה לא לפנייהם ולא לאחריה: בוצע העליון היא הראשונה ומכיון חציה בין שתי השלימו' חציה תחת

המפה לאפיקומן לאוכלה באחרונה להיות טעם מצה בפיו / ואומר הא לחמא עד בני חורין ומזון חכוכות ואומר התגדה עד גאל ישראל ומברך ושותה כוס שיניו ונוטל ידיו לאכול / גרסינן בפרק כיצד מברכין הכל מודים בפסח שמניח הפרוסה בתוך השלימה ובוצע מאי טעמא לחם עוני כתיב משמע שבוצע מן הפרוסה שכן דרכו של עני בפרוסה וגם מן השלימה ובוצע משום דחביב ערוף / וגם לחם משנה צריך כמו בכל הימים

ספ' מצ' טו ד' 15 iii טובים

הוא אומר וכן אמר רבי יוחנן כל מי שאינו יודע הלכות פסח יאמר אלו הן מצותי פסח ואלו הן מצותי מצה ואלו הן מצותי מרור ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר

הוא אומר וכן אמר רבי יוחנן כל מי שאינו יודע הלכות פסח יאמר אלו הן מצותי פסח ואלו הן מצותי מצה ואלו הן מצותי מרור ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר ואלו הן מצותי חמשה עשר

שופרים והוא לך לשון מורי רבינו יהודה ובפסח היה דגיל רבי
 להגיון הפרוכת תחרת השליכרה וברצע משתיהן יחד ומכרך
 תחילה המוציא על שתייהן קודם שיכצע ואחר כך על אכילת
 מצה וברצע משתיהן יחד אחר כך ואין זה מצות הבילול חבילה
 כיון שברכ מצה אינה לא לשם מצוה אם אומר עליהן המוציא
 מידי דהוה אכוס של קידוש והבדלה שאומר עליהן ברכת היין
 ואמרונון נמי בערבי פסחים דמי שאין לו שאר ירקורת מכרך
 על הוסא בורא פרי האדמה ועל אכילת מרור ואכילת ולבסוף
 אכיל בלא ברכה ולא השכיבן ליה מצות חבילות חבילות
 ולא דמו לכוס של קידוש וברכת הכזון דתרי מילי נהגו
 ופעמי שאין לו רוצה לשנו הכנה ומכרך על השלימה המוציא
 וברצע ואין בפרידה לגמרי וחוזר ומכרך על הפוסה על אכילת
 מצה וברצע משתיהן ודבר רבי מנחם מיוני היה מכרך המוציא
 ועל אכילה מצה על הפרוסה ובשליכרה לא היה נוגע כלל
 שאינה אלא משום להם משנה עד כאן לשון מורי אחר כך
 נוטל החרות ושולבה כחרוסת ולא ישגו בהלכו פן יתבטל
 טעם המרור ומכרך עליה על אכילת מרור ומן המצה שלמה
 שנשארה יעשה הכריכה עם המרור בלא ברכה ואוכלין
 סעודתן ובזמן המקדש מיד אחר המרור אוכל מבשר הגינה
 ומכרך אשר קדשנו במצותינו וצונו על אכילת הזבח ואחר כך
 אוכל מגופו של פסח ומכרך אשר קדשנו
 במצותינו וצונו על אכילת פסח ובזמן הזה
 בטקו הפסח אוכל באדרון המצה המצוה
 שתחת הספה ואין אומרים אחריה אפיקו
 מיני בתיקה לקינוח סעודה פן יפסוק טעם
 מצר כפיו כשם שאין בפשירון אחר הפסח אפיקומן כך אחר
 המצה ואחר כך כהגיון כוס שלישי לברכת המזון וכוס רביעי
 להלל ופירי שלמה ורבינו יוסף טוב עלם שאם הוא חולה או
 איטטנים וצריך לשתו מוזה כוס המישי ואומ' עליו הלל הגדול
 ואומר נשמת עור הו העולמים ורבינו
 הו' כהן אבי אמי לא היה התם בסוף הלל
 כי די בהתימה של ישתבח ושתי התימות
 בעניין אחד למה גרסונו בפרק ערבי פסחים גבי כוס שלישי
 מכרך עליו ברכת המזון אכר ליה רבינא לרב אשי שמע מינא
 ברכה שעונה כוס אמר ליה ארבעה כוסות תקנו חכמים בכל
 אחד ואחד תעשה בו מצוה כתב רבינו יצחק בר רבי שמואל
 בתשובה ארת שהווא ורבינו יעקב לא היו מכרכין על הגפן
 בליל פסח עד אחר כוס רביעי ולאחר שיכול ראשון אינו מכרך
 בורא נפשות רבות ולבסוף בירושלמי דפך דברכות אומר
 ברכ המוכה לחברותה הותמת בברוך ואינה פותחת ומקשה
 והרי גאולת פירוש ברכת אשר גאלנו שאנו אומרי בליל פסח
 שפותחת ככרך אקפ סמוכה לברכת הלל שסובר שיש לברך
 על קריא הלל בליל פסח ומתריץ שאינה חשובה סמוכה משום
 ר' יוחנן דאמ'אם שמע הלל בבית הכנסת יצא ומקשה עוד והרי
 סופה פי שבתהיל שפוך וגומר הלל הוותם ואינו פותח אף על
 פי שאינה סמוכה שהרי הפסיק הסעודה אל שתיים הן אחרת
 לדבא וארת לשעבר פירוש שתי פעמים מכרך על קריאת הלל
 ארת לשעבר לפני הסעודה וארת להבא לאחר סעודה ואינו
 מכרך לגמור מפני הפסקת סעודה וכן אמרו בשם רב צמח
 גאון ובמדר רב עמרם ומקשה עוד הרי הבדלה שכולן פתוחות
 בכרך אף על פי שסמוכות הן ומתריץ שאינן חשבות סמוכות
 ד' מפורן וחוזר וכולן ומורי רבי יוחנה כת' כי היר' לא דבר כי
 אם במקו שאין מפסיקין בהלל כגון אדם שעושה הסדר בבית
 אחר ומכל מקו מכרך שתי פעמי מפני הפסקת שפוך לך יש
 לברך עליו אבל אנו שמפסיקין אותו בסעודה ולפי הכוונות
 אין לברך עליו וכן עמא דבר

בגל קול עברי
ס דף ק"ו ב"ה
זה דבר

פעמי כפחים
דף ק"י

דף ק"י וק"ט

ס דף ק"ב

ס דף ק"ט

ס

וחצו סס כמרת
רבינו דף ע'
ג' נאכל תחילה
ית הגרמו סוף
מקול רסחיים
דף ק"ט

ס דף ק"י
כתל

דף ק"י

דף ג ע"ב

מצות עשה לתקוע בשופר בראש השנה שלשום תרועה
 יהיה לכם ותכן בפרק בתרא דראש השנה סדר
 תקיעות תקיעה תרועה תקיעה ג' פעמים ותניא בספרי דבי רב
 ותקעתם תרועה ונסעו המחבו' אינו רוצה לומר תתקעו תרועה
 ואין כאן אלא תרועה שמכלל שנאמר ובהקוהל ארת הקהל
 תתקעו ולא תרועו מכלל שיש במסעם תקיעה ותרועה ומניין
 שפשוטה לפניו שב' ותקעתם תרועה ומניין שפשוטה לאחריה
 תל תרועה יתקעו למסעיה' אין לו אלא במדבר בראש השנה
 מניין תל תרועה תרועה לגזירה שזה וכן ביום הכפורים נאמר
 תרועה ובכללן פשוטה לפניו ולאחריה ותרועה אחת נאמרת
 ביום הכיפורים שנאמר והקצרת שופר תרועה ושתיים בראש
 השנה שב' זכרון תרועה יום תרוע' יהיה לכם מניין ליתן של זה
 בזה ויהיו שלש תרועות ושפוטרת לפניו ולאחריהם בראש
 השנה וביוכל תל שביעי שביעי לגזירה שורת שכתו בשניהם
 בחדש השביעי ומעת' לא ידענו במה נתקע בראש השנה אם
 כהצוהת כמו במדבר או בשופר כמו ביום הכיפורים של יוכל
 שנאמר והקצרת שופר תרועה שהרי אמרנו שראש השנה למד
 משניה' תל תקעו בחדש שופר בכס' ליום חגיגו ומונין לתקיעה
 של יוכל שאיננה אלא ביום שנאמר ביום הכיפורים תעבירו
 שופר ראש השנה מניין תל שביעי שביעי לגזירה שזה
 תנן שיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה שלש ובבב' ויש
 בריתא שאמרת שיעור תרועה כשלשה שברים ושפרש אביו
 שבוה בחלקו שנאמר יום תרוע' יהיה לכם ומתרגמינן יום יבא
 יהא לך ונאמר באמו של מיסרא בעד החלוק נשקפה ותייבב
 משנתינו שאמרת ג' יבבות מברת שאם מיסרא יל' ליה כארס
 חבוכה ומקונן קולות קצרים סמוכים זה לזה וחברותא סוברת
 שנבחה כאר שגונח מלבו כדרך חזו'י שמאריכין בגניחותיהן
 ובפירוש יבבות פירש רבינו הגנאל ששלש יבבות הן ג' כוחות
 של כל שהו רצופות ורבינו יצחק בר אשי ורבינו יצחק ברבי
 מאיר פירשו שביבבא אחת יש שלש כחו של כל שהו רצופות
 שהן שלש יבבות תשעה כחות ובראין ובריהם דתקין רבי
 אבדו בקיסרי קשלק כי מסופק היה בפירוש ותייבב אם יל' ליה
 הוא אם גניחה הוא ועושה שניהם ואחר כך צוה שיהו תוקעין
 קשק שמא גניחה הוא וכשעושיין קשלק מפסקת תרועה בין
 שברי לתקיעה ואחר כך צוה שיהו תוקעין קשק כי שמא יל' ליה
 הוא וכשעושיין קשלק מפסיקין שברים בין תרועה לתקיעה
 ואין די בקשק וקשק כי שמא יש שניהם בפירוש ותייבב שגנחח
 וגם יל' ליה ואין לעשו' קשק משום יל' ליה וגניחה לזה אין לחוש
 כי סתם אדם כשנאדע לו דבר בתחילה
 בתי' סדר' ג' ב"ה
 שיעור תקיעה
 נראה שחייב אדם להאריך בתקיעתו קשלק
 יותר משל קשק וקשק דהא שיעור תקיעה כתרועה וקשלק אנו
 עושיין משום ספיקא דגנח ויל' ליה א' יוחנן שמע תשע תקיעות
 בתשע שעות ביום יצא כי אין לחוש להפסקה וכן בהלל
 ובמגילה ובקריאת שמע וחולק על רבי אבדו שסובר שאם שהא
 בנתים כרי לגמור ארת כהלו חזר והלכר' כרבי יוחנן ועכשונו
 בהגו העולם לתקוע כשיבוה שלשים קולות ג' פעמים קשלק
 ג' פעמים קשק ג' פעמים קשק ובתפלה תוקעין במלכיו קשלק
 בשופרות קשק בזכרונות קשק וכן ישנו בסדר רב עמרם וחרב
 ר' בנימין יסד כסוכן נמי ארבעים קולות בהריעונו ודבר תימ'
 מה מנהג הוא זה דקשק וזכרונות וקשק דשופרות סותרין זה
 את זה שאם ותייבב גניחה קשק אינו כלו' ואם הוא יל' ליה קשק
 אינו כלום ואם שניהם הוא גניחה ויל' ליה קשק וקשק אינו כלו'
 ובערוך בערך ערב משמע שהיו נוהגין בימיו שלשים קולות
 בתפילה

דף ל"ב
בהעלותך דף י"ג
זכיה כסוף כתר
דלה כל הסניף כסף
ג' ו' ר

ס דף ל"ב

ס

כתל

ס דף ל"ב

כף ל"ב

ס

סוף דליל כל
הסניף

דף ק"ט

בתפלה כמו בשיבת קשת קשק קשק קשק וכן לזכרונות
 כן לשופרות שעכשיו עושין כטוב ממה נפשך ורבינו יעקב
 הנחני לעשות קשק למלכות וכן לזכרונות וכן לשופרות
 ואומר שדי בכך שלא לשנות המנהג ביותר שאם ותייבב
 גבול וילדה די לתקוע קשק וואם הוא אחד מהם שעכשיו יש
 הפסקה בנתיים אין לחוש להפסקה שהלכה כר' יוחנן דר' אבהו
 עצמו שהניג לעשו קשק אחד קשק זהו מפני שגובר הפסקה
 מעכברת ואין הלכה כמותו ואומר עוד רבינו יעקב דשלשר
 שברים דברייא עריך לעשותו כנשימה אחת כשלשה ויבנות
 דתנתינין מפרש בפר בתרא דראש השנה שמן הדין תוקעין
 אחד תפלת יוצר כמו הלל שהיא בתפלת השחר אבל בשערת
 השמד נעשית תקנה זו שגזרו שלא יתקעו שחרית ובידשלו
 מפר ש שדינו האויבים שישדל תוקעין תרועת מלחמה להלחם
 בהם ועמדו עליהם והרגום ולכך תיקנו תקיעות והברכות
 כמסופין שמתפללין וקורין בתורה קודם לכן ומעתה לא יטעו
 לומר שתדועת מלחמה היא אלא יאמרו בנימוסיהן הם עוסקין
 כלומר בחוק שלהם ותורתם העוסקין ועכשיו אעפ שהשמד
 כמל המנהג אינו בטל ושמה מפני שיש לחוש שמה יחזור
 הדבר לקילקולו אר יצחק למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין
 וחורין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן ויש
 במדרש שמתחילה בתחיל להתפחד ולכסוף כששומע לשופר
 עדיין מתפחד יותר שמה הגיע זמנו להיות נבלע כמו שנאמר
 ובלע המות לנצח ובלא המדרש אם לא יתפחד מכל מקום
 זוכר שלקין הימיו כשיתקע בשופר גדול יגיע זמנו להיזבלע
 לנצח ולעולם כששומע קול שופר זוכר אותה שעה כאדם
 שראו בת שזוכר יום המיתה ומעורבב בזה ואינו יכול לקשר
 ואומר די כרבי שמואל שאינו עובר בכל תוסף בעשיית המצוה
 ב פעמי חודש וערבה שבלולב אעפ שרגילין לתת יותר משתי
 ערכות ושלושה הדסים בלולב אין כאן כל הוסף לפי שאנו
 עובדים כרבנן דר' יהודה שאומר לולב אין צריך אנו וכל אחד
 לבדו עומד אבל העשיית שהוא בכרך אחד אם יתן ומשמנה
 חושין ועבר על כל תוסף תנן סתם משנה נפרק אחרון דוח
 אין מעכבין התינוקות שהגיעו לחינוך מלתקוע משמע היא
 נשים מעכבין וסתם משנה זו כרבי יהודה דאמר דאין נשים
 סומכות ולכאורה כן נראה הלכה שהרי סתם משנה הוא
 ומחלוקת בברייתא וקר' הלכה כסתם משנה ולא כרבי יוסי
 ורבי שמעון דאמרו נשים סומכות רשות אעפ שפוטרים הכתוב
 מסמיכה והוא הדין לכל מצות עשה שהזמן גרמא שהשורת
 ביד הנשים לעשותן ורבינו יעקב אומר דאפילו הכי אין
 הלכה אלא כרבי יוסי ורבי שמעון מדאמרין בפרק בתרא
 דערוובין דמיכל בת שאול היתה מנחת תפילין ולא מיוז ברה
 חכמים אליבא דרבי יוסי מכלל דלר' יהודה מיוז וסברא הוא
 שמיזו מפני שהיתה מברכת שמע מינה דלר' יוסי שרי לברוכי
 וכן אשתו של יונה שהיתה עולה לרגל והיתה מביאה עולת
 נדבה במקום עולת ראייה ומעט רב אמנם אמרין בירושלמי
 דברכות בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה ומיכל בת שאול
 מיוז בה ואמר רבינו יעקב שפעמו של רבי יהודה שאומר בכל
 אלה אינו משום כל תוסף כדפירש רבינו שלמה דאין נראה
 שיהא שייך כי האי גונא אל תוסף לא סמיכה דאסר ר' יהודה
 מפני שנראה כעובד עבודה בקדשים ומעשה דאשתו של יונה
 דומיא דחולין בעזרה ותקיעה ותפילין משום מברכה לבשרה
 מעכבין ועוד רבינו יעקב מביא ראיה דנשים מברכות על כל
 מצות עשה אעפ שפטרות ממנו מפרק קמא דקידושין דאמר
 רב יוסף מאן דאמר לי סומא פטור מן המצות עבידנא וימא
 טבא לרבנן מפני שהיורה סמיא נהור ומסתמא אם היה פטור
 מברכת הפירות ומברכת המצות מזה לא היה עושה יום טוב

חיינו רלעיל

ספרה ללעיל בעמוד
שכפתיך קף לב

ספרה כס עב וכו'
קף לב רלעיל כל
המנוח

ספרה תחא קף יג
והמנוח כתיב ס

וכן הוא קת בת'
ברך רלעיל

ככל לולב הגזול קף
כג וספק קף לא וכו'
הקיות
קף לב
קף לב

במחיל סס קף
לב כל המנוח

נתן סס כל המנוח
בית האר ל יחיא

קף לב וכו' ספק
המנוח בת'

סב קף ר' עב

קף לב תם כל
המנוח מלשינו סס
קף לב עב

אבל זהו דבר תיבא מזה היינו ברבר שאינר מחויבת לא
 מדאורייתא ולא מדרבנן דהא מאי דמברכין אמצור דרבנן
 היינו כדמפרש נפרק במת מדליקין גבי נר הנכחה היכן ציונו
 מלא תסוד אבל נשים במצות עשה שהזמן גרמא אפילו מדברי
 סופרים נשים פטורות כמו שמוכיח בפרק מי שמתו בברכות
 גבי נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה אומר הרב רבי
 אליעזר ממין דדוקא קטנים שהגיעו לחינוך אין מעכבין
 מלתקוע ומסקינן התם דמתעסקין בהם עד שילמדו ואפילו
 בשבת אבל לא הגיעו לחינוך אין מתעסקין בהם ונשים אין
 מתעסקין בהן לתקוע בשבילם ואין אומרי לאדם הטא בשביל
 שיזכה חבידך אבל משום בחת רוח דנשים שרינן להו לתקוע
 ולסמוך אליבא דר' יוסי הואיל ואין בתקיעה איסורא דאוריית'
 דתניא דבי שמואל כל מלאכה לא תעשו יצתה תקיעת שופר
 זריות הפת שהן חכמות ואינן מלאכות עד כאן דבריו
 אבל בהלכות גדולות ובספרים שנים גרסינן תניא מתעסקין
 בתינוקות עד שילמדו ואפילו בשבת ואין מעכבין את הנשים
 ואת התינוקות מלתקוע ביום טוב משמע הא שבת מעכבין
 הא אמרת רישא אין מעכבין ומשני רישא בטען שלא הגיע
 לחינוך וסיפא בהגיע לחינוך מעכבין בשב' זהו הגירסא
 תפס רבינו משה עיקר גרסינן בפרק קמא דראש השנה אמר
 רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל כרי להזכיר עקידת
 יצחק בן אברהם אף על פי ששינוי לפנים כל השופר כשרים
 הוין משל פרה רבי אבהו סובר כרבי יהודה וכו' לוי שאומרים
 שצוה שופר של ראש השנה בשל זכרים כפופים פיר' אליס
 מתרגמין דיקרין וכן הלכה תנו רבנן בפרק ראובן ביר' דין
 שופר ארז וקצרו כשר גררו והעמידו על גילדו כשר צפחו זהב
 מבפנים או במקום הנחת הפה פסול צפחו מברזל אם נשתכת
 קולו מכות שהיה פסול ואם לא נשתנה קולו כשר נסוק
 לארכו פסול נסדק לרחבו אם נשתיר בו שיעור תקיעה
 ממקום הסדק עד מקום הנחת פה כשר ואם לאו פסול וכמו
 שיעור תקיעה פירש רבן שמעון בן גמליאל כדי שיאחזנו
 בידו ויראה לכאן ולכאן ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה
 פסול ואם לאו כשר פירוש מעכב התקיעה לאחר שסתמו
 אמנם בירושלמי מפרש אם מעכב את התקיעה קודם שסתם
 הנקב והילכך פסול עכשיו שסתמו לפי שעתה חזר הקול
 לאיתנו על ידי הסתימה ואין זה קול השופר לא קול הסתימה
 ומסופק רבינו יצחק אם יפסל אפי' ניקב חוץ לשיעור הכשירו
 כל זמן שלא נקצין ופסק רבינו יהודאי
 גאון דקל בתרי לשינוי דרבי יוחנן לחומרא
 דהיכא דמעכב התקיעה וסתמו וסתמו
 שלא במינו אף על גב דנשתיר רובו שלם פסול סתמו במינו
 אם נשתיר רובו שלם ולא עיכבו הנקבים
 היינו כדבי תם עב
 בשארין קף חא עב
 על תקיעת שופר ושחיינו ואם יצא
 תוקע לאחר שלא יצא תניא כל הברכות כולן אף על פי
 שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם וברכת הין וצריך שיתכוין
 שאמע ומשמיע יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת
 אין תוקעין בשופר בכל מקום אף על פי שהתקיעה משום
 שבות וכן הדין היה שתוקעין בא עשה של תורה ויודה שמת
 של דבריהם ולמה אין תוקעין אמר רבה גזירה שמה יסלינו
 בידו ויוליכנו למי שיתקע לו ועיברנו אויב ד' אמות ברשות
 הרבים כעין שבארנו בלולב או מוציא מרשות לרשות ויבא
 לידי איסור סקילה שאכל חייבין בתקיעה
 סס קף לב עב
 ואין הכל בקיאי לתקוע כשגזרו שלא
 לתקוע בשב' לא גזרו לא במקום שאין שם
 בית דין אבל בזמן שבירת המקדש קיים חויה בית דין הגדול
 בירושלים

קף לב

קף לב

כב כתיב קף לב

ספרה קף לב
כב כתיב קף לב

קף לב

כל ראוי לר' קף לב

קף לב

קף לב

קף לב

קף לב

קף לב

כתיב סס קף לב

סס קף לב עב

סס קף לב

סס

סס קף לב עב

סס

ליתין באף קיטין
הדר קף לב

הלכות סוכה

הלבנה ואינה יכולה למצוא שהיא מתכסית בו וחיינו דכתוב תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו :

הלכות סוכה

מג

כתוב בפרשת אמור בחמשה עשר יום לחדש השביעי חג הסוכת שבעת ימים לה בסוכת תשבו שבעת ימים כל האורח בישראל ישבו בסוכת למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים ופירוש סוכה סכך תנן סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאינה לה ג' דפנות ושחמתה מרובה מצולתה פסולה ותגביא חמתה כשהיא מרובה מחמת סכך פסולה והיא מחמת דפנות ומסקינן הילכתא סוכה דירת עראי בעינן תו מסקינן סוכה שנעשית כהלכתה בכל מקום כשרה אף על פי שלא נעשית לשם מצוה והוא שתהא עשויה ללצל כגון סוכת

דף ג וכן חמשה דף ז ולקחן כעתיק סוכתו חכילו והואל האריך חזק ס' ס' ר"ס כ"ק

ר"ס ס' ד' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

בירושלים היו הכל תוקעין בשבת כל זמן שבינה דין יושבין ובזמן שחרב בית המקדש כל מקום שיש שם בית דין קבוע והוא שיהיה סמוך בארץ תוקעין בשבת ואין תוקעין בשבת אלא בבית דין שקדשו את החדש אבל שאר בתי דיבין אין תוקעין בהם אף על פי שהן סמוכין ואין תוקעים אלא בפני בית דין בלבד כל זמן שהן יושבין מפני שבי דין וריוין הן ולא יבאו התוקעים להביא ולהעביר השופר בפניהם בלח שבות דין מהירין את העם ומודיעי אותם : במשנה פר' בתרא ד"ה תנן גבי מלכיות וזכרונות ושופרות מתחיל בתורה ואחר כך כתובים שפסוקי תילים נאמרו קודם פסוקי נביאים ואחר כך נביאים ומשלים בנביא פסוק עשירי שהיו ד' מקראות מן הנביאים רבי יוסי אומר משלים בתורה ואם השלים בנביא יצא ואנו כוהנים כרבי יוסי אע"פ שרבים חולקים עליו ואיפשר להיות שחכמים שאמרו שמשל' בנביא שאף בנביא קאמרי וכל שכן בתורה ואנו מסיימים בשל תורה שמע ער אחד שהוא מלכות דרבני ר' יוסי והלכה כמותו לגבי רבי יהודה שחולק עליו : ומסקינן שם שהתקיעות מדברי תורה ותשע הברכות

דף ג

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

מדברי סופרים : תו מסקינן התם דברכות של כל השנה כשם ששלח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב ולמה שלח צבור יורד לפני התיבה להוציא ארץ שאינו בקי אבל בברכת של ראש השנה ושל יום הכיפורים שיש בהן תשע ברכות ארוכות טועים בהן יחידים ואין הכל בקיאים בהן הלכך ששלח צבור בוציא מהן ארץ הרבים ידי חובתן ולמה צבור מתפללים כדי להסדיר שליח צבור את תפלתו : אמר רב חננאל אמ' רב אחד יחיד ואחד שליח צבור כיון שאמר בתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך פירוש רבי שלמה כלומר כיון שאמר בעשה ונקריב לפניך כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך שוב אינו צריך לומר מקראות של מוספין ורבותי מפרשי במלכיות וזכרונות ושופרות כיון שאמ' ככתוב בתורתך מועיל כאילו אמ' מלכיות של תורה וצריך לומר כמו כן ככתוב בדברי קדש ועל ידי עבדיך הנביאים וכן בזכרונות וכן בשופרות וקשה לו לרבינו שלמה לליכך מה שטינו אין פוחתין מעשרה מלכיות וכו' ואין כל כך קשה שזהו אם בא להזכיר מכיון שהתחיל גומר אבל אם הוא רוצה לפטור את עצמו בככתוב הרשות בידו :

ואומר רבינו יצחק ברבי שמואל שהוא הדין בקרבנות מוסף שאין צריך להזכיר מכיון שאומר ככתוב בתורתך וכן או' רבי שמואל חולק עליו ר"ת ואומר שמקראות של קרבנות מוסף צריך להזכיר לעולם אבל קרבנות בראש חודש אין צריך להזכיר בראש השנה שנפטר במרה שאמר מלכוד עולת החדש ומנחתיה והגירה במחזור שלו ושני שעורים לכפר ושני תמידין כהלכתן : ונרסין בירושלמי חד בר אנש עבר קמיה תיבתא ולא ארכר ריש ירוחא וקלסוגיה ואמר נמי

בפרק ככל מערבין בסופו זכרון אחד שכותב בראש השנה זכרון תרועה עולה גם בשביל ראש חדש שכותב בו והיה לכם לזכרון בפרש בהעלותך גבי חצוצרות כתב רבינו משה ברבי מיימון וכן כתב רב א"פם וזה שתוקע כשהן יושבין והוא תוקע על סדר הנרכות כשהן עומדין ואם שח ביניהם אע"פ שעבר אינו חוזר ומברך : אמר ר' יצחק כל שנה שאין תוקעין בה בתחילה מריעין לה בסופה מאי טעמא דלא איערבב בה ששן כתוב בהלכות גדולות והוא דאיקלע ראש השנה בשבת אלא דאית ליה אונסא אמרינן בסדרש שחמרה מקטרגת בראש השנה ואומר לה הקבה ארץ עד אחד והולכת להביא עמרה

דף ט

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

ר"ס ד' ס' סוכה

שחל

שער לולב הגזול
דף ת"ח

מצות לולב : ותניא ולקחתם שתרא לקיחה תמה לכל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את השאר ואת הגזול ואמר רבא מתנה על מנת להחזיר שמר מתנה וצריך שיחזירה לו וקיים לו תנאו : בסוף פר' יש נוהלין גבי האחים שקנו אתרוג בתפיסת הבית נטלו אחד מהם ויצא בו אם יוכל לאוכלו יצא ואם לאו לא יצא ופיר' שם רבינו שמואל ומה שנהגו כל הקהל לברך באתרוג אחד דעתונו מסכמת ואעפ' שאין אנו מפרשים כמו שפירש רמי שינתן לכל אחד עד שיברך ואח' יחזיר והג' מילי ב'ט ראשון אבל ביום טוב שני מתוך שיוצא בשאול יוצא בגזול והרב רבי אליעזר פ' דגזול פסול אף בשאר ימים : תנן לולב הגזול והיבש פסול יבש משום דבעינן זרה אלי ואנוהו : גזול לפני יאוש דאין זה לכם ולאחר יאוש משו' דהוי מצוה הבאה בעבירה : נקטם ראשו נפרעו עליו פסול נפרדו עליו כשר ומפרש בנמרא נפרעו לגמרי כי הו' פ' ב'לוי בלעו ואין מחוברין לשררה אלא על ידי אגודה נפרדו כענפי אילן ומחוברין למטה : לולב שכפוף ראשו כאגמון או קוץ כמין קוצים כזה יוצאין לו בשררה : או עקום או חרות כחריות של דקל או סדוק כי המנב פסולי' אמר רבא לולבא וסליק בהו' פסול פירו' מצד אחד יוצאין עליו כזה או יהושע כל בפר' הגזול קמא נחלקה התיומת נעשה כמי שניטלה דתיומה ופסול ופירש רבי שלמה שני עליו עליוני אמצעי' ששם השדרה כלה נחלקו זה מזה ונחלקה השדרה עם העלין

ס' ק"ל

גבי פ' לולב הגזול
דף ט"ז

דף ל"ב

ס' דף ל"א

ס' דף ל"ב

דף ל"ג ודף ל"ב
דלעיל

שלמטה ולשון תיומה שמדובקים כתאומי' ורבי' הגבל' ורב אלפ' ורבי' משה פירשו שגם כל שני עלין המדובקי' נקראי' תיומת : כל לולב שאין ראשו של זה מניע לצד עיקרו של זה פסולי' ושיעור הדם וערבה ג' טפחים

וכן חול' כול' לולב
כתו' ס' הגזול דף ט"ו

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב

ושדרו של לולב ד' טפחים מלבד העלין היוצאין אחר שכלתת השדרה שאין עור' עלין עולין בה מן הצד נמצ' שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח כדברי ר' יהוש' : נשורו רוב עלין של הדס' אם נשת' יורו בו שלשה בדי' עלין לחין כשר פירו' וככל בדי' ובד ג' עלין לחי' וכבציר משלשה עלין לחין לא הוי עבות : אמר רב חסדא ובראש כל אחד ואחד פירוש שיהו העלין לחין בראשי הבדי' דלהו' הדר : היו ע'ביו מרובין מעליו פ' ר'ב דאם ירוקות מין הדס הוא וכשר ואם שחורות ואדומות פסול' ואם מעטן כשר' ואין מועטין ביום טוב : תנן הדס הגזול והיבש פסול ותנן נמי ר' ישמעאל אומר לולב אחר ואתרוג אחד ושני בדי' ערבה ושלשה בדי' הדס' והלכה כל שרפון דאמר אפי' שלשתן קטומין בראשן : תנן אתרוג היבש והגזול פסול כטעם שפיר' בלולב : נטל פטמתו פסול' מפרש רבי יצחק בן אליעזר נטלה בוכנתו פירש רב אלפ' וכן רבינו משרת ורבינו יעקב בר' רבי יקר פטמא דד' של' אתרוג והוא חוטכו כרתניא במסכת עוקצין הפטמא של רמון מצטרפת והוא שושנתו ולפי' דברי רבי יעקב ניטל עוקצו דקתני בסיפא כשר אפילו ניטל לגמרי ולא נשאר שום דבר בנטמא אבל רב אלפ' ורבי' משה פירשו שבכלל בוכנתו גם הוא עוקצו כשהוסר כלו' שהוא כבוכנא באסותא ולכך לא נקט חוטמו וניטל עוקצו דכשר הוא שנחתך חוץ לגמאונשאר ממנו בגומא ורבינו יצחק הלוי פירש כדברי רב אלפ' ורבינו משה רק שאומר שאין חוטמו בכלל בוכנתו אלא בוכנתו ועוקצו הכל בוכב : תנן ניקב אתרוג וחסר כל שהוא פסול פירוש רבינו שלמה חרא מילתא היא דאילו ניקב הלא חסר שתחב בו מחט והוציא' כשר' כדקתני סיפא ודא

דתני עלה ניקב נקב מפולש בכל' שהו שאינו מפולש בכאומר אין בו חסרון קאי והרב ר' אליעזר פירש דאיש בו חסרון קאי על'תח חזוית על רובו פסול' פ' כמין אבעכוותי דקות / על'תח חזוית על מיעוטו כשר לא שנו לא במקום אחד אבל בשני או בשלשה מקומות הוה ליה מנומר יפסול ועל' הו'טמו אפי' מ'טו במי פסולי' תניא אתרוג תפוח פ' נקב או סרוח ככוס או שלוק או כושי לבני ארץ ישראל שאינן רגילין בהן לבן מנומר העשו' בכדור והתיוס הם ב' דבוקים יחד כולן פסולי' : גדלו ב' דפוס ועשאו כמין בריא אחרת פסול' : גרסינן ב'ירושלמי רבי יצחק בר' נחמני בשם ר' שמואל כל הפסולי' אם יבן פסולי' אלא ב'ט הראשון בלבד אמנם כשאינו הדר משמע קצת בנמרא שלנו שפסול אף ב'ט שני : אתרוג הבוסר פ' דשי אתרוג קטן כפול ר' עקיבא פוסל וחכמים מכשירין : אתרוג שנבקוהו עכברים כשר ביום טוב שני' / דהא אר' חנינא מטבל בה ונפיק כלומר אוכל מקצתו ויוצא ידי חובתו בנותר ומכרך עליו : הירוק ככרתי ר' מאיר מכשיר רובי' יהודה פוסל' / ופסקוין הילכת' כר' יהודה בשיעור אתרוג קטן שהוא כביצה וכו' יוסי בשיעור אתרוג גדול שהוא אפילו אחוה בשתי ידיו : גרסינן בפ' ד'ק בהירור מצוה ע'ד שלישי ומפרש רבינו יעקב שאינו רוצה לומר בספר תורה נאה או באתרוג נאה וסיף שלישי שהרי לעולם ימצא נאה ונאה אלא אם קנה אתרוג כשיעורו כאגו או כביצה ומצא נאה יש לו ליתן ע'ד שלישי יותר אבל אם גדול מכביצה אין לו להוסיף עליו' לשון מורי רבינו יהודה

ס' וספק הלכה
דקט' ה'י'ט' כ'י'ח'ת'
כ'פ' ד'ע'י'כ'ן דף ת"ו
ד'ר' ח'ל'ו'י' ו'ר' י'הו'ד'א'
ה'לכה כ'ר' יהו'ד'א'
יו'ס' ו'ר' י'הו'ד'א'
ה'לכה כ'ר' י'הו'ד'א'
כ'כ'י' ו'ס'י'

ורג שקנה אתרוג ב'אף זה חומר' הוא מלבד מפני שמצוה היו חביבות עליו וק'ל כרבנן דלולב אין צריך אנד' / הילכך הלכה כרבי מאיר דאמר אנדו אפילו בחוט של משיחה / ותניא לולב מצוה לאגודו ואם לא אנדו כשר ומקמינן לה כרבנן ומצוה משום זה אלי ואניוהו וכפרק הקומץ ר'בה שנינו ארבע המינים שבלולב מעכבין זה את זה ואומר בנמרא לא שנו אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין פירו' בהלכות גדולות כשמגביה כל אחד לבדו יצא מאחר שלולב אין צריך אנד' : תנו רבנן הותר אנדו של לולב ב'ט אנדו כמין אגודה של ירק בכריכה בעלמא ויתחוב שני ראשי האגד תחת הכריכ' ומקשינן וליעביה דלא קשירה היא ומשני ר' יהודה היא דאמר קשירה היא ומקשה אי ר' יהודה קשר מעליא בעי' וחאי לאו אנדו הוא ופריק האי' תנא סבר לה כותיה בחדא דעניבה קשירה היא ופליג עליה בחדא דאין צריך אנדו ומיהו לרבנן בעינן למצוה קשר מעליא כמו לרבי יהודה וכן הילכתא' וכיום טוב יעבנו כרבנן / וכן הורה רב אלפ' והאיל ואין לולב צריך אנדו אם לא הביחו בהושענא מערב' ש' מניחו ב'ט ואגודו בעניבה או כעין אגודה של ירק' / והלכתא כר'בה דלקיחה על ידי סודר שמה לקיחה / ואומר שם לא לדרך לולבא בהושענא דולב' נתי' טרפי' והוי' הוצעה ור'בא אומר מין במינו אינו חוצץ : ר'בה אומר הדס של מצוה אסור להריח בו הואיל דלריחא עביד כי מקצה ליה מריחא קא מקצה ליה : אתרוג של מצוה מותר להריח בו דהואיל דלאכילת' עביד כי מקצת' ליה מאכילה קא מקצה ליה : ואמר ר'בה לולב בימין ואתרוג בשמאל מאי טעמא האי' תלתא מצוה והאי' חדא מצוה היא ולא מברכין אלא אלהב הואיל וכמינו גבוהה מכולם : ומניין שאתרוג אין צריך להיות עמה באגודה דתניא רבי אליעזר אומר יוכל' יאגד כולם בבת אחת אמרת וכי נאמר וכפות כפות כתיב' / ומניין שמעכבין זה את זה שנה ולקחתם לקיחה תמה : ומנענעים בהדרו תחלה וסוף ובנאה ח' החשיקה נא בלבד שנ' / אז ירכנו עצי היער וגומרי' / וסמך

בסוף לולב הגזול
דף ת"ח

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

ס' דף ל"ב
ס' דף ל"ב

הלכות שקלים

סס בחסכה ונתח
'רוסלתי כל התורה
עם בך ה

עצרת בטו יום וכיצד תורמין אותה אחד נכנס לפנים מן
הלשכה והשומרים עומדים מבחוץ והוא אומר להם אתרום
זהם אומרו תרום ג' פעמים ואח"כ ממלא שלש קופות קטנו
הגדולות קופה קטנה זו מגדולה זו ומחפה אותה קופה קטנה
שנייה מגדולה שנייה חופה אותה וקופה קטנה שלישית
מגדולה שלישית והניחה מגדולה ובה היה מתחיל פעם אחרת
וכל זה כדי שלא ישכח ויתרום דבר התרום וכל קופה קטנה
מהן מכילה ג' סאין ומוציא להוץ כדי להסתפק מהן עד שיכלו
החדד וממלא אותן השלישה קופות קטנו מן הגדולות פעם
שנייה קודם עצר ומסתפקין מהן עד שיכלו וחוזר וממלא אותן
פעם שלישית מן השלש קופות הגדולות בתשרי ומסתפקין
מהם עד שיכלו עד דח ניסן ובלח ניסן תורמין מתרומה
חדשה לא הספיקו להם השקלים שבג' קופות הגדולות וכלו עד
שלא הגיע ניסן חזרין ותורמין משירי הלישכה שלש קופות
הקטנות שהוא תרום בהן מוציאין להוץ וכתוב עליה אבנ כרי
שיסתפקו מן הראשונות עד שתכלה ואחר כך מן השנייה
ואחר כך מסתפקין מן השלישית תניא
בתוספתא כשהוא תרום שלש קופות אילו
תרום הראשונה לשם ארץ ישראל והשנייה
לשם כרכין המוקפין לה ולשם בני ישראל
הדרים בעמון ומואב והשלישי לשם בבל ולשם ברי ולשם
המדינות הרחוקות ולשם כל שאר ישראל ואומר רבי יצחק בר
ר' אשר שכולם מפורשי לשם כולם אלא מזכיר אותם ששקלו
שקליה תחילה כסדר: כשהוא תרום מתכוין לתרום על הגבו
שיש בלשכה ועל האבור פירש זה שהגיע ללשכה ואבד ועל
הגבו שעדיין לא הגיע ללשכה ועל העתיד לגבורת כדתניא
בפרק ההלכ כדי שיהו אילו השקלים שהוציא להסתפק מהן
כפרה לכל ישראל וכאלו הגיעו כל שקליה ללישכה ונתרמה
מהם תרומה זו: תרומת הלישכה מה יעשה בה לוקחין ממנה
תמידין של כל יום והמספקין וכל קרבנות צבור ונסכיהם
ורבולח שמולחין בו כל הקרבנות וכן העצים אם לא הביאו
עצים ולא מצאו אלא בדמי והקטורת ושכר עושיה ולחם הפני
ושכר עושי לחם הפנים והעומר ושתי הלחם ופררת אדומה
ושעיר המשתלח ולשון של זוזרית שקושרין בראשו: כל אילו
באין מתרומת הלישכה אבל פר העלם דבר של צבור ושעירי
עז בתחילה גובין אותן ואינן באין מתרומת הלישכה כל יהודה
ובפרק קמא דהוריות מביאה: בגדי
כתיבה באים מתרומת הלשכה ובפ' אחרון
דכתובות אמרו מבקרי מובין שבירושלם
ותלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה לכהני והמלמדי
להם הלכות קמיצור ונשים המגדלות בניהם לפרת אדומה
כולן נוטלין שכן מתרומת הלשכה כדי שיוספיק להם מגיהי
ספרים שבירושלם נוטלין שכן מתרומת הלשכה וכן אמר רב
אסי בפרק אחרון דכתובות דיינין שדנין את הגולנין בירושל'
נוטלין שכן מתרומת הלשכה וכמה היו נוטלין תשעים מנה
בכל שנה ואם לא הספיקו להם מוספים להם ואף על פי שלא
דעו מוספין להם כדי צרכם הם ונשיהם ובני בניהם: מובח
העולה וההיכל והעזרזר באין משירי הלישכה כדמסקין בגמ'
דשקלי: אמת המי' שבירושלם חומת ירושלם וכל מגדלותיה
וכל צרכי העיר באים משירי הלישכה:
שקלים שלא הספיקו להם לכל קרבנות
של צבור מוציאין ארץ הראוי להם מוקדשי
בדק הבית אבל אין בדק הבית מוציא את
הראוי לו מוקדשי מובח: גרסינן בפרק שני
שעירי ובפ' קמא דראש השנה אמר שמואל
משיגע דח ניסן אין מקריבין קרבנו צבור לא מתרומה חדשה

כפרתו דף ט"ח
ע"י וכן בחסכה נתח
רלעיל

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

דף כ"ה
כ"ד רס"ל דף י'

ואם לא באה החדשה לוקחים מן הישנה
צוה הקבה את בית דין שיקדשו את החדש וכתוב בפרש'
בא אל פרעה החדש הוור' לכם ראש חדשים ותניא
במכילתיה משה הראה להם לישראל כדף וכוח היו רואין
וקובעין לדורות ובתלמוד שלנו אמרו שנתקשה משרה במולד
הלכנה ואמר לו כזה ראה וקדש: ומצוה זו מסורה לבית דין
כדתניא בראש השנה בפ' שני אחר שנתקדו העדים שראו את
החדש ראש בית דין אומר מקודש שנה וידבר משה את מועדי
ה' וכל העם ענין אחריו מקודש מקודש מנלן אמר קרא אשר
תקראו אותם כמועדים וגו' קרי ביה תקראו אתם שהרי את' חסר
לוי וכת' מקראי הרי שתי קריאו לכך ענין ב' פעמים מקודש
מקודש: גרסינן במסכת ראש השנה אמר שמואל הלכה כרבי
אליעזר בר' צדוק דאמר שאם נראה שלא בזמנו פירוש בליל
שלישית ואחד אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים פירש
רבינו יצחק אין צריכין ביר' דין לקדשו ביום שלשים ואחד
שכבר קדשוהו שמים מתחילת הלילה וכן מוכיח ביומ' שא'
שם בשלשים ואחד שביר' דין של מעלה רואין שלא קדשו
בית דין של מטה הם עומדין ומקדשין אותו: בית דין שקדשו
החדש בין שוגנין בין מוטעין בין אנוסין הרי זה מקדש
וחייבין הכל לתקן המועדות על ידם אע"פ שיועדין העולם
שטעו שהרי מי שצוה לטמור המועדות הוא צוה לסמוך עליה
כדתניא במסכת ראש השנה שאמר לו ר' עקיבא לרבי יהושע
הרי הוא אומר אתם אתם אתם ג' פעמים לדרוש אחס אפילו
שוגנין אתם אפי' מוידין אתם אפי' מוטעין שהרי בפרש' אמר
באותו ענין כת' ג' פעמים את' חסר' ונחסר לדרשה זו ובלשון
זה אמר ליה ר' יהושע לר' עקיבא עקיבא נהמתני בתמתני: מ' ז
צוה הקבה לחשב התקופות והמזלות ומולדות הלכנה
כדרדשינן במסכת שבת בפרק כלל גדול מזה המקרא
ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים
איווהי חכמה וכינה שהוא לעיני העמי' זו היא הישוב תקופות
ומזלות לפי שביטול התבואות והפירות אחר תקופות החמה
הם הולכי ועוד כי על ידי הישוב התקופות ומזלות יודע מתי
יצטרך לעבר החדש ולעבר השנה כמו שנאמר שמור את חדש
האביב שיהא הפסח בחדש האביב וכו' וזה האמין תקופות
השנה שיהא חגן בזמן האמין ותקופות השנה היא להשבין
החמה כמו שנאמר בקצה השמים מוצאו ותקופתו עד קצותם
ואין נסתר מחמתו: תניא במסכת ראש השנה אמר רבן גמליא
כך מקובלני מבית אבי אבא שאין חדשה של לבנה פחותה
מכח יום וחצי ועג' חלקים ושתי ידות שעה: הלכנה נסחרת
בכל חדש חדש ואינה נראית כמו שני ימים או פחות או יותר
קודם שתדבק בשמש בסוף החדש ואתר שעה שתדבק
בשמש ותראר כמערב בסוף החדש שנסחרת הנה תחילת
החדש ואם יראה הירח ליל שלשים ימים יורה יום שלשים ראש
חדש ונקרא חדש שעבר חדש חסר ואם לא יראה עד ליל אחד
שלשי יום יהיה ראש חדש יום אחד ושלשי יומיה יום שלשים
מחדש שעבר ונקר' חדש שעבר חדש מלא
אומר רבינו משרה כי החשבון של עיבור
שאנו מחשבין עתה המולדות היא השערה
שיתקבץ בה הירח עם החמה במהלכם האמצעי לא במהלכם
האמתי וכו' תולה טעם הדחיות כאשר כתוב לפנים א"ה:
היום והלילה כד' שעור' בכל זמן שנים עשרה ביום ושנים
עשרה בלילה והשעה בחלקה' לאלף ושמונים חלקים ולמדה
חלקו השעה למניין זה לפי שמניין זה יש לו חצי רביעי שלישי
ושת' ותשע וחומש ועישור משייתקבץ החמה וירח לפי חטבו
זה עד שיתקבצו פעם שנייה במהלכם האמצעי כפיכ' תשע
פיר' כ' ימים ויב' שעות ותשע' חלקים וזהו חזון של כל מולד
ומולד

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

כ"ד רס"ל דף י'

ומולד והוא חדשה של לבנה שנה של לבנה אם תהיה יב
 חדש מחדשים אילו יהיה כלה שנתה תתקן פירוש ד' ימי ה'
 שעות תלעו חלקים ושנת החמה היא ששה ימים ורביע יום
 נמצא תוספת שנת החמה על שנת הלבנה יכא דר פירוש
 עשרה ימים כא שעות דר חלקים כשתשליך ימי חדש
 הלבנה שבעה שבעה שהן ימי השבוע ישאר יום אחד
 ושתיים עשרה שעות ותשצג חלקים סימן איב תשצג זו היא
 שארית חדש הלבנה וכן כשתשליך ימי שנת הלבנה שבעה
 שבעה אם שנה פשוטה היא ישאר יתר על השביעיות דח
 תלעו פירוש ארבע ימים ח' שעות תלעו חלקים ולחצי שנה
 עולה בד תלח פירוש שני ימים ארבע שעות תלח חלקים ואם
 שנת מעוברת היא תהיה שאריתה הכא תקפס פירוש ה'
 ימים כא שעות תקפס חלקים ולחצי ישאר ג' קנא פירוש ג'
 ימים יז שעות קנא חלקים ולשארית המחזור שהוא תשע
 עשרה שנה ישאר ב' תקפס פירוש שני ימים יז שעות תקפס
 חלקים

ימים בין קביעות חצי שנה לחצי שנה ובמסכת ראש השנה
 תניא אחרים אומרים אין בין ראש השנה לראש השנה אלא
 ד' ימים בלבד ובשנה מעוברת ה' ימים וכן אם יהיה מולד
 תשרי ב' שעות או למעלה מ' קובעין זה ביום של אחריו
 ואם יהיה יום של אחריו מימי של ארז הרי זה נדחה לשל אחר
 אחריו לפיכך אם יהיה מולד ניסן ב' שעות ותלמב חלקים
 צריך לדחותו ליום של אחריו שאם לא תדחה יבא מולד תשרי
 ב' שעות וכן ג' לאלה דתשרי דהוה ליום ה' פירש גטרד שאין לפני
 אדר העיבור ופי' גטרד שאם יבא מולד תשרי בליל ג' בט' שעות
 ודר חלקים ידחה לחמישי הילכך אדר תלמו דניסן דהוה ליום
 הראוי פירוש שאם יבא מולד ניסן באדר תלמו פי' בליל ראשון
 בארבע שעות ותלמו חלקים צריך לדחותו אחריו שלא יבא
 מולד תשרי בגטרד וכן בטו תקפס תשרי אחר אדר
 העיבור דהוה לשלישי פי' אם יהיה מולד תשרי ביום שני בטו
 שעות תקפס חלקים ידחה הילכך ז'א קנא דניסן אדר
 העיבור דהוה ליום א' פירוש אם יהיה מולד ניסן בשבת ב'א
 שעות וקנא חלקים : בספר רבינו

קף ז (קף ה)

בא פ' ט"ז

סימן א' ב' ג' ה' ו'

איב תשצג	לכל חדש הוצג :
בד תלח	לחצי שנה פשוטה שולח :
ג'ז קנא	לחצי מעוברת תחזיקנה :
דח תלעו	לשנה פשוטה הוקבעו :
הכא תקפס	לשנה מעוברת חוק ומשפט :
וביו תקפס	לשארית מחזור נמצא :

כשתע מולד אחד מן החדשים תשליך עליו איב תשצג יצא
 לך מולד חדש שלאחריו ותדע באיזה יום מימי השבוע ובאיזו
 שעה ובכמה חלקים יהיה וכשלא תדע מולד אחר מן המולדות
 תמנה כל המחזורי שמבראות העולם וכל הביו תקפס תשליך
 על בהוד פירוש ליל ב' ה' שעות דר חלקים שהרי קיימא לן
 שבניסן נברא העולם ביום ראשון ובתחילת ליל רביעי נתלו
 המאורות ומפני קיסרוג חלבנה ונופלת שהתה זט תלמב
 פירוש ז' ימים ט' שעות תלמב חלקים וכשתוסף למפרע בד
 תלח על זט תלמב תמצא מולד תשרי של תוהו שהיה לפני
 ניסן בליל ב' ה' שעות דר חלקים ומתשרי אנו מוכיז לשנים
 ועתה תקבץ כל הביו תקפס ומכל תתוף חלקים תעשה שעות
 ומכל כד שעות תעשה ימים ותשליך הכל בשביעיות וחמדת
 תשליך על בהוד ויצא לך מולד תשרי של תחילת אלף ששי
 שנה רביעית למחזור רסד ליל ג' ה' שעות ער הם עול חלקים :
 שנת החמה עובר על שנת הלבנה יכא דר' ימים כא שעות
 ודר חלקים שהרי שנת החמה ששה ימים ורביע יום ובישול
 הפירות לפי הילוך החמה ואם היה כך הולך ועובר כל השני'
 יבא חג הסוכות באמצע הקיץ ולא יהיה בזמן האסיף ופסח
 באמצע החורף ולא יהיה בחדש האביב ועשו חכמים מחזורים
 של תשע עשרה שנה שיש בהם שתיים עשרה שנה פשוטה
 ושבע מעוברות סימן ג'ז יז יט פירוש שנה שלישית מן
 המחזור וששית ושמינית ושנת אחת עשרה ושנת ארבע עשרה
 ושנת שבע עשרה ושנת תשע עשרה ולסוף המחזור לא תעבור
 שנת החמה את שנת הלבנה כי אם שעה אחת ותפח חלקים :
 אין קובעין ראש חדש תשרי לעולם לא באחד בשבת ולא
 בד' בשבת ולא בערב שבת וסימן להם ארו אלא כשהיה
 מולד תשרי באחד מג' ימים האלו קובעין ראש חדש ביום
 שלאחריו לפיכך אין קובעין לעולם דח ניסן לא בשני בשבת
 ולא ברביעי בשבת ולא בעש וסימן להם כדו שאם לא
 תדחה כדו יבא תשרי באדר ותצטר' לדחותו ויהיה יותר משני

תמצא ביניהם שלשה ימים והיו כסדרן ואם תמצא ד' ימים
 יהיו שלמים בלא כשהיתרה השנת שתצטרף לידע סידור
 חדשה פשוטה אבל אם היתרה מעוברת או תמצא בין יום
 קביעותא ובין קביעותא שלאחריה ארבעה ימים יהיו חדשי
 אותה שנה המעוברת חמרים ואם תמצא ביניהם המשה יהיו
 כסדרן ואם תמצא ביניהם ששה יהיו שלימים יש שם סימנים
 שתסמוך עליהם כדי שלא תטעה בהשבן סידור חדשי השנה
 והם בנויים על עיקרי השבן זה בין פשוטה בין מעוברת ואם
 לעולם כסדרן לפי השבן זה בין פשוטה בין מעוברת ואם
 יהיה זרה בשבת או בשינוי לא תהיה כסדרן לעולם בין
 בפשוטה בין במעוברת ואם יהיה זרה בה בשבת אם פשוטה
 היא או אפשר שיחיו חדשה הסכים לפי השבן זרה ואם
 מעוברת היא אי אפשר שיחיו כסדרן לפי השבן זרה השיב
 רבי משולם בר קלנימוס שלמדנו עיבור החדש ועבור השנים
 גם מפשוטו של מקרא שבכביאי שהרי כתוב במעשה יהונתן
 ודוד והיה החדש וישב המלך על הלחם לאכול ויפקד מקום
 דוד ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא וגומ' והי ממחר החדש
 השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאול אל יהונתן בנו מדוע לא
 בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם מלבד שהיו שני ימים
 ראש חדש והיה אותו חדש מעובר כפי השבן שביד חכמים
 יודעי ביניה לעיתים להסר ולעבר אף על פי שבזמן המקדש
 היו בית דין מקבלין עדות החדש בכל מקום לא היו מקדשים
 זה כי אם יום שלשים או יום שלשים ואחד לפי מצורת השבן
 הלבנה שבידם ועיבור השנה למדנו מהזקיה מלך יהודה שכך
 כתוב ויועץ המלך ושריו וכל הקהל לעשות הפסח בחד השני
 ואין לומר שפסח שני היה שהרי פסח שני לא הוקבע לעבור
 לעשותו כי אם ליהודי כי לעולם העבור עושה הראשון שנאמר
 איש איש כי יהיה טמא לכפש גו איש ניו חה לפסח שינו ואין
 צבור נרחים ועוד כי פסח שני אינו נוהג אלא י' אחד שחישתו
 בארבעה עשר ואכילתו בליל חמשה עשר על מצורת ומרורים
 לפי שפסח שינו הוא תשלום לזביות הפסח ואין תשלום לחג
 המצורת והפסח שעשה הזקיה בחדש השני כל הקהל עשו
 אותו וחגגוהו שבע ימים כשמצה גדולה נמצאו למדין שעבר
 הזקיה השנה מפני הטעם שכת' שם כי לא יוכלו לעשותו בעת
 ההיא כי הכהנים לא התקדשו למדי והעם
 לא נאספו לירושלם וכן שנו חכמי מעברין
 השנה על גליות ישראל שבעקרו ממקומן
 ועדיין לא הגיעו תקופת ניסן היא השעה והוא החלק שתכנס
 בו השמש לתחילת מזל טלה ותקופת תמוז היות השמש בראש
 מזל סרטן ותקופת תשרי היות השמש בראש מזל מאזניים
 ותקופת טבת היות השמש בראש מזל
 גדי וקיימא לן לתקופות כר' יהושע דאמר
 בניסן נברא העולם ביו הראשון ובתחילת
 ליל רביעי נתלו המאורות ושהתה הלבנה שכערה ימים עד
 ליל רביעי של שבוע האחרת בתשעה שעות תרכב חלקים
 מפני קטרונה ונזיפתה ובתחילת ליל רביעי שנתלו המאורות
 או היתה תקופת החמה וקדמה למולד ניסן ז' תלמב דרך
 חשבון התקופה כך היא תדע תחילה כמה מחזורין שלמים יש
 משעת היצירה עד מחזור שתצטרף וקח לכל מחזור מהן שעות
 אות והלפ חלקים וקבץ כל החלקים שעות וכל השעות ימים
 ותנרע מן הכל ז' תלמב והשאר תוסיף אותו על מולד ניסן
 של שנה ראשונה מן המחזור ויצא לך באיזו שעה ובכמה בחדש
 תהיה תקופת ניסן של אותו שנה הראשונה באותו מחזור
 ומכנה תתחיל למנות ז' יום ושבע שעות ומחצה לכל תקופה
 ותקופה ואם תרצה לידע תקופת ניסן של שנה זו שהיא שנה

כך וכך במחזור שאת עומד בו קח לכל מחזורים שלמים שעה
 ותפח חלקים לכל מחזור ולכל השנים הגמורות שלמדו מן
 המחזור יכא ד' פירושי ימים לא שעות ז' חלקים וקבץ הכל
 ותנרע ממנו ז' תלמב והשאר תשליכם כחדשי הלבנה שהם
 כשליש ששג' והשאר פחות מחדש הלבנה תוסיף אותו על
 מולד ניסן של אותה שנה ותדע זמן תקופת אותו שנה בכמה
 יום בחדש ובכמה שעות תקופת ניסן לפי השבן זה אינה
 לעולם אלא בארבע רבעי היום או בתחילת לילה או בתחילת
 יום או בחצי היום או בחצי הלילה ואין בין תקופת לתקופת
 אלא ז' יום ושבע שעות ומחצה סימן התקופת א' זג' ואטר
 פירו' אם תהיה תקופת ניסן בשעה אחת של ליל רביעי תהיה
 תקופת תמוז בו שעות ומחצה של ליל רביעי ותקופת תשרי
 בנ' שעות של יום רביעי ותקופת טבת ב' שעות ומחצה של
 יום רביעי וכן הסדר אם תהיה תקופת ניסן בשעה ז' של רביעי
 לעולם תרחוק האחרת שבע שעות ומחצה בלבד אם תרצה
 לידע באיזו יום מימי שבע ובאיזה שעה תהיה התקופה תקח
 שנים גמורות שעברו משעת יצירת עד שנה שתצטרף והשלך
 הכל ככה כח והשאר פחות משכמה ועשרים קח לכל שנה
 ושנה יום אחד ושש שעות וקבץ הכל ותוסיף עליו ג' ימי והשלך
 הכל שבעה שבעה והשאר מן הימי זמן השעות תתחיל למנותן
 בתחילת ליל אחד בשב' ולאשר יגיע החשבון בו תהיה תקופת
 ניסן ולמה מוסיפין ג' לפי שהתקופה ראשונה של שנת היצירה
 היתה בתחילת ליל רביעי עוד אם תרצה לידע בכמה בחדש
 תהיה תקופת ניסן של שנה זו תדע תחילה באיזו יום מימי
 השבוע יהיה המולד ובאיזה יום יוקבע ניסן של שנה זו וכמה
 שנים עברו מן המחזור ותקח לכל שנה אחד עשר יום ותוסיף
 על סכום הימים שבעה ימים ותשלך הכל שלשים שלשים
 והשאר פחות משלשים תתחיל למנות מראש חדש ניסן אם
 יגיע ליום התקופה מוטב ואם לאו תוסיף יום אחד או שני ימי'
 או שלשה ימים על המנין עד שיגיע ליום התקופה ואם תהיה
 השנה מעוברת תתחיל למנות מראש חודש אדר השני והיום
 שיגיע החשבון באותו יום מן החדש תהיה התקופה לפי ענין
 זה שאמרנו לעולם לא תהא צריך להוסיף אלא יום אחד ושנים
 ושלשה ופלא גדול הוא שתהא צריך להוסיף ארבעה ימים ואם
 מצאת שאתה צריך להוסיף יותר על זה תדע ששעות בחשבון
 ותחזור ותחשוב בדקדוק נחלקו חכמי ישראל בשבת החמה
 שיש מי שאומר שהוא סוף ורביע כאשר אמרנו ויש מי שהיא
 אומר שהוא פחות מרביע וקורין אותה תקופת רב אדא וכן
 חכמי יון ופרס יש ביניהם מחלוקת בדבר זה ולדברי האומר
 שהוא פחות מרביע אומ' שהוא סוף וה' שעות ותתקצו חלקים
 זמח רגעים והרגע אחד מששה ושבעים בחלק ולפי השבן זה
 תהיה תוספת שבת החמה על שנת הלבנה י' ימים לא שעות
 קלא חלקים מ' רגעים סימן להם יכא קלא מ' ח' ולא תמצא
 תוספת במחזור של תשע עשר כלל אלא בכל המחזור מהן
 ישלמו שני החמה עם שני הלבנה הפשוט והמעוברת בין כל
 תקופה ותקופה לפי השבן זה ז' יום ו' שעות ותקיש חלקים
 ז' רגעים וסימן להם ז' ותק' ז' לא וכשתדע תקופת מן
 התקופת אימתי היתה תחזור ותחשוב מאותו רגע מניין זה
 ותדע התקופה של אחריה על הדרך שבארנו בתקופת השנה
 לדברי האומ' רביעי תקופת ניסן לפי השבן זה הייתה בשנה
 ראשונה של יצירה קודם מולד ניסן שתלמב פירושי ש' שעות
 ותלמב חלקי וכן היא לעולם בכל שנה ראשונה של כל מחזור
 קודם מולד ניסן ש' שעות ותלמב חלקים כשתדע תקופת ניסן
 של שנה זו מן המחזור תחשב ממנה ז' יום ו' שעות ותקיש
 חלקים ז' רגעים לכל תקופה ותקופת עד סוף כל המחזור
 נמצאת תקופה האומ' סוף ורביעי יתירה על ז' חלקים וסוף
 רגעים

מחזורי שנת עומד בו קח לכל מחזורים שלמים שעה

הלכות קידושין

קבר

דניע' וסימן כמה אם תרצה לידע מתי תקופת ניסן לפי חשבון זה תדע תחילה חשבים גמורות שעברו מן המהדר ותקח לכל שנה מוח התוספת וחיא יכא קמא מוח וקבץ כל הרגעים חלקים וכל החלקים שעות וכל השעות ימים ותגדע מן דכל ט' שעות ותרמכ' חלקי' והגשאר תשליכנו בחדשי' בחדשי' הלכב' והגשאר שאין בו חדש הלכבה תוסיף אותו על מולד ניסן של אותה שנה וברגע שיהיה הגנין בו תהיה התקופה של אותה שנה כתב רבי משת' נראין לי הרברי' ^{בפי' הקדוש החיים} ^{דף 17} שעל החשבון תקופתו זו היו סומכין לענין עיבור השנה בעת שביטת דין הגדול מצוי שהן מעבדין מפני הזמן או מפני הצורך לפי שחשבון זה הוא אמר' יותר מן הראשון והוא קרוב מדברים שנתבאר בביצטגניגור' יותר מחשבון הראשון שהותר בו שנת החמה שסרת ורביע וחשבון שתי התקופות האילו שבארנו דרכם הכל בקירוב הוא ובמהלך השמש האמצעי לא במקום האמתי אבל במקום השמש האמתי תהיה תקופת ניסן בזמנים אילו בכמו שני ימים קודם שתי התקופות שיוצאין בחשבון זה בין בחשבון מי שמחשב כרביע יום גמור בין למי שמחשב לפחות מרביע.

הלכות קידושין מו

מצות עשרה לקדש אשר כספו או בשטר או בביאור ^{דף כ} וכולן בעדי' כמו ששנינו בתחילת מסכת קידושין בכסף מנולד דכתיב כי יקח איש אשה ובעלה אין קידשה אלא בכסף דכתיב הכסף כי יקח איש אשה וכתוב התם נתתי כסף השדה קח ממני מה קידשה האמורה שם כסף אף קידשה האמורה כאן כסף ושיעור הכסף בפרוטה ובשורה פרוטה ככית הי' ל' וכמה היא פרוטה אחד ^{במצות עם ובגמול} משמונה באיסור האיטלקי וכבר בארנו על פי הקבלה שהפרוטה משקל חצי שעורה ^{לעיל בתחילת מצות} של כסף נקי: ^{בשטר כיצד כתב לה על} ^{הבייר או על החרס אפילו שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת} ^{לי בתך מאורסת לי בתך לי לאנתו הרי זו מקודשת ומן התורה} ^{מניין שמתקדשת בשטר דכתי' ויצאה והיתה מה יציאה בשטר} אף הויה בשטר: ומתקדשת בביאה מן התורה דכתיב ובעלה וצריך עדים לה: וכאשר נתקדשה באחד מאילו שלש נחשבת אשר איש ונאסרה על כל העולם ונאסר היא בקרובותיה דתנאי המקדש את האש' הרי זה אוסר עליו שבע עריות אמה ואם אמה ואם אביה ובתה וברת בתה וברת בנת ואחות כל זמן שהיא קיימת וכולן שנאסרו שעה אחת אין להם חיתר עולמית חוץ מאחות אשתו שאין אסורה אלא בחייה אין הלכה כרוב הונא דאמר חופה קונה מרקא' תלמודא לרב הונא דאמר חופה קונה משמע שאין אנו סוכרין כמותו: תנן האי ש מקדש בו ובשלוחו ^{הם מקדשין וקדושתן} ^{דף 11} והאשה מתקדשת בה ובשלוחה וזה למרנו ממקרא זה ויצאה והיתה מה ביציאה מגרש ומתגרשת על ידי שליח אף בהויה כן' וביציאה מניין דתנאי ושלח מלמד שהאיש עושה שליח ושלחה מלמד שהאשה עושה שליח ושלח ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח: תנן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת אבל אם אמר לו לך וקדש לי אשה פלונית והיא במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר הרי זו מקודשת: אמר רבי יצחק בר' יוסף אמר ר' יוחנן בפרק התקבל ובפי' שני דביור האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם והלך שליח ולא חזיר שליחותו נאסר בכל הגשי' שבעולם בטחוק שליח עוש'

שליחותו וכל אהי' ש לחוש שפא קידש אמה או אחותה או בתה: ואף על פי שהן מותרות לו לעולם היא אסור דהוה ליה כמו האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתיך היא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ומסקינן בפר התקבל במה דברים אמורי' להחמיר אבל להקל אין אומרי' בשל תורה חזקה שליח עושה שליחותו ופלונתא דרב נחמן ורב ששת הוא בפרק בכל מערבין / ושיטה זו כרב נחמן שפוסק רבי' תם הלכה כב' ותו' ולכך לא חש התלמוד להביא דברי רב ששת עם דברי רב נחמן בפרק קמא דהולין: המקדש על תנאי אם נתקני' התנאי מקודשת ואם לאו אינה מקודשת בין שהיה התנאי מן האיש ובין שהיה מן האשה: וכל תנאי שבעולם בין בקידושין בין בגרושין בין במקום וממכר בין בשאר דיני ממון צריך להיות בתנאי ארבעה דברים / ואילו חן שיהא התנאי כפול והן קודם ללאו ושיהא התנאי קוד' למעשה ושיהא התנאי דבר שאיפשר לקיימו וכל אילו הארבעה היו כתנאי בני גד ובני ראובן ותנן דבי מאיר אומ' כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי דכתיב ביה אם יעברו בני גד ובני ראובן ונתתם וגו' ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם / ואף על פי שהכמים חולקין על רבי מאיר הלכה כרבי מאיר דבפרק מי שאתו סוברים שמואל ורבא כמותו הלכה למעשה / ואם חסד התנאי אחד מארבעה דברי' לו הרי התנאי בטל וכאילו אין שם תנאי כלל אלא תהיה מגורשת או מקודשת ויתקיים המקום או המתנה וכאילו לא התנה כלל: שנינו בפי' האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זו הרי זו מקודשת והוא יתן / ואיתמר עלה רב הונא אמ' והוא יתן פירוש והרי היא מקודשת מיד ועליו לקיים התנאי ואם פשטת ידך וקבלה קידושין מאמר בין קידושין לנתירה קידושי' אינו כלום שכובר כרבי מאיר דאמר כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי / והלכה כרב הונא שר' יוחנן סובר כמותו שם / וגם רבי אליעזר דפסקינן שם כמותה בפרק קמא דקידושין ^{בפי' ההלכות אישיות} ^{דף 11} סובר כרב הונא: כתב רבינו משה שכל האומר מעכשיו אינו צריך לכפול התנאי ולא להקדים תנאי למעשה אלא אף על פי שהקדים המעשה תנאו קיים אבל צריך להתנור' ברבר שאיפשר לקיימו אבל אם התנה ברבר שאי אפשר לקיימו הרי זה כמפליג ברברים ואין שם תנאי / וכן האומר על מנת הרי הוא כאומר מעכשיו / ואין צריך לכפול התנאי ולא להקדימו למעשה / ונראה לי דעתו בזה שאף על פי שבפרק מי שאתו מוכיח דאפילו בעל מנת מצריך רבי מאיר כפילות אין הלכה כמותו בזה דרב אשי ורבא סוברים דכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ושם באותו ענין דמעכשיו אינו מצריך כפילות: מסקינן שם בפ' שני דקידושין שהמקדש בגזל שלה אינה מקודשת ואם שידך קודם לכן ואח' קדשה בגזל שלה מקודשת / קדשה בגזל של אחרים אם נת' יאשוו הבעלים מאותו הגזל מקודשת ואם לאו אינה מקודשת: מסקינן שם בפר' ראשון המקדש במלוח אינה מקודשת אפילו היתה בשטר כיצד כגון שהירד לו אצלה חוב דיבר ואמר לה הרי את מקודשת לי דיבר שיש לי בידך אינה מקודשת מפני שכלוה להוצא' ניתנה ואין כאן דבר קיים ליהגו' בו מעתה שכבר הוציא אותה דיבר ועבר הנאתו והמקד' במלוח ובפרוטה דעתו לקדשה בפרוטה כדמסיק רבא בפרק שני דקידושין ומתקדשת באותה פרוטה / פי' רבינו מששון דוקא ^{ספ' מצנ'} ^{יו ב 16 ii} כשאמר

במצות עשרה לקדש אשר כספו או בשטר או בביאור ^{דף כ} וכולן בעדי' כמו ששנינו בתחילת מסכת קידושין בכסף מנולד דכתיב כי יקח איש אשה ובעלה אין קידשה אלא בכסף דכתיב הכסף כי יקח איש אשה וכתוב התם נתתי כסף השדה קח ממני מה קידשה האמורה שם כסף אף קידשה האמורה כאן כסף ושיעור הכסף בפרוטה ובשורה פרוטה ככית הי' ל' וכמה היא פרוטה אחד ^{במצות עם ובגמול} משמונה באיסור האיטלקי וכבר בארנו על פי הקבלה שהפרוטה משקל חצי שעורה ^{לעיל בתחילת מצות} של כסף נקי: ^{בשטר כיצד כתב לה על} ^{הבייר או על החרס אפילו שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת} ^{לי בתך מאורסת לי בתך לי לאנתו הרי זו מקודשת ומן התורה} ^{מניין שמתקדשת בשטר דכתי' ויצאה והיתה מה יציאה בשטר} אף הויה בשטר: ומתקדשת בביאה מן התורה דכתיב ובעלה וצריך עדים לה: וכאשר נתקדשה באחד מאילו שלש נחשבת אשר איש ונאסרה על כל העולם ונאסר היא בקרובותיה דתנאי המקדש את האש' הרי זה אוסר עליו שבע עריות אמה ואם אמה ואם אביה ובתה וברת בתה וברת בנת ואחות כל זמן שהיא קיימת וכולן שנאסרו שעה אחת אין להם חיתר עולמית חוץ מאחות אשתו שאין אסורה אלא בחייה אין הלכה כרוב הונא דאמר חופה קונה מרקא' תלמודא לרב הונא דאמר חופה קונה משמע שאין אנו סוכרין כמותו: תנן האי ש מקדש בו ובשלוחו ^{הם מקדשין וקדושתן} ^{דף 11} והאשה מתקדשת בה ובשלוחה וזה למרנו ממקרא זה ויצאה והיתה מה ביציאה מגרש ומתגרשת על ידי שליח אף בהויה כן' וביציאה מניין דתנאי ושלח מלמד שהאיש עושה שליח ושלחה מלמד שהאשה עושה שליח ושלח ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח: תנן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת אבל אם אמר לו לך וקדש לי אשה פלונית והיא במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר הרי זו מקודשת: אמר רבי יצחק בר' יוסף אמר ר' יוחנן בפרק התקבל ובפי' שני דביור האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם והלך שליח ולא חזיר שליחותו נאסר בכל הגשי' שבעולם בטחוק שליח עוש'

הלכות קידושין

קנה

דרכי נחמן בר יצחק אומר דקסבר ר' יוסי ברבי יהודה דמעות הראשונות לקידושין ניתנו ופליגי זה אין לדקדק כלום מרר' יוסי ברבי יהודה מכל מקום מתוך הסברה יש לדקדק כך לדברי הכל כאשר בארנו אמנם סוגיית התלמוד מוכחת דלא כרב נחמן בר יצחק שהתלמוד נושא ונותן ולכסוף אמר הרב נחמן כן: אם יקשה לך על פסק זה והלא אין מעשה קטן כלום

עס כדף יט

עס

מרת הדיקון דף כט

דף ס ד

מהחיותו מרת' דהלכות אישות דף רלג - וכן פסקו דף קכ"ט ע"י פתחו דף כס

דף תג

הכי איתן לגבי נט בבל דניסין דף רלג וזהו סקולין דהא איתקו להדי כמ' תתא דקידושין דף ט' וטובתה רבתי

דף תה

דף יב כל הכותף

ע"ס כתי

מרת תתא דקידושין דלעיל ועוד טעם תתא ליתר טע' עס

דף ז' וכל הכותף תולדות טלמי ע"ס דף קכ"ט ע"ב

מרת האם חתם דף יל

דף תח

תחיתו חתמי תח מ האים חתמו דף ל

שיהיה בכסף שיקדש שוה פרושה לכל אחת ואחת ויש לאחת מהן או לאחר ליקבל הקידושין על ידי כהן מדעתו האומר לאשה התקדשי לי בדינר זה נטלתו חרקה לפני לאור או לים או לכל דבר האבד אינה מקודשת וכן אם אמרה תניחו לאבא או לאביך אינה מקודשת על מנת שיקבלם לי הרי זו מקודשת כדאית' ככריתא וכן אם היה מוכר פירות או כלים וכיוצא בהם ואמרה לו תן לי מעט מאילו ואומר לרה אם אתן לך תהא מקודשת לי אם אמרה הן נתן לה הרי זו מקודשת אבל אם אמרה תן לי מהם או השלך לי או דברים שענינם שאומרת לא תשחק עמי בדברים אילו אלא תן לי בלבד ונתן אינה מקודשת כך פוסק הלכה במסכת קידושין בפרק קמא גרסינן בפרק האומר אמר רב נחמן אמר שמואל המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושין אפילו שניהם מודים וכן אמרו משמיה דרב המקד' בעד אחד בי דינא רבה אמרו אין חוששין לקידושין מאן בי דינא רבה רבינו הקדוש מתוך כך פוסק בהלכות גדולות ורב אלפס להקל אמנם בסוף הסוגיא אומר מאי הוי עלה רב כהנא אמר אין חוששין רב פפא אמר תששין ואלא נפסק הלכה כמי ודאמי לחמור כך פסק הרב רבי אליעזר ממין כתוב בהלכות גדולות הוכח דקידוש בפסולי עדות דרבנן קידושי מעליא לא חו ער דהורד מקדש בעדים כשיריים ואפילו הכי לא משתריא לעילא אלא בגיטא וליכא בין פסולי עדות דאורייתא לפסולי עדות דרבנן אלא לגט אשה כלבד אבל לכל עדות שבתורה כתיב וינחז כמו שאילו פסולים כך אילו פסולים קטנה שקדשה עצמה בתי אביה אין קידושיה קידושין ואין נישואיה נישואין וקטנה דאיתיה לאבמה כמדינת חים ואנסבתה אמה ואחיה אשאלת חדא מילתא קמי רבנן כמר זימנין ואמר דשפיר עבדן דנישואין תיקנו לה לקטנה אי איתיה לאב מקדש לה קידושי תורה ואי לא מינסבא בתקנתא דרבנן וכמה דגדלה גדלי נישואי דידה וכדאיתא אב לא צריך לקדשה עד כאן דבלי הלכות גדולות ורבינו יצחק אומר שאין נישואיה נישואין אפילו מדרבנן תדע שהרי בפ' שני דקידושין שמביא משנתנו דריש יצמות וכל העריות והנשואות לאחים אם מתו או מיאנו צרותיהן מותרות להתייבם ומדקדק קידושה מאן אלימא דקדושה אב במיאן סגי לה והלא צריכה גט ולמרה אינו מעמידה בענין שפירש בהלכות גדולות וגדולה מו' אומר רבינו מנחם שאפילו לקימה אסור שמא קידושה אביה לאזר ואינו נראה לרבינו יעקב ולרבינו יצחק לאסורה עליו מחמת הששא זו שאם באת לחוש לכך אם כן אסמת אבירה במדינת חים תאסר לכל דשמא קידושה אביה ואין אנו יודעין למי חרש שגשא פקח וכן חרשת שגשאת לפקח אין קידושיה קידושין גמורין מן התורה אלא מדברי סופרים לפיכך אם בא פקח וקדש אשת חרש הפקחת הרי זו מקודשת לשיני קידושין גמורין ונותן גט והיא מותרת לבעלה החרש אבל השוטה שקדשה פקחת ופקח שקדש שוטה אין כאן קידושין כלל לא מדברי תורה ולא מדברי סופרי כדאיתא ביבמו פ' חלש: סריס שקדוש בין סריס חמה בין סריס אדם בין איילנית שנתקדש הרי אילו קידושין גמורין: טומטום והגדרו גיטום שקדשו אשה או שקדשם איש הרי אילו קידושי ספק ועדיין גט מספק: המקדש אחת מן העריות לא עשרו כלום שאין קידושין תופסין לא בחייבי מיתות ולא בחייבי כריתות וזין מן הגדו: אמרינן בפרק הגגוש אשת איש שפשטה ידה וקבלה קידושין כאחר בפני בעלה הרי זו מקודשת

בסקת הקידושין דף ט

עס

עס

עס דף תל"ט

דף ת"ך

דף כ

כל הכותף סלה סוף מרת' א סתתים דף ת"ה ובה סדרות חת' ופסקו עס סלה דף כ"ט וריס דף כ"ט

דף ק"כ

כך חתמה כל הערל דף קכ"ט ובה סדרות דף ח' ובה סדרות חים דף קכ"ט

בסקת האומר דף קכ"ט

כדף ק"ס

דף ט"ט כל הכותף

ד'ין הטוטול פסוס וכלת' סהוא מסת זכר כ' הערל דף קכ"ט ובסוד דכריתות דף י"ב ובפירוש גיטום סוסין ככריתות דרבי וכן ס"א ה' כריתות כותף ח' זכר אש נקובה ככל הערל דף פ"ג וכן פסק רב אלפס ע"ס דף ת"ל והחיותו בלך דהלכות אישות דף ל"ה

כ"פ מאן

הלכות קדושים

לשינוי שואשה שאמרה לבעל גרשתני נאמנת הזקה אין אשה
בעיה פניה בפני בעלה כדאמר רב המנוא
שם ובפרק התקבל פוסק רבי יצחק כמותו
שבכל מקום מקשרה מרביו אע"ג דבסוף
גדרים משמע דרבא פליג עליה אבל
קדשה אחר שלא בפני בעלה אין תופסין בה קדושי עד שתביא
האיר שנתגרשה קודם שתקבל הקדושין
דכל שלא בפניו מעוזה: המקדש אחת מן
השני או מאיסורי לאוין או מאיסורי עשה
הרי זו מקודשת קידושין גמורים: ויבמה
שנתקדשה לזר היא מקודשת: בספק שנסתפק להכמיס אם
הקידושין תופסין ביבמה כשאר הייבי לאוין או אין קידושין
תופסין בה כערוה כדאיתא במסכת יבמות פרק האשה
לבה ונחלקו בה רב ושמואל ואף על פי שאמרו לו לכוונס אינס
מכל אילו הרי זה מגרש בגט: המקדש גויה או שפחה אינס
קידושין אלא הרי היא אחר הקידושין כמו שהיתה קודם
הקידושין וכן גוי ועבד שקדשו בת ישראל אין קידושין קדושין:
גרסינן בירושלמי דפרק הערל בניין שאין קידושין תופסין
באשת איש רבי אמי בשם רבי ינאי אומ' ויצאה מכיתו והלכה
והיתה לאיש אחר לכשתצא מביתו דווקא לאיש אחר פרט
לקדושת מכאן שאין קדושין תופסין בהן: ישראל משומד
שקדש אף על פי שעובד עבודה זרה ברצונו הרי אילו קדושין
גמורים הציבה כמנו גט כדאיתא בפרק הוולף: מוכיח בפרק
קמא דקידושין שאם קידש אשה באוכל או בכלי וכיוצא בו
ששה פחות משה פרושה הרי זו מקודשת מספק הציבה גט
מספק שמה דבר זה שיה פרושה במקו אחר:
וזראה לרבינו משה שאם קדש בתבטול
או בירק שאינו מתקיים וכיוצא בהם אם
לא היה שיה פרושה באותו מקום אינה מקודשת כלל שהרי
דבר זה אינו מגיע למקום אחר עד שיפסד ויאבד הלא יהיה
שזה כלום: והמקדש בדבר שאסור בהנאה אינה מקודשת
כדאיתא בפרק שני דקדושין ואפילו היה אסור מדבריה כגון
חמץ בשעה שישית מיום ארבעה עשר אינה
מקודשת כדאיתא בפרק קמא דפסחים: דף ז' וכן כו' ט
עבר ומכר דבר האסור בהנאה וקדש בדמיו
הרי זו מקודשת והלכתה ליה לא יקדש כדאיתא בנדר' בפרק
השותפין: ואסור זה מדבריה לו לבדו אבל
לאחר מותר חוץ מעבודה זרה שאם קידש
בדמיה אינה מקודשת מפני שדמי עו'
אסורין בהנאה כמות: האומר לאשה הרי את מקודשת לי
בדינר זה על מנת שתזויריה לי אינה מקודשת בין החזירה
בין לא החזירה שאם לא החזירה הרי ליה
הגיע לידה כלום: המקדש האשה על מנת
שאינו לה עליו שאר כסות ועונה אומרת
לו בשאר וכסות תנאך קיים כרבי יהודה
מפני שהוא תנאי שבממון אבל בעונה
תנאך בטל שהתורה חייב אותך בעונה והרי זו מקודשת
ואתה חייב בעונתה ואין בידך ליפטור עצמך בתנאך
זכן כל כיוצא בה: האומר לאשה הרי את מקודשת לי
בכנדים אילו שהם שוים המשים זה והיו של משי וכיוצא
בו שהאשה מתאוה להם: אם היו שוים המשים זה הרי זו
מקודשת משעת לקיחה ואין אומרים יושמו בשוק ואחר כך
תהא מקודשת כדי שתסמוך דעתה: אלא הואיל והם שוים
כמו שאמר הרי זו מקודשת משעה ראשונה ואם אינם שוים
דף ט אינה מקודשת: כך פוסק בפרק קמא דקידושין במסקנא
דף ז דשיראים אינם צריכין שומא כרבה כאשר בארנו: ומדקדק

דף נב

דף נכ

דף נז

דף יכ

דף כז

דף כו

דף מז

דף כח

דף כט

דף ס

דף סא

דף סב

דף סג

דף סד

דף ז' וכן כו' ט
דף ז' וכן כו' ט
דף ז' וכן כו' ט

כס' דבמות דף כ
וכס' דקדושין דף
טו ופ'

כס' דהלכות אישות
דף לכה

דף ז' וכן כו' ט
דף ז' וכן כו' ט

כס' דהלכות אישות
דף כח

כס' דהלכות אישות
דף ז' וכן כו' ט
דף ז' וכן כו' ט

כס' דהלכות אישות
דף ז' וכן כו' ט
דף ז' וכן כו' ט

כס' דהלכות אישות
דף ז' וכן כו' ט
דף ז' וכן כו' ט

כס' דהלכות אישות
דף ז' וכן כו' ט
דף ז' וכן כו' ט

רבינו יעקב למה אינו אומר בפירו' שהלכה כדבא כמו שמזכיר
שם שאר אמוראים שפוסק כמותן ומתוך כך אומר רבי יעקב
שדעת התלמוד לפסוק דווקא בשיראין וכיוצא בהן כגון
שבעת של זהב בלא אבן אין צריכין שומא מפני ששומתן
ידועה קצת אבל במקדש בטבעת שיש בה אבן פעמים שיש
בה אבן טובה ופעמים שהאשה סבורה שהאבן שיה יתר ממנה
שהיא שיה היא צריך שומא אף על פי שאמר לה כך היא שיה
ואפילו אמר ליה התקדשי לי בזו כמנהג שהיה שורה ומכאן
סמכו שלא לקדש בטבעת שיש בה אבן: בפרק המדיר אמר
רבי אמי המקדש כפחות משהו פרושה או במלוח וחזר ובעל
סתם בפני עדים צריכה גט שעל בעלה זו: סמך ולא על אותן
קידושין הפסולים הזקה היא שאין אדם מישראל הכשרים
עושה בעילתו בעילת זנות והרי בידועה לעשותה בעילת
מצוה: האומר לשתי אחיות הרי אחת מכם מקודשת לי ונתן
להו פרושה או שקבלתה אחת על ידי חבירתה: וכן אומ' לאב
הרי אחת מננותיך מקודשת לי וקבל האב קדושין אף על פי
שקדושין אילו הן קידושין שלא נמסרו לביאה שאמרו לו לבה
על אחת מהן אף על פי כן קידושין תופסין בהן וכולן צריכין
כמנו גט דהלכה כאביו שאמרו כן במסכת קידושין: שנינו
בפרק שלישי דקידושין ומביאה בפרק שני המקדש בתו סתם
אין הבגרת בכלל אפילו עשאתו הבגרת שליח דלא שביק
איניש מצוה דרמיה עליה ועביד מצוה דלא רמיה עליה
להשיא בגרת: מכאן מדקדק רבינו
יעקב שאם שירך אחרת מבנותיו לאחד
ואמר לו בסתם בתך מקודשת לי מסתמא
המשודכת קדש כיון שיש עליו חרם תקנת
קהילות לא שביק לה ומקדש האחרת ואפילו במקום שאין
תקנה מכל מקום שארית ישראל ליה יעשו עולה כמו שאמר
שם: וכל שכן אם המשודכת במקרה החרון והאב שדעתו עליה
וכל שכן אם אמר לו בתך הגדולה ואין לו בגות כי אם מאשה
אחת שאו אין שום ספק שגדולה שבחלן רצה לומר כדאיתא
בפרק האומר דאמצעות שמה אית לה: בתחילת פרק שלישי
דקדושין אמר העושה שליח לקדש לו אשה והלך השליח
וקידשה לעצמו הרי זו מקודשת לשליח ואסור לעשות כן: וכל
העושה דבר זה וכיוצא בו בשאר דברי מקח וממכר נק' (רמב"ם)
רע: תכן בפרק המגלש יצא לה טם בעיר שהיא מקודשת
הרי זו מקודשת: ואמר עולה כמרא וכן תני לוי לא שישמעו
קול הברה אלא שיהו נרות ודלקות ומטות מרעעות ובני אדם
נכנסין ויוצאין ונשים טוות לאור דבר ושמוחת לה ואומרות
פלונית נתקדשה היום: עוד אמר שם
דף ט' וכן כו' ט
כיון ט' הביאו

דף עב

פ"ב דף נב

דף עב

דף נז

דף ס

דף כח

דף כו

דף מז

דף כח

דף ס

פ"ב דף כב

דף כ

דף נב

כס' דבמות דף ז

כס' דבמות דף ז

דף ז' וכן כו' ט

דף ז' וכן כו' ט

דף ז' וכן כו' ט

דף ז' וכן כו' ט

דף ז' וכן כו' ט

דף ז' וכן כו' ט

דף ז' וכן כו' ט

דף ז' וכן כו' ט

שם דף ז' הזמן אינו מעלה לה מזונות : הנו רבנן מברכין ברכת חתנים

בעשרה כל שבעה אמר רב יהודה והוא שכאו פנים חדשו ומה היא ברכת חתנים בורא פרי הגפן שהכל ברא לכבודו ויצר האדם אשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו וגורם רב סעדיה ובעלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בניין ערי

עד ברוך אתה ה' יוצר האדם : שוש תשיש ותגל עקרה בקיבוץ בניה לתוכה כשמתה ברוך אתה ה' משבח ציון בבניה : שמו תשמח ריעים האהובים כשמתך יצירך בגן עדן מקדם ברוך אתה ה' משבח חתן וכלה : ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רנה דיעה חרה אהבה ואהרה ושלו וריעו במרה ה' אלהינו ישמע בערו יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצולות חתנים מחופתם ונערים ממשחה נגינתם ברוך אתה ה' משבח חתן עם הכלה : יש מפרשים כי שלשה ברכות אילו שהכל ברא לכבודו ויוצר האדם : ואשר יצר את האדם : לכך מתחילות בברוך אף על פי שסמכות לברכות שלהם מפני שחן מצוות אס לא היו פותחות בברוך היו נראו כאחת וקשה דברושלמי מקשה על ברכה הסמוכה לחבירתה והרי הברכה ומתוך שניא היא שמתחלה רבי מפרש : ומה הקשה והלא מצוות הן ורבי שלמה פירש כי אין סדר הוינו מתחיל כי אם מאשר יצר את האדם ואילך אבל שהכל ברא לכבודו נתקנה לשבת לארון הכל שנעשה שושבין לאדם הראשון והיה ראוי לברך משערה אכיפת העם לא מכנסן על הכוס ויוצר האדם מפני שנבראו אדם ואשתו בשני פעמים אמר ר' יצחק אר' יוחנן מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה וחתנים מן המנין : רב אשי איקלע לבי רב כובא וימא קמא כריך כולהו למחר אמר להו אי איכא פנים חדשות מברך כולהו ואי לא לא : ואמר רבינו יצחק דווקא פנים חדשות שדרך להברכה בשבילם כגון אדם חשוב ואפילו בא קודם החופה האילו ושהא שם לכבוד החופה כתב מורי שמכרך כולם ועוד אמר רבינו יצחק כי שבת נקראת פנים חדשות דאימא במדרש מזמור שיר לויים השבת אמר הקב"ה באו פנים חדשות לכאן נאמר שירה : ואם לא באו פנים חדשות וימא קמא מברך כולהו ככאן ואילך כל שבעת ימי המשחה מברך שהשמה במעונו ואשר ברא ומפני שברכה זו היא יחידה לפעמים לכך פותחת בברוך שאינה נחשבת ברכה הסמוכה לחברתה ומשבע ועד שלישי מברך שהשמה במעונו אפילו לא באו קרואין לכבוד החופה ובזמן הזה ערבה כל שמה ולא נהגו לברך כלל אחר שבעת ימי המשחה :

ובפרק קמא דכתובות מסקינן כי אלו מן ששאל אלמנה אין מברכין אלא יום אחד בלבד : גרסינן בפרק קמא דכתובות כל הנהגה מסעדות חתן ואינו משבחו עובר בחמשה קולות קול ששון קול שמחה קול חתן וקול כללה קול

אומר הודו : אמרו חכמים שאסור לשהות עם אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה

ואחר כך יהיה מותר באשתו והחתן נותן שכר הסופר וכמה הוא כותב לה אם היא בתולה אין כותבין לה פחות ממאתים דינרים ואם היא בעולה אין פותחין לה במארה דינרים והווי וקרא עיקר כתובה : ואם הוא רוצה להוסיף לה אפילו ככר זהב מוסיף ודין העיקר ודין התוספת רוב הדברים אחד הוא לפיכך כל מקום שנאמר כתובה סתם הוא העיקר והתוספת כאחד ומספר הכתובה כלמד שכתובה בתולה מן התורה מכמוהו הכתולות שכתוב שם כסף וזוי מאתן דחווי ליה מדאורייתא : ותני בפרק בתרא דכתובות נשא אשה בקפושקיא וגרשה בארץ

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

והיה נשואה חתונה ויהיה נשואה חתונה

ישראל נתן לה ממעות ארץ ישראל שאינם כל כך טובים רבן שמעון בן גמליאל אומר נתן לה ממעות

קפושקיא דקסנר כתוב דאורייתא ואמר רבן יוחנן כל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתו הלכה כמותו ואף על פי שאומר שם באותו פרק על כריתת אחרת לאפוקי מדרבנן שמעון בן גמליאל כמו כן בפרק המגרש מצינו לאפוקי מדרבנן יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ופוסק רב נחמן הלכה כמותו בפ' ישנה ליה : והשקל הוא ארבעה דינרי והדינר שש מעה והמעו על פי הקבלה היא משקל וכן תבאר לעיל שש עשרה שעירות : חכמים תקנו כתובה

לא למנה שלא תדא קלה בעיניו להוציאה וכל הפחות לכתולה ממאתים ולא למנה מנה בעולתו בעולת זנות : אחד הותב כתובה בשטר ואחד שהעידו עליו עדים וקנו ממנו שהו חיוב לה מאה או מאתים כמקום שאין כותבין : וכן אם נתן לה בשטר לין כנגד כתובתה אף במקום שכותבין : הרי זה מותר לבעול עד שיחא לו פנאי לכתוב כראותא בפרק קמא דכתובות דק שיקבל עליו אחריות אם יאכזרו או יזלו כדוכח בפרק אף על פי : בפרק נערה מסקינן דארוסה שמתה אין לה כתובה ואינו חייב לקבורה אבל בת הוא נוכח כותבתה : גרסינן בירושלמי דנערה קל היא בתנאי כתובה שכל מקום אדם מוכח בכתובה וכאן אף בדברים ובכל מקום אין אדם מוכח אלא למי שהו בעולם וכאן אף למי שאינו בעולם : הרכנס את האשה ולא כתב לה כתובה או שכתב ואבד שטר הכתובה או שמתה כתובה לבעלה או שמכרה לו כתובה חוזר וכותב לה עיקר כתובה אם רוצה לקיימה אבל המוכרת כתובתה לאחרים בטובת הנאה אינו צריך לכתוב לה כתובה אחרת שלא תקנו לה חכמים כתובה אלא שלא תהא קלה בעיניו להוציא ואם הוציאה משלם כתובת לה קח

כדרך שהיה משלם לה אם לא מכרה : בפ' וחולץ משמע שמתה לאדם אשה בכל יומי חזול ואפילו בתשעה באב בין ביום ובין בלילה : מתיר במגילת סתרים לאדם אשה כמועד שלא יקדימו אחר והביא ראייה מן הירושלמי דסוף ביצת אבל אין נושאין : וכן אמרו חכמים שאין נושאין נשי במועד ואפילו בחול המועד לפי שאין מערבין שמה בשמחה ומפרש בירושלמי שנאמר מלא שבוע זאת ונתנה לך נס את זאת : וגם אמרו במסכת ביצה שאין מקדישין שבת ומעמידה שם בשיש לו אשה ובנים דלאו מצוה קא עביד : אמרינן בפרק קמא דכתובות הנושא בתולה שנתארמלה או נתגרש או נחלצה מן הארוסין נתארמלה או נתגרשה או נחלצה כתובה ממאתים : ואם מן הנישואין כתובה מנה שמשנאת הרי היא כבעולה :

קטנה מבת שלש שנים ויום אחד ולמטרות שנבעלה אפ' בא עליה אדם גדול ככותבתה מאתי שסופה שתחזור להיו בתולה בשאר בתולות : וכן גדולה שבא עליה קטן מכן תשע שנים ויום אחד ולמטה ככותבתה כאתים כאילו לא נבעלה כלל שניארת בן תשע ויום אחד ביאתו ביאה פחות מזה אין ביאתו ביאה : כשנושא אדם אשה בין בעולה בין בתולה בין גדולה בין קטנה אחת בת ישראל ואחת הנותרת ואחת המשוחררת יתחייב לה בעשרה דברים ויזכה הוא בארבעת דברים : והעשרה שלשה מן התורה ואילו הן שארה כמותה ועונתה : שארה אילו מזונותיה : כמותה כמשמעות : ועונתה לבא עליה כדרך כל ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

ספ מצו' יו ד 16 illi הארץ

הלכות גרושין

ואין וחסדק מדברי סופרים וכולם תנאי בר הם האחר
מהם עיקר כתוב וואצרי נקרא תנאי כתובה
ואילו הן לפראותה אם חלתה לפדותה אם
נשבת ולקברה אם מתה והיות נזונה
מנכסיו ויחבת בבית אחרי מותו כל זמן אלמנותה והיות
בנותיה ממנו נזונה מנכסיו אחרי מותו עד שיתארסר והיות
בניה הזקין ממנה ירשי כתובתה יתר על חלקם בירשה עם
אחיהם והארבעה שוכה בהן כולן מדברי סופרים ואילו הן
להיות מעטה ודיה שלו והיות מציאתה שלו ושואה אוכל
פירות נכסי מלוג שלה בחייה ואם מתה בחייו יירשנה והוא
קודם לכל אדם בירושתה ועוד תקנו חכמים שיהא מעטה ידי
האשה לבעלה כנגד מונותיה ופרייתה כנגד אכילת פירות
נכסיה וקבורתה תחת ירושתה לכתובתה לפיכך אם אמרה
האשה איני נזונה ואיני עושה שומעין לה כרפסוק בפרק
אחרון וכתובות אבל אם אמר הבעל איני זנך ואיני נוטל
כלום ממעטה וידי אין שומעין לו שמה לא יכפיקו לה מעטה
ידיה במזונותיה ומפני תקנה זו יחשבו המזונות מתנאי כתובה
כל הדברים האלה אף על פי שלא נכתבו בשטר הכתובה
ואפילו לא כתבו כתובה עדיין אלא נשאה סתם כיון שנשאר
זכה בר דברים שלו הוזהרה האשה בעשרה דברים שלה ואינה
צריכה לפרט הנכסים שמכנסת אשה לבעלה בין קרקע בין
משלשין בין עבדי אעפ שהן נכתבין בשטר כתוב אין נקראין
ע קר כתובה אלא נדוניא שמהם ואם קבל הבעל אחריו הנוניא
עליו נעשית ברשותו ואם פחתה פדתה לו ואם הותיר הותירה
לו הרי זו נקרא נכסי צאן ברזל וככלל כתובה מזכיר התלמוד
ואם לא קבל אחריו הנוניא עליו אלא הרי היא ברשות האשה
אם פחתה פחתה לה ואם הותירה הותירה לרר הרי זו נקרא
נכסי מלוג וכן מפרש במשנה פר' אלמנה לכהן גדול ביבמות
ובבראשית רבה בעון קומי ריש לקיש מהו מלוג אם זהו מח
דאיתמליב מליג פי הערוך ענין מליגת הראש הוא שתולשין
השער לבד ועוזבין העור כך הבעל אוכל
פירות ועוב הקקין וכן כל נכסים שיש
לה לאשה שלא חכנסה אותן לבעלה ולא
כתבה אותן בכתובת לא נשארו לה לעצמה
אונפלו לר בירוש' אחר שנתארסה או נתנו
לה כמתנה הכל נקראים נכסי מלוג שכולן
ברשותה הן ואין נקרא כתובה אלא עיקר
כתובה שהוא מנרה או מאתים עם התוספת נכסי צאן ברזל
בלבד דין תוספת הכתוב כדון העיקר ולא תקנה לגנות
כל זמן שתרצה אלא הרי היא כחוב שיש לו זמן ואין הכתובה
נבנית אלא לאחר מיתת הבעל או אם גירשה וכן התקינו שאם
היה לבעל שדות שובות שנקראות עידית ורועות שנקראו
זבורות ובינונית ובאתה האשה לגנות כתובה ממנו שלא
תנברה כי אם מן הרער שבנכסיו והיא
הנקראת זבורת וכן התקינו כשתבא
לגנות אחר מותו לא תנכה עד שתשבע
בנקיטת הפץ שלא הניח אצלה כלום ולא מכרה לו כתובתה
ושלא מחלה אותה ואפרי בפ' ערה הלכתא כרב דאמר שמין
לה כל מה שעליה ופוחתין אותו מכתובתה אבל אם גירשה
לרצונה גובה בלא שבעה ואין שמין כסות שעליה שהרי לקחן
לה וכתבה בהן והוא רצונה להוציאה ולא היא כן כתב רב
אם וכן התקינו שלא תנכה האלמנה כתובתה לא מן הקרקע
ואינה גובה משבח ששבו נכסים לאחר מיתת הבעל ואין
הבנות נזונות לאחר מיתת אביהן משבח ששבו נכסי לאחר
מותו כדאיתא בפר' יש בכור ואינה טורפת בכתובתה משבח
שהשיבו הלוקח אף על פי שבעל חוב גובה את השבח ודברים

עס דף כה

עס דף כז

כיום מר אף על פי דף כד

כיום מר אף על פי דף כה

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כט

כיום מר אף על פי דף ל

כיום מר אף על פי דף לא

כיום מר אף על פי דף לב

כיום מר אף על פי דף לד

כיום מר אף על פי דף לה

כיום מר אף על פי דף לו

כיום מר אף על פי דף לז

כיום מר אף על פי דף לח

כיום מר אף על פי דף לח

כיום מר אף על פי דף לט

כיום מר אף על פי דף לט

כיום מר אף על פי דף לט

תוספת בס' גמיה סוכת דף כב ובס' מי שיה' בס' דף כג

דף עס ומפיה תנאי כתובה דף עט

תוספת בס' גמיה סוכת דף כב ובס' מי שיה' בס' דף כג

כיום מר אף על פי דף כה

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כז

אילו מקולי כתובה הן תקנו הגאונים ככל הישיבות שתהיה
האשה גובה כתובה אחר מות בעלה אף מן המטלטלין כדרך
שתקנו לבעל חוב לגבות מן המטלטלין ופשוטה תקנה זו בכל
ישראל וכן שאר תנאי כתובה כולן בכתובה הן וישנן
במטלטלין כמקרקעי הן מכתובות בנין
דיכרין שלא מצינו מנהג ירושת פשוט בכל
הישיבות לפיכך אין לנו להעמיד אותה
כי אם על דין ההלמוד שאין ירושת כתובה
אמן אלא מן הקרקע וכן פסק רבי חננאל דברפנסה שאינה
לא כתובה ולא תנאי כתוב אינה נבנית לא
מן הקרקע כדפסק רבא בפר' מציא האשה
אמנ' כתב רבי שמשון איש ירושלם שמתאר
שכתובה נבנית מן המטלטלין בתקנת
הגאונים הוא הדין כתובת בנין דיכרין שהרי
מקש' שם ותנב מטלטלין ומתין ככתובה
שוויה רבנן וכן עישור נכסים ממטלטלין
בזמן הזה כשמואל בפ' ערה וגם בזמן הזה
דגיל כל אדם להשיא בתו ממטלטלין והוה
כמו אומדנא שסובר רבא כר' יהודה וכשמואל באמידניה בפר'
מציאת האשה ורבי יעקב היה אומר דאין אנו צריכין לתקנת
הגאונים לענין כתובה דאנן מטלטלי אבנ מקרקעי מקנינא
דאדוני מאי דכתבינן בכתובה נכסין דאית להון אחריות ודלית
להון אחריו כולהון והון אחריו וערבאין כו' ור' לא כאסמכתא
לגבות מן המטלטלין אם הן בעין ואדוני דלא כתבין אנב
שלא לגבות מן הלוקחות דווקא לוקח מפיק כתובה מן
המטלטלין דהוי בעל חוב מאוחר דקיימא
לן בעל חוב מאוחר שקדם ונבה במטלטלין
מה שנבה גבה אבל מקבל מתנת בריא
אינו מפיק דרביר רבינו יצחק בר ברוך
הרביר רבינו יצחק בר שמואל מפיק כנו
מכר ונותן טעם שהרי מקבל מתנת בריא
אלים מירושה דאורייתא דתנן אין מוציאין
למזון האשה והבנות מנכסין משועבדים ומקבל מתנה בכלל
משועבדים הן הילכך דיילא כי תקנו הגאונים לגבות כתובה
ממטלטלין הני מילי מירושה אבל לא ממקבל מתנת בריא
אבל מקבל מתנת שכיב טרע שאיב לא מדרבנן אינה מפקעת
בקהלומר מירושה דאורייתא ועוד תקנו
חכמים שישו כל נכסים של בעל אחריו
וערבאין לכתובת אפי' כתובת מנה ויש לו
קרקע באלפים והובים הכל תחת שיעבוד
הכתובה וכל שימכור אחר הגישואין מנכסיו אף על פי שמכרו
קיים ויש לו שות למכור כל נכסיו ואם ירצה יש לרר לטרוף
אותם בכתובתה כשיגרשנה או כשימות אם לא תמצא נכסים
בני הודין וכשתטרוף לא תטרוף אלא בשבעה בנקיטת הפץ
כדון כל בעלי חובות ותקנה זו כרי שלא תהא כתובה קלרה
בעיניו כשמשבעין בית דין או היורשין את האלמנה כשבאה
לגבות כתובתה אין משבעין אותה אלא הוה לביית דין מפני
שבהי דינים היו נמנעין מלהשבעה כמו ששנינו בפרק
השולח שהורשין לה שמה לא תרדק בעצמת בשבעה ואם
רצו והתמים להדירה נודרת להם כל מה שירצו ומירין
אותה בבית דין ואדר כך נוטלת כתובתה
במתן כל המבעין מלה ואלמנה קודם שתשבע אין יורשה
ירשים מכתובתה כלום שאין לה כתובה
אלא עד שתשבע כתב רבי משה טאם נשאת קודם שתשבע
הרי זו נשבעת אחר הגישואין ונוטלת כל זמן שתירצה אבל
אינה נודרת ונוטלת כדאיתא בפרק השולח שמה יפר לה הבעל
ואומר

עס דף כה

עס דף כז

כיום מר אף על פי דף כה

כיום מר אף על פי דף כה

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כז

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

כיום מר אף על פי דף כח

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

ואומר רבינו יצחק כי נדר על דעת רבים יועיל בזה : שנינו
 בפ' הלות' המושיב אשתו חנונית או שמינה אות' אפטרופסית
 הרי זה משיבעה כל זמן שירצה רבי אליעזר ואמר אפילו על
 פילכה או על עיסתה ואמר שם שאם פטרך מנדר ומשבעתך
 אינו משיבעה ואומר שם רבי שמעון כל זמן שתובעת כתובתה
 יורשין משיבעין אותה אינה תובעת כתובתה אין היורשים
 משיבעין אותה ומפרש שם אביי רבי שמעון כל זמן שתובעת
 כתובתה יורשין משיבעין אותה ואפי' פטרה מן השבע' כאבא
 שאול בן אימא מריס דאמר שמן הדין הואיל ופטרך מנדר
 ומשבעתך בין הווא בין יורשין אין משיבעין אותה אבל מרן
 אעשה שהרי אמר חכמי הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע
 אלא בשבעה ואמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כאבא שאול
 בן אימא מריס ופירש רבינו הגנאל הילכך משיבעין אותה
 ואפילו על אפטרופסות שנעשית בחיי בעלה אינה תובעת
 כתובתה אין היורשין משיבעין אותה לא על טענת כרי ומסיק
 שם שבא לאפקוי ממאי דשמעינהו לרבי אליעזר ורבנן דהיא
 דלא פטרה משבע' משיבעה שבעת אפטרופא כל זמן שירצה
 אפילו שלא בשעת תביעת כתובתה ואידי דנקט רישא יורשין
 נקט סיפא יורשין כי הוא הדין שאין הוא יכול להשיבע' ופוסק
 רבי יעקב ורבינו הגנאל גם בזאת כרבי שמעון כמו שבתחילת
 דבריו הלכה כמותו : ומעשה בא לפני רבינו יעקב באשה
 שהושיבה בעלה חנונית ומינה אותה אפטרופ' והיתה נושאת
 ונותנת מדרבה מעות בבית ואומרת לבעלה שאינם שלו ופסק
 שאין הבעל יכול להשיבעה מטעם שאמרנו : מסקינן בפרק
 הגושא אלמנה שהיה שטר כתובה יוצא מתחת ידן נשבעת
 וגובה כתובתה לעולם אפילו לאחר ק' שנה בין שהיתה בבית
 בעלה בין שהיתה בבית אביה ואם אין שטר כתוב' יוצא מתחת
 ידה אין לה כלום כמו שאומר שם אי לא נקיסה כתובה במאי
 גביא ואפילו עיקר כתובתה ואפילו תבעה ביום מיתת בעלה
 וכן הגרשה אפילו עיקר כתובתה אין לה עד שתוציא כתובתה
 אלא אם כן יש עדים שנשפחה : במה דברים אמורים במקום
 שדרכן לכתוב כתובה אבל במקום שאין כותבין כתובה אלא
 כסומין על תנאי בית דין הרי זו גובה עיקר הכתוב' אעפ' שהיתה
 בידה שטר כתובה כי שנתגרשה בין שנתארמלה בין שהיתה
 בבית בעלה בין שהיתה בבית אביה שהטען אחר מעשה בית
 דין לא אמר כלום אבל תוספת אין לה בכל מקום אלא בראייה
 ברורה : ועוד כמה תנאי האלמנה העיקר במקום שאין כותבין
 כתובה אם היתה גבה בעלה גובה לעולם ואם חיתה בבית
 אביה עד חמשה ועשרי שנה ואם באתה לתובעה אחר המשח
 ועשרים שנים אין לה כלום שאילו לא מחלה לא שתקה כל זמן
 זר והרי אינרע עם היורשין שתוכל לומר נכלמתי מלתכונע
 והם עמי בבית כדאי בפ' הגושא : וגם משם למדנו שהמחילה
 אין צריכה קניין לפיכך אם הירד ריוש עצמו מוליך לר' מונותיה
 לבית אביה ומטפל בה יש לה לתבוע כתובתה אפילו
 אחר כה שנה שמה ששתקרה ולא תבעה מפני שהיתה נושאת
 מן היורשים כדמסקי שם בכתובות : ורבינו
 שמעון בר' אברה' פי' בשם רבי יצחק שאומר
 שזה שאמר ר' יוחנן בכתובות הטוען אחר
 מעשה בית דין לא אמ' כלום זהו בין במנה
 בין במאמץ בין במונות האשה והבנות בין במקום שכותבין
 כתובה בין במקום שאין כותבין בין נקיסה כתובתה בין לא
 נקיסה אי טעין ואמר פרעתי לא מהימן ואזאר ר' יוחנן לטעמי
 דאמר כותבין שובר וכן השיב רבינו יצחק בתשובה אחת
 ומתחלת ראיתי דמעות העשוקים וגם משובר שכותבין כך
 הלכה כמו שאמר סתם התלמוד בפ' פשוט והאידיא דכתבין
 תברא אבל קשה שאביי שסובר שם כרבי יוחנן מובר בפרק

קמא דמטו דאין כותבין שובר שאומר שם האשה שאמרר דף ז
 טמאה אני שוברת כתובתה ויוצאה שמע מינר' כותבין שובר
 אומר אביי תני מקרעת לפי זה לא תגבה לאביי לא אם כן יש
 עדי' שנשפחה וגם רבא משמע שם שסובר דאין כותבין שובר
 ומעמידה במקום שאין כותבין כתובה שאז דאי כותבין שובר
 אבל במקום שכותבין כתובה אין כותבין שובר אמר
 סתם התלמוד בפרק גט פשוט והאידי' דכתבין תברא ובספר
 חפץ כתוב שכך הירד נהג מר חפץ גאון שכתבין שתיים וז'
 כתובות מקרובותיה ונותנין כפחו' שבהן :
 מי שהיה עליו שטר חוב וכתובה אם החוב
 קודם גובה בעל חוב תחילה והשאר לאשה
 ואם הכתובה קדמה גובה האשה תחילה
 וחשאר לבעל חוב במה דברים אמורים כשהיתה הקרקע
 שבאו לגב' ממנה קבוייה בשעת הנישואין ובשעת שלה הוא
 שהדין נותן שכל הקודם כשטר תחילה וכה תהלה אבל אם
 לאחר שנשא ולוה קנה קרקע כולן חולקין בשוה כדגרסינן בפ'
 מי שמת אם תמצ' לומר דאי קני קנה ומכר או גוריש משתעבר'
 לזר ולזרה ולכל אחד כתב דאי קני קנה ומכר או גוריש משתעבר'
 יחולקו שבשע' שקנה היח משועבר לכולן
 ואין כאן דין קדימה : לעולם כל שקדם
 וזכה במטלטלין כדי חובו או כדי כתובה
 אין מוציא מידו שאין דין קדימ' במטלטלין
 אבל במקרקעי קיימא לן דבעל חוב מאחר שקדם וגובה מר'
 שגבה לא גבה : אלא אמיר בפרק הלות' מי שנידש את אשתו
 ועליו שטר חוב וזבא בעל חוב והאשה לגבות והיה לו מעורת
 וקרקע כדי החוב והכתוב' בעל חוב נוטל מעות והאשה נוטלת
 כתובתה מן הקרקע ואם אין לו אלא קרקע שאין בה כדי
 לגבות שניהם ולא היה בה דין קדימה נותנין אותה לבעל חוב
 ואם נשאר לאשה תיטול ואם לאו תדחה מפני בעל חוב שהיה
 בעל חוב הפסיד והוציא מעותיו והאשה לא חסרה דבר שיתר
 זכמה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא וכן מי שמת
 והניח אשה ובעל חוב וקרקע שאין בה דין קדימה האשה נדחת
 מפני בעל חוב והוא גובה כל חובו תחילה ובאחר שתקנו
 הגאונים שתגבה האשה ובעל חוב מן המטלטלין והדבר ידוע
 שאין דין קדימה במטלטלין אם לא הניח מטלטלין כדי ליתן
 לשיניהם נותנין לבעל חוב חובו תחילה ואם נשאר לאשה מה
 שתטול תטול בכתובתה או תדחה כד כתב רב אלפס בשם
 רב דאי גאון וגם רבינו הגנאל כתב כן בלשון אחד ובלשון
 אחר כתב יחולקו כמו ליה ולוה וקנה דסוף פרק מי שמת :
 גרסינן בפרק הניזקין הבעל שמכר נכסיו ואחר כך כתבה
 אשתו ללוה דין ודברים אין לי עמך והסכימה למעשיו וקנו
 ממנה אף על פי כן כשתבא לטרוף טורפת שהרי יכולת
 לומר מר שכתבתי כן נחת וזה עשיתי לבעלי אבל בנתים
 המכירה קיימת כמו שאמר התלמוד בפרק האשה שגבול
 דבעל נכסיו אי בעי לזנוגי הכי נמי דלא מצי לזנוגי בתמי'
 אבל אם קנו מן האשה תחילה שאין לה שיעבור על מקום
 זה ואחר כך מכר אותה הבעל אינה טורפת אותו ומסקינן
 בפרק חזקת הבתים דנכסי מלוג אין האשה יכולה לומר
 נחת רוח עשיתי לבעלי הילכך אפילו קנו ממנה לבסוף המכר
 קיים : אמרינן בפרק אלמנה ניונת' אלמנה בין מן האירוסין
 בין מן הנישואין נשבעת ומוכרת מקרקע בעלה ונפרעת
 כתובתה בין בבית דין מומחה בין בבית דין שאין מומחה
 כדאיתא בפרק אלו מציארת הווא שיהו השלש אנשים
 אומנים ויודעים בשומת קרקע ואריות
 דף ז' דלעיל ופיקו המכר על נכסי ותומך בדאמר רב זוכף
 אבל הגרשה לא תמכור אלא בכד מומחין
 וכל

סוף סוף פז
גרה לאלוה

ביתו דלעיל והאשרי
סוף סוף פז

דף פז
המניח

בסוף פז דף
דף ז' וכו' סוף
המניח

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף ז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

דף פז

הלכות גרושין

וכל המוכרת בבית דין לא תמכור לא בהכרח / אבל המוכרת
שלא בבית דין אינה צריכה הלוואה / ואעפ
כן צריכה ג' אומנים היודעים בשומא / בהנאי
כתובה שיהיו הנכים הוכרים יורשין כתובת
אמן ונדונייתה שהנכסו בתורת נכסי צאן
ברזל / ואחר כך וילקין השאר עם אחיהם
בשוה כמין שטינו בפרק מי שהיה נשוי :

מה דף כל והטעם
בתי עם כזה היד
לית הנדון תתיין
ההנחה מתיינין
סוף הדין דף כל
ולכ ולקין ויחלו
שכילי טר דף קלו עכ
דף כל כל
הכונה
ג

כיצד נשא אשה כתובתה ונדונייתה ארץ וזו
וילדה בן ונתת בחייו / ואחר כך נשא אשה אחרת וכתובתה
ונדונייתה באתים וזוילדה בן ומתה בחייו / ואחר כך מת הוא
והנזח אלפים / כגון הראשונה יורש ארץ שבכתובת אביו ובנו
בן השנייה יורש מאתים שבכתובת אביו והשאר יורשין אותו
בשוה נמצא כד בן הראשונה ארץ וארבע טאן וביד בן השנייה
שש מאות / במה דברים אמורים כשהיה יתר על כד / שתי
הכתובות דיבר אחד או יותר כדי שיהלוק השאר בשוה אבל
אם לא הניח יתר דיבר וילקין הכל בשוה שאם ירשו אילו
כתובת אמן ואילו כתובת אמן לא ישאר דיבר אחד לחלוק אותו
בין היורשין נמצא הנאי וזה מטל הלקי יורשה בין הנכים
בשוה שהיא מן התורה / אמרו היתומין הרי אנו מעלין על
נכסי אבינו יתר דינה כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להם
אלא שמיין את הנכסים בבית דין ככרזו היו שוין בשעת מיתת
אביהן ואף על פי שנתברו או נתמעטו אחד מיתת אביהן קודם
שיבאו לחלק אין שמיין אותן אלא כשעת מיתת אביהן / היה
שם יתר על כד ב' הכתוב / אעפ שיש עליו יתר חוב כנגד כל
היתר אינו ממעט לא כל אחד יורש כתובת אביו / שנינו בפרק
מי שהיה נשוי נשא אשה ראשונה ומתה בחייו ונשארו לו בני
זכרים מבנה ואחר כך נשא שנייה וילדה לו בנים זכרים ומת
הוא יורשי הראשונה באין ותובעין כתובת בנין דכרין שנייה
יורשי ד' קודמין ליורשי הראשונה שהרי השנייה בת יורשי
הראשון / באין מכח ירושת אביהן שמת דהא יתרון תנן לפיכך
פורעין דחוב תחילה והשאר ירושה / ומדקדק בגמרא שם
במתני' ג' דברים שם ארת בחייו וארת במותו כעין משנתנו
יש ליורשי הראשונה כתובת בנין דכרין ולא חיישין לאינצוי
שיאמרו בני שנייה אם חייגו באין בתורת בנין דכרין כמותם
בגוף אם מתה גם אבנו בחייו אבינו היד הדין עמכם שהיינו
כחלו באי' מכח ירושת אב אבל עכשיו שאנו באין מכח ירושת
חוב אבנו שהוא משפט ליטול אפילו אין כאן כ' אם נקבור
ואתם באים ליטול מכח ירושת אבינו חלק יתר זה / לא נניח
לכם ליטול בירושת אבינו יותר מבנו לא נחוש למריבתי זו
מדקתני שנייה וירשיה קודמין כקד' הוא דאקדמי אם הנכסים
מועטי שיטלו הכל הא אם הנכסי מרובי' נוטלין בני הראשונה
שאם לא היו נוטלין היה לו לומר שנייה וירשיה נוטלין ולא
יורשי הראשונה ואעפ דתנן בן קודם לכת ושם אפילו הנכסים
מרובים אינה נוטלת כלום כיון שיש לטעורת ברבר היד לו
לפרש : ועו' למדנו שכתובה זו של שנייה שנגבית בתורת חוב
נעשית כמותה וגובין בני הראשונה כתובת בנין דכרין שאין
לך ירושה גדולה מזו וכשמתה נפלו הנכסים לפני היורשין
וחשיצא שטר חוב על אביהם אילו ואילו עושים מצוה לפרוע
חוב אביהם ואין צריך כאן מותר דינה מדלא קתני אם יש שם
מותר דינה / ובשני דברי אילו פוסק שם הלכה אעפי שרב אשי
דחה שם שאין להמוד כן במשנתנו : ולמדנו עוד שכתובת
בנין דכרין לא שרפא במשעבדי מדלא אתו בני ראשון לטרוף
על בני שנייה / כתב רבינו הגמאל דוקא אחת בחייו / ואחת
במותו שמתה גם זו שגשאה בחייו אחריו והוא די' ביניהם
כתוב' בנין דכרין אבל אם השנייה בחי' כחדיא לא אשכחא /
זכתב ר' רבינו יהודה בשם ר' בר' שמואל וזו לשונו ומיהו אומר

כל כחה דף כל
דף ג' דלעיל

כלום מתלן
דף קלו
דף ג' דלעיל

כף ז
כף ז

כאשר סד דף קל
על תכתי

ל' דחשאה למסקנא לא קאי האי דיוקא דמעיקרא שם אחרת
בחייו ואחת במותו וכו' מדקתני שנייה וירשיה קודם ליורשי
הראשונה הא איכא שקלי אפילו במקום השנייה עצמה עכל :
כתב כהג פסק דין שיצא לפני ישיבת הגאונים דהוא דקתני
שנייה וירשיה קודמין ליורשי הראשונה העדנדורה בפרק כל
הנשבעין כשנשבעת ומתה אבל מתה ולא נשבעת אין יורשיה
של שנייה נוטלין כתובתה שאין אדם מוריש שבועת לבניו
אבל בני הראשונה גובין כתובת בנין דכרין שאין עליהם
שבועת דלא ניתנה כתובה ליגבות מחיים והשאר אחריהם מן
הנכסים בין קרקע בין מטלטלין יחלוקו יחד יורשי ראשונה
ויורשי שנייה איש איש חלקו כמשפט הירושתי : איש ואשה
שהיו ביניהם שדוכין ואמר לה כמה ארת ממכרת לי כך וכך
ואמר לו וכמה אתה נותן או כותב לי כך וכך וכן האב שפסק
על ידי בנו ובתו כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן
לבתך כך וכך ועמדו וקדשו קנו אותן דברים / אף על פי שלא
היה בניהם קניין מידם ואילו חן חדברים הנקנין באמירה /
דבר זה שאמרנו מביאו רבינא בפרק ראשון דקדושין ומשמע
שסובר שנקנין באמירה בלא שום כתיבה / ואילו במסכתוכו
בפרק הנושא אמר ליה רבינא לרב אשי דברים הללו ניתנו
ליכתב או לא אמר ליה לא נתנו ליכתב ומקשרת שם רבינא
לרב אשי להוכיח שניתנו ליכתב משמע שהולק עליו / ויש
לדקדק שבטסת קידושין חור והיה לרב אשי / ורבינו מאיר
פירש שלעולם חולק על רב אשי / וכן פירש דברים הללו של
פסקתא צריכים הם ליכתב שאין ניקנין באמירה לברה ומת
שתפס בקנין באמירה לא בא אלא למעט קניין / או אין צריכין
שנקנין באמירה לברה בלא קניין וכתביה ואמר רבינא שם
שלכל הפהו צריכין ליכתב ורב אשי חולק עליו וצריך לדקדק
הלכה כדברי מי שהרי דין גדול תלוי בזה על נדוניית חתנים
עכשיו שאין נדולות לכתוב / ובסדר תנאים ואמוראים כתב
רבינו יוסף טוב עלם רבינא ורב אשי הלכה כרבינא / אבל ר' י
רבבי שמואל פוסק כרב אשי לגבי רבינא שהרי רבינא ורב
אשי שניהם סוף הוראה הוו ורב אשי היה גדול ממנו כדאמרין
בגמ' ממות רבי עד רב אשי לא מצינו תורה ונדוליה במקום
אחד ורבינא הירא תלמיד חבר לרב אשי
כדאיאת בפר' חר' / עוד מדקדק רבי שמואל
דדוקא עמדו וקדשו בתוך הדברים ועשו
קידושין כדמשמע לשון עמדו / ואומר ר' י
שאין זו ראיה שדרך התלמוד בלשון זה
כדנרסין בפ' כ' קטנה שלא מיאנה והנדולה ועמדה ובשאת :
בד' כשפסק האב לבתו בין נדוליה בין קטנה / ופסק האב
האחד לבנו ובנישואין הראשונים שדעתו של אדם קרובה אצל
בנו ומרוב שמחתו בנישואין הראשונים גבר ומקנה לו באמירה
וכן מפרש בירושלמי אבל אם שפסק לאחותו או אשה שפסקה
לבתה וכן שאר קרובים או האב שפסק לבנו או לבתו בנישואין
שניים לא קנו אותן הדברים עד שיקנו מיד הפוסק שנותן
כך וכך : שנינו בפרק אחרון הפוסק מעות לתתנו ופסט
לו הרגל תשב עד שתלבין ראשה / ארמון אומר יכולה לומר
אלו אני פסקתי לעצמי אשב עד שילבין ראשי אבא פסק עלי
מה אני יכולה לעשות או כנסו או פטור / אמ' רבן גמליא רואה
אני את דברי ארמון ופוסק בגמ' כל מקום שאמר רבן שמעון בן
גמליא רואה אני את דברי ארמון ה"ל כמותו / וביד' מעמדה בן
בפסק כמעמדה אבל לא פסק כמעמדה אפילו רבנן מונו :
מי שזינתה תחת בעלה אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת
ואין מוציאין מן חבעל דבר ממנו שמכר או שנגנב או שנאבד
מנכסי צאן ברזל שלה ואין צריך לומר בכסי מלוג ולא הזנה
בלבד אלא העוברת על דת משרה או על דת יהודית אין לה
כתובה

כף ק

כף ט

כף ק

כפי חזקן
דלעיל

כף ז

כפי חזקן דף ט

כף ק

כפי חזקן דף ק

כף ז

כפי חזקן דף ט

כף ק

כף ז

כף ז

כפי חזקן דף קל

כף ז

כפי חזקן דף קל

כף ז

הלכות גרושין

קכה

כדי יתנו כחם מלך
אף על פי דף כד

כתובה לא עיקר ולא תוספת ולא תנאי מתנאי כתוב וכל אחת
 מהן נוטלת הנמצא מנדוניותיה ויצארה
 כראית בירושלמי ואין הבעל חייב לשלם
 לא מה שפחדת ולא מרש שאבד ואילו הן
 הדברים שאם עשתה אחת מהן עברה על דת משה כראיתא
 בפ' המדיר ויצאה בשוק ושער ראשה גלוי דתנא דבי ר' שמעל
 ופרע ראש האשה אזהרה לבנות ישראל יצאו בפריעת
 ראש / או שבודדת ונשבעת ואינה מקיימת / או ששמה מטתה
 והיא בדה / או שאינה קוצה לו חלה / או שהאכילה את בעלה
 דברים האסורים / ואין צריך לומר שקצים ורמסים ונבילות
 אלא אפילו דברים שאינם מעוששים / והיאך יודע דבר זה כגון
 שאמרה פירות אילו פלוני תקבם לי ועיסה זו פלוני הפריש לי
 חלתה ופלוני חזכם טיהר לי ארז הכתם ואחר שאכל או בא
 עליה שאל אותו פלוני ואמר לא הווי דברים מעולם וכן אם
 הוחזקה נדה בשכנותיה ואמרה לבעלה טהורה אני ובע עליה
 איזהו דת יהודית הוא המנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל
 ואילו הן הדברים שאם עשתה אחת מהן עברה על דת יהודית
 היוצאה מחצר לחצר דרך מבוי וראשה פרוצה ואין עליה
 צעיף כשאר כל הנשים אעפ"י ששערה מכוסה במשפחת ואין
 בזה פרוצות ראש לגמרי דהא אמרינן בירוש' היוצאה בקפליטין
 שלה אין בה משום פריעת ראש ומה שאומר שם הדין דארת
 אמר בחצר אבל למבוי יש בה משום פריעת ראש והתם משרוצה
 לשוה במבוי ופ' קפליטין לעו הוא / או שהיתה טוח בשוק ורד
 או כיוצא בו לדברי רבינו הנבא' כנגד פניה על פדחתה או על
 לחיה כדרך שעושה הגויות או הפרוצו' או שטה בשוק ומראה
 זרועותיה לבני אדם / או שהיתה משחק עם בחורי' או שהיתה
 תובעת את התשמיש מבעלה בקול רם יאו ששכנותיה שומעין
 אותה מדברת על עסקי תשמיש או שהיתה מקללת אבי בעלה
 בפני בעלה / עזרא תיקן שתהא האשה חוגרת בסנינ' בתוך
 ביתה משום צניעות ואם לא חגרה אינה עוברת על דת. משה
 ולא הפסידה כתובתה / גרסינ' בירוש' כל כבודת בת בלח' פנימה
 ממשבצות זהב לבושה אשה צנועה ראוי לאתת ממנה כחן
 גדול הלבוש משבצו זהב וכן מצונו במעשה
 דקמחית בפ'ה דיוכא אמ' בירושלמי ובמס' ^{בבבא בתרא דף לא}
 כושה פרק ארוסה שהעוברת על דת צריכה
 דהנאה ועדים ואחר כך תפסיד כתובתה / כיצד הוא יוצאה
 בשום שם רע כגון שהווי עוהם שעשתה דבר / מכוער ביותר
 שהדברים מראים שהיתה שם עבירה אף על פי שאין שם עוה
 ברורה בזנות כיצד כגון שהיתה בחצר לבדה והאן רובל ויצא
 זככנס ומיד בשעת יציאתו בוצאו אותה עומדת מעל המטה
 והיא לובשת הסינר או חוגרת אזור או שמצאו דוק לח למעלה
 במיליה כראיתא בפרק שני דיבמות ^{בבבא בתרא דף לא}
 ובירושלמי מוסף שהווי שניהם יוצאין ^{בבבא בתרא דף לא}
 במקום אפל או מעלין זה ארת זה מן הבור ^{בבבא בתרא דף לא}
 וכיוצא בו או שראה אותן מנשקין זה את זה או מנפלין זה את
 זה או שנכנסו זה אחר זה וסגרו הדלת וכיוצא בדברים האילו
 אם רצה להוציא תנא בלא כתובה ואין זו צניכה והנראה /
 עוברת על דת משה על דת יהודית וכן זו שעשתה דבר
 מכוער אין כופין הבעל להוציא אלא אם רוצה ל' יוציא עד
 שיבאן שני עדים ועיניו שזוכה אשתו זאת בפניהם ברצונה
 או ודא כופין אותו להוציא / לתתפס לושיטה אחרת בעניין
 זה דרובל ויצא ומפרש תנא בירוש' אם נדשה זה ונשאת אהכ
 לרובל שהרי זה קול שלפני הנשואין אבל מן הבעל לא תנא
 דלקול דבתר נישואין לא תישנין כדאי' בפ' דבבא בתרא / גרסינ'
 בפ' ארוסה במסכת סוטה אשה מזנה בניה כשרים רוב בעילות
 ואין הבעל / מי שראה אשתו שזוגתה אנשאה לו אחד מקרוביו

דף עב כל המנוח
במסכה וכו'

ס דף לא עב

בתי' ס

במקו תרובה
דף עב

דף יז
דף כה

דף כד

כך האסקה כמטה
מקו חרובה דף כה
בתי' עב ריביות דף
ג' ב'ה אחר רבי

דף פט
דף כז

בבבא בתרא דף
דף עב

או מקרובותיה שהו' מאמינים וסומך דעתו עליה שזינתה אשתו
 בין שיהיה האומר איש ובין שהיתה אשה הואיל וכמכה דעתו
 לדבר זה שהוא אמת הרי זה חייב להוצי' ואסור הוא לבא עליה
 ויתן כתובת ואם הודתה שהיא זנתה תנא בלא כתובה לפיכך
 משביעה בבקישורת חפץ שלא זינתה תתנו אם ראה אותה
 בעצמו ואהכ תגבר כתובתה אבל ברבד אחר אינו יכול
 להשביעה אלא על ידי גילגול / כשם רבי' יעקב אמר ששנים
 שהעידו על אשת איש שזינתה שצריכ' דרישה וחקור לאוסרה
 על בעלה / גרסינן בירוש' דסוף גרלים עלה דהיא דהאומרת
 לבעלה טמאה אני כלומר שזינתי תחתך תביא דאיהי לדבריה
 שמא נתנה ענינה באחר א' אילא מסתברא אם וידה חבר
 יוציא / בין כך ובין כך הואיל ואמרה לו
 שזינתה אבדה כתובתה עיקר ותוספת ואם ^{בבבא בתרא דף עב}
 הירד מאמינה וסומך בדעתו עליה חייב ^{ועיקרו במסכה עב}
 להוציא / מסק' בפרק נערה האשה שזינתה ^{דמסכה דף עב}
 תחת בעלה בשגגה או באונס הרי זו מותרת לבעלה טמא והיא
 לא נתפשה דא נתפשה מותר בין שאנסה גוי בין שאנסה ישראל
 וכל שתחילת ביאתה באונס אעפ"י שסופה ברצון ואפילו אמרה
 הניחו ל' שאילמלא לא אבס לי הייתי שוכרתו מותרת שהיצר
 לבשה ומלשון והיא לא נתפשה דרשו רבות' שיש לך אחרת ^ס
 שאעפ"י שנתפשה אמרה ואיזו זו אשת כהן / אחד אשת כהן
 ואחד אשת ישראל שנאנסה כתובתה קיימת העיקר והתוספת
 ולא הפסידה מכתובתה כלום כראיתא בגדרי' פרק אהרן וכופין
 את הכהן ליתן לה את הכתובה ולגרשה / אשת כהן שאמרה
 לבעלה נאנסתי או שנגתית ונבעלת' לאחר דיכר כדון ישראל
 שאינו חושש לדבריה שמא ענינה נתברך באחר ואם היתה
 נאנסת לו או שאמר לו אדם שהוא סומך על דבריו יוציא ויתן
 כתובה כדמוכח בקידושין גבי ההוא סמיא
 האומר לאשתו בפני שני עדים אל תסתרי ^{במקו תמא דמטה}
 עס פלוני ונכנסה עמו לסתור בפני עדים ^{דף עב}
 ושהתה כדי שומאה אסורה לבעלה עד שישקינה מי המרים
 זכנו שיתבאר בהלכות סוטה / ואם מת קודם שישקנה אין לרה
 כתובה ואף על פי שלא ביצאו עליה דבר מכוער שאין לך דבר
 מכוער יותר מזה / והיוס שאין לנו מי סוטה נאסרה עליו איסור
 עולם ותנא בלא כתובה ל' עיקר ולא תוספת שהרי מעשיה
 דרעים גרמו לה להאסר א' חנינא מסורא ל' לומא איביש
 לאתתיה בזמן הזה בינו בינה אל תסתרי עס פלוני דדילמא
 ס' רבי יוסי יהודה דאמר קינני מועיל על פי עצמו
 והאידינא דליכא מי סוטה למיבדקה ואסר לה עליה איסורא
 דלעולם אם נסתרה אחר כך ומשם יש להוכיח שאם לא קינא
 לה ונסתרה שאינה נאסרת לבעלה / ופסק רבינו הנבא'
 שנאסרה לבעלה משערי שיראו עדים שמתנהגין בדוקין וזה
 כזה כמנאפין שאפילו לענין דיני נפשות שכתוב שם והצילו
 העודה די בכך כדאמר בפרק קמא ומכור' הוכי דינינן
 כשמואל דאמר במנאפין עד שיראו כמנאפין ואין צריך
 שיראו שייכנסים כמכחול בשפופרת / אבל בסתירה לבד
 אינה נאסרת לבעלה כאשר בארנו שאין אוסרין על היהודי
 ובמעשים המפורשים כסוף מסכרת נדרים בנשים שניסתהו
 והוצרכו האמוראים שם לפסוק שצריך שתהא שום אמתלא
 להתירן וזו מפני שמדברת שם באומרת שמארא אני לך כמו
 משנתינן אשר שם שעל זרה מברך אבל באומרת טהורה
 אני אין צריך שום אמתלא להתירה ומותרת כאשר בארנו
 הנשוא אשה סתם ונמצא עליה נדרים תנא בלא כתובה
 לא עיקר ולא תוספת באילו נדרים אמרו שלא תאכל בשר
 או שלא תשתה יין או שלא תתקשש במיני צבעוני' אבל נמצא
 עליו גדר חוץ מאילו לא דפסידה כלום כדאיתא בריש המדיר
 וכן

דף טז עב
מסכה דף עב

דף כב

דף עב
מסכה דף עב

מקו תמא
דף עב

ליתן כפי' כמקו
כ' רבוסה
דף עב

מקו תמא דמטה
דף עב

דף עב

דף עב

דף עב

דף עב

פריה ורבייה ורשין לקיש אמר לא קיים והלכה כרבי יוחנן: והו
 לו בני ומתו רב הונא אמר קיים מצות פריה ורבייה ורבי יוחנן
 אמר לא קיים והלכ' כרבי יוחנן: עוד שם פסקין הלכה כרבי
 יהושע דאף על פי שנשא אשה בילדותו ישא אשה בוקנותו
 ויוליד בנים שנאמר בכרך זרע זרעך ולערב אל תנח ידך
 וכתב רב א' פס' דמדרבנן קאבר אף על פי דמראורייתא נפטר
 בכין ובת: עוד שנינו שם האיש מצוה על פריה ורבייה אבל
 לא האשה ואימתי נתחייב האיש להתחיל במצוה זו כדתנן
 בן שבעה עשרה לחופה וכוון שעברו עשרים שנה ולא נשא
 אשה הרי זה עובר ומבטל מצוה עשה כדאיתא בפרק קטא
 דקידושין ואם חשקה נפשו בתורה כבן עזאי וכדבב בה כל
 ימיו ולא נשא אשה אין בידו עון והוא שלא יחא יצרו מתגבר
 עליו אבל אם היה יצרו מתגבר עליו חייב לישא אשה ואפילו
 היו לו בנים שמה יבא לידי עברה: מסקינן בפרק הכא על
 יבמתו שאף על פי שהאשה אינה מצוה על פריה ורבייה מכל
 מקום אם תבעה אשה את בעלה בכירת דין שיגרשנה בפני
 שאין לה בנים ואמרה בעיניה וטרם לידה וטרם לקבורה
 כלומר שצריכה לכן שתשען עליו לעת זקנותו ואם תמורת
 יקרינה אומ' שם כי הא דראי כופין אותו להוציא וליתן כתובה
 ופוסק רבינו חננאל דתוספת אין לה דאדעתא למיפק לא
 אוסוף ליה ורקדק מר' דבריש אף על פי שאמרינן תנאי
 כתובה ככתובה למאי נפקא מינה למורת ולמחלת כו' ולא
 קאמר נפקא מינה לכאח מחמת טענה ב

שם דף תכז
 שם דף קה
 כ"ה דמסכת אבות
 דף י"ב

דף כט
 מסכת הכא על
 יבמתו דף כ"ב

דף קה

כת' שם
 דף נד

מסכת חרש דף ק"ב
 ק"ג וכת' מסכת הית' דף ק"ח

מסכת קה"ל דף ק"ב
 דף י"ב וכת' דף ק"ב

דף קסח

דף כ
 כ"ב דף י"ב
 דף כ"ב וכו'

כ"ב דף כ"ב מסכת
 התנאים דף כ"ב

כ"ה מסכת הית' דף ק"ח

דף עח

פ"ג דקידושין דף ה'
 דף פ"ה

וגופו של ג' הרי את מותרת לכל אדם: אבל אם כתב ש
 איני בעולך איני אירוסך איני אישך אין זה גט שנה ושלה
 ולא שישלח עצמו: וכתב נתנן מי שאינו מחוסר מעשה אחר
 כתיבתו אלא גתינה יצא דבר שמהוסר קציעה אחר הכתיבה
 לפיכך אם כתבו במחוסר לקדקע אף על פי שחתמו עדי' אחר
 שנתלש ונתנו לה אינו גט / וכן פוסק בהלכות גדולות לוח
 הטעם שצריך שיהתוך הקלף כשיעור הגט כן היריעה ואחר
 כך יכתוב הגט שאם כתב הגט תחילת
 נתן מס' ב"ה יע"ה
 וכת' ל"ה יע"ה
 ואחר כך חתמו פסול וכן פסקו רבינו יצחק
 בר רבי מנחם ורבינו תם הלכה למעשה
 בחותך גט מקלף גדול אבל לא בדבר מועט וכן נראה דהא
 לא נרע חותך גט מקלף גדול מעפר עיר הברות דאמרינן בפ'
 כ"ה ד'ם שמהוסר תלישה קביצה ושריפה ואף על פי שרבינו
 שמואל ורבינו שלמה היו מחלקין שלא מצוינו טעם זה אלא
 בקוצץ מן המחוסר או מבעלי חיים כגון כתב הגט על קרן פרה
 בפרק שני דגישין אבל בחותך גט מקלף גדול אין לחוש בכל
 מקום נכון להחמיר בדבר: ואינו נהנה לה אלא בתורת
 גירושין שנאמר ספר כריתות ונתן בידה שיתן אותו בתורת
 ספר כריתות אבל אם נתנו לה בתורת שהיא שטר חוב או
 מזוזה או שנתנו לה בידה והיא יטבח' ובעוזה דהרי הוא
 בידה אינו גט / ואם אמר לה אחר כך הרי זה גיטך הרי הוא
 גט כרבי בפרק הוורק והלכה כמותו מחבירו: אמר לעדים ראו
 גט שאני נתן לרה וזהו ואמר כנסי בשטר דוב זה הרי זה
 כשר כדאמר רבא בפרק הגיזקין שהרי דודיע לעדים שנתנו
 בתורת גירושין זה שאמר לה שטר חוב מפני שנכנס ממנה:
 המגרש צריך כשיתן הגט שיאמר הרי זה גיטך או הרי גיטך
 וכיצא כזה ואם נתנה בידה ולא אמר כלום הרי זה פסול
 אמנם אם היה מדבר עמה בתחילה על עסקי גיטה ואחר כך
 נתן גט בידה ולא אמר כלום הרי זה הגט כשר כדבי
 יוסי שאומר כן בפרק קמא דקידושין:

שם דף תכז

שם דף קה

דף פ"ה

דף כ"ה

דף כ"ה

דף י"ב

דף קכ"ב

דף כ"ב

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

והיה אם לא תמצא חן בעיניו וכתב לה ספר כריתות
 ונתן בידה ושלה מבייתו ממקרא וזה למדנו
 עיקרי הגירושין והם עשרה דברים מן התורה: אם לא תמצא
 חן בעיניו מלמד שאינו מגרש אלא ברצונו ואם נתגרשה שלא
 ברצונו אינה מגורשת אבל האש מתגרשת
 ברצונו ושלא ברצונו: וכתב לה מלמד
 שאינו מתגרש לא בכת'
 ולא בדבר אחר ומכלל
 זה שיהא הקלף וחזיו משל בעל: וגם
 אמרו הכמים בג' פ'טו שצריך שיפרע
 הבעל שכר הסופר מן הדין אלא התירו
 שתתן האשה שכר הסופר שלא יעננה והקנו חכמים שכר זה
 לבעל דהפקר בית דין הפקר ומתקיים בורה ונתן כמו שאמר
 בנישין בפרק שני / ושיהא הגט בכתב
 לה לשמה עוד דרשין וכתב לה לה ולא
 לחבירתה שאין שתי נשים מתגרשות בגט
 אחד: ספר כריתות שיהא ענין אותו הספר דבר הכורת ולא
 ישאר עליה רשות הבעל ואם עדיין לא בכרת מינו לבינה כגון
 שאמר לה על מנת שלא תשתי יין לעולם אינה מגורשת: ונתן
 בידה מלמד שאינה מתגרשת עד שיתן הגט לידה או ליד
 שלוחה שהוא כידה או ליד הצרה שהכל כידה אבל אם הירד
 הגט מונח על הארץ ואמר לה שלי גיטך מעל גבי קדקע הרי
 זה אינו כלום וכן אם הירד הגט קשור על ידו או על ירכו
 ושלתו ממנו הרי זה אינו כלום אבל אם הרכין לרה בגופו או
 הטח ידו עד ששלפה הגט הרי זה גט כדאמרינן בנישין פרק
 הוורק דהוי גט כי עינין לרה חרצירה ושלתו והוא הדין אם
 היתה ידה פתוחה כששם הגט בתוכה ואחר כך קפצה ידה עד
 שאין הבעל יכול לנתקו שהגט גט אפילו אם הירד הגט תלוי
 במשיח' והמשיח' ביד הבעל כך פוסק
 רבי יצחק / ושלה שיהא ענין הגט שהוא
 המשלח אותו ולא שישלח עצמו ממנו כיצד
 כתב לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל
 אדם הרי את לעצמך כדמסקינן בפרק המגרש הרי זו מותרת

והיה אם לא תמצא חן בעיניו וכתב לה ספר כריתות
 ונתן בידה ושלה מבייתו ממקרא וזה למדנו
 עיקרי הגירושין והם עשרה דברים מן התורה: אם לא תמצא
 חן בעיניו מלמד שאינו מגרש אלא ברצונו ואם נתגרשה שלא
 ברצונו אינה מגורשת אבל האש מתגרשת
 ברצונו ושלא ברצונו: וכתב לה מלמד
 שאינו מתגרש לא בכת'
 ולא בדבר אחר ומכלל
 זה שיהא הקלף וחזיו משל בעל: וגם
 אמרו הכמים בג' פ'טו שצריך שיפרע
 הבעל שכר הסופר מן הדין אלא התירו
 שתתן האשה שכר הסופר שלא יעננה והקנו חכמים שכר זה
 לבעל דהפקר בית דין הפקר ומתקיים בורה ונתן כמו שאמר
 בנישין בפרק שני / ושיהא הגט בכתב
 לה לשמה עוד דרשין וכתב לה לה ולא
 לחבירתה שאין שתי נשים מתגרשות בגט
 אחד: ספר כריתות שיהא ענין אותו הספר דבר הכורת ולא
 ישאר עליה רשות הבעל ואם עדיין לא בכרת מינו לבינה כגון
 שאמר לה על מנת שלא תשתי יין לעולם אינה מגורשת: ונתן
 בידה מלמד שאינה מתגרשת עד שיתן הגט לידה או ליד
 שלוחה שהוא כידה או ליד הצרה שהכל כידה אבל אם הירד
 הגט מונח על הארץ ואמר לה שלי גיטך מעל גבי קדקע הרי
 זה אינו כלום וכן אם הירד הגט קשור על ידו או על ירכו
 ושלתו ממנו הרי זה אינו כלום אבל אם הרכין לרה בגופו או
 הטח ידו עד ששלפה הגט הרי זה גט כדאמרינן בנישין פרק
 הוורק דהוי גט כי עינין לרה חרצירה ושלתו והוא הדין אם
 היתה ידה פתוחה כששם הגט בתוכה ואחר כך קפצה ידה עד
 שאין הבעל יכול לנתקו שהגט גט אפילו אם הירד הגט תלוי
 במשיח' והמשיח' ביד הבעל כך פוסק
 רבי יצחק / ושלה שיהא ענין הגט שהוא
 המשלח אותו ולא שישלח עצמו ממנו כיצד
 כתב לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל
 אדם הרי את לעצמך כדמסקינן בפרק המגרש הרי זו מותרת
 בגמרא

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

ב"ה דקידושין דף ק"ב

דף י"ב

דף י"ב

הלכות גרושין

בגמרא הא דלא כר' אלעזר דאי ר' אלעזר הא לא ידעין עדי בהי
 מנייהו מיגרשא ועל כרחך יש שם עידי חתימה דאם לא כן גם
 כרבי מאיר ללא אתיא אלא ודאי יש שם עידי חתימה וגם
 השליש הדורות בנט האחד כתבו יוסף בן שמעון בן ראובן
 ובשני כתבו יוסף בן שמעון בן יעקב ונתעברו שלא בודע מי
 היה ששם זקנו ראובן ומי היה ששם זקנו יעקב וככל מקום
 מתגרשת לרבי מאיר שזה קרוי מוכיח מתוכו כיון שיש בני
 אדם במקומות אחרים שמכירים השמות הרי למדת שעידי
 חתימה לבדם אין מועילין לרבי אלעזר אלא אם כן יהא שם
 עידי מסירה : גרסינן בפרק המגרש אמר רב הלכה כר' אלעזר
 בניטין ושמאל אמר אף בשטרות והלכה כשמאל בדיני
 כדאמרינן בפרק יש בכור . וכן אמר בפרק ראשון גבי שטר
 פרסאה דנבי ממשעדי על ידי עדי מסירה וכן בפרק זה בורר
 גבי ההיא מתנתא דהוה חתימה עלירה תרי גיסי קאמר
 זיל קני בעידי מסירה : וגבי גט פי רבינו
 יעקב ורבי שמואל דאפילו רבי מאיר מודה
 דאף על גב דאיכא עידי חתימה צריך מכל
 מקום עדים בשעת מסירה משעם דאין
 דבר שבעורה פחות משנים וגבי שטר מכל
 ושטר מתנה פירש רבינו יעקב דמורה רבי
 אלעזר שכמו שעדי מסירה לבדם מועילים כך עדי חתימה
 לבדם מועילים כיון שהשטר טוב וראוי לקנות שאפילו אין
 שם כי אם הודאת פיו כמארי עדים דמו אבל בגט אין שייך
 עניין זה : תנן בפרק גט פשוט כותבין גט לאיש אף על פי
 שאין אשתו עמו . ובגמרא מדקדק וליהוש לשני יוסף בן
 שמעון הרדים בעיר אחת ששמותיהן שוות ושמות נשותיהן
 שוות פן יתננה האחד לאשת חבירו פירוש אין קושיא זו לרבי
 מאיר שהרי לרבי מאיר צריך הגט שיהא משהולש שיהא ניכר
 ומוכיח של מי הוא אבל לר' אלעזר מקשה מפני שעדי מסירה
 יטעו ויסברו מפני ששמעון שאשתו של יוסף בן שמעון זה שמו
 דהל ויודעים שאשה זו המקבלת ארת הגט שמרה רחל יסברו
 שהיא אשתו ומתוך זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הרדים
 בעיר אחת אין מגרשין נשותיה לא זה בפני זה ולכך כשתוציא
 את גיטה או לגבות כתובתה או ליגשא ישאלו כד לעדים
 שהיו בשעת מסירה אם היו השני יוסף בן שמעון במעמד
 הגירוש דאו לא היישיבין באשת חבירו כך פי רבינו יצחק :
 אמרינן בגיטין שמודה רבי אלעזר שאם היו עדים החתומים
 בגט פסולים ואפילו אחד כשר ואחד פסול אפילו נתנו לר'
 בפני שני עדים כשרים פסול שבמצא
 מוויף מתוכו : הכותב את הגט מנהג הוא
 שמשדטט אותו שנים עשר שיטין ללא
 פחות ולא יותר כמנין גט ורב סעודה פירש משום דכתיב
 ספר כריתות כמנין שיטין שבכריתות ספר תורה ואמרינן בפ'
 השותפין בין ספר לספר ד' שיטין והרי הן יו שיטין להבדלת
 החומשים אבל אינו מונה הד' שלפני אלה הדברים שאינו לא
 כחזר על הראשון : ולא משום דכתיב במדרש זה ספר תולדות
 אדם מלמד שאפילו סרגול הספר למד אדם הראשון פירוש
 סרגול שרשט וגט קרוי ספר ומניין זה לב ובעניין זה אנו אומ'
 בפרק קמא דכריתות שכן המשחה זה יהיה לי זה לב לוג :
 הכותב גט צריך לעשותו כתיקון ספר תורה שתהיה כל אות
 ואות מוקפת גויל שלא תגע אות לאות ולא משעם שגט נקרא
 ספר שהרי ספר דורשו התלמוד לספירת דברים אלא מפני
 שאינה נכרת יפה כשהיא מחוברת לחברתה
 וביעבר אורי שאין לפוסלו בשביל כך
 שהרי אין כתוב בו וכתבתם כתיבה תמרה
 כמו בתפילין או מזוזות . והט לא נהגו לזיין שעטנזין גט

מס
 כרבי
 השליש
 ובשני
 היה
 מתגרשת
 אדם
 חתימה
 עידי
 בניטין
 כדאמרינן
 פרסאה
 גבי
 זיל
 יעקב
 דאף על
 מקום
 דבר
 ושטר
 אלעזר
 לבדם
 שם כי
 עניין
 שאין
 שמעון
 שוות
 מאיר
 ומוכיח
 יטעו
 דהל
 שהיא
 בעיר
 את
 שהיו
 הגירוש
 אמרינן
 בגט
 בפני
 מוויף
 שמשדטט
 פחות
 ספר
 השותפין
 החומשים
 כחזר
 אדם
 סרגול
 בפרק
 הכותב
 ואות
 ספר
 שאינה
 וביעבר
 שהרי
 כמו
 כרבי
 השליש
 ובשני
 היה
 מתגרשת
 אדם
 חתימה
 עידי
 בניטין
 כדאמרינן
 פרסאה
 גבי
 זיל
 יעקב
 דאף על
 מקום
 דבר
 ושטר
 אלעזר
 לבדם
 שם כי
 עניין
 שאין
 שמעון
 שוות
 מאיר
 ומוכיח
 יטעו
 דהל
 שהיא
 בעיר
 את
 שהיו
 הגירוש
 אמרינן
 בגט
 בפני
 מוויף
 שמשדטט
 פחות
 ספר
 השותפין
 החומשים
 כחזר
 אדם
 סרגול
 בפרק
 הכותב
 ואות
 ספר
 שאינה
 וביעבר
 שהרי
 כמו

דף ח ע"ב
כ"ט ד' ט"ו

ולן הוה סמך תרוח
שיטין קטן

כ"ט ד' ט"ו
ב"ט ד' ט"ו

כ"ט ד' ט"ו
ב"ט ד' ט"ו

כ"ט ד' ט"ו
ב"ט ד' ט"ו

כ"ט ד' ט"ו
ב"ט ד' ט"ו

כ"ט ד' ט"ו
ב"ט ד' ט"ו

כ"ט ד' ט"ו
ב"ט ד' ט"ו

דף טו

דף ט"ו

דף ק"ט

כ"ט ד' ט"ו

כ"ט ד' ט"ו

דף ט

כ"ט ד' ט"ו

תפוס דלעיל ודאלין
דבר שבערה שחית
תפוס דלעיל ודאלין
דבר שבערה שחית

תפוס דלעיל ודאלין
דבר שבערה שחית

תפוס דלעיל ודאלין
דבר שבערה שחית

בר רב שמואל בר מרתא עשו העדים שליחות ואין יכולין
 לכתוב אחר בלא רשות הבעל וסותר רבא דבר זרה היאך
 עשו שליחותם וכי צוה אותם לכתוב גט מוטעה אלא ודאי אם
 היה כתוב כהוגן ואבד עשו העדים שליחותם ורב נחמן סתם
 גם דבר זה שמאחר שמאבדו היאך עשו שליחותם אלא כתבין
 ונתנין אפילו מאה פעמים : יש להסתפק אם הכותב כתב
 גט במצורת הבעל ואירע בו שום ספק אם יכול לכתוב אחר
 בלא רשות הבעל דשמו נאמר בזה שעשה שליחותו כי אולי
 הגט הראשון הוא טוב וראוי לגרש בו וכדי להסתלק מן
 הספקות היה מצריך רבינו יצחק שבתחילה כשהבעל אומר
 לסופר לכתוב את הגט יאמרו לו אני נתן לך רשות לכתוב הרבה
 גיטין כמו שתחפוץ עד שיהא לדעתך או לדעת הרב שבעירך
 וכן יאמר לעדי לחתום בהרבה גיטין בלא
 רשותו עד שיהיה הגט לדעת כולם : שנינו
 הכל כשרים לכתוב את הגט ואפילו חרש
 שוטה וקטן ומדקדק בגמרא והוא לאו בני

לית' ס' ב'ה
כית'ין

דיעה ניבחרו אמר רב הונא והוא שגדול עומד על גביו פירוש
 ומלמדו ומזהירו לכוין לשמה ולשמו . אף על פי שלענין
 שחיטה אמר בפרק קמא דחולין שאין מועיל לכתחילה גדול
 עומד על גביו . ונס בהליצה תניא בתוספתא שחליצת שוטה
 פסולה אף על פי שביד דין עומדין על גביהן כאן יש
 הוכחה ככוונה יותר שהוא עצמו כותב תוך הגט פלוני מגרש
 פלונית : שנינו המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני
 כותב ובפני נחתם . ותניא הוא בעצמו שהביא גטו אין
 צריך שיאמר בפני נכתב בפני נחתם ואיתמר בגמרא בפני
 כמה נחתם לה רבי יוחנן ורבי הנינא חד אמר בפני שניט אף
 על גב דבעינן שלשה לקיימו קסבר שליח נעשה עד ועד
 נעשה דין וחד אמר בפני שלשה : תניא כמאן דאמר
 בפני שנים המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר בפני
 נכתב ובפני נחתם יוציא והוולד ממור מפני ששיניה מן
 המטבע שטבעו חכמים בניטין דכרי רבי מאיר והכמיל אדאריס
 אין הוולד ממור כיצד יעשה יש לפרש כיצד יעשה לרבי מאיר
 קודם נישואין ולרבנן לאחר נישואין ישלנו המינה ויהוור
 ויהננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם .

דף כ
בסכ' ד' כחית
דף תת'ה

ד' כ' ג' כ'
ד' כ' ה'

ד' כ' ה'

כת' ס'

כת' ס'

דף ד'

כת' דלעיל

כ' א' ד' כ'

דף כ'

דף כ'

כת' ס'

נחתם דכולי עלמא נזירי שאין להם קרקע ונזירות במקדש :
 הבעל שעירעו בעדים ברורים שגט זה שאמר השליח בפני
 נכתב ובפני נחתם שהוא מזויף שומעין לו שלא האמינו
 השליח כשנים אלא לדחות עירעור הבעל שאין עמו ראיה
 אבל במקום שהעדים מכחישים אותו לא האמינוהו : בפרק
 התקבל מסקינן שהאיש עושה שליח להולכה ושליח עושה
 שליח להולכה ובין איש ובין אשה נעשים שלוחים . אבל
 האיש אין עושה שליח לקבלה מפני שגט חוב הוא לאשה .
 אבל האשה עושה שליח בין להולכה בין לקבלה : עוד שם
 אמר רב אין האשה יכולה לעשות שליח לקבל גיטת מיד
 שליח בעלה ומפרש שם הטעם משום כיוון דבעל שמסתמא
 יקפיד על כך שיהא בעצמה ברום לבבה אינה רוצה לקבל
 גיטה מיד שלוחו ובענין זה לא נזכר בלבו לגרשה ולפי זה
 הלשון אם נודע שהבעל חפץ בדבר או עשתה היא שליח קודם
 שיעשה הוא שליח כשר שעכשיו אין כאן בויון : עוד יש שם
 טעם אחר שמפרש טעמו של רב גזירה משום חצירה הבארה
 לאחר מכאן פירש רבינו יצחק כגון שהגיהו הבעל בחצר של
 עצמה ומכרו לאחר והאשר קנתו מן האחר ובענין זה אין
 האשה מתגרשת כיון דיד דיד אחר באמצע ולפי זה הלשון בשום
 ענין אין האשה יכולה לעשות שליח לקבל גיטה מיד שליח
 בעלה ומאחר שלא נתברר בתוך התלמוד איזה טעם עיקר יש
 להזכיר בדבר וכן פסק בהלכה גדולות אף על פי שבירושלמי
 משמע קצת שהטעם משום כיוון הוא הורה לשון הירושלמי
 עובדא הוה באשרה שעשתה שליח לקבל גיטת מיד שליח
 בעלה אמר רב לא יחזור נאמר שם היאך החליף רב שיטתו
 ומתיר אחריו הדלת הורה עומד ושומע קולו פירוש שמע
 כשעשתה שליח ולא הקפיד ורב חיי גאון פסק כרבי הנינא
 דאמר אשה עושה שליח לקבל גיטת מיד שליח בעלת וכן
 מוכיח גבי ההוא דשדר גיטה לרביהו אתא שליח אשכחא
 דקא ליישא אמר לה הא גיטך אמרה ליה ליהו פקדון נבך
 אמר רב נחמן אם איתא לרבי חנינא עבידנא ביה עובדא
 אמר ליה רבא והא לא הורה שליחות אצל הבעל וכן שלח רבי
 אמי ואמוראים אחרים נסתפקו שם לעשות מעשה מטעם זה
 מכלל דפשיטא ליה הילכתא כרבי חנינא דאי סבירא ליה
 דהילכתא כרב אפילו הורה שליחות אצל הבעל פסול הוא
 הילכך הלכה כרבי חנינא וכן פסק רב

מיהו' ס' דגירוס
דף ק'

דף ק כ

דף ק' ס' כ'
המניח

ס' דף ת'
כ' ס'

דף ס' דלעיל

ס' דף ת' כ'

ס' דף ת' כ'

דף כ' כ'

דף כ' כ'

דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

מס' כ' דג' כ'
דף כ' כ'

הלכות קידושין

בפאה ואמר לו תמסור דבריך בפנינו וכשיב אבא בר בנימין
ביתן אליו הגט ויתננו אל האשה והיה שם תלמיד אחד ורב
ספרא שמו והקשה להם היאך אמרתם דבר זה והלא זה השליח
שהביא הגט אינו שליח לגרש את האשה שנאמר שיוכל לעשות
שליח אדם כי לא נעשה שליח אלא למוסרו לאבא בר בנימין
בלבד הילכך אינו במקום הבעל למוסרו ביד אחר בלא ציווי
הבעל ושתקו חכמים ונתביישו ואומר שם שבחנם שתקו כי
ודאי זה השליח הוא בטוב שליח לגרש שהרי לא אמר לו הבעל
איני חפץ שיתנהו כי אם אבא בר בנימין ולא אתה הלא גם
הבעל היה רופץ שאם ירצה זה לבקשה שיגרשנה וחשוב זה
השליח כשליח גמור שניתן לגירושין הא למדת שאף על פי
שהשליח לא היה מכירה היה יכול להביא הגט : בפרק שני
דגיטין אומר אמרי שחשנינו שנתנין הגט בפניהם צריכין
לקרותו בתיבי הרי זה גטך וקרתו לאור וחזר ואמר שטר
אחר הוא מגורשת הלא כל הימנו לאוסרה ואם קראוהו קודם
לכן היאך יכול לומר שטר אחר היה ומתוך שמדבר כאן לאחר
שקראוהו הכניסו בבירת יד שלו ואחר כך הוציאו ומשמיעו
שלא נחוש שחלפו מכאן מודקדק רבי יצחק שאם לא קראוהו
קודם נתינה שהוא פסול שאלו היה כשר הירד וכול לתוך כאן
שמדבר בשלא קראוהו : שנינו בפרק הוולק כותבין גט לאיש
השוכר לאשה וטעה ונתן להפך ולאחר זמן שנשאת האשה יצא
הגט מתחת יד האיש תצא מזה ומזה ואומר על דבר זה בפרק
האשה רבן שקבסו בפני שהיה לה להקרות את הגט וצריך
ליושב שם היאך היתה זאת השגרה מאחר שקראו הגט קודם
הנתינתו וצריך לומר שלאחר שקראוהו הכניסו בבירת יד שלו
והלפו וקובסין אותה על שהיה לה להקרות הגט אחר נתינה
ומכל מקום אין אותה קריאה אחרונה כל כך חמורה שתאסר
בכך ליבשא כמו שאמ' למעלה ולא כל הימנו לאוסר אף על פי
שלא קראוהו אחר נתיב שאין אנו חוששין לחילוק עד שיתברר
הדבר שהלף ולי בר רבי שמואל היה נוהג להקרות הגט
קודם נתינתו ולאחר נתינתו ואם קראוהו אחר נתינתו זהו דבר
פשוט דמגורשת אף על פי שלא קראוהו קודם נתינה : שנינו
הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה מגורשת
והלכה למעשה כך היו נוהגין האמוראים כגון באותה שאמרו
תיוול איהו ותיחוד ותפתח ובמקומות
אחרים ומה שאמר שמואל לרב יהודה את
לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה פ'
דבר זה עומד על ארבע אמות של האשה כשעומדת בלח וחגט
קרוב לו מלח וכן מוכיח בירושלמי ה"ל תני ר' אליעזר אומר
כל שקרוב לו מלח ונא כלב ונשלו אינה מגורשת אם הוא יכול
לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו שמואל בן זוג של ר' אליעזר
חולק המחמיר מכולם עד שיתנגנו לתוך ידה : פסק רבי' הנבא
איש רומי דאין הלכה ככל אותם האמוראים שמכשירן בפרק
התקבל באומר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולעדים ויחתמו
אלא כדתניא בפרק מי שאחזו כותיה דרב אשי עד שישמעו
קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו : ומדקדק התלמוד
ישמעו להוציא מדברי האומר שמודר רבי יוסי באומר אמרו
דכשר ורבינו יצחק בר ר' שמואל מסופק שאלו הלכה כשמואל
וככל אותם האמוראים שמכשירי אומר אמרו בפרק התקבל
ואע"פ שמחמת ספיא זו אין לנו להקל נפקא מינה לענין
חומר התלויה בדבר זה כמו שמוכח שם שלדברי האומר אומר
אמרו כשר ותעשר סובר שאמר להחיתים הסופר בגט שאם
חייבו מתירים שיחתום תצא הורבה מן הדבר שפעמים שאומר
לשני אמרו לסופר כתו ולעדל שיחתמו ומדאנן שלא יתבייש
הסופר שדומה שאינו ראוי לחתום מחמת כן אומרים לסופר
לחתום וכמאן הגט בשל שהבעל לא צוה כן ואף אותם

דף י"ט

וכן בתו' ס"ט ב"ה
נרובי

דף פ'

דף צ"ב
כתו' רע"ל

רי"ט ס' הורין
דף ע"ג

ס"ט

ס"ד דף ח"ט ע"ב

דף פ"ז

דף ע"ב

בסוף התקבל
דף פ"ו

דף פ"ז

דף פ"ז

ואמוראים שאמרו בפרק התקבל אומר אמרו כשר בדיעבד
ולא תעשרה כן לכתחילה יפסלו ותימת הסופר בגט מן הטעם
שאמרו הואיל וכדיעבד כשר שמה שאמר התלמוד שם כיון
דאמר מר כשר ולא תעשרה לך שכיח ומאחר שאינו מצוי אין
לחוש לחרבה / דבר זה שאמר התלמוד דיומי הוא ואין צריך
לומר כן במסקנא כשתירין שמואל פליג עליה דר' יוסי בחרא
ודאי לפי דברי סוף השמוע' שיש לחוש לחרבה ויפסלו בטעם
זה ותימת סופר בגט ואף על פי שרב מכשיר בפרק המגלש
ותם סופר ועוד והלכה כרב באיסור בדבר זה אין הלכה כמותו
לגבי שמואל מאחר שאמר האמוראים מוכרין כשמואל / וגם
אין לנו להורות להקל באומר אמרו שיהא כשר כי אין הדבר
הזה מבורר בדינו / ואף על פי ששני פסקים אילו סותרין זה
את זה מכל מקו' הואיל והדבר ספק בדינו
יש לחוש לשיניהם להחמיר : כפ' מי שאחזו
תביא עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב
ולעדל חתמו ומדקדק קולו להוציא מדברי
רב כהנא אומר רב שאמר חרש שיוכל לדבר מתוך הכתב
כותבין ונותנין גט לאשתו ותיניא בתוספתא כתב בכתב ידו
לסופר כתוב ולעדים חתמו אינו גט עד שיאמר לסופר כתוב
ולעדים חתמו ולשם אין מדבר כלל בחרש הא למדת שאין
אדם חרש או פקח יכולין לשלוח כתב ידם לבית דין שבמקום
אחר שיגרשו את נשותיהם : ובפרק מי שאחזו מסקינן שהאלם
הוא השומע ואינו מדבר הרי הוא כפקח
לכל דבריו : וה"ל נשתתק ואמר לו נכתוב
גט לאשתך וחרכין בראשו בודקין אותו
שלש פעמים אם אמר על הן הן ועל לאו
לאו הרי אילו יכתבו ויתנו : תנן בפרק השולח בראשונה היה
בשגרה שמו ושמו ושם עירו ושם עירך התקין רבן גמליאל
שיהא כותב איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל
שום שיש לה / פירוש של משנה זו כמו
שיש בברייתא בגמרא היו לו שתי נשים
אחת ביהודה ואחת בגליל ולו שני שמות
אחד ביהודה ואחד בגליל וגירש אשתו
שביהודה כשמו שביהודה ואשתו שבגליל
כשמו שבגליל אינה מגורשת שוהו שיגרה
שמו עד שיכתוב גט לאשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם
דגליל עמו פי' שיעשה שם מקום הנתינתו עיקר כגון אם היתה
בקרא ביהודה יוסף ובגליל קורין אותו שמעון וכתו' אבא יוסף
דמתקרי שמעון וכן אומר התלמוד גבי אוחא בר חייה דמתקרי
אויא מרי / ויכתוב גט לאשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם
דיהודה עמו פי' שיעשה שם מקום הנתינה עיקר שיכתוב אני
שמעון דמתקרי יוסף וזו היא תקן רבן גמליאל ומעמיד התלמוד
דבר זה באיתחוק בתרתי פיר' שהחזק בשני שמו משוכני שבני
גליל אין מכירין אדם זה בשם יוסף ובני יהודה אין מכירין
אותו בשם שמעון כלל וכשהוא ביהודה נבא לגרש ארת אשתו
שבגליל או להפך אם לא יכתבו שני השמו יוצאו לעז אותם
שאין מכירי' באותו השם יאמרו שאין זה בעלה שכתו' זה הגט :
ובסוף הבריית' מסיים יצא למקו' אחר וגירש באחד מהם הרי זו
מגורשת דבר זה מעמיד התלמוד בדלא איתחוק פי' שבאותו
מקום שהלך לא החזק בשני שמות משונים אלא הכל יודעים
שם ששמו יוסף ושמו שמעון ואין לחוש ללעז של שאר
מקומי אף על פי שבגליל או ביהודה אין מכירים באחד משני
השמות אין חוששין ללעז אלא בלעז מקום שהבעל שם או
לעז של מקום נתינתו אבל מאחר שמקום שהבעל עומד שם
ומקום הנתינה שוים שבשניהם מכירים את שני השמות או
בשניהם אין מכירים כי אם השם הכתוב בגט אין חוששין
ללעז

דף פ"ז
בפרק י"ט כ"ט
דף ח"ט

דף ע"ב

ס"ט

דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

כ"ד דף ע"ב

הלכות נדרשין

בילי כהניו היא למדת שהסופר כתוב למניין שאנו מונין כאן
ונראין הדברים שכל שכן העדים שיש לכתוב מקום שעומדין
שם בשערי כתיבת הגט והתיבתו אף על פי שאינו מקום
עיקר דירתם ופוסק רבי יצחק בר שמואל שאין צריך לכתוב
שם העיר שהבעל עומד שם בשערי תנינת הגט כי אם מקום
עיקר דירתו שהרי גיטין הבאי במדינת חים האך יודע הסופר
מקום שהאשה עומדת באותה טעה ולא מקום שתהא עומדת
בשערי קבלת הגט אלא כתוב מקום עיקר דירתם ולא יותר
כך אין צריך לכתוב לבעל רק מקום עיקר דירתו ולא מקום
שהלך לפי טעה מאחר שלא הלך לגוד שמונן הטעם שאמרנו
לא הירד יכול התלמוד להעמיד המסנהר והירד במורה וכתב
במערב בבבלי הוזכר שלא כתב עמידתו ביום כתיבת הגט
אלא מקום אחר ושינה שם עירו זהו הפירוש שינה מקום עיקר
דירתו לא היה יכול לפרש כן המשנה כי הירד פשוט לו שאין
לחוש בעניין הבעל כי אם בשינוי עיקר דירתו וכן מוכיח בפ'
האשה שהלך גבי נישוא דאישתה כסורא

ק"י

ק"כ

ק"ל

ב"ה ה'תק"פ

ק"ט

ב"ה ה'תק"פ

הגות גט לאשתו על תנאי צריך לכפול ארן תנאו ויאמר הרי

זה גיטך ואם לא מתי לא יהא גט ואם מתי יהא גט מעכשיו
והוא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם ואם לא מתי לא יהא
גט ושכיב מרע הנתן גט בעניין זה אם יעמוד מחלין בטל
הגט ואם אחר כך יתלה צריך גט אחר ואם הוא רוצה שתהא
מגורשת בגט ראשון יתן זמן בתנאי ויאמר אם מתי עד זמן
פלוני יהא גט מעכשיו ויהא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם
ואם לא מתי עד אותו זמן לא תהא מגורשת וכן נראה לרבינו
יצחק שכל המשניות המבררות בתנאי גטין מדרבים בתנאי
כפול אף על פי שלא פירשו ואפילו כשאומר על מנת אענ
דקיימא לך רבי דאמר כל האומן על מנת כאומר מעכשיו דמי
אפילו הכי אמרינן דאפי' לא נתקיים התנאי יתקיים המעשה
שהרי ברית דעל מנת שתמשי את אבא אבו מעמידין אותה
בפר' מי שאהו ברכפליה לתנאיה אמנם אומר רבינו יצחק כי
שמא אם אומר סתם שיהא תנאי זה כתנאי בני גר ובני ראוון
יכול להיות שיעזיל בלא כפילות התנאי

ויש הרב דברים דאפילו בלא תנאי הוי
כאילו התנה כגון שטר מברחת דפר האשה
שנפלו וכן זבין ולא איצטריכו לירד זחי

דפסקין בפר' אבנה ביומת הדדיו זבין שהדבר יודע שלאותו
צורך שהיו צריכין אז עשו כן והוא שנילוח בדעתו שמעווח
מעות היה מוכר ויש מקומות שאין צריך כפילות כי אם גילוי
דעת אמירה בעלמא ואם לא גילה דעתו באמירה אמרינן דהוי
דברים שבלב כי הויא דפר' האיש מקדש דזבין נכסי אדעתא
למסקי לארעא דישראל וכאנס ולא עליה ולא פי בשעת מכירה
שמוכר אדעתא למיסק לארעא דישראל אמר רבא מאחר שלא
פירש הוה דברים שבלב ואינס דבר' אף על פי שגילה בדעתו
דאדעתא למיסק מזבן שהיה מתקן מסע שלו וענייני הדרך
והא דאמרינן בירושלמי דפרק האומר בקידושין אמר רבי יוסף
בר' כון ככל אתר אית ליה לרבי מאיר מכלל לאו אתר' שומע
הן והכא לית ליה ואמר רבי מתנאי הומר הוא בעריות ואומר
רבינו יעקב דדומה הוא בעריות לאו דוקא דהא לרבי מאיר
בענין תנאי ספול אפילו כמדיד דלאו עירי' כוכף פרק שבועת
העדות וזכרנו קמא דנדרים אלא כגון שאר דברים שחמורין
בעריות כגון קידושין וגיטין ושבועות בטעם דשייך בהן טמון
דלא בא אלא להוציא שתינו וין ופרועי ראש שאנו אוסרים בהן
בפרק שבועת הער' לרבי מאיר מכלל לאו אתר' שומע הן דהוה
איסורא בעלמא ולא ממונא : בפרק אין יוכל להשתות יורה
שנה אקיים לך תנאי זה חדש' כלומר אין יוכל להשתות יורה
מחדש אוד השנה' לאחר חדש שבוע' לאחר עד' שלישי
בשבת' ושלישי בשבת ככלל' בפרק קמא דכתובות יש שני
לשונות דרכא הראשון אומר אין טענת אונס בעולת לבטל
את הגט ובלשון שני אומ' שמועלת טענת אונס לבטל את הגט
דפסק רבינו חננאל כלשון ראשון ראשון דאין אונס בניסין דכל
הסייעתות הבאות ללשון ראשון קושיות ללשון שני ועל

תירוצים דחוקי' אין לסמוך' ושלשה ענייני
אונסין הם ההוג' דפרק מי שאהו גבי הרי
זה גיטך אם ימו' מחלין זה ונפלו עליו הבית
או נשכח כשאינו גט אונס שאינו מצוי כזה אינו גט לכל
הלשונות' וגם משום פריצות וצנועות אין שייך לתקן דלעולם
לא יסברו שאיך אונס גדול כזה' ואונס דפסקה מברא המצוי
לכל הלשונות אינו מבטל דאיבעי' ליה לאתנויי אבל באונס
דשכיח לא שכיח כזה נחלקו והלכה כלשון ראשון' ועוד אומר
בפרק השלח אי משום אונסא אין אונס בניסין' גריסין בפ'
הזוהר הוהא שכיב מרע שכתב גט לאשתו ערב שבת עם
חשיכה למחר הרי' מאד נסתכן באו לפני רבא ואמר להם
שיקבה השכיב מרע לאשה את החדר שהגט מונח בתוכו ותלך

האשה

האשה

האשה

האשה

האשה

האשה

האשה

וכן מסת' ב"ה
ק"י והאך יותר על

כת' לעיל

כ"ה ח' ח' ח' ח' ח'
דף ע"ד וע"ה

ק"י

ק"ט
ק"י וזהו כ"ה ח' ח' ח' ח'
המניח ב"ה זכין

ק"ט

ק"כ

כ"ה ח' ח' ח' ח' ח'
דלעיל

ק"ל

ק"ל

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

הלכות גרושין

שעם אחר על השוטה משום דכתיב ונתן בידה מי שיש לרה יד
לגרוש את עצמה ולפי אותו טעם שוטה שיש לרה אב מתגרשת
על ידי האב מן התורה שהרי יש לרה יד אבירה שהיא כידרה
ראפ"ה היא פקחת אביה מקבל את גיטתה ומאן דדריש מושלחה
אינו חולק כלל על זה אלא שדורש במקרא אחר ויש ליתן טעם
דכיון שיש לה אב משלחה ואינה חוזרת היא שאבירה שומרת
מלחוד ובידו שלמי פרק ח"ש גרסינן כשתשת לא יוציא דבי
רבי ינאי אמרי מפני גרירה פירוש שהיא נגדרת אחר כל אדם
ונוהגין בה מנהג הפקר רבי זעירא ורבי חייה תרווייהו אמרי
שאינה יכולה לשמור את גטתה ואומר שם בירושלמי שלדברי
האומם מפני שאין יכולה לשמור את גטה אם יש לה אב יכולה
לשמור גיטתה משמע דרבי ינאי אומר לכתחילה בשטרה אף
בשיש לה אב ומשום הפקר אבל בקטנה מודה שאין שם הפקר
וגם יכולה לשמור ארץ גיטתה כשיש לרה אב כאשר בארנו
למעלה גרסינן בפרק ב' דגיטין בפני מה תקנו זמן בגיטין ר'
יוהנן אומר שלא יחפה על בת אחותה הנשואה אם תזנה יכתוב
לה גט בלא זמן ויאמר שלאחר שנתגרשה
זנתה וגם בזמן הזה מועיל זמן שלא יטרו
ממורים ומקשה שם גיטין הבאים ממדינת
הים שנכתבין ונתמנין בניסן ואין מניעין
ליד האש עד תשרי שאחריו מה העוילו חכמי בתקנתן ומתוך
הגזירה קראו את להו פורשי רבי יצחק וכשרואין שזמן הכתיבה
מוקדם מן המסירה יעלה על דעתם לכון זמן המסירה

דף יד ע"ב

דף יז

דף יח

כת"מ

זה סדר הגט

צריך

שיקח הבעל משלו הקלף והדיו ומסרנו לסופר
ואם אין לו יקננו לו לבעל דהא בעלן וכת' ונתן'
והוא הדיון אם כתבו הסופר כמצורת הבעל שהוא כשר ובלבד
שיכתבו לבעל אחר כך להיות שלו כותבן הכותב שופטין גיטין
צריך שיכתבו כו' משמע שהסופר כותבו משלו אבל יותר הוא
טוב ליתנו לבעל תחילה כדי שלא ישכח הסופר ליתנו אחר
כך לבעל' ושכר הסופר על הכעל מן הדיון ואם האשה נתגרה
השכר אין בכך כלום: ויצוה הבעל בפני עדים כשרים שאין
קרובים זה לזה ולא לבעל ולא לאשה ויאמר בפניהם לכתוב
גט לאשתך עד שיהא טוב לדעתו או לדעתך חכם שעומד בעיר
ואם הסופר אינו קרוב דיי בעד אחר עמו' וצריך שני עדים
שיכתבו בפניהם לשכחו שיועיעם שכותב לשם פלונית אשת
פלוני' ואחר כך יאמר הבעל לעדים כשרים לחתום את הגט
והסופר אינו יכול להיות עד אחר מעדי והתימרה דחתם סופר
ועד שטא פסול כדפרישי' בשמעתיך דאומר אמרו ואף על פי
שהם שלש כיתות' עדים שצוה הבעל לכתוב' ועידי כתיבת
לשמה' ועידי התימה לשמה' אין בכך כלום ואין נקרא חצי
דבר מאחר שכל כת וכת מעידה על כל מרי שצריך לראותה
בשעת דאייה דומיא דג' כיתות דעידי חוקה כסוף חוקת הבתי'
שכל אחת ראתה בכל פעם כל מה שיכולה לראות' ולא כפיר'
רב ארלם דמפרש שם דאינו קרוי חצי דבר מפני שעודרת כל'
כת וכת מועיל לעניין להחזיר פירות שאכל' אמנם להסתלק
מן המחלוקת טוב הדבר לעשות הכל בכת אחת שיאמר הבעל
בפני עדים כשרים לסופר לכתוב גט לאשתך ואותם העדים
יהיו בשעה שכותבו ויאמר להם הסופר שכותבו לשם פלונית
אשת פלוני' ולאותם עדים יאמר הבעל לחתום בגט: ואם אין
שם עדות בשעת כתיבתה נראה שהוא כשר ומסתמא כיון
שהבעל צוה לסופר לכתובו מסתמא כתבו לשמה בהכשר דרוב
בקיאים הם ואמרי' נמי דסתם ספרי דדייני מיגמר גמירי' ולא

כפ"ד גיטין

דף כ

במחלוקת

דף כז

כל גט מסורף תכ"ח
חלפת סיוח תל"א כל
ח' ונראה ח"ס ספר
הגט

לפי"ד דף ק"ל

ע"ב

דף כז

דף ק"פ

כ"ד גיטין דף כ

הצריכו חכמים להיות בשעת הכתיבה כי אם לשלוח המוליד
גט לאשה שיוכל לומר בפני נכתב וכפני נתתם שליא ותינא
הבעל לענין על הגט' ומה שאומר בתחילת גיטין אי אתא בעל
ומעריער ופסול ליה פסול לאו דווקא שאין כאן אלא לענין וכן
כתוב בירושלמי בתחלת גיטין בתוך שהוא יודע שאם בא
ומעריער ערעורו בטל אף הוא מחתימו בעדים כשרים' אבל
בגירושין שהוא בעצמו עושה אין לחוש' הלכך הבעל עצמו
שהביא גטו אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נתתם ואף על
פי כן נהגו העם להצריך עדים בשערת כתיבתה ואין לשנוה'
המנהג: וידתמו העדים למטה ולא ירחיקו מכתובת הגט יותר
מריח שיטח אחת חלק דאמרינן בפר' גט פשוט הרחיק העדים
מן הכתב מלא שני ששין פסול' ויחתמו בראש השוטה שלא
יהא חלק מומין חתימתן בגילוח כדי שיוכל לכתוב בו פלוני לוח
מפלוני מנה ויהתוך כל אשר למעלה וזהו ליה שטר חבא הוא
ועדין בשיטה אחת דהוי כשר' ובגט פשוט אומר שכל גיטין
ושטרות שיוכלין לזייף בהן פסולין: כתב רבינו משה במטה
דברים אמור' כשהיה הגט יוצא מתחת ידה ולא היה שם עידי
מסירה אבל אם היה שם עידי מסירה אף על פי שהן מרחוקין
הרבה ואין נקראין עמו ואף על פי שאין חתום עליו עדים כלל
דדי זכ כשר שעיקר הגירושין בעדי מסירה' עד כאן דבריו'
וראייה לדבריו מדתנן בפרק שני דגיטין רבי יהודה בן בתירא
אומר אין כותבין לא על הגייר מחוק ולא על הדיפתרא מפני
שיכול לזייף וחכמים מכשירין פירוש גייר מחוק שכתבו על
דגייר ועדין על המחוק' אבל שניה על המחוק כשר דאינו יכול
לזייף דאינו דומה נמחוק פעם אחת לנמחוק שני פעמי' כדכ"פ
בפרק גט פשוט' ואומר בגמרא מאן חכמים שמכשירין רבי
אלעזר היא דאמר עידי מסירה כתיב' ופירשו רבותי הילכך
כשרואף על גב דיכול לזייף שהרי עדי מסירה קראוהו' ואם
הייתה באה לינשא הייתה צריכה להביא עדים שנמסר לה
בפניהם' אבל ברבר שאינו יכול להזדיף' יכולה להנשא אפי'
לדברי אלעזר בהכרת חתימת העדות שבו כדתנן בפרק בתרא'
בדברי ר' אלעזר שאין העדים חותמין על גט אלא מפני תיקון
העולם שלא תהא צריכה לטרוח להביא עידי מסירה לבית דין
אבל לדברי מאיר כל דבר שיוכל להזדיף פסול בכל עניין
שהואיל וסובר עידי חתימה כתיב צריך שיהא מוכיח בתוך
הכתב עצמו וכן בארנו למעלה מוכיח בפרק קמא דגיטין
שהעדי' שחותמין על הגט צריכין להיות יודעי לקרות ולחתום
ואם אינם יודעים לקרות קורין לפניהם והם חותמין והוא
שוכיחו לשתק הגט ואם אינם יודעים לקרות רושטין להם ארץ
הקלף ברוק כדאיתא בפרק ב' דגיטין וכיוצא בו בדבר שאין
דישומן ניכר והם כותבין על הרושם' ואין עושין כן בשאר
שטרות שדבר זה מקולי' הגט שהקילו חכמים בגיטין כשיש כדי
שליא יהו בנות' ישראל עגנות הואיל והתימרה העדים כגט
מדבריהם: ואף על פי שהתימרה העדים
במחלוקת דל' כגט מדבריהם התקינו שיהו העדים מפרשין
ושמ' הסולח דף לו שמותיין בגיטין ולא
בסמינין: וכן התקינו בעידי הגט שאין
חותמין אלא זה בפני זה ואם חתמו
זה שלא בפני זה פסול: אחר שנכתב הגט
כהולכתו ונתיבשו החתימות יבטל הבעל
כל המדוערת מספר על הגט ואחר כך
יתננו ליד האשה בפני עדים' ותהא ידה
פתוחה עד שיביא הבעל הגט מאליו ויאמר
לה בשערת נתינתה התקבלי גיטך ותהא
מגורשת ממני ומותר לך אדם: ויקראוהו
העדים קודם נתינתה ואחר הנתינתה אז
יעיינו

דף ק"א

דף נ

דף נ"ב

דף נ"ג

דף נ"ד

דף נ"ה

דף נ"ו

דף נ"ז

דף נ"ח

דף נ"ט

דף ס

דף ס"א

דף ס"ב

דף ס"ג

דף ס"ד

דף ס"ה

דף ס"ו

דף ס"ז

דף ס"ח

דף ס"ט

דף ע'

ענינו בטוב שהיה נישא שחתמו בו ואותו שנכתב בשבילה
 ותימא הוא היאך מצטרפים להכשיר הגירושין העדים שראו
 שעשאו הבעל שליח להולכה והעדים שראו
 מסירת הגט לאשה לרבי עקיבא דאמר דבר
 ולא חצי דבר שהיו אילו צריכין לאלו כמו
 עידי קידושין שנקראו חצי דבר אם צריכין לעידי ביאה וכל
 המשינות דפרק המביא גט אין סברא שיהו כולם דלא כרבי
 עקיבא: אמנם בארנו בהלכות קידושין שאין שליח האיט
 צריך עדים לא בגירושין ולא בקדושין שכל התורה שלוחו של
 אדם כמותו וכן פסק רבינו יצחק בתשובה
 אחת וכן כת' רבינו משה בספרו אבל אומר
 אני שצריך להתיישב בדבר משום דגרסינן
 בירושלמי דפרק השולח העושה שליח
 להוליד גט לאשתו צריך להזניקו בפני שנים ואין השליח מן
 השנים ואחר כך עינית בת שוכת ר' וכתוב שם דע לך כי
 אמת הדבר שאין שליח להולכה המביא גט לאשה צריך לא
 חתימת בית דין ולא חתימת עדי להודיע שעשאו הבעל שליח
 להולכה שהרי גט שכידו מוכיח כן אבל צריך למנוח שליח
 בפני שני עדים כשרים ומה לא הביא שום ראיה וכמו
 שבארנו למעלה שהאשה שנתגרשה בגט כתו והתום בהלכתו
 שיוכלה להינשא אף לרבי אליעזר בלא הבאת עידי מסורה
 לבית דין כמו כן אינה צריכה להביא דין עדים שצוה הבעל
 לסופר לכתוב ושכתב לשמה וגם יש ראיה ממביא
 גט ממדינת הים שאינה מביאה עדים שצוה הבעל לסופר
 לכתובה לשמה והא דאמרינן בפרק התקבל צריכה שני כיתי
 עדי אחת שאומ' בפנינו אמרה לשליח התקבל ואחת שאומרת
 בפנינו תקבל אר' הגט וקרע ופרש' שם שנקרע מפני השמר
 לשם זהו הטעם מפני שאין הגט בפנינו שנקרע ואין שום הוכח'
 שקיבל אבל אם הוא שלם ביד האשה התום מכתמא בהבשר
 בא לידה וכן אם הוא ביד השליח שלם אין צריך רק עדים
 שעשאתי האשה שליח לקבלה ונאמן מכאן ואילך לומר
 שלגירושין נתנו לו הבעל דאפילו למאן דאמר בפרק התקבל
 שבעל נאמן לומר לפקדון נתתיו לשליח ולא לגירושין מפרש
 רבינו תם דהיינו דוקא כשהאשה והבעל במקום אחד כמו
 שאומר שם הטעם דאם לגירושין נתנו לאשה היר' נתנו ולא
 לשליח: כתב מורי רבינו יהודה בשם רבינו יצחק שהאשה
 יכולה להדרשות אדם לקבל גיטה בעיר אחרת אף על פי שאינו
 שומע קולו על פי עדים שישמעו שהיא מתרצה בכך והם
 יכתבו שטר ושלחו לו שבכל מקום שידוע לנו שהיא רוצה
 בכך מועיל בלא שמיעת קול כדאמרינן ביבמות בסוף פרק
 האשה שהלכה שהיר' יכול לזכור הגט לאשתו במקום יבם
 משום דסניא ליה אלא מפני שלפעמים אוהבת אותו וכן תן
 גט זה לאשתי אם היה זכור לר' כמו שטר שחרור לעבד לא
 היה יכול לחזור בו דוכן לאדם שלא בפניו ואף על פי שאינה
 אומרת כלום: האשה שעושה שליח לקבלה יבאו עדים ויכתבו
 בפנינו חתומי משה מנתרה פלוני ברת רבי פלוני את רבי
 פלוני בר רבי פלוני להיות שליח לקבל גיטה מיד בעלה רבי
 פלוני בר פלוני וכפנינו אמרה לוד' שלחה התקבל לי גיטי
 ותהא יוד' כיתי ומיד כשיגיע הגט מיד בעלי לידך אהיה
 מגורשת ממנו ומותרת לכל אדם ומה שנעשרה בפנינו כתבנו
 וחתמנו לה לראיה על מני שליחות קבלת גיטה שריר וקיס:
 ספר תירוכין צריך לכתוב קודם שיטה אחרונה של גט והטעם
 לפי שנפרק המגרש מסתפק התלמוד אם צריך לכתוב בגט
 ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין שאם לא נכתב בגט יאמרו
 שבדיבור גרשה והשטר אינו אלא לראיה בעלמא ואין פושט
 שם ותלמוד מזה הדבר כלום ואם כן יכול להודות שהוא

בתי סתם המיוק' דף
כג ברה אטינו תן

דף קכה ע"ב

דף ק"ה ר"ס ע"ג

בנתיב סנהדרין

דף ק"ג

בדף ק"ד

דף ק"ד

בנתיב ס"ט

דף ק"ה

דף ק"ה

מעיקרי הגט ואם כן צריך לכתבו קודם שיטה אחרונה שהרי
 אנו אומרים בפרק גט פשוט שאין למדין משיטה אחרונה
 והטעם שאין אנו למדין משיטה אחרונה לפי שאי אפשר
 לצמצם שלא יהא הפסק בין העדים לכתב שיטה אחרת הלכך
 אומר שהעדים שהרחיקו כתב ידם מן השטר שיטה אחת כשר
 ובאותה שיטה שהניח חלק יכול לזייף מה שירצה לכך אמרו
 אין למדין משיטה אחרונה ושמה זה הגט בא ליד האשה בלא
 דין דיהוי ליכי וכו' והיא הוסיפה אותו בשיטה שבין העדים
 לכתב אם כן היר' פסול דשמא צריך לכתוב ודן ומזה הטעם
 אומר רבינו יצחק שאין לכתוב קיום מחקים ולא אותיות
 תלויות בשיטה אחרונה בכתובות ולא בשטרות כי אם לפני
 וקנינא מיניור ואף על גב שהורגלו לכתוב בסוף השטר שריר
 וקיס והו' הטעם דשמא בא השטר ליד בעל השטר בלא שריר
 וקיס ומחק למעלה חובתו וכתב עליו או הגיה דבר אחר וכתב
 קיום מחקים בשיטה חלק שבין עדים לכתב וכתב אחר כך
 שריר וקיס אמנם העולם רגילין לכתוב קיום מחקים בשיטה
 אחרונה ונראה כשעושים כן שמוכרין שלמים משיטה אחרונה
 וסומכין על מר' שכתוב אחד כך שריר וקיס וכן נמי כותבין
 דין דיהוי ליכי מינאי בשיטה אחרונה אף על פי שהיא עיקר
 דבר וסומכין על מר' שכתוב בסוף הגט כד' משרה וישראל
 ושאל רבינו יצחק אר' רבינו יעקב היאך הורגלו לעשות כן
 והלא שטר כשר בלא שריר וקיס מלבד גט מקושר אבל בפשוט
 כשר מדאמרינן התם אין למדין משיטה אחרונה ומאחר שכל
 הוא היה לנו לחוש שמא בא השטר ליד בעליו בלא שריר וקיס
 כי כשר והגון הוא בכך ואחר כך מחק למעלה חובתו והגיה
 תחתיו דבר אחר וקיימו בשיטה שבין עדים לשטר וכתב אחר
 כך שריר וקיס והשיב רבינו תם כי מאחר שהורגלו העולם
 עכשיו לכתוב שריר וקיס והיה השטר פסול אם לא נכתב בו
 אם כן לא יתמו העדים עד שנכתב בשטר שריר וקיס הלכך
 למדין בטוב מקיום מחקים שבשיטה אחרונה כיון שיש אחר
 כך שריר וקיס וכן ספר תרוכין בגט או קיום מחקים בגט
 בשיטה אחרונה כיון שיש בסוף כרת משה וישראל ואף על
 פי ששנינו במסכת ידים שהיו כותבין המושל עם משרה בגט
 משמע שגם בימיהם היו כותבין בגט כד' משה וישראל מתוך
 המטנה משמע שלא היר' כתוב בסוף הגט הלכך היו אומרים
 בימים ההם שאין למדין משיטה אחרונה אבל עכשיו תקנהו
 לכתוב בסוף הגט ואמנם לא סמך רבינו תם על זה ואמר
 שאין לעשות קיום מחקים כי אם לפני וקנינא כששרות ולפני
 ודן בגט: ונכון היה שלא לעשות שום קיום
 מחקים בגט אף על פי שבפרק הבגרש
 משמע שאין מחקים פוסלין בגט ששנינו
 כתב בתוכו הרי את מותרת לכל אדם אלא לאיש פלוני אף
 על פי שחור ומחקו פסול: וכששרות אמר' בפר' גט פשוט שאם
 עשה שני שריר וקיס פסול או אם מחק השריר וקיס וכתב עליו
 דבר אחר וקיימו בשיטה אחרונה וגם כתב בסוף שריר וקיס
 אחר פסול ואין עושין מחק במקום שהיה ראוי לכתוב והכל
 שריר וקיס: וסוף הדבר נכון לכתוב ספר תרוכין קודם שיטה
 אחרונה וסיום הגט ואגרת שבוקין וגט פשוטין כרת משה
 וישראל דליהוי כמו חזרה מענינו של שטר בשיטה אחרונה:
 ולא יסוים שיטה אחרונה באמצע שיטה אלא ימלאנה באותו
 ארוכות פן יחתמו העדים בחצי השטר שנשאררת חלק ושבו
 לא נלמד מן השיטה שנייה שעל החתימה שמאחר שהיא
 סמוכה לעדים יש לחוש שהום פרה בעל השטר בין העדים
 לכת' ונמצא שבטלת ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין וכתוב
 באותה שיטה ושמה הוא מעיקרי הגט וגם אין תקנה להחתים
 העדים תחת הכתב של חצי השיטה האחרונה שיש לחוש שמא
 ספ' מצו' יז ג 17 iii תמלא

דף ק"ב וכל המני'
ע"ס כ"ג

דף ק"ג

ג"כ הלכות אלויות
דף ק"ג וספר
דגירושין דף ק"ג

דף ק"ד

בדף ס"ח סנהדרין

אחרות אחת סמוך לדלית אחת סמוך לתלו הם חמשה עולין
בכל תיבה ותיבה: ויכתוב למהך בלא יוד אחר הלמד שאם
היה כתל ליקחך היה משמע לי תלמי מספר זה ואילך: וירחיק
הגל שמאל של הי"א דלמהך מגנו דלא לישתמע למהך וזכא
וליצנות: ולירכיה לילי אחרתה וזכרו דאי לא מאריך משמע
כדי בולא כלום כלומר באין ספר: וכן יאריך ויו שבאמצע
שבוקין תרוכין פטורין דלא לישתמע שביקין תרוכין פטורין
וקאי אנשים דעלמא: משמע שאין יוד אחר השין ולא אחר
התין ולא אחר תפ"ח: ויכתוב להתנסבא בחל ולא יכתוב
לאיתנסבא דלא לישתמע לאיתנסבא
בזכות סס בלה בשתי תיבות כלום לא תינשא: מעשה היות
לפני רבינו אליהו בגט שהיתה הדלית של
כרת משה וישראל קטנה והיתה דומה קצת לזיר והורה רבינו
אליהו להביא תיבוק שאינו לא חכם ולא שוטה וקרא אותו
תיבוק כדבר משה וישראל בדת והכשירו ובענין זה אמר
התלמוד בפרק הקומץ רב"ה על מעשה שאירע נקב בגלגל וכו'
של ויהרוג ה"ל בכור בתפילין

שטר לשליח שקיבל גט מיד הבעל:

אנחנו בית דין חתומי משה במתב תלתא הוינא
וכא לפנינו פלוני המכונה פלוני בר פלוני
דמפלונית מתא דיתבא על נהר פלוני וגירש את אשתו מררר
פלונית בת פלוני המכונה כך וכך דמפלונית מתא דיתבא
על נהר פלוני ונתן גט"ה ליד פלוני בר רבי פלוני שעשאתו
בעדים שלוחה לקבל גיטתה מפלוני בר רבי פלוני בעלה ואמר
לו התקבל גט לפלונית בת רבי פלוני אשתי המכונה כך וכך
והרי היא מותרת לכל אדם וקודם נתינתו ביטל לפנינו כל
מודעי דהו ליח שאם מסר שום מודעה תוא מבטלת ולא נתן
שום תנאי בנירשין אלא גרשך גרושין גבורים והגט קרינן
וראינודו כשר כרת וכהלכה ומחמת שראינו גרושי פלונית בת
רבי פלוני מרבי פלוני כרבי פלוני בעלה שנתן גיטה בין
שלוחה לקבלה כתבנו לה שטר זה להיות בידה לזכר ולראיית
שדיר וקיים

תמלא מנה שתרצה חצי השיטה חלק ותוסף עוד שיטה אחת
שליכרה בין העדים לכתב וילמדו מן הדעו שיטת שהוסיפה
שהיא קודם האחרונה לכך נכון בין בנישין בין בשטרות
למלאות כל השיטה ורבינו משמון כתב עכשיו שאנו נוהגין
לכתוב שדיר וקיים בכל השטרות אין לחוש אם מסיים בחצי
שיטה אבל בנישין נוהג רבי לכתוב כדת משה וישראל בסוף
השיטה כי שטא אין חשוב כשדיר וקיים: וכשהעדים חתמין
יהתמו זה תחת זה בתחילת השיטה שאם יחתמו זה אחר זה
שטא יהיה ריח חלק בגליון לימין לכתוב פלוני לזכר מפלוני
מנה והנה ליה שטר הבא הוא ועדיו בשיטה
אח' דכשר ויחתוך כל מה שלמעלה: אמנם
אף כשאין שם כי אם עוד אחד בשיטה אחת
יוכל לכתוב בגליון לימין אני וזאתם חייב לפלוני מנה וירצא
עליו כתב ידו ואין תקנה כי אם לעשות הגליון לימין קצר ואז
אין לחוש באיזה ענין יחתמו: ואמר רבינו יצחק כי אין צריך
עכשיו לכתובים והמגרשים נשותיהם גט
מקושר שהרי חכמי' לא תקנוהו לא לטובתן
בפני שהם כעסני ואדחכי מייחב דעתיהו
וכיון שלא נהגו עתה אין לחוש וגם אין אנו בקיאים בו יפה
ואף בימי חכמים אכרינן כפר גט פשוט ומי
בקי ר' בגט מקושר: ועוד כתב מורי כי רבי'
יצחק היה מונע מלחתו שושביני בכתובות
פן יחתמו הכתובה מלמעלה ויכתבו שטר חדש בין הכתובה
לחיתומת שושבינים ותיבת שושבין יחתוך ומתכשר השטר
בחתומה שלו בלא עז: גרסינן בפרק
המגרש אמר אביו ואי מאן דכתיב גיטא
לא לכתוב דדן ב"ה פירוש דמשמע שרצה
לזכר דין הוא עלי שאגרשך אבל אם אינו דין עלי שאגרשך לא
תתגרש: ולא לכתוב אגרת ב"ה פירוש
דמשמע איגרא לשון גג ורבינו משה פירש
שטא יקרא הקורא ואי גרת כלומר ואי זנת:
דתרויין דתצביין תלתא יודין דאי לא כתב כי אם שתי יודין
משמע דקאי אנשים דעלמא ולכך צריך ג' יודין סמוך לזכר
אחרונה: ובמכתב רבינו יוסף טוב עלם כתב עוד שתי יודין

דף קקד

בזכות סס בלה דתרויין

טופס הגט מרבינו יחיאל מפאליש ואף על פי שאינו כפי דעת המחבר לפי המובן מכל
מקום כאשר ברוב המקומות נהגו לעשות הגט כזה הטופס מלאני לבי
להעלותו על כפר זה למען ירוץ הקורא בו

וזזה טופס הגט לרשת המחבר
כאשר מכתתי ברוב ספרים

בשלישי בשבת בתשעה ועשר לירח מרחשון שנת חמשת אלפים
ושמנה עשרה לבריאת עולם למנין שאנו מנין כאן בפריש מתא
דיתבא על נהרי שיינא ובייברא אנא פלוני דמתקרי פלו' בר ר' פלו'
הבהן העומד היום בפריש מתא דיתבא על נהרי
שיינא ובייברא צביתי ברעות נפשי בולא אינסנא ושבקרת
ופטרית ותרוכית יתיכי ליכי אנת אנתחי פלונית דמתקרי
פלונית בתרבי פלוני הבהן דהויה אנתחי מקדמת דנא וכדו
פטרית ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי די תיהויין רשאה ושלטאה
בנפשכי למהך להתנסבא לכל גבר די תיצביין ואנש
לא ימחא בדייכי מן יומא דנן ולעלם והרי ארת מותרת לכל אדם
ודן די יהוי ליכי מינאי ספר תרוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין
משה וישראל

וכך בשב' ככך וכך לירח פלוני
כך וכך לבריאת עולם למנין
שאנו מנין כאן ככך פלוני דיתבא על נהר
פלו' איך אנא פלוני המכונה פלוני בן ר' פלו'
המכונה פלוני ועכשיו אני דר במקום פלוני
דיתי על נהר פלו' צביתי ברעו' נפשי בדלא
אניסנא ושבקית ופטרית ותרוכית יתיכי ליכי
אגרא אנתחי פלונית דמכונה פלונית בת ר'
פלוני המכונ' פלוני ואת דרה עכשיו במקום
פלו' דיתי על נהר פלו' דהויה אנתחי מן קדם
דנא וכדו שבקית ופטרית ותרוכית יתיכי
ליכי דתיהויין רשא ושלטא בנפשכי למהך
להתנסבא לכל גבר דיתיצביין ואנש לא
ימח' בדייכי מן יומ' דנן ולעלם והרי את מותר'
לכל אדם לזכר די יהוי ליכי מינאי ספר תרוכ'
ואג' שבוקין וגט פטורין כדת משה וישראל

בזכות סס בלה דתרויין

הלכות מאון

מ"ס ס"ט
דף ת"ח

במסכת ס"ט

לעיל

פ"ק דף י"ב

ס"ט כדף ק"ז

דף פ

דף פ

ס"ט

בזו ואחד בכערות והאחד בכנרות: תניא אמר רבי אלעזר בר
 רבי צדוק כך היו מפרשים ביבנה כיון שבא סימן התחתון שוב
 אין משגיחין בעליין / ומפרש שם אמר קרא איש או אשרת כי
 יעשו וגומר כה איש בסימן אחד אף אשה בסימן אחד: בא
 העליון עד שלא בא התחתון חכמים אומרים: או הולצת או
 מתייבמת שאי אפשר לעליון לבא עד שלא יבא התחתון
 ועל סימנין של כנרות שבארנו אומר
 שם ששאלו את רבי ואמר הלכה כדברי
 כולם להחמיר ופירש שם רבינו שלמה הורה
 לשנוא איזה מאילו שתביא טוב אין אבירא מפר נדריהן
 דמחזקינן לה בכנרות בתקשקשו אף על גב שלא השחיר ראש
 הוד השחיר אף על גב שלא בתקשקשו וכן כולם / לשון אחר
 הביאה אחד מן הסימנים האילו ולא הביאה את כולם בוגרת
 ואינה בוגרת ואם קבל כה אביה את קידושיה וקשרה היא
 עצמה לאחר צריכה גט משניהם / עוד פירש שיש אומרים
 להחמיר אינה ממאנת משעה שנראה ברה אחד מן הסימנים
 הללו ואינה חולצת עד שיהו כולם ולא מילתא היא דאפילו
 לא הביאה אחד מהם גדולה היא ואינה ממאנת וחולצת שהרי
 כל הסימנים הללו בכנרות נאמרו כמו שאמר שם ובימי נערות
 היא גדולה למיאון ולחליצה שהרי הביאה שתי נערות עד כאן
 לשנוא: ואתו לשון שסתר רבינו שלמה הוא
 בספר רבינו משה בר מיימן ופירש שם
 שתביא כולם היא ספק בין נערה לקטנה
 ודין בה להחמיר ואין נראה כאשר בארנו אמנם לדברי רבינו
 תם יתכן אותו פירוש לר' שבמסנה אם נאמר שהלכה כדברי
 כולם להחמיר עונה גם על סימני נערות: הבת שילדה אחת
 שתיים עשרה שנה אף על פי שלא הביאה סימנים לא עליון
 ולא תחתון הרי זו גדולה בנינים הרי הם
 כסימנים כדאיתא ביבמות: הן משולר
 עד שיהיה בן שלש עשרה שנה בקרא קטן
 ונקרא תיבוק ואפילו הביא כמה נערות בתוך הזמן הורה אינו
 סימן אלא שומא הביא שתי נערות למטה במקומות הידועות
 לשער והוא מבין שלש עשרה שנה ויום אחד ומעלה נקרא גדול
 ונקרא איש / הגיע לזמן הזה ולא הביא שתי נערות אף על פי
 שנראו בו סימני סרים הרי הוא קטן עד שיהיה בן עשר שנה /
 הגיע לזמן הזה ולא הביא שתי נערות למטה ולא הביא שתי
 נערות בזמן בודקו אם נראה בו אפילו אחד מסימני סרים הרי
 זה סרים ודינו כיון הגדול לכל דבר שהלכה כרבי יוחנן שאומר
 כן בפרק הערל / ואם לא נראה בו אחד
 מסימני סרים עדיין קטן הוא כדמוכח במ"ס
 נדה עד שיביא שתי נערות למטה במקום
 הראוי להם או עד שיהיה בן חמש ושלש שנה ויום אחד הגיע
 לזמן הזה ולא הביא הרי זה סרים אף על פי שלא נראה אחד
 מסימני סרים / הגיע לשנת עשרים ולא הביא שתי נערות
 למטה והביא שתי נערות בזמן אף על פי שגודל לו אחד
 מסימני סרים אינו סרים אלא הרי הוא בקטנותו עד שיראה לו
 כל סימני סרים כמו שפסק התלמוד בפרק הערל / או עד
 שיהיה בן חמש ושלשים שנה ויום אחד ואילו הן סימני סרים
 דמפורשים בפרק הערל כל שאין לו זקן ושערו לקו ובשרו
 מחליק כדברי חכמים / ואין מימיו מעליו רתיחה כדברי רבי
 יהודה / וכשמשיל מים אינו עולש כ"פ כדברי אביו / ושכבת
 זרעו ידחה ואין מימיו רגליו מחמיצין כדברי יש אומר / ורהץ
 בימי הנשמים ואין בשרו מעלה הכל כדברי אחרים / וקולו
 לקוי ואין ניכר בין איש לאשה כדברי רבי שמעון בן אלעזר /
 וסרים זה נקרא סרים חמה בכל מקום / אבל הכן שחתכו או
 מעכו או נתקו גידיו או ביצו כמו שהגויס עושין הוא הנקרא

סרים אדם זכש'היה בן שלש עשרה שנה ויום אחד נקרא גדול
 שאין זה מביא סימן לקולם: בן שלש עשרה שנה ויום אחד
 שלא הביא סימנין למטה ונראה בו כל הסימנים למעלה הרי
 זה ספק בין קטן לגדול ואם לא נדבק למטה כיון שנראה לו בו
 סימני גדלות מלמעלה הרי הוא בחזקת
 בגמ' ס"ט ס"ט גדול: ב'שעירות האמורות בבן או בבת
 וכל מקום שיעורן כדי לכופ ראשו לעיקרון
 כדברי רבי ישמעל / ומשיצמחו ויהו יכולות להנטל בפי הזוג
 כדברי רבי עקיבא עד שייגעו לכופ ראשו לעיקרון ובין בהם
 להחמיר בכל מקום / לפיכך בבן ובבת נחשוב אותם גדולים
 להחמיר הואיל וצמחו כדי להנטל כפי הזוג ונחשוב אותם
 קטנים להחמיר הואיל ולא הגיעו לכופ ראשו לעיקרון דאמר
 רב חסדא אמר מר עוקבא הלכה כדברי כולם להחמיר כדאית
 במסכת נדה ור' ש' שכרי לקרן בצפורן שאמר רבי אלעזר
 הוא השיקור הפחות שבכולם: בפרק בא סימן אמר שתי
 נערות אילו צריכות שיהו במקום הערה ובזית העירור כולן
 מקום סימנין בין מלמעלה בין מלמטה בין על אברי הזרע
 עצמו וצריכות להיות במקום אחד כרבנן דגרסינן שם ורבנן
 אמר רב אשי עד שיהו שתי נערות במקום אחד: וכתב מו רבי
 יהודה פ'ח וכרבנן ק'ל לענין חליצה אבל למיאון בכל מקו'
 שהיא תביא שתי נערות יש לחוש ולומר נדירה היא ולא
 ממאנת דהלכה כדברי הכל להחמיר וכן פירש בשם גאון אחר
 וכן נראה לדברי ר' ע' כדברי מורי: ועדין שהיא בעיקר גומות
 ואפילו שתיהן בגומא אחת הרי הן סימנים נמצאו שתי גומות
 זו בצד זו ואין בהן שיער הרי אילו סימן חזקה אין גומא בלא
 שיער ושערות היו בהן ושער כדברי רב מלכו בשם רב א'א:
 כל השנים האמורות בבן או בכרת ובעיקרן ובכל מקום אינן
 לא שני וחמה ולא שני הלבנה אלא שנים של סדר העיבור
 שהן פשוטות ומעוברות שבידן דין קובעין
 אותם / מעת לעת כדאית' בעיקרן ובאותם
 השני'מונין לכל התורה:
 אין סומכין על הנשים תיזוני דלעיל
 במניין השנים ולא על
 הקרובים אלא על פי עדים כשרים להעיד: ראב שאמר
 בני זה בן תשע שנים ויום אחד בתי זו בת שנשים ויום אחד
 נאמן לקרוב אבל לא למכות ולא לעונשין בני זה בן י"ג שנה
 ויום אחד בתי זו בת שתי' עשרה שנה ויום אחד נאמן לנדבים
 ולערכים ולחרמים ולקדושת' אבל לא למכורת' ולעונשים
 כדאיתא בפ' האומר בקידושין: וכתב בספר התרומ' כמו שאין
 נאמן למכות ולעונשים הוא הדין לחליצה דהוי רב שבערור'
 שאינו נאמן: ת' בפרק בית שמי' כיצד ממאנת אומרת בפני
 שנים אין רצוני בפר' בעלי או אין רצוני בקידושין שקידשוני
 אחי או אמי וכיצד בדברים אלו ואפילו היו אורחים מסוכין
 בבית בעלה והיא עומדת ומשקה להם ואמר איני רוצה בפר'
 בעלי הרי זה מיאון השנים שממאנת הקטנה בפניהם כותבין
 לה ביום פלו' מאנה פלו' בת ר' פלו' בפנינו כפלו' בעלה
 חותמי' ונותנין לה וזו גופא של ג' מיאון: וגם מיאון אינו א'
 מעשה כ' דלראייה ואינו צריך לא כתיבה ולא מסירה ולא דבר
 במשפטי הגט ואומר שם רב יהודה כי נראה שגור' נהנו לכתוב
 גט בנוסח זה בכך וכך בשבת בכך וכך לירח פלו': שנ' כך
 וכך למנין פלו' מאנה פלו' בת פלו' בפנינו ואמרה אמי או
 אחי הטעמי והשיאוני או קידשוני ואני קטנה לפלו' בן פלו'
 השתא גיליתי דעת קדמי' דלא צניא ביח ולא רעינא ביח
 ולא קייבנא עימיה ובדקנא פלו' דא ואיתברר לנא דעדיין
 קטנה היא וכתבנא וחתמנא ויהיבנא לה לכות ולראיה ברורה
 ואומר שם כיון דהו' דפיש' דבורא אמרי אתי' לאיתלופי' כגט
 ותקנ'

כך חסידו ס'
 חן החימום כח' כ'
 דאית' דף ל"ח
 פ'ס בתיזוני

ס"ט
 ס"ט

וכן ספקו הו'ס ס'
 ברה הלכה

ל"ד דף י"ח - וס'ת
 בעל דף ל"ח - וכן
 חסידו בתיזוני כ'
 הרבים כתי'ת'
 האית' דף ס'
 תיזוני ס'ת'
 דלעיל

דף ס'
 ס'ת'
 ס'ת'

דף ק'
 ק'ת'

דף ק'
 ק'ת'

ס'ט
 ס'ט

דף ק'
 ק'ת'

דף ק'
 ק'ת'

את אשתו : האשה שהעיד לה עד אחד שטבע בעלה במי שאין להם סוף ולא עלה ואבד זכרו ונשתקע שמו הרי זה לא תינשא בעדו...
דף תנ"ד
כסוף ויבמות וזה לשון' כסוף דפונדקי גויה שמושיב מסיח לפי תומכו מה שהתחילה ללכת קודם ששאלוה איה חבירו ונאמר כד ענתה להם כח וקברתו שמעין דהיכ' דהתחיל גוי ומסיח לפי תומו אף על גב דהדרא ומגליא למילתא מיניה שפיר לא נפקי ליה מתורת מסיח לפי תומו אלא באגמ' ומשיאין על פניו עכ"ל : מצאוהו הרוג או מת אם פדחתו וחוטמו ופרצוף פניו קיימין והכירוהו בהן שהוא פלוני מעידין עליו ואם נטל אחד ממאלו אף על פי שיש להם סימנין בגופו או בכליו ואפי' שומא אין מעידין עליו כי שמה אחר הוא בלא שראוהו בתוך שלשה ימים אחר הריגתו או אחר מיתתו אבל אחר שלשה ימים אין מעידין עליו בפני שפרצוף פניו משתנה : טבע בים והשליכו הים ליבשה אפי' שהוא ארבעה ימים או שהוא יותר אם הכירו פניו וחוטמו מעידין עליו שאינו משתנה במים אלא לאחר זמן מרובה כדכונח במעשה דהוא גברא דטבע בדיגל'ר שאינו משתנה במים אלא לאחר זמן מרובה ופסק רב אלפס דמהוהא מעשרה דטבע בדיגל'ר שמעין שעד אחד במים שאין להם סוף באגמ' דוקא חוכא דאמר העללו לפני וראיתו לאלתר והכרתו בפרצוף פניו שהוא פלוני וכדכנסוק במעשר שני תלמידי חכמים שהיו באים עם אבא יוסי בן סימאי וטבעו וחתירו בשותין בעניין זה ורבי משה כתב שצריך שיאמר העד קברתו : ואם שה' קל'ר דלעיל דף וכתפח אין מעידין עליו שהרי נשתנה : אר' ירמיה בירושלמי ותניא כוותיה מצא בשטר כתוב מת איש פלוני בן פלוני או נהרג ונדע שזה כתב ישראל הרי זו תינשא אשתו ור' אבא בר כהנא חזק עליו ותניא כוותיה וכל הקולות שהקילו חכמים בדבר זר' מפני שהדבר עומד להתברר ולא הצריכה תורת לעידי שני עדים ושאר משפטי העדות אלא בדבר שאין אתרו יוכל לעמוד על בוריו אלא כפי העדים ובעדותן : נ א

דף תנ"ד

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

דף י"ז

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

דף ת"מ

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

ותנן כולן שנמצאו אילונית ערותיהן מותרות ולא ימחה שמו מישראל פרט לסרים ששמו מחוי כדתנן בפרק העל' חסרים לא חולץ ולא חולצין אר' אשתו ואומר שם רבי עקיבא סרים אדם חולץ וחולצין לאשתו אבל לא סרים חמה והעיד ר' יהודה בן בתירא על אחד שהיה סרים אדם ויבמו את אשתו ועוד אחד מהלוקת יש סתם משנה כרבי עקיבא באותו הפרק שנינו בפרק החולץ שאם לא רצ'ר הגדול לייבם מחזרין על כל האחין ואמר ר' דבחי'זר האחין הגדול גדול קורם וכן משמע בפרק שני דיבמות שאו' החלצין אצל קטן משמע קטן ממנו וגדול מאחיו מר'א קאמ' מהלכין על כל האחין כדקתני במתניתין דהחולץ לא רצ'ו וזרין אצל הגדול אומרים לו עליך מצוה או חלצ' או ייבם' תל'ח בקטן עד שיגדיל ובגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו לא אומרים לו עליך מצוה או חלצ' או ייבם : זה שנאמר בתורה וכן אין לו אחד הבן ואחת הבת ואפילו זרע הבן או זרע הבר' הואל' יש לו זרע מכל מקום בין מאשר : זו בין מאשה אחרת פושרת את אשתו מן החלוצה ומן הייבום אפילו היה לו בן ממזר או זרע עובד ע'ו פושר אר' אשתו אבל בנו מן השפחה או מן הנכרית אין פושר שזרע הבא מן השפחה עבד והבא מן הגויה גוי וכמו אינם' הרי הוא כדף כ' ויבמות אומר בשפח' האשה וילדיה תחיה לאדוניה מלמד שולדה כמות ובגוים הוא אומר אר' בתו לא תקח לבנך כי יסיר החותן אר' כנך מאחרי אבל אין מקפיד על בן בנו לפי שאינו נחשב מקהל ישראל : מי שבת והניח את אשתו מעוברת והפילה אחר מותו הרי זו תתייבם' ואם ילדה ויצאה חי לאמר העולם אפילו מרת בשערה שנולד הרי אמו פטורה מן החליצה ומן הייבום כדתנן בנדר' בפרק יצא דרוב' אם ידע בוודאי שכלו לו וזרשיו ונולד לט' חדשים גמורים אבל אם לא נודע לכמה נולד אם שה' שלש' יום הרי זר' וולד של קיימא ופוטר נשי אביו מן החליצה ומן הייבום ואם מת בתוך שלשים יום ואפילו ביום שלש' בין שבת מחולי בין נפל מן הג' הרי זה ספק נפל ספק בן קיימא ולפיכך אמו חולצת ולא מתייבמת כדאיתא בפ' החולץ : עוד בפרק שני מי שיש לו אח מכל מקום אפילו ממזר ואפילו עובד ע'ו ובין קטן בין גדול משע' ראשו ורובו לאויר העולם הרי זה זוקק אשתו לייבום ואם היר' לו אח מן השפחה או מן הנכרית אינו אחיו לדבר מן הדברים ואינו זוקק את אשתו ואפילו היתה לידתו בקדושה הואל' והיתה חורתו שלא בקדושה אינו אחיו אמנם בשפחתו חלקו מקצת הגאונים לפי שחוק שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ומסתמ' שחררה ורבי' להחמיר כך כתב רב אלפס : עוד שם אמר גרים שנתגירו ועבדים שנטתחררו אין להם אחו' כלל וזרי הם כורים זה לזה : גרסין בפרק החולץ הכונס יבמתו ונרשה אם רצה להחזירה יחזיר מפני שהיא אשתו לכל דבר שנאמר ולקחה לו לאשרת' ולא בשאר עיר' שום איסור מפני אחין כלל לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים : גר' בפרק רבן גמליאל אמר רב הונא מצות יבמה מדברי סופרים שלא יבא היבם על יבמתו עד שיקדש אותה בפני שכי' עדים בפרושה או בשוה פרושה הה בקרא מאמר' ואין המאמר קובח ביבמה קניין גמור : וכמו שאין האשה מתקדשת אלא לרצונה כך אין עושין בה מאמר אלא מדעתה וקפלה מן האירוסין או נערה אין

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

דף י"ז

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

דף ת"מ

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

כסוף ויבמות

אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה וכשם שהוא מקדש את
 יבמתה כך הוא מברך ברכת נשואין בעשרה וכותב לה כתובת
 כדין כל נשוא אשה : ואם בא על יבמתו ולא עשה בו מאמר
 קונה קנין גמור ואינו צריך לחזור ולקדש אחר הבעילה ותביא
 שם שמכין אותו מכת מרדות וכותב לה כתובה שנינו שהא
 על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין
 שהיתה היא עירה בין שהייתה ישיבה בין שבא עליה כדרכה
 בין שבא עליה שלא כדרכה ואחד המערה
 ואחד הגומר קונה בלא כשנתמון לבעול
 אבל נפל מן הגג ונתקע בה או שבא עליה
 שיבור שאין מכיר כלום או ישן לא קנה :
 אמרי בפ האומ' האומר בני זה או שאמר יש
 לי בנים הרי זה נאמן ופוסק את אשתו מן החליצה ומן היבום
 אמר ויהי אחי או יש לי אחים אינו נאמן לאסור ארץ אשתו
 ולהניח וקוקה ליבם שהרי זה מתכוין לאסורה לאחר מותו
 עוד גרסינן שם שאם הוירד מוחזק שיש לו אחים ואמר בשערה
 מיתתו אין לי אחים אינו נאמן וכן אם אמר על מי שהוחזק
 אחיו אין זה אחי אינו נאמן מי שזינה עם אשה בין פנויה בין
 אשת איש ונתעברה ואמרה זה העובר ממנו ואפילו היה מורד
 לה אף על פי שהוא בנו לענין ירוש' הרי זה ספק לענין יבום
 שכשם שזינתה עם זה כך זינתה עם אחר ומאין יודע הדיבר
 שזה בנו ודאי ודאי אין לו חוקה לא לעולם ספק הוא ולהחמיר
 דנין בו וחולצת ולא מתיבמת : פסק רב אלפס בשם הגאונים כרב
 ששת זכרוב דמסקינן בפרק האשרה רב
 ביבמת שנאמר עד אחד להעיד על יבמת
 שמת בעלה ומת יבמת על פי או שמת
 יבמה או שניתן בן לבעלה להתירה לזר ואדוהים שרועין שם
 לדחות דברי רב ששת זכרוב לא סמכינן והם לא חזרו בהם
 ואפי' עבר או שפחה או גוי מסכיח לפי תוכו מעיד במית' היבם
 כמו שמעיד לאשת איש להתירה אבל היא עצמה אף על פי
 שנאמנת לומר מת בעלי אינה נאמנת לומר מת יבמי כדאיתא
 בפרק האשה שלום : בפרק החולץ תנו רבנן יבמה שלשה
 חדשים הראשונים ניוזנת משל בעל מכאן ואילך אינה ניוזנת
 לא משל בעל ולא משל יבם עמד בפני בית דין וברח ניוזנת
 משל בעל נפלה לפני יבם קטן מיבם ודאי איננה אוכלת אבל
 אחד אמר אינה ניוזנת והילכתא אינה ניוזנת מן השמי' קנסוה :
 בפרק אחרון דכתובות רוצה לפשוט מכאן דלא היישיבין לצררי
 שאומר ברח ניוזנת משל יבם ויש ללמוד שאין מדבר בברח
 כשבילה שאם כשבילה ברח למה היה לנו לחוש לצררי אלא
 ברח מחמת שום אונס והוא הדין לחולצת וכן יש בירושלמי
 בפרק אף על פי' שהוא הדין לחולצת ודווקא נתרעה ליבם וברח
 אבל לא נתרע ליבם לא לחולץ אין דומה שבענין זה התקינו
 חכמי' מוזנת משל יבם ודווקא דברה אבל לא ברח כיון שישנו
 לפנינו ונתרעה ליבם כשביל זמן מועט שהייר מאחר ליבם
 אין דומה שהיו מתקינין לה מוזנת : שנינו
 בפרק האשה שנפלו שומרת יבם שמתה
 מהו עושה בכתובתה ובנכסים הנכנסים
 והיוצאי' עמה פירוש נכסי מלוג בית שמאי
 ואמר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב :
 פירוש לת במרה שירשי האב עיקר דהיינו נכסי מלוג אבל
 בשאר מודים לבית הוללי' ובית הילל אומר הנכסים בחזקתן
 וכתובה בחזקת יורשי הבעל ובנכסים הנכנסים והיוצאים עמה
 בחזקת יורשי האב : פירוש נכסי צאן ברזל בחזקת יורשי הבעל
 מפני שהיו בחזקת הבעל עד היום הזה ולפי שרצה ליתן בהם
 טעם זה לא עירבם לשנות גזריה וכתובה בחזק' יורשי הבעל

חיינו כל הלכות
 יבום דף רס"ט ועיין
 הכתובה בס'
 החולץ דף כ"ט

דף ס"ה
 דף כ"ג

דף ס"ה
 וכתב ים
 נחלין דף ק"ג

דף ס"ד

החיינו
 דיוכסו דף ר"ח ע"ס
 בחזק'

דף ק"ח
 ק"ח נ"א

דף ס"ט

דף ק"ו
 וכל המנוח
 כיוססו כח החולץ
 דלעיל בזה עתה

דף כ"ט
 ע"ד

דף כ"ד והמה
 המיכור לאלו כדפי
 החיינו כח' כ'
 דלעיל

דף כ"ג וספק רב
 חלום ס"ה דף ק"ג

דרי למדת דיני מנה ובין מאתים ובין נכסו צאן ברזל בחזקת
 יורשי הבעל וקבורת תהת כתובתה היינו בדונייתה שהם נכסי
 צאן ברזל מדאינו חייב לקבור ארוסתו ומדוקק עוד מדברי
 בית שמאי שאומר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב דמשם
 דווקא במרה שירשי האב עיקר דהיינו נכסי מלוג אבל מנה
 ומאתים ובדוניא הואיל וכשמת בעלה לא הייתה עומד לגבו'
 כתובת' עד שתחליץ' ושמה היה היבם מיבמה דרי חס בחזקת
 יורשי הבעל אבל בפ' מי שבת נבי נפל הבית עליו ועל אשתו
 אומ' בית שמאי יחלקו סתמא דמשמע בכל מפני שלשם היית
 עומדת לגבות כתובתה מיד שמת בעלה חל' גם יורשי האב
 וחלקין בכלן : מסקינן בפרק האשה שנפלו כי שומרת יבם
 כתובתה על כל נכסי בעלה לפיכך אין היבם יכול ללמוד
 בנכסי אחיו בין קודם ייבום בין לאחר ייבום כנס את יבמתו
 והניח אחיו פירות מוזכרים לקרקע ימכרו וילקח בהם קרקע
 והיבם אוכל פירותיה הניח פירות תלושין מן הקרקע וכן אם
 דינח מעות ומטלטלין הכל של יבם ומשתמש בהן כמו שירצה
 זאינה יכולה להקב' שהמטלטלין אין הכתובה נגבית מהם לא
 בתקפת הגאונים ואין כח בתקנה זו למנעו מנכסי אחיו ולאוסרן
 עליו באחריות זו שלא ישא ותן בהן : אסור ליבם לישא קרוב
 וזקנתו כגון אמה או בתה עד שייבם אחר מאוהו לה או יחליץ
 ותסור וזקנתו מעליה ויכול ארד כך לישא אמה או בתה או אחד
 מקרובותיה אף על פי שהן חולין אסורות על אחיו שהלץ או
 ייבם : הל'ן שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום דבי
 יהודה בן בתירא אמרו אומרת לו המתן מלכנס עד שיעשר
 אחיך מעשה האב' שמואל הלכה כרבי יהודה בן בתירא מפני
 שיש זיקת ואסורת לזו שתיקן : ות'ן שאם מתה יבמתו יכנס
 את אשתו ואיבעיא להו מתה אשתו מהו ביבמתו דב' ור' הניא
 ור' יוחנן אמרי מתה אשתו מותר ביבמתו והלכה כמותו לגבי
 שמואל ורבי יוסי שאוסרין : דאובן שהיה נשוי שתי נשים
 והייתה אחת מהן אסורה על שמעון באיסור ערוה ומרת דאובן
 נפלו לפני שמעון ואין שם אה' לא הוא שתיקן פטורות מן
 החליצה ומן הייבום כמו ששנינו בתהולת מסכ' יבמות דהירשו
 שם מזה המקרא ואשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות
 ערותה עליה בחייה נאמר כאן עליה ונאמר להלן עליה יבמה
 יבא עליה מה להלן במקום מצוה אף כאן במקום מצוה ואע"פ
 כן אמר הכתוב לא תקח ואין לי אלא היא ערתה מניין תלמוד
 לומר לצרור כלומר לא היא ולא ערתה ערת צרתה מניין כגון
 שהלכה הצרה ונשאת לאח השלישי ולו אשה אחרת תל' לצרור
 ולא לצרור פירו' מיתור שכי רישין דרשינן שתי צרות' כ' ב'
 עשה מן התורה לחלוץ אם לא רצה ליבם שנא'
 וחליצה נעלו וכיצד מצות חליצה היבמה והלכת'
 אחר היבם להתירה למקום שהוא שם כדא'
 במסכת סנהדרין' ובאה לדיינין והם קוראין
 לו ונותנין לו עצה הגבוה לו דלר' אם עצה
 טובה לייבם כגון שהוא ילד והיא ילדה נותנין לה עצה לייבם
 ואם עצה טובה לחלוץ כגון שהיתה ילדה והוא זקן או היא
 זקנה והוא ילד יועצין אותו לחלוץ : אמר
 גרים תחת חליצה דב'א אמר רב נחמן הלכה מצורת חליצה
 בשלשה כרת'ן וחליצה והמאינון בשלשה :
 ותנו רב'ן מצורת חליצה בשלשה שיודעין להקרות כעין
 דיינין : ומסקינן שם שמצוה בה' כדי לפדס הדבר ואותן
 השני' שמוסיפין אפי' הם עמי הארץ : ואמר רב'א צריכי' דיינין
 לקבוע להם מקום שישבו ואחר כך תחלוץ לו שם בפניהם
 שנאמר ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים : וחליצה תהיה
 ביום ולא בלילה : וצריכי' שלא יהו הדיינין גרים כדתיבא
 ובקרא שמו בישראל עד שיהיה אביו ואמו מישראל' ואף על פי
 שבדיני

דף ק"ח ת"ס
 הכניתי כ"ג

דף ע'

במרת החולץ
 דף ק"ח

דף ס"ט

דף ס"ט

דף ס"ט

דף ס"ט

דף כ'

דף כ'

במס' ס' חזק' חליו
 דף ק"ו ובכרית' ס'
 דף ק"ח ובס' החולץ
 דף ס"ה

גרים מסה' דף כ'
 דף ק"ח דלעיל

דף ק"ד
 דף ק"ב

הלכות הליצה

זה טופס גט הליצה

ס'הגו הקדמונים וכפ' מכות ח'ליצה מסקין כתר זוטרה

דהוה מקרטט גט חליצה וכתב לכולה פרטת : וזהו הדין :

ביום

פלוני בכך וכך לירח פלוני בשנת כך וכך לבריות עולם למניין שאנו מניין כאן במקל פלוני אהבא דייבא דמקצתן התימין לתחת במותב תלתא כמרא הויבא יתכין כבי דיבא וסליקת לקדמנא פלונית בת ר' פלוני אלמנת פלוני רבבי פלוני ואקריבית לקדמנא גברא חד דשמייה פלוני רבבי פלוני וכן אמרה לנא פלונית דנא פלוני בר פלוני דנא אחוהו דפלוני בעלי מאנהו הוה דהויג נסיבנא ליה ושכיב וחי לרבנן הלכל ישראל שבק דבר וברת ירית ומחוסין מוקים שמייה בישראל לא שבק והדין פלוני אחוהו חיו ליבומי יתי בגון רבנן דייבוי אמרו ליה אי עבי ליבומי יתי תייבס ואי לא ישתלע לי דגליה דימנין קדמיכון ואשרי סינייה מעל רגליה ואירוק באנפוחי ואישתמדעניבוחי לפלוני דנא דאחוחי דפלוני מיתנא מאנהו הוה ואמרה ליה אי צבית ליבומי יתי יבס ואי לא אישתלע לה רגליך דימנין קדמ' תישרי : סינך מעל רגליך ותירוק באנפך ועני ואמר לנא לית אנא עבי ליבומי יתי מידי אקריבית לפלוניתא דנא ואמרר מאן יבמי להקיס לא אחיו סס בישראל לא אבה יבמי ואף לפלוני אקריבית לירח לנא הפצתי לקחתה ואשתלע לה רגליה דימינא וסדרת סינייה מעל רגליה ורקת באנפוחי ורקת דאיתחוי לנא מן פומא על ארעא ותוב אקריבית לפלונית דא ככה ועש' ליש אשר לא יבנה את בית אהיו ובקרא שמו בישראל בית חלוץ העל ואנחנא דייבוי וכל דהוי יתבין קדמנא ענינא בתרה חלוץ העל חלוץ העל חלוץ העל תלת זימנין ומדאיתענד עובדא דנא קדמנא שריבנה לפלוניתא דא למחך להתנסבא לכל גבר דתעבי וכל אנש לא יטחא בידה מן יומא דכן ועלם ובעת מיבנא פלונית דא גיטא דחליצת דא וכתבנא וחחמנ' ויהיבנא לה לזכות ולראיה כרת משה וישראל : וחחמין עליו שלשה עדי' או שנים מן השלשה ואפילו שנים שראוה חליצה אף על פי שאינן הדיונים שחליצה בפניהם כדאמר רבא בפרק מצות חליצה שלפי שאין הדיונים גט חליצין לא אם כן מכורין לפיכך מי שראו שנחליצה כותבין גט חליצה אף על פי שאין מכורין שזו היא אשת פלוני וזו שחלוץ אחיו הוא שהרי יודעין שהדיונים שחליצת בפניהם הכירו וזו ואחר כך חליצה וכן אומר רבא סס לענין מייאן : נג

מצוה

לדון במפתח בחמושים שקל עס שאר דינין כמו שנאמר בפרשה וכי יפתה איש בתולה : נד

מצות

עשה שיטא האונס ארז אנוסות עס שאר דינין שנאמר ולו תהיה לאשרה ועיקרי מצות האילו

בפר' אילו נעלות : מי שפתה בערה בתולה לרצונה הוא הנקרא מפתה ומי שבא עליה בעל כרחו הוא הנקרא אונס : וכל הנבעלת בשדה הרי היא בחזקת אנוס והדין בו דין אונס עד שיעודו העדי' שברצונה נבעלה : וכל הנבעלת בעיר הרי היא בחזקת מפותה מפני שלא צעקרה עד שיעודו שהיא אנוסה כגון ששילף חרב ואמר לה אם תזעקי אחרוג אותך : המפותה שלא רצתה להבשא למפתח או שלא רצתה אביה ליתנה לו או שלא רצתה הוא לכנוס הרי הוא נותן קנסו והולך ואין כופין אותם : ואם רצו וכנסו אינו משרים לה קנס אלא כותב לה כתובה כשאר הבתולות : אבל האנוסה שלא רצתה היא או אביה להבשא למאנס הרשות ביום ונותן קנס : רצתה היא ואביה ולא רצתה הוא כופין אותו וכנס ונותן קנס שנאמר ולו תהיה לאשה הרי זו מצות עשה אפילו היא נדמת או סומא או מצורעת כופין אותו לכנס : היתה זו אסורה עליו אפי' מחייבי עשה ואפילו שניית הרי זו לא ישאנה וכן אם נמצא גבר דבר זמח

מצות חליצה קודמת למצות יבום ובפרק בירת שבאי חגי בר קפרא לעולם ידבק אדם בחליצה כאבא שאול וכן בפרק אעפ' דאמר שבמאליאין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם ומעמידו דבריו כמשנה אחרונה דמצות חליצה קודמת : וכן פוסק רבינו חננאל כפר מצות חליצה דמצות חליצה קודמת : וביד' גרסינן רבי יוסי בן הלפתא ה' חרישורת חרש וחמש ארוזים נטע ודרך סדין בעל פירוש יבמתו היתה ולא היה רוצה ליהנות ממנה רק מעט ונתן סדין בינו לבינה להפסיק רק נקב עשרה בסדין דרך מקום ביאה והוליד ממנה חמש אנשים גדולים : אמר רב אין כופין פירוש אין כופין אותו לחלוץ וקאי אמשנה אחרונה דמצות חליצה קודמת וכי אתו לקמיה דרב אמר ליה אי ניהא לך לייבומי מייבמת כדירך תלא רחמנא שנאמ' אם לא יחפוץ האיש וכו' וחליצה נעלה הוא אם חפץ יבם ואף רב יהודה סבר אין כופין מדאיתקין רב יהודה בגיטא דחליצתא ואמרנא ליה אי צבית ליבומי יבס ואי לא אשתלע לה רגלא דימינא : ורבינו שלמה פירש הדין לשובו אין כופין אותו לחלוץ אי ניהא להו לתרווייהו ליבומי אבל אם לא תרצה לייבם מותרת שתתן אמתלא לדבריה בטענינא לירח וחליץ ואם לא היו יכולין להטענתו כופין אותו לחלוץ כדאמר רב ששרת לעיל יבמה שנפלה לפני מוכה שחין אין חוססין אותה ולא דווקא מוכה שחין אלא בכל אמתלא שתתן לדבריה כדתנן בפרק המדיר גבי בורסי' שכת' הו' אח בורסי' ואמרו חכמים שיכולה לומר לך איני יכולה לקבל ולא חזין הייתי יכולה לקבל וקיימ' לך בפרק אף על פי שאין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם מכל חלוץ טעמי כפינן לי וחליץ ושקלה כתובתה עכ' : ונראה דבשאר אמתלא אין כופין אותו לחלוץ אפילו למשנה אחרונה דמצות חליצה קודמת ולא דמי למוכה שחין ובורסי' שהן מאותן השנויין בפרק המדיר שכופין אותו לחוציא ומההיא דאגרת מרד אין ראייה דאם כן בלא אמתלא נמי ועוד דאי כפינן ליה לחלוץ פשיטא דאין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם שאינה רוצה לייבם וגם לא הוצרכו לדברי רבי יוחנן דאמר תבע לייבם אין נוקקין לו שהרי זה דב' פשוטאס כופי לחלוץ וגם מדקאמר רב אי צבית ליבומי יבס וכן איתקין רב יהודה בגט חליצת מכל אלה הטעמים יש ללמד שאין כופין אותו לחלוץ אלא מטעמינן ליה למימר חלוץ והוא תתן לך מאתים וזו נכסביל כך אינר חייבת ליתנם כדאיתא

דף קט
דף קכ

בפרק חזק ריבואת
דף כ טב

בפרק החולץ
ל ט כל הקנות

נפ' דף ד

דף עז

דף סד

דף עז

בפרק חזק על פי דף
ל ט כל המניח הדין
טעו סס בלה וחי
סס

דף קי

דף כב

בפרק חזק על פי
ל ט כל המניח הדין
החולץ דף ל ט ברה
אחר רב

דף לט

דף כג

סינין קל ט

בפרק מצורת חליצה ובפרק המדיר נמי קייבנא לן דאין תנאי בחליצה כיון דלא אפשר לחלוץ על ידי שליח כתנאי בני גר ובני ראובן : ומח שאמר רבינא בפרק רבן נמ' יאל שיט תנאי בחליצה היינו לענין שאם אמר אהך התקדשי לי בזיקת יבמין שצריכר נט מדרבנן כך פירש רבינו יצחק : ורבינו יעקב מפרש דרב דאמ' אין כופין קאי ארישא וגרסינן כך מצות יבום קודמת למצות חליצה אמר רב אין כופין פירוש לייבם היכא דניהא לתרווייהו לחלוץ אבל למשנה אחרונה כפינן לי וחליץ והגך דאתו לקמיה דרב ורב יהודה היו באין לחלוץ ומתוך כך היו יודעים שהיו מתכונין לשם מצוה כדורות הראשונים אבל לאחרים לא היו אומרים אי צבית ליבומי שהרי מצות חליצה קודמת כאשר בארנו למעלה : ומה שכתוב בספרים בפרק החולץ הוה לומר מצות יבום קודמת כרבנן דאבא שאול אין הולכה כן : וכן בפ' גיד הנשה יש חזון שאין אנו סוברים כן : סוף דבר כתב מורי רבינו יהודה בר יצחק שאין נראה פירו זה שיכופו לחלוץ מכל הטעמים שאמרנו לעיל ולכל הפירושים אין אומרים אי ניהא לך יבם אלא אם כן חפצת בייבום ולא כמו שכתוב בספר התרומה שלעולם אומרים אותו :

הלכות סוטה

קינא בינו לבינה בלא עדים שהרי זה קינאו ועכשיו בזמן הורד
שאינן שם מי כוטה היאסר עליו לעולם אמר לה בפני עדים
אל תירבי עס פלוגי אין זה קינאו ואעפ שנסתדרה עמו בעדים
ושהתה כרי טומאה לא נאסרה עליו ואינה שותה בקינאו זה
וכן אם אמר לה אל תסתרי עמו וראוה מדברת עמו אין זו סתירה
ולא נאסר ולא שותה וכן אם לא קידם הקינאו וכאו שני והעיד
שנסתרה עם זה ושהתה כרי טומאה לא נאסרה ולא שותה
בעל שבת על קינאו קודם סתירה וקינאו מחול וכאלו לא קינא
לה אבל לאחר שתסתר אינו יכול לחול
גרשה הרי זה כמו שמהל ואם חלוצה צריך
לקנאו לה קינאו אחר בא
עדי אחר והעיד שנסתרה
עמו אחר הקינאו ושהתה כרי טומאה אם הוא
נאמן לו ודעתו סומל עליו ויציא ויתן כתוב
אבל להשקות אינו יכול כי אם בשני עדים
ואם לאו שאין הן נאמן לו הרי אשתו מותרת לו האשה שקינא
לה בעלה ונסתרה אחר הקינאו עמו בעדים והרי היא עומדת
לשתו וזכא עד אחד והעיד עליה שכעלה בפניו עם זה שקינא
לה עמו הרי זו אמורה עליו לעולם ואינה שותה והוצאה בלא
כתובה ואפילו הירד עד טומאה וזר עד אחד מעירי הסתירה
כדאימא בפרק קמא דסוטה שנאמר ועד אין בה בטומאה תרי
אלא חד והיא לא נתפשה אמורה מאר שיש שני עדים בקינאו
וכתירה והרי יש כאן עד שכל מקום שנאמר עד הרי שנים
ואפילו אשה ועבד ושפחה נאמנים ופסול לעדו בעבירה מדברי
סופרים ואפילו קרוב נאמן לעדות סוטה להעיד עליה שזינתה
ותאסר על בעלה לעולם ואינה שותה ותצא בלא כתובה הואיל
וקדם הקינאו והסתירה בעדים כשירין שהתורה האמינה
עד אחד בטומאה שהרי רגלים לדבר שהרי קינא לה
ונסתרה הרי כולן כשירין לערו טומאה אשה שקינא לה בעלה
ונסתרה אין כופין אותה לשתות אלא אם כן רצתה ואם אמרה
הן נטמאת יצא בלא כתובה ונאסרת על בעלה לעולם ואינה
שותה וכן אם אמרה איני טמאה ואיני שותה אין כופין אותה
לשתות ותצא בלא כתובה וכן אם אמר בעלה איני רוצה
להשקות או שבעלה בא עליה אחר שנסתרה שאין האיש
מנוקה מעון ואין אני קורא בה ונקרה האיש מעון הרי זו איננה
שותה ונוטלת כתובתה ויוצאה והיא אסור עליו לעולם כיצד
סדר השקאת סוטה הבעל בא לבית דין שבעירו ואומר אשה זו
קנאתי לה עם פלוגי ונסתרה עמו ואלו הן עדיי והיא אומרת
ששתורה היא ואני רוצה להשקותה לבדוק הדבר וזכר שומעין
דברי העדי ומסורי לו שני תלמידי חכמים לשומרו שמא יבא
עליה קודם שתיה שהרי נאסרה עליו עד שתשתה ומשלחין
אותם לירושלם שאין משקין את הסוטה אלא בבית דין הגדול
של שבעים וקנים במקדש הניעו לירושלם בית דין הגדול
בושיבין אותה ביניהם ומאיימים עליה שלא בפני בעלה
ומפחידין אותה פחד גדול שלא תשתה ואסרה לה בתי הרבה
יין עושה הרבה שחוק עושה הרבה ילדות עושה הרבה שכנים
דעים עושים אל תגרמי לשם הגדול שנכתב בקדושה שימחר
על המים ואמרו לה הרבה קדמון ונשטפו בעבירות ואנשים
גדולים וקרים תקף יצרום עליהם ונכשלו ובנידין לה מעשה
והורה וימרו כלתו ומעשרה ראובן כפלאג אביו על פשוטו
ומעשרה אמנו ותמר אחותו כדי להקל עליה עד שתודיע אם
אברה הן נטמאתו או איני שותה יוצאה בלא כתובה והולכת
לה עמיה בריבוי שהיא שחורה מביאין אותה לשער המזרחי
של עזרה שחוצה כנגד קדשי הקדשים ומעלין אותה במקום
למקום ומקיפין לה כדי לייגעה עד שתקצר נפשה אולי תודה
ואם עמדה בריבוי מביאין אותה כנגד שער המזרחי מבחוץ

במקום סוטה ונכתבה
דף ה

במקום ארסוה
דף נה

במקום חיי סקולא דף
כל וכן הוצאת
של החיי סקולא
דף נ

דף כ

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום ארסוה דף כד
כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
זו כל המנוח
במקום נגד

ומעמידין אותה שם חיתה מתכסה בלכני מתכסה בשחורים
ואם היו השחורים שם לה מתכסה בנגדים שאין להם נוי
ומסירין כל תכשיטין מעליה ומקבעין עליה קיבוץ גדול של
נשים שכל הנשים הנמצאות שם חייבין לראותה שגא ונוסר
כל הנשים ונס כל איש שירפוץ לבה לראותה יבא ויראה והיא
עומדת כיניהם בלא רדיד ובלא מטפית אלא במענפת שעל
ראשה ואין מניחין שם לא עבדיה ולא שפחותיה מפני שהיא
מכרת אותן ודעתה מתיישבת בהן ואחר כך משיבה הכהן
בלשון שהיא מכרת ומדיעה בלשונה שלא גרם לה אלא קינאו
וסתירה שקינא לה בעלה ונסתרה ואומר לה בלשון שהיא
מכרת אם לא שכב איש אותך ואם לא שפית טומאה תחרת
אישך והקני ממי המרים המארים האלה ואת כי שפית תחרת
אישך וכי נטמאת ויתן איש בך שכבתו וגו' ויתן אותך לאלה
ולשבעה בתוך עמך וגו' וכאו המים המארים והאלה במעך
ליצנות בטן ולבגיל ירך והיא אומרת אמן אמן בלשון שהיא
מכרת ומדיעה שהבטן ילקח תחילה בדרך נכונת המים
והירך כסוף שלא להוציא לעז על המים מפני שקילל תחילה
הירך מפני שהתחיל בעבירה ויריכך נופלת ובטן צבה ואחר
כך מביא מגילה של עור שהור כמו ספר תורה וכותב עליה
בל כון הקדש בדיו שאין בו קנקנתוס לשבחה של אשה כמו
הנט וכוחל כל הדברים שהשביע אותה אות באור ומורה
במלה וכותב את השם ככתבו ואין כותב אמן אמן לרבי רבי
מאיר ואחר כך מביא כלי חרש שלא נעשה בו מלאכה
מעולם ונותן לתוכו חצי לוג מים מן הכיור
שנאמר ולקח הכהן מים קדשים בכלי חרש
פירוש שנתקדשו בכיור ובהצי לוג שהיה במקדש מודדו
ונכנס בו להיכל ומקום היה שם אמה על אמה לימין הנכנס
ובו טבלא של שיש ושבעת קבועה בה ומגביה הטבלא ולקח
עפר מקרקע המשכן ונותן על פני המים כדי שיראה על פני
המים ונותן לתוכו דבר מר כגון לענה וכיצא בו שנאמר מי
הברים ומוחק לתוכו ומגילה לשמה וימחק יפה יפה עד
שלא ישאר במגילה רושם הגיכר גרסינן בירושלמי דסוטה
למה מים ואמר וכתב מים במקום שבאת עפר במקום
שהולכת כתב למי שעתידיה ליתן לפניו
דין וחשבון ואחר כך בא כהן אחר אליה
מכהני העזר ואוחז בכגריה וקורע עד שירא
מגלה את לבה ומגלה ארת שעררה ומותר
מהלפות ראשון כדי לכוולר ומביא חבל
המצרי כדי להחזירה מעשה מצרים שעשתה ואם לא מצאו
חבל מצרי מביא חבל מכל מקום וקשרו מלמעלה מדריה כדי
שלא יפלו הבגדים ונמצאת ערומה שררי נקרעו ואחר כך
מביא עשרון קמח שעורו משל בעלינותו בכפיפת מצירת
והחבל והכפיפה שהיא סל קטן באין משידי
במחלתו סל קטן לישכה ונותנו על ידיה כדי לייגעה ואחר
כך לוקח המנחה מן הכפיפה ונותנה לכלי
שרת ואין בותן עליה שמן ולא לבונה שנאמר לא יצוק עליה
שמן ולא יתן עליה לבונה וכל זמן שפורע את ראשה ונותן
העשרון על ידיה יהיו המים בכלי ביד הכהן ויראה אותה ארז
המים שנאמר וביד הכהן יהיו מי המרים המארים ואחר
כך משקה אותה ואחר שתשתה לוקח כלי שרת שיש בו
המנוח ונותנו על ידיה וכהן מניח ידו תחתיה ומניפה במזרח
כשאר כל המנוחות מוליך ומביא מעלה ומסורו ואומר בירוש'
ואין הדבר כיעור שיניח הכהן ידו בתחת יד הסוטה ומתיר
מביא מפרה בנתים ומקשרה ואינו חוצץ וחוזר בו ומתיר אין
יצר הרע מצוי לשעת אחר שמניף בגיש המנוח לקרן
דרונית

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

במקום חיי סקולא דף
כל כל המנוח

חלכות בדיקת סימני בהמה חיה ועוף דגים וחגבים

קלט

שם שני סימנים אלו ואסר הכתוב את הנמל אף על גב שהוא מעלה גרה ואת החיה אף על פי שהוא מפריס פירסו לפי שאין בהם שני הסימנים ופירוש מעלה גרה שמאכלת חומר ונגרד מן האסטרומכא לתוך פיה לחזור ולכתשו חזק יאף על פי שכל העשרה מותרו באכילה צריכים אמר להבדיל בין בהמת שהורח לעיה שהורה שחיה חלבה מותר ודמה טעון כיסוי והבהמה שהורה חלבה אסור בכרת ואין דמה טעון כיסוי

וסימני חיה

פירשו רבותינו באלו טריפורת על פי הקבלה כל מין שהוא מפריס פרסו ומעלה גרה ויש לו קרני מפרצות כגון איל הדיזו חיה שהורה בודאי ומפר' שם שכל שאין קרניו מפרצות כגון הצבי צריך שיהו בקרניו ג' סימנים הללו שיהיו קרניו כרוכות בקרניו השור פירו עגולות וגם שיהו חרודות בקרניו השור והעז שום חרודות בראשם וגם שיהו דרוקות בקרניו העז ויהיה הרוק מובלע בהם אבל אם אין מובלע בהם אין החרקות סימן וכל שיש בה ג' סימנים אילו כרוכות וחרדות וחרקות הרי הוא אוכל חלבה ודמה טעון כיסוי ואומר רבינו יצחק שאין די בכ' סימני הללו כרוכות וחרקות לפי שיש מין עז שהוא כך

כמו שמכוח שם פירוש רבי יעקב שהצבי כעז כ' חיה וכו' כעז כ' חיה וכו' כעז כ' חיה וכו'

שהזכר באילו טריפורת הוא אותו שאנו קורין עתה צבי שהרי אין עורו מחזיק ארץ בשורו ואמר בפרק אחרון דכתובות ארץ צבי מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשורו אף ארץ ישראל אינה מחזיקת פירותיה ואמר במדרש שיר השירים דומה דודי לצבי מה צבי זה בשערה שהוא ישן עינו אמת פתוחה אף הקב"ה בשערת שישראל בצורה עינו אחת פתוחה עליהם לשומרים והרי אנו רואין בזה שאנו קורין צבי שכך דרכו שהוא ישן בעין אחת ועין אחת פתוחה לפיכך אין לפרש מפרצות כמשמעו מפוסקות ומפחורות לחלקים שחרי קרני הצבי כך הם אלא פירוש מפרצות כמו מבוזרות כמו נשפת שחוא כמו נשברת ובסדר זרעים יש

בכמה מקובות הבקר כמו הפקר ומבוצלת לשון כפיפה כדאית' בקידושין פרק האומר מאי משמע דהאי אנס לישנא דבוצלת הוא דכתיב הלכוף כאנמון ראשו וקרניו האיל זקופות ובראשם כפופות אבל של צבי אינם כפופות כלל כתב מורי רבינו יהודה בשם רבינו יצחק אף על גב דמתרגמינן אקו ודישון יעלא ודישא ראמים שלנו מין בהמה לכל דבר וחלבים אסור ודמם אין טעון כיסוי כי אותם ראמים שהם מין חיה גדולים מאד

כדאיתא בפרק בתרא דבב"ב וספר המוכר את חספי' שאומ' שם לדידי חזי לי אורזילא דרימא בר יומי כר' פי' עופר של ראם עופר האילים מתרגמינן אורזילא דאיליא

שמה לא נתפרשו בתורה אלא מיני מינין שמיים בלבד ושאר מיני העוף מנה מותרין והמינין האסורין ארבעה ועשרי' מינים ואלו הן א' כשר ב' פרס ג' עזניה ד' דאה והיא הראה האמורה במשנה תורה ה' איה והיא דיה האמורה במשנה תורה ו' מן האית שכך כתוב בה למינרה מכלל שהן שני מינין כך מפרש בפרק אלו טרייפות בכל עוף שכתוב בו למינו ז' עורב ח' זורזיר שכך נאמר בעורב למינו להביא את הזורזיר ט' זיענה י' ותחבס ז' א' ושחף ז' ב' ונץ ז' ג' שרינקא והוא מין הנץ שכך כתוב בו למינהו י' ד' כוס ט' ושלך ו' ז' וינשוף ו' ח' התנשמת י' ח וקאת י' ט' רחם כ' חסידה כ' א' והאנפה כ' מין האנפה שכך כתוב בה למינהו כ' ח' וינשוף י' ז' והעשף י' כל פי' שהוא בקי במינין אלו ובשמותיהן הרי ז' א' אכל כל עוף חוץ מאילו ואינו צריך בדיקה ומי שאינו בקי בהן ובשמותיהן

ספ' מצו יח א IS i שנינו

דיומית מערבית של המזבח כשאר מצוות של יחיד וקומץ ומקטיר הקומץ והשאר באכל לכהנים אם שהורה היא ירצח והולכת לה והיא מותרת לבעלה ואם היה לה חולי מתרפאת מחולי יורד ותתעבר ותלד זכר ואם הירד דרכה לילד בקושי תלד במרה וזאת טמאה היא מיד פניה מרוקנות ועיניה כולטות והיא מתמלארת גידים גידים והם אומרים הוציאוה הוציאוה שלא תפרוס ברה והנזות מטמאות עזרת נשים והם מוציין אותה מעזרת נשים שהיא עומדת בה ובמטה צבירה בתולה ותיפול ירכה ותמות ובאותה שעה שתמות היא ימורג הנזוף שהסקורה על ידו בכל מקום שהוא ויארע לו המאורעות שאירעו לה לצבות הבטן והפיל ירך אמרה איני שותה קודם שתמחוק המגילה הרי מגילה נגנזה ואתה כשרה להשקות בה כוטה אחרת ואם אמרה איני שותה אחר שבמחוק המגילה מערעין אותה ומשקין אותה בעל כרחא מגילת כוטה שכתבה בלילה פסולה שנא וכתב וגומר והשקה וגומר והקריב וגמ' כשם שקרבנה ביום כך כתיבת המגילה ביום והשקיתה ביום יש לבקל לגלגל עליה בשבועה שלא זתה עם איש זה שקינא לה בה לא עם איש אחר ושלא זתה תחתיו משנת ארסו ולא לאחר שניסרת לכך נאמר אמן אמן אמן מאיש זה אמן מאיש אחר אמן ארוסה אמן נשואה ומכאן לגלגל שבועה מן התורה במסכת זבחים דורש מבלעדי אישך שתיקדם שכית בעל לבועל וילכך אינה שותה אלא אם כן קינא לה אחר שתיתכנס להופר ותבעול ומגלגל עליה או ככל אשר בארנו לעיל

מצות

עשה של חזן גדול שישא נערה בתולה שנאמר והוא אשה בבתוליה יקח אשה ולא קטנה ובפ' הבא על יבנתו דורשים חכמים בבתוליה פרט לבוגרת שכלו בתוליה ואיזו היא שיצאת מכלל קטנות והכלל בגרות לא באתה הוי אומר זו נערה ומשעם שנאמר בבתוליה שנינו שם שלא ישא מוכרת עץ כאתו מקום וגם בבועלה שלא כדרכה אסורה לו כבעולה כדרכה

מצות

עשה שיהו חגבים מטמאין לקרוביהם כשאר ישראל שנאמר בפרשת אמר לכפש לא ישמא בעמיו כי אם לשארו הקרוב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתר לאיש לה ישמא ותניא במסכת זבחים פרק טבול יום לה ישמא מצוח לא רצה מטמאין אותו בעל כרחו ומעשה ביוסף הנהן שמתר אשתו בערב הפסח ולא רצה ליטמ' ונמנו אחיו הכהני וטמאוהו בעל כרחו ותניא לה ישמא דשות דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר חובה והלכה כר' עקיבא מחברו ופי' הפרשה בארנו בספר מצות לא תקשה ז' ט' ס' א' ט' מצות עשה יש במאכלות

א' לבדוק בסימני בהמה חיה ועוף להבדיל בין טמאה לטהורה

ב' לבדוק בסימני העוף להבדיל בין טמא לטהור

ג' לבדוק בסימני חגבים להבדיל בין טמא לטהור

ד' לבדוק בסימני דגים להבדיל בין טמא לטהור

ה' להבדיל בין הבהמה הטהורה לטמאה ונאמר להבדיל בין טמא לטהור וגו' אין לך ככל בהמה חיה שבעולם שמתורת באכילה חוץ מעשרה המינין המנויין בתור' והם ג' מיני בהמות שור כשב ועז ושבעה מיני חיה איל רצבי ויחמור אקו ודישון ותאו חמר כל מי שמכיר הרי זה אוכלן בלא שום בדיקה ומי שאינו מכירן כבר נתפרשו סימניהם בתורה שתהיה מפרסת פרסה שתי פרסות ומעלת גרה וצריך שיהא

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

במקום חיה מטל דף כ

הלכות בדיקת סימני בהמה היתה ועוף דגים וחגבים

שנינו בפרק אילור טריפות כל עוף הדורס טמא ופי רבינו יעקב דורס ואוכל העוף טהור ואינו מבתין עד שימות כדאמרי בפרק אלו עוברין מה ארץ דורס ואוכל ואינו מבתין עד שימו: ואתן שאין אנו מכירין בו אם הוא דורס אם לא אנמר שם שאם יש לו אצבע יתירה והפק הוא המוראה וקורקבנו נקלף ביד בידוע שהוא טהור: מוקדק רבינו יעקב מלשון בידוע שגרא טהור שכל עוף שיש לו נ' סימנין הללו ודאי אין דורס ואינו צריך לבדוק סימנין של דריסור ואומר שם שעשרים עופות יש בהם נ' סימנים ככולן ובעורב שנים מהם ונשר אין לו סימן טהור וכפרס סימן אחד ובעזניה סימן אחד וסימן רביעי שאינו ככולן אך ישנו בפרס או ישנו בעזניה וצריך לפרש ששלושת סימנין הללו על לחיניו אינו דורס אחד מזה שאם היו השלושה האחרים בידוע שהוא טהור כאשר בארנו ועורב יש לו אחד מהן עם ארבעה סימנים וזהו הסימן הזה בדיקת בהמה ובשמותיהן עוף הבא בסימן אחד טהור ופירוש רבינו רבנא הלכה בדינו מרב' שזה הסימן הוא קורקבנו נקלף משמע שרוצה לומר שאותו סימן רביעי אינו אלא או בפרס או בעזניה והוא קרקבנו נקלף ואם קורקבנו נקלף ויש עוד סימן אחר עמו הירד טהור ודאי שאין לספק לא בפרס ולא בעזניה ולא בשום עוף טמא וכשהיה עוסק רבינו יצחק בעיפורת בא קוץ אחד על ישיבתו ובדקוהו ומצאוהו שקורקבנו נקלף ויש לו אצבע יתירה אבל אין לו זפק ולקבלת רבינו רבנא אם כן הוא טהור וקטיף הוא לומר כן שהיה מסתמא חזיו מסתמיהו חזיו מסתמיהו

דף כג
 דף כג
 דף כג
 דף כג
 דף כג

זקופים ככני ארס ואמר בפרק הבפלת דקראי זקיפופיא דיש להם לחיים וקופים ככני ארס לפיכך היה נראה לומר שאותו סימן רביעי שאינו אלא בפרס או בעזניה הוא זפק ואותו קוץ טמא אינו דורס וחיי הוא מהעשרים עופות שיש בה נ' סימנים ואינו דורס אחד מהן לפי זה טעמים העולם שקורים לעורב קורביל כי הרב רבי יצחק בר רבי מאיר בדק בקולב' שאלו קורין עורב ומצא בו אצבע יתירה והפק ואם כן הוא טהור וגם בארנו למעלה כי עורב אין לו כי אם סימן אחד עם אינו דורס וככל כן טועין בגשר שקורין אקווילה שהרי אומר בפרק אילור טריפות שנשר אין לו סימן טהור ובאייג' לתמצא אצבע יתירה וכן טועין אותם הלועזים קורא קוקו ואינו כן שהרי קוקו אנו מחזיקין אותו בטמא וקורא טהור כמו שמוכיח בפרק שלוח הקן שהכל מודים שהיה חייב בשלוח מפני שהוא עוף טהור אם לא כפני שהוא רובץ על ביצים שאינם שלו וכמו כן קורין בני אשפאל' ביר ואינו כן ובין הוא מעשרים עופות שאינן דורסים ואשפאל' ביר דורס וכמו השמועה פוסק רבינו שלמה וזה לשונו מתוך כך שאין אנו בקיאין בהן נראה שכל עוף הבא לפנינו יש לנו לחוש שטמא דורס הוא שהיה תרנגולת דאנמא אומר שם שהיו מחזיקין אותה בטהורה ולאחר מכאן ראוה שדורסת: ואין עוף נאכל לנו אלא במסורת עוף שמסרו לנו אבותינו בטהור וטהור ושלם מסרו לנו אבותינו יש לחוש במסורת ואומר מו' רבינו יהודה בר' יצחק כי רבי יצחק בר רבי שמאל ברק בעוף שקורין פולשנין ומצא בהם כל סימני טהרה וראוה שהתירם וכן הירד רבינו יעקב אומר ובני פרוב' נצא אוכלין אותן על פי המסורת אף על פי שיש שקורין אותן תרנגולין בריוס ומסקינן אסר אמיר בין תרנגול' דאנמא בין תרנגול' דאנמא ומכל מקום אין אילור העופות בכללם:

מיני חגבים
 והמלעס ובארבעתן נאמר למיבנהו הרי שמנה ומין חגב היא הדוכנית ומין דורגול היא עוצרי' ומין

דף כס ומ' לת בתו דף כב בלה הרוס

דף טס בתני רעיל

כס עוף טהור כל ביה כס פום

דף כג

דף כג

כס עוף טהור כל ביה כס פום

דף קא

דף קב

כס עוף טהור כל ביה כס פום

דף קג

כס עוף טהור כל ביה כס פום

דף קד

ארכה היא ציפורת כרמים ומין סלעים יחנה ירושלמי' מי שבקי בהן ובשמותיהן אוכלין בלא בדיקה ופי שאינו בקי בהן ובשמותיהן שנינו בפרק אילור טריפות כל שיש בו ארבע דגלים וקדסולים שני כרעס ממעל לדגלים לנתר בהם על הארץ וכנפיו חופין ארץ רוב ארכו ואת רוב היקו' כן מסיק רב פפא אף על פי שראשו ארוך ויש לו זנב אם שמו חגב הרי זה טהור שכך מפרש רבי יוסי דברי תנא קמא ותניא אשר לו כרעיו אף על פי שאין לו כרעים עכשיו ועתיד ליגדל אחר זמן הרי זה מותר:

סימני דגים

הם סנפיר וקשקשת סנפיר הוא שפודח בהם וקשקשת היא הרבקה בכל הגוף וכל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר דורס שם שאם אין לו עכשיו ולכשיגדיל יש לו שיש לו קשקש כשהוא בים וכשיעלה יסיר קשקשת הרי זה מותר ואם אין לו אלא סנפיר אחד או קשקשת אחת הרי זה מותר ובתוכפתא שנינו וכמה קשקשים יהיו לו אחת תחת זנבו ואחת תחת תחת סנפיר שלו וכפרש מורי דאו או קתני בתוספתא ובאחרת ישרי וכן מוכיח בתורת כובים שחי' באחרת ורבי יהודה אומר שני קשקשים: וחגבים אין טעונים שחיטה כמו שפירש רבינו שלמה על פי הלכו גדול' שהרי אחר דגים הזכירן הכתוב ודגים אין טעונים שחיטה וכתוב הצאן ובקר ישחט והם ומצא להם ואם את כל דגי הים יאסף להם אס'פת הדגים כשחיתת הבקר ותניא זאת תורת הבמה כמשמעה והעוף כמשמעו ולא שרץ העוף שאלו הן מינים קטנים וכל נפש החיה הרומשת במים אילור דגים וכל נפש השורץ על הארץ אילור חגבי: ועוד נאמר בחגבים אסיפה שנאמר אסוף החסיל ועורו הביא רבינו שמשון ראיה מדרבנא בתוספתא דתרומות אוכל ארס חגבים בין חיים בין שחטים משמע דאין טעונים שחיטה ואוכל לאו דוקא לענין חיין דהא איכא בל ששקע כדאמר בפרק רבי עקיבא אלא כלום אם אוכלן חיין אין כאן אבר מן החי שהרי אין טעונין שחיטה:

הלכות שחיטה

עשה שישחט מי שירצ' לאכול כשר בהמה חיה ועוף ואח' כך יאכל טמא וחיות מבקר ומצאנך ונאמר בכבוד בעל מוס' אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל הלא למדת שחיטה כבהמה לענין שחיטה: ובעוף הוא אומ' אשר יצור ציד חיה או עוף וגו' מלמד ששפיכת דם עוף כשפיכת דם חיה: ותני בר קפרא זאת תורת הבמה והעוף לכל נפש החיה הרומשת במים הטיל הכתוב עוף בין בהמה לדגים לחיבו בשני סימנים אי אפשר שכבר הוקש לדגים לפוטרו בולא כלום אי אפשר שכבר הוקשה להם הא כיצד הכשרו בסמן אחד ותניא רבי אומר וזכות מבקר ומצאנך כאשר צויתך היכן ציוהו בשחיטה מלמד שנצטוה משה בע' פה בהלכות שחיטה באיזה מקום מן הבמה שוחטין וכמה שיעור שחיט' ובאיזה דבר שוחטין ומתי שוחטין והיכן שוחטין וכיצד שוחטין ובהם הם הדברים הפוסלין את השחיטה ופי הוא השוחט' ובדברי קבלה אמר שאול ושחטתם בזה ואכלתם מלמד שיש שם צוים בעל פה: נפרש תחילה באיזה דבר שוחטין שנינו בכל שוחטין בין בסכין בין בצור בין בוככיר בין בקרומית של קנה והוא שלא יהיה בהם פגימה ואבר רבא שלש מדות בסכין אגרת ליה ישחוט ואם שחט שחיטתו פסולה ואגרת היא פגימה שהצפרן מתעקב בה משתי רוחות: מסוכסכת לא ישחוט והיא פגימה שאין חוגר בה את הצפרן כי אם מרוח אחת ואם שחט שחיטתו כשירה ודוקא כשהוליד ולא

דף כס וכל המצויין חוס' במצוא דף כה

כס דחילו דף יחוד חכיה: נח סלוי' סס דף הפס' ג

סי' כס ובת' זמ' סס דף רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

כס דף כג רעיל

הלא הביא וגם הפנימה היא בראש הסכין דאם לא כן יש לחוש
 כי רדיפות הסכין יחלוש עור הסימנים טרם יגיע אל הפנימה
 והפנים תקרע עור הסימני : עולה ויורד שוחטין בו לכתחילה
 וכן בסכין שרומה לסאסאא פירוש היא הסכין שאינה פנומה
 אלא אינה חלקה כמגע השבולת שוחטין בה לכתחילה : אמר
 רב פפא הסכין צריך בדוקה בבשר האצבע ובצפורן בשלשה
 רוח' הסכין בכשר כנגד הושט שהוא רך / בצפורן כנגד הקנה :
 וסכין שחוטכת בשתי רוחותיה וצדה אחת כמגל וצדה השנית
 יפה ללא ישוהט בצד היפה לכתחילה גזירה שמא ישוהט בצד
 האחר ואם שחט הואיל ובעד היפה שחט שחיטתו כשירר כך
 ואמר בפרק קמא דה'ר' ו' גדרולה מזו תניא

דף טו

בתוספתא סכין שיש בה פנימות הרבה
 גידון כמגידות ואם יש בין פנימה לחברתה
 מלא שנים בעוור שחיטתו כשירה : ובסכין ארוך ויש בה
 פנימה יש מתיירין לקשור מטלית על הפנימה ולשחוט בו
 שאין לגזור כאן שמא ישוהט בלא מטלית שיש כאן היכירה
 גדולה : וכמו כן צריך לבדוק אחר שחיטה שאם ימצא פנימה
 אחר שחיטה הרי זו ספק נבילה לכתחילה
 כרב הונא שחוטש שמא בעור נפגמה
 וכששחט הסימנים בסכין פנומה שחט

היו בעל התרומות
במקום פית ב

לפיכך השוחט בהמות או עופות הרבה ביחד צריך לבדוק
 בין כל אחת ואחת שאם לא בדק ביניהם ובדק באחרונה ונמצא
 הסכין פנומה הכל ספק נבילה ואפילו הראשונה : בלך הסכין
 ושחט בה ולא בדקה אחר השחיטה ושבר בה עצם או עץ וכיוצא
 בהם ואחר כך בדקה ומצאה פנומה שחיטתו כשרה שחוקרת
 הסכין שנפגמה ברבר הקשרה ששיבר בר שפוסק שם כרב
 חסר' בדבר זה וכן אם פשע ולא בדק אחר השחיטה או שנאבד
 הסכין שחיטתו כשרה : מסקינן שם שכל טבח שלא הראה

דף יח

סכיניו ששוחט ברו לחכם ושחט ברו בודקין אותה אם נמצא
 סכיניו יפרת ובודקה מנדין אותו לפי שיסמוך על עצמו פעם
 אחרת ותהיה פנומה וישוהט בה ואם נמצאת פנומה מעבידן
 אותו ומנדין אותו ומכריזין עליו שכל בשר ששחט שהיא
 טריפה / ובזמן הזה אני ראיתי כל גדולי הדור שאינן מקפידין
 כל כך בטבח שאינם מראים סכיניו להם וכן כמה בני אדם שאנו
 אוכלין משחיטת' אף על גב שאין ידוע לנו שבקיאין בהלכות
 שחיטה לפי שאנו תופסין הלכה דרוב חמציין אצל שחיטה
 מומחין הן : והסכין ששוחט בה צריכה שתהא ארוכה כרוחב
 שני צווארין של בהמה ששוחט דאמר רבי זירא מלא צואר
 ונזף לצואר כמלא צואר אחר ונראה שלא אמר כך אלא כדי
 שישוהט בריח ולא מפני שישטרך להוליך כל אותו שיעור /

דף יב

כמה דברים אמורים בזמן שהוליד ולא הביא או הביא ולא
 הוליד אבל אם הביא והוליד אפילו בכל שהוא שחיטתו כשרה
 והוא שלא יהיה דבר דק שנוקב ואינו שוחט : וצריך שישוהט
 רוב אחר בעוף ורוב שנים בבהמה אבל שני חצאים בעוף או
 אחר חצי בבהמה פסולה ולכתחילה צריך שנים בכרם ושנים
 בעוף ללשון אחד / ולשון שני בתחילת פרק השוחט צריך
 אחר שלם בעוף : וצריך לשחוט הורדין כרבי יהודה כדי
 שיצא הדם כדאמר בפרק ראשון דברכות הוורדין בורדין כרבי
 יהודה : אמנם שהייה או דרסה אינה פוסלת בהן דאמר רבי

דף כז

יוהנן מנבבן בקרן בשעת שחיטה וכשר דאף רבי יהודה לא
 אמר אלא בעוף שצולתו כולו כאחד אבל בהמה שמנתחין
 אותה אבר אבר לא צריך שיוציא כל דמרו ואומר רבינו יצחק
 שאף בעוף אינו מצריך רבי יהודה אלא לכתחילה אבל
 בדיעבד מותר וכן מוכיח בפרק השוחט ואף על פי ששנינו
 בתוספתא רבי יהודה פוסל עד שישחוט הורדין פוסל לאו
 דנוקא אלא אומר /

במקום השוחט
דף כח

במקום השוחט
דף כח

אמר

דב יהודה אמר שמואל כל טבח שאינו יודע
 הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו ואילו
 הן הלכות שחיטה : שהייה / דרסה / חרדה / הגרמה / ועיקור /
 ומקשה לתלמוד ומה משמיענו שאסור הלא הן בשניות שלמו'
 רובם בשני פרקים ראשונים של מסכת ה'ר' ו' ואומ' שמשמיענו
 שמואל שאסור לאכול משחיטתן אף על פי שראינוהו כמור
 פעמים ששחט בטוב שהרי מאחר שאינו יודע הלכות שחיטה
 התקלקל שחיטתו כשום פעם והוא לא יבחין / כתב מורי
 בשם רבינו יעקב שאין צריך שהשוחט יודע
 אותם חילוקים שאם שהה והחליד במיעוט
 סימנים וכיוצא בהן וכשיסתפק בהן יחמיר

במקום השוחט דף י'
ולקמן בסוף תכ"ח

בהן / אבל ראוי שידע ההיא דשחיטות מצטרפות שהדבר
 הרגיל הוא לך פירושים /

שהייה

שנינו בפרק שני דה'ר' ו' בפ'ר כליו והגביתן
 השחיטת הסכין ועף פירו' השחיטת הסכין קודם
 שחיטה כלומר תגיע ולפיכך פסק לשוחט מחמת חולשות ובה
 חכירו ושחט אם שהרה כדי שחיטתו בהמה אחרת שחיטתו
 פסולה ומפרש רבי יוחנן ושמואל אף בהמה לעוף / ופסק כן
 רבינו הגבאל אבל רבינו שלמה פוסק כרב החומרא דעוף
 לעוף שהרי במערכא סוברין כמותו ומשמיה דרבי יוסי רבי
 חנינא אומר'ם כדי שיגביהנה וירביצנה וישוהט נסה לגסר'
 ודקה לדקה ומסתמא הוא הדין עוף לעוף אבל לא נסה לדקה
 וכל שכן בהמה לעוף דלא וכן פוסק בהלכה גדולות נסה לגסר'
 ודקה לדקה ועוף לעוף וכן נתפרש הלכה למעשה בהלכות
 גדולות ולא בשעה כלל כשיגביהנה וירביצנה : בעי רבא
 שהייה מהו שיצטרפו ולא איפשיטא ויש לנו להחמיר בדבר :
 אמר רבא השוחט בסכין רעה שאינה חותכת / פ'ר אפילו כל
 היום כולו כשר מאחר שאינו שוחט כלל אלא כל היום מוליך
 ומביא : בעי רב פפא שהה במיעוט סימנים מהו תיקור' וצריך
 להתנישב כבעי'אז שהרי לא תמצא שהייה
 בעוף בקנה כלל שהרי שנינו בתוספתא
 שחט רוב נגרתה והוא הדין הושט בעוף אף
 על פי ששהה זמן מרובה שחיטתו כשרה /

במקום השוחט דף י'
וכן כל המניח בכת
כיתין ה'

ובפרק השוחט נמי אמרינן בעוף אי חמצה דנגרת כרוב ה'א
 עבר ליה רוב ותו לא פסלה שהייה וראיתי גם בתוספתא שחט
 בה רוב שנים ואחר כך נמר הגוי שחיטתו כשרה / ואם שחט
 מיעוט ראשון של קנה ושהה הרי זה חוזר ושחט כל זמן שירצח
 שהרי אם היה חצי קנה פגום ובשעת שחיטה הוסיף עליו כל
 שהו וגמרו שחיטתו כשרה כמו שאמר שם / וגם אין הבעיא
 בשחרה במיעוט ראשון של הושט ושהרה ברו וגמרה שאם כן
 למה נשאר בתוקן בספיא וזאת תניא בתוספתא שחט מיעוט
 הושט ושהה בה כדי שחיטה פסולה ובמיעוט ראשון של קנה
 ושל הושט משפט אחד לעוף ולבהמה ואין כאן ספק גם מיעוט
 אחרון לעוף אין כאן ספק כי הכל כשר / וכן אם שחט רוב שני
 סימני בבהמה ושהה בהם וגמרה / אין כאן
 ספק שכשרה / והרב ר' אשע'א הלוי מפרש
 שאלה זו בבהמה ובשוחט בסכין רעה שעל
 זה העניין כתוברה השאלה בתלמוד ומסתפק אם שחט רובן
 של סימן אחד בבהמה ושחט מיעוט בסכין רעה והוליד והביא
 זמן גדול עד שחתכו ואחר כך שחט סימן שני מהו כי שמא מת
 שאנו מכשירין שהייה דשוחט בסכין רעה / זהו כשמתעסק
 בחתיכת הסימנים אבל בכאן ששחט רוב הסימן הרי המיעוט
 כאילו הוא התוך וכשמוליך ומביא כל היום באותו מיעוט הרי
 הוא כאלו מוליך ומביא כיד או ברנל / ויש כאן שהיה בין סימן
 לסימן בבהמה ופסולה עד כאן דרבינו / מי ששחט בעוף ושהה
 בו ואינו יודע אם ניקב הושט אם לא / ליקב חוזר ושחט הקנרת
 ס' מצו' יח כ 18 ii לבדו

במקום השוחט דף י'
דף ט

במקום השוחט דף י'
לפי' תכ"ח כל
אז' בתקנות

דף טז

דף לז

במקום השוחט דף י'
במקום השוחט דף י'

דף יח

דף יב

דף כז

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

שיחתיך עזר הסימן השחוט במקום אחר אם שני חתכים דומין זה לזה שניהם נקשו לאחר מיתת הסימן : וענין זה מתיישב יותר לפירוש רבינו שלמה שפירש שיקור שם טרפות הלכך הסימן חשוב כמת אבל לפירוש החלכות גדולות שאין עיקר שם טרפות והסימן חשוב כחי היאך ידמה החתך שנעשה לאחר מיתת החתך שנעשה מהימים : ונראה לפרש יקוף בבהמה אחרת שיעשה שחוטרה ושמוטה וכן הגירסא במקצת הספרים ויראה אם דומין יחד יתבאר ויתברר שניהם בעקרו אחר השחיטה : ואם תאמר והלא אמרנו למעלה כשאין הסימן שמוש שחוט ואין ידוע אם קודם השחיטה נשמת זה היה מעשה ואמר כל ספק בשחיטה פסול אלמא אין מקיפין מבהמה לבהמה ומעוף לעוף יש לומר ודאי להקל אין מקיפין אבל להחמיר מקיפין כי מן הדין היה לנו להתיר כאן בלא הקפה שרוב פעמים הוא כך שאין שמוטה יכול לישחט כשלא תפס בסימן אלמא דרבי יוחנן מחמיר לבדוק בהקפדה ולפסול אם אינן דומים זה לזה ואם הם דומים זה לזה כשרה כרב והלוי שמודה רבי יוחנן לרב אף אם היו דומין פסולה כמו כל ספק בשחיטה שפסול : ומכל מקום בחומרא זו שחמיר רבי יוחנן הלכה כמותו לגבי רב דלגבי רב רבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן כדאימא במסכת ביצה : אדם ששחט עוף צריך שיגביהו מן הקרקע ויחזיקו מן הכותל שלא יגעו רגלי בקרקע או ככותל ויתעקרו הסימנים כדאי במסכת שבת פרק מפנין אמר רב יוחנן צריך שיברוק הסימנים אחר השחיטה אם הם שחוטין יפה ואם לא ברק כסימנים במתניתא תנא נבילה ומטמא במשא :

פ"ק דף ד
דף קכח

נשלמו חמשת הדברים :

השחוט בשנים ושלישה מקומות רב אמר כשרה : וכן הלכה דרב יצחק בר שמואל בר מרתא אבל ממיטב חתיכות שנעשית כך : ואין הלכה כשמואל שפסול ואמר שצריך שחיטה בפורעת ואינה כאן בפורעת מפני ששחט במקום אחר בקנה מיעוט הסימן ובמקום אחר רוב הסימן ומפני שהחתכים מקורבים אין מקום שחיטה הרוב מתרווחת : ועוד דרב שמואל הלכה כרב באיסורי כך פירש רבינו שלמה פי' שנים ושלישה מקומות : ובשאלות דרב אוחאי מפרש כגון שכל אותן המקומות בטבעת אחת וכיצא בזה בושט ששחט בה בהקיפו של סימן כאן בעט וכאן בעט וכשתצטרף החתכים תמצא בהם רוב וכן מפרש בכתב דרבי אלדד הרבי : ועוד פירש בשאלות שאפילו חתך מיעוט הקב למעלה לצד העור וחזר חתך מיעוטו לצד אחר זה שלא כנגד זה דכשרה מאחר שיש כאן רוב אם תצטרפם : ושחיטה העשויה כקולמוס באלכסון כשרה לרבי הכל : מותר לשחוט בכל זמן בין ביום בין בלילה והוא שתהא אבוקה עמו כדי שיראה מח יעשה ואם באפלה שחט שחיטתו כשרה : בכל מקו' מותר לשחוט חוץ מן העורה שאין שוחטין בעורה אלא קרשי מובח בלבד וכן הוא אמר בבשר חולי' של תאוה כי ירחק ממך המקום וזכחת מבקרך ומצאנך ברחוק מקום אתה זוכה חולי' ואי אתה זוכה חולי' בעורה היא למדת שאין שוחטין בשר חולי' אלא חתך למקום שבחר השם : וחולי' שנשחטו בעורה אסורין בהנאה כבשר בחלב וקוברין אותו כדאימא במסכת תבירה ואפרו אסור : אין שוחטין לתוך ימים ונחרות שמא יאמרו עובד מים

במקום הסוחט דף ט
במקום ים כביר דף ח"ט
במקום תכל' ובתו' דף ט' דלעיל חתי' בלה המוחט
במקום האים חתים דף כ"ג
דף ט' דלעיל
במקום חתים דף ט'
במקום חתים דף ט'

הוא זה ונראה כמקריב למים ולא ישחוט בכלי שיש בו מים שמא יאכרו לצורה שתראה במים שחט ולא ישחוט בתוך הכלי ולא לתוך הגומא שכן דרך עובדי עז ואמר רבי יעקב דמרבך בגומא מנוקה מעפר ואם שחט שחיטתו כשרה : שוחטין בכלי מלא מים עכו"ם שאין הצור נראית בהן : וכן שחט חוץ לגומא וחדם יורד לגומא ובשוק לא יעשה כך שלא יחזיק המינים בחוקותיהם : ומותר לשחוט על דופני הספינה והדם שותת על הדופן ויורד למים : ומותר לשחוט על גבי אחורי הכלי ועיקרי הלכ' אילו בסוף פרק השחוט ויש לדקדק מאחר שאינו מנועא היתר בגומא לא בשחיטה חוץ לגומא וחדם שותת ויורד לגומא משמע שאפילו בגומא שאינו מנוקה מעפר צריך ליהדר וכן כתב מורי שרבינו יצחק היה נוהג בכל גומות : חרש שחט וקטן ששחטו שחיטתן כשרה והוא שאחרים רואין אותן ששחטו בחוגן ודוקא בקטן שיועץ לאמן ידו כמו שאמר בסוף פרק לולב הגזול בהלכות ארץ ישראל
במקום רבינו ראמן דחולין
שדעתן קלורת ואין התלמוד שלבו כונן כן
דגמינן בזבחים בפרק כל הפסולין כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה : בודים ובנשים ובעבדים ובטמאי ומדקדק שם שחטו דיעבד אין לכתחילה לא רומיניה ושחט שחיטה כזו וכשרה ומתוך דהוא הדין לכתחילה ומשום שרוצה לשנות טמא לכתחילה לא ישחוט שמא יגע בבשר ושונה בכל האחרים לטען דיעבד ולמה לא אמר מפני שרוצה לשנות נשים לכתחילה לא ישחוט כי נשים נזכרות במשנה קודם טמא אלמא ודאי נשים שוחטות לכתחילה אף בקדשים ואותו חכם שכתב הלכות ארץ ישראל אמר כמה חומרות מודעתו שכמו כן כתב שחט ולא בידך או ערום שחט שחיטתו פסולה ואין הלכה כן :

כתב ט

דף ט' דלעיל

במקום חתי' דחולין

דף ט' כ

דף ט' ב

במקום ט

נשלמו הלכות שחיטה

אחל הלכות טריפות

אף על פי שהוכרנו לאו הטריפה בספר מצו' לא תעשה ושם בארנו כי הטריפה האמורה בתורה היא הנגשה למות ולא באמר טריפה אלא שדבר הכתוב בהחיות כגון שטרף ארי וכיצא בו ושרה ועדיין לא מתה ויש חלואים אחרים ואם יארע לה תחשב טריפה והם הלכה למשרה מסיני ואלו הן : דרוסה / נקובה / הסורה / גטולה / קרועה / נפולה / פסוקה / שבוחה / סימן להם דין הנק נפש וכל הטריפות בכלל אלוהן : ומפני שטרפות הנקובה מצו' יותר בריאה ודרך כל השוחטין לברוק בריאה נבאר הלכות טריפות עם הלכות שחיטה : וטרפות הריאה נבאר תחילה מפני שהוא מצו' יותר : ועיקרי כל החלכות בפרק אילו טריפות :

שנינו נקב הריאה או שחורה טריפה : אמר רבא שתי אונות הסוכרות יחד אין מועיל בהם בדיקה להבשיר בהמה במה דברים אמורים שסוכרות שלא כסדרן אבל כסדרן דרך גירולן הוא וכשירה עד כאן כתוב בגמרא : פירש רבי שלמה שסוכרא זו באה מחבת נקב שמתוך שהריאה שואבת כל מיני משקין והמשקה בעשר עב בתוכה ויצא מעט מעט דרך נקב ונקפדה ונעשת קרום וכסוכרות כסדרן זו מניבה על זו וחוזרת לבריאותה שתוך ששוכרות זו על זו אין מתפרקות והקרום חולץ חזק ואין מתגלה הנקב אבל כשהן שלא כסדרן זו חולכת לכאן וזו חולכת לכאן וחזק ספ' מצו' יח נ 18 iii מתפרק

סימן קלד

טז דף ט' כ

טז דף ט' ז

הלכות טריפות וכדיקת הריאה

כ"ו ס"ה הי"ט
כל הסוגיא

מתפרק ונכרת ומנלה הנקב והפירוש דהמשמע שכורב אין
סודרה בלא נקב הפיכך אף כסדרן צריך לבדוק בנפיהה
לדעת אם נסתם הנקב כולו וכן פסק בהלכות טריפות של
רבינו גרשם שפסק אונות הדוכות זו לזו כסדרן או סבוכות
בצלעות או בבשר שבין הצלעות כשיררה בנפיהה שמתפרק
אותה כשהיא סרוכה בצלעות או גורדין אותה סירכה בעל
הצלעות עם הבשר ואם עולה בנפיהה כשירה וכן כתוב
בתשובת הגאונים כתב יד רבינו יוסף טוב ע"ס שתי אונות
הסרוכות בדוש אחד כסודר בודקין אותם בנפיהה במים פושלין
אם מבצעים טריפה ואם לאו כשירה שמתאר שסבוכות זו לזו
דרך גידולן הם מגינות זו על גב זו ער כאן דבריהם וכל אלה
יש לומר סבוכים שאין סירכה באה אלא מחמת נקב ואף
על פי שהקרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום זה במקום
אחר בריאה או בשלא כסדרן מפני שסוף הקרום ראוי ליפסק
כאשר בארנו למעלה ולפי פירוש זה פסק רבינו שמשון
מארץ ישראל בשם ר' שכל מקום שצריך בדיקה אין אנו
בקיאות בדבר לפיכך אף כסדרן לא נכשרנו מפני שצריך
לבודקה בנפיהה וכענין זה פסק בהלכות גידולת לענין
בדיקת נפולה ושכורה שמתאר שאין אנו בקיאות בדבר באסור
הכל ורבינו שלמה הולק על פסק זה כאשר יחבאר עוד יש
שם מפר' שרנולה סירכה לבא בלא נקב שבתוך שהיא שואבת
כל מיני משקין והיא לחה נדבק קרו' זה לקרום אחר ומתפשט
הקרום והרי הוא כמו סירכה ושלא כסדרן טריפה לפי שסופה
להתפרק וחשובה כנקובה מאחר שסופה להנקב אבל כסדרן
כשירה שאין סופו להתפרק ואם כן לא הורה בה נקב לעולם
ולפי דרך כסדרן כשיררה בלא שום בדיקה וכן קבלתי ממורי
רבינו יהודה שהיה פוסק כן הלכה למעשה בשם רבו דהיינו ואמר
כי העור דלמי ר' רבי שמואל כי ל' הורה מכשירה בכסדרן
בלא בדיקה אף בבהמה של גוי שאין להקל בטעם שהתורה
דסה על מכוונם של ישראל וכן נראה לר' ר' עקיב כפירוש זה
וק' לא היה רוצה להורות להקל בלא בדיקה מפני שהדבר יצא
מפי הגדולי אמנם במקו' שהיה רואה שהקרום שקור' טיולא
בלעז יש בין אונת לאונת בעיקר ער אמצע אמר כי אין לחוש
שאינו סירכה שכך גידולת למעשה בהרבה ריאות ולפי
זה קשה קצת שאנו פסקו אלו טריפות בענין בדיקת הריאה
אזי דאי אינקיב טריף ואזי דאי אינקיב טריפה שמתאר שטרפו
הריאה אינה מפני שכבר ניקבה אלא מפני שסופה לניקב לא
היה לו לומר בלשון זה לא היה לו לומר אי דאי מינקיב טריפה
לצורך לומר מכל מקום כי כן רוצה לומר אי
דאי מינקיב: כסדרן שמכשיר התלמוד
במה דברים אמורים שסוככות זו אצל זו
אבל אם הם שסוככות זו על גב זו וסרוכות אין זה כסדרן וסופו
להתפרק ועוד פסק בעיוד בשם ר' ח' קבלה רב בפי רב אפילו
סרוכות שתי אונות באמצע ובמקום שבתחלת לחלק אין
סירכה והרי יש כאן כמין חלק הרי דר' טריפה וכל שכן אם
דבוקות זו על זו או הראשונה עם השלישית דודאי טריפה
ורבותי הגאונים כתבו מאחר שהאחת סרוכה על הבריתת זהו
דרך גידולן ורביצתן ואין לחוש באותה סירכה עי' כאן דבריו:
משמע מתוך דבריו שרבותי הגאונים הולקין על קבלתו וכן
היה מורה כורי רבינו יהודה הלכה למעשה שאין לחוש באותה
סירכה לחלק כי התלמוד מכשיר בכל סירכה שהיא כסדרן
ואפי' בלא בדיקה ואין מחלק כלל בכסדרן
בין סירכה לסירכה כן פסק רבינו ב"ש וכן
גוונים ברוב גליות אדום ובארץ ישמעאל
וכן הביא מורי שכתב כן ד' בכתב ידו שיש תימא על אותה
קבלה כי בהלכות טריפות מרבינו גרשם והג' רב אלפס

לפי שם הי"ט
הרף ע'

ס"ד דף ט"ט

ק"ף ת"ח

בש"ך ת"ף ר"ד

כ"ף ח' וס"ה
כ"ו ס"ה ח' א"ל

כ"ה ח' וס"ה
כ"ו ס"ה ח' א"ל

ותשובת הגאונים לא מציינו חילוק בזה וגם לא שמע דבר דר'
מרבתי מעולם וכל העולם ראה שנהגין היתר ולא ראה ולא
שמע אדם שאסור עד שעייין בפירוש ד' וכסוף היכר כתב דר'
לשון רבי ע"כ: אונה בלשון התלמוד פירושו בלשון הקדש און
זהו חלוקות מן הריאה כאונים קטנות והם חמש והאונה היא
גדולה מן הריאה כמו האם והאונה הסרוכה באומא פירש
לשי' כי מעשה בא לידו והיתירה לו ר' רבי יקר לאכול ואמר
לו כי יש שאסורין מטעם שהאומא היא ברוחב החזה ומתנענע
לכאן ולכאן ומתפרק הקרום כי בשתי האונות דוקא מתיררה
דכא בכסדרן לפי שעומרו במצד החזה ואין הסירכה מתפרקת
וכן נראה לר' לאיסור מדאמר רבא ה' אונות יש לריאה הרי
אונות אינן בכלל דאם כן שבע חיינן וכי אמר רבא שתי
אונות שסרוכות יחד כשירה אין האומא בכלל וכן פסק רבינו
במשנה גאון מפליאה והוא נזכר בערוך עם שאר הגאונים אמנם
באשכנז ובספרד נהגין חיתר בדבר והאיתי בוד' דוקא מתיררה
הגאונים רבים המתירין כי לא מציינו אומא בתלמוד כי אם
אונא ורבא תלה טעמו בכסדרן מפני שהן גידולת זו עם זו
ואין מתפרקות זו מזו חילוק בין חילוק בדבר ורבא שהוכיח
אונות להכשיר בכסדרן העיקר היה להורות דשלא כסדרן
טריפה אפילו באונות אף על פי שאם היו האונות סרוכות בודפן
כשיררה כמו שאומר שם מכל מקום השמיענו רבא שלש
דוקא כשיררה שמתאר שהחלי צ' הן שוככות תמיד אצל
הדופן ואינם מתפרקים ממנו אבל באומת הסרוכה לדופן
טריף שמתוך שהיא ברוחב חלל הגוף מתפרק יותר מן הדופן
אבל לענין כסדרן משפט אחד להן ועוד כתב רבינו שלמה
בתשובה וכן בשביל שושים שקראו אומת נאסר חבהמות וגם
רבינו משה כתב שמנה פשוט בישראל להתייר אונה באומת
ובכל צרפת נהגין איסור בדבר על פי רבינו יעקב: ריאה
הסרוכה לדופן שלא במצד החזה והיינו האומת אפילו לא
העלתה הריאה צמחים סביב הסירכה אסורה כרב יהודה
דאמר אחד דר' ואחד דר' חוששין לה שמא סירכה זו איננה מן
הדופן כי אם מן הריאה וסוף הסירכה ליפסק מאחר שברוחב
החזה היא שרפה והיא דאמר רבי נחמן ריאה שניקבת בודאי
דדופן סותמתה כשרת מעמידה כשסרוכה במקום חיתוך האוני'
במצד החזה שאותו קרום מתקיים ופסק רב יהודאי גאון בהג'
סירכה זו כשהיא בין באונות עצמן בין בנבן בין בגניח וכן
דאיתי בתשובת רבינו גרשם: ואמר רבינא והוא דסביך
בבישראל פירוש נאחו ומסוכך היטב בכשר כמו צמר המסוכך
בבהמה לקח אמר סביך ולא אמר סויך ופירש לשי' ורבינו
משה דדוקא בבשר שבין הצלעות אבל
בצלעות עצמן סופה להתפרק ורבינו
גרשם כתב כי אין חלוק בוד' רק שצריך
לגודדה עם הבשר שעל הצלעות ולבודקה בנפיהה ואם איננה
מבצנצת כשרה וכן כשסביך בבשר מציינן הגאונים בדיקה
בנפיהה ולדברי רבינו שמשון נאסור הכל מפני שאין אנו
בקיאות בבדיקת נפיהה וכל שכן אם יש סירכה מן הריאה
לשומן הלב או לשרפשא הכל אסור ומורי רבינו יהודה היה
בתייר ומורה לכל הלכה למעשה להתיר כל סירכה הדבוקה
לדופן במקום חיתוך האוני' בלא שום בדיקה ואני רגיל לומר
כי מקום שכלה מראית הצלעות הוא חזה הביתן לכהנים אין
מועיל שם סתימה וכן מצאתו אחר כך בשם רבינו יעקב
ובתשובת רב שר ש"ס גאון פסק שאין הלכה כרבי' שמצריך
סביך כי אפילו לא סביך ולא סויך הלכה כרב נחמן שאומר
האונות שנקבו דופן סותמתן כשרה אף לא יהא שם סירכה
כלל ורצה לומר שאין זה רבינא שהיה סוף הוראה שהרי רב
יוסף שהיה קרומן משיב שם בגמרא על דבריו
אמר

כ"ף דף ח'

כ"ה ס"ה
כ"ו ס"ה ח' א"ל

כ"ף ת"ח

כ"ה ס"ה

כ"ף ת"ח

כ"ה ס"ה

כ"ה ס"ה ח' א"ל

כ"ף ח' וס"ה

כ"ו ס"ה ח' א"ל

כ"ה ס"ה

כ"ף ח' וס"ה
כ"ו ס"ה ח' א"ל

כ"ה ס"ה ח' א"ל

כ"ה ס"ה ח' א"ל

כ"ה ס"ה ח' א"ל

כ"ה ס"ה ח' א"ל

כ"ה ס"ה ח' א"ל

כ"ה ס"ה ח' א"ל

ביתו של חלו טריפות
דלעיל

שהוא דופן כפולת וניקב עור שלה כשירה : והטעם שנמצאת
 בחוץ להמסס ובית הכוסות בחלל הגוף אפילו לא ניקב כלל
 טריפה כי ודאי נקבה הוושט ויצאת טס : ומסת שנמצאת
 בעובי בית הכוסות מעד אחד מבפני וכן בקורקבן שהכשרנו
 אם נמצא קורט דם בחוץ כנגד נעיצת המחט מבפנים טריפה
 דאם אין טס מכח גם בחוץ דם זה מניין : ואם המחט נכרת
 משני צדדין נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא קודם שהיטרה
 לא נמצא עליה קורט דם בידוע שננעץ מעבר שני לאח שחיטה
 בדם שאנו מצריכין קורט דם זהו כשיש מחט או כשאין הנקב
 ניכר משני צדדין אבל אם הנקב ניכר משני צדדין טריפה
 אפילו בלא קורט דם כמו שאומר התלמוד אם מחטים יצא
 המחט חירה הדם נסרך על המחט אבל כשאין טס מחט אין
 שום דבר שיסרך בו הדם : ומסקי התלמוד שתולעי הנמצאים
 שיוצאים מן הריאות כשירות שהלכה שלאחר שחיטה פרשו
 ויצאו : והעוף אין לו כרס ולא המסס ולא בית הכוסות אבל יש
 לו כנגד זפק וקורקבן : והזפק שניקב במשורו כנגד טריפה :
 ואיזהו נגו של זפק זה שימתח בשוה עם הוושט כשיאריך העוף
 צוארו אבל שאר הזפק התלוי מלמטה שניקב מותר : אמר רב
 בחבין ניקב הקורקבן וכיסו שלו קיים או ניקב הכיס והקורקבן
 קיים כשר : וכן נקבו שניהם זה שלא כנגד זה כשר : והוושט
 שיש לו שתי עורות נקבו זה בלא זה כשר ואם נקבו שניהם
 אף זה שלא כנגד זה טריפה מפני שאוכל שבו תמיד מתרחב
 דתוך ועל ידי כן פעמים שהנקבים מכוונים זה כנגד זה : אמר
 רבא קרום שעלה מחמת מכה בוושט אינו קרום : ישב לה קוף
 בושט חוששין שמא הבריא אבל אם נמצא לה קוף בושט אין
 חוששין שמא הבריא פירש : ושי הבריא ניקב כמוברא אותם
 בחברתם לשון אחר שמא הבריא הנקב ונסתם אחר שניקב
 מעבר לעבר ואין מועיל : תורבין הוושט : והוא המקום בוושט
 למעלה שאינו כשר לשחיט דינו כוושט ושיעור נקובתו במשאו :
 ופסקת הגרגרת ברובה נחלקו האמוראי אם עריך רוב החלה
 ואין עובי התנוק מצטרף אל החלה או נאמר שדי ברוב עובי
 עם חלה : ואם יש בגרגרת הרבה נקבים אמר רב המא אם
 יש בהם חסרון אם יש ככולן כשיצטרפו כאמר טריפה אין בהן
 חסרון מצטרפין לרובת : ואם בסדקה לאורכה בלא חסרון אמר
 רב כשירה אם נשתתיר בה חוליא אחת למעלה וחוליא אחת
 למטה : וכן אר יוחנן לאיכדאמרי וכמה חוליא אחת נטבעו :
 ואר יוחנן סימנים שנתדלדלו ברוב טריפה פרוח שנתפרדו
 הוושט מן הקנה ונתדלדלו זה מזה : אמר אבימר משמיה דרב
 נחמן משנכנסה הגרגרת בתוך החזה מתפצלת לז קנים הקנה
 האחד לריאה והשני לכבד והשלישי ללב קנה דריאה כריאר
 ונקובתו במשאו קנה של כבד ככבד ואם ניקב כשר אבל בקנ
 הלב נחלקו ואיכא דאמי בקנה הכבד נחלקו ובקנה הלב כשר :
 ומאחר שלא פסק התלמוד הלכה כדברי מי אמר דה שנתמיר
 בשלשתן אמר לו נקובתן במשאו : וכן אר יוחנן ניקב הקנה
 למטה מן החזה נדון כריאה במשאו משם שכולל דברי שנקב
 הקנה בכל פיצולין למטה מן החזה : שהיא במשאו בין קנה
 הריאה ובין קנה הלב ובין קנה הכבד : שני קרומים יש למוח
 שבראש אם נקב העליון הסמוך לעצם בלבד הרי זו מותרת
 ללשון אחד : ואם נקב גם התחתון הסמוך למוח במשאו לכל
 הלשונות טריפה : והמוח עצמו שניקב או שנתמעך והקרום קוי
 כשירה : ואם נשפך כמים או כדונג טריפה : אמר ר' יהושע בן
 לוי משו בר קפרא אותם קרומי של מוח שהן על המוח שברגלו
 במשאו בדם כל זמן שהן בתוך הקדירה כלו כל זמן שהן בתוך
 עוגל הראש : אבל משיתחיל המוח לימשך אל השדרה מסקינן
 שהלכה שאם בפסק חוט השדר ברובו טריפה ומפרש רובו רוב
 עורו של היקיף החוט : וחוט השדרה מתחיל מן הפולין שהן

ברך כל
המוניח

ברך תט

ברך כג

ברך מ ג

ברך ט

ברך ז

ברך ח

ברך ט

ברך י

ברך יא

ברך יב

ברך יג

ברך יד

ברך טו

ברך טז

ברך טז

ברך טז

ברך טז

ברך טז

ברך טז

ברך טז

כעין גלאיך שבסוף הראש והחץ אבל פולין עצמן כלפנים
 ובושך חוט השדרה למטה לצד הזנב עד בין הפרסות משם
 ואילך כשירה אם נפסקה : ובעוף מפרש רבי ינאי שמושך עור
 למטה מן האנפו ומשם ואילך כשירה ואעפ שולך חולק עליו
 ומיקל ואומ' עד בין האנפים הלכה כר' ינאי
 שמתמיר ועוד שהיה רבו : נקבה המר טריפה
 אר יוחנן מרה שנקבה וכבד סותמת כשרה
 ואם נקב הכבד כנגד המרה טריפה : ניקב הלב לבית חללו
 וכן נקבה הקיבה טריפה : והלכה כרב שאמר הלב טהור סותם
 דנקב הלב טמא אינו סותם הנקב : הילכך כל נקב ששומן
 סותמתו כגון אם נקבו הדקיין ושומן סותמתו וכיוצ' בזה כשרה
 לפי שמתמיר לו כל שעה אבל חלב שנדבק בריאה אינו סותם
 כיון שאינו נדבק עליה כל שעה כך כתב מורי בשם לוי ולי :
 והכרם שניקבר טריפה ואין מועלת טום סתימיר כי החלב
 שעליו טמא הוא ואינו נדבק יפה : ואמר רב נחמן חלב העשוי
 בכובע אינו סותם הילכך חלב הלב ודרכשאה היא טבאיאר
 אינו סותם : חלב חיה זה שכנגדו בברכה אסור אינו סותם אף
 על פי שהוא מותר באכילה : ומעשה בא לפני רבינו יצחק
 בקורקבן שניקב במחט ושומן סותמו והכשירו
 מן הגג טריפה אבל דלגה אפי' דרך ארוכה שהיא
 באמצע הבית שאין לה במה לסרך דרך נפילתח
 כשרה שאומרת עצמה לקפיצה זו : ואלי' המבנחין זה את זה
 אין בהן משום ריסוק איברים : ובית המטבחים שטפילין אותה
 בחוץ לארץ אין בהם משו' ריסוקי איברי לפי שנועצ' ציפורניה
 בארץ אבל באלי' המבנחי' שנפלו בחמת הגבוהה ודאי חוששין
 כך מסיק רב הונא : אבל נפלו מאליהן מותרין אם לא נפלו
 מזנבה עשרה טפחים כדמוכח בפרק שור שנכנח את הפרה אמר
 רב מבשוא האלים שזורקין הגנבים חץ לריד אין חוששין להם
 משום ריסוק איברים מפני שמשליכין אותם על מתניהם :
 הנהיה
 ואתן עיפו שנלכדים
 ח' רב יהודה אמר רב הכה הבהמ' :
 על ראשה במקל והלכה לה המכה
 כלפי זמכה או על זמכה והלכה לה
 כלפי ראשה ואפילו הכה אותה על
 כל המדרס אין חוששין לריסוק
 אברים : והאם הניע ראש המקל
 למקצת המדרס או כמי אית ביה
 קוטריו בחוורא או סהכה אותה
 לרוב המדרס חוששין לריסוק
 אברים : אמר
 רב חמלן בית
 הרחם אין בו
 משום ריסוק
 אברים :
 ומוציא בתו סכוכי'
 בביתו מים סלמס'
 סדף תלמס'
 לעת כשרה ובנפרא אומר על זה ר' אלעזר בן אנטיגנוס משום
 ר' אלעזר בר ינאי שצריכה בדיקה כנגד כל החללי והלכה כרב
 יהודה אמר רב שאמר עמדה אינה צריכה שהייה מועת לער
 אבל צריכה בדיקה : ואם הלכה אפי' בדיקה אינה צריכה וכן
 פסק רבי שלמה והג' : כתוב בהן כל הרכי' שמכשיר התלמוד
 בדיקה בנפלה ושבורה ודרוסה כרא' בורות הראשונ' שהיו
 חכמים ונכונים אבל בורות אחרונים אין לסמוך על הבדיקה
 וטרפי' לה ורש' כתב בראה לי שאין לו לדיון אלא מה שעיינו
 דואות כדכתוב וכו' אל השופט אשר יהיה בימים ההם : אבל
 ינאי נזהר להביא לפניו כל השבחים וכל הבקיאין ברוב כי
 דיקי דלימטוהו שובא מכשורא ול' שכל אחד ישא מעט מן
 העק

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

ברך מ

הלכות כיסוי חדים ושלוח הקן

קמ ד

ושינוי היתה מעופפת ולא רובעת בזמן שכנפיה בוגעות בקן... חייב לשלח ואם לאו פטור: היתה שם ביצה אחת או אפרוח אחד חייב לשלח שנאמר קן ציפור מכל מקום: שלחה חזרה אפילו ל' ו' פעמים חייב לשלח שנאמר שלח תשלח מכל מקום: גרסונו בפרק השואל אמר רב אמור לזכות בכינים כל זמן שהאם רובעת עליהם שנאמר שלח תשלח את האם ואת הכנים תקח לך אמרינן בפרק שלוח דקוק עד כמה משלחה אמר רב יהודה עד כדי שתצא מתחת ידו לפיכך שלח את האם וחזר ועד אותה הרי זה מותר לא אסרה תורה אלא לצד אותה והיא אינה יכולה לברוח בשביל הכנים שהיא מרהפת עליה שלא ילקחו אבל אם הוציא מתחת ידו חזר ועדה מותר: ובה משלחה רב הונא אמר בגלגלית שנאמר משלחי הגל השור והחמור רב יהודה אמר בגפיה רגליה היינו כנפיה ופסק רב אלפס כרב יהודה המוציא קן בים חייב לשלח שנאמר כה אמר ה' צבאות הגוים כים דרך וגומר:

אלו הן מצות עשה של בויקין

סו סז

תנו רבנן שלשה אבות נאמרו בשור נוקי קרן ונזקי שן ונזקי רגל ושתי מצות עשה יש בהם אחת לרוב בנזקי קרן של כי נזח שור וגומר ואין נגיחה אלא בקרן שנאמר וקרני דאם קרניו בהם עמים יגח: וכתוב וכי יגוף שור וגומר והוא בנגיחה כדתניא בתהילת סדר בויקין פתח הכתוב בנגיפה וסוים בנגיחה אוננו כי שור נגח הוא לומר לך זו היא בנגיפה זו היא בנגיחה:

מצות

עשה שנייה לרוב בנזקי שן ורגל אחת היא שנא' כי יבער איש שדה או כרם ושילח ארץ בעיריה ובעיר בשדה אזור בעורה לשון בהמה הוא: וכן כי יבער כמו אנהנו ובעירנו שיליך בהמה בשדה חבירו או בכרם חבירו ויוק אותה באחרת מאלה או בשלוח בעירה או בבעור ותניא שלח זו נזקי מדרך כף רגל: וכן הוא אמר משלחי רגל השור והחמור ובער זו נזקי חשן האוכלת ומבערתו וכן הוא או כאשר יבער הגלל עד תומו: נזקי חשן והרגל כללן הכתוב ביהוד מפני שהיוקן בדברים שורדקן לעשות תמיד כמנהג בדייתת כנן בהמה שאכלה תבן או עומרים או הויקה בגלגלית דרך הליכת ועל שניהם חייבה תורה לשלם נזק שלם מן המעולה שבנכסיו שנאמר מיטב שדחו ומיטב כרמו ישלם: אבל נזקי קרן הוא ששינתה לעשות דבר שאין דרכה תמיד לעשות כגון בנגיחת הקרן שהוא האגב בין בתולדות הקרן שהוא נגיפה בגופה או נשיכה רביצה ובעיטה: ועל הקרן ותולדותיה חייבה תורה לשלם חצי נזק מגוף המזיק עצמו שנאמר כי יגוף שור איש את שור רעהו ומת ומכרו את השור החי וחצו ארץ כספונגם ארץ המת יחצו: אחד השור ואחד שאר הבהמה חיה ועוף אלא שדבר הכתוב בהווה: זה המקרא מפורש במשנה בפר' שלישי הבויקין בשוין כיצד שור שוח מאתים שהמית שור שוח מאת' בין הבכילת שורה הרבה בין שורה מעט כשנוטל המזיק חצי החי וחצי המת ונזק נוטל חצי החי וחצי המת כמצא המזיק והניזק שוין בתשלומין שכל אחד מפיסד חצי נזק שהזיקת מית' למדנו לתם שמשלם חצי נזק שמן השוין למדנו לשאינן שוין שוין התם לשלם חצי נזק לא פחות ולא יותר: או יכול אפילו כשאינן שוין בדמיהן כשון חיון אמר הכתוב יחצו את שניהם אם אמרת כן פעמים שהמזיק משתכר הרב' כשהגבלת שורה למכור לגוים הרבה יותר מדמי המזיק וגם פעמים שהניזק נוטל הרבה יותר מחצי נזק כגון שחצי דמי שור המזיק שוין יותר מכל דמי שור הניזק ואם אמרת כן הרי תם המזיק מן המועד

הלכה אלא כר' יוחנן רובי יחושע בן לוי שאומ' בפר' חלוץ שכל מקו' ששנה ל' יהודה במשנתו אימתי בא לפרש כמה לחלוץ לפיכך יש לנו לומר שרבי יהודה במשנתו זו לפרש דברי חכמים בא וכן הלכה: השוחט בהמה או חיות או עופות וסח בנתיים בדבר שאינו מענין השחיטה כתוב בכפר התרומה שפסוק הוא אם יצטרך לחזור ולברך על השחיטה כמו בסח בין תפילין של יד לתפילין של ראש שחזר ומברך שנים על של ראש: או שמא כמו בסח באמצע אכילתו אינו צריך לחזור ולברך המוציא כמו כן כשסח בין שחיטה בהמה זו לשחיטה בהמה אחרת אינו צריך לחזור ולברך ומאחר שפסק הוא אמור לרוב בנתיים כי לא ידע מה יעשה אחר כך: ובהלכות גדולות פסק שאם סח בין עוף לעוף מכסה אותו ששחש ואחר כך יברך ושוחט האזור ואין לנטו' מקבלתם כל זמן שאין ראיה ברורה לסתור דבריהם ואפילו אם יתברר לנו שצריך לחזור ולברך אמור הוא לרוב מפני שמרבה על עצמו ברכה לבטלה ומטעם זה אנו אומרים בפרק הקומץ רב' סח בין תפילין של יד לתפילין של ראש עבירה חוץ בידו וחזר עליה מבערב המלחמה וכן בפרק בלא לו שנינו שנוטל כהן גדול ספר תורה וקורא בו אחרי מורת ואך בעשור ובעשור שבחומש הפקודים קורין על פה ומקשה בגמרא ויביא ספר תורה אחר ויקרא בו ומתקן ריש לקיש מפני ברכה שאינה צריכה: אמנם אם סח בנתיים בדבר שהוא מענין השחיטה כגון תן לי העוף או הסכין וראי אין זה הפסק כמו שבארנו בהלכות ברכו' בענין ברכת המוציא: בכה מכסין בעפר ובגפסים וכסוד פלשטין בלע' ובבול דק ובהול דק שאין היוצר צריך לכותשו ובשחיטת אבנים ובנכרות של חרשים ובנעורת של פשתן דקה ובלבינה כתושה חרסית ומגופה שכתושה שכל אילו מין עפר הם: כפף עליו כלי או כסחו באבנים אין זה כיסוי שנאמר וכסו בעפר לפיכך אין מכסין בבובל הגס ובחול הגס וקמח ומבין ומורסן ושחיקת כלי מתכות לפי שאין לו מין עפר חוץ משחיקת הזהב בלבד שמכסין בה אף על פי שאין מגדל צמחים לפי שנקרא עפר שנאמר ועפרות זהב לו נאמר עד אשר דק לעפר: וכפר' אילו עוברין אומר שקרקע לחרה אינה ראוי לכיסוי והטעם מפני שנאמר אשר אם יוכל איש למנות עפר הארץ וכתוב מי מנה עפר יעקב עיניו וכל ארץ כנען כגדוים אפילו אשר בשור שנשורף באפר בין אפר עצים בין אפר בגדים אפילו אפר בשור שנשורף שהרי נאמר בעפר שרופת החטאת דברי בית הלל גרסוין בפרק השוחט ובפרק ראשון של ביצה אמר רבי זירא אמר רב זכסו בעפר עפר לא נאמר אלא בעפר מלמד שצריך עפר למעלה ועפר למטה ועיקרי שאר הלכות כיסוי חדים שבארנו הם במסכת חלוץ בפרק כיסוי חדים:

דף סב

כל הקני' בתו' סדק כמי' הרס' דף ס"ז ב"ה וחכ"י

דף ס"ג

דף ס"ד

דף ס"ה

דף ק"א

דף ס"ז

דף ס"ח דף ס"ט

דף ק"ב

דף ק"ג

חלכות נויקין

המועד ע"כ לא דבר הכתו אלא בשוין כאשר בארנו ולמה אמר
הכתוב בלשון זה ולא אמ' חציו ישלם ללמד שאין התם משלם
אלא מגופו ואם נגז' זמת אין נויק נוטל אלא הנכילת ואם
אין נכילת להצי נוקי ופסיד או שור שוח מנה שנחנ שור שור
ה' מאות אין משלם אלא השור בלבד: עוד מפרש שם כי פחת
הנכילה על הנויב ושבח הנכילה חולקין אותה המזיק והנויב
דברי ר' יהודה שהלכה כמותו כשרבי מאיד חולק עליו כיצד
שור שוח מאתים שנחנחו ומת והרי הנכילה שנה בשעת מיתת
ק' ובשעת העמדה בדיון פותח ואין שוח אלא פ' אין המזיק
משלם לו אלא ק' אם הוא מועד שדינו לשלם נוק שלם כאשר
יתבאר ואם הוא תם משלם לו נ' מגופו / השביחה הנכילה
והרי היא שוח בשעת העמדה בדיון מאר ועשדים הרי המזיק
מרויח הצי השבח ואינו משלם אלא צ' אם היה מועד ואם היה
תם משלם מה מגופו והרי שנאמר וגם את המרד יחצון שח
חבת יחצון: או נודע כי נגז' מתמול שלשום כלומר אם
לא היה תם אלא הורגל בנכיוניו של שור פעמים מתמול
ומשלשום הרי שלשה נגזרות בשלשה ימים ומשם ואילך לא
ישמרגו בעליו וינגח פעם רביעית שלם ישלם שור תחרת
שור ישלם נוק שלם מן המעולה שבכסו והמת יהיה לניק
ועליו ישלם המזיק עד שישלם נוק כל נוקי / ואינו נעשה
מועד עד שיעשו התראה לבעלים בפני בית דין על כל נגזוח
ונגזוח שנאמר והועד בכעליו ולא ישמרגו והוא לטון התראה
בעדים כמו הועד העיד כנו האיש: ממה שאמרה תורה בנזקי
השור ובנזקי הבור והמת יהיה לניק אנו למדין לכל
הנויבין שאם שבר אדם כלים של חבירו בין הוא בין בהמתו
אין אומר למויב קח ארת הכלי השבור ושלם לזה דמי כליו
אלא שמיין כמה היה שוח בשעת שבור והנויב נוטל ארת
השברים ועליו ישלם המזיק מה שהיוקו ואפילו אם פיתח
משעת שבורה עד שעת העמדה בדיון אין בכך כלום שהרי
משעת מיתת השבור העמידה הכתוב ברשות הנויב: וממח
שאם תורה מיטב שדוח ומיטב כרמו ישלם
אנו למדין מה ששינו הנויבין שמין להם
בעידית ששמיין את הזוק ואם בא המזיק

דף לר כל
הסוגיא

במקו ר' רעומין
דף יח

כ"ג דף כג

ס"ג דף כז

כ"ג דף י"א

דף ז

דף טו

גמ' ס"ג דף י"ז
ביתא רענל

גמ' ס"ג דף י"ז
ביתא רענל

בבבא ס"ג דף י"ז

זוק מגופו: כמה דברים אמורים כשנכנסה הבהמה לרשות
הנויב והזיקתו אבל נכלם הנויב לרשות המזיק והזיקתו
בהמתו של בעל הבית והרי זה פטור על הכל שדרי אומר לו
אילו לא נכנסת לרשותי לא הגיע לך חזק והרי בפרש בתורה
דשלח את בעירה וכער בשדה אחר: הויקה בלה או בחצר
שאינה של שניהם לא למזיק ולא למויב או בחצר שהיא של
שניהם והרי היא מיוחדת להגיה בה פירות והלכנים כח
בהמתו לוח ולוחר כגון הבקעה וכיוצא בה או בשן או ברגל
הויקה כדרכה הרי זה פטור מפני שיש לו רשות להלך בכאן
דרך להלך כדרכה לאכול ולשבר בדרך הליכתה ואם נגזח
או נגפה או נשכה או רבצה או בעשה אם תמח היא משלם הצי
נוק ואם מועד היא משלם נוק שלם כך שנינו בברייתא בפרק
ראשון: כבר בארנו תולדות הקרן: ותולדות השן אם נתחככה
בכותל להנאתה והזיקה בהכוכה וכן טמפה פירות להנאתה:
ותולדות הרגל אם הזיקה כגופה דרך הלוכה או כשכשה
בזנבה או באוכף שעליו או שהיך במשאו בשעת הילוכו ועגלת
שכצואר וכן החמור שהיך במשאו בשעת הילוכו ועגלת
המושכת בקרון שהזיקה בשעת משיכתה כל אילו תולדות
הרגל הן ברשות הרבים פטורין וברשות הנויב משלמין נוק
שלם כך תניא בפרק שני: האבות קרוין אבות בזיקין על שם
שעושין הזוק כמו שנקראים הסדיר על שם
שעושין החסד: ואחד האבות ואחד התולדו
אם היה אב מועד תולדתו מועדת ואם היה
תם תולדתו כמותו: כל האבות והתולדות
מועדים מתחילתן וזין מן הקרן ותולדותיו
שהן מתחילתן תמין עד שיהו מועדים כאשר בארנו: כל
תולדות כאב שלהן מוצרות המנתזן מתחת רגלי הבהמה
בשעת הלוכה אף על פי שתולדת רגלה הם ופטור עליהן
ברשות הרבים כרגל ואם היך ברשו הנויב משלם מן המעולה
שנכנסו כרגל שהוא אב: מכל מקום בחמה שנכנסה ברשות
הנויב וחלכה והיו צרות מנתזן מתחת רגליה ושברו ארת
הכלי משלם הצי נוק מן המעולה שבכנסו
ואומר התלמוד שם כי הצי נוק צרורות
הולכתא נמורי לה מפי הקבלה: מסקינן
בפרק ראשון ובפ' אילו נעלות שכל המשלם נוק שלם מוציאין
מיוז אפילו בחוצה לארץ ממון שהוא חייב לשלם כמו שורה
בחבירו וכל המשלם הצי נוק הרי תשלומין אילו קנס חזן
מחצי נוק צרורות שהוא הלכה מפי הקבלה כאשר בארנו:
זה הכלל כל המשלם מה שהזיק הרי זה ממון וכל המשלם יתר
או פחת כגון תשלומי כפל או חצי נוק הרי היתר על הקרן או
הפחות קנס: ואין מחייבין קנס אלא על פי עדים אבל המודה
בקנס בכל הקנסות פטור / וכל קנס אין נוכה אותו בחוצה
לארץ / ואם היה הנויב תופס משל המזיק קודם הזיק אין
מוציאין אותו מיוז או אפילו בשעת ההיזק
אם תפס המזיק בעצמו אבל בדברי אחרים
לא הקילו לתפוס שאם יתפוס אין מוציאין
אותו מיוז מפני שאין דנין דיני קנסות וזו
יפסידו יתר על מה שהיוקו: בין כך ובין כך
מנדין אותו המזיק עד שישלם הויקו מרתניא ר' נתן אום מנין
שליא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו ולא יעמיד מולם רעו
בתוך ביתו תל לא תשים דמים בביתך: תניא ב"ב תרגומין י"ז
שהו מפרהיין מקלו למקום ושברו את הכלי בכנפיה משלמין
נוק שלם ואם ברוח שבכנפיהם משלמין הצי נוק / היו מודסין
על גבי עיסרה או על גבי פירות ושנפו או נקרו משלמין נוק
שלם הויקו בעפר או בצרורות שהעלו בכנפיהם או ברגליהם
משלמין הצי נוק: גרסי' ב"ב שאלו בני הישיבה המשסח כלבני כ"ד
של

בחסה מ"ד דף ט
במקו קחא בחסה
דף ט ובגמ' דף ז'
ובפ"ה דף י'
כ"ג דף י'

ס"ג
לעיל
כ"ג דף י'
כ"ג דף י'

ס"ג
לעיל
כ"ג דף י'
כ"ג דף י'

תנחומי פ"ה הל"ב
בין תחום דף ת"ל
ועיין ס"ג בבבא ר"ז
ובבבא ר"ז ס"ג

ס"ג
לעיל
כ"ג דף י'
כ"ג דף י'

ס"ג
לעיל
כ"ג דף י'
כ"ג דף י'

ב"ב ס"ג כ"ה י"ז
תמים ועיין בבבא ר"ז
פ"ה דף ת"כ
עמוד ז'

הלכות נויקין

אמר רבי יוחנן שאש שעברה והזיקה אדם וחבלה בו הרי המבעיר חייב בנזקו בשבתו ובפרויו ובעירו כאילו הזיקו בידו אף על פי שאש ממונו הוא הרי הוא כמו שהזיק בחייו אבל על הכושת אינו חייב עד שיתכוין כמו שאו שם בסוף הפרק אבל אם הזיקו בהשתאו או בורו את הארס אינו חייב בלא נזק בלבד ונפרק ראשון ואמר שכל תולדות האש כאש כיצד הגיה אבן או סכין או משהגו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו חייב לשלם נזק שלם שכל אילו וכיצעא בורה תולדות הבעירה הם ואם נפלו ברוח שאינה מצויה והזיקו פטור:

מצות
עשה לדון בנזקי איש שהזיק ארץ רעהו בין בגופו בין במטמונו שנאמר וכי יריבן אנשים והכה את רעהו באבן או באגרופ ולא ימרח ונפל למשכב אם יקום והתהלך בחייו על משענתו ובקרה המכה רק שבתו יתן רפא ורפא: ונפל למשכב תרגמו ויפול לבושלן כלומר לחולי שמטולו ממלאכתו אם יקום והתהלך בחייו על משענתו על בוריו וכחורו ונקמה המכה למח נאמר וכי תעלה על דעתך שיהיה זה שלא הרג אלא למדך כאן שחושבין אותו עד שגראה אם יתרפא זה וכן משמע כשקם זה והלך על משענתו אז ונקמה המכה רק שבתו יתן הוא ביטול ממלאכתו מחמת חולי ואם קיטש ידיו ורגליו רואין את כיטול מלאכתו בחול החולי כאילו שומר קישואין שהרי אף לארץ החולי אין ראוי למלאכת יד ורגל והוא כבר נתן לו תשלומי נזק הוא דמי ידו ורגלו שנאמר יד תחת יד רגל תחת רגל ורפא ורפא ישלם שכר הרופא: הא למדת מתוך תורה שבכתב שחבורה תחת חבורה אינו ממש לא תשלומי ממון הוא והוא הדין לתחת הנאמרת בעין ובשאר אברים ועוד אמר הכתוב לא תקוהו כופר לבפש רוצח אבל אתה לוקח להסדקן אברים ותחת החבלות וכן דבר שנאמר בתורה כאשר יתן מום כאדם כן ינתן בו אינו אלא גתינת ממון והדברים האלה קבלה בדינינו שרכותינו רב מפי רב עד ששרי סמיני וכן היו דנין בבית דינו של יהושע ובית דינו של שמואל הרמתי ובכל בית דין שעמדו מימות משה ועד עכשיו: החובל בחבירו חייב לשלם הרברים נזק ושבירת דעור ורפוי ונשירת חמשה דברים אילו כולן משתלמין תשלומין מן המעולה שבנכסין כדין כל המזיקין ורפוי ושבירת כבר בארנו: ונזק הוא שאם קיטש יד חבירו או רגלו רואין אותו כאילו הוא עבד נמכר בשוק כמה היה יפה וכמה הוא יפה עתה ומשלם דמי הפרדת השפחית מדמיו הוא שנאמר יד תחת יד רגל תחת רגל: ומביין שמזיק חבירו חייב בצער בפני עצמו שהרי נאמר באונם תחת אשר עינה והוא הדין לכל אשר בצער חבירו בגופו שהוא חייב לשלם דמי הצער: ובפרק החובל דורש עור מפצע תורת פצע ליתן צער במקום נזק: ומביין שהוא חייב בכושת בפני עצמו שנאמר ושלחה ודה והזיקה במכושיו וקצותה את כפה בכלל בין דין קנס ומבייש: ואינו חייב על הכושת ער שיהא מתכוון אבל המבייש ארץ חבירו בלא כונה פטור לפיכך ישן וכיצעא בו שבייש פטור: כפר כיצד הרגל דורש עור מפצע תחת פצע לחייב על השונג כמווד ועל האונם כרצון שאדם מועד לעולם ואפילו ישן ואפילו שויכור שחבל בחבירו או הזיק ממון חבירו משלם מה שהזיק מן המעולה שבנכסיו: במה דברי אמורים שהישן חייב לשלם בשנים שישנו כאחד ונתהפך אחד מהם והזיק את חבירו או קרע את בגדיו שאונם כזה חייב עליו אדם המזיק אבל באונם גמור פטור כגון זרע שמפרש ביה שלמי אדם והיה אחד מהם ישן ובא אחר ושכח בצדו זה שבא באחרונה הוא מועד ואם הזיקו הישן פטור וכן אם הגיה כלי בצד הישן פטור שורה שהגיהו הוא

דף לו והזיקו כמי החובל דף לו

דף נ

במקום המספר

דף ע

במסכת מרח החובל דף לו ובמקום דף לו

סד

סד דף ככ המניח

חייובי של הלכות חובל ומזיק דף תרע"א

סד

סד

ההיומין רלעיל סד במגיד חספה

דף פד ופה סד דף לו ובמקום דף לו

כף לו רלעיל

דף כז

במקום המספר דף ע

סד

סד

סד

סד

סד

סד

סד

סד

סד

סד

סד

סד

סד

הלכות נויקין

זו חזקה שהיה
לעיל
החובל דף ט
מכאן ע"ס וכן
יש ג"ם בחיוב
דלעיל

בבוקה ונפלאתי על זה שהרי שנינו בתוספתא החובל באשתו
בין שחבל הוא בין שחבלו אחרים מוציאין מידו וילקח בהן
קרקע והוא אוכל פירות : והאשה שחבלה בבעלה אם היה
תוספת בכתובת מציין אותה למכור התוספת לבעלה בשות
היא גובה ממנה אם רצה הבעל ואם רצה לגרש ולגבו מן הכל
גובה ואם לא היה לה תוספת אינן יכולה למכור לו עוקר כתובת
שאסור לו לאדם לשהות עם אשתו שעה אחת בלא כתובה כדי
שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אלא אם רצת הבעל כותב
עליה שטר בדמי חבלו או מגרשה ונוטל מכתובתה והראוי
לו : תניא בפ' החובל החובל בבניו הגדולים אם אין סמוכין על
שולחנו נותן להם מיד והקטנים ילקח בהן קרקע בנוקו והם
אוכלי פירותיו וכן הדין באחרי שחבלו בהם ואם היו סמוכים
על שולחנו חבל בהם פטור בין גדולים בין קטנים ואם חבלו
בהם אחרים בגדולים יתן להם מיד ובקטנים ילקח בהן קרקע
והם אוכלים פירותיה עד שיגדלו : שנינו שם הרש שושנה וקטן
פגיעתן דער החובל בהם חייב והם שחבלו באחרים פטורים
אף על פי שנתפתח החרש ונשתפה השוטה והגדיל הקטן אינן
חייבים לשלם שבשעת שחבלו אינם בני דעת העבד והאשה
פגיעתן דעה החובל בהם חייבים והם שחבלו באחרים פטורים
אבל משלמין לאחר זמן אם נתגרשה האשה או מרת בעלה או
שנשחרר העבד : שנינו במסכת ידים אמרו הצדוקים קובלים
אנו עליכם פרושים ומה שורו חמורי שאיני חייב בהן במצות
אני חייב בנוקם עבדי ואמתי שאני חייב בהן במצות אינו דין
שאתחיל בנוק אמרו להם לא אם אמר בשווי חמורי שאי
בהם דעת תאמר בעבדי ואמתי שיש בהם דעת שאם אקנינו ילך
וידליק גרשו של חבירו ואהיה חייב לשלם
ושעם זה מביא בפרק ראשון דנויקין : אמר
לאדם לחבול בין בעצמו בין בחבירו והלא
חובל בלבו אלא כל המכה אדם משרא
בין קטן בין גדול בין איש בין אשה דרך
בזיון הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר לא יוסף אם הזהיר
תורה שלא להוסיף בהכאות החטא קל וחומר למכרה ארס
הצדוקי אפילו להגביה ידו על חבירו אף על פי שלא הכה
הרי זה בקרא רשע שנאמר ויאמר לרשע למה תכה דיעך : כבר
אילו נעלות המכרה את חבירו הכאר שאין בה שורה פרושה
לוקח שאין כאן תשלומין : בפרק ארבע מיתות גוי שחכה את
ישראל חייב מיתה שנאמר ויפן כהוכה וירא כי אין איש :
קנס קנסו חכמים לאילו השוטים בעלי זרוע שיהא החבול
נאמן ונשבע בבקשות חפץ שזה חבל בו ונוטל מה שראוי לו
והוא שיהיו שם עדים כמו ששנינו בפרק כל הגשבעין כיצד
היו שני עדים מעידים אותו כשנכנס לתוך ביתו שלם ויצא
חבול ולא ראוהו בעת שחבל בו והוא אומ' לא חבלתי בו והלה
אומר אתה חבלת בי הרי זה נשבע ונוטל / וכפרש שם במה
דברים אמורים כשהיתה המכה במקום שיכול לעשותה בעצמו
אבל עלתה לו נשיכה בנבו וכיוצא בו הרי זה נוטל בלא שנועה :
הודה החובל שהוא חבל משלם תמורת דברים שהרי העדים
היו שם שנכנס לתוך ביתו שלם בשעת המדידה ויצא החבל
אבל אם לא היו שם עדים כלל והוא אומר חבלתי בני והוא
הודה מעצמו פטור מן הכזק ומן העצר וחייב בשכר ובגשרת
ורפוי על פי עצמולפיוכך אם כפר ואמר לא חבלתי נשבע
שנועת היסט / ולמרה משלם אדם שלשה דברים אילו על פי
עצמו שהשבת והרפוי ממון הוא ואינו קנס שאם לא יתן לו
הרי חבירו ממון שהוא מתרפא בו ובטל ממלאכתו והבשת לא
הגיע לו אלא בשעה שהודה לפניו שהוא חבל שהחבל שלא
דאודו שחבל בו אדם אין לו בשרת והוראתו כבירת דין הוא
שבייש אותו / גמצאת למד שאין הפרש בבשת בין בשת

דף ט

דף ט

דף ט

ט

פ"ק ס"ד ס"ד

דף ט

כ"ה דמ"ד דף כ"ה
ב"ר מ"ד דף כ"ה

דף ל"ה
דף נ"ה

דף נ"ד

כ"ה נ"ו

חייבונו פ"ה דחובל
וחייב דף ת"ק ע"ס
בת

המניע לו אם חבל בו בפני אחרים ובין בשרת המניע לו על
שהודה בפני אחרים שחבל לפיכך משלם אדם בשרת על פי
עצמו ואינו משלם קנס ובענין זה שנינו בפרק אילו נעדרת
האומר פתיתי בתו של פלוני משלם בושת ופנס על פי עצמו
ואינו משלם קנס : אינו דומה מויק חבירו בנופו למויק בממונו
שהמויק בממונו חבירו כיון ששילם מרה שהוא חייב לשלם
בתכפר לו ומכל מקום מצוה לשאול ממנו מחילה כאשר בארנו
במצות הוי"ו / אבל החובל בחבירו אף על פי שנתן לו הדבר
אין מתכפר לו ואפילו הקריב כל אילי בניו אין מתכפר לו
ולא נמחל לו עונו עד שיבקש מחילת מן החובל וימחול לו
כדאימא בפרק החובל / ואסור לחבול להיות אכזרי ולא ימחול
ואין זה דרך דוע ישראל ואמרו רבותינו כל המעביר על מדותיו
מעבירין על כל פשעיו : גרסינן בפרק השואל כל שחבירו
נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקבר שנאמר
גם ענוש לצדיק לא טוב וכתוב כי לא הפך רשע אתרו ולא
יגוד רע ואמרין בפרק החובל כל המוכר דין על חבירו הוא
נענש תחילה אם יש דין בארץ שיוכל לבא לדין לפניה ואמר
דבי יצחק איו לו לצועק יותר מן הנצעק ורבינו שטאל גורם
אוי לו לצועק יותר ממי שאינו צועק וכן הוא במכילתיה : ועוד
יש הפרש בין נזקי גופו לנזקי ממונו כמו שאמר בסוף פרק
החובל שהאומר לחבירו סמא את עיני קטע ארז ידי על מנת
שאתה פטור חייב כה דברים שהדבר ידוע שאין אדם רוצה
בכך אבל האומר לחבירו קרע ארז כסותי שבור ארז כדי על
מנת שאתה פטור הרי זה פטור ואם לא אמר לו על מנת שאתה
פטור חייב לשלם אף על פי שהרשוו להשחית ומסקי ט"ס
במה דברים אמרי' כשבאו הכלים לידו תחילה בתורת שמירה
כגון שהיו שאלין או מופקדים אצלו ואמר לו שבר וקרע
ועשה כן חייב לשלם עד שיאמר לו על מנת שאתה פטור אבל
אם אמר לו קח לי כלי זה ושברו בנגד זה וקרעוהו ועשה כן הרי
זה פטור יאלם מועד לעולם בין ער בין ישן בין שונג בין מויד
ונאמר מכה בחמה ישלמנה ולא חילק הכתוב בין שונג למויד
ואח המויק בזמתו של חבירו או שאר ממונו משפט אחד להם :
במה דברים אמורים ברשות דניוקאבל ברשות המויק פטור
עד שיתכוין להזיק : גרסינן בפרק המביח אמר רבי יוחנן הלכ'
כאיסי בן יהודה שאומר שנים שהיו מהלכים ברשות הרבים
אחד מהלך ואחד רץ והזק אחד מהן בחבירו שלא ככוונה
זר הרץ חייב מפני שהוא משנה ואם הירץ בערב שבת בין
השמשות פטור מפני שהוא רץ ברשות כדי שלא תיכנס השבת
והוא אינו פנוי : גרסינן בפרק ראשון דנויקין חמשה
שישבו על כסא אחד ולא נשבר ובא אחד וישב עליו ונסמך
על חבירו ונשבר אף על פי שהירד ראוי לישיבר בהם קודם
שישב הואיל וקרב את שבידתו האחרון חייב דכחו כגופו דמי
דאומרים לו אילו לא נסמכת עלינו היינו עומדי' קודם שישבר
וגרסי' שם אמר רב פפא כגון פפא בר אבא פירש רבינו יצחק
שהיה זה האחרון כבוד כפפא בר אבא אבל אחר לא יניחו
לעמוד מפני סמיכתו וכולן חייבין בפרק הניוקין אמר רבי
יוחנן המזיק ארז ממון חבירו הויק שיאנו ניכר הואיל והלא
נשתנה הדבר והלא נפסדה צורתו הרי זה פטור מן התשלומין
דין תורה אבל מדברי סופרים אמרו הואיל והפחית את דמיון
הרי זה חייב ומשלם מרה שהפחית מדמיון עם היה מויד כמו
ששנינו שם המטמא והמדמע והמנסך
ש"ס דף כ"ב וכתוב' בשונג פטור במויד חייב ודבר זה קנס
הוא שקנסו חכמים שלא יהא כל אחד
ואחד הולך ומטמא שרתותיו של חבירו ואומר פטור אני והלכתי
כדברי ר' יוחנן שהרי חזקה שחולק שם עליו עולה בתויבתא
המנסך יין חבירו לעבוד זה לא נאמר היין שאין אדם משרא
אוסר

דף ט

ס"ה ס"ה י"ו
דף כ"ט

דף כ"ט

כ"ה דמ"ד דף כ"ה

דף כ"ה

ט

דף כ"ה

כ"ה נ"ו

כ"ה דמ"ד דף כ"ה
ב"ר מ"ד דף כ"ה

כ"ה דמ"ד דף כ"ה

דף ל"ה
דף נ"ה

דף נ"ד

כ"ה נ"ו

דף כ"ה

כ"ה דמ"ד דף כ"ה
ב"ר מ"ד דף כ"ה

כ"ה דמ"ד דף כ"ה
ב"ר מ"ד דף כ"ה

שנשבע משלם תשלומי ד' זה ואם באו עדים קודם שישבע
 אינו משלם אלא קרן בלבד / ברא שנשבע קודם ששלח יד
 בפקדון אבל אם שלח ביד ושען טענת נגב ונשבע ובאו עדים
 פטור מן הכפל שכיון ששלח ביד נתחייב וקבולו / והטען
 טענת נגב בפקדון של קטן אף על פי שנתנו לו כשהוא קטן
 ותבעו כשהוא גדול ונשבע ואחר כך באו עדים הרי זה פטור
 מן הכפל שנאמר וכן יתן איש אל רעהו ואין נתינת קטן כלום /
 וצריך שתהא נגיבה ותכיער שוין בגדול
 דרך סכונת הדין ^{הגדול דורשו מדבר שניהם} / שנאמר רעהו כך דרשו בירושלמי / ובפרק
 דף ע"ב ע"א
 מרשותו כגון שנכח שלח מן העדר שהופקד אצלו וסלע מן
 הכיס שהופקד אצלו אם יש עליו עדים חייב בכפלו אף על פי
 שהחזיר הסלע למקומו והטלה לעדרו הרי זה חייב באחריותו
 עד שיודיע לבעלים שהרי בלתי שמירתו כאלו לא החזיר
 כלום עד שיודיע לבעליו שכך אומר רבי עקיבא בפרק הגזל
 בתרא ואף על פי שרבי ישמעאל חולק עליו ופוסק כשהחזירו
 מכל מקום הלכה כרבי עקיבא מחבירו / ובסוף פרק המפקיד
 אמר רב אשי לאפוקי מדרבי ישמעאל דאמר לא בעינן דעת
 בעלים ורבינו יצחק פוסק כרבי ישמעאל שאנו מעמידין בפר'
 המפקיד סתם משנה כמותו / אבל הגונב סלע מחבירו וכלים
 מביטו והחזיר דבר הגנוב למקומו קיימא לן כר' יוחנן שאומר
 שם שאם ידעו הבעלים בנגיבתו ולא ידעו בחזרתו עדיין הגנב
 חייב באחריותו עד שימנה את מעותיו / מוכח את ביטו
 ומצא המניין שלם פטור ואם לא ידעו הבעלים לא בנגיבתו
 ולא בחזרתו אפילו מניין אינו צריך אלא כיון שהחזירו למקומו
 פטור באחריותו ואף על פי שרב חולק עליו רב ר' יוחנן הלכה
 כרבי יוחנן בלא דבר שאין בו רוח חיים אבל הגונב שלח
 מעדר של חברו וידעו בו הבעלים והחזירו לעדר שלם מדעת
 הבעלים ומת או נגנב חייב באחריותו ואם מנו הצאן ומצא
 שלימה פטור ואם לא ידעו הבעלים לא בנגיבתו ולא בחזרתו
 אף על פי שמנו הצאן והיא שלימה חייב באחריותו עד שידעו
 הבעלים כדי שישברו הטלה הגנוב שהרי למדו פסיעו החיצונות
 ומתוך כך קל לברוח שכך אומר שם רב הסרא בפ' הגזל אחרון
 ורבא טובר שם כמותו וכן הלכה / אמור ליקח מן הגנב החפץ
 שנכח והו' עין גדול שהרי מחזיק יד עוברי עבירה וגורם לגנוב
 בניו אחרו שאם לא ימצא לוקח לא יגבו ועל זה נאמר במשלי
 חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד / גרסין בפרק
 הגזל אחרון אר' יוחנן משו' רבי ינאי הגונב ומכר ולא נתייאשו
 הבעלים ואח' הוכר הגנב שורף החפץ שמכרו פלוני זה האש
 שנכחו בפנינו חזר לבעליו והבעלים גותנין דמיה ללוק' שנתן
 לגנב מפני תקנת השוק והבעלים חוזרין ועושין דין עם הגנב
 כך מפרש רב פפא שה' אחרון את דבריו ואע"פ שרב חולק על
 ד' יוחנן הלכה כר' יוחנן / אמר רבא אם נגב מפורסם הוא לא
 עשו בו תקנות השוק ואין הבעלים כותבין ללוקח כלום אלא
 חוזר הלוקח ועושה דין עם הגנב ומצויא ממנו דמים שנתן /
 בתייאשו הבעלים מן הגניבה בין נתיאשו קודם שלקח בין
 שנתיאשו לאחר שלקח קנאר הלוקח בייאשו ושינוי רשות
 ואינו מחזיר הגניבה / לקח מן הגנב שוה מנה במאתים או
 שורה מאתים במנה הרי זה נוטל הדמים מבעל החייר ואחר
 כך מחזיר הגניבה מפני תקנת השוק כדמסקיב' שם / והולכת
 בכלהו עשו בהם תקנ' השוק חרץ מנגב ופרע בחובו נגב ופרע
 בחקיפו שלא עשו בהם תקנת השוק ונטלו בעל הבית בלא
 דמים שהרי אומר למוחזק לא נתת לגנב דמים אילו כדרך
 השוק על דעת שיתן לך חפץ זה / ופי' רב אלפס שהכלל שאמר
 בכלהו אינו עומד על גנב מפורסם שאמר רבא כי אם על
 מחלוקת אמוראים שחולקו בלוקח בפחות משויו או יותר /
 ספ' מעו' יט ג 19 iii ומורי

באחד ששאל גרן מחבירו ושברתו ובא לרן לפני רב אמר
 לו לך שלם לו גרן שלם כלום שאין דין שואל בניזקין שבעל
 הדבר הניזק מקבל הפחית כי המשאל לא יקבל עליו שום
 פחת והרי דינו זה כדון נגב וגולן שמשלמין חיים ולא מתים
 כאשר בארנו / וחזיריהו רב כהנא ורב אשי מדין זה ומסקנא
 שהשואל בניזקין אבל רבינו שלמה פי' לך שלם לו גרן שלם
 וחשברים יהיו שלך / והו' לא יתכן שהרי בפרק קמא
 דניזקין מרמי תשלומי נגב וגולן ושואל לתשלומי נזק ואם כן
 אפילו טובין יכול לשלם / שוין רבי יוחנן ורבנחמן בפרק
 מרובה שהגונב וטבח ומכר לפני יאוש בעלים אף על פי שלא
 קנה לוקח והרי הגניבה חזרת בעצמה מיד הלוקח הרי זה
 משלם תשלומי ד' זה ואין צריך לומר אם טבח ומכר לאחר
 יאוש שהוא משלם ד' זה שהרי הועילו מעשיו וקנה הלוקח /
 בפרק שבעות ד' יונין אמר שהגונב מן הגוי או שגנב נכסי
 הקדש פטור מן הכפל שנאמר ישלם שנים לרעהו ודוקא
 ומאחר שפטור מן הכפל פטור גם בתשלומי ארבעה וחמשה
 אם טבח ומכר שהרי תשלומי ד' זה אמרה
 תורה ולא שלשה וארבעה / וכן הגונב
 שטרות עבדים וקרקעות אינו משלם
 תשלומי כפל שלא חייבה תורה כפל אלא
 במטלטלי' שגופן ממון שכ' על שור על חמור על שה על שלמה
 אבל העבדים הוקשו לקרקעות שו' והתנחלת אותם לבניכם /
 והשטרות אין גופן ממון / השותפין שגנבו אם טבח או מכר אחד
 מהם מדעת חברו משלם תשלומי ד' זה / ואם עשה שלא
 מדעת חברו פטורין מתשלומי ד' זה וחייבין בכפל בלא
 בשניהם הוציאוהו מרשות בעלים אבל הוציאה אחד מדעת
 חברו פטור חברו שאין שליח לדבר עבירה דדוקא גבי
 טביחה אמרין בפרק מרובה או לרבות שליח / מסקינן
 בפרק מרובה ליבא דרב שמי שהודח בקנס ואחר כך באו עדים
 אם הודה בתחילה בפני בר' פטור אבל אם הודה חוץ לבר' או
 שהודה בפני שנים בלבד ואחר כך באו עדים הרי זה משלם
 קנס על פיהם כיצד הודה בכית דין שגנב ואחר כך באו עדים
 שגנב פטור מן הכפל שהרי חייב עצמו בקרן קודם שיבאו
 העדים אבל אם אמר לא נגבתי שפטר עצמו מן הכל ובאו
 עדים שגנב חזר ואמר בכ' טכתי או מכרתי אם באו עדים
 אחר כך שטבח או מכר משלם תשלומי ד' זה לפי שפטר עצמו
 תחילה מכלום עד שבאו עדים וכן אמר רב המנונא שם
 שמסתברא מילתיה דרב וכן הלכה / דין הגנב לשלם הקרן
 והכפל או תשלומי ד' זה והמטלטלין שלו ואם לא נמצאו לו
 מטלטלין בר' יורדין לכסויו וגובין ארת הכל מן המעורר
 שבכסויו כאשר נזיקין שנאמר בהן מיטב שדחו ומיטב כרמו
 ישלם כדאמר בפרק קמא דבבא קמא כולהו כאבות הן לשלם
 ממיטב ואם אין לו קרקע ולא מטלטלין בית דין מוכרין ארת
 הגנב וכותבין דמיו לניזק שנאמר ואם אין לו ונמכר בגנבתו
 ואמרו רבותינו על פי הקבלה בפרק היה נוטל' שהאיש נמכר
 בגנבתו ולא האשה / אין הגנב נמכר אלא בקרן אבל בכפל
 ותשלומי ד' זה אינו נמכר בו לא הרי זה חוב עליו עד שיעשיר /
 היה קרן הגניבה מאה ואין הגנב שוה אלא חמשים זה הרי זה
 נמכר ושאר הקרן עם הכפל הרי זה חוב עליו עד שיעצא
 בשביעות ויעשיר וישלם / היה הגנב שוה מאה ואחד אינו
 נמכר שנאמר בגניבתו עד שיהו דמיו כולן
 כבלעים בגניבתו / עוד בפרק מרובה אמר
 רבי חייב בר' אבין אמר רבי יוחנן חטען
 שגנב הפקדון מביטו אם נשבע ואחר כך
 באו עדים ששקר טען ושהפקדון הוירא אצלו הרי זה משלם
 תשלומי כפל שהרי הוא עצמו נגנב ואם טבח ומכר אחד

במרת המטל דף כ"ג
 וחיילו גם בדרך
 רשע

ס

במ' דלעיל

דף ה

דף ק

דף קכ

במרת מחנה

דף ע"ב

דף ע"א

דף ע"ב

דף פ

דף כב

ככל תפא דקדושתין
 דף ע"ב כל המנויה

דף ל"ב

הנה דף כ"ו
 לכתו ס

ב' דלעיל

חזרת
 ע"ב

הלכות גזילה

קכ

בפרק הגזילה האשון וכן כמה מעשים בפרק הגזילה אחרון ולי
 מפרש שכאן מדבר בגזלים ומלוי ריביות שכל ימיה הורגלו
 בכך ולכן צריך להקל מעליהם כדי שיוכלו לעשות תשובה
 בפרק מרובה נחלקנו דברך אמר יאוש לבדו קברה בגזילה ויש
 אם ישלם דמיו ורב יוסף אמר יאוש לבדו אינו קונה והגזילה
 עצמה ישלם רב נחמן ורב ששת סוכרין באותו פרק כרב יוסף
 וכן רבי יוחנן סבר כרב יוסף כבו שבוכיח בהווא דאבותיה דבי
 יוחנן יריש לקיש גבי נגב והקניש וכן סובר שם רבא ועולא
 זמרי שאומר בפרק הגזילה אחרון על אותה ששינוי במסכת
 כלים עורות של גזלן מחשבה מטמאתן אם חיטב עליה לדבר
 שאין בו הסרוך מלאכה כגון לכסוי הביטול סוסים וכיוצא בה
 ושל נגב אין מחשבת מטמאת לפי שלא נתייאשו הבעלים
 וחולקין שם ר' שמעון וחכמים בזה ואמר עולא מחלוקת בסתם
 אבל בידוע ששמענו שנת יאוש ואמרו ליה על הסרוך כים דברי
 הכל יאוש קונה ולפי זה קשיא דעולא ארעולא : ותירץ רבינו
 יצחק דבר זה שאינו אומר ביאוש לבדו שיקנה אלא אם כניש
 שם שינוי השם עם יאוש : ובמרוכב כפרש שבאותן עורות יש
 שם שינוי השם שמתחילה היו בקראות עורות והשתא נקראים
 כוסוי או שם דבר שחיטב עליה ושינוי השם לבדו אינו מועיל
 אלא אם כן יש שם יאוש : אבל שינוי מעשה כגון גזל עצים
 ועשאן כלי מועיל לקנות אפי' בלא יאוש כמו שמכוח במרוכב
 באותה בריתא דנגב ובא אחר ונגבו : בפר' הגזילה קמא מסקל'
 שינוי החומר ועשרת מקח תיביר אינו שינוי שהרי איפשר לפרק
 במסמרים ועשרת מקח תיביר אינו שינוי שהרי איפשר לפרק
 אותם והן החרין להיות כשהיו : וכן אמר רב פפא שם אם גזל
 לשון של מתכת ועשרה מטבע לא קנה שאם יתיך המטבע
 יחזור לשון כשהיה וכן כל כיוצא בזה : אבל הגזל עצי ועשאן
 כלים אישגול צמר וצבעו או מעות והתיכן הרי זה שינוי שאם
 יעשה אותן מעות אחרות פג' חדשות באין לכאן וכן כל כיוצא
 בזה : גזלה שלא נשתנית והוקרה אף על פי שנת יאשו ממנה
 הבעלים הרי זו וזוהרת לבעלה ואין לגזלן בה כלום שלא תקנו
 יטבה לגזלן אחרי יאוש אלא כגון שבת גנות וולדות אבל שבת
 היוקר אם היתה הגזלה חזרת בעיניה אינה זוכה בה : גזל
 בהמה והוקינה או הכחישה בכחש שאין לה תקנה כגון בחולי
 שאין לו רפואה או שגול מטבע ונסרק או פסלו המלך או שגול
 פירות והרקיבו כולן או יין והחמיץ הרי זה כמי שגול כלי
 ושבירו ומשלם כשעת הגזלה : אבל אם גזל בהמות והכחישו
 כחש שאפשר לחזור או שגול עבדים והוקינו או מטבע ונפסלו
 במדינה זו והרי היא יוצאה במדינה אחרת או שגול פירות
 והרקיבו מקצתן או תרומה ונטמאה או שגול חמץ ועבר עליו
 הפסח אומר לו הרי שלך לפניך ומחזיר אותו בעצמו : בלא
 לשהחזיר הגזלה עצמה : אבל אם נטרפה הגזלה או אבדה אחר
 שנאמר כהנא חייב להחזיר לו דמיה כשעת הגזלה (כדברי ר')
 שמעון שאומר דבר הגורם לממן כממון דמי :) הגזל בהמת
 זבא עליה משא או רכב עליה הרש בה או דש בה וכיוצא בה
 והחזירה לבעליה אף על פי שעבר בלא תעש אינו חייב לשלם
 כלום שהרי לא הפסידה ולא הכחישו ואם וזחוק אדם זה לגזלו
 או לעשווק ולעשות מעשים אילו פעם אחר פעם קונסין אותו
 ואפילו בחוצה לארץ ושמן השכר או השבחה שהשכיח בהמה
 ומשלם לגזלן שכן דן רב נחמן בפרק הגזילה קמא באחד
 שגזל צמר בקר וחרש ברז וקנסו אף בככל עד חצי השבח
 שהרי בין השוורים והקרקע השבוחו : בפר' כיצר היגל אמרינן
 הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אם אותה חצר אינה עשויה
 לשכור אינו צריך להעלות לו שכר אף על פי שדרך זה הדר
 לשכור מקל לעצמו שזה נהנה מה אינו חסר ואם החצר עשויה
 לשכור אף על פי שאין דרך זה הדר לשכור צריך להעלות לו
 ספ' מצו' יט ד 19 iii לו

נותן דמיה וליא יפסיד חבנין וכן כל כיוצא בזה : עיקרו
 הלכות גזילה מפורשין בפרק הגזילה קמא ובפר' הגזל בתרא
 ואומר בפרק הגזילה בתרא שהגזל אדם חבירו ביישוב והחזיר
 לו במדבר חרשות ביד הגזלן אם רצה נוטל אם לאו אינו נוטל
 לא ביישוב שמה תאכנס ממנו והרי היא ברשו הגזלן ובאחריותו
 עד שיחזירנה לו ביישוב וכן בדמי הגזלה : עוד שם הגזל את
 חבירו והבליע לו בחשבון יצא ואם החזיר לכיסו שיש בו מעות
 יצא שאדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה והרי הוא
 מוכח המעות שהחזיר לו בכלל מעותיו ומניין שלא מדע פוטר
 ואם החזיר לכיס שאין בו כלום לא יצא וחיוב באחריות הגזלה
 עד שידוע שהחזיר לכיס פלוני : והגזל
 פחורית משה פרוטה אף על פי שעבר אינו
 בתורת השבת גזלה : כל הגזל מחכור שוח
 פרוטה כאלו גזל ממנו נשמתו שנאמר כן
 אדחות כל כרעע את נפש בעליו יקח :
 הגזלה שלא נשתנית אלא הרי היא כמות שהיתה אף על פי
 שנת יאשו הבעלים ממנה : אף על פי שמת
 הגזלן והרי היא ביד בכיו הרי זו חזורת
 לבעליה בעצמה ואם נשתנית ביד הגזלן
 אעפ' שלא נתיאשו הבעלים ממנה קונה אותה בשינוי ומשלם
 דמים כשעת הגזלה ודין זה דין תורה שנא'
 והשיב את הגזלה אשר גזל ודרש שם אם
 היא כשגזלה משלם אותה ואם נשתנית
 בידו משלם דמיה : נתייאשו הבעלים ממנה ולא נשתנית קנה
 הגזלן כל השבח אחר יאוש ואינו משלם אותה אלא כשעת
 הגזלה ודבר זה מדבריהם מפני תקנת השבים : וכשחזיר
 חזרה שמיין לו את השבח ונוטל מן הגזל : מכרה הגזלן או
 נתנה כמתנה אעפ' שלא נשתנית הגזלה אינה חזרת בעצמה
 ביד הלוקח ואילו נתייאשו הבעלים בין לפני מכירה ובתיבה
 בין לאחר מכירה ונת יביר קנה אותה הלוקח ביאוש ושינוי
 משלם דמי עצי וצמר כשעת הגזלה גזל פרה מעוקרת וילדה
 רחל טעונה ונזוח משלם כשעת הגזלה דמי פרה העומדת לילד
 דמי רחל העומדת לנזח גזל פרה ונתעברה אצלו וילדה רחל
 ונטענה אצלו ונזוח משלם כשעת הגזלה זה הכלל כל הגזל
 משלמין כשעת הגזלה : תנו רבנן הגזל את הרחל נזוח
 וילדה משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי רבי מאיר
 ומפרש שם שקנס הוא שקנס רבי מאיר ואף על פי שסובר
 שינוי קונה רבי יהודה אומר גזלה חזרת בעיניו שסובר שינוי
 קונה ומפרש שם רב פפא ותניא כוותיה דקסבר רבי יהודה
 שבח שעל נבי הגזלה דגזלן הוי : וכן סוכרין בית הילל בפרק
 חמפקיד ואמר רבא הילכה כבית הילל : ומתניתין דגזל פרה
 ונתעברה אצלו וילדה רבי יהודה היא ואפילו לא ילדה משום
 רישא נקט ילדה : ומח שאומר כמשנה נבי נתן צמר לצבע
 ששני אינו קונה מפרש רבי יעקב ששם מדבר באינו מתכוין
 לקנות אבל מתכוין לקנות מודר דשינוי קונה ולכך אינו
 מוכח אותה שם עם התנאים שאומרים שינוי אינו קונה : תנו
 רבנן הגזלים ומלוי בריבירת שהחזירו אין מקבלין מהן
 והמקבל מהן אן רוח חכמי' נוחה הימנו ומסקינן בלא כשאין
 הגזלה קיימת אבל אם הגזלה קיימת מקבלין מהן : ואומר שם
 שינוי רבי נישנית משנה זו מפני אחד שבמבע לעשו תשובה
 מפני הפחד שלא יטאר לו כלום אחר שאשלם : ואמר רבינו
 תם כי לא תיסק רבי יביר זה אלא כדורו בלבד ולכך אין מקשה
 על בריתא זו משנתנו שאומרת כל הגזלים משלמין כשעת
 הגזלה מפני שהמשנה נשנית מימי קדם וגם אחר דרושל רבי
 מצינו שמקבלין מהן כמו שמכוח בהווא דגזל' פדנא דתורי

דף ק"ח

כ"ף ק"ח

גזל חרובה דף ק"ח

ס"ח

כ"ף ק"ח

ריש הגזל קמא דף כ"ב

ס"ח דף כ"ה כל הקנייא

דף ק"ח דלעיל

כ"ף ק"ח כ"ף דף כ"ה נטב

כ"ף ק"ח

כ"ף דף כ"ה

כ"ף דף כ"ה

כ"ף דף כ"ה

כ"ף דף כ"ה

לו שכר שהרי חסרו ממון : בפרק הכפיקוד השולח יד בפקדון בין ששלח יד הוא בעצמו או על ידי בנו וכתו ועבדו ושלוהו הרי זה גזלן ונתחייב באונסין ובעשית הגזילת ברשותו כדון כל הגזלנין / חשב לשלוח יד בפקדון אינו חייב באחריותו עד שישלחו בו יד ומששלח בו יד נתחייב בו ואף על פי שלא חסר ממנו כלום אלא נטל הפקדון ממקום למקום ברשותו כדי לשלוח בו יד הרי זה חייב ששליחו יד אינה צריכה חסרון ופי' דבינו יצחק דמחשבה הזכרת כאן

וכקדשים היינו דבור כמו שבבבא קאן ^{חבול כהתל סוף} ^{סוף סוף ר"פ ס"ח}

על כל דבר פשע / הגביה את החבי לישול ^{מנהל רביעית}

מכנה רביעית נתחייב באונסין אף על פי שלא נטל אבל הגבירה הכיס ליטול ממנו דינו וכיוצא בו מדברים שאין גוף אחד הרי זו בעיא טם ולא נפשטה אם נתחייב בכל הכיס או אם לא נתחייב אלא בדבור בלבד / היו מופקדן אצלו פירות ונטל מקצתן אינו חייב אלא באחריות הפירות שנטל ושאר הפקדון דבונח במקומו הרי הוא ברשות בעליו ואם נפסד השאר מחמת זה שנטל חייב בכל / כיצד הטא את הגבית במקומה ונטל ממנה רביעית או יותר אם נשברה אחר שנטל והיא במקומה אינו חייב אלא במה שנטל שהרי לא הגבירה החבית ואם חזמיצה משלם דמי כולרה כשעת הגזילה וכן כל כיוצא בזה : גרסינן בפרק הגזול קמא אמר רב ששת הכופר בפקדון בבית דין אם היה ברשותו בשעת שכפר שאין שייך שם אישתמושי נעשה עליו גזלן וחייב באונסין אף על פי שלא שבע עדיין / אמר רבא בפרק הכפיקוד השולח שלא מדעת הבעלים הרי זה גזלן כיצד היה כליו ביד בנו של בעל הבית או ביד עבדו ולקחו מאחד מהן ונשמתם בו הרי זה שואל שלא מדעת ונעשה ברשותו ונתחייב באונסין עד שיחזירונו לבעלים / לפיכך אם החזירה לקטן שהיה בידו או לעבד ואבד מהן או שנשבר חייב לשלם וכן כל כיוצא בזה :

דחוטף משכון מיד הלוח שלא ברשות בד ^{כסות כל} ^{הסכעין} ^{ר"פ}

הרי זה גזלן אף על פי שה' חייב לו לשלם

ואין צריך לומר אם נכנס לתוך בית חבירו ומשכנו שהוא גזלן שנאמר בחוק תעמוד : קנס קנסו חכמים לגזלנין שיהא הגזלן נאמן על כל מה שיטעון ונטול מן הגזלן והוא שיהיה זה מחזק שגזלו בפני עדים והוא ששנינו בפרק כל הנשבעין ואילו נשבעין ונטולין חשכיר והגזלן וכו' / כיצד היה נכנס לתוך בית חבירו למשכנו בפני עדים והוא חזקת כנפיו כלום וכשיצא ראו כלים מוטלין לו תורת כנפיו והוא ידעו העדים ברהו בעל הבית / אמר כך וכך גזלתי בין שאמר הגזלן מעולם לא נכנסתי ולא נטלתי ולא גזלתי בין שאמר נכנסתי למשכן כמו שאמרו העדים אבל לא נטלתי ולא תרת כנפי לא כלים שלי בין שאמר נטלתי כליו זה ובעל הבית טען שנטל כליו זה וכלי אחר בעל הבית נשב בנקיט' הפן ונטל כל מה שטען : בלא שטען דברי' שהוא אמוד או שהיה אמוד שפוקדון אצלו הדברים שטען כמו שמוכח גבי טענו כסא דכספא בפרק כל הנשבעין ובפרק הכותב ובפרק הכונס וגם טען בדברי' שאיפשר שינטלו תרת כנפיו כמו שהעידו העדים : ראוהו עדי' שנכנס למשכן חבירו ולא ראוהו בעת שיצא או שיצא ואין נראה תורת כנפיו כלום ובעל הבית אמר כך וכך נטל אפילו אמר מעולם לא נכנסתי ולא נטלתי ומכחיש העדים הרי זה פטור שאם אמר נכנסתי ולא נטלתי נשבע שבועת דייסת שלא נטל כלום והולך שאיפשר שנכנס לגזול ולא גזל ואף על פי ששמעו העדים שנתפאר בכך והטעם כדאמר רב

נחמן בפרק כל הנשבעין דעביד איניש דגזים ולא עביד : היח עד אחד מעידו שנטל כלים תרת כנפיו ואינו יודע מה הן והוא אמר לא גזלתי כלום או שאומר בחובי נטלתי הואיל ואין

ר"פ הל' וז"ל כל הקנינה ע"ס

בתל סוף פ"ב החובט גמול ר"פ רע"ל

ר"פ ק"ה

ר"פ מ"ח ומ"ג

ר"פ ת"ד

ר"פ (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ל"א)

העד יודע מה שהיה תחת כנפיו הרי זה נשבע בנקיטת הפן שלא נטל שאין מחזק בגזלות אלא בכ' עדים : בפרק כל הנשבעין אמר רב פפא כשם שבעל הבית נשבע ונטול מן הגזלן כך שוכר של בעל הבית אפילו אשתו של שומר נשבעת שזה נטל כך וכך ומשלם הגזלן : לא היה טם אלא שכירו או לקיטו של בעל הבית אין נשבעין ונטולין דבעי לרהו רב פפא ונשאר בתיקו / ואין הגזלן יכול לישבע שהרי לא היה בכית בשענה שגול / ואין העדים יודעין מה נטל תרת כנפיו כדי לחייב הגזלן להחזיר / ואין משבעין הגזלן מפני שהוא חשוד על השבועה / וכיצד עושין כדון זה בעל הבית מחזים חרם סתם על מי שנטל מביתו כלום ואינו מודה כ"ב ואפילו הודה הגזלן מקצת מחזיר המקצת שהודה שהרי אין בעל הבית טוענו טענת ודאי : הטוען את חבירו ואומר לו גזלתי מנח אם ענהו זה ואמ' לא גזלתיך נשבע שבועת חטוא' ככרת סבועת הירי' י"ז ר"פ

התורה על הנשאר כדון כל מודה במקצת שהרי לא החזק גזלן בעדים : וכן הטוען את חבירו שנכנס לביתו וגזלו כלים והוא אומר דרך משכון לקחתים בחוב שיש לי אצלך ובעל הבית אמר אין לך בידי כלום אף על פי שהודה שמשכנו שלא ברשות הואיל ואין שם עדים שכע' דים הרי זה נשבע וגזר הנבון המשכון שהפה שאמר הוא הפח' אבא ר"פ זה הוא דרנסי

בירושלמי חד בר אנש ^{ס"ג ר"פ ת"ג ובכרת} ^{חזקת הכז' ר"פ כ"ב} ^{ל'קוח כספך תכילו}

קם עם חבירו בשוקא ארנס סכינתיה ^{סוף סוף} ^{הירושלמי ר"פ ל"א}

פירוש אמר סכיני הוא זה שבנדן אל' לית סכינא הוא נפק מתותי ידי עד דאת יהיב לי כל מה דאית לי בידך אתו לקמי' דשמואל אמר ליה זיל הב ליה סכינתיה וזיל דון עמי' י'ש לפרש שלקח הסכין בפני עדים : ראוהו שנכנס לתוך ביתו של חבירו שלא בפני בעל הבית ונטל משם כלים ואף על פי שהוציאם מגזלים ואף על פי שבעל הבית עשוי למכור כליו אם טען ואמר דרך גזל לקחן והלא אמר ברשותך באתי ואתה מכרתם לי או נתתם לי במתן או בחוב שיש לי אצלך תפסתי / אינו נאמן שכל הנכנס בבית חבירו שלא בפניו ונטל כלים משם והוציאם בפני עדי' הרי זה בחזקת גזלן שדברי רב יהודה שאמר בענין זה בפ"ל הנשבעין נאמן מדבר בפני בעל הבית שאם לא תפרש כן יקשה לך למה אמר ריש לקיש הגזירות אין להם חזקה בפרק חזקת הבתים ק"ו ומה דברים שנודע לנו בכבוד שלא תפסן בפני בעל הבית נאמן לומר לקוח הן בידי הגזירות שספק הן לא כל ספק / וכן מאתו מעשה דעמי' דאכלי חטלין בגהרדעא בפרק חזקת הבתים יש להוכיח שדברי רב יהודה בפני בעל הבית כאשר בארנו : וכן מפרש בשערי' שבועות דרב אלפס לפיכך מחזיר הכל' לבעל הבית ואין כאן שבועה שהרי העדים ראו מה שגזל ויחזיר חזרו ותובע את בעל הבית מה שיטעון והדין ביניהם : וכן אם היה שם עד אחד בלבד ובעל הבית טוען שגזל הוא כליו זה חבירו והלא אום לקוח הוא בידי או בחוב גביתו או שלי היה ופקדון הוא אצלך הרי זה חייב להחזיר הכל' לבעליו בלא שבועה שאילו היה שם שני עדי' היה חייב לשלם ועכשיו שאין שם אף עד אחד חייב שבועת דאמ' כ"ר כל מקום ששני' מחזיבין מכוון עד אחר מחייב שבועה והרי זה מחזיב שבועה שאינו יכול לישבע שהרי אינו מכחיש העד / וכל המחייב שבוע' ואין יכול לישבע משלם כך דן רב אלפס כדון אחד שבא לפני נאמן בענין זה לפיכך אם כפר ואב' לא

ר"פ ת"ג

ר"פ ס"ד

ר"פ ל"א

החטאות חזיתיי דבית כל הסכעין ר"פ ת"ד

ר"פ ת"ו

ר"פ ל"ג

ר"פ ל"ג

ר"פ ס"ד

הסכעין ר"פ ס"ד

בס' סבועת הדיקין ר"פ ת"ד

בפרק חטוא' ר"פ ס"ג

ר"פ ת"ג

לא נכנסתי לביתו וליא נטלתי כלום הואיל ואין שם אלא עד אחד והוא מכחישו הרי זה נשבע שבועת התורה שלא לקח מביתו ונפטר : בפרק חזקת הבתים ובשבויעו מפרש מעשה באחד שהטף לשון של כסף מיד חבירו בפני עד אחד ובא דחוסף ואמר הטפתי ושלי הטפתי ופסקר אבא לרחזיר מפני שהוא מחוייב שבועה בעד אחד ואינו יכול לישבע שהרי הודה כמו שאמר העד ואילו לא היה שם עד כלל היה נשבע שבועת היסט ששלו חטף דמגו דאי בעי אמר לא הטפתי השתא נמי כי אמר הטפתי וידי הטפתי נאמן אבל עתה שיש שם עד אחד צריך שני דברים אם יטעון לא הטפתי שישבע וגם יכחיש העד ואין לנו לומר מגו בענין זה ואילו היה מכחיש העד ואמר מעולם לא הטפתי היה נשבע שבועת התורה שלא חטף וכדין זה דנין בכל כיוצא בזה בכל מקום :

חטף ממנו זהובים בפני עד אחד והוא אומר שלי חטפתי ועשרים היו אף על פי שאין העד יודע כמה חטף הרי זה משלם העשרים שהרי זה יודע בודאי שהזובים חטף ואילו היו שם שנים היה חייב לשלם ונמצא בעד אחד מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע כאשר בארנו : אמר החוסף עשרים חטפתי והכל שלי והגזל אומר ארבעים חטף הואיל ואין העד יודע מנינם הרי זה משלם עשרים שהודה בהם שהטף ונשבע שבועת התורה על השאר שהרי נתחייב במקצת ורבינו משה פסק שישבע שבועת היסט שהרי לא הודה בכלום אלא אמר את שלי חטפתי : נכנס לביתו של חבירו שלא בפניו ונטל משם כלים בפני עד אחד ואין העד יודע כמה נטל הרי בעל הבית אומר עשרים כלים היו לי בביתי והגזל אומר לא נטלתי אלא עשרה והם שלי חייב להחזיר העשר מפני שהוא מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ואינו נשבע על השאר אפילו שבועת היסט מפני שאינו יכול לטעון על הגזל טענת דודאי : אסור לקנו' דבר הגזל מן הגזלן ואסור לסעדו על שינויו כדי שיקנהו שכל העושה דברים אלו וכו' יוצא בהן מחזיק ידי עוברי עבירה ועובר על לאו דלפני עור לא תתן מכשול : אסור ליהנות בדבר הגזל ואפילו לאמר יאוש שיאוש לבדו אינו קונח והוא שידע בודאי שדבר זה היא הגזל

זהו כפי' ל' כתי' פס' כ'ה נ'ה ה' תחייב ועל

פס'

בפרק הגזל פ"ה דף ק"ח וק"ט

עצמה כיצד ידע בודאי שכוונה זו גזולה אסור לרכוש עליה או להרוש בה גזל בית או שדה אסור לעבור בתוכה או להכנס בה בחמה מפני חמה ובנשמי מפני הגשמים ואם דר בתוכה חייב להעלות לבעלי שכן כרין הדר בחצר חבירו שלא מדעתו גזל דקלים ועשרה מהם נשר אסור לעבור עליו וכן כל כיוצא בזה כדאיתא בפרק הגזל אחרון : עוד

שם אומר רב חסדא אחד שעבר ואכל הגזלה לאחר יאוש פטור משלם שהרי יש כאן

יאוש בבית הגזלן ושינוי רשות בבית האוכל ונזבח מן הגזלן ואם אכל קודם יאוש בעלים ורצו הבעלים לגבורת מן האוכל גובין שעדיין ברשותו היא ואם רצו גובין מן הגזלן : והלוקח מן הגזלן ונתייאשו הבעלים קנאה הלוקח ביאוש ושנוי רשות אבל רשות יורש מסקינן שם דלאו כרשות לוקח דמי : מסקינן עוד שם שהגזלן ומרת בין שהאכיל הגזלן לבניו לאחר יאוש בין שלא האכילה אלא מכרה או אבדה אם הגיח קרקע חייבין לשלם דמי הגזלה אבל מן המטלטלין אין חייבין לשלם שרמי הגזלן חוב הן על הגזלן ואין המטלטלין

משתעבדין לבעל חוב : וכבר תקנו הגאונים לפיכך בעל חוב מן המטלטלין ואפי' במלוה על פה לפיכך חייבין לשלם בין אכלו בין שלא אכלו בין נתיאשו הבעלים בין לא נתיאשו הבעלים בין מן הקרקע בין

בבב' דף ק"ח

ברך ק"ט

מן המטלטלין שרמיא : אסור ליהנות מן הגזלן ואם היה מיעוט שלו אמר שמואל שהלכר כמותו כדין לנכי רב שאף על פי שרוב ממנו גזול מותר ליהנות ממנו עד שיודע בודאי שדבר זה גזול הוא בידו : כני אדם שחוקק גזלנים וחוקק כל ממונם מן הגזל מפני שמלאכתם גזלנות כגון המוכסין והליסטיין אסור ליהנות מהן שחוקק מאכל זה שהוא גזול ואין פורטין סלעים בפרוטות שלהם מן התיבה שלהם שהכל בחוקת גזלה : גזלו מוכסים כסותו והחזירו לו כסות אחר גזלו תמורה והחזירו לו חמור אחר הרי אילו שלו מפני שזו כמכירתה היא וחוקתו שנתיאשו הבעלים מהן ואינו יודע בודאי שזו גזלה ואם היה חסיד ומחמיר על עצמו מחזירו לבעלים הראשונים : כ"ה שהמוכס כליסטיים בזמן שהמוכס נוי העומד מאליו או מוכס העומד מחמת המלך ואין לו קצבה לא לוקח מה שירצה ומנח מה שירצה וכאותה ששנינו בנדרים שנודרין להרנין ולמוכסין במוכס העומד מאליו או במוכס שאין לו קצבה ושם מפרש שאומרין יאסרו כל פירו' שבעולם עלי אם אינן של בית המלך ומחשב בלבו היום שבענין זה אין נאסרין אלא אותו היום

ואף על גב דקיימא לן בפרק ב' דקיי'ושין דדברים שבלב אינן דברים כאן התירו מפני האונס כך מפר' שם בנדרים והוא הדין שיכול לחשב אותה שעה או אותו דגע' והלכך אותן יהודים שמשביעים אותם השרים שלא לצאת מארצם יכולין לישבע סתם שלא יצאו ובלבם יחשבו היום ואפילו הוא מפרש שלא ילך כל ימי חייו יכול לחשב בלבו שלא ילך כל ימי חייו אם לא יראר צורך ואם מכטל בשפתיו בלחש

כש שטוב יותר : זה לטון מורי רבי יהודה בשם ר' אבא מכל שפסקו המלך בדבר הקצוב ונודע שאינו מוסף כלום לעצמו

על קצבת המלך אין זה המוכס גזלן דייגא דמלכותא דינא ולא עוד לא אף המכריח עצמו מן המכס הזו עבר מפני שהוא גזול מנת המלך בין שהיה המלך נוי בין שהיה המלך ישראל ועיקרי הלכו שביארנו בענין הגזילה הם בפרק הגזל בתרא :

וכן הוא אומר שם כי מלך שהשים טס על בני העיר על כל איש ואשה דבר קצוב משנה לשנה או על כל שדה ושדה דבר קצוב או שגזר שכל מי שיעבור על דבר זה ילקחו כל נכסיו אל בית המלך או כל מי שימצא בשרד בשערי הגזולן הוא יתן המס שעליה בין שהוא בעל השדרה בין שאינו בעל השדרה וכן כל כיוצא בדברים אילו אינו גזלן וישראל שנבא אותו למלך אינו בחוקרת גזלן והרי הוא כשר והוא שלא יוסף ולא ישנה כלום ושלא יקח לעצמו כלום : אבל רשי פירש כגון שהיו ארבעה שותפין בגזולן והביאו השלשה חלקם לביתם והרביעי נמצא בגזולן פורע מנת המלך כשביל כולם : וכן

מלך שכעס על אחד מעבדיו ושמשו מבני המדינה ולקח שדה או חצרו אינו גזל ומותר

ליהנות בה והלוקח אותה מן המלך הרי היא שלו ואין הבעל מוציאין אותה מידו שזה הוא דין כל המלכיים שלוקחין כל ממון שמשיהם כשכועסים עליהם והרי המלך הפקיע שעבודו ונעשה חצר זו כהפקר וכל הקונה אותה מן המלך זכה בה :

אבל המלך שלקח חצר או שדה של אחד מבני המדינה דרך חמס שלא כדרכו שחקק הרי זה גזלן והלוקח ממנו מוציאין הבעלים מידו כללו של דבר כל רי'ן שיחוקק המלך לכל ולא יהיה לאדם אחד בפני עצמו אינו גזל ואם לוקח מאיש זה בלבר שלא כרת הידועה לכל אלא חמס את זה הרי זה גזל

וכן ראייתו בתשובה אחת שהשיב רבינו יעקב כן לפיכך אמר בפרק חזקת הבתים גבאי המלך ושטריו שמוכרין השדות במס הקצוב על השדות ממכרן ממכרן אבל מס שעל כל איש ואיש אינו גובר אלא מן האדם עצמו ואם מכרו אר' השדרה במס

פס' מס דף ו' ע"ב וכת' הגזל בת' דף ק"ח נ"ה ע"ב

חייבין להגזילה דף ק"ח ע"ב

פס' דף ק"ט

פס' דף ק"ב

פס' דף ק"ד

כ"ה דף ק"ב

כ"ה דף ק"ב

דף ק"ט

דף כ"ה ע"ב

ברך ק"ח דלעיל

דף ק"ח ע"ב

דף ק"ט

דף ק"ט

במס שעל הראש הרי זה אינו ממכר אלא היה דין המלך כן
 מלך שהיה דין שלו שכל מי שלא יתן הבט שעל השדה החיה
 השדה הלו לנותן הבט וכרה בעל השדה מפני הבט וכא זה
 ונתן במס מה שעל ית המלך ואכל פירותיה אין זה גזלן אלא
 אוכל הפירות ונותן הבט עד שיחזירו הבעלים שדין המלך דין
 הוא כאשר כיראנו : אמר רבא בפרק הגזול בלרא מלך שכרת
 אילנות של בעלי בתים ועשה מהם גשר מותר לעבור עליו וכן
 אם הרס בתים ועשה מהם דרך או הוציא מותר ליהנות בו וכן
 כל כיוצא בזה שדון המלך המושל בארץ והוא דין : אמרינן
 בפרק אילו מצילות קורות עצים ואבנים וכיוצא בהן ששטפן
 נהר אם נתייאשו הבעלים טהן הרי אילו מותרים והרי הן של
 מצולין ואם אין ידוע אם נתייאשו אם לא נתייאשו חייב
 להחזיר שיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש כאבוי ואעפ שמתוך
 משמעות ההלכה מטעם שאבוי מדבר באין יכולין הבעלים
 להציל כך הפירוש אין יכולין להציל בתחילת השטיפה עד
 שיתרחק ולא יודע של מי הוא שאם אין יכולין להציל כלל
 אפילו בדבר שיש בו סימן הרי אילו שלו כפני שאכודין ממנו
 ומכל אדם : כך פיר' ר' ואפילו היו הבעלים מרדפין אחריהם
 ועוקקין נעש' כעוונת על ביתו שנפלה ואין בכך כלום ואין צריך
 לומר אם לא היו הבעלים מרדפין אחריהם לפיכך המציל מן
 הגנה ומחזו של ים ומשלהלותו של גדר ומן הגנים ומן הארץ
 ומן הבכר ומן הברדלים אם יודע בודאי שנתיאשו הבעלים
 הרי אילו שלו ואם לא ידע יחזיר : מסקינן בפרק הגזול אחרון
 שהמציל מיד לסטין ישראל דלי אילו שלו כפני שסתם הדבר
 שנתיאשו הבעלים ואם יודע שלא נתייאשו הבעלים חייב
 להחזיר אבל המציל מיד לסטין גז או מוכס גז חייב להחזיר
 שסתם הדבר לא נתייאשו הבעלים ואם בודאי שנתיאשו
 הבעלים הרי אילו שלו וכפני כרה סתם לסטין ישראל נתייאשו
 הבעלים וסתם גז לא נתייאשו מפני שהבעלים יודעין שהגז
 מחזירין מיד הגזלן אף על פי שאין שם ער' שגזל אלא בראי'ן
 דעונו' ובאומר דעתן : בפרק חזקת הבתים אמרינן מי שנתחלפו
 לו כליו בכית האכל או בבירת הסתרה הרי זה לא ישתמש
 בהם עד שיבא הלה ויחזור וישל את שלו אמר לו האומן טול
 כלי זה הרי זה ישתמש בהן עד שיבא הלה ויחזור ארץ שלו
 שכן כליו של אומן הוא או בעל הכלי יצור את האומן למוכרו
 לו וכן כל כיוצא בזה : דברים הרבה אטרו חכמים משום גזל
 והעבר עליהם הרי זה גזלן מדבריהם כגון כפרים יוני ומשחקי
 בקוביא כדאיתא בסנהדרין וכן אסור לצוד יונים בתוך הישוב
 מפני שהן של אחרים ואין פורשין בישוב ליונים אלא אם כן
 הרחיק מן הישוב ד' מילין ואם הישוב כרמים אפילו במה מיל
 לא יפרש מפני שהיונים של בעלי כרמים הם כדאיתא בפרק
 לא יחפור : וכן אומ' שם שמרדקין את השוכל מן העיר חמשי
 אמה : ולא יעשה אדם שוכל לתוך שדה שלו אלא אם כן יש לו
 חמשים אמה מכל רוח כדי שלא ימשכו הגזול' ויפסידו בשדן
 ויאכלו משל אחרים ואם לקחו מאחרים אפילו הירח כינו ובין
 תחילת שדרה חבירו בירת חובע בלבד הרי הוא בחזקתו ואין
 כחייבין אותו להרחיק : בפרק גביזקין מצודות חיות ועופות
 שנפלו מיני חיות לתוך המעורה שאין להם תוך כגון לחים
 וקוקרי וכו' אמר אחד ונטלו הרי זה גזל מדבריהם שעדיין לא הגיעו
 ליד הזכה וכל שיש בידו גזל מדבריהם אינו יוצא מידו בדייני'
 ואין הלכה כרבי יוסי שאומר שם שהוא גזל להציא בדיינים
 לפיכך אם כפר בו ונשבע והודיר אין מוסיף חומש בו כמו
 שמוסיף על גזל נמור : שנינו במסכת פאה בעניין פאה נפל
 לו עליה פירס שליטתו עליה מעבירין אותו היכל כמאן מדקדק
 רבינו יעקב שמה שאומר בפרק האומר בקידושין עני הבודק
 בתורה ובא אחר ונטלה ממנו בקרא רשע שאין מודר בהרדף

ספ

ק"ג

ק"כ כל
הקניא

ק"ט

ק"ד

ק"ח

ק"ח
ק"כ

ק"כ כל
הקניא

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

של הפקר לא בעושה בשכר אצל בעל הבית שיכול להשתכר
 במקום אחר : כל מי שנתחייב ממון לחבירו הישראל וכפר בו
 ונשבע לשקר הרי זה חייב להחזיר לו הקרן שכפר בו ותוספת
 חומש וחייב בקרבן והוא הנקרא אשם גזילת או אחר הגזול או
 העושה או הנזכר או שהלוהו או שהפקיד אצלו או מצא אבדה
 וכחש ברה או שהירח כיניהם שותפות ונשאר אצלו ממון או
 שעשה לו מלאכה ולא נתן לו שכרו כללו של דבר כל שאלו
 הודרה לו חייב לשלם ארץ הקרן וכפר בו ונשבע משלם קרן
 וחומש שנאמר וכחש בעמיתו כפקדון וגו'
 ועל גזלתו דווקא הוא מוסיף חומש ואינו
 מוסיף חומש על גזל אביו ועיקר מצוה זו
 בפרק הגזול ראשון ובפרק הגזול אחרון : כדא בשאין הגזלה
 קיימת אבל אם גזל אביו וסתם והרי הגזלה קיימת וכפר הירוש
 ונשבע ואחר כך הודה משלם קרן וחומש ופטר מן האשם :
 הגזול פחות משנה פרוט וכפר ונשבע אינו חייב בחומש שאין
 פחות משנה פרוט : כשה הוא החומש אחר מארבע בקרן
 שאם גזל שנה ארבעה ונשבע משלם חומש ואם היתה הגזלה
 קיימת מחזיר אותה ונותן דמי רביעי שלה : אין הנשבע על
 כפירתו ממון משלם חומש ואשם עד שיודה מעצמו אבל אם
 באו עדים והוא עומד בכפירתו משלם את הקרן בלבד על פי
 העדים ואינו משלם את החומש שהחומש עם הקרבן לכפרת
 הן באין ואינו מביא אותו אלא על פי עצמו : עוד מסקינן בפר'
 הגזול ראשון כי הגזול ארץ חבירו אף על פי שכפר בו והוא
 לא נשבע אם חזר והודרה אינו חייב לדרוף אחר הבעלים עד
 שיחזיר להן ממון שבידו לא ירא כיד הגזלן עד שיאבו הבעלים
 וישאלו את שלהם : אבל אם נשבע על שוה פרוטה ומעלה
 חייב לדרוף אחר הבעלים עד שיחזיר להם אפילו הם באי
 חום מפני שכבר נתייאשו הבעלים מאחר שנשבע ואין באין
 עוד לתובע ואפילו החזיר הגזלה כלה חוץ משוה פרוט חייב
 להחליכה אחר הגזל : ולא יתבנה לא לבנו של גזול ולא
 לשלוהו מפני שנאמר לאשר הוא לו יתבנו ביום אשמתו
 ואם עשה הגזל שליח בעדים אמר רבי יוחנן ורבי אלעזר ורב
 חסדא שאם רצה ליתן לו פטור משהגיע ליד השליח ואין
 הלכה כדבר שחולק עליהן שאמר ששליח שעשאו בעדים
 אינו שליח אלא אם כן עשה לו כל דיני הרשאה ובכל הספרי
 ובספר רב אלפ' גרסי רבא : ואם הביא את הגזלה ואת החומש
 לבד שבעירו הרי זה מביא ארץ אשמו ויתכפר לו וכיר' דין
 מטפלין ברה עד שתגיע לבעלים וכן נותן הוא לשליח ב' וכל
 הנותן הגזל וכיוצא בו לבד יצא : נתן לו את הקרן ולא נתן
 לו את החומש או שמחל לו על הקרן ולא מחל לו על החומש
 או שמחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן אינו
 צריך להחליפו אחריו אלא יבא הגזול וישל את השאר : אבל
 אם נתן לו ארץ החומש ולא נתן לו את הקרן או שמחל לו על
 החומש ולא מחל לו את הקרן או שמחל לו על זה ועל זה חוץ
 משוה פרוטה בקרן חייב להחליפו אחריו או יתן לבירת דין
 שבעירו כמו שבארנו : המחזיר את הקרן לבעלים וכפר פעם
 שנייה בחומש ונשבע עליו נעש' חומש כקרן לכל דבר ומשלם
 עליו חומש אחר שנאמר וחמשתיו יוסיף עליו מלמד שמוסיף
 חומש על חומש עד שיתמעט החומש שיכפור בו וישבע עליו
 בשוה פרוטה : מי שהיה אצלו פקדון ושען שאבד ונשבע וחזר
 והודה שהוא אצלו וחזר ושען שאבד ונשבע וחזר והודה שהוא
 אצלו משלם חומש על כל שבערה ושבערה עם הקרן האחד
 שנאם וחמשתיו יוסיף עליו מלמד שהוא משלם כמה חומשים
 על קרן אחד : הגזול את חבירו ומת הגזל יחזיר את הגזלה
 ליורשיו ואם אבדה או נשתגרה נותן לו דמיה ואם נשבע לו
 גאזר כך מת נותן הקרן וחומש ליורשיו : הגזול את הגר
 ונשבע

בפרק הגזול ק"ח

ק"ג

ק"ג

ק"ח

ק"ג

ק"ד

ק"ח

ק"ח

ק"ח

ק"ט

ק"ט

ק"ט

ק"ט

וכשבע וחזר וחזרה לו חקפן עליו הכל במלחה ואחר כך מר
הגר אף על פי שזכה בגזילה אף עקיבא שחייב להוציא מתחת
ידו כדא כשהודו כנתים אבל אם גזל הגר שאין לו ירושים
ונשבע לו ומת הגר ואף כך הודה חייב לשלם את הקרן
ואת החומש לכהנים של אותו משמר ומביא ארץ אשמו ואחר
כך יתכפר לו על פי הקבלה דרשו רבנו על מה שנאמר בתורה
אם אין לאיש גואל בגר שמת ואין לו יורשין הכתוב מדבר
ואשם האמור כאן הוא הגזל או דמי הגזילה לפיכך אמר רבא
שם בפרק הגזל המחזיר גזל הגר בלילה לא יצא שהרי אשם
קראה הכתוב ואשם אין מקריבין בלילה ואין הכהנים חולקין
גזל גר זר כנגד גזל גר אחר כדרך שאין חולקין בשאר אשם זר
כנגד בשאר אשם אחר אמר רבא כל גזל הגר בו שורף
צורטור לכל כהן וכהן מאלשי המשמר לא יצא המחזיר ירו
השבה שנאמר בנזל הגר איש שהאיש אתר צריך לחקור ולחזר
ולגמור נאמר בגזל הגר איש שהאיש אתר צריך לחקור ולחזר
עליו אם יש לו גואלים אם לאו אבל אם היה הגר קטן אין אתר
צריך לחזר עליו לא חוקמו שאין לו יורשין וצריך לומר שקפץ
ונשבע שהרי בארנו במצורת על כל דבר פשע שבשום ענין
אין נשבעין על טענת קטן תנו רבנן כהן שגזל גר שאין לו
יורשין ונשבע לו ומת הגר לא זכה זה בגזילה שתחת ידו אלא
יציא מתחת ידו לכל אחיו הכהנים בני המשמר אין
מקריבין את האשם עד שיחזיר הגזלן הקרן לבעלים או להכניס
אם היה גזל הגר שאין לו יורשין נתן לו את הקרן והקריב
ארץ אשמו נתכפר לו ואין החומש מעכב הכפרה וחייב
ליתן החומש אחר הכפרה מסקינן
שם שהעבדים והשטרות והקרקעות אין
בהן תוספת חומש שנאמר וכחש בעמיתו
בפקדון וכל האמור בענין מטלטלין הוא
וגופו ממון יצאו קרקעות ועבדים שהוקשו לקרקעות ויצאו
שטרות שאין גופן ממון וכן אם היו ארץ שלשה גזל הגר
שארין לו יורשין אין חוזרין לכהנים
הקרקע אינה נקנית לגזלן לעולם אלא
ברשות הבעלים עומדת ואפילו מכרת
לאף זה אחר זה ומתיאשו הבעלים הרי זה
חוזר לגזל בלא דמים וחוזר הלוקח האחרון על מי שמכרה
לו לפניו ולפניו ולפניו ולפניו פלוגי עד שיחזור
הלוקח מן הגזלן על הגזלן אמנם גרסינן
בירושלמי נתיאשו הבעלים בשתקק אסורו
מדברי סופרים וכי קרקע נגזלה אל אילא
אף על פי כן יש יאוש לקרקע ואין התלמוד
שלינו סובר כן בכנא מציעא פרק קמא אומר כי גזל שדה
והפסידה בידו כשבעל השדה גובה דמיה מה שהפסידה גובה
אותה מנכסין בני חורין מפני שהיא כמולה על פרה ואם עמד
הגזלן בדין ונתחייב לשלם ואח"כ מכר גובה מנכסו משועבדו
אמר רבא הילכתא הגזל שדרה מחבירו ומכרה ואכל הלוקח
פירותיה מחשבין עליה כל הפירות שאכל ומשלם לבעל השדה
וחזר וגוברת אותו מן הגזל מנכסים בני חורין ואם הכיר בת
שהיא נזולה אין לו פירות ואינו גובה מן הגזלן לא הקרן לברוי
המוכר שדה שאינו שלו אין ממכרו ממכר ולא קנה לוקח
כלום כמו שבארנו ואמר רב חזר הגזלן אחר שמכרה ולקחה
מבעליה נתקיימה ביד הלוקח מן הגזלן ואפילו נתן לו הגזלן
מתנה כשהיתה גזולה בידו כיון שהזר ולקחה נתקיימה ביד
זר שקיבל המתנה כשהיתה גזולה ומפרש רב אשי הטעם
שפני זה טרח הגזלן עד שקנאה כדי לעמוד בנאמנותו שלא
דב היו נאון כשזכה והלכה כרב מדהוינן מר זוטרא ורב אשי
ורב אחא ורבינא דבתראי איבון שקלי וטרו אליבא דרב וגם

סוף ק"ב כל המנהיג

פ"ט

פ"ט ק"ד

פ"ט

פ"ט

פ"ט ק"ט

פ"ט ק"כ

פ"ט

פ"ט ק"כ

פ"ט ק"כ

כדף ח' חילתה הבט
הוא וילפית רוכס
כנגזל כדף ק"ט

כסרת הגזל קמא ה"ה
כה וכלל נזיל הגזל
דף 5

בכ"ב רכלאס דף ל"א
פ"ט וזכור בקו ס"ד
נזיל הגזל דף 5
בהתקופה

כ"ד י"ט

פ"ט

פ"ט

פ"ט

כ"ד ק"ב

פ"ט

ק"ג

הלכות השבת אבידה

בא הדבר שבין לו וידוע על העליונה כן פסק רב בפרק השואל...
עוד מסיק שם רבי יוחנן כי היורד לתוך חורבתו של חבירו...
וכנראה שלא כרשות שבין לו וידוע על התחבולה...
הבניין עצי ואבני אני נוטל בכירת שומעין לו בשדרה אם אמר...
אעקר ברח שנסעתי אין שומעין לו מפני...
שמכחיש את הקרקע: אם לו בעל הקרקע...
טול עצד ואבניך שדרו ממתיכתא דשומעין...
לו: כל מי ששמן לובין שהיתה ידו על...
העליונה בין שהיתה ידו על התחתונה...
הורו הגאונים שאינו נוטל כלום עד שישיבע בבקורת הפץ...
כמה הוציא ואם אמר יבואו הדיינים ויעשו שומת ההוצאות והרי...
היא גלויה לעיניהם וישערו העצים והאבנים והסיד ושכר...
האומנים ובפחות שבשערים שומעין לו ונוטל בלא שבועה...
עוד הורו כל ששמן לו ונוטל שטען בעל השדרה ואומר נתתי...
והיורד לשדה ואמר ליה נשלתי היורד נאמן ונשבע שלא נשל...
כלום ממנו ונוטל שהרי אומר לבעל השדה עדיין לא שמו לך...
ולא ידעת כמה אתה חייב ליתן ליה והיאך נתת אבל אם שמו...
לו ואמרו לבעל השדרה ליתן ואומר נתתי אף על פי שעדיין...
לא נשבע היורד הרי בעל השדרה נאמן וישבע שבועת היסרת...
ויפטר שהקרקע בחזקת בעליה: לעולם יחזיק אדם באמונתו...
יתירוה ויתחזק מן הנגברה ומן הגולה ובשערת פטירתו של...
אדם שואלין לו תחילה נשאת ונתת...
באמונה ונרטינן בסוף מסכת בכורות בא...
הבקוק והעמידו על האמרת שנאמר תצדיק

באמונתו יחיה:
מצוה
עשה להשיב אבידה לישראל שנא השב תשיבם...
לאחריך ודרשינן במסכת עבודה זרה פרק טיני...
לכל אבידת אחיך לרבות המסומד חילוך אפילו היה הבעל...
אבידה רשע ואוכל נבילות לתאבון וכיוצא בו מצוה להשיב...
לו אבידתו אבל אוכל נבילות להקעים הרי הוא מין והמינין...
והאפיקורוסין ועובדי עבודה זרה ומחילי שבתות כפרהסיה...
אסור לחזור להם אבידה: ובפרק הגזול בתרא תניא רבי...
פנחס בן יאיר אומר במקום שיש חילול השם חייב לחזור...
אבידת גוי עובדי עבודה זרה כאבידת ישראל: ובירושלמי...
דפרק הניזקין אמרינן שבכל מקום מכניסין כליהם מפני...
הנגבים ככלי ישראל מפני דרכי שלום: וכן מסיק רב כהנא...
בפרק הגזול אחרון שטעות גוי עובד עבודה זרה מותר: והוא...
שטעות בעצמו כיצד כגון שעשה הגוי חשבון ושערה וצריך...
שיאמר לו ישראל ראית שקל חשבונך אני סומך ואיני יודע...
אלא מה שאתה אומר אני נתן לך אבל להטעותו אסור שמא...
נתכות הגוי לבדוקו ונטעא שם שמים מתחיל: ובמעשה דרב...
אשי שאמר לשמש שלו להכניא ענבים כולטין חוץ לגדר אם...
הם של גוי שמע גוי אחד אמר אם של גוי הם וכי מותר הוא...
אמר לירי גוי לוקח הדמים: ישראל אינו לוקח הדמים פירש...
דבינו יצחק שאמר לו האמת ולא לדחותו: כבר דרשתי גלות...
ירושלים אשר בספרד ולשאר גליות ארום כי עתה שהאריך...
הגלות יותר מדאי יש לישראל להבדיל מהבלי העולם ולאחז...
בתותמו של הקב"ה שהוא אמת ושלא לשקר לא לישראל ולא...
לגוים ולא להטעותם בשום עניין ולקדש עצמם אף כמותר...
להם שנאמר שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא...
ימצא פניהם לשון תרימיר וכשיבא הקב"ה להושיעם יאמרו...
הגוים בדין עשה כי הם אנשי אמת ותורת אמת בפיהם אבל...
אם יתנחנו עם הגוים כרמאות יאמרו ראו מרח עשרה הקב"ה...
שבחר להלוק נגבים ורמאים: ועוד כתוב ורעתיה לי בארץ...
כלום זרע אדם כור אחד אלא למצא כשרה כורים כך זרע...
הקב"ה ישראל בארצו כדי שיתקפו עליהם גוים וכל זמן

שהם מתנהגים בהן כרמאות מי ידבק בהם והרי הקפיד הקב"ה...
על גזל הרשעים שנאמר ותמלא הארץ חסם: עוד אני מביא...
דאיה מירושלמי דפרק אלו מצילות שאומר שם רבנן סבייא ק"ח ע"ב...
זכנין חד כרי דחמין מגוים ואשכחן ביה צררא דזווי והחזירום...
להם ואמרו הגוים בריך הוא אלהיהן ויהודאי וכיוצא בזה...
בספר שם מעשים ורבה מאבדת חגוים שהחזירום מפני...
קידוש השם: עיקרי מצות חשבת אבידה בפרק אילו מציות:...
ואומר שם רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוורק שהמוצא...
אבידה בזושו של ים ובטלחיתו של נהד שאינו פוסק אף על...
פי שיש בה סימן הרי זו של מוצאת שנאמר לכל אבידת אחיך...
אשר תאבד ממנו מי שאבדה ממנו ומצויה אצל כל אדם יצתח...
זו שאבדה ממנו ומכל אדם שורה ודאי...
נתייאש ממנה: המאבד ממנו לדעת אין...
כך חמץ סס דף כ"ה...
גבי אסיה העפוייה...
למנות וכל המסיה...
דף ע"ב גבי בלחית

שאסור לרואה דבר זה לישול לעצמו אין זקוק לחזור שנאמר...
אשר תאבד ממנו ומצאת פרט למאבד ממנו לדעתו: ואבידה...
שאינ בה שוה פרוטה אינו חייב לישל בה ולא להחזירה:...
מלא שק או קופרז אם היה חסם אז זקן או מכובד שאין דרכו...
לישול כלום אלו בידו אינו חייב לישל בהן כללו של דבר...
כל שבשלו מחזיר בשל חבירו מחזיר וכל שבשלו אינו מחזיר...
בשל חבירו אינו מחזיר החזירה ובררה אפילו מאר פעמים...
חייב להשיבה שנאמר השב תשיבם השב אפילו מאר פעמים...
משמע דלעולם הוא חייב לישל ברח עד שיחזירה לרשות...
בעליה למקום המשתכר: ואין צריך דעת בעלים דאמר רבי...
אלעזר הכל צריך דעת בעלים כגון גב ונולן שהחזירו חוץ...
מהשבת אבידה שהתורה רכתה השבת...
הרבנא אבל אם החזירה בכתה השבת...
משתכרת כגון גזר או חורכר ונאבדה...
משם חייב באחריותה: ראה בהמה שברחה מן הריר והחזירה...
למקומה הרי זה קיים המצוה ואין צריך דעת בעלים: ואם...
מצא בהמה והבישה נתחייב לישל בה ולהחזירה אף על פי...
שאינה לפי כבודו שהרי החמיל במצורה ועוד דאנקהש נגרי...
בריותא פיר' למרה לנוס ולברוח בחוץ: וההולך בדרך הישר...
והטוב והעושה לפניו משורת הדין מחזיר כל האבידות בכל...
מקום אף על פי שאינה לפי כבודו: כהן טראה אבידה בבית...
דקברות אינו מטמא להחזירה שבשעה שמקיים מצוה עשר...
של השבת אבידה מכבש עשה של קדושים יהיו ועובר על לאו...
דלא יטמא בעל בעימו ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה...
ורבי יצחק פירש כי עשה דהשבת אבידה השוח בכל שבשלו...
מחזיר דוחה לאו ועשרה דכהנים שאינו שורה בכל כהנים...
ובישראלים כמו שמצינו בפרק שני נוזלים שעשה דגלוח...
מצוה השורה בכל דוחה לאו ועשרה דגלוח זקן שאינו שורה...
באנשים ובנשים ועיקר הטעם סומך התלמוד שהחזיר טעם...
זרע על ותו מי דחינן איסורא מקמי ממונא שאומר אחר כך...
תניא יכול אמר לו אביו הטמא או שאמר לו אל תחזיר ישמע...
לו תלמוד לומר איש אמו ואביו תיראו ונזכר אני ה' מוראי...
למעלה ממורא אבין ואמך: והוצא מים שושפין ובאין...
להשחית בניין חבירו או להשחית שדו חייב לגדור בפניהם...
ולמנוען שנאמר לכל אבידת אחיך לרבות...
אבידתו ובאבידת חבירו אם יכול להחזיר...
באבידתו ובאבידת חבירו אם יכול להחזיר...
שניהם חייב לחזור שניהם ואם אינו יכול להחזיר אלא אחת...
מזן אבדתו קורטרת ואפילו לאבידת אביו או של רכו שלו...
קודמת לכל אדם פגע באבידת רבו עם אבידת אביו אם היה...
אביו

הלכות השבת אבידה

קנג

אביו שקול כנגד רבו של אביו קודמת ואם לאו של רבו קודמת
הוא שיהיה רבו מובהק שרוב חכמתו של תורה למד ממנו
דאמר רבי יוחנן שם הלכה כרבי יהודה שאומר כן וכן סובר
שם עולה וכן פסק בשאלות בפרשת קרח ואמרינן בפרק
הגזול אחרון הגיה אבידתו והחזיר אבידתו חכירו אין לו אלא
שכרו הראוי לו כיצד שטף נהר חמורו וחמור של חכירו שלו
שוח מנה ושל חכירו מאתים הגיה שלו והציל של חכירו אין לו
אלא שכרו שראוי לו ואם התנה בפני בית דין או שאמר לו
אציל ארץ שלך ואתה נותן לי דמי שלי חייב ליתן לו דמי שלו
אף על פי שעלה החמור שלו מאליו ולא נתעסק בו זכה במור
שהתנה עמו וירד להציל ולא הציל אין לו אלא שכרו הראוי לו
ובירושלמי גרסינן תני הגיה שלו להציל של חכירו ועלה של
חכירו מאליו אין בוקק לו ועוד משמע שם כשעלה שלו מאליו
הוקחו שנתאי אין ממנו והמוצאו זוכה בו וכן אמר בפרק אילו
מציאות שאם היה עוסק במלאכה ובטל ממלאכתו ששהו דינר
שהפסדתי אלא נותן לו שכרו כפועל בטל שבטל מאותה מלאכה שהיה
עוסק בה ואם התנה עם הבעלים או בפני בית דין שיטול מר
שיפסיד והרשהו הרי זה נוטל ואם אין שם בית דין ולא בעלים
שלו קורם וכן אמרינן בפרק הגזול אחרון ששנים שהיו באין
בדרך זה כתבית של יין וזה בכד של דבש ונסדקרה הכד של
דבש וקודם שיפוך הדבש לארץ שפך זה יבין והציל הדבש
לתוך חביתו אין לו אלא שכרו הראוי לו ואין הלכה כרבי
ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה שאומר שם תנאי בית
דין הוא שנוטל דמי יבין מתוך הדבש של חכירו שהרי קורא
אותו ויחזיקה בסוף פרק מרובה ואם אמר לו אשפוך את יבין
להציל את שלך ואתה נותן לי דמי יבין או שהתנה עמו בפני
בית דין הרי זה חייב ליתן ואם נשפך הדבש לארץ הרי זה
הפקר וכל המציל לעצמו הציל זה
כא בכד של דבש וזה בא בקנקנים ריקנים כך תמצה סס דף
ונסדקרה הכד של דבש ואמר לו בעל
הקנקנים איני מציל דבש בקנקנים שלי אלא על מנת שתתן
לי חציו או שלישו או כך וכך דינרים וקבל עליו בעל הדבש
ואמר לו הן הרי זה שיוחק בו ואינו נותן לו אלא שכרו הראוי לו
שהרי לא הפסידו כלום וכן מי שברח מבית האמורין והיתר
מעברת לפניו ואמר העבירני ואני נותן לך דינר והעבירו אין
לו אלא שכרו הראוי לו ואם היה צייד ואמר לו בטל מצידך
והעבירני נותן מה שהתנה עמו וכן כל כיוצא בזה ומעשה
באחד שנכנס ממונו וכד מאלו דינר לאחד שיעשה כהשבעת
שדים שידע מי נכנס וכן עשה ולא רצה בעל הממון לפרוע הק'
דינר וחייבו רבי יצחק לשלם כולם וכן כל כיוצא בזה וכן בענין
הרפואות דרך בני אדם לתת דמים מרובי
ולא נאמר בזה שישחק בו כך כתב מו' רבי
יהודה: שירא שהיתה מהלכת במדבר
ועמד עליה גיים וטרפה אם אינם יכולין
להציל בעצמם וכא אחד מחם והציל הציל לעצמו ואם יכולין
הם להציל בעצמם וקדם אחד מהם והציל אף על פי שאמר
לעצמי אני מציל הרי זה מציל לאמצע היו יכולין להציל
על ידי הדחק כל המציל הציל לאמצע אלא אם כן אמר
לעצמי אני מציל הרי זה הציל לעצמו שכיח ששמעוהו שאמר
לעצמי אני מציל הירא להם לדחוק עצמם והציל וכיון שיש
בידם להציל ולא הצילו הרי נתייאשו הבעלים מן הכל היו
שני שותפין ואין יכולין להציל והציל אחד מהם הציל לאמצע
ואם אמר לעצמי אני מציל הרי זה חלק מחכירו והציל לעצמו
וכן השוכר את הפועל להציל כל מה שהציל הרי הוא למשכיר
ואם אמר לעצמי אני מציל הרי זה בוסן השכירות וכל מר

סוף קנג
קף קטו

סוף קע"ג

קף קע"ג

קף קטו כל
הקניית

קף קע"ג

קף קע"ג
דלעיל

קף קטו דלעיל

שיציל אחד שאומ' כך הרי הוא שלו / כך למדנו חלוקי ברייתא
זו בפרק הגזול בתרא מדברי רמי בר חמא
ורבא ורב אשי ותני בתוספת' מחלו להם
מוכסין מחלו לאמצע ואם אמרו בשביל
פלוני מחלנו מה שמחלו מחלו לו: שירא
שהתנה במדבר ועמד גיים לטרפה ופסקו
עם הגיים ממון ונתנו לו מחשבין ממונס ואין מחשבין לפי
נפשות / ואם שכרו תייר לפניהם להודיעם הדרך מחשבין
שכרו לפי ממונס ולפי נפשות ששעות הדרך במדבר סכנור'
בפשוט ולא ישנו ממנה החמרים פירש רבינו שלמה שאם
נהגו לתייר לפי ממון ולגיים לפי הנפשות עושים כן: רשאין
החמרים להתנות ביניהם שכל איש שתאכר ממנו חמור מבין
השיירה מעמידין לו חמור אחר ואם פשע בו ואכרה אין חייבין
להעמיד לו אחר: ורשאין הכפנים להתנות ביניהם שכל מי
שתאכר ממנו ספינה מעמידין לו ספינה אחר' פשע בה ואכרה
או שפיר ש למקו' שאין הספינה הולכת בו באותו זמן אין חייבין
להעמיד לו: ספינה שהיתה מהלכת כים ועמד עליה נחשול'
לטובעיה והקילו ומשאר מחשבין לפי משאיו ואין מחשבין
לפי ממון ואל' ישנו ממנה הספנים ועקרי הלכות אלו בפרק
הגזול בתרא: כפ' אלו מציאות אמר המוצא מציאה שהוא חייב
להחזיר' חייב להכריז עליה ולהודיע מי שאכר ממנו פלוני יבא
אליו ויתן סימניו ויטול ואבן גבוה היתה בירושלים שעליה היו
מכריזין ונקראת אבן טוען פירו' שטוענין עליה עניין האבדות:
כיצד מכריזין אמר רב נחמן ורבינא אם מצא מעות מכריז מי
שאכר לו מטבע ממנו וכן מכריז מי שאכר לו כסות או בהמה
או שטרות יבא ויתן סימניו ויטול ואינו חושש כמה שהוא מזכיר
מין האבידה לפי שאינו מחזירה עד שיתן סימנים מובהקים
והרמא' אף על פי שיתן סימנים מובהקין אין מחזירין לו עד
שיביא עדים שהוא שלו ואמרו חכמים לאסמכתא והיה ענין עד
דרוש אויז' עד שתחקור אחר אויז' אם רמאי הוא אם לאו:
בראשונה כל מי שאכרה לו אכרה וכל לתת סימניה מחזירין
אותה אלא אם כן הוחק רמאי משרבו הרמאין ותקינו בית
דין שיהיו אומרים לו הבא עדי' שאין אתה רמאי וטול: הסימנים
מובהקין סומכין עליהם ודנין עליהם ככל מקום דין תורה
שנאמר עד דרוש אויז' אותו וכי תעלה על דעתך שיתנו לו
קודם שיתבענו ממנו אלא דורשוהו אם רמאי הוא אם לאו שאם
יתן סימנים מובהקים אינו רמאי / והוא דלעיל שאומר דאפי'
בסופן מובהק לא יתן לרמאי אסמכתא היא לתקנת דלעיל
דמשרבו הרמאים התקיבו כך פירש רבינו
נתי' סס דף כ"ג ב"ה
ורמא'
הלכה כרב אשי ומספקא ליה בפרק קמא דב"מ מה שמחזירין
אכרה בסימנין שאין מובהקין אם הוא מן התורה או מדרבנן
הילכך בגט שאכר שיש שם איסור לא יחזירוהו כי אם בסופן
מובהק כגון נקב שבצר אות פלוני ומשמע שם שמדיה ומשקל
וכיוצא בזה שמחזירין אכרה על ידיהם הם סימנים שאינם
מובהקין / ויש ענייני סימן מובהק
שלשם קורא סימן מובהק הפחו' שבסימני'
שמחזירין אבידה על ידו גבי מאי לא אמר
סימניה לא אמר סימן מובהק ידירה: באו
שנים זרה נותן סימנים זרה נותן סימנים
כמו שכתב האחר לא יתן לא לזה ולא לזה אלא תראה מונחת עד
שיבא אליהו או עד שיודה האחר לחבירו עד שיעשו פשרה
ביניהם: נתן האחד סימניו והשני הביא עדים יתן לבעל
העדים: זה נתן סימנים וזה נתן סימנים ועד אחד הרי העד כמי
שאינו ויבחי: מצא שמלה וכיוצא בזה זה הביא עידי האריגה
שארנו

קף קי"ג

קף קטו דלעיל
הקניית

קף קי"ג
קף קי"ג

סס דף כ"ג

סס וקף כ"ג

קף כ"ג

סס

סס

היטו כתיב סס

קף כ"ג וכו' וכן הוא
בא"ת סס דף כ"ג

סלתי דף
ברק"ג

ית
ההלכות
גזילה

ואבידה קף תק"ט

סס דף כ"ג

הקניית

ועדיין לא ידע שנפלה הלכה כאבי שאומר שם שאין זה יאוש
 אף על פי שרבה הולק עליו שזו היא היוד מיעל ק"ס הם ששח
 מקומות שהלכה כאבי לגבי רבא וחייב להחזיר אף על פי
 ששמע לבסוף שנתייאש מכל מקום כשבא לידו באיסור בא
 לידו: המוצא דבר שאין בו סימן בעד דבר שיש בו סימן
 חייב להכריז: בא בעל הסימן ונטל את שלו ואמר שזה
 בלבד נפל ממנו זכה המוציא בדבר שאין
 בו סימן: אין מחזירין אבידה בטביעות עין
 אלא לתלמיד החכם שהוא איש אמת שאינו
 משנה כדבורו אלא במסכתא במטרה
 ובאכסניא ובהבאת שלום שבין אדם
 לחבירו: במסכתא כיצד אם שאלוהו מסכתא זה סרורח
 לך בגירסא מדרת ענורח הוא לומר לאו ואף על גב דאמרין
 במסכתא קידושין מושגתם לבניך שיהיו דברי תורה מחזירין
 בפיק שאם ישאלך אדם אל תגמגם היינו זה הבא לישאל דבר
 הוראה או דין: במטרה כיצד אם שעה לבא לבית המדרש
 מפני שמש מיטתו ושאלוהו למה שהיה תולדה בדברים
 אחרים: ובאכסניא כיצד אל יאמר אדם בפני רבים כמה פלוני
 איש טוב שנתארחתי אצלו בביתו כמרח כבוד גדול עשה לי
 פן יבאו רבים להתארח אצלו והוה מברך
 רעהו בקול גדול קללה תחשב לו: ובהבאת
 שלום כיצד אם הוסיף או גרע כדי לחבנן
 זה לזה הרי זה מותר: ואם באו עדים ששינה בדיבורו חזן
 מדברים אילו מחזירין לו האבידה בטביעות עין: כל המוצא
 אבידה בין שיש בה סימן בין שאין בה סימן אם מצאה דרך
 היבוח אסור ליגע בה שמה בעליה הביחיה שם עד שישבו ליה
 שאם יבא ליטול אותה ויהיה דבר שאין בו סימן הרי אבד
 ממנו חבירו בידי שהרי אין לו בח סימן לסמוך עליו שיחזירנה
 לו ואם היה דבר שיש בו סימן הרי הוא הטריחו לרדוף אחריו
 וליתן סימנים ולפיכך אסור לו ליגע בה עד שימצא אותה דרך
 נפילה ואפילו ספק הנוח אמר רבי אבא בר זבדא לא יגע בה
 ואם נטל לא יחזיר פירוש לאותו מקום
 כדגרסינן בירושלמי רבי אבא בר זבדא
 אשכח חמרין מכוסרין בחפיסרין ונסכיר
 אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה לאו יאת
 עבודת אמר אחררי אמרו ליה לא דילמא אתא מריה ולא
 אשכחיה ואייאש ליה מיביה פירו כתייאש
 מלבקשו עוד שם: הילכך דבר שיש בו
 סימן מכריז ודבר שאין בו סימן זכה בו
 ויראה ליה שיבא עד שיבא אליהו שהרי
 באיסור בא לידו וכן פירש רבינו שלמה כפרק המפקיד:
 מצא פירות מפוזרין דרך הבוח לא יגע בהן דרך נפילה הרי הן
 שלו: וכן אם מצא כרכיות קטנות של שבולים ברשות הרבים
 שהרי אין בהן סימן או שמצא עיגולי דבילה וככורות של
 נחתום ומחוררות של דגים וחתירות של בשר וגיזי צמר
 הבאות ממדינתן שהן כשאר גזות המדינה ואניצי של פשתן
 ולשונות של ארגמן הרי אילו שלו מפני שאין בהן סימן
 ואם יש בהן סימן נוטל ומכריז שסימן העשוי לידרס הוי
 סימן: אבל אם מצא ככרות של בעל חבירת וגיזי צמר
 הרקוחין מבירת האומן וכדי יין וכדי שמן חייב להכריז
 שכל בעל הבית עושה רושם שלו בטיט שסביב המנופה
 ולאחר שנפתחו האוצרות אין רושם סימן שהכל נכנסין שם
 ומכריזין בהן: מצא עגול ובתוכו חרס ובתוכו מעות
 וחתוכה של בשר שהיא משונה וחתוכה של דג נשוק וכל כיוצא
 באילו הואיל ויש שם שינוי חייב להכריז שלא עשאו בעלים
 אלא לסימן: וכל דבר שיש בו סימן בין דרך היבוח בין דרך

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

נפילה בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד חייב להכריז
 ומסקינן שם כי סימן העשוי לידרס הוי סימן וכן מקום וכן
 מדה וכן משקל וכן מניין שאין שוין הוי סימן: ותכנים שמשייר
 אותם הרווח מותרין שהבעלים מחלו אותן לכל אדם וזו היא
 חזקתן: ואם היו של יתומים שאינם בני מחילה אסורין: וכן
 אם הקפיד בעל השדה והקיף מקום האילנות הרי אילו אסורין
 שהרי גילה דעתו שלא מחל: המוצא מעות בכיס או כיס כמו
 שהוא חייב להכריז: מצא כיס ולפניו מעות מפוזרין הרי אילו
 שלו: ואם נראין הדברים שהכיס והמעות של אדם אחד ומן
 הכיס נפלו חייב להכריז: מצא מעות בחנות הרי אילו שלו
 פירוש אפילו הם צדורים שיש בהם סימן הרי אלו שלו מפני
 ששם מוציין בין גוים בין ישראל: והלכה כרבי שמעון בן
 אלעזר דאמר ברוב גוים הרי אילו שלו: מצא בין חתיכה
 לחנוני הרי אילו של חנוני שאותה תיבאר החנוני לוקח
 מתוכה ומוכר על גבה: מצא על חתיכה ואין צריך לומר על
 חתיכה ולחץ הרי אילו של מוצאו: וכן אם מצא מעות לפני
 השולחני הרי אילו שלו בין הכסא לשולחני הרי אילו של
 שולחני פירוש רבינו שלמה שאותו כסא השולחן יושב עליו
 המוצא מעות בגל או ככותל ישן הרי אלו שלו שאינו אומר של
 אמוריי הוי והוא שימצא אותם מטה מטה וגם העלו חלוף כדרך
 כל המטמוניות הישנות אבל אם מראין הדברים שהמטמן
 חדש ואפילו נסתפק לו הדבר הרי זה לא
 בתוספת סס דף יגע בהן שכא מונחין הוי שם ואף על פי
 שחצרו של אדם קונח

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

כ"ד כ"ג ו"ד כל
 המוציא וכתום סס
 ורהבאת שלום כסות
 הנא על ימחו דף
 ס"ה

ע"ל

ע"ל

וכ"ז

כ"ד כ"ג

כ"ד כ"ג

כ"ד כ"ג

כ"ד כ"ג

כ"ד כ"ג

והלכות השבת אכירה

או יבנה וכן בנכסי הנדר כמו שפרש שם רב אידי' מזה לשון
מס' דור' כ"א כ"א שמוסר דבר לחבירו הולכך מחבירו שמוסר לו
קנה אבל כאלה מי מסר לו שיקנה אבל קונה במוסרה לברה
מה שתפס בידו: היה אחד רוכב ואחר אוהו במוסרה כפרש רב
אשי' הרכב קנה את הברמה והמוסרה שעל לחיי הבחור
בלבד וזה דאחזה את המוסרה קנה כרה שחזה בידו ושאר
המוסרה לא קנה אחד מהם: ומלשון רב אידי שחזרנו יש
ללמוד שקניין בסירה צריך מיד ליד' אפס בפרק דהפיכה
אמר רב אשי כל היכא דאמר לך חזק וקני כולי עלמא לא
פליגי דקני במסירה ומלשון לך שאינו אומר בא משמע
שאינו צריך מיד ליד במסירה ואינו צריך אלא דעת אחרת
מקנה' ודוקא כפינה שיש בה טורח במשיכתה מועלת
בסירתה אבל בדבר אחר לא קנה עו שיגבירה אועד שימשוך
דבר שאינו ראוי להגיבה' וכן לדברי
האג"מ אות' קנין במסירה הינו במשיכה
כמו שפרש בפרק מי שמת' אימירה דרב
עומד שכיבא ושכבה מלוגמא דשטרות פירוש כשנפטר
דניחה שק מלא שטרות ואמרה' והו' לעמרם כרי באו לפני רב
נרמן לדין אמרו לו והלא לא משך' ומה
שקורו כסירה בפרש רבינו יצחק הטעם
לפי שאין מועיל כלום קניין משיכ' שלהם
אלא על ידי דעת אחרת מקנה שאמר לו
משוך וקני לאפוקי שטר דנכסי הנדר שאם משכו לא קנה החוב
על ידו ומאן קא מסר ליה' דליקבה': אמר רבי יוסי בר רבי
זינבא הוצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו ואם נפלה כו'
מציארה הוי הייא של בעל הוצר כפר דברים אמורים בוצר
המשתמרת אבל בשדה וגברה וכיצא בהן אמר שבואל ועולא
ורב אמי אם היה עומד בצד שדהו וזמ' יוכה'
לי שדי זכה בו כבו שאומר במשנה רובינו
יצחק פירש דבעומד בצד שדהו אפילו לא
אמר קנה דאי תקון רבנן דליקבי כי לא אכר מאי הוי כמו
שאומו התלמוד כפר קמא דבבא מציעא ומה שאומר במשנה
היה עומד בתוך שדהו שאינה משתמרת ואמר זכרתה לי שדי
זכרתה לו הוי דהיי' בלא אכר נמי אלא משום שהיה רוצה לשנ'
במנא בצבי דן כדרכו דרך שדהו שאפילו אמר תזכה לי שדי
לא אמר כלום שנה ברישא אמר זכרתה לי שדי: ומתוך מסקנת
ההלכות אשר שם למדנו שלשורת חלוקים באינו עומד בצד
שדהו שזכותו שם מטעם שליחות' החלוק הראשון שאם הוא
הצר המשתמרת קונה בכל דבר חוץ מנט מפני שחוב הוא לר'
ואין שייך שליחות בעל כרחו' ולכך אומר בפרק דהורק דאף
במשתמרת צריך שתהא עומדת בצד הצרה' החלוק השני
דדצר שאינה משתמרת אינה קונה בשום דבר חוץ ממתנה'
דדעת אחרת מקנה לו אבל לא במציעא' והצר מהלכת אינו
קני' מ' מועיל אפילו למתנה כמו שאומר שם נבי משוך בהמה זו וקני
כלים שעליה' אבל בעומד בצד שדהו דהוי דומיא דידו מועיל
בכל דבר אפילו בנט שהוא בעל כרחו': וכן ארבע אמות של
אדם שהוא בצד דהיי' אלו קונין לו ואם הגיע דמציארה לתוך
כרף י' ארבע אמות שלו זכה בה' וחכמים תקנו דבר זה כדי שלא
ס' יריבון המוצאים זה עם זה' במה דברים אמורים כמיטא או
בעידי ושורת הרבים שאין הרבים דוחקין שם או בשדה שאין
לו בעלים' אבל העומד ברשות הרבים או תוך שדה של חבירו
אין ארבע אמות קונות לו ואין קוננה עד שמונע מציארה לידו
כך מפרש רב פפא רב אשי מכה משנתנו דמסכת פולח'
ומכה משנתנו וראה את המציאה' מסק' כדברי ריש לקיש
ורבי יוחנן משום רבי ינאי קטגרה יש לר' הוצר ויש לר' ארבע
אמות וקטן אין לו הוצר ואין לו ארבע אמות מפני שהוצר של

קטנה מירה למדנו שכורך שהיא מתגרשת בנט המניע לידה
כך מתגרשת בנט המניע להצרה שנאמר ונתן לר' מכל מקום
וכסם שיש לה הוצר לענין גט כך יש לר' הוצר לענין מצארה
וארבע אמותיו של אדם כהוצר לענין מצארה' אבל האיש
למדנו שהוצר קוננה לו משלוחו כדרך ששלחו קוננה לו כך
תקנה לו הוצר' ואף על גב דדרשין נמי שם ובפרק מלווה
דבפרק הוולק בידו אין לי אלא ידו גנו והוצר וקרפיו בניין
תלמוד לוטר אם המצא תמצא מכל מקום' יש להל' שתמצא
בכל מקום שתמצא משמע ואפילו ביד שלחו והקטן הואיל
ואינו עושה שליח שהרי בפסחים וגיטין
שכתוב שם שליחות איש כתוב בענין כך
אין הוצר ולא ארבע אמות שלו קנין לו
עד שתניע מצאה לידו: שנינו בפרק
הביקין לרבנן דרבי יוסי והלכה כמותן
שהרי כמותי התלמוד הולכת כדבריהם בפרק שבועת הדיינין
מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום לפיכך
אם עבר אחד וגזלה מידו אינה יוצאה מידו ברובים ואם כבר
בה ובשבע אינו חייב כחומס: שנינו ובפרק לה רבי יוחנן כן
מציארת בנו ובתו הסמוכין על שלהן אף על פי שהן גדולים
ומציאת בתו הקטנה או בתו הגבירה אף על פי שאינה סומכת
על שלהן ואפילו היתרה מכורה לאמרה הרי אלו שלו כמו
שאומר התלמוד אי דאיתיה לראב רבבה הוי' וכן מציאת
עבדו ושפחתו הכנענים ומציאת אשתו הרי אלו שלי' ומפרש
בירושלמי שמציאת אשתו שלו רבי חגי אומר מפני הקשטר
דרבי יוסי אוט' שלא תהא מברחת בנכסי בעלה ואומרת מציאה
דאי התכון בעדים תהא שלה וכתרין' לא אמרו זה אלא מפני
זה' אבל מציאת בנו שאינו סמוך על שלהן אף על פי שהוא
קטן ומציאת עבדו ושפחתו העברים אפילו סמוכין על שלהן
הרי הן שלהן מפני שעבדו ושפחתו אוכלים בשכון' ועוד דאין
להל' בין בנו הסמוך על שלהן לאחר הסמוך על שלהן
דהלכה כרבי יוחנן אף על פי שחולק עליו שבואל ומפרש לה
בענין אחר: תמן בפרק קמא דבבא מציעא הוצר שטר חוב
אף על פי שלא פירש בו אחריו נכסים ואף על פי שחייב מודה
דהיי' הוא מקיים בהנפק שאין לחוש שבא כתב ללוח' ולא
לוח' שהרי אומר שם כי לוח' אינו מקיים השטר אף על פי כן
לא יחזיר השטר שבא פרוק וקונוני עושין כדי לטרוף לקוחות
שלא כדין ולפיכך הורה ר' שרשי' לו לטרוף בשטר אף על
פי שלא פירש בו אחריו שהרי פסק שם רב' שאריות שלא
בפרשה טעורת מפר' הוא בין בשטר הארור בין בשטר
מקח וממכר' ובענין זה פסק רבינו
משנה ולקח שיסתוכרבי יוסי' ולא כרבנן
למאי דקאמר רבי' שהיא בתראא לעולם
אין פו' וכן פסק רבי יוסי בהדיא דלגמי מצא שטר כתובה
בשוק אף על פי ששניהם מודים לא יחזיר לה לזה וללא לזה
שמה נפרעה כתובה זו או במחלה ואחר כך מכר בעל נכסים
והרי היא רוצה לעשות קנוניא על הל' ופירש רבי יצחק
משום חוספת איצטרך דאילו מנה ומאמים קיימא לן הל' ו'
אחר מעש' בית דין לא אמ' כלום במה דברי אמור' שנתארמלה
או נתגרשה וכדברי רבי יוסי' אבל עודה תהרת בעלה בין רבי
יוסי' בין רבנן מודה שכומן שהבעל מודה יחזיר לאשה' משמע
מכח שני פסקים הללו שהייה כתוב בספרים שלהם בפרק מי
שהוציאהו הל' כ' יוסי' מחבירו וכן כתוב בפירוש רבינו שלמה
ובפי' הרי' והוא בר' אברה' נרס אף בדר' הלכה מחבריו שהוא
הייה סוף משנה וקש' לי על אותה גירסא שהרי בפרק כל פסולו
המוקדשין על מחלוקת ר' יוסי' והכמי' פוסק שם שאין הלכה כל'
עמי ומקשה סתם התלמוד פשיטא יחזיר ורבי' הלכה כרבינ':
כלל

ה' דף ט'
ה' דף ט'
ה' דף ט'
ה' דף ט'

ה' דף ט'
ה' דף ט'
ה' דף ט'
ה' דף ט'

ה' דף ט'
ה' דף ט'
ה' דף ט'

ה' דף ט'
ה' דף ט'

ה' דף ט'
ה' דף ט'

ה' דף ט'
ה' דף ט'

ה' דף ט'
ה' דף ט'

כללו של דבר כל שטר שחוששין בו לפירעון לא יחזיר שטרא
 נפרע וחוב ואם היה חייב מודה ואיפשר שהודה בו כדי לעשו
 קנוניא עדי שפיסודו הלקוחות או המקבל מתנה שלקחו אחד
 זמן השטר כדי שישירו מידו שלא כדון הרי זה לא יחזיר אף
 על פי ששניהם מודים ואם החזיר כשרים וגובין בהן וכל שטר
 שאין בו צד לחשוש לא לפירעון ולא לקנוניא ולא לשמא כתב
 ללות ולא לזה הרי זה יחזיר לבעליו : תגו רבנן מצא שובר
 בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא
 לזה ולא לזה ומדקדק דתלמוד בזמן שהאש מודה מיהא יחזיר
 לבעל ניוחש דילמא כתב חשובר ליתנו בניסן ולא נתנו עד
 תשרי והלכה היא ומכרה כתובתה בטובת הנארר מניסן ועד
 תשרי ומציא את החשובר הכתוב בניסן וטורף הלקוחות שלא
 כדון : הכי גרסינן בכל הספרים ישנים ובספר רב אלפס אמר
 רבא שמ איתה דרשמואל דאמר הוכזר שטר חוב לחבירו וחזר
 ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל ולפיכך נאמב
 בהזרות שובר מגו דאי בעיא מוחלה רבין
 בהזרות שובר בין במחלה אינה משתלמת
 אלא מה שקבלה אפילו לרבי מאיר דרואין
 דינא דגרימי בפרק הגוזל וכן נמי משמע בפרק הכותב גבי
 קריבתיה דרב נחמן וכן ראיתי בתשובת רב שר שלום גאון
 ויש להקשות ונחוש שמה נתנה במעמד שלשתן שאינה
 יכולה למחול כמו שפירשתי בעצות מקח
 ובמכר ותייר רבינו יצחק דשמה לא תקבו לתון בסתמא פכ
 מעמד שלשתן בכתוב אשה העומדת תחת
 בעלה דשמה לא תקעור לגבות לעולם וחולק שם אביי ואמ
 שאין זו החששה כלום שאפילו אם יארע כך שובר בזמנו טורף
 ואביי לטעמיה דאמר עדין בהתמויו זכין לו שמיים שנחתם
 החשובר וזה בו בעל וטורף כדון : מכאן פסק רב אלפס שאין
 הלכ כאביי חזא שסת' התלמוד מקשה ליהוש דילמ' כתב ליתן
 בניסן וכ' ועוד שרבה דחלק עליו וכן לפני כ' המפקיד שאומ'
 שם מי ששמו לו בית דין קרקע מאמתי קנויה לו לאכול פירות
 אמר רבא מבי טעיה אדרכתא לידו אביי אמר עדין בהתמויו
 זכין לו כלומר משעה שנחתמה האדרכתא אף על פי שלא
 הגיע לידו רבא אמ' מבי שלימו יומי אכרזתא פירוש שמכריוזין
 על הקרקע אחר כתיבה האדרכתא קודם שרבה ורבא
 חולקין על אביי לפיכך אין הלכה כמותו אף על פי שהתלמוד
 דוחק שם בפרק ראשון לתרץ דברי שמואל כאביי אין זו כל
 כך תימה :

חייבין סוף הלכות
 גזילה והכרית דף
 תרנז

בסוף דף
 דף יט

סוף דף
 דף יט

דף קקף פו

כתב בר"ה שח' רע"ה
 וכן כתיב ר' החיבול
 דף סט בר"ה כלל גבי

דף כ' דלעיל

שם דף יג
 שם דף קב

שם דף יט
 דף קקף לה

דף יג

דף קקף פ

דף קד
 בסוף דף קט

דף ח

דבר הרשות יצא האב והמכה בנו לייסרו וחרב תלמידו
 ושליח בית דין ששגג והרגו שפטרין מן הגלות : עוד תבוא
 שם בתחלה אחד שונג ואחד מויד מקדימין לעירי מקלט ובית
 דין של אותה העיר שהרג בה שולחין ומביאין אותו משם שנ'
 ושלחו זקני עירו ולקחו אותו משם : מי שנתחייב ממיתין אותו
 שנאמר ונתנו אותו ביד גואל הדם : מי שנפטר פוטרין אותו
 שנאמר והזלילו העדה את הרוצח מייד גואל הדם : מי שנתחייב
 גלות מחזירין אותו למקומו שנ' והשיבו אותו העדה כשמשביבין
 אותו מוסרי' לו שני תלמידי חכמי' שמה יהרגנו גואל הדם בדרך
 אומר להם אל תנהגו בו כמנהג שופכי דמים בשונג כא מעשה
 לידו : רוצח בשגגה שהרגו גואל הדם חץ לתחום עיר מקלטו
 פטור שנאמר ולו אין משפט מות ומפרש במסכת בככות בגואל
 הדם אחד ההורגו קודם שיוכנס לעיר מקלטו או שהרגו בהודתו
 עם כ' התלמידים ששומרים אותו : כלכס לעיר מקלטו ויצא
 חוץ לתחומה בזמן הרי היתיר עצמו למיתה ורשות לגואל הדם
 להורגו : ואם הרגוהו כל אדם אין חייבים עליו שנאמר אין לו
 דם : יצא חוץ לתחום עיר מקלטו בשגגה כל ההורגו בין גואל
 הדם בין שאר כל אדם גולה על ידו והרגו גואל הדם בתוך תחום
 עיר מקלטו הרי זר נהרג עליו עוד שם אמר רב שתי טעיות
 טעה יואב שנאמר ויכס יואב באהל ה' ויחזיק בקרנות המזבח
 טעה שאין קולטת אלא נגו והוא תפס בקרנותיו וטעה שאין
 קולטת אלא מזבח בית עולמים והוא תפס במזבח שילר
 אמר אביי בהא נמי טעיה שאין קולט אלא כהן ועבודתו
 בידו והוא היה זר : ובי' ורשמי דהלכות רבתי ראה מורי רבינו
 יהודה שרבי יוחנן חולק עליו ואומר שאין שום מקום קולט
 אלא עיר מקלט בלבד ויואב ברח לסנהדרין
 כדבר הגולת דף
 וכלמדם מסותר כותלי' לאשפ' בלילה והורג
 שאם רבים מצויים בה תמיד הוי שגגה זו פשיעיה הקרובות
 למויד ואינו נקלט : ואם אין רבים מצויין שם כלל הרי זה קרוב
 לאונס ופטור מן הגלות : היתה האשפה עשויה ליפנות ב
 ולא בלילה ואירע שישב שם אדם בלילה ונפלר עליו אבן
 בשעת סתירה ומת הרי זה גולה : שגגה הקרובה למויד שאינו
 גולה מפני שעונו חמור אם מצאו גואל הדם בכל מקום והרגו
 פטור וכן כל הרוצח' שהרגו בעד אחד או בלא התראה וכיוצא
 בהן אם הרגו גואל הדם אין להם דם ולא יהיו אלו חמורים
 מההורג בלא כוונה : הוורק את האבן ואחר שיעתה האבן מיד
 הוציא הלה את ראשו וקבלה פטור מגלות
 דף לב וכן במרת
 המלך דף ח

דף כ

דף דלעיל

דף יב

כדת הגולת דף
 ער ושתי כדן נכחד
 הדין תכילת בלה
 בצמח הדין

שם דף ז
 דף כז

ב' הגולת דף ז

שם

שם דף ט

שם דף ז

דף לב וכן במרת
 המלך דף ח
 השונג שהרג אינו נקלט שנאמר והוא לא אויב לו
 חוקתו שהוא קרוב למויד ואיחזו שונג מפרש בפרק זה בדרך
 כל אשר לא דבר עמו שלשה ימים באיבה : הנכנס לחצר בעל
 הבית שלא ברשות והרגו בעל הבית בשגגה פטור מן הגלות
 שנאמ' ואשר יבא את רעהו ביער מה יער שיש לו רשות לכהרג
 ליכנס אף כל כיוצ' בהו : קצב שהיה מקצב והגביה ידו בקופיץ
 והחזירו לשבר העצם כדרך שקצבי' עושים כל שימות בהולכת
 שהו הגבהה מלפניו וירידה לאחוריו אינו גולה עליו וכל שימות
 בחזרה שהיא הגבהה לאחוריו וירידה מלפניו גולה שנאמ' ויפל
 עליו דרך ירידה : זה הכלל כל שהרג בדרך ירידה גולה שלא
 בדרך ירידה אינו גולה ואפילו בירידה שהיא צורך עלייה אינו
 גולה כיצד היה עולה בסולם וכשמש השליכה מחזרת רגלו
 ונפלה והמיתה פטור מן הגלות : וכן המתכוין לזרוק לצד זר
 והלכה לצד אחר וכן הסומא שהרג בשגגה לדרך רבי יהודה
 כל אילו פטורין מן הגלות מפני שהן קרובין לאונס : נשמש
 הברזל מקתו והרג ורי זה גולה כשמ' הברזל מן העץ המתבקע
 ספ' מצו' כ א 20 אינו

כתום ס' בר"ה סוף
 ובתו ל' ח' מסוף דף
 תתו בר"ה המוכר

כדת הגולת דף
 וכלמדם מסותר כותלי' לאשפ' בלילה והורג

בסוף דף קט
 ער ויחזו שונג מפרש בפרק זה בדרך
 אחרון יבימות וכל
 מי שהיה תלמיד
 בר"ה סוף דף ז

משרבו הרוצחים בנלו בטה עגלה ערופה: אין דין עגלה ערופה כהגדרת אלא בארץ ישראל ובעבר הירדן: ועגלה בת שני שנים או פחותה כרכנן דרבי אלעזר דמסכת פרה אבל אם היתה בת כ' שנים ויום אחד פסולה: ואין המומין פוסלין בה ואף על פי כן אם היתה טרפה פסולה שהרי כפרה כתיב בה כקדשים: כל העבודות פוסלין בעגלה ואפילו פירש שליטתו עליה לנושאה כמו שפוסלין בפרה אדומה שנאמר אשר לא עובד בה ולכרה נאמר עול מאחר שנאמר אשר לא עובד בה שהוא כולל העול עם שאר עבודות שהעול פסול בין בשערת מלאכה בין שלג בשערת מלאכה כיון שמשכרה בעול טפח נפסלה ואף על פי שלא חרש בה ולא עשה בה מלאכה ושאר עבודות אינן פוסלות אלא בשעת מלאכה: עגלה ערופה אסורה בהנאה ובקברת במקום עריפתה ומשתרד לנחל איתן תאסר בהנאה אף על פי שעדיין לא נערפה כדאיתא בכריתות פרק אחרון ובפרק שני דקידושין ובמקומות אחרים: ואם נתנה אונשטה אחר ירידתה לנחל הרי זו אסורה בהנאה ותקבר: אין עורפיין העגלה אלא ביום רכפרה כתיב בה כקדשים וכל היום כשר לעריפת עגלה: ואנשי העיר הקרובה שנתאחרו ולא הביאו עגלה ערופה כופין אותן ומביאין אפילו לאחר כמדת שנים: ועקרי הלכות שבארנו בעגלה ערופה הם במסכת טוטה בפר אחרון: תניא בפרק אלו נערות מניין שאם נערפה העגלה ואחר כך נמצאה ההורג שאין פוטרין אותו שנאמר ולא ארץ לא יכופר וגומר: עט

ד"ה פ"ה
בספר ד"ה ר' לרע"ל
ובגמרא דף טו כל הקניא

דף כז
דף כז

דף לז
דף לז

דף קא
דף ק"ו

דף ק"ח

מצות עשה שיעשה אדם מעקה לגנו שנאמר כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגנך ותניא בפ"י אין לי אלא בנה לקח וירש ונתן לו במתנה מניין תלמוד לומר בית מ"ט אין לי אלא בית מניין הבונה בית התבן בית האוצרות תל לא תשים דמים בכיתיך כול הקונה בית שער אכסדרא ומרפסת ותחייב תל בית מה בית מיוחד לדירה אף כל מיוחד לדירתי יצאו אילו שאין מיוחד לדירת ויהא לבתי כנסיות ולבתי מדרשות שאין עשויין לדירה: ועשית מעקה לגנך אין לי אלא גג מניין לרבות בורות שיחין ומערות חריצין וכעיצין תלמוד לומר לא תשים דמים בכיתך אם כן מה תלמוד לומר גג פירש לכבש כמה הוא מקום מעגלו פירוש גובהו בכור שלשה טפחים ובבית נובה עשרה עד כאן דברי הברייתא ומסיים בה ועשית מעקה לגנך זומצות עשה ולא תשים דמים בכיתיך זו מצות לא תעשה: תניא בית שאין בו ד' אמות על ד' אמות פטור מן המעקה: ונראה מן המשנה ששכר בית מאחרי פטור מן המעקה מן התורה מר"א מרבינן לא לקח וירש ונתן לו במתנה ואינו אומר נשכר לו והוא דתניא בבבא מציעא בסוף פרק השואל שהשוכר חייב לעשו לו מעקה מדרבנן הוא מפני שהוא דר בבית פן יבא להתרשל בדבר: במסכת הורלין בפרק ראשית הגז אמרינן דמודה רבי אלעאי: דבירת של שני שותפיין חייב במעקה ואף על גב דכתיב גנג ולא בשותפות כתב רחמנא כי יפול הנופל ממנו: הריבה יש שם כשיטרה זו ואומר על כולן אמר רב ביבי ברבי אבבי ליתנהו להנהו כללי פירוש דאמרינן דמודה להו רבי אלעאי לחייב בהן שותפות אלא רבי אלעאי פוטר בית של שני שותפיין מן המעקה שכמו שדורש רבי אלעאי צאנך ולא שותפות לעניין ראשית הגז דלגיא בהמת שותפיין חייבת בראשית הגז ורבי אלעאי פוטר כך דורש גנג למעוטי שותפות: ויכול לחיות שאין הלכה כרבי אלעאי אף על פי שהלכה כמותו בראשית הגז לעניין פטור חוצה לארץ: וכן פסק

רבינו משה דבית של שותפיין חייב במעקה: וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשו מצות עשה להסירו ולהשכר ממנו ולהזהר בדבר יפה יפה דכתיב השמר לך ושמור נפשך מאד ואם לא הסיר והניח המכשולות הבביא לידי סכנה בטל מצורת עשה ועובר על מצות לא תעשה דלא תשים דמים בכיתיך כאשר ביארנו בספר מצות לא תעשה: דברים הרבה אסרו חכמים במסכת עבודה זרה ובמקומות אחרים מפני שיש בהם סכנת נפשות וכל העובר עליהם ואומר הריני מסכן בעצמי ומר לאחריים עלי מכין אותו מכת מרדות: ואלו הן דתניא במסכת עבודה זרה לא יניח אדם פיו על חסילן ומקלה מים וישתה ולא ישתה כלילה מן הגהרות ומן האגמים שמה יבלע עלוקה ואינו רואה: ולא ישת מים מגולין שמה שתה מהן נחש וכיוצא בו מוחלי עפר ושתה וימות: ואילו הן המשקין האסורין משום גילוי כדמסקינן בפ"ש דע"ו המים והיין אפי' כוונת אפילו התחיל להשתנות טעמו לחומץ והחלב הוציר והדבש אבל כל שאר המשקין אין מקפדין על גילויין שאין בעלי ארס שותין מהן: השום שנתרסק ואבטיח שנתחך ונתגלה אסור כדאיתא בכריתות בסמוך וכן כל כיוצא בזה: יין מבושל אין בו משום גילוי וכן יין תוסס והוא היין משעת דריכתו עד ג' ימים: וכן ישנו בירושלמי דתרומות וכל המשקין האסורין משום גילוי שנתגלו בין ביום בין בלילה אסורין ואפילו הויר בצר אדם ישן אין אימת ישן על החמלין: וכמה ישנו וחיות אסורין שנינו במסכת תרומות פ"ה כ"ד שיעא הנחש ממקום קרוב ומפרש בירושלמי מתחת אוזן הכלי וישתה ויחזור לחורו: עוד שנינו במסכת תרומות שיעור המים שיאסרו אם נתגלו כדו שיחא חסם ניכר בהם ומזיק אבל אם היו המים מרובים הרי הן מותרין בין בקרקע בין בכלים וכן הדין בשאר משקין: ומעייין המושך כל שהוא אין בו משום גילוי כדאית בירושלמי דתרומות: עוד תניא בפרק שני דעבודה זרה חבית שנתגלה אף על פי ששתו ממנו טעם ולא מתו לא ישתה עשירי מעשה היה ואמרו ששתה עשירי ומת מפני שארם של נחש שוקע למטה: ויש חמת וחלי עפר שעולה וצף למעלה ויש שהוא נתלה באמצע המשקה לפיכך הכל אסור ואפי' סגנו במסגתו וכן אבטיח שנתגלה אף על פי שאכלו ממנה טעורת ולא מתו לא יאכל עשירי: מים שנתגלו לא ישפכם לרה ולא יכבס בהם את הבגד ולא ירכין בהן הביורת ולא יגבל בהם את חטיש ולא ירחץ בהם פניו וידי ורגליו ולא ישקח בהן את הבגד לא להתול בלבד: ועכשיו באילו מלכיות אין אנו נזהרים מגילוי לפי שאין חמת וחלי עפר מצוי כלל באילו המלכיות: בהמה חיה ועוף שנמצאו חתוכי רגלים אעפי שהם מותרים משום טריפה חייב אלו אסורין משום סכנה שמה אחד מוחלי עפר נשכו עד שיבדקו כיצד בודקין אותו צולין אותו בתנור אם לא נתחתך חבשר ולא נשתנה משאר צלי הרי אילו מותרין כדאית במסכת חולין בפרק אלן שריפות: וכן שנינו במסכת תרומות ניקורי ענבים ותאנים ושאר פירות שנמצאו נשוכים אסורים משום שמה נשכן נחש או כיוצא בו ואפילו ראה צפור או עכבר יושב ומקנך הרי אילו אסורין שמה במקום נקב ניקב כדתיניא פ"ק דחולין: ותאנה או ענב שנישלו עוקין שלהם אין בהם משום גילוי כדאיתא בפר' שני דעבודה זרה לפיכך אוכל אדם תאנים וענבים כלילה ואינו חושש: תאנה נקורה שיבשה ותמרה נקורה שיבשה שתיחן מותרות כדאיתא בירושלמי דתרומות: גרסינן בירושלמי דעבודה זרה אסור למיתן פיסתא תהותי בי שיחויא ויש לפרש חתיכת של בשר או לחם מפני הוציאה ורבינו משה פי' לא יתן אדם פס ידו תחת שיחו שמה נגע בינו ספ' מצו' כ ב ii 20 במצורע

בספר ד"ה ר' לרע"ל
בספר ד"ה ר' לרע"ל
דף ק"ח

דף ק"ט
דף ק"ט

דף כ"ה
דף כ"ה

דף כ"ו
דף כ"ו

דף כ"ז
דף כ"ז

דף כ"ח
דף כ"ח

דף כ"ט
דף כ"ט

דף ל'
דף ל'

דף ל"א
דף ל"א

דף ל"ב
דף ל"ב

דף ל"ג
דף ל"ג

דף ל"ד
דף ל"ד

דף ל"ה
דף ל"ה

דף ל"ו
דף ל"ו

דף ל"ז
דף ל"ז

דף ל"ח
דף ל"ח

דף ל"ט
דף ל"ט

דף מ'
דף מ'

דף מ"א
דף מ"א

דף מ"ב
דף מ"ב

בן אמונתו ולדבריהם כך הפירוט כבר קמא דקידושין דרש רב
ברמה גסה נקנית במשיכה פי' דוקא במשיכה ומקשה והא אנן
תנן במסירה פי' אף במסירה ומתוך הו"א דאמר כי האי תנא
דתיבא כו' ואומר בפרק הספינה לשמואל שהלכה כמותו
בדינין שאם אמר לו המוכר לך מושך וקנה אינו קונה הספינה
עד שימשכנה כולרה ויציאנה מכל המקום שהיתה בו שהרי
הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה: במצאת למד
שלוקח מטלילין אף על פי שנתן כל הדמי' יכול לחזור בו וכן
המוכר יכול לחזור בו עד שיגביר או ימושך הדבר שאין דרכו
להגביה או ימסור המוכר ללוקח דבר שאין דרכו לימשך.

דף כ"ה וכו' דלוקח
המוכר לוקח בחזקת
סם בחריכות כלה
בהמה גסה
קף ע"ה

קף ע"ו
מחלף ה"ק ק"ה נ"ב
דף ע"ו

במקח הזבח דף ה"ז
וכל הסוגיא עד סוף
בתי סם ובתי סריק
תלוי דף ט"ז

שהגיע השטר לידו קנה ואף על פי שאין השטר שוח כלום אף
על גב דאמר בפרק שני דכתובות מי שרעה להראות חתימתו
יראנה על החרס או בראש המנילה משמע שחתימה על החרס
אינה מתעללת שיאמרו מזוייף הו"א לשם מדבר בשטר העומד
לראייה: ב"א במוכר שדהו מפני דעת האכל בשאר קרקעות
אף על פי שהגיע השטר מכו לידו ואפילו היו בו עדים לא קנה
עד שיתן את הדמים: כיצד בחזקה מכר לו בית או שדה או
שנתן אותו במתנה כיון שנעל או נדר או פרץ כל שוח והו"א
שיועיל במעשיו הרי זה קנה כלא כשהחזיק בפני המוכר אבל
שלא בפני המוכר צריך שיאמר לו לך חוק קני ואחר כך אם
החזיק קנה אף על פי שאינו בפני הבעלים: גרסינן בפרק
הפאה המוכר ב"ד לחברו ומסר לו ארת המפתח הרי זה כמו
שאמר לו לך חוק קני וכשיחזיק יקנה: נעל כיצד כגון שמכר
בית או חצר והחזיק הפתח פתחו ונעל הלוקח ארת הפתח וחזר
ופתחו כדאמר בהחייא דמסכת גישין בפרק חזקת תייל איתי
ותיחד ותפתח ותקנה: נדר כיצד אפילו היה שם נדר והיו
עולין בו בנחת והוסיף עליו כל שוח והשלימו לעשרה ובמצא
שאינן עולין אלא בדוחק הרי זה הועיל וקנה: וכן פרץ כל שוח
קנה כגון שהיה שם פרצה והיו נכנסין בה בדוחק והרחיב ב"ד
כל שוח עד שנכנס הנכנס בריחוק הרי זה הועיל לו וקנה כדאי

דף כ"א
כ"ה ל"ו דלעיל

כ"ה דף כ"ב
כ"ה דף כ"ג

דף כ"ג
דף ע"ו

דף כ"ג דף ט'
דף י"ד

בתי סם ובתי סר
מי פתיח כשוי דף ט'
כל הסוגיא כ"ה ע'
פ"ה החזיק

בפרק חזקת הבתים: גרסינן בפרק קמא דבבא קמא ובפרק
קמא דבבא מציעא אמר אביי דאובן שמכר שדה לשמעון שלא
באחריות ויצאו עליה עסיקין פירוש עוררין עד שלא החזיק בה
יכול לחזור בו משהחזיק ב"ד אינו יכול לחזור ומאימתי הרי
חזקה מכי דייש אמצעי ומפ"ש ד"ת דבר ד"ד במקום שאין קניין
בכסף עד שיכתוב בשטר וה"א כתב השטר ואם תאמר אם כן
פשיטא שיכול לחזור בו משמעו שיכול ומותר לחזור בו
ואפילו עונש מי שפרע אין כאן מאד שאינו חוזר בו מחמת
יוקר וז"ל א"א מפני שירא להפסידה כמו שיתבאר לפ"ז ואגב
שאומר בסיפא אינו יכול אומ' ברישא יכול משהחזיק בה חזקה
גמורה אף על פי שלא נתן המעות וה"א כתב ארת השטר אינו
יכול לחזור בו ואת פשיטא נוכל לומר שמשמעו שאין יכול
שמעון לומר דלאובן טול קרקע זו במעות שאני חייב לך לפי
שנפחתו דמייה מחמת העוררין: ופי' דייש אמצעי מתקן גבולי
השדה ומגביהן ותיקון זה היה רגיל ביניהם ואשמעין שהיה
חזקה גמורה כאילו נעל ונדר ופרץ כל זה פירוש רבינו יעקב
והרב רבי יצחק ברבי מרדכי פי' שמדבר בנתן מעות וגם כתב
שטר ודעתו של ארס כל זמן שלא הלך לראות והלא תיקן גבולי
השדה שיכול לחזור בו אם יבא שם שום עירוער: בבבא בתרא
ב"פ חזקת הבתים אמרינן המוכר צדיח סלע לחבירו שאין שם
לא נדר ולא פרצה ואינה בת דריעה הרי החזקה שקונה אותה
בה בשטיות פירות או העמדת בהמה שם וכיוצא בזה משאר
ותשמשי: המוכר קרקע לחברו ונכנס בה לוקח והרעה או נדר
או שאסף את פירות האילן וכל כיוצא בדברים האילו הרי זה
קנה שהרי החזיק ואין אחד מהם יכול לחזור בו: וכן אמר רבא
אם אסף המוכר סל פירות ונתן ללוקח קברה הלוקח מיד שהרי
גילה דעתו שהקנה לו שדה זה קניין גמור וכעשה פירותיה של
כדאי תא בפרק חזקת הבתים הגוי אינו קונה בחזקה לא בשטר
והוא שקונה עם נתינת הכסף וישראל האב מחמיר ג' גני הרי

דף ט"ז
בתי דלעיל
דף פ"ב

דף ח"ט
דף ט' דלעיל
סם דף ט' ע"ב

דף ד' דלעיל כל
ס' דף ט'
הסוגיא

הו"א כגוי ואינו קונה אלא בשטר: כל
המוכר לקרקע הרי הו"א כקרקע ונקבר
בכסף או בשטר או בחזקה: ואם אינו צריך
לקרקע כגון ענבים העומדי' ליבצר הרי זה
כמטלילין לקניה ויש
לחם אונאה: כ"ס
שוקרעק נקנה בכסף

דף ק"ה ל"ד

דף כ"ט
ס' דף ל"ב

דף ל"ה (ס'
ס' דף ל"ב

הכי לוח גבוי סבוע
ב"ב מבעת הריבין
דף ל"ב ד"ה החזקה
גבוי מסתן המוכר ט'
הספינה דף ל"ז נ"ב
ע"ה סכתפ"ה
אמר כל הענין ליבצר
כגון דמי ע"ס בת'
ספ' מ' כ' ג' ז' iii בשטר

דף ל"ה (ס'
ס' דף ל"ב

במקח המושל דף ל"ט
ובכרת חריכה דע"ט

במקח קידושין ובמסכת בבא בתרא: כיצד בשטר כתב
לו על הנכיר או על החרס שדי בתורה לך שדי מכותרת לך כיון

הלכות מקח וממכר

מאן לימא לן דסודרא איבעי למיפסקיה לא מצו פסוק ליה
 לכך יש שנמנעין מהלקנות סודרהם לצורך חבדיהם פן יחזיק
 בהם הזכות בו: הנותן או המוכר שקבו מידו יש לכל אחד מהם
 לחזור בכל זמן שעסקין באותו ענין כרב יוסף דפסקין
 כמותו בפרק יש נוהלין ואף על פי שהקנין בפני עדים אבל
קף קיר הפסיקו העניין אין אחד משניהם יכול לחזור בו ואף על פי
 שאין ביניהם עדים וכשם שהחור המוכר והנותן כך החור הלוקח
 והמקבל כל זמן שעסקין באותו ענין מה שאין כן בשאר דרכי
 הקנייה: יש דברים הרבה שאין צריכין קניין ואין לקניין
 בהם טעם כגון המשחרר עבדו או המגרש את אשתו או העושה
 שליח או המוסר מודעא או המבטל מודעא או המחיל לחבירו
 חוב ופקדון וכן כל כיוצא בדברים אלו אבל בפשרה צריכה
קף י קניין כמו שפסק בפרק קמא דסנהדרין: הדברים שהם
 במש און הקניין מועיל בהם כלום כיצד הרי שכתוב בשרש
 קנינו מפלוני שילך בסחרה עם פלוני או שישתתפו שניהם
 באומנו או שיתלקו חצר שביניהם על כיוצא בזה אומ' ב' קמא
 דבבא בתרא שקניין דברי בעלמ' הוא שהרי
קף נ לא הקנה לחבירו דבר מסווי וידוע: הפיר'
 אף על פי שאין קניין בהם הרי אילו קניין

בפרק הזה ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בקניין נמור כשאר מטלטלין אבל המטבע כשם שאין קניין בו
 כך אין קנה בקניין וכל המטבעות של כסף או דינרין של
 זהב או מעות של נחשת הרי כולן דמים כנגד שאר המטלטלין
 והנותן את אחד מהם דמי המטלטלין לא קנה עד שיגביה או
 שימשיך ואין אחד מהם נקנה בקניין ולא נעשה בקניין ברא
 בזמן שקנו שאר מטלטלין באחד במינו מטבעו אילו או עבדים
 וקרקעות אבל דינרין של זהב לגבי מטבעות של כסף הרי הן
 כפירות וכן פסק רבינו הגמל בשם גאון וכן מעות של נחשת
 כמו פירות לגבי מטבע של כסף כיצד נתן לו דינר של זהב
 כזה דינרין של כסף נקנה הכסף אף על פי שעדיין לא בא
 הכסף לידי חובי' ליתן לו זה דינרין של כסף כמו שפסק עמו
 אם חדשים חדשים אם ישנים ישנים אבל אם נתן לו זה דינר
 של כסף בדנר של זהב לא קנה עד שיקח הדינר של זהב וכל
 אחד מהם יכול לחזור בו נתן לו שלשים איסרים של נחשת
 בדנר של כסף נקנה לו הדינר אבל אם נתן לו הדינר של
 כסף בשלש' איסר לא קנה עד שיקח האיסרות של נחשת וכל
 אחד מהן יכול לחזור בו: המטבע אין לו דרך שיזכה בו מי
 שאינו ברשותו אלא על גבי קרקע כגון שיקנה קרקע ועל גבה
 מעות או שישכור את מקום המעורה כיון שזכה בקרקע או
 בכסף או בשטר או בחזקה או בקנין קנה
 המעור: כתב רבינו משה והוא שהיו אותן
 המעור קיימין כגון שהיו מופקדים במקו'
קף יב אחד אבל ראובן שהיה לו חוב על שמעון והק' לר' קרקע ועל
 גבה חוב שיש לו אצל שמעון יראה לי שלא קנה החוב: והפנים
 בעניין הרשאה כתבתי פסק גדול בעניין הקנאת הלואה על פי
 רבינו יצחק: נרטיסן בפרק קמא דגישין אמר רב הונא אמר רב
 מנא לי בייך תניחור לפלוני במעמד שלשתן קנה ואין אחד
 משלשתן יכול לחזור בו בין שהיתה מלווה ישנה בין שהיתה
 פקדון ודבר זה אומ' שם שהיא הילכת בלא
 טעמא לפיכך אין למדין ממנו לדין אחר
 ובפרק שיני קדושתין משמע שאינו יכול
 למחול במחלוקת דבי מאור חכמי במלוח
 על פה שאומ' כדבר הונא אמר רב קמיפלגי
 והוה יכול לומר איבעית אימא דכולי עלמא אידת ליה דרב
 הונא לא שניא מלווה לא שניא פקדון וכאשר סמכה דעתו
 קמיפלגי כמו שאומר למעלה דבר אינה מקודשת סבר דילמא
 שתחיל לה ולא סמכה דעתה אלא שניא מינה שאינו יכול למחול

בפרק הזה ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

במעמד שלשתן: נר בפרק הספ'נה ובדף ופ' רח ובשערי דרב
 היו אמר אמיתר הילכתא אין אותיות נקנורות במסורה מט
 אותיות מילי ניהו ומילי כמילי לא קניו ובפרק זה בומר נמי
 אל רבא לרב נתנן כמאן קרבי דאמר אותיות נקנית במסירה
 אמר ליה לזוכ' הילכך המוכר שטר חוב לחבירו או נתנולו
 במתנ' אינו נקנה במסירת השטר לידו שלא מכר אלא הראייה
 שבזו ואין הראייה בתפיסת יד ולא יקנה באמירה לך חוק וקנה
 כדרך שאר המסירות ואומר שם שלא יקנה עד שיכתוב לו
 המקבל קנה שטר פלו' וכל השועבד שבו וימכור לו השטר ומצ'
 המקבל קנה שטר פלו' וכל השועבד שבו וימכור לו השטר ומצ'
 שקנה בכתיבה ומסירה וראיתי בתשובה אחת שהשיב לוי שאין
 חילוק בין כתבו על אותו שטר בין כתבו בשטר אחר: קניין
 השטרות כדרך הוית מדברי סופרי אבל מן התורה אין הראיות
 נקנות אלא גוף הדבר הקניו בלבד לפיכך אמר שמואל בפרק
 הכולב ובפרק מי שברך המוכר שטר חוב לחבירו עדיין יכול
 למחלו אפילו יורשו מחלו כדאמר שם וזכה שבפרק הוית
 ממעט שטר מאונאה ובפ' יש בלור מפרין הגן יש לפרש כגון
 שמיא שטרות לאחר ייאוש ומכרן לבעל' שכענין זה המכירה
 מן התורה ומודה שמואל שהאשה שהכניסה שטר חוב לבעלה
 אינה יכולה למחלו לא מדרת בעלה מפני
 שידה כידו: המנה לחבירו קרקע כל שהו
 והקנה לו על גבה שטר חוב הרי זה קנה
 השטר בכל מקום שהוא בלא כתיבה ובלא
 מסירה ונראה לרבינו משה שם שם ז' יכול
 למחול אחר שהקנה וכן המוכר קרקע
 וכתב השטר ואין הלוקח עמו כיון שהחזיק הלוקח בקרקע
 נקנה השטר בכל מקום שהוא כדאיתא בקדושתין ובכ' בפרק
 מי שברך ונראה לר' שמדבר בעניין שאומר לו אנב שאומר
 בפרק הספ'נה על זה אנב שאני: עוד
 בכר' קנול קדושתין שם האומר זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו
 השטר והחזיק החזקתו לו בקרקע יש לנותן
 לחזור בשטר עד שיוגע ליד בעל המתנה אף על פי שאינו יכול
 לחזור בשדה א' אמר להם זכו בשדה זו עם שכתבו לו ארת
 השטר אף על פי שהחזיק לו בשדה חזור בזה וכו' עוד שיגיע
 שטר המתנה ליד מקבל המתנה: מסקנין בפר' הוית מי שנתן
 הדמים ולא מושך את הפירות אף על פי שלא נקנו המטלטלין
 כמו שבאנו כל החזור בו בין לוקח בין מוכר לא עשה מעשה
 ישראל וחייב לקבל מי שפרע וכיצד מקבל מי שפרע אורלין
 אותו בבית דין ואומרים מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי
 דור הפלגה ומאנשי סדום ועמורה וממצרים שטבעו בים
 סוף הוא יפרע במי שאינו עומד בדבורו
 בתי' סם דין זהו כלה ואחר כך יחזרו הדמים פירש רבינו יעקב
 לוי אמר ב' דא שמקבל מי שפרע בזמן שהחזיק בהם
 בדמרת יוקד חול אבל במקום שיש אונאה או מקח טעורה
 או שיא עליו עוררין אין כאן קילתא מי שפרע מדאמר בפרק
 הוית אושפיזיבני דרבי בר חמא זבן חמרא וטעור חזייה דהור
 עזיב אל אמאי עזיבת אמר ליה דובני חמרא וטעאי אמר
 ליה חזור בך ואם חזיה ראו לקבל מי שפרע לא היה משיאו עצה
 כזו ובסוף איזהו בשך מסיק דאף ר' שמעון
 לא אמר דלוקח אינו חזר אלא אחד תרעא
 שלא בשנתה הטעור או כשפסק כדי לקבל
 מיד ונשתהא וכתוך כך נשתנה השערי
 שכשפסק לא היה דעתו על שער החול אבל בתרי תרע' כגון
 הפוסק לקבל לא חזן דעתו על שער החול אם ישת' תוך חזון
 מודה ר' שמעון דלוקח חנה ואין עליה לא מי שפרע: ואמר יעור
 שם דהוה נברא דיהב וזו חמרא שמע דקא בעל למנכסי דבי
 פרוק רפי'אל אמר ליה חב זבי לא בעיא חמרא אתא לקנייה
 דרב

דף ע"ג זכ' הסוטה
 בתו ס' אף נירסח
 הנהחלין בע'א
 קף ל"א

בפרק הספ'נה
 קף ט'

קף ס' (קף ק' ק"ו)
 קף כ"ו
 קף כ"א

בפרק המכירה
 קף ט'

בפרק הספ'נה
 קף ט' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק הזה
 קף ט'

ס' דף ח' ו' נכרך
 ס' ו' כ' כל הסוטה
 ב' ח' ס' כ' ה' ו' ג' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

ס' דף ח' ו' נכרך
 ס' ו' כ' כל הסוטה

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

בפרק ק' ט' ח' ו' ג' כ' ה' ז' ט' י' י"ב' י"ג'

דף ט' ח' ו' ס' ו' כ' כל הסוטה
 דף ט' ח' ו' ס' ו' כ' כל הסוטה
 דף ט' ח' ו' ס' ו' כ' כל הסוטה

בן לוי בפרק השולח / בסדר התנאים והאמודאים פוסק בכל מקום הלכה כרבי יהושע בן לוי וכן פסק רבינו תם:

אחר טבאלמן הלכות קניין מקח וממכר נבאר קניין המיתה והלסטקה:

הנותן

מתנה לחברו אין המקבל זוכה ברו אלא באחד מן הדברים שהקונה זוכה בהם במקחו אם משלשין רוצה ליתן לו אינו קונה עד שיגביה או עד שימשוך דבר שאין דרכו להגביר או יקנה באחד משאר הדרכים שהמשלשין נקנין בהן ואם קרקע או עבדים נתן לו אינו קונה עד שיחזיק כדרך שמוזיק הלוקח או עד שיגיע שטר מתב לידו אבל ברברים לא זכר המקבל אלא כל אחד מהם עדיין יכול לחזור בו: מהל לחברו חוב שהיה לו עליו או נתן לו הפקדון שהיה מופקד אצלו הרי זו מתנה הנקנית בדברים בלבד ואינו צריך דבר אחר כמו שבארנו: וכן האומר לחברו מנה שיש לי בידך תנייהו לרחל במעמד שלשתן קנה ואין אחד מהם יכול לחזור בו בין שנתן הנכר לזה בחוב שהיה לו אצלו בין שנתנו לו במתנה בין שהיה המכר חוב אצלו בין שהיה פקדון אצלו כדאיתא במסכת נטין בפרק קמא: אומר רבינו יצחק ורבינו יעקב בר אשר דבעל כרחו של הפקדן או של לוח קנהו במעמד שלשתן ומביא ראיה ממעשה דאיסור גיורא בפרק מי שמתן שאומר רבא אי במעמד שלשתן לא אולינא משמע שאם הירד הולך היה קונה בעב כש של נפקד עור פוסק רבינו יעקב שתקב זו במעמד שלשתן אינו בגו שמאחר שהלכה בלא טעמא היא הבו דלא לחוסף עליה ואם הנפקד גוי והנותן והמקבל ישראל לא קנה במעמד שלשתן ואם הנותן והנפקד ישראל והמקבל גוי כל זמן שלא חזר בו ישראל הנותן ליתן לגוי ואפילו בלא מעמד שלשתן יכול ליתן לו אבל אם חזר בו ישראל הנותן לא זכה הגוי אפי' במעמד שלשתן וחייב הנפקד לחזור למפקד: אמנם אם אין הנפקד יכול לחשמש מן הגוי לפי שבדיניה של גוים הוא חייב לזא ודאייתנס לו ואינו חייב כלום למפקד ואם הנותן גוי והנפקד והמקבל ישראל נראה דקנה ויכול להוציא בדין שמאחר שהפקיעו חכמים ממנו ישראל על ידי הלכה בלא טעם כל שכן ממנו הגוי ואף כי בדיניהם קנה: כדרך שאין צריכין עדים לעניין מקח וממכר אלא לגלוי הדבר בלבד אם היתר שם טענה וכפירא כדאיתא בקידושין פרק האומר דלא איבדו סודי אלא לשקרי כך במחילות ומתנות אין צריכין עדים אלא מפני המשקין: כל הנותן מתנה על תנאי בין שהתנה הנותן בין שהתנה המקבל והחזיק המקבל הוכר ברו אם נתקיים התנאי נתקיימה המתנה ואם לא נתקיים והחזיר הפירות שאכל והוא שיהיה חתנאי כראוי: כל התנאים שיש במתנה או במקח וממכר צריך שיהא התנאי כפול וזן קודם ללאז ותנאי קודם למעשה ויהיה תנאי שאפשר לקיימו ואם חסר אחד מכל אילן התנאים בטל וכאילו אין שם תנאי והראיות בארנו בחילוכות דף קכ"ג וכן היה תשובת החייל והיה ובעל הלכות ללב דף קכ"א ע"ר סימניו תנאים

ממכר ומתנותיו קיימין ואם הגיע לשכרותו של לוח הוא השכור שעושה ואינו יודע מה הוא עושה אין מעשיו כלום והרי הוא כשוטה או כקטן פחות מבן שש: הבעל שמכר מטלטלין בכסי צאן ברזל או מטלטלי שנתן לה משל או על פי שאינו רשאי אם עבר ומכר או נתן קנו הלוקח ואין האשה יכולה להוציא מידו: וכן יש לו לבעל למכור כל נכסיו אף על פי שהן תחת שיעבוד הכתובה ואם תבא לטרונף טורפת אלא אם כן כתבה ללוקח תחילה וקנו בפרק היצוק דף מ"ה: האשה שמכרה כה וכה או נתב בכסי צאן ברזל

לבעלה לא קנה שכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ויש לה לחזור ולהוציא מידו ב"ת דין שמכרו או לקחו בכסי יתומין בין בקרקע בין במטלטלין וכן האפטרופוס בין שמינחו בית דין בין שמינחו אבי היתומים מקחו וממכרו ממכר אבל מתנתו אינה כלום שאין אדם נתן דבר שאינו שלו: המוכר או הגותן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אף על פי שמכין אותו מעשיו קיימין וכל מי שקנו מידו בשבת הקניין קיים כדאיתא בירושלמי דביצה פרק משילין וכותבין לאחר השבת ונותנין: גוי שמכר מטלטלין לישראל או קנה מטלטלין מישראל קונה במשיכה ומקנהו במשיכה דגול כרבי יוחנן דאמר לעמיתך בכסף ולגוי במשיכה ואמר נמי בפ"ב דבכורות מד לעמיתך בחו"ל לגוי נמי בחו"ל אבל הקרקע אינו קונה אותה מישראל אלא בשטר ואינו מקנה אותה לישראל אלא בשטר שאין דעתו מוטבת אלא על השטר לפיכך לישראל שלקח שורדמן הגוי ונתן ארז הדמים וקודם שיחזיק בה בא ישראל אחר והחזיק בה כדרך שמוזיקין בכסי הגר זכה האחרון ונתן להאשון את הדמים מפני שהגוי מערף שלקח הדמים סילק רשותו וישראל לא קנה עד שמגיע השטר לידו ונמצאו בכסים אילו בכסי מרבר וכל המחזיק בהם זכר בהם כדאיתא בפרק חוקת הבתים: במה דברים אמורים בטעמים שאין משפט יגיע למלך אבל אם דין אותו מלך ומשפטו שלא יוכר בקרקע אלא מי שיכתוב שטר או הנותן דמים וכיוצא בדברים אילו עושין כפי משפט המלך דינא דמלכותא דינא הגר שמת ואין לו יורשין ונכסי ההפקד ושד שמכר הגוי לישר ועדיין לא החזיק בהן כולן דינן שוה כל המחזיק בהן בדרך מדרכי והזקה שבארנו בחלכות מלכיה קנה חוץ מאכילת פירות כיצד הלוקח קרק' מחבירו והחזיק בה באכילת פירות והיה קנה אבל מנכסי הגר או בכסי הפקר אפילו אכל פירות האילן כמה שנים לא קנה לא גוף האילן ולא גוף הקרקע עד שיעשה מעשה בגוף בארץ או עבדו עבודה באילן ויש דברים רבים שאם החזיק בהם הלוקח לא קנה עדיין ואם החזיק באחד מהן בכסי הגר או בכסי הפקר וכיוצא בהן קנה כדמפרש בפרק חוקת הבתים: כיצד המוצא פלשין גדולים בגוים בכסי הגר וסד בהם סווד או כייד כיור אחד אמר או יתר כנגד הפתח קנה: הצר צורה בכסי הגר קנה והמציע מצעורה בכסי הגר קנה וכן הרבה כדאיתא בפרק חוקת הבתים גרסין פרק קמא דקידושין אבא שאול אומר גר שמת וביזבוזו ישראל בכסיו והיו בהם עבדים גדולים קנו עצמן בני חורין אבל העבדים קטנים הרי הן ככהמה וכל המחזיק בהן זכה בהם ואמר רבי יהושע בן לוי בפ' השולח הלכ' כאבא שאול

וגם מר ושרא עשה מעשה כמותו בפרק קמא דקידושין לגידיסת רבינו חננאל ואף על פי שרבי יוחנן חולק על רבי יהושע

בפרק האשה שנשלה דף ס"א ועל הלכה זו קידושין דף ק"ב ע"ר וק"כ"ב כ"ב ע"ר תריסר א"ל

בפרק היצוק דף כ"ב

לא מנאיהו ע"כ ב"ה ב"ה ח"ה ר"ה ה"ה

בפרק חוקת הבתים דף כ"ה וכן הבא ע"ל דף ק"ב ע"ב

דף נ"ד ע"ב

דף ק"ז ע"ב

דף כ"ב ע"ב

דף כ"ב ע"ב

דף כ"ט ע"ב

דף כ"ב ע"ב וכן ה"ה וכן ה"ה

זה נבאר תל' ק' דף ק"ב ע"ב

כל תחא דהפיק דף

בין ק"ב ע"ב

דף י"ב ע"ב

דף ק"ט ע"ב

בזכר הל' ע"ל ב"ה במעמד שלשתן

חבאר ע"י

דף ק"ה ע"ב

דף ק"ה ע"ב

דף י"ב ע"ב

דף כ"ב ע"ב

דף כ"ט ע"ב

מטלטלין ביד ומקבל מתוך שיכול לוומר שלי הן ושבע שבעות היכת שבריא היה כשנתן לו מתנה זו: אמר רב נחמן שכיב מרע שאמר הלוואה זו או פיקדון שיש לי ביד פלוני תנו אותה לפלוני דבריו קיימין ואין צריך לוומר לו במעמד שלשון וכן אם אמר תנו שטר פלוני לפלוני וזה כמה שכתו בשטר וכאילו כתב ומסר אף על פי שלא משך ארס השטר ואין הירוש יכול למחול שטר זה שנתן במתנה שכיב מרע ומפני מרע אמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו או נתן וחזר הירוש ומחלו מחול ושכיב מרע שנתן שטר חוב אין הירוש יכול למחול מפני שקניין הראייה שבשטר מדבריהם לפיכך הירוש עדיין זה השטר שלו הוא מן התורה ומחלו ומתנה שכיב מרע אף על פי שהיא מדבריהם עשו אותה כשל תורה כדאיתא בפרק מי שמת וכו' ואילו קנה ממון שבשטר מן התורה והגיע לידו והוא נשאר לירוש בוקניין לפיכך אינו מחול: רב ושמואל דאמרי תרין הוה ששכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי בשטר שאינו מקויים אם אמר תנו נתני לא אמר תנו אין נתנים שמו לא אמר יש לפלוני בידי לא כרי שלא יאמרו על ירשיו שיש להם ממון ושוענין על השטר שהוא מזויף לפיכך אם אמר דבר זה דרך הודאה ולא היה שם השטר ערמה נתנין

גם דף קמ"ז

ס

ס

בפרק ג' ס' כ"ט
דף קמ"ג וקע"ז

כמחזיק

דף ל' כל
הסוגיא

דף קמ"ה כל
הסוגיא

בת' ס' ס

קפ"ח כמחזיק
דף קמ"ז

דף י"ד

דף קמ"ח

בפרק מ' סות
דף קמ"ז

דף ל' ע"ב

דף קמ"ג

שאמר לבני שהוא לשרין רבים אין בנתני אלא לבנו שכן אחד בקרא בנים שאמר ובני דן חשים: עוד בפרק מי שמת שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני ופלוני חולקין בשוה אפילו הן מרע ואמר נכסי לפלוני ולבני נוסף מחצה וכל בניו מחצה ומעשה באחד שאמר לאשתו נכסי ליד ולבניו ואמרו חכמים תטול היא מחצה וכל בניו מחצה: בשמועות רבי אבא בפרק יש נוחלין שכיב מרע שאמר תטול אשתי כאחד מן הבנים נוטלת כאחד מבניו: בפרק מי שמת שכיב מרע שאמר מטלטלין שלי לפלוני נוטל כלי תשמיש אבל לא הטין ושעורין וכיצא בהם אמר כל מטלטלין שלי נוטל הכל והעבדי ככל המטלטלין כדאיתא בשמועותא דרב אבא אבל לא ריחים התחונה וכיצא בהן שהרי היא מחובר בארץ

דף קמ"ב

דף קמ"ב

דף קמ"ב כל
הסוגיא

דף קמ"ב הל' י'
ומחזיק בנכסיו
דף קמ"ג הל' י'

אמ כל המטלטלין נוטל אף הריחים תחתונה קד הוא בנזרה ובנכסיו ס' וכו' ויצא בהן: שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני נוטל כל המטלטלין והקרקעות והבהמה והעבדים והשפחות והתפילין עס שאר הספרים הכל בכלל אבל לת בעיני היא אם הוא בכלל נכסיו ולא איפשיטא לפיכך אם תפסו אין מוציאין בודו: במסכת ביצה פרק י"ט שכיב מרע שאמר תנו ד מאות זה לפלוני וישא את בתי הרי זה כמי שנתן לר' שתי מתנו כל איזו שירצה יקח מהם לפיכך אם רצה יקח רמעות ולא ישא חכר אבל אם אמר יקח את בתי ותנו לו ד מאות זה הרי זה תנאי ולא יזכה במעות עו שיקח הבת: בפרק מציאת האשה שכיב מרע שאמר תנו לבני שקל בכל שבת או שאמר אל תתנו אלא שקל שהוא הצי סלע ונמצא שאין מספיק לו אלא סלע בכל שבוע נתנין להן כל צרכן שלא נתכוון זה להרעיב בניו לא לזרו את בניו שלא ירוחו בהוצאה יותר מדאי אבל אם לא היה טעם זה קיים לן מוציא לקי' דברי המת אף בבריא שמת כדמסקי פ"ק דגיטין: ואמר רבינו יעקב דווקא בשליש שהושלש מתחילה לכך כגון שאמר הולך מנה זה לפלוני שאני נותן לו בסוף פ"ק קמא דגיטין ואחר כך מת המשלח אבל בעלמא אין מתקיים ציוו בריא שמת אלא על קנין דווקא שכיב מרע הוא דבריו ככתובין וכמסורין: שכיב מרע שאמר כל ספודו זה אין סודין אותו: אל תקבירוהו מנכסיו אין שומעין לו שיעשיר את בניו ופיל עצמו על העבור כדאיתא בכתובות פרק נערה לא כופין הירשין לקבורו מנכסיו: הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה שאומר בפרק יש נוחלין ששכיב מרע שאמר בני פלוני ירשני הרי זה יורש לברו ולא ירשו שאר הבנים שאמר חזרתי ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל כל מי שירצה וכן אם אמר על בת בן הבנות או אח מן האחין או שאר הירשין דבריו קיימין רק שלא יהיה שם חלק בכורה מפני שב לא יוכל

ס דף קמ"א

דף כ'

דף ע'

דף ט"ז

בז"ה דף קמ"א

דף י"ד

בפרק ג' ס' כ"ט
דף קמ"ג

דף ת"ח

בז"ה דף קמ"א
הסוגיא

בז"ה דף קמ"ב
כ"ט ס' כ"ט
דף קמ"א

בז"ה דף קמ"ב
ויוזר רב אחא
ס' דף קמ"ב

בז"ה דף קמ"א
ל' א' וס' כ"ט
ס' דף קמ"א

לכר כאשר יתבאר בהלכות נחלות אבל הבריא אין דבריו קיימין: שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני ואחריו לפלוני אין לשני אלא מרע ששייר הראשון: ואם היה הראשון ראוי לירשו כגון שהיה בן סכלל הבני אין לשני כלום שכל לשון מתנ' שכיב מרע לירש הרי היא כלשון ירושה וירשה אין לה הפסק ואעפ"א ואחריו לפלוני אבל הבריא שנתן מתנה על דרך זו ואמר לזר נכסי לך ואחריו לפלוני אין לשני אלא מרע ששייר הראשון בין שהיר ראשון ראוי לירשו בין שלא היה ראוי לירשו: שכיב מרע שאמר נכסי לך ואחריו לפלוני והיה הראשון ראוי לירשו ופירש ואמר לא משום ירושה אני נותן לך שאין לך הפסק אלא מתנה והרי הפסקתה השני קובע מה ששייר הראשון לפיכך אם נתן המעות על ידי שלישי או שאמר תנו שקל לבני ס' מ' כ"א א ז' ב כ' ב כ'

בז"ה דף קמ"ב
כ"ט ס' כ"ט
דף קמ"א

הלכות חלוק קרקעות והרחקת נוקי שבנים

בכל שבת ולא משום ירושה אני נוטן להם ודבשאר מן הבכסו...
אחר מותם יהיה לפלוני אין נוטנין להם לא שקל אעפ שאינו...
ספיק להם כדמפרש בפרק מצאית האשה ובפר' יש נוטלין :...
עוד יש ב' יש נוטלין בעשה באחד שאמר בכסי לאמי ואחריה...
ליורשי והיתה לו בת נשואה ומתה הבת בחיי הבעל ובחיי אם...
אביה ואחר כך מתה הוקף לשלחו מתם שאין הבעל יורש אותם...
הבכסים מפני שהן ראויין לאשתו ולא זכתה בהם האשה אלא...
לאח שמתה אבל אילו הגיחה הבת בן או בת היו יורשי הבכסו...
שמשמע יורשי ואילו יורשי יורשי כרב הגואל ואילו אמר...
ולכתבו חזקה הרי הן לבתי מעכשיו היה הבעל יורש אותן...
אחר מות אשתו : עוד שם הכותב בכסו לבנו לאחר מותו הרי...
הגוף של בנו מוגן השטר והפירות לאב עד שיכר לפיכך האב...
אינו יכול למכור מפני שהן נוטנין לבן והבן אינו יכול למכור...
בפני שהן ברשות האב מת האב והגוי פירו מחוברין לקרקע...
הרי הן של בן מפני שדעתו של אדם קרוב אצל בנו הוי תלמידי...
או שהגיעו ליבצר הרי הן של יורשי עבר האב ובכר מכורים...
עד שימות וכשימות האב הבן מוציא מיד הלקוח ואם היו שם...
פירות מחוברין לקרקע שמיין אותן לוקח ונותן הבן דמיה היו...
תלמידי או שהגיעו ליבצר הרי הן של לוקח : עבר הבן ומכר...
אין ללוקח כלום עד שימות האב : מכר הבן בחיי האב וכת...
הבן ואח"כ מת האב כשימות האב יקנה הלוקח שאין לאב זכות...
פירות שהלכח כריש לקיש שאמר שם קניין פירו לאו קניין...
הגוף דמי בדפסקינן בפרק הוולין : אבל אם לא כתבו האב...
לבנו הבן מוציא מיד הלקוחות כדשלומו מתם בפרק מי שמת...
בפרק קמא דבבא מציעא איזוהי מתנת בריא שהיא כמתנת...
שכיב מדע שאינו קונה אלא לאחר מיתה כל שכתו בו מהיום...
ולאחר מיתה פ' שמפרש מהיום בין הגוף בין פירות אם לא...
יחזור בו עד לאחר מיתה שהרי בסתמא היה משמע מהיום גוף...
ולאחר מיתה פירו כמו שמוכח בהדיא דפ' יש נוטלין שהבאתי...
למעלה : בפ' יש נוטלין שטר כתובה שכתוב בה שיקנה פלוני...
שדה פלוני לאחר מיתה בין שהיה בשטר קניין בין שלא היה...
בו קניין כיון שכתוב בו זמן וכזמן הודר הי הדין הזמן מוכיח...
שמימים תקנה לו ואינו זוכר אלא : לאחר מיתה שאילו...
היה בדעתו להקנו לו בשטר זה לאחר מיתה שאין שטר לאחר...
מיתה לא היה כותב בו זמן והלכ' בר יומי שאם זמנו של שטר...
מוכח עליו לפיכך אעפ שאין כתוב בה מהיום ולאחר מיתה...
קונה לאחר מית' ומה שכותבין בכל התבנו והממכרו מעכשיו...
ואעפ שיש זמן בשטר להרויח הדבר כותבין ואעפ שאין צריך...
דרוקא בנש שהוא איסור אשת איש אמרינן בפ' המגיר אתקין...
רבא בגיטין מן יומא דבן ושלם לאפוקי...
מודבי יומי כן כתב רב אלפס : בפרק מי...
שכת בריא שנתן מתנה זכר בשטר בחיים...
ובמותו הרי זו מתנה גמורה בחיים שהרי כתוב בו בחיים וברר...
שכתוב ובמורה כמו שאומר מעתה ועד עולם וכמין נוי שטר...
הוא זה : בפרק אילו טריפות גרסינן רבי יודא כשהו מוגנין...
אותו לסעודה היה הולך ואומר טובה אני עושה להם שהרי...
הם מתכבדין בי וכשהיו רוצים ליתן לו כתנות לא הירר רוצה...
לקבל מבני הסעודה מפני שבאמר שונא בתנות יחיה :

אחר שבארנו קניין המתנה והלכותיה נבאר דינים הכתובים...
בבבא בתרא על חלוקת הקרקע בין השותפין והרחקת חזקת...
השטחים ודין בעלי המצר אחר סתום סס בתקנת גס בבבא...
מציעא מריבת :

ואחד מהם לכוף את חברו לבנו את הכול באמנו כדו שלא...
יראה חבירו כשישמש בחלקו שהלכה הוא כאותו לישן שאומר...
שהיוק ראייה שמה היוק כי כל הראוי שמביא התלמוד סיעת...
ללשון זה הם קשור ללשון ראשון ועל תירוצו...
דחוקים אין לסמוך ואין לו חזקה בזה אלא...
אף על פי שעמדו כך שנים רבות בלא...
מחיצה כופהו לעשות מחיצות בכל עיר...
שירצה : לחוב מקום הכול צריך שיחזק משל שניהם :...
דכמה יהיה רחבו וכל כמנהג המדינה ואפילו נהנו לעשות...
מחיצה ביניהם בקנים ובקוצים ובלבר שלא יחזיר כרה אויר...
שיסתכל בו ויראה את חבירו : כמה נוכח של כותל אין פחות...
בארבע אמות : וכן כגניח כפיהו להבדיל גינתו מגינת חבירו...
במחיצה גבוה עשרה שפחים אבל בכקעה אין צריך להבדיל...
בקעתו מבקעת חבירו אלא במקום שנהגו רצח להבדיל בקעתו...
מבקעת חבירו כנס לתוך שלו וכוונתו שתהיה חזרת כמו אמר...
בסוד מבתיך להודיעו שהכותל שלך : לפיכך אם נפל הכולל...
המקום והאבנים שלו : ואם עשו מערת שניהם בנין הכולל...
באמנו ועשין חזרת מכאן ומכאן לפיכך אם נפל הכולל...
המקום והאבנים של שניהם : טקום שנהגו לבנות הכתלים...
המבדילין בחצרות או בגנות באבנים שאינם נותן לפי שלא...
בסתמו נקרא גיול זה נותן ג' טפחי' וההנותן ג' טפחים בגיזית זה...
נותן טפחיים ומתצה זה נותן טפחיים ומתצה בכפיים והם חצי...
לבנה זה נותן טפחיים זה נותן טפחיים בלכ"ו זה נותן טפח וחצו...
זה נותן טפח ומתצה : וכל השיעורין האילו עובי הכולל עם...
הסדר : והואיל ומקום הכולל משל שניהם אם נפל הכולל...
המקום והאבנים של שניהם : ואפילו נפל לרשות אחד מהם...
או שפנה אחד מהם כל האבנים לרשותו ושען שמכר לו חבירו...
חלקו או נתנו לו במתנה אינו נאמן אלא הרי הן ברשות...
שניהם עד שיביא ראיה : כללו של דבר כל שיט ביניהם...
שותפות בקרקע ובקש אחד מן השותפין לחלוק וליטול חלקו...
לבדו אם יש באותה קרקע דין חלוקה כופה שאר השותפין...
וחלקין עמו ואם אין בה דין חלוקה אין אחד מהם יכול לכוף...
את חברו לחלק : וכן הדין במשליין : כדא כשאין אחד מהן...
מכיר חלקו במקום שהן שותפין בו אלא על ידי כולן משתמשין...
בכל מקום אבל אם היה כל אחד ואחד מכיר חלקו אעפ שאין...
בה דין חלוקה כופה כל אחד מהם את חברו להבדיל בין חלקו...
לחלק חברו : אמר ר' יוחנן חילתבא כי אחד מן השותפין שאמר...
להבדיל במקום שאין דין חלוקה או כדבר שאי אפשר ליהלך...
בגוף שפחה או כלי גור או אנדר פ' מסור ל' חלקך בכך ובכך...
או קנה מכני חלקי בשער הודר פוסק שם שהדין עמו וכופין...
את הבתבע למכור חלקו או לקנות ממנו : ופוסק רבינו יצחק...
דאפילו בדמים יקרים יותר משוין הרבה יכול לומר כך וכן...
מוכרין קעת לישן מקליין אותו בדמי אבל אם אין התוכע רוצה...
לקנו ממנו או לא ימצא כמה יקנה אין יכול לכוף חברו לקנות...
מכני אפי' בשער הודר שהרי יכול לומר חברו אין רצוני לקנות...
אלא למכור : שנינו בפס' איזהו דין חלוקה כל שאילו יחלק לפי...
השותפין ויגיע לפחות שבתן חלק ששים הכל קרוי עליו אבל...
אין שם הכל קרוי על חלקו אין בה דין חלוקה כיצד כל חצר...
שאין בה ד' אמה על ד' אמה אינה קרויה חצר : בפס' לכות מוכרין...
מכאן דבית שאין בו ד' אמה לכל אח און חלקי אותו כמו בחצר...
ואמר רבי יצחק בר אבהו דווקא בית הבניו אבל אין אדם...
טורח לבנות בית כפחות מד' אמות על שש כדתנן כפר המוכר...
פירות המוכר מקום לחברו לבנות לו בית נותן לו ד' אמות...
על שש : וכל שדה שאין בה כדי דיעה תשע קבין אינה קרויה...
שדה וכל גינה שאין בה כדי דיעה חצי קב אינה קרויה גינה...
וכל פרנס שאין בה כדי דיעה שלטרה קבין אין קרוי פרנס...
לפיכך

בבא בתרא מסקינן שתוף המשנה והגמ' רחצה...
השותפין שיש בר' דין חלוקה יש לכל אחד...

הלבנות הילוק קרקעות והרחקת נוקי שבנים

קסד

שס לפיכך אין חולקין וחצר עד שיהא בה ד' אמות לכל אחד ואחד
 מן השותפין ולא את השדה עד שיהא בה תשע קבין לכל אחד
 ולא את הגינה עד שיהא בו חצי קב לכל אחד ולא את הפרדס
 עד שיהא בה ג' קבין לכל אחד : בדיא בארץ ישראל אבל בבבל
 וכיוצא בה יש חולקין אחרים כדמפרש התם בשדה כדי שיהא
 בה כדי חרישת יום לזה וכדי חרישת יום לזה / ושדה שמשקין
 אות בדלי עד שיהא בה כדי שימלא הפועל
 יום אחד לזה ויום אחד לזה כך כתב רבינו
 משה ורבינו שלמה פ' בחלוקת בור : אין
 חולקין לא את השרקלין ולא את השוכך ולא ארת בירת הבד
 ולא את המרחץ ולא את הטלית עד שיהא בכל אחד מהן חלק
 כדי לזה וכדי לזה אלא מעלין אותן בדמים ויש לומר לחברו
 או מכור לי או קנה ממני : חצרות הכפרים שכל אחד ואחד
 גובה לו בירת ונמצא החצר שבין הבתים משותפת לכל בני
 הבתים הרי יש לכל פתח ופתח ד' אמו לפניו ברוחב כל הפתח
 והנשאר מן החצר אם יש בה ד' אמות על ד' אמות לכל שותף
 ושותף חולקין אותה ואם לאו אין חולקין אותה / ובית שאין לו
 ד' אמות על ד' אמות אין לו ד' אמות בחצר כדמסקי פרק קמא
 דסוכה : השותפין שרצו לחלוק בדברים שאין בהם דין
 חלוקה אף על פי שהן מפסדין את שמו חולקין / וכתבתי
 הקדש אף על פי שרצו לא יחלוקו / בדיא בכרך אחד אבל בשתי
 בריכות אם רצו לחלק חולקין : מקום שאין בה דין חלוקה
 שרצו שותפין לחלקו אף על פי שקנו מידם שרצו לחלקו כל
 אחד מהם יכול לחזור בו שזה קבין דברים הוא אבל אם בירר
 זה לעצמו חלק מזהו וירר בירר חלק מערבי וקנו מידם אינם
 יכולין לחזור בו וכן אם הלך זה בעצמו וחזיק בחלקו וירר
 בעצמו וחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידו אין אחד מהם
 יכול לחזור בתירו : בפרק בית לור תניא רבי יוסי אומר האזין
 שחלקו ועשו ביניהם גורל כיון שעלה הגורל קנו כולם בהנאה
 שנעשירת להם שטמעו זה לזה לרבר שהסכימו עליו גמר כל
 אחד והקנה לחברו : הלאה כשמואל שאומר שם ובפסק האחים
 שחלקו הרי הן כלקוחות זה מזה ואין להם דרך זה על זה ולא
 סולמות זה על זה / פ' רבינו יצחק שלקח זה בית זה עלייה
 אין לו לסמוך הסולם כמותל של זה לעלות לעלייתו / ולא
 חלונות ויר על זה לערער על סתימת האורה ומה שאמרנו
 שצריך להרחיק מכנגדו כדי שלא יאפיל מדבר באדם אחר וגם
 שהחזיק באורה ג' שנים / ולא אמת המים זה על זה שכיון
 שחלקו לא נשאר לאחד מהן זכורת בחלק
 חבירו שכל המוכר בעין יפה מוכר : והוא
 הדין בשנים שקנו שדה מאחד וחלקו לא
 נשאר לאחד מהם זכות בחלק חברו / וכפסקי אמת המים
 בחלקו וכותם את החלונות / אבל שנים שקנו שדה משני
 אנשים או משני אחים אין לאחד מהם להפסיק אמרת המים
 ולא לשנות דבר מן הניזקין שהחזיקו בהן
 המוכרין : ומדקדק רבי תם במאור הלכותו
 הן מהזרין זה לזה ביוכל והלכה היא שאין
 בדירה : שנינו בפרק קמא כותל חצר המגריל בין שני שותפין
 שנפל יש לכל אחד ואחד משניהם לכופ את חברו לבנותו עד
 גובה ד' אמות כדי שלא יראו זה את זה אבל יתר על ד' אמו אין
 מחייבין אותו / רצה האחד להגביה חכותל יתר על ד' אמות אם
 בא חברו ובנה כותל אחר כנגד גובה הכותל שביניהם מחייבין
 אותו ליתן חלקו כנגד כותלו שהרי גראר ממעשיו
 שהוא רוצה בו / אחר מן השותפין שבנה הכותל שמכדיל בינו
 ובין חברו ד' אמות ותבע את חברו ליתן חלקו בהוצאת ואמר
 נתתי את חלקי הרי זה בחזקה שנתן ונשבע היסת שנתן ונפטר
 עד שיביא התובע ראיה שלא נתן אבל אם בא לתבוע אותו

ליתן חלקו בהוצאת שאר הגובה שהוסיף על ד' אמות מפני
 שבנה כותל אחר כנגדו ואמר נתתי אינו נאמן לא חברו נשבע
 בנקיטת הפץ שלא נתן לו / ונוטל ממנו כדיון כל הנשבעים
 ונוטלים עד שיביא זה ראיה שנתן לו / חצר השותפין כל אחד
 מהם כופה את חברו לעשות לו בית שער ודלת וכן כל הרברים
 שהחצר צריכה להם / צורך גדול או הרברים שהמדינה נהגו
 לעשותן : ובפ' מסקין באחד מן השותפין שבקש להעמיד
 בחצר בהמה או ריחים או לגדל בה תרנגולין חברו מעכב עליו
 וכן שאר דברים שאין דרך אנשי המקום לעשות בחצריהם
 בכלן השותפין מעכבין זה על זה חוץ מן הכנסות לפי שאין
 דרכן של בנות ישראל להתבונן על נכ
 הנחר : אמרין בירושלמי דפס דבב' כתר'א
 אחד חצר השותפין ואח' מבני שאינו מפולש
 כל בני מבני מעכבין זה על זה שלא
 להשתמש במבני אלא בדברים שדרך בני
 המדינה להשתמש במבואות : אחר מן השותפין שבקש לפתוח
 לו חלק בתוך ביתו לחצר חבירו מעכב עליו מפני שמסתכל
 בו ממנו ואם פתח יסתום : וכן לא יפתחו השותפין בחצרות
 פתח בית כנגד פתח ביר' / חלק כנגד חלק אבל פתח אדם
 לרשות הרבים פתח כנגד פתח וחלק כנגד חלק מפני שאומר
 לו הריני כאחד מבני רשות הרבים שרואין
 אותך : אף על פי לא יפתח אדם חנות
 כנגד פתח חצר חבירו שזה חזק קבוע
 תמיד שהרי בני רשות הרבים עובדי ושבים
 וזה יושב בחנותו כל היום ומביט בחצר חבירו : אחד מן
 השותפין בחצר שלקח ביר' בחצר אחרת אינו יכול לפתוח
 פתחו לחצר השותפין שלו אפילו בנה עלייה על גב ביתו לא
 יעשה לה פתח לתוך החצר לפי שמרברת עליהן הדרך נעשר
 כמות שהיה לזה שכן אחד ונעשו לו שכנים הרבה אבל בנדר
 עלייה באמצע גובה ביתו ופותח הוא פתח העלייה לתוך ביתו /
 ואם רצה לחלק חדרו לשנים חלק שאין
 כאן תוספת בניין : מכאן אתה למד שאחד
 מן השותפין שהביא אצלו בביתו אנשי
 ביר' אחר והביא עמו קרוביו או מידועו
 לשנות עמהם הרי זה המשכיר מעכב עליו / ופ' רבינו שמואל
 שאדם יכול למלאה כל ביתו אכסנאים כיון שאין כאן תוספת
 בניין : היה פתח של אחד מן השותפין קטן אינו יכול להרחיבו
 שהרי שותפו אומר לו בפתח קטן אני יכול להסתר ממך בשע'
 תשמישי ואינו יכול להסתר ממך הפתח גדול וכן אם הירר
 הפתח גדול לא יעשנו שנים שהרי אומר בפתח אחד אני יכול
 להסת' ממך בכ' פתח' איני יכול להסתרי : מי
 שבקש לפתוח לו פתח במבוי שאינו מפולש
 בני מבוי מעכבין עליו מפני שמרבר עליהם
 את הדרך / ואם היה מפולש פתוח כל פתח
 שירצה לכתחילה : היה לו פתח סתום במבוי שאינו מפולש
 הרי הוא פתוח בכל ער' שירצה ואם פירץ פצימיו בני מבוי
 מעכבין עליו : תניא בתום דסוף ב' כופין בני העיר זה את זה
 לעשות חומרי דלתים ובריח לעיר ולבנות להם בית הכנסת
 ולקנות להם ס' נביאים וכתובים כדי שיקרא בהם כל מי
 שירצה לקרות מן הציבור : עור שם בתוספת' מי שיש לו חצר
 בעיר אחרת בני העיר משעבדים אותו להפוד עמהם בורות
 שיחין ומעירות ואמר המים אבל בשאר דברים אין משעבדין
 אותו ואם הירר שרי באותה העיר עמהם משעבדים אותו על
 הכל : מסקי בפ' לפי שני הלשונות כשהן גובין מאנשי העיר
 לבנות החומה גובין לפי קריבו / הבתים מן החומה וכל הסמוך
 לחומה נותן יותר וגם לפי שבה ממון כך פוסק ר' ב' בשני
 ספ' מע' כא ב ii הלשונות

סד דף ז

דף כו

בכל חצות הבית דף כט

סד דף ס

כדף יב

סד דף ג

כדף כט

סד דף ק

כדף ט

סד דף פ

דף ק"ל

דף ק"ג

סד דף ט

כדף ט

כדף ט

דף יב על והעיקר
 בתוספתא דכף כח
 דף ק"ב ע"ב ותבילה
 בלשון סוף דף ק"א
 ר"כ דף ק"ב

בתוספתא סוף דף כ
 דף ק"ב ע"ב ותבילה
 בלשון סוף דף ק"א

מיתונוי סוף דף כ
 דף ק"ב ע"ב ותבילה
 בהשגות

בפרק קמא ר"כ דף
 פ' ויתומן דמכיל
 בלשון סוף דף ק"א

מיתונוי סוף דף כ
 דף ק"ב ע"ב ותבילה

בין ס' הסולת דמבוי
 החדין דמכיל

חזקת
הלוקח
סוסי

ה לוח

סע

הלכות הלוק קרקעות והרהקת נזקי שכנים

הלשוננו כי העשירי רוחוק יפרעו יותר מן העניי הקרובי וכל הדר בעיר יב חדש או שקנה שם בית דירה נתן עם בני העיר בכל הדברים הצריכים לתיקון החומה והדלתו ושכר הפרשים השומרים את העיר ואת המדינה וכל כיצא כאלו דברים ששומרים את העיר גרסינן בפרק חזקת הבתים אדם בשל זקרא בתלמוד פרכת מסייע בעול בני העיר אם הצילוהו בני העיר אף על פי שאין מרויח כלום ומתוך פירוש זה משמע שאין מסייע בני העיר כמו שהריוחוהו אלא קצת מסייעם אבל אם שכחוהו נכאי המלך לכותבו באנדסיקי שלהם מסייעת דשמיה הוא : כל הדברים שצריכין לשמירת העיר לוקחין מכל אנשי העיר ואפילו מן היתומין חזן מן התלמידו חכמים שאין התלמידו חכמי צריכין שמירה שהותרה משמרתו אבל לתיקון דרכים והרחובות אפילו מן החכמים ואם כל העם יוצאין ומתקבין בעצמן לא יצאו תלמידו חכמים עמהם שאין ראוי לתלמיד חכם להתבנות בפני עם הארץ היו חופרין נהר להביא בו מים למדינה גובין אפילו מן היתומים שזו זכות להם כדי שישקו שדותיהם וזכריהם לפיכך אם אירע להם דבר ולא באו מים הואיל ולא נהנו היתומי מחזירין להם כל מה שנלקח מהן וכן כל כיצא כזה בפרק שני מסקינן לרבנן וכן פוסק רב הונא בר רבי דרב יהושע ודלא כרב הונא שחולק עליו שהרי דבריו כיוצא כופין בני מבוי זה את זה שלא להשיב ביניהם לא חייש ולא בורסקי ולא אחד מבעלי אומנות היה שם במבוי אחד מבני מבוי אומן ולא מיחו בו או שהיה שם מרחץ או חנות או רוחים וצא חבירו ועשרת אחרת כנגדו אינו יכול למונעו לומר לו אתה פוסק את חיי ואפילו היה מבני מבוי אחד אינם יכולין למונעו שהרי יש ביניהם אותה אומנות אבל נגד הבא במדינה אחרת שבא לעשות חנות בעד חנות של זה או מרחץ בעד מרחץ של זה יש להם למונעו ואם היה בותן עמהם מברת המלך אינו יכול למונעו : וכולין הבחזירין בעיירות אין בני העיירות יכולין לעכבן שהרי תקברת עורא שיהו מחזירין כרי שיהו הבשמים מצויין לבגודת ישראל כדפירש במרובה אבל אין להם מקום ויושבין בו אלא מדעת בני העיר ואם תלמיד חכם הוא קובע בכל מקום שירצה : והודרים הבבאים מחזרתם למכור בתוך העיירות בני העיר מעכבין עליהם ואם בוכרים ביום השוק בלבד אין מונעים אותם והוא שימכרו בשוק אבל לא יחזרו על הפתחים אפילו ביום השוק ואם יש להם מלוה בעיר כוכרין כדי פרנסתם ואפילו בלא יום השוק עד שיפרעו את הובס וילכו להם : ככאן פוסק רבינו יצחק שאם בני העיר יש להם שוק או יריד אין יכולין לעכב בני עיר אחרת מלבא והלחות בעירם ולעשות שם מחזרות כיון דהויא יומא דשוקא ועוד למדנו שאם רצו לכוף אדם שלא יעמוד בשיבסם אין יכולין לכוף אותו אדם שיצא עד שיפרעו לו כל חובותיו ויריח שם שיעור חיותו : אחר מבני מבוי שאינו מפלה שבקש לעשות רופא או אומן או גרדי או מלמד תינוקו של גויס בני מבוי מעכבין עליו בפני שמרכה עליה את הדרך בכנסים ויוצאים : וכן מי שיש לו בית בחצר השותפין לא ישנינו לא לגרדי ולא לרופא ולא לאומן ולא לסופר יהודי שכותב השטרות וכן פי רבינו הנבא ודלא למלמדי תינוקות של גויס : חנות שבהצר יכולין השכנים למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הבכסין ויוצאין לא עושדי מלאכתו בחנותו ומוכר בשוק אבל אינם יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן בפני קול הפטיש או קול הריוחים שהרי החזיק לעשות כן וכן יש לו ללמד תינוקות של בני ישראל תורה בתוך ביתו ואין השותפין יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול תינוקו

סע דף י
סע דף כ
סע דף כג
סע דף כד
סע דף כה
סע דף כו
סע דף כז
סע דף כח
סע דף כט
סע דף ס
סע דף סא
סע דף סב
סע דף סג
סע דף סד
סע דף סה
סע דף סו
סע דף סז
סע דף סח
סע דף סט
סע דף ע
סע דף עא
סע דף עב
סע דף עג
סע דף עד
סע דף עה
סע דף עו
סע דף עז
סע דף עח
סע דף עט
סע דף פ
סע דף פא
סע דף פב
סע דף פג
סע דף פד
סע דף פע
סע דף פו
סע דף פז
סע דף פח
סע דף פט
סע דף ק
סע דף קא
סע דף קב
סע דף קג
סע דף קד
סע דף קה
סע דף קו
סע דף קז
סע דף קח
סע דף קט
סע דף קס
סע דף קסא
סע דף קסב
סע דף קסג
סע דף קסד
סע דף קסה
סע דף קסו
סע דף קסז
סע דף קסח
סע דף קסט
סע דף קסז
סע דף קסח
סע דף קסט
סע דף קסז
סע דף קסח
סע דף קסט

של בית רבן : מי שחילתו לו חלוק במתלו וחזיק באורה זו שלש שנים אם בא חבירו לבנות לו כותל כנגד חלוק צריך להרחיק הכותל מכנגד החלוק ד' אמות שלא יהא מפילו אפילו לא בנה הכותל כנגדו ממש לא מן הצד שיש מקום דישא כנגד החלוקות שאם לא היה מקום דישא אמר הספר שצריך להרחיק ארבע אמות שצריך דושהא על הקרקע שלא ימושו הכתלים : ואם בא לעשותו גבוה יותר מן החלוק צריך שיגביהו ארבע אמות כדי שלא יבטח בהלוק : ואם בא לעשותו למטה מן החלוק צריך להשפילו למטה מן החלוק ד' אמות כדי שלא יעמוד על ראש הכותל וישקיף בחלוק : בנה כותל בעד החלוק צריך להרחיק מן החלוק כמלא רוחב חלוק מלבד אילו ההרחקות : בנה שני כתלים משני צידי החלוקות צריך להיות ביניהם רוחב ד' אמות והחלוק באמצע הד' אמות : מי שבא לפתוח חלוק לחצר חברו בין חלוק גדולה בין חלוק קטנה בין למטה בין למעלה בעל החצר מעכב עליו שהרי אומר אתה תתקן לי בראיית ואף על פי שהיא גבוה תעלה בסולם ותראה : בפנ מסקינן הרי שפתח חלוק לחצר חברו ומחל לו בעל החצר או שגלח דעתו שהיהו כגון שבא מסייע עמו או שידע הניקו ולא עינער הרי זה חזיק בחלוק ואינו יכול אחר כך לערער עליו ולמנוס : וכיצד דינור של חלוק זו שהגיהר לפתחה אם ראשו של אדם יכול ליכנס בה והיא חלוק צרי אס כן ררחיק בה אין בעל החצר יכול לבנות אף על פי שאין ראשו נכנסת בה אין בעל החצר יכול לבנות כנגדה או בצריה אלא אם כן ררחיק בה ארבע אמות כמו שבארנו : ויהיה חלוק קטנה שאין ראשו של אדם נכנסת בה והיא חלוק המצרי והייתה למעלה מד' אמות אין לו חזקה ובעל החצר יכול לבנות כנגדה ובעדיה שהרי טוען ואומר לא הבתירה לפתוח ולהניחה ג' שנים אלא מפני שהיא קטנה ונכונה אבל בשביל שתחיק עלי עד שארחיק הבניין לא הבתית כך פי רבינו יעקב בתשובה אחת ורבינו יצחק הלוי וכן רבינו שמואל בסוף ימיו : אבל חלוק צרי לו חזקה במה דברים אמורים כשפתחה לתשמיש או כדי שישכנס הרוח בה : אבל פתחו לאורה אפילו היתה קטנה ביותר הואיל היא ערעור וחזיק בה ואין בעל החצר יכול לבנות כנגדה או בעדיה בלא החזקה אלא אם כן עשה ההרחקות אשר בארנו למעלה שהרי מחל לו על האורה : וכן מי שהייתה לו חלוק מוחזקת לאורה ובא חברו דבנה כנגדה או לצדיה בלא החזקה או כתב דושתק בעל החלוק אינו יכול לחזור בו ולערער ולפתוח ארץ החלוק או להרחיק ארץ הבניין שכיון ששתק מחל שאין אדם עשוי שסותמין אורו בפניו אלא אם כן מחל : בפנ קמא מסקינן מי שהיה לו חלונות למטה בכותלו ובא חברו לבנות בפניהם ואמר לו אני אפתח לך חלונות אחרות ככותל זה עצמו למעלה באלה הדין זה מעכב עליו ואומר בעד אשר תפתח החלונות תרעוד ארץ הכותל ותקלקל אותו ואפילו אומר לו אני אסתור כל הכותל ואבנה לך חדש ואעשה לך בחלונות למעלה ואשכור לך בית דירה שתדור בו עד שאבנה יוכל לעכב עליו ואומר לו אין אני רוצה שאסרח ממקום למקום לפיכך אם לא היה שם טרח גדול ואינו צריך ליפנות איוו יכול לעכב עליו ובמפין אותו שהיה חברו סתר חלוק זה שלמטו ועושה לו חלוק מלמעלה שזו מדת סדום : כללו של דבר כל דבר שזו נהנה בו וחברו אינו מפסיד ואינו חסר כלום כופין עליו אבל בעל דחלוק שרצה לשנות מקום חלונות בין מלמעלה בין מלמטה אפילו הייתה גדולה ואמר אפתח אחרת קטנה ואסתור זו בעל החצר יכול לעכב עליו וכן אינו יכול להרחיב בחלוק כל שהיו בפנ מסקינן ובמקש להוציא זו מכתלו על אור החצר חברו כל שהיא בעל החצר מעכב עליו שהרי מוזקו בראיית בעת שתולה בו ומשמש בו והציא הדין ולא מיהא בו לאיתר בעל החצר

סע דף כב
סע דף כג
סע דף כד
סע דף כה
סע דף כו
סע דף כז
סע דף כח
סע דף כט
סע דף ס
סע דף סא
סע דף סב
סע דף סג
סע דף סד
סע דף סה
סע דף סו
סע דף סז
סע דף סח
סע דף סט
סע דף ע
סע דף עא
סע דף עב
סע דף עג
סע דף עד
סע דף עה
סע דף עו
סע דף עז
סע דף עח
סע דף עט
סע דף פ
סע דף פא
סע דף פב
סע דף פג
סע דף פד
סע דף פע
סע דף פו
סע דף פז
סע דף פח
סע דף פט
סע דף ק
סע דף קא
סע דף קב
סע דף קג
סע דף קד
סע דף קה
סע דף קו
סע דף קז
סע דף קח
סע דף קט
סע דף קס
סע דף קסא
סע דף קסב
סע דף קסג
סע דף קסד
סע דף קסה
סע דף קסו
סע דף קסז
סע דף קסח
סע דף קסט
סע דף קסז
סע דף קסח
סע דף קסט
סע דף קסז
סע דף קסח
סע דף קסט

הלכות מצרנות

בדף ק"ח כ"ב
הקפידה

שם שאחד מן האחין או מן השותפין שמכר חלקו
לאחר אמר רב נחמן ונהרדעי מסלקין אר"ה הלוקח
ונותנין לו שאר האחין או השותפין דמי' שנתן והולך כדי שלא
יבא זר ביניהם / ולא עוד אלא כל המוכר קרקע שלו לאחר יש
לו לחבירו שהוא בצד המצר שלו ליתן הדמים ללוקח ולסלק
אותו וזה הלוקח הרווח כאילו הוא שליח של בן המיצר / בין
שמכר רואה בין שמכר שלוחו בין שמכר ב"ד יש בו דין
בן המיצר / אפילו וזה הלוקח תלמיד חכם ושכן קרוב למוכר וכן
המיצר עם הארץ רחוק בן המיצר קודם ובסלק את הלוקח ודבר
זה משום ועשית הישר והטוב אמרו חכמים הואיל וחמכר אחד
הוא טוב וישר הוא שיקנה מקום זה בן המיצר יתר על הרחוק /
היו כמי המצר רבים כולם זוכים כזו השדה הנמצאת ומתחלקת
ביניה לפי מניינם ונותנין כולם הדמי' ללוקח והו' שבאו כולם
בבת אהרן אבל קדם אחד מהן וסילק את הלוקח וזכה בו לבדו
הואיל והוא בן המיצר / וכן אם באו מקצתן במדינה זו ומקצתן
במדינה אחרת מסלקין אותו אילו העומדין כאן בלבד והיא
להם / וכן המוכר לאחד מבני המצר או לאחד מן השותפין שלו
במשא ובמתן אף על פי שאינו שותפו בקרקע זכה בו / ואין
שאר השותפין או שאר בני המצר נוטלין עמו / המוכר כל נכסיו
לאחד אין בעל המיצר של שדה אחת מסלק את הלוקח מאותה
שדה שהרי היא ואחרו קנה כאחד וכן המוכר לבעלים ראשונים
או הלוקח מן הגוי אין בו דין בעל המיצר ובפרק הגזל בתרא
אומר שהמוכר לגוי משמתין אותו עד שיקבל כל האונס שיבא
מן הגוי או עד שינהיג הגוי עם בן המיצר שלו בדיני ישראל
משלם כמו המוכר / ואמר רבינו יצחק שלשים מדבר שישראל
חבירו רוצה לקנות / אותו קרקע אבל אם אין ישראל רוצה
לקנותו מותר למכור ולהשכיר כדגריסין בפרק שני דבבא
בתרא מי שיש לו בית בצד השותפין לא ישכירו לספר
ארמאי משמע הא לארמאי שאינו סופר מותר / השכירות אין
בה משום דין בן המצר / והמשלכן מקום ואחר כך מכרו לזח
שהוא ממושכן בידו אין בו משום דין בן
המיצר / ופוסק רבינו תם שבכתיב שאין
מעזיבין לימכר אין בהם משו' דין בן המיצר
וראיתו שם קצת בפרק הרבית גבי בית
עבד וממושכן ביד רב מדי / המוכר מקום רחוק כדי לגאול מקום
קרוב או שמכר רע כדי לגאול יפה בדמי או שמכר כדי ליתן
מנת המלך או שמכר לקבורה או למזון אשה והבנות אין באחר
מאלו דין בן המיצר אלא זכה הלוקח והמדה אין בהן דין בן
המיצר שכל אילו שרודין הן למכור ומפני צורך גדול מוכרין
ואם תאמר יש בהם דין בן המיצר לא ימצא לוקח שהרי אומר
למה אשרך ואקח ויבוא זר' ויסלק אותי ואין הבעלים יכולין
להמתין עד שיבוא בעל המיצר מעות וקנה / הרי שטען
הלוקח ואמר מפני המס וכיוצא בו מכר לי המוכר ובעל המיצר
אומר שקר אתר' טוען לבטל זכותי על בעל המיצר להביא
ראייתו ואחר כך יוציא מיד הלוקח ואם לא הביא ישבע הלוקח
היסרת ואפילו היה שם בדבר ספק אין הלוקח מסלק אלא
בראייה ברורה שמביא בעל המיצר לפיכך אם טען הלוקח ואמר
גדלן אתה לשרה וזא אריום אתה לשרה זו או שוכר או ממשכן
צריך בעל המיצר להביא ראיה שהוא בעל המיצר ושקר'קע זו
בזכותו וכן כל כיוצא בזה המוכר ליתומים קטנים אין בו דין
בעל המיצר הטוב והישר שעושין חסד עם אילו ויתר מבעל
המיצר / וכן המוכר לאשה אין בו דין בעל המיצר מפני שאין
דרכה לשרות תמיד ולקנות הואיל ולקחה חסד הוא שתעבוד
עם הקרקע בידה / היה מפסיק בינו ובין מיצר חבירו רכב של
דקלים או כניין גבוה וחוק או גומא וכיוצא בהן רואין אם יכול
להכניס אפ' תלם אח' בתוך הדבר המפסיק עד שיתעדכנו שתי

המחלוקת בפי' כל
לפי' דין קנה

עם בנת

המחלוקת בדין כ"ב
לפי' דין תלמי

בנת' דלעיל

עם
דף ק"ח וקנה
החוקק דלעיל

צת' ע"ט

דף כ"ג
במחלוקת דלעיל
כל החוקק דלעיל

דף ע"ג
במחלוקת דלעיל

במחלוקת דלעיל

במחלוקת דלעיל

דף ק"ח

דף ק"ח

דף ק"ח

דף ק"ח

השדות הרי זה כל המיצר שלו ומסלק את הלוקח ואם לאו אינו
מסלק את הלוקח / הנותן מתנה אין בו דין בעל המיצר / היה
כתוב בשטר מתנה שאחריות מתנה זו על הנותן יש בה דין בן
המיצר הואיל ויש בה דין אחריות מתנה זו על הנותן ויש בה דין בן
אלא לבטל זכות בן המיצר וכמה נותן לו מה שהוא שווה / אמר
הלוקח כך היא והערימה עשינו ומכירה היא וכך וכך קניתי
נשבע בנקי' ש... חפץ ונטול כדון כל
השלוחי ונראה לרבינו משה שצריך לטעון
דמים שהם ראויין או יתר מעט אבל אם
אמר על שוה מנה מאתים קניתי אינו נאמן / היה כתוב בשטר
מתנה וקבלתי עלי אחריות מתנה זו שאם תצא מידו אתן לו
מאתים זה נותן לו בן המיצר מאתים זה ואחר כך מסלקו והוא
על פי שאינה שוה אלא מאה / הלוקח
שכנרו והשכיר או סתן והפסידו בן המיצר
מסלקו ונותן לו דמים שהם ראויין לו והרי
הוא בכל מעשיו כמו השליח וכן אם לרה
הלוקח דמים קודם שיסלק אותו בן המיצר
וסלקו בן המיצר אין הבעל חוב שלו שורף מיד בן המיצר /
זה העיקר בכל אילו הדינים שכל הלוקח בצד חצר חבירו הרי
הוא כמו שליח לחבירו ולתקן שלוחו ולא לעורר לפיכך אם
השביח נטל היצאה ואם הפסידו חצר והרס או אכל פירות
מנכין לו מן הדמים ברא' שמחשבין לו אר' הפירות כשאלם
אחר שבא בן המצר והביא מעו' לסלקו אבל כל הפירות שאכל
מקודם שלו הוא אוכל ואין מחשבין אותו / קטן שהיה בן
המיצר והוא ב"ד שזכרה הוא לו מסלקין את הלוקח או יתנו לו
חלק עם שאר בעלי המצר כמו שיראו / בעל' שהייתה אשתו בת
המיצר הרי זה מסלק את הלוקחות שכל נכסי אשתו ברושותו
וכל זכות שתבא לה זכות הוא לו / הרוצה למכור שדהו והביא
בן המיצר שלו והרי שהוא רוצה לקנות בכך וכך קנה ואם לאו ואתר לבן
המיצר אם תרצה לקנות בכך וכך קנה ואם לאו סלק את עצמך
הרי זה לוקח הרי זה לא נשאר לו טענה אלא או מכיא מעורת
מיד וקנה או בטלה זכותו / אמר' אשרך ואביא אין שומעין לו /
אלך וביא אים הוא אמור שיש לו סמתינן אותו עד שילך
ויביא ואם אין אמור אין שומעין לו שאינו רוצה אלא להשתמש
לפיכך אומרים לו אם תוציא עתה זוזים יפיר' כחך או בטלה
זכותך שאין קובעים זמן לבן המיצר / הוציא בן המיצר מעות
והוציא הלוקח מעות אם היו של לוקח טובים מוזנין של בעל
המיצר או ממרדין ליצאת יותר מוזנין בטלה זכותו ואין לו דין
בן המיצר / היה רוצה הלוקח לבנותה ובן המיצר רוצה לוורעה
הלוקח זוכה משום ישוב הארץ ואין בה דין בן המיצר / בא
לוקח ונמלך בכך המיצר ואמר לו הרי פלוני בן המיצר שלך
רצת למכור לי שדה זו אלך ואקח ממנו ואמר לו לך וקח לא
בטל זכותו ויש לו לסלק אותו אחר שקנה אלא קנו מירו' ברא'
שצריך קניין שמתל' לו קודם שיקנה אבל אם מחל לו זכותו
אחר שלקח כנון שבא בן המיצר וסייע עמו או שכר ממנו או
דאח' אותו בונה וסותר כל שוה ומשתמש ולא מיוחד בו ולא
עויער הרי זה מחל ושוב אינו יכול לסלקו / הדרו הנאונים שאם
היה בן המיצר במדינה אחרת או חולה או קטן ואחר זמן חבירו
החולה או הנדיף הקטן או בא ההולך אינו יכול לסלקו שאם
אתר' אומר כך אין אדם יכול למכור קרקעות שהרי הלוקח
אומר לאחר כמה שנים תצא מירי / המוכר שדה מאתים במנה
אם לכל העם מוכר ומחיל נותן לו בן המיצר מאה ומסלקו ואם
אינו מוהיל לכל העם נותן לו מאתים שהוא שוה שהמוכר נתן
לזח במתנה / לקח שוה מנה במאתים אינו יכול לסלקו עד
שיתן המאתים / טען בן המיצר שזו קינניא ביניהם נשבע
הלוקח בנקיטת חפץ ונטול המאתים / כל הרוצה למכור קרקע
ובאו

פרק י"ב דמכירה דף
ה'ל'ט ו'כ"ג ב'ח'ח

במחלוקת ס"ב דלעיל
כל המכור תחזקתו
הנחל דלעיל ש'ח'ח
פני' תל' ליה לקניטו
ש'ד'ת'ך מ'

בת' ע"ט כ"ה אר'ה
ובכ'א'י' דין ק"ה
ע'ור ח'

במל'ס' ע"ט
דף ק"ח

במל'ס' דלעיל

במחלוקת דלעיל

ע"ט כ"ה

במחלוקת דלעיל

במחלוקת דלעיל

במחלוקת דלעיל

במחלוקת דלעיל

במחלוקת דלעיל

במחלוקת דלעיל

ובאו שנים כל אחד ואמר אני אקח בדמים אילו ואין אחד מהם בעל המיצר אם הירד אחד מיושבי העיר ואחד משכני השדרה שכן העיר קודם שכן תלמיד חכם תלמיד חכם קודם קרוב ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם שכן וקרוב שכן קודם שגם זה בכלל הטוב והישיר הוא / קדם אחד מהם וקנה וזה ואין חברו שראוי לקד' לו יכול לסלקו הואיל ואין אחד מהם בעל המיצר / ורבינו יעקב מפרש גם כן בשניהם מצרנים :

אחר שבארכי קיון המתנה והמכר והרחקת מקי הסכסכים ראוני לבאר דין שלחו של ארס ופוזתפות סמספטו במקחו ובמכרו ובהפקרו ובסכרו :

האומר לשלחו צא ומכור לי קרקע או מטלטלין או קנה הרי זה מוכר ולקח לו ועושה שליחותו וכל מעשיו קיימין ואין העושה שליח צריך קניין ולא עדים אלא באמירה בלבד כינו ובין חבירו ואין צריכים עדים אלא לגלות ארס הדבר אם כבר אחד מהם כשאר כל הטענות : מסקנין בפרק אלמנה נזונה השליח שעבר על דברי משלחו לא עשירי ולא כלום וכן אם טעה בכל שהו בין בקרקע בין במטלטלין חוזר שהרי אומ' לו לתקוני שדרתיך ולא לעותי ולא אמרו שהאונאה במטלטלין שתורת והעבדים והקרקעות והשטרות אין בהם אונאה אלא כמוכר שלו או לוקח לעצמו אבל השליח שטעה בכולן ככל שהוא חוזר : מעשה באשה שנתנה מעות לשלוחה לקנות לה קרקע וקנה לה שלא באחריות ופסק רב נחמן בפרק גט פשוט שהרי זה עיוות והשליח לוקח אותה לעצמו שלא באחריות כמו שעשה חוזר ומוכר אותה למשלח אותו באחריות הואיל וקנה אותה לה במעותיה ואחריות על השליח וכן כל כיוצא בזה לפיכך אם התכר עליו שעשאו שליח בין לתקן בין לעוור אפילו מכר לו שורר מארז בדינר או לקח לו שוה דינר במאה אינו יכול לחזור בו וחייב המשלח ליתן לוכפי התנאי : האומר לשלוחו מכור לי משדה שלי בית סאה ומכר לו בידך סאתים הרי זה מוסיק על דבריו וקנה הלוקח בית סאה בלבד אמר לו מכור לי בית סאתים ומכר בית סאה הרי זה מעביר על דבריו ולא קנה לוקח / אמר לו מכור לי שדה שלי לארס אחד והלך השליח ומכרה לשנים ממכרו בטל שהרי עבר על דבריו כדאינא בפרק אלמנה נזונה : הנותן מעורת לשלוחו ליקח מהם חישין אומין ממיינו סחורה ולא לקח אין לו עליו אלא תרעומת : כתב רב אלפס נתן לו מעורת ליקח בהן חישין בין לאכילה בין לסחורה והלך ולקח בהן שעורין אם פחתו דמי זרז שלקח פחתו לשליח מפני שהוא משנה ואם חוסיפו דמיהן חוסיפו לבעל המעות / ומה שהוא אומר בפרק הגזל קמא חוסיפו לאמצע כנותן לו מעות למחצית שכן מדבר כמו שיתבאר לפנים : בפרק אלמנה נזונה פוסק הירח שער קצוב וידוע וחוסיפו לשליח במניין או במשקל או במדות כל שהוסיפו לו המוכרים על המדות הרי הוא של שניהם וחולק השליח בתוספת עם בעל המעות ואם היה דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות : אמר' בפרק הכותב מי שהיה חייב לחברו מעות בין משום מלוה בין משום פקדון או שכירות ונתן הממן ביד השליח ואמר לירח הולך ממון זר לבעל חובי אין צריך השליח להטפל ליתן לו בפני עדים ואם אמר לשליח א תפרע חוב זה אלא בעדים ופרעו שלא בעדים חייב לשלם / וכן אם היה החוב בשטר בין שאמר לו תן המעות וקח השטר בין שאמר

קח השטר ותן המעות ונתן המעות כלא עדים ולא לקח השטר חייב לשלם שהרי לתקן שלחו ולא לענות : בפרק האיני מקמי פסקינן הלכה שליח נעשה עד בכל דבר : ואמר רבא אמר רב נחמן השולח ממון שבידו ביד שלוחו ואמר לו הולך מנה לפלו' שאני חייב לו והלך ונתן לו שלא בעדים השליח אומר נתתי והבעל חוב או הפועל אומר לא לקחתי זרז נשבע שנתן וזרז נשבע שלא לקח וישלם הלוח לבעל חובו או לפועל או לבעל הפקדון ואפילו היו השלוחים שנים אין עדותן מועלת מפני שהן נובעין בדבר שהרי חייבין לי שבע חיסת : ב"א כשהשליח זכה מכחישין זה את זה אבל בת אחד מהן או הלך למדינת הים אין הלוח יכול להשביע אחד מהם שהרי אין כאן מי שטוען עליהן להכחישין בנדאי אלא הלוח מתרים חרס סתם ומשלם החוב שעליו וכן כל כיוצא בזה : ראובן ששלח כתב לשמעון ואמ' לו במנה שיש לי בידך שלחתי לך ביד לוי אם רצית לשלוח אינו חייב באחריות בין שהיה מלוה בין שהיה פקדון והוא שיכיר שהוא כתב ידו ואם טען המלוה ואמר לא כתבתי ולא שלחתי לך ישבע הלוח היסת שכתב ידו בא אליו ולפיכך שלא ויפטר / וכן הורה רב אלפס והרב רבי יוסף אבן מנחם הלוי אבל אם לא היה הכתב כתב ידו או שאין הלוח יודע שהוא כתב ידו אפילו היו כתובין בו סימנין ואותות שביניהם ביחוד אם טען ראובן ואמר לא שלחתי כתב שמעון חייב באחריותו ומשלם לראובן דאמר רב יהודה אמר שמואל בפרק הגזל דין דין וקנה חזק קמא אין משלחין ממון בדיוקני ואפי' עדים חתומים עליה רבי יוחנן אמר אם היו עדים חתומים עליה משלחין ופי' דין דיוקני הוא צוררת שבטבעורת שהותמין בהן הותמורת ולשון דיוקני פרצוף כמו בדיוקני עצמה אל תסתכל ומסר לשלוחו הצורה וחתמו העדים שזו היא הדיוקני שלו ואמר לו השליח בסמין זה לשלח מעורת לבעל החותם : ופסק רב אלפס אין הלכה כרבי יוחנן אלא כשמואל וסוגית השמועה שם כשמואל : אמנם יכול שמעון להחרים סתם חרס על מי שכתב כתב ידו זה ולא יודע / ויש מי שהורה שיטבע ראובן ואחר כך יטול כדיון כל הנשבעין ומטלין : לוי ש"א בשליחות ראובן ולקח חמישים ואמר ראובן לא שלחתי אלא ליקח עשרים ועשרים בלבד הביא לי הרי ראובן נשבע שלא שלחו אלא ליקח עשרים ועשרים בלבד הביא לו כדיון כל מורה מקצת הלי' נשבע המט שחמישים שנתת לי נתתי לראובן וישלם שמעון מכיתו אם היה חייב לראובן וכן כל כיוצא בזה : אין הגוי נעשה שליח לדבר מן הדברים שבעולם ואין שר' נעשה שליח לגוי לדבר מן הדברים שבעולם שב' כן תרדמו גם אתם מה אתם בני ברית אף שלחכם בני ברית והוא הדין לכל התורה כולה ומה משלחכם בני ברית אף לכל התורה מלה המשלח בני ברית : בפרק שני דקידושין כך המסקנא שלכל הדברים שלוחו של ארס כמותו חזין מדבר עבירה שדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים ואם אמר לחברו צא ונגוב לי ונגב פטור המשלח מתשלומי כפל וכן כל כיוצא בזה : עושה ארס שליח איש או אשה ואפילו אשת איש ואפילו עבד ושפחה הואיל וזה בני דעת וישנן במקצת במעורת נעשין שליחים כמשא ובמתן / אבל מי שאינו בן דעת וכן חרש שוטה וקטן אין נעשין שליחים ולא עושה שליח אחד הקטן ואחד הקטנה / לפיכך אמרינן בפרק הספ'ינה השולח בנו קטן אצל חבוביו ומדר לו באיסר שמן ונתן לו ארס האיסר ואבד השמן ואת האיסר החבובי חייב לשלם שלא שלחו לא להודיעו ולא היה לו לשלח אלא עם בני דעת וכן כל כיוצא בזה : ואם פירש ואמר שלח לי עם הקטן הרי זרז פטור שהאומר לחבירו מנה שיש לי בידך בין מלוה בין פקדון שלוחו לוי ביד פלוני ספ' מצו' כא ד iii זי אפילו

נתן' טס

חייבונו דמי הלכות סליחין ומוסיפין דין תלמי ומוסיפי הגב' רבתי הליג מקדש דין חזק ונתב

דף ט ט

כל הדין דף טט

טס דף טו

דף קסו

דף ט ט כל המבוא

בכל הגזל קמא דף ל' וכן גם הסוגיא בחיינו ט"א דעלמין געוסיק דין תלמי

דף ק ט דף ק"ג דף ע"ג ע"ג

דף ט"ה

דף ט ב

טס

ע"ג כתנ' חיימו ט"א דלעי

חיימו דלעי

בכל הגזל קמא דף ט ב

כל חזקת העדים דף כ"ב

בדף ל' דלעי בדף ק"ג דלעי

חיימו דלעי

על' מוכר' טס זכה

הלכות שלוחין

אפי' היה קטן אם רצה לשלחו בידו נפטר ואינו חייב באחריותו וקעין זה שנינו בפ' השואל: הסרסור שליח הוא לא שהוא נוטל שכר על שליחותו לפיכך אם שינה על דעתו הבעלים משלם לו מה שהפסיד כיצד הרי שנתן ראובן חפץ לשמעון הסרסור ואמ' לו מכור לי זה ולא תמכרו בפחו' ממא' והלך ומכרו בחמשי' משלם והמשי' מביתו מכור במתים הכל לראובן וכן כל כיוצא בזה: ראובן אומר במאה מסרתי לך והסרסור אומר בחמשים מסרתי לי וכן בחמשים מכרתי נשבע הסרסור שבועת התורה שהרי הודה במקצת ואם כבר נתן לו החמשים נשבע היסרת שעשרת שליחותו הכח בו הלוקח ואם ידע הלוקח שחפץ זה של ראובן הוא וההמוכר לו סרסור הוא יהויר החפץ לבעליו ומחזיר על מי שנתן לו רשות למכור בחמשים או שרצה בחמשים וחזר בו אחר שקנתי: כל סרסור שהודיע ללוקח שהחפץ זה או קרקע זה של ראובן ואחר שקנה הלוקח אמר ראובן איני רוצה למכור בדמים אילו מחזיר הלוקח שהרי לא פסק לו דמי' ואמר לו מכור בכך וכך: וכל סרסור שאבד החפץ או נגנב או נשבר חייב לשלם מפני שהוא כנושא שכר: תניא בפ' נדר' הלוקח כלים מבית האומן לטנגן לבית חמיו ואמר לו אם הם מקבלים אותי אני כותן דמיהן ואם לאו אתן לך שכר מעט ונאנס בהליכה הרי זה חייב לשלם ואם נאנסו בחזרה פטור מפני שהוא כנושא שכר כך הגירסא פירש רבינו שלמה וכו' דקווצי דמיהן הרי הן בחזקת לקוחין עד שידוע שאינן לקוחין אבל בחזרה פטור מאונסין חייב בגניבה ואבידה מפני שהוא כנושא שכר גם בחזר דהואיל והנכה שנתפאר בהן מהב' בזאת נשאל על מנת למכור לאחרים ואמ' לו אם ימכרו למקום פלוני או ער זמן פלוני אתן לך דמי' כך וכך ואם לא ימכרו אחר לך ונאנסו בין בהליכה בין בחזרה חייב לשלם: כל שליח שטוען שאירע אונס פלו' והפסיד כך וכך הרי זה נשבע שבוע' השומרי' על טענתו ויפטור ואם הוד' והאונס במקום שאיפשר לו להביא עדים הרי זה צריך להביא ראיה על טענתו ואם לא הביא ראיה אינו נאמן ומשלם להלכה כאיסור שבוטח שבוטח ה' תהיה בין שניהם ונכור דראין רואה דוקא' וה' יש רואה' וביא' ראיה ויפטור ואם לאו ישלם: וכן הדין בכל טענת השומרי' :

הוא חייב
בדמיון
הוא חייב
בדמיון
הוא חייב
בדמיון

כל המכיר
בדמיון
הוא חייב
בדמיון

הוא חייב
בדמיון
הוא חייב
בדמיון

הוא חייב
בדמיון
הוא חייב
בדמיון

אלה הם דו"ט הרמ"א:
דף ע' מסקנין
 בפרק מרובח דאמרי בהרדעי מי שהיה לו קרקע תחת יד אחר או שהיה לו במטלטלין בפקדון ורצה לעשות שליח לדון עם זה ולהוציא הקרקע או הפקדון מתחת ידו הרי זה כותב לו הרשאה וצריך לקבול מידו שהקנה ודרשה ואמר לו דון חכה והוציא לעצמך וכיוצא בעניינים אילו ואם לא כתב לו אינו יכול לדון עמו שהרי אומר לו אין אתה בעל דיני: אף על פי שכתב לו כך אינו אלא שליח וכל מר' שיוכה בו הרי הוא של משלחו שכך פוסק שם והילכתא שליח שויהי: וכל ההוצאות שיוצא השליח על דין זה שהודשר בו הרי זה המשלח חייב בהם שכך כותבין בהרשאה כל מר' שתוציא בדין זה עלי' לשלמו: אם אבי' אם הקנה לזה המורשה שליח או רביע כמה שיש לו ביד חבירו הרי דין על הכל הואיל ודין על חלקו והרי הוא בעל דינו בחלקו דין על הכל: גרסינן בפרק השולח אמר אביו קבלנו מרביתנו בעל בנכסי אשתו צריך הרשאה ואם יש שם פירור בקרקע מתוך שיש לו לזון על הפיר' שהרי הן שלו דין על העיקר ואין צריך הרשאה מאשתו שאם אין לו קרקע אין לו פירות: בפרק הגדה קמ"א רבי יוחנן רבי אלעזר אומרים מי שהיה לו ביד חבירו פקדון או מלוה בין מטלטלין בין מעות ועשרה שליח בעדים להביא לו

הרשות ביד זה שהוא אצלו אם רצה ליתן נפטר ואינו חייב באחריותו שהרי נתן לשלחו ואם לא רצה ליתן אינו נותן שאין זה בעל דינו עד שיבא בהרשאה על הפקדון: גרסינן בפרק שבועת העדות אמ' רב כל המא בהרשאה הרי הוא בכלל ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו ומפרש רבינו יצחק דוקא בלא ובעל טענות אבל מפני אדם שהוא רחוק אין כאן אלא מצוה: דתובע את חבירו בדין במטלטלין או במעות שהפקיד אצלו וכפר בו אינו יכול לכתוב הרשאה עליו שנמצא זה כמשקד שהוא אומר לו הרשתיך כמה שיש לי ביד פלוני וכבר אמר פלוני שאין לו אצלו כלום כלשון אחרון דנהרדעי שאומר בפ' מרובה שהרי סוגיות התלמוד דבכורות פרק יש בכור ודפרק שבועת העדות סוברת כך ואין הל' כלשון הראשון דנהרדעי שאומ' שאין כותבין הרשאה במטלטלין דהו"ל אפי' לא כפריה משום דרבי יוחנן דאמר גזל ולא נתייאשו הבעלים מהן שניהם אין יכולי' להקדיש זה לפי שאינו שלו והל' שאינו ברשותו כתב רב חננאל עכשיו נהגו לכתוב הרשאה אף אמטלטלין דכפריה ואין חוששין לטעמא דמחזי כשקרא שאומר בלשון אחרון ולא ידע הטעם ונראה הטעם משום דמקשה כן בפרק דכותב' האי אשרתא דידיני דמיכתבא מקמי דכסהויה שהרי אהתימר ידיהו פסולא משום דמחזי כשיקרא ומתריך שם דלמחזי כשיקרא לא חיישין מרוב נחמן וכן בפרק כל הגט' ואף על פי שיש חלוקין במחזי כשיקרא כי הו"ל דפרק גט פשוט אין ידעיתו וימא דאקביתו ביה כתובו ואי לא לא כתובו יומא דקיימיתו ביד משום דמחזי כשיקרא מכל מקום יש לדמות זה להתיא דכותב' לקיים המנהג' ולפי מסקנא זו כשבועת העדות שמקשה מחזי דנהרדעי הו"ל יכול לתרץ דליתא כאשר ביארנו אלא לפי דבריו משיב לו וכן מפרש רבי יצחק דליתא קושיא שמקשה מקום ביר' דין דלכריס אחרים דדוקא בקיום בית דין חיישין למחזי כשקרא ולא במקומות אחרים ולפיכך בפרק שני דכתבו שבמינא על קיום בית דין אינו אומר שם דליתיה: וכן שנתחייב לו חבירו שבועה אינו יכול להרשות אחר עליו להשביעו שאין שם דבר שיקנה לו ואין אדם מרשה על תביעת טמון: מי שהיה נקנים' אלא על תביעת טמון: מי שהיה לו מעות פקדון ביד אחר ורצה להרשות שליח להביאו אין קניין מידו מועיל בזה שאין המטבע נקנה בהליפי' אלא כיצד עושרת נותן לו קרקע כל שהו ומקנה לו דמעו' על גבה מדי' להוציא בהרשאה זו והולך דין עמו ומוציא כך המסקנא בפרק הגה' קמ"א: היתה לו מלוה ביד אחר אינו יכול לכתוב הרשאה עליו ואפילו היתה החוב עליו בשטר מפני שמלוה להוצאה ניתנה: ואין אדם מקנה לחבירו דבר שאינו בעולם: ואין לו דרך שיקנה אדם בו חוב אלא במעמד שליטתו או בהקנאת שטר החוב עצמו בכתובא וכמסורה מפני שהוא מקנה השיעבוד שבו: דאיה לדבר שאין אדם יכול להרשות על מלוח כדאמרינן בפרק אף על פי מתנב' כמתנת שכיב כמתנת כהן קניין הרי היא כמתנת בריא והרי היא הלוואתו לפלוני משמע דמכה בריא אינו יכול להקנותו אפילו בקניין וכן נמי אמר בפרק מי שכתב שכיב מרע שאמר הלוואתו לפלוני הלוואתו לפלוני: מר' שאין כן בבריא משמע אפילו בקניין שרבי שכיב מרע כמתנב' וכמסורין דמו ואין צריך בו קניין: ואפילו קנין אנב אינו מועיל בזה ככריא בדבר שאינו בעין כדאיתא בפרק מי שכתב למימרא דליתיה בבריא ליתיה

דף ל"ג כתב' ט"ז

דף ע"א מ"ח

דף ל"ג כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

דף ט"ז כתב' ט"ז

ליתירה בשכיב מרע דהא הלוואתו לפלוני דליתירה בבריאה ואיתה בשכיב מרע ומתריך דאיתה בבריאה במעמד שלשטן ולמה הוצרך לזה יאמר דאיתה בבריאה בקניין אנביאלא דראי אינו מועיל ועל כל זאת אומר רבינו יצחק ברבי שמואל שתקנת הגאונים עיקר ויכול להרשות על מלוה דמסקי בפרק מרובה דשליח שויה ונהי דאין יכול להקנו הלוואתו כשנותנה שליח וכול העשות שהיה לעצמו ועל כרחינו כן הוא שאין טעם הרשאה תלוי בקניין דהא קיימא לן כאיכא דאמרי דאמטלטלי דגזליה כי לא כפריה כתבינן הרשאה כמו שפסקנו למעלה אף על פי שאינו יכול להקנותם כמו שאין יכול להקדישם דקיימא לן כדבי יוחנן דגזל ולא נתיאשו המעלים שניהם אין יכולין להקדיש כדמשמע פרק קמא דבבא מציעא שמקשה ממנו על דבריו רב גמא שכל זמן שקניין מועיל אם הוא בעין כותבין הרשאה עליו אבל מטבע שאפילו אם הוא בעין אין בו קניין כי היא גזווא אכריבין דלא כתבינן הרשאה ועוד תקנו הגאונים שכותבין בהרשאה והקבילי לו ארבע אמות קרקע בהצרי ואף על פי שאין לו קרקע ופירשו הקדמוני שאין לך אדם שאין לו ארבע אמות בארץ ישראל והכר רעותה הוא זר מאד שהרי אותו חלק אינו ברשותו וגם בפרק הזהב אומר התלמוד ולקנינהו ביהליה אגב קרקע ומתריך שאין לו קרקע : ומפרש רבינו תם שרוב זה מועיל מטעם הודארת בעל דין דמועיל כמארע עדים והרי הודארת שיש לו קרקע ואין לחוש דמיהו כי שקרא שהרי מצונו בפרק מי שבת שכיין שהורה איסורא ניוורא שהמעות שהפקיד לרבה שהם של רב מרי בנו הוצרך רבא ליתנו לרב מרי אף על פי שהורה משקר וגם טעם זה : אינו כל כך הגון למבין : וכתב רבינו נושא על זה כי הגאונים עצמם שתקנו תקנה זו אמרו שאין אומרים בה יקוב דרין את ההר ואינה אלא כדי לאיים על הנתבע אם רעה לרון בהרשאה זו והיות בפטר ולמה יפטר שאין זה הכבא בהרשאה זו הרעותה פחות משליח שעשאו בעדים שהוכחנו למעלה אבל אם לא ירעה הנתבע לרון עמו אין כופין אותו ליתן לו ולא לישבע עד שיבא בעל דינו : ובמלוה על פה שכפר כהלא תקנו שיוכתבו עליה הרשאה : ועוד הורה הגאונים שמה שהרשה ורעה : לבטל השליחות ולהדשות אחר הרי זה מבטל מאד דקיימא לן דשליח שויה : ואין למורשה לכתוב הרשאה לאחר שורה אומר לו אין רעוני שיהא פקדוני ביד אחר ואם נתן לו רשות כזה הרשות בידו : הבא בהרשאה שמהל לזה הנתבע או שמכר לו או שכתל לו על השבועה או שעשה עמו פשרה לא עשה ולא כלום שהרי אומר לו לתקוני שדרתיך ולא לעותמי לפיכך אם התברר עמו בין לענות בין לתקן אפילו מהל לו על הכל הרי זה מהל : ראובן שבא בהרשאה ונתבע שמעון אין שמעון יכול לדחותו ולומר לו שמהל המשלה אותך הרשה אחר ובטל שליחותך שהרי ראובן אומר לו תן לי הפקדון שיש לי בידך וזה הרשאתי תהא אצלך ואם המפקיד הרשה אחר ורזי הפסיד על עצמו ושמעון פטור שהרי בהרשאתו נתן : ראובן הבא בהרשאת שמעון ונתבע לוי ואמר לוי לא היו דברים מעולם אבל יבא שמעון ששלח אותו וישבע ויטול מוציאין הממון מיד לוי ויהיה מונח בבית דין עד שיבא שמעון וישבע ויטול וכן כל הרברים שתולת לוי בשמעון ידון עם ראובן ויהיה הממון מונח בבית דין עד שיבא שמעון וישאל ויש לראובן להחריס על מי שמוען טענת שקר כדי לעכב את הממון : נתייב לוי שבוער אינו יכול לעכבו ולומר אינו נשבע עד שאחריים בפני שמעון על מי ששטען שקר עלי שאין זה חריס לא תקנה קלה שתקנו הגאונים והאחרונים כדי שיכונו בעלי דינים את טענותיהם ואין מעכבין שבועתה של זה מפני תקנה זו והקלה : רבינו יעקב היה נוהג לשלוח

סס דף קסח
דף פ' והטובא בתי
סס דלעיל
בעמוד
סכמון
דף ז
דף קו
בתי פ' חתך הכתום
דף זר ט"ה הל' הוה וכתובים כק
דף על ט' דף כ' ד
דף קט ט
כג' דלעיל
חייב סהוי כע' דס'
הגזל קנין דף קר
בתייחו דלעיל
כל חרובה דף פ'
באלבסי כרן הגזל
קנין דף לה
כל אילו הדינים פ'
בתייחוי סכ' דלעיל
ותיקנת הגאונים
דף וחו'
כת' עב'
דף ק"ט
דף ק"ט
הסכיה
דף ק"ט
דף ק"ט

הרשאה על ידי בן מדקאמר בפרק קמא דקידושין גבי נמכר לגוי מטכס מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי ניהו חליפין למדכו דבשאר דברים מועילין חליפין לגוי ועדיך להזהר שלא לכתוב בהרשאה שביד גוי וקניא מיניה דאין שליחו וזכיה לגוי אלא וקנה הגוי כתבינן ואף על גב דאמרינן במרובה והילכתא שליח שויה ואין שליחות לגוי אינו אומר שליח שויה אלא לענין שלא יוכל לעכבו :

כרעיל כלב והאין
לו וסיה חזוקה כס'
לחזו כסך דף עב'
כרעיל דף קסח ער

חילו הסדרי השתקף

בשורצו השותפין להשתתף במדא יקנה כל אחד מהן במקו חבירו להשתתף בו אם כמעות נשתתפו יבא כל אחד מהם מעותיו ויטילו אותם לכיס אחד ויגביהו שניהם את הכיס אבל אם כתבו שטר והעידו בעדים אף על פי שקנו מיד שניהם שיבא זה כנה וזה מנה ושתתפו שניהם בהם לא קנו ועדיין לא נעשו שותפין שאין המטבע נקנה בחליפין : לפיכך אם נשתתפו בשאר המטלטלין כיון שקנו מידו שיבא זה חביתו של יין וזה יביא כדו של דבש וזהי נשתתפו בהן נעשו שותפין בהן : וכן אם שכרו מקו בשותפות והניח זה חביתו וזה כרו שנסתתפו בהן הרי אילו שותפין כללו של דבר בכל הדרכים שקוב הלוקח באותן הדרכי עצמן קונים השותפין זה מזה הממון המוטל ביניהם להשתתף בו :

האוכפין שנסתתפו באמנות לומר מה שירווחו בתפירות או באריגה שיהא לאמצע אף על פי שקנו מידם אין כאן שותפות כלל שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם : בפרק מי שהיה נשוי אמר שמואל השותפין שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתיס וזה שלש מאות ונתעסקו כולן בממון ובשעריב אלפס כתוב שאף אם נתעסק האחד בממון כך הדין שאם פתחו או הותרו השכר או הפחת ביניהם בשוה לפי מניינם ולא לפי המעות ומפרש רב המכונא אפילו לקחו מהן שור לחרישה שאם היו חורשין בו שאין חלקו של זה מועיל כלום בלא חלקו של זה והדין פשוט כוח שיהיה השכר לאמצע : ואם אידע מעשה ששבח בבשר וטבחהו אף על פי שכתחלק לאבריו השבח או הפחת לאמצע ויכול להיות הטעם דדוקא מפני שמתחילת נשתתפו ליקח מהן שור לחרישה ששם הדין פשוט שיהא השכר לאמצע ורבי משח כתב אף לקחוהו מתחילה לטביחה כך הוא הדין והלכה כרב המכונא דתנאי כותליה שנים שהטילו לכיס אחד זה מנה הדין מאתיס השכר לאמצע ואינו מתחלק באיזה ענין שיהיה ואף על פי שרבה רוחה אותה ומחלק בה אין לסמוך על דוחים :

כפר דלעיל דף ק"ח
יכן כתב החזוני
בבבא זיתר כפרק
דלעיל דף ק"ח ער

המסקינן שם כמה דברים אמורים שנשאו ונתנו במעות נשתתפו בהם אבל אם המעות קיימין ועדיין לא הוציאו אותם ופחתו או הותרו מחמת המטבע ששינוהו המלך חולקין השכר וההפסד לפי המעות : כמה דברים אמורים בסתם אבל אם התנו ביניהם הכל לפי התנאי וכן אם התנו שיעמדו בשותפות עד זמן קצוב אין אחד מהם יכול לישול חלקו לא בקרן ולא בשכר עד סוף הזמן אבל אם נשתתפו סתם חולקין כל זמן שירצו אחד מהם ידנותן ממון לחברו שילך בו למדינת פלוגת לסחורה או לקנו לו פירות או לישב בו בחנות אינו יכול לחזור בו ולחזויה הממון כדי השותף עד שילך למקום שהתנו וחזור או עד שיקנה אותן הפירות ומכור או עד שישוב בחנות שהו כמי שקבע זמן הויא אמנם כתב

בתייחוי דלעיל כל
הקניא ער סוף וכן
באלבסי שר התקבל
דף ק"ט

בתייחוי סוף דס'
שותפין כל ה'
דף תלוח חת'
הגזוטיס וכן
לזק סהטלו
ככה מי סהיה
דף כב'
מבבא דלעיל
דף ק"ט עב'
מבבא דלעיל
דף ק"ט וקב'
סס וכל סהטם
וכהנה
כרעיל דף ק"ט
דף ז'
כצער ח'
דף כב' דלעיל
כך דף כב' דלעיל
ככך חאלבסי סס
חקב
כך דף כב' דלעיל

הלכות שותפין

ת"י ס"ו החקבל
ת"י כ"ה ה"י

דף ק"ה

דבינו יצחק בכתב ידו כי המקבל יכול לחזור בו כשאר כל
 פועל אבל שנים שקבלו עסק מן בעל הבית לזמן קבוע פסק
 רבא בפרק המקבל שאם אמר אחד מן השותפין לחברו נחלוק
 הריחא ואמר לו חברו הריחא משועבד לקרן למלאותו אם יארע
 בו הפסד ואם יאמרו נחלוק הריחא והקרן יאמר כל הקרן משועבד
 זה לזה שאם יפסידו בחצי העסק הריחא שבהצי האחר ימלאהו
 ואם יאמרו לו אני אשלם הפסד לך מן הריחא שבהצי שאטל יאמ'
 לו האחר מזה של שנים טוב יותר וכוז השעם האחרון לבר חיח
 די שיכול לעקב שלא יחולקו כלל עד זמן שקבעו לבעל הבית
 ושלא כך הדין בשני פועלים שקבלו עליהם לעשות מלאכה
 אין האחד רשאי לחזור רשאי מדעת חברו אף על פי שכל פועל
 יכול לחזור אפילו בחצי היום ושעם לדבר דדוקא אצל בעל
 הבית הם פועלים אבל זה אצל זה הם
 שותפים המשתתף עם חברו בסתם אל
 ישנה ממנה המדינה באותה סחורה ולא
 ילך למקום אחר ואל ישתתף בה עם אחר
 ולא יפקיד אותה ביד אחרים ולא יעסק בסחורה אחרת ולא
 ימכור בהקפה אלא דבר שדרכו להמכר תמיד בהקפה אלא
 אם כן תתנו בתחילה או שעשה מדעת חברו עבר ועשה שלא
 מדעת חברו ואחר כך הודיעו ואמר לו עשיתו כך וכך והסכים
 למעשיו הרי זה פטור ואין כל הדברים האלה צריכין קניין לא
 בלכרים כלבד בירושלמי גרסינן תני
 דגותן מעות לחברו ליקח בהן פירו למחצית
 שבר ולא לקח אין לו עליו אלא תרעומת
 אמר רבי יצחק הדיא אברחא המבטל כוס
 חברו אין לו עליו לא תרעומת וכן ספיקתו וזכותו אבל המבטל
 שדחו חייב פירוש שורה אינו תלוי בדעת אחרים כי אם בטורח
 עצמו בפרק הגזול קמא גרסינן תנו רבנן הבתן מעות לשלוחו
 ליקח מהם חישין ולקח מהן שעור שיעור ולקח מהן חשין תני
 חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו תניא אידך אם
 פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע אר יחזק לא קשיא
 הא רבי מאיר דאמר שיבוי קונה חילוך הותירו לו והא
 דקתני הותירו לאמצע כרבי יהודה דאמר שיבוי אינו קונה
 כשאינו מתכוין לקנות כמו נבי צבע ששיגרה בצבע שאמר לו
 רבי אלעזר אומר כולה רבי מאיר היא והא דקתני הותירו לו
 כשיצוהו לקנו לצורך אכילה שזה שיבוי הוא והא דקתני הותירו
 לאמצע כשיצוהו לקנות לצורך סחורה שאין זה חשוב שיבוי שכן
 ירויה בזה כמו בודי ופ"מ אם פחתו פחתו לו ושהי אומר לתקן
 שלהתיך ולא לעות הילכך המסקנא כך היא שהגותן בעות
 לחברו למחצית שבר ואמר לו לעשות מהן סחורה בחשין ולקח
 מהן שעורים אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע בין
 לר' אלעזר בין לר' יוחנן דרבי יוחנן מעמידה כרבי יהודה ובפר'
 הגזול קמא פוסק כרבי יהודה בתוך כך
 פוסק דבינו יצחק שיכול אדם להלוות
 לחברו מעות בחיתר למחצית שבר שיהא
 כל האחריות על הלוח ויאמר לו חצי השכר יהא שלך ומחצית
 שלי תעכב העישור או פחות או יותר כפי הענין לשכר ויאמר
 לו שילווים על משכונת של כסף ושל זהב שאין להם שמירת
 אלא בקרקע וישימם בקרקע ועתה אם הלווים בענין אחר אם
 פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע כמו שהתנה בחישין
 חלק שיעורין ואין בענין זה איסורי ביירה ליחשב קרוב לשכר
 ורחוק להפסד מאחר שאם היה עושה מה שצוה לו הירד קרוב
 לחולוח וגם אינו נחשב גזול במה שמשנה ממונו לדבר אחר
 שאם היה זה נחשב גזול לא חיתית ואמר הותירו לאמצע אלא
 ודאי נחשב לענין זה כשליח נמור מאחר שאין מתכוון לגזול
 אלא מתכוין לשובת הבעלים כדי שישתכרו בדבר כתב רב

במיתו ר"ח כ"ח ה'
רש"ח וס"ח
דף תל"ח

בפרק אה"ז ס"ד
דף י"ב וזכ"ה
במלכ"י ס"ד דף כ"ז

במ"ה ס"ב כ"ה א'
ביתא

דף ק"כ כל
הסוגיא

דף ק"כ

אל"פס דלא אמר לרבי יהודה הותירו לאמצע אלא כשתן מעו'
 בשותפות למחצית שבר כאשר בארנו אבל אם לא נתן בתורת
 שותפות אם הותירו הותירו לבעל המעו' כאשר בארנו למעלה
 בפרק למנה ניוז"ט נבי החיא כאן שנה דבי הכל לבעל המעות
 פסק דבינו יצחק על ראובן שמינה ארת שמעון לקבל מעותיו
 מיד הגוי וטערה בה דינרים שחבל לשליח אפילו טערה הגוי
 מעצמו ודבינו יעקב היה פוסק דחולקין כרבי יוסי דהא מעורת
 כדבר שיש לו קעבה ואומר רבינו יצחק דלא שייך כאן חולקין
 ואין דבר זה דומה לשאר טעות שבה על ידי המעות של בעל
 כגון שהוסיפו לו אחת יתרה שסבור שהמעות שורה כל מר
 שנתן לו אבל כאן דבר בפני עצמו הוא וגם אם הורה המקבל
 רוצה היה יכול לחזור בטעותו וגם הגוי אם היה נוכר לא היח
 חוזר כי אם על המקבל לפיכך הכל לשליח וכן פירש רבינו
 שמואל לפני רבינו שלמיה וכבר בארנו על שארית ישראל
 שאין להם להטעות שום ברייה לא גוי ולא ישמעאל תניא
 בתוספתא דבבא מציעא הנותן מעות לחברו ליקח בהן פירות
 למחצית שבר רשאי ליקח לעצמו מאותו המין וכשהוא מוכר
 לא ימכור שניהם כאחד לא מוכר אילו בפני עצמן ואילו בפני
 עצמן ולא יקח לעצמו חישין ולחברו שעורין
 אלא או כולן חשין או כולן שעורין אחר מן
 השותפין שאומר גזילך סחורה למקום
 פלוני שהיא שם ביוקר הרי חברו מעקב עליו אף על פי שקבל
 עליו כל אונס או כל פחדת שיבא שהרי אומר לו אין רצוני
 שאתן מעותי שבידי ואהיה רודף אחריו לדין להוציא מידך
 וכן כל כיוצא בזה בפרק המקבל מעשה באחד שקנה קרקע
 העומד על הנדה לזויעו ירק ונתן לבעל הקרקע מעות כך וכך
 בחכירתו ואייעו כך שהעליונים סכרו את הנדה וכסבוהו דרך
 אחרת ופסק רבא שמכח מדוינה הוא כי רבים הפסידו בדבר כי
 אין ירק מצליח אלא במקום לח לפיכך מנהגו לו מן הדמים
 דבר הידוע לשני שותפין אף על פי שהוא ברשות אחד בהם
 אינו יוצא בחזקתו של שני כל ימי השותפות ואינו יכול לטעון
 שלקחו הימנו או שנתן לו במתנה ונאמר לאח המוציא מחברו
 עליו הראיה אלא הרי הוא בחזקת שניהם עד שהמחזיק כו ביא
 דאיה כדאיתא בתחילת בבא בתרא אחד מן השותפין שבא
 לחלוק שלא מדעת חברו חולק בפני שלשה ואפילו הן
 הידועות כדאיתא בפרק אילו מצוירת ובלבד שיהו נאמנים
 וידועים בשומא ואם חלק בפחות משלשה לא עשה כלום
 במה דברים אמורים כשהלקו פירות אבל אם היו מעורת
 כחלקים הם כדאיתא בפרק איהו נשך ויש לו לחלק שלא
 בפני בית דין ומביח חלק חברו בבית דין כמה דברים
 אמורים כשהיו המעות כולן מטבע אחד ושין אבל אם אינם
 שוין הרי הן כפירות ואין חולקין אותן אלא בבית דין אמרינן
 בבכורות ובסנהדרין אסור להשתתף עם עובדי עו' שמת'
 יתחייב לו שבעה וישביענו ביראתו והתורה אמרה לא ישמע
 על פיך פסק רבינו יעקב שאם נשתתף שבעה עצמה מותר
 לקבל ממנו בפני שהוא כמעיל מידם ובפרק בתרא דמילח'
 משמע שרבים לא היו נזהרי' כזה מדקאמר אנוה בר איהו תתי'
 לי דלא עבדי שותפות עם גוי ועוד דבזמן הזה הם נשבעים
 בקדשים שלהם והם ודאי אין תופסין בהן אלהות אף על פי
 שמוכרין שם שמי עמהם לא מצוינו שיהא
 אמר לגרומ לאוהרים לשתף הורו הגאונים
 שאחד מן השותפין או מן המתעסקין שמת'
 בטלח השותפות או העסק אף על פי שהתנו לזמן קבוע שכבר
 יצא הממון לרשות הידועין שיתוף ממון בממון הוא קרוי
 שותפות בין שיתעסקו שניהם בממון בין שיתעסק האחד לברו
 ואם פחתו או הותירו השכר והפסד לאמצע ויש להם
 להנותן

במיתו ר"ח כ"ח ה'
רש"ח וס"ח
דף תל"ח

בפרק אה"ז ס"ד
דף י"ב וזכ"ה
במלכ"י ס"ד דף כ"ז

במ"ה ס"ב כ"ה א'
ביתא

במ"ה ס"ב כ"ה א'
ביתא

במיתו ר"ח כ"ח ה'

בפרק אה"ז ס"ד

במ"ה ס"ב כ"ה א'

במ"ה ס"ב כ"ה א'

הלכות שותפין

קסח

להתנות בשכר ובהפסד בכל מה שירצה כאשר ביארנו ואם ישעון השותף מאדע שאירע בממון השיתוף הרי דינו כשומר שכר להתחייב בנזיבה ואבידה ולהפטר מן האונסין דא שמואל בפרק חזקת הבתים השותפין נעשין שומרי שכר זה לזה ודין שומרי שכר וחיונין ופטרין ביארנו בהלכות

דף ק טז
שכיר : ויש שיתוף שני שכל הממון משל אחד ונתנו לחבירו להתעסק בו להיודע

דף קז
הרינו לשניהם הרי זה השותפות נקרא עסק ואמרי נהרדעי בפרק המקבל העסק חציו מלווה וחציו פקדון שעשו חכמים בזו תקנה טובה לשניהם שאם היה כולו כרוי מלווה היור הרינו וההפסד לזה ענין כל ההלואות ואם היה כולו כרוי פקדון הינו הרינו וההפסד לבעל הפקדון כאשר כל פקדונות לכך תקנו שיהא חצי מלווה והרי המתעסק חייב באחריותו אף על פי שאבד באונס וחשני בתורת פקדון להיות באחריו בעל הממון ואם נאנס אותו וחציו של פקדון אין המתעסק חייב לשלם לפיכך יהא שכר זה חציו אם הרינו לבעל המעו : ולפי תקנה זו היא איפשר שיהא השכר או ההפסד של כל הממון לאמנע בשוה שאם אחרת אומר כן נמצא בעל הממון נוטל שכר חצי מעותיו שהם פקדון ואינו עושה כלום אלא זה המתעסק טורח לו בחציו של פקדון מפני מעותיו שהלווה ונמצא אין לידי אבן ריבית לפיכך אין מתקיים שיתוף זה עד שיקבל עליו בעל הממון אחר משלשה תנאים אילו : התנאי הראשון שאם ירצה ליטול חציו מה שירוץ צריך שיקבל עליו שאם ירע הפסד בעסק שיהא אחריות ההפסד עליו משני שלישי העסק שיהא כרוי פקדון ושליש העסק יהא כרוי מלווה להיות באחריות המתעסק ואם ריוח נוטל המתעסק החצי בשכר ומה שהיה נוטל בשכר יותר מן השליש הרי הוא לשכר עמלו שטרה בשני שלישי העסק שהן פקדון : התנאי השני שאם ירצה בעל הממון שיהא העסק לענין ההפסד כרוי חצי מלווה וחצי פקדון צריך שלא יטול בריוח כו אם השליש והמתעסק יטול שני שלישי הרינו ומה שמתעסק נוטל בשכר יותר ממהצטרף הוא לשכר עמלו שטרה בחצי שהוא פקדון : ונראה הדברים שתנאי שני זה אפילו בלא שום תנאי כך הדין כמו שאמרנו נהרדעי דבריה בסתם העסק חציו מלווה וחציו פקדון אלא אם כן שינו הדברי על פי תנאי וכן פי רבינו שלמה בפרק המקבל ושני תנאים הללו שבארנו פירשם רבא כפר איזהו נשך : התנאי השלישי הוא שיתן בעל הממון למתעסק שכר טרחה בכל יום מן החצי שהוא פקדון כפועל בטל של אותה מלאכה שבטל ממנה כמו ששנינו במשנת אי זהו נשך ובפרש לה כן כגמר / שאומרו כמה אדם רוצה לותן שבטל ממלאכה שהוא עושה ולעשות מלאכה קלה כזאת / וכשיתן את השכר אז יהיה העסק שוה לשניהם בין בריוח בין בהפסד : ופי רב אלפס שזה השכר הוא שאמר רבי מאיר בכריתא כמה שכרו בין במרוכה בין במועט כלומר לפי כבוד המלאכה שהיה מתעסק בה הן נזולרה הן מועט והרי זה סתם במשנה ומחלוקת בברייתא והלכה כסתם משנה ובתוספתא משמע בפירוש דמשנה דאיזוהו נשך רבי מאיר היה דמסוי' בה דברי רבי מאיר ובדברי רבי שמעון שונה בתן לו שכרו משלם אבל אינו דומה עושה מלאכה ליושב בטל ורבינו יצחק פירש להפך שדברי רבי שמעון הוא כמרה אדם רוצה ליטול שיבטל ממלאכה שהיה עוסק בה ולעשות מלאכה כזאת אבל כפועל בטל דרבי מאיר הוא היושב ובטל לגמרי ובוה מתיישב בפרק אילו מצאות נבי משיב אבידה שנטול כפועל בטל ושם אין ליטול שם שכר על השבת אבידה דאפי' לרבנן שאמרי טעניה בשכר זה טעניה ומשעם שאומ' שם דאב ליתכות חמנא טעניה ולא בעי פרוקה (לבסוף חזר רבינו שאשון ופירש שבפרק אילו מצאות פירוש ראשון עיקר והיה

דאברה אין קשה כלום דלמה לא יטול שכר טורח השבה מאחר שהוא פטור מהשבה הואיל והוא במלאכתו ומפסיד סלע ועל כרחו כך משמע בפרק אילו מצאות על הנמרא שאומר בותן לו כפועל בטל שמקשה והא לאו בטל היא שהרי יש טורח בהשבתה ולמה את אומ' שנותנין לו כיושב בטל לגמרי ומתירין כפועל בטל של אותה מלאכה דבטיל מיבור ונותנין לו יותר מיושב בטל לגמרי אבל כפי איזהו נשך מתיישב פי' רבי יצחק יותר מדקאמ' התם מעות ליקח בהם פירו' דנפיש טירחא אימא לא תסגי ליה כפועל בטל ולפירוש ראשון הרי הוא נוטל כל דינו) : לפיכך כיון שסתם לנו המשנה כר מאיר אין הלכה כר' יהודה שאמר אפילו לא טבל עמו אלא בציד ולא אבל עמו לא צורגת אית זה שכרו / ועוד יש טעם שני שאין הלכה כרבי יהודה שהרי אנו אומרים בפרק איזהו נשך שטיטה אית תפמי רבי יהודה ורבי יוסי ורבנן שמעון בן גמליאל ורבינו חננאל קבל מהגאונים שבכל מקום שאמר התלמוד בענין זה אין הלכה כמותם : שנינו בפרק איזהו נשך שאין שמין עניים וסוהים למחצית לומר הם שוין עתה עשרה דינרין תגדלם שנה אחת או שנתים וקבלם עליו למחצית שכר ולמחצית הפסד אם ימותו מן הטעם שבארנו למעלה אלא אם כן נתן שכר בחצי שהוא בתורת פקדון / ומפרש בגמרא ששוין רב דשמואל שצריך שיקצין לו שכר דינר יתר על חצי הרינו או שיהא ראש העגל כולו למתעסק יתר על חצי הרינו וגם מכאן נראה שאין הלכה כרבי יהודה שאומר שדי כטיבול בציר או בנדרגת אחת אף בגזולתי בהמות כמו שפרש בפרק איזהו נשך / וגם דלא כרבי שמעון שאומר בותן לו שכרו משלם וחלק על רבי מאיר ורבי יהודה / אבל כרבי מאיר יכולין לבכור שהוא אומר בין מרובה בין מועט בכל מה שיתן רק שיחיד נכר שכרו די דינר או כראש העגל ומפני כך לא שנה רבי מאיר בדבריו כפועל בטל מאותה מלאכה שבטל ממנה לפי שגם לפסוק גם באדם שאין לו מלאכה אלא זו שמתנהג תמיד לגדל בהמות אחרות לחצי שכר וכיוצא בזה ומשמעינו בתוך לשונו שבכל מה שיתן לו בין רב בין בעש רק שיהא נכר שכרו שדי בכך הילכך די דינר או כראש עגל כאשר בארנו : כמה דברים אמורים שצריך דינר או ראש עגל באדם שאין לו בהמות משלו אבל יש לו בהמות משלו והו' צריך לטרוח לפני בהמותיו אין טרחה נוסף בטביל בהמה אחרת שהרי אומר העולם במושל באתו טורח שאתה מגבל סוכין ושעורים לפני שור אחד אתה יכול לגבל לפני שנים בזו אמר רב מותר שלישי הרינו בשכר ועדי שלישי נחלק בנינו מותר אף על פי שפעמים שאין מותר שלישי והלכר כרב באיסורי / ומכאן פסק רב אלפס שמשתנו שפוסקת כפועל בטל כמה דברים אמורים באומן שהיתה לו מלאכה אחרת ועכשו כיושב בחנות אין יכול לעסוק במלאכתו כדתניא בתוספתא המושיב חבירו בחנות למחצית שכר אם היה אומן לא יעסוק באומנותו לפי שאין עיניו על החנות בשעת שהיא עוסק במלאכתו אבל באדם שיש לו עסק משלו כיוצא בזה שנתנו לו אין צרי' לכך כמו שבארנו דברי רבי ככל מה שפסקנו בדיוני השיתוף שבארנו פסק רב אלפס בשערים שלו / וגם מתוך דברי רבי שלמה בוכיח כן רק שבמעט שינה רב אלפס בדב' : התנאים שפירש רבא בפרק איזהו נשך

דף קל
ובמה ששינה חולקין עליו רבינו שלמה ורבינו יעקב ורבינו יצחק שכל ישראל שותפין מימיהן ותופסין עיקר כאשר בארנו : בדין שנהלקו רבינו משרי ורבותיו בהתנו שיתול המתעסק שלשה חלקים מן השכר ובעל המעו רביעין אין אנו מושים לא כדברי

דף קז

דף קט

דף קס

דף קסא

דף קסב

דף קסג

דף קסד

דף קסה

דף קסו

דף קסז

דף קסח

דף קסט

דף קע

דף קעא

דף קעב

דף קעג

דף קעד

דף קעה

דף קז

דף קט

דף קס

דף קסא

דף קסב

דף קסג

דף קסד

דף קסה

דף קסו

דף קסז

דף קסח

דף קסט

דף קע

דף קעא

דף קעב

דף קעג

דף קעד

דף קעה

מנא

הלכות שותפין

כדבדי וזהו לא כדבדי זה אלא גם כן חצי מלוה וחצי פקדון
וכר שנתעסק נוטל בשכר יותר מן החצי הוא לשכר עמלו
שטר חצי פקדון וכל רבותי שוין בדבר: השיב לי בתשובה
אחת לא יתכן בעיני להשניע מן הדין היורשין הנתבעין מר
שהביא אביהם בידם בתורת יורשה ויכולין לעכב דברים שאין
עשויין להשאיל ולהשכיר או לא שווייה ראה גם בלא שבועה
אף על פי שטוענים שאינם יודעים אם היו
שלו / אעפי שריכו שלמה מחייב באינו
יודע שבוע היסת / שאני הכא שאין לנתבע
לידע בלא קים לידו לירש כמא דעכד
מודיש / עד כאן דבריו: אם אירע מאורע
בשיתוף העסקא יש בזה ב' דינים הלוקין
וביארם רב אלפס זהו לשנוי: הדין האחד
הוא שישען המתעסק שנאבד כל הממון באחד משני דרכי הן
עד ששומר שכר חייב בו כגון נגיבה ואבירה הן עד שנתעסק מן
הממון בעסק אח' שלא התנה בו כאילו שני הדרכי מחייב עצמו
בשעתו וחייב לשלם כל הממון משלו כמו שביארנו בשיתוף
בממון עם ממון שהשותף דינו כשש וראשון ראשון נשבע שבו
התור שכך היה כמו שטוען כי שמא נתעסק באותו ממון בדבר
שיש בו דיווח נתן עינו בריח לכך רצה לשלם הממון שהיה
כל הריח שלו: והדין השני כגון שטוען שאירע בו דבר שאין
מתחייב בו שומר שכר כמו אונסין נשבע שבועת התורה שכך
היה ויפטר מן המחצית שהיא פקדון אבל החצי שהיא מלוה
ישלם / ואם יטען אותו מאורע האונס בחצי הממון ישבע שבוע
התורה שכך היה ויחשב לו אותו מחצית מחצה מלוה ומחצה
פקדון ויתחייב לשלם לו מחצית וחמלה שהיא רובע הממון
ורובע האחר שהוא בתור פקדון נפטר ובמחצית הממון שנשאר
יתעסק כבתחילה / עד כאן דבריו: במקום שמת הלוח ותבע
המלוה ממונו מן היורשין ויש ביד המלוה שטר מקוים על
העסק שנקרא שטר כ"ס / יש בזה שני דינים: הדין האחד הוא
במקום שהממון בעין ועדיין לא נשתמש בו או שקנה בו
פרגמטיא ראשונה ועדיין היא קיימת היא וחלפה באחר דין
הוא שיטול אותו בעל העסקא וינכה כדאמר רבא בפרק
המקבל שלכך נקראת עסק שתראה תמיד מזומנת להתעסק בה
ותחשב כקרקע לנכות מן היתומית ולא כמטלטלין: והדין
השני אם נשתנית הפרגמטיא ונתחלפה באחרת אין לו לבעל
הממון לנכות מן היתומים כי אם המחצית שהיא בתורת מלוה
אבל המחצית שהיא בתורת פקדון אינו נובה כי שמא אילו היה
אביהם קיים היה טוען ההורתי לך ואף על פי שהורה השטר
ביד המפקיד היה נאמן הנפקד בשבועה במנו דנאנסו דנפטר
פולשם דקיימא לן בפ"מ המכיר את הבית המפקיד אצל חבירו
בשטר אין צריך להחזיר לו בשטר אם רוצה לישבע כדברי
רבינו יעקב / או שויה טוען שאבד באותן מאורעין שאינו חייב
לשלם / ועל כן אין אנו רשאים לחייב היתומים כמה שהיה
אביהם יכול להפטר / ואפילו שבועת יורשין לא יעשו שלא
מצינו שבועת היורשין כ"א לנכות ולא ליפטר: אבל במחצית
המלוה לא היה יכול אביהם להיפטר לא בטענת אונס ולא
בטענת החזרתו לך דק"ל בפרק שבועת היורשין המלוה ארז
חבירו כשטר צריך להחזיר לו בשטר / אלא ישבע להם בעל
הממון שהשטר בידו שאין לו בתביעה זו פחזרת מחצית ויטול
מחצית המלוה ומטעם זה אמר רבא בפרק המוכר הבית שטר
כ"ס היצא על היתומי נשבע ונובה מחצה ופירוש הרב כאשר
בארנו: עוד שם אמר רבא המתעסק שהפסיד חזרו וטרו עד
שדריחו אינו יכול לומר לבעל המעורר ב"א ונחשוב ההפסד
ההפסדו בתחילתו ותפסיד בוטרה שתורת דאוי להפסיד
ונחשוב הריח שהורחצו באחרונה ותטול מר שאמר דאוי

דכרית העמול
האלל דל' אביר
ויורה רבא לקמן
אחת להרף קצת
ל

שפירוש ל'
ספר טעם

ע"ב דל' דהיינו ס'
בסוף שער רמב"ם
ד"ק המוכר ל'
הבית ד' ל'

בית ס' ע"ה סוף
סוף ובה כל המשבע
בשטר ד' ח' ח

בפרק כל המשבעין
ד' ח' ח וח

בית ס' (במקום)
ב"ה (אחרי)
ד' ח' ח

להריות בו כי אין לו אלא בריח שדריחו על הקרן מאור שלא
הדריעו מתחילה קודם שדריחו וזרי חאומו לו מפני זה שדריחה
להריות קודם שתוריעני שלא יקראך כפסיד
עסקין: האהין או שאר היורשי' שלא חלקו
ירושת מורישן אלא כולם משתמשין בה
ביחד הרי הן כולן כשותפין לכל דבר:
ואמרי בפרק מי שמת כי אחד מן השותפין
או מן האחזין שנפל לאומנת המלך הריח
לאמצע / ה"ה האחד ונתרפא מתרפא מן
האמצע ואם ה"ה בפשיעתו מתרפא משל עצמו: שנינו בפרק
כל הנשבעין ואילו הנשבעין שלא בטענת בריא אלא אפילו
בטענת שמא השותפין והאריסין והאפוטרופין שמינו אותם
בית דין על היתומין דגרסינן בפרק הניזקין אמר שמואל חלכה
כאבא שאול שאומר שם מינה אבי יתומים לא ישבע / וכן
האשה שהיתה נותנת ונשאת בתוך הבית וכן הבית ומפרש
שם למה תקנו חכמי בהם שבועה מפני שאילו מורי היתר שכל
מה שיקחו מנכסי בעל המעורר דאוי הוא להם מפני שנשאתין
ונותנין וטורחים לפיכך תקנו חכמים שחייבין שבועה בטענת
ספק כדי שיעשו כל מעשיהם בצדק ובאמונה: ואין כל אחד
מאילו נשבע בטענת ספק עד שיחשוד אותן המשבעין בשתי
כסף שהן שתי מעין של כסף מלבד החורא

בחיובו כסף כדק ח'
הסוקים ושותפין
ד' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
הירושלמי ד' ח' ח' ח'
סוף ד' ח' ח' ח'
בספק דקלים ד'
ח' ע"ב

ב' ספק הריסין
כ"ב דתני רבי הניבא לסייעורא אבל אם
חשון כפחות מזה אין נשבעין: אני ראיתי
שהשיב רבינו יעקב בתשובה אחת שהמלוה לחברו למחצית
שכר אין יכול להשביעו בשמא שאינו מורר היתר לעצמו
שהרי נוטל כל שכר טרחו: הנא איזהו בן הבית שיש לו
להשביע בטענת ספק זה שמכניס פועלים ומכניס לו פירות
אבל בן הבית שאינו נושא ונותן אלא נכנס בגרלו וירצא בלבו
אינו יכול להשביעו מספק: הלוק השותפי והאריסין ונתגרשו
האשה ונפרד מעלין בן הבית ושתק והלכו להם ולא תבעו להן
מיד אינו יכול לחזור ולהשביעו בטענת ספק אבל אם היתר
לו טענת ודאי משביעו עליה ומגלגל בה כל מר שירצא וכן
אם נתחייב שבועה לארז זמן בין של תורה בין של דבריהם
כגון שנעשר לו שותף או בן בית פעם אחרת הרי זה יכול
לגלגל עליו שלא גזלתני בשותפות זו שבינינו ולא כשהייתם
שותפי או אריסי או בן ביתי וכן כל כרצא כוח שכך המסקנא
בנב"א ומגלגלין אפילו מדרבנן אף כספק דתניא רבי שמעון
בן יוחי ואמר בפרק קמא דקידושין מה שבועה האמורה בפנים
בבית הבחירה היא שבועת המטרה עשה בו ספק כדאי אף
שבועת ממון האמורה בחוץ עשה בו ספק כדאי ונראה לרבינו
יעקב שאין מגלגלין בטענת ספק אלא בדבר הדומה קצת
אמר כגון אריסין ושותפין וטורח שדגלים לדבר שאינו
מקפדת בזכות שהרי קינא לה ונכתרה: פסקו הגאונים וכן
פסק רבינו ג' שחששותפין שחלקו ונשאר להם חובות אצל
אחרים אינן יכולין להשביע זר את זר בספק שהרי חלקו
והזב שנשאר דבר ידוע הוא וכל מה שיפרעו יקח זר חלקו
זהו חלקו מן החוב וכן אם נשאר להם מעות בכיס וכבר ידעו
אותן ועדיין לא גטל כל אחד חלקו אין משביעין זה את זר
שהמעות כחלוקים הם וכן אם עשו חשבון כל השותפין ונשאר
לאחד מהם אצל חברו דבר קצוב וידוע אף על פי שעדיין לא
נשלח הרי חלקו אבל אם נשאר ביניהם כל שהו מן הפירות
ועדיין לא חלקו אותן ולא ידעו משקלן או שנשאר ביניהם צד
מן השותפול' שלא עשו בו חשבון ולא ידע אחד מהם כמה חלקו
ומגיעו הרי השותפות קיימת עדיין ומשביעין זה את זה: מי
שתבע חברו אחד הלוקר אינו יכול להשביעו אלא על ידי
גולגול' כמו שאמרנו אבל יש לו להחזירם סתם על מי שגזל
בלום

ד' ק' ת

ס' ט

ד' כ' כ

בג' ד' ח' ח

ס' ס' ס'

ס' ס' ס'

וכן בחי' ס' ס'

ב' ד' ח' ח

ס' ס' ס'

ב' ד' ח' ח

ס' ס' ס'

ד' ח' ח

כ' ח' ח

כ' ח' ח

ד' ח' ח

ד' ח' ח

ס' ס' ס'

ס' ס' ס'

כלום כשהיה שותפו או אריסו או בן ביתו ולא יודה במה שגזלו
גריסין בפרק מי שהיה נשוי אמר רב הונא שבי אחין או שני
שותפין שיש להם דין עם אחד ולא היה אחד מהן בעיר והלך
איתו שנשאר לדון עמו מעשיו קיימין כאילו עשאו שליח אבל
אם ישנו בעיר אריסין שניהם לבא :

דף טו

מן חלו בחיובין
דלעיל ט"ו

כל עמין זה עד סוף המזנה מתמכות הגאונים :

שותף

שטען על חברו שכך היה תנאי ביניהם והלא
אומר לא היה תנאי זה מעולם או שטען שהקין
שלי היה כך וכך והלא אומר אינו אלא פהודת מזה או שטען
שכבר נתתי לך מן השותפות והלא אומר לא לקחתי או שטען
סתחורה זו משלי והלא אומר משל אמצע וכן כל כיוצא בו
בטענות אילו הרשות ביד התובע בשבועה * כיצד אם רצה
התובע שלא ישבע השותף שבועת השותפין וישביעו היסת
על הטענה שכופר ברה ואומר לא היו דברים מעולם הרי זה
משביעו ואם רצה מגלגל עליו כל אילו הדברים בשבועה
השותפין ומשביעו בטענת ספק שלא גזלתני כלום כל ימי
והשותפות ושהיה בינינו תנאי כך וכך ושנו הסחורה שלך וכן
כל כיוצא בזה : התובע שותפו להשביעו שבועת השותפין
דזנתבע אומר כבר חלקנו וללא נשאר לך אצלי כלום והתובע
אומר עדיין לא חלקנו וללא עשינו חשבון או שאמר התובע
חלקנו על מנת להשביע אותך שבועת השותפין בכל עת
שנרצה ועדיין לא נשבעת ואתה מדחה אותי מיום ליום אינו
יכול להשביעו בטענת ספק אפילו אמר הנתבע כן חלקנו
ונשאר לך אצלי וההנשאר אינו לא הוב שוקף עליו או פקדון
והנחתו אצלי אף על פי שיש עדים שהיה שותפו אינו יכול
להשביעו בטענת ספק ואינו יכול להשביעו היסת שכבר חלקו
או שלא נשתתפו מעולם ואפילו על ידי גלגול שאין משביעין
היסת ולא מגלגלין אלא בטענה שאם יודה ברה שישלם ממון
וכזה הורו הגאונים בעלי הוראה : טען שעדיין שותפי אתה
ונשאר לי אצלך כך וכך והוא אומר חלקנו ולא נשאר לך אצלי
כלום או לא היית שותף מעולם הרי הגנתבע נשבע שבועת
היסת שאין לו בידו כלום ומגלגל עליו שלא גזלתני מעולם
ואינו מגלגל עליו שלא היית שותפי או שכבר חלקנו מטעם
שבארנו : טען שעדיין שותפין אנהבנוריש לי להשביעך בטענת
ספק והלא אומר לא נשתתפנו מעולם והביא התובע עדים
שחיה שותפו וחזר הנתבע אהב ואמ' חלקנו אין שומעין לו שוריי
והחוק כפרן לשבוע זו וישבע שבוע השותפין וכן כל כיוצא בזה :

מן הוא באלמני
דלעיל

הלכות עבדים

מצות

עשה לדון בדין קניין עבד עברי שנאמ' כי תקנה
עבד עברי וכן במשנה תורה כי ימכר לך אחר
העברי ועיקרי הלכותיו בספרי ובקדושין ומפרש שם כי
המקראות הללו מדברים במכרוהו כד בנתיבות ועוד יש עבד
עברי אחר שמוכר עצמו מפני דוחק שנאמר כי ימך אחרך עמך
ונמכר לך / ואינו רשאי למכור את עצמו ולהצניע את דמיו או
לעשות בהם סחורה או לקנות כלים או ליתן אותם לבעל חובו
אלא אם כן צריך לאוכלן בלבד / ואין אדם רשאי למכור את
עצמו עד שלא ישאר לו כלום ואפילו כסות לא תשאר אחר כך
ימכור את עצמו : שנינו בפרק היה נוטל בסוטה אין האשה
נמכרת כנגיבתה וכן אינה מוכרת את עצמה / וגם אמר בפרק
איוהו נשך שאינה קונה לא עבד עברי ולא עבד כנעני לרבנן
דרבן שמעון בן גמליאל מפני חשד : ואין הנר נקנה כעבד
עברי שנאמר ושם אל משפחתו מי שיש לו משפחה ומה

פ' ה' (ב' קדושין)
דף טו

ב' כ' כ' כ'
דף טו

דף כג

דף ע"א

דף ע"ב

למנו ס' כ' כ'
דף טו

שנינו במכילתיה דבין לרבי ישמעאל ובין לרבי עקיבא גר
נקנה לעבד עברי לשם מוכר בנר הבא על ברת ישראל
שמשפחת אם היא לו משפחה כך פי' מורי עבד עברי שמכרוהו
בית דין אין מוכרין אותו אלא לישראל ולגר ערקו וכן המוכר
עצמו אינו רשאי למכור עצמו לגוי ואפי' לגר תושב / ואם עבד
ומכר עצמו אפילו לעובדי עבודה זרה ואפילו לעבודה זרה
עצמה להטוב עמים ולשאוב מים הרי זה מכור שנאמ' או לעקר
משפחת גר / לעקר זו עבודה זרה עצמה שטופח לעיקר

מ' ט"ט
דף טו

כ"ק דף טו

כ"ג דף טו

כ"ד דף טו

כ"ה דף טו

כ"ו דף טו

כ"ז דף טו

כ"ח דף טו

כ"ט דף טו

ל' דף טו

מ' דף טו

נ' דף טו

ס' דף טו

ס"א דף טו

ס"ב דף טו

ס"ג דף טו

ס"ד דף טו

ס"ה דף טו

ס"ו דף טו

ס"ז דף טו

ס"ח דף טו

ס"ט דף טו

ק' דף טו

ק"א דף טו

ק"ב דף טו

ק"ג דף טו

ק"ד דף טו

ק"ה דף טו

משפחת גר / ואף על פי שעבד עברי וישא תלא כהונן מצוה
לפרדותו שלא ישמע בהן שנאמר אחרי נמכר גאולה תהיה לו :
אמרה תורה כי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשת' שלא תחא
אתה אוכל פת נקיייה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן
וגו' שות' יין חרש ויבסיפרי דורש כך מכשכיר ותושב יהיה עמך
אבל כי טוב לו עמך אינו לא סיפור דברי ואין אבה העכריות
ולא עבד עברי נוחנין אלא בזמן שיוכל
בנה כדאיאת בעלמך : עבד עברי שמכרוהו
בית דין נקנה בכסף ובשורה כסף ובשטר /
ועובר שש שנים מיום מכירתו ובתחילת
השבועי שלו יצא בן חורין ואם פגעה בו
שנת השמיטה בכלל השש שנים הרי זה עובד בה / אבל אם
פגעה בו שנת היובל אפילו נמכר שנה אחת לפני היובל
הרי זה יוצא לחירות שנאמר ושם אל
משפחתו וגומר דברי רבי אעזר בן יעקב :
המוכר עצמו יש לו למכור עצמו ליתר על
ש' הרי שמכר עצמו לכ' שנים ופגע בו יובל אחר שנה אחת
ררי זה יוצא ביובל שנאמר עד שנת היובל יעבד עמך : אחד
המוכר עצמו או שמכרוהו בית דין שחלה בין שחלה רצופי בין
שחלה חליים מקוטעים בין הכל פחות מארבע שנים עולין לו
למנין שש אבל אם חלה ארבעה חייב להשלי' כל ימי החולי
וכן הכורה אפילו שנה אחת חייב להשלים כדפרש' שם בפרק
קמא דקידושין / ואם פגע בו יובל יצא / במה דברים אמורים
בהלכה אבל בכרח אין היובל מציאו כדאיאת בירושלמי
דקידושין כח טעם זה ברשותו חזת אינו ברשותו כמרת דברים
אמורים שמשבין ימי החולי כשהיה חוליו כד שאינו יכול
לעשות מלאכה אבל אם לא היה חוליו כד אלא יכול לעשות
מעשה מחט אפילו חלה כל שש עולין לו : המוכר עצמו לגוי
אם לא נפדה אינו יוצא אלא ביובל שנאמר ואם לא יגאל באלה
יוצא בשנת היובל הוא ובניו עמו : הנמכר לגוי מסיק שם רב
ששת שאין לוח וגואל וגם אינו נגאל לחצאין / ואם לא חשינה
ידו לנאל עצמו קרוביו פודין אותו והקרוב
קרוב קוד' שנ דודו או בן דודו יגאלו ותנאו
כל הנאולה שבקרובים הקרוב קרוב קרוב
לא פדאוהו קרובים מעור' ביד כל אדם
לפרדותו שלא ישמע בגוים / וכשנפדה יצא לחירות בין פדאוהו
קרובים בין פדאוהו אחרים כרבי שנוכר שם בלשון וחכמים
אומרים : אחד המוכר עצמו בין לישראל בין לגוי ואחד שמכרוהו
בית דין הרי זה מגרע פדיונו ויוצא / כיצד הרי שמכרוהו
בששים ודמים ועבד ארבע שנים ומצאה ידו הרי זה כותן כ'
דברים לאדון ויוצא לחירות / וכן אם מכר עצמו בארבעים
דינרים לעשר שנים הרי מגרע ארבע דינרי לכל שנה שעברת
ונותן השאר כסף או שוה כסף ויוצא / וכן הנמכר לגוי מחשב
חדמים לפי השנים הנשארות עד שנת היובל שנאמר וחשב עם
קונו משנת המכרו לו עד שנת היובל / כיצד הרי שמכר עצמו
במאה ונשאר ליובל בשנת מכירה עשר שנים מחשב עשר לכל
שנה שעבד וגורע חרמים ומשיב שאר הכסף והוא תבואה וכל'
שנאמר כסף ממכרו בכסף הוא נגאל ולא בתבואה וכלים
ומעמידה

ס' מוקי לה רב
ב' כ' כ' כ'
דף טו

כ"ג דף טו

כ"ד דף טו

כ"ה דף טו

כ"ו דף טו

כ"ז דף טו

כ"ח דף טו

כ"ט דף טו

ל' דף טו

מ' דף טו

כ"ג דף טו

כ"ד דף טו

כ"ה דף טו

כ"ו דף טו

כ"ז דף טו

כ"ח דף טו

כ"ט דף טו

ל' דף טו

מ' דף טו

נ' דף טו

ואם כותבו לרב חסדא / ולרב חונא הארון כותבו: נמצאת למד שנקברו בשני דברים וקונה את עצמה בששה דברים כאשר בארנו: פו

מצות

עשה ליעד אמה העבריה שנאמר אשר לא יעדה והפדה ואם לבנו יעדה / ואם ייעד אותה הארון לעצמו או לבנו הרי היא כשאר הארוסות ואינה יוצאה באחד מכל אילו אלא במיתת הבעל או בגט / ומצות יעוד קודמת למצות פדיון: כיצד מצות יעוד אומר לה בפני שנים הרי את בקודשת לי הרי את מאורסת לי הרי את מיועדת לי הרי את לי לא ינתו בכסף מקנתך מפילו בסוף שש ואינו צריך ליתן לה כלום לדברי האומר שמעות הראשונות לקידושין ניתנו ונזהר בה כנהג אישות הלא מנהג שפחות / ואינו מיעדה לא מדעתה שכן משמע לשון יעדה / וכן מיעדה לבנו אם היה בנו גדול ונותן רשות לאביו ליעדה הרי האב אומר לה בפני שנים הרי את מקודשת לבני בכסף מקנתך: ואם שלש אלה לא יעשה לה שלא יעדה לו ולא לבנו ולא נפדית בגדעון כסף ויצאה חנם בהבאת סימני כאשר בארנו: אין אמה העבריה נמכרת אלא למי שיש לה עליו תפיסת קידושין / אף על פי כן רשאי למכור אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט שאף על פי שהם בלאו קדושין תופסין בהן: פז

מצות

עשה לעבד בעבד כנעני לעולם שנאמר לעולם בהם תעבדו וקונה את עצמו לחירות בכסף או בשטר או בראשי אברים: כיצד קונה את עצמו בכסף כנוף שנתן אחד לרבו מעות ואמר לו על מנת שיצא עבדך לחורו כיון שקיבל דרב כסף או שוה כסף יצא לחירות / וכן אם נתן לעבד מעות ואמר עמ שאין לרבו רשות בו לרב ששת ולרבי ארבעה עשר שתיצא בהן לחרות אם רצה הארון לקבל המעות יצא העבד לחרות ואם לא ירצה לא קנה המעות שלא נתן לו לא על מנת שיצא בהן לחרות / ובירושלמי גרסינן דעבד אינו מקבל מתנה מרבו לעצמו אבל מקבל מתנה מאחד לאחר ומאחד לרבו: כיצד בשטר כתב לו על הנניד או על החס

סע דף יח

בסוף דברי חזקוני

סע

סע

סע

סע

סע

סע דף יח

סע דף כב

דף ל"ג כל

הסוגיא

סע דף ס"ט

סע דף כב

סע דף ל"ד ובסוף

ההלכה בסוף דף

דעיונין דף מ"ו

דף ל"ד דלעיל

דף ל"ט ובסוף

דף מ"ו ובסוף

דף כ"ה דלעיל

דף כ"ה דלעיל

סע דף כ"ה

סע

דף כ"ה וכה

דף ט"ו וכל

הסוגיא

כותי / ועריכין כתיבה לשם המשוחרר עצמו / ואין נכתבים במחובר ואין עידיהן חותמין אלא זה בפני זה / והוא נישו נשיו ואח' שחרורו עבדים שוו למוליד ולמביא: כיצד כל השטר העולין בערכאות של גוים כשרים חוץ מגוים נשיו ושחרורו עבדים: וכל שטר שיש עליו אפי' עד אחד כותי פסול חוץ מגוים נשיו ושחרורו עבדים שהן כשרים בעד אחד / ישראל ועד אחד כותי והוא שיהיה הכותי חבר: ובזמן הזה בתקלקלו הכותיים והרי הם כגוים לכל דבריהם ואמר בירושלמי: כותאי דקסרי קלקלו מעשיהם והתירו להלוותם בריבית:

בתינוני דלעיל ל"ו
דף תלמוד כל הסוגיא
דף תלמוד כל הסוגיא
כל הסוגיא דף ל"ד וכו'
דף תלמוד כל הסוגיא
בסוף דף תלמוד ס"ו
דף כ"ב

בגט אשה הוא אומר וכתב לה לשמה ובגט שחרור הוא אומר או חופשה לא נתן לה: בגט אשה הוא אומר וכתב ונתן מי שאינו מחובר אל-האשה כתיבה יצא הכותב במחובר ואח"כ קוצץ שחרר מחובר קציצה ונתני ובגט שחרור הוא אומר לא נתן לה שלא יוצא מחוסר אלא כתיבה: ואחר גיטו נשים ואחר שחרורו עבדים אין חותמין עידיהם אלא זה בפני זה ובארנו זה בהלכות גיטין: וכיצד הם שווין למוליד ולמביא שהמביא גט שחרור בארץ ישראל אינו צריך לזמן בפניו בכתב ובפניו נחתם / ובחוצה לארץ אם אין עדי' מצויין לקיימו ואם השליח בפניו בכתב ובפניו נחתם זהו קיומו ואם בא הארון ועוד ער אחד כך אין משגיחין בו כמו בגוים נשיו / וכשם שאשה עצמה מכיאה גיטה ואינה צריכה לקיימו הואיל והגט יוצא מתחת ידה / כך העבד ששטר שחרורו יוצא מתחת ידו אין צריך לקיימו: גט שחרור צריך שיהא עניינו דבר הכורת בינו לבין אדונו ולא ישאר לאדון לו זכות לפי אם כתב לעבד עצמו וכספי קנוים לך חוץ ממקום פלוני או חוץ מטרילי פלוני אין זה כריתו והגט בטל ואין העבד משוחרר ולא קנה מן הנכס כלום וכן כל כיוצא בזה: בפ"ה הלכות א"ה יתעורר בן לוי המוכר עבדו לגוים יצא לחירות וכופין את רבו לחזור ולקנותו מן הגוים עד עשרה בדמיו / וכתב לו שטר שחרורו ויצא ואם לא רצה הגוי למוכרו אפי' בעשר בדמיו אין מחייבין אותו ביותר וכן שם תניא המוכר עבדו מארץ ישראל לחוצה לארץ יצא בן חורין וכופין אר"ת רבו שני לכתוב לו גט שחרורו ואבד דמיו / וכפניו מח קנמו כאן לוקח לבדו שאלו לא לקח זה לא יצא העבד חוצה לארץ: אמרינן במסכת יבמות פרק דהה"ל הקונה עבד מן הגוים סתם ולא רצה למול ולקבל כל מצות העבדים בגלגלים עמו כל יב חדש ואם לא רצה חנוך ומוכרו לגוים או לחוצה לארץ ואם התנה עליו העבד בתחילה שלא ימול הרי זה מותר לקיימו כל זמן שירצה בנייתו: וכן שלא רבי אמי בפרק השולח עבד שמוך לשם עבדות ואחר כך הפיל עצמו לגיטות ואין רבו יכול להוציאו לא בדמי ישראל ולא בדמי אומות העולם הרי זה מותר ליטול דמיו מן הגוים וכתב ובעלה בערכאות של גוים מפני שהוא כמציל מים: אמר שמואל המפקיד עבדו יצא לחירות ואינו צריך גט שחרורו ור' יוחנן אומר צריך גט שחרורו בפר' השולח / והלכה כר' יוחנן לגבי שמואל / ומסקינן בפ' דהה"ל / הלוקח עבד מן הגוים וקדם העבד וטבל בפני רבו לשם בן חורין יצא לחירות שלא בפני רבו צריך לפרש לפיכך צריך רבו לתקופו במים וכשיעלה מן המים ישים עליו דבר אחד לאמר תבני זה לא ביתי: ישראל שבא על שפחה כנענית אע"פ שהוא שפחתו הרי זה הלוי כנעני לכל דבר: וכן גר תושב או גוי שהוא כבוש תחת ידך או אחד משאר אומות יש לו למכור עצמו לישראל לעבד והרי הוא כעבד כנעני לכל דבר / וכן מוכר בניו ובנותיו שנאמר מהם תקנו וממשפחתם אשר עמם וגו' וכל אחד מאילו הרי הוא כעבד כנעני

ההלכה סע דף
כ"ה בתורה
דלעיל דף
מ"ד ע"ד

דף ל' דלעיל
לעיל דף
ת"כ ע"ד

סע דף ט'
סע דף ט'
בפ"ה דף ט'
סע דף ט' ובסוף
בפ"ה סע כ"ה הלכה

דף מ"ד

דף מ"ד

סע דף ט"ה

דף ט"ה

דף מ"ד

סע דף ל"ח

דף ל"ט

דף מ"ו ובסוף
דף מ"ו דף ע"ב

דף מ"ו דלעיל

בסוף דף דלעיל
בסוף דף דלעיל
בסוף דף דלעיל
בסוף דף דלעיל
בסוף דף דלעיל
בסוף דף דלעיל

הלכות השומרון

כנעני לכל דבר תניא בפ' האומ' אהר' מן האומ' שבא על שפ' כנענית שלנו הרי הבה עבד כנעני שנאמר אשר חולידו מארעכם אבל עבד שלנו שבא על אהר' מן האומ' הרי אין הבה עבד בפ' השולח אמר ריש לקיש גוי שקנה גוי לעבדות לא קנה גופו ואין לו בו אלא מעשה ידיו אף על פי כן אם מכרו לישא'א הרי גופו קנו לישא'א מותר לעבד בעבד כנעני בפרך ואף על פי כן מרת הסידות חוץ להיורת רחמן ולא יכבוד עהלו על עבד ולא יכהו לא כיד ולא כדברים לעבדות מסרו הכתוב ולא לבשת וידבר עמו בבחתי אף בשעת מריבה וישמע טענותיו וכן אמר איוב אם אמאם משפט עבדי ואמתי בריבם עבדי הלא בבטן עושי עשהו ויכוננו ברחם אח' חכמי הראשונים היו גותני לעבד מכל תבשיל ותבשיל שחיו אוכלין כדאמרינן בפרק אף על פי דהוה ספי בכל מינא ומינא ומישתעו אליהו כהדיה ומקרימין מוון והכמות והעבדים לסעודת עצמן שהרי אומר כעני עבדים אל יד ארוניהם וכעני שפחה אל יד גבירתה ונרסינן בירושלמי רבי יוחנן אכל קופר והיה לעבדו שתי חמרא והיה לעבדו וקרא עליה הלא בבטן עושי עשהו וגומר פי' קופר בשר השולח אמר רב יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה כאשר בארבו ומותר לשחררו לרברמצה ומצינו ברבי אלעזר שהלך לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה ושחרר עבדו והשילמו לעשרה וכן שפחה שהיו נוהגין בה כבהג הפקר כופין את רבה לשחררה להסיר תקלה ומכשול בדרך עמינו

בפרק חזקוני פ"ג

דף ל"ג

בפרק חזקוני פ"ג

דף ס"ג

בפרק חזקוני פ"ג

דף ל"ג

ס"ג

ס"ג

הלכות השומרון

עשה לרון בדין שומר חנם שנאמר בפרשת משפטים כי יתן איש אל רעהו ואמרינן במסכת בבא מציעא פרשה ראשונה בשומר חנם שפטר בו את הגנבה ואת האבדה נגנב או אבד הרי זה נשבע ונפטר שנאמר ונוכב מכית האיש וגומר ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו נאמר שליוות יד למטה שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו ונוכר נאמר שליוות יד למעלה ונקרב בעל הבית וגומר מה שליוות יד האמורה למטה שבועת אף שליוות יד האמורה למעלה שבועת גרסינן בפרך הגזל קבא ובפרך קמא דבבא מציעא אמר רב נחמן שלש שבועות משיעין אותו לשומר חנם שאמר שנגנב שבועת שלא פשעתי בה שבועת שלא שלחתי בה יד פירוש שלא שלח את ידו לעשות מלאכתו בשעה שנאנסה שאם לא נאנסר עדי אחר שהזויר חזר דינו להיות כבתחילה לרבי ישמעאל דפרך המפקיד דכותיות קיימא לן רבוקמינן סתם משנה כותיות ורבינו יעקב פירש שלא שלחתי בה יד כלומר שלא אכלתיה ומשיעין אותו שבועת את מפני שאינה בכלל שבוע פשיעה והשבועה שלישית שבועת שאינה ברשותו ואלו השלושה מגלגלי שבועה אחת והואיל ופטר הכתוב שומר חנם מנגבה קו מן האונס הגדולים כגון שבורה ושכמה ומתור והוא שלא שלח יד בפקדון אבל שלח יד בפקדון חייב כאונסין כיצד דרך השומרים דכל לפי הפקדון יש פקדון שדרך להשמו בחצר כגון הקורות וחאבנים ויש שדרכו להיבנות ויש שדרכו להיות כתבה ויש שדרכו להיות כקרקע כגון הכספים שאמרו רבותי בפ' המפקיד שאין להם שמיר לא שיטמנם כקרקע ויתן עליהם טפח עפר או יטמנם בכותל כטפח הסמוך לקורה אבל לא באמצע הכותל שמה יחפרו שם הגנבים ויגנבו ומסתמא מס הוא הדין לשונות כסף הזהב ואבנים טובות ומרגליות השומר שוביח פקדון במקום שאינו ראוי לו ונגנב משם או אבד אפילו כאנס שם כגון שנפלרת דליקה ונשרף כל הבית הרי זה פושע חייב לשלם ואמרינן בירושלמי ובתוספתא דבבא

בפרק חזקוני פ"ג

דף ט"ז

בפרק חזקוני פ"ג

דף ט"ז

בפרק חזקוני פ"ג

ס"ד

מציעא שאם הניח הפקדון עם שלו אם אותו מקו ראוי לשמירה פטור ואם אינו ראוי לשמירה חייב בשלו הוא רשאי אבל אינו רשאי בשל אחר ושוא מקו הראוי לשמירה שאם בירושלמי כגון כביפה של אבנים שמשמרת כנגיבה וזמן הדליקה שהרי כמעשה שנאמר בסמוך שפטר הפקדון לאמו משמע שחייב כשנתנם עם שלו וכשהניח הכספים בקרקע שומר חנם פטור מן הנגבה שאין כאן פשיעה ושומר שכר שמה חייב והדעת מכרעת בזה שאונס גמור הוא ופטור ואין לך מקום הראוי לשמירה יותר מזה ובפרק השואל שדעתה ללמוד שיתחייב שואל כנגבה ואבדה בקו משומר שכר ומקשה מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל בטוען שנגנבה כליסטים מוזיין הלא דעה לומר בטוען שנגנבה בקרקע תאמר בשל שחייב כנגבה בקרקע דין הוא שיפטר כנגבה ואבדה שהרי אם מסתם נגנבה פטור קל וחומר שיפטר כנגבה בקרקע אבל בליסטים מוזיין חייבו הכתוב בפירוש שנאמר או נשבר או נשבה או נאמר שם כי המפקיד אצל חברו כספים כערב שכתב בין השמשות אינו חייב לטרוח ולקבור אותם עד מוצאי שבת ואם נתאחר עד מוצאי שבת כדי לקבור הלא קברו ונגנבו חייב מעשה באחד שהפקיד מעות אצל חברו והניחם בצריף של ערבה והיו טבובי בעובי הקנים ונגנבו משם ואמרו חכמי אף על פי שזו שמירה בעולה לענין נגבה אינה שמירה כראוי לענין האש ומאחר שלא טמנם בקרקע או כותל בנין פושע הוא וכל שתולתו בפשיעה וסופו כאונס חייב וכן כל כיוצא בזה וכן גרסינן בפרק המפקיד והלמא תחילתו בפשיעה וסופו כאונס חייב ובפרק הפועלים מקשה אביי לרבה אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו כאונס הוא המפקיד אצל חברו בין כלים בין מעות ואמר לן לי פקדוני ואמר לו השומר איני יודע אבדה הנחתי פקדון זה הבתן לי עד שאבקש ואחזיר לך פסק שם כל לא ידענא פשיעתא הוא וחייב לשלם מיד כל המפקיד אצל בעל הבית בין כלים בין מעות על דעת אשתו ובניו וביתו הגדולים הוא מפקיד אבל אם מסר לבניו ולבנותיו והקטנים או לעבדיו בין גדולים בין קטנים או לאחד הרי זה פושע וחייב לשלם אלא אם כן הביא השומר שיני עדים שלא פשע עור אומר שם בפ' המפקיד מעשה באחד שהפקיד מעות אצל חברו נתנם השומר לאמו וחזביאם אבל לא שגבה אותם ונגנבו ואמרו חכמים אין השומר חייב לשלם מפני שנתנם לאמו שכל המפקיד על דעת בניו ובני ביתו הוא מפקיד ואעפי שלא אמר להם פקדון הם יש לו לטעון כש שהיא נהדרת בהם יותר אם הם שלי וכן אמו אין חייבת לשלם שהרי לא אמר לה שהן פקדון ואמרו חכמים ישבע השומר שאותם המעו הם עצמם שנתנם לאמו ותשבע והא שדחביאה אותם ונגנבו ופטור שניהם וכן כל כיוצא בזה מסאן אתה למד לכאורה שהשומר שמשר פקדון לאשתו ולבני ביתו והדעיק שהן פקדון ואלא שמרו כדרך השומרים שהן חייבין לשלם לבעל הפקדון ובעל הבית פטור שכל המפקיד על דעת אשתו ובני ביתו הוא מפקיד ואמר רבי יעקב ברין זה שאם פשעו בני ביתו ואין להם מה לשלם שחייב בעה לשלם שא"כ כל אדם שיפקידו אצלו פקדון יקחו אותו בני ביתו ואכלוהו ויפטר בסוף פר' החובל מי שהפקידו אצלו מעות של עניים או של פדיון שכוי ופשע בהן ונגנבו פטור שנ' לשומר ולא להלק לענין והרי הוא מפקד שאין לו תובע עור אמר רבא בפ' הגזל כתיב באו עלינו נגבים וקדם זה והגזיל עצמו במטק שכוי פטור שאין לך פדיון שכוי גדול מזה ב"א כשאין בטון זה מופקר לענין מקום זה או לשכנים אילו אבל אם הועני אילו או לשכני אילו והרי הוא קצוב להם לזה כך הוזה כך לתבע הרי זה ממך שיש לו תובעין וישלם אם פשע או ישבע שלא פשע כדרך כל השומרים עור

פ"ד דף קכ"ג ע"ב

דף ל"ג דף קכ"ג ע"ב

בפרק חזקוני פ"ג

דף ל"ג

דף ט"ז

בפרק חזקוני פ"ג

דף ט"ז

דף ט"ז

בפרק חזקוני פ"ג

דף ט"ז

בפרק חזקוני פ"ג

דף ט"ז

דף ט"ז

עוד פסק שם רב אשי המפקיד אצל חבירו ממון או כלים חשבונין ובאו עליו נגבים וקדם ונתן להם הפקדון להציל עצמו אם היה אמור שהוצא בעל ממון חייב שהוקתו שבגללו באו נגבין ונמצא זה מציל עצמו בממון חבירו ואם אינו אמור חזקתו שלא באו אלא בשביל הפקדון ופטור וכן כל כיוצא בזה: דף נב

רב נחמן בפרק דפועלים המפקיד אצל חבירו כלים או פירות וכאז נגבין ונגבון בפניו ואילו צווח היו באים בני אדם ומצילין אותם הואיל ולא צווח הרי זה פושע וחייב לשלם וכן כל כיוצא בזה: בפרק המפקיד שני שהפקידו אצל אחד זה כבנה וזה מאתים וכל אחד משניהם אומר אני הוא שהפקדתי המאתים והשומר אומר איני יודע ושבע כל אחד מהם שהפקיד מאתים כדון כל נשבע ונוטל ויתן לזה מאתים ולזה מאתים ומפסיד הרח מאח מביתו שהרי הוצא פושע שהיה לו לכתוב שם כל אחד על כוס שלו / לפיכך אם הביאו לו שנים כאחד הג' מאות בכרך אחד ובאו ונתבעוהו וכל אחד אומר המאתים שלי בותן מאח לזר ומא לזר והשאר יהיה מונח עד שיבא איהו או עד שיהל לחבירו שהרי הוא אומר להם כיון שראיתי שאינכם מקפידים זה על זה והבאתם ככרך אחד לא הטרחת את עצמי לידע ולזכור תמיד מי הוא בעל המאה ומי הוא בעל המאתים ואפילו בא לצאת ידו שמים אינו חייב יותר / וכמסקנא נבי עומד זה הדבר כמו שאומר בסוף הגמרא ומי אומר רבא כל בשתי כריכות הוה ליה למיודק: מי שהפקיד אצל חבירו כוס מלא זחובים ופשע בו ובעלים אומר מאתים דינרין היו בו והשומר אומר והאי דינרין היו בו אבל איני יודע כמה דומה דין זר למה שאומר בכ"ב מציעא ובשבועות מנה לו בידך והר"ח אומר חמשים אני יודע והשאר איני יודע הרי מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומתוך שאינו יכול לישבע משלם / אמנם בדון זה אני אומר שאין כאן אלא שבועה דרבנן מאחר שאינו מודה בדבר שבמניין כך וכך דינרין היו בו ומן השאר איני יודע / ובשבועה דרבנן אין אומדין מתוך שאינו יכול לישבע משלם / גרסינן בירושלמי מעשרה באחד שהפקיד שק צמר אצל חבירו ופשע בו המפקיד אומר כלי מילת יקרים היו בו והל"ח אומר שמלא סיגים אדורל היו בו ואמרו חכמים ישבע בעל הפקדון ויטול והוא שישעון דבר שזה אמוד בו או אמוד להפקידו אצלו בפרק המפקיד שומר חנם שאמר הריני משלם ואינו נשבע אמר רב הונא משיבעין אותו שבועה שאינה ברשותו חוששין שמא עיניו נתן בה / וזו הנאנוני שאם היה הפקדון דבר שכל מינו שוה ומצוי בשוק לקנות כמותו כמו פירות ויריעות פשתן וכל כיוצא בזה הרי זה משלם ואינו נשבע: אם השומר הא בית קמך אינו כשומר שכר ולא כשומר חנם / טען השומר שכך אמר והמפקיד אומר שלא אמר כך בתוך שיכול לומר שמרתי כדרך השומרים ונאנסתי נאמן לום בשבוע' שכך אמר: המפקיד אצל חבירו בעדים אין יכול השומר לטעון ולומר חזרתי ולקחתי ממנו או נתנו לי במתנה וכן מוכיח בשמעתא דאומן דאי איכא עדים אפי' אחד אפי' דברים שמתמן שהשאר אינו נאמן קו' יש עדים שהשאר אינו נאמן / לפיכך אם מת השומר מוציאין הפקדון עצמו מן היתומין כלא שבועה ולא עוד אלא שמוכיח בפרק הכולת בעניין כים שהפקידו בבית חסא כימי שבא ואמר כך וכך הפקדתי אצל אביכם נתן סימנין מובהקין ונמצא הפקדון כמו שאמר וגם הדיין היה יודע שלא היה זה חברת אמוד שהיה הפקדון שלו כשישי שני טעמים אילו ביחד יש לדיין זה לתת הפקדון לזר שנתן הסימנים והוא שלא ידע המפקיד רגיל ליכנס אצל זה שמת אבל אם היה רגיל ליכנס

כל הנוטל בהרהר

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

אצלו שמה של אחד הוא וחכיר הסימנין שלו אבל בטעם אחד לבדו פירש רבינו יצחק שלא יועיל: ביבמות פרק האשרה שלום מעשה באחד שהפקיד שוממין אצל חבירו בעדים ובא לתובעו ואמר לו החזרתים אמר לו המפקיד והלא כך וכך היה מדתם ויש לי עדים שזו המדה הפקדתי לך או הוא עצמו מודה דבר זה / והרי הם מונחים אצלך בחבית אמר לו שלך החזרתי לך ואילו אחרים הם ואמרו חכמים אין מוציאין מידו שמא אילו השוממין של שומר הם ואתרמי כך שבו המדה היו גם אילו שם אלא ישבע השומר בנקיטת הפץ שחזיר ויפטר: בעל הפקדון שתבע פקדונו ונתן לו השומר הפקדון ואם המפקיד אין זה פקדונו אלא אחר הוא או שלם היה ואתה שברתו ובעל הבית אומ' מה שהגדת כמות שהוא הרי הוא לפניך הרי השומר נשבע שבועת היסת כשאר כל הנשבעין שאין כל שומר נשבע שבועה שומדין האמורה בתורה אלא בזמן שמודה בעצמו של פקדון כמו שהמפקיד אומר / וטען שנגבב או מת או נשבע / כללו של דבר טוען לפטור עצמו מן התשלומין נשבע שבועת שומדין אבל אם אמר זו היא שהליתני או שהשאלתני או שהשכרתני או שנטלתי שכר על שמירתו והבעל' אומרים אינו זה אלא ארד או נשתנה ממנו שהיה השומר נשבע שבועת היסת או שבועת התור אם הודה במקצת / כיצד ק' סאין הפקדתי אצלו והשומר אומ' לא הפקדת אצלי אלא חמשים נשבע שבועת התורה מפני שחוד' במקצת לא משו' שבועת השומרי / כור של חצי הפקדתי אצרך והלח אומר כור של שעורין היה שהפקדת אצלי נשבע היסת כשאר כל הנשבעין בטענה זו: בפ' אלו מצואות מסקינן שמי שהפקיד אצל חבירו ספר תורה גוללו אחד לשנים עשר חדש ואם כשהוא גוללו פתחו וקורא בו מותר אבל לא יפתח בגלל עצמו ויקרא והוציא הדין לשאר ספרים ואם פתח ק"א בגלל עצמו הרי זה שולח יד בפקדון ונתייבב באונסין:

הפקיד אצל חבירו כסות של צמר מנענעה אחד לשלשים יום כדרך שאמרו באבדה וכן כל כיוצא בזה שזה הוכיח עליו משום השבת אבידה לבעלים: כ'ס דברים אמורים בפקדון שהלכו בעליו למדינת הים / אבל אם היו עמו כמותה הארץ הרי זה לא יגע בהן אף על פי שהוציא אחד דאמר רב נחמן ה"כ'ה כדברי חכמים שאומרים כך כ'משה: כל המזכר פקדון מפני שהוא אבד על פי בית דין הרי זה מוכר לאחרים ואינו מוכר לעצמו מפני החשד כרתניא ב'פרק המפקיד / והדמים יהיו מונחים אצלו ויש לו להשתמש בהן לפיכך הרי זה עליהם כשומר שכר אע"פ שעדיין לא נשתמש בהן: עוד שם מסקינן המפקיד מעות אצל שולחני או אצל חנוני אם היו צורדין והתוסין או קשורין קשר משונה הרי זה לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו או נגבבו אינו חייב באחריותן / ואם אינן חתומים ולא קשורים קשר משונה אף על פי שהם צורדים יש לו להשתמש בהן לפיכך הוא נעשה עליהם שומר שכר ואם אבדו חייב באחריותן נאנסו כגון שנאבדו בליסטים מזויין הרי זה הפטור דהלכתא כרב נחמן דאמר נאנסו לא / כמה דברים אמורים קודם שישתמש בהן אבל אחר שנשתמש בהן נתייבב באחריות ככל מלוח שבועלים עד שחזרום לבעלים כך פסק רב אלפס בשם רב האי גאון: המפקיד מעות אצל בעל הבית בין צורדין בין מותרין לא ישתמש בהן לפיכך אם נגבבו או נאבדו אינו חייב באחריותן והוא שישמירם בקרקע: גרסינן בירושלמי דמאן אמר רבי יוסי הדא אמרה הניתן מעורת לחברו לחזליפן ואבדן חייב באחריותן פי' דהוה ליה שולח יד בפקדון: גרסינן ב'פר' חזקת הבתים תנו רבנן אין מקבלין פקדונות מן הנשים והלא מן העבדים ולא מן התינוקות קבל מן האשה יחזיר לאשרה פירש ס' מצו' כב א זז i רבינו

ב"ח ס' ב"ה ועוד דף קטו ומה שכתב בעדים בתל' פ"ט

כל המכירה עד סוף ביטול סוף פ' הלעיל תמימות וחתומים גבול חזקת שבועת הדין פ' ח' ופ"ג

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

דף נב

ב"ח

ב"ח

ב"ח

ב"ח

ב"ח

ב"ח

הלכות שומר שבר ושכירות

רבינו יצחק דמשמע שאין הבעל יכול להוציא מיד הנפקד... רב אמר ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור... רב אמר ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור... רב אמר ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור...

דף ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

סוף הכריתות רלע"ל

דף ק"ח

ס"ט

דף ק"ט

מצות

פ"ב דף ק"ט

דף ק"ט

דף ק"ט

דף ק"ט

פשיעה בבעלים רב אמר ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור... רב אמר ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור... רב אמר ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור...

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

דף ק"ח

ס"ט

דף ק"ט

מצות

פ"ב דף ק"ט

דף ק"ט

דף ק"ט

דף ק"ט

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

כ"ח ס"ב כ"ב

בג"ל ס"ד ק"ב

צריך קניין ולא עדים כדאמר רבי יוחנן שם שבאונות הנאמר
 שבאמינו נמר ומשעבר נפשיה : טען זה שהיה שם תנאי והשומם
 אמר שלא היה שם תנאי נשבע השומר שבועת שומרים ומגלה
 בה שלא היה שם תנאי : טען שהפקיד אצלו וזה אומר לא
 אמרתי אלא הא ביתי קמך ולא נעשיתי לו שומר נשבע היסת
 שלא קבלו אלא בדרך זו וכולל בשבועתו שלא ביד ולא
 אבדו בידים ולא בגרם שגרם לו שיהא חייב לשלם : זה אומר
 השאלתיך או השכרתיך או הפקדתי אצלך והלך אומר לא
 היו דברים מעולם או שאם כך היה אבל החזרתי לך ונסתלקת
 וחמורה ולא נטארה התביעה בינינו הרי הנשבע נשבע היסת
 ונפטר : אפילו הפקיד אצלו בעדים אמרים שבועת שאין
 צריך להחזיר לו בעדים : כמה דברים אמורים כשלא היה שם
 שטר אבל המפקיד אצל חברו בשטר צריך להחזיר לו בשטר
 כדאיתא בפרק כל הנשבעין / ופירש רבינו
 יעקב ורבי משה ברא בשאינו רוצה לישבע כלל דלעיל
 אבל אם הוא רוצה לישבע נשבע השומר
 בנקיטת חפץ שהחזרתי מנו דאי בעי למיפר
 נאנסו / וכשם שאם טען שנאנס נשבע מן
 התורה בנקיטת חפץ כך אם טען החזרתי ישיבע קעין של תורה
 והואל ויש שטר ביד התובע וכן מוכיח בפרק המוכר את דבית :
 תניא בפ' האומנין איסי בן יהודה אומ' שומר שטען שנאנס אונס
 גדול כגון שכורה וכתה אם נאנס במקום שהעדים מצויין שם
 מצריכין אותו להביא ראיה על טענותיו שנאנס ויפטר אף מן
 השבועה ואם לא הביא ראיה ישלם שנאמר אין רואה שבועת
 השם תחיה בין שניהם הא אם רואה וביא עדים ויפטר או ישלם
 ואין כאן שבועה אבל טען שנאנס במקום שאין העדים מצויין
 בזה דבר הכתוב שישבע ויפטר והלכה כאיסי שכך אמר רבא
 שם על החייא חביאת דמייתבר בריסקתא דמחזא שנינו בפרק
 האומנין דמעביר חביית במקום למקום בשכר ונשברר דין
 תורה שישלם שאין זה אונס גדול והרי שכירה כנגיבה ואבירה
 שהוא חייב בהן אבל תקנו חכמים שיהיה חייב שבועה ומפרש
 רבא שישבע שלא שברה בכוחה שאם אתרו אומר ישלם אין
 לך אדם שיעביר חבית לחבירו לפיכך עשו בו שביות החבית
 כמימת הכהמה ושכירתה וכן הלכה אף על פי שרבי מאיר אומ'
 כך טע' וחולקין עליו למ' משמע שם שרבי יוחנן ורבא סוברין
 כמותו עוד שם בסוף הפ' מעשה ברבא בר רב הונ' ששכר לו בני
 אדם להביא לו חבירא אהת ושברוהו בענין שראוי להתחייב
 ולקח סרב' שלהם ובאו לפני רב וצוה לחזור להם הסרב'ל
 למען תלך בדרך טובים התחילו ללכות שכל היום טרחו ולא
 דריוהו דבר ואין להם מה לאכול וצוה רב ליתן להם את שכרן
 משום אורחות צדיקים תשומר : שנינו בפרק הפועלין רועה
 שבאו זאבים וטרפו ממנו אם היה הזאב אחד אין זה אונס אפילו
 כשעת משלחת זאבים אליבא דרבנן ואם היו שני זאבים הרי זה
 אונס על זה נאמר אם טרף יטרף וגומ' / ליסטים מוזיין הרי זה
 אונס אפי' היה הרועה מוזיין וכו' לו ליסטים מוזיין הרי זה אונס
 שאין הרועה מוסר נפשו בליסטים עוד שם אמ' רבא רועה שמצא
 גנב והתחיל להתגרד בו להראות לו שאינו חושש ממנו ואל' הרי
 אנו במקל פל' כך וכך רועי' כך וכך כלי מלחמ' יש לנו ובה אותנו
 וליסטים ונצחו ולקח מהם הרי הרועה חייב שפשע בהתגררותו
 בו כאילו הוליד את הבהמה למקום גדודי חיות ולסטים : אמר
 רבא רועה שהיה יכול להציל חטופ' או השבוייה ברועי' אחרים
 ובמקלו ולא עשה הרי זה חייב אחד שומר שכר ואחד שומר חנם
 אלא ששומר חנם קורא רועה וכו' מאלו מקלות בחנם ואם לא מצא
 פטור אבל שומר שכר חייב לשכור הרועים והמקלות עד כדי
 דמי הבהמה כרי להציל אף על פי שבדמים האילו יכול לקנות
 בהמה אחרת טורח הוא לחזור ולקנות וגם כוח לו באותה בהמה
 כב ב 22 ii שכך

החובל בחייו ארכי של ציקה ואתה לפוטבדיא אפקדיה
 רב יוסף בהרי הוא גברא פשע בה אתו גבני וגבוה ובעי אכוי
 למפטריה משום שנאמר לשומר ולא להלק לעניים משמע
 שאתם שנמעטו מכוח זה המקרא אפילו מפשיעיה בתמעטו
 להפטר : ועוד אמרו שהיה יכול לשנות שואל אינו משלם אם
 נאנסה ואם שאל בירך ונשרף באונס פטור שהרי שואל הוקש
 לשומר שכר כדדרשינן בפרק השואל וכי ישאל וזו מוסף על
 ענין ראשון ושנה בשומר שכר אינו משלם כנגיבה ואכידה
 והוא הדין לשואל באונסין ועוד מפני זה לא
 שנה שאין שאלה בוקדש אבל רבינו משה
 פסק שכל פושע מזיק הוא חייב לשלם :
 אמנם בירדשמי דרשינן כי יתן איש אל
 רעהו עד שתהא תביעה ונתינה שרין כגדול : גרסינן בפרק
 מרובה אמר רבי אלעזר כדרך שתקנו משיכה בלקוחות כך
 תקנו משיכה בשומרים : ותניא כותיה בפר' השואל ואין הלכה
 כרב הונא שאומר שם גבי שאלת קודדום לא בקע בו לא קנאו :
 שנינו בפרק האומנים האומר לחברו שומר לי זה ואמר לו הנח
 לפני הרי זה שומר חנם ובגמרא מוכיח שאם אמר לו הנח לפניך
 או הנח סתם שהיא בעיא שלא נפשט / והוא הדין אם אמר לו
 הרי הבית לפניך כדאיתא בפרק ההוב אינו לא כשומר חנם
 ולא כשומר שכר ואינו חייב שבועה כלל / אבל בתקנת הגאונים
 מהיר' על מי שלקח הפקדון שלו ולא יחזירו
 לבעלים : אחד המפקיד או המשאיל או
 המשכיר את חברו בעדים או שלא בעדים
 משפט אחד להם כיון שהודה זה מפני עצמו
 ששטר לו או ששאל ממנו הרי זה נשבע
 שבועת השומרים שאין אומרים מנו לפטור
 מלשלם : משיבות שלמות מצוינו במסכת
 שבועות שבענין הפקדון דמודה מקצת
 חייב וכופר הכל פטור
 כל שבועת הדין כי והיא דסלע הלויתני
 רף מג
 ע'ליו דבעל המשכון תובע וכי והיא דמנור
 בת עשרה ליתרון וכי והיא דעשר נפנים טעונות מסרתי לך
 ומה שאנו אומרים בפרק הגזול לדברי האומר עירוב פרשיות
 כתוב כאן וכי הוא זה הכתוב בפרשת שומרים שאנו למדין
 ממנו שלא יתחייב בשבועה כי אם בהודאה במקצת אמלוח
 הוא דכתיב אפרשת ואם כסף תלוה את עמי גם אמלוח רוצה
 לומר כי מלוה ופקדון דין אחד להם / לפיכך אין להעמיד דבר
 זה אלא כשענת הטוה לשניהם כגון לא היו דברים מעולם או
 החזרתיו לך כזה לא יתחייב בשניהם אלא אם כן הודה במקצת
 אבל כשענה דנאנסו שאינה פוטרת במלוח היר' מתחייב
 בפקדון בלא שום הודאה מפני שאין שייך כאן דברי רבא
 שאומר מפני מה אמרה תורה מודה במקצת השענה ישבע
 חוקה שאין אדם מעיז פניו וכו' כי כשענת נאנסה מעיז ומעיז
 לפי שאין חברו מוכר בשקר והוא מר' שאומר התלמוד בפרק
 המוכר הבירא ואי אמר לו נאנסו לא שבועה בעי אבל לרמי
 בר חמא שאומר בפרק השואל ובפרק קמא דרבא מציעא אין
 עירוב פרשיות כתוב כאן אף כשענת נאנסו צריך הודאה ולא
 יתחייב כי אם בשלש פרות באחת כופר ובאחת מודה ובאחד
 אומר נאנסה ואין הלכה כמותו שהרי סוגית התלמוד חולקת
 עליו כדברי רב עמרם ורב חסדא בפרק המוכר את הבית וגם
 בתחילת מסכת סנהדרין מעמיד כתם משנתנו כדברי האומר
 עירוב פרשיות כתוב כאן : שנינו בפרק הפועלים מתנה שומר
 חנם להיות פטור משבועה והשואל להיות פטור מלשלם וכן
 תניא שמתנה בעל הפקדון על שומר חנם ושומר שכר להתחייב
 בכל כשול' שכל תנאי שבמכון או בשבועה של ממון קיים ואין

בזיתו ל' כ' חסדי
ד' י' זכור כל הקני

בכרן כל הכנסת
דף ת

דף ת
כ"כ דלעיל

דף פ
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

מכונן לקח בסי
דף רב ע"ל

כל שבועת הדינים
דף ל' ע"ל ותבואה
לקח במחון ע"ל דף
דף ע"ט

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

דף ט
כ"כ דלעיל

הלכות שכירות

שכר זורגל בהולמדה במנהג ביתו וחדר הלוקח שכר מבעל הבית ואם לא עשה כן והיה לו לשכור ולא שכר הרי זה פושע וחייב: תניא בפרק הפועלים ומפרש לה אביי כן רועה שהביח עדרו וכו' לעיר בין בעת שדרך הרועים ליכנס בין בעת שאין רועה הרועים ליכנס וכו' ואם חסדו אין אוטרים אם היה שם אינו מציג אלא אוטרים אותו אם היה יכול להציג אפילו על ידי רועים ומקלות פושע הוא וחייב ואם לאו פטור: עוד שם מעשה ברועה שהעביר הבהמות על חנוט והחפרה אחרת לחבירתה ונפלה לשיבולת הנחר וכאן לפני רב פפא וחייבו שהיה לו להעביר אותה אות שאין השומר נוטל שכר אלא לשמוי שבידו מעולה וכעין גניבה ואבידה היא זו אל הרועה לרב פפא ידעת בכך אמתך שיכול לעשות כן אל כבר ועקן הרועים הראשונים על כך מפני שנביכה ואבידת קרובות לאנסם והיו רוצים להפטר ולא מצאו מי שמשגיח בעקפתם וכפסק זה סבורים שם רב הסדא ורבה בר רב הונא ואין הליכה כרבה שפוטרו שם הרועה מטעם אונס: בפרק האוננים מעשה באחד שהשכיר חמור ואמר לו אל תלך בדרך נחר פקוד נחר פקוד וכו' וכו' החמור אלא בדרך נרש דלית בה מיה הלך בדרך נחר פקוד וכו' החמור ולא היה שם עדים באיזה דרך הלך אלא הוא מעצמו אמר בנחר פקוד הלכתי ולא היה שם מיס אלא מעצמו מת ואמר רבא הואיל ויש שם עדים מעודים שהמים מעוין שם בנחר פקוד חייב לשלם שהרי שינה על דעת הבעל ומה לו לשיקר במקום עדים לא אמרי: שנינו עוד שם ומפ' לה רבא השוכר את הכרם להביא עליה מאת ל' יטוין של חמיסין והביא מאתים ל' שטרין של שערין ומתה חייב אעפ"י שמשקלו של זה כמשקלו של זה מפני שהנפת קשה למשאוי והשעורים יש להם נפת וכן אם שכר להביא עליה תבוא והביא כמשקלה תבן אבל אם שכרה להביא עליה שערין והביא כמשקלה חמיסין ומתה פטור וכן כל כיוצא בזה: עוד תניא שם שם שכר את הכרם לרכוב עליה איש לא ירכיב עליה אשה שכל לרכוב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה שירצה בין גדולה בין קטנה ואפי' מעוררת שהיא מניקה: מוכיח שם במשנה ובדרימא שהשוכר את הבהמה לשאת עליה משקל ידוע: ואוסף על משאו אם הוסיף חלק אחד משלש' על השיעור שפסק עמו וכתה חייב פירות מכאן פטור אבל גותן שכר התוספת בבימינה לאותה הדומה ואם הוסיף חלק אחד במל' כמה שדרכה לשאת ומתה או נשכרה חייב: וכן ספירי שהוסיף כח אחד משלשים על משאה ומכרה חייב לשלם רביה וכו' והלף שהוסיף על משאו קב אחד והזק במשאו זה חייב בקונו ומפרש רב אשי אף על פי שהוא בן דערת ודרי הוא מניש בכונד המשא עליה על לבו שכא מתמת הליו הוא זה המוכר: שנינו עוד שם בפרק האוננים ומפרש לה שמואל כן שהלכר כמותו כדיני השוכר את הבהמה והבייקת וזאת שנתעורה או שהתליעו גדליה או נשתתתה או נלקחה לעבודת המלך אף על פי שאין סופרת לחזור בתוך ימי השכירות אם נלקחה ורך הליכתה הרי המשכיר אומר לשוכר הרי שלך לפניך שמואל גרם וחייב ליתן לו שכרו משלם ואם לא נוטלה בדרך הליכתה חייב להעמיד לו חמור אחר אף על פי שסופו לחזור בתוך זמן חייב השכירות מכל מקום אין לו להמתין עד שתחזור: והביא אמר רבי שמעון בן אלעזר כדא שאם חלתה או נשתתתה שאומר לו הרי שלך לפניך כששכרתי לטאר עליך משאוי שאיפשר להשליכו בלא הקפדה אבל אם שכרה לרכוב עליה או לטאר עליה כלל זוכית וכיוצא בהם חייב להעמיד לו חמור אחר אם שכר ממנו חמור כסם ואם לא העמיד יחזיר השכר ויחשב עמו על שכר מה שהלך בה: מתה הבהמה או נשכרה בין שנשכרה שם לשאת בין שנשכרה לרכוב שישת התלמוד כך הוא שאם אמר

ס' כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט

חמור סתם אני משכיר לך חייב להעמיד לו חמור אחר או יחזור לו כל שכרו אמר לו חמור זה אני משכיר לך וכתה אם יש כדמיח לוקח יקח לשכור ושכור חמור אחר כשמואל שאומר שאין להושי לכליני הקרן של ברבית המשכיר: בפרק אילו מצטאות אמר אין השואל רשאי להשאיל אף בכפר תורה ואין השוכר רשאי להשכיר: עוד תניא בפרק האוננים ומתקן בה התלמוד חולקין אילו השוכר את הספינה ופרקה בהני דורך גותן לו שכר מל הדרך ואם מצא השוכר מי שישכיר אותה לו עד במקום שפסק לו השוכר ישכיר ויש לבעל הספינה עליו דין תשלומי רפתא דספינה פירוש שהספינה מתרועעת בהכנסת חבילות וכו' וזאת חבילות אבל פרקא לטעניה: כגון ופי רבינו חננאל כגון אם נכר כל הסחורה שבספינה לאיש אחר בחצי הדרך ויגר הוא ועלר הלוקח נוטל שכר חצי הדרך מן הראשון ושכר חצי הדרך מן האחרון ויש לבעל הספינה עליו תרועמות מפני שגורם לו לסבול דעת איש אחר שעדיין לא הרגל בו זנס צריך לטרחה ולמשוך בחבל הספינה שתראה כסוכה לשפת הנהר עד שיצאה ויכנס האחר וכן כל כיוצא בזה: בפרק האוננים ככאן פסק רבינו משה שהמשכיר ביד לחרו עד זמן קצוב ורצה השוכר להשכיר את הבית לאחד עד סוף זמנו משכיר לאחרים שהן כמניין בני ביתו ואם היו ארבעה לא ישכר להמששה שלא אמרו חכמים אין השוכר רשאי להשכיר אלא במשלשין שהרי אומר לו אין רצוני שירא פקדוני ביד אחר אבל בקרקע ובספינה אין אומר כן וכן פסק אם אמר לו נעל הבית לשוכר למה תטרח ותשכיר ביני לאחרים אם לא תרצה לעמוד בו יצא והניחיה ואחר פטר משכירתו אינו יכול להשכיר ולא חזו שזה בלא תמנע טוב מבעלת עד שאתה משכירו לאחד החו לזה ביתו: בפרק האוננים ע"פ תניא שם השוכר את הספינה וטבער בחצי הדרך משום דבי נתן אמרו אם נתן ל' יטל ואם ל' נתן לא יתן כפיא עסקין אילימא בין סתם דספינה זו אם נתן לא יטול אמאי וליבא הא חמרה הבא ספינתך אלא כיון זה וספינה סתם אם לא נתן ל' יתן ולימא ליה הא ספינתך הבא חמרה כתב רב אלפס אפילו הכי אינו דוכה בא טעון לבא ריקס אמר רב פפא אי אתה מצא לא ביין זה וספינה זו אבל ביין סתם וספינה סתם חולקין בסוף פר' השואל מסקין כו' אם אמר לו בית זה אני משכיר לך ואחר שהשכירו לו נפל אינו חייב לכנותו לא מחשב עמו על מרד שנשתמש בו ומהוזה לוי שאר השכור ואין דומה דין זה לחמור שבארנו למעלה שהרי חמור שמת אין הנבלה עומדת לחזור ולהיגר כמו שהייתה אלא למכירה ולדמים עומדת הילכך אם יש כרטיה ליקח יקח לשכור ישכור אבל בית שנפל אינה עומדת ל' למכירה ולא לדמים לא להוסיף יציאו וליחזור ולכנותו ככתחילה חולכך בית זה בעוד שהיו קיים השכיר לך אבל אם סתרו חייב להעמיד לו בית אחד או ישכור לו כמותו: וכן אם חזר אחר שהשכירו לזה והשכירה או מכרו לגוי או אנס שהפקיע שכר הראשון הרי זה חייב להשכיר לו בירא אחר כמותו וכן בפרק ל' דלעיל כל כיוצא בזה: השכיר לו בית סתם ואחר יבא לו ס' ק' יט' שנתן לו הבית נפל חייב לכתותו או יתן לו בית אחר ואם היה קטן מן הבית שנפל אין השוכר יכול לעכב עליו וחייב שיהיה קרוי בית שלא השכיר לו אלא בית סתם ולא אמר לו בית כו' אני משכיר לך: פסק דבבא כ' תרא דמשכיר בית לחבירו בכירה גדולה משתמש בו ויחזור וכתוליה עד ארכע אמות ונתרביץ הוצר וברחבה שאחרי הבית ומקום שנהגו להשתמש בעובי הכתלים משתמש בהם וכל אילו הדברים חולכים אחר דמנהגים הידועים להם בכבא מציעא פרק השואל תר' המשכיר בית לחבירו חייב להעמיד לו דלתות ולפתח לו חלונות

ס' כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט

הלכות שכירות

קעג

הלונג שנתקלקל ורחוק התקרה ולסמוך את הקורה שנשברה
ולעשות לו נגר ומנעול וכל כיוצא באלו הדברים שהם מעשר
אומן והם עיקר גדול בשיבת הבתים והחצרות והשוכר אותו
חייב לעשות מעקה ומזוזה ולתקן מקום המזוזה משלו וכן אם
רצה לעשות סולם או מרזב או להשיח נגן
הרי זה עושה משל עצמו: עוד טעם המשכיר
הצרו סתם לא השכיר הרפתך שכרו והובל
שבחצר הרי הוא של שוכר לפיכך הוא
מטפל להוציאו ואם יש מנת הולכים אחר המנהג ברא
שהיו הבחמות שעשו הובל של שוכר אבל אם היו הבחמות של אחרים
הובל של בעל החצר שהצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אעפ
שהיא שכורה ביד אחר: אמרי בירושלמי המשכיר בית או חצר
או מרחץ או חנות או שאר המקומות עד זמן קצוב הרי זה כופהו
לצאת בסוף זמנו ואינו ממתין לו אפילו שערך אחרת שכן לו
בית סתם ללינה אין לינה פחות מיום אחד לשביתה אין פחות
משני ימים לנישואין אין פחות משלשים יום: עוד טעם המשכיר
לחברו בירך סתם אין יכול להוציאו עד שידועו שלשים יום
מקודם כדי לבקש מקום ולא יהיה מושלך בדרך ולסוף
השלשים יצא ברא בימות החמה אבל בימות הגשמים אין יכול
להוציאו מן החג עד הפסח ברא בעיירות אבל בכרכים אחד
ימות החמה ואחד ימות הגשמים צריך להודיעו שנים עשר חדש
מקודם וכן בחנות בין בכרכים בין בעיירות צריך להודיעו
שנים עשר חדש מקודם: כלשם המשכיר חייב להודיעו כך
השוכר חייב להודיעו מקודם שלשים יום בעיירות או מקודם יב
חדש בכרכים כדי שיבקש שכן ולא ישאר ביתו פנוי ואם לא
הודיעו אינו יכול לצאת אלא יתן השכר: אף על פי שאין
המשכיר יכול להוציאו ולא השוכר יכול לצאת עד שידועו
מקודם אם הקורו הבתי יש למשכיר להוסיף עליו ולומר לשוכר
או שכור בשוה עד שתמצא או תצא וכן אם הוזהר הבתים ש
לשוכר לפחור מן השכר ולומר למשכיר או שכור לי כשער
של עכשיו או הרי ביתך לפניך: נפל הבית של משכיר שהוא
דר בו הרי זה יכול להוציאו השוכר מביתו ואמר לו איני רוצה
שתהיה בביתו בפנים ואני אוהב בחוץ:
כשם שבתנה אדם כל תנאי שירצה במקח
ומכר כך מתנהג בשכירות שהשכירות
מכירה לזמן קצוב הוא וכל שממכרו בנכסיו
ממכר שכירותו שכירו וכל שאין לו למכור
כך אין לו לשכור אלא אם כן יש לו פירות
בלבד מאות קרק' הרי זה שוכר ואינו מוכר:

חבילו כאלפי ספר
החולק דף ק"ח
בכ"א דף ס"ג
ק"כ ע"ב

ברך ק"ח רלע"ל
כל הקונא

דף ק"כ כל
הקונא

ברך ק"ג

המשכיר בית לחבירו כשטר לו שנים ואין בו זמן השוכר אומר
עדיין לא עבר זמן השטר אלא שנה והמשכיר אומר כבר שלמו
שני השכירות ושכנת עשר שנים על השוכר להביא ראיה ואם
לא הביא ישבע המשכיר שבוטעה היסת ויוציאו כרב נחמן
שאומר קרקע בחזקת בעליה עומדת ואם יש בו זמן ואומר
השוכר פרעתין ממשה שנים אומר טעם שנאמן מי שהכניס
פירותיו לבית חבירו שלא מדעתו או שהשעוה עד שהכניס
פירותיו והניחם והלך יש לבעל הבית למכור לו מאותן פירות
כדי ליתן שכר הפועלים שמוציאין אותו ומשליכין אותו בשוק
כדפסיק רב הונא בר יהודה דרבי יהושע בפרק השולח ומדת חסידות
הוא שיודע לבית דין וישכרו ממקצת דמיהם מקום משום
השבת אבירה לבעלים אף על פי שעשה שלא כהוגן: שנינו
בפרק הפועלים השוכר ארבעה הפועלים ואמר להם לחשבים
ולהעריב מקום שנתנו שלא לחשבים ולהעריב אינו יכול לבפן
מקום שנתנו לזון יזון לספק בתמרים או בגרונרו וכיוצא בזה
לפועלי יספק הכל כמנהג המדינה ואמר: עלה כיושלמי זאת
אומרת מנהג מבטל הלכה תביא טעם השוכר את הפועלי ואמר
לו כאשר וכשנים מבני העיר רואין פחורת שבשכירות ויתר
שבשכירות ושמין ביניהם חילוקין מכאורם יש בפר' הא' מנין
בענין השכירות ואילו הן אמר לשהו צא ושכור לי פעלים
בג' וחלך ושכרן בראם אמר להם השליח שכרם עליו נתן
להם ארבעה ונטול מבעל הבית ג' ומפסיד מביתו אחד אמ' להם
שכרם על בעל' נתן להם בעל' כהולכו המדינה / ה'ה במדינה
מי שנשכר בשלשומי שנשכר בארבעה אינו נתן להם אלא
שלישה ויש להם תרעומת על השליח: כמה דברים אמורים
בשאין מלאכתן ניכרת אבל אם היתה מלאכתן ניכרת והרי הוא
שוה ד' נתן בעל הבית ד' שאילו לא אמר להם שלחוד' לא
טרחו ועשו שוה ארבעה: אמר לו בעל הבית שכור לי בד' והלך
השליח ושכר בג' אף על פי שמלאכתן שוה ד' אין להם אלא ג'
שהרי קבלו על עצמן ויש להם תרעומת על השליח: אל בעל'
בג' והלך השליח ואמר להם בד' ואל כמה שאמר בעל' אין דעתם
אלא שיתן בעל הבית יותר מארבעה אם אמרו כן לשליח דעתם
אעילויה ולא לפחות מארבעה ולעולם נוטלין ד' ומדבר כשאמר
השליח שכרם עלי שאם היה אומר שכרם על בעל הבית לא
ישלו לעולם אלא שלישה שהרי סוגיות התלמוד מדברת כשאין
מלאכתן ניכרת מה היא שוה כגון בחפורה
בזמכות ס' ב"ה
מלאכה מים וכן פי' ר"א איש רומי: אמר לו
בעל הבית בד' והלך השליח ואמר להם בג'
זאמרו לו כמה שאמר בעל הבית אף על פי שמלאכתן שוה
ארבעה אין להם אלא שלישה כי בעיא ה' שם אם נאמר ששמעו
שלישה וקבלו עליהם או נאמר שסומכין על
דברי בעל הבית ולא איפשיטא הילכך
המחזיק בממון עיקר: תביא ומפרש לח
פ' באשי כן השוכר את הפועלי והשעו את בעל הבית מפרש שם
שהשעו שחזרו וטעמו זה על בעל הבית הטעמו
אותם אין להם זה על זה לא תרעומת: פי'
הרב רבינו יצחק בר רבי מרדכי שמיר חזר
בו בעל הבית ואחר שחזר בו היו יכולים
להשכיר עצמן למקום אחר שחזרו אחד משכירים שאם לא היו
יכולין להשכיר עצמם למקום אחר נתן להם כל מה שנתבטלו
על ידי אותו היום דקיימא לן כרבי מאיר דדאין דינא דגרמי
דלקמן נמי אמרינן גבי ספינה אי דלא משכח לאוגרי כולי
אנרא בעי למיתב ליה ונראה דלאו דוקא כולי אנרא דאינו
דומה הבא טעון לכת דיקס) ברא כשלא חלכו אבל חלכו חמרים
ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שדה כשהיה לחה או ששכרן
לחפור השדה ומצאו שנתמלאה מיסאם ביקר בעל הבית
ספ' מען כ"ב ג' 22 iii מלאכתו

ס' דף ק"ג ומתו
הקונא כתי' ס'

ס' דף ק"ב
ברך ק"ג

רף ק"ב

רף ס"ב

ס' דף י"ב
בכרך הפועלים
רף ס'

ברך ע"ג

ס'

ס'

ס'

ס'

ס'

רף ע"ג רלע"ל

וכן נחום ס' ב"ה
אין להם עיון ס'
בתקפת סוג' אינו

כס' הנחל קמ"א דף ק"ג
בכרך האומנים
רף ע"ט

בכרייתא רלע"ל

הלכות שכירות

מלאכתו מבקעב ומצאור ציורכר פועלים אין לפועלים כלום
מה ביה לעשורת ואם לא ביקר נותן להם שכרם כפועל בשל
שאנו דומה חבא טעון לבא דיקן ועושה מלאכתו ליושב כהל
במה דברים אמרי שלא התחיל הפועל במלאכה אבל התחיל
הפועל במלאכה וזוהר בו בחצי היום אמר

כחם אין זה
ברך לו רעיל

רב יחזור שנאמר כי לי בני ישראל עבדים
ולא עבדים לעבדים (ולמעלה מוכר
בשכירות וכן מוכר בקבלות) וכיצר דין
הפועל שהור בו אחר שהתחיל שמיין מה שעשה ונושל ואם הוא
קבלן שמיין לו מה שעתידי לעשות בין שהחלו בעוד ששכר בין
לא החלו בין שהחלה מלאכה אחר כך בין לא החלה שמיין להם
מה שעתידי לעשות שפוסק רב דלכה כרבי דוסא בקבלן וכרבנן
כפועל כיצד קיבל כמנו קמה לקצור בשתי סלעים קצר הצייר
והניח הצייר בנד לארנו כל סלעים ארנו חציו והניח חציו שמיין
לו מה שעתידי לעשות אם היה שהולך דיברים נותן לו שקל או
זמור מלאכתו ואם היה הנשאר יפה שני דיבורי אינו נותן להם
אלא סלע שחרי לא עשו אלא חצי מלאכה במה דברים אמורים
בדבר שאינו אכדי אבל בדבר שהוא אכדי אם ימתין עד שימצא
פועלים בכדי שכר הרגיל מוכיח במשנה ובברייתא שאמר

הן עה והכריח
ס כל המוכר בדין על
דין האומן בדין ע

פועל ואחד קבלן אין יכול לחזור בו אלא אם כן נאנס כנון
שחלה או שמע שמת לו מת ואז יפרע לו כנגד מה שעשה ואם
לא נאנס וחזר בו שכר עליהם או משען כיצד משען אומר להם
סלע קצצתי לכם באו ושלו שנים עד שיגמרו מלאכתן ולא יתן
להם אלא מרה שפסק תחילה ואפילו נתן להם השתים מהחור
ביום התוספת כיצד שוכר עליהן שוכר פועלים אדרי וגמרון
מלאכתן שלא תאבד וכל שיוסיף לאילו הפועלים האחרים על
מרה שפסק לראשונים נוטל מן הראשונים ועד כמרה אמר רב

כדי עה
בכריחיה רעיל

בחבן עד כדי שכרן של ראשונים ואם היה להם מקום תחת ידו
תניא שוכר להשלים המלאכה עד ארבעים חמשים זה לכל
פועל בכל יום אעפ"ש שכר הפועל שלש או ארבע בבדי דברים
אמורים בזמן שאין להם פועלים לשכור בשכר אבל יש פועלים
לשכור בשכר ואמר לו צא ושכור מאילו והשלם מלאכתך ואל
תאבד בין שוכר בין קבלן אין לו עליהם אלא תרעומת ושמיין
לפועל מה שעשה והקבלן מה שעתידי לעשות וכן שנינו
השוכר את האומנים וחזר בו בעל הבית ידו על התחננה ופיר'
רבינו שלמה יתן להם כנגד מרה שעשו ואם החלה מלאכה
הפועלי יתן להם כמה שפסק לדבר מה שצריך להוציא בהשלמת
ואומנין משען בין שכרין בין קבלנין

תניא בתוספתא השוכר את הפועל ונאחז
לקבוצה המלך לא יאמר לו הריני לפיך
אלא נותן לו שכר מה שעשית אמר רבא
השוכר את הפועל להשקות השדה מזה הנחל ופסק הנזר בחצי
היום אם אין דרכו להפסיק אין להם אלא שכר מה שעשו אבל
אם דרכו להפסיק אם הפועלים מן העיר שיוצאין מנהג הנזר
פסידה דפועלים ואין להם אלא שכר מה שעשו אבל אם הפועלי'
במקום אחר נותן להם שכר כפועל בשל
בחצי היום הנשאר ודין זה במלמד שחלה
תלמידו בין דרכו להיות חולר בין לאין
דרכו ואמר רבא שכרן להשקות השדה
ובא נזיר בלילה הפסד של פועלים בא הנזר הפסד של בעל
בית ונותן להם כפועל בשל ויש ליתן טעם למרה אינו מחלק
כאן בין ביקר מבקעב ללא ביקר ובין הנזר העשוי לבא ובין
שאינו עשוי לבא כי ודאי הוא עשוי לבא דרך הדיעין ודרוקא
גבי הפירצה צריך ביקור אבל בהשקאת שדה אין צריך ביקור
כי כל שדה שווה להתמלאות על ידי המטר זו כמו זו ואמר
רבא השוכר את הפועל לעשורת מלאכה כל היום ושלמה

ברך לו רעיל
כתי' עה

וכן כסת האשיר
סס דף קל"ז ע"ב
כסס רעילו חל

המלאכה בחצי היום אם יש לו מלאכה אחת כמותה או קלה
ממנה עושה שאר היום ואם אין לו מה יעשה נותן לו שכרו
כפועל בשל ואם היה מן החופדין או עובדי ארמא וכיוצא
בהם שדרכן לטרוח הרבה ואם לא יעשה מלאכה יחלה חרי זה
נותן לו כל שכרו משלם השוכר את הפועל להביא שליחות
במקום למקום והלך ולא מצא שם מה יביא נותן לו שכרו
משלם שכרו להביא מדוב וחורמסקין לחולר והלך ומצא
שבת או שהביא לא יאמר טול מה שהבאת בשכרך אלא נותן
לו שכרו משלם כדתי בתוספתא ומביאר

כפרק הגזל בתרא וכן כל כיוצא בה: תניא
כפרק האומנין השוכר את הפועל לעשורת
עמו בשלו והראה בשל חברו נותן לו שכרו משלם החזר ולוקח
בשכרו מה שנהגה בזו המלאכה: שנינו בפרק אהרן דבבא
מצינא השוכר את הפועל לעשות עמו בתוך ובקש וכיוצא בהם
ואמר לו טול מה שעשית בשכרך שומעין לו ואם משקבל עליו
דאמר לו הולך שכרך ואני אטול את שלי אין שומעין לו: תניא
כפרק קמא דבבא מצינא ומפרש לה רב פפא כן מצייאת הפועל
לעצמו אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה היום ואין צריך
לומר אם אמר לו עדין עמי היום נכש עמי היום אבל שכרו
ללקט מצייאת כנון שחצר הנהר ושכרו ללקט הדגים הנמצאים
באגם חרי מצייאתו לבעל הבית אפילו מצא כים מלא דגים:

צריכין בפרק דהוב נתן פרוטה של הקדש לספר מעל ומקשה
הספר הא בעי השוכר למשוך תספורת
מכאן מדקדק רבינו יעקב שהמשכיר סופר
כיון שמשך קולמוס אינו יכול לחזור בו
ונראה לרבינו יצחק שאינו דומה דלא
צדע מעבד עבדי שנגרע פדיונו והוצא ואינה מועלת משיכרת
התספורת אלא לענין שיכול לעכב והתספורת אמנם קבלן
מסופק רבינו יצחק אם יכול לחזור כשמשך כלי אומנתו דלא
שייך ביה עבדים לעבדים כיון שאין זה לא שכיר יום ולא
שכיר שנה: שנינו בפרק השוכר את

האומנים המלוה את חברו על המשכון בין
שהלוה מעות בין שהלוה אחרות בין
שמשכנו בשעת הלוואתו בין שמשכנו שלא בשעת הלוואתו
הרי זה שומר שכר כרבנן דר' יהודה לפיכך אם אבד המשכון או
בגנב חייב דמי ואם נאנס המשכון כנון בלישטון מוזין וכיוצא
בו משאר אונסין ישבע הוא שנאנס וישלם בעל המשכון ארת
חובו עד פרוטה אחרונה: עוד שנינו בפרק
האומנים ומפרש לר' כן בגמרא האומר
לחברו שמור לי ואשמור לך הרי זה שמירה
בכעלים אם שמור לי היום ואני אשמור לך
למחר או השאילני היום ואני אשאילך למחר

כולן נעשין שומרי שכר זה לזה: עוד שנינו שם ומפרש לה כן
בגמרא כל האומנים שומרי שכר וכולם שאמרו טול את שלך
וחביא מעות או שאמר לו גמרתו דלא לקחו הבעלים את הכלים
הרי האומן שומר חנם אבל אמר האומן חבא מעות וטול ארת
שלך עדין הוא שומר שכר כשהיה: בפרק הגזל קמא נתן
לאומנין לתקן וקולקלו חייבים לשלם כיצד נתן לחרש שידח
תיבה ומגדל לקבות בהם מסמרים או שתתן להם עצים לעשות
בהן שידרה תיבור ומגדל וכשברו אחר שנעשו משלם לו רמי
שידה תיבור ומגדל שאין האומן קונרו בשבח כלי אף על פי
שרוצה ליישב שם שלא יחלקו שמואל ורב ששרת על רב
אסי שאומר אומן קונה בשבח כלי מכל מקום בפי אומר בפרק

המקבל שרב ששת סוכר אין אומן קונה:
בשבח כלי כך פי רב אלפס ובפרק הגזל
אומר על רבי מאיר וחכמים דכתי' עלמא
אין

סס דף קל"ז ע"ב
סס רעילו חל

דין
מין
רצה

כ"ז רמ"ה דלעיל

כ"ד ע"ג
כ"ד ע"ג

כ"ד ק"ט

כ"ד י"ב

כ"ד ק"ח

כ"ד ע"ח

כ"ד ע"ו

כ"ד ע"ז

כ"ד ע"ח

כ"ד ע"ט

כ"ד ע"י

כ"ד ע"יא

כ"ד ע"יב

כ"ד ע"יג

כ"ד ע"יד

כ"ד ע"טו

הלכות שכירות

קעז

דף ק"ב ע"ג כ"ה
היון וכן בחום פ"ב
הדק דף י"ט כ"ה
רכ חטי

אין אומן קונה בשבב כלי א"כ כפרק המבכ"ל פ"ד רבי יצחק
שאינו זה מדברי רב ששת אלא התלמוד הוא שאומר כן ולגמרי
פוסק כרב אשי שאומר אומן קונה בשבב כלי וכן פוסק בהלכו
גדולות ועל כל זאת אמר רבינו יצחק שהנותן כלי לאומן לתקנו
לא הירצ צריך טבילה כיון שאין שם הגוי
עליו: עוד שם שנינו נתן צמר לצבע
והקדושתו יורה נתן לו דמי צמרו נתן לו
צמר לצבוע ארו ועבוע שחור שחור וצבעו אדום אם השבב יתר
על היצאה נתון לו בעל הצמר את היצאה ואם היצאה יתרה
על השבב נתון לו את השבב בלבד כרבי יהודה וסתם לנו כפ'
השוכר את האומנים כמותו כל המשנה ידו על התחנותה וכל
החזר בו ידו על התחנותה וקורא לה בהגזל ק"מא הילכתא
פסיקתא: עוד בפרק הגזל הנותן בהמה לשכח ונתגבלח
חייב לשלם דמי מפני שהוא כנושא שכר לפיכך אם היה טבוח
ומומחה ושחט בחנם פטור מלשלם ואם אינו מומחה אף על פי
שהוא בחנם חייב לשלם וכן המראה דינר לשהבני ואמר לו
יפה ונמצא רע אם בשכר הראוהו חייב לשלם אף על פי שהא
בקי ואינו צריך להתלמד ואם בחנם הראוהו פטור והוא שיהיה
בקי שאינו צריך להתלמד ואם אינו בקי חייב לשלם אף על פי
שהוא בחנם והוא שאמר לשהבני עליך אני סומך כמו שאמר
שם ריש לקיש לרבי אלעאי או שהיו הדברים כראים שהוא
סומך על ראייתו ולא יראה לאחריו וכן פסק רב אלפס שהדיוט
אין מתחייב אלא אם כן יאמר לו עליך אני
סומך ולא ידע רבי יעקב מניין לו זה שהרי
מעשה שאמר שם אשה אחת שאמרה לרבי
היך דינר אחד אם הוא יפה ואמר שהוא יפה ונמצא רע ואומר
שם שרכי חייב פטור היה מפני שהיה מומחה ולפנים משורת
הדין שלם לה אבל אם היה הדיוט משמע שהוא חייב אף על פי
שלא אמרה לו עליך אני סומכת: טבח שעש' בחנם וכן שולחני
שאמר יפה ונמצא רע וכן כל כיוצא בזה עליהן להביא ראיה
שהן מומחין ואם לא הביאו ראיה משלמן: אמרינן בפרק שני
דבבא בתרא אמר רבא שהנושע אילנות לבני המדינה והפסדי
וכן טבח של בני העיר שנבלו הכהמות ומקו דם שהרג או
חבל והסופר שטעה בשטרות ומלמד תינוק שפשע בתינוקות
ולא למד או למד בטעויות כלל הרבר בכל פסידה שאינה תורה
כמתרין ועומדין הן הפועלים ומסלקין אותם בלא התראה
ומלמד תינוקות נם הוא השעה שהוא לומד טעויות היא אבודה
אף על גב דשכשתא ממילא נפקא:

ס
דף ע"ג
דף ק"ב
דף כ"ט
ס
כף ק
ס דף ל"ב
כף כ"ט

היך דינר אחד אם הוא יפה ואמר שהוא יפה ונמצא רע ואומר
שם שרכי חייב פטור היה מפני שהיה מומחה ולפנים משורת
הדין שלם לה אבל אם היה הדיוט משמע שהוא חייב אף על פי
שלא אמרה לו עליך אני סומכת: טבח שעש' בחנם וכן שולחני
שאמר יפה ונמצא רע וכן כל כיוצא בזה עליהן להביא ראיה
שהן מומחין ואם לא הביאו ראיה משלמן: אמרינן בפרק שני
דבבא בתרא אמר רבא שהנושע אילנות לבני המדינה והפסדי
וכן טבח של בני העיר שנבלו הכהמות ומקו דם שהרג או
חבל והסופר שטעה בשטרות ומלמד תינוק שפשע בתינוקות
ולא למד או למד בטעויות כלל הרבר בכל פסידה שאינה תורה
כמתרין ועומדין הן הפועלים ומסלקין אותם בלא התראה
ומלמד תינוקות נם הוא השעה שהוא לומד טעויות היא אבודה
אף על גב דשכשתא ממילא נפקא:

דף חמשה
דף כ"ט
דף כ"ה
כף כ"ט
כף כ"ט

מצות עשרה לרת שכר שכיר בזמנו שנאמר ביומו
תתן שכרו ואם אחרו לאחר זמנו עובר שלשה
לאון ונתבאר בספר מצות לא תעשרה: בפרק כל
הנשבעין כל שכיר ששכרו בעדים ותבעו בזמנו ואמר לו בפני
עדים הנר נגתי לך שכרך והשכיר אומר לא נטלתי כלום
תקנו חכמים שיטבע השכיר בנקיטת חפץ ויטול כדין כל
נשבע ונוטל ומפרש רב נחמן השעם מפני שבעל הבית טרוד
בפועליו ור"ה השכיר נושא נפשו לזה אמר
רב נחמן אמר שמואל שכרו שלא בעדים
מתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם
ולא שכרתיך נאמן לומר שכרתיך ונתתי לך שכרך וישבע בעל
הבית היסת שנתן שכרו או שבועת התורה אם הוה במקצת
כשאר השענו' ויהי לו ע"ד אחר ששכרו אינו
מועיל כלום: וכן תביא שם אם תבעו אחר
זמנו אף על פי ששכרו בעדי' המוציא מחבירו
עליו הראיה חזקה אין בעל הבית עובר בלא תלין חזקה שאין
שכיר משהו שכירותו ואם לא הביא ראיה ישבע בעל הבית
היסת: הביא ראיה שתבעו כל זמנו הרי זה נשבע ונוטל כל

סוית ק"מ דף כ"ה
דף ק"ה כל המגווא
התחינוכי כדף ק"ה
ובטריות דף ת"מ

אותו היום של תביעה דקימא לן כרבי וסו שאומר אין לו
אלא יומו כיצד היה עושה עמו ביום השני עד הערב זמנו כל
ליל שלישי וביום שלישי אינו נשבע ונוטל ואם הביא עדים
שהיה תובע והולך כל ליל שלישי הרי זה נשבע ונוטל כל יום
שלישי אבל מילי רביעי והלאה המוציא מחבירו עליו הראיה
וכן אם הביא עדים שהיה תובע והולך עד יום חמישי הרי זה
נשבע ונוטל כל יום חמישי: אמר שמואל

בפרק כל המצטרף
דף י"ח
אומר שלש קצצת לי לא תקנו חכמי שיטבע
השכיר כיון שקציצה אין דרך לשכחה בשביל טרדת הפועל
לא המע"ה ואם לא הביא ראיה אף על פי שכבר נתן לו השת'
או שאמר לו הולך הרי הכע"ה נשבע בנקיטת חפץ ודבר זה
תקנת חכמים בימי חכמי המשנה כדי שלא
בחוסות ס"ס כ"ה
בררכן
קודם שנתקנה שבועת היסת ב"ל כששכרו
בעדים ולא ידע כמה פסק לו ותבעו בזמנו אבל אם שכרו שלא
בעדים או שתבעו אחר זמנו ישבע בע"ה היסת שלא קצץ לו אלא
מה שכבר נתן לו או שלא נשאר אצלו לא זה שאם לו הולך כדין
כל הטענות: עוד תביא שם הנותן טליתו לאומן אומן אמ' שתי
קצצת לי והלאה אומר אחת כל זמן שהטלית ביד האומן אם היה
יכול לטעון שהיה לקוחה בידי הרי האומן נשבע בנקיטת חפץ
ונוטל ויכול לטעון בשכרו עד כדי דמיו' ואם יצאה הטלית
מתחת ידו או שאין לו בה חוקה ואינו יכול לטעון שהיא לקוחה
בידו המוציא מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה ישבע
בעל הטלית היסת או שבועת מן התורה אם הודה במקצת כדין
כל הטענות שאין זה כדין השכיר: בסוף הפרק שם בדברי רב
הוא רב חסדאי אמ' רב הונא לכל מגלגלין פי' מגלגלין פותחין
לו גילגול שבועה אפי' אינו שואלו אבל שכיר שבה ליטבע אין
מחבירין עליו ואין מגלגלין עליו לא נשבע שלא נטל ויטול ורב
חסד' אמ' לכל אין מקילין שאע"פ שאין פותחין לו מ"מ אם שואלו
התובע גלגל מגלגלין חפץ מן השכיר שמקילין עליו ופותחים
לו תחילה ואומרים לו א תצטער השבע וטול: ופוסק רבי יצחק
כרב הונא שהיה רבו של רב חסדאי ואף רב חסדאי לא אמר אלא
בגלגול על ידי שבועה דרבנן דומיא דשכיר אבל בראווייתא
מגלגלין לדברי הכל אפילו אין שואלו שהרי עוקר גלגול מאמן
אמן דוסטא אנו למדין וממילא חייבה תורה לומר לא סגיתי
ארוסה ונשואה אפילו אין הבעל תובע גלגול: ע"ל: צ א

כ"ו תבא בכרם ריעך וגומי כי תבא בקמת ריעך וגומי פי'
מצוה זו עיקרה בפרק הפועלים וידוש שם שכביארת
פועל הכתוב מדבר ולמד מכאן שהפועלים שהן עושיין בדבר
שנידולו מן הארץ ועדיין לא נגמרה מלאכתו בין בתלוש בין
במחוכר ויחיה מעשיהם נמר מלאכה הרי מצות עשה על בעל
הבית שיביח אותן לאכול ממה שהן עושיין בו ומניין שאין
אוכלין אלא כשמעשיהם נמר מלאכה שנאמר ואל כליך לא
תתן בשעה שאתה נותן לכליו של בעל הבית אתה אוכל וכן
בקמה כתיב וחרמש לא תניף לומר בשעת הגפת חרמש אתה
אוכל ואין לי אלא כרם וקמה שאוכלין בניין לריבות הקמעות
ושאר זרעים אמר שמואל חרמש לריבות כל דבר חרמש בניין
לריבות הנודר בתמרים והמוסק כותים שאינם בני חרמש אמר
רבי יצחק קמה לריבות כל בעלי קמה למדנו שהפועל אוכל
במחוכר מכאן ושור אוכל בתלוש מלא תחוסם שור במחוכר
ופועל בתלוש מניין אמ' רבינא מאן שאנו למדין שור דחסימו
משור דשבת והכל בכל בכלל למד כתב שור והלא היה לו
לכתוב לא תדוש בחסימוה אלא להקיש נחםס לחוסם לאכול
במחוכר וחסםס לנחםס לאכול בתלוש הדיומרו לריש שיהא
גדולי קרקע ונמר מלאכה ולא נגמרה מלאכתו למעשר ולהלל
ס"פ מצו' כ"ב ד' 22 iii כמו

כ"ז יצא שכר השכיר וטול חפץ וישבע בעל
הבית היסת שנתן שכרו או שבועת התורה אם הוה במקצת
כשאר השענו' ויהי לו ע"ד אחר ששכרו אינו
מועיל כלום: וכן תביא שם אם תבעו אחר
זמנו אף על פי ששכרו בעדי' המוציא מחבירו
עליו הראיה חזקה אין בעל הבית עובר בלא תלין חזקה שאין
שכיר משהו שכירותו ואם לא הביא ראיה ישבע בעל הבית
היסת: הביא ראיה שתבעו כל זמנו הרי זה נשבע ונוטל כל

בפרק המקבל ה'
ק"ב וכן הוא בס"ס
ל כל המצטרף ה'
ס"ב ורבי יוס' ה'
בירושלמי ס"ב ה'
ל' ע"ג וכן חמשה'
ס"ג כל המגווא ס"ב
וכן הח"ט בביבול'
לע"ל

כ"ה וכן ויפתח כס'
כ"ה דף ק"ב עמוד
א' ויקבלו המכרין
ס'א וי' לו חזקה
ויכול לטעון לקוחה
בדי ויהי ס'סס
ישבע בעל הטלית
היסת מלאח התחינו'
כ"ה דלע"ל וי'ס בתי'ן

וכן ס'ס ח'א וי'
ס' דף ט' ע"ה ור'ב
הוא היה רבו ר'ב
הכח' בפרק ה'ר
ה' ס'ב
כ' קמ' דף י'ו
ד' כ'

כף פ'
ס' כל המגווא
כף פ'
כ' דף פ'
ס' כל המגווא

הלכות מלוה ולוה

שהוא צריך לו ולוקח בעת שהוא צריך לו מר ויעיל המשכון כרי שלא ישמש החוב בשביעית ולא יעשה בטלטלין אצל בניואלא יפרע מן המשכון מיד אחר שמת הלוה ברא שמשכנו שלא בשעת הלוואתו אבל משכנו בשעת הלוואתו אינו חייב להחזיר לו כלל כדאיתא בפרק המקביל: שנינו בפרק האומנין אבא שאול אומר מי שהיה בידו משכונת של עני אם היה שכרו יותר על פחתו כגון קוררוס ומסר גדול וכיוצא בהם הרי מותר להשכירן ומנכה שכרו מחובו תמיד בפני שוח כמשיב אבידה ואינו צריך רשות בעלים ואמר שמואל שהלכה כמותו:

מס קף פ
כף פג

אחר שהתחלנו במצות עשה של הלוואה כבאר מספנו הלוואה על הקרר ומתחיל בזו דגרסינן בפרק סבועת הליינין:

קף פ

אמר

רבי יהודה אומר רב אסי המלוה חבירו בעדים אין צריך לפרועו בעדים ובפרק חזקת הבתים בשמעמא דאומן מסקינן כמו כן דהמפקיד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים לפיכך אם טען אחר כך פרעתי בשבע שבועות היסת ויפטר אבל המלוה את חבירו בשטר צריך לפרועו בעדים לפיכך אם אמר פרעתי שטר זה אינו נאמן אלא אומר לו חבא עדים או עמוד ושלים לו את חובו: לפיכך האומר לעדים היו עלי עדים שאני חייב לזר מנה אין כותבין עדותו ונותנין למלוה שלא יחזירו מלוה על פרו שתהיה עדותו בשטר עד שיאבד הלוה כתבו שטר חתמו ותנו לו ואף על פי שאמר להם כך צריכין להמליך בו אחר שחתמו בשטר ואחר כך נותנין את השטר ביד המלוה כדאיתא בפרק אף על פי והטעם הוא משום דרגלים לזר מדלא הקנה לו מיד בקניין הליינין וטעם מינה שאין דעתו להקביר לו מיד עד שימלכו בו עדיין ועוד אומר רבינו יעקב שכל מתנה צריך לימלך פעם שניה כשלא קנו כדגרסי:

בכרך כל המשפיע
קף פ
בכרך זה בורר
קף כט
דף כ ה והמנוח בתו
מס ברה כתובו

כל הנהגת קרן פד
ותכילו בחלבו מס
דף פ

בי תניבות: קנו מידו שהוא חייב לו כנה הרי אילו כותבין ונותנין אף על פי שלא אמר להם כתבו שסתם קניין לכתובה עומד ואינו צריכין לימלך בו: לזה שכתב שטר ככתב ידו והעיד בו עדים ונתנו למלוה הרי זה שטר כשר וכן אם כתב שטר אף על פי שאין בו עדים ונתנו למלוה בפני עדים הרי זה מלוה בשטר ויקראו אותו העדים שנמסר בפניהם כרבי אלעזר דאמר עידי מסירד כרתי ויש מהגאונים שהורו שצריך לומר לעדים שמכרו בפניהם חתמו והעידו שנמסר בפניהם: והציאה עליו כתב ידו שהוא חייב לו ואין שם עדים אף על פי שהחזיק כתב ידו כבד הרי זה כמלוה על פה לכל דבר כדאמר רבי יוחנן בפרק גט פשוט ואם טען שפרע ישבע היסת ויפטר ואינו גובה בכתב זה לא מן היוושי ולא מן הלוקחו כך פסק רב אפס: ומורי רבי יהודה כתב שזו חולק על זה שהרי מניין לנו לחלק בזה כי לעולם אינו רגיל לפרוע אם לא יחזיר השטר לו בין כך ובין כך ואינה נחשבת כמלוה על פה אלא לענין שלא תגבה מן הלוקחו שכל מלוה שבשטר גובה אותה ליתן בה קצת פד וכן חזקתו ונותנה אותה מן הלוקחות ככל שיתבאר ואמר רב פפא הילכתא מלוה על פה גובה אותה מן היוורשין ואינו גובה אותה מן הלוקחות לפי שאין לזה קול לפיכך לא יטרוף בה אבל מלוה בשטר קול יש לה והלוקח הפסיד על עצמו שלא חקר עד שיעד שנכסיו של זה משועבדים במלוה שעליו שכל נכסיו הלוה משועבדים תחת שיעבוד המלוה מן התורה: והמכר שדחו בעדים וציאה מתחת ידו הלוקח אף על פי שאין שום שטר ביד הלוקח הרי זה הורו וטורף

מס וקפסין ואלוה
מס ברה כתובו
דף קטו
מס דף כ כ
וכן בתום דף כ
רבינו תנא דף פ
ברה הוינא

ליתן בה קצת פד
ידן קפס

בכרך קטו רעליל
במחיר רעליל מס
דף פ

זאת אין בעל חוב יכול ליכנס לתוך ביתו של לווה לא הוא ולא שליח בית דין שלא תקנו לעקוד נוף התורה אלא הלוה עצמו ויצא כליו או יאמר כך וכך הוא שיש לי מניחין הראוי לו ויצא השאר ושבע בתקנה זו וכוח דנין ישראל בכל מקומות ואם נראה לו ממון אחר שנשבע שבועה זו ואמר של אחרים הוא או עסק הוא בידי איך שומעין לו עד שיביא ראיה: כתב רב חי נאון שאין משביעין אשת איש דרוקא שבועת השם תהיה בין שניהם אמרת תורה ואפילו במקום פקדון אין משביעין אותה אבל כותבין לתובע פסק שלו ותשבע כשתאלמן או תתגרשה: מי שנשבע שבועה שאין לו כלום וכל מה שירויח יתן לבעל חובו אין כל אחד ואחד מבעלי חובותיו בא ומשביעו ששבועה אחת כוללת כל בעלי חובות ותקנת חכמים האחרונים היא ואין מרדקין בה להחמיר אלא להקל: וגם מי שנלוו וידוע לדיין ולרוב העם שאין לו כלום והוא מחזק באדם כשר והוא הנוכח מתכוון להקניטו אין ראוי להשביעו וכן מי שהחזק רמאי והוא אמוד כממון ורעה להפטר בשבועה זו אין לדיין להשביעו אלא יש לו כח לרדתו ולנדונו עד שיפרע מאחר שהו אמוד כממון שפרעית בעל חוב מצוה וכל שמתכוון הדיין לסדר עסק בדברים האילו ישר כמו: מי שנתחייב בשבועה זו מפני שטר חובשעליו והודה לאחרים כחבורת אחרים והשיגה ידו יתר על הראוי לו לא יטול היתר אלא בעלי השטרות בלבד שטא קיבויא עשה כהודאתו על נכסיו של זה: ודשינן בפרק המקביל לבית של לווה אי אתרת נכנס אבל אתרת נכנס לשטר חבד לשכר כתף לשכר פונדוק כל זמן שלא זקפו עליו במלוה: וכן אמר רב אבהו שיש לאדם פסידא אם ימתן עד שיבא לבית דין כגון שזה יוציא מה שבידו ולא יהיה לו כמה לפרוע שאדם עושה דין לעצמו אלא אפילו במקום שאין פסידא כלל אם ימתן עד שיזמינו לבית דין אומר שאדם עושה דין לעצמו וכן הלכה כרב נחמן ברבי וכן פוסק רב אלפס והג ורזו תניא רבי נתן אומר מניין לראובן שנתחייב לשמעון מנה ולוי חייב לראובן מנה שמוציאין מלוי ונותנין לשמעון מנה לתל ונתן לאשר אשם לו: ופוסק רזו ולי

והטעם תבאר
במחיר רעליל מס
דף פ

דף קטו

בכרך זה בורר
קף כט

דף קטו

דף כז

מס דף יכ

דף יט

דף יט

דף עט

דף עז

דף קטו

מס דף כ כ

מס דף כ כ

מס דף כ כ

מס דף כ כ

כמותו שהרי רב יהודה סובר בפב דכתובות כמותו וכן רבא ורב נחמן בפרק כל שעה לפיכך אם אין לראובן נכסים והיו לו שטרי חוב על לוי ואמר לו שטר אמנה או פרוע הוא והודה לו ראובן אין משביעין על הודאתו כדאיתא בפרק שני דכתובות שמא קיבויא הם עושין לאבד זכותו של שמעון אלא ישבע שמעון ויטול מלוי כדון כל טורף שאינו נפרע אלא בשבועה: בפרק איזהו נשך אמר רב המלוה מעותיו שלא בעדים עובר על הפני עור לא תתן מכשול וגורם קלה לעצמו: בפרק האומנין אמר רב מי שהלוה לחבירו מנה ופרעו דינר דינר פרעון הוא אלא תרעומת יש לו עליו שהרי זה כאילו הפסידם ממנו: צד חבירו בכד או מרערת הלוה ומשכנו דבר הממשכן שהוא צריך לו הרי זה מצוה להחזיר לו העבט בעת שהוא צורך לו וכדמפרש בפרק המקביל שמתחיל לו חכר לישן עליו ועל כסות לילה אומר הכתוב לא תשכב בעבטו כלומר אל תשכב ועבטו אצלך כמו שנתבאר בספר מצות לא תעשה: ובכלים שעושין מלאכה כיום כגון המרישה או לבוש יום אומר הכתוב עד בוא השמש תשיבנו לו מלמר שמתחילו כל יום ויום: כתב מורי שבספר הישר בפרש ברא שלקח כשכיל בטוחו חובו שלא ידגו זה אבל אם נטלו כתורר גביה אינו מס מחזיר תניא רבי מאיר אומר אם כן שמתחיל לו המשכון בערת

העבט בעת שהוא צורך לו וכדמפרש בפרק המקביל שמתחיל לו חכר לישן עליו ועל כסות לילה אומר הכתוב לא תשכב בעבטו כלומר אל תשכב ועבטו אצלך כמו שנתבאר בספר מצות לא תעשה: ובכלים שעושין מלאכה כיום כגון המרישה או לבוש יום אומר הכתוב עד בוא השמש תשיבנו לו מלמר שמתחילו כל יום ויום: כתב מורי שבספר הישר בפרש ברא שלקח כשכיל בטוחו חובו שלא ידגו זה אבל אם נטלו כתורר גביה אינו מס מחזיר תניא רבי מאיר אומר אם כן שמתחיל לו המשכון בערת

הלכות מלוה ולוה

הלוח סלע הלוימי עליו ושתים היר שוה והמלוח אומר סלע
הלוימי עליו וסלע היר שוה ישבע המלוח שאינו ברשותו
וכולל בשבועתו שוה המשכון כנגד החוב: אמר הלוח סלע
הלוימי עליו ושתים היה שוה והמלוח אומר סלע הלוימי עליו
וחמשה דינרים היה שוה ישבע המלוח שאינו ברשותו ויכול
עמו שלא היה שוה יותר על החמשה דינרים וישלם הדינר:

בכפר סבועת סע
דף ל ט

פסק רב אלפס שאם אמר הלוח סלע הלוימי עליו ושתים היה
שוה והמלוח אומר סלע הלוימי עליו וחצי סלע היר שוה
ונמצא זרה תובע וזר תובע דין הוא שישבע המלוה שבועת
התורה שנאמר המשכון ויגלה בשבועתו שלא היה שוה יותר
כמה שהלווה וישבע הלוח שאין שוה משכנו פחו מן ההלוואה
וילמד דבר זה משרש המציא מחברו עליו הראיה: סלע

כל הסוגיא עד סוף
בתימו ס"ג דהוא
גליה דף תתק
וחצות כ"ד סלע
סוף סוף סבועת
הריבוי דף ל ט
ועין סוף פ"א ס'
דף כח ע"ב וחסות
הכל תכונת

הלוימי עליו ושתים היר שוה והלוח אומר סלע
דמי וישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל בשבועתו ששני דינר
היה שוה וישלם הלוח שאר החוב שהרי הוא יודע בדאי שהוא
חייב לו ואינו יודע אם פרעו אם לא פרעו: סלע הלוימי עליו
ושתים היה שוה והמלוח אומר סלע הלוימי עליו וישבע המלוה
שאינו ברשותו ויכולל בשבועתו שאינו יודע שדמי יתר על
החוב אפי' פרשה זאת ויפטר שלא חייב עצמו כלום אבל אם
אמר המלוה אני יודע שהיה שוה יותר מן החוב אבל איני יודע
כמה הרי זה משלם כל מה שטען הלוח בלא שבועה כמי שאם
חמשי ישלך בידי וחמשי איני יודע שח' מתייב שבוט ואין יכול
לישבוע ויש לו להודיע על מי שטוען שקר:

דף ת"ז וזכור
באלפס סוף דף ת"א

מסקינן בפרק הגזל ארזון המלוה ניתנה
ליתבע בכל מקו' כיצד המלוה חבירו ביושב
ותבוע במדבר אינו יכול לדחותו לא חייב לפרוע לו בכל מקום
שיתבוענו בא הלוח לפרועו במדבר הרשות ביד המלוה אם רצח
מקבל ואם לא רצח אומר לו איני נפרע אלא ביישוב ודרי הן
ברשותו עד שיפרענו ביישוב: למדנו במשנת פ' ה' ה' ומשנת
פרק כל השבעין הפגם שטרן או שעד אחד שמעיד על שטרן
שהוא פרוע חבאו ליפרע שלא בפני הלוח לדברי רב נחמן
ש'אומר שאין חלוק בין כתובת אשרה לבעל חוב והגורף מיד
הלוקח והנפרעין מן חורש בין קטן בין גדול לא יפרע אלא
בשבועה כעין של תורה כותני אבי קשישא בפרק שבועת
הדיינים יתומים שאמרו גדולים ואין צריך לומר קטנים בין
לשבועה בין לזיבורית ופסקינן כותיה כ'ניקין: ונרמין
בירושלמי אמר רבי זירא כולן כעין שבועה של תורה ירדו
להם ואומרים לו כשיתבע השבוע ואחר כך תישול' ואם היה
החוב לזמן ותבעו בזמנו נפרע שלא בשבועה כדפסקין בפרק
קמא דבבא בתרא עבר זמנו ותבעו לא יגבה אלא בשבועה עוד
בפר' שבועת הדיינים אמר רב פפא ה'טען לחבירו לפרועו וטען
הלוח שפרע שטר זה או מקצתו ובעל השטר אומר לא פרעתי
כלום אומרים לו שלם' טען הלוח ישבע מי שלא פרעתי
משבעי'ן אותו שבועה כעין של תורה כי הוי' ד' פגום שטרן
דמייתיה עלי' וכן פסק רב אלפס שבועה זו

בכפר סבועת סע
דף ל ט

בכפר סבועת סע
דף ל ט

מקויים בקנין שיעול כמו שטר' ואם היה
המלוה תלמיד חכם לא מודקקי' ליה כדיניה פירו' אין משבעי'ן
אותו שנרא' חשד ונסאין גובין לו מפני שזו אומ' לו אישתבע לי
דלא פרעתיך: הוציא שטר מקוי' והלוה טוען עליו שטענ
שאם הודיר ברת בעל השטר הויה השטר בטל יש מהגאונים
שהורו שחייב בעל השטר להשבע כעין של תורה אף אם לא טען
טענת פרעון' ורבינו משה ורבתי'ן פסקו שדוקא בטענת
פרעון נשבע המלוה שהרי הלוח הודה בשטר ולפרעון הוא עומד
אבל מוזיק' ושאר טענות לא כל היבטו בשטר שטר מקויים לא
ישלם ואחר כך יטען על המלוה כמו שירצה ואם יודיר יחזיר
לו

המשכון או נגבב בלי אונם שהמלוה חייב בדמי המשכון כסתם
משנה בפרק האומנין המלוה על המשכון שומר שטר: אמר
המלוה סלע הלוימי עליו ושני דינרים היה שוה והלוה אומר
סלע הלוימי וסלע היה שוה הרי המלוה נשבע תחילה שבועת
שומרון שאינו ברשותו והלוה נשבע היסת שהיה שוה כנגד
החוב ונפטר כך מסיק רב אשי בפ' הבפקודי:

ל"ה ועין ס' ס'
תו כ"ה ס' ס'

והוא דאמר שמואל מי שהלוה לחברו ארץ
זה והניח לו קמא דמגלא במשכון לשם
משכון קבלו לשם פירעון לא קבלו ויגבר כל חובו כשיגיע
הזמן אבד קמא דמגלא אבד לאפ' זו דכיון דלשם משכון קבלו
כל כמה שלא יחזיר המשכון לא יגבה שום דבר מעמידה שם
כשפירש שהוא מקבלו כאחריות כל החוב בנגיבה ואביר
והמשנה מדברת בכתם וכן פירש רבינו חננאל: ופוסקין רבינו
יעקב ורבינו יצחק בן אחותו כשמואל שהרי רב נחמן ונהרדעי

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

הלכות מלוה הלוה

קע

ועל חוב החד וטורף משני וחודין חלילה עדי שיעשו פשרה ביניהם וכן האשה בכתובתה: מי שיש לו עליו חובות הרבה כל שקדם חובו גובה תחילה בין מן הלוה בין מן הלוקח וואם קדם אחרון ונכה מוציאין אותו מידו שכל שקדם חובו וזה כמה דברי אמורים בקרקעות שהיו לו כעת שלהו אבל הקרקעות שקנה אחר שלהו מכעלי חובות הרבה אף על פי שכתב לכל אחד מהם שאני עתיד לקנות משועבדים לך אין בהם דין קדימה כדאיתא בפרק מי שמת וכל שקדם ונכה וזה אף על פי שהוא אחרון: לזה וכתב לו מה שאני עתיד לקנות משועבד לך ואחר כך קנה שדה וחזר והלוה מאחורי השדה משועבדת לראשון והוא קודם לנכות וכן אפילו היו מאחורי: אין דין קדימה כמטלטלין אלא כל שנבחר מזה וזכר אף על פי שהוא אחרון ואמר רבי יוחנן כפר קמא דגיטין קדם אחד משאר בני אדם ותפש מן המטלטלין של זה כדי לזכות מזה לאחד מכעלי חובו לא וזה שכל התופש לבעל חוב במקום שיש עליו חוב לאחרים לא קנה ואפילו במקום שישעשו שליח כמו שמוכיח בפרק הכותב כמעשה דימבר בר חשו אבל אין עליו חוב לאחרים קנה לו: וכן אם אמר לו הלוה וזכר בחפץ זה לפלוני או תן מנה זה לפלוני וזה לו ואין אחד מכעלי חובותיו יכולין לנכות מאילו המטלטלין שכבר זכה בהם אחר: בעלי חובין הרבה שיעשו בשעה אחת אם החוב לאחד אלף הלאחד אלפים ולאחד שלשת אלפים ונכסו הלוה אף כולו חולקין בשוה אבל אם הם אלפים האלף חולקין בשוה וכשאר אלף לפי החשבון כדתנן בפרק מי שהיה נשוי אין שם אלא מנה חולקות בשוה כך כתב רב חיי גאון: שטרות שזמן כולם יום אחד או שעה אחת במקום שכותבין שעות כל שקדם אחד מהם ונכה בין קרקע בין מטלטלין וזה באו כולן כאחד לנכות וכן בעלי חובות שכל אחד מהן קודם לזמן חכרו שבאו לנכות מן המטלטלין שהדין אין כח דין קדימה או שבאו לנכות מקרקע שקנה הלוה לאחר שלהו מן האחרון שבהן ואין נכנסים כדי שיגבה כל אחד מהן ארץ חובו מחלקין ביניהם ובענין זה בארנו בשם רבינו יעקב בהלכות מתנה: בפ"ק דבב"מ ובפרק מי שמת אמר שמואל בעל חוב גובה ארץ השבח שהשביח הלוקח בין שהשביח מחמת חוצאת בין שהשביחו הנכסים מאליהן אלא שאם השביחו מאליהן ישרוף כל השבח ואם השביחו מחמת חוצאת גובה חצי השבח לפי שהשבח בא לאחד שלהו מדאוק ולאחר שמכר לחי ונמצא רובו ולו בשני בעלי חובו לטמעון והשבח מנכסו שבאו לו אחר שלהו משניה שחן חולקין כאחד כמו שבארנו: עוד בפ"ק דבב"מ ובגיטין אין מוציאין לא את השבח ולא את הפירות שאכל הגזלן ולא מזה האשה והבנו נכנסים משועבדין שאילו דברו שאין להם קצבה ומקולי כתובה שלא תטרף אשה מן השבח בכתובת כדאיתא בפ"י כבוד: עוד בפרק קמא דבב"מ מצינו כל הפירות שאכל הלוקח אין נטרפין ממנו אבל הפירות החייבין לקרקע אף על פי שאינם צריכין לקרקע כי אם מעט הרי בעל חוב גובה מזה כמו שנבחר מן השבח אבל אין צריכין לקרקע כלל אין בעל חוב גובה מזה כדאיתא בפרק נערה: מתנה ששכרה מחמת חוצאת אין בעל חוב גובה משבח כלום אלא אם כן שכחה מאליה: ואם קיבל הגזלן את האחריות המתנה הרי הבעל חוב גובה ארץ השבח כדרך שגובין מן הלוקחות ולמה יטרף בעל חוב חצי השבח מן הלוקח ולא יטרף ממנו כל מתנה כלום מפני שהמכר כותב ללוקח כשטר המכירה אלא שאינו ואשפז וארכי ואמרוק וכו' אילין ועטליותן ושכחותן עבדי זבינא דגן וקביל עלהו ופירש רבינו חננאל זכייא הוא הלוקח פירוש מחמת

שטעטא רבא אפתיקי ושחררו אף על פי שכתב לו לא יהא לך פרעון אלא מזה לחירות דאמר רבא הקדש חפץ ושחררו מפיקעין מירי שועבד ורבא לטעמיה דאמר רבא בעל חוב מכתב לא חבא הוא גובה והקדש שאמר רבא חוק קדוש הגוף כגון בהמור למוכח אבל קדושת דמים ופקעה על ידי פרוץ אמרינן הילך דאמי מלוה ופירקמן הקדש ברב מועט כדאי יאמרו הקדש יוצא בלא פרוץ: בעל חוב שבה לטרף אם יש מעות ללוקח יכול לסלקו וליתן לו דמי מה שהוא טורף כדכא דפרק מי שהיה נשוי וחזר הלוקח ותובע למכור ואם עשה אותה אפתיקי אינו יכול לסלקו בדמי: כשורדין בית דין לנכסי הלוה לנבחר מהן לא יגבו לבעל חוב אלא מן הכיבונין: שבקרקעות ואמר רבא כפרק קמא דבב"מ קמא ובפרק הגיטין שדין תורה שיגבה בעל חוב מן הכיבורים שנאמר בחז"ל תעמון והואש אשר אתה נושה בו יוציא וגו' מה דרכו של אדם להוציא פחות שכללים וכמו כן מצטמא בקרקעות נותן הפחות שהיא חיבורית אבל תקנו חכמים בכיבונית כדי שלא תעול דלת בפני לווין כמה דכריס אמורים ככא לפרע מן הלוה עצמו אבל הבא לפרע מן הלוה בין קטנים בין גדולים לא יפרע אלא מן הכבויות: ואין נפרעים מנכסים משועבדים במקום שיש שם נכסים כני חורין ואפילו היו בני חורין ויכרית והמשועבדין בכבונית או עדיית בין שמכרם בין שנתנם בשתדפו בני חורין והיו זה טורף מן המשועבדים כדמסקינן בפרק מי שהיה נשוי שכין שנסחטו כאילו אינם: גרסינן בפרק קמא דגיטין אמר רבא רובין שמכר כל שדותיו לטמעון ומפרש רבי יצחק אפי' בשני שטרות וחזר שמעון ומכר שדה אחד מהן ללוי אפילו הוא השדיר שלקח תחילה בשטר הראשון וזכא בעל חוב של ראובן לטרף רצח מזה גובה רצח מזה גובה ואין יכול לומר לבעל חוב הנחתי לך מקום לנכות הימנו השדיר שביד שמעון שקנה באחרונה שהרי יכול שמעון לומר מרע טעם אמרו חכמים אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין מפני תקנת לוקח ראשון ואי אפשי בתקנתו זה ואמר רבא כל אפשי בתקנת חכמים שהקטנו לטובתי שומעין לו במרה דברים אמורים כשלוקח לוי בכיבורים אבל אם לקח עדיית והניח ויכרית או זכורית והניח עדיית אינו טורף לו שהרי זה אמר לו מפני דרכי שרתך ולקחתי שדה שאין דינך לנכות ממנו וכן אם לקח לוי בכיבונית והניח אצל שמעון בכיבונית כמו הכיבונית שלקח אינו טורף מלוי שהרי זה אמר לו ונחתי לך במקום לנכות ממנו: שנינו בפרק הגיטין הגיטין שמיין להם כעדיית ובע"כ בכיבונית וכתובת אשה בזכורית ובפרק קמא דבב"מ תניא מכר לו בני אדם בבת אחת כולם נכנסו תחת הבעלים והגיטין טרפין בעדיית ובעל חוב בכיבונית וכתובת אשה בזכורית מכר לו זה אחר זה כולן טורפין מן האחרון לא הספיק טורפין בשלפניו לא הספיק טורפין משלפני פניו אפילו היה האחרון הלא שלקח הזכורית שהרי הלוקח קודם אמר לטרף הנחתי לך מקום לנכות ממנו: מכרן לאחר בזה אחר זה הרי הלוקח נכנס תחת הבעלים בד"א כשלקח עדיית כאחרונה אבל אם לקח זכורית באחרונה כולן גובין מן הזכורית שהרי אמר לטרף כשיבא לנבחר מן השדיר שלקח תחילה הרי הנחתי לך מקום לנכות ממנו: מסקינן בפרק מי שהיה נשוי מכר הלוה שדה ללוקח ומכרה לוקח ראשון ללוקח שני וכתב המלוה ללוקח הראשון דין ודברים אין לי עמך וקנו מידו הרי בעל חוב טורף מלוקח שני אותה השדה ולוקח הראשון טורף אותה מבעל חוב שהרי כתב לו דין ודברים אין לי עמך ולוקח שני טורף אותה מלוקח ראשון שהרי הוא מכרה לו

בחיובו דלעיל קדש
פ"ק דף חללא
חצי המעות חקניות
וגב' דברך ח' מהיה
כמירך כ'

דף קכ"ז
חייול דלעיל
ס

דף י"א

ב"ה ס"ב ב"ה חזקת
דף פ"ד
ב"ה י"א דלעיל

דף כ"ג

כל המוה חכורות
בבב"מ ס"ד דף תרל"ב
ובפרק המוכר דף
תק"ו וכן בחייובוס
דלעיל

דף ק"ב ע"א
דף ק"ג
דף ק"ד

דף ס"ה
דף ס"ו

דף כ

ב"ה דף ס"ו כל
הסוגי וזה סב"ל א"ל
א"ל כן שבה תתה
היינו ברעת האלכס
ס"ד דף כ"ב והחייובו
כל כ"א הלוה וזה
דף תר"כ

בפרק האכלה ה"ח
חכמות ב"ה ס"ב ב"ה
הקדש

כל כ"ה דף כ'

בבב"מ ס"ד וזכר'
ס"ה חייובו דף כ"ב

דף כ"ג

בבב"מ ס"ד דף
הייובו דף ח'

דף ח' דף כ'

בחיובו דלעיל
דף י"א

ס

דף כ"ה

ב"ה ס"ב ב"ה
רובין

ב"ה י"א דלעיל
ס

דף ק"ח

דף ח' כ"ה המוה
ועי' ס"ד ב"ה

דף כ"ה וכן המוה
בחיובו ס"ד דף
ד"ט המלוה וזה דף
דף ל"ט בהגות

הלכות מלוה ולוה

בחמת תנאי שאמרנו נתרצה הלוקח שיטרפנו בעל חוב אבל
 מקבל מתנה שאין לו על מי לחזור אין טורף
 ממנו: ואמר רבינו יצחק כי כן היתומים אף
 על פי שאין להן על מי לחזור טורף מהן
 יורש כרעה דאביו דתנן במסכת בכורות
 פ"ד י"ב כ"ב אין הבכור נוטל פי שנים בראי
 ולא כשנח הלא האשרו בכתיבתה הלא הבנות במזונותיהן
 משמע דאשה בכתיבתה מיידי ביתמי דומיין דבכור והבנות
 במזונותיהן ומקשה והא אמר שמואל בעל חוב נזכה את השבח
 ומתירין מקלוי כתובה שנו כאן: וצריך להתיישב בהויה ופרק
 ה"מקבל שמשמע שם קצת שיתומים שהשיבחו הנכסים אין הבעל
 חוב נזכה מן השבח כלום שאומר שם יתומים אומוי אבו השבחנו
 ובעל חוב אומר אביכם השיבחו על היתומים להביא ראיה ואומר
 רבינו יצחק שלשם מרבה כגון שאותה קרקע עשה אותה אביהם
 אפותיקי לבעל חוב והוא מה שאומר שם על היתומים להביא ראיה
 מאי טעמא ארעה כיון דלגבינא קיימא ככאן דנביא דמיא ואם
 השיבחו יתומים שפין להם את השבח כדון יודד לתוך שורר
 וחברו ונטעה שלא ברשות:

דף כ"ב

שם דף כ"ב

דף ק'

סדר גבית החוב למדנו עיקר הלכותיו מפרק התנחל בתנחל
 ומפרק גט פסוטי וכן המשפט:

דף ק"ג

דף ק"ט

בכרז ב"ב מש"ק

כשיביא
 הגלוח שטרו לכך ונתקיים אומר ללוה שלם
 ואין יורדין לנכסיו תחלה עד שיתבענו אם
 טענו הדיין והוריד הגלוח לנכסיו לוח קודם שיתבענו בכלקין
 אותו כדפסקו שם רבא ורב תיני: אמר הלוה הריני משלם קבעו
 לו זמן כדי שאלוה באחר או אמשכן או אמכור ואביא המעות
 קובעין לו זמן ל' יום ואין מחייבין אותו ליתן משכון שאילו הדין
 שם בטלטילין מיד הווי בד נוכחין מהן: ומתקנת הגאונים אם רצה
 הגלוח להחריס על מי שיש לו מעורת או בטלטילין ומפליג אותו
 בדברים היו זה חמורים: וגם אין מחייבין אותו ליתן ערב: שלמו
 השלשים הלא הביא בית דין כותבין אדרכתא' וכן אם אמר
 בתחילה שיתבעו איני משלם כותבין אדרכתא על נכסיו מיד
 ואין קובעין לו זמן וכן אם אין שם שטר אלא בלוח על פד' או
 שוודה כותבין אדרכתא על נכסיו בני חורין שיש לו: טען ואמר
 שטר זה שנתקיים בפניכם מהייף הוא ואני אביא ראיה ואבטלנו
 ועדי במקום פלוני אם נראה לדיינין שיש במש בדבריו קובעין
 לו זמן להביא עדיו ואם נראה לרם שאינו בא אלא בעלילת דברי
 אומוים לו שלם ואזר כך אם יש לך ראיה יחזור: ואם טען
 שהגלוח אלם הלא ירצה להחזיר מניחין על יד שלישי קבעו לו
 זמן להביא ראיה ולבטל השטר והגיע הזמן ולהא כמותנין לו
 שני חמישי ושני ואם לא בא כותבין עליו פתחא ומשמתין אותו
 וממתינין לו והוא בנדיוו תשעים יום שלשים הראשונים שמא
 הוא טורח ללוח אמצעיים שמא הוא טורח למכור אחרונים שמא
 הלוקח ממנו טורח להביא מעות: שלמו התשעים יום והלא בא
 בד כותבין אדרכתא על כל נכסיו ומתינין לו נידוין ואין כותבין
 אדרכתא על נכסיו עד ששולחין ובודיעין לו והוא שידא קרוב
 לביור דין בכדי שילך השליח אחריו בשלישי וברביעי יחזור
 ויעמוד בדין בחמשי יתר על זה אין צריך להדיעו ב' כשהיח
 כל התשעים יום נשמט ואומר עתה אביא ראיה: ואבטל השטר
 אבל אם אמר איני בא לבית דין מיד כותבין אדרכתא על נכסיו
 בין על הקרקעות בין על מטלטילין: וכן אם היה השטר על
 הפקדון אין ממתינין לו ע' יום אלא כותבין אדרכתא על נכסיו מיד:
 זה שאמרנו שאם לא בא כסוף ע' יום כותבין אדרכתא על נכסיו
 על הקרקעות אבל על המטלטילין אפילו אחר תשעים יום כל זמן
 שהוא אומר עתה אביא ראיה ואבטל השטר אין מורדין מלוה

למטלטילין שמה יאכל אותם ויביא זה ראיה ויבטל השטר והלא
 ימצא מח יטול ואפילו היה למלוה קרקע שמא תכסף או שמא
 תשטרף: כיצד כותבין האדרכתא אם לנכסים בני חורין
 הורידו או טורים איש פלוני נתחייב לפלוני בדין כך וכך והלא
 נתן לו מעצמו וכתבנו לו אדרכתא זו על שדה פלונית שלו: ואחר
 כך שפין לו שלשה מאותה שדה כנגד חובו ומכריזין עליו כפי
 מה שיראו עד שיפסקו חמוסיפין: ומורדין אותו בזוכו להלך
 ששמו לו וקורעין שטר החוב אם היה שם שטר: ואם לא הווי לו
 נכסי בני חורין כותבין האדרכתא כך איש פלוני נתחייב לפלוני
 כך בשטר חוב שהיה בידו ולא נתן לו וחובו ה' מצאו לו נכסים
 בני חורין וכבר קרענוהו לשטר שהיה לו עליו ונתבנו לפלוני
 רשות לדרוש ולחקור ולהיות ידו נטויה על כל נכסים שימצאו לו
 וכל קרקעות שמכר מזמן פלוני והלאה יש לו ליפרע ולהגבות
 חובו מן הכל: ואחר שכותבין אדרכתא זו חוץ הגלוח וכתבש אם
 מצא לו נכסים בני חורין שפין לו מהם ואם מצא משועבדים
 מאחר זמן שטרו טורף מהן וקורעין האדרכתא וכותבין לו שטר
 טרפא כיצד כותבין איש פלוני בן פלוני זכה בדין לשטר בדין
 בחוב שיש לו על פלוני שהוא כך וכך משדה פלוני שלקחה פלוני
 בכך וכך מזמן פלוני וכבר קרענו האדרכתא שהיה בידו והרשינוהו
 לשטרף מזה כך וכך: ואחר שכותבין הטרפא לשטרף מורדין שלש
 בקיאיין לאותה שדה ושפין לו ממנה כשיעור חובו כפי מה שדאוי
 לו מן הקרן וחצי השבח ומכריזין עליו שלשים יום כדרך שמכריזין
 על נכסי יתומין ואחר כך מורדין אותו לנכסי הלוקח בשומא
 שלו אחר שנטבע המלוה שלא נפרע מן
 החוב זה כלום כדון כל הובא ליפרע מנכסים
 משועבדים: ואחר כך קורעין שטר הטרפא
 וכותבין שטר שומא ומפרישין בו בכמת
 שמארה מפני ששומא חחרת לבעלים לעולם: ומאימתי אוכל
 הטרף פירות שדה זה משיפסקוימי האכורזו שכן אמר רבא
 בפרק הפקדו כל אדרכתא שאין כתוב בה קרענוהו לשטר
 והלאה אינה אדרכתא וכל טרפא שאין כתוב בה קרענוהו
 לאדרכתא אינה טרפא וכל שומא שאין כתוב בה קרענוהו לטרפא
 אינה שומא: לפי הסדר הזה שאמרנו פ' אדרכתא הוא לשון
 דריכור כמו הדיכוחו מנהרה וכן פירשו
 רבינו שלמה ב"ר ה"ר אב"ד אבל רבינו
 שמואל פ' ב"ב פ"ט ורב הוי בשערים שלו
 וכן משמע שם שהסדר מוכרי רב נתמן
 שמשאש סימן שטר מלוה תחילה ואחר כך קורעין שטר מלוה
 וכותבין שטר טרפא שילך ויטרף מקרקעוהו חלוהו בכל מקום
 שימצאם ואחר שמצא סדוהו קורעין שטר טרפא וכותבין
 אדרכתא שהיא שליט ודורף על כל נכסים של זר לנכרות חובו
 מטרות אילו ואחר כך מורדין בני אדם בקיאיין בשומא לשום
 לו כשיעור חובו ומכריזין עליו ואחר כך קורעין לשטר אדרכתא
 וכותבין שטר השומא: חורו הגאונים כיבר שטמו לשטרף בכסמי
 הלוקח ושעו כל שזו מוכרן בטל שהרי הם כשליח לטורף וללוקח
 ויש להם רשות לתקן אבל לא לענות כשליח: וצריך להתישב
 בדבריהם שהרי בפרק האיש מקדש ארבינן דבשורת דוקא
 מוכר בטל וכן בפרק אלמנה גיזו'ת: כבר בארנו ששומא חזרת
 לבעלים לעולם כדאיתא בפרק הפקדו כל זמן שתשיג ידו של
 לוח או של גטרף או יורשיהם והביאו לבעל חוב מעותיו מסלקין
 אותו אלא אם כן מכרה או נתנה או הורשה או שמא לבעל חובו
 מדעתו אבל שמאח בית דין לבעל חוב של זה המלוה הרי זו
 חוזרת כך ובספא שם: בפרק גט פשוט מביאה דתנן
 במסכת שבועות שטרי חוב המוקדמין פטולין שהרי טורף בהן
 לקוורר שלא כדון ולפיכך קנמו אותם חכמים והלא ינכר
 בשטר מוקדם אלא מבני חורין שמא יטרפו בו מוזן ראשון
 שהקדימו

ר"ח המזרח והערבה
 כדרך שם היתקש
 דף ט"ז

מבעיה זו בכרז כל
 הספיק דף ח'
 ובכרז המזרח דף ט'

דף ל"ב

דף ק"ט

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ק"ט

דף ט"ז

דף ט"ז

הלכות מלוה ולוה

לפלוני ששמו כשמוך אני חייב וממנו נפל השטר אלא הרי זה שיעא מתחת ידו גובה ממנו ואין חוששין לנפילה ודבר זה...

מסקינן

בסוף פרק גט פשוט שכל ערבים צריכין קניין חוץ מערב בשעת מתן מעורת וערב דבית דין שיעשו אותו בית דין ערב וכתב רבינו...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

דף קעג

על ידי ערב אף על פי שהערב נשתעבד למלוה לא יתבע ארז הערב תחילה אלא תובע הלוח תחלה ואף על פי שאין נכסים ללוה דהיינו קרקעות ואם הוא רחוק ימתין אותו או ילך לתובעו ולכופו ואין מודיעי מלוה לנכסי הערב כי שמה כשיבא הלוח יתן לו למלוה מטלטלין ואם לא יוכל לכופו ללוה דלא ציית דינא נכנס לבייתו של ערב ואחר כך יעשה הערב דין עם הלוח אם יוכל להוציא מידו ויציא או ישכחו אותו בבית דין עד שיתן לו: התנה המלוה על הערב ואם לו על מנת שאפרע ממנו שארצה יפרע מן הערב תחילה בלא כשאין נכסים ללוה דהיינו קרקעות אבל יש קרקע ללוה מאחר שהדבר בלא ספק שיכול להפרע מן הלוח לא יפרע מן הערב: וקבלן אעפ"י שיש נכסים ללוה אם ירצה המלוה יפרע מן הקבלן: נשא המלוה ונתן ביד הערב הרי זה נפרע מן הערב ולא מן הלוח שאין למלוה על הלוח כלום כדמסיק בסוף פרק גט פשוט: ואם אין לו ממנו לפרע מן הערב חוזר ונפרע מן הלוח מדר...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

דף קעו

נתן דקיימא לן כמותו בכפל חוב בעלמא: וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

דף קעז

אזוהו ערב ואזוהו קבלן אל תן לו ואני אתן לך וכל שכן תן לו ואני קבלן זהו קבלן שיש למלוה להפרע ממנו שארצה אבל אם אמר לו הלוח ואני פורע הלוח ואני ערב הלוח ואני חייב הלוח ואני נתן הלוח ואני קבלן תן לך ואני ערב כולן לשון ערבות הן כדבא דבתראה הוא שאומר כן ואם כתוב בשטר פלוני ערב קבלן פוסק רבינו יצחק שמועיל: ערב של כתוב אף על פי שקבו מיד פטור מטלטל שודי מצוה עשה ולא חסר ממון ואם האב ערב לכתוב בנו וקנו מידו חייב וקבלן דכתובה חייב: גרסינן בירושלמי דשבועות שנים שלח בשטר אחד הרי הם ערבים זה לזה אף על פי שלא פרשו: ואני אומר כי הדבר הזה מחלוקת החכמים ולשכנ דתניא בתוספתא דשבועות חמשה שלח בשטר אחד כל מי שיש לו קרקע כתב פרחול וכל מי שאין לו קרקע אין כותבין לו פרחול רשב"ג אומר אפילו אחד שיש לו קרקע כותבין: מי שלא פירש קצבת הדבר שערב כגון שאמר לו כל מה שתתן לו תן לו ואני ערב יש מן הגאונים שהורה שגשתעבד הערב בכל מה שיתן אפילו דבר גדול ורבינו משה הור"ח שאין הערב חייב כלום שכיון שאמר יודע הדבר ששעבד עצמו לא סמכיה דעתו ולא נכר ושעבד עצמו: מי שאמר לחבירו הלוח ואני ערב לגופו של לוח זה להביאו אליך ולא ערב לעצמו של ממון יש מן הגאונים שהורה שהוא חייב לשלם ויש שהורה שזו אסמכתא בעלמא היא ולא נשתעבד: וכן הורה רבינו משה: שנינו שם ערב היוצא אחר חיתום שטרות מעשר...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

דף קעח

בא לפני ר' ישמעאל ואמר גובה מנכסי בני חורין מן הערב וכן פוסק שם הלכה: היה ערב בגופו של שטר...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

על זה שכתבנו... וזהו שכתבנו... וזהו שכתבנו...

קודם חתימת העדים אומר רב ורבי יוחנן כגמרא שאם כתמו פלוני ערב גובר מנכסים בני חורין אבל כתבו ופלוני ערב גובה ממנו שערבדים שהרי ערכו לוח עם הערב בשטר: וערב דמשעבד נפשיה פירש רב אשי בהויא הגאון שמאמינו נכר ומשעבד עצמו: ערב שקדם ונתן לבעל חוב את חובו הרי זה חוזר וגובה מן הלוח כל מה שפרע על ידו אף על פי שהייתה מלוה על פה או בלא עדים כלל: ב"דא כשאמר לו הלוח בעת שנעשה לו ערב ערכני ושלם אבל אם אמר לו ערכני ולא הירשהו לשלם ופרע החוב אין הלוח חייב לשלם לו כלל: וכן הפרע שטר חוב של חבירו שלא מדעתו אפילו היר החוב על המשכון אין הלוח חייב לו כלום ונטול משכונו בתנאי ורבי אבד זר הנותן ארבע מעותיו שמא היה הלוח מפיס המלוה ומוחל לו והכי איתמר בירושלמי בפרק בתל דכתובות רבי אבא בר ממל בעי הפרוע שטר חוב של חבירו שלא מדעתו בלא תנאי דוחן ובני כהנים גדולים שנחלקו במפרנס אשת חבירו שלא מדעתו אמר ר' יוסי אף בני כהנים גדולי מודים כאן שאבד מעותיו דתמן לא עלתה על דעתו שתמות אשתו ברעב כרס הכא אבד מפיס הוינא ליה ומוחל לי הגע עצמך דהוה גביר משכון מפיס הוינא ליה ויחייב לי משכונו: עוד שם רבי יהושע בן לוי אמר אין לך נתפס על חבירו חייב ליתן לו אלא ארנון וגולגולת רב אמר כל דאחפש על חבירו חייב ליתן לו: ענין זה דפרוע חוב חבירו קורא סבריה ארי בפר' אין בין המודר ואומר רבי יצחק שאין דין מבריה ארי אלא בכיוצא בזה שאין המבריה ארי מצילו מהפסד ודאי אבל במקום שמצילו מהפסד ודאי כגון משיב אבירה ומצילו מן הארי שם לא יפסדו המבריה וכל שכן במקום שמשכיח נכסי חבירו כגון יורד לתוך שדה חבירו ונטעה וכיוצא בזה שאין לו דין מבריה ארי להפסיד לגמרי: מעשה היה שמת הלוח וקדם הערב ופרע החוב תחילה קודם שידוע ליוורשים ופסקו שם בפר' גט פשוט שאם נודע לנו שלא פרע הלוח שטר חובו קודם שימורת כגון דשמתוה ומית בשמתיה או שהייב מותר והוא הדין לתוך הזמן לדברי רבינו משה הרי זה חוזר וגובה מן היורשין כל מרשפרע: היה המלוה נזי מסקינן שם שאין היורשין חייבין לשלם שמה איהם נתן לזה הערב ככל החוב שהיה עליו מפני שהגוי תובע את הערב תחילה ולפיכך פרע זה מדעתו קודם שידוע ליתומים: אבל אם הודיעו שהגוי תבע אותו והרי הואנות חייבים לשלם: כל ערב שיבא לישלם מה שפרע בין שבא ליפרע מירשי הלוח בין מן הלוח עצמו הרי זה צריך להביא ראיה שפרע ואומר שם בפרק גט פשוט שאין מצויאר שטר חוב שעליו ביד הערב דאיה שמא נפל השטר מיד המלוה ולא פרע זה כלום: והא דגרסינן בפרק חזקת הבתים מעשרה בערב שאמר ללוה תן לי מארז זה שפרעתי למלוה בשבילך והוה השטר אמר לו פרעתיך וכו' אם רצה הירא יכול לומר השטר נפל ממנו או שמא היו שם עדים: והאמר לחבירו ערבת לי והלח אומר לא ערבת לי או שאמר הערב ללוה אתה הרשיתני לערב אותך ערבת לי והלח אומר לא הרשיתך בכל אילו השטרות וכיוצא בהן ישבע הנתבע היסת ויפטר: קטן שערב אחרים הורי הגאונים שאינו חייב לשלם כלל אף כשיגדיל: האשה שלחה בשטר או ערבה בשטר ונשאת חובתה לשלם ארז שנסאת ואם חיתרה בלוה על פה אינה משלמת עד שתתגרס או שתתאלמן שרשות בעל כרשות לוקח הוא כדאיתא בבבא בתרא בפרק יש נוהלין לרבא וגם לרב אשי במקום שאין פסידא לאחרים ואף על פי שיש

קד תמוע כמקד אף בין המודר דף ל' וכס בתרא רבתינו דף קח

דף לה ע"ר ובתוס' סס מחילא בלא הא נמי דף קח וכן נאסי סס דף קח

בירושלמי דלעיל דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

דף קעט דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

דף קעט דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

דף קעט דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

דף קעט דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

דף קעט דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

דף קעט דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

דף קעט דף ל' ובתוס' בסוף רחב דף עב ע"ה חבילו וכוונת לי כתי דלעיל ברה חבילתו ובתי מרן חכמי כרה לי מני דף כח

הלכות תובעונתבע

קפ

שיש כאן פסידא למלוך איהו דאפסיד אנפשיה שלא חזיר לר... הלכות בעל פה לאשה העומדת לינשא (ויש פי מדבינו שמואל) שכתו בו בשם רח דלענין לתתה הוי בעל כיוורש משום פסידא דמלוך) אמנם אם הוי מעות ההלואה עצמן קיימין ויחזירו למלוך כך פסקו רח יכן התיימר כח כל רבינו תם:

במירוצו סס וכתב... כחג ארץ זה

קפ קסג

בפרק גט פלוט אמר רב יצחק בר יוסף אר יוחנן כל המחזקין כולן צריך שיכתוב קיומיהן: וצריך שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה מאי טעמא אמר רב נחמן לפי שאין למדין בשיטה אחרונה שמה היו העדי' מרוחקי' מנופו של שטר בכדי שיטה ובה זה המזויף וכתב באותו הריח שיטה זו: תביא הרהיק העדים שני שיטין מן הכתב פסול פחות מכאן כשר: אמר רבי חזקיה משמיה דרבי שבתאי שתי שיטין שאמרו בכתב ידי עדים ולא בכתב ידי' סופר שכל המזויף אינו הולך אחר הסופר אלא אחר העדים: ושתי שיטין אילו הן ואיורן כדמפרש רב ה'י'א בר אמי משמיה דעולא כנון למד על ד' : היו העדים מרוחקין מן הכתב יתר על ב' שיטין והיה הריח טבין הכתב והעדים מלא בעדי' פסולין או בקרובין אמר חזקיה שהוא כשר: ואם מלאהו כשריטות של דיו פסול שמה העדים על השריטה התמו ולא על גופו של שטר: היה השטר כולו עם עדי' בשיטה אחת רחי זה כשר הירי השטר בשיטה ראשונה והעדי' בשיטה שנייה פסול שמה אילו העדים מרוחקין היו מן השטר שיטה אחת והתך כל השטר וכתב וזה השטר באותה שיטה ונמצאו כל העדים התומין עליה: וכן אם היה השטר ושני עדים בשיטה אחת ושני עדים אחרים בשיטה שנייה אם אמר נתכונתי לרבות העדים אין מקיימין שטר וזה מעדים שלמטה בשיטה שנייה לא אלא מעדים שלמעלה שמה בשיטה שהותר בין העדים שלמטה ובין השטר שהתך כתב שטר זה ושני עדי': קיום בית דין צריך שיהא סמוך לכתב ידי העדים או סמוך לצד השטר או מאחוריו כנגד השטר ואם הירי בין הקיום והשטר ריח שיטה אחת פסול שמה יתותך השטר שנתקיים וזי'יף אותה שיטה ושטר ושני עדי' ונמצ' הקיום על שטר בזויף: הרהיק הקי' מן השטר יתר על שני שיטין ומילא כל הריח שריטות דיו נקודות נקוד' והקלף נראה בין הנקוד' שעתה אין לחוש שהיה שם שטר ועדי' ומחזקו ולמעלה כגלי'ין וכתב שטר אחר ועדי' ולפיכך כשר שהרי אינו יכול לזייף אין חוששי' ל'ד' שיקיימו קי' על השריטו' לא על גופו של שטר: כל המחזקים כולן צריך לכתוב קיומיהן בסוף השטר כאשר בארנו וכתב אחר כך והכל שריף וקיים ואין כותבין שתי פעמים שריף וקיים: ואם היה המחזק במקום שריף וקיים שריף וקיים אף על פי שהורו וקיימו פסול' שמה מחזקו וכתב דברי שריף וקיימו בריח שבין הכתב והעדים: אמר רב שטר הבא הויא ועדי' על המחזק כשר ואם האמר מחזק וחדד ומחזק אינו דומה נמחק פעם אחת למחזק ב' פעמים ואת שמה נמחק במקום העדים ב' פעמי' ואחר שכתב השטר חוזר ומחזקו וכותב כל מה שירצ' שהרי הוא ועדי' כולן שוח מפני שנמחק הכל שני פעמים כבר תקנו חכמים שלא יהו העדים והתמין על שטר מחזק אלא אם כן נמחק בפניהם: שטר הבא הוא ועדי' על המחזק וקיים בר' מלמטה על הנייר אין מקיימין אותו מעדי' קיים אלא מעדים שלמעלה שמה הקיים היה רחוק מן השטר הרבה והיה הריח מלא שריטות של דיו וחתך גוף השטר ומחזק השריטות וכתב השטר ועדי' על המחזק: שטר הבא על הנייר ועדי' על המחזק פסול שמה ימחוק השטר וזי'יף ונמצא הויא ועדי' על המחזק: ואם כתבו העדים אנהנו העדים חתמנו על המחזק והשטר על הנייר כשר ומכתבין כן בין עד לעד כדי שלא יוכל לזייף: שטר הבא על המחזק ועדי' על הנייר פסול ואפילו

קפ קסד

קפ קסז

קפ קסח

קפ קסח

קפ קסח

פס כל הסוגיא

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

פס כל הסוגיא וזה

כתבו העדים אנהנו העדים חתמנו על הנייר והשטר על המחזק מפני שמחזק אותו פעם שנייה וכתב מה שירצ' וכוין שכולו נמחק שתי פעמים אינו ניכר שאילו היה בו מקום הנמחק פעם אחת ומקו נמחק שתי פעמים היה ניכר: צריך להתבונן בשטר בווי'ן והיני'ן שלא יהו דחוקות בין התיבות שמה זי'יף והוסף ולו ולא יהו מרוחקות שמה מחזק את אחת כנון ה' או הית והביח דגלה האחת כמקו' וזו וכן כל כיוצא בזה: אם אבי משלש ועד עשר אין כותבין בסוף שיטה שמה זי'יף ויעשה מהשלש שלשי' או מן העשר עשרים ואם נזדמן לו בסוף שיטה מחזיק הדיבור בנופו של שטר פעמים רבות עד שיבא באמצע שיטה והה שיט לחזור שלא לכתוב ב' דיגדיון אוד' דיגדיון פ'ן יעשה מן הבלי'ת כ'ף ומן הדלי'ת ריש': שנינו שם כתו' בו מלמט' מאתי' ומלמעלה מנה או למעלה מאתי' ולמטה מנה הכל הולך אחר התחתן אם כן למה כותבין את העלי'ן שמה תמחק את אחת מן התחתן וילמד מן העלי'ן ומפרש בכרייתא כנון שהיה כתוב בעלי'ן חבני' או עבני' ובתחתן חבן או ענן כידוע שהוא שם העלי'ן אבל לא ילמד תחתן מן העלי'ן בשתי' אותיות: כל שטר שיש בו משמעות שתי' לשונות שמה כך הוא או שמה כך הוא הולך אחר הפחות שבלשונו' ובלבד שיהא האחד תלוי בחבירו כנון שכתב בו מאמר שהן מאתים או מאתים שהן מנאר' מאה מעי' שם כפרס מנה מאתים כדמוכח מההיא דאסתירא דאמר מעי' שם כפרס בית כור' שסובר שמואל' כחכמים שאומרים הולך אחר הפחות שבשלו'ת' ואם תפס כמרוכח אין מוציאין אותו מידו אלא כראיה ברורה כדמסיק שם: צח

פס דף קסז

קפ קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

מצות

עשה לדין תובעונתבע מודה מקצת או כופר הכל שעל כל דבר פשע עלן שור וגו' אשר יאמר כי הוא זה: כל אשכנעי' שבתור' נשבעין ולא משלמין ומצוה זו כתוב בספר זה במצו' קל"ג ובשמו' תשבע בענין שבועות ונדרי' זו ואין לך מחייב שבועות מן התורה חוץ משלשרי' מי שהורה במקצת מטלטלין שב' אשר יאמר כי הוא זה כלומר זה בלבד יש לך בידוי' ומי שכופר בכל ועד אחד מחיובו שצאמר לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת לכל עון ולכל חטאת הויא דאינו קם אבל לשבועה קם: וכן השוכרים שכתוב בהן שבועות תהיה בין שניהם: ויש נשבעין אחרים ששנויים במשנרה כנון הנשבעין ונוטלין והנשבעין בשענת ספק וכל השבועות שנתקנו עד ר' נח' נתן שהיו סוף המשנה כולם כעין של תורה בנקיטת חפץ' וביורשלאמי דכתובות גרסי' אר' זירא כולן כעין שבועות התור' ירדו להם: ויש עוד שבועה אחרת שנתקנה בימי חכמי התלמוד כמו שאומר בפ' האיש מקדיש על דברי רב נחמן והאידיא דתקן חכמים שבועות חיסת ובזו אין בה נקיטת חפץ' והיסת' לשון הסתרה ששכנעה זו מסתתרת אותה להודות: שנינו בפרק שבועת הדיינין מנה לי בידך והלאה אומר אין לך בידך כלום פטור: ואמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת חזקה אין אדם תובע אלא אם כן יש לו עליו אדרבה חזקה אין אדם מעיד פניו בפני בעל' חובו ומתריץ התם אישתמוטי קא' מישתמיט סבר עד דהוו לי זחי ופרענא ליה רב חביבא מתני' לדרב נחמן אסיפא דאיכא דרדא דמומא מנה לי בידך אמ' לו הן ולמחר אמר לו נתנו לך פטור אין לך בידך חייב משמע שאין נאמן לומר טעיתי במגדו דפרעתי: נחלקו הגאונים בזה יש שהורו שהלמדה כלשון ראשון שכתם התלמוד מעמיד דברי רב נחמן ארישא וכן בפ' ק"ב מעמיד בזה ס' ב"ה אין דברי רב נחמן ארישא והלוח דערות דבינו יצחק ורבינו משה נוטה אבל רב הונן נאון ס' ס' מ' כנ ב 23 ii ורבי'

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

פס דף קסז

ורבינו יעקב פוסקין כרב חביבא שמיקל שאין אדם חייב
 שבועת היסט אלא אם כן יש דורה דמטומא וכפר קמא דכבא
 במצוה שמכיר דברי רב נחמן אריש ראש הדבר הכיר על דרך
 רבו אמנם רב חי גאון פסק שאף אם אין שם דורה דמטומא
 משמתנין ליה כשופר הכל שאם לא יהיה חומת שיזא כשבת
 גוס רבינו יעקב לא היה מוחה בדוינין אם היו משביעין אותו
 ועכשיו נחזרו כל בתי דינים להשביעו האומר מנה יש לי בידך
 והלה אומר אין לך בידי לא חמשי זה והלך
 פסקו הגאונים שהלכה כרב ששרת שאומר
 שנחשב כשופר הכל ופטר משבועת התורה
ק ס הלא כרבי חייא שחולק עליה שחרי סתם התלמוד מקשה כפרק
 השואל ועור חילך הוא למח יושבע : וכן
 טענו חושין והודה לו בשערוין פטור משבוע
 התורה ואף מרמי שעורים פטור אלא אם כן
 תפס משלו כדמוכה כפרק המניח את הכר
 וכלל לא תקנו חכמים שבועת היסט : כל מי
 שנתחייב שבועה מן התורה הרי זרה נשבע
 ובפטר ואם רצה להפך השבוע על התובעו אינו רשאי ואין הלכה
 כמר בר רב אשי שאומ' שם בדאוויית מהפכין שבועת זכן כתוב
 בתשובות קדמוניות של גאונים ובסוד תנאים ואמוראין כתב
 יד רבי יוסף טוב עלם שהלכה כמר בר רב אשי בכלל תלמודא
 בר מפיך שבועה דפרק שבוע' הדינין ואודייתא דפר' זה בודר
 וכן פוסק בערוך ורבינו הגנאל פירש דהלכה כמר בר רב אשי
 בכל התלמוד בר מפיך שבועה וחורא
 פירוש חירא כפרק בהמה הבקשה : עוד
 שם מפרש דבשבועה דאורייתא אם לא רצה
 לישבע נחתינן לנכסים וכו' מונן כל מה
 ששבע חברו עליו אבל בשבועה דרבנן אין יורדים לנכסים כמו
 שיתבאר : ותקנו הגאונים בשבועה דאורייתא כשלא רצה
 להשבע להחריס סתם על מי שטוען עליו דבר שאינו כן ונותן :
 מי שנתחייב שבועה מדברייהם כתב רבינו משה שאם הירי מן
 הנשבעין נגזרין אוני וכל להפך השבועה
 ואנו אומ' כי הדין עמי כמו שאומר בשבועות
 וכל תקנתא לתקנתא לא עבדינן ועת קשה
 והלא מהפכין שבועה דרבנן אלא פ' רבינו שלמה כך תקנתא
 לתקנתא לא עבדינן כלומר שתי תקנות בעל כרחו של נתבע
 לא עבדינן אבל הויפך ברצון הנתבע לאו תקנתא לתקנתא
 היא : לפיכך אין לך שבועה שתהפך אלא שבועת היסט בלבד
 וכן כתבו רב הירושביטו שמואל שמהפכין שבועת היסט : וכל
 שכן הנשבעין בטענה ספק שאין יכולין להפך על התובע
 בטענה ספק אבל רב אלפס כתב בשעריים שלו שאין מהפכין
 שבועת היסט ואין מדין לו : הורה הרב רבי יוסף אבן
 מנחם הלוי ורבותיו שאם אמר התובע אי אפשי בתקנת חכמים
 כגון זאת שתקנו חכמים לישבע וליתול אלא הריני כשאר כל
 דתובעין הרי זה משביע את הנתבע שבועת היסט ואם רצה
 להפכה על התובע מחייבין את התובע להשבע שבועת היסט
 ויתול או ילך לו : היה המחוייב שבועה מדברייהם מן הנשבעין
 נפטרין כגון הנשבעי על טענת ספק או מן הנשבעין היסט ולא
 רצה לישבע משמתנין ליה שלשים יום ואם לא כאלו ולא תבע
 נידוי מכין אותו מכת מדרבנן כי כן המשפט כל דהיילא
 עליה שבתא דרבנן שלשים יום ולא תכע שמתיה מלקין אותו
 ואחר כך מתירין לו אצ' בידו ואין יורדין
 לנכסים כדאיתא כפרק שבועת הדינין לפי
 שאינו מחוייב שבוע מן התור : אין משביעין
 שבועת היסט אלא על טענת ודאי אבל על הספק פטור : מנה
 לי בידך והלא אומר איני יודע אם יש לך או אין לך קל כרב

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק
 ק"ה

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

נחמן ורבי יוחנן שאומרים פטור כפרק קמא דכתובות והנתבע
 נשבע שבועת היסט שאינו יודע ונפטר : כמה דברים אמורים
 כשאומר איני יודע אם הלוי גזל או שהפקדת אצלי מעולם אבל
 אם אמר הלוי גזל או הפקדת אצלי איני יודע אם ההורתי לך
 טיניו כפרק הגזל שהוא חייב לשלם אבל אם אין לו תובע לא
 הודר מעצמו הלוי גזל או הפקדת אצלי או איך הפקיד אצלי
 ואינו יודע אם ההורתי אוני חייב לשלם אם לא לצאת ידי
 סמים חייב לשלם : כל מי שנתחייב שבועה בין של תורה
 בין של דבריהם מנהג עליו המשביעו כל מה שירצה מדברים
 שאם יודר יתחייב ממון וכן המסקנא כפרק כל הנשבעין
 דמנהגין אף בשבועה דרבנן ועד היכן כח הגזלול מפרש
 בקידור פ' קעד שיאמר לו ובכלל שבועה זו שלא נמכרת לי בעבד
 עברי ועדין עברי אתה וכבר בארנו שאין מנהגין על השכיר :
 גרסינן בירושלמי חד בר אבשי אול למדין קומי ר זעורא מחייבו
 שבועה על תרין דינרין אכר לו ולא תרין דינרין אכר חייב לך
 הא טרפא לך כלומר הגרד הם לפניך אמר לו עוד אתה חייב
 מילת פלך ופלך אמר לי הרבי זעורא או הכ ליה כל מרה דתבע
 לך או אישבעת ליה לכל מה דמנהגין עלך ואף על פי שמכיר
 ברייתא בירושלמי כפרק המפקיד שרבי יוחנן חולק על זה רבי
 זעורא סובר כתנא קמא : וכן הלכה דמעשה רב : והוה לשון
 חבוייתא שומר שאמר הריני נשבע ואינו משלם ראוי אותן
 מנהגין עליו חזר ואמר הריני משלם חששין אמר ר' יוסף ל
 חייבתו תורה שבועה לדומדי אלא להקל שאם רצה לשלם
 ישלם לא רצה לשלם ישבע כך כתב רב
 אלפס חזרו בו כמה שפ' בשעריים שלוכן
 פירש רבינו יצחק בר רבי אברהם : גרסינן
 בירושלמי חד בר אבשי קם על חבויי בשוקא אל הב לי קיתונ' :
 וכן דינרין אתא עובדא קומי דר' כנא אמ' ליה את אודיתא ליה
 בדינרין ואיהו לא אודי לך בקיתונא הב ליה דינרין : ה'טוען
 על חביו טענות הרבה אין משביעין אותו על כל טענה וטענה
 אלא שבועה אחת על הכל : כל ה'טוען טענה על חברו שאם
 הודה בה אינו חייב לשלם ממון אעפ' שכפר אין מחייבין אותו
 היסט ולא חרם סתם כיצד אתה אמרת שתתן לי מנה לא היו
 דברים מעולם אין מחיימין על זה וכן כל כיוצא בדברים אולי
 אתה חבלת בי לא היו דברים מעולם הרי זה נשבע היסט שאף
 על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו משלם שבת וזופו על פי
 עצמו : אתה כיושתת לא הוי דברים מעולם אם היו בכנס
 שנובין בוקנסות הרי זה נשבע היסט שאילו הודה הירד משלם
 ב'זשת : ב'א שהמודה בקנס פטור כשהודה בדרב שהוא חייב
 עליו קנס כגון שאמר חבלתי בורה אבל אם אמר חבלתי בורח
 זהבאי עלי עדי' כבר החייבוני ליתן כך וכך כגזקו הרי זה חייב
 לשלם כדמשמע כפר נערה שנתפתתה לפיכך אם טען ה'טוען
 ש'בד חייבו אותו לשלם לי מאה דינרין מפני שחבלת בי והוא
 אומ' לא הוד דברי מעולם הרי זה נשבע היסט
 זכן כל כיוצא בזה : כל דחשוד על השבועה
 אין משביעין אותו לא שבועה מן התורה
 ולא שבועה דרבנן ואפילו רצה לתובע אין
 שומעין לו : שנינו בפר' כל הנשבעין החשוד
 על השבועה שכנגדו נשבע ונטול' אחד שבועת העדות ואחד
 שבועת הפקודן ואפי' שבועת שוא שאין שם כפירת ממון ואינו
 רע כי אם לשמים ומקשה ב'גמ' ונתני נמי שבועת ביטוי ובתרת
 כי קתני שנשבע באותה שבועה שהנשבע הוא יודע שמשקר
 אבל שבועת ביטוי כגון אוכל ולא אוכל שיכול להיות שבשעה
 שנשבע שרעתו הוה לקיים ואחר כך כפאו יצרו ועבר לא קתני
 ופ' דשי אינו חשוד בכך ופי' הגאונים לא קתני לא מירי אבל
 דנאי בשבועת ביטוי נפסל מדאמרי' בפ' הכותב ידענא בהחזיא
 איתתא

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

כחיים סוף שבועת
 הדינין רף מה
 חיל כל
 חזק

בית סה ברה לכל סנעית כל הסנה

איתתא דחשידא אשכועתא ופי' בהלכות גדולות נשבעת ואינה מקיימת לפיכך אדם שעבר על הרמור שלנו הוא השור על השבועות וכן פסק רבינו יצחק אין אדם נעשה השור על השבועה עד שיעידו עליו שעבר על העביר שנפסל בה אבל בהודאה על פי עצמו לא: וכל הפסול לעדות משום עבירה בין פסלות של תורה כגון בעלי רבית ואוכלי נבילות ונזילים בין פסלות של דבריהם כגון ששנינו שם הירא אחד מהם משחק בקוביא ומלוה כריבית ואפילו באבק רבית דרבנן ומפרזי: וינים וסודרי שביעית אף בשביעית בזמן הזה דרבנן שכנגדו נשבע ונוטל: היו שניהם חשודים על השבועה חזרה שבועה למקומה דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר יחולקו ואומר שם כי רבי אבא פירש דבריו של רבי מאיר חזרה שבועה למחוייב לר' ומתוך שאינו יכול לישבע משלם: מקצת הגאונים פסקו כר' מאיר מפני שרבי אבא סוכר כמותו כמו שבביא עלה הוויא ונסכא דרבי אבא ואומ' שם רבא כמותו דרבי אבא מסתברא וגם כפרק חזק היתים מביא הוויא דר' אבא לפסק הלכה אבל רבי יעקב פסק שהלכה כר' יוסי שהרי אומר שם עבר רב נחמן עובדא כר' יוסי דאמר יחולקו ור' אבא עצמו סבר כר' יוסי והתלמוד אומ' שמתוך דבי אבא נלמד פירושו דבריו של רבי מאיר דכיון דאמר רבי מאיר חזרה שבועה למקומה אם כן מחוייב שבועה חשיב לירא ומצינו בדברי רבי אבא שמחוייב שבועה ואינו יכול לישבע משלם סברא הוא שגם רבי מאיר אומר כן אבל רבי אבא עצמו כרבי יוסי סבירא ליה שחושבן שנין מחוייבין שבועה ומתוך שאינם יכולין לישבע שניהם מפסידיים ורב נחמן עצמו סוכר רבי אבא בפרק השואל גבי עסק שבועה: ודוקא בשבועה שעיקרה מן התורה על אחד מהן לכל הפחות אבל בפונם שטור ונת יורשיו בשבעים שבועת יורשין ונוטלין דשבועה שעיקרה מודרבנן אין לעשות תקנה לתקנתא ולומר מתוך שאינו יכול לישבע משלם וכן אין אנו אומרים בשבועה דרבנן שכנגדו נשבע ונוטל כדמסקינן בפרק שבועת היינין לא נתבע נפטר בלא שבועה ורבי יצחק פי' דודאי בעלמא סבר רב נחמן כרבי אבא כדמוכח בהוויא דעסק שבועה בפרק השואל אבל הלכה שאנו דקסנין ליה לשכנגדו לפי שהוא חשוד ומפסידי החצי: כלל' של דבר השור על השבועה שתבעוהו אם הודה במקצת שכנגדו נשבע ונוטל ואם כפר הכל אין שכנגדו נשבע ונוטל וגם הוא לא ישבע ונפטר בלא שבועה וכל מקום שתבע והחזיק כפרן בכופר הכל לא שישבע שכנגדו ונוטל לא שישלם מאחר שהחזיק כפרן על תביעה זו: וכן פי' מורי בשם ר' ודלא כפי' רב אלפ' שישבע ונוטל.

במרח כל הסבעין דף תה כל הסנעיה

דף פז

סס

דף לב דף חז' דלעו ובתי סס ברה חסדך

דף נב דף נב דף נב

דף נה דף נה דף נה

דף נז דף נז דף נז

דף נח דף נח דף נח

דף נט דף נט דף נט

דף סא דף סא דף סא

דף סב דף סב דף סב

דף סג דף סג דף סג

ענין אמ' שמואל טענו שני מחזנין והודה לו באות וכפר באחרת חייב והטעם משום שנא כסף או כלים לשמור כל הכלים ככסף אמנם אם בידו או חניא והוא שיהיה שוות שתי פרושות שתיהן חכפירה כפרוטה והודאה כפרוטה: ובשבועת היינין חושב בורר כלים שנים אף כסף שנים ומה כסף דבר חשוב אף כלים דבר חשוב ולא למעט מחט כ'א שחשוב הוא לעשות מלאכה גדולה אלא למעט מחט שאין בה טוה פרוטה לפי הירושלמי ודתלמוד שלנו שאי' חילוק בזה בא למעט כלי גרוע כגון מרוקא וכיוצא בזה פירש רבינו חננאל שהוא גרעין דף חז' ובתי סס כי תמרה שמהלוקין בו את הקהל ואמר' בפרק הזהב במנא דכשר לאפוקי דשמואל דאמר

קונין במרוקא: עוד שם אמר רב פפא טענו כלי ופרוטה הודיא בכלי וכפר בפרוטה פטור הודיא בפרוטה וכפר בכלי חייב הודיא כרב דאמר כפירת השענה שתי מעוירת כסף וכל הכלים ככסף

דף סא

דף סב

דף סג

דף סד

דף סה

דף סו

דף סז

דף סח

דף סט

דף טא

דף טב

דף טג

דאמר רב פפא טענו כלי ופרוטה הודיא בכלי וכפר בפרוטה פטור הודיא בפרוטה וכפר בכלי חייב הודיא כרב דאמר כפירת השענה שתי מעוירת כסף וכל הכלים ככסף והוא כשמואל דאמר טענו חטים ושעורין והודה לו באחד מהם חייב אמר רב נחמן אמר שמואל לא שנו שצריך שתי כסף אלא כשענת מלוח והודאת לוח אבל אם אמרו לו פרוטה יש לי בידך והלא אומר אין לך בידי כלום ועד אחד מעיד שיש לו הרי זה נשבע שכל מקום ששנים מחייבין אותו מומן עד אחד מחייבין שבועה: הורה רבינו משה שהנשבעין ונוטלין צריך שיכפור הנתבע בשתי מעין: אין בודה במקצת השענה חייב שבועה מן התורה עד שתהא חוזרת ממוין השענה כדבר בר נתן דבפרק המניח וכן תנא קמא דרבן גמליאל בפרק שבועת היינין ומפרש בפרק קמא דכ"ט דשני מקראות כתובין כתיב הוא וכתוב זה חז' חז' להודאת מקצת השענה וחד להודאת ממוין השענה ועל דברי רבה בר נתן מקשה בפרק המניח מאי קמ"ל תנינא משמע דפשיטא ליה שכך הלכה וכן בסוגין דשבועות דהטענה שתי כסף משמע דרב שמואל בעו הודאה ממוין השענה: טעמו ביריעה בת עשרים אמה והודה לו ביריעה בר עשר אמות הרי זה נשבע מפני שיכול לחתכה ולהעמידה על עשר וכן כל כיוצא בזה: אמר שמואל טענו חטיין ושעורין והודה לו באחת מהן חייב וכן הלכה שהרי רב פפא דבתרא הוא סוכר שם כמותו בפרק שבועת היינין כאשר בארנו למעלה וגם סתם התלמוד אומר בפרק קמא דבבא מציעא דהוא דטענו כלים וקרקעות והודה בכלי' וכפר בקרקעות היה חייב שבועה אם לא שאין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות אמר רב ענין אמר שמואל התחיל הטוען ואמר כור חטיין יש לי בידך וקורס שהשלים הטוען לאמר וגם כור של שעורין יש לי בידך אבר לו הנטען אין לך בידי אלא כור שעורין אם נראה לדיין שהנטען כמערים חייב שבועה ואם לפי תומך פטור משבועת התורה ומדמי' שעורין ואברו הגאונים שאם אמר דתובע והאי כדבריד' שיש לי כור שעורין בידך אבל איני שואל עתה כי אם כור חטיין כי איני דוצא לתבוע כל תביעות שיש לי עליך בפעם אחת חייב זה לשלם לו כור השעורין: כור חטיין יש לי בידך אמר לו הן וכור של שעורים אמר לו אין לך בידי שעורים הרי זה פטור משבועת התורה ואין זה מודה במקצת עד שיאמר לו בברא אתה כך כור של חטיין וכור שעורין יש לי בידך ויאמר לו הנטען אין לך בידי אלא כור חטיין וכן כל כיוצא בזה: מלא עשרה כרין שמן יש לי בידך אין לך בידי אלא עשר כרין בלא שמן פטור שהרי טענו שמן והודה לו בחרסין: עשר כרין שמן יש לי בידך אין לך בידי אלא עשר דיקנין חייב שבועה שהרי טענו הכרין והשמן והודה לו הכרין כארבע דאמר רבן גמליאל רואה אני ארבע דבריו במשנה שבועת היינין למדנו עוד שם מתוך המשנה והכרייתא שאין מודה במקצת השענה חייב שבועה מן התורה עד

דף טז

דף טז

דף טז

דף טז

דף טז

דף טז

כב ז 23 iii שיטענגן

שבשנתו קב ונקי וגם רב מעמיד כסם משנה בפרק שבווער
הדינין כמותו וגם סוגיות התלמוד כן

בכרת כל המבעין ברבוי רבא כסמוך כאשר יתבאר ואף על
פי שבמלך מעמיד כסם משנה בדרבי אורי

מכל מקום אמשת רבי אליעזר קב ונקי אינו הולק ומה שרבי
אליעזר בן יעקב אומר בדרביו פעמים טאדס נשבע על טענת

עצמו אף על פי שהוריש טוען כדאי כפני שהבאים חושבין
אותו כשענת עצמו הואיל ויכול להעיד: גרסי בפ' כל הנשבעין

אמר רבא כותיה דרבי אבא מסכתא דתני רבי אמי שבועת ה
תהיה בין שניהם וכל בן היושן חיכי דמי או דאל מנר

לאבא ביד אביך ואמר לו חמישים אית ליה וחמישים לית ליה
פי ומידי בשענת בריא דומיא דבין שניה מאי טנא איהו ומאי

טנא אבוב פירז שכובר כרבי אליעזר בן יעקב שמחויבו שבועת
בשענת ברית אלא לאו משום דאל חמישין ידענא וחמישין לא

ידענא משום דאבא כי האי גוונא חיבי כמו שפירש רבא עצמו
בפרק השואל מנה לי בידך והלה אומר חמישי אינו יודע והשאר

אני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם ומכללה של זאת
באברה שם לכך הוצרך פסוק לפסוק היושן: והוא דרבי אבא

שהוכרחו היא בפרק הזקת הבית ובפרק כל הנשבעין שמעשה
באח שותף נכבא של כסף מחכרו כפני עד אחד ואם כל חספתי

ושלי חספתי ופסקרבי אבא הרי זה מחוייב שבועה ואינו יכול
לישבע ומשלם בכאן אתה למד שהאומ' מנה לי בידך ועד אחד

מעיד עליו והנשבע אומר כן הוא אבל אתה חייב לי כנגד אותו
מנה הרי זה כחוייב שבוע' ואינו יכול לישבע שהרי מודה במה

שהעיד העד ואין הנשבע כועזתא עד אחד נשבע עד שיחוש
העד ויכפור בעדותו וישבע על כפירתו: לפיכך שטר שיש בו

עד אחד ושען שפרעו וכן כפרן שהעיד בו עד אחד ושען שפרעו
או שהחזיר הפקדון הרי זה מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע

ומשלם: ואומר רבינו יצחק דלא אמרינן מתוך שאינו יכול
לישבע משלם אלא כשיש לו לידע שהרי כשור שנחן ארת

הפרה ונמצא עובדה בציריח חכמים אומרים המוציא מחבירו
עליו הראיה: כתב רבי משה על ההיא דחמישים ידענא וחמיש'

לא ידענא שיש לו להדחים על מי שטוען עליו דבר שאינו
יודע כדאי שאינו חייב בנזוהו מתקנת

הגאונים: מנה לי בידך על משכון זה אין
לך בידי עליו אלא חמישים הרי זה מורה

במקצת ואם אין המשכון שוה מאר אלא
חמישים או פחות הרי זה נשבע ומשלם

החמישים שהיה בה: היה המשכון שוה
מאר או יותר אמרינן בירושלמי נאמן המלוה לומר עד כדי

המשכון הלייתך עליו לפיכך המלוה נשבע ונטל מדמי
המשכון: הוה המשכון שוה שמנים נשבע המלוה שאין לו בה

פחות משמנים ונטל מן המשכון ונשבע התורה מן התורה על
על העשרים שכפר בה: כבר בכל ואומר אין זה משכון אלא

פקדון ואין לך אחי: כלום נשבע חיובת על העשרים: גרסינן
בפ' דבבא מציעא תני רבי חייא מנה לי בידך והלה אומר אין

שישנונו בדבר שבמדור ובמשקף או שבמניין ויודרו לו בדבר
שבמד' או שבמשקל או שבמניין ויש לפרש

לשעם שלמדנו זה מכסף שהוא דבר כסויים
שתי מעות אבל אם אמר לו כוס מלא דינרין

בסרתו לך והלה אומר לא בסרת לך אלא
חמש' מאה דינרין בסרתו לך לא בסרת לך

לא צרור של מעו' ולא מניית אותם בפני ומה
שהנחה אתה כנטל הרי זה פטור משבועה

ס' התור וכן כל כיוצא בו: בית מלא תבואת מסרת לך והלה אומר
לא מסרת לי אלא עשר כורים עשרת כורי' בסרתו לך לא בסרת

לי אלא כרי זה ואינו יודע כמה כורין שהרי לא מדתם בפני
ומה שהנחת אתה כנטל פטור: בית זה מלא עד הויו מסרת

לך והלה אומר עד דהולק חייב וכן כל כיוצא בו: במהדורא
בנרדא דרבינו יעקב ובכפר הפץ פוסקין מכאן דהילך חיבי

וכדני רבי חייבא בפרק קמא דבב' שהושבו מדורא במקצת
הטענה אבל קשה דמקשר התלמוד בפרק השואל ועניו הילך

הוא למא ישבע וגם כסוגיא דתלמוד לש' נבי רישא
בשתי פרות וסיפא בשלש פרות לא היה צריך לומר שם טעמו

שתי הפרות אלא מפני שלא יהא הילך כמו שפירש רבי שלמה
ומשנתו דורא אומר עד הויו יש להעמידה כגון שנקבא אותן

הפירות שהיא מודה בפשיערה וכן פוסקין
רבי יצחק ורבא ב'ס' ורבי' בכרת תהא רבא

אין מודה במקצת הטענה חייב שבועה עד
שיוודר לו בדבר שאיפשר לו לכפור בו שאין שם שטר ולא

עדות מקויים בקניין אבל מי שטען חבירו ואמר ליה מאר
דינרין יש לי בידך חמישים בשטר זה וחמישים בלא שטר אין

לך בידי אלא חמישים שבאותו שטר כפרש בפ' דבב' שהשטר
כחילך דמי שדרי' לא תועיל בוכפירתו לפיכך חשוב על השאר

ככופר הכל ונשבע היסת על החמישים: שנינו בפרק שבועת
הדינין מנה לאבא בידך והלה אומר אין לך אלא חמישים פטור

מפני שהוא כמשיב אבידה ומסיק שם רב כנגדא דאם אב' יורש
בריא לי בזה אומר ר' אליעזר בן יעקב ישבע כדרכה ואומר שם

שחולקין הוא ורבנן כדרכה דאמר מפני מה אמרה תורה מודה
במקצת הטענה ישבע פי' דיה לו לפוטרו כמנו דכופר הכל או

בילוף מכהא דלא אמרינן מגו ומסיק חזקה אין אדם מעיד פניו
בפניו בעל חבו' אף על פי שהזקה שאין אדם תובע אלא אם כן

יש לו עליו וזהו ברורה כדאמר באותו פרק זהו כאדם שכופר
הכל אבל ביהודה במקצת הטענה סתכא' אותו מקצת יש לו

ובאותו מקצת שיש לו אין שייך לומר אישתמושי קבישתמיט
כי אם על אותו מקצת שאין לו דוסר עד דהו' ליה זהו ופרענא

ליה אם כן טובה החזקה כאן דאין אדם מעיד: וגם בפקדון שיש
הרכה משניות בשבועות דמודה במקצת

הטענה חייב וכופר הכל פטור כי והיא דרבנן
בת עשר לישרון והוא דעשרה גפני' טעונו'

בסרתו לך חזקה אין אדם מעיד פניו בכפירתו ככפי
בסקרו' ומסיק שם שלא תאמר הואיל ואינו מעיד פניו נאמינותו

הנהגה
במסכתא חכמי
מדת ט' וכן מה
כסף סדרבו לימ
ל' כלים שרדין
ליהנות תכלא אורי
כל טענה סתמה
במדה וכו'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

ב' תי'
ב' תי'

דף ע חייב כמו כן מצונו בפרק המדליף בתחלתו אם איתא לדרכ
 הונא אמר רב דאמר יכולת אשרי שהאמר לבעלה איני
 נזונת ואיני עושה ואילו בפרק אחרון דכתובות פוסק כמותו :
 פסק רב דהו גאון אע"פ שלמדנו בתוך משנתנו דפרק שבעת
 הדיינים גבי טענו כלים וקרקעות שאין כפירת הקרקעות
 וזוודאתן מביאתו לידו שבעה דאורייתא מכל מקום נשבע
 שבעת היסת על הקרקעות אף על פי שמוכח התם שעיקר
 היסור נתקן בדרך השייך בו אישתמוטי קא משתמיט מכל
 מקום הואיל והתחילה התקנה תקנו בכל דבר ואפי' בחפץ שהו'
 בעין ואמר חברו שלי הוא ולפיכך כשמשקה בפרק קמא דבבב
 עלה רב נחמן דאמר משביעין אותו שבעת היסור נימא
 מגו דחשיד אמנותא חשיד נמי אשבעתא אינו מתרץ החם
 אישתמוטי קא משתמיט כמו שמתרץ על אחרים שלמעלה :
 טענו כלי וקרקעות והודה במקצת הכלים וכפר במקצת עם
 כל הקרקעות מתוך שהייב שבעה על מקצת הכלים שכפר בהן
 נשבע אף על הקרקעות דתנן בקידושין בפרק קמא נכסי שאין
 להם אחריות וזקקין אר"י ובכספים שיש להם אחריות לישבע
 עליהן : וכן הדין בטענו כלים ועבדים או
 כלים ושטרות שהכל משפט אחד הוא :

דף קז

דף קח

דף קט

דף קי

דף קיא

דף קיב

דף קיג

דף קיד

דף קיז

דף קיח

דף קיט

דף קכ

דף קכא

דף קכב

דף קכג

דף קכד

דף קכה

דף קכז

דף קכח

דף קכט

דף קל

דף קלא

דף קלב

דף קלג

דף קלד

דף קלה

שנינו בפרק שמי ששכר לו שכר חרי זה נשבע ונוטל מן
 הקטן : והח"ש והשוטה אין נוקקין להם לא לשבועה ולא לפרעון
 ולא לטענתם על אחרים ולא לטענת אחרים עליהם אבל
 הסומא חרי הוא ככריא לכל דבר : אף על פי
 שמתוך התלמוד מוכיח בפ' קמא דבבב שאם
 אמר אדם טלית זו שלי שאין צריך לבאר
 באיזו ענין היא שלו כאשר יתבאר לפנים
 בעזרת השם נמ' אחר סיום התלמוד תקנו
 הגאונים מפני הרמאים שבעלי דינים שבאו לברר טענו האחד
 ואמ' מנה יש לי אצל זה שהלויתיו או שהפקדתי אצלו או שגזל
 ממני או שיש לו אצלי משכרי וכן כל כיוצא בזה והשיב הנשבע
 דאם איני חייב לך כלום או אין לך בידי כלום או שקר הוא טוען
 אין זו תשובה נכונה אלא אומרים ב"ד לנטען השבע על טענתו
 ופרש השבועה כמו שפרש זה טענתו ואמר לזה אם לית כמנו
 או אם לא לית אם הפקיד אצליך או אם לא הפקיד אם גזלתו או
 לא גזלתו אם שכרת אותו או לא שכרת אותו וכן כשאר הטענות
 ומפני מה אין מקבלין כמנו זו התשובה שמה טועה הוא בדיעתו
 ויבא לישבע לשקר שהרי איפשר שהלוהו כמו שטען והחזיר זה
 החוב לבנו או לאשתו או שנתן לו מתנחל כנגד החוב וידבר
 בדיעתו שנפטר מן החוב / לפיכך אומ' לו היאך תאמר איני חייב
 לך כלום שמה אתה חייב לו מן הדין לשלם ואין אתה יודע אלא
 הודיע לדיינין פירוש הדברים והם יודיעו את אהרן חייב או אין
 אתה חייב ואפילו הויד' חכם גדול אומרים לו לברר דוכרים כי
 אין אדם רואה חובה לעצמו : וכן אם טען הטוען ואומ' זה חייב לי
 מנה או מנה יש לי אצל זה אמר לו היאך נתחייב לך דלית לך
 או הפקדת' אצלי או שכר אותך או גזל ממך או הויק ממנוך
 אמור היאך נתחייב לך שהרי איפשר שידמה שהיה חייב לו
 ואינו חייב כגון שחשדו שנכדו או שאמר לו אתן לך מתנחל וכן
 כל כיוצא בזה : בפ' קמא דבבב אמר ר' יוחנן חרי שטען עליו שהלוהו
 מנה והשיב זה ואמר לא היו דברים מעולם ואחר כך הביא הטוען
 עדים שהלוהו בפניהם וזו ואמר הנשבע כך היה ולית' ופרעתי
 אין מקבלין הימנו אלא החזוק כפרן ומשלם אבל אם השיב איני
 חייב לך כלום או אין לך בידי כלום או שקר אתה טוען וכן כל
 כיוצא בזה והלך התובע והביא עדים שהלוהו בפניהם ואמר
 הנתבע כך הויד' אבל החזרתי לו פקדונו או פרעתי חובי לא
 החזוק כפרן ונשבע שבעת היסת ונפטר : דאוחו עדים שבנה
 לו מעו' ולא ידעו מח הן תבעו בדין ואמ' לו תן מעותי שהלויתך
 ואמר במתנה נתתם לי או פרעון היו חרי זה נאמן ונשבע היסת
 ונפטר אמר לא היו דברים מעולם ואחר כך באו עדים שמתן לו
 בפניהם החזוק כפרן : ולעולם לא החזוק כפרן עד שיכפור בבר'
 וביאוב' עדים וכחישווה כמה שכפר : בפרק שבעת הדיינים
 אמר רבא מנה הלויתך כפר בבית דין ואמ' לא היו דברים מעולם
 וביאוב' עדים שאלה ממנו מנה ופרעו ומלוה אומר לא נפרעתי
 חרי זה חייב לשלם שכל האומר לא לית' ובאו עדים שאלוה
 כאומר לא נפרעתי דמי ונמצא הלוה אומר לא נפרעתי והעדים
 מעידים שפרעו אין עדותן כלום לפי שהיה עצמו מודה שלא
 פרע ותניא בתוספתא הודאת בעל דין כק'
 עדים דמי' ואין המלוה חייב שבעה כלל
 שהרי החזוק זה כפרן : וכן פסק רב אלפס
 אם הוציא כתב ידו עליו שהוא חייב לו ואמר לו לא היו דברים
 מעולם וזה אינו כתב ידו אם החזוק כתב ידו בבית דין או שבאו
 עדים ואמר שהוא כתב ידו חרי זה החזוק כפרן ומשלם : עוד
 שם אמ' רבא מנה הלויתך והשיב לו והלא נפרעתיך בפני פלוני
 ופלוני ובאו פלוני ופלוני ואמרו לא היו דברים מעולם לא
 החזוק כפרן כמו שאמר שם כל מילתא דלא רמי עליה דאינוש
 לא ארעתיה פלוני כגון זה שלא היה לו לומר פרעתיך בעדים
 ספ' מעו' כגון ד' ו' iii שיהי

הן ה' וכן הסומא
 בהנה בחשדו ספ'
 דה' קח' לב ובחיות
 דיה סר' ל' הטוען
 ובטען דף תטו'

במק' החזוק

דף קט

בכר' החוב

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

הן ה' וכן הסומא

בהנה בחשדו ספ'

ד' קח' לב ובחיות

ד' יה סר' ל' הטוען

ובטען דף תטו'

כדלוי' בחק' כל

סכול הדייני' דף תכ

בית' סד' דף קח

דף קט

בית' סד' דף קח

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

דף קט

הלכות תובע ונתבע

שהוא לא ותנה זה עמו אל תפרעני אלא בעדים לפיכך לא שם
אל לבו אם בעדים פרע או שלא בעדים ואם דרך שגגה אמר
בעדים פרעתי אינו מוחזק כפרן ככך לפיכך ישבע הלוה היסת
ויפטר : כיוצא בו תן לי מנה שהלוייתך ואתה בעד עמוד פלוני
והשיב לו לאא עמודי בעד עמוד זה מעולם ובאו עדים ואמרו
שעמד לא הוחזק כפרן כראיתא בפר שבועת העדות שאין אדם
משום דעתו לדברים שאין בהם כמש וכן כל כיוצא בזה : אמר
רב בפרק גט פשוט תן לי מגרה שהלוייתך והרי עדים והשיב
הלוה ואמר פרעתיך בפני פלוני ופלוני אומרים ללוה הבא
אותם ותפטר לא באו או שטתו או שחלכו למדינה אחרת ישבע
היסת שפרעו ואין אנו מצריכין אותו להביאם לא לברר דבריו
והפטר אף משבועת שהרי הבלוה את חבירו בעדים אין צריך
לפרועו בעדים : וכן הלכה כרבנן דר מאיר
שאומר בפרק זה בורר צריך לברר ואם לא
מצא לא התפסדיכן מוכיח

דף ל

הוא זמן המנה
שיהיה רשע ויעין
סס בחו

סס ובמקל כל
המצדעין הן הן

דף כ

כר שבועת הידיעה
דף לז עב
תן בפרק גט פשוט
הוא זמן המנה

דף כט

סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

סס

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

דף כט

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

סס

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

סס

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

דף כט

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

בקניין לפניהם אין צריך לומר אתם עדי והאידר מדאמרין
בפרק ב דקי' ה' אלא מעתה קדש אשרי בפני שנים הכי כמי
דצריך לומר אתם עדי : עוד שם בפרק זה בורר הוה בפני
שנים וקנו מידו כותבין ואם לאו אין כותבין בפני שלשה ולא
קנו מידו אם מר בר רב אשי אפילו קבע והושיב ואמר להם
הו' עלי דייבין אין כותבין עד שישבו מעצמן במקום הקבוע
להם וכל התובע וקבל לפניהם ושלחו שליחו אצל הנתבע
להזמין ונבא והודיר לפניהם זה דברי רבינו הנגאל אבל
בערוך פוסק כרבא שאומר שאם אמר הו' עלי דייבין כותבין
שאין הלכה כמר בר רב אשי במיפך שבועה ואודיותא : ורבינו
הנגאל מפי' אודיותא ומעיל הוהא בפרק
בהם המקשה : במת דברי אמור' כמטל'טין
אבל בקרקעות אפילו בפני שנים ולא קנו
מידו והלכתא כותבין שאין לחוש שכאיתן
לו וכמצא תובעו פעם שניה מעשה' כשטר
הודאה שיצא ולא היה כתוב בו אם לנא כתבו וחתמו והכו לירח
אבי ורבא דאמרי תריוהו חיינו ריש לקיש דאמר הוקדש אין
העדים חותמין על השטר אלא אם כן ובזכר והלוקח גדולים
זכרו כן חזקה שאילו לא אמר להם שיכתבו שלא היו כותבין
טוב מעשה' כשטר הודאה שיצא שהיו כולו כתוב בלשון בירת
דין דק שלא הירח כתוב בו במוח' תלתא הוינא ומסיק רבא
שחוששין לבר טועין שיסברו שהודאה בפני שנים תחשב
הודאה בבית דין ולפיכך אין דין בו דין שטר : כפ קמא דבבא
מציעא אמר רב זבד משמיה דרב גחמן שנים שבאו לדין ותבע
אחד מהם לחברו ואמר מנה לי כידך ואמר לו והנתבע הן ש לי
כדי בן שאמרו לו חרימין חייב אתה ליתן לו ובין שאמרו לו
צא תן לו ויצא ואמר פרעתי באמן וישבע היסת שפרעו : לפיכך
אם חזר התובע לדיינין ואמ' כתבו לי הודאמי אין כותבין שטא
פרעו לו : וכן מי שכתתיב שבועה בבית דין ויצא ואמ' נשבעתי
באמן ואין משביעין אותו ששבע : הו' עדים מעידים שלא
כשבע החזק כפרן לאתה שבועה ואינו נאמן לומר נשבעתי עדי
שיודה לו בעל דינו או ישבע בפניה : שבי' שבאו לדין וכתתיב
דאחד בבר' לשני ואמרו לו צא תן לו ויצא חזר ואמר פרעתי
ועדים מעידים אותו שלא פרע הוחזק כפרן לאתו ממון אמרו
לו חייב אתה ליתן לו ויצא ואמר פרעתי ועדים מעידים אותו
שלא פרעו לא הוחזק כפרן לאתו ממון שזה נשט' מהם עדי
שיחקרו את דינו : לפיכך אם חזר פעם אחרת ושען שפרע זה
בממון שנתחייב בו בפניהם ולא היו שם שני עדי' שמכחישים
אותו פעם שניה הרי זה נשבע היסת שפרעו
בחיובי' מ' דטוען
וכן דף כט
הענין בשיודה הלוה או בשיתחייב שבועה
בבית דין יאמר לו בפני כות דין בפניכם אני מתרה בושלא
יפרעני אלא בעדים או שלא ישבע לי אלא בפניכם או בפני
פלוני ופלוני הו' חנאובל מי שהודה בבית דין שאני חייב לוח
התובע מנה ואחר כך אמר נוכרתי שפרעתי לו וחכו שהודתי
כו והרי העדים הרי עזורה זום עלת שאינו
כאום לו לא לוי' מעולם : כפ הוקת דבתי
פסקוין הילכתא דטוען אדם וחזר וכו' וכן
בבית דין לתקן טענות הראשונות אף על
פי שדומה שמכחישן קעת ובלבד שתורה הטענה האחרונה
קודם שיצא מכות דין שאם יצא מכירת דין יש לחוש שמת
אבשים רעים למחוחו טענות של שקר : ואין הטענה שיטעון
קודם שובא לבית דין בכלל ועכו' דאניש דלא מגלי טענתיה
אלא לבי דינא וחזר וטוען בבית דין להכחיש אותה טענה :
כל המטל'טלי שאין עשויין להשאיל להשכיר הרי הם בחזקת
זה שהן תחת ידואף על פי שהביאם תובע עדים שרמטל'טין
האילו

כתו סס

בפרק גט פשוט
דף עז

דף עז

סס

סס

סס דף

סס

סס

דף כט

סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

דף כט

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

סס

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

סס

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

דף כט

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

דף כט

דף כט
סס כל המנה
וכן ספק האיש
דף כ

הלכות תובע ונתבע

קפג

האילו יודעין לו כיצד בנז זה או כלי זה שבוך שלי הוא ואני השאלתי או השכרתי לך והדי העדי שהם יודעין אותו מקודם ברשותי והנתבע אומר לא כי אלא אתה מכרתו לי או נתת לי בכתב הדי זה הנתבע נשבע שבוע היסת ונפטר טען שהו משכון בידו וכו' לטעון לו עד כדי דמיו ונשבע בנקיטת הפץ ונוטל היו המטלטלין בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר אינו נאמן לומר אתה מכרתו לי או נתת לי בכתב אלא התובע נוטל כליו אפילו מן היתומים דהא רבא אפיק זוגא דסרבאל וספרא דאגדתא מיתמי בלא דאיה בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר אבל התובע נשבע היסת על טענת הנתבע וזה לירוש שטענין לו כך הוורו הגאונים : ומסבא הלכה בשמעתא דאומן בפר הזקת הבתים כך הוירא שאדם שאינו אומן יש לו חזקה לעולם במטלטלין אלא אם כן יש עדים שראו שמסרו המערער בידו וגם עתה רואה אותו המערער בידו אבל אינו רואה בידו מגו דאי בעי אמר החזרתי לך דומפקוד אצל חבירו בעדים אין צריך לחזור לו בעדים כדפסקין בפרק המוכר את הבית יכול לומר לקוח הוא בידו אבל אומן אין לו חזקה בשום מקום אפילו ליכא עדים ולא ראה אי קיימא לן כהא כאביי דלית ליה מגו באומן לפי רבינו יעקב ורבא דאית ליה מגו איתתב' וברבדו העשוי להשאיל ולהשכיר אחר אומן ואחר כל אדם שיון בהן שאין להם חזק בהם בשוענין כדאית' בשבועין ורבינו שבואל פסק דאמר' מגו באומן הוילך כי לא ראה אף על גב דאיכא עדים אומן נאמן במגו דהחזרתי לך וכן כתב רב הוי בשעריש שלו ומתניתין דאומן אין לו חזקה היא אחר יש לו חזקה ביידי בראה וליכא עדים ומפרש דאפילו אביי מודה בזה וברברים העשויין להשאיל ולהשכיר אין חזקה להם לאומן ולא לאתרי אלא אם כן ליכא עדים ולא ראה וכדבריו פסק רבינו משה : כתב רבינו משה את שטען בין דברים שעשויין להשאיל ולהשכיר לדברים שדרכן להשאיל ולהשכיר כמו שטען רבים וגדולים שכל הדברים ראויין להשאיל ולהשכיר ודרכם להשאיל אפילו לחוקק ש' אדם ומצונו ש' אדם ראויין להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשויין להשאיל ולהשכיר הם הכלים שכני אותה המדינה עושין מתחילת עשייתן כדי להשאיל ולהשכיר וליטול שכרן והרי הן לבעליהם כמו קרקע שאוכל פירותיה והנף קיים כך אילו הכלים עיקר עשייתן כדי ליהנות בשכרן כגון הירדות הגדולות של נחשת שמבטלין בהן כבירת המשתאות וכגון תכשיטי נחשת מוחזקין מחרץ ששוכרין אותן לכלה להתקטט בו שעיקר עשיית אילו הכלים אינו למכירת עצמן ולא להשתמש בהן בעל הכירת בביתו אלא להשאיל לאחרים כדי ליהנות כנגדן או להשכירן וליטול שכרן וכן אם היה לאדם משאר הכלים יש לו עדים שהוא משכירן תמיד ומשאילן והחוקק לו שהוא להשאיל ולהשכיר הרי הן ככלים העשויין להשאיל ולהשכיר וכלי שהפסדו מרובה משכרו וכני אדם מקפידים עליו שלא ישאלו אותו הרי הוא בחזקת שאינו עשוי להשאיל ולהשכיר כגון סכיבא דאשכבתא פירוש סכין של שחיטה אליבא דרבא דפרק המקבל לפיכך אפילו באו בני אדם והעידו שהשאלו או שהשכירו זה אין מבטלין בהם חזקתו אלא הרי הוא ככל הכלים והביא ראוה מפרק חזקת הבתים שרבא הוציא מן היתומין בלא ראייה זוג שעושין בו הסרבא וספר אנדרה בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר כדשלה רב הונא בר אבין בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין

כדלעיל בדיבור הרף ער
בפרק כל המצדק רף הו וכל המקבל רף קי

ברף ח' כל המונח

בחול רף ח' כל העלוי ברה או הרי

ברף ח' כל העלוי רלעל

וכן הוא במשנה
פ' דטענין וטען רף
תפס ודטעלו לירוש
בפרק לא יחזור רף
כ' ובפרק החזקת
רף כ'

בפרק כל המצדק
רף ח' ורבינו
שבואל פסק דאמר'
מגו

כל המצדק וטען
רף ח' ורבינו
שבואל פסק דאמר'
מגו

הן בידי אינו נאמן / הולי שנתברר לו בעדים שהם מדברים העשויים להשאיל ולהשכיר לא היה מוציא מחמת ידי היתומין כדמשמ' הלשו בדברי העשויין להשאיל ולהשכיר הא שאר זוגו ושאר כפרים אינן בכלל דין זה אף על פי שהן ראויין להשאיל ולהשכיר / אף על פי שמצוה להשאיל כדאמר בכתובות וצדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרי ומשאילים עד כאן דבריו לא שאני הרחבתי ראייה שלו וכן משמע כהגדה ב' תרא ששינוי המוכר כפריו וכליו ביד אחר אם יצא לו שם נכבה בעיר ישבע הלוקח כמה נתן ויטול ואם לאו לא כל היכנו שאני אומ' ככרן לאחר ולקחן זה ממנו ובארנו דבר זה בהלכות נכבה / ואם היו כל הספרים בכלל דין זה הויה לו להיות נאמן לומר נכבנו ממנו מגו דאי בעי אמר השאלתיים לו או השכרתי לו / ואף על פי שרבינו יעקב מפרש שכל הספרים בורה הדין ובר' שאומר בדברים פירש רבינו יעקב דרוקא בכפרא דאגדתא אינו בכתם כדון זה לפי שאין רגילו ללמוד כו כדאיתא בפרק רביזקין רבי יוחנן וירש לקיש מעייני בכפרא דאגדתא בשבתא ומחלק באותה דהגדה דמיירי שאנו יודעין שאין דרך של אדם זה להשאיל לזה מכל מקום מה שפי' רבינו משה נר עיקר : בכל דברי ריב שיבא בין איש לרעהו במטלטלין יסתפק הדבר לדינין הדין עם מי אומרים חכמים כ'ב' זה כלל גדול כדון המוציא מחבירו עליו הראיה / ואמרין נמי בב' בפרק ה'שואל גבי המחליף פרה בחמור וילדה וכו' ונחוי ברשות דמאן קיימי וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה ומתרי' בעובדת נאנס : בפרק הנשבעין אמר רב יהודה ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן כשיש שם ארבעה דברים אילו שבעל הבית זה אינו עשוי למכור כליו וכלי אילו הן דרך להטמין ואדם זה שהטמין אינו צנוע ובעל הבית טען שאולים אבל נגזרים אחזקו אינשי בנגבי לא מחזקינן אלא אם כן מחזוק ועומד : הכי וכן בתוס' ס' ב'ה בטוענין דנאמן אלא בדברים שאינן עשויין להשאיל ולהשכיר אבל בדברים שהם עשויים להשאיל ולהשכיר אינו נאמן פירוש ובכזהו אפילו לא יהא שם אחד מארבע דברים אילו : בפרק חזקת חכמים גרסינן אמר רב יהודה האי מאן דנקוט מגלא ותוב לא בידיה הוא סל לקבל תמרים ואמר הריני הורף לגדוד תמרי' של דקל פלוני שקניתי ממנו נאמן בשבועת היסת שאין אדם הצוף לגדוד דקל שאין שלו : בתחילת כ' שני' אוהזין בטלית זה אומר אני מצאתיה זה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויהלוקו והרי יש לך כאן ארבעה דינין / הדין הראשון אם היה האחד בלבד אחו בה המוציא מחבירו עליו הראיה : ואם שניהם אחזים בגוף הטלית זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקין בשבועה כדאיתא ב'גמ' ומגלגלין עליו באתה שבועה שכל מה שנשל בדין נטל : ואם לא היה אחו לא זה ולא זה כל דאליים גבר כמו בהחזיק ארבע דפרק חזקת הבתים שאין לנו למחות ביד הבא לתפוס מאחר שאין אדם מחזוק בה ואין אנו יודעין למי הוא : אבל משנתינו מעמידה ב'גמרא דתפיסו בכרכשתא פירוש הן חושין שבשפת הטלית ושלש המחזוק בדבר אחד ושניהם טענין עליו שלי הוא הרי זה כדון דשנים אוהזין כמו שמוכח ב'גמרא שמוכח משנתינו לשאר פקדון מפרק המקפיד : זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי האומר שלי ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים ועל מה שחברו מודה לו לא היה צריך לישבע אלא כולל כל הטלית בשבועתו שלא יוכל ל'בא לירי רמאות

כרן מערי רף ק

רף קי

לעיל בכתוב ע' רף קל"ט ע"ב

רף ק

רף קי

ל המכה רף ח'

רף ק

רף ח' כל המונח

וכן בתוס' ס' ב'ה בטוענין

רף ל'ב

רף כ

ש ורף ג

רף ז

במיוחד לט' דטען רף ח' ט'ט

רף ל'ב

רף ז

רף ל'ב

ש' ד' רלעל

רף ז

ש' ד' רלעל

רף ז

כל המצדק וטען רף ח'

למחות עד סוף שלש וצריך למחור במקו כל שלש מחמת טענה
 כדף מ א ראשונה שנינו שם כל חוק שאין עמה טענה אינה חזקה כיצד
 אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי והוא אומר לו שלש אמר לי
 אדם דבר מעולם אינה חזקה שמכרת לי או שנתת לי במתנה
 הרי זו חזקה והבא מחמת ירושה אינו צריך טענה פי' הואך באח
 ליד המוריש או ליד המוכר שטוענין לירש וטוענין ללוקח
 דא דאיהו בעי עדים שראו שדר בה המוריש או המוכר יום אחד
 וכן פסק שם ר' חייא על אחד שלקח בית ועידעו עליו ואינו
 נאמן לומר בפני דר בה המוכר יום אחד מנו דאי בעי אמר אנא
 מינדך ובנתיה כיון שעכשיו בזה הטענה האחרונה אין לו מגו
 זה שכבר אמר בטענה ראשונה מפלגי'א זכינתי' תביא אכלה
 האב שנה והבן שנה והלוקח מן הבן שנה הרי זו חזקה שנינו
 עור השותפין והאריסין והאפוטרופין אין להם חזקה ואין לאיש
 חזקה בנכסו אשתו ולא לאשה חזקה בנכסו בעלה ולא לאב
 בנכסו הבן ולא הבן בנכסו האב בלא שצריך שטר או חזקה
 בשלש שנים במחזיק מפרש בלמרא בחזקה שיש עמה ערעור
 אבל בנותן מתנחל והאחין שחלקו והמחזיק בנכסו הגר שאין
 צריכין כי אם לקנות בעל גגור ופרץ כל שהו הרי זו חזקה עד
 כאן לשון המשנה בספר רבינו גרשם ואינו גורם האומנין
 ולספר' שגורסין האומנין יש לפרש שנתן עבדו לאומן ללמדו
 ואומנות והיה בכיתו שלש שנים כענין זר' דומה לשותפין
 ולאפוטרופין והאריסין מדבר באריסו בתי אכור' שאוכלין
 הפירות ד' או ח' שנים ואח' אוכלין הבעלים כנגדן ובמשנה
 אין לגרום בפניו נבי נעל וגדר שהרי בגר שמת אין שייך דבר
 זה אבל מפרש בלמרא שאם נעל וגדר בפניו אין צריך לומר לו
 לך חזק וקני' אבל שלא בפניו צריך שיאמר לו לך חזק וקני'
 ובפרק הורק מוכיח ובעל דלת בלא קביעו' כמעול הוא חזקה
 גבי תיזיל איהו ותיחוד ותפתח החדר שהגט בתוכו והתם שבת
 הוה: השותפין מחזיקין זה על זה כשיש בה דין הלוקה ואכלה
 האחד כולה שני חזקה שהרי אומרים לשותפו אם באמת שלש
 מכרת ושלא נתת היאך אבל את כולה ואחת שותק ולא מחזיק
 בו כל השלש שנים כך המסקנא: עור מסקינן שם בן אומן או
 בן אריס יש לו חזקה כשאוהבים הכנים בפניו הוה המעורר
 לאבינו שמכרה לו אבל בן גזלן אין לו חזקה אף בענין זר'
 ופעמים שבן גזלן יש לו חזקה כגון דאתי כשענתה דאבי אביו
 שהרי יש לו: ותנו רבנן אומן שירד מאומנותו ואריס שירד
 מאריסותו יש להם חזקה מכאן ולהכא כן שחלק מאביו ואשה
 שנתגרשה בספק אף על פי שבעלה חייב במזונותיה הרי הם
 כשאר כל אדם: אמ' רב נחמן אמר לי הווא כולם שהביאו ראיה
 שטר או ערי' שהיה ראיתו ראיה ומעמידן שרת כידו חרץ
 מגזלן שאינו מעיל עד שיאמר בפניו מכרת לו: וכן אמ' רבא
 הילכתא תלמידי חכמים זביני דאגב אונסיה ואגב זוזי גמר
 ומקני: בעל שהביא ראיה שמכרה לו אשתו אין ראיתו ראיה
 אלא בנכסו מלוג דווקא מפני שעל הנכסים והאריסין יכולין
 לומר בהוה רוח עשיתי לבעלי כך המסקנא: אמ' רב אין מחזיקין
 בנכסי אשת איש ומסין שאם אכלה המחזיק שלש שנים אחר
 מיתת הבעל מחזיקין: אמר רב יהודה אמר רב ישראל הבא
 מחמת גוי הרי הוא כגוי מה גוי אין לו חזקה בקרקע ישראל אלא
 בשטר אף ישראל שטוען שלקחה מן הגוי אין לו חזקה אלא
 אם כן ומסור לו הגוי השטר שעשה לו ישראל ואמר רבא
 אם אמר ישראל בפני לקחה גוי ממך נאמן מגו דאיבעי אמר
 אני קניתי ממך: אמ' רב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן ואפי'
 הגדיל כיצד אכלה בפניו כשהוא קטן שנה אחת ושתים אחת
 שהגדיל וטען אתה מכרת לי או אתה מכרת לי במתנה אין זה
 כלום עד שיאכל אותה ג' שני' רצופו אחר שהגדיל והשי' פי' בפ'
 המפקוד ובכתובו דאפי' אכלה שלש שנים אחר שהגדיל אין לו

חזקה מאחר שתזילת ידירתו היתה בקטנתו כי לא היה יודע
 שהיא של אביו: מסקינן כמעט דרבה בר שרשום שמי שהחזיק
 בנכסו קטן שנים רבות וטען ואמר משכנתי הן בידי ויש לי
 עליהן חוב כך וכך הואיל ואילו אמר לקוחין הן בידי נאמן
 שהרי אינה מחזקת שהיה לאביו זה והרי זה
 גובה בשבועה מרה שטען ותחזור ליתומים
 אבל אם יצא עליה קול שהיא של יתומין
 אינו נאמן שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן
 ואין לומר מגו במקום קול ותחזור השדה וכל הפירות שאכל
 ליתומין עד שיגדילו ויעשה עמהן דין' אכלה שני חזקה בחיי
 אביהם מתוך שיכול לומר לקוחה היא בידי באביהם נאמן
 לומר חוב יש לי על אביהם ואגבה אותן הפירות וגובה שלא
 בשבועה מתוך שיכול לומר שלי הוא: שנינו אילו דברים
 שאין להם חזקה היה מעמיד בהמות בחצר ותור וכירי' וריחים
 המשתלשין ומגדל תרנגולין ונותן זבלן בחצר אינה חזקה אבל
 עשה מחיצה בחצר לבהמות גבוה' טפחי' וכן לתנור וכן לכירים
 וכן לריחים הכנים תרנגולין לתוך הבית ועשרה מקום לזבלן
 עמוק שלשה טפחים או גבוה שלשה הרי זו חזקה ומוכיח כגמ'
 גבי יגעת בני יגעת שכל חזקות אילו בשלש שנים מיירי:
 ועיקר הלכות חזקה שבארנו הם בפרק חזקת הבתים: צו

מצות

עשה לרון בדיני נהלות שנאמר והייתה לבני
 ישראל לחקת משפט וסדר נהלות כך הוא
 כאשר מפורש בפרשת פנחס ובפרק יש
 נהלין איש כי ימור' הוא הדין אשרו כי
 תמו' כדמסקינן שם וכן אין לו גס לא זרע
 הבן לא זכרים ולא נקבות גם לא זרע זרעו
 ועברתם נהלתו לבתו אבל אם יש לו בן או
 בת הבן אפילו בת בת הבן עד סוף כמה
 דורות היא קודמת ותיירש את הכל ואין בתו
 נושלת כלום: ואף בודע הבן אין הנקבות
 יורשות כלום במקום הזכרים: כתו בתורה
 ואם אין לו ברת ונתתם נהלתו לאחיו אבל
 אם הייתה לו בת או זרע לבת בין זכרי' בין
 נקבות אין אחי המת נושלין כלום: בלא שאחי המת נושלין
 במקום שמת אביהם שרבר הכתוב בהוה שאין דרך האב להור'
 קיים בשערי שבניו מנהלין אבל אם היה אביהם קיים האב
 קודם לכל וצאי יריכו' דתביא את זו דרש רבי ישמעאל בר
 יוסי איש כי ימור' וכן אין לו והעברתם נהלתו לבתו במקום
 בת אתה מעביר נהלה מן האב ואי אתה מעביר נהלה מן האב
 אפילו ממקום אחים: כתוב בתורה ואם אין לו אחים ונתתם
 נהלתו לאחי אביו אבל אם היה לו אחים או זרע לאחיו בין
 זכרים בין נקבות אין אחי אביו נושלים כלום: בלא שאחי האב
 נושלין במקום שמת אבי אביו אלא אם היה אבי אביהם קיי'
 הוא קודם לכל וצאי יריכו' כאשר בארנו למעלה: ואף על פי
 שאמרה תורה ואם אין לו אחים וגומר הוא הדין אם אין לו אחי'
 ויש לו אחיות או זרע לאחיות בין זכרים בין נקבות שאין אחי
 אביו נושלין כלום ולא הוצרכו תורה לפרש זרע מפני שכבר
 פרשו שבמקום שאין בן הבת נושלת הכל: כתוב בתורה
 ואם אין אחים לאביו ונתתם ארץ נהלתו לשאריו הקרוב אלי'
 ממשפחתו וירש אותה הקרוב קרוב קודם שתחזור הירושה
 לאבי אבי ועל דרך זו נהלת משפחה ועולה עד ראובן
 אבל אם היו לו אחים לאביו או זרעם או זרע זרעם בין זכרים
 בין נקבות או אחיות לאביו או זרעם או זרע זרעם הם נושלים
 את הכל: מי שהיו לו שני בנים ונתנו השני בנים בחייו
 והיה הבן האחד שלשה בנים והבן השני הניח בת אחת ואחר
 כך מת חזקן נמצאו שלשת בניו יורשין וצו הנחלת וברך
 בנן

בכרת חזקה
 דף ל ב וכתוב
 כל המוכר ב
 סדר השוקן
 דף תשיב עט
 בח' סס חכונא
 בלה לקוחה
 סס דף כ ז
 סס דף כ ט
 סס דף מ ו
 דף מ כ
 סס דף כ כ
 גגסין ה' עו
 בכרת חזקה הבת'
 דף מ כ
 סס דף מ ז
 סס דף נ א
 סס דף נ ב
 סס דף נ ג
 סס דף נ ד
 סס דף נ ה
 סס דף נ ו
 סס דף נ ז
 סס דף נ ח
 סס דף נ ט
 סס דף נ י
 סס דף נ יא
 סס דף נ יב
 סס דף נ יג
 סס דף נ יד
 סס דף נ יה
 סס דף נ יו
 סס דף נ יז
 סס דף נ יח
 סס דף נ יט
 סס דף נ כ
 סס דף נ כא
 סס דף נ כב
 סס דף נ כג
 סס דף נ כד
 סס דף נ כה
 סס דף נ כו
 סס דף נ כז
 סס דף נ כח
 סס דף נ כט
 סס דף נ ל

הלכות נחלות

בנו וירשתה וצוי הנחלה שכל אחד מהן יורש חלק אביו ועל דרך זה הולכים בני האחין ובני אחי האב עד סוף כל הדורות: משפחת האם אינה קרויה משפחה שנאמר למשפחתם לבירת אבותם ואין ירושה אלא למשפחת האב לפיכך האחין מן האם אין נחילין זה את זה והאחים מן האב נחילין זה את זה: מי שהיה לו בן ממזר או אח ממזר שנינו בפרק שני דיבמות שהן ככשרים בכל דיני נחלה אבל חיד שפחה

הנחלה ונחלה
היא קרי' ית'
שם

דף קכ

וזכרית כמות: שנינו שם שאין האש יורשת את בעלה כלל ובעל יורש את כל נכסיו אשתו על פי הקבלה והממכה למודש הבקראות והוא קודם לכל בירושה בין בנכסיו מלוח בין בנכסיו צאן בהלואין הבעל יורש את אשתו עד שתכנס לרשותו כדאית' בכתובו וביבמו: ואין הפקח יורש את החרש שנשאה כשהיא חרשה אפי' נתפקחה אמרי' בנכסיה שמשמיענו במשנתנו שהאשה מנחלת את בנה דומיא דהאשה את בעלה מה האשה את בעלה אין הבעל יורש את אשתו בקבר אף האשה ארש בנה אין הבן יורש אמו בקבר להנחיל לאחיו מן האב כיצד בעל שמת ואחכ מתיר אשתו אין אומ' האיל ואילו היה הבעל קיים היורש קודם לכל אדם בירושה כך יורשי הבעל יקדמו לשאר יורשי האשה לא יורשי

הבעל דף קכ
כל המש
ל' ת"ב

דף קכ

האשה במשפחת בית אביה הם יורשים אותה אם מתה אחר בעלה וכן אין הבן יורש את אמו בקבר כדי להנחיל את אחיו מאביו כיצד מי שמת ואחכ מתה אמו אין אוסרין אלו היה הבן קיים היה קודם אף יורשין של בן קודמין ליורשיה של אשה זו ונמצאו אחיו מאביו יורשין אמו של זה לאחר מותו של זה אלא דרע בנה הוא שירשנה אם הייר' לו דרע ואם אין לו דרע תחזור נחלתה למשפחת בית אביה: אבל אם מתה האם תחילה ואחכ מת הבן אפילו היה תינוק בן יום אחד הואיל' חידר אחר אמו אפילו שעה אחת חר' זה נחל ארש אמו ונחיל אותה הנחלה ליורשיו במשפחת אביו כדאית' בפרק רצא דופין: אמרה תורח בפרשת כי תצא כי תהינה לאיש שתי נשים האחרת אהובת והאחת שנאה דרשו רבותי זו השנואה בנישואיה שהיא מחייבי לאוין או מחייבי מיתות או מחייבי כדירות וחר' כנידה מבנו ממזיר וילדו לו בני האהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשניאח וכפ' האומר דורש מתהיין שקידושין תופסין בחייבי לאוין אבל בחייבי כדירות אין קידושין תופסין בקל וחומר מיבמה שאינה אלא בלאו דאין קידושין תופסין בה עוד מכאן דרשו רבותינו שכבוד שבקדע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים שנ' וילדו לו בני עד שיזא בן משעת לידה וגם אינו ממעט בחלק בכורה כיצד חר' שהיה לו בן בכור ושני פשוטי' וזה המוטמם שבקדע ונמצ' זכר הבכור נוטל רביע המעות שהוא חלק בכורה כאילו אין עמו כי אם שני הפשוטים בלבד שהרי הוח נוטל חצי הממון נמצא שהרביע חלק בכורה וחצי הממון נורכיע הנשאר דולקין אותו שני הפשוטים עם הקדע ועם הבכור בשווה: ולקטן בן יום אחד ממעט בחלק בכור אא"ל אם נולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק בכורה: והיה ביום הנחלה את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכ

וכבר הו' חוקו ונחלתו של האב יורש כל נכסיו אשתו על פי הקבלה והממכה למודש הבקראות והוא קודם לכל בירושה בין בנכסיו מלוח בין בנכסיו צאן בהלואין הבעל יורש את אשתו עד שתכנס לרשותו כדאית' בכתובו וביבמו: ואין הפקח יורש את החרש שנשאה כשהיא חרשה אפי' נתפקחה אמרי' בנכסיה שמשמיענו במשנתנו שהאשה מנחלת את בנה דומיא דהאשה את בעלה מה האשה את בעלה אין הבעל יורש את אשתו בקבר אף האשה ארש בנה אין הבן יורש אמו בקבר להנחיל לאחיו מן האב כיצד בעל שמת ואחכ מתיר אשתו אין אומ' האיל ואילו היה הבעל קיים היורש קודם לכל אדם בירושה כך יורשי הבעל יקדמו לשאר יורשי האשה לא יורשי

דף קכב

דף קכג

דף קכד

דף קכה

דף קכז

דף קכח

דף קכט

דף קל

דף קלא

דף קלב

דף קלג

דף קלד

דף קלה

האשה במשפחת בית אביה הם יורשים אותה אם מתה אחר בעלה וכן אין הבן יורש את אמו בקבר כדי להנחיל את אחיו מאביו כיצד מי שמת ואחכ מתה אמו אין אוסרין אלו היה הבן קיים היה קודם אף יורשין של בן קודמין ליורשיה של אשה זו ונמצאו אחיו מאביו יורשין אמו של זה לאחר מותו של זה אלא דרע בנה הוא שירשנה אם הייר' לו דרע ואם אין לו דרע תחזור נחלתה למשפחת בית אביה: אבל אם מתה האם תחילה ואחכ מת הבן אפילו היה תינוק בן יום אחד הואיל' חידר אחר אמו אפילו שעה אחת חר' זה נחל ארש אמו ונחיל אותה הנחלה ליורשיו במשפחת אביו כדאית' בפרק רצא דופין: אמרה תורח בפרשת כי תצא כי תהינה לאיש שתי נשים האחרת אהובת והאחת שנאה דרשו רבותי זו השנואה בנישואיה שהיא מחייבי לאוין או מחייבי מיתות או מחייבי כדירות וחר' כנידה מבנו ממזיר וילדו לו בני האהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשניאח וכפ' האומר דורש מתהיין שקידושין תופסין בחייבי לאוין אבל בחייבי כדירות אין קידושין תופסין בקל וחומר מיבמה שאינה אלא בלאו דאין קידושין תופסין בה עוד מכאן דרשו רבותינו שכבוד שבקדע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים שנ' וילדו לו בני עד שיזא בן משעת לידה וגם אינו ממעט בחלק בכורה כיצד חר' שהיה לו בן בכור ושני פשוטי' וזה המוטמם שבקדע ונמצ' זכר הבכור נוטל רביע המעות שהוא חלק בכורה כאילו אין עמו כי אם שני הפשוטים בלבד שהרי הוח נוטל חצי הממון נמצא שהרביע חלק בכורה וחצי הממון נורכיע הנשאר דולקין אותו שני הפשוטים עם הקדע ועם הבכור בשווה: ולקטן בן יום אחד ממעט בחלק בכור אא"ל אם נולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק בכורה: והיה ביום הנחלה את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה

בכרת ים נחילין דף קכא
ק"ח והחרש נחילין דף קכא ופ"ה סב"ב סב"ב על פי הקבלה היינו כדבי ארבע בכרת ים כבוד דף כ' ב' ב' כבוד רב כ' הכות דף כ"ד

בכרת ים נחילין דף קכא
ק"ח וכן בסוף כ"ח ח"י סוף דף קכ"ט

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

בפרק יש נחילין אם אמר איש פלוני ואירש עם אחיו לא אמ' כלום מפני שהנחה על מה שכתו בתורה וזו כשאומר לא יורש כלל וכן שנינו בפ' נחלתין המחלק נכסיו על פי וריבת לאחד ומיעט לאחר והשורה להם את הבכור דבריו קיימין מאי השורה להם ארש הבכור שאפילו לא נתן לו כפשוט אלא משווה דבריו קיימין והוא שלא אמר בלשון ירושה דקתני סיפא ואם אמר בלשון ירושה לא אמר כלום שהמחלק לשון מתנה הוא ויין הלכה כשתני המשניות שבכבא זו אם מכבד בלבד אבל בן בין וחבים אם אמר יורש הכל דבריו קיימין כדבי יוחנן בן ברוקיה שפסקנו כמותו בהלכות מתנה: כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים מכאן שנאמן אדם לומר זרה בני כבוד ואמר רב נחמן בפרק עשרה יוחסין שלשה נאמנין על הבכור חיה אביו ואמו חיה מיד שאם אמרה המיילדת זה יצא ראשון נאמנת אמו נאמנת כל שבעת ימי הלידה ואביו נאמן לעולם אפילו אמר האב על מי שלא הוחזק בנו כלל זה בני בכור נאמן כדשלה רבי אבא לרב יוסף וכן אם אמר האב על המחזק לבו שהוא בכור אינו בכור נאמן אמר רב יוסף אמר איש פלוני בני בכורו הוא יטול פי שנים אם בכור הוא לא יטול פי שני שמה בכור לאם הוא: בכל אשר ימעה לו מכאן שאין הבכור נוטל פי שנים בנכסים הראויין לבא אחר מיתת אביהם אלא בנכסין המחזקין שבאו לאביו ברשותו לפיכך אמרינן בפרק יש בכור שאין הבכור נוטל פי שנים בשבח ששבוו בנכסים לאחר מיתת אביהם ובפרק יש נחילין אמר רב פפא והילכתא אין הבכור נוטל פי שנים במלוה אף על פי שהיא בשטר

בכרת ים נחילין דף קכא
ק"ח וכן בסוף כ"ח ח"י סוף דף קכ"ט

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

בכרת ים נחילין דף קכא
ק"ח וכן בסוף כ"ח ח"י סוף דף קכ"ט

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

דף קכא
ל' ת"ב

הלכות נחלות

קפח

דף נ א

דחה וכן שנינו ב' יש בכור הבכור נוטל פי שנים בכנסי האב ואין נוטל פי שנים בכנסי האם ואינו נוטל פי שנים בשכח ולא בראוי כבמותוק ולא האשה ככתובתה ולא הבנות כמזונותיה ולא היבם מי שהיו לו בני בכור וכפשוט ומתו שניה בחייו והכירו בנים הבכור הניח ברת והפשוט הניח בן הרי בן הפשוט נוטל בכנסי חזקן שלישי שהוא חלק אביו וברת הבכור יורשת שני שלישי שהוא חלק אביו וכן הדין בכני אחיו ובכני אחי אב ובכל היורשין אם היה אבי אחד מן האחין בכור נוטל חלק בכורה שלוזה היורש מחמתו: משום ר' ינאי אמרו שהבכור שנתערב עם אחד מן האחין ואין ידוע מי הוא הבכור משניהם אם הוכרז ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה ונוטלין חלק בכורה עם אחיה ואם לא הוכרז כגון שגורלו במחצוה אין כותבין הרשאה ואין כאן חלק בכורה: בכור שמכר חלק בכורה קודם חלוקה ממכרו קיי מפני שהלכה שיש לבכור חלק בכורה קודם חלוקה לפיכך אם חלק עם אחיו במקצ' נכסיו בין בקרקע בין במטלטלין ונטל חלק כפשוטו ותר כל הנכסים ואינו נוטל בשאר אלא כפשוט כדפסק רב אשי למר זוטרא והוא שלא מיהא אבל אם מיהא והודיע לעדים שזה חלקו בשוה ללא מפני שמחל חלק בכור לא ותר: המיבם אשת אחיו נוטל בכנסי אביו שני חלקי חלקו וחלק אחיו כדאיתא ביבמות והיה הבכור מכאן שמצוה בגדול ליבם הרי לך שהכתו קראו בכור לפיכך אינו נוטל בראוי כבמותוק וגם אינו נוטל בשכח ששכחו נכסים אחר מיתת אביו משעת מיתתו עד שעת חלוקתו עם אחיו בכנסי אביו: ובפ"ק דבבא בתרא מסקינן הויתו של יבם בכבור לענין שישול פי שנים ואין חלוקתו בכבור: שאע"פ שהבכור נוטל שני חלקין שלו כאחד במצר אחד אין הויבם נוטל שני חלקין אלא בגדול ואם עלה הגדול בשני מקומות נוטלו בשני מקומות: שנינו ב' יש נוטלין האומר זה בני נאמן ליורשו ולפטור אשתו מן היבום: זה אחיו אינו נאמן וישול עמו בחלקו מת אותו האב יחדיו בכסו למקומן לזה שהורה וישול אחיו: נפלו לאותו אב נכסים ממקום אחר ירשו אחיו עמו: שהרי הוא אומר שהוא אחיהם והם אומרים אין אנו יודעין שאם היו אומרים אינו אחיבנו ללא היו נוטלין כלום בשלו: וגר' בגמ' בעי רבא נכסים ששכחו מאליהן בזה שישול אחיו עמו בשכח המגיע לכתפי לא תבעי לך דכי נפלו לו נכסי ממקום אחר דמי כי תבעי לך בשכח שאין מגיע לכתפיים כגון דיקלא ואליים פי שנתעבה או ארעא ומסקה שירטון מאי תיקו: מכאן משמע שבכל התלמוד היו פי שבה המגיע לכתפי' סופרו ליבטל בכתפיים חוץ לקרקע אפי' פני או בוסר: ואין מגיע הוא דבר שנשאר לעולם בקרקע כגון דיקלא ואלי' ורבי יעקב רגיל לפרש מגיע לכתפיים דבר הבא על ידי טורח וגם זה ללא יתכן שהיה בלשון בעיא דרבא יש להוכיח שבכלל מאליהן יש מגיע ואין מגיע: כבר בארנו בהלכות אישות שהמזוני בתנאי כתובה ובמזונותיו ועישר נכסים כדי שינשא לו לבעלים ובזמן שהנכסי מועטין אין לבנים כלום אלא הכל למוזן הבנות ועיקרו הלכות אלו בפרק מי שבת: עוד מוכיח שם בפר' מי שבת ונפרק החולץ שזה הכלל ביורשי כל ב' יורשין שאחד מהן ודאי יורש והשני ספק

במקום יבם ויחולץ דף ק"ו

מהיותו סב הכתוב דף קס"ד ומכאן בזה

ס"ט דף ק"ו ויחולץ ס"ט בלכסי דף ק"ז

ס"ט

פ"ב דף כ"ד במקום יבם בכור דף כ"ה

דף כ"ב ומכאן לעיל בפר' קפ"ח ע"ב

דף ק"ד

בדף ק"ה

ס"ט

במקום יחולץ דף ק"ב ובמקום יחולץ דף ק"ג ויחולץ דף ק"ד

בבבא בתרא דף ק"ב ע"ב

דף ק"ה ויחולץ דף ק"ז

במקום יחולץ דף ק"ז

דף ק"ח וכן הכתוב והכונה בלכסי ס"ט דף ק"ח

אם האשה מתה תחילה ונמצאו יורשי הבעל יורשין כל נכסיה או אם מת הבעל תחילה ונמצאו יורשי האש' יורשין כל נכסיה כיצד דינם לבית הילל מעמידין נכסי מלוג בחזק יורשי האשה והכתובה עיקר והתוספת בחזקת יורשי הבעל והולקין בכנסי צאן ברזל יורשי האשה נוטלין חזקן ויורשי הבעל נוטלין חזקן כרתני ברקפ' בגמ' א"ל אם נפל הבית עליו ועל אמו מחזיקין נכסי האם בחזקת שאר בנייה יורשי האם שהן יורשין ודאין שנוטלין מקצת הנכסים ממנה נפשך אבל יורשי הבן כפק הם שאם מת הבן תחילה אין לאהיים בכנסי אמו כלום כד השיב רבינו שמואל כדאמרינן ב' החולץ כפק ויבם שבאו לחלוק בכנסי אבי

במקום יבם ויחולץ כל הכתוב

דף ל"ח

ס"ט

דלעיל

כתב' דלעיל

ס"ט

כתובתו לעיל כ"ג

היבם שאומר היבם אתה בני ואין לך כלום חספסך אומר שהוא בן הבת דמסיק שאין ספק מוציא מידי היבם שהוא ודאי אבל אם אין לה שום בן כי אם זה בזה אומרת המשכח שבת הילל אומרים יחלקו ודיבנו יצחק פירש דההיא דחולץ שאני שאין חספסך יודע מכח מי ב'א לירש ואין אומרים כן במקום אחר ואף אם יש לה בנים אחרים יחלקו: ונביא נפל הבית עליו ועל בן בתו אם האב מת תחילה בן בתו ירשנו ונמצאו הנכסי של יורשי הבן ואם בן בתו מת תחילה אין הבן יורש אר' אמו בקבר ונמצאו הנכסים של יורשי האב לפיכך יחלקו יורשי האב עם יורשי בן הבת: וכן אם נשבה האב ומת בן בתו כמדוינהאו שנשכרה הבן ומת אבי אמו כמדוינה יחלקו יורשי האב עם יורשי בן הבת: שנינו נפל הבית עליו ועל אביו או על שאר בורשיו ועליו כתובה אשרה ובעל חוב יורשי האב אומרים ברת הבן תחילה ולא הבית כלום ואין לכס ממנה לגבורה ובעלי חובות אומרים האב מת תחילה וחכב הבן בירושתו ויש לנו לגבות מחלקו הריו הנכסים בחזקת היורשין כדברי בה ועל האשה ובעלי חובות להביא דאיהא וילכו להם נולא כלום: דין אלו שממתותה רמפולת או ששבעו בים או נפלו באש או נדרנו או שמתו ביום אחד זה כמדוינה זה זה כמדוינה אחרת משפט אחד להן שכלולן וכיוצא בהם אין ידוע מי בת תחילה: כבר ביארנו שהמתנה בלשון ירושה לעקור הירושה כדי לתת אותה למי שאין ראוי ליורשו לא אמר כלום מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה ואמר הכתוב והייתה לבני ישראל לחוקת משפט ואם כתב בין כתחילה בין באמצע בין בסוף משום מתנה אף על פי שהזכיר לשון ירושה דבריו קיימין כדפירש ב' יש נוטלין כיצד אמר נתתן שדה פלוני לפלוני בני יורשנה או שאמר ירשנו ותנתן לו

ס"ט ובמקום יחולץ דף ק"ה ר"מ לק"ט ואולי לא קראו התם לאחיה ס"ד י"ז כי דרס דלא קרו עד סוף דלכ"ב וכלכ"ב ירשו סודות כלכ"ב וכלכ"ב סתקלי להם בחזקה וירשום דתתן לשון יתנה לתרשייהו ובמיתתו לו דכ"ב דף ק"ז חזקתו דין זה אחר סבאיר לשון וכתב בין בתחילה בין בלכ"ב וכל ובעל הכתוב חסם סתיוו כז' אית בזהו עיין ס"ט

ס"ט דף ק"ז

ס"ט

במיתתו לעיל

לעיל כ"ג

דף ק"ח ויחולץ

דף ל"ג

דף פ"ג

מבניחין אותן לפי מנהגן: והגר אינו יורש אר' אביו הגוי אלא מדבריהם שתקנו לו שירש כדו שלא יחזור ליראתו כדאיתא במסכת קידושין בפרק קמ"א וגר אר' הגר אינו לרא מרבוי תורה ולא מרבוי סופרים: שנינו בפרק יש נוטלין כל הכתוב נכסיו לאחריים והביא אר' היורשין ואף על פי שאין היורשין נהגין כשורה אין רוח חכמים נוחה היבמו: ואמר ליה שמואל לרב יחזרה שינבא לך תיהיו כאעבורי: אר' סתא אפילו ס"ט מכרא בישא לברא שבא דלא ידעתהו יודעא נפיק מיביתו: ישראל

דף ל"ב כל הכתוב

דף ק"ב

ס"ט

שנא ישתדפו ומסקי בדברי רבי יהושע בן לוי שמוכרין שדה
ליקח בהם שווי לעבודת שדות אחרות שהשווי הם עיקר כל
בכסו השד ותניא אר יוסי מימי לא קריתי לאשתי ואשתי ולשווי
שווי אלא לאשתי ביתי ולשווי שדי יש לאפטרופוס למכור
בהמה עבדים ושפחות ושדו וכרמים להאכיל ליתומין אבל לא
להניח המעות וכלל היכולת יש להם לעשות נכאכנות ולירא
מאביהם של יתומים רוכב בערבות שנ' סולו לרוכב בערכו וגו'
אני יתומים וגומ' עמרים צבעא אפטרופא דיתמי הוה אתו
קריבי לקמיה דרב נחמן אמרו ליה קא לבוש ומכסי ממון
היתומין אמר להם הרשות בידו כדי שיהיו דבריו נשמעין אמרו
ליה קאכיל ושתי הרבה ולא אמיד לממון שישג משלו והצאח
נדולה כזו אמר להו אימר מציאא אשכח אמרו ליה קא מפסיד
אמר להו איתו לי סהדי ואמלקיה דאמר הונא חבין משמיר
דרב האי אפטרופא דאפסיד מסלקין ליה ועיקרי הלכות אילו
במסכת גיטין בפרק הניזקין:

דף כב

הלכות סנהדרין

צז

שופטים ושטרות תתן לך ככל שעריך אשר ה' אלהיך
נותן לך לשבטיך ושפטו את חקם משפט צדק

שופטים הם הדיינים הפוסקין ארר הדין ושטרות הם הודוין
את העם אחר מצות במקל ורצועה עד שיקבלו עליה את הדין
ככל שעריך בכל עיר ועיר וכן בכל שבט ושבע עושים כן
החשוב בתי דינים בכל עיר ועיר שנאמר לשבטיך ושואה אותם
הדיינים צדיקי ומומחין לשפוט צדק שנ' ושפטו את העם משפט
צדק עיקרי מצוה זו במסכת סנהדרין ומפר' שם סנהדרין גדולה
הקבועה בלשכת הגזית הייתה של שבעים ואחד שנא' אספה לוי
שבעים איש מוקני ישראל ומשה על נכיהו שנ' והתיצבו שכ עבד
הרי עלי הגדול שבכולם יושב למעלה מכולן והוא נקרא נשיא
בכל מקום שבתלמוד ונקרא מופלא שבדיינין והו' דעומד ההת
משה רבינו ואינו מכנין השכנים והגדול שבשבעים יושב אצל
למטה הימני והוא הנקרא אב בד וכל הגדול בחכמה מהכור
הוא קרוב לנשיא ויתר מימינו ומשמאלו וכן היא שנויה בתום
שהנשיא יושב באמצע והזקנים מימינו
צברק אחר דברי יתומות דף לו
כדי שיהיו רואין זה את זה ועוד מעמידין
שני בתי דינים של שלשה ועשרים אחר על פתח העודה ואחד
על פתח הר הבית וכן בכל עיר ועיר משרא הייתה סנהדרין של
שלשה ועשרים יושבת בשער העיר שנאמר בכל שעריך ונאמר
והציגו בשער משפט: בפרק אחד דיני במונות שנינו שכל
סנהדרין קמנה וישיבים לפניהם ג' שורות של תלמידי חכמים
ובכל שורה כג' איש והצרכו לסמוך סומכין מן הראשונים
מהחילתה ואחד מן השניים כג' לראשונה כסופר ונכושכין
כולה למעלה ואחד מן השלישית כג' לשנייה כסופר ובוררין
להם עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית במקום הראוי
לו והוא בסוף השורה וכולם נדים איש במקומו שהרי
הקטן שבסנהדרין הוא גדול מכל השורות והקטן שבשורה
ראשונה הוא גדול משאר שתי השורות והקטן שבשורה שנייה
הוא גדול מכל השורה שלישית לפיכך שנינו בפר' ראשון עיר
שאיין כר מאר ועשרים איש אין מושיבין כר סנהדרים כדי
שירא שם ארבעה פעמים עשרים ושלשה ועשרה בטלנים
של בית הכנסת ושני סופרי הדיינים שעומדים לפניהם אחד
מן הימין ואחד מן השמאל אחד כותב דברי המזכין ואחד
כותב דברי המחייבין ושני חזנין ושני בעלי דינים שני עדים
ושני זוממים ושני זוממין ושני נבאי צדקה וכשיגיעו
לחלק נוטלין אחד מן העם מפני שהצדקה נגבית בשנים
ומתחלקת

דף כג

דף כד

דף כה

דף כו

ופתו שותות יכולין למהות כרבנן שפוסק שם רב נחמן כמותם
וחורין וחולקין חלוקה אחרת אחר שהגדילו פיר' דיניו יעקב
שבוררין שביארנו הוא בגדול ובשומרת בד ואף בגדול שייך
לברור חלק יפה כגון אם יש שלש שדות יפו שטוב שישול כל
אחד חלקו ביהד משיטול שלישי כל שדה ושדה וכמה ענייני
ברירות יש בחלונות וסולמות ודרך וזאת הכרירה בדבר שאין
שם גוד או אגוד אף על פי שבפרק למנה ביבמרגבי עבדי של
יורשין שאוכלין בתרומ' משמע קצת דבכל
עניין מרבר יש לדחו אותה רמיה: בית דין
דף כב
הם אביהם של יתומין ואמרינן כפ' הניזקין
שאין ממנין אפטרופוס נשים ועבדים וקטנים ואם מינן אבי
יתומין הרשות בידו אבל מהרין אחר בני אדם כשרים בעלי
חכמה לטעון בשביל היתומין ולשמור ממונ'
בין קרוב בין רחוק אלא שאם היה קרוב לא
יוד לקרקעותיו של קטן: אין בד נזקקין
לקטן שהגדיל אם היה אוכל ושות' יותר מדאי ומפסיד להעמיד
לו אפטרופוס לא אם כן צוה מרישו על כך
אכל החרש והשוש' הרי הם כקטני ומעמיד'
להם אפטרופוס: בפ' אזהרה נשך מסיק רבא
שמעות של יתומין מוסרין אותם בכית דין
לאדם שיש לו קרקעות שאין עליהן עירעור ויהא איש נאמן
ואינו גריל להיות סרבן מבית דין ומעולם לא קבל עליו נידוי
ומתנין לו המעו' קרוב לשכר ורחוק להפסד
ואינו מחלק בין קרו' לרחוק וכן כת' רב אפס'
כשם רב צמח נאמן ואם אין לו קרקע ויש
לו זהב משובר שאין בו סימן נוטלין בית דין המשכון ונותנין לו
המעות ואומר שם אבל דבר מסויים לא דילמא פקדון ניהו
ואתי מריה ויהיב סימנא ושקיל ליה: ומדקדין רבותיה היאך
שקיל ליה שהרי ישעון זה לקוח הוא בידו ואומר כי יש להדש
שמה יביא עדים שהפקידו אצלו בכלי אחד שיש בו סימן וזה
שבענין זה יכריחו הדיינים להראות לעדים אם הוא זה: לא
מצאו אדם שיתנו לו המעו' קרוב לשכר ורחוק להפסד הרי אילו
מוציאין ממנו מוזנות מעט מעט עד שיקנו להם במעות כרקע
ומסרו אותם ביד האפטרופוס שיעמידו להם: גרסינן בפרק
הניזקין אמר שמואל הלכ' כאבא שאול שאומ' במשנה אפטרופוס
שמיכרו בד' ישבע בנקיטת חפץ שלא יקטל כלום לעצמו אבל
אפטרופוס שמיכרו אבי יתומין לא ישבע על טענת ספק דילמ'
מיבע: תניא אפטרופין תורמין תבואה של יתומין להאכיל
אבל לא להניח דכתב אתם ולא אפטרופין ועושין להם סוכה
והל'ב וציצית וכל דבר שיש לו קצבה לאתווי שופר ולוקחין
להם ס' ותפילין ומוזוזות ומגילה ואין פוסקין להם צדקה ואין
מפרין בהם את השבויים ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתווי
תבואה אבל ואין האפטרופין רשאיין לרדן כנכסי יתומין לחוב
על מנת לזכות כלום אם דנו כדי לזכות ונתחייבו אין היתומין
נפסדין על כך: אמנם יתומין שבאו לחלוק כנכסי אביהם בד'
מעמידין להם אפטרופוס לחוב על מנת לזכות שנ' נשיא אחד
דף נז
וגו' כדאמ' רב פפא כפ' דקידושין וכירוש
דגיטין גרסי' אר יוחנן בתהילה אין מעמיד'
אפטרופו ליתומי' לחוב עליה לא לזכו להם
ואם חבו חבו ומתני' מסייעא ליה ומעמידין
להם אפטרופוס כו': אין האפטרופין
רשאיין למכור ברוחוק ולגאול בקרוב ולמכור
ברעה ולגאול ביפה שמה ישתדפו מה שקנו
ואין האפטרופין רשאיין למכור שדות וליקח
עבדים אבל מוכרין עבדים ולקחין שדות
דבן שמעון בן גמליאל אומר אף לא למכור עבדים וליקח שדות

ביתומות סס כ"ה
וכוררין וכל המנה
בזה בית דין דף כ"ד
הרן גור לו אגוד
תתכ' כפ' דכ"ה

דף כז

דף כח

דף כט

דף ל

דף לא

דף לב

דף לד

דף לו

דף לז

דף לח

דף לט

דף לך

דף לט

דף ס

דף סא

דף סב

דף סג

דף סד

דף סה

דף סו

דף סז

דף סח

דף סט

דף ע

דף עא

דף עב

דף עג

דף עד

דף עה

הלכות סנהדרין

ומתלקר כשל שרר ורופא הוא המורל ואומן הוא המקיד דם
ולבלב ומלמד תיבוקות הרי מאה ועשרים :
עיר שאין בה מאה ועשרים מעמידין להם
ב דינין שאין בד פחות משלשה כתי שיהא
בה רוב ומיעוט אם היתה ביניהם מתלוקת :

אין מושיבין בסנהדרין גדולה וקטנה אלא כהנים וליהם וישיראים
מיוחסין הראויין להשיא לכהונה ויהיו מנוקים מכל מומי
הגוף ויהיו בעלי חכמה בעלי עושר בעלי קומה בעלי מראה בעלי
כספים שידעו לבטל כיוסף הבורחין מידם ולרדן חכשפין :

ודרשין בפ ארבע מיתו לא תלמד לעשו אבל אתה למד להבין
ולזהרות ויודעים בשבעים לשון שלא תהא סנהדרי שומעת
כפי המתרגמן : אין מעמידין בכל סנהדרין לא זקן מופלג
בשנים ולא סרוס מפני שיש בו אכזריות ולא מי שאין לו כניס
כדי שיהא רחמן : ואין מושיבין מרד ישראל בסנהדרים מפני
שאמר לחלוק עלינו ולמרות דבריו אבל מושיבין כהן גדול אם
היה ראוי בחכמה כדתנן כהן גדול דין ודין אותו ומעידים
אותו אבל מרד לא דין ולא דינו אותו ולא מעיד ולא מעיד אתו
או יוסף לש אלא כמלכו ישראל משום מעשה שחיה בינאו
המרד שהרג עבדו את הנפש הראויה חכמים לדנו ואירע תקלה
בדבר אבל מלכי בית דוד דין ודין אותו שנאמר בית דוד
דינו לבקר משפט ואי לא דינינן לחו אינוהו חיכי דיניי והכתוב
דתקשוש וקושו ואמר ריש לקיש קשוט עצמן ואחר כך קשוט
אחרים : גרסינן בירושלמי פרק כהן גדול ומנה אנמלר פירוש
ממנה לשעון בשבילן ומתרגן כהן שנפלה לו שכונה ואנמלר
אינו יכול לישבע : בית דין של שלשה אף על פי שאין בהם
חומר כבית דין של עשרים ושלשה צריכין שיהיו בעלי חכמה
שנאמר אנשים ורחמים וידועים ולא שיהיו שונאין את הבריות
שנאמר וידועים ולשבטיכם שאהובין לכל ושיהיו אכזרי לב
להציל העשוק מיד גדול שנאמר אנשי חיל ושיהו עניו וסבלן
שניצוהם לא בני ישראל צום אל בני ישראל לישא טרחם ומשאם
ורובם ושיהו ירא שמים שנאמר ירא אלהים ושלא יהיו להוטים
לקבץ ממון ונבחרים לרדן כדתניא בתלך שונאי בצע שונאי
ממנום בדין שאפילו קמצין כרמו ושוורף גדישו כהונן דנו ושיהיו
אנשי אמת מתרחקין מן השקר והרדיפין אחר

הצדק שנאמר אנשי אמת : גרסינן בירושלמי
רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוהון שנים
שרנו אין דיניהם דין וכן הלכה במה דברי
אמורים מדברי סופרים אבל מן התורה מותר
לאוד לרדן שנ בצדק תשפוט את עמיתך ומה ששינו במסכת
אבות אל תהי דין יחידי שאין דין יחידי אלא אחד עצה טובה
מדברי סופרים היא ואפילו לטמחא לרבים דתנו רבנן שם שדן
יחידי אף על פי כן עצה טובה השיאורה שלא
ורגיל לעשות כן : יחידי מומחה או שלשה
הדיונות יוכלים לרדן ובידונים בעל כרחם
אפילו לא קבלום עליהם מדאמר שמואל שני שדנו דיניהם דין
אלא שנקראו בד חצוף ואם היה מדבר בקבלום עליהם לא היה
קודא אותם בית דין חצוף וכבר בארנו שאין הלכה כשמואל לא
כר יוחנן שהולק עליו בירושלמי וצריך שלשה : ומה ששינו
בפ' זה כורך זה כורך לו אחד וזה כורך לו אחד באומר לא ארדן
בפני זה לא בפני זה אבל אם לא ארדן בפני שום אדם יכולי
שלשה לדנו בעל כרחו : הלכה כרב נחמן שאומ' בתחילת פרק
למניח עבד אינוש דינא לנפשיה אפי' היכא דליכ פסוד למיחל

לבי דינא פי' שאין לו פסידא אם ימתין עד שיזיכורוהו לדין : עד
אימתי הדיינין יושבין בדין סנהדרי קטנה וכד של שלש יושבי
דין : מאחר תפלת השחר עד סוף שש שעות ביום כדאיתא בפ' קמא
דשבת אבל בד הגדולה היו יושבין מתמיד של שחר ועד תמיד
ביום שבת

יום שבת
דין יט
תמימות פה החלק
בסנהדרין דין חסר
כל הסוגיא

אורעה כל הפרשה כלה להיות דין וכתב' והיו ביום הדנוהו את
בנינו לומר לך ביום אתה מפול משפט נהלות ולא בלילה כדבר
יהודה אמ' רב דאמר שלש שנכנס לבקר את החולה רצו כותבין
רצו עושין דין שנים כותבין ואין עושין דין
ואמ' רב הורא לא שנו לא ביום אבל בלילה
כותבין ואין עושין דין דזו להו עדים ואין
עדינעשא דין אפי' בד של שלשה שושבין
שכינה כיננה שנ בקרב אפי' ישפוט לפיכך
צריכין הדיינין לישוב באים ובידא זבעטופח
כדאמר' בפ' דשבת מאימתי התחלת חזין
משיתעטפו הדיינין : משה רבי' סמך יהושע
בידו שנ יחמך את ידיו עליו וגו' וכן השבעים זקנים משה רבי'
סמכם ושדת עליה שכינה ואותם זקני הם סמכו לאחרי ואחרים
לאחרי ונמצאו הסמוכים איש מפי איש עד בית דינו של יהושע
ועד בית דינו של משה רבינו : ואחר הנסמך מפי הגשמי או מפי
אחד מן הסמוכין הרי זה נסמך : תניא בפ' ס
דסנהדרין מסיכת זקני בשלשה והו' שיהא
אחד מהן סמך מפי אחרים אמל' ליה רב ארא
בריה דרבא לרב אשי בידא ממש סמכו
או דילמא בשמא סמכי ליה אל סמכי ליה
בשמא וקרד ליה ר' ריבון ליה רשותא למיין

דיני קבמות : אין קרוי אלהים אלא בית דין שנסמכו בארץ
ישראל והם האנשים החכמים הראים לרדן שבדקו אותם בית
דין של ארץ ישראל והמחו אותם וסמכו אותם : בסמינן בפרק
קמא דסנהדרין שאין סומכין זקנים בחוצה לארץ אף על פי
שהסומכין בארץ אבל אם היו הסומכין והנסמכין בארץ סומכין
אף על פי שאינם עם הסומכין : שנינו בפרק קמא דמכות
סנהדרין נהגהו בין בארץ בין בחוצה לארץ שאם נסמכו
בארץ ויצאו חוצה לארץ הרי הן דינין דיני קנסות בחוצה
לארץ : אמר רם' דהאי מאן דבעי למיין דינא זאי טעני בעי
למיפטרי לישקול רשותא מריש גלותא פשיטא הרשות שיתן
הנשיא שבארץ ישראל לבני ארץ ישראל והרשות שיתן ראש
גולה שבבבל לבני בבל ואף לבני ארץ ישראל מועיל שהרי
בבבל השבט ובארץ ישראל החמוק כדתניא לא יסור
שבט מיהוד דר אילו ראשי גליות שבבבל שרויים ארץ העם
בשבט ומחוקק מבין רגליו אילו בני בניו של חילל שמלכדין
תורדי ברבים ואמרינן בירושלמי שראש גולה שבבבל גדול
בחגיגה

ס' כל הדין
כך תחילת ס' סנהדרין
כך תחילת ס' סנהדרין
כך תחילת ס' סנהדרין

דין יב
דין יג
דין יד
דין טו
דין טז
דין טז
דין טז

דין יז
דין יח
דין יט
דין כ
דין כא
דין כב

דין כג
דין כד
דין כה
דין כו
דין כז
דין כח
דין כט

דין לח
דין לט
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לז
דין לח
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

של בין הערכים ובשבתות וכל' היו יושבין בבית המדרש בהרי
דבית : בפ' אחר דיני מסונות דורש שרדן אגן הסהר אל יחסר
המזו שרדן זו סנהדרין שיושבת כתיבורו של עולם בלישכר
הנזית שבמקדש אגן שמניכה על כל העולם כולו הסהר שדומה
לסהר שהיו יושבין כחצי גודל עגולה א יחסר המזו שאם הצריך
אחד כמה לצאת אם יש שם עשרים ושלשה יוצא ואם לא אינו
יוצא ומסאן יש ללמוד שלא היו יושבין כולם המיד ואל' היו
מתקבצין כל השבעים אלא בעת הצורך : רבה למי כלומר
בקשה במקראות זה לזה כתיב ושפטו את העם בכל את וכתוב
והיה ביום הבחילו את בניו ובתולדות כדנין שנאמר להוקרת
משפט הא כיצד דיני סמוגרות מתחילין ביום וגומרין בלילה
ודבי יוחנן הכשיר סומא לרדן על ידי כך ממשנתנו ששינו
ט' דיני סמוגרונין ביום וגומרי בלילה ומעמיד כרבנן שהולקי
על ר' מאיר שעושה הדרשה דמקיש ריבים לנגעים ופוסל סמיין
לרדן : אין מקבלין ערו ואין מקיבין שטר'
בלילה מפני שה' תחילת דין גורמי בירושלמי
בניין לדיינין שטעו דינו בלילה שדיניהם
דין תל' ושפטו את העם בכל עת : תניא בפ'
יש כוהלין והיתה לכני ישראל לזונת משפט

כ' אחר דיני חגיגות
כך תחילת ס' סנהדרין
כך תחילת ס' סנהדרין
כך תחילת ס' סנהדרין

דין יב
דין יג
דין יד
דין טו
דין טז
דין טז
דין טז

דין יז
דין יח
דין יט
דין כ
דין כא
דין כב

דין כג
דין כד
דין כה
דין כו
דין כז
דין כח
דין כט

דין לח
דין לט
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

דין לו
דין לב
דין לד
דין לה
דין לו
דין לב
דין לד
דין לה

שיראה אחד מן המחייבים דברי המזכירם ותנאי כנמרא שאם לא ראו גדולי שבויינים אומר כדוק הדין ופוטרין אותו שנינו בפרק אחד דיני ממונות מה בין דיני ממונות לדיני נפשות דיני ממונות בג' דיני נפשות בעשרים ושלושה : דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה דיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין לחובה כגון שיאמרו לו לזה שהשא אם לא עשית את הדבר הזה שהעידו עליך אל תירא מדבריהם : דיני ממונות משני על פי דיין אחד בין לזכות בין לחובה דיני נפשות משני על פי דיין אחד לזכות ועל פי שנים לחובה : דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות מחזירין לזכות אם יצא מבית דין חייב ואין מחזירין לחובה : דיני ממונות הכל ראויין ללמד זכות או חובה בין הדיונים בין התלמידים ודיני נפשות הכל מלמדין זכות ואין מלמדין חובה לא הדינים : דיני ממונות הדין המלמד חובה חוזר ומלמד זכות והמלמד זכות חוזר ומלמד חובה דיני נפשות המלמד חובה חוזר ומלמד זכות והמלמד זכות אינו חוזר ומלמד חובה : ומפרש כנמרא לא שנו אלא בשעת משא ומתן אבל בשעת גמר דין יש למלמד זכו לחזור וללמד חובה ולהמנו עם המחייבין : דיני ממונות דנים ביום וגומרין בלילה דיני נפשות דנין ביום וגומרין ביום : דיני ממונות גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה דיני נפשות גומרין בו ביום לזכות וכיום של אחריי לחובה לפיכך אין דנין דיני נפשות לא בעש ולא בערב יום טוב שמא יתחייב ואי אפשר להורגו למחר ואסור לענות את דינו ולהניחו עד לאחר השבת אלא אוסרין אותו עד אחר השבת ומתחילין בו יבנו : בירושלמי בפר' אחד דיני ממונות מוסרין עוד שפחות מכן עשרים כשר לדיני ממונות ואין כשר לדיני נפשות : במגילת סתרים דרבינו ניסים מביא את דקאמ' בירושלמי דמכילתין אין דנין דיני ממונות בעש ומתניתיין פליגי דקתני אין דנין דיני נפשות כערב שבת הא דיני ממונות דנין ומתרין כאן להלכ' כאן לדברי תורה פ' שבמשנתינו מדבר השמא והטהרו מתחילין מן הגדול שבדיינין וכדיני נפשות מתחילין מן הצד : הכל כשרים לדין דיני ממונות ואפילו ממזר ואפילו גר ובלבד שתחא אמו מישראל וברוך מצות הליצה אומר גר דן חברו גר דבר תורה אבל דיני נפשות אין דנין אותם לא כהנים לויים וישראלים המשיאים לכהונה : וכגמ' תניא השמאות והטהרות האב וכנו הרב ותלמידו מוכין אותם כשנים ודיני ממונות ודיני נפשות ומכות וקידוש החדש ועיבור השנה האב וכנו הרב ותלמידו מוכין אותם כאחד : זה שאנו מוכין האב עם הבן בין באחד בין בשנים כגון שהיה אחד מהן בסנהדרין והשני היה אחד מן התלמידים שאמר יש לי ללמד עליו זכות או חובה שומעין ארר דבריו ונשאין ומתנין עמו ובשע' גמר דין אין גומרין את הדין בקרובי שהיוינים קרובים פסולין לדין : אמר רב שוגרה אדם לתלמידו דין עמו כדיני נפשו ומסקינן דכי קאמר רב כגון רב כחנא ורב אסי דלגמריה דרב הוו צניכי לסבריה דרב לא הוו צניכי : העדים שאמרו ראינו פלוני שעבר עבירה פלונית שחייב עליה מיתה כו' אמרי כפ' היו בודקין שאומרין להם מכירים אתם אותו התייתם בו שאפ' חבר צדיק התראה קבל עליו התראה שהיה אינו נהרג עד שיתיר עצמו למיתתו ויאמר על מנת כן אני עושה ויעשה העבר תכף להתראה בתוך כדי דיבור אבל לאח' כרי דבור צדיק התראה אחר' : אם אמרו העדי' כך היה

דף ת כ

דף ל כ

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

דף כ כ

בבא מציעא

בבא מציעא

דף ק כ

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

מאימין עליה כמו ששנינו בפר' אחד דיני ממונות כיצד מאימין על עידי נפשות שמא תאמרו מאומד ומשמיע עד מפי עד מפי אדם נאמן שמעתם או שמא אין אתם יודעים שסופנו לבדוק אתכם בדרישה חקירה ועוד הו' יודעים שלא כריני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון לחבירו ומתכפר אבל בדיני נפשות דמו דם ורעיותיו תלויין בו עד סוף כל העולם שכן מצינו בקין שנאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה אינו אומר דם אחיך לא דמי אחיך והו' דמו ודם ורעיותיו לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמדך שכל המאכר נפש אחר מישראל כאילו אכר עולם מלא וכל המקיים נפש אחר כאילו קיים עולם מלא הרי כל באי עולם בצורת אדם הראשון נברא ואין פני אחד מהם דומה לפני חכרו לפיכך כל אחד ואחד יכול לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר והלא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשאר עינו ושמא תאמרו מה לנו לחוב ברמז של זה והלא כבר נאמר וכאבוד רשעים רינה / אם עמדו בדבריהם ממניסים הגדול שבקעים ובדוקין אותו בודרישה חקירה וכו' שיתבאר בהלכות עירות / אם נמצאו דבריהם ממונים בודקין גם השני / וכן אפילו הו' מאה עדי' כודק' כל אחד ואחד מהן בדרישה חקירה / נמצאו כל דברי העדים מכוונין פותחין בזכות כמו שביארנו למעלה ודין אותו : משנבחר הדין אין משהין אותו אלא יורג בומו : ואפ' היית עוכרה אין ממתינין לה עד שתלך שכל ומתו גם שניהם לרבות את החד' ומכין אותה כנגד בית ההרין כרי שימות הולך תהילה אבל אם ישכרה על על המשבר ממתינין לה עד שתלך כדאיתא בפ' דערכין : הסדר אחר שנבחר הדין מפורש בפרק גמר הדין רובו במשנה ושם מפרש שמקום שהורגין בו בית דין הירר חתן לביית דין והרוק מבית דין שנאמר והציג את המקלל אל מוצן לכתובת ומשנבחר דינו למיתתו מוציאין אותו מבית דין ואחר עומד על פתח בית דין והסודרין בידו והסוס דרוק ממנו / והכרוז יוצא מלפניו פלוגי ויצא ליהרג כמיתת פלונית על שעבר עבירה פלונית כוונן פלוגי ובמקום פלוגי ופלוגי ופלוגי עדיו וכל מי שיוודע לו זכות יבא וילמד אמר אחד יש לי ללמד עליו זכות זו כניף בכורדין וזה הרוכב על הסוס רץ ומחזיר את הגדול לבית דין אם נמצ' לו זכות פוטרין אותו ואם לאו יצא ויחזור להריגה : אמר הוא על עצמו יש לי ללמד על עצמי זכות אף על פי שאין ממש בדבריו מחזירין אותו פעם ראשונה ושניה שמא מפני הפחד נסתתמו טענותיו וכשיחזור ללמד תנישב דעתו ויאמר טעם בדבריו החזירו ולא נמצא טעם בדבריו מחזירין אותו פעם שלישית להריגה אמר בשלישית יש לי ללמד על עצמי זכות אם יש ממש בדבריו מחזירין אותו אפילו כמה פעמים לפיכך מוסרין לו שני תלמידי חכמים ששומעין ארר דבריו בדרך אם יש ממש בדבריו מחזירין אותו ואם לאו אין מחזירין אותו : אם לא נמצא לו זכות מוציאין אותו ועדין הם שהורגים אותו בכל מיתה שיתחייב בה לא הרגוהו עדין חייבין בית דין להמיתו או כל אדם : לרוק ממקום ההריגה כעשר אמות אומרין לו התודה שכן דרך כל המומתין מתודין וכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא ואם אין יודע להתודות אומרים לו אמור תהא מיתתי כפרה לכל עונותי : ואחר שמתודה משקין אותו קורת לכונן בכוס של יין כדי שתטרף דעתו עליו וישתכר ואחר כך יורג כמיתת שחיה חייב ברצ' וכך אמר שלמרר בספר משלי תנו שכר לאיבוד ויין למרי נפש ישתרה וישכח רישו ועמלו לא יזכר עוד : הרוני בית דין אין מברין עליהם שהוא בכלל לא תאכלו על הדם / ואין מתאכלין עליהם ובאין קרוביה ושואלין ספ' מצו' כד ב 24 ii את

דף ל כ

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

בבא מציעא

הלכות סנהדרין

עליוה ופולש רבינו יוסף טוב עלם קראת לחכך בדיני ישראל
ולא רצח לכא השלך עליו הכותל הגדול שלא יוכל להשטט
כלומר שיבא עליו בדיני גוים גרסי' בכף הגוול בתרא מכוז
רב יוסף דסלקין לעילא ודברתין לתתא האי בר ישראל דידע
סהדותא לגוי על ישראל חבריה ואזל ומסחיד בדינא דגוים
משמתינן לירד ודני מילי במנוסתא אבל בי דואר איננו נמי
אחד סהדא מוסתא שוד ליה כדני ישראל פל רבי' שלמה מוסתא
בני כפרי' שאין חוששין לרזן כמשפט ורבינו ביסם פ' מקבלין
קערות מלאות מאכל לשחוד חרגוס קערותיו מניסוהי וחוקא
חד אבל טרי לירת לן בה וקעיא היא בצורבא מרבנן דבתיבין
כבי תרי אי מצי לאסחודי ולא נפטש' צדיכון הדיינין לחתראק
ככל היכולת שלא יקבלו עליהם לרון דין תורה כי נתמעטו
הלכות וגרסי' נמי בירי' בפ' דסנהדרין ובפ' חפץ הבאיובימי
ה' שמעון בן יוחזי כשלו דני מבמורת אל שמעון בן יוחזי בריך
מבמנא דליכא חכם מירון רבי יוסי בר הלפ'א באו שני אנשים
לפניו לרון אמרו לפניו על מנת שתדוננו דין תורה אמר להם
איני יודע לרון אתכם דין תורה כו' :

הלכות ערות קח

כל הוודע לחכירו עדות מצו' עשה להעיד לו ככר שנאמר
והוא עד או ראה או ידע וגרסינן בפרק שבועת העדות
אמר רבה בר בר רבא האי אורכא מרבנן דידע סהדותא חילא
ביה מילתא למיוזל קמי דינא דבציר מיניה לאסחודי קמיה לא
ליזיל דעשה דכבוד תורה עדיף וחגי מילי בעדות ממון אבל
בעדו הפרשה מן האיסור אין חכמה ואין עצה ואין תבונה לבנד
הטעם כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד רב : כהן
גדול אינו חייב להעיד אלא עדות שהוא למלך ישראל בלבד
והולך לכד הגדול ומעיד בה אבל בשאר עדיות פטור כדאיתא
בסנהדרין בפרק כהן גדול : קט

מצות

עשה לרדוש והקור העדים שנאם בעיר הגנת
ודרשת וחקרת ושאלת היטב ובחידו שעבד עז
כתוב והונד לך ושמעת ודרשת היטב ובעד' וזומין כתי' ודרשו
השופטים היטב : מכאן למדו רבותינו בפרק היו בודקין שהיו
בודקין אותם בשבע הקירות שבנייורה שור דחישב היטב
בלמד כאילו הן כתובין במקום אחד ושאלת אינו מן המנין ומח
לם שבע הקירות באינו שמישה באינו שנה באינו חדש בכמדי
בחדש באיניוס ובאינו שעה באיזו מקום יתר על השבעה
היו חוקקין אותם מכדיין אתם אותו התריתם בו ואם העידו
עליו שעבד עבודה זרה שואלין אותם מה עבד וכמה עבד : וכן
אם העידו עליו שהרג אדם הגפס שואלין

אותם כמה הרגו ודרכו' מסדה' וכן וכן זה

האלה נקראים חקירות : פ' ה' ח' ו' ב' ג' ד' ו' ז' ח' ט' י' י"א

עוד היו מרבין לבדוק את העדי' כדכרי' שאין
העדות תלוי בהם ששואלין מה הירר לבוש
דהרג או והורג כל' שחורים או כלי' לבנים

וכל המרבה בבדיקו חיי זה משובח : כה' ל' חקירות לבדיקות
וחקיר' אם כיון האחד עדותו והעד השני אומר איני יודע עדותך
בטלה שכל עדות שאי אתר וכולו להוסיפה אינו עדות ועיקר
הזמה תלויה בחקירו' ככיוון הזמן ובכיוון המקום אבל בבדיקות

אפילו שניהם אומרים אין אנו יודעין עדותך קייבת : אחד
חקיר' ואחד בדיקות בזמן שבכחישין זה את זה עדותך בטלה :

גרסינן בסנהדרין פרק קטא' אמר רבי זעביא דבר תורה
אחד דיני ממנו' ואחד דיני נפשות בדישה חקירה שנאמר

משפט אחד יהיה לכם ומה טעם אמרו דיני ממנו' לא כעיקר
בדישה חקירה כדילא תנעול' דלת כפני לווין : אמנם בדין

ברומח

משני' דרב נתן' בפרק קמא דבבא מציעא שאין זה נגמר דין
נמוך עד שיאמ' צא תן לו : מסקינן שם והילכתא פשרה צריכה
קניין ואומרים שם רבנן שפטרר' ביחוד למדנו שקנין ביחוד
ומה שאמר בחוקת הבתים קניין בפני שנים זהו מפני שרועה
לומר שם ואין צריך לומר כתוב : ופוסק
רבינו יצחק אבל מחילה אינה צריכה קניין
וין כתי' דלעיל וכל
התקבל ביה חזר
ה' ת"ב
כדאמרינן בפרק הוורק ורוק לי' חוכי והפטר
וכפרק איהו בטך הניחם ע' קקע והפטר
ועוד ישראיות : ק

דף י"א
דף י"ב
דף י"ג
דף י"ד
דף י"ה
דף י"ו
דף י"ז
דף י"ח
דף י"ט
דף כ'

כתוב

כפרשת משפטים מדבר שקר תרחק ודרשינן
בפרק שבועת העדות מניין לדיין שלא יעשר
פניגין רבוי שנאמר מדבר שקר תרחק : ועוד דרש שם מכאן
לדיין שיוודע בחבירו שהוא גולן וכן עוד שיוודע בחבירו שהוא
גולן שיתרחק ממנו ולא יצטרף עמו : וגם אזהרה לדיין שלא
ישוב' תלמיד בור לפניו : ועוד לדיין שהוא יודע בדין שהוא
מוכנה ועדים מעידין אותו שלא יאמ' אחתכנו ויהא קולר תלוי'
בצואר העדים : ועוד תלמיד שיושב לפני רבו והוא זכות לעבו'
ודוכה לעשר שלא ישתוק : ועוד דרוש ממנו שתלמיד שיושב
לפני רבו ויודע רבו שהוא פועה שלא יאמר אניה לו עד
שיחתכנו ואסתדנו ואבננו ויקרא הדין על שמי : ותלמיד שאמ'
לו רבו יודע אתה כי שאיני משקר בנדי יש לי ביד פלוגי' ויש
לי עד אחד בא ועמד אצלו כשועיד ולא תגיא דבר מפיד שלא
יעשה כן : ונראה בחבירו מנה שלא יאמר אשעננו מאתים כדו'
שיודה לי במנה ויתחייב שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום
אחר : וכן מי שנושים בו מנה וטוענין אותו מאתים לא יאמר
אכפור בבית דין ואודה לו חוץ לכדי שלא אתחייב שבועה
ויגלגל עליו שבועה ממקום אחר : ושנים שבאו לדין אחד לבוש
סמרטו ואח' לבוש אישילא בת מאה מנה אמרו למכובד לבוש
כמתו או הלבישהו כמתך כדו' שלא תגרום
לנו שנשא לך פנים או יעשה שליח : אמנם
בסוף פרק הב' על
בית דין ה' ק"ב

דף ל' וכל כ'
החובות
החלוקת כחות ל' דף
ה הכוונה ח' ק"ה
דכנהדרין דף ל'
ויבין למה תלא
זכור וכן דרך ה
זכור וכן כמנה
ח' וידוע עין כתי'
דף ל' ג' רע"ב

דף י"ז
דף י"ח
דף י"ט
דף כ'

עם דעת חבריות : ואמרינן בכתובות בפרק שני כיצד בודקין
לפני כלר' בית שמאי אומרים כלר' כמות שהיא ובית הלל'
אומרים כלה נאה וחסודה אמרו בית היל' מי שלקח מקח רע
מן השוק ישבחנו בפניו או יגנונו בפניו הוא אומ' ישבחנו בפניו :
אמר שלמה בספר משלי שתיים שאלתי מאתך אל תנעם סבני
בטרם אבות שוא ודבר כוב תרחק ממני רש ועושה אל תחן לי
חטריפני לחם חוקי פ'ן אשבע וכחשת י ואמרת מי ה' ופ'ן אורש
וננכתי ותפשתי שם אלהי : בימי קדם שהיו בתי דינין
שבישראל חכמים ונבונים היה הדיין סומך אפילו על פי אשור'
להחזיק שטר אחד פרוע או אדם זה חשוד על השבועה כשהכיר
האשה המעיזה שלא תשקר בשום פנים ומאמינ'ה כשני עדים

כדגרסינן בפרק הכותב אמרה ליה בת רב סהדא לרביא ידענא

בה כתיבא אותתא רחשידא אשבעתא אבל אחר סיום התלמוד

כשנתמעטה חזכמה ונתקלקלו המעשים גזרו הגאונים שלא

יעשו כן שלא יאמר כל הרויט וחייט לבי מאמן לרבי זר'
ודעתי סמכת לרבר זה : אחר שסימנו הלכות סנהדרין יש

להוזהר על מר' שאמרה תורה ואר' המשפטים אשר תשים
לפניהם לפניהם ולא לפני גוים שאפילו ידעו בדין אחד

שהגוים דנין אותו כדניני ישראל אל תביאוהו בערכאות של גוים

שהבניא דיני ישראל בדיני גוים מחלל ארת השם ומייקר שם
עבודתו וזהו להחשיכה שנאמר כי לא כעורנו צורם ואויביו

פלילים כשאויבנו פלילים זהו עדות לעילוי יואתם : אמנם
בזמן שיר גוים תקיפו ובעל דינו אלם ולא ציית דינא והוא

מסרב לר'א לבית דין נוטל רשות מבית דין ומצי' כדניני גוים
כ' וגרסינן בפרק החובל קרית לחכך ולא ענייך גודא רבא שדי

דף כ"ג
דף כ"ד
דף כ"ה
דף כ"ו
דף כ"ז
דף כ"ח
דף כ"ט
דף ל'

מרומה מצוה לדרוש ולחקור ככל היכולת : אף על פי שאין עדי
ממונות צריכין דרישה וחקירה אם הכחישו העדים זה את זה
בחקירות עדותם בטלה כבדיקות עדותן קיימת כגון שהאחד
אומר מנה שחור היה והאחר אומר לבן היה כדאיתא בפרק זה
בדור וכן כל כיוצא בזה : תביא בחקת הבתים בית הלל אומרי
אחד אומר מנה הלוהו והשני אומר מאתים הייב לשלם מנה
שכחל מאתים מנה פירש רבינו יצחק שאם אומרי העדים כך
ראינו כתוב בשטר שאין לפסול עדותן משום
מפיהם ולא מפי כתבם ועדים החתומים
על השטר נעשה כמי שנתקרח עדותם בכך
והרי זה כאלו אומרים ראינו אותו עוורר

דף ל
דף טו

שנחקרה בבית דין וראיה לדבר דהנן מי שנמחק שטר חובו
מעמיד עליו עדים בא לפני בית דין ועושה לו קיומו וכפ הנחל
קמא אי דאיכא כהדי דידעו מאי דכתיב בשטרא ליכתבו ליה
שטרא מעליא והא דאמרינן בפרק ד' אחין מפני מה לא תקנו
זמן בקידושין משום דלא אפשר וכו' ליכתיב גבי עדי' אי דכירי
ליתו וליסחדי ואי לא דכירי זימנין דהוה בכתבא ואזיל ומסחדי
ודחמנא אמר מפייהם ולא מפי כתבם לשם מדבר כמעודי סתם
ויש לחוש שמא יאמרו זכורים הם ואינם זוכרי כלל : אומרי רבינו
יצחק ששמע מרבינו יעקב שנוהגים עכשיו כששועדי יודעים
עדות אחת והם רחוקים מבית דין ששולחין כתב ידם לבית
דין ואין לפסול עדותן משו' מפיה הלא מפי כתבם כיון שזוכרין
עדותן אבל בפ' חומש פירש רבינו שלמה על פי שנים עדים
פרט שלא ישלחו כתב ידם לבית דין ומהא דתניא בפרק מי
שאלוהו אם לא יגיד פרט לאם שאינו יכול לדבר ואמאי הרי יכול
לדבר מתוך הכתב שאני עדות דרחמנא אמר מפייהם ולא מפי
כתבם ושאיני אלם שאינו ראוי להגדה כלל לפיכך אין ראיה
משם לפסול אדם המדבר מלכתוב עדותו : העדים עדי שלא
נחקרה עדותם יכוהין לומר מכדים אנהו
כדנתיא בתוספתא וכירושלמי דפרק שני
דכתובות אבל לא אחר שנחקרה עדותן וכן
העדים החתומים על השטר הרי הן כמי שנחקרה עדותן בבית
דין ואין יכוהין להוור בהן : במה דברי אמור' כשאפשר לקיים
השטר שלא מפיהם כגון שהיו שם עדי' שזה כתב ידם או שהיה
כתב ידם יוצא במקום אחר אבל אם אי אפשר לקיים השטר לא
מפיהם ואמרו כתב ידו זה אבל אנוסים היינו קטנים היינו או
קדובים היינו הרי אילו נאמנים ויבטל השטר כדאית' בכתובות
בפרק שני אמרו פסולי עדות היינו בעבירה או שוחר לקדנו
על עדות זו אין נאמנין שאין אדם משים עצמו רשע אלא אם כן
יעידו עליו עדים שהוא רשע : גרסינן בפרק הגוזל בתרא אמר
רבי שבתי מקבלין עדות שלא בפני בעל דין ומפרש שם
כגון שהוא היה חולה או עדין הולים או שהיו עדין מבקשי לילך
במדינת הים ושלוהו לו ולא בא ברא בעדות שעל פה אבל בשטר
אמ' רבא הילכת' בקיימין השטר שלא בפני בעל דין ואפי' עומד
נצוח ואומר שטר כזוויף הוא אין משניהים
בו מפני שקיום שטרות דרבנן הילכת' אעפ'
שאי' שם אחד מן החילוקי' שלמעלה מקיימין
כך פי רבינו יצחק ורבי

בפרק גט פסוט
דף תקכ
דף כח
דף לא ובתי סג כו'
דף וכל הסוג' ברה
דף

גם כן דף סג ככב
דכתיבו דין כרה
ורבי יוחנן

ברט' סוכטיס

דף עב

דף כו עכ
סג ובתלמוד שלנו
סג דף יח

דף יח סג

דף ק יב

פס

כת' סס

בכח זה מיר דף אל' פס : אמנם בפר' השולח משמע דרב אשי
סובר כדבין שמקשה מדבריה' על מהלכות
דרכי רבני שמעון בן גמליאל וגם הלכתי כרבי נתן שהרי רבי
שמעון בן גמליאל דמתניתין דכתובות בפרק שני סובר כרבי
נתן : גרסינן בתוספתא ומביאה בחלכות גדולות הוירא בעיה
או חמשר עדים חתומין על השטר ונמצא שנים הראשונים
קרובין או פסולי תתקיים העדות בשאר דאיכא לסימר
לכבוד או למילוי התמו אבל באחרונים לא היתני מכשרי
ומוכיח בפ' שני דגישין שלענין גישין אינו כן מפני שיעדי הגט
אין חותמין זה בלא זה אלא אומרים שהראשונים נחתומין בו
לעיקר העדות : אף על פי שקיום שטרות
כדאיל' לעיל בסוג'
סכתין

בכח זה מיר דף אל' פס : אמנם בפר' השולח משמע דרב אשי
סובר כדבין שמקשה מדבריה' על מהלכות
דרכי רבני שמעון בן גמליאל וגם הלכתי כרבי נתן שהרי רבי
שמעון בן גמליאל דמתניתין דכתובות בפרק שני סובר כרבי
נתן : גרסינן בתוספתא ומביאה בחלכות גדולות הוירא בעיה
או חמשר עדים חתומין על השטר ונמצא שנים הראשונים
קרובין או פסולי תתקיים העדות בשאר דאיכא לסימר
לכבוד או למילוי התמו אבל באחרונים לא היתני מכשרי
ומוכיח בפ' שני דגישין שלענין גישין אינו כן מפני שיעדי הגט
אין חותמין זה בלא זה אלא אומרים שהראשונים נחתומין בו
לעיקר העדות : אף על פי שקיום שטרות
כדאיל' לעיל בסוג'
סכתין

לא יומת על פי עד אחד מאי על פי עד אחד אילמא על פי עד
אחד ממש כדש'א דקרא' שמעת ליה על פי שנים עדים או ג'
עדים יומת המת אלא מאי אחד אחד אחד : תביא נמי הכי לא
יומת על פי עד אחד להביא שנים שרואים אותו אחד מחלוך
זה ואחד מחלוך זה בזמן שאין רואין זה את זה אין מצטרפין אמ'
רבי אם רואין את המתרה והמתרה רואה אותו מצטרפין אבל
בדיני ממונות עדות מיוחדת כשירה היא : ותניא בפרק זה בנדר
ובכמה מקומות לעולם אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם
כאחד רבי יוחש' בן קרחה אומר אפילו בזה אחר זה פי' זה אומר
בפני הודה לו והאומר בפני הלוה לו ואין עדותן מתקיימת
בבית דין עד שיעידו שניהם כאחד רבי נתן אומ' שומעין דבריו
של זה היום וכשיבא חבירו להוד' שומעין את דבריו ופוסק שם
דבא הלכה כרבי יוחש' בן קרחה ובהרדעי אמרי' שם דאפילו
הלוואה אחר הלוואה מצטרפין כגון זה אומר בפני הלוה לו מנה
ביום ראשון וה' אומ' בפני הלוה לו מנה ביום שני דמכל מקום
תרייהו אמרי' קמא מסודי וכן פוסק רב
בכח זה מיר דף אל' פס : אמנם בפר' השולח משמע דרב אשי
סובר כדבין שמקשה מדבריה' על מהלכות

דף לב

דף כז

גט כתיבא בתל'
דף רכז לר' ותיבא
בפרק גט פסוט
קכב ודברי ר' בתל'
סג ברה מנא

דף יח וגם בתל' סג
הכניא ברה לתר'

דף ט ועפ' כז

בתימל פח הלכות
עדין דף תפטר
החסות הגל' לב
דכתיב דף כ א

דף ל כל
הסיניא

כת' סג ברה
לתל'

דף קס ז
בגין כח עב

וכן כח' סג כח' ז
דכתיב דף לא
בלה ער ודיין

דף כח

כח בתל' דף ל עב
וכן כח' סג כח' ז
דכתיב דף לא
עוד ר'

כד ד 24 iii שראו

הלכות עדות

שואו בפקטס נאמן אדם לומר זה כתב ידו של אבא הורז כתב ידו של רבי זה כתב ידו של אחי ומפרש בהלכות גדולות מש' כיון דקיום טעיות דרבנן הוי חתם עדות מעליה דקרב אצורת' דחתימה קסמדיד' לפיכך שטר שחתמו בו ראובן ושמעון ומתו או שהלכו למדינת הים וכא בנו של ראובן ואמר זרז כתב ידו של אבא וכו' בנו של שמעון ואמר זה כתב ידו של אבא הרי יש כאן עד אחד על כל חתימה וחתומה ואם נצטרף עמהם שלישי והעיד על כתב יד שניה הרי נתקיים שהרי צריך שני עדים על כל חתימה וחתומה : כדליתא במת' ב' רבינו ר' יצחק ר' אלעזר

החתימה היא כו' הלכות עדות דף קט"ד

דף כ שני דכתובות והעיד אחיו או בנו של ראשון עם אחד מן השוק על כתב יד השני לא נתקיי' וכן ר' רב אשי בפרק חוקת הבתים שהרי שלש רבעי המכור תלוי בעדות הקרובים והוא הדין אם הראשון נצטרף עם אחד מן השוק להעיד על חתימת יד השני שלא נתקיים שהרי שלש רבעי המכור יוצאין על פי עד אחד ואין כאן על פי שנים כדאיתא בפרק שני דכתובות : עוד שם בפרק שני דכתובות שלש ששים שלשין לקיים השטר שנים מהם מבידיו חתימת יד העדים ואחד אינו מכיר עד שלא חתמו מעידין לפניו וחתם שעד נעשר ריבין בקיום שטרות שהיא מדרבנן אבל לא אחד שחתמו שהרי חתמו שקר כמותב תלתא הויא : תנו רבנן כתוב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים ומסקינן אף על פי שאין זוכרה מעצמו אלא אחרים הוה איהו וזכור אמינם אם הוכירו התובע מעצמו אף על פי שזכור אינו מעיד אלא אם כן הירד התובע תלמיד חכם : גרמינן בירושלמי דגישין כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחד והעדים כשרים לזרז ופסולים לזרז רבי יוחנן אמר מתוך שפסולים לזרז פסולים לזה : מה שאנו אומרים כי כדאורייתא אין עד נעשה דין בראה דאין שייך לומר כן אלא דוקא בעד שצריך להעיד בפניו דהוא טעמא דאין עד נעשר דין בראה או משום דבעינן עדות שאי אתה יכול להזימה וכיון שהעדים עצמם דיבינים לא ירצו לקבל הומה על עדותן שגומרי דטעם אומ' בירושלמי שקרובי הדיין פסולי' להעיד ורב אלפס הביאו במסכת סנהדרין או כדפי' רבינו שמואל' משום דמתים ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפניו ה' שני

דף כז

דף כח

דף כט

דף ל

דף לא

דף לב

דף לד

דף לז

דף לט

דף ס

דף סא

דף סב

דף סג

דף סד

דף סה

דף סו

דף סז

דף סח

דף סט

דף ע

דף עא

דף עב

דף עג

דף עד

דף עה

דף עו

דף עז

דף עח

דף עט

דף פ

דף פא

דף פב

דף פג

דף פד

דף פע

דף פו

דף פז

דף פח

דף פט

דף ק

דף קא

דף קב

דף קג

דף קד

דף קה

דף קו

דף קז

דף קח

דף קט

נהיה דבר זרז וכן כל כיוצא בדברים אילו כמו ששינו בפרק קמא דבבכות : אבל אם אמרו אין אנו יודעים אם זה הרג את זה ביום זרז בירושלם כמו שאתם אומרים או לא הרגו אבל אנן מעידים שאתם עצמיכם הייתם עמנו ביום זרז ככבד הוא אילו זוממין ונהרגין או משלמים ממון הואיל והעדים שהזימוס לא השגיחו על עצמה של עדות כלל אם הוא שקר או אמת : זה שהאמינה תורה עדים האחרונים על הראשונים גזירת הכתוב הוא ששנים מוזמין אפילו מאה : עדים זוממין אין צריכים התראה כדאמרינן בפרק אילו נעלות : ועדי' שהוכחו ולבסוף הזומם אמר רבא בברוכר שנהרגין או לוקין אם העידו שעבר על לאו של לוקין עליו או משלמין ממון מפני שהכחה תחילת הומה היא אלא שעדיין לא נגמרה : ואמר ר' אבהו בפרק שני דכתובות אין מוזמין העדים אלא בפניהם ומכחישין אור' העדים שלא בפניהם והומה שלא בפניהם נהי' דהומה ללא היא הכחשה מיהא הויא לבטל עדותן :

דף כ

דף כז

דף כח

דף כט

דף לא

דף לב

דף לד

דף לז

דף לט

דף ס

דף סא

דף סב

דף סג

דף סד

דף סה

דף סו

דף סז

דף סח

דף סט

דף ע

דף עא

דף עב

דף עג

דף עד

דף עה

דף עו

דף עז

דף עח

דף עט

דף פ

דף פא

דף פב

דף פג

דף פד

דף פע

דף פו

דף פז

דף פח

דף פט

דף ק

דף קא

דף קב

דף קג

דף קד

דף קה

דף קו

דף קז

דף קח

דף קט

בין מרדכי ורבה דף עב
ער כל הסוגיא ער
בין כל הנה

בין ר' אלעזר ור' יצחק
בין ר' יצחק ור' יצחק
בין ר' יצחק ור' יצחק

לוקין כל היתום
בבבכות דף טו

דף קטו
בין ר' יצחק ור' יצחק

דף קטו

דף קטו

את הצדיק בעדותם ובאו עדים אחרים והזימום והצדיק ארז
 הצדיק והרשעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע אילו עדים
 הראשונים שלוקין אף על פי שלא הרשעו את הצדיק להלקותו
 ואם אינו עניין לעדות ממון דהא אינו לוקה ומשלם תבנה עניין
 לעדות דבן גרושה וחלוצה וכיוצא בו אבל אם העידו עליו
 שעבר על לאו שהייב עליו מלקות הרי אילו לוקין משום שנא'
 ועשית לו כאשר זמם לעשות וכו' אמרינן במסכת מכות ששנים
 שהעידו על ראובן שניאף בת כהן ונגמר דין ראובן לחנק ודין
 המנאפת לשריפה ואחר כך נמצאו זוממין הרי אילו נחנקין ולא
 נשרפין שב ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו
 בפרק כל הנשבעין ובפרק חזקת היתים שני כתי עדים
 והמכחישין זה את זה אמר רב הונא זו באה בפני עצמה ומעידה
 וזו בארה בפני עצמה ומעידה ורב חסדא
 אמר בחזי סהדי שקיה למה לי והלכה כרב
 הונא שהוא רבו של רב חסדא שאמר על כל
 אחת כשתעיד בפני עצמה העמידנה בחוק
 כשרות: קיא

דף כ' ויעקר הסוג'
 בכל המעיקין דף כ'

דף כ'
 דף כ'

דף פ' כו יפלא ממך דבר למשפט וכפר הנחנקין תנו רבנן דבר זה
 הלכה למשפט זה הדין בין דם לדם בין דם נדה לדם
 לידה לדם וזכה בין דין לדין בין דיני ממונו לדיני נפשו לדיני
 מכות בין נגע לנגע בין נגיע אדם לנגיע בתים לנגיע בגדי
 דברי אילו הערכים והחרמים וההקדשות ריבות זה השקאת
 סוטה ועריפת עגלה וטהרת מצוה בשעריך זה לקט שכחה
 ופאה וקבת ועלית אל המקור מלבד שבית המקדש נכוח מכל
 ארץ ישראל ושם סנהדרין גדולה וישבת כלשכת הגזית על פי
 התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה זו מצות
 עשה עוד שם תניא אר יוסי בתחילה לא היו מרבין מחלוקת
 בישראל אלא בית דין של שבעים ואחד וישבין כלשכת הגזית
 ושתי כתי דיני של עשרים ושלוש אחד יושב על פתח הר הבית
 ואחד יושב על פתח העזרה ושאר בני דינים של עשרי ושלושה
 יושבין בכל עיירות ישראל והצד הדבר לשאל שואלין לבית
 דין של עירו אם שמעו אומרים להם ואם לאו באין לזר שעל
 פתח הר הבית אם שמעו אומרים להם ואם לאו באין לזר שעל
 פתח העזרה אם שמעו אומרים להם ואם לאו אילו ואילו באים
 ללשכת הגזית ששים סנהדרין יושבין מתמיד של שחר עד
 תמיד של בין הערכים וכשכתורת ובימים טובים יושבין בחיל
 נשאלה שאלה בפניהם אם שמעו אומרים להם ואם לאו עומדין
 למניין רבו המטמאין טמאו רבו המטהרין טהרו משרבו
 תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל
 ונעשית תורה כשתי תורה: משם כותבין ושולחין בכל המקומות
 כל מי שהוא חכם וענין ושפל כרך ודעת הכריות נותר הימנו
 יהא דין בעירו משם מעלין אותו להר הבית ומשם לעזרה
 ומשם ללשכת הגזית עד כאן חבירייתא: בפרק קמא דעבודה
 זרה פוסק כרבי יהושע בן קרחה שאומר כל מקום שתמצא שני
 תלמידי חכמים חולקין יחד והוא הדין כגון שני לשונות שאומ'
 שם איכא דאברי ולא נתברר הלכ' כדברי מי מאחד שנסתלקה
 סנהדרין גדולה והיו רב אשי ורבינא סוף ההוראה ואין מי יברר
 חספיקו בשל תורה הדין אחר המאמר בשל
 ספורי הדין אחר המיקל: עוד שם תנו רבנן
 הנשאל לחכם ואמר לא ישאל לחכם ויתיר
 ובפרק אילו טריפות תניא חכם שאמר אין
 חבירו רשאי להתיר וכירושלמי דפר רבי אליעזר דמילה גרסינן
 שאל לרבי סימון ושרא שאל לרבי אמי ואמר ואיקפד ר סימון
 ולא כן תני נשאל לחכם והתיר לא ישאל לחכם אמ' שמה יאסור
 אר יודן להפך הירר שאל לרבי אמי ואמר לרבי סימון ושרא
 ואיקפד ר אמי כדא דתניא נשאל לחכם ואמר לא ישאל לחכם

כרף ס"ח כ"ל
 הקמחין

דף כ'
 בתום סס
 ב"ה כ"ז

דף נ' ד'
 דף כ'

אחר שמא יתיר ונראה דלא כן תני קושטא היא למה כעס רבי
 סימון וחלא לא שנינו בשום מקום נשאל כו' ומפני כך מתרץ
 שלהפך היה: ופירש רבינו תם בספר הישר דאין קפידא כנשאל
 רק כשיגלוהו לזוז מרה שהיה אומר בו והוא
 דאמרינן בפרק אין מעמידין נפקי שיפורי
 דרבא ושרו ושיפורי דרב הונא כרבי הנינא
 ואסרי ואמרינן נמי בפרק אילו טריפורי
 במחש שנמצא בסמפון חכבר רב הונא טריפי
 ורב ארמ' מכשיר מיירי כגון שנאו יחד בבית המדרש ונחלקק
 שם ולא פשט' לא דברי זה ולא דברי זה: גרסינן ביור' דתרומו' ו
 פ"ה אמר רבי אלעזר כשם שאסור לשהור אר' הטמא' כך אסור
 לטמא את השחר: בית דין הגדול שרשו באות מן המדר' כפי
 מה שנראה בעיניה שהדין כך נוטה ודנו כה דין ועמד אחרים
 בית דין אחר ונרא' לו טעם אחר לסתור אותו הדין הרי זה סותר
 ודין כפי מה שנראה בעיניו שנאמ' אל השופט אשר יהיה בימים
 ההם אין אתה חייב ללכת לא אחר בית דין שבדורך כדאמרינן
 במסכת ראש השנה: בית דין שגזרו גזירה או תקנו תקנה
 והגוינו מנהג ופשט חוכר בכל ישראל ועמד אחרים בית
 דין אחר ובקש לבטל דברי הראשונים ולעקור אותה התקנה
 ואתר הגזירה ואתו המנהג אינו יכול עד שיהיה גדול מן
 הראשונים בחכמה ובמניין כדאיתא בפרק השולח ובעבודת
 זר' אפילו בטל השעם שבגלגל גזרו בו
 הראשונים או תקנו התקנה: ואם תאמר
 היאך תמצא בסנהדרין גדולה גדולי במניין
 מן הראשונים מאד שכל בית דין הגדול הוא משבעים ואחד
 המניין שאנו אומרים הדין מניין חכמי הדור שהסכימו וקבלו
 הדבר שאמרו בית דין הגדול ולא חלקו בו: אמרינן כימכות
 שיש רשות לבית דין לעקור אפילו מדברי תורה לגורך
 שעה: ובסנהדרין נמי תניא והביתאים
 בבלת' סוף כ"ח
 הן סה עב

דף ה' לכן הגירסא
 סס בהקד' סיפורי
 דרב' ואמר וכו' וכו'
 רבי יעקב' דף כ'
 הו' כניר הסוג' ע

מין הראשונים מאד שכל בית דין הגדול הוא משבעים ואחד
 המניין שאנו אומרים הדין מניין חכמי הדור שהסכימו וקבלו
 הדבר שאמרו בית דין הגדול ולא חלקו בו: אמרינן כימכות
 שיש רשות לבית דין לעקור אפילו מדברי תורה לגורך
 שעה: ובסנהדרין נמי תניא והביתאים
 בבלת' סוף כ"ח
 הן סה עב

לעבור על דברי תורה אלא כדי לעשות סיני לתורה: אין בית
 דין גזורין גזירה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכולין
 לעמוד בה: ואם מתחילה גזרוה מפני שסברו שרוב הציבור
 יכולין לעמוד בה ואחר זמן מרובה ראו שלא פשטה בכל ישראל
 יש לבית דין אחר רשות לבטל ואפילו היה אותו בית דין פחות
 מן הראשון כחכמה ובמניין ומטעם זה התיר רבי יהודה הנביא
 ובית דינו את השמן: אמרינן בירושלמי פרק קמא דשבת בכל
 דבר יכול בית דין לבטל דברי חבירו אם הוא גדול ממנו חוץ
 מלח דברים המפורשים במסכת שבת שאפילו יבא אליהו ובית
 דינו אין שומעין לו מפני שקבעם כנפשותם כמו שאומר שם
 שנצחום בית שמאי את בית הלל בחרכות וכדומים: הואיל
 ויש רשות לבר' לגזור ולאסור דבר המותר ועמדין איסורו לדור'
 וכן יש להם להתיר איסורי התורה לפי שעה מה הוא שההיתר
 תורה לא תוסף ולא תגרע ממנו פירשו שלא להוסיף על דברי
 תורה ולא לגרוע מהן ולקבוע הדבר לעולם דבר מהן התורה
 בין תורה שבכתב בין תורה שבעל פה: קיב קיג
מצות
 עשה כתב בדברות הראשונות ואחרונות כבוד אר' אביך
 ואת אמך ותניא בירושלמי דפאת אמר רבי שמעון
 בן יוחי גדול כבוד אב ואם שהחמיר בו הכתוב מכבוד
 המקום שבכבוד המקום כתיב כבוד אה' מוהנך אם יתן לך
 בית תקבע בה מוההאם יתן לך תלית' תקבע בו ציצית' אם
 יתן לך ממון תעשה ממנו צדקה אבל כבוד אב ואם אין כתיב
 מהנך שאפ' אין לך כלום אתה צריך לטחון בריח' בשבילים:
 רשונה הכתוב מודא אב ואם למוצה המקום שנאמר איש אמו
 ואביו תיראו וכתוב את ה' אלהיך תירא: ובענין הכבוד הקדים
 כבוד

יכן כזו הלעיל

דף נ' ט

דף ח' ע"ב
 סס כפי ר"ס דף כ'

דף ל'
 סס כפי ר"ס ל' וחסדי
 כה' סס

ס' דף ז'

כרין כגמר הדין
 דף י"ח

כסרף אין חסדי
 דף כ'

סס

סס

דף ג' ע"ב וכן כג'
 דף י"ח רלעיל

ס' דף י' ב
 כרף י' ז

בתימו' רלעיל

ס' דף טו ע"ב

כסר' תחל' ד' וחסדי
 דף כ'

מצור שששנו בני נח עליהם ושיוו למס עובד ושיוו עבדים
 וכבושים תחת יד ישראל לעשות ככל אשר יצוה המלך שנאמר
 יהיו לך למס ועבדוך ובשלמה הוא אומר וזה דבר המס אשר
 העלה המלך שלמה לבנות את בית ה' ואת ביתו ואת המלוכה
 ואת חומת ירושלים ואת כל ערי המסכות אשר לשלמה כל
 העם הבותר מן האמורי וגומ' ועלם שלמה למס עובד עד היום
 הזה ומכני ישראל לא נתן שלמה עבד כי הם אנשי המלחמה ושריו
 ועבדיו ושלישיו ושרי רכבו ופרשיו ואם לא השלימו הרי הכתוב
 אומר ואם לא השלים עמך וגומ' והכית את כל זכורח לפי חרב
 רק הנשים והטף והבהמה וכל אשר יהיה בעיר כל שללח תבנו
 לך כן תעשה לכל הערים הרחוקות ממך שאינם משבעו
 עממים רק מערי העמים האלה אשר ה' אלהיך נתן לך נתלה
 לא תחזיק כל נשמה ומניין שאינו מדבר אלא באותן שלא
 השלימו שנאמר לא הייתה עיר אשר השלימה את בני ישראל
 בלתי החיו וישבי גבעון את הכל לקחו במלחמה כי מאת ה'
 הייתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען
 החריבם מכלל ששלחו להם לשלום ולא

דף לב עב ותיבא

קבלו: בירושלמי דפו דשביעי אמרי שלש
 כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס לארץ
 הראשון שלח להם כל מי שרוצה לברוח
 יברח השני כל מי שרוצה להשלים יבא וישלים השלישי כל מי
 שרוצה לעשות מלחמה יבא ויעשה אכ מפני מה העריבו אנשי
 גבעון לפי ששלח להם ככלל ולא קבלו ולא ידעו משפט ישראל
 ודימו ששוב אין פותחין להם לשלום ולמה הוקשה הדבר
 לנשיאים וראו שראויים להכותם לפי חרב להלי השבועה מפני
 שכרתו להם ברית לפי שאמרו מארץ חזקה באו והרי הכתוב
 אומר לא תכרות להם ברית אלא הויה דינם שיוו להם עבדים
 והיו למס והואיל ובטעור נשבעו להם ברין שירדנום על
 שהשעום לולי מפני חילול השם וכן מפרש בפרק השולח: **דף טז**

דף טז

עמו ומואב אין קוראין להם לשלום כאשר נתבאר בספר
 מצור לא תעשה אף על פי כן אם השלימו מעצמן מקבלין
 אותם: כתוב ויצבאו על מדין כאשר צוה
 ה' את משה תניא בספרי כשצוין על העיר
 לתפשה נצטוו שלא יקיפו אותה מארבע
 רוחותיה אלא משלשה רוחות ומניחין מקום
 לברוח: גרסינן בפרק קמא דטבת אין צוין על העירות של
 גוים בפחות משלשה ימים קודם חטבת ואם התחילו עושוין
 עמהם מלחמה אפילו בשבת שנאמר עד דתהא אפילו בשבת
 בין במלחמת מצוה בין במלחמת הרשות: שנינו בפרק קמא
 דעירובין ארבע דברים פטורין ישראל במחנה מביאין עצים
 מכל מקום ופטורין מרחיצת ידים בתהילה ומן הדמאי מלעשרו
 ומלערב עירובי חצירות: **ק יט**

ק יט

מצות עשה לתקן מקום אחד מחוץ למחנה להפנות בו
 אנשי המחנה כדי שיהיה
 המחנה נקי ואף לקטנים שנאמר ויד תהיה
 לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ ויהיה לכל
 אחד ואחד יתד תלויה עם כלי מלחמתו שילך
 במקום הרוא ויחפור באותו יתד גומא את
 לצאת בה ויחזור ויכסה שנאמר ויתד תהיה לך על אוניך והייה
 בשבתך חוץ וחפרת בה ושבת וכיסית ארץ צאתך וגומר והייה
 מחניך קדוש פירוש אוניך כלי זיין וכל עניין זה מצות עשרה
 אחת היא: **ק כ**

ק כ

מצות עשה שיהיה כהן אחד ממנו לדבר אל העם
 בשעת המלחמה ומושיחין אותו בשמן המטהר
 ונקרא משוח מלחמה שנאמר והייה כקרבכם למלחמה ונגש
 הכהן ודבר אל העם ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים
 היום

היום

לו דרך ואין ממחין בידו דרך המלך אין לו שיעור: ואוצרות
 מלכים למלך ושאר ביהו שבחיון בחצה למלך ומחצה לעם:
 ותניא וכתב לו את משנה התורה הואת כתב לשמו שני
 ספרי תורה אחת בכנסת ויוצאה עמו ואחת מונחת לו בכית נבזו
 אותה שנכנסת ויוצאה עמו עושה אותה כמין קמיע ותולה אותה
 בידו עושה שנאמר שותי ה' לגנדי תמיד ואינו רשאי ליכנס בח לא
 לבית המרחץ ולא לבית הכסא שנאמר וזויה עמו וקרא בו כל
 ימי חייו במקום שקורא בו: עוד שנינו אין רוכבין על סוס ואין
 יושבין על כסא ואין משתמשין בשרביט ואין רואין אותו
 ערום ולא כשהוא מסתפר ולא בכית המרחץ משום שנאמר שום
 תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך: ותניא כנבראה מלך
 מסתפר בכל יום שנאמר מלך ביופיו תחזינה עיניך: ככוד
 גדול נהנין במלך שאפילו הנביא כורע לו שנאמר הנה נתן
 הנביא ויבא לפני המלך וישתחוו למלך אפים ארצה ואפילו
 כהן גדול מצוה עליו לכבד המלך שכן מצינו בכהנים גדולים
 שהיו כפופים למלכים וקוראין אותן אדוני המלך ואף על פי כן
 מצוה למלך לעמוד בפני כהן גדול בשעה שישאל לו במשפט
 האורים שנאמר לפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו וגו': מצוה
 למלך לעמוד מפני חכמי ישראל ולכבדם שנאמר וארץ יראי ה'
 יכבדו אפיו עליו על יהושפט מלך יהודה כשהיה רואה תלמיד
 חכם הורה עומד מכסאו מחבקו ומנשקו וקורא לו רבי ומורי:
 ומפרש בפרק הנושא שאין זה לא בעצמא בזמן שהמלך ועבדיו
 לברש בבית אבל בפני חבון עם לא יעמד בפני אדם ולא ידבר
 רכות ולא יקרא לאדם אלא כשמו כו' שתהא אימתו על חבריו
 וצוה ר' את בנו נהוג נשיאותך ברמים ורזוק מרה בתלמידים:
 כשם שחל חייבין בכבודו כך הוא חייב לסבול טרדה ומשאם
 וחובם של ישראל כאשר ישא האומן ארץ היונק והחיות לבר
 בקרבו שפל שנאמר בלתי רום לכבו מאחיו ועוד לקטניהם
 על גדה ליה מכל אוב כמו שעש שאול ויחלם בכל אויביו מסביב:
 כל המורד במלך יש למלך רשות להורגו בסוף: אפילו גור
 על אחד משאר העם שילך למקום פלוני

ולא הרך כנגד אוריה שאמר לו המלך לילך
 לביתו או שלא יצא מעירו ויצא כנגד שמעי
 כן גרש שאמר לו שלמה שלא יצא מירושלם חייב מתה: לא
 אם כן ביטל גזירת המלך מפני שנתעסק במצוה שנא כל אשר
 ימרה את פיך וגו' ויבת רק חזק ואמץ וגומ': אין למלך רשות
 להרוג אלא בסוף והרגו מלכות נכסיהם למלך: וגם אין לו
 רשות להפקיר ממון אבל יש לו רשו' ליתן מס על העם ולקבוע
 מסכים שנה ואתם תהיו לו לעבדים ולהלך הוא אומר יהיו לך
 למס ועבדוך: ותניא רבי יוסי אומר כל האמור בפרשת מלך
 בעניין שאול מלך מותר בו ומה שנענש אחאב בשדרה נבזרה
 אומר רבינו יעקב מפני שכתוב ונתן לעבדיו ולא לעצמו: **ק יז**

מצות עשה של בית החירות אין כאן מקומו למנותו
 ולא מנינו כאן אלא שתי מצות עשה למחות את
 זרעו של עמלק ולהעמיד להם מלך וכשם שמצות עשה למחות
 את זרעו של עמלק כך מצות עשה לזכור תמיד מעשיו הרעים
 ואריבתו בדרך לעורר אבתו תמיד ועברתו שמרה נצח שנאמר
 זכור את אשר עשה לך עמלק ותניא כמגילת פרק שני זכור
 כפה יוכל בלב כשהוא אומר לא תשכח הרי שכתב הלב אמור
 הא מה אני מקיים זכור כפה: **ק יח**

מצות עשה להחריס שכערה עממים שנאמר כי החרם
 תחריבם וגומ': **ק יח**
מצות עשה לקרוא אפילו לשבעה עממים לשלום כל
 שכן למלחמת הרשות עם שאר האומות שנאמר
 כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום ומה הוא
 השלום שקוראין מכקשים מהן שלשה דברים שזקבלו שבע

כל הסוגיא בתוהו
 לו דחלי ותלחחות
 דף תסא וקסח
 נכסרו כרס סוכסו
 דף יז עכ"ל

כברת כהן משוה דף
 יב ושאר הסוגיא כל
 חסות תלמי דף יח

דרך דיבוק אחר שנבעלה לבעלה אבל מאורסה או שנכנסה לחופה ולא נבעלה עדיון אינו חייב עליה שנאמר וחיה בעולת בעל בעולת בעל יש להם אבל נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להם ותניא שם גוי הבא על עריות ישראל נדון כדיוני ישראל כל שאסור על ישראל משום אבר מן החי אסור על בני נח ויש שבני נח חייבין עליו ולא ישראל כגון אבר מן החי מן הטמא וכן בחמה שחוטרת ומפרכסרת אבר ובשר הפורשים ממנה אסורים לבני נח ולא לישראל מפני שאין השחיטה מתרת לבני נח כמו לישראל וכן נח נהרג על גול פחות משוח פרוטה

אלו הם מצות עשה התלויות בנדרים ושבועות ק כג

מצות עשה שישבע מי שנתחייב שבוע בכת דין בשם שנאמר ובשמי תשבע ואומר ואשבעך בה אלהי השמים ואלהי הארץ והשבועה בין בשם המיוחד בין בכינוי כך המסקנא בפרק שבועת הדיינין ואסור לישבע בדבר אחר עם שמו וכל המשתתף דבר אחר עם הקדוש ברוך הוא בשבועה נעקר מן העולם כדאיתא בפרק מיתות בפרק קמא דנדרים וזוהר לאדם לישבע על המצוה לעשותה כדי לזרו עצמו במצוה ואף על פי שהיא

מושבע ועומד מחר סניי שנאמר נשבעתי ואקיים לשמו משפטי צדקך שבוע הדיינין בין שהיית של תור בין שהיית של דבריה בין על טענת ודאי בין על טענת ספק כך היא הנשבע אוהו ספר תורה בודועו והוא עומד ונשבע בשם או בכינוי או בשבועת או באלה מפיו או מפי הדיינין ואין משביעין הדיינין אלא בלשון הקדש ומכל מקום צריך להודיע ארר הבטע עד שהיא

מכיר לשון השבועה כיצד מפיו כגון שאומר חייני נשבע באלהי ישראל במי ששמו רחום במי ששמו חנון שאינו חייב לזה כלום וכן אם אמר הרי הוא ארור לה או ארור למי ששמו רחום אם יש לזה כלום אצלו וכיצד מפי הדיינין כמו שאמר לו משביעין אנו אותך בה או במי ששמו חנון שאין לזה בידך כלום והוא עונה אמן כענין שנאמר והשביע הכהן את האשה בשבועת הלה ואמרה האשה אמן אמן או שאמרו לו הרי פלוני בן פלוני ארור לה אלהי ישראל למי ששמו חנון אם יש לפלוני אצלו מכון ולא יודה לו והוא עונה אמן זו היא שבועת הדיינים וכשמשביעין אותו אומר הוי יודע שלא על דעתך אנו משביעין אותך לא על דעתנו ועל דעת כד נפיר לשי במסכת שבועות וכן כתב רב אלפס בשערים שלו שבדורות האחרונים בטלו שבועת השם בכת דין שלא ישתומם העולם בעון שבועת שקר והקמו להחרים בארור בעשרה גרסינן בפרק שבועת הדיינין אמר רבא האי מאן דאשבע בה אלהי ישראל ולא תפשיה הפצא ביוהי נעשה כטועה בדבר משנה וחדו ומשביע בנקיטת המילת הפץ כעין שמצינו באברהם שהשביע אליעזר בנקיטת המילת שנאמר שים נא ירך תחת ירכי אחז תפילין בידו והשביעו אינו חדר ונשבע שהרי אחז תודרת בידו וכמו ספר הוא ודלא כרב פפא השביעו מיושב אינו חדר ונשבע מעומד ותלמיד חכם לכתחילה משביעין אותו והוא יושב ותפילין בידו כתב רבינו משה שאין בין שבועת היסרת לשבועת הדיינין אלא בנקיטת הפץ בלבד שאין הנשבע היסרת אוהו הפץ וכתב רב סעדיה וכבר נהגו הכל להיורט ספר תורה בידו והנכנס או שאר העם נשעת משביעין שבועת היסרת כדי לאיים עליו ואומר חזון ראוהו תובע כך וכך מי שיש עליו כלום מתביעה זו יהיה באלרר ויגמור החרם על המנהג זהו לשון רב סעדיה

כך נז
כך נז
בפרק גיר הכסה
דף קכ
כדי לחא כל האוחט
דף לג וכן בסוף
החיינוני
דלעיל לט
בפרק
דלעיל
הסוף הכי
בגוף ס
וכתולת בסוף קלו
דף תו הכינוי
כל שבועת הדיינין
דף ל
דף ס ג

וצריך להתישב בדבר שהרי כשמקדק בפרק שבועת הדיינין באי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן אינו אומר דאיכא בינייהו שיחא בראורייתא נקיטת הפץ ולא בדרבנן ומייתי לה חתם בשמעתא דשבועת היסט ויש לפרש שלא רצח לומר כן מפני ששאר שבועות דרבנן יש טעם נקיטת הפץ כדנר בירושלמי דפרק הכותב על שבועת הפוגמא כתובתה ושאר שבועות דרבנן השביות שם אמר רבי זירא כולן כעין שבועת התורה ירדו להם וגם בפרק השלח גבי שבועת האלמנה דרבנן גבי נמנעו מלהשביע פירש רבינו שלמה מפני ששבועת אלמנה חבורה שיש טעם נקיטת הפץ כל מי שנתחייב שבועת הדיינין בין שהייתה מן התורה בין שהייתה מדבריהם מאימין עליו כמו שיתבאר וכל מי שנתחייב בטענת ספק בין מן התורה בין מדבריהם אין צריך איום וכיצד מאימין על השבועת בסקינן בפרק שבועת הדיינין אומרים לו הוי יודע שכל העולם כולו נודעע בשערת שאמר הקבה לא תשא את שם וגו' וכל עבירות שבתורה נאמר בהן ונקרא וכאן נאמר לא ינקח כל עבירות שבתורה נפרעין ממנו כדיונו ומרשעים דמשפחתו בדין חמור רק שאינו חמור כדיון העובר ורשעים אחרים בדין קל וכל הצדיקים פטורים וכאן ממנו וממשפחתו בדין אחד מפני שבחפין עליו שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את כשרך ואין בשרו אלא קרובו שנאמר ומכשרך אל תתעלם ומרשעים דעלמא בדין חמור ולא עוד אלא שגורם להפרע משונאיהם של ישראל אף מן הצדיקים בדין קל שנא כי מפני אלה אבלה הארץ כל עבירות שבתורה תולין לו עד ג דורות אם יש לו זכור וכאן נפרעין מיד שנאמר והוצאתיר נאם ה ובאה ולכה אל בית הנגב וגו' זה הנגב דעת הבריו ואין לו ממון על חברו ושענו בחנם ומשביעו ואל בית הנשבע בשמי לשקר כמשמעו וכילתו ארר עזיו וארר אכניו דברים שאין אש ומים מכלין אותן השבועה מכלה אותן אמר איני נשבע פוטיין אותו ונתן מה ששען לחברו וכן אם אמר הטוען איני משביעו ופטר הולכין להם אמר הדיני נשבע וחברו תובעו העומדים לשם אומרים זה לזה סורו נא מעל האנשים הרשעים הלה ומסיק שם בשלמא נשבע יש בו איסורא אם נשבע לשקר אלא המשביע למרה ומתרץ כדתיניא שבועת ה תיורין בין שניהם מלמד שהשבועה חלה על שניהם ומפרש דה שם נשבע לשקר יש עליו עונש שבועת שקר וגם על המשביעו שגרם כל זה שלא היה לו לישא וליתן עם זה ואם נשבע כאמרת יש על המשביע עונש שבועת שוא שהשביעו ועל הנשבע יש עונש שבועת שוא

בחנם שנתנגלה על ידו אמנם בתוספתא גרסינן בין שניהם אין השבוע יוצא מבין שניהם אם הנשבע נשבע לשקר השבוע חלה עליו ואם נשבע כאמת סוף שעונש שבועת שוא נא על המשביעו וכן פירשנו חננאל אעפ שאין מאימין איום זה לא בשבועת טענת ספק ולא בשבועת היסט צריכין הדיינין להרחיק מחם השבועה בכל היכולת ק כד

מצות עשה של תורה שיקיים אדם שבועתו או נדרו שנא מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת וגו' ונאמ' ככל היות מפיו ועשה לפיכך אם אסר על עצמו דברי המתירים בין אם הרי הן אסורין עלי בין אם הרי הן עלי כקרבן בכל לשון שיאסור על עצמו אפילו בלא שבועה הרי זה נאסר בהן ועל זה נאמר בתורה לאסור איסור על נפשו שאסר על עצמו דברים המותרים וכן אמרינן בשבועות פרק שלישי שאם אמר הרי הן עלי איסר הרי הן אסורין ושאר דיני נדרים מפורשים בספר מצות לא תעשה ועוד בכלל זה העשה שמוחייב עצמו כקרבן שאינו חייב בו בין בלשון נדר שאמר הרי עלי עולה בין בלשון נדבה שאמר הרי זו חייב לקיים מוצא שפתי כאשר תבאר בענין הקרבנות ק כה

דף תח ועין ס
כחו כרה חלו וכו
השולח דף ל ה כב
לא טעו
דף לב עב
דף לה
החיינוני
כח דלעיל
דף לט כל
הסוגיא עס
דף סג
בכ מצות הדיינין
דף לט
סע ג
דף כ
דף לח כל הסוגיא
עד סוף והמשביע
חייב אינו חדר
בחינוי כלא דלעיל
כלל הלכות טוען
ונענה דף תובסח
דלעיל
דף כ

מצות

עשה לרנן בהפירת נדרים ככל הכתוב בפרשת מטות שנאמר אלר חזוקים אשר צוה ה' את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בנעוריה כיר אבירה ומשפטיו מבוארים בספר מצות לא תעשה בלאו דלא יהי ארץ דברו:

מצות

עשה שיגדל הנזיר שער ראשו שנאמר גדל פרע שער ראשו ולאוי האמורין בו מבוארין בספר מצות לא תעשה וגם בזה יש מצות עשה וככל היוצא מפי יעשה:

מצות

עשה שיגדל נזיר על הקרבן כשישלים נזירותו או כשיטמא שנאמר וכי ימור מת עליו כפתע

פתאום וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום שחרתו ביום השביעי יגלחנו: לטרה תורה כי ימות מת באהל שהוא בא עליו כפתע פתאום פתע דר אונס פתאום זר שנגזר ויש אומ' פתע פתאום דבר אחר הוא מקרה של פתאום ביום שחרתו ביום הזאת או אינו לא כשמיני שהו' שחר לגמרי תלמוד לומר ביום השביעי אי ביום השביעי יכול אפי' לא הזה תלמוד לומר ביום שחרתו: וכן דסדר מזה עליו ביום השלישי ובשביעי ומגלח שער ראשו בשביעי וטובל בשביעי אחר ההוא כדרך כל טמא מת ומעריב שמשו ומביא קרבנותיו בשמיני: וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני יונה אל פתח אהל מועד ביום השמיני להוציא וים השביעי או אינו לא להוציא התשיעי קבע זמן לקרבין וקבע זמן למקריבים מר בקריבים הכשיר שמיני ומשמיני והלאה אף במקריבים הכשיר שמיני ומשמיני והלאה: ועשה הכהן אחר לחטאת ואחר לעולה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש שלא נזר טומטמת המרת ל' אלעזר הקפר אומר שציער עצמו מן היין: וקדש ראשו לחזור ולהתחיל בניין הנזירות

כתחילה וחייבים הראשוני יפלו ולא יעלו מן המניין: באימתי יתחיל למנות משיביא חטאתו אבל עולתו ואשמו אין מעכבין אותו מלמנות: יש טומטמת מן המת שאין הנזיר מגלח עליהם ולא סותר הקודמים ואף על פי שנטמא בהן טומטמת שבעה לפי שלא נאמר בו וכי יטמא לכפש אלא וכי ימות מרת עליו עד שיטמא בטומטמת שהיא מעצמו של מת ואחר כך מביא קרבנות טומטמת ויגלח תגלחת טומטמת ויפלו כל הימים הראשונים: שנינו בפרק כג בבבכת נזיר ואילו טומטמת מן המת שהנזיר מגלח עליהם על הנפל ואפי' לא נתקשרו איבריו בניידים: ועל כוונת מכשר המת ועל כוונת נצל: ועל עצמו שהם רוב מניין העצמו אף על פי שאין בהן רובע הקב או רוב בניינו שהן שתי שוקי וירך אחד: ועל חצי קב עצמות ואפילו שאין בהן לא רוב בניינו ולא רוב בניינו: וכל העצמות יהיו משל מת אחד ולא משני מתים ועל השרד הבאה מן המת ועל הגולגלת של מת אחד ועל אבר מן המת הבא ממת אחד ועל אבר מן דמי מן אדם אחד שיש עליהם כשר שראוי לעלות בו ארוכה כחי ועל חצי לוג דם הבא ממת אחד: ועל מלא הפנים רקב מן המת: איזהו נצל זה כשר המת שנימוח ונעשה לחח כרוחה: ואין רקב המת בטמא עד שיקבר ערום בארון של שויש ויהיה כולו שלם חסר ממנו אבר או שקבר בכמותו או בארון של עץ או של מתכת אין לו רקב: ולא אמרו רקב אלא למת בלבד להוציא הרוב שהוא חסר דמו כראיתא בהמפלת במסכת נדה: קברו שני מתים כאחד או שנזר שעריו או צפרניו וקברום עמו או אשה מעובר שמתה ונקברה ועברה במיעיר אין הרקב שלהם מטמא וכן

סוף דף כח

סוף דף כח

בבב חייך דף תר

בבב חייך דף יח
ובבב דף כד
ההוא חייך דף יח
ההלכה נזיר דף תיא

דף ת ט

דף חט רלעל

ט דף כ כ

טס וברך חט כל הסוגיא

טס דף כ

טס

בבב חייך דף ט
בבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט

טס חייך וברך חט כל הסוגיא

דף כז וגם סל הסוגיא

אם טרן המת עד שנעשר דקב אינו מטמא עד שירקב מאליו כדמסקין בפ' כג: כל אלו טמאות שמנינו אם נגע נזיר באחת בהן או נשאה או חאהיל הנזיר עליה או האהילה הטמאה עליו או היה הנזיר ואחת מטמאות אלו באהל היה זה מגלח תגלחת טומטמת ומביא קרבן טומטמת וסותר הכל חוץ מן הרקב שאינו מטמא במגע שאי אפשר שיגע בכדורו שרדי אינו גוף אחד אבל אם נשאו או נטמא באהל מגלה: זכן נזיר שנגע בעצם המת אפילו עצם כשעורה או נשאו הריו זה מגלח עליו ומביא קרבן טומטמת וסותר את הקודמין ואין עצם אחד מטמא באהל: אבל אם נטמא כנוש ארץ העמים או כשרה שנזרש בח קבר בתוכה או שנטמא באהל רובע עצמות שאין בהם לא רוב בניין ולא רוב בניין או שנטמא ברביעית דם מן המת שהוא מטמא במגע ובמשא ובאהיל או שנטמא בגולג' ודופק או שנטמא באבר מן דמי או באבר מן המת שאין עליו דם כראוי הריו זה אינו סותר אף על פי שבכל אילו הוא טמא טומטמת שבער ומזר בשלישי ובשביעי אינו מגלח תגלחת טומטמת ולא מביא קרבנו ולא סותר את הקודמין: אבל כל ימי הטומאה אין עולין לו למניין נזירותו כדפסקין בפרק כג: והא תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו אל פתח אהל מועד יביא אותו יביא את עצמו זה אחר מן אהלים שהיה ר' ישמעל דורש כן כיוצא בו והשיאו אותם עין אשמת את עצמם וכיוצ' בו ויקבר אותו בגיא הוא קבר את עצמו: וחקריב את קרבנו לה' כשכ בן שנתו חמים לעולה וכבשה אחת בת שנתה תמי' לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים וסל מצות סולת חלות בגולג' בשמן ורקיקי מצורת משוחי' בשמן ומנחתם ונסכיה וזרחות ורקיקי יהיו עשר מכל מין ומין ובכל העשרי לא יהיה כי אם רביעית שמן הלכ' לטמא בסוכי: ומנחתם ונסכיהם של עולה ושלימים לפי שהיו בכלל ויצאו לידון בדבר החודש שישענו לחם החודש לכללם שישענו בסכים כדין כל עולה ושלימים: והקריב בהן לפני ה' ועשה את חטאתו ואת עולתו ואת האיל יעשר זבח השלמים לה' על סל המצות כלום: שישחט את השלמים על מנת לקדש את הלאם: ועש' בהן את מנחתן ואת נכסו של איל: ונלח הנזיר פתח אהל מועד ארץ ראש נזרו ולקח שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים יכל' יגלח בעורה אכרת הריו זה דרך בניין לא כך הפירוש ונלח הנזיר לארץ שחיטת השלמים שכתו בהן ושחטו פתח אהל מועד: והיין כגלח שערו בעורת נשוי בלשכת הנזירי שהיתה שם בקרן מזרחית דרומית ושם מבשלי' שלימה ומשליכים שערם באש: ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל וחלת מצרה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו והניף אותם הכהן תנופה לפני ה' קדש הוא לכהן על הזה התנופה ועל שוק התרומ' ואחר ישחט הנזיר יין על הזה התנופה ועל שוק התרומה כלומר מלבד הזה ושוק דראיין לו מכל השלמים מוסיף על שלמי נזיר הזרוע הזה והפי שהיו שלמי נזיר בכלל ויצאו מן הכלל לידון בדבר חדש הוצרך לחזוין לכללן לידון אף בזהו ושוק: זאת תורת הנזיר אשר ידור קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר תשיג ידו כפי נזרו אשר ידור כן יעשה על תור' נזרו בניין שאם אמר הריו נזיר על מאח עולות ועל מאח שלימים שישלם כולם תל' כפי נזרו אשר ידור כן יעשה מוסף על תורת נזרו ומניין שאם אמר הריו נזיר חמש נזירות על מנת לגלח על' ב' בהמות הללו שלא אמר כלום תל' זאת תורת הנזיר אשר ידור קרבנו לה' על נזרו על כל נזירותו ונזירות צריך שלשה בהמות הללו:

בבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט

טס חייך דף כ כל הסוגיא

דף בבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט
ובבב חייך דף ט

כראיתא כל התורה
דף עח ולקחן בבב
כראיתא קמב דף
בבב חייך רעו חכמת
חייך
דף ט

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

בבב חייך דף יח

לרין בערכי שדות: שנאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפליא לנדור נדר בערך נפשות לה פ' כי יפליא יפרש בפיו בערך נפשו ליתן ערך נפשות ואפילו אמר ערך ראשי עלי או ערך לבי עלי בערך חוואל ומפשו תלויה באותו אבר ואין ערך זה לשון דמים שהיא שוה בשוה שאם אמר דמי עלי נותן כפי מה טראוי לימכר בשוק אלא בין שהוא יקר בין שהוא זול נותן כפי שנוו הערך הכתוב בפרשה: והיה ערך הזכר מכן עשרים שנה ועד בן ששים שנה והיה ערך חמשים שקל כסף בשקל הקדש: ואם נקבה היא והיה ערך שלשים שקל ואם מכן חמש שנים ועד בן עשרים שנה והיה ערך הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים פירוש לא שיהא הנודר קטן שאין בדבריו קטן כלום אלא מוכר בנדור שאמר ערך קטן זה שהוא בן חמש שנים עלי: ואם מכן חדש ועד בן חמש שנים והיה ערך הזכר חמשת שקלים כסף ולנקבה ערך שלשת שקלים כסף: ואם מכן ששים שנה ומעלה אם זכר והיה ערך חמשה עשר שקל ולנקבה עשרה שקלים פיר' משגיג לוי זקנה האשה קרובה לחשב כאיש לפיכך האיש פוחרת בזקנותו שאינו שוה שלישי ערכו והאשה בזקנותה שוה שלישי ערכה וה'ינו דאמרי איבשי סבא בביתא פחתא בביתא סכתא בביתא סמא בביתא וסמנא טבא בביתא: ואם מן הוא מעריך והעמידו לפני הכהן והעריך אותו הכהן על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכו הכהן מכאן שאם היה עני ואין ידו משנת שנותן כל אשר תשיג ידו יתר על הכדור שיתכאר וכלבד שיהיה בו סלע אחד שאין בערכין פחות מסלע שכ' וכל ערך יהיה בשקל הקדש ואם אחרי כן העשיר אינו נותן כלום אבל פחות מסלע והעשיר שנינו בפרק אין בערכין שהיא נותן ערך הקצוב בתורה: בערכין בפרק שום היתומי אמר' שחיבי ערכי' ורמין במשכנין אותם ולוקחין מהם כעל כרחם מה שנדרו ואין חיבין לחזור להם המשכן ביום אל בלילה ומוכרין כל הנמצא להם מן הקרקע ומן המטלטלין וכלי תשמיש הבית והעבדי ובהמה ונפרעים מן הכל ואין מוכרין לו כמות אשתו ובניו ולא בגדים שצנען לשמן ולא סנדלים חדשים שלקחן לשמן וכן המקדיש את נכסיו לא הקדיש את אילו: ומסדרים בערכין שנותנין לו סנדלין ותפילין ומטרה ומצע לעשיר ומטרה ומפן לעני ונותנין לו מזון שלשים יום וכסורת שנים עשר חודש לו לבדו אבל לא לאשתו ולבניו: היו עליו כלי משי ובגדים מזהבנים מעבדין אותם מעליו ונותנין לו כסות הראויה לאיש כמותו לחול אבל לא לימים טובים ולשבתות: ואם היה אומן נותנין לו שני כלי אומנות מכל מין ומין היו לו שלשה ממין אחד ואחד ממין אחר אין מוכרין מן המדובר כדי להשלים לו שנים מן המועט אלא נותנין לו שני כלים מן המדובר וכל שיש לו מן המועט: היה חמר או איכר אין נותנין לו בהמתו אף על פי שאין לו מזונות לא ממנה היה ספן אין נותנין לו ספינתו אלא ימכור הכל: היו בנכסים בהמה ועבדים ומרגלות ואמרו תגרים מי שימתין עד זמן פלוני או יוליכם למקום פלוני יהיו שנים הרבה וכומן הזה או במקום זה אינם שנים כי אם מעט אין שומעין להם אלא כיצד עושיין מוכרין הכל במקומו וכשעתו כמה שהוא שנאמר ונתן הערך ביום ההוא קדש לה לרבות כל דבר של הקדש שאין מפרכסין אותו ואין ממתנין אותו לשוק ואין מוליכין אותו במקום למקו אין להקדש לא מקומו ושעתו: ברא במטלטלין ובעבדי אבל הקרקעות מכריזין עליהם ששים יום רצופין בקר ועיב כשעת חבנסרת פועלין וכשעת הצאת פועלים ומסיימין המצרי' ואומר כך וכך היא שומה וכל הרעה

עיקר כל המדה כשליש בכל בחינתו

הואל סם בלן דף ב' ו'

בספר דמיוס דף יט'

בספר דף

דיוס כירוף דף ב' כל הקוביא

למה כרן מוס היחוס דף כ'

ליקח יבא ויקח ואחר כך מוכרין אותו: המפריש ערכו או דמיו ונגנבו או אברו אפ' שלא אמר עלי חייב באחריותו עד שיגיעו ליד הנזכר שכ' ונתן הערך ביום ההוא קדש לה הרי הן חולין אפ' שהפרישן עד שיגיעו ליד הנזכר: הערכין חייבין עליהם משום לא יחול דברו ומשום לא תאחר לשלמו ומשום ככל היוצא מפיו יעשה: ואין ערך לפחות מכן חדש ואפ' הוא בן שלשים יום עד שהוא בן שלשים ואחד יום וכן בכל חשירי' בן חמש שני' ויום אחד וכן בן עשרי' שנה ויום אחד וכן בן שש' ויום אחד וכל השני' מעת לעת מיום הלידה בראית' כפ' השיג יד הנודר' וכל השקלים בשקל הקדש והוא משקל ג' מאות ועשרים שעורה מכסף טוהר וכבר הוסיפו עליו ארבע מעות שכל מעור משקל שש עשרה שעורה ונעשה סלע: וכל כסף מוס היחוס הערכין וחרמין כמתן לבדק הבית ויפלו הכל ללשכה שהיה במקדש מוכנת לקדשי בודק הבית: בפרק קמא דערכין בדברי רבי מאיר שתופשן שם עיקר הגוי נערך אבל אינו מעריך כיצד גוי שאמר ערכי עלי או ערך ישראל זה עלי לא אמר כלום וישראל שאמר ערך גוי זה עלי נותן לפי שני הגוי הנערך וכן המעריך את החדש ואר' השוטה חייב ונותן כפי שניו: מסקינן בפרק קמא דערכין גוי שאמר דמי עלי נותן כפי נדרו ואינו נופל ללשכה שאין מקבלין מן הגוים נדר או נדבר לחוק בודק הבית או בודק ירושלם שנאמר לא לכם ולנו ללכות את הבית ונאמר ולכם אין חלק וצדקה וחזקן בירושלם וכן מביאיר בירושלמי דשקלים ומר' יעשה בהן ובודק הגוי על דעת מי נדר אם נדר על דעת ישראל יצא אחר בבית דין מה שנדרה להם חוץ מברק הבית ובודק ירושלם ואם אמר לשמים נדרתי יגנו: עוד שם בפרק קמא דערכין הגוסס אין לו ערך ואין לו דמים הואיל והוב גוססין למיתה הרי הוא כמת וכל מי שנגמר דינו בבית דין של ישראל להרגו על עברתו שעבד והעריכו אחר או שהעריך עצמו או שאמר דמי עלי או שאמר אחד דמי ור' עלי אינו חייב כלום שזה כמת הוא וחתם אין לו ערך ואין לו דמים ועל דה נאמר כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה כלומר אין פדיון אלא הרי הוא כמת: זה היוצא ליהרג וכן הגוסס שהעריך אחרים או נדר דמיהן או הזיק חייב לשלם וגובין הכל מנכסיו: עוד שם בפרק קמא כהנים ולויים מעריכין ונערכין כשאר כל ישראל וקטן שהגיע לעונת נדרים והעריך או נדר דמי חייב לשלם שהרי נדריו קיימין: תנו רבנן בפרק האומר משקלי עלי האומר ערכי עלי ומר' קודם שיעמוד בדין אין היורשין חייבין שנאמר והעמידו לפני הכהן והעריך אותו עמד בדין ומת יתנו היורשין אבל האומר דמי עלי אף על פי שעמד בדין ומת קודם שיקצו את דמיו ויאמרו הריני כמה ישנה אין היורשין חייבין ליתן ואם קצבו דמיו ואחר כך מת ינתנו היורשין ומה בין דמים לערכין שהערכין קצובין מן התורה והדמים אינם קצובים: עוד שם האומר דמי ראשי עלי נותן דמי כולו: האומר משקלי עלי נותן משקל כסף או זהב או נחושת כמו שפ': אמר משקל ידו או רגלי עלי רואין כמדת היא ראוי' לישקל ונותן ממין שפירש ועד היכן הוא היד לענין זה עד העצול וכרגל עד הארכובה לפי שכנודים הולכין אחר לשון בני אדם: אמר משקלי עלי ולא פירש אם מופלג בעשירות נותן זהב אם אין מופלג בעשירות נותן מדברים שדרך לישקול באותו מקום ואפילו פירות: שנינו במסכת שקלי' שתי לשכות היו במקדש אחת ללשכת חשאים ואחר ללשכת הכלים ללשכת חשאים יראי חשא נותנין לתוכה בחשאי ועניים בני טובים מתפרנסין ממנה בחשאי לשכת הכלים כל מי שחתנד כל' זורק לתוכה ואחד לשלשים יום הגזברים פותחין אותה כל כלי שנמצא צורך

בפרק כתר דמיוס דף קל"ט

בחינת רים הלכות ערכין דף י"ב חתומות הנה ס"ק דערכין דף ל'

דף י"ח בחינתו רלעול וכן חשש כב' י"ז בסוף דף י"ט ודף ל'

ב"ה דשקלים דף י"ז

ס"ס וברך ב' דף ה' ודף ג' כל הקוביא

כ"ח דף מ' ו' כ"ב

דף י' גוססין

ס"ס ועונת נדרים וכו' בס' הל' בזבחות נדרים דף דף כ"ג ע"א

בדף ל' ב' דף י"ט

ס"ס סוף פ"ה דף ג'

הלבות ערכין

אורך לבדק הבית בניחין אותו וחשאר בכרין ודמיהן גופותין
ללשכת בודק הבית : בפרק האומר משקלי מוכיח כי המפרש
את הערך ואומר ערכי עלי חמשים סלעים או ערך פלוני עלי
שלשים סלעים אינו נידון בהשג יד אלא לוקחין כל הנמצא
בידו והשאר עליו חוב עד שיעשיר ויתן וכן האומר דמי עלי או
דמי פלוני עלי אינו נידון בהשג יד שהרי פירשו בדרן הרי הוא
כמי שאמר כמה עלי הקדש שהוא חייב ליתן כמה נמור :

אילו הן ערכי בהמה :

ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה כל אשר יתן
מבבל לה יהיה קדש אפי' אמר רגלה של זו עולה דבריו
קיימין ותמכר לצרכי עולה ודמיה חולין חוץ מדמי אותו האבר
כדתניא בפרק קמא דערכין : המקדש בהמה טהורה תמימה
לבדק הבית אף על פי שעבר על עשה מה שעשה עשוי וחללה
עליה קדש ונפדית כשהיא תמימה ומעריך הכהן אותה בהמה
בדמיה והדמים יפלו לבדק הבית ואין הפודה אותה פודה אלא
עם להקריב למזבח למה שהיא ראויה שכל דבר הראוי למזבח
אינו יוצא מידי מזבח לעולם כדתניא בפרק המנחות והגססין
ומנין שאסור להקדיש תמימים לבדק הבית שנאמר שור ושד
שרוע וקולט נדבה תעשה אותו ודרשו רבותינו על פי הקבלה
נדבה לבדק הבית וכן הדברי' מדאין שאינה אלא קדושת דמים
שרדי אין מקריבין בעל מום למזבח ונאמ' אותו ואתה עושה
נדבה לבדק הבית ואי אתה עושה תמימים נדבה לבדק הבית
ולאו הבא מכלל עשה עשה : שנינו במסכת שקלים המקדש
את נכסיו סתם רואין כל בהם טמאה תמכר ויפלו דמיהן לבדק
הבית ובהמה טהורה תמימה הראויה ליקרב על גבי המזבח
הזכרים ימכרו לצרכי עולות ויקריבו אותם עולות הנקבו ימכרו
לצרכי שלמים ויקריבו אותן שלמים והדמים יפלו לבדק הבית
סתם הקדשות לבדק הבית דברי דבי אליעזר ואמר ר' עקיבא
רואה אני את דברי ר' אליעזר : הקדש נכסיו סתם והיו בהן יבנות
שמנים וטליתות ועופרות וראוין ליקרב על גבי המזבח ויקרבו
וימכרו לצרכי אותו המין ויקריבו ודמיה ילקח בהם זכרי ויקרבו
עולות : ובפני מה יקרבו דמי אילו לעצמן דמי בהמה תמימה
יפלו לבדק הבית מפני שהבהמה הקדושה לגבי המזבח אם נפל
בה מום יש לה פדיון כמו שיתבאר והטלית והיין והעופרות
שנפסלו אין להם פדיון שנאמר והעמיד את הבהמה לפני הכהן
והעריך הכהן אותה כל שישנו ככלל העמדה והערכה יש לו
פדיון ושאינו ככלל העמדה והערכה אין לו פדיון : וכן שנינו
בפרק אחרון דכריתות שאין לעוף פדיון וכן בפרק המנחות
והגססין במנחות שלא נאמר פדיון אלא בהמה : המקדש
בהמה תמימה למזבח ונפל בה מום ונפסלה הרי זו נערכת
ונפדית ואמרינן בפרק המנחות והגססין ובתמורה בפרק אחרון
כי על זח נאמר ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו כמנחה
קרבן לה והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה
בין טוב בין רע כערכך הכהן כן יהיה לכל אדם חבא לקנותה
מיד ההקדש ולימך הכתוב שאין קדשים תמימים יוצאין
לחולין בפדיון אלא אם כן הומכו וביא בדמיה של זו שנפדית
קרבן אחר כמותה שאם הוצה לומר בהמה טמאה ממש הרי
כבר נאמ' ואם כהמה הטמאה ופדה בערכך אלא ודאי בעל
מום הכתוב מדבר שקורוהו טמא ומפני זה בכל התלמוד תהיה
לשון יוממו ואמר עד שימאברו : ואם נאלץ יבאנה ויסקף חמישיתו
על ערכך וכן המקדש ביד וכן המקדש שדרה ופדיון מעשר
שני הבעלים או אשתו ויורשיו מוסיפין חומש ולא שאר כל אדם
כל המקדש בהמה בחייה בין טמאה בין טהורה בין קדשי מזבח
שנפל בהם מום הרי זו צריכה העמדה בדין שנאמר והעמיד את

דף קט"ז

דף ק"א

בסוף דמיה

דף ק"ב

ס"א

בסוף דמיה

דף קט"ז

דף ק"א

דף ק"ב

ב"כ

ב"כ

הבהמה לפיכך אם מתה הבהמה קודם שתעריך ותפודה אין פדיון
אותה אחר שמתה לא תקבר : אבל אם הקדיש שחוט או נכילה
לבדק הבית הרי זו תפד' כשאר כשר' מלוק : שדש
בכר' רחוק' בה שני' או רוב שני' ועדיין היא ספרים הרי היא
כחיה לכל דבריה ונערכ' הרי היא בכלל והעמיד
והעריך עד שתמות : אמר רבה בפ' דשבועות המקדש כהמה
תמימה לדמיה הרי זו נתקדש גופה כיצד דמי בהמה זו הקדש
למזבח היא עצמה תקרב וכן אמר רב בתמורה בפ' אילו קדשים :

אילו הן ערכי בתים

ואיש כי יקדיש ארץ ביתו קדש לה והעריכו הכהן בין
טוב ובין רע כאשר יעריך אותו ורחן כן יקום
ואם המקדש יגאל ארץ ביתו ויסקף חמישית כסף ערכך עליו
והיה לו : והוא הדין בהמה טמאה ממש שנאמר ואם בבהמה
הטמאה ופדה כערכך ויסקף חמישיתו עליו : ואם לא יגאל פירו'
על ידי בעלים וממכר בערכך לאחרים והדמים לבדק הבית :
בין שהיה הבית מבתי ערי הומה בין שהיה מבתי ערי החצרים
הרי זה נגאל לעולם נאלו אחר מיד המקדש אם היה בתי ערי
חומה וקם ביד הגואל יב חדש נחלש כדתני' בפרק בתרא דערכין
ואם הירב ביר' החצרים והגיע היוכל וזוהו ביד הגואל חוזר
לבעליו ביוכל כדתני' שם בכריתא אחרת :

אילו הן ערכי טרות

ואם משדה אחתו יקדיש איש לה והיה ערכך לפי זרעו
זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף : עיקר מצוה זו
בפרק אין מקדישין במסכת ערכין : אלה טרה טובה ואחת
שדרה רעה פדיון הקדשו טוח והחומר הוא חכור וחס שלשים
סאין : חמשים על חמשי' הוא בית זרע כמה כאשר למדנו במהר
המשכן שהיה מאה על חמשי' והיה בית זרע סאתי : נזירו הכתוב
הוא אם בא לגאל בתחילת היוכל לפדותה בחמשים שקלי' ואם
בא לגאל באמצעו נתן לפי החשבון סלע ופונדיון לטנה לפי
שאר הקדש אלא למניין היוכל שאם נגאלה הרי טוב ואם לאו
הרי הנזבר מוכר בדמים הללו לאחר ועומדת ביד הלוקח עד
היוכל כשאר כל מכירות וכשהיה יוצא מידו חוזר אל יד
הכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע ומחלקת ביניהם : וכן
תלמוד כן המקראות שם ואם משב חיוכל יקדיש שדרה כערכך
יקום פי' ערך שאמרנו כשהקדישה משעברה שנת היוכל מיד
ובא לגאלה מיד : ואם אחר היוכל יקדיש שדרה וחשב לה
הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות עד שגרה היוכל ונגרע
מערכך מכאן שאינה נפדת בנגרען של כסף אלא קודם היוכל
ב' שנים ואם בא לגאלה כפחות משתי שנים לפני היוכל צריך
שיתן חמשים שקל כסף לכל חומר וללמדך בא שנים אחר
בזשב ההקדש ולא לחדשים לפיכך המקדש שדה אחר היוכל
איננו נפדית בנגרען של כסף אלא יתן כל החמשים שקל עד
שיגמר שנה אחר היוכל : השקל האמור בתורה הוא הנקרא
סלע בלשון חכמים והנדר האמור בתורה הוא המערה כדרכו
חכמים והוסיפו על השקל שתורת ועשו אותו סלע והסלע ד'
לינר' והדינר שש מעין והמעשה שני פונדיון ונמצא לכל שנה
סלע ופונדיון שאף על פי שהסלע שבנדר הארבעים פונדיון
כשיתן פונדיונים ליקח סלע מן השולחני נותן תשעה וארבעי'
פונדיונים : ואם נאלץ יגאל את השדה המקדש אותו ויסקף
חמישית כסף ערכך עליו וחזרה לו והיה אפילו אשתו או יורשיו
שמוסיפין חומש שהיא רביע הקדש כדאיתא בפרק חזקת כל
חומש האמור בתורה צריך שיהא הקדש עם התוספת חמשה :

ותניא

ב"כ דלע' חמשה

דף ק"א

דף ק"ב

ב"כ

דף ק"א

דף ק"ב

ס"א

ב"כ

ב"כ

ב"כ

ב"כ

ב"כ

דף ק"ב

דף כ ותביא בפרק קמא דקידושין ואם נאלץ ינאל מלמד שלוח ונאלץ לחצאין : ואם לא ינאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא ינאל עוד והיה השדה בצאתו ביובל קדש ליי' כשדרה החרם לכהן תהיה אחותו וכן המסקנא במסכת ערביין שהמקדיש שדה אחותו והגיע היובל ולא נפרת אלא הרי היא תחת יד הוקדש הכהנים נותנים דמיה ותהיה אחותה להם שאין הקדש יוצא כלא פדיון ואותן חרמים יפלו להקדש בדק הבית : גאלה המקדיש קודם שהגיע היובל הרי זו חוזרת לבעליה והעריך שנתן יהיה לבדק הבית : וכן אם גאלה בנו של מקדיש הרי זו חוזרת לאביו ביובל אבל

פרק חן חרמים דף כה

סג אם גאלה בתו או שאר קרוביו או נכרי לקחה מיד הוקדש אם חזר המקדיש וגאלה מידו חוזרת לו לעולם ואם לא גאלה מידו אלא הגיע היובל והיא תחת יד הברת או שאר קרובים או נכרי הרי היא יוצאה מתחת ידו להקדש ואינו חוזרת לבעליה לעולם אלא תהיה אחותה לכהנים שנאמר והיה השדה בצאתו וגו' ואין הכהנים צריכין ליתן דמים שכבר נפדיתה מיד הוקדש ולקח ערכה מאחר אלא תחזור לכהן כאילו הן בעליה : במה דברים אמורים בישראל אבל אם היה המקדיש כהן או לוי הרי זה גואל לעולם ואפילו עבר עליה היובל ולא נפדית מן ההקדש פודה אותה אחר היובל שנאמר גאולת עולם תהיה ללוים :

בגמ' סג

סג

סג דף כז

סג ונכף כד

סג דף כה

בפרק חרמים דף כה

סג

וכן אמרו הקדוש שדה בשנת היובל עצמה אינה מקודשת וכן ולוי שהקדישו בשנת היובל עצמה הרי זו מקודשת כשם שגואלים לעולם כך מקדישין לעולם : המקדיש שדה ופרח אותה כהן מיד הוקדש והגיע היובל והרי היא תחת יד הכהן לא יאמר והוא והרי הוציא לכהנים הרי היא תחת ידי חזיתי בה אלא יוצאה לכל אחיו הכהנים : כשתצא השדה לכהנים ביובל תנתן לכהנים למשמר שפגע בו יובל ואם היה ראש השנה של יובל בשבת שהיה משמר יוצ' ומשמ' כנכנס תנתן למשמ' הוצ' : המקדיש שדה שאינה ראוי לזיעה והיא הנקראת

סד טרשין פודין אותה בשויה' וכן המקדיש אילנות בלבו פודין אותם בשויה' הגיע היובל ולא פדו האילנות אינם יוצאין לכהנים שנאם והיה השדה בצאתו ביובל ואין אילן קרוי שדה :

המקדיש שדה מקנתו שמין אותה כדמויה כרבנן דרבי איעזר בפרק יש בערביין ורואין כמדת היא שור עד היובל ופודין אותה כל מי שירצה ואם פדה אותה המקדיש אינו

מוסוף חומש ופדיונה לבדק הבית כשאר ערכין ודמ' וכשיגיע היובל תחזור לבעלים הראשונים שמכרוה בין שנפדית מיד הגזבר והרי היא יוצאה מתחת יד אחר בין שלא נפדית והרי היא יוצאה מתחת יד הוקדש הרי זו חוזרת למוכר ואינ' יוצאה לכהנים שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו שנאמר ואם אדם שדה מקנתו אשר לא משדה אחותו יקדיש לה' וחשב לו הכהן את מכסת הערכך עד שנת היובל ונתן הערכך ביום ההוא קדש לה' בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר לו אחותו הארץ אבל רבינו שלמה פי' כפי' חומש שרמי שדרה מקנה בדמים הקצובים לשדה אחת ולא דקדק שזהו לל' איעזר וחקמים חולקים עליו :

מצות עשה לרזן ברין מחרים נכסיו שנאם אך כל הרם אשר יחרים איש לה' מכל אשר לו מאדם ובחמח משדה אחותו לא ימכר ולא ינאל כל חרם קדש קדשים הוא לה' : אוד' האומר הרי זה הקדש או חרם לבדק הבית או חרם לשמים וכן בכל נכסיו אם אמר כל נכסיו הקדש או חרם לבדק הבית או חרם לשמים הרי אילו יפלו לבדק הבית :

ובסתם חרמים נהלקו בפר המקדיש שרזו חכמים אומרים סתם חרמים לכהנים שנאמר כשדה חרמים לכהן תהיה אחותו ופרה שכתוב כל חרם קדש קדשים הוא לה' ללמדך שחרמים הלים על הקדשים קלים ועל קדשי קדשים וניתן לכהן כמו ששינוי במסכת ערביין אם נדר יתן את דמיו ואם נדבה יתן את שותבתו שאומדין כמה אדם רוצה ליתן בכהמ' זו להעלותה עולה שאינו חייב בה' רבי יהודה בן בתירה אומר סתם חרמים לבדק הבית שנאמר כל חרם קדש לה' וגו' וכשדה חרמים דורשו לדרשה ארזת ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה כמפרש הרי זה חרם לכהן : מה בין חרמי כהנים לחרמי שמים שחרמי שמים הקדש נפדין בשווייהם ויפלו חרמים לבדק הבית ויצאו הנכסים לחלוין וחרמי כהנים אין להם פדיון לעולם לא

ניתנים לכהנים כתרומה' ועל חרם כהנים נתבאר בספר מצות לא תעשה שהכתוב אומר לא ימכר ולא ינאל : ואחד המחרים קרקע או מטלטלין הרי אילו ניתנין לכהנים של אותו חרמי' בשעה שהחרים : תנו דבבן בפרק המקדיש שדרה חרמי' כהנים כל זמן שהן בכירה בעלים הרי הן הקדש לכל דבריהם שנאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה' נתנן לכהן הרי הם כחולין לכל דבריהם שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה וגם לדרשה זו יכול לפרשה האומר סתם

חרמים לכהנים : עוד שם שדה שוכה בה כהן אחר היובל וחרמה הרי זו מחרמת ויוצאה לאחיו הכהנים שנאם' לכהן תהיה אחותו מלמד ששדה חרמו לו כשדה אחותו לישראל שאם חרמו

תהיה מחרמת : מכל הכהן שדה חרמו והקדישה לוקח אפילו חרמה הלוקח בעלים הראשונים שחרמוהו הרי זה כשדה מקנה וחרמת ביובל לכהן שמכרה : אבל קרקע או מטלטלין של כהני' ולויים אין מחרמין אותן שהרי הוא אומ' בשדה כי אחותו עולם הוא להם ומטלטלין לוקשו לקרקעות כחרמים שנאם' מכל אשר לו משדה אחותו :

שנינו שם מחרים אדם מצאנו ומקדו ומעבדו ומשפחותיו הכנענים ומשדותיו מאחותו שנאמר מאדם ובהמה ומשדה אחותו אבל לא יחרים כל בהמותיו ולא כל עבדיו ולא כל מדר' שיש לו משאר מטלטלין שנאמר מכל אשר לו ולא כל אשר לו וכן לענין צדקה אמרו חכמים המכזבו אל יכזבו יותר מחומש ואף על פי כן אם יחרים כל נכסיו הרי הן מחרמים בין שהחרים לכהנים בין שהחרים לבדק הבית וכן ישנו בתוספתא וכל מי שהחרי' או הקדיש כל נכסיו או מכר לוקחין כל מה שיש לו ואפילו תפלין שבראשו כדפסקין בפרק שום חיתומים ואין צריך לומר כלי אומנותו וכגדיו הכל הקדש או חרם : שנינו בפר'

המקדיש שדרה חרמי' אדם כנו ונתנו ועבדו ושפתו העברים או שדה מקנתו הרי אילו אינם חרמין שאין אדם מחר' דבר שאין גופו שלו : המקדיש עבדיו ושפחותיו הכנענים או הקדיש לכהן עד והיו בהן עבדים הרי גופן קדוש לפיכך אסור ליהנות מהן עד שיפדו ואין הגזברים רשאין ליקח דמיהם מאחרים ולהוציאם לחרות אלא מוכרים אותן לאחרים ואחר' מציאין אותן לחרות אם רצו כרבנן דרבי בפרק השולח : אין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו כיצד היה לו פקדון ביד אחר וכפר בו ורש' שהוא אצלן אין חכמים יכולין להקדישו אבל אם לא כפר בו הרי הוא ברשות בעליו בכל מקום שהוא ויכול להקדישו כמו שמוכיה בפר' חספינה נבי החיא דאיתני קרי לפום נהו' בר'א במטלטלין אבל בקרקעות שגולה אחר וכפר בה אמר רב כפ' דבב' מצינא

אם יכול להוציאה כדיינים הרי זה יכול להקדישה אף על פי שעדיין לא הוציאה שהקרקע עצמה הרי היא ברשות בעליה : גרסינן בפרק מרובה וכפ' דבכא מציעא אמר ר' יוחנן גדל ולא גת' יאשוו הבעלים שניהם אין יכולין להקדיש דר' לפי שאינו ספ' מצו' כח א 25 i שלן

בקה' כס ועיקר' סליא ערכין דף כד

כך חסד' סג וככל הכהן הוקדשין דף כג

דף כח דלמל'

סג

כדף כח

סג ובפרק חן כי דף כ

כדף כח דרבי' חן תפיל' ער

דף כד

דף כח

בגמ' פרק השולח דף כח

סג כס חזקת רבב' תיעיל' דף כ

דף פח

דף ז

דף סח דף ז

הלכות הרמים

שלו זה לפי שאינו ברשותו וכן כל כיוצא בזה: בפרק האומר משקלי המשכיר בית לחברו וחזר והקדישו הרי זה קדוש ופקע השכירות ואם רב בו השוכר מעל: אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם כיצד אם אמר מה שתעלה במצודתי היום מן הים קדש מה שתוציא שדה זו פירות חרם לא אמר כלום: פסק רבינו משה שאף על פי שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אם אמר הרי עלי להקדישו הרי זה חייב להקדישו כשיבא לעולם משום נדר ואם לא הקדיש הרי זה עובר משום כל תאחר ומשום לא וכל אדם דברו ומשום ככל הווצא מפני יעשה כשאר נדרים כיצד האומר הרי עלי להקדיש מה שתעלה במצודתי היום מן הים הרי עלי ליתן לעניים כל פירות שתוציא שדה זו הרי עלי להחרימם או ליתן לשבויים כל שאשתכר בשנה זו וכל כיוצא בדברים אילו הרי זה חייב לעשות בהם מה שאמר כשיבאו לידו זה וכיוצא בו בכלל נדרי הוא ולא בכלל הקדשות וראיה לדבר שיהיה כדבר שאמר יעקב אבינו וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך ונאמר אשר נדרת לי שם נדר: ועוד אמרין בטמאת נזיר שהאומר לא אפטר מן העולם עד שאהיר נזיר שחייב לנהוג בניירות ואף על פי שעדיין לא ברד בביר הואיל ואמר שיודע ובניור חייב להנדר והוכיחא כחזראו לידן: תניא בפרק קמא דקידושין פיצד אמירתו לגבורה כמסירתו להדיור האומר שיהיה הקדש בית זה הקדש ואפילו כסוף העולם קנה ובנדויש לא קנה עד שיהיה: אמרין בפרק הוהב שאין פודין את ההקדש לא לא בקרקעות ולא בעבדים ולא בשטרות שנאמר ויסף המישיה כסף ערבך עליו והיה לריוסף בלל כסף פרט והיה לו חור וכלל בלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל ונפו ממנו יצאו קרקעות שאין מטלטלין יצאו עבדים שהקשו לקרקעות יצאו שטרות שאין גופן ממון:

דף כג
זכר אלו נדרים
פסח וכחך אף
על שן דקט

מה דהלכות קרבן
דף תי

דף כח

דף כד וזרע רבכל
וכר בתו סס נדה
תקן וכן תחת כח
יש כבוד דף כח

דף כד כל המוציא
דף כ

דף לו כל המוציא
במחל ריש סריקא
ג' ב'

בפרק נז

דף כט

מתבאר כהלכתו
קחו דף כד

הזה: תניא בפרק קמא דעבודת דרוח אין מקדשין ואין מעריבין ואין מזרימין בזמן הזה שאין לנו מקדש ברוחניו לחוק ארץ בדקו ואם העריך או הקדיש או החריס אם היה מה בועל דלת בפניה עד שתמות מאיליה וכן אם היו פירות או כסות או כלים בניחוי עד שירקבו ואם היו מעות או כלי מתכו שליכם לים המלח כדי לאבדם: מי שהחריס בזמן הזה מטלטלין סתם הרי אילו נתנים לכהנים הנמצאים באותו מקום שחל כדברי האומר סתם חרמים לכהנים טעם פסקו רב ועולה בפרק המקדש ואין הלכה כרבי יהודה שאומר סתם חרמים לבד הבית אבל אם החריס שדה בארץ ישראל סתם או שהחריס לכהנים אינה חרם שאין שדה חרמה נוגעת אלא בזמן שהיא נוגעת: חרמים קרקע לכהנים בחוצה לארץ ואפילו בזמן הזה הרי היא כמטלטלין בארץ ישראל ותנתן לכהנים כדמסקינן שם בסוף פרק המקדש שדורו במסכת ערכין:

הלכות תרומות ומעשרות קלג

ראשית

דנגד תירושין ויצהרך תתן לו מה ודגן תירוש ויצהר כמאל אדם ונדלו מן הארץ ויש להם בעלים שנ דנגד אף כל כיוצא בהן חייב בתרומות ובמעשרות והכרישין וישאש בלעז אף על פי שאינם מאכל אדם הואיל ואוכלין אותן בשני רעבון חייבין בתרומות ובמעשרות כדאיתא בירושלמי בפרק בתרא דהלה: הירקות אף על פי שהן מאכל אדם אינן חייבין במעשרות אלא מדברייהם לפי שנאמר מעשר תבואתך והירקות אינם ככלל תבואה ונראה לרבינו משה שהיה הדין בתרומת שהרי נאמר בה דנגד תירושין ויצהרך כל חרומה לאילו אבל תרומת ירק מדברייהם כמעשר: אין מפרישין תרומה ומעשרות מן הירק בחוצה לארץ ואפילו במקומות שאמר שפרישין בהן תרומה ומעשרות כמו שיתבאר: ואילו פטרין מן התרומות ומן המעשרות הלוקט והשכחה והפאה והפרט והעוללות אף על פי שעשר מהן כדי נאמר רבי אליעזר בן יעקב בפרק משוח מלחמה שאם עשה מוחן גורחן הוקבעו למעשרות ומפריש מהן תרומה ומעשרות אבל אם עשה גורח בעיר פטורין שהרי קול יש להם והכל יודעין שהם לקט או שכחה או פאה: ותבואה והזנים שלא הביאו שלישי פטורין מן התרומה ומן המעשרות ואומי יודע שהביאו שלישי בזמן שהוקעה ומצמחת כדאיתא בירושלמי בפרק קמא דמעשרות: וכן ההפקר שהיה קודם גמר מלאכה דוקא מוכח במסכת פאה שהוא פטור מן התרומה ומן המעשר אבל הזורע שדה הפקר חייב במעשרות ובתרומה דפקיד קמה חכה בהועבר והפריש ממנה תרומה הרי זו תרומה אבל אם דפקיד ממנה שכולים חכה בהן ועבר והפריש ממנה תרומה אינה תרומה כדאיתא בירושלמי בפרק קמא דמעשרות וכן כל המפריש מדבר שאינו חייב אינה תרומה וכן במעשרו: בפרק שלישי דהלה נתערב דבר שאין חייב בתרומה עם דבר שחייב בתרומה כגון ענבי עוללות כענבי בציר אם יש לו פירות אחרות מוציא על החייב לפי החשבון ואם אין לו אלא אילו מפריש תרומה ותרומת מעשר על הכל כאילו הכל חייב בתרומה ומפריש מעשר ראשון ומעשר שני לפי החשבון דבר דחייב ומוכיח בירושלמי שמתוכו הוא מפריש: תניא בתוספתא השכל שנתערב בחולין הרי זה אוסר בכל שהוא ואם יש לו פירות במקו אחר מוציא לפי החשבון ואם לאו קורא שם לתרומה מעשרות ותרומת מעשר ומעשר שבו ויעלה באחד ומאה: התרומה

כל המקדש דף כב

דף כג

דף כג כל המוציא

בריה חסל מעשרות
דף כג ובירא אליו סס
דף תח

דף סס חס ובירא
עומר כ

בירושלמי הלכות
דף סס

לתתן
בכב
דף תח

דף טג

דף טג עב

דף טג ג

דף טח עב וז'

דף עג

סס דף כט עב

כד דרמיו דף כט
עומר ח

בכר כחה חוליקין
דף כ"ה

התרומה ניתנת לכהן בין שטמא בין טהורה אפילו נטמא הדגן
או התירוש כולו קודם שיפריש הרי זר חייב להפריש ממנו
תרומה בטומאה ולינתה לכהן שנאמר ואני הנה נתתי לך את
משמרת תרומותי אחד תרומת טהורה ואחד תרומת טמאה
וטהורה נאכלת לכהנים והטמאה יהנו כשיריפתה אם הירד
שמן מדליקין אותו ואם היה דגן וכיוצא בו מסיקין את התנור
וכן תרומת מעשר אם נטמאת או נטמאת המעשר מפרישין
אותה בטמאה וניתנת לכהן ליהנות בשיריפתה וכל המפריש
תרומה גדולה או תרומת מעשר מכרך קודם שיפריש כדרך
שמברכין על המצות אין מוציין תרומה מן הארץ לחוצה לארץ
אפ"י טמאה ואין מביאין תרומה בחוצה לארץ לארץ כמו ששינו
במסכת שביעית ב"ו ואם הביא אותה מפריש כירושלמי בפרק
בבבא דהלה שהיא לא תאכל מפני שהיא טמאה מאדן העמי'
ולא תשרף שלא יאמרו דאינו תרומה שלא נטמאה שנשרפה
ולא תהוה לחוצה לארץ שלא יאמרו מוציין תרומה לחוצה
לארץ אלא מביחין אותה עד שתטמא טמאה ידועה לכל או
עד שיבא ערב פסח אם היתה חמץ תשרף תרומה גדולה אין
לה שיעור מן התורה שנאמר ראשית דגנך כל שחו ואפילו
חטה אחד פושרת ארץ הכרי מיהו לכתחילה לא יפריש אלא
כשיעור שנתנו חכמים וזמן הזה שהיא עומדת לשריפה מפני
הטומאה יש לו להפריש כל שחו לכתחילה וכמה היא שיעורה
שנתנו חכמים עין יפה אחד מארבעים ביבנות אחד מחמשים
עין דער אחד משישים וכירושלמי דתלמוד דורשו שמואל
לאסמכת"ז מזה המקרא זאת התרומה אשר תרימו ששית האיפה
מחומר החוטיין וששיתם האיפה מחומר השעורין שש' האיפה
שהיא חצי סאה תרימו מחומר חוטיין שש' האיפה חצי סאה
אחד משישים ואחרי כן שיבא הכתוב כדיבורו וכתב וששיתם
ולא אמר ששית לכתחילה לדרוש תן ששית שהיא חצי סאה
על ששיתם של שני החומרין הרי סאה וחצי לששים סאים
שהם אחד מארבעים ותניא

כתחית עב' כ"ד
המעשר סני דף ע"ב

דף ט"ז
דף ק"כ

בכר ראשית
הגו דף ק"ג

סם וכ"ף דתרומה
דף כ"ה

כ"ד דף ח"ב ע"ב וכן
י"ט תכחו כסירוס
דף כ"ה לעיל

פיר' ה' דתרומות
דף כ"ה ע"ב

ש' וממחצית בני ישר' תקח אחד אחו מן החמשי' כל שאת' אחו
ממק' אחד הרי הוא כזה :

בכר חמ' דתרומות
דף ח' ע"ב

במשקל ולא במניין לא באומר ותניא אידך
המוכ' משובח והמווד' משובח ממנו והשוקל משובח משלשתן

מוכר מאיזה משובח מאומד ועוד מדקאמר גבי שקל שלשתן
מכלל שיש שלשה מלכך שוקל ואומד הוא השלישי ומתרצם
שם בתרומה גדולה שלא נאמר בה שיעור באותה שנינו שאין
תורמין אלא מאומד ומפריש בדתו כמו אחד מחמשים

ומסיים במשנה במסכת תרומות פרק ראשון אבל תורם הוא
את חמני ואת המדוד ואת השקול ולא יתרום לא כסל ולא

בקופה מפני שמדתן ידוע' אבל תורם הוא בהם חציין או שלישין
ולא יתרום בסאה חצייה שחציה מדר' אבל תרומת מעשר אין
מפרישין אותה מאומד אלא מדקדק כשיעורה מפני ששיעורה

מפורש מן התורה לפיכך דבר שדרכו לימד מודד ודבר הנשקל
שוקל ודבר שאיפשר למנות מונה היה איפשר לשקול ולמדוד
ולמנות המוכר משובח מחאומד והמווד משובח ממנו והשוקל
משובח משלשתן :

המרבח בתרומה הואיל ושייר מקצת חולין הרי זו תרומה אבל
אם אמר כל הפירות האילו תרומה לא אמר

כלום והמכוין לתרום אחד ממש' ועלתה
בידו אחד מחמשים אינה תרומה : האומר

תרומת הכרי הוה לתוכו הלכה כרבנן שאומרים בפרק ג' אם

וחמה היא בכרין
דף כ"ב

דף ט"ח

דף כ"ב

דף כ

אמר בצפונה או בדרכו קרא שם חייב להפריש ממנו תרומתו
ואם לא ציין מקום לא אמר כלום :

התרומות והמעשרות אינן נוהגות מן התורח
אלא בארץ ישראל והבבאי' התקינו שיהיו
נוהגין אף בארץ שנקד מפני שהיא סמוכה
לארץ ישראל ורוב ישראל חולקין ושבין
שם וחכמים הראשוני' התקינו שיהיו נוהגין

כל היום ע"כ
התמימותי כרן ח'
דחלכות תרומות דף
ת"ל ויקחם בירל
כרן ד' רשביעית
דף ל"ג

אף בארץ מצרים ובארץ עמון ומואב מפני שהם סביבות ארץ
ישראל האמורה ככל מקום הן הארצ' שכבש אותך מלך ישראל
או שופט או נביא מדעת רוב ישראל והוה הנקרא כיבוש רבים

אבל יהוד מישראל או שבט או משפחה שהלכו וכבשו לעצמם
מקום אפילו מן הארץ שנתנה לאברהם אינו נקרא ארץ ישראל
כדי שיבחגו בו כל המצות ומפני זה חלק יהושע וביט דינו כל

ארץ ישראל לשבטים ואף על פי שלא נכבשה כדי שלא תהיה
כיבוש יהוד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו הארצות
שכבש דוד חוץ לארץ כנען כגון ארם נהרים וארם צוכה וכיוצא

בהן אף על פי שמלך ישראל הוא ועל פי בית דין הגדול הירי
עושר אינו כארץ ישראל לכל דבר ולא כהל' לכל דבר אלא
יצאו מכלל חוצה לארץ ולכלל ארץ ישראל לא הגיעו ומפני מה

ירדו ממעלת ארץ ישראל מפני שכבש אותם קודם שיכבוש כל
ארץ ישראל אלא נשאר בה משבעה עממים ואילו תפס כל ארץ
כנען לגבולותיה תחילה ואחר כך כבש ארצות אחרות הירי

כיבוש כולו כארץ ישראל לכל דבר והארצות שכבש דוד הן
הנקראין סוריא וכן תניא בסיפרי שאמר לו הקב"ה לדוד סמוך
לפליטי' שלך לא הורשתו ואתר' הולך

בכר חמ' דתרומות
דף ח' ע"ב

בהם כארץ ישראל ויש דברים שהיא בהם
כחוצה לארץ והקונר' ב"ד קרקע קקונה בארץ ישראל לעניין
תרומות ומעשרות ושבועיות הכל בסוריא מדברי סופרים : כל

שהחזיקו עולי מצרים ונתקדש קדושה ראשונית כיון שגלו
בטלה קדושתם שקדושה ראשונה קדושה לשעתה לפי שהיתה
מפני זה יבוש כלבד כדאמר רבי בפרק קמא דחולין שקדושה

לשעתה ולא קידושה לעתיד לבא וכן אמר רבי יוחנן במדרש
לית וגם רבי יהושע בן לוי אומר כן בכרשית רבא בפרשת
ויחי : כשעלו בני הגולה וחזקו בקמפת הארץ קדושה קדושה

שנייה העומדת לשעתה ולעתיד לבא כדתניא בסדר עולם
רבי יוסי אומר וחביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך
וירשתה וירשה ראשונה ושניה יש להם ושלישית אין להם

שהרי שניה לא פסקה : ואמר מר במסכת חולין בפרק קמא
הרבה כרכים ככשום עולי מצרים ולא ככשום עולי בבל
לקדשם בשניה כדי שיממנו עניים עליהם בשביעית פירוש

להשכיר עצמם לחרוש ולזרוע ולהטול לקט שכח ופאה ומעשר
עני : ורבי הקדוש התייר בית שאן מאותן המקומ' שלא החזיקו
בהן עולי בבל ופטרם מן המעשרות : גרסין כירושלמי
דשביעית משגלו נפטרין וכשעלו בימי עזרא קבלו עליהם חיוב

פ"ח דהלכות תרומות
דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

דף תכ"ט

פ"ח דהלכות תרומות
דף תכ"ט

דף ט"ז

דף כ"ב

כ"ד דף ח"ב ע"ב
בכר יעקב דף פ"ב

דף ט"ז

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

דף כ"ב

הלכות תרומות ומעשרות

מצורת התלוות בארץ בזמן בית שני וכן ישנו בירושלמי...
דשכיעור פרק ששי ויעשו כל הקהל חשבים מן השבי וגומ'
סוכת כי לא עשו סוכה מימי יהושע בן נון ולמה יהושע בן נון...
פגם והתוב בכבוד צדיק בקבר מפני כבוד צדיק בשעתו הקיש...
ביאתן כימי עזרא לביאתן כימי יהושע מה ביאתן כימי יהושע...
פשוט היו נתינתו אף ביאתן כימי עזרא פטורי היו ונתחייבו...
רבי יוסי ברבי חנינא אומר מדברי תורה נתחייבו שנאמר אשר...
ירשו אבותיך וירשתה מקיש וירשתך לירשת אבותיך שתהיה...
בן התורה והשיבך והרבך מאבותיך מה אבותיך פטורים היו...
ונתחייבו אף אתם הייתם פטורים ונתחייבתם אבותיכם לא...
היו עליהם עול מלכות ולא נתחייבו ואתם אף על פי שעליכם...
עול מלכות נתחייבתם אבותיכם לא נתחייבו עד לאחר כיבוש...
והילוק ואתם כיון שנכנסתם נתחייבתם אבותיכם לא נתחייבו...
עד אחר שקנו כולרר ואתם ראשון ראשון קנה ונתחייב רבי...
אליעזר אומר מאיליהם קבלו עליהם תרומות ומעשרות שנאמר...
ובכל זאת אבותיכם אמנה וגומ' פירוש זה מקרא כתוב בסוף...
עזרא וכתב שם בכורים וחלות תרומות ומעשרות דמשמע שכל...
את קבלו עליהם מדעתם בכרית שכרתו עד כאן הירושלמי...
וכתב רבי יצחק גראה לג שבוה נהלקו דרבי יוסי ברבי חנינא...
אות ליה קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא...
אמרה קדושה ראשונה היה מתחייב מן התורה ראשון ור' אלעזר...
כבר לה לא קדשה לעתיד לבא וגם לא הוטל עליהם לקדש...
אלא מאיליהם קיבולו עליהם לקדש ומיחו כיון שקדשו קדשו כן...
התורה וכמו שקדשה ראשונה לא הייתה אלא לשעתה כך...
קדושה שנייה לשעתה כרבנן ברבי יוסי ובמקומות אחרו מכאי...
בירושלמי מאיליהם קבלו לומר שתרומה בזמן הזה דרבנן...
כי הוויא דמכסרן תרומות שהבאתי

דף לז עב

דלעיל

כרית ביהרר

דף ח עב

דף לז עב

דף כז עב

דף יב

דף כז עב

במסכת ט

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

שלא לעשות כתרומות וארץ אבל בקולות הל' כוונ' אף בהל'...
כגון אוכל והולך ואחר כך מפרשו וקולות אחרות המפורשות...
שם בפרק עד כמה / חוצה לארץ שאמרנו שתרומות ומעשרות...
נוהגות זהו בכבל ומצרי יעמק ומאוב מטעם שבארנו למעלה...
אבל לא בשאר חוצה לארץ ובירושלמי דחלה גרסין אמר רבי...
יוחנן רבותי שבגולה היו מפרשים תרומות ומעשרות עד שבאו...
הדוכים ובטלים מאן אינאו דוכים רב זעורא אמר תרגומי...
רב יהודה בשם שמואל אומר חלת חוצה לארץ ותרומות חוצה...
לארץ אוכל והולך ואחר כך מפרשו רבי אבא בשם שמואל אמר...
לא חשו אלא לתרומה גדולה דגן ותירוש ויצהר רבי שילא אומר...
בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה גדולה והירקות אפילו...
לתרומה גדולה לא חשו דתני איסי בן יהודה מעשר לירקות...
מדבריהם פורא אמוראין אילו מפרשים היאך היו עושין קודם...
שכטלים : אלוהי הארץ שהחזיקו בה עולי מצרים מרקם שהיא...
במזרח ארץ ישראל ורקם כמורה עד הים הגדול מאשקלון שהיא...
לדרום ואשקלון כדרום עד עכו שהיא בעפון ועכו בצפון...
מקצתת היר מה' ד' מעכו לכיב כל הארץ שהיא על ימינו...
שהיא מזרח הדרך הרי היא בחזקת חוצה לארץ שמארת משום...
ארץ העמים ופטורה מן המעשר ומן השביעית עד שיועך לך...
שאותו מקום מארץ ישראל שרצוהה מארץ ישראל ויצארה שם...
כדאיא בפרק קמא דגישון ובמסכת עד כייב לפיכך כל הארץ...
שעל שמואל שהיא במערב הדרך הרי היא בחזקת ארץ ישראל...
ושתורה משום ארץ העמים וחייבת במעשר ובשביעית עד...
שיודע לך שהיא פטורה שאותו מקום חוצה לארץ וכל ששופע...
ויורד מטורי אמנוס ולפנים ארץ ישראל ומטורי אמנוס והחוף...
לצד המערב חוצה לארץ שהיא התחתון משפע למזרח ולמערב...
והעליון משפע מצפון לדרום וכראשו קפולויא כך פירש...
רבינו יצחק ומיסין שבין רואין אותם כאילו חוט מתוח עליהם...
מטורי אמנוס ועד חבל מצרים מן החוט ולפנים ארץ ישראל...
מן החוט והחוף חוצה לארץ : מטורי אמנוס הוא אמנה כדגרסי...
בירושלמי לכשיגיעו הגלילות לטורי אמנוס הם עתידו...
לומר שורה שנאמר תשורי מראש אמנה : מהיכן החזיקו עולי...
בבל מכיב ולפנים לצד מזרח מכיב והחוף עד אמנוס ועד...
חבל מצרים לא החזיקו בו וכיב עצמיה לא החזיקו בו :...
כדאיא בירושלמי דמסכת דבאי : איזוה סוריא מארץ...
ישראל ולמטה כנגד ארם נהדים וארם צובר כל יד פרת...
עד בבל כיון דמשק ואחלב והין ומנבכ וכיוצא בהן עד...
שנער וצהר הרי הויא כסוריא אבל עכו מקצתה בחוצה...
לארץ באשקלון ומקצתה בארץ כדמסכת בירושלמי וכן תחומי...
ארץ ישראל : גוי שקנה בקרקע בארץ ישראל לא הפקיעה...
מן המצורת אלא הרי היא בקדושתה לפיכך אם חזר ישראל...
ולקחה ממנו אינו כיבוש כייב יחיד אלא מפרשי תרומות...
ומעשרות ומכאי כיכורים והכל מן התורה כאילו לא נמכרת...
לגוי בעולם ויש קניין לגוי כסוריא להפקיע מן המעשרות...
ומן השביעית גרסינן בפרק קמא דבמזרח אמר רבי יוחנן...
פירות הגוי שנדלו בקרקע שקנה בארץ ישראל אם נגמרה...
מלאכתן ביד גוי ומרחן הגוי פטורין מכלום שנאמר דגנך ולא...
דיגון גוי וכתב רבינו שמשך דשמואל אפילו מדרכן פטורין...
בתבואה דגוי בזמן הזה הואיל ואף בתבואות ישראל אין שם...
חייב מן התורה לרבנן דרבי יוסי והוי...
במחזיק פיק רבי דגורנין משו בעלי כיסין בניו שלקח מישר...
וכן כתב טורי רבינו יהודה וכן הלכה : ואם...
לקיין ישראל אחר שבתלשו קודם שתגבר מלאכתן ונמרון ישראל...
חייבין בכל מן התורה ומפריש תרומה גדולה ונותנה לכהן...
ותרומת מעשר ומכרה לכהן ומעשר ראשון ודאי הוא שלו מפני...
שהוא אומר ר' לוי במעשר ולכהן בתרומה מעשר אבי באיתו מכת...
איש

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

דף כז עב

איש שאין אתם יכולין ליטול כמנו כלום ומפני מה לא יתן תרומת מעשר לכהן כתרומה גדולה לפי שנא בתרומות מעשר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר וגו' אבל שאתה לוקח מישראל אתה מפרוש ממנו תרומת מעשר אבל שאתה לוקח מן הגוי אין אתה נותן לכהן תרומת מעשר שהפריש ממנו אלא מוכרה לכהן ולוקח דמיה ודוקא לוקח מן הגוי אבל לוקח מישראל אמרינן בפרק הפועלין עשר מעשר ואכלת ולא מוכר תבואת דרעך ולא לוקח ומעמידה רבינו יצחק בר רבי מרדכי כשלקח מישראל קודם מירוח כמו שיתבאר בהלכות מעשר אבל בלוקח מן הגוי קודם מירוח אין חשוב לוקח להפטר מאחר שאין קניין לגוי בארץ ישראל להפקיעה מן המעשר : אמנם בירושלמי דרמאי נחלקו אמוראי אליבא דרבי יוחנן ואליבא דרבנן איש קניין לגוי או אין קניין : אבל אפילו לפירוש דכינו יעקב שמעמידה בלוקח לאחר מירוח אבל לוקח קודם מירוח ורעך קרינא ביה אין חילוק בין ישראל לגוי שמכר לגוי פירותיו קודם שיבאו לעונת מעשר ומתן הגוי פטורין מן התרומה ומן המעשרות ואם אחר שכאו לעונת המעשרות אף על פי שנמכר הגוי חייבין בכל מדבריהם וכן גוי שנמכר פירות ישראל הואיל ודיננו כיד גוי אינן חייבין בתרומה ומעשר אלא מדבריהם : מכר הגוי לישראל פירות מחוכרין אחר שכאו לעונת המעשרות ומתן הגוי ברשות

קף פח
צ"ח ס"ח כ"ח ת"ח
לוקח כסיתן קלה
דף ת"ח ע"ב

ס' הלוקח מן הכותל
קף כ"ד ע"ב
כ"ח דל"ט

ישראל אינם חייבים בתרומה ומעשר אפילו מדבריהם הואיל זכאו לעונת המעשרות ברשות הגוי ומכרן הגוי אף על פי שחן ברשות ישראל : וזו היא תקנה גדולה לדרים בארץ ישראל בזמן הזה ליקח מתבואת הגוי אחר שנמכר בו אפילו מתבואת ישראל אין שם חיוב לא מדרכנן לרבנן דרבי יוסי ושל גוי פטור לגמרי ואין להחמיר ולומר שגויים גזולי קרקע הם וקרקע איבה גזולת שהיא קנאוס כביבשו ואף על גב דחיישינן בפרק לולב הגזול כענין הושענא יש לחלק שהיו ישראל מרובים והיו להם יקרקעות והיו גזולי ומאנסיין מהם וגם היו הגוים יותר אנסיים ממה שהם עכשיו ומה שאומר בפרק הקומץ גבי טבל שנתערב בחולין לך וקח מן הגוי ועשר עליו דקסבר יש קניין והוה ליה מן הפטור דאורייתא על הפטור דאורייתא ומדבריה חייב שמא יסובר נתקדשה כראשון לעתיד לבא כר' יוסי מאחר שבתבואות ישראל חייב מן התורה החמירו בתבואות גוי מדבריהם כן

דף י
דף כ
דף כ

כתב בספר התרומה : לדרבי רבי בפרק הגזול והלכה כמותו מחבירו אמר שותפו הגוי חייבת בתרומה ובמעשרות כיצד ישראל וגוי שלקחו שדה בשותפות אפילו חלקו השדה בקמתו ואין צריך לומר אם חלקו גדיש והי טבל וחולין מעורבין זה בזה בכל קלח וקלח מחלקו של גוי אף על פי שמדוח הגוי וחייבין מדבריהם : כדא בארץ ישראל שהמעשרות שם של תורה ובשל תורה אין ברירה אבל אם לקחו שדה בסוריא הואיל והמעשר שם מדבריהם אפילו חלקו הגדיש של גוי פטור מכלום דבסוף ביצה פסקין הלכה כרבי אשעיא דאמר דבדרבנן יש ברירה מכלל דבשל תורה אין ברירה : ורבי יצחק פוסק כרבי איעזר בן יעקב שסובר אף בשל תורה יש ברירה בפרק הפרה ככבא קמא גבי המדולח מים מן הכור הילכך הלכה

כ"ח בספר התרומה
דף ח' והלכה כמותו מחבירו
דעובדין דף ט"ז

כ"ח דרבי יצחק
פוסק כרבי איעזר בן יעקב
תורה יש ברירה בפרק הפרה ככבא קמא
גבי המדולח מים מן הכור הילכך הלכה

כ"ח דרבי יצחק
פוסק כרבי איעזר בן יעקב
תורה יש ברירה בפרק הפרה ככבא קמא
גבי המדולח מים מן הכור הילכך הלכה

שחזוקו עולי בכל ואפילו בימי עזרא אינר מן התורה אלא מדבריהם שאין לך תרומה של תורה אלא בארץ ישראל וכומן שהיו כל ישראל שם שנאמר כי תבאו ביאת כולכם כמו שהיו בירושלם ראשונה וכמו שהן עתידים לחזור בירושלם שלישית לא כמו שהיו בירושלם שנייה שהיתה בימי עזרא שהיתה ביאת מקצתן לפיכך אינה מן התורה כענין שאנו אומרים גבי הלח פרק שני דתלמוד וכן נראה לו שהוא הדין במעשרות שאין חייבים עליהם בזמן הזה אלא מדבריהם כתרומה

דף כ

כ"ח דף ח'
כ"ח דף ט'

דף כ

דף ק"כ

כ"ח דף ח'
כ"ח דף ט'

עד כאן דבריו : וראינו נראה מדאמרינן בפסחים ובבבלי גבי קופות הנח לתרומה מתבואת ישראל בזמן הזה מדרכנן ואינו אומר קסבר במשמע שסובר שכל הלח ועוד שנחלקו ר' יוחנן ור' יוסי לקוש בפרק הערל אליבא דרבנן דר' יוסי משמע דסבירא להו שכל הלכה כדרייקין בפרק אילו קשרים מדמתרין לה אליבא דר' יהודה וכן סבירא ליה נר' יוחנן הוה תרומה דרבנן לרבנן והלכה כמותו לגבי ריש לקיש וכן פוסק דבי יצחק רק שאומר שבימי עזרא היתה מן התורה : ק ל ד

דף מ ע"ב

דף ל

דף ל

כ"ח ס"ב
דף י"ג

כתב ונאמת בני ישראל את המעשר וגו' ארת תרומת ה מעשר מן המעשר מכאן שמצות עשה על הלוי שמן המעשר שלוקח מישראל שיתן אחד מעשרה לכהן : ויש רשות לישראל להפריש אותה וליתנה לכהן ויתן המעשר ללוי אחר שהפריש ממנו תרומתו כדאמר ר' יוסי בפרק דתרומות ירושלמי זבא אלעזר בן גומל בפרק כל הגט : ישראל שהפריש מעשר ראשון כשהוא שכולין קודם שירוש ויפריש ממנו תרומה ונתנו ללוי אין הלוי חייב להפריש ממנו תרומה גדולה אחר שירושנו

דף י

אלא תרומת מעשר כלכד כדאיתא בפרק כל שיען ובמסכת זבחות : אבל אם דש ישראל והפריש מעשר מן הרגן קודם שיפריש תרומה גדולה ונתנו ללוי חייב הלוי להפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר מאחר שנעשרה וכן נתחייב בתרומה גדולה שנאמר ראשית דגבך : תניא פתח דתריומות בתוספתא ומביאה בפ"ק דביצה ב' לוי שלקח מעשר שכולין לא יתן תרומתו לכהנים שכולין אלא קונסין אותו לרוש ולזרות היתן לו מעשר מן המעשר מן הדגן ואין חייב ליתן לו מעשר מן התבן ואם הפריש תרומת מעשר שכולין כמו שנתנו לו הרי זרה כותש ונותן לכהן ארת חזרע וארת התבן ומפני מה קונסין אותו לכתוש מפני שלקח המעשר שכולין והפקיע ממנו תרומת גדולה תניא בסוף תוספתא דתרומות תרומת מעשר שהיה בה אחד משמנו

דף ס

בשמינית מוליכה לכהן פחות מכאן אינו משפל בה להוליכה אלא משליכה לאור ושורפה בין ובשמן אפי' כל שהו מוליכה לכהן וכלכד שתורה תרומת מעשר ודאיתא ושהורה אבל אם היתה שמה או שהיתה של רמאי אם אין בה כשיעור אינו משפל בה אלא שורפה : אין תורמין תרומה גדולה אלא מן המוקף דכתיב והירמתם ממנו תרומת ה ממנו מן המוקף כדתניא בספרי ומקרא הוא בתרומת מעשר ואינו בא ללמד על תרומת מעשר שהיא אינר צריכה

כ"ח דף ט'

כ"ח דף ט'

כ"ח דף ט'

כ"ח דף ט' : מוקף ולא בא ללמד אלא על תרומה גדולה דכתיב דף ט' : וכן מפרש בירושלמי כיצד היה לו חמשים טאה בכית אחד וחמשים טאה בכית אחר לא יפריש מחמת מהן שתי טאים על המאה שנמצא מפריש תרומתו ממקום זה למקום אחר ואם הפריש שלא מן המוקף תרומתו תרומה : תניא בתוספתא פירות המפוזרין בתוך הכית או שתי מגורו שבכית תורם מאחת על הכל : שקי תבואות ועיגולי דבילה וחביות של גזוגרות אם היו בהקפה אחת תורמין מאחת על הכל חבית של יין שלא סתם פיהם תורם מכל אחת ואחד נכתמו תורם מאחת על הכל : ואמרינן בפר' האשה ר"ב שבשבת ובימים ספ' מעו' כ"ח ג' 25 iii טובים

כ"ח דף ט'

כ"ח דף ט'

דף כ

כ"ח דף ח'
כ"ח דף ט'

כ"ח דף ט'

כ"ח דף ט'

כ"ח דף ט'

כלאים בחבירו לא יתרום מהו על זה אפילו מן היפה על הרעה
 וכל שאינו כלאים בחבירו תרום מן היפה על הרעה אבל לא
 מן הרעה על היפה ואם תרום מן הרעה על היפה תרומתו תרום
 חוץ מן הזונקין על החשיק מפני שאין הזונקין מאכל אדם ואמר
 מר מביין לתרום מן הרעה על היפה שתורמתו תרומה שנאמר
 ולא תשא עליו חטאת בהרימכם ארץ חלבו ממנו הוא אם לא
 תרומו חלבו ממנו תשא עליו חטאת ואם אינו קדוש נשיאות
 חטא למה: שנינו בפרק ראשון דתרומות אין תורמין מדבר
 שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולא מדבר
 שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו וטסיוס ברי
 כספרי שנאמר כדן מן הגורן וכמלאח מן היקב מן הגמור על
 הגמור ואם תרום תרומתו תרומה ותניא בתום מאימתי תורמין
 את הגורן מטיבבורי כבר מקצת תרום מן הככור על שאינו
 ככור: הכנים שבולין לביתו לעשותם מלילות הרי זה תרום מן
 השבולין: מאימתי תורמין את הגת משהלכו בה שתי וערב:
 מאימתי תורמין את הזנים משיטענו: שנינו בפרק שני
 דתרומו אין תורמין מן הטחור על השטן ואם תרום תרומתו תרום
 באמת אמרו כלומר הלכה למשרד מסבין שעגול של דבולת
 שנשטא מקצתו תורמין לכתחילה מן הטחור שבו על השטא
 שבו ולא העיגול בלבד שהוא גוף אחד אלא אפילו אגודת של
 ירק אפילו ערימה של חטין שנשטאת מקצתה תורמין מהטחור
 שכה על השטא שכה אבל אם היו שני עיגולין או שני אגודות
 או שני ערימות אחת שטאה ואחת טחורה בצורה לא יתרום מן
 הטחור על השטא: שנינו שם ומכאן בהאשה רבה אין תורמין
 מן השטא על הטחור ואם תרום בשונג תרומתו תרומתו במזיד
 לא יתיקן את השירים וחש שהרים תרומה ויחזור ויתרום לדברי
 רב נתן בר השעיא בפ' האשה רבה ורב חסדא חולק שם ואומר
 אינה תרומה כלל ואין זה דומה ליון וחומץ שהן שני שמורין
 ולכך בשונג אינה תרומה ואף על פי ששם במזיד תרומתו

בפ' דתענית דף
 ה' ובבב' התוכר לית
 הסביב דלי צביה
 תרומות

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

תרומה ויחזור ויתרום מן הענינים ומן הזנים הראשונים
 בדיעבד והאוכלת חייב עליה כשאר תרומות גמורות אבל
 השנייה לא: אין תורמין חומץ על היין ואם תרום בשונג אינה
 תרומה במזיד תרומתו תרומה אבל תורמין יין על חומץ
 ותניא בפרק הספינא לרבין דרבי שהיון וחומץ מין אחד הן
 לענין תרומה ומעשר ואף על פי שבידשלו פוסק כרבי סבל
 מקום מודה רבי שאם תרום ככר תרומתו תרומה דמן התורן הוה
 מין אחד ולא שנים כך

כתב רבי שמשון: היה
 בלבו לתרום חומץ על
 חומץ ובמצא החומץ שתרום יין אינה תרום:
 שנינו בפ' התורם הכיור של יין על היין
 ובמצא חומץ אם נודע שהייתר חומץ עד שלא תרומתו אין
 תרומתו תרומה ואם אחר שתרום חומצתו הרי זה תרומה ואם
 ספק תרומה ויחזור ויתרום: וכן שנינו בבבב' תרומות התורם
 קישות ובמצא חומץ מרה אביסח ובמצא חומץ סרוחה תרומה ויחזור
 ויתרום בפני שהיא ספק אוכל כראיתו בירושלמי ובהאשרה
 ר'בה מפרש דרתם שונג קרוב למזיד הוא דאיבעי למיטעמיה
 הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה ואין חייבין עליה חומץ
 וכן השנייה כיצד נפלה אחת מהן לתוך חזולין אינה מדמעת
 נפלה שנייה למקום אחר אינה מדמעת נפלו שתיהן למקום
 אחד מדמעות בקטנה שבשתיהן: תניא בפרק הסוכר פירות
 ובקידושין בפרק בתרא הבדוק את החבית והניחה להפריש
 תרומתה על אחרים עד שתעשה כוללת תרומתו ויין לכהן
 לאחר זמן כדקה ומצאה חומץ מעת שברקה תחלה עד שלשה
 ימים ודאי יין וכל יין שחשב באותן הימים שתורמתו שלו
 בחבית הרי הוא מתוקן מכאן ואילך כפס' ועיך להפריש תרום
 שנייה כך מפרש שם רבי יוחנן: ורבי יהושע בן לוי אמר כל
 שלשה ימים קודם כדיקה אחרונה ודאי חומץ משם לבפרע
 ספק והיא תרומה ויחזור ויתרום ורבינו יעקב תופס עיקר כרבי
 יהושע בן לוי בכל מקום ורבינו יעקב תופס עיקר כרבי
 כהן כרבי יוחנן הלכה למעשה דהא דרומא משימה דר' יהודה
 בן לוי סוברין כרבי יוחנן: וכן רבא בפרק בתרא דעו' ובפרק
 המוכר פירות משמע שסובר רבי יוחנן ריחיה הלא ועמיהו
 חמרא חמרא ומכרכין עליו כזרא פרי הנפן: בסוף פר' ג' דג' ט' יין
 אמר כג' פרקים צריך לבדוק ארץ היין שהניחו להפריש עליו
 שמה חומץ ואילו הן בקידום של מוצאי חמץ וכו' וצאת סכר
 וכשעת כניסת מים לבוסר פי' שהבוסר יש בתוכו להחליחית ותנן
 גמי בכסל שביעית הבוסר משהביא מים אוכל בו פתו בשד יוין
 מגתו כפרישין עליו כהזקת שהוא יין ארבעים יום: קל ה

דף פ ד

ריס ס' דתרום
 דף ח' על השטן
 בפ' דף ט' ע"ב

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

תרומה כאן קנסו מפני שטמא אינו ראוי
 לאכילה כלל כך פירש רבינו יצחק שנינו
 בפ' ראשון אין תורמין מן הלוקט ומן השכח
 ומן הפאה ומן ההפקר ולא ממעשר ראשון שנמלח תרומתו ולא
 ממעשר שני והקדש שנפרד ולא מן החיוב על הפטור ולא מן
 הפטור על החיוב ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר
 על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ולא
 מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ ולא מפירות הארץ על
 פירות חוצה לארץ ואם תרום תרומתו תרומה: אומר' בית הלל
 בפרק ראשון שאין תורמין שבולין על חטין חיתים על שטן
 וענינים על יין ואם תרום אין תרומתו תרומה גזירה שלא יטריח
 הכהן לכתוש ולרדוק אבל תורמין שמן על זתים הנכבשין חוץ
 על ענבי לעשותם צמוקין הא למה זה דומה לתרום שני מינין
 שאינם כלאים זה בזה מן היפה על הרעה: ובפרק שני שנינו
 וכן תורמין מזיית שמן על זית ככש אבל לא מזיית כבש על
 זית שמן מין שאינו מבושל על המבושל אבל לא מן המבושל
 על שאינו מבושל מן הצלול על שאינו צלול אבל לא מן שאינו
 צלול על הצלול וכחולין אם תרום תרומתו תרומה: גרסין
 בירושלמי אמ' רבי יוחנן מיהלפא שיטתיה דרבי יהודה דאיירי
 למעלה מוארת המשנה שכאן משמע שיון שאינו מבושל טוב
 יותר ובפרק בתרא שנינו שרבי יחודר מתיר לבשל יין של
 תרומה מפני שמשביחו ומתירין רבי אליעזר כאן בכהן וכאן
 בבעלי פירוש המבושל טוב להתקין ולכך הותר לכהן לבשל
 אבל בעלים עדיכי לתרום מן היפר ושאינו מבושל טוב יותר
 לשתיה: שנינו בפ' קמא אין תורמין שמן על הזנים הנכשתי
 ולא יין על הענינים הנדרכות שזו דומה לתרום מדבר שנגמרה
 מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ואם תרום תרומתו

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

ממצות
 מעשרתה מן הנשאר והוא הנקרא מעשר ראשון
 ונותנו ללוי בין זכרים בין נקבות שנאמר כי ארץ מעשר בני
 ישראל אשר ירימו לח' וגו' ובאמר ולבני לוי ונה נתתי את כל
 מעשר בישראל ומותר לאוכלו כטומאת ונאכל לזרים שאין בו
 קדושה כלל וכל מקום שנאמר במעשר קדש או פדיונה אינו
 אלא מעשר שני וסנין שמעשר ראשון חולין שב' בהרימכם את
 חלבו ממנו ונחשב לזנים כתבואת גורן וכתבואת יקב ואכלתם
 אותו בכל מקום פידוש אף בבית הקברות מה גורן ויקב חולין
 לכל דבר אף מעשר ראשון שניטלה תרומתו חולין לכל דבר:
 לזים וכהנים כפרישין מעשר ראשון כדי להפריש ממנו תרומת
 מעשר וכן הכהנים כפרישין שאר תרומות ומעשרות לעצמן
 ולפי שהכהנים נוטלין מן הכל יכול יאכלו פירותיהן בטבל
 תלמוד לומר כן תרימו גם אתם דרשו רבותי
 ככפרי על פי הקבלה אתם אילו הלוים
 גם אתם לרבות את הכהנים: אכריין
 ספ' מצו' כה' ד' 25 iii בירושלמי

בב' דתענית דף
 כ' כל הסוגי' תכנין
 חתומות התול לר'
 דתענית דף ט ע"ב

בב' דתענית דף
 ט ע"ב

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

דף ט ט

ברל קרן דף כ'
 ב' דתענית
 דף ט ע"ב

ס' כ"ד
 ס' כ"ג

הלכות תרומות ומעשרות

כה דף כו עב

בירושלמי דמסכת מעשר שני אין מוציאין המעשר מיד הלויים שנאמר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר וגו' וכן כל בתבות כהונתו אין מוציאין מכהן לכהן כדאמר בפרק הדרוע ועודא קנס את הלויים כומנו שלא יתנו להם מעשר ראשון אלא יתנו לכהנים כדאמר בפר' יש מותרות לפי שלא עלו לירושלם עמו ומפני כך שנינו בפרק אהרן דטוטר שיוחנן כהן גדול ביטל הידיו של המעשרות: תניא בפרק הדרוע האוכל פירותיו טבליים וכן הלוי שאכל מעשר בטבלו אף על פי שהן חייבין מיתה לשמים אין משלמין המתנות לבעליהן שנא' אשר ירימו לה' אינן להם כלום עד אשר ירימו אותם: ובהצטרף לארץ מותר לאדם להיורט אוכל וזהו תחילת ואחר כך מפריש תרומות ומעשרות: מעשרין ממקום זה על מקום אחר ואין צריך לעשר המוקף ואפי' תרומות מעשר שנינו במסכת ביכורים שאינן צריכין מוקף אבל אין מעשרין ממין על שאינו מינו ולא מן החיוב על הפטור ולא מן הפטור על החיוב ואם עשר אינו מעשר: כל שאמרו בתרומה אין תורמין מזה על זה כך במעשר אין מעשרין מזה על זה וכל שאמרו בתרומה אם תרם תרומתו תרומ' כך במעשר אם הפריש מעשרותיו מעשרות וכל שהוא פטור מן התרומה פטור מן המעשר וכל התרומה מעשר כי בכל עניינים אילו משפט אחד להם: אין מעשרין אלא מן המוכהר שנאמר בהרימ' את חלבו ממנו וחשב וגו' כשם שמעשר שפרישין הלויים מן החלב שבו כך מעשר שפרישין ישראל מן הגורן ומן היקב מן החלב שבו: אין מעשרין באומר אלא במדר' או במשקל או במנין וכל המדקדק בשעור הרי זה משובח והמברר במעשר פירותיו בתוקפין ומעשרותיו מקולקלין שהרי הטבל מעורב בהן: תניא בתוספתא העושה כל המצות צריך לברך לפיכך המפריש מעשר זה מברך תחילה כדרך שמברך על כל המצות וכן מברך על מעשר שני ועל מעשר עני ועל תרומות מעשר ומברך על כל אחד בפני עצמו ואם הפריש הכל זה אחד זה מיד ולא סח בינתיים כול'ן בברכה אחת ומברך להפריש תרומות ומעשרות כדתי' ר' חייא בירוש' דבמאי וכן בתוספתא: אינו חייב להפריש מעשר מן התורה אלא הגומר פירותיו לאוכלין לעצמו אבל הנותר למוכר פטור מן התורה וחייב מדרביה וכן הלוקח פטור מן התורה שנאמר עשר תעשר ואכלת ולא מוכר תבואת זרעך ולא לוקח ומפריש רבינו יעקב ורבינו משר' במדר' דבנים אמורים כשלקחן אחר שנגמרה מלאכתן ביד המוכר אבל נגמרה ביד הלוקח חייב לעשר מן התורה ורבינו יצחק ברכי מרדכי מפרש להפך דאדרבה כשלקחן אחר שנגמרה מלאכתן ביד המוכר כיון שהל' עליו שם טבל ברשות המוכר שוב לא יפקע אבל לוקח שלקחן קודם שנגמרה מלאכתן למעשר הוא פטור מן התורה וצריכין להלקח בין לוקח מישראל ללוקח מגוי כאשר בארנו מפני שמוכר בפרק קמא דביכורות שלוקח מגוי קודם מירוח מתחייב מן התורה: פירות שאינן ראויין לאכילה בקטנן כגון בוסר וכיוצא בו אין חייבין במעשר עד שיגדלו ויעשו אוכל שנאמר מדוע הארץ מפרי העץ עד שיהא פרי וכן התבואה וקטניות שנאמר עשר תעשר ארץ תבואת זרעך עד שתעשר תבואה זו היא עונת המעשרות וקודם שתניע התבואה והפירו' לעונה זו מותר לאכול מהם כל מה שירצה וכל דרך שירצה פירות שהם ראויין לאכילה בקטנן כגון הקשואין וכיוצא בהן שאין מניחין אותן לא כתי' להוסיף בגופן בלבד אבל הן ראויין

דף קל

דף פו

דף תז ותח

דף קל

פ"ב דף פה

בכבדו מרסח קריה' דף

פה דכריות

דף כו עב

פה דף כ"ד ע"ב

לענין

בח' ס"ב

תנחומין

דף י"ב

פרק תמא דמעשר'

דף ט"א כל המנוה

מתחילה לאכילה הרי אילו חייבין במעשר בקטנן שמתחילת וציאתן באו לעונת המעשרות איהו עונת המעשרות משנינו הפירות להורע ולהצמח הכל לפי מה שהיה הפרי כדכפרש בירושלמי ושעור זה בותים ובתבואה משיביאו שלישי ושאר כל הפירות מפורשות בפרק ראשון דמסכת מעשרות כל אחד לפי עניינו: וכפ' חמישי שנינו לא יסכרו אדם פירותיו משבאו לעונת המעשר' למי שאינו נאמן על המעשרות ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית: ואם בכרו נוטל את הביכור ומוכר את השאר: פירות שהגיעו לעונת המעשרות ונחלוש ועדיין לא נגמרה מלאכתן כגון תבואה שקצרו ורשה ועדיין לא מירחה מותר לאכול ממנה עראי עד שתגמר מלאכתה ומשתגמר מלאכת אסור לאכול ממנה עראי: וכפר' בירושלמי בלא כגומר פירותיו למוכר בשוק אבל אם כוונתו להוליכן לבית הרי זה מותר לאכול מהן עראי אחר שנגמר מלאכתן עד שיקבעו למעשר: ואחד מששה דברים קובעת למעשר וכולן מפורשין יחד בירושלמי ומעשרות פ' ואילו הן הבית והלוקח והמלח והאשה והתרומה והשבת ואמרינן בסוף פרק המביא במסכת ביצה שכולן אין קובעין אלא בדבר שנגמרה מלאכתן כיצד פירות שדרכן להוליכן לבית אף על פי שנגמר מלאכתן אוכל מהן עראי עד שיכנסו לבית נכנסו לבית נקבעו למעשר ואסור לאכול מהן עד שיעשר וכן אם מכרן או בשלן באור או כבשן במלח או שהפריש מהן תרומה או שכנס עריון השבת לא יאכל עד שיעשר אף על פי שלא הגיעו לבית: הכניס לבית קודם שנגמר מלאכתן אוכל מהן עראי התחיל לגומר מלאכתן מאחר שנכנסו לבית חייב לעשר הכל כיצד הכניס קישואין ודלועין לתוך הבית קודם שיפקס פירות קודם שישפשף משיתחיל לשפשף אחר: להסיר השערך שקעלי' נקבעו למעשר: ובפרק הפועלים מפרש משיתחיל פקס שלהן ליפול בכית ופ' רש' הוא פרוח הגדל בראשו ולאחר זמן נופל בתלוש וכן כל כיוצא בזה: וכן התורם פירות שלא נגמרה מלאכתן מותר לאכול מהן עראי חוץ מכלכלת תאנים שאם תרמם קודם שנגמרה מלאכתן נקבעו למעשר כדתי' דף ק"ב ודף ל"ב בפרק שני דמעשרות אליבא דרבנן: תניא בפרק קמא דביצה הכנים שבולין לביתו לעשות מהן עיסה לא נקבעו לאוכלן מלילות נקבעו למעשר לרבוי רבי והלכה כמותו מחבירי בדא בתבואה אבל כקטניות לא נקבעו למעשר כך אמ' שם אביי לרשון אחד: אר' ארשעיא מערים אדם על תבואתו ומכניסו במון שלה בביתו כדי שתראה בהבתו אוכלת ופטורין מן המעשר שכל אכילת בהמה חשוכה אוכלת עראי והנן מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות עד שיתמרח בכרי: אר' יוחנן בירוש' והבאתיו בהלכות הלה חנומר פירותיו של חבירו שלא מדעתו וכן הקובע פירותיו של חבירו באחד מן השש שקובעין למעשר שלא מדעתו הרי אילו נטבלו למעשר: כפא דמסכת מעשרות איהו גמר מלאכה למעשרות ומפרש בתבואה משימרח וכתב רבינו משה איהו מרח זה חמישה פני הכרי של תבואת ברות בסוף כל דבר כדרך שעושין כשגומרין כל מעשה ודבר זה חבירו דמעשרות ר' זבינא בשם ר' יוחנן אמר מן דאשפר אפוי בכריא ואם אינו מרח משימרח הערימה וכפ' הפועלי' מפרש ביינן משיביחנו בחבירו וישלח הזוגין וחרצנים מעל פני החביות כדברי ר' עקיבא: ובמס' מעשרות מפרש בכל שאר הפירות כל אחד ואחד לפי עניינו: כיצד היא אכילת עראי מפרש בפרק ד' דמעשרות כגון שהיה מקלף שעורי' ואוכל אצת אצת ואם קלף נכנס לתוך ידו חייב במעשר: היה כולל מלילות של חשינ' מנפה

ס"ב דף ת"ז

דף פ"א

דף פ"ב

כ"ד דף ט"א

ס"ב דף ט"ב

דף כ"א ע"ב

דף ל"א

דף פ"ב

דף י"ב

ל"ח דף ט"ב

דף פ"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

פ"ב דף ט"א

הלכות תרומות ומעשרות

בכרת ככל
כח דף לז ובס'
זכה דף ט

ובכמה מקומות מוכיח שמי שיש לו מאה לוגין של יין טבולים
מן התורה ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש מהם הרי הן
תרומה ועשרת מעשר ראשון תשערת מעשר שני שללא יתחיל
וישתה ויבזבז בסוף שיעור תרומה ומעשרות כרבי מאיר שאין
ההלכה כמותו בזה אלא יפריש ואחר כך ישתה כרבי יהודה ורבי
יוסי ורבי שמעון ואין אומרים דרת שהבזבז בסוף כאילו נברר
בתחילה מפני שהיוכ תרומה ומעשרות מן התורה ואין אומרים

כשל תורה נחשב כאילו נברר עד שיתברר
ולפי מה שפסק רבי יצחק דאף בשל תורה
יש כדירה נאמר שעם רבי יהודה ורבי יוסי
כמו שמפרש שם אמרו לו לרבי מאיר אי

אתה מודה שטא יבקע הגוד ומצא זה שתה טבולים למפרע
מסקינן בפרק ג' דגישין כי רבני פירות להיות מפרשי עליהן
מעשרות מפרשי עליהן בחזקת קיימין ואוכל ושותה עד שיעשו
כל אותן הפירות שהבזבז מעשר ונותנן ללוי מצאן שאבדו הרי
זה חושש לכל מה שהפריש ואינו מעושר ודאי: תני בפ' אחרון
דמסכת סוטה בימי יוחנן כהן גדול שהיה אחר שמעון הצדיק
שלחו בירת דין הגדול וברקו ככל נבול ישראל ומצאו שהכל
זהירים בתרומתו גדולה ומפרישין אותה אבל מעשר ראשון
ומעשר שני ומעשר עני היו עמי הארץ מישראל מקילין על עצמן
ולא היו מפרשי אותו לפיכך גזרו שלא יהא נאמן על המעשר
אלא אנשים נאמנים כשרים אבל עמי הארץ פירותיהם ספק
ואינן נאמנין לומר מעושרין הן חזו הנקרא דמאי ומפרש
בירושלמי דסוף מעשר שני לטון דמאי דמי תקן דמי לא תקן

דף טז

הכלל המצוי
עד סוף

דף כז ע"ד

והתקינו שלא יהא אדם מפרשי מן הרמאי אלא תרומת מעשר
מפני שהוא עון מיתה ומעשר שני שאין בהן הפסד שהרי בעליו
אוכלין אותו אבל מעשר ראשון ומעשר עני אין מפרשיין מן
הרמאי מפני שהוא ספק והמצא מחבירו עליו הראיה לפיכך
אומר ללוי ולעני חבא דמאי שאינו מעושר וטול מעשרו: תני
בפר' ד' דרבאי שאף על פי שאין מפרשיין מעשר עני מן הדמאי
צריך לקרות לו שם בלא הפרשה ואומר עיטור מדי שיש כאן
מעשר עני ונדחה הטעם שהוא כרי לקבוע מעשר שני שמעשר
עני בשלישית וששית במקום מעשר שני של שאר שני השבוע:
כשמפרישין מן הדמאי תרומה ומעשר שני אין מברכין עליהם
לפי שזה ספק לפיכך מותר להפרישן כשותו
קרום כדאיתא בפרק קמא דרבאי: כיצד
מעושרין את הדמאי כפריש כדירומתו

מעשר שהוא אחד ממאה על הכל ומניחו בעד הפירות ואמר
זה מעשר ושאר התשעה מעשר הסמוך לו יהיו ואחר כך אומר
זה שאמרתיו עליי שהוא מעשר הרי הוא תרומת מעשר על
השאר מעשר שהוא סמוך לו ונוטל אותה ונותנה לכהן שאינו
דשאי להפריש תרומת מעשר קודם המעשר לכתחילה ואח"כ
מפריש מעשר שני ואם רבי יוחנן בירושלמי שמתיר להפריש
מעשר שני קודם הראשון כדמאי ור' יוחנן בן לוי אוסר לכתחילה
ואם עשר עשור ואם רצח אומר מעשר שני של פירות אילו
בעפונם או בדרומם הרי הוא מחולל על המעות כדמאי בתוס'
דמעשר שני מעשר שבבית זה יהא מחולל על איסר זה רבי
שמעון אומר קרא שם חכמים אומרים עד שיאמר בעפונם או
בדרומם ועוד יש חלוקין במסכת דמאי בין דמאי לדמאי שנינו
בפרק שני דדמאי המקבל עליו להיות נאמן על המעשרות
ולא יהיו פירותיו דמאי צריך להיות מעשר את שהוא אוכל ואת
שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואינו מתארח אצל עם הארץ
וצריך שיקבל עליו דברים הללו ברבי וכשיבאו עדים נאמנין
שקבל עליו דברים אילו שהתארחו בהם תמיד הרי זה נאמן
לומר על פירותיו מעושרין הן ותניא בתוס' דרבאי ער אחד
באמן לומר פלוני אינו חשוך על המעשרות אבל לשיכיער

דף טז

סוף דף יז

סוף פרק קמא
דף כב ע"ב

פ"ג דף כ"ג ע"ב

דף יב

פ"ה דף כ"ח ע"ד

והתורה אינו נאמן: אמרינן בפ"ב דע"ב זזה כל תלמיד חכם
נאמן לעולם ואינו צריך בדיקה אחריו ובניו ובני ביתו ואשתו
ועבדיו של תלמיד חכם הרי הן כתלמיד חכם ונאמנין: ותלמיד
חכם שנפטר והניח פירות אפי' כנסן אותו היום הרי הן בחזקת
מתוקנין כדאיתא בפרק קמא דפסחים: עוד שם בפרק שני
דע"ב: ובפרק עד כמה בת עם הארץ או אשתו שנשאת לחבר
ועבדו שנמכר לחבר צריכים לקבל עליהם לכתחילה ובר
חבר או אשתו שנשאת לעם הארץ הרי אילו בחזקת נאמנים
עד שיחשדו: שנינו בפ' שלישי מותר להאכיל לעני והאורחים
דמאי וצריך להודיעם כדאיתא בירושלמי והעני עצמו והאורח
אם רצה לתקן בתקן: גבאי צדק גובין סתם מכל אדם ומחלקין
סתם והרצת לתקן יתקן: אסור למכור את הדמאי לעם הארץ
ולשלוח לו דמאי כדאיתא בפרק שלישי מפני שהוא מטייע
לזה לאכול דבר אסור אבל מוכרין ושולחין אותו לתלמיד חכם
שאין תלמיד חכם אוכל עד שיעשר או עד שיוערו אדם נאמן
שהוא מעושר שנינו בפרק רביעי הלוקח פירות ממי שאינו
נאמן על המעשר ושכח לעשרן ונכנס שבת או יום טוב שאינו
יכול לעשר הרי זה שאלו אם אמר לו עושרין הן אוכל על
פיו בשבת וכן אם אמר לו אחד שאינו נאמן מעושרין הן אוכל
על פיו באותה שבת ואפילו הויד לו פירות אחרים מתוקנין
מאותו המין ומפרש בירושלמי מפני שאימת שבת הקובעת
למעשר על עם הארץ שאינו עובר בה עבירה זו אף על פי שהו'
אוכל על פיו בשבת הרי זה לא יאכל מאותן הפירות למראי
שבת עד שיעשר דמאי על הכל על שאכל בשבת ועל הנשאר
שלא הקילו להאמינו אלא לצורך השבת: הייתה שבת ויום
טוב סמך לה ושאלו באחד מהן אוכל אף בשני בשבת מפני
שלא נראה לעשר בינתיים וכן בשני ימים

בפר' טו דלעיל כ"ג
טובים של גליות: מי שאינו נאמן שראונו
דמאי וראינו שחזרה ונפלה לפנינו בין למקו אחר בין למקום
ואמר חזרתי והפרכתיו אותה אמר ל'שמעון שוורי נאמן ואפילו
בהל' ואוכל על פיו ואומר בירושלמי כשם שאימת שבת על
עם הארץ כך אימת דימיע עליהם ואינן חשודין להאכיל את
המדומע ובפרק בהמה המקשה פוסק כרבי שמעון שוורי
כשגזרו על דמאי לא גזרו אלא על פירות הארץ שהחזיקו בה
עלי' בכל בלבד שהוא מכויב ולפנים וכויב עצמם כלחוף וכל
פירות הנמצאות מכויב וחזוף פטורין מן הדמאי כדאיתא
בירושלמי שהזקתם מפירות מקום שנמצאו בו: אילו דברים
שלא גזרו עליהם כשגזרו על הדמאי כמו ששנינו בפ' דמאי
ובתוספתא הלוקח פירות לזריעה או להאכילתו לבהמה קמח
לעוהת או למלונגמא או לרטיה שמן להדלקת הבר או לטון
בו את הכלים יין לקילור וחלת עס הארץ והמדומע והלוקח
בכסף מעשר שני ושירי המנחות ותוספת הכיכורים כל אילו
פטורין מן הדמאי וכיון שאמר לו עם הארץ מתוקנין הן אינו
צריך לעשר: עוד תניא בתוספת דמאי מצטרפין פירות הוצה
לארץ עם פירות ארץ ישראל כדי שידבו על פירות הארץ
לפוטרין מן המעשרות: קלו

דף טז
דף כז ע"ד
דף כ"ג ע"ב
דף כ"ג ע"ב
דף כ"ג ע"ב
דף כ"ג ע"ב

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

דף כז ע"ד

מצות

עשה להפריש מעשר שני שנאמר עשר תעשר את
תבוא זרעך וגו' ושנה ראשון של שמיט מפרשיין
מעשר ראשון ואחר כך מעשר שני וכן בשנה שנייה ובשנת
השלישית מפרשיין מעשר ראשון ואחר כך מעשר עני ומעשר
שני יבשל וכן הסדר בשלש השני השניים
של שמיטה: באחד בתשרי הוא ראש השנה
למעשר תבואה וקטניות וירקות וכל
מקום שנאמר ראש השנה סתם הוא אחד בתשרי ובס' בשבט
הוא ראש השנה למעשר אילנו כיצד תבואה וקטניות שהניעו
לענות

לענות המעשרות לפני רח של שלישיית אעפ שנגמרו ונאספו
 אזכ כסוף שנה שלישיית מפרשישין מהן מעשר שני ואם לא באו
 לענות המעשרות אלא אחר ראש השנה של שלישיית מפרשישין
 מהן מעשר עני וכן פירות האילן שבאו לענות המעשרות קודם
 טו בשבט של שנת שלישי אעפ שנגמרו ונאספו אזכ כסוף שנה
 שלישיית מתעשרין לשעבר ומפרשישין מהן מעשר שני וכן אם
 באו לענות המעשרות קודם טו בשבט של שנה רביעית אף על
 פי שנגמרו ונאספו מפרשישין מהן מעשר עני ואם באו לענות
 מעשרות אחר טו בשבט מתעשרין לחבא: הרוכין אף על פי
 שנחטפו פירותיהן קודם טו בשבט מתעשרין להבא הואיל
 ומעשרותיהן מדברי סופרים כדאיתא בפרק
 קמא דראש השנה ונראה לרבינו משח שאין
 הדברים אמורין לא בחרובי צלמונה וכיוצא
 בהן שאין ראויין למאכל רוב בני אדם והן הן שמעשרותיהן
 מדברי סופרים אבל שאר הרוכין הרי הן כשאר פירות האילן:
 הירק בשעת לקיטתו עושרו כיצד אם נלקט ביום ראש השנה
 של שנה שלישיית אף עפ שבא לענות המעשרות ונגמרו בשניית
 מפרשישין ממנו מעשר עני ואם נלקט ברביעית מפרשישין ממנו
 מעשר שני וכן האתרוג כלבד משאר פירות האילן הרי הוא
 כירק והולכין אחר לקיטתו בין למעשר בין לשביעית כיצד אם
 נלקט בשלישי אחר טו בשבט מפרשישין ממנו מעשר עני אף על
 פי שנגמרה בשניית וכן אם נלקט ברביעית קודם טו בשבט
 מפרשישין ממנו מעשר עני: עוד ססקינן בפר קמא דראש השנה
 האזור והדוחן והפרגין והשומשומין אעפ שהשירי שוקודם לה אין
 דולכין בהן לא אחר גמר הפרי ומתעשרין להבא וכן פול המצרי
 אף על פי שמקצתו השיריש לפני ראש השנה ומקצתו לאחר
 ראש השנה צובר גורו לתוכו ותורם ומעשר מן הכל כאחד
 שהכל הולך אחר גמר הפרי: כל הפטור ממעשר ראשון פטור
 ממעשר שני וממעשר עני וכל שחייב בראשון חייב בהן וכל
 התורם מעשר וכל מי שאינו תורם אינו מוציא מעשר זה וכל מי
 שאם תרם תרומתו תרומה כך אם עיטר מעשר זה הרי זה המעשר
 וכל מי שאין תרומתו תרומה כך אם הוציא מעשר שני נוחג בלא מעשר
 אמנם כספרי פרש' ראה משמע שמעשר שני נוחג ככל דבר מן
 התורם דתניא אין לי אלא רגן ותירוש ויצהר בניין לרבוית שאר
 פירות הארץ תל עשר תעשר את תבואת זרעך וגומר בניין לרבות
 ושחלים והנגיד ושאר ירקו תל וכל מעשר הארץ מזרע הארץ
 מפרשישין קדש לה בניין לרבות פירות האילן תל מפרשישין:
 מעשר שני הואיל והוא טעון הבאת מקום אין מביאין אותו
 מחוצה לארץ ככבוד בהמ' לפיכך לא חייבו
 להפריש מעשר שני בסוריא ונראה לרבינו
 משח שמעשר שני שמפרשישין בארץ שנער
 וכארץ מצרים שפודין אותם שם ומביאין
 דמיו לירושלם ועוד אומר שלא חייבו מקומות אילן במעשר
 שני אלא כדי לקבוע מעשר עני כדי שיהו עניי ישראל סומכין
 עליהן: מעשר שני נאכל לבעליה לפנים מחומות ירושלי' שב'
 ואכלת שם לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם
 ונהג בפני חבית ושלא בפני חבית אבל אינו נאכל בירושלים
 אלא בפני חבית שנאמר מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות
 בקרך וצאנך ודורש בזבחים פרק קדשי קדשים מקיש מעשר
 לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו
 נאכל אלא בפני הבית: ובספר התרומה שפי' שם שאם הפיר'
 לא הוכשרו שמונת בזמן הורח לאוכלן בירושלים לא ידעתי
 מניין לו: מידת חסידות שפודין מעשר שני בזמן הזה בשונו
 כדרך שפודין אותו בפני הבית והורו הגאונים שאם רצה לפרות
 שזה מנה לכתחלה בפרוטת בזמן הזה פודה לא יתיה זה המור
 בן ההקדש ומשליך הפרוטת לים הגדול אבל לשאר גזרות

סס דף טו

פס דף יד יטו

סס ופס דכמרים דף פה

דף יג

סס

מחזיקי פס דמעשר סס תלט

דף נכ עט

בפס דחמור דף פה

בסוף פס דלעיל

בפרק הערל דף עב

בפס דכמרים דף פה

דף ג וכן בפרק דחמורה דלעיל

בהלכות ארץ ישראל

תהיית סב דמעשר סס דף תלט

צריך להשקח בתחילה כדמוכח בפסחים בפרק כל טעיה וכן דף כט
 אם הילל מעשר שנה מנה על שזה פרוטה מפריות אחרות הרי
 זה מחולל ושורף את הפירות שחילל עליהן כדי שלא יהא
 תקלה לאחרים וכן בפדיון נטע דבטי בזמן
 כפס דמעשר סס הוה: תניא בתוספתא כשם שאין אוכלין
 דף לו עב מעשר שני בזמן הורח בירושלים כך אין
 פודין אותו שם ואין מחללין אותו שם ואין מוכרין אותו שם
 ואם נכנס לירושלים אפילו בזמן הזה אין פודין אותו שם ואין
 מוציאין אותו משם אלא מניחין אותו שם עד שירקב וכן
 אם עבר והוציאו משם מניחין אותו עד שירקב לפיכך אין
 מפרשישין מעשר שני בירושלים בזמן הורח אלא מוציאין ארץ
 הפירות בטבלן חוץ לעיר ומפרשישין אותו שם ופודה ואם
 הפרישו שם בזמן הזה ירקב: מוצאת הבריתא קשה לי
 לפירוש רבינו יצחק שפירש על ההיא ובסקינן בפרק הוהב
 דלענין פרייה לא חילקו בין ישנם למחיצו בין אינם למחיצות
 ופי' שם דלענין להוציאו משמע בסוף פרק חלק שחלקו דאמר
 רבא מחיצות לאכול דאורייתא מחיצות לקלוט דרבנן וכי גזור
 רבנן כי איחנהו למחיצות אבל כי ליתנהו לא פי' ויכול להוציאו
 וכפי' שנינו בתוספתא שאין יכול להוציאו בזמן הזה: או אלעוד
 מניין למעשר שני שנשטא שפודין אותו אפילו בירושלים שכי
 ירחק ממך המקום כי לא תוכל שאתו ואין שאר אלא אכילת
 ש' וישא משאת מאת פניו אליהם כלומר בחזק מקום ארץ
 פודה או אפילו בקרוב בשלא תוכל לאוכלו כגון שנשטא ואם
 אין המעשר שורף פרוטה שאינו תופס פדיונו וניחבו במקום
 המוצנע עד שיצטרף למעשר שני יותר: מעשר שני שנכנס
 לירושלים אפילו של דמאי אסור להוציאו משם שכבר קלטתו
 מחיצות וכן פירות הגלקחין בכסף מעשר שכ' ואכלת שם לפני
 ה' אלהיך וגומר עבר והוציאו או שיצא בשנגר: יהורו ויאלו
 בירושלים וקליטרת מחיצות מדבריהם אפילו במעשר שאין
 בחומשו שזה פרוטה שחובא מדבריהם מחיצות קוללות אותו
 ואסור להוציאו אבל מעות מעשר שני נכנסין לירושלים
 ויוצאין כמו ששנינו בפס דמעשר טבי: פירות מעשר שני
 שנשטאו בירושלם ופדאן אם נשטאו בולד הטמא אסור
 להוציאן אלא יאכלו בפנים מפני שולד הטמא מדבריהם
 ואם נשטאו באב הטמא או שנשטאו בחוץ ואפילו בולד
 הטמא אף על פי שנכנסו לירושלי' הרי אילו נפדין ונאכלין
 בכל מקום אליבא דבית הילל בפרק שלישי דמעשר שני:
 במה דברים אמורים שהכנסו על מנת שלא יקלטוהו מחיצות
 אבל אם לא התנה הואיל ונכנס והרי הוא שחור מן התור שאין
 הולד מטמא מן התורה כבר קלטתו מחיצו ואינו יוצא: הרוצח
 לפדות פירות מעשר שני פודה אותן בדמיהן ואומר הרי המע'
 האילו מחוללות תחת הפירות הללו או הרי פיר' הללו מחוללו
 על מעות האילו ואם לא פירש אלא הפריש מעות כלבד כנגד
 הפירות רבי יוסי אומר דיו רבי יהודה אומר צריך לפרש וחלכה
 כרבי יוסי לגבי רבי יהודה ואינו צריך לפרש ויצאו הפירות
 לחלין ויעלו המעות לירושלם ויוציאם שנאמר וכי ירבה ממך
 חרדך כי לא תוכל שאתו וגו' וכן אם רצה לחלל פיר' המעשר
 על פירות אחרות יעלו הפירות השניות ויאכלו בירושלם ולא
 יחלל ממין על שאינו מינו ולא מן היפר על הרעך ואפילו
 באותו המין ואם חילל הרי אילו מחוללות:
 בירושלמי כל קחף הפודה מעשר שני מברך על פדיון מעשר
 דהוא דף כב עב שני ואם חילל על פירות אחרות או שחילל
 פיר' על מעו' מברך על חילול מעשר שני והפודה או מחולל מע'
 שני של דמאי אינו צריך
 ברכ' וכשפודין את המעשר
 אין פודין אותו לשם מעשר

כתבואר ככל הל' ביחן קטנו דף ב

סס דף ק"ב וכבר כתב דרז"ל דף לו וכל הזאת דף כו

סס כסל' הזכב סס כל המנוח

סס בירושלמי סס דף כד עב

כפס דמעשר סס דף יד יטו יוס' בפס דערוכין דף לו

תהיית ס' דמעשר סס דף תלט סס דף תלט ה' המנוח תהיית ס' דתרי' דטבול' חס וחללין על פיר' עם הארץ וכו' דף ד' והשאר תהיית ס' דמעשר סס דף כד עב ויעין בהגהות הלכות

הלכות מעשר שני

אלא לשם חולין ואומרים כמה שיש פירות חולין אילו אעפ
שהכל יודעי שהם מעשר כדי שלא יתבוז שורכו למכר וחליפי
ושני בתחלת מעשר שני שאין מוכרין אותו ואין מחליפין אותו
אין מחליפין מעות מעשר שני על מעות אחרות בין שהן אלו
ואלו בכסף או אלו ואלו נחשת או הראשונות כסף והשניו נחשת
או ראשונות נחשת והשניו כסף ואם עבר וחילל הרי אילו
מחוללין אמרי בירושלמי דפמ דמעשר שני אין מחליפין מעו
מעשר על הפירות ואם חילל יעלו הפירות ויאכלו בירושלם
ולא יחלל על בהם חיה ועוף כדאית בסוף פ' לולב הגזול ואם
חלל לא קנה מעשר שטא יגדל מהן עדרים אבל אם חילל על
השחוט הרי הן כשא הפירו ועלו ויאכלו בירושלמי ויצאו המעו
לחולין אמרי בפ"ב דמס מעשר שני בשעת הדיק מותר לחלל
מעות של כסף על של נחשת ולא שיקיים כן אלא עד שימצא
דמאי מחליפין אותו לכתחילה כסף על כסף וכסף על נחשת
ונחשת על כסף ונחשת על נחשת ונחשת על פירות ויעלו אותן
הפירות ויאכלו בירושלם כמו ששנינו בפ' ראשון דמס רבאי
אין פודין פירות מעשר אלא בכסף שנאמר וצרת הכסף בידך
וכן אם פדרר לעצמו וזוסיף רומש לא יהיה רחומש אלא כסף
בלקח ואין פודין אותו לא בכסף שיש עליו צורה מטבע היוצא
באותו זמן ובאותו מקום שנאמר ונתת הכסף בכל אשר תאוצר
בפשך עד שיהא ראוי לרצוא ואינו פודה במעו שאינן בדשותו
שנאמר וצרת הכסף בידך כמו ששנינו בפ"ק קמא דמעשר שני
תניא בתוספתא הפודר מעשר שני קודם שיפריש אותו כיון
שאמר מעשר שני של פירות אילו פודין במעות אילו לאמר
כלום ולא קבע מעשר לרבנן דרבי שמעון אבל אם קבע במוס
ואמר מעשר שני בצפוניו או בדדומי מחולל על המעות הרי זה
פדוי והפודה את המעשרו לעצמו בין שהיה שרף בין שנפול לו
בירושלם בין שניתן לו כשכלו במתנת הרי זה מוסף עליו חומש
אם היה שורד נתן ה' שנאמר ואם גאל יגאל איש ממעשרו
וגו' ואשת איש שפדחה מעשר שני שלה לעצמה אינה מוספת
חומש דרשו רבותינו על פי הקבלה בפ"ק דקידושין איש ולא
אשה וכלת שנינו ואם גאל לרבית את האשה איש פרט לקטן
ולשם לענין שיכולה לפדותו מרבית אותה אמרינן בפ"ד הלכות
מעשר שני שאין כחומשו שוה פרוט אינו מוסף עליו חומש וכן
מעשר שאין דמיו ודועין דיו שיאמר הוא חומשו מחולל על
המלע הזה וכל מעשר שאינו הוא ופדיונו משלו אינו מוסף
חומש עליו כדאיתא בירושלמי ומעשר שני של
רבאי אינו מוסף חומש עליו שנינו בפרק ד' כל תפא דהיא
דמעשר שני מותר להערים על פדיון מעשרו

דף סה
דף סז
דף סח
דף סט
דף ע

דף עא
דף עב
דף עג
דף עד

דף עז
דף עח
דף עט
דף פ

דף פא
דף פב
דף פג
דף פד

דף פע
דף פז
דף פח
דף פט

דף ק
דף קא
דף קב
דף קג

דף קד
דף קה
דף קו
דף קז

דף קח
דף קט
דף קי
דף קיא

דף קיב
דף קיג
דף קיד
דף קיז

כדאיתא בפרק שני דמעשר שני ואם צרפן לעצמו אינו מוסף
חומש שאין זה דרך פדיוה הוורע מעשר שני אחר שנכנס
לירושלם הגידולים מעשר שני אבל אם זרען קודם שנכנס
הגידולין חולין ופודין אותן בשעת זרועתן דתנן כמסכ תרומות
פ"ט גידולי טבל וגידולי מעשר שני הרי הן כחולין ומותרין
באכילת עראי עד שתגמר מלאכתן ומעמידר רבינו שלמה
פרק הפועלים כדבר שזרען כלת וכן
לעיל כחן ק"ל דף ביארנו במעות מעשר ראשון אבל רבינו
ק"ט עב משה פירש אפילו בדבר שאין זרעו כלת
שנינו בפ"ג דמעשר שני פירות הגלקחין בכסף מעשר שני אין
בפדין כרחוק מקום לא אם כן נשמוא באב השומאה לא יעלו הן
עצמן ויאכלו בירושלם וזה חומר בלקוח בכסף מעשר מפירות
מעשר עצמן ואם נשמוא בולד השומאה יפדו ויאכלו המעורת
בירושלם בפ"ב ככל מערבין מסקין שאין בלקח בכסף מעשר
אלא מאכל אדם שגידולו מן הארץ או גידולי גידולין מן הארץ
כעין הפרש המפורש בתורה בכסף ובצאן ביין ובשכר לפיכך
אין לוקחין בכסף מעשר מים ומלח כמוהוין ופטריות לפי שאין
גידוליהן מן הארץ ולא פירות המבוכרות לקרקע שאין יכולין
להגיע ליירושלם כדאיתא כמסכת מעשר שני לפי שאין דומין
לבקר וצאן הדבש וחלב והבצים הרי הן כבקר וצאן אף על
פי שאינן גידולין קרקע הן גידולין גידוליהן הברכות אינו בלקח
בכסף מעשר שאינו אלא למראה וכן כל כיוצא בו מנותירוח
ושעם ומראה הואיל ואינן לאכילת גופם אלא לשעם שנותנין
אין בלקחין בכסף מעשר לפיכך ראשי בשמים אינם בלקחים
בכסף מעשר וכן המסקב בפרק בא סימן שנינו במסכ מעשר
שני בפרק שלישי אין לוקחין תרומה בכסף מעשר מפני שהוא
במעט אכילתו ואכילתו שאין יוכלין אותה אלא הכחבים
מעורבי שמש ומותר לאונן וכאלת בכל מקום והמעשר מותר
לזרים ולטבול יום ואסור לאונן ואינו נאכל אלא בירושלם
נמצא ממעט אכילת מעשר ואכילת תרומה כמנהגות פרק
התודר אמרינן שלוקחין בהמרר לזבחי שלמים בכסף מעשר
מפני שהשלמים נאכלים לזרים כראשונה היו לוקחין בהמת
לאוכלן חולין מכסף מעשר שני כדי להביחיה מעל המזבח
וגזרו כד שאין לוקחין בזמם ממעו מעשר שני לא לשלמי בלבד
אבל חיה ועוף אין לוקחין שאינן ראויין לשלמים שנינו בפ"ק
דמעשר שני הלוקח פירות חוץ ליירושלם בכסף מעשר בשוגג
בופין את המוכר להחזיר ארת הדמים לבעלים והן מעשר כמו
שהיו במזוז יעלו הפירות ויאכלו בירושלם ואם אין מקדש
ינחם עד שירקבו וכן אין לוקחין בהמה בכסף מעשר חוץ
ליירושלם ואם לקח בשוגג יחזור הדמים למקומן אבל במזוז
תעלה ותאכל בירושלם ואם אין מקדש תקבר היא ועורה
בירושלמי מעמידר במסכת מעשר שני כשהקדישה בשעת
המקדש וחייב המקדש אבל המחלל מעות על הפירות בזמן
חזרת הואיל ואין נאכלין אמרי בירת הלל
ע"כ ומתוספתא כ"ב דלא חילל שנינו בפרק שלישי דמעשר
שני מי שהיה לו פירות חולין בירושלמי והיו
לו מעורת מעשר שני חוץ ליירושלם אמר הרי אותם המעורת
מחוללין על פירות האילן ויאכל שם הפירות בטהרה ויצא
אותן המעות לחולין במקומן היולו מעות מעש שני בירושלם
והיו לו פירות חוץ ליירושלם אמר הרי המעות האילו מחוללין
על הפירות והם ויצא המעות לחולין ויעלו הפירות ויאכלו
בירושלם שאינו צריך להיות המעות והפירות במקום אחד
בשעת חילול ק"ז

דף פ
דף פא
דף פב
דף פג

דף פד
דף פע
דף פז
דף פח

דף פט
דף ק
דף קא
דף קב

דף קג
דף קד
דף קה
דף קו

דף קז
דף קח
דף קט
דף קי

דף קיא
דף קיב
דף קיג
דף קיד

דף קיז
דף קיח
דף קיט
דף קיא

דף קיב
דף קיג
דף קיד
דף קיז

דף קיח
דף קיט
דף קיא
דף קיב

דף קיג
דף קיד
דף קיז
דף קיח

דף קיט
דף קיא
דף קיב
דף קיג

כ"ט
ע"ב
הש
כ"ט
כ"ט
כ"ט

הלכות בכורים

בפרק אילן נאמרין שנאמר ואמרת לפני ה' אלהיך בכל לשון שאתה אומר ומצאתו במקדש שנאמר לפני ה' ואם התודה בכל מקום יצא אינו מתודה עד שלא ישאר אצלו אחד מן המתנות שכך הוא אומר ביודי בערתי הקדש מן הבית וגומר וערב יום טוב האחרון הירח הביעור ולמחר היו מתודים סדר וידוי זה מפורש בפר' בתרא דמעשר שני וטעם מפורש כיצד הוא עושה אם נשא אצלו תרומתו ותרומתו מעשר בותרת לכהן מעשר ראשון בותנו ללוי מעשר עני בותנו לעניים נשארו אצלו פירות מעשר שני של דוא או נטע רבעי או מעורר פרייתם הרי זה מבקר אותם ומשליך לים או שורף נשארו אצלו מעשר שני של דמאי אינו חייב לבעור נשארו אצלו בכורי הרי הם מתבערין בכל מקום כמעשר שני ופירות של הניעו לעובת מעשרות בשעת הביעור אינן מעכבין אותו להתודות ואינו חייב לבעור אותן גרסינן בירושלמי דפאה רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן אומר מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי - מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו והניע יום הביעור צריך לקרות להם שם פירוש שיברר שם העלים אשר יתכן להם ומוכן להם לבעליהם על גבי קרקע ומתודה למחר וכן מפרש בפרק קמא דבבא מציעא שנתנת המטלטלין ע"ג קרקע אינה אלא מתנה שיש בה חזק אבל אינו יכול להקטן להם המעשרו בקניין סודר שהן חליפין מפני שנראה כמכירה והתרומות והמעשר

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

נאמר בהן נתינה ולא מכירה ובכנין שאינן יכול להתודות עד שיוציא כל המתנות שבבערתי הקדש מן הבית וגו' הקדש זה מעשר שני ונטע רבעי הקרויין קדש מן הבית זו חלה שהיא המתנה של כהנים בבית נתתו ללוי זה מעשר ראשון וגם נתתו מכלל שקדמחו מתנות אחרות והוא בכורים ותרומה גדולה ותרומת מעשר ומדאי שאינו שונת בכורים כמשה והופני שר' שמעון שנאה שפוטרי בכורים מן הביעור כך מפרש בירושלמי:

בבבא מציעא דף ע"ב

בפרק ב' דבכורים

לגד ליתום ולא למנה זה מעשר עני ולקט ושכחה ופאה אף על פי שאין לקט ושכחה ופאה מעכבין את הוידוי ככל בעותך נתתם כסודן לא הקדמתו תרומתו לביכורים ולא מעשר לתרומתו ולא שני לראשון כאשר הזהירה תורה בלאתך ודמעת לא תאח' לא תשנה הסדר לא עברתי ממעותך שלא הפרשתי ממין על שאינו מינו ולא מן החדש על הישן ולא שכחתי מלכרכך על הפרשת מעשרות ולהוכידי שמך עליו ולא אכלתי באוני ממנו לא אם אכלו באיניו אינו מתודה ולא בערתי ממנו בשם בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא ובספר מצות לא תעשרה ברארנו היכן מוחרר האם ביעור בטומאה אינו מתודה: ולא נתתי ממנו למת ליקח לו ארון ותכריכים ולא נתתיו לאוננים אחרים פירוש לא מיבעיא אם טך ממנו למת דאינו יכול להתודות והוא כתיב ממנו ומשמע מנפשו כדאיתא בפרק העיר' אלא אף ארון ותכריכין שאין דרך ממנו מגופו אין יכול להתודות: שמעתי בקול ה' אלהי שהבאתי לבית הבחור עשיתי ככל אשר צויתני ששמחתי ושמחתי בן שנאמר ושמחת בכל הטוב השקיפה ממעון קדשך מן השמים עד כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש עשיתנו כח שנות עלינו אף אתה עשה מה שאמרתי לעשות אם בחוקותי תלכו ונתתי בשמים בעתם ותתן טעם טוב בפירותי וארץ כמו שנאמר ודבש קל ט

מצות עשר להביא בכורים למקדש ואין בכורים בנותן אלא בפני חב"ד ובארץ ישראל בלבד שנאמר ראשית ביכורי ארמתך תביא בית ה' אלהיך ומביאין בכורים מדבריהם מערי סיהן ועונ לדברי חכמים בפר' קמא דביכורים ומסוריא שהוקנה שדה בסוריא כקונה בירושלים

כמו ששינו בסוף מסכת ה"ה אבל עמון ומואב ומצרים ובבל אף על פי שהן חייבות בתרומת ומעשרות מדבריהם אין מביאין מהן ביכורים ואם הביא מהן בכורים אינן ביכורים: שינו בפ' קמא דביכורי אין מביאין אלא משבעת הימים האמורים בשבט הארץ וחן החיטין והשעורים והענבים והתאנים והרימונים וחזיתים והתמרים ואם הביא חוץ משבעת הימים לא נתקדשו אין מביאין לא מתמרים שבחרים ולא מפירות שבעמקים ואם הביא לא נתקדשו: שינו במסכת תרומות בפרק אחרון אין מביאין ביכורים משקרא חוץ מזיתים וענבים כל בר כבוד שנאמר פרי האדמה ואם הביא אין מקבלין אותו הימינו וכן תני רב יוסף בפרק אין נערכין:

בפרק ב' דבכורים דף ע"ב לחין והרחוקים מביאין אותם גרונגורין דצמקין: עוד שינו בפרק קמא אין מביאין ביכורים קודם עצרת שנאמר וחג הקציר ביכורי מעשיך ואם הביא אין מקבלין הימנו אלא יניחם עד שיבא עצרת ויקרא עליהן: וכן אין מביאין ביכורי אחר הנוכה שהביכורים אחר הנוכה חשובים משנכר הבאה ויניח אותם עד עצרת: ומעצרת עד חג מביא וקורא שנאמר ושמחת בכל הטוב מכאן אמרו שאין קורין מקרא ביכורים אלא בזמן שמחה והוה מעצרת ועד חג שאר מלקט פירותיו ותבואותיו וינינו ושכנו אבל מן החג ואילך מביא ואינו קורא: אין מביאין ביכורים לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש כיצד לא יביא מפירות שהגטו קודם טו בשבט על פירות שהגטו אחר טו בו: אחר הנוטע ואחר העולה מאילו ואחר פירות השותפין חייבין בכיכורים שנאמר ביכורי כל אשר בארצם: שינו בפ' דביכורי הנוטע אילן בתוך שדהו והבריכו בתוך שדה חבירו או ברשות הרבים או שהיה נטוע בשדה חבירו או ברשות הרבי והבריכו בתוך שדהו אינו מביא ביכורים לא ממה שהוציא ברשות זו ולא מן הגז האחר שנאמר ביכורי אדמתך וכן האריסין והחכורין והגורלין אין מביאין ביכורים שאין זו אדמתך: אמר רבי יוחנן בפר' לא ידפוך אילן הסמוך למצר חבירו או נוטע לשה אע"פ שהייב להרחיק הרי זה מביא וקורא שעל מנת כן הנחיל יהושע את ישראל את הארץ: חביכורי אין להם שיעור מן התורה לא מדבריה צריך להפריש אחד מששים והרועה לעשות ביכורים כל שדהו עושה כדאית בפ' דביכורי: הפריש ביכוריו וחזר והוסק עליהן או עטרן הרי זה התוספת בכיכורים מדבריה כדאיתא בפ' בדא כשהביא מארץ ישראל אבל אם הביא מעבר לירדן או מסוריא אין התוספת בכיכורים ואע"פ שאינה בכיכורים אינר נאכלת אלא בטורה: ואין מעטרין הביכורים בכל מקום אלא משבעת הימינו כדברי רבי עקיבא: שינו בפ' כיצד מפרישין הביכורים יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאינה שבכרה אשכול שביכר קוטרן כגמי ואומ' הרי אילן ביכורי והם נעשיין ביכורים במחובר משקרא להם שם ואף על פי שעדיין לא בשלו כל צרכם ולכשיגמרו ויתלוש אותן מן הקרקע אינו צריך לחזור ולקרר להם שם לא הפרישן במחובר ולא קרא להם שם ותלוש את הפירות הרי זה מפריש אחר שנתלוש: ואם נתמאו הפירות כולן אינו מפריש ביכורים בטומאה אלא מפריש מן הטהור על השמא: ואם רבי משה שאם אין לו פירות טהורות אינו מפריש כלל ועוד אמר שהביכורים שנמאו אינו מסיק בהן תגור זכריים כתרומתו שמאה מפני שהן כקדשי מקדש: שינו בפ' דביכורים המפריש ביכורים ונגנבו או שאבדו חייב להפריש אחרים תחתיהן שנ' תביא בית וגו' מלמד שהיא חייב באחריותן ע

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

דף ע"ב

עוד שיביאם להר הכית : גרסין בירושלמי דביכורים בשם רבי
אושעיא מפריש ביכורים להעלותן בידו לירושלם לא ישלחם
ביד שליח שכל הביכורים שנראו לקריאה אינם נתרים אלא
בקריאה וכשהשליח מביא אין כאן קריאה לא בעלים ולא
בשלוהם ואם לקטן לכתחילה על מנת לשלחם ביד שליח הרי
זה מותר לשלוחם : שנינו בפג דבכורי לדברי חכמי שהביכורים
נתנין לאנשי משמ והן מחלקין אותן ביניה
כקדשי מקדש : וזו שאכל ביכורי בכל מקל
חייב מיתרה בידו שמים מפני שהן קרוין
תרומה והוא שיאכל אותם מאחר שנכנסו
לירושלים : הביכורים שטעונין כלי שנאמר
ושמט כשנא : ומצוה מן המובחר להביא כל

פ"ק דף ע"ב ע"א

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

מין ומין בכלי בפני עצמו כדתניא בתוספתא דביכורים ואם
הביא שבעת המינים בכלי אחד יצא ולא יביאם בתערובת לא
שעורים מלמטה וחטים מלמעלה על גביהן וזתים על גביהן
ותמרים על גביהן ורימונים על גביהן ותאנים למעלה מן הכל
זיהיה דבר אחד מפסיק בין כל מין ומין כגון רוצין ועלין וכיוצ'
בהן ומקיף לתאנים אשכולות ענבים מבחוץ כל זח בתוספתא
שנינו בפג הביאם בכלי בתכורה נוטל הכהן הביכורים וחוזר
הכלי לבעליו ואם בסלים של ערבה וכיוצא בהן הרי הביכורים
וחסלים לכהנים : כשהיו מביאין ביכורים היו מביאין בידם
תורים ובני ונה וכן תולין מצדי חסלים מבחוץ תורים ובני
ינה כדי לעטר את הביכורים ולא היו נתנין חסלים על חסלים
שלא ילכלכו אותם כדאיתא בירושלמי : אילו שסלים היו
קריבין עולות ואילו שבידיהן היו נתנין לכהנים כדתנן בפג
דביכורים : ק מ

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

מצות עשה לקרות על הביכורים במקדש שנא וענית
ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אובד אבי וירד
מצרימה וכל העניין ומתחיל וקורא מהגדתי היום עד אשר
נתת לי ה' : ושנינו בסוטה בפרק אילו נאמרין שכלשון הקדש
חיה מתורה נאמר כאן וענית ואמרת ונאמר להלן וענו הלוים
ואמרו אל כל איש ישראל קול רם ומפרש בנמרא ורתם ככלן
אתא קול קול ממש דתיב והאלהים יענו בקול מרה להלן
בלשון הקדש אף כאן בלשון הקדש : שנינו בפרק ג' דבכורים
בראשונה כל מי שהיה יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע
לקרות מקרין אותו נמנעין אילו שאינן יודעין לקרות מלהביא
כדי שלא יכלמו התקינו בית דין שיהו מקריין את מי שהוא
יודע כמי שאינו יודע : המביא ביכורים יש לו רשות ליהנם
לעבוד ולקרובו בכל הדרך עד שמגיע לחר הבית אז נוטל הסל
על כתיפו ואפילו הירד מלך גדול בישראל ונכנס עד שמגיע
לעזרה וקורא ועודו הסל על כתיפו הגדתי היום לה' אלהיך כי
באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותיך לתת לנו ומוריד הסל
מעל כתיפו ואזוה בשפתיו והכהן מניח ידו תחתיו ומניף שנא
אחר כך ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני ה' אלהיך וקורא
ארמי אובד אבי וירד מצרימה וכו' כלומר לבן בקש לעקור את
הכל בשקרף את יעקב ובשכיל שחשבו לעשות חשב לו המקל
כאילו עשה והאומר חושב להם מחשבה כמעשה ועוד אחרים
באו לכלותינו שאדרי זאת ירד יעקב למצרים וכו' עד שנומר

וכגיונו בעצד המזבח בקרן דרומית מערבית
בדרומה של קרן והשתחוה ויצא ירשי פ'
והנחתו לפני ה' אלהיך והשתחוית מגיד
שנוטלו לאחר הנחת הכהן וקורא וחוזר ומניף והרי יש כאן ב'
תנופות אחת קודם הקריאה ואחת לאחר הקריאה : ותניא
בספרי והנחתו לפני ה' אלהיך והשתחוית מלמד שטעונין הבפח
שתי פעמים אחת בשעת קריאה ואחת בשעת השתחויה ומגיד
שהביכורים שטעונין תנופה ולקח הכהן הטנא מידך

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

לרבות הביכורים לתנופה : וכשם שטעונין תנופה כך טעונין
קרנן שלמי ושיר כדאית בפג שב בהן ושמה בכל חטוב ולהלן
הוא אומ' ושמתח בהגך מה שמחת חזן בשלמי אף כאן בשלמי
ואין הקרבן מעכב ואימתי קורא בשיר עליהן כשיגיעו לעזרה
מתחילין הלוים בשיר וקוראים ארוממך ה' כי דלתני גומ' :
הביכורים שטענים ליכר כיצד הביא ביכורים למקדש וקרן
והקריב שלמים לא יצא באותו היום מירושלם לחזור למקומו
לא ילין שם ויחזור למחר לעירו שב' ופנית בבקר והלך לאהליך
כל פוגו שאתה פונה מן המקדש כשתבא לו לא יהיו לא בבקר
במצאת אומר שהביכורים שטענים שבעה דברים הבאר מקום
וכלי וקריאה וקרנן ושיר ותנופה ולינה שם בירושלם : שנינו
בפג האשה והאפרושים והשליח והעקר אינן קרוין לפי שאינ'
יכולין לומר אשר נתת לי ה' אבל הגר מביא וקורא לדברי ר'
יחודה כדאיתא בירושלמי דביכורים לפי שנאמר לאברהם אב'
המקן גוים נתתיך הרי הוא אב לכל העולם שנכנסין תחת כנפי
שכינה ולאברה' היתה חשבוהה תדולה שינחלו בניו את הארץ
ואומר שם אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יהודי עובדא אתא
לקמי דרבי אבהו ואדרי כרבי יחודה ואין חלכה כתנא דתוספתא
שאומר לרבי יהודה שהגר מביא ואינו קורא : וכן כהנים ולוים
מביאין וקרוין בפני שיש להם ערי מגרש ונאמר אתה והלוי :
בפרק הכפינה אמר רבי יוסי בר' הנינא הפריש ביכורים ושלחן
ביד אחר ונת השליח בדרך אף על פי שהזר חווא והביאן אינו
קורא שנאמר ולקחת והבאת עד שתהא לקוחה וחבאה כאחד :
שנינו בפרק קמ"ה הפריש ביכורים ואכרן והפריש אחרי תחיתון
מביא השנים ואינו קורא לפי שאינו יכול לומר את ראשית פרי
הארצה לפי שאינן ראשית ואילו השניים אינן חייבין עליהן
חומש כביכורים : בפרק החולין פסקינן כריש לקיש דאמר
המוכר שדהו לפירות הלוקח מביא ואינו קורא שקנין פירות
אינו כקנין הגוף אבל מביא אדם בכורים מנכסי אשתו וקורא
אף על פי שאין לו גוף חקרקע שנאמר בהן אשר נתן לך ה' אלהיך
ולביתך כדמסקינן בפרק השולח : שנינו בפרק קמא הביא
בכורים מאחד מן המינים וקרא וחזר וחביא בכורים ממין אחד
אינו קורא עליהן שנאמר הגדתי היום פעם אחת בשנתי הווא
מגיד ולא שתי פעמי' בשנה וכן מפר' בירו' :
שנינו בפג כיצד מעלין ארז הביכורים כל
העירות אשר נמנעו מתכנסות לעירו של
מעמד כדי שלא יעלו יחידים שנאמר ברוב עם הדרת מלך
ובאין ולכין ברחוביך של עיר ולא יכנסו לבתים מפני אהל
השמימה כדמפרש בירושלמי : ובשחר הממונה אומר קומו
ונעלה ציון אל ה' אלהינו והשור הולך לפנינו וקרניו מצופות
זהב ועטרה של זית בראשו להודיע שהביכורי משבעת המינים
ומפרש בירושלמי שמביא זירת שהוא מאחד מהמובחרין
שכשבעו שהוא סמוך לארץ שנאמר ארץ זית שמן : והחליץ
מכר לפנינו עד שיהו מגיעים קרוב לירושלם והם הולכין
בכל הדרך וקוראין שמחתי כאומרים לי בית ה' בלך ולא היו
מחלכין כל היום אלא שתי ידות ביום כדתניא בתוספתא :
הגיעו קרוב לירושלם שולחין לפנינו שלחין להודיע לאנשי
ירושלם ועטרו ביכוריהם ופרסו אותם ואם הוית לח ויבש
מראין את הלח מלמעלה כדמפרש בירושלמי : והפחות
והסגנין והגזרין יוצאין לקראתם מירושלם ולפי הבאין הן
יוצאין אם באו אנשים רבים יוצאין לקראתם רבים ואם מעט
מעט וכשיכנסו כולם בשערי ירושלם יתחילו לקרור עומדות
היו דגלינו בשעריך ירושלם : וכל בעלי אומניות שבירושלם
עומדי לפניו וזואלין בשלומן אחינו אנשי מקום פרו' באכס
לשלום והן מהלכין בתוך ירושלם והחליל מכה לפניו עד שהם
מגיעים לחר הכיר' הגיעו להר הכית נוטל כל אחד ואחד מלו
על

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

פ"ק דף ע"ב ע"ב

על כתומו ואומר הלה זה הלה... נמצאת האופה יח קבין במצא העושהו מלכר קביום כדברי...

על כתומו ואומר הלה זה הלה & בקדשו עדי כל חטמה תהלה... וזוהר באכלכם מלחם הארץ תריסו תרומה לה תניא בספרי...

בכ"ב דלעיל ה' ק"ט ע"ה... דף ע"ב ע"ה... דף ע"ג ע"ה...

בכ"ב דלעיל ה' ק"ט ע"ה... בכ"ב דלעיל ה' ק"ט ע"ה... בכ"ב דלעיל ה' ק"ט ע"ה...

תבואת בכל הלכות... כרת קה"ל ע"ה... ויכחילו בסוף ס' ע"ה...

תחתיו פטור מן החלה אמר רבי יוחנן ובלבד על ידי משקה פי'
רבינו יצחק דווקא ככלילתו רכה אבל בכלילתו עבה אפילו על
ידי משקה חשובין לחם דתניא בפרק כיצד מברכין חירד עומד
ומקריב מנחות בירושלים מברך שהחיינו נטולן לאוכלן מברך
המוציא לחם מן הארץ קא פסיק ותני לא שנא מנחת הסולת ולא
שנא מנחת מחבת ומרדשת חשובין לחם אף עפ"ה שאמר מהלך
תחתיו דאפיתו על ידי משקרו ולפיכך ריש"ל ופאר"ש
חייבין בחלה ומברכין עליהם המוציא אבל וירמ"ו ושי"א חייבין
בחלה משעת נילגול אבל אין בהם שיעור לברך עליהן המוציא
דהא דאמר רב שט"ר דאפילו פרוזין שאין בהם כזית מברך
עליהם המוציא הא אמר רבא עלת הוא דאיכא עליהו תורתא
דנהמא : וחזר רבינו שמשון בסוף ימיו מפסק זה וכת' ריש"ל
ופר"ט וירמ"ו ושי"א פטורי מן החלה ואין
מברכין עליהם המוציא וכן כתב רבינו משה
העושה עיסת לייבשה בחמרה ולבשל

דף לז וכו' וכו'
המנהג בתוס' ס' ב'ה'
לחם זמן כמלת' כ'
כ"ד דף ק"א ע"ג

במדינת כרת תחיל
דמכות חלה דף ע"ג
בתקני' דלעיל

דף לז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף לז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

ותנאים והאמוראים חיו מפרישין שתי חלות מפני נזיריהו
שגם בימי האמוראים חיו נהגין בטהרות כדאמרינן במסכת
נדה חבריא מדכין בגלילא אבל עכשו שאין שום תרומה טהור
בארץ ישראל ודאי יפריש של אור ולא יפריש של כהן ועל ידי
כן מתיישב מה שפי' בהג' שעכשו אין מפרישין בארץ ישראל
כי אם חלה אחת ותמכה לי ברבי שמואל על דבר זה ואין זו תימ'
מטעם שביארנו : ומקשה עוד בירושלמי ולמה אין מפרישין
שתי תרומות ומתקן חלה אין אחריה כלום תרומה יש אחריה
פי' אם יפריש שתי תרומות יגזל את הלוי ומאכיל לכהן תרומה
פי' אם יפריש שתי תרומות ואם תאמר יפריש תרומה ואחר כך מעשר
הטבול לתרומה למעשר ואם תאמר יפריש תרומה ואחר כך מעשר
ואחר כך תרומה דומה לעובר בכל תאמר אבל חלה אין אחריה
כלום ואם מפריש שתי חלו' אין כאן הפסד לשום אדם : מהגנה
ומאכנס ולהוץ ב' חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור אין לח
שיעור ושל כהן יש לר' שיעור פירוש זאת הארץ והערב לארץ
ממש ומסיים בירושלמי זו חו' מדבריהם מוטב לרבות בנאכלת
ולא בכשרפת ומקשה שם ויפריש של כהן ולא יפריש של אור
ומתקן נזירי שמא יאמרו ראינו תרומה טמאה נאכלת ודווקא
בסמוך לארץ ישראל שיש שם תרומה טמאה ומחולף בסמוכה
להאכל בכבל ומקומות רחוקים ודאי יפריש של כהן אם ימצא
כהן ולא יפריש של אור כדמוכח בפרק עד כט"ו בבבא ברייתא
כאשר יתבאר : וטבול יום אוכלה פילו של כהן ומיירי בטבול
יום דקרי שהרי אין תרומת חוצה לארץ אסורה לא למי שטומאה
יוצאה עליו מגופו : ומסופק לי' אם נאמר כן גם כראשונה
הנשרפת שטבול יום אוכלה : רבי יוסי אומר אינו צריך טבילה
ואסורה לזבים ולזבורה ולנדרות וליולדות ומפרש בירושלמי
ולרבי יוסי נצרכה פי' שבאילו מודה שצריך טבילה : ונאכלת
עם הור על השלחן / גרסינן בירושלמי הורה רבי אבהו שהיא
צריכה רוב לבטלה אמר רבי זעירא אפילו אחד באחד ומתניתין
אמרין ונאכלת עם הור על השלחן ואין חוששי' שמא תתערב
בלחם הור כי אפילו תתערב אין בכך כלום והלכה כר' זעירא
שמביא סיעתא מן המשנה וכן פסק רבינו משה : ונתת לכל
כהן פי' שאינו בקי בטומאה ובטהרה אבל הוא מחזיק בתורת
ח' שאין לפרש אפילו לטאינו מחזיק בתורה שהרי שונח אחר
כך ולא נתבין לכל בהן הזרועות והלחיים ואם כן תפרשנו אפילו
אינו מחזיק וזה אינו כי בפירוש אומר דפרק הורע שמי שאינו
מחזיק בתורת ה' אין לו מנת : גרסינן בפרק עד כמה אמר
שמואל אין תרומת חוצה לארץ אסורה לא למי שטומאה יוצאה
עליו מגופו והני מילי באכילה אבל בניניה לית לן בר' אמר
רבינא הילכך נדה קוצה לה חלתה ואכיל לה כהן קטן שלא
דאח קרי מימי והוא הדין כהן גדול שטבול לקרוי ואפילו הוא
טמא מר' שהרי אין הוא בחוצה לארץ ואי ליכא כהן קטן
שתתקיים כותרת נתינה שקלא ליה בהדיא מסא פי' ראש הורף
המרדה ושדיא ליה בתנורא וחדר מפרשא חלה אחריתי כי הוי
דלא תשתכח תורת חלה ואכיל לר' כהן ואפילו גדול ואפילו
אשתו נדרה הרי למדנו מכאן כ' דברים למדנו שבקום שיש
כהן אין מפרישין אלא חלת אחת במקומות הרחוקים כאשר
ביארנו למעלה ועוד למדנו קולא אחרת ברחוקה שהרי באותה
הסמוכה לארץ ישראל אומר למעלה וטבול יום אוכלה שלכל
הפחות צריך טבילה בלא הערב שמש וכו' אומר שאין צריך
טבילה : ואומר לי' ברבי אברהם כי עכשו בגלות אדום ושאר
גלויות אפילו בכלל אין מפרישין אלא חלה אחת אף אם לא
ימצא כהן מאחר שבזמן הזה אין מפרישין בארץ ישראל כי אם
חלה אחת כאשר ביארנו למעלה כי מה שאומר בבכורות שהיו
מפרישין בכבל שתי חלות זהו מפני שבימי האמוראים היו
מפרישין שתי חלות בארץ ישראל כמו שביארנו למעלה
כדאמרינן בנדה חבריא מדכין בגלילא שהיו לחם עדיין אפר
ס' פ' צ"ו א 26 ה' הפרח

פ"ק דף י

דף פ ע"ב

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

דף כ"ז

ליתן כמחזק

הנה

בית

ט"ז

ט"ז

ט"ז

הלכות הלה ושאר מתנות כהונה

הפרה: גרסינן כביצה ובמקומות אחרים חלת חוצה לארץ...
ותרומת חוצה לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש ופירש רבינו...
שלמח אוכל והולך כל הפת ומשייר כדי חלה ומפריש באחרון...
הלשון מפריש משם משייר מעט יותר מכדי חלה כדי להפריש...
עליו והחלה משום דבעינן ראשית ששיירי ניכרים כראיתא...
גבי תרומת הפרק בכל מערבין וגבי חלה כתיב נמי ראשית...
ומיהו מוקף ודאי לא בעינן מדשדי אוכל והולך ואח"כ מפריש...
ומה שנחנו בפסח הלניח כל המצו בתוך הכלי בשעת הפרשת...
חלה זה מפני שנחנו למיפא קפיוא קפיוא...
בפסחא פירוש מצות קטנו פחותו בכשיעור...
ומצורפן להתחייב בחלה אמנם כתב...
כדלמך ככרת אל...
עובדין דף תח

ק"ל ט"ו

ק"ל ט"ז

ק"ל ט"ח

ק"ל ט"ט

ק"ל כ"א

ק"ל כ"ב

ק"ל כ"ג

ק"ל כ"ד

ק"ל כ"ה

ק"ל כ"ו

ק"ל כ"ז

ק"ל כ"ח

ק"ל כ"ט

ק"ל ל"א

ק"ל ל"ב

כשיעור פטורה מן החלה משמע האעם ישראל אחר חייב בחלה...
ויש לפרש דהרי שני ישראלים יחד דפטורין והיא דנקט נכרי...
להשמיענו דאם יש בשל ישראל כשיעור שחייבת אף על פי...
שעירבה בשל נכרי אבל רבינו יצחק ברבי שמואל מפר דהיא...
דנשים פטור מחלה וזה בשנתנו קמח כל אחת לבדה לנתתום...
והוא עירבן ועשרו עיסתו יחד שלא מדעתו דאין לזכר לחייב...
עיסתו בלא רשותן אינמי מיורי שדעתו...
לחלקה בסוף ולכך פטורה וכן מוכיח כיהוש...
הורי לשנו הממרה כדיו של חבירו שלא...
מדעתו ר' יוחנן אומר נטבל ריש לקיש אומר...
אינו נטבל בתיב ריש לקיש נשים שנתנו קמח לזכות אם אין...
בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה פירוש שסובר שערבן...
נחתום שלא מדעתן כאשר ביארנו למעלה ומתוך רבי יוחנן...
שניא הוא שכן העושה עיסה על מנת לחלקה פטורה מן החלה...
וכן הנחתום שעשה עיסה כדי לחלקה לבסוף בתמיה והא תנן...
נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה נחתום לא בדעתו הדבר...
תלוי כי אם בדעת חלקות הדבר תלוי שמה ימצא לקוחות...
שיקנו הכל ביחד ולא יעטרף לחלק למדנו מכאן ששני בני...
אדם שנילושר עיסתם ביחד מדעתם שמהם וגם אין דעתם...
לחלקה וליקח כל אחד ואחד חלקו אלא לאכול יחד חייבת...
בחלה בין לר' יוחנן בין לריש לקיש ואע"פ שאין כשיעור בחלק...
האחד לבדו אלא בין שניהם ואפילו נלושה ונתערבה שלא...
מדעתן נטבלת אליבא דרבי יוחנן ומכל מקום המפריש החלה...
צריך ליקח רשות מכל בעלי עיסה גבי...
בכרת דף תריסר...
לרבות שלוחכם ואמרינן...
מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם: כ"ב רבנא תמיא...
דף כ"ב...
כל המפריש חלה מברך בא' אמרו להפריש

כרת תמיא רבנא...
דף כ"ב רבנא תמיא...
תמיא דבסיס

בכרת דף תריסר...
דף ת"ח

בכרת דף תל"ב...
ביכורים דף תל"ג

הלה בין בארץ בין בחוצה לארץ כך כתב...
רבינו משה ורבינו ברוך בספר התרומות...
ויש שמברכין להפריש תרומה כי חלה שם...
העונה היא: קמ"ב...
בפרשת שופטים והיחיה משפט הכהנים מאת...
העם מאת זבחי הובח אם שור אם שר ונתן...
לכהן הזרוע והלחיים והקבר ושנינו בפרק הזרוע וכל עיקר...
המצוה שם איזוהו זרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד פ'...
שהם שני איברים מעורין זה בזה ומסיים שם במשנה והוא של...
בזר וכנגדו ברגל שוק רבי יהודה אומר שוק מן הפרק של...
ארכובה עד סוכך של רגל איזוהו לחי מן הפרק של לחי עד...
פיקה של גרנת שהיא טבעת הגדולה עם הלשון שביניהם...
הכל לכהן: ומצוה לתת זרוע ימין שנאמר הזרוע המיומן...
שבזרועות: והלחיים למאי אתא ואתא עמר שבכראשי כבשים...
ושער שבוקני תיישים שאין מפשיטין ולא מולגין אותן אלא...
ביתנין בעורן ובצמרן: ורקמה למאי אתא לרבות חלב שבתוך...
הקבה ושעל הקבה פ' דאיתר דאקשתא וכבר נהגו הכהנים...
להניח חלב הקבה לבעלים: אחד השוחט לאכילת אדם או...
לאכילת גוים או לאכילת כלבי או לרפואה...
ככרת דף ת"ח...
דף ק"ו...
זבחי הובח: הכבלי פטורים מן המתבן שב'...
מאת העם: והלוי' הם ספק אם הם בכלל העם לפיכך אין נושלין...
מהם ואם נטל מהן הכהן לא יחזיר בדי' בשוחטין לעצמן...
אבל בהן שחטו ומוכר לשוק מסקינן שם שנימתנין לר' שמים...
ושלשה שבתורת מכאן ואילך מוציאין ממנו המתנות ונותנין...
אותה לכהנים אחרים: ואם קבע בית המטבחיים למכור אין...
ממתנין לר' אלא מוציאין ממנו מיד ואם נמנע מליתן מנין...
אותו עד שיתן: בהמה שלא הורטו מתנותיה סותר לאכול...
טמא

כל המנוח עד סוף...
חסי' הזרועות סוף...
כ"ב וכו'

ק"ל כ"ד

ביוספא ס"ט...
דף תש"ג

ככל הזרוע דף ק"ב

ק"ל כ"ה

ק"ל כ"ו

ממנה שאינו דומה לטבל שהיא מתגברת כחוננת מוכדלין והמתנות עצמן אסרין לישראל לאוכלן אלא כרשות כהן ואמר רב חסדא שאם עבר ואכלן או הזיקן או מכרן אינו חייב לשלם מפני שהוא ממון שאין לו תובעין ידועין: עוד שנינו בפרק הדרוע אמר לטבח מכור בני מעים של פרה זו והיו כרה מתנות נותנן לכהן ואינו מכר מן הדמים לקח ממנו במשקל נותנן לכהן ומכרה לטבח מן הדמים: המשלח כשר להביור והיו בה מתנות אינו חושש שמא עבר זהוגולין: מקום שאין בו כהן מעלה המתנות דמים ואוכלן מפני הפסד כהן ויתן דמי' לכל כהן שירצה: אמר רבא הרצה ליתן מתנות לכהן אחר נותן ואם רצה לחלק אותן לא יתן חצי קברה לאחר או חצי זרוע לאחר אלא זרוע לאחר וקבת לאחר ולחיים לשנים שנאמ' תתן לו שיהא כח כדמי מתנה ואם היו של שור חולק אותם התיבות הראויות להתכבד: ואין הכוונה אוכלין המתנות אלא צלי ובהדרגה שנאמר למשה הגדולה כדרך שהמלכים אוכלין: מסקינן שם שלא יחטוף הכהן מתנותיו ולא ישאל בפיו אלא אם נותן לו בכבוד נוטל: והכנהגת אוכלת המתנות אף על פי שהיא נשואה לישראל מפני שאין בהן קדושה ולא עוד אלא שהובעל אוכל מתנות בגדלה אבל חללה אינה אוכלת שאין חוללים בכלל הכהני ואם רצה הכהן למכור המתנה או ליתנם במתנה אפילו לגוי או להאכילם לכלבים מאכיל לפי שאין בהן קדושה כלל: עוד שנינו שם בפרק הדרוע המתנות נוזגות בכל מקום אף בחוצה לארץ ואף שלא בפני הכהן ונוהגות בחולין אבל לא במקדשין: ורשי פי' במסכת שבת מאמר שנהנו העולם כר אלעאי בראשית הגז שאין נוהג לא בארץ ואנו רואין שנהנו כן אף במתנות לא משנינן מנהגא ויש ליתן טעם דמחד טעמא נפקי ליד רבבי אלעאי דתרווייהו יליף נתינה נתינה מתרומה וכמו כן ערוה גזירה שיהו מתנות מתרוכזין לענין אחר בפרק ראשית הגז: קמג

כתוב בפרשת שופטים ראשית גז צאנך תתן לו ושנינו במסכת חולין כמה צאן יהיו בה אומר חמס שב' חמס צאן עשויות ואינו נוהג אלא ברחלים מנהגי מילי אמר רב חסדי אתיא גזיה גזיה גזיה באמר כאן גז ובאמר להלן מגז כבשי יתחמס ואמר רבי יהושע בן לוי לעמוד לשרר כתיב בסמוך ליה דבר הראוי לשיירות ואין לך צאן שעושי' ממנו בגדי כהונה אלא של רחלים דתכלת האמור בגדי כהונה אמרינן ביבמות פרק קמא שהיא צמר של אלים ושל רחלים נקרא צמר ולא של עוים שנאמר ומישע מלך כואב היה נוקד והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים ומאה אלף אילים עמר ותניא דבי רבי שמעון כבשים שעמדם קשה פטורים מראשית הגז דכתיב ומגז כבשי יתחמס: ושיעור ראשית הגז כרחנן וכמה הוא נותן לו משקל חמס סלעים ביהודה וכו' וכגמלא מסקינן בששים והיו נוזות לכל הפחות ששים סלעים משקלם ודבי חמס סלעי' דמתניתין פליגי רב ושמואל בישראל שיש לו גזיות חרבה עסקינן וששים שלו הוא הרבה מאד ומנקש ליתנם לכהנים הרבה דאמרינן כל חד וחד לא תבער ליה מחמס סלעים ואומר שם והוא שיהיו מיוממות שתהא גזירת כל אחרת מחמסות שתים עשרה סלע הייתה אחר מהן נוזורת פחות מלב סלע אף על פי שחמסותן נוזות ששים סלעים או יותר הרי אילו פטורות מראשית הגז:

השתפות חייבין בראשית הגז והוא שיהיה כחלק כל אחד מהן כשועור אבל חבש צאן בלבד של שני שותפין פטורין: ונוהג בחולין אבל לא במקדשין שנאמר צאנך: והגזו את המתח פטור: והואמר כל גזיות ראשית הגז דכרוי קיימין: והמפריש ראשית הגז ואכר חייב באחריותו עד שיתנחו לכהן וראשית הגז וחולין נמדין הן זכור הקדוש ברוך הוא לכהנים לאכול התרומות שהם לחמו ויגיד ויגיד ללבוש ראשית הגז:

פס דף קל
 דף קלג
 כוונת סס
 בדף קלד
 בדף קלז
 סס
 בדף קלח
 בדף קלט
 דף קמא
 דף קמב
 דף קמג
 דף קמד
 דף קמה
 דף קמז
 דף קמח
 דף קמט
 דף קמט

ובשר לאכול מתנות כוונתן וקדשו המקדש ולשאר התרומות זיכה להם גזל הגז וחרימים ושדר אחרת ופדיון בכור משום שנאמר לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונתלה עם ישראל אשי ה' וגומר: קמד

כתוב בפרש' באקדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא ונאמר והעברת כל פטר רחם לה' וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים לה' ונאמר כל בכור אדם ככניך תפדה וכפרשת קרה נאמר כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה ארת בכור האדם וארת בכור הבהמה השמאח תפדה ופדיון מבן חדש תפדה כערכך כסף חמש שקלים בשקל הקדש עשרים גרה הוא הרי המקראות מוכיחות כי הכנים הזכרים קדושים בכבודה ולא הבנות שנאמר בכניך וכתוב הזכרים: ושנינו בפרק יש בכור מת הן בתוך שלשים יום אף על פי שנתן כבר פדיונו לכהן יחזיר לו הכהן ואפילו מרת ביום שלשים כאילו מת ביום שלפניו ופטור רבי עקיבא אומר ספק והוציא מחכיריו עליו והוא כי כפי ספק בכור וזלחה כחכמים ומפרש בגמרא שם טעם שלהן שלמדן חדש חדש ממדבר שנאמר שם מבן חדש ומעלה: ואיתמר רפודר ארת בנו בתוך שלשים רב אמר בנו פרוי ושמואל אמר אין בנו פרוי ומסקינן שם אף על גב דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי הבא הלכה כשמואל:

סס כפי כיתה וכו' ויש לומר והלא לאשר אינו כמור לכהן אבל בכור לאשר אף על פי שאינו בכור לאיש הרי זה בכור לכהן וכפטר רחם תלך ורמנא והלכה כחכמים שאומרים שם שהאשה שהפילה דבר שיש בו צורת אדם שאמו טמאה לידה שהבא אחריו אינו בכור לכהן שהרי הנפל פטר את הרחם: מי שפרד את בנו בתוך שלשים יום ואפילו ביום שלשים אם אמר לו מעכשיו אין בנו פרוי ואם אמר לו לאחר שלשים יום בנו פרוי ואף על פי שנתאלך והנעוה נתוך כד:

גריסין בפרק הקומץ רבה ובפרק קמא דבבא קמא אך פדה תפדה ארת בכור האדם יכול אפילו נטרף בתוך שלשים יום תלמוד לומר אך חלק וגריסין בירושלמי נטרף הרי הוא כמדת פירוש נטרף נולדו בו מימני שרפוד ובפרק הקומץ מביאו על זההו ינוקא דאית ליה תרי דישי דכל יתר כנטל דמי משמע מכל זה שנטרף הוא מענין שרפוד ודלא כפירוש רבינו שלמה ושרפוד נטרף נהרג: שנינו בפרק יש בכור מי שלא בכרה וילדה שני זכרים נותן חמס סלעים לכהן ברת אחר מהן בתוך שלשים יום האב פטור זכר ונקבה אין לכהן כלום: שנינו בכבודות בפרק שני הכהנים והלויים פטורים מפדיון הכן זכפדיון פטור חמור והטעם מפורש בפרק ראשון מקל וחומר אם פטור של ישראל במדבר דין הוא שפטור ארת עצמם ובפרק יש בכור אמר אדא בר אבהו לוייה שילדה בנה פטור מחמס סלעים ומסקינן אפילו נתעברה מישראל ובפטר רחם תלך ורמנא שנינו בפרק יש בכור חמס סלעים של בן כבוד צדוי וכבר ביארנו במקום אחר שהמעשה היא משקל שש עשרה שעורה בינוניות ולפי משקל זה תוכל לשער חמס סלעים של בן תניא

בספרי ופדיון מבן חדש תפדה כלל בערכך כסף חמשת שקלים פטר וכל בכור אדם בכניך תפדה חוד וכלל כלל ופטר וכלל אי אתר דן אלא כעין הפרש מר' הפרש מפורש דבר המיוסל'ל ונופ'ממן מכאן אמרו בכל פודין בכור אדם חוץ מעבדים ושטרות וקרקעות פטר הוא הפירוש של כלל ואין בכלל אלא הפי' וכשיב הכלל האחרון מרכה כעין הפרש אבל ריבה ומיעט מפי' צו' כו' ב 26 ii וירבה

בסוף דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

דף קמט

הלכות פטר חמור

זוהי הנהגה עניין אחר כי מעיקרא אינו מפרש דריבוי אלא מיטעו
של לא תרבה אלא ענין המיעוט בכלל ופרט וכלל וכשיבא
דריבוי האחרון מרבה כל דבר וממעט דבר אחר הוזמה למעט
יותר מן הכל נתן לו סודר שאינו שוה בשוק חמש סלעי ואמר
הכהן לדידי שוה חמש סלעי הרי כנו פדוי אמר רב אשי הוקא
באדם גדול שצריך לו סודר לראשו אבל באדם אחר לא יועיל
והנותן על כנת להחזיר כנו פדוי כדאיתא בפ' קמא דקידושין
עוד פירש שם שאם עבר האב ולא פדאו שחייב הוא לפדות את
עצמו ואין האשה חייבת לפדות את בנה שנאמר אך פדה תפדה
חייב לפדות את עצמו חייב לפדות את בנו: מי שהיתה הוררת
שלא בקדושה ולידתו בקדושה חייב לפדות את עצמו שנ' פטר
רחם בישראל וזה פטר רחם בישראל: בסוף ערבי פסחים
מפרש שהפודה את בנו מברך אקבו על פדיו חכן וחוזר ומברך
שהחינו ואח"כ נותן פדיו חכן לכהן לפיכך אם פדה את עצמו
מברך על פדיו חכבור ושהחינו: קמה קמו
כפ' בא ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה

פסק ר' יהושע
דף ח

דף ו
דף ט

בפרק יב
דף טז

דף קכג

כתוב

וערפתו ונאמר בפרשת קרח
ואת בכור הבהמה והטמאה תפדה: ומצות
פרייה קודמת למצות עריפה: ופטר חמור
אינו נודח אלא בזכרים כמו ששינינו בבכורות פרק קמא ובגמ'
דורשו מדכתיב הזכרים לה' ושמתי מצות עשה הן: עוד שנינו
שם אין פודים לא בעניל ולא בחיה ולא בשחוטה ולא בטריפה
ולא בכלאים ולא בכוי שנאמר בשה: כל א בפחות משויו של
פטר חמור אבל בשויו פודהו בכל דבר כמו שאמרו שם שלא
יבא פדיו חמור מן ההקדש שלא אמרה תורה להחמיר עליו
אלא להקל עליו רב נחמיה בריה דרב יוסף פריך ליה בשלקי
בשויו פי' עשבים שלוקים: אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמי'
שדורשים שם תפדה מיד שאינו צריך שלשים יום תפדה בכל
שזו וכמ"ד אמר רב יוסף אפילו פטרוהו בר זוזא כלומר יכול
לפדותו אפילו בשה כחוש שאינו שוה אלא דינר ומכל מקום
אף על פי שמן התורה יבגל לפדותו בכל שזו תקבו חכמים
שהיא השש שזו שקל בינונית כדאמרו בבכורות בפרק ראשון
ד' יתחדש שניאה וזה ליה פטר חמור שדריה לקמיה דרבי טרפון
אמר כמה בעינא למיתב לכהן אמר ליה הרי אמרו עין יפרח
בסלע עין רעה בשקל שהוא חצי סלע בינוני ברניא ואמר רב
הילכתא ברניא וכמה דניא שלטר חזים

רב מרי בר ר"הל הוה מקמי אזינוהו לגמי' ואמר להו בניחא ועכו"ה
ויהב להו לכהנים וכלו חיותיר דרב מרי משום דמפקע להו
מקדושתיה ואפי' מקדושת כהן ואקע שהיה אוסר בניי ועכו"ה
בחולין נמורין הוה נוהג קדושה פ' רב מרי היה אום לנון משוך
פדה זו לקנות און עוברה והוה כמו המקנח
דקל לפירותיו שקנחו אפילו לבר אין אדם
מקנח דבר שלא בלא לעולם וכלו בהמתיו
מפני העונש עוד אומר שם לא שכלו
בהמתיו מפני שאין הכל יודעין להקנות קניין נמור כרב
מרי ואין יודעין החילוק שיש בין אזני עוברי פרתו אבי מוכר
לך דהוי כמו מוכר פירו דקל דלא קנה או בין מוכר פרתו לאון
עוברה ויבא לידי תקלה ואומר רבינו יצחק שי דוקא דרב מרי
נענש מפני שהיה יכול לעשות בענין אחר כדאמרי בפ' כיצד
מעיטין שמותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם
ובענין זה לא היתה הפקעה ולא תקלה אבל אנו שאין אנו
בקיין לעשות דבר זרה אין אנו נענשין אם אנו עושין כרב
מרי: פטר חמור פודהו בשה בין זכר בין נקבה בין תם בין בעל

מבואר לעיל בח"ל
פ"ח וז"ל ר' יוסף
כ"ח ע"ב

מום: ואמרו בהנאה עד שיפדה ואם מכרו קודם פדיו דמי'
אמרו: ואם בת קודם פדיו או שערפו הרי זה יקבר מפני שהו'
אסור בהנאה אף אחר עריפה הואיל ולא נפדה: מצות עריפת
כשלא רצה לפדותו עורפו בקופין מאחריו שנאמר וערפתו:
והלוקח חמור מן הגוי ואין ידוע אם בכרה אם לא בכרה וילדה
זכר פודה אותו בשה: ואפילו היה לו כמה ספקי פטרי חמורים
פודין כל אחד באותה שזו חומר ופודה הוא
מבואר בחגיגה ס'
לבעלים כפני שהו"א כסף וכן הדיון בכל
הספקות שהרי המוציא מחבירו עליו הראיה:
שנינו בתוספתא דכסתה ה"ה ומביאה בפר' הו"ע
דף ח"ה ובפרק הגזל ע"ג' כד מתנות כהונה נתנו
לאהרן ולבניו בכלל ופרט וברית מלח כתוב בפרש' קרח לכל
קדשי בני ישראל לך נתתם ואח"כ פרט וזה היה לך וגומ' כל
הבקים אותן כאילו קיים כלל ופרט וברית מלח וכל העובר
עליהן כאילו עובר על כלל ופרט וברית מלח: ואילו הן עשר
במקדש וארבע בירושלם ועשר בנבולין: עשר במקדש חטאת
בהמה וחטאת העוף אשם ודאי אשם תלוי זבחי שלמי ציבור
ולוג שמן של מצורע שתי הלחם ולחם חפנים ושירי מנחו מותר
העומר: ארבע בירושלם הבכור והביכורי והמורס מתורה ואיל
נזיר ועורות קדשי: ועשר בנבולין תרומת התרומת מעשר ותלה
וראשית הגז והמתנו פדיון חכן ופדיון פטר חמור שדה חרמים
שדה אחוזה וגזל הגר פיר' ר"ש בבבא קמ"א שלפיכך כונת עור'
קדשים עם מתנות ירושלם למעט שאינן נחשבין עם מתנות
שבנבולין שזרי תקורות אינן ניתנין להם אלא בירושלם וגם
אינו מונה אותם עם מתנות שבמקדש מפני שאין מונה אלא
אותם שאם יצאו וצ' לקלעים שבנפסלין כיוצא: עשר במקדש
כתיב בפרשת קרח וזה יהיה לך מקדש והקדשים מן האש כל
קרבנם לכל מנחתם ולכל חטאת ולכל אשמים אשר ישיבו לה'
קדש קדשים לך הוא ולבניך ותגייא כספיהי כל קרבנם אילו
שתי הלחם ולחם חפנים לכל מנחתם זו כנתת חוטא ומנחת
נדבה פי' שירי מנחה לכל חטאתם זו חטאת החידו וחטא ציבור
וחטאת העוף וחטאת בהבה ולכל אשכם דה' אשם ודאי ואשם
מצורע ואשם נזיר ואשם תלוי אשר ישיבו לה' זה גזל הגר שכתו'
בו השבה שנאמר האשם המושב לכהן וירשינן בפרק הגזל
קמא אשם זה קרן קדש קדשים זה לוג שמן של מצורע לך הוא
ולבניך בוכותך ובוכות בניך ותגייא וזה לך תרומת מנחה לכל
תנופות בני ישראל להביא כל דבר ששעון תנופתי כקפ' שלמי
ציבור שניתן לכהנים הרי למדנו עשר שבמקדש: וארבע
שביירושלם הבכור והביכורים כתובים בפר' ובבבא ר"ס במקום
ונורם

פסק ר' יהושע
דף ח

דף ו
דף ט

בפרק יב
דף טז

דף קכג

כתוב

וערפתו ונאמר בפרשת קרח
ואת בכור הבהמה והטמאה תפדה: ומצות
פרייה קודמת למצות עריפה: ופטר חמור
אינו נודח אלא בזכרים כמו ששינינו בבכורות פרק קמא ובגמ'
דורשו מדכתיב הזכרים לה' ושמתי מצות עשה הן: עוד שנינו
שם אין פודים לא בעניל ולא בחיה ולא בשחוטה ולא בטריפה
ולא בכלאים ולא בכוי שנאמר בשה: כל א בפחות משויו של
פטר חמור אבל בשויו פודהו בכל דבר כמו שאמרו שם שלא
יבא פדיו חמור מן ההקדש שלא אמרה תורה להחמיר עליו
אלא להקל עליו רב נחמיה בריה דרב יוסף פריך ליה בשלקי
בשויו פי' עשבים שלוקים: אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמי'
שדורשים שם תפדה מיד שאינו צריך שלשים יום תפדה בכל
שזו וכמ"ד אמר רב יוסף אפילו פטרוהו בר זוזא כלומר יכול
לפדותו אפילו בשה כחוש שאינו שוה אלא דינר ומכל מקום
אף על פי שמן התורה יבגל לפדותו בכל שזו תקבו חכמים
שהיא השש שזו שקל בינונית כדאמרו בבכורות בפרק ראשון
ד' יתחדש שניאה וזה ליה פטר חמור שדריה לקמיה דרבי טרפון
אמר כמה בעינא למיתב לכהן אמר ליה הרי אמרו עין יפרח
בסלע עין רעה בשקל שהוא חצי סלע בינוני ברניא ואמר רב
הילכתא ברניא וכמה דניא שלטר חזים

דניל להכא ודניל להכא: פטר חמור נהוג
בין בארץ בין בחוצה לארץ שהרי מצות
חובת הגוף היא ותנן כל מצוה שאינה תלויה בארץ נהוגה
בין בארץ בין בחוצה לארץ: ובשעת פדיונו מברך שתים על
פדיון פטר חמור ושהחינו כבכור אדם שהרי הוקשו יחד כאשר
יתבאר בסמוך: שנינו במסכת בכורות החכמים והלוים פטורין
והטעם מפרש בנ"מ דכתיב אף פדה תפדה את בכור האדם ואת
בכור החמה' הטמאה תפדה כל שישנו בכבור אדם ישנו בכבור
בהמדר טמאה ורבי כרבים ולוים וואיל ואינם בכבור אדם מלבן
שפטרו את ישראל במדבר אינה בכבור בהם טמא: הלכה כחכמי'
שאמרו את ישראל בכרייתא כל שיר גמי באמצע פטורה מן הבכור דאמ'
דלא לית דחש לה לרבי יהודה דאמר שותפו גוי חייבת בכבור
ונס' שנינו סתם משנה הולקח עובר חמורו של נכרי והמוכר לו
אף על פי שאין ראוי פטור מן הבכורה שנא' כל בכור בישראל
ולא באחרים: וכמה יהיה לו שותפות באם או בכבור נחלקו
שם רב הונא ואמר אפילו אזנו רוב חסדא אמר דבר שעושה
אתו נבילה ורבה אמר דבר שעושה אותו שריפה והלכר כרב
הונא שהרי רבי יוחנן הולך שם בשיטתו שאומר אפילו מום
קל כלומר כל שאילו יתחדך חלק הגוי ויהיה כעל מום הרי זה
פטור מן הבכורה וכן רב מרי מוכר כרב הונא כאשר תבאר:

דף ט

דף יב

דף יב

דף יג

דף יג

דף יג

דף יג

דף יג

דף יג

דף יג

דף יג

דף יג

דף יג

פסק ר' יהושע
דף ח

דף ו
דף ט

בפרק יב
דף טז

דף קכג

דף קכג

דף קכג

דף קכג

ומורס מן התורה כגון חזה ושוק מבשר התורה וארבעת לחמי תורה מן הארבעים ומאל הנזיר חזה ושוק וזרע בשלה וחלה ורקיק חן מן הדברים הטעונים תנופת כתיוב שם שהן לכהן וגם במקומן כתוב שהן לכהן ועורות קדשים כתוב בפרשת צו הכהן המקריב עולת איש עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ושנינו במסכת זבחים בפרק טבול יום עורות קדשי קדשים ניתנין לכהנים קל וחומר מעולה חמה עולה שלא זכו הכהנים בבשרה זכו בעורה שאר קדשי קדשים שזכו בבשרה אינו דין שזכו בעורן היו ביארנו ארבע שבידושלים ועשר מתנות שבגבולין כולם מבוארות כל אחת במקומה :

קף קג

בארץ יש לו שביעית ודמי שביעית אכל או לרביעית ודמי שביעית ודמי שביעית כפי חייב להפקיד פירו שביעית כפי חייב להפקיד חליפי פירות שביעית שכל הנלקח ונחלף בפירות שביעית נתפס בקדושת שביעית כדתינוא בתורת צהר קרת ג' כהנים ומביאה בעז בפרק רבי שמעאל ויב לר' יר' היא קדש תהיה לכם מה קדש תופס ארד דמי אף שביעית תופסת דמיה אי מה קדש תופס את דמי ויהיא לחולין אף שביעית כן תל היא הרי היא בקדושתה נמצא אתח אומר אחרון אחרון נתפס בקדושת שביעית ופרי עצמו אסור כיצד לקח כפירו שביעית בשר אילו ואילו מתכעדי בשביעית לקח בשר ודגים יצא בשר ונכנס דגים : ואעפ שקדש הכתוב כאן כיוכל ולא בשביעית הא מני רבנן הוא דאמרי אין היובל בוחג אלא אם כן יש עמו שביעית ואחרי שיוכל תלוי בשביעית חשיבין לקדש דיוכל כאילו הוא כתוב בשביעית : והא דאמר בעלכין מנו יובלות לקדש שמיטין האי תנא הוא דאמר דכין רבי יהודה ובין רבנן שביעית בוחג אף על פי שאין היובל בוחג דתינוא כתיב כתיב עשה שביעית אף על פי שאין היובל בוחג תל וספרת לך וגו' ומניין עשה יובל אעפ שאין שביעית תל והיו לך שבט שבתות שנים תשע וארבעים שנה דברי רבי יהודה והכמים אומרים שביעית בוחג אעפ שאין היובל בוחג ואין היובל בוחג אלא יש עמו שביעית : ולא כדברי ר' דאמ' כניטי כפ השולח שמיטת קרקעו מדרבנן מטע שאין

פרק כהר"ה

דף לב

דף כד רלע"ג

דף לו

דף מה ע"ב

פ"ד ה"ו

דף לו

כ"ט ס"ג כל הכוונה

ת"ס כ"ה כ"ח

דף לו

דף לו

דף לו רלע"ג

כ"ח א"ה ב"ה ד"ה ט"ו

כ"ח א"ה ב"ה ד"ה ט"ו

דף מ"ג

כ"ח רלע"ג ס"א

דף מ"ג

דף ל"ט וכו' ת"ת

ס"ה דף כ"ב

הלכות שמיטה ויובל קמז קמח

מצות עשה שתשבות הארץ בשביעית מעבודת קרקע שנאמר כי תבוא אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה שש שנים תזרע שדך ושש שני תזמר כרמך ואספת את תבואתה ובשנה השביעית שבת שבתך יהיה לארץ שבת לה שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר ארץ ספיח קציף לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תכצור שנת שבתך יהיה לארץ והיתר שבת הארץ לכם לאכלה לך לעבדך ולאמתך ולשכירך ולמושכך הגרים עמך ולכהנתך ולחיה אשר בארצך תחיה כל תבואתה לאכלה : ובפרשת משפטים כתיב השביעית תשמטנה ונשתתה ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך ונאמר בפרשת תשא כהרשי ובקציר תשבול : מכאן אתה למד גם מצוה אחרת שצוה הקב"ה שיפקיר אדם פירות שביעית ואינו רשאי להחזיק בהם כמחובר ויפדון בעילת כרמו וגוררת שדהו להפקר וכל הקודם זכה ורשאי הזכ"ה לזומר עד זמן הביעור ואז צריך להוציאם ולהפקיר מה שזכה זה והרי זו מצו עשה שנייה : ותניא בת"כ לך ולעבדך מה תל לפי שנאכלו אביוני עמך יכול לא יהו פירות שביעית מותרות אלא לעניים בלבד מניין אף לעשירים כשהוא אומ' לך ולעבדך ולאמתך הרי בעלי עבדים אמר אם כן מה תל ואכלו אביוני עמך ולמדך שעניים אוכלין אחר הביעור ולא עשירים דברי רבי יהודה ורבי יוסף אומר אחד עשירי ואחד עניי אוכלי אף לאחר הביעור אם כן למה נאמר ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה פירות אדם לאדם פירות בהמה לבהמה פ"ו שלא יאכלו פירות אדם לבהמה ולא פירות בהמה לאדם : עוד תניא והיתה שבת הארץ לכם לאכלה מן השובת בארץ אתה אוכל ויא אתה אוכל מן השמור לכם ולא לאחרים פירוש גנים לאכלה ולא להביא ממנה מנחות ונסכים : ותניא כל תבואתה לאכלה ולא לעשות זבחין ולא לעשות מלוגמא אפיקטוויזין ואיסופג'נית : ובפרק ח' ר"שביע' שנינו שביעית ניתנה לאכול ולשתיה ולסיכה ודרשו רבותי בת"כ תהיה לרבו אף להרלקת הגר ולצבוע צבועים ומפרש במסכ שביעית שיאכל אדם דבה שדרכו לאכול וישתה דבר שדרכו לשתות ולא ישנה פירות מברייתן כדרך שאינו משנה בתלומדו ובמעשר דבר שדרכו לאכול אותו חי לא יאכלו מבושל או לחפך וכמו שפרש בת"כ פירות אדם לאדם פירות בהמה לבהמה וכן לסוד דבר שדרכו לסוד ולהדליק דבר שדרכו להדליק ולצבוע דבר שדרכו לצבוע : עוד שנינו במסכת שביעית כלל אמרן בשביעית כל שחו מאוכל אדם ומאוכל בה וממין הצובעין פיג'ודלי קרקע שצובעין בהם ולא עפר שעפר שצובעין בו אין בו משו שביעית כותבן בשביעית ומביאה בפ' קמא דע"ז כל שיש לו עיקר יש לו שביעית וכל שאין לו עיקר אין לו שביעית : כל אילו שמנינו ואינו מתקיים בארץ פי' שכלת לחיה שבשדה יש לו שביעית ודרמינו שביעית ויש לו ביעור גדמינו ביעור ואם הוא מתקיים

פרק כהר"ה

דף כ"ב

כ"ט ס"ג כל הכוונה

ת"ס כ"ה כ"ח

דף לו

דף לו

כ"ח א"ה ב"ה ד"ה ט"ו

כ"ח א"ה ב"ה ד"ה ט"ו

דף מ"ג

כ"ח רלע"ג ס"א

דף מ"ג

דף ל"ט וכו' ת"ת

ס"ה דף כ"ב

הלכות שמיטה

ובטל דין שביעית פטנו ומאימתי אין קלצין האילנו בשביעית
החרובין משישלשו והנפנים משיגרעו והיותי משיבצו ושאר
כל האילנות משיגרעו פרי : אין שורפין קש ותבן של שביעית
בפני שהוא ראוי למאכל בהם ואין נותנין קש ותבן של שביעית
לא לתוך הכר ולא לתוך השיט ואם נתן הרי הוא כמכוער :
גט הגור שהסיקוהו בקש ותבן של שביעית יוצן ומשתרר רביעה
שנייה כמתצאי שביעית נהנין פירוש להשי' בתוך הכר ושורפין
בקש ותבן של שביעית כמו ששנינו בשביעית פרק ט' אין
עושין סחורה בפירות שביעית אלא אם רוצה למכור מעט
לקנות מאכל אחר מוכר כאשר ביארנו למעלה : ואין מוכרין
פירות שביעית לא במדה ולא במשקל ולא במניין אלא מוכרין
באכסרה להודיע שהוא הפקר כמו ששנינו בפרק ח' דשביעית
פי' באכסרה אנטאשאק חבירו בפ"כ דרבא : שנינו בשביעית
בפרק ששי ג' ארצות לטביעות כל שהחזיקו עולי' בכל מארץ
בשאל עד כזיב לא נאכל ולא נעבד פירוש אסור בעבודה וכל
הספיקין הצומחין בו אסורים באכילה לא נאכל לא אחר שביעית
בלא ביעור וכן מפרש בירושלמי כל שהחזיקו עולי' מצרים מן
כזיב ועד אמנון נאכל ולא נעבד פי' הספיקים הצומחי' בשביעית
מותרין באכילה אבל אסורין בעבודה ומנהגה ומאמנם והלאה
נאכל ונעבד : מריא אף על פי שאין שביעית נוהגת בה מן
התור' שנינו שם שגזרו עליה שתייה אסורה בעבודה בשביעית
בארץ ישראל והטעם כדי שלא יבזו ארץ ישראל וילכו וישתקעו
שם אבל עמון ומואב ומצרים וכל אף על פי שהם חייבים
במעשהות מדבריהם אין שביעית נוהגת בהם מדבריהם ועבר
הירדן שביעית נוהגת בה מדבריהם לא נאכל ולא נעבד : זמן
ביעור פירות שביעית אינו שוה אלא כשכלה אותו המין בשרר
כלה בבית שנאם ולבהמתך ולחיה אשר בארעך כל זמן שהחיה
אוכלת מן השדה ממין זה אהא אוכל ממה שבכית כלח החיה
לאכול ממין זה בשדה חייב לבער אותו המין מן הבית וכשיכלה
לחיה שבשדה כיצד יעשה כדתניא בסוף תוספת דשביעית מי
שיש לו פירות שביעית והגיע זמן הביעור כיצד יעשה מחלק
מחה לשכניו לקרוביו ולמיעויו ומציא ומניה על פתח ביתו
ואמר אחינו כל בירת ישראל כל מי שצריך לישול יבא וישול
וחזר ומכניס לתוך ביתו ואוכל מהן עד שיכלו הגרה למדת
שהביעור הוא שלא יחזיק אדם בפירות שביעית כלל אלא
יפקיד הכל ודרך הפקר מותרין לאכול : ובמסכת שביעית
שנינו מי שחיו לו פירות שביעית והגיע שעת הביעור מחלקן
מזון ל' סעודות לכל אחד : עוד שנינו שם ג' ארצות לביעור יהוד'
ועבר הירדן וחגלי' ושלש ארצות לכל אחת ואחת ומפרש שם
כגון ביהודה חדר והשפלה והנגב כו' ולמה אמרו ג' ארצות לכל
אחת ואחת שיהו אוכלין בכל אחת ואחת עד שיכלה האחרון
שבה פי' שאם כלה ביהודה בארץ החר ואינו כלת בארץ העמק
כלה בבית ליושבי החר אף על פי שאינו כלה לחירה שבעמק
הטעם מפרש בירושלמי שערך לומר שאין חיה שחבר גדילרר
על פירות שבעמק : ויש פירות שזמן ביעורן ידוע כדתניא
בתוספתא דשביעית ומביאר בפסחים בפרק טקוס ש'נהנו
אוכלין בגרונרות עד חנוכה בתמרים עד הפורים בענבים
עד הפסח בזיתים עד העצרת וכל אילו הזמנים הם בשמיני
אחר השביעית וכן כל חכיקורים בשמינית אחר השביעית :
כדרך שאסור לעבור ארץ הארץ בשביעית כך אסור לחזק ידי
ישראל שעובדן אותה או למכור להם כלי עבודה לפי שאסור
לחזק ידי עובדי עמיתה כדאיתא בפרק ח' דשביעית ומחזיקין
ידי גויים בשביעית בדברי' בלבד כגון שראו אותו חורש או זרע
אובר לו תחזק או תצליח כדאיתא בפרק הגזיקין ובניצא
ברבדים אילו מפני שאין מצוין על שביעית הארץ אבל לא
יסעורו ביד ומפרש עוד בירושלמי שיכול לומר לו עזרו חרש
דשביעית דין וכו' וכו'
דף ט"ז א'
דף ט"ז ב'

שם
דף ט"ז א'
דף ט"ז ב'
דף ט"ז ג'
דף ט"ז ד'
דף ט"ז ה'
דף ט"ז ו'
דף ט"ז ז'
דף ט"ז ח'
דף ט"ז ט'
דף ט"ז י'
דף ט"ז י"א
דף ט"ז י"ב
דף ט"ז י"ג
דף ט"ז י"ד
דף ט"ז י"ה
דף ט"ז י"ו
דף ט"ז י"ז
דף ט"ז י"ח
דף ט"ז י"ט
דף ט"ז כ'

והתבואה שתצא מן הארץ הזאת אקנה אחר השביעית ודברים
הן מפני דרכי שלום : שנינו במסכת שביעית פרק ז' אין עושין
סחורה בפירות שביעית לא בככור ולא בתרומות ולא בנבלות
ולא בטרפות ולא בשקצים ולא ברמסים ולא יהיה לוקט ויקות
שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו לקט
לעצמו והותר מותר למוכרו : לקח בכור למשתה בנו או לרגל
ולא צריך לו מותר למוכרו : צדו היה ופירות ודגים שנתנו
לחם מינין טמאים מותרין למוכר : שנינו בפרק יש לכוור כל
מי שהוא חסוד לעשות סחורה בפירות שביעית אין לוקחין
ממנו דבר שיש עליו זיקת שביעית : והחשוד על השביעית אינו
חסוד על המעשרות והחשוד על המעשרות אינו חסוד על
השביעית : החשוד על הסחורות אינו חסוד על המעשר ולא על
השביעית שחאכל חטמ הזה שמכרו בחזקת טורח אינו מטמא
אחרים אלא מרבוי ספורים והחשוד לדברי ספורים אינו חסוד
לדברי תורה : הלכה כלשכנ כפרק כל פסולי המוקדשין
שאומר כל החשוד על הדבר אף על פי שאינו נאמן על של
עצמו נאמן על של אחרים חזקה אין אדם חוטא לאחר' לפיכך
החשוד על הדבר וכו' ומעידו : ובהגהים חסודים על השביעית
לחשהותם אחר הביעור לפי שהם אסורים האילו והתרומות
מותרות לנו אף על פי שהם אסורים לזרים במיתר קל וחומר
על פירות שביעית לפיכך סאה של תרומה שנפלה לתוך מאה
סאין פירות של שביעית תעלה נפלה לפחורה מטמא ויקכו
הכל ולא יסכרם לכהנים ככל המדומע לפי שהם חסודים על
השביעית : שנינו בפ' דשביעית חרובין חרובין שכתבן ביין
ישן וישנים בחדש חייבין בביעור פי' כגון חרובין של שביעית
שכתבן ביין של ששית או ביין של מצאי שביעית חייב לבער
את היין שהרי טעם פירות שביעית זה הכולל פירות שביעית
שנתקרכו בפירות אחרות מין במינו בכל שהו שלא במינו
בנותן טעם :
קט
מצות
עשה שמי שהלוח לחבירו מעורר ועברת עליו
שמיטה שתהא חשמיטה משמטת החלואה ואף
על פי שרצה לפורעם לו יאמר לו מטמא אני שנאמר וה דבר
השמיטה שמשל כל בעל משה ידו אשר ישיר ברעוה וכל דיני
שמיטה כפפים נתבארו בספר מצות לא תעשה : קן
קנא קנב קנב
בפרש' בהר וספרת לך טבע שנתות שנים שבע
שנים שבע פעמים וחיו לך ימי טבע שנתות
השנים תשע וארבעים שנה : והערכת שופר תרועה בחדש
השביעי בעשור לחדש כיום הכפורי תעבירו שופר בכל ארע' :
וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דודו בארץ לכל
איש שיבייר ויבל היא תחיה לכם ושבתם איש אל אחותו ואיש
אל משפחתו תשובו ויבל היא שנת החמשים שנת תחיה לכם
לא תזרעו ולא תקצרו את ספ'יחה ולא תבערו ארץ כניירת כי
יובל היא קדש תחיה לכם מן השר' תאכלואת תבואתח : בשנת
חזוכל הזאת תשובו איש אל אחותו : והרי יש כאן ד' מצות עשה
אחת לספור השנים שבע שבע : שנית לתקוע בשופר בעטרה
בתשידי כדי לצאת עבדים לחפשי : ג' לקדש שנת החמשים :
ד' החרת אחוזת כיובל : ולא מנו ישראל שמיטין ויובלות
אלא עד אחר לר' שנה שבע שכבו ושבע שחלקו שנאמר שש
שנים תזרע שדך ושש שנים תזרעו כרמך עד שיהא כל אחר
מכיר שדהו וכרמו : ושתי המצות ספירת
השבע שבע וקדוש שנת החמשים מסורים
לביית דין הגדול בלבד : כתב רבינו משה
שכל הגאונים אמרו שסמרת הוא כידוהם
איש מפי איש שלא מנו ישראל בשבעים
שנת' שבין חורבן בית ראשון לבית שני אלא שמיטות בלבד
ולא

דף ט"ז א'
דף ט"ז ב'
דף ט"ז ג'
דף ט"ז ד'
דף ט"ז ה'
דף ט"ז ו'
דף ט"ז ז'
דף ט"ז ח'
דף ט"ז ט'
דף ט"ז י'
דף ט"ז י"א
דף ט"ז י"ב
דף ט"ז י"ג
דף ט"ז י"ד
דף ט"ז י"ה
דף ט"ז י"ו
דף ט"ז י"ז
דף ט"ז י"ח
דף ט"ז י"ט
דף ט"ז כ'
דף ט"ז כ"א
דף ט"ז כ"ב
דף ט"ז כ"ג
דף ט"ז כ"ד
דף ט"ז כ"ה
דף ט"ז כ"ו
דף ט"ז כ"ז
דף ט"ז כ"ח
דף ט"ז כ"ט
דף ט"ז ל'

ולא יובל וכן משחרב באחרונה לא מנו שנת החמשים אלא
שבע שבע בלבד בתחילת שנת החורבן וכן עולה מתלמוד
דמסכת עבודה זרה בשמעתא דתנא דבי אליהו כפי חשבון זר
שהוא קבלה ושנת השמיט ידועה ומפורסמת היא אצל הגאונים
ואנשי ארץ ישראל וכולם לא מנו אלא לשני חורבן ומשליכין
אותו שבע שבע ולפי חשבון זר היה כימיו שנת שבע ומאר
וארץ לחורבן מוצאי שביעית ולפי זה החשבון היה בשנת
ארבע לפרט מאלף ששי שמיטה בין לפירוש רבינו שמואל
בין לפירוש רבינו חננאל וכתב שעל זה אנו סומכין וכפי חשבון
זה אנו מורין לענין מעשרות ושביעית והשמטת כספים
שהקבלת והמעשר עומדים גדולים כהוראת ובהם ראוי
להתלות: ע"כ כ"א דבריו: אמנם בסוף סדר דרבנן
סבוראי אומר לפי חשבונם שהיתה באלף ששי שמיטה בשנת
חמש לפרט ורוב הגאונים חולקין על זה: גרסין בפרק אין
בערכין תניא רבי יוסי אומר מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה
על ידי חייב כשחרב הבית בראשונה אותו היום תשעה באב
הוא ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית היה ומשמרתו של יהויריב
היתה והיו תלויים עומדין על דוכן ואומרים שירה וישב עליה
את עונם וברעתם יצמיתם ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו
עד שבאו גוים וכבשום וכן בשבייה: אומר
הירד רבינו יעקב שיוכל היה נוהג בבירת
שני ואף על פי שאמר הורה וקראתם דרוז
בארץ לכל יושביה שאין היובל נוהג אלא
בזמן שכל יושביה עליה ואומר רב חנמן
רבי יצחק שם בערכין פרק אחרון שמנו
יובלות לקדש שמיטין לא קל חכי אלא ודאי מנו יובלות שהרי
אומר שם רבי יוחנן במסקנה שירמיה החזיר השבט ויאשיהו
מלך עליהם שנאמר גם יזורה שת קציר לה בשופי שבות עמי
ואחך גלו לכלב וחזור מכל שבט ושבט מקצתן ומאחר שהזרז
מכל שבט ושבת זו קרין וישביה עליה: ומביא ראיה במה
ששינוי בפרק אחרון דערליין ובפרק מי שאלחו גבי בתי ערי
חומה בראשונה הירד נתנו יום לב חרש כרי שירה חלוט לו
התקין הירל הזקן שהיה חולט מעותיו ולשכה ותניא בערכין
בפרק המקדיש שדרו אין כתי ערי חומה נוהגין אלא בזמן
שחיוכל נוהג: תניא וקדשתם את שנת החמשים שנה מח
תלמוד לומר לפי שנאמר בעשור לחדש יוכל לא תהא השנה
מקודשת אלא מיום הכפורים ואילך תלמוד לומר וקדשתם
את שנת החמשים שנה מלמד שמתקדשת והולכת מתחילה
מכאן אמר רבי יוחנן בן ברוקה לא היו עבדים משועבדים ולא
נפטרין לבתיהם ולא שדות חוררות לבעליהם אלא אוכלין
ושותין ושמיזים ועטרותיהם כראשונים עד שמגיע יריד כיון
שהגיע יריד תקעו בשופר נפשו עבדים לבתיהם ושדות חוררות
לבעליהם ונפרש שם מאי לשון דרור כמדירי בי ויריא כלומר
שגר בכל מקום שחפץ: שנת היובל אינה ממניין שני השמיטה
אלא שנת תשע וארבעים שמיטה ושנת חמשים יובל ושנת
חמשים ואחד תחילת שש שנים של שבע וכן בכל יובל ויובל
שהרי אומר התלמוד בפרק אין בערכין לאפוקי דרבי יהודה
דאמר שנת החמשים עולה לכאן ולכאן: אמנם אין זה דאיה
שמצינו לאפוקי שהלכה כן כמו שביארנו בענין התוכחה
ואדרבה פוסק רבינו יצחק כרבי יהודה
שהרי בשמעתא דתנא דבי אליהו חולכת
המוציא לפי דבריו גבי מאן דלא ידע
בכמה שני כשבוע וכו' בשקלא מכל מאה תרתי: יובל היא
תהיה לשם מכאן למוד רבותינו שיוכל נוהג בחוצה לארץ כל
זמן שנוהג בארץ: וכזמן שאין היובל נוהג אין עבד עברי
נוהג ולא בתי ערי חומה נוהגין ולא שדה אחורו לא

פ"ק דף ט

נת' ט

דף י"א י"ב

דף ל"ב

דף ל"ג

דף (דף) ט"ז

דף כ"ט

ב"ק דף ט"ז

דף ט

דף י"ב

לעיל בסוף דף י"ב

ב"ק דף ט"ז

שדה חרמים כדאיתא בפרק המקדיש שדרו: מצות תקיעת דף כ"ט
ש"פ בעשירי לחדש מסורה לבירת דין
תחילה: וכל יחיד ויחיד
חייב: ושופר של יובל
ושופר של ראש השנה
כ"כ דלעיל ב"ק ט'
ומכאן כ"כ ב"ק
דף ט'
שני לענין דין השופר והבכורות והתקיעות אלא שביובל
מעבירין שופר בכל גבול ישראל ותוקעין בין בבית דין שקדשו
בו את החדש בין בבית דין שלא קדשו בו את החדש וכל יחיד
ויחיד חייב לתקוע אף שלא בפני בית דין כל זמן שגז' יושבין
וכראש השנה שחל להיות בשבת לא היו תוקעין אלא בבית
דין שקדשו בו את החדש ואין כל יחיד ויחיד תוקע אלא בפני
ב"ד: היובל והשמיטה שנין לענין העבור והאכילות והביעורין
ומשפט אחד להם אלא לענין הגא דתניא בספרי כפרשת
ראה וזה דבר השמיטה מיעט ללמדך שביעית משמטת כספים
ולא יובל בשנת היובל הוצאת מיעט ללמדך שיוכל מוצי' עבדים
ומשמט קרקעות ולא שביעית יובל משמט קרקע בתחילתו
ושביעית אינה משמטת כספים אלא בסופה ועוד דורש בתורת
כהנים בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחותו ולבנות
שהמקדיש שדרו ובא בנו וגאלה שחחרת לאבינו יובל: ק"כ
ראש
כי ימכור בית מושב עיר חומה והיתרה גאלתו
עד תום שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו ואם לאו
יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לו
חומה לצמיתות לקונה אותו לדורותיו לא יצא יובל: עיקר
המצוה זו במסכת ערכין בפרק המוכר שדרו וש"ס מפרש כי
אין המקום נקרא עיר חומה אלא בחשבון בתים שבו כתבי
החצאים עד שיהיה בו שלשה חצרות או יותר וכל חצר מהם שני
בת' או יותר ויקפו אותו תחילה בחומה ואחר כך יבנו החצרות
בתוכו ואין סומכין אלא על עיר חומה המוקפת בשעת כיבוש
הארץ כיצד עיר שלא היתה מוקפת חומה בשעה שכבש יחושע
את הארץ אע"פ שהיא מוקפת עכשיו הרי היא כתי החצרים
ועיר שהיתה מוקפת חומה מימות יחושע אף על פי שאינה
מוקפת עכשיו הרי היא חומה כמקפת: וכיון שגלו בחורבן בית
ראשון כשלה קדושת ערי חומה שהיה בימי יחושע: כיון שעלה
עודא במיאה שנייה הנתקדשו כל הערים המוקפות חומה באותו
העת מפני שביאתן בימי עזרא שהיא ביאה שנייה כביאתן
בימי יחושע מה ביאתן בימי יחושע מנו שמיטין ויובל וקדשו
בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר אף ביאתן בימי עזרא מנו
שמיטין ויובל וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר וכן
יהיה לעתיד לבא בכיאה שלישייה כשיכנסו לארץ שנאמר
ורביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשת מקיש
ירשתך לירשת אבותיך מח ירושת אבותיך אתה נוהג בכל
הדברים האילו אף ירושתך אתה נוהג בה כל הדברים האילו
כדאיתא בפרק בתרא דערליין: והיתה גאלתו וגו' לפי שנאמר
בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה ובתוך
שתי שנים אינו יכול לגאלה הוצרך לפרש בזה שהיא חלוף
אם רצה לגאל בשנה ראשונה גאלה לאחר מכאן אינו גואלה
ומה שאמר ימים תהיה גאלתו שנה שלמה קרוי ימי: וכן תשב
הנערה אתנו ימים ואם היתה שנה מעוברת אינה לצמיתות עד
כופה שנאמר עד מלאת לו שנה תמימה להביא חדש חגיגור:
הגואל בתי ערי חומה נתן כל הדמי' שלקח
וקדש ס' ח' וז' וז' וז' וז' וז'
לג ובתוכם ח' ס' וז'
דף י"ב ט"ב
המוכר עצמו אם השיגה ידו וגם מוכר
מנכסיו לפדותו מה שאין כן במוכר שדה אחוזה כאשר נתבאר
בספר מצות לא תעשה אבל לא ילוה ויגאל ולא יגאל לחצאין
כמו בשדה אחוזה אליבא דרבנן: מכר בית ערי חומה וחגיגע
ס' מצ' כו ד 26 iii היובל

דף ט"ז ע"ג

בכרשת ב"ר ט"ב

דף ל"ב ודבריו
להדין פ"ה ת"י כ"ה
ט"ב

דף ל"ג

ב"ר ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

דף ט"ז

הלכות מתנות עניים

קכז

מצות

עשה שיעזוב אדם פאה בסוף שדוה לעניים שם לעני ולגר תעזוב אותם נתינתם מצות עשה

וכבר בארנו בספר מצוות לא תעשה שהפאה נוהגת גם באילנות קכז

וכן

מצות עשה להניח לקט לעניים והוא שבולת אחת או שתים הנופלת בשעת הקציר: קכח

וכן

מצות עשה שהפרט והוא גרגיר אחד או שתים שנפרט מן הענבי כשעת רביעיה שיעזוב אותם לעני: קכט

וכן

מצות עשה בעוללות והם אשכולות קטנות שאין להם לא כתף והם פסיגים זה על זה סמוך לונב כמין כתף ולא נשף והם התלויות בשדרה וידו ונושפו בחבור ומסכות אותן הסמכות לשררה אין להם זה אלא אם שימים על פס ידו כולן נוגעות כפס ידו שאין גרגיר עובר ארץ חבירו כדאיזה

בירושלמי ומצוה שיעזוב אותם לעניים שבכל אלה נאמ לעני ולגר תעזוב אותם: קס

וכן

מצות עשה שהמעמר ושכח עומר אחד או כ' בשדרה שיתבנו לעניים שנאמר לגר וליתום ולאלמנה יהיה זו

מצות עשה וכבר בארנו בספר מצו' לא תעשה שהשכחה נהגת בקמה כשם שנוהגת בעומרים וכשם שהשכחה נוהגת בתבואה כך נוהגת באילנות ומשפטי הפאה והלקט והעוללות והפרט והשכחה נתפרשו בספר מצות לא תעשה שהיו שם עיקר המצוה: קסא

מצות

עשה להפריש מעשר עני בשנה השלישית ובשנה הששית לשמיטה שנאמר בפ' בי תבא

כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ותתרם ללוויתם וליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך

ושבעו פרוש שנת המעשר שנה שאין נוהג בה לא אחר משתי מעשרות שנה כשתי שנים שלפני ששנה ראשונה של שנת השמיטה נוהג מעשר ראשון שנאמר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר ומעשר שני שנאמר ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגבך וגו' הרי שתי מעשרות דאילו במעשר ראשון כתי ואכלתם אותו בכל מקום ונא לרמזך כאן בשנה השלישית שאינו נוהג בה משני המעשרות אלא האחד ואיזה זה מעשר ראשון שנאמר כאן ונתת ללוויתם את שלו הרי מעשר ראשון לגר וליתום ולאלמנה זה מעשר עני ואכלו בשעריך ושבעו להם כדי שביעה וכן נאמר מקצת שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה החיה והגת בשעריך ונא הלוי כי אין לוחלק ונחלק עמך ויגר ויתום והאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו

ממך שנינו במכילת פארץ אין פחתין לעני בגוון כחצי קב חישין או קב שעורין או קב חצי כוסמין או קב גרוגרת או מנה דבילת או חצי לוג יין או רביעית שמן ושאר כל הפירות אבא שאול אומר כדי שימכר ויקנה בהם מן שלש סעודו כדן זה אמרה ככהנים ובלויים ובישראל היו מצייל פירו ליתן לקרוביו נושיל מחצת ומתן מחצת היה לו דבר מועט העניים מרובי נתן לפניהם והם מחלקין ביניהם: תניא בתוספתא במה דברים אמורים שאינו נתן לעני אלא כדי שבעו בשדרה שהיו אינו מוציא שם ליקח אבל אם הורה המעשר בבירה מחלקו לכל העניי אפי' כזית כזית ועוד יש חילוק שהיו מעש עני ובתחלק בנודן אין בו טובת הנאה לבעלים אלא העניים באין ונושלין אותו בעל כרחו כדאיזה בפרק הרווע ואפילו עני שבישראל מוציאין אותו מידו אבל המתחלק בבית יש בו שבגרת הנאה לבעלים ונוהגו לכל עני שירצה: תנו רבנן בפרק נושאין על האנוסה כאן איש ואשה לכירת גותנין לאשה תחילה ופטרין אותה ואמר כך בותנין לאיש: בירושלמי אב ונבנו איש וקרובו שני

היובל נתן שנת חמבר אינו חוזר ביובל לא יחיה ביד הלוקח עד שירצה המוכר לגאול כל שנת המוכר או אם לא יגאל עד מלאות לו שנה תמים תהיה לו לצמיתות: בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות אינו נחלת כבתי ערי חומה: ובירושלים אין חבית נחלת בה: ובתי ערי החצרים אשר אין להם חומה סביב על שדה הארץ יחשב גאולה תהיה לו: וביוכל יצא בתי חצרים הם עיירות פתוחות מאין חומה על שדה הארץ יחשב הרי הם כשדות שנאליים עד היובל יוצאים ביוכל לבעלי אם לא נגאלו גאולה תהיה לו מיד אם ירצה וכזה יפה כחו מכה שדות שהשדות אינן בגאולות עד שתי שנים: גרמינן במסכת ערכין בפרק השיג יד הבורר תנו רבנן שנה האמורה בקדשים ושנה האמורה בבתי ערי חומה שתי שנים ויום אחד שבשדרה אחרונה ושש שנים שבקבד עברי ושכבן ושכבר לערכין כולם

בדף לב רלעל
סע דף לב

דף יח

מעת לעת: קכח

בפרש' מסעי צו את בני ישראל ונתנו ללווית' מנחלת אחרותם ערי' לטוב ומגרש לערי' אשר סביבותיהן

תתנו ללווית' והיו הערים להם לטוב ומגרשיה' יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיותם ומגרשי העיר' אשר נתנו ללווית' מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב ומזרחם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה ואת פאת נגב אלפים באמה ואת פאת ים אלפים באמה ואת פאת צפון אלפים באמה והעיר בתוך זה יהיה לכם מגרשי הערים ואת הערים אשר נתנו ללווית' ארץ שש ערי מקלט אשר נתנו לנזכרים שמהרועה

ועליותם תתנו ארבעים ושתיים עיר: מגרש

הוא ריוח מקום חלק חוץ לעיר ככוב לחיות

בני לעיר ואין רשאים לבנות בו בית ולנטוע כרם ולא לזרוע בו ויזעק אלא יהיה כמו אפר

לרעות שם בהמתם: ולכל חיותם לכל צרכיהם כלומר לכל חיותם: ועוד דרשו רבותי מכאן שנותני לכל עיר בית הקבורות חוץ לתחום שאין קוברין בתיהם בתחום עיריהם שנאמר ולכל חיותם לחיות נתנו ולא לקבורה: כתוב אלף אמה וכתוב אלפים אמה הא כיצד אלפים הוא נותן להם סביב ומחם אלף אמה הפנימי למגרש והחיצוני לשדות ולכרמים כך פ' רבי שלמה ובפרק כשם שנינו רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר שתחומן שלשת אלפים אלף אמה מגרש

ואלפים אמה שדות וכרמים: ובתוספתא

נחלקו על זה כהנים ולוים שמכרו שדה

משרות ערייהם או בירת מבתי ערי חומה שלהם אינן נגאלין כסדר הזה אלא מוכרין השדות ואפילו סמוך ליובל וגאולים מיד ואם הקוישו שדה נושלין מיד הקדש לאחר היובל ונושלים בתי ערי חומה כל זמן שירצו ואפילו לאחר כמה שנים שנאמר וערי הלוי' בתי ערי אחוזתם גאולת עולם תהיה להם: ואמר יגאל מן הלויים יצא ממכר בית ועיר אחוזתו ביובל כי בתי ערי הלויים היא אחוזתם בתוך בני ישראל אם יקנה איש בית או עיר מהם יצא ביובל אותו ממכר של בירת או של עיר לזר

שמכרו ולא יהיה לצמיתות כשאר בתי ערי חומה של ישראל וגאולה זו לשון קנייה: וכבר אחר לפי שאמ' גאולת עולם תהיה ללוים יכול לאדבר הכתוב אלא בלוקה ישראל שקנה בירת בערי הלויים אבל לוי שקנה מלוי יהא הלוי תלמוד לומר ואשר יגאל מן הלויים אף הגואל מן הלוי גואל גאולת עולם: לפי

לשון זה יוצא ממכר בית הוא מצוה אחרת אם לא גאלה יוצא ביובל ואין נחלת לסקוף שבה כבית ישראל: כי בתי ערי הלויים היא אחוזתם לא הו' להם נחלות שדות וכרמים אלא ערי' לשבת ומגרשיהם לפיכך היו להם במקום שדורתי ויש להם גאולת שדות שלא יופקעו נחלתם מהם:

סע

דף כז

צמתי ערכין
דף לב

סע דף כז

כל המנוח חספמי
בטי חתם סל בהר

ס
ד

מיתן דפר
דף טא

בפ' דמיתא
דף י

בפ' דמיתא
דף י

סע דף ל ט

מיתן דפר
דף טב

חכמי סע כל
המנוח

לח דף טז

סע דף ק
כז

דף קל ט

דף ק
לח דמיתא דף טע

שני אחים ושני שותפין שהיה אחד מהם עני נותן לו האחר מעשר עני שלו אמר רבי יהודה תבא מארה למי שנותן לאביו מעשר עני אמנם כששניהם עניים מורה לתקן ושנינו במסכת פאה פ"ה שנים שקבלו שדרה באריסור זה נותן לזה מחלקו מעשר עני וכן זה מפרישו מחלקו מעשר עני ונותן לו : תניא בתוספתא דמסכת פאה מעשר עני אין פירעין ממנו מילה ואין משלמי ממנו התנאולין ואין פודין בו את השבויין ואין נותנין בו דבר של צדקה אבל משלחין לדבר של גמילות חסדי וצריך להודיעו שהו מעשר עני ונותנין אותו לחבר עיר כשוכ' הגאה ואין מוציאין ממנו מן הארץ להוציא לארץ שגא והבחה בשעריד ואומר ואכלו בשעריד ושבועו : מעשר עני אינו נוהג אלא בדגן תירוש ויצהר מן התורה כמו תרומה ומעשר ראשון אף על פי שבספרי משמע שמעשר שני נוהג מן התורה כשאר פירות אפילו בירקות כשאר בארנו שם והו מפני ריבוי המקראות אשר שם אבל במעשר עני שלא מצינו ריבויין יש להשתות לתרומ' ומעשר ראשון : שנה השביעית כולה הפקר ואין בה לא תרומות ולא מעשרות כלל לא ראשון ולא שני ולא מעשר עני והוצאה לארץ שאין בה שמיטת קרקעות מפרישין בארץ מצרי' ובעמון ובמואב מעשר ראשון ומעשר עני מפני שהארצות אילו קרובות לא"י כדו שיהו עניי א"י נסבכין עליהם ואמרינן בפ"ק דיבמו על מרוכה זו ישב הגוי וביאזאם עמון ומואב מעשרין מעשר עני כשבויערי' אבל בארץ שנער מפרישין בשביערי' מעשר שני כסדר רוב השנים וכפר רבי יעקב שאינו מדבר לא בארץ בני עמון ומואב שלא כבש סיחון ועוג אבל אותן שכבש משה כסיחון ועוג קדשו עולי ככל דתנן בפ' מקום שנהגו שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל :

דף ז

פ"ד ה"ב ע"ב

סיחון ק"ו דף ל ע"א במסכת ידים שרת

דף י"י

כת"ס

דף כ"ב

כתוב בפרש"ה כי יהיה כך אביון מאחד אחיד באחד שעריך בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך וגו' כי פתוח תפתח את ירך לו והעבט העביטנו די מחסורו אשר יחסר לו השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך וגו' נתן נתן ולא ירע לבבך כחתך לו כי בגלל הירב הזר יברכך ה' אלהיך ככל מעשיך וככל משלח ידך כי לא יחול אביון מקרב הארץ על כן אנכי בעוד לאמר פתוח תפתח ארץ ירך לאחיד לענייך ולאביונך בארץ : הרי יש כאן שתי מצות עשה האחד לפתוח יד לעני וליתן לו צדקה על זה נאמר פתוח תפתח את ירך לו : מצות עשה השנייה היא שאם לא רצה לקבל צדקה יתן לו כהלוואה ועל זה נאמר והעבט העביטנו כמו שכתוב א"כ השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בל"ע לאמר וגו' ועוד נתן נתן לו הכתוב אחר השמר לך על ההלוואה עומד : ובפר' אם כסף תלווח את ע"י תני אר' ושמע' כל אם שכתורה רשות הו' מן זה האחד מהם שהו חובה שנ העבט העביטנו וכבר מצינו מצות ההלוואה למעלה : ומצו' ההלוואה היא העליונה מן הכל ועליה נאמר כי ימוך אחיד ומט' ידו עמך וחזקת בו גר ותושב וחי עמך כלום תלווח או תמציא לו מלאכ' שירויח בה שרם שיפול מכל וכל ויצטרך לבריות אמרינן ב"במות כל המלוה סלע לעני בשערת דוחקו עליו

כרתה ר"ה דף ט"ב עמוד ה' כרתה ר"ה דף ט"ב עמוד ה'

מכיון מצות ההלוואה למעלה : ומצו' ההלוואה היא העליונה מן הכל ועליה נאמר כי ימוך אחיד ומט' ידו עמך וחזקת בו גר ותושב וחי עמך כלום תלווח או תמציא לו מלאכ' שירויח בה שרם שיפול מכל וכל ויצטרך לבריות אמרינן ב"במות כל המלוה סלע לעני בשערת דוחקו עליו

במסכת פאה דף ל ע"ב ב"ב ט"ב

הכתוב ואמר אז תקרא וחי יענה תניא בספרי אחיד זה אחיד מאבין מאחד אחיד מלמד שאחיד מאבין קודם לאחיד דאמר באחד שעריך וישיב עירך קודמין לו שכי עיר אחרת מארץ יושיב א"י קודמין ליושיב העיר לארץ יושיב העיר ארץ מניין דכתיב אשר ה' אלהיך נותן לך לרבות כל מקום : ואמרינן בפרק קמא דב"ב ב"ב אמר רבי יצחק הגותן פירש' לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך באחד עשרה ודורשן

דף ט

שם מן המקראות הכתובים בישיבה : ותניא בספרי בתוספתא דפ"ד די מחסורו אשר יחסר לו למר נאמר כולם לתמוך וראוי לתת לו פת חמין בותנין לו פת חמין מצה מצה להאכילו לתוך פיו מאכילו ובכפרי שלפניו גודס הראוי ליתן לו פת יתן לו פת ליתן לו עיסה יתן לו עיסה מעה יתן לו מעה כו' :

פ"ד ה"ב ע"ב

כרתה ר"ה דף ט"ב עמוד ה'

וצריך הגותן שלא יתפאר בעדקה שנותן ואם מתפאר לא דיו שאינו מקבל שכר על מה שנותן אלא שמענישין אותו ותניא בפ"ק ד"ב נענה דג ואמר צדקה תרוכס גוי וחסד לאומי חטאת צדקה וחסד שאומות העולם עושין חטא הוא להם שאין עושין לא להתיהר בה וכל המתיהר נופל בגנוחם שנאמר זיד יהיר ל"ץ שמו עושה בעברה דודן ואין עברה אלא גיהנם שנאמר יום עברה היום הרוא : תניא בספרי העבט ואמר לו הבא משכונ כדי להגיס דעתו כדברי חכמים : תניא בכתובות פרק מצאית האשה העבט זה שאין לו ואינו רוצה להתפרנס משל אחרים שנותנין לו לשום הלוואה וחוזין בו ונתנין לו לשום מתנה אם ירצה תעביטנו זה שיש לו ואינו רוצה להתפרנס שנותנין לו וחוזין ונפרעין ממנו לאחר מיתר דברי רבי יהודה וחכמים אמרים יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו כר' תלמוד למר

דף י

דף ט"ב דלע"ב

דף ט"ב כל הסוגיא

תעביטנו דברה תור' כלשון בני אדם די מחסורו ואי אתה מצווח לעשרו אשר יחסר אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו : לו זו אשה שמצוה להשיאו אשה אם יצטרך : ואמר הר' אליעז' ממי' שאם היה עכריין במזיד באחת מכל המצוות האמורות בתורה ולא עשרת שובר אינו חייב להחיותו ולא להלווח דכתיב וחי אחיד עמך וכתיב מאחד אחיד וכיון שעבר במזיד יצא מכלל האחרות עד שילקה דתניא בפרק אלוהן הלוקין ובקלה אחיד לעני כן שלקה הרי הוא אחיד אבל קודם לכן אינו אחיד : ואף על נב דתניא בפרק שני דע"ל לכל אביו

דף כ"ב

דף כ"ג

אחיד לרבות את המשומד דוקא לעניין אכידה נתרבה להחזיר לו את אשר לו ואין לתמוך ליתן לו משל אחרים : ומה שמשמע בפרק השלח שרבי אמי היה רוצה לפדות משומד אוכל ככז' לתיאבון לפניו משורת הדין היה עושה : ונס' ברכית נמי היח אוכר להלווחו אבל המשומד להכניס מתוך הלווחותו בדבית שהרי נבי ריביר' כתיב אחר כי ימוך אחיד וגומר אל תקח מאתו נשך ותריבית : והא דאמרינן בסנהדרין אף על פי שחטא ישראל הוא דנוקמ' לעניין דברים ולא כתיב בהו אחר כגון לעניין קידושין ונישין כדאיתא ביבמות פרק קמא גוי שקדש בזמן הזה חוששין לקידושין שמה מעשרת השכטים הוא בא

דף מ"ז

פ"ד ה"ב ע"ב

דף י"ג

עד כאן דבריו : ואני מביא ראיה עוד להתיר דאמר בירושלמי כותאי דקיסרי קלקלו במעשיהם והתירו להלווחם בריביר' שתחילה היו מוזקקין בגיוי אסת וחבר רבי שמואל ברבי שלמה אוסר להלווחת' למשומד בריביר' משום לפני עור לא תתן מכשול : גרסינן בפרק קמא דבבא ב"ב אמר רבי יוסי שקולה צדקה כנגד כל המצות ולעולם אל ימנע אדם עצמו לכל הפחו' מלתת שליש' השקל בשנ' שנ העמדנו עלינו

פרק בחרי ד"ה דף ט"ב ע"ב

דף ט"ד

מצו' לתת שלישית השקל לתנה : בכלכות אמרינן רמבזבז אל יבזבז יותר מוחמש שמה יצטרך לבריות ואמרינן כירושלמי שנה ראשונה לקרן מנאן ואילך כרת קמא דביב' דף ט"ב ע"ב

כרת נכרה ה"ל והתו' סם חביב' הירושלמי

בכל שנה ושנה חומש לריוח והם שני עשורין כעניין שאמר יעקב וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך : עוד תניא בפרק קמא דבבא ב"ב אמר רבי יוסי ומ' דעב אבי האכילוני אין בודקין אחריו שמה רמאי הוא אלא מפרנסין אותו מיד היה ערום ואמר כסוני בודקין אחריו שמה רמאי הוא : עני המהור על הפתחים אין נזקקין לו למתנת מרובה אבל בותנין לו מתנה מועטת מפני שאסור להחזיר עני ריקס ואפילו נותן לו גרוגרות אית שנא' אל ישוב דך ככלם : שנינו

דף ט"ו

דף ט"ז

הלכות מתנות עניים

הלכות מתנות עניים
לפי דברי רבינו
בבבא בתרא
כדף ק"ח
אמר רבינו
לשם

היה לעניים הנאה בעיניו המעות ביד נבאי צדקה כדי לעשות
אחר ליתן הרי אותו הנבאי מותר ללוחות אותן המעות של עניי
ופורע כמו שאמר גבי ר' ינאי דיוסף ופרע: מי שהתנדב ממנו
או נר לבית הכנסת אמור לשנותה ואם לדבר מצדו מותר
לשנותה אף על פי שלא נשתקע שם בעליה מעליה אלא אמר
המנודה או נר של פלוני ואם נשתקע שם בעליה מעליה אפילו
לדבר הרשות ואם היה המתנדב גוי אמור לשנותה אפילו לדבר
מצדו עד שישתקע שם בעליה מעליה כמו שאמר בפרק קמא
דערובין מגוי מיפעה פניו פי' צועק ואומר הקדשתי דבר לבית
הכנסת של יהודים ומכרו אותו לעצמן: בפרק זה כדור משמע
שאסור לישול צדקה מן הגוים בפרהסיא ואם אינו יכול לחיות
בעדקה של ישראל ואינו יכול לישלה מן הגוים בצנעא הרי זה
מותר: ובפ' קמא דבבא בתרא משמע שהמלך או שר של גוים
ששלח ממנו לישראל לצדקה אין מחזירין לו משום שלום
מלכות אלא נוטלין ממנו ונתן לעניי גוים בסתר כדי שלא
ישמע המלך כדמוכח בהלכות דאמייה דשבילי מלכא שדרא
ארנקא דרבינו לצדקה וכו': אמרינן בפרק דביקין אין ממחין
ביד עניי גוי בלקט ובשכח ובפאה מפני דרכי שלום ומפרנסין
עניי גוים ומכריזין חוליהן וקוברין מתיהם
מפני דרכי שלום: פדיון שבויין קורם
וכן הקנה בחיות
לפרנסת עניים ולכסותם ואין מצוח גדולה
לפרנסת עניים ולכסותם ואין מצוח גדולה
כמו פדיון שבויין שחשבו עומד בסכל חרב
ורעב וערום והמעלה עיניו בפדיונו עובד משו'
לא תאמץ את לבבך ועל לא תעמוד על דם ריעך ועל לא יירדנו
בפרך לעיניך וכשל מצות פתוח תפתח את ירך ומעו וחי אויבך
עמך ואהבת לרעך כמוך וחצל לקוחי למות והרחב דברי כאילו
ואין לך מצוה רבה כפדיון שבויים: מוכיח בפרק קמא דבבא
בתרא כי אנשי העיר שגובמועות לבניין בית הכנסת ובא להם
מצוח מוציאין בו את המעות קנו אבנים וקורות לא ימכרו אותן
לדבר מצוה אלא לפדיון שבויין אעפ"י שהביאו את הלבני' ונזרו
את האבנים ופצלו את הקורות והתקינו את הכל לבניין מוכרין
הכל פדיון שבויין בלכד אבל אם בנו וגמרו לא ימכרו בית
הכנסת אלא יגבו לפדיונם מן העבור: אמרינן בפרק השולח
אין פודין את השבויים ביתר על כד דמיהן מפני תיקון העולם
שלא יהו האויבים רודפין אחריהם לשכותם אלא אם כן אדם
חשוב הוא כדאמר' בהניקין שיפדנו ככל מה שיפסקו עליו:
וכן אין לוקחין מן הגוים ספרים ותפילין ומזוזות יתר על כד
דמיהם מפני תקון העולם: ואין מברחין את השבויים מפני
תקון העולם שלא יהו האויבים מכבידין עליהם ארת העול
ומוסיפין שמירה על שמירתן: שנינו בפ"ג דהוריות כל הגדול
בהכמה מחבירו קודם לפדותו אפילו הירח כחן גדול עם הארץ
וממזר לוח תלמיד חכם קודם שנאמר יקרה היא מפנינים מכהן
גדול שנכנס לפני ולפנים: ובירושמי דפרק ה' הנה הכיאר
יוחנן על שיקדים ללכת לפניו ועוד אמר שם סכרין מימר
לפרות ולהחיות ולכסות הא' לשיבה לא אמר רבי אבין אף
לישיבה ותכיא בהוריות חכם קודם למלך חכם שמת: אין לנו
מינצא בו מלך שמת כל ישראל רואין למלכות: בפ' דבבא
בתרא אמרינן התמחו נגבית בכל יום קופפה מעט לעט קופפה
הוא דבר הקצוב שנותן כל אחד ואחד בערבי שבתורת ליתן
לעניים ותמחו מיני מאכל שמתנדב כל אחד לפי שער בכל
יום ונותנין לכל עניי ממנו פרנס יומו וכשהייתי בספרד ראיתי
שנבאי הקופפה מחזירין בכל יום ומתלקין בערבי שבת: אמרי'
בסנהדרין כל תענית שמלינין בה צדקה ולא חלקה כאילו הם
שופכי דמים ומעמיה בדבר הסוכן לאכול כגון פרת ותמרים
וכיוצא בהן אבל לא במעות חיוטין: בפרק קמא דבבא בתרא
אמרינן הקופפה אינה נגבית אלא בשנים שאין עושין שררה על
העבור

כתב

דף ק"ח

דף ס"ג

בפ' ר"ב דף

ס"ט

ס"ט

ס"ט

ס"ד ק"ט

דף ל"ב

דף נ"ז ע"ב

ס"ט

דף י'

דף ל"ו

דף י'

ס"ד

בב' ר"ב דף י'

דף י'

בב' ר"ב דף י'

דף י'

ס"ט

ס"ט

דף כ"ג

דף י'

דף ס"ג

דף י'

דף י'

דף י'

דף ב'

דף ט"ז

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

דף י"ב

הצבור בממון פחות משנים ומותר להאמין אחד על המעורר של קופה ואינה מתחלקת אלא בשלושה מפני שהיא כדיני ממונות שנותן לכל אחד די מחסורו לכל עני לשבת והתמחו נגבה בשלושה ומתחלק בשלושה מפני שהילוקו וגיבוי שוה והמתחוו לעני עולם והקופה לעני אותה העיר בלבד רשאין בני העיר לעשות קופה תמחו ותמחו קופה ולשנותה לכל ברה שירצו בצרכי צבור אף על פי שלא התנו בו בשעה שנבנו פירש רבינו יצחק דווקא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה כל אדם יכול לשנותה ואף על פי שלא התנו בו בשעה שנבנו ואם היה כמדינה חכם גדול שהכל נובין על דעתו והוא יהלך לעניים כפי מה שיראה הרי זה רשאי לשנותה לכל מה שירצה בצרכי צבור

סס

סס

כת' סס

בג' סס

נס

סס

סס דף ט

סס דף ח

דף יב ע"ר

פ"ח דף יא

פ"ח דף ט"ז

דף ט"ח

פ"ח דף ט

סס ס"ב דף ז

פ"ח דף כ"ה

פ"ח דף ק"ב

דף י"א

סס דף כ"א ע"ר וז"ל תנינו בבי' סס

נוטל כאילו שופך דמים פירוש כגון חולה או זקן או נקל יסודין או יש לו בנות רבות ואינו יכול להשיאן ולפרנסן אלא אם כן ימול : ככר ביארנו שגדול הכפיים לעני בדברים יותר מן הנותן צדקה וכן איוב היה מתפאר במעשיו ודמיונים אם לא בכיתי לקשר יום ענברי נפשי לאביון שהיה מתאונן עמו בצרתו ואמר וכל אלמנה ארנין כמו שאומר בכבא ב"תרא דכל אלבכה שלא היתה יכולה לינשא היה נותן שמו עליה לומר שהיא קרובתו כדי שישאו אותה ואומ' אב אנכי לאביונים שהיה מקרבם ויועצם בכל מיני עצות טובות : כל דמילים עינו מן הצדקה נקרא בליעל ורשע ואכזרי וחוטא שנאמר חשמו לך פן יהיר דבר עם לבבך בליעל וקרא עליך אל' ח' וז"ל כך הטא הרי בליעל וחוטא וכתוב ורחמי רשעים אכזרי ומכחיש יחוסו שאינו מודע אברהם יצחק ויעקב שהם ר'מבני אלא מודע הגוים שכתוב בהם אכזרי ומה לא ירחמו

כת' ס"א ח' עמוד ח'

פ"ח דף יג

סס דף י

כד' ס"א כ"ח ע"ה דף ע"ט

תחזיקי כ"ח דף ט' כל חסדיה

בסכך כ"ח ס"א דף ק"ח וכל המרחם מרחמים עליו שנאמר ונתן לך רחמים ורחמך והרנך : הנותן צדקה לעניים בסכך פנים רעות אבד וכותו אפילו נתן הרבה ועבד על לא ירע לבכך בתתך לו וטוב מכנו הנותן פרוטה בסכך פנים יפות :

עוד יש עניין שלישי טוב משניה הנותן כראוי ליד העני בסכך פנים יפות : עוד יש עניין רביעי טוב משלשתן שנותן ליד העני כראוי קודם שיטאל : ויש עניין חמישי טוב מארבעתן מה שאומ' בפרק מצאת האשה דרוה צייר ז"ל בסדיניו ושרי לאחוריה ובאין העני ונוטלין אותן ואין הנותן יודע למי נותן ואין העני מתבייש כל כך : ויש עניין ששי טוב מחמשתן מה שאומר שם שהיה משליך מען מאחורי הדלת דרך צינורא דרשא שלא ידע העני כלל ממי לקח : ויש עניין שביעי טוב מכולן הנותן לתוך קופה של צדקה שזה נותנה ואינו יודע למי נותנה וזה נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה וכבבא בתרם פ"ק ק"בא אומר שזו הצדקה מצילתו ממיתת משונה כדכתיב וצדקה תציל ממות

ואומר מתן בסתר וכ"פ אף : תניא בתוספ' דשקל' כ"ח ס"א דף ק"ח וכל כ"ח היתיר בכל עיר ועיר מפני שעניים בני טובים מתפרנסים ממנה כחשאי : אמרינן בפ"ח ד"כ גדול המעשה יותר מן העושה

שנ' והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם פירוש עבודת הצדקה הוא העושה שיש טרחה שם ואמר להו רבא לבני מחוזא עושו אהדי כי היכי דליהו לבו שלמא דמלכותא ועל גבאי צדקה וכיצא בהן נאמר מצדיקי הרבים כככבים לעולם ועד : ואמרינן במדרש לשבעה מאורות צדיקים דומים לעתיד לבא לחמה וללכנר ולרקיע ולככבים לברקים לשושנים למנורת בית המקדש : תניא בפר' קמ"א דב"ק מי שהיה לו בתים שרות וכרמים ואם מוכרן עתה בימות חנשמים מוכרן בזול ואם ימתין עד ימורת החמר מוכרן בשוהין אין מחויבין אותו למכור לא מאכילין אותו מעשר עני עד שימצ' מי שיקנה אותן לכל הפחות בחצי דמיהן היו שאר בני אדם מוכרין ביוקר והוא אינו מוצא מי שיקח ממנו אלא בזול מפני שהוא דחוק וטרוד אין מחויבין אותו למכור אלא מאכילין אותו מעשר עני והולך עד שידעו הכל שאינו דחוק למכור ומכור בשוה וכן הגירס' בספר רב אלפס אילימא דה' ארעתא דכ"ע ודידיה נמי דל' בהדיה אפילו פורתא נמי לא ליספו ליה ולמה מאכילין אותו מעשר עני עד חצי דמיהן כיון ששוח מאתים לפי הוול לא דאייקור ארעתא דכ"ע ודידיה אידי דקא עייל ונפקי אזוי זל ארעאי אפי' טובא נמי ליספו ליה כלום אפי' יותר מוצא דמיהן אוכל מעשר עני והולך כאש' בארבו וכל רבו הקרמוני שבצפת אומרים שזו הגירס' ופי' זה עיקר : גדולה צדקה שנקראת דרך ח' שנאמר כי ידעתינו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרינ' ושמרו

כד' ס"א כ"ח ע"ה דף ע"ט

תחזיקי כ"ח דף ט' כל חסדיה

דף ס"א

דף י

סס דף ט

דף ט

סס

סס דף ט

דף ז

סס דף כ"ה

סס דף ק"ב

דף י"א

סס דף כ"א ע"ר וז"ל תנינו בבי' סס

פרהדין או שמא היתה לשכת בית אבטינס והשכת פרהדין
 הית בדרום כי בזה מסופק התלמוד ביומא :
 זשעלים היו בעזרה ג בצפון וג בדרום ואחת
 במזרח / שכדרום שער הדלק שני לו שער
 הקרבן שלישי לו שער אמי / שבמזרח שער ניקוד ושני לשכות
 היו לו אחת מימינו ואחת משמאלו אחת לשכת פנחס המלביש
 ואחת משמאלו לשכת עושה חביתים פי' שער ניקוד הוא הית
 שער עזרת ישראל נמצא שבעזרה היו שוכנה לשכות אלו שתיים
 ושש שלמעלה / ושבעצפון שער הביצוף כמין אכסדרה היה
 ועלייה כנויה על גביו שהכהנים שומרים מלמעלה ולוים
 מלמטה ופתח הית לו לחיל שני לו שער
 הקרבן שלישי לו שער בית המוקד / וכפרש
 שם שכופה בירד גדול הית מוקף רובדין
 של אבן / ארבע לשכות היו לבית המוקד בקטניות פתוחות
 לטריקלין שתיים בקדש שתיים בחול וראשי פשפשין מבדילין
 בין קדש לחול ומה היו משמשות מערבית דרומית היא הייתה
 לשכת טלה קרבן מזרחית דרומית היא הייתה לשכת עושה
 להם הפנים מזרחית צפונית בה נגזו בית השמבואי אבני מזבח
 ששקצו מלכי יון צפונית מערבית בה יורדין לבירד הטבילה
 ומפרש בתנ"ך ובבבלי ונת שהורד לבית הטבילה מלשכה זה היה
 הולך בכסיכה ההולכת תחת הבידרה פירוש תחת בית המקדש
 והנרות דולקות מכאן ומכאן עד שמגיע לבית הטבילה ומדורת
 הייתה שם ובירד הבסא של כבוד והיו כבודו מצאו בעול בידוע
 שיש שם אדם פירוש זהו כבודו מפני ששכנו בפרק ג' ויבוא כל
 המסך רגליו שעון טבילה וכל הטבילה מים טעון קידוש ידים
 ורגלי' מפני שמצוה לשפוף / ושני שערים היו לו לבית המוקד
 אחד פתוח לחול ואחד פתוח לעזרה :
 כל השערים שהיו שם נשתנו להיות של זהב
 חוץ משער ניקוד מפני שנעשה בהן נס
 שהושלכה לים מפני נחשו' ויצאו ליבשה מאיליה ויש אומרים
 מפני שנחשתן מצויה : עזרת הכהנים והמזבח ובין האולם
 והמזבח הכל הית בשוה ועזרת משם לאולם נשתים עשרה
 מעלות רום כל מעלה חצי אמה ושלחה אכר והאולם וההיכל
 כולן בשוה כשתצטרף השבן חצאי אמה שאלה כל המעלות
 תמצא שגובה קרקע ההיכל על קרקע שער המזרח של הר
 הבירד עשרים ואחת אמה וגובה שער הר הבירד עשרים
 אמה ורוחב עשר וכן כל השערים והעומד כנגד שער המזרח
 אינו רואה פתח ההיכל ועש בנין שעל שער המזרח נמוך כדי
 שיהא העומד בהר המשיחה רואה פתח ההיכל בשעת הזאת
 דם הפרה נוכח ההיכל : ההיכל היה מאה על מאה על רום
 מאה וכך הייתה מדת רומו בנו גובה שש אמות אוטם סתם
 כמו יסוד לו ורום כותלי הבירד ארבעים אמה / ורום הכיור
 שבתקרה אמה על גביו גובה שתי אמות בנו שייכנס בו הדלף
 והוא הנקרא בית דולפא ועובי התקרה שעל בירד דולפא
 אמה ומעובה גובה אמה ועליה בנויה על גביו גובה כותליה
 ארבעים אמה ובנגה גובה אמה כיור ואמיתם גובה בית דולפא
 ואמה תקרה ואמה מעובה וגובה המעקה ג' אמות ואמר כולי
 עורב חרי הכל מאה אמה פירוש כולי עורב הוא דפוס של ברזל
 כמו סוף גובה אמה על גבי המעקה סביב
 כדי שלא ינחו עליו העופות : מן המזרח
 למערב מאה אמה כותל האולם חמש אמות
 והאולם אחד עשר אמה כותל ההיכל שש ותוכו ארבעים
 אמה ואמה טרסקין שהיה בכירד ראשון בכנין וכבירד שני
 עשו שתי פרכות להבליע אותה אמה מפני שהיה מסופק
 להם אם אותה אמה הייתה לו קדושה פנים או קדושת חוץ
 ואתן שתי פרכות היו מבדילות בין ההיכל ובין קדשי הקדש

פ' דף יט

פ' דף רלעיל

פ' דף כ"ד

פ' דף כ"ט

פ' דף רלעיל

פ' דף כ"ט

פ' דף כ"ט

פ' דף ל"ז

אבל במשכן שעשה משה לא היתה שם אף פרכות אחד בלבד
 שנאמר והבדילה הפרכות לכס בין הקדש וגו' / ועשרים אמה
 לבית קדשי הקדשים וכותל ההיכל שש והתא שש וכותל התא
 חמש הרי בין הכל מאה אמה מן הדרום לצפון שבעים אמה
 כותל המסיכה חמש והמסיכה שלש כותל התא חמש והתא שש
 כותל ההיכל שש ותוכו עשרים אמה וכותל ההיכל שש והתא
 שש וכותל התא חמש ובית הדרדרת המים שלש אמות וכותל
 חמש אמות והאולם עדיף עליו חמש עשר אמה מן הצפון וחמש
 עשרה אמה מן הדרום הוא הנקרא בית החליפות ששם נגזין
 את המסיכים ומאות חמש עשרה אמה היה כותל האולם חמש
 הרי בין הכל מאה אמה פתחו של אולם הית נבדיל
 ארבעים אמה ורוחב עשרים אמה ול"א היו לו שערים וחמש
 אמלתראות של מילת היו על גביו התחנכה עודפת על הפתח
 אמה מזו ואמה מזו וכל אחת מחמשותף עודפת על שלמט' ממכ
 אמה מזו ואמה מזו נמצאו חעליונה שלשים אמות ונדבך של
 אבנים היה בין כל / אחת ואחת וקלונכות של ארזו היו קבועות
 מכותלו של אולם לכותלו של היכל כדי שלא יבעטו / פתחו
 של היכל גובהו כ' אמה ורוחבו עשר אמות וארבע דלתות היו לו
 שתיים מכפנים ושתיים מכחוץ החיצונות נפתחות לתוך הפתח
 לכסות פניו של כותל והפנימיות נפתחות לתוך הכסות
 אחורי הדלת שכשהיה ההיכל טוח כזהב ל"א היה טוח אחורי
 הדלת ופתחו של היכל זה הוא הנקרא שער הגדול : שני פשפשין
 היו לו לשער הגדול אחד בצפון ואחד בדרום שכדרום לא נכנס
 בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש ביהו"קאל השער הדרג סגור
 יהיה לא יפתח ואיש לא יבא בו כי ה' אלהי ישראל לא בו והיה
 סגור / שבצפון בו היו נכנסו להיכל והיו לו שתי דלתות אחת מן
 החוץ לבין עובי הכותל ואחת מבין עובי הכותל לחלל ההיכל
 כדתנן במסכת תמיד נטל ארז המפתח ופתח הפשפש ונכנס
 להתא ומתא ההיכל עד שהו' מניע לשער הגדול הגיע לשער
 הגדול והעביר את הנגר וארז הפותחת ופתחו ואומר שם כי
 לאותן ב' דלתות היו שתי מפתחות אחת יורדת לאמת השחי
 ואחת פותח כיון פי' אותו שכן החוץ לעובי הכותל הית נפתח
 מכפנים שהיה שם כמו נקב והיה פושט ידו עד שיחיו לפתוח
 במפתח מכפנים ואותו שמן עובי להיכל הית פותח כדרכו
 במזרח כמו אפשר יעשנה כדפוס ויקבענה כיון : נחזור לענין
 מסכת מדרות לה' תאים היו שם חמשה עשר בצפון וחמשה עשר
 בדרום שבצפון ושכדרום חמשה על גבי חמש חמש על גביהן
 ובמערב היו שמנרת תאים שלש על גבי שלשה ושנים על
 נבין : שלשה פתחו היו לכל אחד ואחד מן התאים אחד לתא
 מהימין ואחד לתא מהשמאל ואחד לתא שעל גביו ובקרן
 מזרחית צפונית היו חמשה פתחים אחת לתא מן הימין ואחת
 לתא שעל גביו ואח' למסיב' ואחת לפשפש ואח' להיכל : היציע
 התחתונה חמש ורוכד על גבה שש והיציע האמצעית שש ורוכד
 על גבה שש והעליונה שבע שנאמר והיציע התחתונה חמש
 באמה רחבה והתכונה שש באמה רחבה והשלישית שבע
 באמה רחבה כי מנרעות נתן לבירד סביב חוצר לבלתי אחו
 בקירות הבית ומסיבה היתה עולה מקרן מזרחית צפונית לקרן
 צפונית מערבית שבה היו עולין לגגות התאים / היה עולה
 במסביר ופניו למערב הולך ארז כל פני הצפון עד שמגיע
 למערב הגיע למערב הולך את כל פני המערב עד שהגיע מגיע
 לדרום הגיע לדרום הפך פניו למזרח והיה מחלך בדרום עד
 שמגיע לפתח של עלייה שפתחה של עלייה היה פתוח לדרום
 ובפתחה של עלייה היו שתי קלונכות של ארז שבהן היו עולין
 לגגה של עלייה וראשי פשפשין היו מבדילין בעלייה בין גג
 קדש לגג קדשי הקדשים ולחלון היו פתוחין בעליית לבירד
 קדשי הקדשים שבהן היו משלשלין את האומנין כתיבורת כ"ג
 שלא

פ' דף ל"ז

פ' דף כ"ט

פ' דף ל"ז

פ' דף כ"ט

פ' דף ל"ז

פ' דף כ"ט

פ' דף כ"ט

פ' דף כ"ט

פ' דף כ"ט

פ' דף כ"ט

פ' דף כ"ט

פ' דף כ"ט

הלכות מקדש וכליו

לא עשאה מן הזהב אלא משאר מיני מתכות אין עושין בהם נביעים כפתורים ופרחים וגם אין מקפדין על משקלה אבל הבאה זהב תהיה כולה ככר עם גלותיה כולה מקשה והגרות קבועים במנורה בכלל הככר כדאיתא בפרק שתי מדות דף פח אכנס יש חולקין שם ואומרים שאין הגרות והמנורה נוף אחד וכן בפרק שני דיומא מקשה הכפר אלא מעתה דעבודת כותנה בחייב זה שסדר את המנורה לחייב ופי' שם רבינו שלכח שבבקר היו מסלקין הגרות של זהב מן המנורה לקנה יפה אפרן וחורין וקובעין אותן בה והרי זו עבודת כותנה ומתוך שאע"פ עבודת תמה שיש אחריה נתינת פתילה וכך הוא אומר בפרשת ויקהל את מנורת המאור ואת כליה ואת נרותיה הפסיק כלים ביניהם : המלקחי והמתחול וכלי השמן אינן בכלל הככר שהרי נאמר במנורה ככר זהב טהור וזהו ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור ולא אמר נרותיה זהב מפני שהנרות בכלל זה וש חולקין שם כמו שבארנו : ששת הגרות כפרת ספי' תלמי דף ג' כולם פניהם לנר אמצעי של קנה המנורה וזה האמצעי פניו כנגד קדשי הקדשים והוא הנקרא מערכי לדברי האומר מצפון לדרום היו מונחין : שנינו במסכת המ"ד אבן הייתה לפני המנורה ובה שלשה מעלות שעליה דף ג' הכהן עומד ומטיב את הגרות : בפרק שתי הלחם במסכת בנחות בפרש שלחן היה ארכו שנים עשר טפחים ורחבו ששה טפחים : והיה מונח ארכו לאורך הבית ורחבו לרוחב הבית וכן שאר כל הכלים שבמקדש ארכן לאורך הבית כדתיבא בפרק שתי הלחם חוץ מן הארון שהיה ארכו לרוחב הבית וכן נרות דף כח המנורה למאן דאמר צפון ודרום מונחין : ס' ועשית קערותיו וכפתויו קערותיו זה דפוס שהיה עשוי כדפוס הלחם והלחם עשוי כמין תיבה פתוחה משתי רוחותיה שדלים לו מלמטה וקופל מכאן ומכאן כלפי מעלה כמין כתלי' : ולכך קרוי לחם הפנים שיש לו פנים רואין לכאן ולכאן לצדי הבית מזה ומזה וכתליו וקופין כנגד שפת השלחן : והיה עשוי לו דפוס זהב ודפוס כדול בדפוס כדול הוא באפה וכשמציאו מן התנור נחתו כשל זהב עד למחר בשבת שמסדרן על השלחן ואותו דפוס קרוי קערה : וכפתויו הן בזיכין שנותנין בהן הלכונר ושנים היו לשני קמצי הלכונר שנותנין על שתי המערכות שנאמר ונתת על המערכת לכונר זה : וקשותיו הן כמין שני וצאי קנים הלולים הנסדקין לארכן דונגתן עושר של זהב ומסדר שלשה מהן על ראש כל לחם שישב לחם האחד על גבי אותם הקנים ומבדילין בין לחם ללחם שתכנס הרוח ביניהם ולא יתעפשו : ומנקיותיו הרגים ומכילתיה הן כמין יתיודר והם קרויין סניפים עומדין בארץ גבוהים למעלה מן השלחן הרבה כנגד גובה מערכות הלחם ומפועלין פעולים זה למעלה מזה והאשי וקנים שבין לחם ללחם סמוכין על אותן פיעולי כדי שלא יכבד משא הלחם והעליון על התחתון וישברו : ושנינו בפרק שתי הלחם שארבע סניפים של זהב היו שנים לסדר זה ושנים לסדר זה : ולשון מכילתיה סובלותיו כמו גלאתי הכילי' ויש מי שאומר שם קשותיו אילו כניפין שמקשין אותן ומחזיקין אותן שלא ישברו ומנקיותיו אילו הקבי' שמנקי' אותן שלא יתעפשו אבל אונקלוס שתרגם ומכילתיה היה שונה כדברי האומר כנקלו' הם האניפין אשר יוסך בהן על הקשות הוא אומר אשר יוסך וכן הוא אומר קשות הנסך לפי מר' שאמרנו שהם הקנים החלילים פתרוגם לשון סכך שהן על הלחם כמו סכך : בין ששית לחמשתית לא היו כי אם שני קנים בלבד לפי שאין על הששית אורת והוא ששנינו ארבער' עשר קנים היו לכל המערכות ואומר שם כי שתי

שלא יזנו עיניהם מבית קדשי הקדשים : שנינו במסכת מרות המזבח היה שלשים ושתים אמה על שלשים ושתים אמה על אמה וכנס אמר זהו יסוד נמצאו שלשים על שלשים עלה חמש וכנס אמר זהו סוכב נמצא כח על כח עלה שלש וכנס אמה זהו מקום קרנות אמה מזה ואמה מזה נמצא עשרים ושש על עשרים ושש מקום הילוך רגלי ההגבים אמה מזה ואמה מזה נמצא כד על כד מקום המערכה : בפרק קמא דערובין ובפרק שתי הלחם אומר שכל אמות הכניין באמרת בת ששה טפחים אבל אמות המזבח מהן באמה בת חמשה ומין באמרת בת ששה : נחזור למשנת מדות שאומר שם חוט של סיקרא חונרו באמצע להכדיל בין דמין העליונים לדמין התחתונים והיסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב ואוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת אבל קרן מזרחית דרומית לא הויה כו' יסוד לפי שאותה אמר של רוחב היסוד לאותו צד הייתה מרעועה שיצאה מחלקו של יהודה וכנסת בחלקו של בנימן ושאר המזבח של אולם וההיכל ובית קדשי הקדשי היו בחלקו של בנימן כדתיבא בפרק קמא דיומא ונאמר מקום וזה הבית וחלשכות והעזרות היו בחלקו של יהודה : ובפרק מערכות דרומנים על יסוד מערכות ועל יסוד דרומית יורדין בהן ומתערכין באמה ויוצאין לנחל קדרון : למטה בצרפה באותה קרן מקום הויה שם אמר על אמה וטבלא של שיש ושבעת קבועה בה שבו יורדין לשיטין ומנקין אותן : הכבש הויה כנו לדרומו של מזבח ארכו שלשים ושתים על רוחב יו' אמות ואוכל בארץ שלשים אמה מצד המזבח ופורה טמנו אמה על יסוד ואמרו על סוכב ואויר מעט הויה מפסיק בין הכבש למזבח כדי ליתן האוירים כזריקה ושני כבשים קשנים וצאין טמנו שבתן באין לסוכב וליסוד ומובדלין מן המזבח כמלאה נימא כדאיתא במסכת פרת קדשי קדשים זבחים : ותלן היתה דף ג' במערכו של כבש אמר על מאה ורכובה הייתה נקראת שבה היו גותנין פסולי הטא העוף עד שתעובר צורתן ויצאו לבית השריף ומפר' במקו' אחר ששתי שולחנות היו במערכ הכבש האחד של שיש שנותנין עליו ארץ האוירים ואחד של כסף שנותנין עליו כלי שרת : ובספר מצות לא תעשה כתבאר הואך כוננין את המזבח מפני שאמרו לבנותו גזית גרסי' כפ' הקומץ רב' אמר שמואל משמיה דסבא גובה של מנורה שגבר עשר טפחים הרגלים והפחה שנאמר עד יריכה ועד פרחו ג' טפחים וטפחים חלק וטפח שכו נביע וכפתור ופרח וטפחים חלק וטפח כפתור ושני קנים ויצאין טמנו אחד אילך ואחד אילך ונמשכין ועליון עד כנגד גובה של מנור' וטפח חלק וטפח כפתור ושני קנים ויצאין מננה אחד אילך ואחד אילך ונמשכין ועליון כנגד גובה של מנורה וטפחים חלק בשתייר שם שלשה טפחי' שבהם גביעים וכפתור ופרח : ונביעים למטה הם דומין כמין כוסות של זכוכית שהם ארוכין קצת ופיהם רחב ושוליה קצר וכפתורים כמין תפחי הכרתיים פירוש שרחבן יותר מעוקיין כך פיר' ר' ורשי ורבינו משה פירש שהם ארוכים מעט כציצור ששני ראשית חדין : והפרחים כמין פרחי העמודים פירש רבינו משה שהן כמו קערה ושפתה כפולה לחוף נמצאו גביעים עשרים ושנים דכתיב ובמנורה ארבער' גביעים וז' חקנים וכפתורים י' א כפתוריהם שנים וששה מקנים וכפתור וכפתור וכפתור הרי י' א ופרחים תשערת פרחים שנים וששה דקנים ועד יריכר ועד דף כח פרחת מקשה היא הויה תשעה ובפרק הקומץ רב' מפרש שאם

דף פח

דף כז

דף פ"ה דלעיל

דף ג' כח

דף ג' ס"ג

דף ג' כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

דף כח

בפרק ספי' תלמי

בזוהר זה החדק כולו חלש כסדר הויה כר' קרחת וקצת בגמרא ס' דף כ'

אויבו כמ' דקפ"ל דף ט' וכתבא ככר ד' דתייר דף כ' ב

דף כח כח הכונת

דף כח כח הכונת

דף כח כח הכונת

דף כח כח הכונת

דף כח כח הכונת

הלכות מקדש וכליו

כרת מתי הלכה דף כט

סע דף כז גבול דוחף דף לב

דף כג סג דחיות דף לו

דף סז

פ"ד דף ז

לעיל בסוף דף

כרת בני העיר דף כח

בהלכות ה'

דף כג דף ד' ותנאיה כ"ג

דף ז

כדף ז

שתי שלוחות היו באולם מפני אהל של שיש שנותנין עליו לחם הפנים ככניסתו ואחד של זהב שנותנין עליו לחם הפנים כביצאתו שמעלין בקודש ולא מורידין: מזהב הקשרת היה מרובע והוא נתון בהיכל מכוון בין צפון לדרום משוך מבין השלחן והמבוארת לחוף השלשון היו מונחין משליש ההיכל ולפנים כנגד הפרכות המבדיל בין הקדש ובין קדשי הקדשים שנאמר לפני הפרוכת כדמפרש בפרק שתי הלחם: הכיור כמו דוד גדולה ולה שנים עשר דדים המריקי' בפייהם מים כדי שיהו שנים עשר כהני העוסקין בתמיד מקדשין ממנו כאחד ומקומו היה בין אולם ולמזבח שנאמר ונתת הכיור בין אוהל מועד ובין המזבח והיור הכיור משוך קימעה ועומד כנגד אויר שביניהם ואין מפסיק כלל ביניהם שנאמר וארץ מזבח העוללח שם פתח משכן אהל מועד ואין כיור לפני אוהל מועד הא כיצד משוך קימעה מזוית המזבח כלפי הדרום כך היא שנויה בזבחים: אכן שתייה היתה כמערכו של קדש הקדשים ועליו הורה ארון מזהב ולפניו צנצנת המן ומט'

בכ"ג דוחף דף כז ובתוספתא סע כ"ג דף סז ע"ג

ארהין ובימי' יאשיהו נבנהו וגם שמן המשחה נבנהו בתהררה ויהיו נבנהו בימיו: בפרק קדשי קדשים אמרינן שלשה נביאים עליו עמיהן מן הגזירה הם חנו זכריה ומלאכי אחד העיר להם על מקום המזבח ואחד העיר להם על סדוניה ואחד העיר להם שמקריבים על המזבח אף על פי שאין בית זכן במסכת ע"יות אמר ר' יהושע שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית ואוכלין קדשים קדשים בעורר אף על פי שאין מויער ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני בירושלים אף על פי שאין חומה שקדושה ראשונה שקדש שלם המקדש וירושלם קדשן לשעתן ולעתיד לבא ואף על פי שהלכה הוא בקדושת שאר ארץ ישראל לענין שביעית ומעשרות קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא כאשר בארנו לענין התרומה והמעשרות חילוק גדול יש ביניהם שקדושת המקדש וירושלם מפני השכינה ושכינה קדש לעולם ועד והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים במסכת גבילה אף על פי שהם שוממים בקדושתן עומדין ואומר ארץ בנחתי ע"י עד ובתנחומא הוא אומר בין הרב בין שאינו הרב שכינה שם שנאמר והיו עיני ולפי שם כל הימי' ואמר קולי אל הארץ ויענני מרד קדשו סלה אמר אחא לעולם אין שכינה זזה מכותל מערבי שנאמר הנה זה עומד אחר כתלנו ואומר וחי בהיכל קדשו חם מפניו כל הארץ ובספר התרומ' כתב דקדושת הבית והעיר קיימת מוכתב אשר לו חומה אף על פי שאין לו עכשו' אבל היוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שנהלקה הארץ בטלה הכיבוש ונפשרת מן התורה מן התרומ' ומן המעשרות ומן השביעית שהרי אינו ארץ ישראל וכיון שעלה עזרא לא קדשה בכבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה והפיכך כל מקו' שהחזיקו בה עולי' בכל נתקדשה בקדושת עזרא השנייה נתקדשה גם לעתיד לבא לדברי רבי יוסי דתנאי' בסדר ע"לם רבי יוסי אומר והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה ירשה ראשונה ושנייה יש להם שליטת אין להם שהרי שנייה לא פסקה ובפרק קמא דחולין משמע שהלכה כרבי יוסי שהרי אומ' שם העיר ר' יהושע בן זורה לפני רבי על רבי מאיר שאכל ירק בביתו שאן בלא מעשר והתיר רבי כל בית שאן כולה על ידו ומקשה ומי איכא למאן דאמר דבית שאן לאו מארץ ישראל היא והכתיב ולא הודיש מנשה את בית שאן ואומר שם אישתמיטתיה הא דאמר רבי שמעון בן אלקים משום רבי אלעזר בן פורת משום רבי אלעזר בן שמעון הרבה כרכים כבשום עולי' מצרים ולא כבשום עולי' בכל דקסברי קדושתא שנתנה קדושה לשעתה ולא קדושת

לעתיד לבא ופי' שם רש"י שאם כבשוה עולי' בכל נתקדשה גם עתה כרבי יוסי וכר' שאמר בפרק אילו עוברין ובפרק שלשון בנין כתם התלמוד הנה לתרומה בזמן הזה דרבנן ואינו אומר קסבר משמע שסובר שכן הלכה איפשר שזהו בארץ שלא דחזיק עולי' בכל ובספר התרומה פסק כרבנן דר' יוסי מההיא דאילו עוברין אבל רבינו משה פסק כרבי יוסי וכן נראה כאשר הבאתי ראיה ועוד אומר כי אפילו לרבי יוסי תרומה דרבנן זכר הלה משום דכי אסקינהו עזרא לאו כולוהו סליקו כדאמר בפרק שני דלכותובות ודבריו כתבתי במצורת התרומה: אמרינן בפרק שני דשבועות אין בונין בית המקדש כלילא שנאמר ובוים הקים את המשכן: ואין עושי' המזבח אלא בניין אבנים שנא אבנים שלמות תבנה את מזבח וגו' וזה שנאמר מזבח אדמה תעשה לי דורשו במסכת זבחים שירא מחובר באדמה שלא יבנהו לא על גבי כיפין ולא על גבי מחילות הן שנאמר אם מזבח אבנים הא הני ר' ישמעל' שאם זר אינו רשור' אלא הוכה כמו אם תקריב מנחת ביכורים: אומר במדרש שמקום המזבח הוא המקום שבנה בו אברה' מזבח ועקר עליו יצחק והוא מקום המזבח שבנה נח כיצא מן התיבה והוא מקום המזבח שהקריבו עליו קין והבל וכו' הקריב אדם הראשון קרבן ומשם נברא אמרו חכמים בירושלמי דניזיר פרק כהן גדול אדם ממקום כפרתו נברא בפ' קמא דכנהדרין ובשבועות מפרש שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא על פי מלך או נביא וכאורים ובתומים ועל פי בית דין של שבעים ואחד שנאמר ככל אשר אני מראח וגו' וכן תעשו לדורות ומשה רבינו מלך היום: ובשבועות בפרק שני מפרש כיצד מוסיפין על העיר עושי' בית דין שתי תודות ולוקחין להם רמץ שבהם והולכין בית דין אחר שתי התודות ועומדין בכניורת ובנבליים ובמצלצלים על כל פינה ופינה ועל כל אבן ואבן שבירושלם ואמרינן ארומכך הכי דיליתני עד שמגיעין לסוף המקום שמקדשין אותו ועומדין שם ואוכלין להם תודה ארץ משתי תודות והשנייה נכשרת ועל פי הדביא שורפין את זו ואוכלין את זו וכן אם חוסיפו על העזרה מקדשין אותה בשירי המנחה מה ירושלם התודה שנאכלת בה מקדשתה אף עזרה שירי המנחה שאין נאכלין לא בה הן שמקדשין אותה בהן ואוכלין אותה בכוף המקום שקדשו: כל מקום שלא נעשה בכל אילו וכסדר הזה לא נתקדש קדוש גמורה ומה שעש עזרא שתי תודות זמר הוה שעשה כדמפרש בשבועות ולא כמעשוין נתקדש המקום שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים ולא נתקדש אלא על ידי קדושת שלמה שקדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא כאשר בארנו למעלה: בפרק

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו

בכרמיה רב כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

דף כו ע"ג

דף טו

סע דף יז

דף כז

דף כז

דף כז

דף כז

דף כז

דף כז

בהלכות ה' כמ"ג ס"א דהלכות תרומות דף פ"ט

דף כו ע"ג דף כ"ג דף י"ד

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

במסכת אר"כ דף כ"ג דף ק"ו כ"ג

דף וכל המניח ע"ס

ב"ה ל"ג

דף כ"ג

דף כ"ג

הלכות מקדש וכו

אתה ירא אלה ממי שהחזיר על המקדש ומה שמירת שבת לעולם אף מורה מקדש לעולם אף כשהוא חרב ואומר שם איהו מורה מקדש לא יכנס אדם להר הבית לא במקלו לא בתרמילו ולא במגעו ונרסין בירושלמי ולא במעות הצהרות לו במדינו ובפנותו מבחוץ ואלא באבק שעל גבי רגליו ואלא ועשנו קפנדריא כלומר אדמקיפא אדרי איעול בהא שיעבור דרך שם לקצר הילוכו ואלא ירוק שם מקל וחומר מלבוש שק שכתב אפי הבלך בשר ודם כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שקי עוד שנינו בברכות פרק הרואה לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח ואין שער ניקבד שהוא מכון כנגד בית קדשי הקדשים ואמר רב לא אמרו אלא מן הצופים ולפנים וברואה את השמים ואמר רב לא אמרו אלא ברואה ורבי יהודה אומר בזמן שבי המקדש קיים אמרו אין בית המקדש קיים מותר רבי עקיבא אומר בכל מקום קיימא לן כרבי עקיבא ורבא קאי כוותיה שכל מקום צריך לירא מן המקדש: אין קובעין בית חכסא ככל מקו בין מזרח למערב מפני שהויכיל במערב לפיכך לא יפנה אדם למערב ולא למזרח שהוא מכון כנגד המערב ור"ב מידר לבנים שזיה אחת למזרח ושזיה אחת למערב כדי שישב עליהם לנכביו ויהיה פרועו מלפניו ומלאחריו לצפון ולדרום ואכיו כשהפסג לא מפני שהיה רוצה לחלוק על רבא אלא לראות אם כמתכוין עשה כן או מקדש היה כדפירש רבינו שלמה ורבי משה חלק שבטענין לישן בין מזרח למערב ולפנות הלכה כרבי עקיבא ובקלות ראש אמר רבי יוחנן: אין ישיבה בעזרה לא למלכות בית דוד שנאמר ויבא המלך דוד וישב לפני ה' והאחריו שהיו יושבין בלשכת הגזית לא היו יושבין אלא בהגזית של חול וכל שהשלים העבודתו ונסתלק לו אינו יוצא ואחריו להיכל אלא מהלך אחרנית מעט מעט מהלך על ציזו עד שיצא מן העזרה שנינו במסכת מדר כל הנכנסים להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל חוץ ממי שאירע בו דבר שמקיף על השמאל לפיכך היו שואלין מה לך להקיף על השמאל אמר שהא אבל אום לו השוכן בבית הזה ינחמך אם אמר שהוא מנוח אומרים לו השוכן בבית הזה יתן בלבך ותשמע לדברי חכירך ויקרבוך: וגם כתבי כנסיות ובבתי מדרשות צריך מורה וכבודו ואין נוהגין בהן קלוהר ראש כאשר בארנו בהלכות תפילה: וגם צריך להגביהו גג בית הכנסת יותר משאר גגין שבעיר במקו שמשתמשין על הגג כראותא בפרק קמא דשבת: ותניא בתורת כהנים והשימותי ארץ מקדשיכם לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות ובטיליה פרק אהרן אמרין ואזי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם אילו בתי כנסיות ובתי מדרשות ובוהשימותי נפקא לן אפילו עתה כשהן שוממין בקדושתן הן עומדין: אמר רב ריקוקה בבית הכנסת שריא מידי דהוהאמנעל: וכן בירושלמי התיר ל' יוחנן לשמאל או לאחוריו וכן רב אשי מתיר למזרח או לאחוריו כמו שכניארנו בהלכות תפילה: מפתח וירושלים עד פתח הר הבית קרוי מחנה ישראל ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקבד קרוי מחנה לוי ומפתח העזרה ולפני מחנה כרתא דגל' דף שכיני: כרתני בתום ובספרי' תלמיט לב ארץ ישראל מקדשת מכל ארץ ישראל ומבתי שמיאין ממנה עומר ושתי הלחם ובכורים מה שאין מביאין לן משאר ארצות ושנינו במסכת כלים עשר קדושות הן בארץ ישראל זו למעלה מזו: עיירות המוקפו חומה מקדשו מכל שאר הארץ שמשלחין מתוכן את המעורעין ואין קוברין

פירוש הרואה דף עב דף יב עב

עב הרואה דף עב דף יב עב

דף כד

שם דף סא

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

שם

מתן כתובין עד שירצו שבעה טובי העיר או כל אנשיה ואם יצא דמת מחוץ לעיר אין מחזירין אותו לתוכה אף על פי שירצו כולם להחזירו רצו בני העיר להוציא הקבר מן המדינה מפני אותו וכל הקברות מפנין חוץ מקברי נביא או מלך: ירושלם מקדשת מכל עיירות המוקפות חומה שאוכלין שם קדשים קלים ומעשר שני לפנים מחומותיה: ואילו דברים שנאמרו בירושלים ודוכן מביא בכבא קמא בפרק מרוב אין מלינין בה את המת ואין מקבירין בה עצמו אדם: ואין משכירין בתוכה בתי ומביא דבר זה בפני העיר במגילה והטעם מפרש בתו דמכל מעשר שני מפני שהיא של שבטים: ואין נותנין בה מקום לגר תושב: ואין מקיימין בה בית הקבר חוץ מקברי בית דוד וקבר חולדה שהיו בה מימות הנביאים הראשונים: ואין נוטעין בה גנות ופרדסים: ואינה נזרעת ולא נחרשת שבת תכרה: ואין מקיימין בה אילנות חוץ מגנות וורדים שהייתה שם מימורי נביאים הראשונים: ואין מקיימין בה אשפות מפני שהרצים: ואין מוציאין ממנה זיזין וגזוזטאות לרשות הרבים מפני אהל הטומאה: ואין עושין בה כבשונות מפני העשן: ואין מגדלין בה תרנגולין מפני הקדשים: וכן לא יגדלו אותן הכהנים בכל גבול ישראל מפני הגזירות: ואין חבית נחלש בה: ואינה מטמאה בנגעים: ואינה נקטת עיר הגדול: ואינה מביאה עגלה ערופה לפי שלא נתחלקה לשבטים: נחזור לסדר המשנה הר הבית מקדש חיוב שאין זבין וזבות נדות ויולדות נכנסין לשם ומותר להכניס המת עצמו להר הבית ואין צריך לומר טמא מת שהוא נכנס לשם: החיל מקדש ממנו שאין גנים ושטאי מתים ובוטלי נדות נכנסין לשם: עזרות נשים מקדשת מן החיל שאין טבול יום נכנס לשם ואיסור זה מדברי סופרים אבל מן התורה טבול יום מותר לייכנס במחנה ליה כראותא ביבמות ושטא מת שנכנס לעזרת נשים אינו חייב חטאת: עזרת ישראל מקדשת מעזרת נשים שאין מחוזה כיופורים נכנס לשם ושטא מת שנכנס לשם חייב כרת: עזרת כהנים מקדשת ממנו שאין נכנסין לשם אלא בשערי צרכיהם למסיכה ולשחיטת זלתינפח: בין האולם ולמזבח מקדש ממנה שאין בעלי מומין ופרועי ראש וקרועי בגדים נכנסין לשם: ההיכל מקדש מבין האולם ולמזבח שאין נכנסין לשם אלא רוחץ ידיים ורגלים: בית קדשי הקדשים מקדש ממנו שאין נכנסין לשם אלא כהן גדול ביום הכיפורים ובשעת עבודה: ק ס ח מצות עשה שיהיו הכהנים והלויים שומרים את המקדש שנאמר וגם את אחיך משה לוי שבט אביך הקרב אתך וילוו עליך וישדנתך ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות ואום ובלוו עליך ושמרו את משמרתך ואת משמרת וגו' ושמרתם את משמרת הקדש וכתוב והחזינים לפני המשכן קדמה לפני אהל מעד מזרח משדר ואהרן וכניו שומרי משמרת הקדש למשמרת בני ישראל: מפרש במסכת תמיד ג' שמורים כתיב במקרא ללמדך שבשלושה מקומות היו הכהנים שומרים בבית המקדש: ושנינו במסכת תמיד שאותן שלשה המקומות היו בית אכטינים ובית הניצוץ ובית המוקד: בית אכטינים ובית הניצוץ היו עליית בצד שיערי העזרה והיוכים שומרים שם הם נעדים שלש הניצוץ לחינוך עבודה ילד תרגומו רביא בית המוקד כיפה בית גדול היה מוקף רובדין של אכן חקני בית אכטינים שם אחר שפשוטו בגדי קדש והניחום כנגד ראשיהם ושנים בכנדי עצמן ומפתחות העזרה כידם ופרחי כהונת שהניעו לעבור עבודה איש כסתו בארץ והם השומרים: אילע באחור קרי יוצא והולך במסיכה החוללת תחת הכירה שהמחילות לא נתקדשו והגרות דולקין סכאן וסכאן עד שמגיע לבית השכילה ומדורה

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

דף כו

עס דף כו

ומהרה גדולה היתה שם וביר הכסף של כבוד ירד ושכל
ועלה ונסתפג ונתחמם כנגד המדורה בא ויש לו אצל אחיו
הכהנים עד שהשערים נפתחים ויוצא והולך לו שאעפ שטובל
יום אין נכנס לעזרת נשי שהוא מחנה לוייה לזה הקלו שישאו
שם עד הבקר מפני שבטמא בפנים אינמי דרך השערים
המשתמשין בבניה ויצאה החמירו יותר: אף בבית אבטינם
ובית דביצין ובית המוקד חיו גם ליום שומרים וטפלים לכחגי
כמה שב וילוו עליו וישרתוך במקום שהיו עליות היו הכהנים
שומרי מלמעלה וליום מלמטה ובבית המוקד היה כהן מכפנים
ובן לוי מבחוץ כדמפרש במסכת תמיד:

כף כו

ובמסכת מדרת שנינו שהלויים שומרים
בעשרים ואחד מקומות לבדם על המשרה

שערי הר הבית ועל אלבע פינותיו מתוכו ועל ארבע פינות
העזרה מבחוץ שאסור לישיב בעזרה ועל המשח שיערי העזרה
חזין לעזרה ובשני השערים האחרים היו כהנים ולוי שומרים
כאשר בארבו: ועוד היו הלויים לבדם שומרים כלשכת

עס

הקרובין ובשכרת הפרכת ואחריו בית הכפורת ומעמידין
ממונה על כל המשמרות השומרים ואיש הר הבית היה נקרא
והיה מחזיר על כל משמר ומשמר כל הלילה ואבוקות דולקות
לפניו וכל משמר שאינו עומד ואמר לו אושר הבית שלום
עליך ניכר שהוא ישן וחובשו במקלו ורשורת היה לו לשורף
את כסותו ובמסכת תמיד מפרש כי קודם שיעלה עמוד השחר
סמוך לו בא ממונה לבית המוקד ודפק עליהן וחם פתחו לו
נטל רטמונרה כפתח ופתח שער רקטן שבין המוקד ובין
העזרה ונכנס לעזרה ונכנסים אחריו הכהנים ואבוקות של
אור בידן ונחלקו לשתי כיתות כת הולכת באכסדרא למזרח
וכת הולכת באכסדרא למערב היו בודקין והולכין עד שמגיעין
למקום עושר חביתין שהיו במזרח בצד שער ניקנור אילו
ואילו אומרי שלום הכל שלום והעמידו עושה חביתין לעשות
חביתין פירוש להחם חמין לרובכר של מנהל כהן גדול
הנעשית במחכת שנאמר מורבת תביאנה מלמד שנעשית

ע"ק דף כו

עס דף כח

ברות חין כל צרכה: ק ס ו

עשה לעשות שמן המשחה שיהא מוכן לדברים
שמושחין בו שבפרשת כי תשא ואתח קח לך
בשמים ראש מר דרוח חמש מאות וקנמון בשם כלום שהוא
ומאתים בשמים ראש כלום חשבוים וקנמון בשם כלום שהוא
בשם ויש בו ריח וטעם מהציתו חמשי ומאתים גזירת הכתוב
היא שיהו שוקלים ב פעמי חמשי ומאתים שיהו בו שני הכרעות
וסך כולן המאות כשיעור מר דרוח כך שגויה בכריתו פק וקנה
שהוא בושים סך כלו חמשים ומאתים וקדח
חמש מאות שם שורש עשב ובלשון חכמים
קציעה שמן זרת הין יהיר זרת לי זה

חנניה לרמן כפי
ק"ו דף ר"ו ע"ב

מצות

בני יב לוג לדורותיכם מלמד שכולו קיים לעתיד לבוא
ונמשחו בו כהנים והמשכן והכלים ומשם ואילך כל הראוי
לכלי שרת כיון שנכנס לתוך הכלי קדוש קדושת הגוף ליפסל
ביוצא ובלילה ובטובל יום ואינו נפרדה לצאת לחולין שנאמר
כל הנוגע בהם יקדש וכתוב גבי מוצת כל הנוגע במזבח יקדש
שופע אני אף שאין ראוי תל כבשים דווקא ראוי: תניא
ביומא פק כל הכלים שעשה משיחתן מקדשתן מכאן ואילך
עבודתן מוחבתן: גרסינן בפ"ק דכריתות הר שמן המשחה
שעשה משה בו שלקו את העיקרין דברי רבי יהודה אמר לו
וחלא לסוך את העיקרין אינו ספק אלא כיצד עשו הביאו את
העיקרין ושראוים במים והציף עליהן שמן המשחה קלט את
הריח וקפחו: אין מושחין ממנו לרדות לא כהנים גדולים
ומשוח מלחמרת ומלכי בירת דוד אפילו כהן בן כהן מושחין
אותו שנאמר והכהן המשיח תחתיו מכניו יעשה אותה תכניא

כ"ד ה' דלעיל

כל החמץ תתם
דף פ"ו ע"ב

עס דף פ"ב

דף י"ב

דף ה'

עס

כפרק קמא דכריתות משנבג הארון בימי ואשיחו נגד צניבת
חמין ועליות של שמן המשחה ומקלו של ארון שקדויה
ופרחה וכו' ומשם ואילך היה כהן גדול מתרבה בלבישת בגדים
בלבד שהיה לובש בגדי כהונה גדולה: תנן רבנן
כיצד מושחין את המלכים כמין נזר והכהנים בתחילת מצוק
לו שמן על ראשו ואחר כך נותן שמן בין רוס עיניו ומשח
באצבעו מזרח לזרח עד שהוא כמין כי יונו שנאמר ויצק
משמן המשחה על ראש אהרן ומשחת אותו
הדם הצרור בחיה שבוהדו וקרוי מסך בלשון
ערבי וקרא בשם הם הקנים הדיקים כתבן ראומום הבאים
מאיי הודו ודיוח טוב: ק ס ז

כל ה' הלכות כל
התורה דף ת"ח

מצות

עשה לעשות הקטרת כמניין סממניה להקטיר
פעמים ביום שנאמר קח לך סמים ארץ שנים
נטף ושחלת וחלכנה הרי המשח סמים לרבות כאילו הרי
עשרה ולבונה זכה הרי אחד עשר סמנים שנאמר למשה מסיני
כדמפרש בפרק קמא דכריתות והוה משקלם ושמותם נטף
ושחלת וחלכנה סמים ולבונה זכר נד בנד יהיה מכל אחד
שבעים מנה מור וקציעה ושחלת נרד וברכום מכל אחד ואחד
לו מנים הקושט שנים עשר מנה קנמון תשע מנה קלופרה
שלשה מנים הכל סמח מנים והשחלת הוא קרוי צפורן בלשון
משנה ומביא ט קבין בורית כרשינר ששף ברה ארץ הצפורן
כדי שתהא נאה ואחר כך שורר ארץ הצפורן באחד ועשרים
קבין של יין חוק כדי שתהא עזר ושוחק כל אחד מן הסמנים
בפני עצמו וכשהוא שוחק אומר הישב הדק הדק הישב ומערב
הכל זה שנאמר בתורה במולח פי מעורב ומוסיפין לרובע
חקב מלח סודמית וכפרת הירדן ועשב אחד שמעליר עשן כל
שוה ומקטיר הימנה בכל יום מנח על מזבח הזהב לסוף השנה
בשאר שושלש מנים ששוחק אותן ערב י"ה דקה מן הדקה עד
שמוציא מבנה מלא חפניו להקטיר ביום הכיפורים והשאר הרי
הוא מותר הקטרת שמפרש במסכת שקלים מה היו עושין בו:

דף י' כל הקטרה

פ"ד דף ו'

כ"ד ו' דלעיל
ההיתוי דלעיל
כ"ב

כמו דבש שהודו וריחו קשה: ושמורת הסמנים כלשון ערבי
נטף עזר פלסין שחלת אטפאר ש"ב חלכנה מיעה לבונה
לזכן מור מסק קציעה סככל אלנדיא כרכום זעפטרן:
והקושט קוסט קנמון עזר קלופרה קשר סליבה כפרת
הירדן ענבר וקנמון אינה קאנליל בלעז שחרי מקאנליל
יש הרבה ואילו מקנמון אומרי פרק במדא אשח שנבג ולא
בשתייר מהם כי אם מעט ומשתכח כי גזא דצומצמאי מלכות:

ק ס ח

מצות

עשה לשאר את הארון על הכתף כשמוליכין
אותו במקום למקום שנאמר כי עבודת הקדש
עליהם בכתף וישאו ואין מוליכין אותו לא על הבהמה ולא על
העגלות ולפי ששכח דוד ונשא על העגלות כפרץ פרץ בעזרה
וכשנושאין אותו על רכתף נושאין אותו פנים כנגד פנים
ואחוריהם לחץ ובדין היו מונחין לרחבו של ארון וארבעה
היו נושאין אותו שנים מצד זה ושנים מצד זה כדמפרש בפרק
שתי הלחים: ק ס ט

כספרי כל כסא
דף י' ע"ב

דף כ"ב

מצות

עשה להיות הלויים מתעסקין בעבודת בני המקדש
להורות שומרים ושוערים לפתוח שערי המקדש
ולסגרו ולשורר בכל יום על הקרבן שנאמר ועבד הלוי הוא
את עבודת אהל מועד וגומר ונאמר ושרת בשם ה' אלהיו ככל
אחיו הלויים איזהו שירות שהוא בשם ה' הוא אומר זו שירה כמו
שדורש שמואל בפ' אין נערבין ולוי האונן מותר לעבוד ולשורר
ואף על פי שבפרק התליל דורש פרשה זו בכהנים כאן דורש
בפשוטו של מקרא שאומר שם וכי יבא הלוי מאחד שעריך וגו'
ספ מצו כו א 27 ססקינ

דף י"ב

דף כ"ב

הלכות מקדש וכליו

אותו תלמיד חכם חייב מיתה שנאמר ולמשנת אהב ומות וגו'

ק ע ב

מצות

עשה להיות כל המשמרות שוות בדגלים וכל שיכא מן הכהנים ברגל ורצה לעבוד עובד החולק עמהם ואין אומרים לו לך עד שישגי משמר שנאמר וכי יבא הלוי מאחד שעריך וגומר: ומפרש בפרק ההליל במה דברי אמורים בקרבנות הרגל ובחילוק לחם הפנים ובחילוק שתי הלחם של עצרת אבל נדרים ונדבות ותמידין אין מקריבין אותן אפי' ברגל אלא משמר שזמנו קבוע שנאמר חלק חלק יאכלו לבד מסכריו על האבות כלומר חלק חלק בקרבנות צבור ואינו חלק חלק בשאר דברים שכבר חלקו אורחם האבות וקבעו אותן כל משמר ומשמר בשבת וכן עבודת לחם הפנים במשמר שזמנו קבוע אבל עבודת שתי הלחם ככל המשמרות וכן תניא בתוספתא דמוכח לחם הפנים עבודתו במשמר הקבוע ואכילתו ככל המשמרות נותן חצי חלק לכל המשמר וחס מחלקין בנייהם: ומניין שאינו מדבר אלא ברגלים שנאמר באחד שעריך מכל ישראל בשעה שכל ישראל באין בשער אחד: ומניין שאינו מדבר אלא בכהנים שנאמר חלק חלק יאכלו ואין מתנות במקדש ולאכל לא לכהנים כלנדי:

במשמרת דף כה ובגמר דף כג

במשמרת דף כה בלחם ובחילוק

החייבין כהן ד דהלכה כלי המקדש דף תכה

ק יב דלעיל

כרף יג

ק יב וכן כרף דה דלעיל

סב דעריס דף יב כלהגות

פנ דף כח

פכרף י

כב כהנא דסוכה דף

סב דעריס דף תסב

כרס כהנא דף ט ער

כב כהנא דעניות דף טב

מסקינן שם שאין אומר שירה אלא על כל עולת הציבור וזכה ועל שלמי עצרת בעת ניסוך היין אבל עולות נדבה שמקריבין הציבור לקיץ המזבח וכן הנסכים הבאין בפני עצמן אין אומרין עליהם שירה: ושנינו שם שאין פוחתין משנים עשר ליום עומדין על הדוכן בכל יום לומר שירה על הקרבן ומוסיפין עד עולם: אין אומרין שירה אלא בפסח בליל שיעוקר השירה שהיא עבודתה בפסח וכן הוא אומר בפרק ההליל על מחלוקת התנאים דכע עיקר השירה בפסח: ואחרים עומדין שם ומנגנין בכל שיר מהן ליום מהן ישראלים מיוחסין המשיאין לכהונה כמו שאומר שם שאין עולה על הדוכן לא מיוחס ואין אילו משוררים על פי הכלי עולין למניין לב: ובמהם מנגנין בבבלים חלילים וכיגוד והוצרות והצליל אין פוחתין משני נבלים ולא מוסיפין על ששה ואין פוחתין משתי הוצרות ולא מוסיפין על שנים עשר ואין פוחתין משתי הוצרות ומתשע כינורות ומוסיפין עד עולם והצליל אחד בלבד כך שנינו שם במשנה: ק ע

מצות

עשה בימי המועדות כולן ובראשי חרשים שיהו הכהני תוקעים בהוצרות בשעת הקרבן והלויים אמרים שירה שנאמר וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חרשים ותקעתם בהוצרות וגומר ותניא במסכת מנחות הוצרות היו באין מן העשת של כסף ואם עשרה אותם מגורשאות של כסף כשרה משאר מיני מתכת פסולה: שנינו במסכת ערכין בשנים עשר יום בשנה ההליל מכה לפני המזבח כשהיטת הפסח ראשון וכשהיטת הפסח שני וביום טוב ראשון של פסח ויום ראשון של עצרת ובשמיני ימי החג והליל דח דוחה את השבת מפני שהוא חליל של קרבן ועבודה היא: ובתוספתא אמר רבי חנינא בן אנטיגנוס מכיר הייתי המנין בחליל ולויים היו ובמסכת חולין פרק קמ"א אומר כתוב אחד אומר ואת אשר לויים מכן חמש ועשרים שנה וכתוב אחד אומר מכן שלשים שנה הוא כיצד בן חמש ועשרים לתלמוד ולמד חמש שנים ענינין העבודה ומכן שלשים עובד ואין הלוי נפסל בחמישים שנה אלא בזמן שגזשן המקדש בכתף וגם אין נפסלין במומין אלא בקול כשיתקלקל קולו מרוב הזקנה יפסל לעבודת השירה אבל יכול להיות מן השוער: וכן פצינו כשהירד נפסל כשנים דתניא בספרי מכן חמישים שנה טוב מצנא העבודה אבל חזר הוא לנעילת שערים: שמואל הרבתי ורוד המלך חלקו הכהנים והלויים לעשרים וארבע משמרו ועובד משמר בכל שבת ושבת וכל אנשי המשמרות חלק אותם ראש המשמר לבתי אבות וכל יום מימי השבת עובדין בו אחד מן הכתי אבות וראשי האבות מחלקין העובדין כיום שלהם איש איש על עבודתו: ומיום השבת ליום השבת היו מתחלפין משמר יצא והאחד שהוא אחריו נכנס עד שיגמרו כולן והורין חלילה: ק ע א

מצות

עשה לקדש זרע אהרן ולהקדימן לכל דבר שבקדוש לפתוח בתורה ראשון ולברך ראשון וליטול מנח יפה ראשון ופירש רבינו יצחק כשמחלקין מתנורת עניים אם יש עני כהן נוטל חלק יפה בראש שבוקדשתו כי את לחם אחיך הוא מקריב ובפרק הניזקין אומר שאם בא לחלק כבוד למי שגדול ממנו הרשות בידו בין בסעודה בין בבית הכנסת בשני ובחמשי אבל לא בשבתות ובמים טובים שיש שם עם רב ועל זה אומר רבינו תם בטה דברים אמורים לבני מלאכה שאין מצויין בבית הכנסת כי אם ביום השבת אבל אנו כך מצויין רבים בשני ובחמשי כמו בשבת ורב אלפס כתב הא דאמרין לברך ראשון דווקא בשני דאמר רבי יוחנן בפרק בני העיר כל תלמיד חכם שמברך לפניו אפילו כהן גדול עם הארץ

ביוסכות סס ברה אבל

דף כח העיר כל תלמיד חכם שמברך לפניו אפילו כהן גדול עם הארץ

סד דף סח עב

כרף כה דלעיל

דף קט עג

ריס כרף דף טו ובגמר דף טז כל הסוגיא עד סוף

כח דף טז

אנשי מעמד אסורים לספר ולכנס כל השבת שלהם וכו' משמי מותרין מפני כבוד השבת וכפני מה אסרו לספר ולכנס אמר רבי אלעזר כדי שלא יכנסו למעמדן כשהם מגזרין אלא יספרו ויכנסו מקודם :

ק ע ג

מצות

עשה שיהו הכהנים לובשים בגדי כהונה לעבודה שנאמר ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו ל'י ושלשם מינים הם בגדי כהן הדיוט וכגדי זהב וכגדי לבן בגדי כהן הדיוט הם ארבעה כלים כתונת ומכנסים ומנבעות ואבנט וארבעת היו של פשתן לבני חושן כפול ששה והאבנט היה בו כלאים שהיו רקום בצמר שבכולם כתוב בפרש פקודי שש וכתוב ואת האבנט שש משור ותכלת וארגמן ותולעת שני מעשה רוקם וכן אוכר רבא בפרק קמא דיומא כי אבנטו של כהן גדול שהיה של כלאי כל השנה זהו אבנטו של כהן הדיוט :

וכל מקום שנאמר בתורה שש צריך שיהא חושן כפול ששה מפשתים ומקום שנאמר בו גם הוא מפשתים אם היה חושן אחד לבדו כשר ומצוה מן המובחר שיהא כפול ששה ואין הכהנים לובשין לעבודה אלא צמר ופשתים בלבד :

בגדי כהן גדול מוסף על הארבעה של כהן הדיוט והם חושן ואפוד ומעיל וצין ובארבעת של כהן הדיוט יש שינוי כי מצנפת של כהן גדול קרויה מצנפת ושל כהן הדיוט קרוי מנבעת מפני שהמצנפת של כהן גדול היתה קצרה יותר כדאמרין בו בחיים שערו היה בראה בין צין למצנפת שש מניח תפילין שהרי מקום יש בראש להניח שני תפילין והצין והתפילין היו שם רק שהצין לצד המצא והתפילין לצד המצנפת ומנבעת כהן הדיוט היתה מכסה את הראש לבד מקום תפילין אחרים לכך קרויה מנבעת כך פיר רבינו

יעוצק רבינו אשר הלוי : בגדי לכן הם כרף עץ דלעיל ארבעה כלים שמשתמש בהן כהן גדול כיום חכיריים כתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט וארבעת לבנים וחושן כפול ששה ומן הפשתן לבדו הן : גרסינן בפרק בא לן במסכת יומא במתניתא תנא כל מקום שנאמר בתורה מעשה רוקם הוא שיהו הצורות הנעשות באריג נראין מצד אחד באריג בלבד מפני שהן מעשה מחש ומעשה חושב הוא שתהא הצורה נכרת לשני צדין פנים ואחור מפני שהם מעשה אורג :

כיצד מעשה אפוד פירש רבינו שלמה וזה לשונו האפוד עשוי כמין סינר של נשים רוככות כוסים וחוגרו מאזוריו כנגד לבו למטרו מאציליו רחבו כרחב גבו של אדם ויותר ונגיע עד עקביהו וחשב מחבר בראשו על פני רחבו מעש אורג ומאריך לכאן ולכאן כדי להקיף ולהגור בו וחכתיופ' מזוודות כחשב אחת לימין ואחת לשמאל מעשה מחש מאחורי הכהן לשתי קצות רחבו של סינר וכשזוקפן עומדות לו על שתי כתיפיו והם כמין שתי רצועות עשויות ממין האפוד אדוכור כד' שיטת לווקפן אצל צוארו מכאן ומכאן ובקפלוהו לפניו למטה מכתפיו מעט ואבני השורם קבועות בהן אחת על כתף ימין ואחת על כתף שמאלו המשבצות נתונות בראשיהם לפני כתיפיו ושני עבותות הזהב תחובות בשתי טבעות שבחשן בשתי קצות רחבו העליון אחרת לימין ואחרת לשמאל ושני ראשי השרשרות תקועין במשבצות בימין וכן ראשי שרשרות השמאלית תקועין במשבצות האפוד שבכתף שמאל נמצא חושן תלוי במשבצות האפוד מלפניו ועוד שתי טבעות בשתי קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שני טבעות בשתי כתיפות האפוד מלמטה בראשו התחתון טבעות החשן מול טבעות האפוד שוכנין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחושן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד והיא יחיה נד ונברל וזולך וחור :

מעשה חושן תלוי במשבצות האפוד מלפניו ועוד שתי טבעות בשתי קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שני טבעות בשתי כתיפות האפוד מלמטה בראשו התחתון טבעות החשן מול טבעות האפוד שוכנין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחושן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד והיא יחיה נד ונברל וזולך וחור :

מעשה חושן תלוי במשבצות האפוד מלפניו ועוד שתי טבעות בשתי קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שני טבעות בשתי כתיפות האפוד מלמטה בראשו התחתון טבעות החשן מול טבעות האפוד שוכנין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחושן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד והיא יחיה נד ונברל וזולך וחור :

מעשה חושן תלוי במשבצות האפוד מלפניו ועוד שתי טבעות בשתי קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שני טבעות בשתי כתיפות האפוד מלמטה בראשו התחתון טבעות החשן מול טבעות האפוד שוכנין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחושן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד והיא יחיה נד ונברל וזולך וחור :

מעשה חושן תלוי במשבצות האפוד מלפניו ועוד שתי טבעות בשתי קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שני טבעות בשתי כתיפות האפוד מלמטה בראשו התחתון טבעות החשן מול טבעות האפוד שוכנין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחושן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד והיא יחיה נד ונברל וזולך וחור :

מעשה חושן תלוי במשבצות האפוד מלפניו ועוד שתי טבעות בשתי קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שני טבעות בשתי כתיפות האפוד מלמטה בראשו התחתון טבעות החשן מול טבעות האפוד שוכנין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחושן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד והיא יחיה נד ונברל וזולך וחור :

מעשה חושן תלוי במשבצות האפוד מלפניו ועוד שתי טבעות בשתי קצות החשן בתחתיתו וכנגדן שני טבעות בשתי כתיפות האפוד מלמטה בראשו התחתון טבעות החשן מול טבעות האפוד שוכנין זה על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד והחושן שיהא תחתית החשן דבוק לחשב האפוד והיא יחיה נד ונברל וזולך וחור :

יהיו נעשים מזהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משור וירקעו את פחי הזהב וקצץ הפתילים לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מעשה חושב ולמד מכאן במסכת יומא שכל ארבעת המינין שכפול כל אחד לשש היה חוש של זהב עם כל אחד ואחד מן המינין ואחר כך שור את כולן כאחד נמצא חושן כפול עשרים ושמונה תניא בפרק בא לן דברים שנאמר בהן שש חושן כפול שש משור ולא שש חושן כפול שמנה מעיל שנים עשר פרוכת עשרים וארבעה חשן ואפוד עשרים ושמונה :

מעשה

חשן היה במחשת המינין הללו ארוג מעשה חושב ארכו אמה ורחבו זרת וכפילו לשנים נמצא זרת על זרת מרובע וכתוב ונתת על חשן המשפט ארס האורים ואת התומים פירש רש"י הוא כתב שם המקדש שהיה נתון בתוך כפלי החשן שעל ידו הוא מאיר דבריו ומתמם את דבריו ובפרק בא לן אמר רבי יוחנן שהאיותיות בולטות לחשיב ובמקדש שני היה החשן שאו איפשר להיות כהן גדול מזוטר בגדים אבל אותו השם לא היה שם ועל שם אותו כתב קרוי משפט שנאמר ושאל לו במשפט האורים את משפט בני ישראל דבר שהם נשפטים ונזכרים על ידו אם לעשות אם לא לעשות ולפי מדרש אגדה שהחשן מכפר על מעוותי הדין על כן נקרא משפט על שם סליחת המשפט : וקובע בו ארבעה טורים של אבן המפורשים בתורה כל אבן מהן מרובעת ומשוקעת כבית של זהב שמקיפו מלמטה ומארבעה רוחותיו ומפותח על האבנים שמות השבטים כתולדותם ונמצא כותב על אודם ראובן ועל ישפה בנימן וכותב בתהלתר למעלה מראובן אדרהם יצחק ויעקב וכותב למטה מנימן שבטי יוד כד' שיהו כל האותיות מצויות שם כדמפ' בפרק בא לן במסכת יומא :

על שתי אבני השושן היה כתוב ראובן שמעון לוי והיה דן ונפתלי על אבן אחת כתולדותם כסדר שנלדו ועל השנייה לצד שמאל גד ואשר יששכר וזולך יוסף ובנימן מלא שכתב כתוב מלא במקום תולדותיו נמצאו עשרים וחמשה אותיות ככל אחת כך פי רש"י ורבינו משה פירש שכן היו כותבין כזה

והיה כותב יוסף כהן להשלים עשרים וחמש אותיות ומחלוקת אמוראים הוא בפרק אילן באמרין :

המעיל שהאפוד נתן עליו להגדרה היה כולו חזין כתיב כתיב :

הצין כתיב ועשית צין זהב שזור ופתחת עליו פתוחו חותם קדש לה ושמרת אותו על פתיל תכלת וחיה על המצנפת אל מול פני המצנפת יהיה ותניא בפ' דסוכה ובפרק במה אשה שהצין הורג כמין טעם של זהב רחב שתי אצבעות ומקיף מאן לאון וכותב עליו שני שיטין ספ' מצו' כז ב' 27 ii קדש

רבינו משה פירש שכן היו כותבין כזה והיה כותב יוסף כהן להשלים עשרים וחמש אותיות ומחלוקת אמוראים הוא בפרק אילן באמרין :

המעיל שהאפוד נתן עליו להגדרה היה כולו חזין כתיב כתיב :

הצין כתיב ועשית צין זהב שזור ופתחת עליו פתוחו חותם קדש לה ושמרת אותו על פתיל תכלת וחיה על המצנפת אל מול פני המצנפת יהיה ותניא בפ' דסוכה ובפרק במה אשה שהצין הורג כמין טעם של זהב רחב שתי אצבעות ומקיף מאן לאון וכותב עליו שני שיטין ספ' מצו' כז ב' 27 ii קדש

הצין כתיב ועשית צין זהב שזור ופתחת עליו פתוחו חותם קדש לה ושמרת אותו על פתיל תכלת וחיה על המצנפת אל מול פני המצנפת יהיה ותניא בפ' דסוכה ובפרק במה אשה שהצין הורג כמין טעם של זהב רחב שתי אצבעות ומקיף מאן לאון וכותב עליו שני שיטין ספ' מצו' כז ב' 27 ii קדש

הצין כתיב ועשית צין זהב שזור ופתחת עליו פתוחו חותם קדש לה ושמרת אותו על פתיל תכלת וחיה על המצנפת אל מול פני המצנפת יהיה ותניא בפ' דסוכה ובפרק במה אשה שהצין הורג כמין טעם של זהב רחב שתי אצבעות ומקיף מאן לאון וכותב עליו שני שיטין ספ' מצו' כז ב' 27 ii קדש

הצין כתיב ועשית צין זהב שזור ופתחת עליו פתוחו חותם קדש לה ושמרת אותו על פתיל תכלת וחיה על המצנפת אל מול פני המצנפת יהיה ותניא בפ' דסוכה ובפרק במה אשה שהצין הורג כמין טעם של זהב רחב שתי אצבעות ומקיף מאן לאון וכותב עליו שני שיטין ספ' מצו' כז ב' 27 ii קדש

כפול ר' ע"ג

ר' ע"ג

כפי חומת דלעיל כל המנהג מתחילת ימי סוף סוף סתירה ר' ע"ג

כפי דערין ר' ע"ג

ר' ע"ג

כפי דהלכות בלי מתקדש ר' ע"ג

ר' ע"ג

כפי דלעיל

כפי כ"ג ע"ג

ר' ע"ג

כפי כ"ג לר' ע"ג

סם כחשכה

כפי ר' ע"ג

כתיבת סוף דיומא ר' ע"ג כתיבת סוף דסוכה ה' ה' כתיב זול וכתב

ר' ע"ג

כפי חומת כתיב

ר' ע"ג

ר' ע"ג

כפי כ"ג ע"ג

ר' ע"ג

הלכות מקדש וכליו

קדש לומר למטה יוד' הא מלמעלה אר' אלעוד כרבי יומי אני ראותו ברומי וכתוב עליו קדש לה כשיטה אחת : הכלובין מבחישין זה את זה כאן הוא אובר על פתיל הכלרת ובמקום אחר הוא אובר ויתבו עליו פתיל תכלת ועוד כתוב כאן והיה על המצנפת ולמטה הוא אובר והיה על מצע אחרן וצריך לישב כי בשחיטת קדשים שכיניו שערו הירח נראה בין ציץ למצנפת ששם היה מניח תפילין למדמו שהמצנפת כעבה הראש ואינה עמוקה ליכנס בה כל הראש עד המצח והציץ מלמט והיה הציץ נקוב בשני ראשו ובאמצעותו ובאותן שלש מקומות היה ששה פתילים פתיל מלמטה לצד הכשר ופתיל אחד מלמעלה מבחוץ וקורש כל ראשי הפתילי מאחורי העורף ונמצאו בין אורך הטם והפתילין מקיפין את הראש נמצא פתיל האמצעי כשראשו קשור עם ראשי השנים הולך על פני רוחב הראש מלמעלה נמצא עשוי כמין מוכע ומחזק שלא יפול ועל פתיל האמצעי הוא אובר והיה על המצנפת ועל פתיל החיצון הוא אובר ויתגועליו פתיל תכלת ועל פתיל תחתון של צד הכשר הוא אובר ושמת אותו על פתיל תכלת עתה נתקיימו כל המקראות :

כשיש דלעיל כל הכונה

פ"כ דף יט

סדר לכישת הבגדים המכנסים תחילה ואחר כך הכתונת ואחר כך חוגר עליו את האבנט כנגד אצילי ידיו וכן מפרש בקבלה לא יחגרו ביוע לא יחגרו במקום שמועין וכן קבל ויתן בן עמיאל מפי הנביאים ותרגם על לבבירוקן יסרן ואחר כך צונף במצנפת וכן גדול אחר שלש האבנט לוכש המעיל ואחר כך חגרו בחשב האפור מתחת לחשן ואחר כך צונף במצנפת וקורש הציץ מלמעלה : כהן גדול ששימש בפחור משמנה בגדים וההדיוט ששימש בפחות מארבעה בגדים הוא הנקרא מחוסר בגדים ועבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים כזר ששימש שנאמר וחרגת אותם אבנט וגומר והיתה להם כהונה לחוקת עולם בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם והרי הם כזרים וגו' והזר הקרב וימת כדאיתא בפ' הבשרים וכפרק שני דזבחים ורשאר בגדים איצטריך בתוס' בנה' ח"ך דאילו מכנסים כתובה מיתה כפרש' ואתר' תצוה :

בחיובי הלכות

פ"ב דף י"ט

פ"ב דף י"ט

תניא כיומא כפרק באלו בגדי כהונה היוצא כהן למדינת אסור אלא לא צורך גדול כגון שמעון הצדיק כשיצא לקדאת אל כסדרוס מוקדון ובמקדש מותר בין בשעת עבודתו בין שלא בשעת עבודה שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן : כשם שמחוסר בגדים חייב מיתה ופוסל את העבודה כך היתר בגדים כגון שלש שתי כתונות או שני אבנטים או כהן הדיוט שלש בגדי כהן גדול ועד הרי זר מחלל העבודה וחייב מיתה בידי שמים כדתניא בפרק שני דזבחים וערכו בני אהרן הכהנים את בגתחיים וגומר כהנים ככיחונם דא כהן הדיוט שלש בגדי כהן גדול ועד עבודתו פסולה : עוד מסקינן בפרק שני דזבחים שבגדי כהונת מצותן שיוו כמדתו של א' יחסר ולא יותיר שנאמר מדון כד במדתו ושיחו חדשים שנ' לכבוד ולתפארת היו מטושטשין או מקורעין או ארוכים יתר על מדתו או קצרי פחותי מבתו או שסלקן באבנט ועד עבודתו פסולה היו משחוקין או שהיו ארוכין וסלקן באבנט עד שנעשו כמדתו ועד עבודתו כשרה :

דף ט

דף י"ט

דף ס"ט

עוד מסקינן בפרק שני דזבחים כפב דזבחים ילבש על כשרו שלא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו מכאן שהפילין של יד חוצצות אבל של ראש אינן חוצצות שהרי שערן היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין ואם רצח להניח כשעת עבודה מניח אעפ' שהוא פטור כמו שאומר שם שהכהנים נעבודתן ולויים בדוכן וישראל במעמדן פטורין מן התפילת ומן התפילין : עוד שם מסקינן על כשרו ולבשם מלמד שלא יהא דבר חוצץ בין כשרו לבגדים ואפילו ניםא אחת או עפר או כינה מתח אס' היתה בין כשרו לבגד הויא חציצור

דף י"ט

דף י"ט

דף י"ט

ועבודתו פסולה : עוד כעניא חייא שם שאם נכנסה לו חרוד דף י"ט בשערת העבודה בין כשרו לבגדו עד שיתרחק הבגד בעליו או אם היה אבק או כינה היה או נימא מודלדלת בין כשרו לבגדו או דוכנים ידו תחת חלוקו או יצא שערו בבגדו כל אלה מעיורת הן ולא נפשטו ויש ליהדר ככולן ואם עבד בהם עבודתו כשרה : תנן התם בפרק שני דזבחים כהן שלקה באבנטו כורך עליו נמי בשבת במקדש זהו גנאי שתרארה מכתו עם העבודה ואם נתכוון להוציא דם אסור : אמר רבי יהודה בריה דרבי חייה לא שנו אלא נמי אבל צילצול קטן אף על פי שהוא פחות משלש על שלש הרי זה יתור בגדים : ואמר רב חסדא בכקום כנדים אפילו ניםא אחת חוצצת שלא במקום כנדים שלש על שלש חוצצת פחות מכאן אינה חוצצת ואינה חולק על ר' יהודה בריה דרבי חייה דשאני צילצול קטן דחשיב : זה טמיעינו ששמואל הרבתי שהורח לנו הירח חגור אפור כד זהו באדם שחשוב ורואו שתשרר עליו שכינה להודיע כי הגיע זר

בחיובי הלכות

פ"ב דף י"ט

דף י"ט

פ"ב דף י"ט

פ"ב דף י"ט

פ"ב דף י"ט

פ"ב דף י"ט

לבעלת כהן גדול בדבר רבושה לרוח הקדש כגון מעש האפור : כהן גדול מתרכה בשמן המשחה ביום ולא כלילה שנאמר ביום המשח אותו : והם אין שם שמן המשחה מתרכה בכנדים שנאמר אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים : ומתרכה במשיחה שבעת ימים יום אחר יום כעין שמיענו בכנדים שנאמר שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מכניו : בלא לכתחילה אבל כדועבד תניא ביומא נמשח יום אחד ובתרביעי יום אחר דין כהן גדול נוהג בו : ואין בין כהן משיח לכהן מרכה בגדים אלא פר שמיא כהן משיח בשגת כרת שנאמר אם הכהן המשיח יחטא וגו' :

וישלחו

וכול' יהיו זבין וטמאי מתיים משתלחין חוץ למחנה אחרת תלמוד לומר ולא יטמאו את מחניהם תן מחנה לה ומחנה לוח דברי רבי יהודה רבי שמעון אובר אינו צריך הרי הוא אובר ארוע וזכר טמא לנפש יאמר טמא נפש ולא יאמר זכ ואני אובר מה טמא בפש משתלח זכ לא כל שכן מה תלמוד לומר זכ ליתן לו מחנה שנייה יאמר זכ ואל יאמר מצורע ואני אובר זכ משתלח מצורע לא כל שכן מר' תלמוד לומר מצורע ליתן לו מחנה שלישי והמסקנה שם כי המצורע משתלח חוץ לשלש מחנות חכ' חוץ לשתי מחנות וטמא מר' חוץ לאחת ממחנות שכינה בלבד כאשר בארנו בספר מצות לא תעשה : ק עה

מצוה

עשה שיקדש כהן עובד ידיו ורגליו ואחר כך יעבוד שנה ורחצו אהרן ובניו מבגדו את ידיהם ואת רגליהם ותניא בסנהדרין בפרק אלו הנשרפים שלא רחץ ששימש במיתה מבלן דכתיב ירחצו מיס ולא ימותו ואם עבד פסול כמו שלמד פרק שני דזבחים חוקה חוקה מצוהו בגדים נאכל כאן חוקת עולם לו לזרועו לרוותו ובכנדי כהונה כתיב חוקת עולם מה להלן מחלל עבודתו כאשר כעמוד שכתוב בנזרה שור' זו יש ללמד שבבואם האמור ברחיצה שאין אזהרה זו אלא בשעת עבודה ולא אכא ריקנות וגם כתוב שם לשרת' תניא בפב דזבחים כיצד מקדש מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ומקדש רבי יוסי ברכי יהודה אובר מניח שתי ידיו על גב זו ושת רגליו זו על גב זו ומקדש ויעמוד מן הצד בסמיכות על חבירו כי בענין אחר אינו יכול לעשות כן ותק' סובר עמידה מן הצד על ידי סמיכה לא שמה עמידה ומקדש שם הליכה מיתב וליקדש אמר קרא לשרת ושירות מעומד שנאמר

דף י"ט

כ"ב דף רחוק

יכול ויפדו אפילו על מום עובר תלמוד לומר רק: תנן התם המקדיש בעל מום למזבח אף על פי שעבר בלא תעשרה מזה שעשה עשוי וקדושתו היא ותפרה: ק ע ח

מצות

עשה להקריב כל הקרבנות מיום השמיני והלאה שגאו' והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לח' וכל שבעת ימים נקרא בחוסר זמן ואף על פי שמחוסר זמן פסול אם עבר והקריבו אינו לוקח מפני שהוא לאו חבא מכלל עשה: ק ע ט

כתוב

בפרשת ויקרא וכל קרבן מנחתך במלח תמלח לא תשכיר מלח כבוד אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח חרי' למדת שמליחת קרבנות מצות עשה ותניא בפרק הקומץ רבו אילו נאמ' על כל קרבנך תקריב מלח בלבד שומע אני אפילו עצים שנקראו קרבן שנ' לקרבן העצים וכן דם שנ' בו הקרבה תל' מנחתך מה מנחה מיוחדת שאחרים באים לה הוכרח שצריכין לה עצים אף כל כיוצא בזה יצאו עצים ודם שאין אחרים באין חובת לוחן אי מר' קרבן מנחתך דבר המתיר אף כל דבר המתיר אביא את חדם שמתיר את הקרבן תלמוד לומר מעל מנחתך ולא מעל דמך מעל מנחתך יכול תחא כל המנחה כולה מעונה מלח תל' קרבן מנחתך הוא הקומץ בלבד ששעון מלח אין לי לא קומץ מביני רבות לבונה תל' על כל קרבנך תקריב מלח מרבה אני לבונה שכן באח עמה בכלי אחד מביני רבות מתגרב לבונה בפני עצמה ולבונ' הנאה בבזיכין ומנחת כדמים ומנחת כחן כשיח ומנחת נכסים ואימורי חטאת ואימורי אשה ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ואיברי עולה ועולת העוף תלמוד לומר על כל קרבנך תקריב מלח ותניא יכול תבנונו תלמוד לומר תמלח אי תמלח יכול במי מלח תל' במלח ולא תשביט מלח חבא מלח שאינה שוכתת ואיזו היא זו מלח סדומית ומנין שאם לא מצא מלח סדומית שמביא מלח איתרוקניג' תלמוד לומר תקריב תקריב כל שהו תקריב מ' תקריב אפילו בשבת אפילו בשומא מאי תבנונו אמר רב אשי ית' שעס בכיבה פיר' רבינו יעקב שנכנסת בגוף האדם מעט מעט תלמוד לומר תמלח שבא לרבות אי תמלח יכול במי מלח כלומר שלמריא בלעז תלמוד לומר במלח שבא למעט כיצד עושה מביא את האבר ונותן המלח עליו והופכו ונותן עליו במלח ומעלהו ובהלכו איסור והותר פירשתי בשם רבינו יצחק בר אבירום פ' אהרן

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

שנ' לעמד לשרת: מכאן פוסק רבי יצחק שהקורא בתורה צריך שיהא עומד כדאמר במסכ' מגילה ועריך שלא יסמוך שהלכת כחכמים שאוב' עמידה מן הצד לא שמה עמידה וגם כילו' אומר כנתינתה כך קריאתה מה נתינתה באימה וברתת ובזועה אף קריאתה כן' תל' בפ' דוכתי' קדש ירו ביום אינו צריך לקדש בלילה בלילה אינו צריך לקדש ביום דברי ר' שהיה רבי אומר לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים רבי אעזר בר שמעון אומר אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים

אע"פ שהלכה כרבי מתיבדו כאן הלכה כרבי אעזר בר שמעון דא"ר יוחנן קדש ידיו ורגליו

לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שכבר קדש מתחילת העבודה ומעמידה רבא כרבי אליעזר ברבי שמעון שאומר אין עמוד השחר פוסלתו בלינה ורבינו משרת

פסק כרבי ואבוי שמעמיד החמא דר' יוחנן כרבי ולינה כרבנן ומודה ר' שמקרות הגבר

ועז צפרא לא פסלה לינה: וכן מן הכיור נפסלין בלינה שהרי שנינו בן קטן עשרה מוכני הכיור לשקעו במקורא אף במעטין כדי שלא יהו מימיו נפסלי' בלינה: היום שעשה שלמח כמקוה היה שאמת המים היתה עוברת בתוכה ממעטין עוטם לפיכך לא היו מימיו נפסלי' בלינה כמו הכיור ומכח היה ממלאין הכיור ונחלקו בזה דא"ר יוחנן בפ' דוכתי' מי כיור רש' אומר מי מעטין וחכמים אומרים שאר מימות הן: א"ר יוסי בר' חנינא כל כיור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים אין מקדשין ממנו שנאמ' ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו מיתבי כל הכלים מקדשין בהן בין שיש בהן כדי רביעיית בין שאין בהם כדי רביעיית ובליהו כלי שרת אמר רב אלא כקודח מתוכו והא ממנו אמר רחמנא ירחצו לרבות כלי שרת ואיבעיא ליה מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור ממנו אמר רחמנא ולא מתוכו או דלמא אפילו מתוכו ולא נפשטה הילכך לא יקדשו אלא ממנו: מה שאמרנו המקדש ביום אינו צריך לקדש בלילה בלא' שלא יצא מן המקדש ולא ישן ולא השיל מים ולא הסיח דעתו אבל אם עשה אחד מארבעתן צריך לחזור ולקדש' אמנם בדיעבד עבודתו כשרה כשיצא מן המקדש ולא הסיח דעתו שחיא בעיא שם ולא נפשטה אם יצאה פוסלת: ותניא שם יצא חוץ לחומת העזרה אם לשהוד' שעון שבילה אם לפי שערת שעון קדוש ידים ורגלים וכל המסק רגליו שעון שבילה וכל המשיל מים שעון קדוש ידים ורגלים ואם קדש ידיו ורגליו ונטמאו משבילן ואין צריך לחזור ולקדש: עוד שם בפ' דוכתי' תל' כ'ג שלא טבל ולא קדש בין כגד לבגד ובין עבודה לעבודה ביום הכיפורים ועבר עבודתו כשרה שנאמר ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו דבר המעכב בבניו מעכב בו שאינו מעכב בבניו אינו מעכב בו:

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

הלכות קרבנות ק ע ו

מצות עשה שיהיו הקרבנו' הקריבים על המזבח תמימים מכל מום כדתניא בתורת כהנים כפר אמו' תמים יהיה לרצון זו מצות עשה ואם הקריב בעל מום ביטל מצורת עשה ועבר על חמשה לאוין כאשר ביארנו במצות לא תעשה:

ק ע ז

מצות עשה לפדות פסולי המוקדשין שגולד' בהן מום ויצאו לחולין ויאכלו שנאמר רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר ותניא במה הכתוב מדבר אי בבשר תאור' להתיירח להם בלא' הקשרת אימורים הרי כבר כתוב במקום אחר כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך ואמרת אכלת בשר וגומר במה הכתוב מדבר בקדשים שנפל בהם מום שיפדו ויאכלו

למעלה: ק

מצות עשה לעשות העולה כמשפט שנאמר כפר ויקרא אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו & פתח אהל מועד יקריב אותו ורצונו לפני ה' וסמך ידו על ראש ס' מצו' כז' & ii 27 העולה

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

כ"ב דף רחוק

רוב בשר עד שמגיע לסימנין וקוצצין ומבדיל כל שני הסימנין בעולה וכל העוף כשר למליקה אבל אם חתך רוב בשר קודם שהגיע לסימנין הרי זו נכילה קודם מליקה ונמצא דמו לשון מין אפיס כי אפיס המין כובש בירת השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד ומלק והקטיר ונמצא אי אפשר לומר כן מאחר שהוא מקטיר הוא מוצא אלא מה הקטרת הראש בעצמו והגוף בעצמו שהרי שני פעמים נאמר והקטיר וכתוב ושסע בנתים אף מליקה כן ופשוטו של מקר מסודס הוא ומלק והקטיר וקודם ההקטרה נמצה דמו כבר והטיר את מוראתו מקום הרעי הוא הפק כנוצתה עם בני מעיר ונוצתה דבר המאוס כמו כי נצוגס נעו והוה שתרנגס אונקלוס ית זפקיה באוכליה והוה מדרשו של אבא וסי כן חנן שאומר שנוטל

דף פה

הקורבנין עמה: דבי ר' ישמעאל תנא כפר קדשי הקדשי קודר סביב הפק בסכין בעין ארוכה ונוטלו עם הגרזה שעל העור ועוד שנינו בפ' קדשי הקדשים עולת העוף כיצד היתה נעשית ע"ה בכבש ופנה לסוכב ובאלו לקרן דרומית מזרחית ומלק את ראשו ממול ערפו ומבדיל ומיצה את דמה על קיר המזבח למעלה מחוט הסיקרא נטל את הראש והקיף את בית מליקתו למזרח וספגו במלח ורוקו על גבי האישים בא לו לגוף והסיר המורא ואת הנוצה ואת כני מעיס הירצאין עמה והשליכן לבית הדטין שסע ולא הבדיל ואם הבדיל כשר וספגו במלח ורוקו ע"ג האישים: לא הסיר את המוראה ולא את הנוצה ולא בני מעיס היוצאין עמה ולא ספגה במלח כל ששינה בה מאחר שמיצר את דמה כשהו כשרה הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסל את העולה מיצה את דם הראש ולא מיצה את דם הגוף פסלה מיצה דם הגוף ולא מיצה את דם הראש כשרה: שנינו בפ' אהוה מ'קומן העולה קדשי קדשים שחישתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע וטעונה הפשט וניתוח וכליל לאישים: ובפ' בית שמיאי בזבחים מפרש לשם ודברים הזבח נזבח לשם זבח לשם זוכה וכו' שנאמר עולה לשם עולה לאפקוי לשם שלמים דלא / אשה לשם אישים לאפקוי כרבא דלא פי' צלי' ריה לשם ריח לאפקוי אכרים שזלאן וחלץ שאין בהן ריח / ניתוח לשם נחת רוח / לח לשם מי שאמר והיה העולם / וחטאת ואשם לשם כפרת החטא שהוא עליו / ומחשבה זו צריך שתהיה בכל ארבע עבודות שחטה קבלת

דף פו

דף פז

דף כו

דף קי

הולכה וריקה: קפא

כתוב

בפרש' צו זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים היא: הכהן המחטא אותה יאכלנה במקום קדוש תאכל בחצר אהל מועד כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדוש וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלח ומורק ושוטף במים כל זכר בכהנים יאכלנה קדש קדשים היא / במקום אשר תשחט העולה שנ' בה צפון תשחט החטאת / וכן שני כפ' איזהו מקומן חטאות הציבור והיחיד אילו הן חטאות הציבור שיערי דאשי חדשים ושל מועדות שחישתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות שב' ונתן על קרנות מזבח העולה כיצד ע"ה לכבש ופנה לסוכב ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית שירי הדם היה שופך על יסוד דרומית שנאמר ואת דמה ישפך ל' יסוד המזבח ונאכלים לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד הצות: כל מתנות החטאות באצבע היו שנאמר ושכל אצבעו בדם ומחטא ויורד כנגד חודה של קרן עד שיכלה כל הדם שבאצבעו וכשגומר כל הניתוח על הקרן מקנה אצבעו בשפת המזרק ואחר כך טובל פעם שנייה ליתן על קרן אחרת ששירי הדם שבאצבעו פסולין ליתן מהן על קרן

כת' סז

אחרת ושנינו בזבחים בית הלל אומרים אף בחטאת שנתנו במתנה אחרת כפר: המחטא אותה פי העונד עבודתה המחטא אותה יאכלנה הראוי לחיטוי יצא טמא בשעת דריקת דמים שאינו חולק כבשר ואי אפשר לומר שאומר שאר הכהנים כאבילתה חוץ מן הזורק שהרי נאמר למטה כל זכר בכהנים יאכל אותה כל אשר יגע בבשרה יקדש כל דבר אוכל אשר יגע ויבלע ממנה יקדש להיות כמוה אם פסלה היא תפסל ואם כשרה היא תאכל כחומר שבה כגון שלמים ואתמול שנתבשלו בקדירה דחטאת של היום שנתנין לאותן שלמים חומר דחטאת לאסור לזדים לזשים לעבדים וחומר דשלמים שאין נאכלים אלא עד הלילה ואשר יורד מדמה על הבגד אותו הבגד מקום הדם אשר יזה עליה תכבס בתוך העזרה אשר יזה אשר יחיר ניהו כמו לא ישר מלס שפתרובו לא יהיה נמוי: שנינו בפרק דם חטאת בזבחים דם חטאת שניתן על הבגד הרי זה טעון כיבוס ואף על פי שאין הכתוב מדבר אלא כנאכלת שנאמר במקום קדוש תאכל אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות כיבוס שנאמר זאת תורת החטאת תורה אחרת לכל החטאות ומפרש בגמ' לכל החטאות הנשחטות שנאמר תשחט שאין דם חטאת העוף טעון כיבוס: חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס בין שהיה לה שעת הכושר בין שלא היתה לה שעת הכושר איזה היא שהיתה לה שעת הכושר שלא היתה לה שעת הכושר ושיצתה ואיזה היא שהיתה לה שעת הכושר שנשחטה חוץ לזמנה וחץ למקומה ושקבלו פסולין ורקו את דמה: ניתנו מן הצואר על הבגד אינו טעון כיבוס מן הדקן ומן היסוד אינו טעון כיבוס כשפך על הרצפה ואספו אינו טעון כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי וראוי להאזה ואומר שם שאחד הבגד ואחד השק ואחד העור הרי טעונין כיבוס:

אבל העור הקשה הרי הוא כעץ וגורר הדם עליו: תנו רבנן וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר אין לי אלא שבשיל בו עיריה לתוכה ורתח מניין תל אשר תבושל בו מכל מקום: ואם בכלי נחשת בשלה ומורק ושוטף במים / תנו רבנן מריקה ושטיפה כצונן דברי רבי וחכמי אמרי / מריקה בחמין ושטיפה בצונן: ושנינו שם במשנה מריקה כמריקה הכול ושטיפה כשטיפה הכול: ועוד שני' שם כשם שחייבוס במקום קדוש כך שכירת הכלי במקום קדוש ומריקה ושטיפה בכלי נחשת במקום קדוש: ותניא חומר בכיבוס ממריקה ושטיפה שהכיבוס ושנו בחטאות החיצונות ובחטאות הפנימיות וישנו לפני זריקה מה שאין כן במריקה ושטיפה חומר במריקה ושטיפה מכיבוס שמריקה ושטיפה נהוגת בקדשי קדשים ובקדשים קלים פי' מפני שהבליעה נעשית נותר / ועוד אם נישל במקצת הכלי טעון מריקה ושטיפה כל הכלי שנאמר ואם בכלי נחשת בשלה ואפילו במקצת הכלי כרו שאין כן בכיבוס: ותניא יכול שאני מרבח אף בתרומה לכל דיני מריקה ושטיפה תלמוד לומר הכהן המחטא אותה ועל זה עומד כל עניין הפרשה למעט תרומה ומפרש שם לענין מה ממעט אותה אבי אמר לא נצרכת לכדאמ' כר במים ולא בין ולא במזן והוא אפי' כמזן רבא אמר לא נצרכת לא לכדאמר מר בשל במקצת הכלי טעון מריקה ושטיפה כל הכלי אבל בתרומה שהוא כמיתה אין טעון מריקה ושטיפה אלא במקום ביטולו רבה בר' עולא אמר לא נצרכת אלא לכדאמ' מר מריקה בחמין ושטיפה בצונן רבא אפילו בצונן הניחא למאן דאמר מריקה בחמין ושטיפה בצונן אלא למאן דאמר מריקה ושטיפה בצונן באי איכא למימר שטיפה יתירתא שלא יעשו בתרומה כי אם מריקה: מכאן יש להבדיל שבה שאנו עושין באיסורין הנעלה בחמין ושטיפה בצונן שאין זה מטעם גזירת הכתוב שהרי אפילו בתרומה ספ' מצו' כז' ב' 27 iii שהיא

דף קכ

דף קכב

דף קכג

דף קכד

דף קכה

דף קכז

דף קכח

דף קכט

דף קל

דף קל"א

דף קל"ב

דף קל"ג

דף קל"ד

דף קל"ה

דף קל"ו

דף קל"ז

דף קל"ח

דף קל"ט

דף קל"י

דף קל"יא

דף קל"יב

דף קל"יג

דף קל"יד

דף קל"ט

הלכות מעשה הקרבנות

במקום הלכו חתן
כ"ה דף ב

שהיא במיתח אינו צריך ועוד למדנו שאין צריך בתרומה ושאר
איסורי הנעילה אלא במקום הבליעה ובהלכות הנעילה הארכנו
בזה :

הטאת

העוף כיצד היתרה נעשית הנה כתוב בפרשת
ויקר בעניין חטאת העוף הבאה בדלות ומלק
את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל וזהו מרס החטאת אל קיר
המזבח והגשאר ברם ימצא אל יסוד המזבח חטאת היא ולא
דף ט ה יבדיל אינו מולק אלא סימן אחד והנבי בפרק קדשים כיצד
מולקין חטאת העוף חותך שדויה ומפרקת בלא רוב כשר עד
שמגיע לוחש או לקנה הגיע לוחש או לקנה חותך סימן אחד
דף ט ב או רובו ורוב כשר עמו ונעולה שנים או רוב שנים ושנינו שם
חטאת העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית בליקרא
בכל מקו המזבח כשרה ובלבד שיהיה דמה למטה מחוט הסקרא
מיצה דמה בכל מקום המזבח כשרה שאם היווה ולא מיצה
כשרה ובלבד שיתן מחוט הסקרא ולמטה מדם הגשש שלשה
פס דברים היתה קרן דרומית מערבית משמורת למטה ושלשה
למעלה וליקרא חטאת העוף והגשש המנחות ושירי הדם של
למעלה וחסאות הנאכלות ואשמות והשלמים ששופכים עליהם
והשלשה שלמעלה ניסוך המים שמנסכים כחג וניסוך היין של
נסכים ועולת העוף בזמן שהיא רכה ואין קרן דרומית מזרחית
דף ת ט מכילה אותה : גרסי' כל לולב וערבה תר כל העולין למזבח
עולין דרך ימין ויורדין דרך שמאל חן מן העולה לשלש דברים
אילו שעולין על שמאל וחזרין על העקב ניסוך המים והיין
ועולת העוף כשהיא שם : בעולה לא הטעין לא מיצה ובחטאת
הואר ומיצוי אוהו בעוף ומתיו והדם דרולך למזבח על קיר
דף ט ז ומצה אל יסוד : תניא בפרק קדשים קורשי שירי הדם
שלו מתמצין על יסוד ואיזה דרך קיר התחתון וזו היא ששנינו
במסכת קינין חטאת העוף למטה מחוט הסקרא ועולת העוף
למעלה ואין למזבח בה אלא דמה והשאר נאכל לזכרי לחומר
כשאר חטאת בהמה חטאת היא למטה כשרה שלא לשמרה
דף ט א פמולה נרסינן בפרק קדשי אמר רב כיצד מולקין חטאת
העוף אחו שתי אנפיה בשתי אצבעותיו ושתו רגליה בשתי
אצבעותיו ומותח צוארה על רחוב גודלו ומולק : במתניתא
תנא צירא מל בר אחו שתי אנפיו בשתי אצבעותיו ומותח
צוארה על רחוב שתי אצבעותיו ומולק וזו היא מעבודת קשות
שבמקדש : בענין חטאת הנשרפות שנינו בפרק איזהו
דף ת ז מקומן פר שעור של יום הכיפורי שחיתתן בצפון וקיבול דמן
בכלי שרת בצפון ודמן טעון הויה על בין הבדים ועל הפרכת
ועל מזבח הזהב מתנה אחת מעכבת שירי הדם היה שופך על
יסוד מערבית של מזבח החיצון שהוא פונע בו תחילה כשיתחב
מן החיכל וכן כמתנו מזבח החיצון על יסוד דרומית חשלים
דף ת ז בו כל המתנות הוא שופך שירי הדם ומסיים במשנה אם לא
פס נתן השירים לא עיכב : פלים הגשרפין ושעורים הגשרפין
שחיתתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון הויה
על הפרכת ועל מזבח הזהב מתנה אחרת מהן מעכבת שירי
הדם הייר שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון אם לא
דף ט א נתן לא עיכב אילו ואילו הגשרפין כבירת הדשן ושם כפרק
איווה מקומן דורש ב"ש שאף על פי שמוצאן שלמים אינם
גשרפין אלא על ידי ניתוח :

מצות

עשה לעשרת האשם כמשפטו שנאמר בתורת
כפרשת צו האת תורת האשם קדש קדשים הוא
במקום אשר ישחטו ארת העולה ישחטו את האשם ואת דמו
יזרוק על המזבח סביב ואת כל חלבו יקריב במנו את האליות
ואת החלב המכסה את הקרב ואת שתי הכליות ואת החלב
אשר עליהן אשר על הכסלים ואת חיותרת על הכבד על
הכליות יסירנה והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה אשם

הוא כל זכר כהנים יאכלנו במקום קדש יאכל קדש קדשים
הוא כחטאת וכאשם תורה אחת להם הכהן
אשר יכפר בו לו יהיה : קדש קדשים הוא
הוא קרב ואין תמורתו קרבתו במקום אשר
ישחטו את העולה בצפון ישחטו ארת האשם ואת דמו יזרוק
וגומר נכתב בו זריקתו וסביב שהם שתי מתנורת שהן ארבע
כעין שביארנו למעלה בעולה והעולה והאשם והשלמים
ששים כוח : וכן שנינו בפרק איזהו מקומן זכוי שלמי ציבור
ואשמות אילו חן אשמות אשם גזילות אשם מעילות אשם
שפחה חרופת אשם נזיר אשם מצועד אשם תלוי שחיותרת
בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון שתי מתנורת
שהן ארבע ונאכלין לפניו מן הקלעים לזכרי כהונת בכל
מאכל ליום ולילה עד הצות : וכן בשלמי יחיד יש שתי
מתנורת שהן ארבע כמו שיתבאר :

כל ריחוד

אורן שתי מתנורת שהן ארבע היו לנשרות
מחוט הסקרא על קרן מזרחית צפונות
ועל קרן מערבית דרומית ושירי הדם היו נשפכין על יסוד
דרומית ומן המזרק שקבל בו ארת הדם היה נתון אותן שאין
בכל הקרבנות ששען מתן דם באצבע אלא החטאת בלבד
שנאמר בה וטבל אצבעו ברם : ואת כל חלבו חן אימורי
אשם ולא נתפרשו לא כאן אבל חטאת כבר נתפרש בה בפרש
וקרא את האליות לפי שהאשם אינו בא אלא איל או כבש
ואיל וכבש נתרבו בארץ : אשם הוא עד שינתק שמו ממנו
כדאמר רב במנחות וזכוי אשם שמתו בעליהו ונתפרש בעליו
כאחד ואמר רבית דין לך לדעותה עדי שיסתאב ואחד כך שחטו
סתם כשר לעולה ניתק לדעתה אין לא ניתק לדעתה לא אמר
קרא הוא בהויתו יהא קודם כפרת החלב לאחר כפרת גזרו
הכמים ניתק לדעתה של יקרב הוא עצמו עולה עד שינתק
לדעתה אשם קודם כפרה : והוא זה אינו בא ללמד על האשם
שהאשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא
עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר ומח שנאמר קדש קדשים הוא
הרשורכותינו לדבר אחר ועוד כי אין שייך לוומר הוא לשמו
כשר שלא לשמו פמול אלא אסכך נכתב הוא עם שאר הקרבן :

כל ט

קדש קדשים הוא ב"ת הוא נדרש : תורה
אחת להם ברבר זר הכהן אשר יכפר בו
לו יהיה הראוי לכפרה הולק בו עורות : ק פ ג

מצות

יום ומזוסר כפורים ואוין חולקים בערות : ק פ ג
עשה לעשות השלמים כמשפטו שנאמר בפרשת
ויקרא ואם זכח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא
מקריב אם זכר אם נקבה תמים יקריבנו לפני ה' ומכר ידו על
ראש קרבנו ושחטו פתח אהל מועד וזרוק כני אהרן ארת הדם
על המזבח סביב והקריב מזבח השלמים אשה לה ארת החלב
המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב ואת שתי
הכליות ואת החלב אשר עליהן אשר על הכסלים ואת חיותרת
על הכבד על הכליות יסירנה והקטיר אותן בני אהרן המזבחה :
ואם מן הצאן קרבנו לזכר השלמים לה זכר או נקבה תמים
יקריבנו אם כשב הוא מקריב וגומר והקריב מזבח השלמים
אשה לה חלבו האליות תמימה לעומת העצה יסירנה את החלב
וזככסה את הקרב וגומר ואם עז קרבנו והקריב ממנו קרבנו
את החלב והמכסה ארת הקרב וגומר :
כל המונח בפלים
ובתכ ספ ח

כל המונח בפלים

לכך נקרא הקרבן הודת שלמים שיש בהם
שלום למזבח לכרבים ולבקלים ואילו
החלבים ביארנום במצות וחלב כספר מצות לא תעשה :
על הכבד ואילו במקום אחר הוא אומר מן הכבד אמרו רבותינו
שישול מן הכבד עקח מעט על הכבד ועל הכליות כלומר לבד
מן הכבד

נעילת פ

דף ט ב

לית דמי סכמחוך
בעל

בקריותו פת דף ג
כל המונח

בדרך הזכר

סי קלה דף ט
בכדלעל ספח

הלכות מעשה הקרבנות

וכן תת וקדש תצא ורמס וענינו ונמחרת הנותר ממנו יאכל :
דף ע"ו אמרי במסכת מנחות בפר' ואילו מנחות נקטצות שלחמי תודה
שאפה אותן ארבע הלוחות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוח
והוא שיפריש חלה שלהן אחרת סבל קרבן כשהן בצק שאין
מפרישין פרוסה שנאמר אחת מכל קרבן שלא יטול פרוסה :
וכיצד הוא הלחם הבא עם איל נזיר לוקח ששה עשרונים ושני
שלישי עשרון כדאי כפ' התורה ועושה מהן עשרים חלות שוות
כל אחת משלישי עשרון וכחן מצה עשר דקיקין משוחין בשמן
ועשר חלות ללות חלות שלהן בשמן והכל מאפה תנור ושמן
שלהן רביעית ושיעור זה הלכה למשה מסיני והכהן לוקח מהן
שתי הלוחות אותן מכל מין : שנינו בפרק איזהו מקומן הבכור
והמעשר והפסח קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן
טעון מתנדר אחרת ובלבד שיתן כנגד חיטוד שינדר באכילתן
הבכור נאכל לכחני' והמעשר לכל אדם ונאכל לכל העיר לכל
אדם בכל מאכל לשני ימים והילה אחד הפסח אינו נאכל אלא
בלילה ואינו נאכל אלא עד הצאת ואינו נאכל ללא מנויו ואינו
נאכל אלא צלי : ומניין שאין טעונין אלא מתנה אתה שהרי
נאמר בבכור ואת דמם תזרוק על המזבח ואת הלבס תקטיר
והגבי רבי יוסי הגלילי אומר חלבו לא נאמר אלא חלבס דמול לא
נאמר אלא דמס לומר על בכור מעשר ופסח שהן כמות דמים
בודיקה אחת וכהקטרת אימורי : כל הזבחים מפשיטין אותם
ואוב מציציין אימוריהם ואין מפשיטין אורזן עד שיזרוק דמן
חוף מחטאות הנשפורת שאין מפשיטין אותם כלל שנאמר
ואת עורו ואת בשרו וגומר וכל עורות קדשים קדשים לכחני' בין
בקרבנות ציבור בין בקרבנות יחיד שנאמר עור העולה אשר
הקריב ונומר אבל עורות קדשים קלים לבעלים וכל העורות
מחלקין אותן אנשי משמר כיניחם מערב שבת לערב שבת :
כל עולת בהמה אינה באה אלא מן הזכרים בלבד והיא באה
מן הכבשים ומן העזים ומן הבקד בין גדולים בין קטנים ומן
התורים ומן בני היונה ואין חילוק בעופות בין זכרים לבקבות
החטאת באה מחמשת המינין אילו מן הזכרים ומן הבקבות מן
הגדולים ומן הקטנים : האשם אינו בא אלא מזכרי כבשים
בלבד : יש אשם בא מגדולי המין ויש אשם חבא מן הקטנים
והשלמים נבאים מן הכבשים ומן העזים ומן הבקד מזכרים
ומנקבות מן הגדולים ומן הקטנים ואין העוף בא שלמים :
הקטני' הן מן שמנת ימים עד שנה תמימה מיום ליום והגדולי'
בבקד מבין שלש שני שלמות כרבנן דמסכת פרה : ובצאן שתי
שנים שלמות מיום ליום : יתר על זה הרי זה זקן ואין מקריבין
אותו ותניא בירושלמי דשקלים אשם בן שנדר הכניא בן שתי
שנים יצא בן שלש לא יצא אף על פי שכל הקרבנות קרבין
מיום השמיני והלאה אין מקריבין לכתחילה לא מיום שלשים
והלאה חוץ מן הבכור והמעשר והפסח שאם רצו להקריבם
בשמיני לכתחילה יקריבו : שעות מוניין לקדשים ואם הוסיפו
שעה אחת או פחתו שעה אחת פסולין כיצד קרבן שמצותו
להיות בן שנה אם הוסיף על השנה שעה אחת נפסל אפילו
היה בן שנה בשערת שחיטה והוסיף על השנה בשערת זריקה
נפסל עד שיהיה בן שנה עד שערת זריקה וכן בכל הזבחים
כדמסקין בפרק שני דזבחים : כל מקום שנאמר בתורה כבש
או כשכה או כבשים הרי אילו בן שנה וכל מקום שנאמר איל
או אילים הם הזכרי' בן שתי שנים ומאימתי יקרא איל משיכנס
דף נ"ב בשנה שנייה אחר ושלשים יום כדאיתא בפר' שתי מדות אבל
בתוך שלשי' אינו כשר לא לכבש ולא לאיל והוא הנקרא פלגס
וכל מקום שנאמר בו עגל הרי זה בן שנדר פר בן שתיים פר בן
דף י' בקד בן שלש כדאיתא במק' הראש חשנה שעיר עזים בן שתיים
כל שנה שנייה והוא הנקרא שעיר:

חזקוני וקדש תצא ורמס וענינו ונמחרת הנותר ממנו יאכל :
דף ע"ו אמרי במסכת מנחות בפר' ואילו מנחות נקטצות שלחמי תודה
שאפה אותן ארבע הלוחות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוח
והוא שיפריש חלה שלהן אחרת סבל קרבן כשהן בצק שאין
מפרישין פרוסה שנאמר אחת מכל קרבן שלא יטול פרוסה :

כשה דתנח"ך דף קכט
זכר ויטעונה זלח
ס"ב ע"ג ר"ך

לכדה בקראת מנחת נסכים ומנחת נסכים
אינה טעונה לא תנפור ולא הנשח ולא
לבונה אבל טעונה מלח וכולה נשדפת
על מזבח חוצות והיין מתנכס ע"ה המזבח : אמרינן במסכת
שקלים ארבע חותמות היו במקדש וכותב בהן עגל זכר גדי
חוטא עגל משמש נסכי בקר של גדולים ושל קטנים של זכרים
ושל נקבות גדי משמש נסכי צאן גדולים וקטנים זכרי ונקבות
חוץ משל אילים זכר משמש נסכי אילים בלבד חוטא משמש
נסכי שלש בחמות של מצורע כל בו שהוא מבקש נסכים הולך
לו אצל יוחנן בן פנחס שהוא ממונה על החותמו' ונותן לרמעות
ומקבל ממנו חותם בא לו אצל אחיה שהיה ממונה על הסלות
ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים וליערב באים זרח אצל זרח
ואחיה מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות : וזו היא מצות
נסכים כפרש' שלה ועשיתם אשה לה עולה או זבח לפלא נדר
או כנדרה או במועדי' לעשר ריח ניחוח לה מן הבקר ומן הצאן
והקריב המקריב קרבנו לה מנחה סלת עשורן בלול רביעית
ההיין שמן ויין לנסך רביעית ההיין תעשרה על העולה או לזבח
לכבש האחד או לאיל תעשה מנחה סלת שני עשרונים בלילה
בשמן שלישיית ההיין ויין לנסך שלישיית ההיין תקריב ריח ניחוח
לה זכר תעשה בן בקר עולה או זבח לפלא נדר או שלמים לה
והקריב על בן הבקר מנחה סלת שלשה עשרונים בלול בשמן
חצי ההיין ואשר ריח ניחוח לה ככה יעשר לשר האחד או לאיל
האחד או לשר ככבשים או עזים כמספר אשר תעשו ככר
תעשו לאחד כמספרם : או לאיל דרשו רבתי' בפר' שתי מדות
לרבות את הפלגס לנסכי איל : מה שכתבו אשה ריח ניחוח אינו
עונה על היין שהיין ניתן לספלים על המזבח כמו ששני' בבבב
סוכה אמרי' בפ' שתי מדות שאין טעון נסכים לא עולת בהמה
והשלמים בלבד בין שהיא קרבן ציבור או קרבן יחיד אף כבש
יולדת ואילו של כהן גדול הואיל והן עולות טעונין נסכים אבל
העוף והאשמות והחטאות אין מביאין עמהם נסכי חוץ מחטאת
מצורע ואשמות שנאמרו שנתפרשו נסכיהם מן התורה ומניין שאין
מביאין נסכים עם החטאת והאשם שנא' לפלא נדר או כנדרה
דבר הבא בנדר או כנדרה יצאו חטאות ואשמות וכבוד ומעשר
ופסח ומניין להביא שלמים חגיגה ועולת דריה לנסכים שנא'
במועדי' : והכבש הבא חובה לעומר היתה מנחתו כפולה שני
עשרונים אבל נסכים כשאר נסכי כבש אין שם כי אם רביעית
שמן לשני עשרונים ורביעית ההיין ויין כדאית' בפ' שתי מדות :
שיעורי הנסכים האמורים בספר יחוקלא ומניין אותם הקרבנות
וסדרי העבודה הכתובי' שם כולם מילואים הם לדוכת המזבח
בבית שלישי בימי מלך המשיח ואין נוהגין לדורות וכן בימי
עזרא הקריבו מילואי' שאין נוהגין לדורות : שנים שרצו להביא
שלמים או עולה בשותפו מביאין בין כנדר בין כנדרה ובתנור
שלמים אחד מניף על ידי כולם ואפילו עוף
דף פ"ב דף קכ"ב
מדת יחוקלא ומל'
ובסוף פ' ר"ב דתנח"ך
דף קכ"ב ויולדת חזק'
על ידי כולם בס"פ
המחיות דף כ"ב
ובכ"י דף כ"ב

דף ע"ו אמרי במסכת מנחות בפר' ואילו מנחות נקטצות שלחמי תודה
שאפה אותן ארבע הלוחות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוח
והוא שיפריש חלה שלהן אחרת סבל קרבן כשהן בצק שאין
מפרישין פרוסה שנאמר אחת מכל קרבן שלא יטול פרוסה :

דף ע"ו אמרי במסכת מנחות בפר' ואילו מנחות נקטצות שלחמי תודה
שאפה אותן ארבע הלוחות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוח
והוא שיפריש חלה שלהן אחרת סבל קרבן כשהן בצק שאין
מפרישין פרוסה שנאמר אחת מכל קרבן שלא יטול פרוסה :

דף ע"ו אמרי במסכת מנחות בפר' ואילו מנחות נקטצות שלחמי תודה
שאפה אותן ארבע הלוחות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוח
והוא שיפריש חלה שלהן אחרת סבל קרבן כשהן בצק שאין
מפרישין פרוסה שנאמר אחת מכל קרבן שלא יטול פרוסה :

דף ע"ו אמרי במסכת מנחות בפר' ואילו מנחות נקטצות שלחמי תודה
שאפה אותן ארבע הלוחות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוח
והוא שיפריש חלה שלהן אחרת סבל קרבן כשהן בצק שאין
מפרישין פרוסה שנאמר אחת מכל קרבן שלא יטול פרוסה :

וחשטן שמביאין עם הקרבן הם הנקראים נסכים וחסלת
דף ע"ב

דף ע"ו אמרי במסכת מנחות בפר' ואילו מנחות נקטצות שלחמי תודה
שאפה אותן ארבע הלוחות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוח
והוא שיפריש חלה שלהן אחרת סבל קרבן כשהן בצק שאין
מפרישין פרוסה שנאמר אחת מכל קרבן שלא יטול פרוסה :

הלכות מעשה הקרבנות

זו עם מעשה כל המנחות שנבאר מצות עלתה אחת היא אבל המצוה שיביאנה כג' תמיד בכל יום כל ימיו ויתבאר בהלכות התמידין מצות עשה בפני עצמה ולא דרשנו כל סדר הפרשה במצוה זו לא כדי לבאר מעשה המנחה :

והאלף מעשה תחת הסלת סמאמר בפרשת ויקרא

ונפש

כי תקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו ויעק עליה שמן ונתן עליה לבונה והביאה לבני אהרן והכני' וקמץ משם מלא קומצו מסלתה ומשכב על כל לבונתה והקטיר הכהן אוכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה והגזירת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשי' מאשי ה' לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה מי דרכו להתנדב מנחת עני אמר הק"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב ק"ה סתם ק"ה ע"ד נפשו כדדריש' בפר' המנחות והדב' ס' :

סלת יהיה קרבנו האומ' הרי עלי מנחה סתם מביא מנחת סלת שחיא ראשונה לכל המנחות ובקצרת כמו שחיא סלת כמו שמפורש בענין ושאר מנחות והזכור בפרש' כולן באות אפיו' קודם קמיצ' חוץ מזה לכך קרוייה מנחת סלת : ואין מנחה פחותה מעשרון שנ' עשרון סלת למנחה : ויעק עליה שמן יש במשמעות המקרא שאין כאן אלא יציקה בלא בלילה על הסלת שהיא תחילה בכלי' ובמנחת מחבת כתיב סלת בלולה בשמן ויעקת עליה שמן וערי' משמע שסלת קדם בכלי' ובמנחת מרחשת כתוב סלת בשמן תעשה יש במשמע השמן תחילה בכלי' והסלת עליה ואין כאן לא יציק ולא בלילה וכולן למדות זו מזו בגזיר' שוה קרבן קרבן לשלש מתנות שמן חוץ ממנחת מאפה שמעושה הכתוב כאשר יתבאר : וכן שנינו במסכת מנחות בפ' לו מזה כל המנחות הנעשות בכלי' טעונות ג' מנחות שמן יציקה ובלילה ונתן שמן בכלי' קודם לעשיתן ומפר' בגמ' נעשות בכלי' למעושי' מאי אר' פפא למעושי' מנחת מאפה : לפיכך כך הסדר במנחת סלת נתן שמן בכלי' שרת ואח' נתן עליו את הסלת ואחר כך נתן שמן אחר על הסלת וכולל הסלת בו ואח' יוצק לתוכו שאר השמן וכל ג' מתנו' אילו אינן אלא לוג לעשרון' ושני' כפ' שתי' מדות ר' איעור בן יעקב אומ' אפי' מנחה של ששים עשרון אין לה אלא לוג שמן שנאמר למנחת ולוג שמן ומשנתו קב ונקי' :

והג"ה ויעק עליה שמן על כולה ונתן עליה לבונה על מקצת מניח עליה קומץ לבונה לצד אחד ומה ראית לומר כן שאין ריבוי אחר ריבוי לא למעט דא' שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה ונקמץ עמה ולבונת על מקצת שאינה לא נבללת עמה ולא נקמצת עמה שנ' על כל לבונה של אר' שקמץ מלקט הלבונת כולה מעליה ומקטיר' : ויעק ונתן והביאה מלמד שיציקה ובלילה כשרין בור' והכני' וקמץ במקמיצה ואילך מצות כהונה' וקמץ משם ממקום שרגלי הור עונדות ולכורך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה אף באחד עשרה אמה של מקום דריסת רגלי ישראל :

ס' בל' מלא קומצו יכול מבורץ מבצבץ וירצא לכל צד תל' במקו' אחר והרי' ממנו בקומצו אין לך כשר לא מה שבתוך הקומץ אי' בקומצו יכול חסר תל' מלא קומצו ואל' כיצד חופ' שלש אצבעותיו על פס ידו וקומץ ובמחבת ובמרחשת מוחק בגדלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה והוא אחת מעבודת קשות שבמקדש כדאי' בפ' דמנחו' יעל' כל לבונת לנד כל הלבו' והוא הקומץ מלא : לבונת והקטיר אף הלבונ' בהקטרה מלא קומצו מסלתה ומשמנה' הא אם קמץ ועלה בידו רגלי' מלא או קורט של לבונה פסלי' את אוכרתה הקומץ העולה לנבחה הוא זכרון המנחה שבו נזכר בעליה לשוכה ולחזרת רוח' לארץ ולבני' כהן

בבעל כום נאמר לחם לחיו מקדשו הקדשים ומן הקדשי' יאכל אבל אשה אין חולקין לה בקדשי' המקדש שנ' איש כאחיו וכן קטן אינו חולק אפילו בקדשים קלים כדתיבא בפ' אילו מנחות נקמצות אע"פ שמתיר להאכילן אפילו בקדשי' הקדשים' וכהן גדול נוטל שלא בחלוקה כל מה שירצה : ק פו

מצות

עשה לעשות כל המנחו' כמוצוה' הכתובה בתורה ותחלה נבאר מה שאמרה תור' כי ביום שמתחנך כהן הדיוט לעבודה וכן לעולם בין נעשה כג' ריבוי בגדים או בשמן המשהה שיביאו עשירית האיפה למנחת מחבת של כהן הדיוט בקראת מנחת חינוך ושל כג' נקראת מנחת חביתים וכן כתוב בפרש' זו זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב על מחבת' בשמן תעשה מורבכת תביאנה תפיני' מנחת פתים תקריב ריח ניחוח לה והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה חק עולם לה כליל תקטר' :

בתורת כהנים ומביאנה במסכת מנחות בפרק התלכ' יוכלו יהו אהרן ובניו מביאין קרבן אחד תלמוד לומר ובניו אשר יקריבו סמך קרבן אצל אהרן וסמך קרבן אצל בניו ללמדך שאהרן מביא ועצמו ובניו לעצמן ובניו אילו כהנים הדיוטים או אינו לא כהנים גדולים כשהוא אומר והכהן המשיח תחתיו מבניו הרי כהן גדול אמור הא מה אני מקיים ובניו אילו כהני' הדיוטים ביום שמתחנכין לעבודה : אחד כהן הדיוט ואחד כג' שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה עבודתן כשרה : ביום המשח אין כג' נמשח אלא ביום ומיום שנמשח מביא עשירית האיפה לעולם שנ' מנחת תמיד : סלת האמו' כאן הוא מן הדשי' כמו שאבנו במקו' אחר סלת חטים תעש' אותם' וכן כל המנחות באות בסלת חטין חוץ ממנחת קטנה ומנחת העומר שהן באות מן השעורים : מנחה חרי' היא ככל המנחות ללבונה' תמיד אף בשבת אף בטומאה : מהציתה והאמר מחצית שאילו אמר מחצית הייתי אומר מביא חצי עשרון בבקר וחצי עשרון בערב עכשו שנאמר מחצית הלמדנו שמעשרון שלם הוא הערצה אותה' על חבת לימוד שטעונת כלי' בשמן הוסיף לה שמן פי' יותר ממנחת נדבה ונעשת משלשה לוגין לעשרון כנסכי' כבש שכתוב בו רביעית ההין : מורבכת תביאנה מלמד שנעשת ברותחין כל צרכה תופיני' תאפה בא רבי אומר תאפנה רב' כלום אפיות חריבה אחר הליטה אופה בתנור וזוהר ומטננה במחבת' מנחת פתים מלמד שכוף אחת לשנים ומבדיל וכן המסקנא בפ' אילו מנחות נקמצות ושנינו עוד שם כל המנחות באות עשר חלות חוץ מלחם הפנים וחבית' כג' שהן באות שמים עשרה חלות בגזירה שוה חוקה חוקה מלחם הפנים : המשיח לי' לא משיח מרובח בגדים מניח תל' הכהן יכול שאני מרבה אף משוח מלחמה תל' תחתיו מבניו את שבנו עומד תחתיו יצא משוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו שנאמר שבעת ימים ילבש הכהן תחתיו מבניו ואשר יבא אהל' מועד לשרת בקדש את שב' אהל' מועד לשרת בקדש בנו עומד תחתיו יצא משוח מלחמה שאינו כג' אהל' מועד לשרת בקדש' ומרכיבין בכהני' בפ' ריומא שאפי' נמשח יום אחד או נתרבה יום אחד דין כג' נוהג בו : מבניו יעשה אותה מלמד שהיה הכן קודם לכל אדם יכול אע"פ שאינו ממלא מקומו של אביו תל' אשר ימלא את ידו בזמן שהוא ממלא את מקומו הוא קודם לכל אדם אינו ממלא מקומו של אביו יבא אחר וישמש תחתיו עד כאן הבריי' : במנחת חביתין כופל אותה לשנים ומבדיל מפני שצריך להקריבה לחצאין עם חצאי קומץ ללבונה אבל במנחת חנוך הרי היא כשאר מנחת כהנים שכוף אחד לשנים ושנים לאריבעה ואינו מבדיל לפי שאינן נקמצות ואינו חוצה לא מקריבנה כולה כאות עם קומץ לבונה : מעשה מנחה

זכ' מר' אהרן כג' ט"ה כל מנחות חס' ק"ב :

דף ע"ג ס' דיווח דף י"ד ז"כ"כ ולקמן ב"ע"ה חב"א

ס' ט"ג דף כ"א

פ"ג ט"כ

ט"ז

במטה כ' היה חב"א דף י"ד וט"ו

ס' ב"כ

ס' חב"א ב"כ

ס' וכל האכלת דף כ"א

ס' וכל התכלת דף ל'

דף ע"ה ק"ה ע"ה

ב"כ דלעיל כ"ה

דף ה

דף ה

ב"כ דלעיל

במחבת כל התכלת דף ל' ונ"א

במחבת כל ח"א חב"א וקמץ דף ע"ה

לקח כס' ק"ד דף לו"ט

מל' ס' כל המנחה ע"ס

כ"ה כ' בתרא חב"א דף ק"ד

כל כ' תרתי דף ט"ט

לקח כ"א דף ע"ו וק"ה חב"א ח"ט

דף ט"ח

כ"ה ח"א כל התולך דף ט"ח

כ"ה דלעיל ונ"א דתחת דף ט' ובכ"ה דף י"ח

כ"ה וכל דמחיות דף ח' וכל דמחיות דף י"ב ומה שכתב ס"א ל' חזקת חק"ס

דריסה ב"כ בתרא דמדידת דף ל' ובכ"ה דיומא דף י"ז

דף ט"ז (כ"ה) תכ"ד ע"ה

ס' ובכ"ה חב"א דף י"ז

ס' בת"כ ט"ז

כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת וחדישות
במחלוקת קדש קדשים הוא להמשיח אין לחם חלק בה
אלא לאחר מתנות האישים :

סס ומכאן כי
היה תכונתו

והוא לך מעט מחבת ומרחפת הסוות למחבת סלת לענין
מתנות שמן כאשר באלו סמלית

ואם מנחה על המחבת קרבנין סלת בלולה בשמן מעור
תהיה פתות אות פתים וצקת עליה שמן מנחה היא
ואם מנחת מרחשת קרבנין סלת בשמן תעשה פי' ואם מנחה על
המחבת שאמר הרי עלי מנחת מחבת וכלי
היא שהיה במקדש שאופן בו מנחה זו על
האוד בשמן והכלי אינו עמוק לא צף ומעשה
המנחה שבתוכו כולן קשין לפי שמתוך שהיא צפה האוד שורף
את השמן סלת בלולה בשמן מלמד שכולן בעודן סלת
פתות אותה פתים לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה
לפיתיה וצקת עליה שמן לרבות כל המנחות שטעונות שמן
ליציקה וכול אף מנחת מאפה תל עליה אוציה את החלות ולא
אוציה את הרקיקין תל היא : ומרחשת כלי הוא שהיה במקדש
ועמוק ומתוך שהמרחשת עמוקה שמנה צדור ואין האוד שורפו
לפיכך מעשה מנחה העשוין בתוכה רחשין כל דבר דך על
משקה נראה כרחש ומנענע : בבגדת מחבת ומרחשת נותן שמן
בכלי תחילה ואח"כ נותן עליו את הסלת ונותן על הסלת שמן
אחר וכולהו אחר כך לשה בפושטין ואופה אותה כמחברת או
במרחשת כמו שגדר ופותת אותה פתים וידבק עליה שמן
ונותן עליה לבונה ולאוד שהנישה דהתן בקרן מערביר
דרומית כמו שיתבאר מסלק את כל לבונתה לצד אחד וקומץ
ממקום שנתרבה שמנה שאמ"ס סלתה ומשטחה ונותן הקומץ
בכלי שרת וחוזר ומלקט כל לבונתה ונותנה על הקומץ שבכלי
ומעלה אותו ע"ג המזבח ומולחו ונותר מן הכלי ע"ג האישים
כדמפרש בסוטה פרק היה מביא וכן בכל המנחות הנקמעות
ואם מנחת כהנים היא אינו קומץ אלא נותן מלח על מורה
ומשליך הכל ע"ג האישים

תכליתו וק"ב סס
וקראו י"ב כל
המנחה על

כחכ"ב בס' המנחות
דער וע"ה (סס) ע"ה
סס

ב"כ כ"ה המנחה
דלעיל

כחכ"ב דלעיל

דף יד
כדלית כ"ה המנחות
דף י"ב ונ"ה דף י"ב
וכ"ה דף ע"ד

והוא לך מעט מחבת מאפה תנור סלת חלות מעור
בלילות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן ומפרש
כ"כ כל המנחות באות מצה שהאומר הרי עלי מנחה מאפה תנור
לימד הכתוב שיביא חלות או רקיקין החלות כלולות הרקיקין
משוחים : ונחלקו ט"ס במשיחתן יש אומ"ם מושחן וחוזר ומשחן
עד שכלה כל השמן שבלוג שכל המנחות טעונות לוג ויש אומ"ם
מושחן כמין כי ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים : ושנינו
עוד בפרק ואילו מנחות כל המנחות האפיות קודם קמיצתן
ונקמעות על פתיה כולן באות עשר עשר חלות והאומר ברה
רקיקין באה עשר רקיקין : מלישן פתות אותה פתים דורש כ"כ
ואילו מנחות שהמנחות האפיות כופל החלה לשנים ושנים
לארבעה ומכריל ואם היא מנחת כהני אינו מכריל לפי שאינה
נקמעת ועוד מסיק בסוף המשנה וכולן פותתן כותים ולתנא
דבי רבי אלעזר מחזירן לסולתן : שנינו בפ' הקומץ רבה לא
יצא כהן אז כשרה אבל יציקה מעכבת שהי נאמרה במנחת
הסלת ונשתב במנחת מחבת ולא בלל כלל כשרה שאף על פי
ששנה וכתוב בנשיאים י"ב פעמים ט"מ הואיל ולא כתב בשום
מקום ובלל כמו שכתוב ויצקת אינה מעכבת ואומר שם רבי
זורא ובלל המנחות דאוי לבליל צריך שכל שאין דאוי לבלילה
בילה מעכבת בו כגון ואומ"ם הרי עלי מנחה ששים ואחד עשהו
בכלי אחד ששים נבללין בכלי אחד בלוג אחד ששים ואחד
אין נבללין בכלי אחד בלוג אחד לכך בילה מעכבת בו וביא

ששי בכלי אחד בלוג אחד והשאר בכלי אחר וכן לא פתח ולא
הניח אלא כדי קמיצה ולא משח כלל את הרקיקין כשרה לא
נאמרו כל הרבנים אלא למעשה : ואין קומצין עד אחר הנשטה
שנ' והבאת את המנחה אשר יעשה מלא לה והקריבה אל הכהן
והנישה לה המזבח והרים הכהן מן המנחה את אוזרתה והקטיף
המזבחה אשה ריח ניחח לה והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו
קדש קדשים מאישי ה' : ובפ"צ כתב והאת תורת המנחה הקרב
אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח והרים ממנו בקומצו
מסלת המנחה ומשמל ואת כל הלבושה אשר על המנחה והקטיף
המזבח ריח ניחח אוזרתה לה והנותרת ממנו יאכלו אהרן ובניו
מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה לא תאפה
חמץ חלקם נתתי אותה מאישי קדש קדשי הוא כתטאת וכאשם
כל זכר מבני אהרן יאכלנה חק עולם לדורותיכם מאישי ה' כל
אשר יגע בהם יקדש : זאת תורת המנחה תורה אחת לכולן
להטעין שמן ולבונה האמור בענין שיכול אין לי טעונות
שמן ולבונה לא מנחת ישראל שהיא נקמעת מנחה כהנים שהיא
כליל בנין תל זאת תורת : והנשה היא

ב"כ המנחות
דף י"ב

כל כ"ה המנחות
תכליתו י"ב סס
כ"כ ונ"ה

מכ"ה בס' המנחות
דף י"ב ונ"ה
דף י"ב

כ"ה דיוחל דף י"ה
ב"כ המנחות
דף י"ב

פ"ד דף כ"ב
פ"ה דף כ"א

כ"כ כל המנחות
דף י"ב

דף י"ב כל סולת
דף י"ב

כ"כ דלעיל

דף י"ב

סס דף י"ב

כ"כ ונ"ה

וחשבותיה
ל"ה דמכ"ה ע"ה
וכן ב"כ המנחות
דף י"ב
כ"כ כ"ה המנחות
כ"כ ונ"ה
ב"כ המנחות דף י"ב
ב"כ המנחות דף י"ב
כ"כ ונ"ה

מנחה בס' המנחות
דף י"ב ונ"ה
דף י"ב
דף י"ב
הקומץ רבה דף י"ב
הקומץ רבה דף י"ב

כ"כ המנחות דף י"ב
והקומץ כ"ה
לפיכך קמעה שלא לשמה פסולת מנחת
נדבה הרי היא כשלמים לפיכך קמעה שלא לשמה כשרה והוא
דכת' כאשם לפני שאינה כחטאת אבל מאשם אינו יכול ללמוד
שזח למד מן הלמד כדמוכח כ"כ איזהו מקומן : כל זכר אפילו
בעל מוס למח נאמר אם לאכילתו הרי כבר אמר לחם אלהיו
מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל אלא לרבות בעלי מומין
למחלוקת : כל אשר יגע וגו' קדשים או חולין שיגיעו ברה
ויבלעו במכה יקדשו להיוורת כמוה שאם פסולת יפסלו ואם
כשרה היא יאכלו כחומר המנחה : שנינו במשנת כל המנחות
באות מצה שכל המנחות הקריבות לגבי המזבח טעונות הנשה
ואין טעונות תנופה חוץ ממנחת סוטה ומנחת העומר ששניהם
טעונות תנופה והנשה כל המנחות הקרבות לגבי המזבח
טעונות שמן ולבונה חוץ ממנחת קנאות ומנחת חוטא כאשר
נתבאר בפ"ד מעורר לא תעשה :

מלכות המנחות ל"ב
דף י"ב המנחות
דף י"ב ונ"ה
כ"כ המנחות
דף י"ב

אפילו אלף עשרון אבל המנחות הבאות חובה כגון מנחות
העומר ומנחת קנאות ומנחת חוטא ומנחות חובותין כל
אחת מהן עשרון אחד לא פחות ולא יותר : מתנדב אדם או
נדר זין בפני עצמו או שמן בפני עצמו או לבונה בפני עצמו
או עצים למערה מפני שהן קרבן שנ' ולקרבן העצים : עולה
ושלמים באים בשותפות כאשר ביארנו למעלה אבל במנחה
אין

הלכות תמידין

אין ריבוי ואינה באה בשוהמות : מה בין נדר שאמר הרי עלי לנדבה שאמר הרי זו שבנדר אם נאמר או ננבב חייב באחריותו אבל בנדבה פטור כמו ששנינו במס' קטין : בנדריים ובנדבות אינו צריך להוציא בשפתיו אלא אם נמז בלבו ולא הוציא בשפתיו כלום חייב כיצד נמז בלבו שזו עולה או שיביא עולות הרי זה חייב להביא שנאמר כל נדיב לב יביאה את תרומת ה' בנדבות הלב יתחייב להביא וכן כל כיוצא בהן מנדרי קדשים ונדבותם כדאי בפ' דשבו' וליעניין שבעות אינו כן שנאמר לכל אשר יבטא שנינו כפרק אהרן דמנחות נאמר בכהמה ריח ניחוח וב' בעוף ריח ניחוח וב' במנח ריח ניחוח ללמדך שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים : ק פ ז

מצות

מנדרי אחרים כמו שדורש בירושלמי דר' וכתב ממק' שנ' בפ' ראה וכתא שמה והבאת שמה עולותיך והחזיק ואת מעשרותיך ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבותיכם וככורו בקדשם וצאנכם ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם ושמתם איהו זמן שמתא ברגל ועל זה אומר וכתא שמה כלומר כשתבא שם לרגל תביא כל מה שאת חייב וכן ראיתיה בספרי ואמר רבא בפ' דר' שאם הגיע הרגל ולא הביא הרי זה בטל מצורת עשה ואם עברו עליו שלש רגלים עובר על לא תאחר בכל יום כאשר נתבאר בספר מצות לא תעשה : ק פ ח

מצות

עשה להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה שנאמר בפרש' ראה ויהי המקום אשר יבחר ה' אלהיכם לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עולותיכם והחזיכם מעשרותיכם ותרומת ידכם וכל מנדב נדריכם אשר תדרו לה' וגו' ושם תעשה את כל אשר אנכי מצוה וכן מצות עשה שהקרבנות שנתחייב אדם בחוזה לארץ והתמדות וולדות קדשים שיביאם להקריבם בבית הבחירה שנאמר רק קדשך אשר יהיו לך ונדריך תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' ודרש' בכ' וכתמורה רק קדש אילו התמדות אשר יהיו לך אילו הולדות ונדריך ככולן אני קורא בהן תשא ובאת : ובמסכת תמורה שנינו בפ' ואילו קדשים שכל הקדשים הם באין מחוזה לארץ חוץ מן המעשר והבכור תביאם בספרי ונדריך תשא ובאת במה הכתוב מדבר אם בקדש הרי כבר אמור הא אינו מדבר אלא בקדשי חוזה לארץ תשא ובאת שחייב בטפול הכאה עד שיביאם לבית הבחירה :

הלכות תמידין

כתוב בפ' פנים עז את בני ישראל ואמרת אליהם את קדבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו ואמרת להם וזה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימי שנים ליום עולה תמיד את הכבש האחד תעש' בכקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים ועשירית האפר סלת למנחה בלולה בשמן כתירת רביעית החיין עולרת תמיד העשויה כהר סיני ריח ניחוח אשה לה' ונסכור רביעית הדין לכבש האחד בקדש הסך נסך שכו' לה' ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר וכנסכו תעשה אשה ריח ניחוח לה' ואמרת להם אזכרה ל' את קרבני זה הדרס' לחמי אילו האימורים וכן הוא אומר והקטיר הכהן המזבח להם אשח תשמרו שיהו הכהנים ליום וישראלים עומדין על גבי מנחן ל' ל' ותיקנו מעמדות במועדו ואפי' בשבת ואפילו בשומא : איברין של תמיד דוחין אדר' השומא ואין דוחין את השכרת

שאע' שבשאר ימות השבוע ואיברין ואימורין שלא נתאכלו מהפסין בהם כל הלילה עד הבקר שנ' היום העולה עול מקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר איברי תמיד של ערב שבת אין מקטירין אותן אלא ביום שחתמיד תחלת דוחה שבת וסופו אינו דוחה שבת כך אמר רבא אליבא דרב הונא כפר דיומא ורב חסדא חולק ואומר כי אף סופו דוחה שבת אכנס בליל משלר' בהם האור מבעוד יום הכל מודים שאינן דוחין שבת כדאמרינן ולא עולרת חול בשבת ולא עולת חול בליל ורבי יצחק פ' דבמערכה ובין הערבים שהוקטרו עליה הכל מודי' שדוחה את השבת ומתפסין בהן כל הלילה לא נחלקו אלא לעשות להם לשחר בשבת מערכה שנייה : חלבי שבת קריבין בלילי' ויש שחל להאריך במוצאי שבת אבל אין קריבין בלילי' יום הביעורים שנ' עולרת שבת בשבת ולא בשבתות אחרות ולא עולת חול בלילי' וארבע עשר שחל להיות בשבת מקטירין חלבי הפסחים בלילי' ויום טוב מפני שהן כחלבי שבת : שנים ליום דרשין במסכת תמיד שנים ליום נגד היום שהרי לפשוטו לא הוצרך שזה הייתי יודע מהכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבי' אלא שנים ליום כנגד היום נגד השמש מכאן אמרו תמיד של שחר היה כשחש על קרן צפופית מערבית על טבעת שנייה ושל בין הערבים שחשמש במערב הירד נשחש על קרן צפופית מזרחית על טבעת שנייה שלא יאפילו כולתו הדיחל והואלם : את הכבש האחד אף על פי שכבר נאמר בפר' ואתה תצוה וזה אשר תעשה היא חיתה אזכרה למילואין וכאן צוה לדורות' העשויה בחר סיני להטעין כלי כעולת חר סיני אותה שנקרבה לפני מתן תורה שכתב בה' וישם באנגות' הסך על המזבח נסך שכר יין המשכר פרש' לזין מניחו : תמיד של שחר זמן שחישטו משיאירו פני המזרח ומשך זמנו עד ארבע שעות ביום ותמיד של בין הערבים מבי' יצט' אליו ערב והוא משש שעות ומחצה ולמעלה עד סוף היום והיו רגלין ככל יום לשוחטו בשמנה שעות ומחצה וקרבת תעשה ומחצה כדאית' כפרק תמיד נשחט ושם מפרש הטעם שיהא פנאי להקריב נדריים ונדבות קודם תמיד של בין הערבים ותנו רבנן בפ' תמיד נשחט מניין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תל ועד עליה העולה ואמר רבא העולת העולה ראשונה שנאמרה ראשונה כפרשת פנחס : ותנו רבנן אין שוחטין שום קרבן אחר תמיד של בין הערבים דאמר מ' והקטיר עליה חלבי השלמים עליה של מערכת השחר השלם כל הקרבנו כולן חוץ מקרבן פסח לבדו דאמר מ' במסכת זבחים ובפ' תמיד נשחט ואחר דבר שנאמר בו בערב בין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד לפיכך ערב פסח בין בחול בין בשבת היח תמיד נשחט בשבע ומחצה וקרבת בשמנה ומחצה כדי שיהא להם פנאי לשחוט את פסחיהן ואם חל ערב פסח להיות ערב שבת היו שוחטין אותו בשש שעות ומחצה בתחלת זמנו וקרבת בשבע ומחצה כדי שיהא להם ריח ביום כדי לצלות את פסחיהן קודם שיכנס השבת : קצא קצב

הזהרה

תורה להדליק אש בכל יום על המזבח וכן הזהרה תורה להקטיר העולה עול מקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו ולבש הכהן מדו נד ומכניסו בל ע' כשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על מזבח ושמו אצל המזבח ופשוט את בנדרו והלבש בנדרו אחרים והוציא את הדשן ל' מתוך המזבח אל מקום שחור והאש על המזבח תוקד בו לא תכנה ובעד עליה הכהן קצים ככקר בכקר ועד עליה העולה והקטיר עליה חלבי השלמים אש תמיד תוקד

כדאיתא בפ' דהזהרה דף כ"ב

דף מ' והוא שם כ"א

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

כ"א חומר כפחט דף ח' וכו' כ"א חומר כפחט דף ח' וכו'

תוקר על המזבח לא תכבה : זאת תורת העולה דרשי במסכת
 זבחים ריבה תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו אעפ
 שהן פסולין ובלבד שיהא פיסולן אחר שנשחטו ונתקדשו
 בקדושת כלי יכלו אף הרובע והרבע שהן
 פסולין בקדש לא ירדו תל היא למעט יסוד
 היא הבתנת ומה תלמוד לומר מזו שתהא
 כבודתו ותניא ביבוא פקמא מח תל ילבש להביא מצנפרת
 ואכנס להרבה דברי ר' יהודה / על כשרו שלא יהא דבר הנוץ :
 והרים את הרשן שני במסכת תמיד מי שרצה לתרום את המזבח
 משכים וטובל עד שלא יבא המזונה ולא כל העיתים שוות
 פעמים שהוא בא מקרורת הגבר או סמוך לו בין מלפניו או
 מלאחוריו והמזונה בא והם פתחו לו אמר להם מי ששכל יבא
 ויפיו והפיסו וזכה מי שזכה / וכיבוא פ' כראשונה תניא מי
 שזכה לתרום הרשן יזכה בסרור המערכה ובשני גזרי עצים :
 מי שזכה לתרום ארת המזבח הוא יתרום את המזבח אמר לו
 הוזהר שלא תגע בכלי עד שתתקדש יודך ורגליך מן הכיור
 והרי המחתה נתונת במקצוע בין כבש למזבח כמערכו של
 כבש ואין אדם נכנס עמו ולא נר בידו לא מכהך לאור המערכה
 לא היו רואין אותו ולא היו שומעין את קולו עד ששומעין ארת
 קול העץ שעשרה בן קטין מוכני לכיור והם אמרו הגיע קידש
 ודין ורגליו מן הכיור נטל מחתרת הכסף עלה לראש המזבח
 ופנה הגחלים אילך ואילך וחתה מן המאוכלות הפנימיות וירד
 פי רבי חיים כב אבי אמי דאאיברי העולה המאוכלין עומד שנ'
 נהרים את הרשן אשר תאכל האש את העולה וגו' : כפ' שני
 דייבא תני נאמ' כאן והרים ונאמ' להלן והרים כה להלן בקומצו
 אף כן בקומצו ופי' רבינו שלמה כלום לא יפחת מאמר מלא
 הקומץ ואם רצה להוסיף יוסיף אבל אין לומר כמשמעו שיקמוץ
 דמין גחלים רותחין בידו : לאחר שירד הגיע לרצפה והפך
 פניו לצפון הדין למזרחו של כבש כעשר אמות צבר את הגחלים
 על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה שפחים מקום שנותנין
 מוראת העוף ודישון מזבח הפנימי והמנורה : ראורו אחיו
 הכהנים שירד והם רצו ובאו ומהרו וקדשו ידיהם ורגליהם מן
 הכיור בטל את המנדרפות ואת הצינורות ועלו לראש המזבח
 והאכרים והפרדין שלא נתאכלו מערב מסלקין אותן לצידו
 המזבח אם אין הצרדין מחזיקין סודרין אותן בסוכב או על גבי
 הכבש : החלו מעלין באפר על גבי תל דשן עגולה כתפוח
 שהיה על המזבח וגורפין מאותו התל בפסכתו והוא כלי גדול
 מחזיק תוך וכו' ודין אותו למטה וברגלים היו מניחין כל התל
 על המזבח מפני שהוא נוי למזבח ומעולם לא נתעצל בהן
 מלהוציא את הרשן : תניא בתורת כהנים ומביאה ביומא
 בפרק שני ופשת את כגדיו ולבש בגדים אחרים מקיש בגדים
 שלוכש להוציא את הרשן לכגדים שפשט מה להלן כגדי קדש
 אף כאן כגדי קדש אם כן מה תל אחרים פחותים מן הראשונים :
 החלו מעלין בגזירין לסדר ארת המערכה וכל העצים כשרים
 למערכה חוץ משל זית ושל גפן אבל באילו היו רגלין כענפים
 של תאנים ושל אגוז ושל עץ שמן סידר המערכת גדולה
 מזרחה וחזיתה מזרחה כמין חלוק פתוח למזרח מאי שעמא רב
 הונא ורב חסדא חד אמר כדי שתהא הרוח מנשבת בו וחד אמר
 שיהו מצותין את האריתין גם משם הם זככות עצים קטנים ורוח
 היה בין הגזירין שהיו מצותין גם משם את האריתין : אחר כך
 בדרו מדי העצים עצי תאינה יפים לסדר המערכת שנייה של
 קטרות מנגד קרן מערבית דרומית משוכה מן הקרן כלפי
 צפון ארבע אמות ובה כמין חמש סאין גחלים וכשרת עושין
 בה כמין שמת סאין גחלים מפני שעליה מקטירין בכל שבת
 שני בזיכי לבונה של לחם הפנים : האיכרים והפרדים שלא
 נתאכלו מערב מחזירין אותן למערכה הציתה שני מערכות

פ' המזבח תוקר
דף כ"ב

דף כ"ב

פ"ק דף כ"ו

דף כ"ז

בסוף דף תמיד
דף כ"ח

דף כ"ד

דף כ"ה
הלעיל

ס"ט ר"ס כ"ב

ס"ט ועיין המסכת
ב"ה דף כ"ב ותבין
לדף כ"ג

פ"ב דלעיל

דף כ"ב

בסוף דף תמיד
דף כ"ט

בגמ' ס"ד דף ל

דף כ"ט

ס"ט

כאש וירדו ובאו ללשכת הגזית : אמרי במסכת יומא פ' שני
 שמצוה לעלות בשני גזירין של עץ תמיד של שחר יתר על עצי
 המערכה שנאמר יבער עליה הכהן עצים ואומר שם שמערכת
 שנייה של קטרות קודמת לסידור שני גזרי עצים שעל המערכה
 הגדולה שנאמר עליה ולא על הכרחה מכלל דאיתא להכרתה
 וסידור שני גזרי עצים קודמין לדישון מזבח הפנימי שהוא יל
 והתחיל במערכות נוכר : וכן מוסיפין שני גזירין עם תמיד
 של בין הערבים שנאמ' וערכו עצים על האש כך אמר שם רבי
 שמעון בן יוחי שבתמיד של בין הערבים הכתוב מוכר שאם
 אינו עניין לתמיד של שחר שנאמ' ובער עליה הכהן עצים תנחו
 עניין לתמיד של בין הערבים ושני גזירין של בין הערבי מעלין
 אותן שני כהנים כל אחד ואחד עץ יחידי בידו שנא' וערכו הרי
 כאן שנים אבל של שחר בכחן אחד שנאמר ובער : והגזירין
 פי' רבי שלמה שהם שני בעקירות עצים ארוכות כמידת רוחב
 המערכה ונתנו ממעל לעצי המערכה : עוד אמרו שם במסכת
 יומא בפ' טרף בקלפי שיש בפרש שלש וקידו למנין המערכות
 שהיתה עוד שם מערכה שלישית לקיום האש כך אמר ר' יוסי
 ונחלקו שם על עניין זה רבי מאיר אמר ארבע ור' יהודה אמר
 שתיים : נחזור לסדר משנת התמיד אמר להם הממונה בואו
 והפיסו מי שוחט ומי זורק כו' ומפ' בירושלמי נשמעין מן הדין
 מי שזכה בכף אמר לזה שעל ימינו וזה עמי במחתה וכן בכאן
 מי שזכה בשחיתת התמיד ל' אחיו הכהנים העומדים על ימינו
 נמשכין עמו כיצד השני שהוא עומד על ימינו הוא מקבל את
 דם התמיד והוא זורק והשלישי הסמוך לשני מרשן מזבח
 הפנימי והרביעי שבעדו מרשן המנורה ומטיב ארת הנורות
 והחמשי מעלה ראש התמיד ורגלו לכבש והששי מעלה שתי
 הידים והשביעי מעלה העוקץ והרגל והשמיני מעלה החזרת
 והנחה והש' מעלה שתי הדפנות והעשירי מעלה הקריבו והאחד
 עשר מעלה סלת הנסכים והי"ב מעלה החביתין והי"ג מעלה
 היין של נסכים והפיסו וזכה מי שזכה : אמ' להם צאורואו אם
 הגיע זמן שחיטת שהיה אחד צופרין על הגג להגיד כשיאר
 המזרח עד שיכולין לראות חברון משם ומפ' בירושלמי שכדי
 להזכיר זכות אבות מזכירין חברון : אחר כך אמר להם צאו
 וחביאו טלה מלשכת טלאים והרי לשכת טלאים היתה במקצוע
 צפונית מערבית של בית המוקד וארבע לשכות היו שם אחת
 לשכת הטלאים ואחת לשכת החותמות וחזותמות אילו ביארנו
 עניינם במצות הנסכים ואחת לשכת בית המוקד ואחת לשכת
 שעושין כרז להם הפנים ולמעלה בכנין
 הבירה במסכת מדרות אינן מבוארים כמו
 דיוחן דף ע"ו רוח בכאן : במסכת שבת פי' רבינו שלמה
 ליהו להדרי נחמי שבבית המוקד גדול היה אש לחמם רגלי
 הכהבי מפני שהיו הולכין יחפים עג הרצף ובלשכת בית המוקד
 קטן יש לפרש שהיה שם אש להביא משם אש למערכ כשהיתה
 כבויה על ירי גשמי או על ידי דבר אחר : שנינו בפ' אין בערין
 אין פוחתין מששרת טלאים המבוקרין בלשכת טלאים ארבע
 ימים קודם שחיטה כמו שדרוש שם שהתמיד טעון ביקור ארבע
 ימים קודם שחיטתו : נכנסו ללשכת הכלים והוציאו משם כל
 כלי שרת הצריכין להם והשקו ארת התמיד מים ככוס של זהב
 כדי שיהא נוה להפשיט עתה אעפ' שמבוקר מערב מבקדין
 אותו לאור האבוקות : מי שזכה בשחיתת התמיד מושמ לבית
 חמטבוים שהיה בצפון המזבח מי שזכו באיבריו הולכין אחריו
 וביט המטבחיים היה לצפוניו של מזבח ועליו היה שמנה עמודי
 נבסין ורביעין של ארז על גביהן ואונקליות של ברזל קבועין
 בתן לתלות בהן כשהן מפשיטין על השלחנות : ושודין שם עד
 שפותחין שער ההיכל הגדול ובשעת פתיחת השער שוחטין את
 התמיד : ואח"כ נכנסין להיכל שני הכהני האחד שזכה בדישון
 המזבח

דף כ"ב

בגמ' דף כ"ב

דף כ"ה

פ"ב דף ל

פ"ב דף כ"ה
וכן חזק בתלמוד
מלכו ס"ד דף כ"ה

דף כ"ה

בגמ' דף כ"ה

דף כ"ה

כ"ה דף כ"ה

פ"ק דף י"ט

דף י"ב

בגמ' דף כ"ה

ס"ט

ס"ט

ס"ט

הלכות תמידין

ומזבח הפנימי והשני שזכר כדיושן המזבח והמזבח אר
המזבח מדשנו בשער שהשוחט שוחט אר התמיד ואחר כך
זרק אר הדם זה שקבל ואחר שזרקין אר הדם מטיב זר
שבהיכל המש נרודר ויצאין שניהם מן המיכל אליבא דרבנן
דאבא שאול כפך דיומא וכפך מעמיד סתם משנה כמותן אף
על פי שיכול להעמידה כאבא שאול ולאבי דמסדר מערכה
משמיה דגמרא אליבא דאבא שאול כפך דיומא אומר הטבח
חמש נרות קודם לרס התמיד ואח כך הטבח
שתי נרות ואחר כך הקשרת: לא היו כופתין
את הטלה בפני חוקי המינין אלא מעקידין
אותו עקרת יד ורגל כיצחק בן אברהם ובי
שזכו באיבריו אחוין בו כך היתר עקידתו ראשו לדרום ופניו
למערב והשוחט עומד כמורה פניו למערב: אחר הטבח חמש
נרות משפטיין ומנחתין בבית המטבחים וכל אחד מעלה אבר
שזכה בו לכבש ונותנין האיברים מחציה הכבש ולמטה בכערבו
מלחום וירדו ובואו להם ללשכת הגזית לקרוא את שמע:
אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והיא אהבה רבה או יוצר
אור כך מפרש בכלכות והם ברכו וקראו עשרת הדברות שמע
והיה אם שמע אמר ויצו רצו רעים שלום ובשבת מוסיפין
ברכה אחת והיא שייאמרו אנשי משמר היוצא לאנשי משמר
ובכנסם מי ששיכן שמו בבית הזה ישכון ביניכם אהבה ואחור
ושלום ורעות: ואח כך אומר הממונה לכל אנשי בית אב
של אותו היום חדשי לקשרת שלא הקטירו מעולם באו והפיטו
מי שזכה בכף אומ' לזה שעל ימינו וזה עמי
במחתה כדאיאתא כיהי שלמי: ואחר כך אומ'
להם הממונה חדשי וגם ישנים בואו והפיטו

ברוש סדר דתמיד
הגל והטעם סתם
בגל סדר דתמיד

סדר דתמיד
הגל סדר דתמיד

ובמסכת שבת להעלות נר תמיד שיהא נר מערבי תמיד שממנה
יהא מתחיל ובה יהא פסיוס ומשנה זו כמאן
דאמ' קני מנורה מערבו מורת חיו מונחים מצא
מערכי שכבת מרשנו ומדליקו ממזבח העולה
כשל הכלי שבו דישן המנורה וכוו הירט שמו במעלה השנייה
והשתחוה ויצא: מי שזכה במחתה עבר את הגחלים עג המזבח
ורדרן בשולי המחתה והשתחוה ויצא: מי שזכה בקשרת נוטל
הכרך מתוך הכף ונתנו לאוחבו או לקרובו נתפור ממנו לתוכו
ונתנו לו בחפניו ומלמדין אותו וזהו שלא תתחיל מפניך שלא
תכוח אלא כרחוק מפזר אבק הקשרת ומתקרב לצד עצמו: לא
היה המקטיר מקטיר עד שהממונה אומ' לו הקטיר ואם היה כב
אומר לו בקול רם אישי כב הקטר בקול רם כדי שישמעו העם
ויפרשו מן ההיכל ומכין ראולם ולמזבח ולא היה שם אדם עך
שיצא זה שהקטיר הקשרת וכן בשע' שיכנס בדם החטאת הנעש'
בפנים פורשין הכל מכין האולם ולמזבח עד שיצא שנאמר וכל
אדם לא יהיה באהל מועד בכאו לכפר בקדש וגו' בניין אב לכל
כפרה שבמקדש שלא יהיה שם אדם אחר שפרשו העם הקטיר
והשתחוה ויצא: במסכת יומא פ'ק משמע שהטבח שתי נרות
לא היתה עד אחר הקשרת אליבא דרבנן דאבא שאול ואחר כך
בכנס זה שזיכה בדיושן המנורה ומטיב שתי הנרות ויצא זה
שהקטיר עם מדשן המנורה: ומה שבפסיוס בהטבח הורש
דבי יוחנן כפך דיומא בבקר בבקר בהשיבו את הגרות חלק
החטכה לשנים כלומר מקצתן יקדמו לעבודה אחת ומקצתן
יקדמו לעבודה אחרת והואיל והתחיל עושר כל הגרות חוץ
משתים שאין הטבח בפחות משתים שנאמר הנרות: נחזור
לסדר המשנה בזמן שכהן גדול בכנס להשתחוה שלשה אחוין
בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים שזכרת וכוין
ששמע הממונה קול רגלו של כהן גדול שהיה יוצא הגביה לו
את הפרוכת והשתחוה ויצא ובכנס אחו הכהני והשתחוה ויצא
פי' ההשתחוואות בכלל העבודת הם ודורשם מן המקראות
בתורת כהנים: ובאו ועמדו על מעלות האולם עמדו הראשונים
לדרום אחיהם הכהנים והמשרד כלים בידם הטני' ביד אחד
והוא הכלי שבו דישון מזבח הפנימי והכוו שבו דישן המנורה
ביד אחר והמחתה ביד אחר והכרך ביד אחר וכיון ביד
אחר ברכו העם ברכה אחת והיא ברכת כהנים ביחד אבל
במדינה אומדין אותה שלשה ברכות במקדש אומרים השם
כתבנו ובמדינה ככינוי כאשר ביארנו בהלכות ברכת כהנים: השם
אעפ' שהמשנה סתמה הסדר למדנו מתוך המקראות וההלכות
שנמסכת יומא שאילו העומדין על מעלות האולם לא היו
נושאים את כפיהם עד שהעלה מי שזכה באיברים את האיברים
מן הכבש למזבח ואחר העלאת האיברי' היו נושאים את כפיהם
שנ' וירד מעשות החטאת והעולה וגו' וישא
אחין את ידיו אל העם ויברכם: ותר' כפ'
תמיד נשחט אהין לך דבר שקודם לאיברי
תמיד של שחר אליא קשרת בלכד שנאמר
בבקר בבקר ואין לך דבר שמתעכב אחר
איברי תמיד של בין הערבים אלא קשרת נדות ופסח ומחוסר
כפרה בערבי פסחים שטובל ואוכל פסחו לערב: ואחר ברכת
כהנים מעלין הסלת לנסכים שנאמר עולה ומנחה ואחר הסלת
מקטיר החביתין שגם הם מנחה ואחר החביתין מעלין אר
חיון לניסוך שזהו גמר זבח התמיד שנאמר זבח ונסכים:
נחזור לסדר המשנה כשנתנו לו יין לניסוך והגן עומד על
הקין והסודרין בידו ושני כהנים עומדים על שלחן החלבים
ושתי חצוצרות בידם תקעו והרעיעו ותקעו וכאו ועמדו אצל
הבקי להשמיע קול בצליל אחי מימינו ואחד משמאלו שחר
לנסך הבקי הטגן בסודרים והקיש הלרר בצליל ודברו הלויים
בשיר

כך דף כבוק כסל
דמחת דף סו

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

כך דף לב דלעיל

בשיד הגיעו לפרק כלומר לסוף המזמור או המליצה תקעו והשתחוו כל העם בעזרה על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעת השתחוואר ואין פוחתין שם מתשע תקיעות על התמיד והוא סדר עבודת התמיד בבית אלהינו שיבנה במהרה בימינו :

סס ונכל בתורה ד"ה דף כ"א

השיר שהלויים היו אומרים בבית המקדש ביום הראשון רצו אומרי לה הארץ ומלואה תבל ויושבי בה בשני היו אומרי גדול ה' ומחולל מאד / בשלישי היו אומרי אלהים נצב בעדת אל / ברביעי היו אומרי הרנינו לאלקי עוזינו בששי היו אומרי ה' מלך גאות לבש לבש ה' עזו התאוד / בשבת היו אומרי מזמו שיר ליוס השבת : וכמסתת ד"ה מפרש שבמוספי שבת היו אומרי שירת האוינו וחולקין אותה לו פרקים חזינו לך כדרך שקורין אותה ר' בבית הכנסת ואומרי פרק אחד בכל שבת נמרו השירה בששת שבתות חזרין לראשי במנחה של שבת אומרי או ישיר משה :

סס

סס דף ל

במוסף ד"ה היו אומרי הרנינו לאלי עוזינו ואם הל' להיו בחמשי אומרי הסירותי מסבל שכמו במנחה של ד"ה אומרי קול ה' יחיל מדבר : ד"ה שהל' להיות בשבת שירה של רח דוחה שירת שבת כדי לפרסמו שהיום רח וכן ישנו בירושלמי דסוכה פ' החלי יג' מיומא פ"ב אר יוחנן כל כהן שזכה בעבודה מן העבודות שחיות יזכה בין הערבים הוין מן הקטרת שמפויסין בה פיוס אחד ואמר מעולם לא שנה אדם בה / וכמשפט תמיד הבקר כך היה תמיד של בין הערבים לבד מסדור המערכות ותרומת הדשן והפייסות שלא היו כי אם בשחרית בלבד / ועוד מחלק שם במשנה פ"ב שקטרת של בין הערבים היתה קרבה בין איברים למנחת נסכים שנ' כמנחת הבקר וכנסכו שהיתה אחר הקטרת ולא כאיברי בקר ודוקא לכתחילה קאמי שהרי איברים הקטירין כל הלילה / ואחר הנסכים מרליק הנרות

דף כ"ה ע"ב

דף כ"ו

סס

דף ל"א

כ"ג ס"ט דף ל"ד

במנחה לעיל כ"א ק"ב דף כ"א

שנ' מערב ועד בקר אין לך עבודה שכשרה ונכל ד"ה יב' ונכל ד"ה יב' מערב ועד בקר אלא זו בלבד כלומר אין לך עבודה כשרה אחר זו : בשבת שיש שם תמידין ומוספין ושני בזוכי לבונה כיצד הם עושין מפיסין בשחר אנשי בית אב של משמר היוצא ומקריבין תמיד של שחרית ושני כבשי עולה של מוספין וכל שזכה בעבודה מעבודת תמיד של שחר הוא זוכה בשני כבשי מוספין / ומקטירין שני בזוכי לבונה אחר המוספין קודם ניסוך יין של מוספין לר' ישטעאל כפ' תמיד נשחט ואמר אביי דמסתברא כמותו והמשמר האחר שיכנס בשבת מפיסין פייסורא אחרות לתמיד של בין הערבים ואילו ואילו חולקין בלחם הפנים ואוכלין אותו אהה הקטרת

כ"ג ס"ט דף כ"א

דף כ"ב

דף כ"ג

כ"ג ס"ט דף כ"א

כ"ג ס"ט דף כ"א

כ"ג ס"ט דף כ"א

דף כ"ו

כ"ג ס"ט דף כ"א

הזוכין כדאיתא במנחות ובסוכה : בכל שבתות השנה נוטל משמר היוצא שש הליל

ומשמר הנכנס שש הליל אליבא דרבנן בזמן שיהיה ל' ש' אחה והשכרת משל הגליוס וכן בשבת שבתוך החג חולקין כל המשמרות בשוח בלחם הפנים כמו ששינוכו בפ' החלי יג' כיצד היו הפייסות כל כהני בתי אבות של יום נכנסין ללשכת הגזית והממונה שעל הפייסות עמהם וזם עומדים בהקפת והממונה נוטל מצנפת מעל הראש של אחד מהם ומחזירה והוא האיש שמתחילין למגור ממנו ומסכימין על בניין שמונין מארה או ארף או כל בניין שישכימו עליו והממונה אומר להם הצביעו כדאיתא במסכת יומא פרק שני והן מוציאים אצבעותיהן אחת או שתיים ואם הוציא אצבע שלישי עם האצבעות מוכין לו אחרת

ואין מוציאים גדול במקדש מפני הרמאין שגודליהן קצרה ונזח להוציאו ולכפתו והמוציא גדול אין מוכין אחרת לו ומתחיל הממונה למנות מן האיש הידוע שחמיר מצנפתו תחילה ומנח על אצבעותיו וחרה הלילת עד שישלימו המניין שהסכימו והאיש שנשלם המניין אצל אצבעו הוא שזכה בפייס ומא שמונין האצבעות ולא באנשים לפני שאמור למנות את ישראל לא על ידי דבר אחר שנאמר ויפקדם בטלאים :

מצות

עשה להקטיר קטרת בזיכר בכל יום על מזבח הזהב שנ' בפרש תצוה והקטיר עליה חכין קטרת ממים בכקר בכקר בהשיב את הנרות יקטירנה ובהעלן אהרן את הנרות בין הערבי יקטירנה קטרת תמיד לפני ה' לדורותיכם : משקל מנה היה מקטיר עליו בכל יום חציו ערבי וחציו שחרית :

בס"ק דכריתות דף י' ובתוס' ס"ד רי"ח דף ת"ג

ובהשיבו לשון ניקוי הכיכין של מנורה מן דשן הפתילות שנשרפו בלילה ונרות הם לויש בלעז וכן כל נרות האמורות במנורה חוץ מן הנרות שנאמ' שם העלאה שהוא לשון חרלקה ובהעלן כשידליקם לעלות להבתן / וככר בארנו ענין הקטרת כמעות מעשה הקטרת / ומעש' הקטרת והקטרתו מצות עשה אחת היא כמו שמבינו מעש' שמן המשח ומשיחתו במצות עשה אחת :

ק צ ג

ואתה

תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית כתיבת לבמור להעלות נר תמיד באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על העדות יקרוך אותו אהרן ובניו מערב ועד בקר לפני ה' חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל : להעלות נר מרליקין עד שתיא שלהבת עולה באליה / תמיד כל לילה ולילה קרוי תמיד כמו שאתה אומר עולת תמיד ואינה אלא מיום ליום וכן במנחת חביתין שאינה באה אלא מהציתה בכקר ומחציתיה בערב אבל תמיד האמור בלחם הפנים משבת אל שבת הוא :

ובפר' טרף בקלפי דרשינן אש תמיד תוקד על הזבוח אף אש מנורה שנ' ברתמיד מעל מזבח החיצון תקחנו / מערב ועד בקר תן לה מדתה שתיא דולקת מערב ועד בקר ושני ערו חכמים הצי לוג ללילה תקופת שבת הארוכים / ופירוש רש"י שכשהלילות מתקצצין ונותר מן השמן אין בכך כלום : יש מפרשים ששמן שאנו אומרי במס' יזמ' כן בכרי היה ממונה על הפקיעות פ"ו שהיה מפקיע פתילות לפני הלילות כי בלילות קצרות עושין אותן נסות כדי שיכלה כל השמן וכן מציינו זה הלשן בפתילות כדאמר' בפר' כמה מרליקין מכלאי מכנסי הכרנים ומהמבניאו מהן היו מפקיעין פתילות למקדש וכן ישנו בירושלמי דפ' אחרון דפאה אמנם בפ' שני דיומא גרסי' אמר אביי מריש היה אמינא מאי פקיע פתילה כדתבן מפקיעין כיון דשמעתא להא דתביא ולא עוד אלא שלוקח מן הממורה מפקיע אמינא מאי פקיע מלקות :

ק צ ד

מצות

עשה שיקריב כהן גדול מנחה בכל יום עשירית האיפה והיא נקראת מנחת חביתין שנ' בפ' זו קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה ביום המשח אותו עשירית האיפה סלת מנחה תמיד מחציתה בכקר ומחציתה כערב וכבר בארנו פרשה זו במצות מעשה המנחת :

ק צ ה

הלכות מוספין

מצות

עשה להוסיף בשבת שני כבשים עולות שנאמ' בפרש פנחס וכיום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשרונים סלת מנחה בלילה בשמן ונסלו עולת שבת בשבת על עולת התמיד ונסכוהרי שלא הקריבו בשבת זו יכול יקריב בשבת הבאה שתיים תל בשבתו מגיד שאם עבר וזמו בטל קרבניו על עולת התמיד כלום מוספין אילו נוספין על עולת התמיד וכן כל על עולת התמיד האמור בכל מקו' : ק צ ו

מצות

עשה להסדיר לחם ולבונה לפני ה' בכל שבת שנ' בפרש' אמור ולקחת סלת ואפירת אותה שתיים עשרה חלוקי שני עשרונים ויזיה תהלה האחת ושמרת אותם שתיים המערכות שש המערכת על השלחן השחור לפני ה' ונתת על המערכת לבונה וכה והיתה לחם לאזכרה אשר לה ביום חשבת ביום השבת יקריב לפני ה' תמיד מאת בני ישראל ברית ספ' מצו' כ"ח א' כ"ח א' עולם

תפלה מן החיובים כל המנוח לעיל כ"א ק"ב לעיל כ"א ק"ב

תפלה מן החיובים כל המנוח לעיל כ"א ק"ב לעיל כ"א ק"ב

ל"ב דף כ"ג ועיקרו בפ' דמקלים דף ז' דף כ"א ועיקרו בתלרסוכה דף כ' דף כ"א ק"ב

תפלה מן החיובים כל המנוח לעיל כ"א ק"ב לעיל כ"א ק"ב

תפלה מן החיובים כל המנוח לעיל כ"א ק"ב לעיל כ"א ק"ב

הלכות מוספין

חמשה ועשר

עולם והיתר לאהרן ולבניו ואכלוהו במקום קדוש כי קדש קדשים הוא לו מאשי החק עולם : על השלח הטהור שהיה מזהב טהור וכן על המגורה הטהורה : דבר אחר טהור על טהור של שלחן שלא יזו הסניפין מנגיהין ארץ הלחם מעל השלח וכן על המגורה הטהורה על טהרה של מגורה שידשן תחלה את האפר : והיתה ללחם לאזכרה ובאם נבי קומץ אזכרה מה להלן קומץ אף כאן קומץ והם שני קמצי לבונה מלא קומץ לסדר זה ומלא קומץ לסדר אחר כך שנינו בתורת כהנים : שנינו בפ' התכלת אין התמידין מעכבין ארץ המוספין ולא המוספין מעכבין התמידין ולא המוספין מעכבין זה את זה לה לקריבו כבש בכקר יקריבו אותו בין הערבים : אמר רבי שמעון איבתי בזמן שהיו שונגין או אנוסין אבל אם היו מזידין אם לא הקריבו כבש בכקר אל יקריבו בין הערבים : ב"א שלא נתחנך המזבח אבל נתחנך יקריבו בין הערבים : אמר רבי שמעון וכולר היה קריבה בין הערבי שאין מוהבין מזבח הזהב לא בקטרת הסמים של בין הערבים ולא מזבח העולה אלא כתמיד של שחר ולא את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת ולא את המגור אלא בשבעה נרותיה בין הערבים : שנינו בפר' שתי הלחם שני שלחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותנין לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקדוש ואין מורידין ואחד של זהב מבפנים שעלין לחם הפנים תמיד : בשערת המידור ארבע כהני' נכנסין שם שני בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין וארבע מקדימין לפניו שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בזיכין שהיו שם הנכנסים עומדין לצפון ופניהם לדרום והיוצאים עומדין בדרום ופניהם לצפון אילו מוהבין ואילו מניחין טפחו של זה כצד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד והלכו ונתנו ארץ הלחם על השלחן של זהב שהיויר באולם הקטירו הבזיכין והחלות מתחלקות לכהנים ע"כ לשון המשנה : והיתה לאורן ולבניו מוצעת לאהרן ומחצת לבניו מכאן שכח גדול נוטל לעולם מכל המסמרות הצי החלות ולא יטול פרום שאין זה כבודו : שנינו עוד בפר' שתי הלחם לחם הפנים נלושות אחת אחת ונאפורת שתיים שתיים וכפרש בביתא שנדפוסין היו להם אחד שנותנין בו החלה בעורה בצק וכמין דפוס היה לח בתגור וכשהוא יורה אותה נותנה בדפוס אחר כדי שלא תתקלקל ואינו יכול להחזירה לדפוס הראשון מפני שנפחתו ממת האפייה : שנינו עוד שם השלחן ארכו עשרה ורחבו ה' ולחם הפנים ארכו ורחבו ה' נותן ארכו כנגד רחבו של שלחן וקיפל טפחים ומחצה מכאן וטפחים ומחצה מכאן שנאמר לחם הפנים שהיו לו פנים נמצא ארכו כמלא רוחבו של שלחן דברי רבי בארי : ורבי יהודה אומר שלחן ארכו שנים עשר טפחים ורחבו ששה טפחים נותן אורך החלה על רוחב השלחן נמצאת החלה ויצאת שני טפחים מכאן ושני טפחים מכאן וקיפל ארץ היוצא למעלה מכאן ומכאן ונשאר ריחב באמצע כרי שתי הא דרוחב מנשכרת בנוכח מניח חלה על גבי חלה עד שעורך שש תלות וכן עושה בצרה מערכה שנייה שש חלו ונותן את הלכוב' מלמעלה למערכות : אין אפיית לחם הפנים ורוחב שבת ולא יט' אלא בערב שבת אפיין אותו ועורכין אותו למחר ואם חלו שני ימים טובים של דה להיורת בחמשי ובערב שבת אופין אותו מיום רביעי : ולא סידור קבין ולא נטלתן דוחה שבת כמו ששנינו שם אלא מערב שבת נכנס ושומטין ונותנין לאורך השולחן ונאחד בשבת נכנס ומכניס את הקנים בין החלות : זה שאמר למעלה בעניין השלחנות שבאלו שמעלין בקדוש ולא מורידין ודרשו שם בפרק שתי הלחם מנלן דאין כורידין אמר ר' אמי דאמר קרא ויקם משה את המשכן ויתן ארץ אדניו ושם את קרשיו ויתן את בריחו וויקם את עמודיו ויפרוש ארצו

ט

דף ט

בנדר ט

דף ט

דף ט

בפת ד' ו

דף ט

ט

דף ט

ט דף ט

דף ט

דף ט

דף ט

האהל על המשכן ושם את מבסה האהל עליו מלמעלה ומנלן דמעלין אמר רב אחא בר רבי יעקב דאמר קרא ארץ מתורת החטאים הלה כפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי לכוזב כי הקיבוס לפני ה' ויקדשו בתחלה היו תשמישי מוכח ועכשו נופו של מזבח :

מצות

עשה להקריב מוסף בראש חדש כמו שכתוב בפר' פנחס ובראשי חדשים יקריבו עוללה לה פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים ושעיר עיזים אחד לחטאת וכבר בארנו מעשה העולה ונתחיתה ומעשה החטאת :

מצות

עשה להקריב כל שבעת ימי פסח מוסף כמו ב"א שחטב בפר' פנחס והקרבתם אשה עוללה לה פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה הכל עוללות ושעיר חטאת נאכלת :

מצות

עשה להקריב ביום שני של פסח שהוא יום שש עשר בניסן יזרע על המוסף של כל יום כבש לעולה עם עומר התנופה שב' כפרשת אמר כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם ארץ קצירה והבאתם ארץ עומר ראשית קצירכם אל הכהן : והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפו הכהן ויעשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים כן שנתו לעולה לה' : ומנחתו שני עשרונים וזומר ופירשתי ויקרא כתוב ואם תקריב מנחת בכורים לה אביב קלוי באש גרש כרמל תקריב ארץ מנחת בכורים ונתת עליה שמן ושמת עליה לבונה מנחת היא והקטירו הכהן ואזכרתה מנרשה ומשמנה על כל לבונתה אשה לה :

מצות

הלכות תלה מצורת העומר בניארץ הארץ ובקצירה ללמדן שאין העומר בא לא מארץ ישראל ושנינו במסכת מנחות בפרק ד' ישמעאל מצות העמר להביא מן הקרוב לירושלם לא בכר הקרוב מביאין אותו מכל מקום מארץ ישראל :

עוד שנינו שם מצות העמר להביא מן הקרוב לא מצא בימי מן העומרים מצות להביא מן הקרוב לא מצא בימי מן חביש מצותו לקצור בלילה של ששה עשר ואם נקצר ביום כשר ודוחה את השבת : ומקשה בגמרא והתנין כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטיר חלבי ואיברים זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה קתני לילה דומיא דיום מה יום בלילה לא אף לילה ביום לא אמר רבא חיהא ר' איעו בר' שמעון היא ומתניתין כר' דתניא שנהלכו בוהו וכו' ומסיק שם אמר רבי יוחנן רבי אליעזר בר' שמעון בשיטת רבי עקיבא רבו של אביו אמרוהוה תנן כלל אמר ר' עקיבא כל מלאכה שאיפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת וסבר לה כר' ישמעאל דתנן רבי ישמעאל אומר בחריש ובקציר תשבות מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה ורוחה את השבת ואי סלק דעתך נקצר שלא במצותו כשר כרכי אמאי דחי את השבת נקציריה מערב שבת אלא מדדחי שבת שם נקצר שלא במצותו פסול ופוסק רבי יעקב שאעפ"י שהלכר כרבי מהכירו כאן הלכר כרבי אליעזר בר' שמעון שסובר כר' ישמעאל כי דברי רבי ישמעאל עיקר כרמוכת בפר' קמא דמ"ק שאומר שם שרובן נמליאל ובית דינו מוכרין כרבי ישמעאל : ואעפ"י שבוטן הזו אין אנו צריכין לפסוק זה לענין הקצירה לענין הספירה אנו צריכין לו שאם שכה ולא ספר בלילה אינו סופר ביום דברי רבי אליעזר כל שמעון כי הספירה תלמיה בקצירה כאשר יתבאר במצורת הספירה : קבלה בידיו רב מפי רב עד משה רבי שחוקמר היה בא מן השעורים וכן היו נותנין בבית שני נופי דגני זכריה ומלאכי והסמכוהו רבותו לומר לקראות בפר' רבי ישמעאל נאמר כאן

כ"ט קפ

וכי קפ

דף ט

דף ט

ט דף ט

כרמל נכרין דעובדי דקמי

דף ט

לקמן נכ"ל

דף ט

כאן

כאן אביב ונאמר להלן כי השעורה אביב וגו' אומרים שם
 חכמים במשנה כי אחד שבת ואחד חול היה העומר בא משלש
 סאין וכשלוש בבי אדם וכשלוש קופות ובשלש מגורות
 כיצד היו עושין שלחי בירד דין יצאים מערב יום טוב ועושין
 אותן כריכות כריכות במחוכר לקרקע כדי שיהא נוח לקצור
 כל העיירות המוכרות לה מתכנסות לשם כדי שיהא נקצר
 בעסק גדול כיון שחשיכה אומר הקצור לכל העומדין שם בא
 השמש אטרין לו הן בא השמש אטרין לו הן בא השמש אטרין
 לו הן מגל זה אטרין לו הן מגל זה אטרין לו הן מגל זה אטרין
 לו הן קופה זו אטרין לו הן קופה זו אטרין לו הן קופה זו
 אטרין לו הן ואם היה שבת אומר להם שבת זו הן שבת זו הן
 שבת זו הן אומר להם אקצור והן אומרים לו קצור גפ על כל דבר
 ודבר וכל כך למר מפני הבייתוסין שיצאו למינות בבית שני
 והיו אומרים שאין קצירת העומר כמוצאי יום טוב אלא כמוצאי
 שבת כראשית שנאמר במחרת השבת ועל פי הקבלה מפי
 דבאיאום מפי משה רבינו שהיו מניפין את העומר בששה עשר
 בניסן בין בחול בין בשבת וכן הדעת נוטה שאם אתה אומר
 ממחרת שבת כראשית כל השנה מלאה שבתור ואיך יודע
 איזו היא ועוד ערכו רבותינו כמה תשובות כנגדם כראשית
 בפרק רבי ישמעאל ומוקנים אתכונן בשם רבינו משולם
 ברבי קלונימוס שאירד לרבר מפסח גילגל שכתוב שם והעם
 עליו מן הירדן קעשור להרשע הראשון וכתו ויאכלו מעבוד הארץ
 במחרת הפסח מצות וקלוי לימד שחמשה ימים לא אכלו ישראל
 מעבוד הארץ מפני שהיתה תבואה חדשה עד שהקריבו העומר
 ממחרת הפסח ושם פירש לך כי ממחרת השבת הוא ממחרת
 הפסח וכן תמצא בלח ולו וסוכות שכתוב בהן שבת לפי שיש
 בהן שבתות מלאכות וגם אחריכן ראיתה במקצת כספר
 רבי משה וכתב אם תאמר שאותו פסח כשבת אירע כמו שדימו
 הטפשים היאך תלה הכתוב היתר אכילתו בדבר שאינו העיקר
 ולא הסיבה אלא נקרה במקרה קצרוהו ונתנוהו בקופות
 חיבאוהו לעזרה ולדברי חכמים היו חובטין אותו תחילה וארין
 ובוררין ולוקחין השעור ונתנוהו לאכוב על האש והאכוב היה
 כלי מנוקב כדי שתהא האור שולטת בכלול שנאמר אביב קלוי
 באש אחר כך ששחורו קעורה והרוח מגשבת בו נתנוהו
 לריחים של גרוסות ומוציאין מכל השלש סאין עשרון שהוא
 מנופה בשלש עשרה נפה והשאר כפרה ונאכל לכל חוביב יצק
 ופטר מן המעשר בא לו לעשרון נתן עליו שבנו ולבנתו יצק
 ובלילה הבין והגיש קמץ ומלח והקטיר והשאר נאכל לכהנים
 עוד שנינו שם העומר טהור בכדינח ושתי הלחם במקדש אין
 מביאין מנחות וביכורים קודם לעומר ואם הביא פטול קודם
 לשתי הלחם לא יביא ואם הביא כשר החיטין והשעורין
 והכוסמין ושיבולת שועל ושיפון אמור לקצור
 לפני הפסח כדתניא בתורת כוללים ראשית קצירכם
 שיהא תחילה לכל הנקצרים תביא רבי בנימין אומר כתוב
 אומר ראשית קצירכם היא כיצד ממקום שאתה מביא אי
 אתה קוצר וממקו שאי אתה מביא כגון בית השלחי ושבעמקם
 אתה קוצר אבל לא גודשין זה שאמר הכתוב ואם תקדיב
 אם זה הוא חובה כמו אם כסף תלח ארץ עמי וכמו אם מזבח
 אכנים תעשה לי שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר שהיא
 חובה שנינו בפסיקתא אמר להם הקבה לישראל כמה עומרים
 נתתי לכם במדבר לפיכך הביאו לו עומר אחד ולא עוד שאינו
 של חטין אלא של שעורין ר

רז בירקא דף
ס
סד דף סה

דף קה

בפ' דהלכה' תיורין
והוספין דף תפס
בפ' רבי ישמעאל
דף קי

סד דף קז

כדף קח

סד דף ע

בפ' רבי ישמעאל
דף עז

בפ' כריתין ויקרא
פ' יד ובתחילתה
פ' יא וקרובים יח
וקצת שם פ' ט

מרת
דף קח

והקרבנם מנחה חדשה לה תביא בליל ובמבואח במנחות בפ'
 רבי ישמעאל מיום הביאכם יכול יספור ויביא ואימתי שירצה
 יקצור הל מוחל חרמש נקמה כך הגירסא בתורת כהנים וכן
 הפירוש יכול יספור ויביא ביום שני ואימתי שירצה יקדים
 לקצור אפילו שבוע קודם הל מוחל חרמש איך רשאי להל
 חרמש אלא ביום הספירה: נהורל ברייתא אי מחל חרמש
 יכול יקצור ויספור ואימתי שירצה יביא הל מיום הביאכם אי
 מיום הביאכם יכול יקצור ויספור ויביא ביום הל שבע שבתות
 תמימות תהיינה אימתי אתה מוצא תמימות בזמן שאתה מונה
 מבערב הא כיצד קצירתה וספירה בלילה והכאה ביום וכבר
 ביארנו שפוסק לת כרבי אליעזר ברכי שמעון שאם לא קצר
 בלילה אינו קוצר ביום לפיכך אם לא ספר בלילה אינו סופר
 ביום ונהגו העם לספור בלילה כרבה אבל בלילה מברכין
 אקבו על ספירת העומר אבל זכה אינה מברכת על ספירתה
 מפני שאם ראתה סותרת ספירתה ונמצאת ברכה שברכה היתה
 לבטלה: אמר אבי מצוה למימני יומי שנאם תספרו חמשים
 יום ומצוה למימני שבועים שנה שבע שבתות וגו רבנן דבי רב
 אשי מנו יומי ומנו שבועי ואימר בני יומי ולא מני שבועי אמר
 זכר למקדש הוא וחלכה כרבנן דבי רב אשי וכתב רבי שמשון
 ברבי אברהם דלכל הפחות אהני מוח שאינו אלא זכר למקדש
 דבספק חשיבה יכול לברך פיר' ומקרא כך הוא עד ממחרת
 השבת השיעור שיהא יום חמשים תספרו ולא יום חמשים
 בכלל דבר אחר עד ממחרת השבת השיעור תספרו וביום
 חמשים תקריבו מנחה חדשה לה: ר א

לעיל כענין

נתל סד דף כח
בר' וספרתם

כדף קז

וכן כדף סד בר' דלית

כדף סד דף כח בר' כח

מצות

עשה להביא בחג השבועות שהוא יום חמשים
 קרבן מוסף כמו בפסח ורח שנאמר כפר פנחס
 וביום הכיכורי בהקריבכם מנחה חדשה לה בשבועותיכם וגו'
 והקרבנם עולה לריח ניחוח לה פרים בני בקר שני ואיל אחד
 ככשים בני שנה שבעה תמימי שיעור עזים אחד לכפר עליכם
 מלבד עולת התמיד וגו': ר ב

מצות

עשה להביא בחג השבועות שתי הלחם היא
 המנוחה חדשה עם הקרבנו הבאים על הלחם
 כמו שאמר בפ' אמור והקרבנם מנחה חדשה לה ממשותבותיכם
 תביאו להם תנופה שתי שני עשרונים סלת תהיינה חמץ
 תאפנה ביכורים לה והקרבתם על הלחם שבער ככשים
 תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילים שנים יהיו עולה לה
 ומנחתם ונסכייהם אשה ריח ניחוח לה ועשיתם שיעור עזים אחד
 לחטאת ושני ככשים בני שנה לזבח שלמים וחניף הכהן אותם
 על לחם הביכורים תנופה לפני ה' על שני
 ככשים קדש יהיו לה שתי שני עשרונים
 עשרון לכל חלה ואין שתי הלחם באות
 מוצצה לארץ שנאמר ממשותבותיכם תביאו
 להם תנופה לחם תרומה המורם לשם גבוה
 ביכורים ראשונה לכל המנחות אף ממחרת
 קנאות הבאה שעורים לא תקרב מן החרש קודם שתי הלחם
 על הלחם בגלל הלחם חובה להם ותביא במנחות יכול
 שבעה ככשים ושעיר האמורין בספר ויקרא הם שבעת ככשים
 ושעיר האמורים בפרשת פנחס אמרת כשאתה מניע אצל פרים
 ואילים תמצא העניין הפוך אמר' מעתה אילו לעצמן ואילו לעצמן
 אילו באין למוספין ואילו באין בגלל לחם והבין הכהן אותם
 מלבד שטעונים תנופה חיים יכול כולם הל על שני ככשים
 ומפ' כל המנחה באות מצוה שנותן לחם בצד הכשר ומניף
 ועל זה פי' בסמוך קדש יהיו לפי שלמי יחיד קדש קלי הוצרך
 לומר בשלמי ציבור שיהו קדשי קדשים: שני כפר כל המנחות
 באות מצוה זבחי שלמי ציבור שטעונין תנופה חין וחושנין ותר
 בגלל זבחי שלמי ציבור שטעונין תנופה ותנופתן כמה שהם דברי
 ספ' מצו' כח ב ii 28 רבי

חלסו כדף יח סס
פ' יד וכל כל הסוגי
עם ויהיה צרין
לכל תלה בפ' הקורה
דף עז

בפ' ט' דמנחות דף
כז

ל' החלפת דף
ת

דף סז

סס וברך סח
כל הקנאות

ל'

הלכות מוספין

רבי וחכמים אמרין כחודר ושוק פירו של אחד שהניפו כבשים היים שוחטין ומפשיטין ולוקח חודר ושוק מכל אחד משניהם ומניחן בצד שתי הלחם ומניח שתי ידיו מלמטה ומניף הכל כאחד כסודר במקום כל התנופות מוליך ומביא מעלה ומוריד ומקטיר האומרים והבשר והלחם נאכל לכהנים: שנינו בפ' שתי הלחם שתי הלחם נילושות אחת אחת ונאפות אחת אחת ואומר שם שאורך כל חלה שכעה טפחים ורחבת ד' טפחים:

דף כד
כ"ג
ש"ד

במקום אלו עוברין דף כ"ז

דף ק

דף קכ

דף קמ

דף קס"ב

דף קס"ג

במקום כ"ג

במקום אלו עוברין דף מ"ב

אף שתי הלחם אחת אחת הפנים לישתן ועריבתן בחוץ ואפיתן בפנים ואינו דוחות את השבת ולא שבת בלבד אלא אפי' לט ש' הוא לבדו יעשה לכם לכם ולא לנבואה לפיכך אם הויר ערב יום טוב שבת אופין אותו מערב שבת ונאבלין בשלישי לאפיתן שהוא יום טוב כמו ששינוי שם בסוף הפרק שנינו בפרק כל המנחות באורן מלצח חמץ תאפנה רבי מאיר אומר השאור כורה להן מתוכן ומחמץ רבי יהודה אומר אף היא אינה מן המוכר אלא מביא השאור ונותנו לתוך המדרג וממלא את המדה ודברי רבי יהודה עיקר כדאמרין בפרק מי שהוציא אוהו: ד ר ג

מצות עשה להקריב קרבן מוסף ברה כמו שאמר בפר' פנחס ובחדש השביעי באחד לחדש וגו' ועשיתם עוללה לריח ניחוח לה פר בן בקר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימי ושעיר חטאת מלבד עולת החדש ומנחתח ועולת התמיד ומנחתח פי' מלבד עולת החדש הוא מוסף ראש חדש ובתוספתא דשבעה עשר מונה שלשים ושתיים שעירים שהיו קרבים ככל שנה ומונה יב שעירים של ראשי חדשי ועוד שעיר דה: ואם הל' רה להיות בשבת שיש שם שלשה מוספין מקריב מוסף של שבת ואחריו של ראש חדש ואחריו של יט שכל התדיר תדיר קודם: ד ר ד

מצות עשה להקריב ביום הכיפורים מוסף כמו ברה שנ' וכעשור לחדש השביעי הזה וגו' והקרבנתם עוללה לה ריח ניחוח פר בן בקר אחד איל אחד כבשי בני שנה שכעה וגו' שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכיפורים ואיל זה הוא הכיפורי הוא חיה בן זוגו של שעיר המשתלח והיה הנשרף: ד ר ח

מצות עשה להקריב קרבן מוסף בשבעת ימי ההג האמור כפרשת פנחס וכחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו' והקרבנתם עולה וגו' פרים בני בקר שלש עשר אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימי כולן עולות ושעיר עזים אחד חטאת וכן בכל יום ויום משבעת ימי ההג מקריבין שני אילים ויד כבשי ושעיר חטאת אבל הפרים פותחין אחד אחד בכל יום: כל ימי ההג מנסכין המים על גבי המזבח ודבר זה הלכה למשה מסיני ונרמז בקרבנות החג כדאית' בפ' הבונה בשני הוא אומר ונסכיהם דף ק"ג ובין כפף ובכל השאר לא אמר כי אם ונסכיה ט"ס דקטניות דף כ

דונסכיהם ובששי אומר ונסכיה יוד דונסכיה ובשביעי כמשפטם במ' דכמשפטם הרי כאן מים ובכולן לא תמצא אחת מן השלש אותיות אילו שישתנו חוץ מבאילו: ומפ' במסכת סוכה בפרק ה' לרב וערכה כיצד היו עושין עלוהית של זהב מחוקת שלש שר לזנין היה ממלא אותה מן השילוח הניעו לשער המים תקעו וודיעו ותקעו ועלה לכבש ופנה לשמאלו: מסקינן בפ' דיומא שעם ניסוך היין של תמיד של שחר הויר מנסך המים לברן בקרן דרומית מערבית למעלה מחצי המזבח וכפרש במסכת סוכה בפר' לולב וערכה שהיו שם שני ספלים של כסף מערבי לשל מים מזרחי לשל יין ונתן המים מן העלוהית לתוך הספל מערבי וב' הספלים היו מנוקבים כמין כ' חוטמין דקין ושל מים הויר נקב שלווק משל יין כדי שיכלה המים עם היין כאחד והכל יורד לשיתין זה שמנסך המים היו אומרים לו הגבה יודך

שפעם אחת ניסך אחד על רגליו ודגמוהו כל העם כאתרונתן שאמרו מין הוא שחן אומרים שאין בנסכין המים וכמעשרו בחול כן מעשהו בשבת אלא שהויר ממלא מעט כלי גדול של זהב ואינו מכלי שרת ומניחו בלשכה והמחר ממלא ממנו ואם בשפך ממלא מן הכיור ומנסך: תניא בפרק החילול בכל יום ויום מימי ההג היו אומרים שיד בפני עצמו על מוסף היום בראשון מימי חולו של מועד היו אומרים הבו לה בני יאילים בשני היו אומרים ולרשע אמר אלהים בשלישי היו אומרי מי יקום לי עם מרעים כרביעי בינו בועדים בעם בחמשי הסירותי מסבל שכמו בששי ימושו כל מוסדי ארץ: ד ר ו

מצות עשה להקריב קרבן מוסף בשמיני בעצרת שנ' בפ' פנחס וביום השמיני עצרת וגו' והקרבנתם עוללה פר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימי כולן עולות ושעיר חטאת הנאכלת: שמיני עצרת רגל בפני עצמו הוא לענין פוד קטב ופירש רבינו שלמה פייס לעצמו זמן לעצמו לברך שהחיינו רגל בפני עצמו שאומ' בברכת קידוש ובברכת המזון ובתפילה הג שמיני עצרת ההיקרבן לעצמו כאשר בארנו שיר לעצמו לא פירש והריבין פירש שהיו אומרים לכבש על השמינית וראיתו בכסכ סופרים ברכה שהיו מברכין לתפילה חיי המלך כך מפורש בתוספ' דמסכה על שם ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך ובי' עקב פי' ברכה בברכת המזון ובתפילה שמזכירין שמיני עצרת ורגל פי' לענין לינה שטען לינה בפני עצמו ורח' פי' רגל לענין אכילת כדאיתא בפרק אהרן דמועד קטן דיום אחד לפני סוכות וסוכות ושמיני עצרת הרי אילו עשרים ואחד יום: ד ר ז

מצות עשה לשרוף את גזות באש שנא' והגזתר מבשר הגזת ביום השלישי באש ושרף ופגול וכל פסולי

המוקדשין למדנו ממנו ונשרפין אמנם אמרי' כפר' כיצד צללין דשאר פסולי קדש בשריפה הולכת גמירי לה: בטמא יש מצו עשה מכוארת בפני עצמה ואינה למדח מותר שנ' והבשר אשר יגע ככל טמא לא יאכל באש ושרף: ואמרי' ב"ח אין לי אלא נותר מניין לבשוח בלילה ונשפך דמו ושצא דמו חוץ לקלעים והלך והויצ' ושנטמא ושנשחט חוץ לזבחו חוץ למקומו ושקבלו פסולין את דמו חוץ והגיתנין למטה שנתנן למעלה והגיתנין בפני שנתנן בחוץ או להפך והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן מניין תל לא יאכל כי קדש הוא כל שבקדש פסול טעין שריפה ובלא יאכל לפי כרית זו צריך לדקדק למה צריך פסוק בטמא ומתיר בפ' כיצד צללין דסלא דטמא הואיל וממלו נהג בחולין מה שאין כן בשאר פסולי קדשים אימ' תיסגי ליה בקבורה קמל וכסוף מסכת זבחים אומ' אמרה תורה הרי ישראל והוציא ושרף וכיצא באלו מציו בשעיר שנטרף שאמר להם משה שמא יצתה אמרו לו פנימה היתר מכלל שאם יצא שדינם לשרף מן התורה: וכסף מסכת תבורה שנינו ואילו הן הגשרפין קדשי קדשים שנטמאו חוץ לזבוח חוץ לזבוחין ואשם תלמי שנודע לו שלא חטא אחד שנודע דמו וחטאת העוף הבאה על הספק והגשרפין לא יקברו: רבינו משה לא מנה כאן כי אם שתי מצוות עשה לשרוף ארת חטטא ולשרוף את הגזות: קרבן שנתפגל או שנפסל ושרף במקדש מיד וכל שפסולו מספק תעובר צורתו ואזכ' ושרף במקדש:

אמרינן בזבחים שאין שורפין ארת גזות אלא ביום שנאמר ביום השלישי באש ושרף: וכן דפיגול אינו נשרף אלא ביום: ואין שריפת נותר וטמא ופיגול דוחה יום טוב ואין צריך לומר שבת ומות לשרוף נותר וטמא ופיגול כאחד שינוי במסכ' שקלי' בשר קדשי קדשים שנטמא בפנים שורפין אותו בפנים בטמא בחוץ שורפין

דף כ"ט

במקום אלו עוברין דף ק"ח

דף ק"ט

דף ק"י

דף ק"כ

דף ק"ג

דף ק"ד

דף ק"ה

דף ק"ו

דף ק"ז

במקום אלו עוברין דף מ"ב

דף ק"ח

דף ק"ט

דף ק"י

דף ק"כ

הלכות עבודה יום הכיפורים

בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל : ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח ככוב והזה עליו כן הדם באבעבעו שבע פעמים ושחרו וקדשו מטומאות בני ישראל וכלה בכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתור עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אותם על ראש השעיר ושלח כיד איש עיתי המדברת ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה ושלח את השעיר במדבר : וקרא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדיו הכהן אשר לבש בבואו אל הקדש והניחם שם ורחץ במים ארץ בשרו במקום קדוש ולבש את בגדיו ויצא ועשה ארץ עולתו ואת עולת העם וכפר בעדו ובעד העם את הלב החטאת יקטיר המזבח והמשרח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו ורחץ בשרו במים ואחר כן יבא אל המזבח ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הוציא ארץ דמים לכפר בקדש ויציא אל הרץ למחב ושרפו באש את עורותם ואת בשרם ואת פרשם והשורף אותם יכבס בגדיו במי ורחץ את בשרו במי ואחריו כן יבא למזבח : והיתה לכם לחוקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו והאזרח והגר הגר בתוכם כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תשחרו : שבת שבתון הוא לכם וענייתם את נפשתיכם חוקת עולם וכפר הכהן אשר ימשח אותו ואשר ימלא את ידו לכהן תחת אביו ולבש את בגדיו הכהן בגדי קדש וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח וכפר על הכתובים ועל כל עם הקהל יכפר והיותו : ואת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה : כל עבודת יום הכיפורים אינה כשרה אלא בכהן גדול / ולפי שנאמר כל הפרשה באהרן הוצרך לומר וכפר הכהן אשר ימשח אותו ולמד שכהן גדול הבא אחריו שיעשה כמותו ואין לי אלא משוח כשמן המשחה מרובה בגדים כגון משנגנו שמן המשחה מניין תל ואשר ימלא את ידו וגו' וכפר את מקדש הקדש זה לפני ה' לפני פ' רבי יצחק אילו מתכונת כן הכהנים ואת אהל מועד אילו מתנות הפרוכת ואת המזבח אילו מתנות המזבח :

כל בתרא דהוריות דף יב בלחגיגות

חמליט טז חותם טז

והא לך פ' העבודה :

בואת

יבא וגו' ואף זו לא בכל עת כי אם ביום הכיפורים כמו שפורש בסוף הפרשה בעשור לחדש : כתת בד קדש וגו' מגיד שאינו משמש בפנים בשמנה בגדים שהיא משמש בהן בחוץ שיש בהן זכב / לפי שאין קטניגור נעשר סניגור לא בד' בגדים ככהן הדיוט וכו' של בוך' ולאחר שעשה עבודת תמיד של שחר עם מקצת המוספים שהם פר העולת ושבעת כבשים בבגדי זהב קדש ידיו ורגליו ופשט בגדיו הזהב ושבל ולבש בגדי לבן וקידש עוד ידיו ורגליו כן אמרו רבנן דר' מאיר קדש פשט טבל לבש קדש וכן בכל חליפותיו עושה כסדר הזה : והגיא ופשט בגדי הכהן אשר לבש שאין תל אשר לבש כלום אדם פושט אלא מה שלובש לא מקיש פשיטא שתען קדוש כמו הלבישה בעוד שהוא לבוש : את פר החטאת אשר לו הוא האומר למעלה ולמדך כאן שמשלו הוא בא ולא משל ציבור : וכפר בעדו ובעד ביתו מתודה על עונותיו ועונות ביתו ואת כן אומר והקריב וכפר ושחטואי איפשר לומר כפרת הדם קודם שחשפה אלא כפרת דברים היא : שנינו בפ' אמר להם הממונה שפרוהיה עומד בין אולם למזבח פי' בעצת כנגד אור שביין אולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכרת עומד במזרח ופניו למערב וסמך שרטי ידיו עליו בין קרניו ומתודה וכך היה אומ' אגא השם חטאתי עייתי ופשעתי לפניך

בבב' דהוריות דף כו

בבב' דהוריות דף כו

בבב' דהוריות דף כו

בבב' דהוריות דף כו

בבב' דהוריות דף כו

אני וביתי אגא השם כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ופשעתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורה משח עבדך כי ביום הזה יכפר וגו' עד לפני ה' והם עונים אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד : בא לו למזבח העזרה לצפון המזבח כלום נגד האויר שבין מזבח לכותל צפוני בשער בנקוד כרתניא בל'כ שנאמר והקטיר אותם לפני ה' פתח אהל מועד וכתוב בתורה ונתן על שני השעירים גורלות / הכהן מימינו וראש בית אב משמאל ושם שני השעירים וקלפי התח שם וכה שני גורלות של אשברוע בר'ויש כלעד בן גמלא עשאו בבית שני של זכב ומזכירין אותו לשבח : שנינו בפרק טרף בקלפי / טרף בקלפי והעלה לו שני גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל אם של שם עלר' בימינו הכהן אומר לו אישי כג' הגבה את ימינך ואם בשמאלך עלה ראש בית אב אום לו אישי כג' הגבה את שמאלך נתנם על שני השעירים של ימין בימין ושל שמאל בשמאל ואומ' להם חטאת וכת'כפת מפרש שכתן גדול אומר להם והסגן אומר כפ טרף בקלפי חטאתי קטל' לשון של הזורית בראש שעיר המשתלח ומעמידו כנגד בית שילוחו פי' רבי שלם כנגד שער שיוציאו בו ולנשחט כנגד בית שחטאתו בא לו אצל פרו שנייה וסמך שתי ידיו ומתודה וכך הירא אומר אגא השם חטאתי עייתי ופשעתי לפניך אני וביתי אהרן עם קדושיך אגא השם כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ופשעתי לפניך אני וביתי אהרן עם קדושיך ככתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' וגו' זה שאמרה תור' כידיו זה השני ובעד ביתו הם אחיו הכהנים שמתכפרים בו מטומאות מקדש וקדשו ככונ שב' וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל וכו' קרויין ביתו שב בית אהרן ברכו וגומ' : ואחר כך שחטאת הפר וקבל את דמו במזרק בתורתו למי שממרו בו ומנדנדו על הרוכב דרביעי שבהיכל כדי שלא יקדש כלומר אחר שיצא מן ההיכל מונח שלש שורות של רצפה ובשורה דרביעית בניחו והיא קרוייה רובד דרביעי אבל בהיכל לא היה רשאי להיות בשעת הקטרה : גטל' את המחתה ועלה לראש המזבח ופנה ארץ הגהלים אהלך ואילך ונטל מן המאכלות הפנימיות וירד שנאמר ולקח מלא המחתה וגומ' מעל המזבח מלפני ה' זה מזבח החיצון שמקצתו לפני ה' ואין כולו לפני ה' כן תניא בפר' טרף בקלפי והניחו על הדיוט שבצורתו : בפרק הוציאו לו שנינו הוציאו לו כף ריקן מלשכת הכלי ומחתה גדושה של קשרת דקה מן הדקה מלשכת בית אבטינס וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכך היה מדתה ונתן לתוך הכף ותניא בפרק הוציאו לו מלא חפניו שאמרו לא מחוקות ולא גדושות אלא טפופות : נטל מוחתת אש בימינו וכף הקשרת בשמאלו ומהלך בהיכל בין שתי פרכות המכריל בין הקדש ובין קדש הקדשים וביניהן אמה / החיצונה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון פירוש פרופה פתוחה שנכפלת לצד הין ונאחזרת בקדש של זהב להיות פתוחה ועומדת ומהלך ביניהם עד שמגיע לצפון והפך פניו לדרום כהלך לשמאלו וימינו למערב לצד השכינה עד שמגיע לארון : הגיע לארון נתן ארץ המחתה בין שני הכבד' וכבית שני שלא היה שם ארון היה מניח על אבן שתייה בגובה מן הארץ שלש אצבעות ותניא בגמרא שאחז שפת הכף בראשי אצבעותיו או בשיניו ומערה הקשרת כגדולו לתוך חפניו עד שכחזירה למלא חפניו כשהיתה הוה היא עבודה קשה שבמקדש' וצובר את הקשרת על גבי הגהלים בידיו לפניו כדי שתהא הקשרת קרוב לאור תחילה רחוקה מפניו ותניא מלמדי' אותו הוי זדור שלא תתחיל מפניך שלא תכוה' ומביתן שם עד שיתמלא הבית עשן : וכסה עין הקשרת את הכפורת אשר על העדות

טז דף ל

כרס אחרי טב

כרס דף ל

ריש סירחא דף ט

כרס דיוחא דף טב

כרס דף ט

כרס דף ט

דף מ ט

דף מ ז

דף מ ח

כרס דף טז

כרס כ

כרס כ

כרס ט

כרס כ

כרס ט

כרס ט

כרס ט

הלכות מעילה

כ"פ ט"ו בא לו כג לקרות בתורה בעזרת נשים וקריאה זו אינה עבודה
אם רצה לקרות בבגדי בוך קורא ואם רצה לקרות באצטלי"ר
לכן משלו קורא: הן הכנסת הוא השמש נוטל ס"ת ונותנו
לראש הכנסת וראש הכנסת לסגן והסגן נותנו לכ"ג וכהן גדול
עומד ומקבל וקורא אחרי מות ואך בעשור שבפרשת אמור עד
סוף העניין וגולל ס"ת ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי
לפניכם כתוב כאן שלא להוציא לעו על התורה וקורא ובעשור
לחדש שבע פנחס עד סוף העניין בעל פה: ומקשה בזמר לבח
קורא בעל פה ויגולל ס"ת עד שישמע לפרשת פנחס ויקרא אמר
רב ששת כריח דרב יחושע לפי שאי גולל ס"ת בציבור מפני
כבוד הציבור ומקשה ע"ד ויביאו ס"ת אחר ויקרא בו ומתריך אמ'
רב הונא ברירך דרב יהודה מפני פגמו של ספר תורה דאשון
לא יקרא איש אחד בשני ספרי תורות וביהשמי מקשה אהא
דאין גולל ס"ת בציבור והא תני קורא אחרי ואך בעשור שניא היא
שויה סדרו של יום תדע דאמ' דיש לקיש בכל אחד אסו לקרות
בעל פה וכאן קורא על פה פירוש התירו גלילה מועטת מפרש
אחרי לפרשת אמור מפני שהיא סדרו של יום אבל גלילה
סדובה לא רצו להתיר והתירו לקרוא אותה בעל פה מפני שהוא
סדרו של יום ואינו אלא כמגיד עבודת היום: בעת שקורא
מברך לפניה ולאחריה כדרך שמברכין בבית הכנסת ומוסיף
אחריה שבע ברכות ואילו הן רצוצ ומודים וסלה לנו אבינו
כתקונת ומברך על המקדש ברכה בפני עצמה שיהא עניינה
שיעבור בית המקדש ושכינה בתוכו וחיותם כה' שוכן בעיניו
ומברך על ישראל ברכה בפני עצמה שיהא עניינה שיעבור
הקבה ארץ ישראל וישעים ולא יסוד מהם מלך וחיותם כה'
הביתור בישראל ואילו שתי ברכות און נזכר מטבע שלהם
בתלמוד אלא ביהשמי אומר שכך היה העניין וכן מפורשות
כולן ביהשמי ומברך והכהני ברכה בפני עצמה ויהא עניינה
שירצה המקום מעשיהם ועבודתם ויכרם וחיותם כה' מקדש
הכהנים ומברך על שאר תפילה ותו שאר תפילה תחינה
רינה ובקשה שעבך ישראל צריכין להושע חיותם בשומע
תפילה: הרינו כג כשהוא קורא אינו רואה פר שעיר הגשפרין
הרואר פר ושעיר הגשפרין אינו רואה כג כשהוא קורא לא
מפני שאינו ראוי אלא שהיתה רדך דחוקה ומלאכת שניהם
היתה כאחד: אם בבגדי בוך קרא קדש ידיו ורגליו ופשוט ירד
ושכל עלה וכסתפג הכיאו לו בגדי זהב ולבש קדש ידיו ורגליו
ועשה שעיר הנעשה בחוף שהוא מכלל קרבנות מוסף היום הוא
שכתוב בפרשת פנחס שעיר עזים אחת לחטאת מלמד חטאת
הכפורים כן אומר רבי עקיבא דתוספתא שדבריו תופס עיקר
כ"פ כא' לו ואחר כך מקריב אילו ואיל העם הם שנאמר בהם
ויצא ועשה את עולתו ואת עוללת העם ומקטיר האומרים של
פר ושעיר הגשפרין ומקריב תמיד של בין הערבבים: קדש ידיו
ורגליו ופשוט בבגדי זהב ויבד עלה ונכתפג ולבש בגדי לבן
וקדש ידיו ורגליו ונכנס לבית קדשי הקדשים ומוציא את הכף
ואת המחתה ועל כניסה זו אמ' הכתו ובה אהרן אל אהל מועד
ופשוט את בגדי חבד אשר לבש בבאו אל הקדש ורגליהם שם כי
שוכ לא ילבשם לא ביה זה ולא ביה אחר: הר כ"פ אמר להם
הבמונה שכל הפרשה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק זה שאין
דינו להכתב עד אחר וחשורף אותה יכנס ונוטר ואחרי כן יבא
אל המזבח ובה אהרן ונוטר ואמר רב חסדא שם נמירי חמש
טבילות ועשרה קדושין ומסמיכן שם אמקראורח ואם כסדר
הכתוב לא משכחת להו אלא שלש טבילות וששה קידושין:
אחר שקידש ופשוט בגדי לבן והביחם טבליה לבש בבגדי זהב
וקדש ידיו ורגליו ומקטיר קטרת של בין הערבבים ואחר כך
מנחת חבתים ונסך ואחר כך מדליק את הנרות ונושא את כפיו
ומח ששני כ"פ לא נכנס להקטיר קטרת והדליק נרות לאו

כ"פ ט"ו
כ"פ ט"ז
כ"פ ט"ח
כ"פ ט"ט
כ"פ י"א
כ"פ י"ב
כ"פ י"ג
כ"פ י"ד
כ"פ י"ה
כ"פ י"ו
כ"פ י"ז
כ"פ י"ח
כ"פ י"ט
כ"פ כ"א
כ"פ כ"ב
כ"פ כ"ג
כ"פ כ"ד
כ"פ כ"ה
כ"פ כ"ו
כ"פ כ"ז
כ"פ כ"ח
כ"פ כ"ט
כ"פ ל"א
כ"פ ל"ב
כ"פ ל"ג
כ"פ ל"ד
כ"פ ל"ה
כ"פ ל"ו
כ"פ ל"ז
כ"פ ל"ח
כ"פ ל"ט
כ"פ מ"א
כ"פ מ"ב
כ"פ מ"ג
כ"פ מ"ד
כ"פ מ"ה
כ"פ מ"ו
כ"פ מ"ז
כ"פ מ"ח
כ"פ מ"ט
כ"פ נ"א
כ"פ נ"ב
כ"פ נ"ג
כ"פ נ"ד
כ"פ נ"ה
כ"פ נ"ו
כ"פ נ"ז
כ"פ נ"ח
כ"פ נ"ט
כ"פ ס"א
כ"פ ס"ב
כ"פ ס"ג
כ"פ ס"ד
כ"פ ס"ה
כ"פ ס"ו
כ"פ ס"ז
כ"פ ס"ח
כ"פ ס"ט
כ"פ ע"א
כ"פ ע"ב
כ"פ ע"ג
כ"פ ע"ד
כ"פ ע"ה
כ"פ ע"ו
כ"פ ע"ז
כ"פ ע"ח
כ"פ ע"ט
כ"פ פ"א
כ"פ פ"ב
כ"פ פ"ג
כ"פ פ"ד
כ"פ פ"ה
כ"פ פ"ו
כ"פ פ"ז
כ"פ פ"ח
כ"פ פ"ט
כ"פ צ"א
כ"פ צ"ב
כ"פ צ"ג
כ"פ צ"ד
כ"פ צ"ה
כ"פ צ"ו
כ"פ צ"ז
כ"פ צ"ח
כ"פ צ"ט
כ"פ ק"א
כ"פ ק"ב
כ"פ ק"ג
כ"פ ק"ד
כ"פ ק"ה
כ"פ ק"ו
כ"פ ק"ז
כ"פ ק"ח
כ"פ ק"ט
כ"פ ק"י
כ"פ ק"י"א
כ"פ ק"י"ב
כ"פ ק"י"ג
כ"פ ק"י"ד
כ"פ ק"י"ה
כ"פ ק"י"ו
כ"פ ק"י"ז
כ"פ ק"י"ח
כ"פ ק"י"ט
כ"פ ק"י"א
כ"פ ק"י"ב
כ"פ ק"י"ג
כ"פ ק"י"ד
כ"פ ק"י"ה
כ"פ ק"י"ו
כ"פ ק"י"ז
כ"פ ק"י"ח
כ"פ ק"י"ט
כ"פ ק"י"א
כ"פ ק"י"ב
כ"פ ק"י"ג
כ"פ ק"י"ד
כ"פ ק"י"ה
כ"פ ק"י"ו
כ"פ ק"י"ז
כ"פ ק"י"ח
כ"פ ק"י"ט
כ"פ ק"י"א

לעיל כ"פ ט"ז
כך קדש ידיו ורגליו ופשוט הכיאו לו בגדי
עצמו ולבש ומלויין אותו עד ביתו ויום טוב הירח עושה לכל
אוהביו שיצא בשלום:

הלכות מעילה

מצות עשה שישלם המועל בקדשי ה' קרן וחומש ואשם
שנאמר בפר ויקר נפש כי תבעול מעל וחטאתם
בשגגה מקדשי ה' והביא ארץ אשמו לה איל תמים מן הצאן
בערכך כסף שקלים כשקל הקדש לאשם וארץ אשר חטאת מן
הקדש ישלם ואת המישייתו יוסף עליו ונתן אותו לכהן והכהן
יכפר עליו באיל האשם ונסחל לו: תניא בתורת כהנים
ומביאה במסכת מעילה פרק ד' ר' ג' ר' א' ר' ז' ר' ח' ר' ט' ר' י'
מקדשי ה' ונאם להלך בתרומה ולא תשאו עליו חטא מה להלך
פגם ונהנה אף כן פגם ונהנה: עוד תניא שתמעות מעל
רובח שאר הגאות בלא אכילה ואפילו אכילתו והגארת חכירו
שמצטרפין לשוה פרוטה: עוד תניא שמרבה מקדשי ה' כל
הקדשים המיוחדים לה ואפילו קדשי בודק הבית: עוד תניא
אין לי אלא שהקדיש דברים הראויין לזבח לזבח דברים
הראויין לבודק הבית לבודק הבית הקדיש דברי הראויין לזבח
לבודק הבית או דברים הראויים לבודק הבית לזבח או הקדיש
דברים שאינן ראויין לא לזוח ולא לה' לזה גנון ציר דגים וחגבים
מניין תלמוד לומר מקדשי ה' ריבת: והיכן הוזהר פירש ר"י
מחטא חטא בתרומה מה להלך הוזהר אף כן הוזהר ואם כדבריו
ראוי הירד דרך למנות בפני עצמו בחשבון
הלאוין אבל רבי משה פירש שאוהרתו מלא
תוכל לאכול בשעריך גומו ונדרין ודרשו
במסכת פ' ז' אחרה לאוכל בשר העולה והוא הדין לכל קדש
המויער לה שאם נהנה ממנו בשוה פרוטה לוקח ולא זה כבר
מנינו אותו בחשבון הלאוין: לא נאמר
בכ"פ ט"ז וק"פ
חומש ואיל בכסף שקלים כלומר בשתי
סלעים לאשם אלא במועל בשגגה אבל אם
הזיד במועלה לוקח ומשלם מה שפגם מן
הקדש בלבד: והגדיל יכפר עליו
באיל האשם איל ואשם מעכבין את הכפרה ואין החומש מעכב
כלומר איל ואשם הם הקרן לומר שהקרן ותשלום
הקרן בלבד מעכבין ארץ הכפרה:
והנהגה מן החומש הרי זה מוסף חומש על
חומש: שני במסכת מעילה כלל אמר ר'
יהושע כל שהיתה לה שעת היתר לכהנים
אין מועלין בה וכל שלא היתה לה שעת
היתר לכהנים מועלין בה איזהו שהיתה לה שעת היתר לכהני'
שלנה ושנבטאה ושיצתה ואינו היא שלא היתה לה שעת היתר
לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה וחוף למקומה ושקבלו פסולין
וזרקו את דמה ואמר ר' יוחנן בגמרא היתר זריקה שנינו ובפר'
שני בפרש דחטאת העוף מועלין ברז משחוקדשו עד שיוצא
דמה הוזה דמה אין בה מועלה ועלת העוף ועולת בהמה והוא
הדין לקומץ וללבונה ומנחת כהנים וחבתים ומנחת נסכים
מועלין בהן משעת הקדש עד שיצאו אחר שרפתן מעל המזבח
לבית ה' וכן פרים הגשפרים ושעירים הגשפרין מועלין
בהן משעת הקדש עד שישרפו ונחמד שרפתן לבית ה' וישן
ויתוך הכשר אבל קודם שיתוך מועלין בהן אף בבית ה' וישן
וחטאת בהם ואשם וזבחי שלמי ציבו מועלין בכלן משחוקדשו
עד שיוצא את הדם כזרק את הדם מועלין באימהו עד שיצאו
לבית ה' וישן ואין מועלין בכשר: שתי הלחם מועלין בהן
משחוקדשו

כ"פ ט"ו
כ"פ ט"ז
כ"פ ט"ח
כ"פ ט"ט
כ"פ י"א
כ"פ י"ב
כ"פ י"ג
כ"פ י"ד
כ"פ י"ה
כ"פ י"ו
כ"פ י"ז
כ"פ י"ח
כ"פ י"ט
כ"פ כ"א
כ"פ כ"ב
כ"פ כ"ג
כ"פ כ"ד
כ"פ כ"ה
כ"פ כ"ו
כ"פ כ"ז
כ"פ כ"ח
כ"פ כ"ט
כ"פ ל"א
כ"פ ל"ב
כ"פ ל"ג
כ"פ ל"ד
כ"פ ל"ה
כ"פ ל"ו
כ"פ ל"ז
כ"פ ל"ח
כ"פ ל"ט
כ"פ מ"א
כ"פ מ"ב
כ"פ מ"ג
כ"פ מ"ד
כ"פ מ"ה
כ"פ מ"ו
כ"פ מ"ז
כ"פ מ"ח
כ"פ מ"ט
כ"פ נ"א
כ"פ נ"ב
כ"פ נ"ג
כ"פ נ"ד
כ"פ נ"ה
כ"פ נ"ו
כ"פ נ"ז
כ"פ נ"ח
כ"פ נ"ט
כ"פ ס"א
כ"פ ס"ב
כ"פ ס"ג
כ"פ ס"ד
כ"פ ס"ה
כ"פ ס"ו
כ"פ ס"ז
כ"פ ס"ח
כ"פ ס"ט
כ"פ ע"א
כ"פ ע"ב
כ"פ ע"ג
כ"פ ע"ד
כ"פ ע"ה
כ"פ ע"ו
כ"פ ע"ז
כ"פ ע"ח
כ"פ ע"ט
כ"פ פ"א
כ"פ פ"ב
כ"פ פ"ג
כ"פ פ"ד
כ"פ פ"ה
כ"פ פ"ו
כ"פ פ"ז
כ"פ פ"ח
כ"פ פ"ט
כ"פ צ"א
כ"פ צ"ב
כ"פ צ"ג
כ"פ צ"ד
כ"פ צ"ה
כ"פ צ"ו
כ"פ צ"ז
כ"פ צ"ח
כ"פ צ"ט
כ"פ ק"א
כ"פ ק"ב
כ"פ ק"ג
כ"פ ק"ד
כ"פ ק"ה
כ"פ ק"ו
כ"פ ק"ז
כ"פ ק"ח
כ"פ ק"ט
כ"פ ק"י
כ"פ ק"י"א
כ"פ ק"י"ב
כ"פ ק"י"ג
כ"פ ק"י"ד
כ"פ ק"י"ה
כ"פ ק"י"ו
כ"פ ק"י"ז
כ"פ ק"י"ח
כ"פ ק"י"ט
כ"פ ק"י"א
כ"פ ק"י"ב
כ"פ ק"י"ג
כ"פ ק"י"ד
כ"פ ק"י"ה
כ"פ ק"י"ו
כ"פ ק"י"ז
כ"פ ק"י"ח
כ"פ ק"י"ט
כ"פ ק"י"א

למדת שמתאחד שנמצא שריפה ורא קריבא כיה תאכלנו שלא
 יהנו בכשרו להאכילו לגוים וכן פי רבינו שלמה שלא התיר ר'
 עקיבא אלא עורו ולא כשרו / וגר שם אמר רבי חייא בר אבא
 הלכה כרבי עקיבא ואף רבי עקיבא לא אמר אלא כשהתירו
 מומחה אבל לא התירו מומחה לא / ויש ספרים שגורסין שם
 אחר כך והלכה כדברי חכמי בשד בקבורה ועור בשריפה ורשי
 אינו גורס שם אלא והילכתא כדברי חכמים והיא קאי אכבוד
 בעל מוס שדבר בו ר' עקיב סמוך פסקין הלכה שראתו בעורו
 אבל קאי אעור קדשי מקדש וארישא קאי דאר חניכ סגן הכהני
 מימי לא ראיתי עור שיוצא לבית השריפה והכמים אומ אין לא
 ראינו ראיה לא יצא לבית השריפ / ואם הבכור בעל מוס שראוי
 לישחט עליו אינו יכול לישחטו אלא על פי שלשה ישראלים
 שיאמרו יכול לישחט עליו ותנן בפרק כל פסולי המוקדשין
 בכור שניסמת עינו ונקטעה רגלו או ידו הרי זה יושחט על פי
 שלשה בני הכנסת / וגרסין בגמרא התרת בכור בחוצה לארץ
 על פי שלשה בני הכנסת פי שאינן מומחין ואמר רבא ובמוסין
 מוכהקין ודוקא במקום שאין מומחה שנתן לו הנשיא או ראש
 גדול רשות להתיר בכורות / דאם רב שלשה מתירין את הבכור
 במקום שאין מומחה הא במקום מומחה צריך מומחה / שינו
 בפ' ער כמה השוחט את הבכור ואחר כך הראה את מומר ר יהוד
 מתיר ור מאיר אומר הואיל ובשחט שלא על פי מומחה אסור /
 ואמרינן בגמרא דגזר רבי מאיר אפילו במוסין שאינן עשויין
 להשתנות לאחר מיתה אטו מומין העשויין להשתנות לאחר
 מיתה ואומ' שם דקנסא הוא דקנים רבי מאי' לפיכך אין הלכה
 כל מאיר כדפסק רב יהודאי גאון שהלכה כרבי מאי' בגזירותיו
 אבל לא בקנסתיו גבי הא דחני' ב'כמו' לא ישא אדם מעוקרת
 חבירו ונתקח חבירו שהכניא הולכת שם כרבנן גבי מי עבוד
 רבנן תקנתא לכתא או לא / שינו בפרק עד כמה עד כמה
 ישראל חייב ליטפל בבכור בהמה דקרא עד שלשים יום
 ובנסח עד חמשים יום ואם אמר הכהן בתוך הזמן הזה תנהו לי
 ואטפל בו לא יתן לו מפני שגראה ככהן המסיע בבית הגרנות
 ואם הירד בעל מוס ואמר תנהו לי שאוכלנו או תמים בשעת
 המקדש ואמר תנהו לי שאקריבנו מותר / ותנן הבכור נאכל
 בתוך שנתו בין תם בין בעל מוס שנא' לפני האלהים תאכלנו
 שנה בשנה וגומר וכי יהיה בו מוס פסח או עור וגומר בשעריך
 תאכלנו / ותניא בגמ' בכור בזמן הזה עד שלא נראה להראותו
 לחכם פי' שלא נולד בו מוס רשאי לקיימו שתיים ושלש שני' פי'
 שהיה אין יכול להקריבו / ורבינו שמשון כתב שלא נודמן לו
 חכם אחר שנפל בו מוס רשאי לקיימו שתיים ושלש שנים ואין
 זקוק להולכיו למקום אחר רחוק במקום שחכם שם ומשנראה
 להראותו לחכם נולד בו מוס בתוך שנתו רשאי לקיימו כל יב
 חדש / לאחר שנתו אינו רשאי לקיימו אפילו יום אחד ואפילו
 שעה אחרת אבל מפני השבת אכירה לבעלים רשאי לקיימו
 שלשים יום ואמר רבי אעור בכור נותנין לו שלשים יום משעה
 שגולד בו מוס ואף על פי שמתאחר לאחר שנתו ומאימתי מונח
 לו אמרי' בפ' דרה אס תם הוא מונח לו מיום השמיני שהוא
 ראוי להקריבה ואם נולד בעל מוס מונח לו מיום שגולד והוא
 שכלו לו חדשיו שהרי נראה לאכילה ביום לידתו אבל אם לא
 ידע בוודאי שכלו לו חדשיו מונח לו מיום השמיני / שינו
 בפר' כל פסולי המוקדשין כל מומין הראויין לבא ביד אדם רועי
 ישראל נאמנים רועי הכהני אינם נאמנים רשע אומר נאמן על
 של חבירו ואינו נאמן על שלו רבי מאיר אומר החשוד על הדבר
 לא דנו ולא מעידו וכפר' בתרא דיומא פוסק כרשב' ובגמ' תניא
 רבי יהושע בן קפוסאי אומ' בכור ביד כהן צריך שנים מן השוק
 להעיד עליו שנפל בו מוס מאיליו ורשב' אומ' אפי' בנו ואפילו
 בתו מעידין עליו ר' יוסי אומר אפי' הם עשרה והם בני ביתו אין

כדף קד

כדף קנ

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

מעידין עליו פי מפני שכל הכהנים חשודים להטיל מוס בבכר'
 כדי לאוכלו בחוץ / ושיניו שהמטיל מוס בבכור לא ישחוט על
 אורתו המוס עד שיפול בו מוס אחר מאליו / ופוסק התלמוד
 והלכתא כרבן שמעון בן גמלי' ודוק בנו ובתו אבל אשתו לא
 דאשתו כנופו דמיא / וכפר חב'ית מסקינן שאין עד מפני עד
 כשר לא לענין עדות אשה ולעדות בכור בהמה שלא נפל מומו
 ביודי אדם / וכן בפרק כל פסולי המוקדשין
 כדף קל ^{פרק הניקח בתיה} ^{דף ק"ט} כל בהמה שהיא ספק בכור דינה שתרעור
 עד שיפול בה מוס ותאכל לבעליה / ואם
 תפש אותה הכהן אין מוציאין אותה מיודו כדכר דתניא כוותיה
 בפ' דב' מיעט ואכל אותה במומה אבל אינו מקריבה שאין
 מקריב לעולם אלא בכור והיא שמה ושחוט חולין בעורה /
 שני' בפר' הזרע וכפר' שני' דבכורות כל קדשי שקדים מוס קבוע
 להקדשן ונפרדו חייבין בכבורה ובסתנות ויצא לחולין ליגזו
 וליעבר וולדן וחלבן מותר לאחר פדיון והשהטן בחוץ פטור
 ואין עושין תמורה ואם מתו יפרו חוץ מן הכבור והמעשר וכל
 מי שקדם הקדשו ארט' מומו או מוס עובר ארט' הקדשו ונפרדו
 פטורי' מן הכבור ומן המתנות ואין יוצאין לחולין ליגזו וליעבר
 וולדן וחלבן אסור לאחר פדיון והשהטן בחוץ חייב ועושין
 תמורה ואם מתו יקברו / שני' במס' תמור פר' אילו קדשים מה
 בין בכור והמעשר לבין כל הקדשים שהקדשין נשחטין ונמכרין
 באיטליה ונשקלין בלישרא' חוץ מן הבכור והמעשר ויש להם
 פדיון ולתמורותיהן פדיון חוץ מן הבכור והמעשר וכאין מחוצה
 לארץ לארץ חוץ מן הבכור והמעשר ואם כאו תמימים יקרבו
 ואם בעלי מומין יאכלו במוסם לבעלים ואומר בגמרא ורמינהי
 בן אבטינס העלה בכורות מכלל ולא קיבלו ממנו אמר רב ששת
 החיא ר' עקיבא חיא ומתני' ר' ישמעל' כו' רתני' רבי עקיבא אומר
 יכול יעלה אדם בכור מחוצה לארץ בזמן שביט המקדש קיים
 וקריבנו תל' ואכלת לפני האלהים מעשר דגנך ובכורות בקרך
 וצאנך מקיש בכור למעשר מה מעשר אינו בא אלא מן הארץ
 אף בכור אינו בא אלא מן הארץ ומה שמעט שם רבי עקיבא
 בכור חוצה לארץ דוקא לענין הקריבה אבל מקדש קדוש כמו
 שמוכיחות כל ההלכות החיא דאילו טרפות בבבל אבא שדי
 בוכרא ולא זבין מיניה בישרא / והוא דהתרת בכור בחוצה
 לארץ שאמרינו למעלה וכן הרב' / ובענין זה מצינו מעשר
 בהמה במס' בכורות כאשר יתבאר במצות המעשר / ומעור' זו
 נוהגת בין בפני הכית בין שלא בפני הכית כמעשר דגן / ענין
 גרסי' שם אחרים אומרים בכור שעברה שנתו יכול הוא כפסולי
 המוקדשין / ויפסל תל' ואכלת מעש' דגנך מקיש בכור למעש' מה
 מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה אף בכור אינו נפסל משנה
 לחבירתה / עוד גר' בפ' דתמורה אמ' רב יהודה אין רואין בכור
 ל'שר' אאכ היה כהן עמו פי' שמה יאמ' לו הבומח' מוס הוא ומות'
 ל'שחוט עליו וילך וישחטנו לעצמו ולא יתנו לכהן / ר' יב
מצות עשה לעשר כל הולדות הגולדי' לאדם בכל
 שנה בבקר ובעזן שנאמר בפר' בחוקתי כל
 מעש' בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש
 לה ותני' בתל' מניין למעשר בהמה בעמוד ועשר ר' יוסי הגלילי
 אומ' והעברת פי' ילפינן העברה העברה מכבור ור' עקיבא לומר
 מעשר תעשר / ורבי מאלה המצות האמור בסוף הפרשה /
 שני' במס' בכורו מעשר בהמה נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ
 בפני הכית ושלא בפני הכית בחולין אבל לא במקדשין אף
 בקדשים קלים ונוהג בבקר ובעזן ואין מתעשרין מזה על זר
 בככשים ובעיזים ומתעשרים מזה על זר כחדש וכישן ואין
 מתעשרין מזה על זר שהיה מן הדין ומזה אם החדש והישן
 שאינם כלאים זה כזה אין מתעשרין מזה על זה שני עשר תעש'
 שנה שנה בשני מעשרו והכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד
 מעשר

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

כדף קל

הידי כולן ירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן לבקליהם : אמר
 רבא מניין הראוי למעשר פוטר אותם שכבר נמנו אעפ שלא
 הפריש עליהן כמו שיתבאר דאמקרא אשר יעבור תחת השבט
 ולא שכבר עבר מאי שכבר עבר אי דעושר עליהם צריכא
 למימר לא לאו דאיפטריו להו כמניין הראוי שמי תניא כותיה
 דרב הונא עשרה שלמים והכניסן לדיר ומנה חמשה ומת אחד
 מהן אם מן המגויין מת מוכר ומשלים עליהם ואם משאינן
 מגויין מת המגויין פטורין מפני שהמניין הראוי למעשר פוטר
 שס ושאינן מגויין מצטרפין לגורן אחד : ואמר רבא היו לו חמשה
 עשר שלמים לא יאמר אברוד עשרה ואכניסם לדיר ואטול
 מהן אחד והשאר פטורין אלא כונסן לדיר ומציאן עשרה
 ונוטל אחד מהן והשאר מצטרפין לגורן אחד :

הלכות קרבן שנגות

ר י ג

מצות

עשה שיקריב היחיד קרבן חטאת על שנגתו
 כשעשרה עברה שחייבין על זדונת כרת
 שנאמר בפרשת ויקרא ואם נפש אחת תחטא בשנגה מעם
 הארץ בעשותה אחת ממצו ה' אשר לא תעשינה ואשם או הודיע
 אליו חטאתו אשר חטא והביא את קרבנו שעירת עזים תמימה
 נקבה על חטאתו אשר חטא וסמך ארץ ידו על ראש החטאת
 ושחט את החטאת במקום העולה ולקח הכהן מרובה באצבעו
 ונתן על קרבנות מזבח העולה ואת כל דמה ישפך א יסוד המזבח
 ואת כל הלחם יסיר כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים והקטיר
 הכהן המזבח לריח ניחוח לוי' וכפר עליו הכהן ונסלח לו ואם
 כבש יביא קרבנו לחטאת נקבה תמימה יביאנה וסמך ידו וגומ'
 ואת כל הלחם יסיר כאשר הוסר חלב הכשב מעל זבח השלמים
 פי' לרבות האליה בכבש : אמרו רבותינו במסכת כריתות
 שאין חטאת באה אלא על דבר שזדונו לאו זכרת ועל דבר שיש
 בו מעשה ונרסוין במסכת הוריות פרק שני ובפר' כלל גדול
 מתני ליה ר' יהושע לבריה תורה אחת יהיה הלכס לעושה בשנגה
 והנפש אשר תעשר ביד רמה ונכרתה הוקשה כל התורה לעו'
 מה עו' דבר שהיבין על זדונו כרת ועל שנגתו חטאת אף כל
 דבר שהיבין על זדונו כרת ועל שנגתו חטאת : בתחלת מסכת
 כריתות מונה שלשי' ושש כריתות ומסוק בסוף על אילו הייבין
 על שנגתן חטאת ועל לא הודיע שלהם אשם תלוי חוץ ממטמא
 מקדש וקדשיו שהיא בעולרה ויורד דברי רבי באיר והכמים
 אום אף המגורף מפני שאין בו מעשה הו' בעשותה פרט למגורף
 שאין בו מעשה כשתגוע לתמצירת חשבון כריתות העריות
 כאשר בארנו אותם בהלכות עריות ולתמצית שאר העכירות
 שחייבים עליהם כרת תמצאם שתיים וארבעי' עכירות שמביאין
 על שנגתן חטאת כקועה ואילו הן :

- א הבא על אמו : ב הבא על אם אשתו :
- ג הבא על אם אמה : ד הבא על אם אביו :
- ה הבא על בתו : ו הבא על בת בתו :
- ז הבא על בת בנו : ח הבא על בת אשתו :
- ט הבא על בת בתו : י הבא על בת בנה :
- יא הבא על אחותו : יב הבא על אחות אביו :
- יג הבא על אחות אמו : יד הבא על אחות אשתו :
- טו הבא על אשת אביו : יו הבא על אשת אחי אביו :
- יז הבא על אשת בנו : יח הבא על אשת אחיו :
- יט הבא על אשת איש : כ הבא על הנדה :
- כא השוכב עם הזכר : כב הבא על אביו :
- כג הבא על אחי אביו : כד השוכב עם בהמה :
- כה האשה שהכניאך בהם עליה יעיד כאן כריתות שבערין
 ואילו הן כריתות משאר עבירות :

א העובד עו' במעשה : ב הגזון מדועו למורד : ג
 בעל אוב : ד בעל ידעוני לדבר ר' עקיבא במעשה זוטא :
 ה המחלל את השבת : ו העושה מלאכה ביום הכיפורים :
 ז האוכל וחשותה ביום הכיפורים : ח האוכל חמץ בפסח :
 ט האוכל חלב : י האוכל דם : יא האוכל גתרת :
 יב האוכל פינגל : יג השוחט קדשים חוץ לעזרה :
 יד המעלה קרבן חוץ לעזרה : טו המפטם את הקטרת :
 יו המפטם שמן המשחה : יז הכך בשמן המשחה :
 הרי בין הכל שתיים וארבעים ורבינו משה מנה שלש וארבעים
 שמונה בעריות אחותו מאנוסת אביו ואחותו שהיא בת אשת
 אביו לשתים : ותנו רבנן בפרק שני דיבמות הבא על אחותו
 שהיא בת אשת אביו חייב שתיים אחת משום אחותו ואחת משו'
 בת אשת אביו : על כל אילו שמנינו מביא על שנגתו כשבה
 או שעירה : ואם הוא מלך מביא שעיר עזים לחטאת שנ' אשר
 נשיא יחטא ועשה אחד מכל מצו' ה' אלהיו אשר לא תעשינה
 בשנגה ואשם או הודיע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא ארץ
 קרבנו לר' שעיר עזים וזכר תמים וסמך ארץ ידו וכפר עליו
 מחטאתו אשר יחטא ונסלח לו : ותניא בתל' ואשם למד שמביא
 אשם תלוי אם לא הודיע אליו : ואם הוא כהן משיח מביא פר
 בן בקר לחטאת והוא נשרף שנאמר בפרשת ויקרא נפש כי
 תחטא בשנגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחור
 מהנהואם הכהן המשיח חטא לאשמת העם והקריב על חטאתו
 אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת והביא ארץ הפר אל
 אוהל מועד לפני ה' וסמך את ידו על ראש הפר ושחט את דפר
 לפני ה' ולקח הכהן המשיח מדם הפר וחביא אותו א' אהל מועד
 וטבל הכהן את אצבעו בדם ווחח מן הדם שבע פעמים לפני ה'
 את פני פרוכת הקדש ונתן הכהן מן הדם על קרבנות מזבח
 קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד וארץ כל דם הפר
 ישפוך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד ואת כל חלב
 החטאת ירים ממנו את החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב
 אשר על הקרב ואת שתי הכליות ואת החלב אשר עליהם אשר
 על הכסלים ואת היותרת על הכבד על הכליות יסרינה כאשר
 יורם משור זבח השלמים והקטירה חכהן על מזבח העולה ואת
 עור הפר וארץ כל כשרו על ראשו ועל כרעיו ועל קרבנו ופרשו
 והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אל מקום שהור' אל שפך
 הדשן ושרף אותו על העצים באש על שפך

הדשן ושרף : פירו' מאחת מהנה במקצת
 ונח מנחור דן מדניאל : אם הכהן המשיח
 ונ' מדרשו אינו חייב אלא בחעלם דבר עם שנגת מעשה כמו
 שנ' לאשמת העם ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו' ופשוטו לפי
 אנדה כשכחן גדול חוטא אשמת העם היא שהם תלויים בו לכפר
 עליהם והוא נעשה מקולקל : פר יכול זקן תל בן אי בן יכול
 קטן תל פר הא כיצד זה בן שלשי' אל אהל מועד למשכן ובית
 עולמים לחיכל : את פני פרוכת הקדש כנגד
 בית קדושת מכון כנגד בית הבדיל ולא היו
 בוגעין דמים הפרוכת ואם נגעו ואת
 כל הדם שירי הדם : כאשר יורם באותן
 האימורין המפורשין בשור זבח השלמי' וכי
 מח פירש בשור זבח השלמים שלא פירש כאן ולימד מכאן בפ'
 איזוהו מקומן שאין למדין למד מן הלמד בקדשים שאם לא
 נכתב בפירוש לא היה יכול ללמד פר כהן משיח על פר העלם
 דבר דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש : מחוץ
 למחנה חוץ לשלש מחנות וכבירה עולמים
 חוץ לעיר כמו שפירשו רבותינו במסכ' יומא
 ובמסכת סנהדרין : אל שפך הדשן מקום
 ששופכין

בפ' דכריתו ה' ג
 וכבר תיחד דף קט

בפ' דהלכו סגנות
 ה' יפה

דף כ כ

כרס ויקרא פ' ג

ב' כ' ס' (דף ק' ג)

ד' ק' ס' (דף ק' ח)

דף ג

במח' חתן פ' ט
 ואלו'

ב' הכותב דף
 י' ג

כ' כ' ר' ע' פ' ס' ס'
 וכל ד' חורו' דף ז

כתב פ' ב

ס

כתב פ' ט

דף ג

כתב פ' ט

פ' ד' ח' (כ' ד' ל')

הלכות קרבן שנגנת

ששופכי שם הדשן הממולק מן המזבח כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה על שפך הדשן ישרף שאין תל' אלא לתלמד שאפי' אין שם דשן: כמדת כבוד גולן ר"ע

פ"ד ק"ט שנינו בהר"י ז"ל כדאמר ר' אבהו בשנגנת עין בין הויט בין מלך בין כהן משיח מביא עין ברה שנתה לחטאת שנ בקרבן עין כפ' שלח לך ואם נפש אחת תחטא בשנגנת והקריבה עין בת שנתה לחטאת וביין ב' עין ובין בשאר עבירות אין חילוק בין יחיד שנגנ לרבי' שנגנו שכל אחד ואחד מביא הקרבן שאמרנו שב' תור' אחת יהיה לכם לעושה בשנגנה ומש' ציבור מביאין פר' לעולה ושעיר לחטאת זהו ברוב ישראל שנגנו ועשו על פי הוראת ר' כדאמרין במסכת הוריות: והמכיל מילה וקרבן פסח אע"פ שיש בהן כרת אין בהן חטאת לפי שהן מצות עשה ואין חטאת בא אלא על לא תעשה שנאמר אשר לא תעשינה: אין קרוי שנגנה לענין קרבן אם חיתה לו ידיעה כלל לא בתחילתה ולא בסוף עד שתגמר העבודה כדתנן בפרק הורק: בכל חייבי חטאות שנגנת קרבן לא שמה שנגנה שאם אמר יודע אני שעבירה זו בכרת אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לאו הרי זה פטור מן הקרבן מפני שזה נחשב מזיד אבל אם אדם יודע אני שעבירה זו בלא תעשה אבל איני יודע אם חייבין עליה כרת הרי זו שנגנה לענין קרבן כדמוכח בפ' כלל גדול במס' שבת וזהו אמר מותר: שנינו במסכת כריתות בפר' ספק' אכל' הלב ונתדל לפניו ואכל את אחד מהן ואינו יודע איזה מהן אכל אשתו נדה ואחותה עמה בבית ושגג באחת מהן ואינו יודע באיזה מהם שגג שבת יום הכיפורים ועשה מלאכה ואינו יודע אם שכבת עשרה עם ביום הכיפורים עשה ר' אלעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר ובגמ' תביא אל' ר' יהושע הרי הוא אומר אשר חטא בה עיר שיודע לו במה חטא ואומר שם רבי אלעזר האי בה מאי עביד ליה מיבעי ליה פרט למתעסק בשבת כגון שנתכוון להגביה את התלוש וחתך ארץ המחובר ולרכב קרוי מתעסק אף נתכוון לחתוך ארץ התלוש וחתך את המחובר כאשר יתבאר לפנים: ומביא שם האדמור רב נחמן אמר שמאל המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה והמתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה ופי' נתכוון להגביה את התלוש ונמצא שהיה מחובר וחתכו אבל אין לפרש נתכוון להגביה תלוש וזהו וחתך מחובר אחר שאפילו נתכוון לחתוך מחובר זה וחתך מחובר אחר פטור דתניא בפ' ספק אכל חיו לפיניו שתי נרות דולקות נתכוון לכבות זו וכיבה את זו פטור: שנינו בפר' אברו לו אמרו לו שנים אכלת הלב וחזא אומר לא אכלתי ר' מאיר מחייב חטאת וחכמים פוטרו אל' מאיר קל וחומר אם הביאורו ב' לידי מיתח חמורה לא יביאורו לידי קרבן הקל אמרו לו מח אם ירצה לומר מזיד הייתי פטור פי' שיש לנו להאמינו במה שמתרץ דבריו אם יאמר מה שאמרתי שלא אכלתי רצוני היה לומר לא אכלתי שנגנ אלא מזיד ולא להשיש עצמו רשע אדם כן אלא לעשות תשובה שלא להביא חולין בעזרה: אבל אם שתק מסקינן שם שאפילו אמרתי לו אשה אחת אכלת חלב ושתק חייב להביא חטאת דת' או הודיע אליו ולא שיודיעוהו אחרים יוכל אפי' אין מכחיש תל' או הודיע אליו גם במאי עסקינן אילימא בתרין תרין ואין מכחישן קרא בעיא אלא לאו כחד וקתני כי אין מכחישן מחייב שם: נרסי' בתחילת מסכת כריתות שלשי' ויש כריתות בתורה ואמרין בגמ' מניינם למה לי אמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת תו' ה' דתנן אמרת מלאכות ארבעים חפר אחת מביינא למה לי אמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ובפ' אברו לו ולמדנו מן המשנה שהביא על עריות הרבה בהעלם אחת אע"פ שכולן בשם אחד ותאיל וכן גופין מוחלקין חייב על כל אחת ואחת

מס וכן חסדק בפ' כ"ח חכ"ל ר"י ר"ח

דף י"ז

מס

דף י"ב

מס דף י"ד

דף כ

מס דף י"ח

מס דף י"א

מס דף כ"ב

מס דף כ"ג

מס דף כ"ד

מס דף כ"ה

מס דף כ"ו

מס דף כ"ז

מס דף כ"ח

מס דף כ"ט

ששופכי שם הדשן הממולק מן המזבח כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה על שפך הדשן ישרף שאין תל' אלא לתלמד שאפי' אין שם דשן: כמדת כבוד גולן ר"ע

פ"ד ק"ט שנינו בהר"י ז"ל כדאמר ר' אבהו בשנגנת עין בין הויט בין מלך בין כהן משיח מביא עין ברה שנתה לחטאת שנ בקרבן עין כפ' שלח לך ואם נפש אחת תחטא בשנגנת והקריבה עין בת שנתה לחטאת וביין ב' עין ובין בשאר עבירות אין חילוק בין יחיד שנגנ לרבי' שנגנו שכל אחד ואחד מביא הקרבן שאמרנו שב' תור' אחת יהיה לכם לעושה בשנגנה ומש' ציבור מביאין פר' לעולה ושעיר לחטאת זהו ברוב ישראל שנגנו ועשו על פי הוראת ר' כדאמרין במסכת הוריות: והמכיל מילה וקרבן פסח אע"פ שיש בהן כרת אין בהן חטאת לפי שהן מצות עשה ואין חטאת בא אלא על לא תעשה שנאמר אשר לא תעשינה: אין קרוי שנגנה לענין קרבן אם חיתה לו ידיעה כלל לא בתחילתה ולא בסוף עד שתגמר העבודה כדתנן בפרק הורק: בכל חייבי חטאות שנגנת קרבן לא שמה שנגנה שאם אמר יודע אני שעבירה זו בכרת אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לאו הרי זה פטור מן הקרבן מפני שזה נחשב מזיד אבל אם אדם יודע אני שעבירה זו בלא תעשה אבל איני יודע אם חייבין עליה כרת הרי זו שנגנה לענין קרבן כדמוכח בפ' כלל גדול במס' שבת וזהו אמר מותר: שנינו במסכת כריתות בפר' ספק' אכל' הלב ונתדל לפניו ואכל את אחד מהן ואינו יודע איזה מהן אכל אשתו נדה ואחותה עמה בבית ושגג באחת מהן ואינו יודע באיזה מהם שגג שבת יום הכיפורים ועשה מלאכה ואינו יודע אם שכבת עשרה עם ביום הכיפורים עשה ר' אלעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר ובגמ' תביא אל' ר' יהושע הרי הוא אומר אשר חטא בה עיר שיודע לו במה חטא ואומר שם רבי אלעזר האי בה מאי עביד ליה מיבעי ליה פרט למתעסק בשבת כגון שנתכוון להגביה את התלוש וחתך ארץ המחובר ולרכב קרוי מתעסק אף נתכוון לחתוך ארץ התלוש וחתך את המחובר כאשר יתבאר לפנים: ומביא שם האדמור רב נחמן אמר שמאל המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה והמתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה ופי' נתכוון להגביה את התלוש ונמצא שהיה מחובר וחתכו אבל אין לפרש נתכוון להגביה תלוש וזהו וחתך מחובר אחר שאפילו נתכוון לחתוך מחובר זה וחתך מחובר אחר פטור דתניא בפ' ספק אכל חיו לפיניו שתי נרות דולקות נתכוון לכבות זו וכיבה את זו פטור: שנינו בפר' אברו לו אמרו לו שנים אכלת הלב וחזא אומר לא אכלתי ר' מאיר מחייב חטאת וחכמים פוטרו אל' מאיר קל וחומר אם הביאורו ב' לידי מיתח חמורה לא יביאורו לידי קרבן הקל אמרו לו מח אם ירצה לומר מזיד הייתי פטור פי' שיש לנו להאמינו במה שמתרץ דבריו אם יאמר מה שאמרתי שלא אכלתי רצוני היה לומר לא אכלתי שנגנ אלא מזיד ולא להשיש עצמו רשע אדם כן אלא לעשות תשובה שלא להביא חולין בעזרה: אבל אם שתק מסקינן שם שאפילו אמרתי לו אשה אחת אכלת חלב ושתק חייב להביא חטאת דת' או הודיע אליו ולא שיודיעוהו אחרים יוכל אפי' אין מכחיש תל' או הודיע אליו גם במאי עסקינן אילימא בתרין תרין ואין מכחישן קרא בעיא אלא לאו כחד וקתני כי אין מכחישן מחייב שם: נרסי' בתחילת מסכת כריתות שלשי' ויש כריתות בתורה ואמרין בגמ' מניינם למה לי אמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת תו' ה' דתנן אמרת מלאכות ארבעים חפר אחת מביינא למה לי אמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ובפ' אברו לו ולמדנו מן המשנה שהביא על עריות הרבה בהעלם אחת אע"פ שכולן בשם אחד ותאיל וכן גופין מוחלקין חייב על כל אחת ואחת

מס דף כ"א

מס דף כ"ב

מס דף כ"ג

מס דף כ"ד

מס דף כ"ה

מס דף כ"ו

מס דף כ"ז

מס דף כ"ח

מס דף כ"ט

מס דף ל'

מס דף ל"א

מס דף ל"ב

מס דף ל"ג

מס דף ל"ד

מס דף כ"ג

מס דף כ"ד

מס דף כ"ה

מס דף כ"ו

מס דף כ"ז

אף על פי שעשה בו מלאכות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת
 על כל היום כולו וכל היודע שהיום שבת ושגג במלאכות ולא
 ידע שהמלאכות אילו אסורות או שידע שהן אסורות ולא ידע
 שהיבין עליהן כרת ועשה מלאכות הרבה חייב חטאת על
 כל אחת ואחת שכתב שהיום שבת ושגג אף במלאכות שלא
 ידע שהמלאכות אילו אסורות אינו חייב אלא חטאת אחת
 מעושה אב ותולדה שלו אינו חייב אלא אחת ועל שני אבות
 או על שני תולדות מתחייב שתיים וכך מפר' בתחילת ב'ק'
 במתעסק שאמרנו למעלה שפטור בשבת ואמר רבא בפרק כלל
 גדול שהמתכוון להחזיק התלוש והתך ארץ המחזיק אף על
 פי שמתכוון להתיכר הואיל ולא עשה מחשבתו פטור מן
 החטאת שזה כמתעסק ולא אסרה תורה אלא מלאכה
 מחשבת:

דף כ
 בענין
 דף עב

מצות
 עשה שיקריב אשם מי שנסתפק לו אם חטא
 אם לא חטא עד שידוע לו ויביא חטאתו
 והוא הנקרא אשם תלוי שגאם כפרש' ויקרא ואם נפש כי חטאת
 ועשתה אחרת מכל מצות האשר לא תעשינה ולא ידע ואשם
 ונשא עונו והביא איל תמים מן הצאן כערכך לאשם אל הכהן
 וכפר עליו הכהן על שגנתו אשר שגג והוא לא ידע ונסלה לו
 אשם הוא אשם אשם לה' העניין הזה
 מדבר במי שבא ספק כרת לידו כגון חלב
 ושומן לפניו כסור שניה היתר ואכל אחר
 מהם אמרו לו אדות של חלב היתה שם הרי
 זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא
 יודע לו שדאי חטא ואם יודע לו לאחר זמן מביא חטאת:

ש פ כ

ולא ידע ואשם ונשא עונו: תניא בתלמוד רבי יוסי הגלילי אומר
 הרי ענש הכתוב את מי שלא ידע על אדות כמה וכמה שיענשו
 ארץ מי שידע רבי יוסי אומר אם נפשך לידע מתן שכן של
 ציוקים צא ולמד מאדם הקדמוני שלא נעשהו אלא במצור
 לא תעשה ועבר עליה וראו כמרה מיתור נקנסו עליו ועל
 תולדותיו וכי איזו מרה מרובה מדה טובה או מרת פורענות הוי
 אומר זו מרה טובה הוושך עצמותן הפיגולין ומן הנתורות
 והמתענה ביום הכיפורי על אדות כמה וכמה שז' לו ולדורותיו
 עד סוף כל הדורות רבי עקיבא אומר על פי שנים או שלשה
 עדים אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב שלש
 אלא בא שלישי להחמיר עליו מפני שנטפל לעוברי עבירות
 על אדות כמה וכמה שישלם שכר טוב למטפל לעושה מצור
 כעושה מצוה רבי אלעזר בן עזריה אומר הרי הוא אומר כי תקצור
 קצירך ונו' למען יברכך הכתוב קבע ברכה למי שכנת מצוה
 על ידו בלא ידיעה אמר מעתה היתה לו סלע ציורו בכנף
 ונפלה ממנו ומצאה עני ונתפרנס בה הכתוב קבע לו ברכה:
 בערכך לאשם בערך האמור למעלה בכסף שקלים: אשר
 שגג והוא לא ידע האם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם
 עד שיביא חטאת הא למה זה דומה לעגלה ערופה שנתעפרה
 ואחר כך נמצא הרועה הרי זה יורג: אשם הוא אשם אשם
 הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר והשני חציו קמץ וחציו פתח
 שהוא לשון פעל: ודרשו בתל' להביא אשם שפחה לכסף
 שקלים יכול שאני מרכה אשם נזיר ואשם מצורע תל' הוא אבל
 בפ' רבי שלמה כתב להביא אשם שפחה שהוא איל בין שתי
 שנים ואין כך הגירסא שם ועוד איל כתיב בו כפרוש שסתמו
 בין שתי שנים: כל עבירה שחייבין על שגנתה חטאת חייבין
 על ספקה אשם תלוי כמו ששינונו בפ' קמא דכריתות שלשים
 ושש כריתות וכו' על אילו חייבין על זדונם כרת ועל שגנתן
 חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי: גרסונו בפ' ספק
 אכל אמר רב יהודה אמר רב היו לפנינו שתי תמיכות אחרת
 של שומן ואחת של חלב ואכל אחת מהן ואינו יודע איזה מהן

שם
 ש פ כ
 מפל' א שם
 פל' כ
 דף כ
 דף יג

אכל חייב אשם תלוי כדמפרש שם רב נחמן מפני שיש שם
 איסור ודאי קבוע אבל התיכה אחר ספק של חלב וספק של
 שומן ואכלה פטור שאין שם איסור ודאי קבוע ואף על פי
 שמיצינו שרכי אלעזר חולק על זרה קסבר שאין הלכה כרבי
 אלעזר אלא כחכמים שחולקין עליו: שנינו במשנה בפ' ספק
 אכל כשם שאם אכל חלב וחלב בהעלם אחד אינו חייב
 אלא חטאת אחת כך על לא הודע שלהן אינו מביא אלא אשם
 תלוי אחד ואם היתה לו ידיעה בינתים כשם שהוא מביא
 חטאת על כל אחרת ואחת כך מביא אשם תלוי על כל אחרת
 ואחת כשם שאם אכל חלב ודם ופיגול ונותר בהעלם אחרת
 חייב על כל אחת ואחת כך על לא הודע שלהן מביא אשם
 תלוי על כל אחת ואחת: ר ט ו

מצות
 עשה שיקריב החוטא אשם על עבירות ידועות
 והוא נקרא אשם ודאי וחמטרו הן ונזריין
 במשנת איזהו מקומן אשם גזילות אשם מעילות אשם שפחה
 חרופה אשם נזיר אשם מצורע: אשם גזילות מפורש בפ'
 זיקרא כל שגזל את חברו או הפקיד אצלו וכחש בו וכן באותו
 העניין כתשומת יד או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר
 והשיב את הגזילה וכו' חמשתו יוסף עליו לאשר הוא לו יתגנו
 ביום אשמתו ואת אשמו יביא לה' איל תמים מן הצאן והקרין
 והאשם מעכבין את הכפרה אבל החומש אינו מעכב את הכפרה
 כמו שנתבאר בהלכות גזילות: אשם מעילות בפ' ויקרא נפש
 כי תמקול מעל והטאה בשגגה מקרשי ה' והביא את אשמו לה'
 איל תמים מן הצאן וכו' ואת אשר חטא מן הקרש ישלם וחמשתו
 יוסף עליו וגם שם הקרין והאשם מעכבין את
 הכפרה ואין החומש מעכב כמו שביארנו שם
 שנינו בפרק אמרו לו האוכל מדבר שמועלין
 בו בחמשה תכחיין בהעלם אחד אף על פי
 שהוא מוכח אחד אם יש בכל אכילה ואכילה שזה פרושה חייב
 אשם על כל אחת ואחת שהתחייב בהל'ין במעילה והרי הן
 כמינין הרבה אף ע' שאין מחלקין בהיוב
 הכריתות כדאי' במס' כריתות ל'בא דרבנן
 דר' יהושע: עור מפר' שם כשרוצה ללמוד
 שאר איסורים ממעילה לא אם אמרת במעילה שהרי עשה כוח
 המאכיל כאוכל ואת המרבה כנהנה וגם מצטרפת לזמן מרובח
 מה שאין כן במקום אחר: כל חטא שחייבין עליו אשם ודאי אם
 נסתפק לו אם עשהו אם לא עשהו פטור מכלום לפיכך הבא על
 ידו ספק מעילות אינו חייב כלום כרבנן רבי עקיבא דפר' דם
 שחיטה: אשם שפחה חרופה נאמר בפ' קרשים ואנש' כי ישכב
 את אשה שכנת זרע והוא שפחה נחרפה ל'איש והפרה ל'א
 נפרתה או חפשה לא נתן לה בקרר' תהיה לא יומתו כי לא
 חופשה והביא את אשמו לה' אפתח אהל מועד איל אשם: שני'
 בפ' מחוסרי כפר' אילו מביאין על הודון כשגננה הבא על
 שפחה חרופה ונזיר שנטמא ועל שבועת העדות ועל שבועת
 הפקדון: עוד שנינו שם כל העריות אחד האיש ואחד האשה
 שוין במכות ובקרבן ובשפח' לא השוה את האיש לאשה במכות
 ולא את האשה לאיש בקרבן כל העריו' עשה בהן מערה כגומר
 וחייב על כל ביאה וביאה מה שאין כן בשפחה ונזיר בגמ' בקורת
 תהיה מלמד שהוא לוקה יכול שניה לוקין תל' תהיה היא לוקה
 והוא אינו לוקה ומגלן דחאי בקורת לישנא דמלקות הוא אר'
 יצחק תהא בקריא כדלניא גדול שבדיין קורא והשני מונח
 דהשלישי או הכהן רב איש' אמ' בב'יקור תהיה אין אומדין אותה
 לא במכות הראיות להשתלש: ותר' בזמן שהאשה לוקה האיש
 מביא קרבן אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן שנאמר
 בקורת תהיה ואחר כך כתיב והביא את אשמו שהיה לו לכתוב
 והביא אר' אשמו תחילה שהרי בענין האיש מדבר ואיש כי
 ישכב

לעיל כפי' ע' דף
 ק כ ע

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

דף טו

הלכות קרבן שגגות

שם ישיב וכו' אמר רבי יצחק לעולם אינו חייב אלא על שפחה בעולה בלבד שנאמר נזרפת בענין שנאמר אם תכתוש ארץ האויל במכתש בתוך הריפות בעלי כבר בארנו בכפר מצורת לא העש' בהולכות אלוירי ביאה ששפחה הרופה האמור בתורה היא חגיזה שפחה וזו חגיזה בת חודין המוקדשת לעבד עברי שנאמר לא יומתו כי לא חופשה הוא נשתחררה כולה חייבין עליה מיתה בית דין שהרי תעשה אשר איש גמורה ושמם דורש ונסלח לו מחטאתו אשר חטא לרבות המזיד כשונג' מסקינן שם שהבא על חמשה שפחות חרופות חייב על כל אחת ואחת האויל וכן גופין בחולקין: ד י ו

מצות

עשה להביא קרבן עולה ויורד החוטא בשמיעת קול אלה וביטוי שפתים ושומאת מקדש וקדשיו והיולדת והמצורע ותר כפרק ארבע מחוסרי כפרה יש מביא בדלור ובקטניות ויש מביא כדלות ובדלי דלות היולדת והמצורע מביאין כדלות ובעשיריות ושמייעת הקול וביטוי שפתים ושומאת מקדש וקדשיו מביאין בדלות ובדלי דלות: והוא לך הפרשה בפרש ויקרא נפש כי חטאת ושמועה קול אלה והוא עז או ראה או ידע אם לא יגיד ונשם עונו או נפש אשר תגע ככל דבר טמא או כבבלת חיות טמאה או כבבלת בהמה טמאה או כבבלת שרץ טמא ונעלם ממנו והוא טמא ואשם או כי יגע בטומאת אדם לכל טומאתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם: או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם לאות מאלה והיה כי יאשם לאות מאלה והתורה אשר חטא עליה והביא ארץ אשכנז על חטאתו אשר חטא בקבה מן הצאן כשבה או שערית עוים לחטאת וכפר עליו הכהן מחטאתו ואם לא תגיע ידו וי שה והביא את אשכנז אשר חטא שתי תורים או שני בני יונה לה אחד לחטאת ואחד לעולתו והביא אותם אל הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה ומלך את ראשו כמול ערפו ולא יבדיל והוח מרס החטאת על קיר המזבח והבשר ביום ימצה אל יסוד המזבח חטאת היא ואת חשני יעשה עולה כמשפט וכפר עליו הכהן מחטאתו אשר חטא ונסלח לו: ואם לא תשיג ידו לשתי תורים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האיפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא והביאה אל הכהן וקמץ הכהן ממנה מלא קומצו את אוכרתה והקטיר המזבח על אש ה' חטאת היא וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחר מאלה ונסלח לו והיתה לכהן כמנחה: והוא לך פירושה ומעקד קול אלך ברבר שהוא עז בו שהשיב עונו שבועה שאם יודע בעדורת שיעיד לו ותר בפר מחוסרי כפרה ככולן נאמר בהן ונעלם וכאן לא נאמר ונעלם לחייב על המזיד כשונג' או נפש כי תגע ואחר השומאה הוא יאכל קדשים או יכנס למקדש שהם דברים שכתו בהן על זדון כרת כך דורשו במסכת שבועות פ"ב ונעלם מכלל שהיתה לו ידועה כתחילה ואחר כך כת' והוא ידע מכלל שהיתה לו ידועה בכסף והעלמה בינתים ונעלם ונעלם שני פעמים לרבות את הזכור לטומאה ונעלם ממנו קדש ומקדש: כיצד נטמא ידע שזה קדש וזה מקדש ואחר כך נעלמה ממנו הטומאה ושכח שנטמא ונכנס למקדש או אכל קדש והוא ידע שזאת קדש והיה בקדש או שגג ושכח שזה מקדש או שזה בשר קדש אבל הוא יודע שהוא טמא ואחר כך נודע לו דברים שנתעלמו ממנו חזי זה מביא קרבן עולה ויורד הכתוב בפרשה: עוד שם ונעלם ממנו והשתחוה למעריב אף בלא שהיה או ששחה כדי השתחוה או שבא לו בארוכה חייב ובקצה פטור: אפילו הוא מזהר עקב כצד גודל ובארוכה חייב אפילו בא במרע

ס' ק' ה' ד' כ' ג'

כ"ד ט

כ"ד ט

ד' י

ל' א' ט' כ'

ד' י' ט'

ד' י' ט'

כ"ד י'

כ"ד ט'

אכל בשאר כריתות אינו כן שהרי נאם בעשותה אתה מצות האשר לא תעשירית ואשם או חודע אליו חטאתו כיון שידע בסוף אף על פי שלא ידע בתחלה הרי זה מביא קרבן: או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להטיב לכל אשר יבטא לרבו לשעבר ונעלם ממנו ועבר על שבועתו כל אלה בעולת ויורד הכופר כאן אבל שבועה שיש ברו כפירת ממון אינה בקרבן זה אלא באשם: והקריב אשר לחטאת ראשונה חטאת קודמת לעולה ומפרש בוכה"ם למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרעות ויצא פרקליט נכנס דורון אחריו: וכפר הכהן על חטאתו אשר חטא כאן שיבת הכתוב שהרי בעשירות ודלות נאמר חטאתו וכאן בדלי דלור נאמר על חטאתו ומקדק מכתב בפרק אהרן דכריתות שאם חטא עשירי והפריש מעות לכשבה או לשעירה והעני יביא ממקצתן שתי תורים לכך נאמר מחטאתו כלומר במקצתו הפריש מעות לשתי תורים והעני יביא במקצתן עשירית האיפה הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר יוסף עליהן ויביא קרבן עשיר לכך נאמר בו על חטאתו: מאת מאלה מאת משלש כפרות האמורות בענין או בעשירות או בדלור או בדלי דלות ומה תלמוד לומר שיכול החמורים שבהם יהיו בכשברה או שעירה והקלים יהיו בעוף והקלים שבקלים יהיו בעשירית האיפה תלמוד לומר מאת מאלה להשוות קלים לחמורים לכשבה או שעירה אם השיג ידו ואת החמורים לקלים לעשירית האיפה בדלי דלות: והיתה לכהן כמנחה ללמד על מנחת חוטא שהיו שירית נאכלין ודרשו רבותינו ואם חוטא זה כהן הוא תהא לו כשאר מנחת נדבת כהן שהיא בכליל תהיה לא תאכל: ובענין היולדת כתוב בפרשת תוריע ובמלאות ימי שהיה לכן או לבת תביא ככש בן שנתו לעולה ובן יונת או תור לחטאת ואם לא תגיע ידה די שרץ ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאתו ובענין המצורע בפרשת זאת תהיה תורת המצורע בפרש שכשיטהר מביא שלש בהמורת שני כבשים אחד עולה ואחד אשם וכבשה אחת לחטאת ואם אין ידו משנת מביא שתי תורים או שני בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה וכבש לאשם שנינו במסכת שבועות שומאת מקדש וקדשיו שהיה לו ידועה בתחילה ולא היה לו ידועה בסוף שעיר של יום הכיפורים הנעשה בפנים ויה תולין עד שיודע לו ויביא קרבן עולה ויורד ושאין בה ידועה כתחילה אבל יש בה ידועה בסוף שעיר הנעשה ביום הכיפורים כחוף ויה מכפרין עליו ושאין בה ידועה לא בתחילה ולא בסוף שעירי דגלים ושעירי ראשי חרשים מכפרין ועל זדון שומאת מקדש וקדשיו פר כהן גדול של יום הכיפורים מכפר אם היה המזיד מן הכרובים ואם היה המזיד מישאל דם שעיר הנעשה בפנים ויה מכפר שנאמר וכפר על הקדש בטומאת בני ישראל: ד י ז

מצות

עשה שיקריבו המנהדרין שבלשכת הגזית קרבן אם טעו והורו שלא כהלכה כאחת מן העבירות החמורות שהחייבין על זדון כרת ועל שגגת חטאת ועשו הקהל או רובו על פיהם שם כ"ב ויקר ואם כל ערת בני ישראל ישנו ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו אחת מכל מצות האשר לא תעשינה ואשמו ונדועה החטאת אשר חטאו עליה והקריבו הקהל פר כן בקר לחטאת והביאו אותו לפני אהל מועד וממנו זקני העדה ארץ ידיה על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה' והביא הכהן המשיח מדם הפר אל אהל מועד וטבל הכהן את אצבעו מן הדם והח שבע פעמים לפני ה' את פני הכפרת ומן הדם יתן על קרנות המזבח אשר לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל הדם ישפך אל יסוד

מחטאתו וקמץ כ"ד י'

מחטאתו וקמץ כ"ד י'

מחטאתו וקמץ כ"ד י'

מחטאתו וקמץ כ"ד י'

ס' ז' כ' ג'

כ"ד ט'

ד' י'

כ"ד ט'

כ"ד ט'

כ"ד ט'

כ"ד ט'

כ"ד ט'

כ"ד ט'

כ"ד ט'

יסוד מוכח העולה אשר פתח אותו מועד ואת הלבו ידים ממנו והקטיר המזבח ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשרו לו וכפר עליהם הכהן ובסלה להם והוציא את הפר אל מחוץ למחנה ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון חטאת הקהל הוא: תניא תלך עדת בני ישראל יכול בכל העדה הכתוב מדבר תל עדת ולהלן הוא אומר ושפטו העדה מה להלן בד אף כאן בד אי מה עדה האמורה להלן כהן גדול אף כאן כג תל עדת ישראל עדה המיוחדת לכל ישראל ואינו זו סנהדרי גדולה היושבת בלשכר הנוזת / היא אחד מהן נר או נתין או ממזד או זקן שאינו ראוי לבנים יכול יהיו חייבין תל עדת ולהלן הוא אומר ושפטו העדה מה להלן הראויים להוראה אף כאן הראויים להוראה לא היה מופלא שבכית דין שם או אמר אחד מהן אינו יודע או שאמר להם טועים אתם יכול יהיו חייבין תל ואם כל עדת וגו' / אין חייבין אלא על העלם דבר של הוראת בד עם שגת מעשה של הקהל שב' ישגו ובעלם דבר וגו' ולמד שם עז בגזרה שזה מעיני מעיני שאין חייבין שם קרבן האמור בפ' שלח אלא על העלם דבר עם שגת מעשה / עור תניא שם הורו בד ועשו יכול יהיו חייבין תל הקהל ועשו הוראה תלויה בכית דין והמעשה תלוי בקהלי שני במסכת הוריות פ' חורו בד ועשו כל הקהל או רובו על פיהן מביאין פר / ובעז מביאין פר ושעיר דברי ר' מאי שב' שלח והיה אם מעיני העדה נעשתה כשגתה ועשו כל העדה פר בן בקר וגו' ושעיר עזים אחד לחטאת / רבי יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים ובעז מביאין שנים עשר פרים ולב שעירים / ור' שמעון אומר יג פרים ובעז יג פרים ויג שעירים פר ושעיר לכל שבט פר ושעיר לבד שסוכר שב' מביאין קרבן וציבור מביאין קרבן / ור' מאיר ורבי יהודה חולקין עליו ופטרין הציבור ושעם שלחם מפורש שם קרבן עז הפרים עולות והשעירים חטאות / והחטאות מתן דמן על הפרוכת ומזבח הזהב ואינן נאכלות כדילפינן בספרא ובמסכת זבחים / ובשאר מצות הפרים חטאות הנשרפות / ומניין שאין חייבין אלא על מצות שזונה כרת ושגתה חטאת ותניא רבי אומר ונדערה כפ' דהוריות דף ט' ובסוף דכותית דף ט' וחטאת אשר חטאו עליה ונאמ' להלן באחר' אשה לגלות ערותה עליה בחייה מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגתה חטאת / אף כאן דבר שחייבין על לעקור כל גוף המצור פטורין כיצד אמרו אין שבור בתורה פטורין לבטל במקצת ולקיים מקצת חייבין כיצד יש שבת כחור אבל המצויא מרשות הרבים לרשות היחיד פטור חייבין שב' ובעלם דבר ולא כל הנוף / מאי משם אמר רב אשי יליף דבר דבר מוקן סמא מה להלן מקצת אף כאן מקצת והתם מכלן דכתיב לא תסור מן חורב מקצת דבר ואמר רב יהודה אמר שמואל חורב בר' בדבר שהצורקן מודים בו אינר' הוראה דויל קרי בי רב הוא: מסקנת ההלכות במסכת הוריות שאין הדברים הללו אמורים בסנהדרי גדולה / שהורו יהיו חייבים והציבור פטורין מפני שתלו כבד אלא כשהיו כהן התנאין שביארנו למעלה על פי הכריתת הדורות כהנים ומסכת הוריות / וגם מפ' שם שאיין שיאמרו לעם כפי' מותרים אתם אבל אם חסר אחד מהן בד פטורין מן הקרבן וכל מי ששגג ועשה מעשה מביא חטאת קבועה על שגתו / עשו רוב אנשי ישראל על פיהם אעפ' שאילו העושים שבט אחד וכן אם עשו רוב השבטים אעפ' שהם מיעוט הקהל כר' חייבין והעושים פטורים: לא נאמר בפר העלם דבר אפי' פרוכת הקדש כמו שב' כפר כהן משיח אלא פני פרוכת ולא יותר משל למלך שסרחו עליו מדינה אם מיעוטה סרחו פמליא שלו מתקיימת ואם כולר' סרחו אין פמליא שלו מתקיימת אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושה

ספ' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' הנזכר

דף ר"ה כל הסוגי ע"פ

כר' יתירא פ' כר' לחור חקיתין דף ח' וכל כ' דף ט' וזה הוקצו לפר העלם לכל רב

כפ' דהוריות דף ב'

כפ' דף ד'

כפ' דף ט'

כפ' דף ט'

כפ' דף ט'

כפ' דף ט'

כפ' דף ט'

כפ' דף ט'

כפ' דף ט'

המקום על המקדש וכשחטאו כולם חס ושלום נסתלקה הקדושה: אל יסוד מוכח העולה אשר פתח אהרן כעור וזה יסוד מעריבי שהוא כנגד הפתח: ואת כל הלבו ידים אעפ' שלא פירש כאן עתרת הכבד ושתי הכליות למדין הן מועטה לפר כאשר עשו וגו' מפני מה לא נתפרשו בו כרתני רבי ישמעאל משל למלך שזעם על אוהבו ומיעט בסירותו מפני חיבתו ועשה לפר זה כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש בפר כהן משיח להביא יותרת הכבד ושתי כליות שפירש שם מה שלא פירש כאן / ולכפול במצות העבודות וללמון שאם חסר אחת מכל המתנות פסל הלפי שמצינו בכיתתין על המזבח חייצון שנתכן במתנה אחת כי הוצרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעקבת:

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

משפט כהן משיח בהוראת עצמו כשפסל הקהל להוראת כד' לכל דבר שנאמר בו לא שמרת העם הרי הוא כאשמת העם לפיכך אין כהן משיח מביא קרבן אלא בהעלם דבר בהוראה עם שגגת מעשה אבל אם שגג במעשה כלבד בלא הוראה אינו מביא קרבן כלל: השנינו כפ' דהוריות הורה כהן משיח לעצמו שונג ועשה שונג מביא פר שונג ועשה מויד לציבור / הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו הורה עם כד' ועשה עם הציבור מתכפר לו עם הציבור: אין בר' חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת וכן המשיח ולא בעז חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת / אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגת מעשה וכן המשיח אלא בעז אלא בהעלם דבר עם שגת המעשה / אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגתו חטאת / ותניא בגמרא א' מה כית דין שהורו ועשו אחרים בהוראתן חייבין תל על חטאתו אשר חטא על כרת חטאת הוא מביא ואינו מביא על מה שחטאו אחרים: שנינו כפרק אחרון דהוריות / שכהן משיח ונשיא שחטאו ער שלא נתמנו ונתמנו הרי הן כהדיוטות / חטאו אחר שנתמנו אף עפ' שעברו מגדולתן אחר שחטאו משיח מביא פר ונשיא משיח שחטאו אחר שעברו מגדולתן משיח מביא פר ונשיא כהדיוט: שנינו עוד שם איזהו נשיא זה מלך שנאמר מכל מצות ה' לאו גביו אלא ה' אלויו ואורו משיח זה משוח בשמן המשחה ולא מרובה בגדים אין בין כהן משיח למרובה בגדים אלא פר הכא על כל המצות ושם כחשון נאמ' כאן ה' אלויו ונאמ' להלן להניס יכול נשיא שבטיים כחשון נאמ' כאן ה' אלויו ונאמ' להלן למען ילמד ליראה את ה' אלהיו מכל להלן מלך שאין על גביו אלא ה' אלהיו אף כאן מלך שאין על גביו אלא ה' אלהיו:

הלכות קרבן המטהרים

מצות עשה שתקריב הזהב קרבן כשחטור: וכן מצות עשה שתקריב הזהב קרבן כשישיר וקרבן כל אחד מהם כתוב בתורה בפ' זאת תהיה שואו שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חטאת: וכן מצות עשה שתקריב היותרת קרבן כשתטהרי וכן מצות עשה שתקריב המצורע קרבן כשויטהר וכבר בארנו קרבן וולדת ומצורע בענין עולה ויורד: שנינו כפ' דכריתות ד' מחוסרי כפרה הזהב והזהב והעולדת והמצורע ונקראו מחוסרי כפרה / אף על פי שטבלו והעריבו שמשן והיו הן מותרין לאכול בתרומה שנאמ' ונא חשמש ושחר ואחר ואל מן הקדשים אף על פי כן אמרין לאכול בקדשים ער שיביאוא בפרתן שנאמ' וכפר עליה חכהן ושחרה: הזהב והזהב והמצורע ספ' מעו' כט א 29 i מביא

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

כפ' דף ט' וכן כתיב דהוריות דף ר"ה

הלכות קרבן המטהרים

מביא כל אחד ואחד משלשתם כפרה ביום השמיני לטהרתו
שכל אחד מהם סופר זימי טהרה ושוכל ביום השביעי ומעריב
שמשו ומביא קרבנותיו ביום השמיני והיולדות אינה מביאה
קרבנה ביום ארבעי לזכר או ביום שמונים לקבה לא מערכת
שמשו ומביאה קרבנה לכפר שהיא יום אחד וארבעים לזכר
דיום אחד ושמונים לקבה והיא היום שנאמר בו ובמלאר ימי
טהרה והחטאת מעככתה מלאכול בקדש אבל העולה והאשם
אין מעכבין: גל כפכ וכריותות תני תנא קמיה דרב ששת
זאת תורת היולדת מלמד שביאה קרבן אחת על ולדות הרבה
יכול תביא על לידה שלפני מלאה ועל לידה שלאחר מלאה
הל זאת מיעט שצריך שיהו כל היולדות בתוך ימי מלאה וכפ
ראשון שנינו המפלת אור לשמונים ואחד פי ליל שמונים ואחד
כש פוטרין מן הקרבן ובית הלל מוסיפין שחושבין אותו אחד
מלאה ובגמר תביא אמרו להם בית הלל לזכר הרי היא אטר
או לבת ולרבות המפלת אור לשמונים ואחד: שנינו במסכת
קנין האשה שהביאה חטאת ומתה יורשין מביאין עולתה
עולתה ומתה לא יביאו יורשין חטאתה דחטאת שמתה בעליה
היא אחת מחטאות המתות: האשה שיש עליה לידה או זיכה
מביאה מעות הקנין ונותנת בשופר ואוכלת בקדשים לערב
חוקה אין בית דין של כהני עומדין משם עד שיכלו כל המעות
שבשופר וקייבו כנגדן קנין כדאיתא בירושלמי דמסכת
שקלים: שנינו בפך דכריותות האשה שיש עליה ספק חמש
לידות ספק חמש ויבורת מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים
ואין השאר עליה חוכה חמש לידות ודאות חמש זיבות ודאורת
מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים וחשאר עליה חוכה מעשה
שעמדו קיבין ביהושלים בנינוי זהב אמר רשבנא המעון הוח
לא אלין הלילה הוה בירושלים עד שיהא בנינוי נכנס לבית
המדרש ולימד שהאשרה שיש עליה הלידות ודאית ח ויבורת
ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה
חוכה לגירוס רבינו שלמה משום עת לעשות
לה וגו' ועמדו קיבין בו ביום ברבעתים: איזהו
זיכה זו שוב דמה שלש ימים זה אחר זה בלא
עת נדתה הוה היא זיכה גדולה שצריכה כפירות

ב"ב כ"ג
ב"ב כ"ד
ב"ב כ"ה
ב"ב כ"ו
ב"ב כ"ז
ב"ב כ"ח
ב"ב כ"ט
ב"ב ל'
ב"ב ל"א
ב"ב ל"ב
ב"ב ל"ג
ב"ב ל"ד
ב"ב ל"ה
ב"ב ל"ו
ב"ב ל"ז
ב"ב ל"ח
ב"ב ל"ט
ב"ב מ'
ב"ב מ"א
ב"ב מ"ב
ב"ב מ"ג
ב"ב מ"ד
ב"ב מ"ה
ב"ב מ"ו
ב"ב מ"ז
ב"ב מ"ח
ב"ב מ"ט
ב"ב נ'
ב"ב נ"א
ב"ב נ"ב
ב"ב נ"ג
ב"ב נ"ד
ב"ב נ"ה
ב"ב נ"ו
ב"ב נ"ז
ב"ב נ"ח
ב"ב נ"ט
ב"ב ס'
ב"ב ס"א
ב"ב ס"ב
ב"ב ס"ג
ב"ב ס"ד
ב"ב ס"ה
ב"ב ס"ו
ב"ב ס"ז
ב"ב ס"ח
ב"ב ס"ט
ב"ב ס"י
ב"ב ס"יא
ב"ב ס"יב
ב"ב ס"יג
ב"ב ס"יד
ב"ב ס"טו
ב"ב ס"טז
ב"ב ס"טז
ב"ב ס"יז
ב"ב ס"יח
ב"ב ס"יט
ב"ב ס"כ
ב"ב ס"כא
ב"ב ס"כב
ב"ב ס"כג
ב"ב ס"כד
ב"ב ס"כה
ב"ב ס"כו
ב"ב ס"כז
ב"ב ס"כח
ב"ב ס"כט
ב"ב ס"ל
ב"ב ס"לא
ב"ב ס"לב
ב"ב ס"לג
ב"ב ס"לד
ב"ב ס"לה
ב"ב ס"לז
ב"ב ס"לח
ב"ב ס"לט
ב"ב ס"מ
ב"ב ס"מא
ב"ב ס"מב
ב"ב ס"מג
ב"ב ס"מד
ב"ב ס"מה
ב"ב ס"מו
ב"ב ס"מז
ב"ב ס"מח
ב"ב ס"מט
ב"ב ס"נ
ב"ב ס"נא
ב"ב ס"נב
ב"ב ס"נז
ב"ב ס"נג
ב"ב ס"נד
ב"ב ס"נה
ב"ב ס"נו
ב"ב ס"נז
ב"ב ס"נח
ב"ב ס"נט
ב"ב ס"ס
ב"ב ס"סא
ב"ב ס"סב
ב"ב ס"סג
ב"ב ס"סד
ב"ב ס"סה
ב"ב ס"סו
ב"ב ס"סז
ב"ב ס"סח
ב"ב ס"סט
ב"ב ס"סז
ב"ב ס"סח
ב"ב ס"סט
ב"ב ס"סז
ב"ב ס"סח
ב"ב ס"סט

טומאה חמורה זיכה אף הוב ממקום שהוא מטמא טומאה קלה
קרי מטמא טומאה חמורה זיכה מבשרו עד שתצא טומאתו
חוץ מבשרו והלא דין הוה ומה אם הוה שאין מטמאה אלא
בשלוש ראיות לשלשה ימים מטמאה בפנים ובחוץ זכ שהוה
טמא בשלוש ראיות ביום אחד אינו דין שיטמא בפנים כבחוץ
תלמוד לומר מבשרו עד שתצא טומאה חוץ מבשרו מבשרו
טמא ולא בחמרת דבר אחר ולשון התלמוד בפך דקידושין
שאושר מוזב ולא חמרת אנסו על מבשרו
מסך: מכאן אמרו שבבעה דרכים נודקין
ארת הוב עד שלא נזקק לזיכר במאל
ובמשתה במטא ובקפיצה בחולי ובמראח
בחיורו משכזק לזיכר אין נודקין אותו / אונסו וספקו
זשכת זרעו טמאין שרגלים לזכר מפרש ובסוף מסכת נזיר
ספך מחמת זרע ספק מחמת זיכר והו ספקו / ושכבת זרעו
מטמא במטא כיער אכל אכילה נסה או שתח הרבה או שאכל
או שתרד אוכלין ומשקין המביאין את האדם לידי שכבת זרע
או שנשא משאו ככד או שקפץ ממקום למקום ונכלל דבר זה
אם הוכה על גבו או שהיה חולה או שראה אשה והתאוה לרד או
שהרד בעסקי בעילה אף על פי שלא הרד בעבילות אשה
שהוה מכירה אם קדם אחד מכל אלו וראו ראיות של זכ
תולין בו ואין מטמא / ראיות שלישית אין נודקין אותו בת לא
אפילו ראו אותה מחמת אונס הואיל ונזקק לטומאה שהרי
הראיות שנעש בהן זכ מחמת בשרו היו לפיכך יתחייב בקרבן
שרגלים לזכר כדאיתא בתל כפכ דמסכת זבין: הרואה
דאיה אחת של זכ הרי היא כשכבת זרע לטומאת ערב כדתני
ב"ב שנאמר זאת תורת הוב ואשר תצא ממנו שכבת זרע
לטמאה ברו וקשטו יחד לטומאת ערב ומה זכ סותר בזכ אף
שכבת זרע סותרת בזכ אי מה זכ סותר הכל אף שכבת זרע
סותרת הכל תלמוד לומר לטמאה ברו אין
לה אלא יום אחד ותניא מנה הכתוב שמים
וקרא טמא זכ וזכ טמא ואחר כך מנה שלש
זקרא טמא בזוכו זוכו מוזכו וטמאתו היא הא
כיער ראה שתי ראיות לטמאה לכפור שבעה נקיים / ושלוש
לקרבן: עד תניא בתורת כתבים וכי יטהר הוב מוזבו וכפר
לו שבער ימים לטהרתו וכנס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים
וטהר מוזבו וספר אף מקצת זוכו טעון כפירות שבעה ולהביא
את טמא שתי ראיות שטעון כפירות שבעה וכפר לו לעצמו:
עוד שם ובפרק אהרן גדלה הוב והוה שבדקו עצמן ביום
הראשון ומצאו טהור ביום השביעי ומצאו טהור ושאר הימים
לא בדקו רבי אליעזר אומר הרי הן בחוקת טהרה ופוסקים שם
רבי וסיוורש הלכה כרבי אליעזר ובפך דנדר פוסק שמואל
שהלכה כרבי אליעזר בארבע זוז אחת מהן: שבעת ימים יכול
בין סמכים בין כפידים הל לטהרתו שתהא טהרה אחת
זכנס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וקיש רחיצת בגדיו לרחיצת
גופו מה רחיצת גופו בנקין אף כי בוס בגדים בנקין הא למדנו
ויש חצצין בכלים / ורחץ בשרו במים חיים ואין המצוה טעון
ביאת מים חיים / בשרו במים חיים ולא כליו במים חיים:
בתוספתא תניא חומר נזכ מזבחה שהוב טעון מים חיים
וזבחה אינה טענה ביאת מים חיים אלא אפי' במי מקוה: עוד
תניא בתל וכפר עליה הכהן לפני ה' מוזכו מקצת זבין מביאין
קרבן ומקצת זבין אין מביאין קרבן הא כיער ראה שתיים לא
יביא קרבן ראה שלש יביא קרבן תלה הכתוב את הוב נראיות
ואת הובה בימים / כדתניא בתל וזאת תהיה טומאתו בזוכו
בוזבו תלחה ואינה תלחה בימים אבל הובה תלחה בימים של
כי יזב זכ דמה דמה רביים ימים שנים רבי שלש לפיכך ראה
הוב שלש ראיות בין ביום אחד בין בשלוש ימים הרי זה זכ נמוך
לקרבן

ב"ב כ"ג
ב"ב כ"ד
ב"ב כ"ה
ב"ב כ"ו
ב"ב כ"ז
ב"ב כ"ח
ב"ב כ"ט
ב"ב ל'
ב"ב ל"א
ב"ב ל"ב
ב"ב ל"ג
ב"ב ל"ד
ב"ב ל"ה
ב"ב ל"ו
ב"ב ל"ז
ב"ב ל"ח
ב"ב ל"ט
ב"ב מ'
ב"ב מ"א
ב"ב מ"ב
ב"ב מ"ג
ב"ב מ"ד
ב"ב מ"ה
ב"ב מ"ו
ב"ב מ"ז
ב"ב מ"ח
ב"ב מ"ט
ב"ב מ"י
ב"ב מ"יא
ב"ב מ"יב
ב"ב מ"יג
ב"ב מ"יד
ב"ב מ"טו
ב"ב מ"טז
ב"ב מ"טז
ב"ב מ"יז
ב"ב מ"יח
ב"ב מ"יט
ב"ב מ"כ
ב"ב מ"כא
ב"ב מ"כב
ב"ב מ"כג
ב"ב מ"כד
ב"ב מ"כה
ב"ב מ"כו
ב"ב מ"כז
ב"ב מ"כח
ב"ב מ"כט
ב"ב מ"ל
ב"ב מ"לא
ב"ב מ"לב
ב"ב מ"לג
ב"ב מ"לד
ב"ב מ"לה
ב"ב מ"לז
ב"ב מ"לח
ב"ב מ"לט
ב"ב מ"מ
ב"ב מ"מא
ב"ב מ"מב
ב"ב מ"מג
ב"ב מ"מד
ב"ב מ"מה
ב"ב מ"מו
ב"ב מ"מז
ב"ב מ"מח
ב"ב מ"מט
ב"ב מ"נ
ב"ב מ"נא
ב"ב מ"נב
ב"ב מ"נז
ב"ב מ"נג
ב"ב מ"נד
ב"ב מ"נה
ב"ב מ"נו
ב"ב מ"נז
ב"ב מ"נח
ב"ב מ"נט
ב"ב מ"ס
ב"ב מ"סא
ב"ב מ"סב
ב"ב מ"סג
ב"ב מ"סד
ב"ב מ"סה
ב"ב מ"סו
ב"ב מ"סז
ב"ב מ"סח
ב"ב מ"סט
ב"ב מ"סז
ב"ב מ"סח
ב"ב מ"סט
ב"ב מ"סז
ב"ב מ"סח
ב"ב מ"סט

לקרבן ובלבד שלא יהא הפסק בין ראייה לראייה יום נמור כגון שראה ראייה ראשונה בשבת וראייה שניה בשני בשבת אין מצטרפין: תניא בתלמוד בבלי זבחי מוסף מלמד שהובא מטמ בל ראייתו אין לו לא גדולות קטנות מניין הל' תהיה אפי' כל שהו החתים אפ' כל שהו בשרו אפילו כל שהו למה נאמרו קטנות וגדולות ליתן שיעור לגדולות שאם ראה ראייה אחרת מרובה כשלוש שהן כדי שתי טבילות ושתי סיפוגים הרי זה זכ גמור לקרבן / ראה אחת מקצתה בסוף היום ומקצתה בתחילת הלילה אף על פי שאיכר ארוכה כשתים הרי אילו שתי ראייות שהימים מחלקין הראייה: לפיכך שנינו בפ' דמסכת זבים אם ראה ראייה אחת בין השמשות הרי זה ספק לטומאה כדמפרש במסכת שבת שבין השמשות ספק כולו מן היום ספק כולו מן הלילה ספק יש בו מן היום ומן הלילה: מסקי' בפ' דכריתות שכל ראייה שהיא סותרת אינה מכיאה לידי קרבן אפילו ראה שלש ראייות בסוף יום שביעי של שבעת ימים נקיים אינו מביא קרבן שראוי אילו לסתירה הם / ראה שלש ראייות בליל שמיני מביא קרבן שאין ראייתו אילו סותרין כרא בזב בעל שתי ראייות אבל בזב בעל שלש ראייות שראה שלש ראייות בליל שמיני שחבר שבעה ימים נקיים אינו מביא קרבן שני על שלש אילו אלא קרבן אחד על שלש ראשונות שאף על פי שאין השלש האחרונות סותרות ארץ הראשונות הרי זה יצא לזמן שראוי לקרבן:

פ' דלעיל
דף ע
פ"ב דף ל"ד
דף ט

המצורע

כשיתרפא ומפ' שבעת ימים בין טהרת צפורי להבאת קרבנותיו ונלח וטבל בשביעי מביא בשמיני קרבנותיו שכ' וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים זככה אחת בת שנתה תמימה והיא תהיה לחטאת ושלושה עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן לכסכי שלשה כבשים הללו שחטארתו ואשבו של מצורע טעוין נסכים / ולג אחד שמן להזאת שבע וליתן ממנו על תנוך און ומתן בהונות / ושמן של נסכי המנחה לא חזוקק הכתוב לפרש: והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר אותם לפני ה' פתח אהל מועד / תניא בתל' ובפ' בתרא דב' ע"ס היא משנה מעמידם בשערי נקבור אחוריהן למזרח ופניהם למערב / ולא בעורה עצמה לפי שהוא מחוסר כפורי / אבל שערי נקבור ככתב מלך לא בתקדשו בקדושת עזרה: ולקח הכהן את הכבש האחד והקריב / אותו לאשם וארץ לג השמן והניף אותם תנופה לפני ה' מלמד שאשם מצורע טעון תנופה חי עם לג השמן ומניין שאם הניף זה בעצמו וזר בעצמו יצא תל תנופה ולא תנופות / לפני ה' במזרח כשאר כל התנופות ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדש כי כחטאת האשם היא לכהן לפי שיצא אשם מצורע לידון בהעמדה יכול במקום העמדה תראה השחיטה תל במקום אשר ישחט החטאת ונל כי כחטאת האשם הוא לכהן: ותניא לפי שיצא אשם מצורע לידון בדב' החדש פי' שכל שאר האשמו' כל הדם למזבח וזה נותן ממנו לכהונות / יכול לא יהא טעון מתן דמים לגבי מזבח תל כי כחטאת האשם הוא השודר אשם לחטאת לישען מתן דמים ואימורים לגבי מזבח: ועור תניא בתל מה חטאת מן החולין ביום וכידו הימנית אף אשם מצורע כן ומה חטאת טעונה כלי אף אשם מצורע טעונה כלי נמצאת אומ' שני כהני מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי זה שקבל בכלי בא וזרקו ע' המזבח וזה שקבלו ביד בא לו אצל מצורעי ומצורע טבל בשמיני בלשכת המצורעים ובא ועומד בשער נקבור ר' יהודה אומ' לא היה צריך טבילה שהרי טבל מבערב / וטעמ' דתק מפורש בפ' ד' יומא מפני שהיה רגיל בטומאה בימי חלוטו ואינו נזהר משום טומאה גם כאן יש לחוש שנטמא אחי שטבל: ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוך אזן

כרית חזרת כל
דף מ ה
בפ' דחטאת
כלס דף ה
בפ' דלעיל
כל המצורע

דלעיל פ"ב

דף ט

המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית / מפ' בתל' תנוך זר נדר האמצעי אבל הפותרים לועזים טרוך כל קומר בלעז: ולקח הכהן מלוג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית וטבל הכהן את אצבעו הימנית מן השמן אשר על כף השמאלית והזה מן השמן באצבעו שבע פעמי' לפני ה' / ותניא בתל' מצוח שיעוק על כפו של חבירו ואם יצק לתוך כף שלו יצא / וטבל ולא מספגו / וטבל והזה על כל הזאת טבילה וטבל באצבעו שבע פעמים כנגד בית קדשי הקדשים / ומיתר השמן אשר על כפו יתן הכהן על תנוך און המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית / על מקום דם האשם שיקדים הדם לשמן או אינו אלא אם יש שם דם יתן אם אין שם דם לא יתן תל על מקום דם האשם הוא אומר אין הדם גורם אלא המקום גורם / והנותר משמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר וכפ' עליו הכהן לפני ה' אם נתן כפר ואם לא נתן לא כפר / ושירי הלוג נאכל בעזרה לזכרי כהונ' כאשם שהרי הוקשו יחד / ועשח הכהן את החטאת וכפר על המטהר מטומאתו מלמד שהכפרה תלויה בחטאת ואחר ישחט את העולה והעלה הכהן את העולה ואת המנחה המזבחה וכפר עליו הכהן וטרה / אר' שמעון חטאת דומה לפרקליט שנכנס לרצות יצא פרקליט נכנס דורן אחריו כך העולה דורן אחר שרצתה חטאת: ברא בעבוד דר' הדם שחטאת קודמת אבל אימורי העולה לקודמין לאימורי חטאת מפני שהם כלי' לאישים כמו ששנינו במסכת זבחים כפר' כל התירוד / וכע' העולה שהיא הפך קודמת לחטאת וכל מעשר העולה קודמין לחטאת שהוא השעיר לכך לחטאת דכתב נבי עז חסר לומר שהוא משנה כזה משאר חטאת: רכב

הלכות קרבן פסח

מצות

עשה לשחוט את הפסח כמקודו ושיהא שה תמים זכר בן שנה שנאמר שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו והיח' לכם למשכורת עד ארבעה עשר יום לחודש הזה ושחטו אותו כל קהל עירי ישראל בין הערבים: שנינו בפ' תמיד נשחט שבער ערב פסח נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמנה ומחצה והפסח אחריו הל' ערב פסח להיות בערב שבת תמיד נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו וכפר' נצריך למחר מפני צלייתו שאינה דוחה שבת: שחטו קודם חצות פסול שנאמר בו בין הערבים שחטו קודם לתמיד כשר ובלבד שיהא אחד ממרם בדמו שלא יקרוש עד שיזדק דם התמיד ואם נזרק קודם דם התמיד כשר: ותניא שם תמיד נשחט קודם לקטרת וקטרת קודם לנרות נרות קודמות לפסח ואחר הפסח שנאמר בו בערב ובין הערבים לתמיד שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד: שני' שם הפסח נשחט בג' כיתות שכ' ושחטו אותו כל קהל עדת בני ישראל בין הערבים קהל ועדה וישראל ואר' יצחק נפחא בגמרא אין הפסח נשחט אלא בג' כיתות של שלשים שלשי' בני אדם מספקא ליה האי קהל ועדה וישראל אי בכת אחת אי בזב אחד זה הילכך עבדינן שלש כיתות של שלשי' בני אדם אי בכת אחת דא איכא אי בזב אחד זה הוא איכא הילכך כשאין שם לא חמשי' נכנסין בתחילה שלשים ושחטין ויוצאין עשרה ונכנסין עשרה: כיצד נשחט נכנסה כת ראשונה עד שנתמלאה העזרה ונעלין דלתות העזר ומתחילין לשחוט את פסחיהן וכל זמן שהן שחטין ומקריבין הלויים קורין את החלל כמו שמפורש ספ' מצו' כ"ט ב' 29 ii אחרי

סל כל המצות

דף פ"ב

סל סוף דף

יש פירקא

דף כ"ח

סל דף ס"א

סל דף ס"ב

סל דף ס"ג

סל דף ס"ד

סל דף ס"ה

סל דף ס"ו

סל דף ס"ז

סל דף ס"ח

סל דף ס"ט

סל דף ס"י

סל דף ס"יא

סל דף ס"יב

סל דף ס"יג

סל דף ס"יד

סל דף ס"טו

סל דף ס"טז

סל דף ס"טז

סל דף ס"טז

סל דף ס"טז

הלכות קרבן פסח

דכט

אשכחן שלא למנויו שלם לאוכליו מביין אמר קרא איש לפי
אכלו תכסו ואיתקש אוכליו למנויו : שנינו בזבחים וכפ' תמיד
נשחט שהפסח בזמנו ששחטו שלם לשמו
פסול : הגפריש מעות לפסחו והותירו
המותיר יביא שלמי' : מי שאכלו פסחו ומצאו
אחר שהפריש פסח אחר והרי שניהן עומדין יקריב איזרח מהן
שיוציא לשם פסח והשני יקריב שלמים : מצאו אחר ששחט
פסחו הרי זה יקריב שלמים : תניא בסוף
פ' התורה פסח שעברה שנתו ושלמי' הבאים
מחמת פסח הרי הן כשלמי' לכל דבר ושעוני'
טמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק מח שאין כן בפסח : רכד

תקן לר"ק נט

בפ"ט דמכילת דף כ"ג
וכן בתוס' ס"ג
דרכ"ד ע"ב ותיק ס"ב
והמלי יקריב שלמי'
תלמן הימיו פ"ד
דקרבן פסח דף ת"ס
פ"ט בהגות

כתוב בפ' בהעלותך ויהיו אנשים אשר היו טמאים לנפש
אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו
לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא ויאמרו האנשים ההמה אינו
אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן
ה' כמקודו בתוך בני ישראל : וידבר ה' למשה לדבר אל בני
ישראל לאמר איש איש כי יחודת טמא לנפשו או בדרך החוקה
לכס או לדורותים ועשה פסח לה' בחדש השני בארבעה עשר
יום בין הערבים יעשו אותו על מצו ומתורו יאכלוהו לא ישאירו
ממנו עד הבקר ועצם לא ישרפו בו ככל חוקת הפסח יעשו
אותו והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחרל לעשות הפסח
ונכרתה הנפש החיה מעמיה כי את קרבן ה' לא הקריב כמקודו
חטאו ישא האיש ההוא : וכי יגור אתכם גרועשה פסח לה'
כחוקת הפסח וכמשפטו כן יעשה חוקת אחרת יהיה לכם לגר
ולאזרח הארץ : שנינו בפ' מי שהיה טמא אר' יומי לכך בקדו
על הלא שברחוקה לומר לא רחוקה הוא וראי אלא שחיה חוק
לאיסקופת העורח כל זמן שחישתו ור' עקיב' אומר שם איזהו דרך
דחוקת סן המודיעים ולחוק ומתיר לכל רוח שהוא שיעור
חמשה עשר מיל : שנינו שם מי שהיה טמא או בדרך רחוקה
ולא עשה את הראשון יעשה את השני שגג או נאנס ולא עשה
את הראשון יעשה את השני אם כן למה נאמר טמא או בדרך
רחוקה שאילו פטורין מן הכרת ואילו חייבין בה כרת : כיצד מי
שגג או נאנס ולא הקריב בראשון אם הויד ולא הקריב בשני
חייב כרת ואם שגג או נאנס אף בשני פטור הויד ולא הקריב
בראשון הרי זה מקריב בשני ואם לא הקריב בשני אע"פ ששגג
חייב כרת שהרי לא הקריב במקודו והיה מויד אבל מי שהיה
טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון אף על פי שהויד
בשני אינו חייב שהרי נפטור מפסח ראשון מן הכרת : ומי שהיה
בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו את הדם אע"פ שבא לערב לא
הורצה וחייב עליו בפסח שני : טמא שיכול להטהר בפסח
ראשון שלא טבל אלא ישב בטומאתו עד שעבר זמן הקרבן וכן
הערל שלם מל עד שעבר זמן הקרבן הרי זה מויד בראשון
לפיקך אם לא עשה בשני אפי' בשגגה חייב

דף כ"ב

כ"ג
כ"ד
כ"ה

כ"ז

כ"ח
כ"ט

כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו
כ"ז
כ"ח
כ"ט

כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו
כ"ז
כ"ח
כ"ט

להן רשורת רצו שוחטין רצו אין שוחטין לפיקך אין שוחטין
עליהן בפני עצמן בשבירת בפסח שני אבל אם היתה האשה
אחת מכני החבורה מותר : תר' א' זהו טמא שנדחה לפסח שני
כל מי שאינו יכול לאכול אר' הפסח בלילי טו מפני טימאתו
כגון זבים וזבות נדות ויולדות ובעולי נדות אבל הנוגע בכללה
ושרץ וכיוצא בהם ביום יד הרי זה טמא ושוחטין עליו אחר
שיטבול ולערב כשיעריב השמש יאכל את
כ"ג דהר"ק כ"ג דף
כ"ד דהר"ק כ"ג דף
כ"ה דהר"ק כ"ג דף

כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו
כ"ז
כ"ח
כ"ט

כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו
כ"ז
כ"ח
כ"ט

כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו
כ"ז
כ"ח
כ"ט

כ"ג דהר"ק כ"ג דף
כ"ד דהר"ק כ"ג דף
כ"ה דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

ד"ל

ד"ג

ד"ד

ד"ז

ד"ח

ד"ט

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

כ"ג דהר"ק כ"ג דף

הלכות קרבן חגיגה

ואין שוחטין עליו אלא ידחה לפסח שני וחלה איסור הואח משום שבות והפסח בכרת והיאך העמידו דבריהם במקור כרת

פכני שחיים שהיא אסור בהואח משום שבות אינו זמן הקרבן שחיבין עליו כרת לפיכך העמידו דבריהם במקומן אעפ"י שהדבר גורם לעתיד לבא לעמוד במקום כרת אלו דברי רבינו משה

אבל ראיתי בירושלמי דאלו דברים כפסחים על ההיא דהשיב ר' עקיבא ואמר הואח תוכיח שהיא משום מצוה ואינה דוחה את השבת ומדקדק בירושלמי וכי מצוה לחוות ומתיר פתח כגון

שחל יום שביעי שחל היה בא ושושט לו את פסחו ונגכס ואוכלו בערב מתוך שהוא שבת ואינו מזה עליו נמצא מעקב מן המצוה

ובענין פירוש ברביית שהביא בנמל"ו ה"ב ר' עקיבא הואח טמא מת שחל שביעי שחל להיות בערב פסח שחל לחיוב בשבת תוכיח שהיא משום מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת משמע שסוכר שוחטין וזרקין על טמא שרץ אבל רב

בפ' האשחא אומר אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ סוכר שטמא ששאלו למשה שביעי שחל היה בזול בערב פסח ואמר ולא יכלו ביום ההוא אבל למחר יכולין ואמר דחטאת לידחו ורבי עקיבא יוכל לסוכר שאותו שביעי בשבת היה ולכך לא יכלו

ביום ההוא הא למחר יכולין אימל"ו דתניא כשם שאין מביאין אותו לעורך למול דרך רח"כ אין מביאין אותו דרך גגות וקדושות וכתב רב אלפס דרבא אבא דרבנן קאמ"ל אבל לש

דפסקי כוותיה בפ' כל גלות שחולן רשות אחד הן מותר אפילו לדבר חרשות אובן כיצד כמו שאמר שם שהאונן ראוי לאכול את הפסח לערב מפני שאנינות לילה מדבריהם לא העמידו דבריהם כדבר הזה במקום כרת אלא שוחטין עליו וטובל ואח"כ אוכלי בדיא שמת לו מת אחר חצות שכבר נתחייב בקרבן פסח

אכל אם מת לו מת קודם חצות אין שוחטין עליו אלא ידחה לפסח שני כדאייתא בפ' טבול יום ואם שחטו עליו וזרקו אר"י

חרס טובל ואוכל לערב כדמוכח בפרק מי שדחה טמא מת לו מת כ"ג וקברו ב"ד הרי הוא כיום קבורה אונן מדבריהם ואינו תופש את ליליו מדבריהם לפיכך שוחטין עליו וטובל ואוכל לערב אף

בשאר הקדשים ויום שמועה ויום ליקוט עצמות הרי הוא כיום קבורה כדאי' ביבואי פ' טבול יום לפיכך מי שלקטו לו עצמות בתו ביום יד או שמע שמרת לו מת שוחטין עליו וטובל ואוכל בקדשים לערב ומצוה אמרנו לבעלה ובית הפרס מפורש

שם אמרינן בפ' כיצד צולין רבים שהיו טמאי מתים בפסח ראשון אם היו מעוש הקהל טמאים הרי אילוני נדחים לפסח שני כשאר הטמאים אבל אם היו רוב הקהל טמאי מתים לאו שהיו הבהנים או כלי שרת טמאים טומאת מרת אינן נדחים אלא

קריבו כולם והפסח בטומאה הטמאים עם הטהורים שכו' ויהי אנשים אשר היו טמאים וגו' יחידים נדחים ואין ציבור נדחה ורבר זה בטומאת מת בלבד שיקריבו טמאי

כמו שכתבנו בהלכות איסור מקריבין חיו הקהל מוצה טהורים ומצוה טמאים

אמר רב מוצה על מצוה כרוב וכו' עושין בראשון והטהורים עושין לעצמן בטהור והטמאין עושין לעצמן בטומאה ואוכלין אורגו בטומאה ואם היו טמאי מתים עורפין על הטהורים אפילו אחד יעשו בטומאה כולם פסח שהקריבוהו בטומאה הרי זה נאכל לטמא מת בלבד ולטמא מגע ולא יאכלו ממנו וכן חבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין כמו ששינו

בפרק מי שהיה טמא ודורש בגמרא שב' כל טהור יאכל בשר והפש אשר תאכל וגו' הבאכל לטהורים חייבין עליו טמאים משום טומאתו ושאילו נאכל לטהורים אין חייבין עליו טמאין דף ע"ב משום טומאתו בפרק כיצד צולין מחלק שאם נטמאו הציבור

לאחר זריקת הדם לא יאכלו בטומאה ואם שחטוהו בטהור נטמאו רוב הציבור קודם זריקת הדם זורק אר"י הדם והפסח לא יאכל גזירה שמא יטמאו אחר זריקת לשבח אחרת ויאכלוהו בטומאה

תר"ש אפי' ישראל וכו' הנהיגו טהורי' וכלי שרת שטמאים יעשו בטומאה ומחלק שם רב חסדא בין נטמא הסכין כמדת שדואיש עצמו מטמא דחריב הרי הוא כחלף ואין יכול לעשות בטהורים לנטמא בשרץ ורבא אינו מחלק רכז רכו מצות

עשה לאכול הפסח בליל חמשה עשר במצותו שנאמר בפרשת בא ואכלו הכשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מדרוים יאכלוהו והנזיא כמוף מסב' פסחים

וזכרונות פרק ראשון רבי אלעזר בן עזריה אומר באמר כאן בלילה הזה נאמ' להלן ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר כהפוזן עד שעת הפוזן שזוהו עד הבקר שנאמ' ואתם לא

תצאו איש מפתח ביתו עד בקר' פוסק רבי יצחק כ' אלעזר בן עזריה שהרי בפרק ערבי פסחים ובמסכת ברכות פ' ראשון ובזבחים פרק איזהו מקומן סתם לן תנא כרבי אלעזר בן עזריה וצריך להזהר אמצעה משום דאמ' רבא בערבי פסחים אכל מצה אחר העזרת לרבי אלעזר בן עזריה לא יצא ידי חובתו

ואף על גב דבפרק הקורא הגטילה למפרע סתם לן תנא כרבי עקיבא בטל אותה סתמא יחידית מפני כל אלה הסתמות מצוה מן הטהור לאכול בשר הפסח אכילת שוכע לפיכך אם הקריב שלמי חגיגה בארבעה עשר אוכל מהן תחילה ואחר כך אוכל בשר הפסח כו' לשבוע ממנו ואם לא אכל אלא כזית יצא ידי חובתו

אכילת בשר פסח שני בליל חמשה עשר לחדש אייר מצות עשה שנאמר בו על מצותו וטהורים יאכלוהו ושניהם אין נאכלין אלא צלי אש מתוך משנתנו שבפרק מי שחיה טמא ומתוך ההלכות למדנו מה בין פסח ראשון לפסח שני הראשון אסור בכל יראה וכל ימצא ואינו נשחט על חמץ ואין מוציאין ממנו חוץ לחבורה ושעון הלל באכילתו ומביאין עמו חגיגה ויפטר שיביא בטמאה אם נטמאו רוב הקהל טומאת מת אבל פסח שני חמץ ומצוה עמו כבירה ואין שעון הלל באכילתו ומצוה אותו חוץ לבירה אכילתו ואין כביאין עמו חגיגה ואינו בא בטומאה וכבירה יתא' הולק רבי

יהודה ואומר דוחה הטומאה שם ובפרק הוציאנו לו ושניהם דוחין את השבת ושעוניהן הלל בעשייתן ונאכלין צלי בבית אהה על מצה ומרור ואין מותרין ממנו ואין שוברין בהן אר"י העצם ודורש בפר' מי שהיה טמא מה שבירת עצם מיוחדת שחייב מצוה שבגופו ושח' כורת לפסח ראשון אף בכל מצוה שבגופו ישוח לפסח ראשון ולא בשאר דברים וכן מצונו חילוק בין פסח מצוים לפסח דוורת כמו ששינו שם שפסח מצו' ללקח מבעשור ושעון הנעת הדם באגדת אזוב למשקוף ועל שתי המזוזות ושיאכל בהפוזן מה שאין כן בפסח דוורת ושאר דיני הפסח נתבאר בכפר מצות לא תעשה

הלכות קרבן חגיגה רכז רכ"ט

גרסינן בפרק ראשון דמסכת חגיגה תניא רבי יוסי הגלילי אומר שלש מצות עשה נצטוו ישראל בעלייתם לרגל ראוי החגיגה ושבתה' הראייה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ושבתה' חגיגה ישנה לפני דיבור מתן תורה מה שאין כן בראייה ושבתה' ועלית שהקריבו ישראל במרוב עולת תמיד היתה והשמות נוצרת באנשים ובנשים מה שאין כן בראייה

הלכות קרבן חגיגה רכז רכ"ט

גרסינן בפרק ראשון דמסכת חגיגה תניא רבי יוסי הגלילי אומר שלש מצות עשה נצטוו ישראל בעלייתם לרגל ראוי החגיגה ושבתה' הראייה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ושבתה' חגיגה ישנה לפני דיבור מתן תורה מה שאין כן בראייה ושבתה' ועלית שהקריבו ישראל במרוב עולת תמיד היתה והשמות נוצרת באנשים ובנשים מה שאין כן בראייה

הלכות קרבן חגיגה רכז רכ"ט

גרסינן בפרק ראשון דמסכת חגיגה תניא רבי יוסי הגלילי אומר שלש מצות עשה נצטוו ישראל בעלייתם לרגל ראוי החגיגה ושבתה' הראייה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ושבתה' חגיגה ישנה לפני דיבור מתן תורה מה שאין כן בראייה ושבתה' ועלית שהקריבו ישראל במרוב עולת תמיד היתה והשמות נוצרת באנשים ובנשים מה שאין כן בראייה

הלכות קרבן חגיגה רכז רכ"ט

גרסינן בפרק ראשון דמסכת חגיגה תניא רבי יוסי הגלילי אומר שלש מצות עשה נצטוו ישראל בעלייתם לרגל ראוי החגיגה ושבתה' הראייה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ושבתה' חגיגה ישנה לפני דיבור מתן תורה מה שאין כן בראייה ושבתה' ועלית שהקריבו ישראל במרוב עולת תמיד היתה והשמות נוצרת באנשים ובנשים מה שאין כן בראייה

דף ע"ט

דף ק"ד

דף ק"ז

דף ק"ח

דף ק"ט

דף ק"י

דף ק"יא

דף ק"יב

דף ק"יג

דף ק"יד

דף ק"טו

דף ק"טז

דף ל"ב ע"כ

דף ק"ט

דף ק"ז

דף ק"ח

דף ק"ט

דף ק"י

דף ק"יא

דף ק"יב

דף ק"יג

דף ק"יד

דף ק"טו

דף ק"טז

בראיה וחגיגה: שלשה מצות אילו הם כתובים בסוף פרשת דאה ושמחת בחגך אתה ובחג ובחג ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך שבעת ימים תחוג לה' אלהיך במקום אשר יבחר ה' כי יברכך ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשר יידיך והייתה אך שמח שלש פעמים בשנה וראה כל זכורך את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ולא יראה את פני ה' ריקם איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך: השמחה האמורה כאן ושמחת בחגך הוא שיקריב כרגל שלמי שמחה מן הבמה ומן הבקר ומן העזב שנתם וזכתת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך: וכן בעצרת כתוב ושמחת אבל לא כפסח אבל מרדכיב שלש רגלים תחוג לו בשנה למדנו מצות חגיגה חבג המצות ומרדכיב ושמחת כחגך יש ללמוד שבכל מקום שיש חגיגה יש שמחה: תניא רבי יהודה בן בתירא אומר בזמן שבת המוקדש קיים אין שמחה לא בכשר בשלמי שמח עכשיו אין שמחה לא בין שני יוין ישמח לבכ אנוש: עוד תניא בערבי פסחים חייב אדם לשמח כבני ובני ביתו ברגל שנאמר ושמחת בחגך אתה ובחג וכו' ובמה משמחן בין ה' יהודה אומר חגשים בראוי להם בין ונשים בראוי להם בכבל בבגדי צבעוני בארץ ישראל בכלי פשתן ומגנהיצין: שני במס סוכה בפ' לולב וערבה ההלל והשמחה שבנה ותניא והייתה אך שמח לרבות לילי לט האחרון לשמחה: החגיגה האמורה בתורה הוא שיקריב שלמים מן הבמה ב'ט הראשון של חג: והראיה היא שיראה בעורה ב'ט הראשון של חג ויביא עמו קרבן עולה בין מן העוף בין מן הבמה: אמר ליה רב פפא לאביו בפ' דהגינה ממאי דהאי וחגתם וזבחה הוא ודילמא חוג חגא קאמר רחמנא ומסיק אתיא מדבר מדבר כתיב הכא ויחגו לי במדבר וכתיב התם הזבחים והמנחה הגשתם לי במדבר מה להלן זבחים אף כאן זבחים ועל זה אומר שם כי החגיגות הרי הם כהריון התלוין בסעודה דרבני תורה מרבירי קבלה לא ילפינן כי העוקר הוא הקבלה מתורה שבעל פה: שנינו בתחלה מכח חגיגה הכל חייבין בראיה חוץ מחרש שוטף וקטן ושומטם ואנדרונוס ונשים ועבדים שאינם משוחררים חגרי והמוטא וההולל והזקן ומי שאינו יכול לעלות כרגליו מירושלם להר הבית: ותנ' זכורך להוציא ארץ הנשים שלא נלמד ראייה ראייה מהקלה לחייבם וזאת שהנשים פטורין הוא הדין לעבדים: ותניא ר' יוחנן בן דבאי אומר יראה יראה כדרך שבא ליראות מן הארון ראייה שלמה כך בא לראות בית שכינתו בראיה שלמה פרט לסימא באחד מעיניו שפפור מן הראיה: ותניא למען ישמעו להוציא חרש אפילו באחת מאוזניו שאינו שומע שמיעה נמורה ולמען ילמדו להוציא מי שאינו מדבר שכל המצווה ללמוד מצווה ללמד: ותנ' רגלים פרט לבקרי קבין דא רגלים פרט לחגר ואמר רבי תנחום אפילו כרגלו אחת ולסומא והלולה ולקן ושאינו יכול לעלות כרגליו לאתווי מאי אמר רבא להביא את המעוננים דכתיב כי תבאו ליראות פני מי בקש וארץ מירכס רטום חצוי: תניא הערל והטמא פטורין מן הראיה בשלמא טמא כתיב ובאתם שמח והבאתם שמח כל שאינו בביאה אינו בהבאה אלא ערל מנלן הא מני רבי עקיבא הויה דמרבי ערל כטמא דתניא ר' עקיבא אומר איש איש לרבות הערל: אומר בית הילל במשמח שכל קטן שיכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית אביו חייב להעלותו כדי לחנכו במצות: ת' ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה מכאן אמרו יוצאין ישראל ימי שלמי שמחה בבדיל ונדבות ומעשר בחמץ והכהנים בחטאת ואשם ובכור וחזה ושוק יכול אף בעופות וכמתנת תל' ושמחת יצאו אילו שאין בהן בשר המשמה: שנינו במס פאה אילו דברי שאון להם שיעור הפאה והבית

והראיון היא הראיה ופירש רבי אשעיא בר רב בפ' דהגיגה דף ש' שהראיון אין לה שיעור לא למעלה ולא למטה וכן חגיגה אין לה שיעור מן התורה אבל חכמים נתנו בה שיעור כמו ששנינו שם שבת הילל אומר שלא יפחות בראיה פחות ממעה כסף ולא בחגיגה פחות מכ' כסף: אבל לשלמי שמחה לא נתנו שום שיעור: עוד שנינו שם מי שיש לו אוכלין ברוכין ובכסים מועטין מביא שלמים מרובים ועולות מועטות אוכלין מועטין ובכסי' מרובין מביא עולות מרובות ושלמי מועטין זה הה מועט על זה נאמר מעה כסף שתי כסף זה הה מרובה על זה נאמר איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך: עוד שנינו שם מי שלא חגג ביום טוב הראשון של חג חוגג כל הרגל ויום טוב האחרון עבר הרגל ולא חגג אינו חייב באחריותו ועל זה נאמר מעות לא יוכל לתקן וגו' ותניא בגמ' ויחגתם אותם חג לה שבעת ימי יכול ירא חוגג והולך כל שבעה תל' אותו אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל שבעה אם כן למה נאמר שבע לתשלומין זמנין שאם לא חגג יט הראשון של חג שהחג ארץ כל הרגל ולט הארון של חג תל' בחדש השביעי תחוגו אותו וכול יתא חוגג והולך כל החדש כולו תל' אותו אותה אתה חוגג ואי אתה חוגג הוציא לך: ובפ' שני דהגיגה נדסי' אר' אלעזר אומר לא אשעיא מניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה הל' בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות מקיש חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לו תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה ומקיש חג הסוכות לחג המצות מה חג המצות טעון לינה שנאמר ופנית בכפר והלכות לאהליך אף חג הסוכות טעון לינה: עולת ראיה ושלמי חגיגה אינן החין לא את השבת ולא ארץ הטומאה לפי שאין להם זמן קבוע בקרבנות ציבור שאם אינו חוגג היום חוגג למחר אבל דוחין יום טוב כמו ששנינו בפ' שני דהגיגה בית הילל אומר מביאין שלמים ועולות ומטמנין עליהן ובעולת ראיה ושלמי חגיגה מדבר שהיו אין מקריבין נדרים ונדבות גדולות בפרט מני בעם טוב: מותר להקריב נדרים ונדבות בחולו של מועד שנאמר אלה תעשו לח' במעריכם לבד מנדריכם ונדבותיכם מכלל שקריבין ברגל ודרשינן בפ' שני דתמורה לעולותיכם לחביא עולות ולדורות ועולות מצוער: ולמבחותיכם להביא מנחת חוטא ומנחת קנאות ולשלמיכם לרבות שלמי נזיר הכל קריבין ב'ט: מסקינן בפ' דהגיגה לרבי יוחנן כי מי שבא לעורה בתוך ימי חג אינו חייב להביא עולה בידו ככל עת שיכנס שזה שנ' ולא יראה פני ריקם אינו אלא בעיקר הרגל בלבד שהוא יום ראשון או תשלומי ראשון ואם הביא בכל עת שיבא מקבלין ממנו ומקריבין אותם לשם עולת ראיה שהראיה אין לה שיעור: ר' צוה הקבה בקרוא המלך את התורה שיבאו כולם לשמוע שנ' כפרש וילך מקץ שבע שנים כמועד שנת השמיטה בחג הסוכות בבא כל ישראל לראות תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם ונאמר הקהל את העם האנשים והנשי' והטף ונרדך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו וגו': ואמרין בחגיגה פ' ראשון דרש רבי אלעזר בן עזריהא אם אנשים ונשים באין לשמוע טף למה בא לתרת שכר למביאייהם: שנינו בסוטה כפר ואילו נאמרין אילו נאמרין בלשון הקדש פרשת המלך כיצ' הוא קורא תוקעין בהוצאתו בכל ירושלם כדי להקהיל ארץ העם ביום ראשון מחול המועד של חג הסוכות ומביאין בימה גדולה והיה של עץ היתה ומעמידין אותה באמצע עזרת נשים והמלך עולה ויושב עליה כדי שישמעו קריאתו וכל ישראל העולין לחג מתקבצין סביביו וחזן הכנסת נוטל ס' ונותנו לראש בית הכנסת וראש בית הכנסת נותנו לסגן וחסגן נותנו לכהן גדול וכג' נותנו למלך משום ברוב עם הדרת כפ' מעו' כט ד' 29 iii מלך

בספרי ספ' דף תר ער

בפ' ערבי פסחים דף ט'

ספ' דף ט'

ספ' דף ט'

בפ' דהגיגה דף ט'

דף ט'

ספ' דף ט'

ספ' דף ט'

כף ט'

כף ט'

כף ט'

ספ' דף ט'

ספ' דף ט'

ספ' דף ט'

ספ' דף ט'

דף ט'

כך חשבו ספ' ובפ' הוסיף לו דף כ' ובפ' דתמורה דף ט'

בכרת ספ' דתמורה דף ט'

כף ט'

ספ' דף ט'

ער ט'

הלכות טומאות מת

מלך ושנינו חתך עומד ומקבל ויושב אם רצה וקודם מתחלת
חוטש אלה חרבלי עד סוף פרשת שמע ומדלג לוהיה אם ושמע
וגומר אותה ומדלג לעשר תעשר וקורא מעשר תעשר על הסוד
עד סוף פרשת ברכו וקללות עד מלכד הבית אשר כרת אתם
בחורב ואם קרא מעטוד ורי זה משוכח : המלך כשהוא קורא
מבדל לפימית ולאחריו כדרך שמברכין בבית הכנסת ומוסיף
שבע ברכות שביארנו בהלכות עבודת י"ה ומניין שזו שאמר
תורה תקרא ארץ התורה שבמלך דבר הכתוב דבר זה מדברי
נביאים למדנו שנאמר בייאשוהו וישלח המלך ויאספו אליו וגו'
ונאמר ויקרא באזניהם את כל דברי הברית הגמעה בית ה' :

אלו הן מצו עשה התלויו בטומאות וטהרות

ר ל א

מצות
עשה שיחה המת מטמא ככל האמור בפרשת
זאת חקרת התורה אדם כי ימות באהל כל
חבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים וכל כלי
פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא וכל אשר יגע על
פני השדה בחלל חרב או אבמת או בעצם אדם או בקבר יטמא
שבעת ימי וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הגנוע טמא
עד הערב ל מרדך כאן שחמת טמא באהל ובמגע ושהמת אבי
אבות הטומאה והאדם הגנוע בו אב הטומאה וטמא וטמא
שבעה ומטמא אדם במגעו לטמא טמאת ערב וזה שאמר וכל
כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו וכו' חרש הכתו מדבר
שאינו מקבל טומאה מכיון אלא מתוכו לפיכך אם אין מגופרת
צמידתו פתולה עליו יפה בחיבור טמא הוא אם יש פתיל
עליו טהור משמע אפי' יחרס לאשתו נדה מכאן אמרו בפר' רבי
עקיבא שמדרס כלי חרס טהור פתיל לטון מחובר כמו נפתלי
אלהים נפתלתי בתחבתי עם אחותי ולמדנו שכלי חרס אינו
נעשה אב הטומאה לטמא אדם וכלים מדרגסוין בירושלמי
דפסחים הוא טמא ואינו נעשה אב הטומאה לטמא אדם וכלים :

בתיחולת מסכת כלים ומסכ' אהליות שחמת
טמא במשא ונדרש בספרי בקל וחומר
בגבילה שאינה מטמאה אלא בטומאת ערב
ואינה מטמאה באהל מטמאה במשא ובמגע
מת לא כל שכן שיטמא במשאו ובמגעו : שנינו בתיחולת מסכת
אהליות שנים שטמאים במת אדם הגנוע במת טמא טומאה
שבעה ואדם הגנוע בו טמא טומאת ערב שלשה טמאים במת
כלים הגנועים במת וכלים בכלי טמא טומאת שבעה השלישי
בין אדם בין כלים טמאים טומאת ערב ארכעה טמאים במת
כלים הגנועים במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאים טומאת
שבעה הרביעי בין אדם בין כלים טמאין טומאת ערב אמר רבי
עקיבא יש לי חמישי השפוד שהוא תחוב באהל האהל והשפוד
ואדם הגנוע בשפוד וכלים באדם טמאין טומאת שבעה החמישי
בין אדם בין כלים טמאין טומאת ערב אמרו לו אין האהל
מתחשב : פירש רבינו יעקב כי אותה המשנה מדברת בכלי
מתכות כדודרשינן במסכת נזיר כחלל חרב הררי הוא כחלל
ואף על ידי קבלת טומאה של אהל נחשב כחלל כמו שדודש
שם המקרא אף לענין אהל ואין חילוק בכל כלי מתכות בין
נהרג בו בין לא נהרג בו כי במגעו או בקבלת טומאה של אהל
נעשה אבי אבות הטומאה וכן כל כלי מתכות הגנוע בטמא

מת חרי הוא כיוצא בו וכן מוכיח בתיחולת מסכת חולין ובלבד
שיחא אותו טמא מת אדם אבל כלי שהן טמאי מת כלי מתכות
הגנועין בהן אינן נעשין כיוצא בהן דדוקא חרב הררי הוא כחלל
אמרה תורה כשנגע באדם ושאל רבי חיים בהן גדול אבי אמו
א רבינו יעקב טמא שחרב הררי הוא כחלל על ידי קבלת טומאה

מקד' ה' ג' ו' ו' ו' ו' ו'
והטומאה עם כת
סם נכרף נכ' וכו'
רבינו סמוך פ' ט'
ד' אהליות

של אהל איזה בות אשר תבנו לי ואיזה מקד מחויתי כי אין בית
אשר אין שם מת ומסמרים קבועים בבית ולא השיב לו על זאת
א נכון ואחר כך שלח לו וקני בקרב דתני עלה בתוספתא ברא
בתרומה וקדשים אבל אין הבזיר מגלח אלא על המזר בלבד
הלביאת מקדש אינו חייב אלא על השנים כלבד הראשון שנגע
במת והשני שנגע בו כדון והמפורש בתורה וכל אשר יגע בו
הטמא יטמא ותכיא במסכ' שמת' כל טומאה שהבזיר מגלח
עליה חתן מוחרר עליה אין הבזיר מגלח עליה אין הכהן מוחרר
עליה ואעפ' שמצינו דביעית דם שאין הבזיר מגלח עליה כמו
ששינוי שם בכזוי וכהן מוחרר עליה כדודרשינן בפ' דסנהדרין
להביעית דם הבאה משני מתים שמשמא מעל כל נפשו מת לא
יבא זה אינו קשה דשם טומאה לל במסכת שמתות ועל חצי לוג
דם נזיר מגלח ועל אותה ששינוי שם הסככות אילו שריגום

חיוצאין מן האילין והפערות חיוצאין מן הנדר הגולל והדופק
וארץ הקמים ורביעית דם ואהל רובע עצמות וכלי הגנועין במת
וימי ספרו וימי נגמו על אילו אין הבזיר מגלח ומזר בשלישי
ובשביעי ומקשה הספר שם כלים בני הזאהניבה פ' אדם
הנוגע בהם שרוב כלים אינן ממתכות ומסיק אשאר' ואומר
זקני רבינו חיים דמשום כלים אינן ממתכות ומסיק אשאר' ואומר
יכול להעמידו אף בשל מתכות כיון שאין הבזיר מגלח עליהם
כדתניא בתוספתא אלא לכך מותרך דעל כרחינו לאו אהליות
קאי דהא קתני בחייתו מצורע יומי ספרו וימי נגמו דלאו בר
הזאה הוא וזה דתניא בספרי כפר פרה אחתה לפי שנאמר
בחלל חרב למדנו להרוב שחוא טמא טומאת שבעה ואדם
הנוגע בו טמא טומאת שבעה כלים ואדם וכלים מניין תל'
וכנסתם בגדיכם ביום השביעי אותם כלים בתכשיטי מתכות
ביידי וכנסתם בגדיכם היינו שכיחה וזה דתניא בתוספתא
דטהרות חמת שהיא נתונה בתנור ובתוכו עצם כשעורה כדוך
בסיב ובגיד ופיו למעלה מן התנור טהור והתנור טהור אחר בו
והעליו נטמא האדם וטמא את החמת חזרת חמת וטמא אר'
התנור פירושו שהאדם האוחז בו מחובר במת בשעה שאוחז בו
ובחבורין יכול לטמא את כל דבר טומאת שבעה כמו שהיה נוגע
במת עצמו כמו שמוכי בפרק שני דעו וכאשר יתבאר וחילוך
דחמת אעפ' שהו מעור יכול לטמאת התנור שהרי אב הטומאה
הוא שאמרת תור' כל הורג נפש וכל נוגע בחלל תחתואו כהרגו
בדבר המקבל טומאה הכתו מדבר ולמרד הכתוב שהכלי מטמא
אדם כחבור המת כאילו נגע במת עצמו או אינו אלא אפי' ורק
בו חן והרגו תל' וכל נוגע בחלל הקיש הורג לנגוע מר נוגע
עו' חיבור אף הורג עו' חיבור ותנן במסכת כלים אחר ששנר'
טומאת כועל נדה וטומאת זב וטומאת מצורע שנר' אחר כך
חבור ככולם חמת שחוא מטמא באהל מח שאין כולן מטמאין
ומה שמצורע מטמא בבוארו ובפ' דקידושין מביא ההיא
דמסכת נגעים טמא יושב תחת האילין וטהור עובר טמא ומסיק
וכן באבן המגונעת אין דוחר זר' לח שהרי גבי מצורע שנינו
בפרק י"ג נגעים מצורע שבכנס לבית הכנסת עושין לו מחיצה
גבוה עשרה וכך יש די דלא קרינן בית וקבא אל הבית וגבי
מת אין מועיל מאחר שתם באהל אחד : טומאת אהל

ד' ד' כ' כ' ע' ע'
ט' ד' כ' כ' ע' ע'
ט' ד' כ' כ' ע' ע'
ט' ד' כ' כ' ע' ע'

האדם והאדם הגנוע בו אב הטומאה וטמא וטמא
שבעה ומטמא אדם במגעו לטמא טמאת ערב וזה שאמר וכל
כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו וכו' חרש הכתו מדבר
שאינו מקבל טומאה מכיון אלא מתוכו לפיכך אם אין מגופרת
צמידתו פתולה עליו יפה בחיבור טמא הוא אם יש פתיל
עליו טהור משמע אפי' יחרס לאשתו נדה מכאן אמרו בפר' רבי
עקיבא שמדרס כלי חרס טהור פתיל לטון מחובר כמו נפתלי
אלהים נפתלתי בתחבתי עם אחותי ולמדנו שכלי חרס אינו
נעשה אב הטומאה לטמא אדם וכלים מדרגסוין בירושלמי
דפסחים הוא טמא ואינו נעשה אב הטומאה לטמא אדם וכלים :

בתיחולת מסכת כלים ומסכ' אהליות שחמת
טמא במשא ונדרש בספרי בקל וחומר
בגבילה שאינה מטמאה אלא בטומאת ערב
ואינה מטמאה באהל מטמאה במשא ובמגע
מת לא כל שכן שיטמא במשאו ובמגעו : שנינו בתיחולת מסכת
אהליות שנים שטמאים במת אדם הגנוע במת טמא טומאה
שבעה ואדם הגנוע בו טמא טומאת ערב שלשה טמאים במת
כלים הגנועים במת וכלים בכלי טמא טומאת שבעה השלישי
בין אדם בין כלים טמאים טומאת ערב ארכעה טמאים במת
כלים הגנועים במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאים טומאת
שבעה הרביעי בין אדם בין כלים טמאין טומאת ערב אמר רבי
עקיבא יש לי חמישי השפוד שהוא תחוב באהל האהל והשפוד
ואדם הגנוע בשפוד וכלים באדם טמאין טומאת שבעה החמישי
בין אדם בין כלים טמאין טומאת ערב אמרו לו אין האהל
מתחשב : פירש רבינו יעקב כי אותה המשנה מדברת בכלי
מתכות כדודרשינן במסכת נזיר כחלל חרב הררי הוא כחלל
ואף על ידי קבלת טומאה של אהל נחשב כחלל כמו שדודש
שם המקרא אף לענין אהל ואין חילוק בכל כלי מתכות בין
נהרג בו בין לא נהרג בו כי במגעו או בקבלת טומאה של אהל
נעשה אבי אבות הטומאה וכן כל כלי מתכות הגנוע בטמא

מת חרי הוא כיוצא בו וכן מוכיח בתיחולת מסכת חולין ובלבד
שיחא אותו טמא מת אדם אבל כלי שהן טמאי מת כלי מתכות
הגנועין בהן אינן נעשין כיוצא בהן דדוקא חרב הררי הוא כחלל
אמרה תורה כשנגע באדם ושאל רבי חיים בהן גדול אבי אמו
א רבינו יעקב טמא שחרב הררי הוא כחלל על ידי קבלת טומאה

מקד' ה' ג' ו' ו' ו' ו'

והטומאה עם כת

סם נכרף נכ' וכו'

רבינו סמוך פ' ט'

ד' אהליות

מקד' ה' ג' ו' ו' ו' ו'

והטומאה עם כת

סם נכרף נכ' וכו'

רבינו סמוך פ' ט'

ד' אהליות

מקד' ה' ג' ו' ו' ו' ו'

והטומאה עם כת

סם נכרף נכ' וכו'

רבינו סמוך פ' ט'

ד' אהליות

מקד' ה' ג' ו' ו' ו' ו'

והטומאה עם כת

סם נכרף נכ' וכו'

רבינו סמוך פ' ט'

ד' אהליות

מקד' ה' ג' ו' ו' ו' ו'

והטומאה עם כת

סם נכרף נכ' וכו'

רבינו סמוך פ' ט'

ד' אהליות

מקד' ה' ג' ו' ו' ו' ו'

והטומאה עם כת

סם נכרף נכ' וכו'

רבינו סמוך פ' ט'

הלבנות טומאת מת

הזונע מן הצדיק טהור וטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
לזונע או מאהיל כנגדה בלמעלה ומלמטה זו היא טומאה רצוצה
הזוכרת בכל מקום וכן שנינו בפרק שביעי דאיהלות נפש
אטומה הנוגע בה מצדיק כהוד מפני שהטומאה בוקעת ועולה
בוקעת ויורדת ואם היה מקור הטומאה טעם על טעם כרום טעם
הזונע בה מכל מקום טעם מפני שהיא בקבר סתום : טומאה
רצוצה אם היא בכותל שבין שני בתים רואין לאיזה צד היא
יותר קרובה ובוקעת לאותו צד ומטמאה כל מה שיש באותו
אהל כמו ששנינו בפר' שביעי דאיהלות : וכתב הרב ראב"ה
אב"ד שאם יש טעם פניו הלל בין הטומאה לאהל אינו מטמא
באהל מלמעלה אבל מטמא כל סביביו במגע כדאמרין בפר'
מלשמתו מדלגים היינו על גבי ארונות לצאת לקראת מלכים
ואומר שם רבה אהל שיש בו הלל טעם חוצץ בפני הטומאה
ושאין בו הלל טעם אינו חוצץ בפני הטומאה ורוב ארונות יש
בהן הלל טעם ונודו רבנן שיש בו משום שאין בו ומשום כבוד
מלכים לא נודו רבנן ופי' רבינו משה שדין ארונות הלוק מדין
קבר בודת שאפילו יש בקבר טעם פניו הלל המאהיל על גביו
בלמעלה טעם מן התור' כדון קבר סתום : טעם על טעם מרובע
על רום טעם מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה כדאי'
בפ"מ שכתו וכן שנינו בסנהרות : וכל בר שלא יתא האהל מדב'
המקבל טומאה ולא העמודי מדבר המקבל טומאה שכל דבר
המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה : וכן שנינו בפ"ש
דאיהלות ארבעה כלים אפילו כלי גללים או אגשים נושאין את
הלח טומאה תחתיו כלים שעל גביו טמאים טומאה על גביו
כלים שתחתיו טמאים נתון על ארבע אבנים או על דבר שיש
בו רוח חיים טומאה על גביו כלים שתחתיו טהורין טומאה
תחתיו כלים שעל גביו טהורים הבה למדנו שכשם שהאהל
מטמא כל מה שתחתיו כך מעיל כל מה שחוצה לו וכל בר שלא
יתא לאהל הוא ולא סומכיו מדבר המקבל טומאה ואפילו היו
סומכין כלי גללים הואיל ויש כלי עליהן הרי זה אינו חוצץ :
ומוכח במסכת אהלות שכלי עץ חבא במדה הוא חסוב כאהל
ולא ככלים וכל שכן כלי גללים הבא במדה : טומאה
שבתוך הבית והכלים טמונים בקרקעיתו אפילו תחת סאה
אמר טמאין ואם יש במקומן טעם על טעם טהורין שדין הן
תחת אהל אחר האלמה זה דומה לעלייה שע' הבית וטומאה
בעלייה שהבית טהור : ושנינו בפ"ג דאיהלות ביב שהא קמור
פי' קמור מכוסה תחת הבית ויש בו פותח טעם ויש כפתחו שהו'
חוצץ לבית פותח טעם והיתה טומאה בתוכו הבית טהור היתר
טומא בבית מה שבביב טהור היה בו פותח טעם ואין ביציאתו
פותח טעם והיתה טומאה בתוכו הבית טמא טומאה בבית מר'
שבתוכו טהור אין בו פותח טעם ואין ביציאתו פותח טעם
טומאה בתוכו הבית טמא טומאה בבית מה שבתוכו טמא מפני
שהן ככלים הטמונים בקרקע וקרקע הבית כמוהו עד תהום
ומכאן אתר' למד כל שיש בו פותח טעם ואין ביציאתו טעם
שטמא כאהל מלמעלה וצריך לחלק בין זה לארונות כמו
שאילק רבינו משה : פי' הרב רבי יצחק ברבי מרדכי הלוקי
החלונות מתוך המשנה שבמסכת אהלות שחלק שבין בית
לבית או שבין בית לעלוי' אם הוא עשוי לתשמיש ויש בו טעם
על טעם מרובע והיתה טומאה באחת מהן הבית השני טמא
ואם נעשו מטעם אפילו משהו אינו מביא את הטומאה והוא
שימעטנו בדבר החוצץ בפני הטומאה וגם יהא דבר שאין
בדעתו לפנותו ומכשלו שם כדאי' בפר' לא יחפור ואפילו אינו
מבטלו במקום סתום הכל חוצץ כדתנן בסוף מסכת שבת
ופקקו את המאור בטפית של הרש' שאינו מטמא מנבועת
ברחיבו אינו מבטלו בשבת שאם כן היה חייב משום בונה
וחלון העשוי לאור' בידי אדם כגון שאין עליו תקר' וגליל לשמש

דף כט

ס

דף יט

צ"ב רש"י
חז"ק חז"ר

דף יט
כ"ג

דף כט

פ"ג דף ל
כ"ט דאיהלות
ה' דף

דף כז

פ"ג דף ל

דף יט

דף כז

שיעורו כאיסור האיש לקי שהוא כסיל נידונית שהוא כמלא
מקדח גדול כדמוכה בפ' אילן מומין תחתיו לתסות את החלון
הזה ולא הספיק לנותרה אם נשאר מסנו רום אצבעו על רוחב
גדול מביא את הטומאה פתור מכן חזי הוא כסתום : וחלון
שנעשה שלא בידי אדם כגון חררוהו שרצים שיעורו כמלא
אנרופו של כן אבטיח וכו' כראש גדול של כל אדם וחלון העשוי
לאיור כגון לשמור נבות ופרדסי' שיעורו כמלא מקדח סתום :
שנינו בפ"ג דאיהלות כזית מן המת פתחו טעם והבית פתוח
ארבע טפחים להציל את הטומאה על הפתחים הפתוחים מד'
טפחים אבל להוציא את הטומאה בפתוח טעם וגדול מכזית
כמת שלם : וכל השיעורין שבתורה הלכה
בפ"ק דעירובין דף ר' למשה מטוני' בפ"ג דאיהלות שנינו ומביאה
בפ"ק דביעור ובפ"ה דהר' הבית בכית וכו' פתחו
הרבה בזמן שכולם נעולים כלם טמאין : וכן תניא בכ"ב בית
סתום מטמא כל סביביו וחיישב בעד כל פתח ופתח כהן או
תחת התקרה היוצאה על הפתח נטמא : בפתח אחד מהן או
שחושב להוציאו כאחד מהן אמרו בה אעפ' שחייב אחד שבת
המת כדמסקו בפ"ג דביעור אומ' רבא שאפי' למפרע מציל ואין
טמא אלא כנגד הפתח שנפתח או אותו שחייב עליו והשאר
טהורים מפני שהם נעולים והרי אין הבית כקבר סתום : שני'
בפי' דאיהלות ארוכה שהיא באמצע תקרת הבית בין שיש בה
פותח טעם בין שאין בה פותח טעם והיתה טומאה תחת תקרת
הבית כנגד הארוכה טהור שהרי הוא גלוי לאיור ושאר הבית
טמא היתה הטומאה כנגד הארוב' בלבד כל הבית טהור למדנו
מכאן כשהטומאה מכוננת כנגד הנקב שנכנסת בו אעפ' שאין
הנקב פותח טעם : ובפר' י"ד שנינו ויש שהוא סובב כל הבית
ואוכל כפותח טעם מביא את הטומאה לבית היה אוכל כפתח
שלו אצבעות טומאה בבית כלים שתחתיו טמאים טומאה
תחתיו רבי אליעזר מטמא את הבית ורבי יהושע מטמא שדרך
טומאה לצאת ואין דרך טומאה ליכנס וכן בחצר שחיי מוקפת
אכסררא : והנח שנינו בפ"ג דאיהלות שבטעם על טעם כרום
טעם שמביא אר' הטומאה וחוצץ בפני הטומאה אין חילוק
בין נעשה להאיהל בין נעשה מאילו אחד חור שחררוהו מים
ואחר חור שחררוהו שרצים או שאכלתו מלח או שעבר אבנים
או קורות ונעשה בהן הלל טעם הריזה אהל ומביא חוצץ :
ובפרק' שנינו יש מביאין הטומאה וחוצץ מביאין ולא
חוצץ חוצץין ולא מביאין לא חוצץין ולא מביאין ואילו
מביאין וחוצץין השרה והתיב והמגדל כורת הקט וכומר
הקנים ובור ספינה אלכסנדרות שיש להם טולים והן מחזיקות
ב' סאה בלח שהן כוריים ביבש והם ובקראים כלי עץ הנאים
במדה ופשוטי כלי עור ויריע' וסרין וכפץ ומחצלת שהם עשויין
אוהלי' בהמורת או חיות בין טמאות בין טהורות והעוף ששכן
בחלון והחושט כשיכולין מקו לקטן להצילו מן השמש ואוכלין
שלא הוכשרו שאינן מקבלין טומאה וירקות המתקיימן בימות
החמה ובימורת הנשמים כגון האירוס והקיסוס וירקות המור
ודלעת' יונתית והזויזין והגוזזראות והסככות והפרעות שהם
יכולין לקבל מעוי' ברח' בינונית ואילו הן הסככות אילו שהיא
מוסק' על הארץ ופרעות אבנים היוצאין מן הגדר : אילו מביאין
ולא חוצץין כלי עץ שאינם באים במדה מפני שהן ככלי הכלי'
ומטמאין ודאי' לאדם ופשוטי כלי עור ויריע' וסרין וכפץ
ומחצלת שאינן עשויין אוהלי' פירוש אלא מתוחין בלבד ואין
להם שיפוע ואין שם כתלים ובהמה תחת שבתו ואוכלין טמאין
וכוסף עליהם ריחים של יר' אדם פלי' שהן ככלי כלי אבנים
שאמרנו למעלה שאין חוצץין : ואלו חוצץין הוא מביאין סככת
פרוסה וחבלי מטה והמשפלות והסיגנות שבתלונות פיר' אדם
הירד חלקין בין שתי בתים והטומאה בבית אחד ויהיה אהל
מאילן

דאיהלות כלי'
רש"י דף י"ט

דף יט
דף יט
כ"ג

דף ל

דף ל

דף כז

דף ל
כ"ט דאיהלות
ה' דף

דף יט

מאילו מתח בחרן וזוהמנו אעפ שיש ביניהם אויר הרי אילו
 הוצעין ולא יצטרפו נקבי הסריגות לפותח טפח פירוש מסכת
 פרוכה זו חבד קודם שיארג והמשפלות הם קופות שמרצאין
 בהן זבלים והסריגות הם חבלים סרוגין כמו סרגין את המטו
 נקבים נקבים : ואילו לא מביאין ולא הוצעין הרעים והדקות
 שהם מחוברין לקרקע חוץ מן הארבעה שמנינו וכפת הברד
 והשלג והכפור והגליד והמלה והקופץ ממקום למקום ודעוקן
 הפורח ושלית המכנפת וכפינה שהיא שטה על פני המים
 קשר את הספינה בדבר שהוא יכול להעמידה כבש האבן על
 גבי הטלית מביאה את הטומאה ואינה הוצעת מפני שמקבלת
 טומאה כהיא מדרע שמביא בפך דשבר ושנויה בפרק לו
 דאהלרות ומסקינ מדברי רבי עקיבא שאדם שנשא כלי כגון
 מדרע וכינא בו והאחיל צד הכלי האחד על השמאה אם הירח
 בהקיפו טפח אעפ שאין ברחבו טפח הרי זה מטמא את הנושא
 ומביא לו טומאה מדבריה גזרו על שיש בהקיפו טפח אעפ שאין
 ברחבו טפח משו שיש ברחבו טפח אבל אינו מביא את הטומא
 לכלים שתחתיו ולא לשאר אדם שיאחיל עליהם ועל הטמאה
 עד שיחא ברחבו טפח : שנינו בפ' דאהלות קודה שהיא
 בתובה מכותל לכותל וטומאה תחתיה אם יש כרז פותח טפח
 מביאה ארת הטמאה תחת כולר פירו אעפ שאין כולה שורה
 ומקצתה פחותה מטפח ואם לאו טומאה בוקעת ועולה בוקעת
 ונודת וכמה יא בהקיפה ויהא כרז פותח טפח בזמן שהיא
 עגולה והקיפה ג' טפחים ובזמן שהיא מדובעת ד' טפחים ויתר
 על העגולה רביעי שנינו שם בפ' דאהלות ומביאה בפרק שני
 דכתובות התלוליות הקרובות לעיר הסמוכה לבית הקברות או
 לדרך בית הקברות אחד חדשות ואחד ישנות הרי אילו בחזקת
 טומאה מפני שהנשים קוברות שם נפליהם ומבי שחין ארת
 זרועותיהם אבל הרחוקות החדשות שהזרות והישנות טמאות
 מפרש בתוספתא שמא חוק קרובות מעיר שחרבה או מדרך
 שאברה ואזוזן תל קרוב כל שאין תל קרוב
 במנו וישן שאין אדם זוכרו שיה שאבר בפיה דהלוה ה' לו
 בה קבר בתוכה עפרה מטמא במגע ובמשא ועי כתיב ר' ע' ס'
 כבית הפרס שמא נדוש הקבר ברו והיו עצמות כשעורה בתוך
 עפרה וכל השדה כולה המאחיל עליה נטמא שמא האחיל על
 הקבר : והזורש את הקבר הרי זה עושה בית הפרס ק' אמת
 שכן שערו שהחמירישה מולכת את עצמות המת ודילמא נגע
 או היסט המהלך עצם כשעורה טמטמא במגע ובמשא וחששא
 זו מדברי סופרי היא כדאיתא בסוף פר' שני דכתובות לפיכך
 אומר שם בית הפרס שנידש דישה מרובה טהור שתולין להקל
 שכל העצמות נכתות לפחות מכשעור : בפרק נגמר הדין
 בסנהדרין תניא קבר הנמצא מותר לפנותו ואם פגזו מקומו
 טהור ומותר בהנאה וקבר הודע אסור לפנותו ואם פינהו
 מקומו טמא ואם בהנאה ומעמידה שם בקבר בניין שהרי קרק'
 עולם אינה נאסרת : קבר שהוא מוזק את הרבים מפנין אותו
 ומקומו טהור ואסור בהנאה : ואמרינן בירושלמי הפוגע במת
 מצוה אם מצוה בתוך שדה כרכום קנה מקומו ויקבר במקו שנמצא
 לתחום אפי' בתוך שדה כרכום קנה מקומו ויקבר במקו שנמצא
 מצוה על המצר מסלקו לצדין כל המוצא קבר או מדרת או דבר
 שטמא באהל חייב לצעין עליו בסוד
 ממחה ושופך ענ מקום הטמאה ובמקד ר' ע' ר' ו' ו' ו'
 קטן אמרי שכחולו של מועד היו ורצאין מבר' בגמ' ר' ע' ו'
 לצעין על הקברות כדי שלא יתאקלה לאחרים כפן דכ' ורות
 ובפרק המפלת מסקי האשה שמת עובר בתוך מעיה אם נעשה
 ראש הגבל כפיקדה של שתי שקורין לימשייל בלעז כיון
 שנפתח הרחם עד שנראה הראש בטמא הבירת מפני העובר
 אעפ שעדיין לא יצא והאשה שהפילם שיליא הכית טמא דאי

דף י
דף ל

דף ל

דף ל
דף כ

ס' ט' ה' ה' ה' תוס'
ו' ח' כ' כ' כ' כ' כ'
ס'

ס' כ' ה' ד' ל' ה'

דף כ

דף מ

ל' ר' ה' ד' ה'
ו' ו' ו'

דף כ

דף כ

חוקה היא שאין שיליא בלא וד' : אמרי בפ' רוצא דרפן שאפילו
 קטן בן יוסו מטמא בכל המטאו אפי' בטומאת
 מת שנ' ועל כל הנפשות אשר היו שם והניא
 אמור ואמרת להחיד גדולים על הקטנים :
 גר' בתוספת' בתים הפתוחים לאכסדרה והמת
 באחד מהן אם היה דרכו של מת לצאת בהצד הרי הבירת שעד
 וחבתים טהורים ואם לאו בירת שעד טמא וחבתים טהורין פיר'
 הירד אכרחם אב בר' שאם יש לאותו הבית דרך לחצד מצד אחד
 ופתחי הבתים שהן לאכסדרה מגיפין כולם טהורים והאכסדר'
 טהורה ואם לאו בירת שעד טמא שעתיד לצאת בו והבתים
 טהורים ובאכסדרה מקורה עסקי והיא
 בפ' הטומאת מת הבית שעד עכל' אבל רבינו משה גורם
 דף תכ' ברישא הרי הבית שעד והבתים טמאים :

בפרק משוח מלחמה אמר רבי אליעזר בן יעקב הקבר והמת
 אפילו בלא שום אהל תופסין ד' אמות לטמאה וצריכין כהנים
 להתרחק אותם ד' אמות וכהן הביאו : שנינו בפר' אחרון
 דאהלות מדורות הגוי טמאים שמא קברו בו נפלים כמה ישוהא
 בתוכו ויהא צריך בדיקה ט' ס' כדי יצירת הולד ואעפ שאין
 עמו אשה ואם היו עבר או אשר משמרי אותו שלא יקברו שם
 נפל אין צריך בדיקה א' מה הם בוודקין את הביבין העמוקין
 ואת המים הסרוחין וכל מקום שחולדה החיור יכולין להלך אין
 צריך בדיקה : עשרה מקומות אין בהן משום מדורות הנשים
 לפי שאין דירתם קבע לא גזרו עליהן טומאה ואילו חן אהלי
 הערביים והמוכות והצריפין והבורגנין ותקרה שעל העמודים
 ואין להדפנות והן בתי הקיץ ובית שעד ואור של חצר והמרחץ
 ומקום שעושין בו החיצים והלגונות : ובתום אמרינן שלא
 גזרו על מדורות העמי' בחוצה לארץ פ' לאסר לעבור שם כהנים
 כהל' דוקא בא' גזרו שיש שם תרומות ומעשרות מן התורה :

מצאתי בשם רבינו יעקב שבזמן הוד' כהן המטמא בבירת
 הקברות אינו לוקח ומביא ראיה מדתניא במסכת שפחות הרי
 שקבר את מתו ובא מת אחר כל זמן שעוסק בבירת הקברות
 יכול לעסוק בו פירוש מן הקבר אם הור וקבור לוקח דברי רבי
 עקיבא רבי טרפון אומר כל היום אינו לוקח מפני שאינו
 מברכר עליו ימי טומאה ובהלכות גדולות פוסק כרבי טרפון
 ואם כן בזמן הזה מה מרכה טומאה יש כיון שמי הטאר אינם
 נוהגות : משא והיסט האמורי בכל מקום פי' רבינו שלמה
 במסכת שבת שהמשא הוא שהטהור נושא את הטומאה אפילו
 בשאו בתוך בית הסתרים נטמא אאכ נבלע הטומאה בתוך
 בטנו שמאו אין לו שום טומאה והיסט הוא שהמשא נושא דבר

טהור ומטמאו בהיסטו אמנם בפרק העיר והרוטב מקשה
 אטו נושא לאו מסיט הוא אלא הכי קאמר אחד הנוגע ואחד
 המסיט בלא נושא משמע שהיסט הוא נינדוד בלא משא וכן
 ברע הזב טמא שכנגדו מטעם היסט בפרק רבי עקיבא וכן
 שנינו במסכת זבין פרק אחרון אחד הנוגע ואחד המסיט אחד
 הנישא ואחד הנושא וכן משמע בפרק בכל מערבין הקיש על
 גבי שידה תכרז ומגדל טמאין ורבי ישמעאל מטהר ואומר
 דברעיה מחמת כח קא מיפלגי כגון שהקיש על גבי קרקע
 ורעו מר סבר הוי היסט ומר סבר לא הוי היסט מאחר שלא
 רעדו מכחו ממש והיסט נפקא לן מאשר יגע בו הזב וכשהטמ'
 נושא את הטהור זה קרוי בלשון משנה נושא והוא עליונו של
 זב דנפקא לן מוהנשא חסר ויו ודרשינן והנישא כאשר יתבאר

במצות הובין וכשהטהור נושא ארת הטמא הוא טמא מחמת
 מדרס הזב ומגע הוא שיגע בכשעד לטומאה אפילו בלשונו
 הרי זה נטמא אבל תחב אדם טומאה ככוש והכניסה לתוך
 גרובו של חכרו הרי זה מגע בית הסתרי וכל מגע בירת הסתרי
 טהור והנה מצוה וזנשלמת בטורה :

כפי דהלכות דין
תלמוד ורס חכמי
בכירוסו ל' רחא

דף מ

דף ל

ס'

ס' ה' ה' ה' תוס'
ו' ח' כ' כ' כ' כ' כ'
ס'

ל' דף ל

ל' עקיבה דף

דף ק

דף פ

דף ע

דף ל

ל' ק' כ' ה' ה'
ו' ו' ו'

ל' ק' כ' ה' ה'
ו' ו' ו'

ס"ב דש"ה דף ע"א
ור"מ ח"ב כ"ב פ"ג
ד"ה

פ"ב ד"ב ו'
פ"ב ד"ב (ד"ב) ד"ב ו'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ד"ב כ'
ד"ב כ'

ואת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול ונתתם אותה אל אלעזר הכהן וגו' ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו וגו' ושרף את הפרה לעיניו וגו' ולקח הכהן עץ ארז ואזוב וגו' וכבס בגדיו הכהן ורחץ וגו' והשורף אותה יכבס בגדיו וגו' ואכף איש שהור את אפר הפרה והניח וגו' וכבס האוסף את אפר הפרה את בגדיו וגו' והיותה לבני ישראל וגו' הנוגע כמת לכל נפש אדם יטמא שבעת ימים הוא יחטא בו ביום השלישי וביום השביעי וגו' ולקחו לשמא מעפר שריפת החטאת וגו' ולקח אזוב וטבל במים איש שהור וגו' והזה השורף על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וגו' והיתה לכם לחוקת עולם ומזה מי הגדה יכבס בגדיו והנוגע במי הגדה יטבל עד הערב בפרשה זו יש שהי מצות עשה דין פרה אדומה ודין טמאת מי נדה ושחרתן וכתב בה חוקת לפי שהשטן ואומות העולם מוכיח את ישראל לומר מה המצוה הזאת לכם לפיכך כתב בה חוקה גזרה היא מלפניו אין לך רשות להרהר אחריה שנינו בתחילת מסכת פרה ר' אלעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים וחכמים אומרים עגלה בת שתיים ופרה בת שלש או בת ארבע ואם היתה זקנה כשרה אלא שאין ממתנין לה שמה תשחיר ותפסל וקתו אליך לעולם היא בקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר ועוד דרוש בסיפרי שתהא פרה בשעת לקיחה ולא יקחו עגלה לגדל אותה ויש מפרשין שמה ששנינו במסכת פרה פרק שני ד' אליעזר אומר פרה חטאת המעוברת כשרה וחכמים פוסלים

שנחלקו על הברך וחכמים פוסלים מטעם שאמרו אכל כהם אפילו ר' אליעזר מודה שהרי לא מצינו שנחלק על משנת עול

עליה זכר פסולת השנויה באותו פרק אדומה תמימה שתהא תמימה בארמות כמו ששנינו בפרק שני דפרה היו בה שתי

שערות שחורות או לבנות בתוך גומא אחר פסולת היו בתוך שתי גומות וכן מוכיחות זו על זו פסולת היו בה שתי שערות עיקרה משחיר וראשן מאדים עיקרן מאדים וראשן משחיר הכל הולך אחר הגראת דברי רבי מאיר וחכמים אומ' אחר העיקר

שני עור שם פרה שקרניה ושלפיה שחורות יגוד כלום יתנוק

בלגל העין והשינים והלשון אין מראיתן פוסלין בפרה החלוב קראו חטאת

ללמד שכל רופסול קדשים למזבח כנון אתנן ומחיר ושריפה ונרבע וכיוצא בהן פוסל

בפרה אף על פי שהיא קדושה בדין הבית והמום מפורש בה שנאמר אשר אין בה מום יתירה פרה על הקדשים שהעבודה פוסלת בה כמו שדורש בלשון אשר לא עלה עליה עול ובעגלה ערופה הוא אומר אשר לא עובר בה

אשר לא משכח בעול מה עול האמור בעגלה עשה בה שאר עבודות כעול אף עול האמור בפרה עשה בה שאר עבודות כעול לא שהעול פוסל בה בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה

שום קשר עליה עול אע"פ שלא חרש בה פסולה ושאר עבודות אין פוסלות לא בשעת העבודה שאם הכניסה לדוש אינה נפסלת

עוד שידוש בה ושנינו במסכת פרה פ"ב רכב עליה נשען עליה בתלה בזנבה ועבר בה את הנחר קיפול עליה את המסרה נתן

שליטה עליה פסולה אבל אם קשרה במסרה לשוטרה עשה בה סנדל בשביל שלא תחליק פירש שליטה עליה מפני הזנבונים כשרה זה הכלל כל שהוא לצרכה כשרה לצורך דבר אחר

פסולה כתיב עבד וקריבן עובד ללמד מה עבד דנוהא ליה אף עובד דנוהא ליה לפיכך שני בפ"ב דפרה שכן עליה עוף כשרה

כ"י ה"ה כ"ב

ד"ב כ'

ל"ה חסדיו כ"ה כ"ה

הקדש והחטאת כ"ה כ"ה

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ה"ה ח"ב כ"ב

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

ד"ב כ'

הלכות פרה אדומה

דף כ דמטהרין על ידי דבר טהרה תחא : שנינו בפרק ח כל הימים כמקור שנה ולמקוה המים קרא ימים דכרי רמ רבי יהודי אומר היום הגדול כלבד כמקוה לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני מים ודכה: מי קרשיון ומי פונה פסולין מפני שהן מי בצעים מי יורד מי ירמוך פסולים מפני שהן מי תערובת פי בכלי אלה מעורר טיש ועפר וחוצץ בין מים לכלי ואין כאן מים חיים אלא כלי: שנינו בפרק המטא בידו אות ועושה מלאכה בידו אחרת או המטא לו ולאחר או שמילא לשנים כאחד שניהם פסולין וכיוצא בה שנינו למעלה שהמלאכה פוסלת במים עד שיטילו במים את האפר: עוד שנינו בפרק ז מי שהיו מימיו על כתיפו והורה הוראה לאחרים או דן דין או שהראה לאחרים את הדרך או שהרג נחש ועקרם או נטל אוכלין מן השוק להצניעו הרי אותן מים פסולים מפני שנתעסק בדבר אחר קודם שיתן את האפר על המים: המקריש צריך שיכונן ויתן את האפר בידו על המים שנ' ולקחו לטמ' עד שיחא מתכוון לקידוש המילוי והחזאה לפיכך שנינו בפרק ו המקדש ונפל קידוש על ידו או על הצד ואחר כך נפל לשוקת פסול: וכן חזוהו צריך להתכוון ולהוות על הטמא לטהרו ואם הוזהר שלא ככוונה הואתו פסול אבל זר שמוין עליו אין צריך כוונתו אלא מזין על האדם לדעתו ושלא מדעתו: נתכוון הטמא להוות לפניו והוזהר לאחוריו לאחוריו והוזהר לפניו הויתו פסולה כמו ששנינו במסכת פרח פרק זב: שנינו בפרק ט מי הטאת ששתתה מהן בהמת או היה פסולים וכל העופות: פסולין במי הטאת חוץ מן היונה מפני שהיא מוצצת ואין היריר יוצא מפיה ומתערב במים וכל השרצים אין פסולין חוץ מן החולדה מפני שהיא מלקקת בלשונה ונמצאת הליחה יוצאת מפיה במים: עוד שנינו שם מי הטאת ואפר הטאת לא יעברום ממקום למקום בנהר וכספינה ולא ישיטם על פני המים ולא יעמוד בצד הנהר מכאן ויזרקם בצד השני אבל עובר אדם עד צוארו במים ובידו אפר פרה או מים בקורשין וכן אדם וכלים הריקנים שהן טהורין לחטארו ומים שנתמלאו לחטאת ועדיין לא נתקדשו מעבירין אותו בנהר ובספינה אבל מעבירין מים מקורשין בספינה במים הגדול ושטין בהן על פני המים לפי שלא גזרו על מים המקודשין תל האפר אלא בנהר כעין מעשה שהיה שפעם אחת הוליכו כלי שהיה בו מי הטאת בספינה בידן ונמצא כוית מן המה בקרקע הספינה ונטמאו המים באותה שעה גזרו בד הגדול גזרו זו וטביא את חרבנים בפ האשה שהלכה ובפ חומר בקדש ובפרק במה אשה: שנינו בפרק זא ומביאה בפך דחילין עליו חית שיש בה מי הטאת שהניחה מגולה ומצאה מכוסה פסולת שמא אדם שאינו טהור לחטאת נגע בהן שהרי בוראי אדם כסוד אותה הניחה מכוסה ובה ומצאה מגולה אסיכולה חולדה לשתות מהם או שירד בה טל בלילה פסולת ואם לאו כשרה מפני שיש בה ספק ספיקא ספק אדם גילה אותה ספק בהמת או רצעים גילו אותה ואם תמצא לומר אדם גילה אותה שמא טהור היה לחטאת: עוד שנינו שם מצות אוזב לטהר טמאי בתים לוקח איש טהור ג' קלחים של אוזב ואוגדן אגודה אחרת וקלה שיש בו ג' בדין מפסגן ואוגדן פסגו ולא אגדו אגדו ולא פסגו לא אגדו ולא פסגו כשר רבי יוסי אומ' מצות אוזב שלשה קלחים ובהן שלש גבעולין שירושנים וגרדומי כל שהו פירוש גרדומי קודא באוזב ובציעיר כשנפל ונשר עד שלא נשתייר כי אם כל שהו ובציעיר שישתייר כשיעור

באלכות מטייל לעי' בשכונ דף ת ע

במים את הנבעולין ואוחו באוזב ומה נסתפק לו אם מן החוט דף כ חוזהו מן הכוש או מן הנבעול הזויתו פסולה: בפרק זא שני כל אוזב שיש לו שם לזוי פסול כהן אוזב יין אוזב כחולית

אוזב רומי אוזב מדברי פסול ואין כשר אלא הנקרא אוזב סתם ואוזב שהיה בו כשר לטהר כו את הצעור: פירבינו יעקב כי כל המקבל הואר הירר טובל תחילה לקבל הואה בטהרה כדאמר' ככליתות מה אבותיכם לא נכנסו לבית אלא במילה וטבילה והרצאת הואת דמים והוא ששנינו במסל פרה אין טובלין האוזב בלילה וסוה ביום אבל האדם עצמו טובל בלילה וסוה ביום ולאחר ההואה טובל בפני שנטמא בהואה והוא ששנינו בכפרי וכנס בגדיו ורחץ במים הקדים טבילה להואה לא יצא: טמא סת שהורר עליו בשלישי ושביעי טובל אחר החזאה בין השביעי ומעריב שמש יורד הוא טור לערבי ומסקינ בכפ' דיומא דרבי מאיר ורבי יוסי ור' חנינא טנן והדגנים סוכרין טבילה כומנה מצוה ולא מקשינן הואה לטבילה לבר רבי מאיר שסוכר מקשיבין וכן פייטר ליהוה הוקן באזהרה טבילה בזמנ' מצוי אמנם מורי רבי יהודי כתב דהאי דבא קל כרבי יוסי כר' יהודה דאמר כפר הבפלת דלא אמרינן טבילה בזמנה מצוה תדע שהי נשים שלנו אינן טובלות אחר שכחה ימי נידות: בפרק זב שנינו מין הואה אחרת על כמה בני אדם ועל כמה כלים כאחד ואפילו הן מאה: נתכוון להוות על דבר המקבל טומאה או על אדם והוזהר מאותה טבילה על דבר שאינו מקבל טומאה או על הכהן ואם נשאר מים באוזב אינו צריך לחזור ולהטביל אלא מזור מן השאר על האדם או על הכלים הטמאין שהי תחילת טבילתו בכשרות היתה אבל אם תחילת טבילתו היתה לחזור על דבר שאינו מקבל טומאה צריך להטביל את האוזב פעם שנייה וכן כפר בתוספת דתניא טבל האוזב לשם דבר שאינו ראוי להוזהר והוזהר על דבר שהוא ראוי להוות הואיל ותחילת טבילתו פסול כך הזויתו פסולה כולה: ורשי פירוש בפ' דיומא להפך נתכוון להוות על הכרמה והוזהר על האדם יש באוזב ישנה כלומר ראויים השירים להוות על זה שעדין הואר דלא נתכוון לחזור ושומר ואין צריך לחזור ולהטביל אבל להפך לא ישנה דהואת כרמה אין שם הואר עליה והוזהר להו כמים שנעשית בהן מלאכה: כל הטמאין במקבלין הואה כיצד זבין חכות ונדות ויולדות שנטמאו במת מוין עליהן שלישי ושביעי והרי הן טהורין בטומאת מר ואעפ שהן טמאין בטומאה אחרת שנ' והוזהר הטהור על הטמא הא למדת שהואה מועלת לו אעפ שהוא טמא וכן אומ' בפר' דם הטאת שהרי ברה מוין עליה וזויה טהורה אדם שנטמא בכשר והזהר עליו כיון שנגע כל שהו מימי נדה בכל מקום מעור כשר של טמא עלתה לו הואתו אפילו נדה בלח' לו מן הואה על ראש אצבעו או על שפתו אבל אם נגע בלשונה אינה כלום לרכנן דר' אעפ שהלשון כאיברים שבגלוי לענין טומאה כדאית במסכת קידושין פ' אבנה כאיברים שבגלוי לענין הואה וטבילה וכן כלי שנשט' במת והוזהר עליו כיון שהניע לגופו של כלי כל שהו ממי נדה עלתה לו הואה: הטהור לקודש בין אדם בין כלים אינו טהור למי חטאת ער שישבול לשם חטאת וכן כל האוכלים וחמטקי אעפ שהן טהורין הרי הן לענין חטאת כאוכלין ומשקין הטמאים וכן כלי הראוי למשכ או למושב אעפ שהוא טהור לגבי הקודש הרי הוא לגבי חטאת כמדרס חוב עד שיטביל אותו לשם חטאת ור' יוחנן בן גורגדא היה אוכל כהרת הקודש כל ימיו והיה מטפחתו כמו מדרס לחטאת: כל ולד הטמאות אעפ שאינו מטמא אדם ולא כלים לקודש הרי הוא בטבא כלים לחטאת: לפיכך שנינו במסכת פרה בפר' ח המקדש מי חטאת לא יבעול אר' הסנדל שמא יפלו ומשקינן כל שהו על הסנדל וכמעה הסנדל טמא שכל המשקין אפילו טהורים טמאין הן לגבי מ

פ' דף ט ספ' זכר דף כ

כרסת חת דף כ כ זכר דף כ ע

דף כ מ

דף כ ט וכן בחול' ס ב' ר' כ' ע' ע

דף כ כ

דף כ ד

דף כ א סס כ"א דסלכ ער ולא חבילה בסיוטו

דף י ד

דף כ ב

דף כ פ

כל' דף י ח

דף כ ג

הנגע כולו הפך לבן טהור הוא זכיון הראות בו בשר חי יטמא ודא הכהן את הבשר החי וטמאו הכשר החי טמא הוא צרעת הוא או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ובא אל הכהן וראו הכהן והנה נהפך הנגע ללבן וטהר הכהן את הנגע טהור הוא לשון כהרת חברבורות טקא בלעז כמו בהיר הוא בשחקים וכתב שנינו מה לשון שאת מונגהת כמראה הצל שהוא גבור ממראה החמה כלו שאיל לבנה ככהרת מה לשון עמוק עמוק כמרא החמה שהיא עמוקה ממראה הצל מה לשון ספחת טפלה כמו ספחני נא לאחת מן הכהנות לאכול להם הטיל הכתוב ספחת בין שאת לכהרת כלו שאת וספחתה כהרת וספחתה הוא ששיל במסך נגעים מראות נגעי שתיים שהן ארבע בהרת עזה כשיל שנייה לה כסידר החיכל שאת כעצמ לבן של כבש בן יומן שנייה לה כקרום של ביצה ותני בתל כול כשם שהבהרת שלישית לכתוב כך תראה שלישית למראות תל לבנה היא ואין למעלה הימנה וכמה התא לבנוניתה כשילג שנאם והנה מרים מצורעת כשילג יכול כל מראות השלג יהיו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים תל בזהק הוא טהור הוא ממנו ולמעלה טמא וכל הארבע מראות למעלה ממנו ועוד תניא שם והיה עשה הכתוב הוייתן אחד מלמד שצטרפין זה עם זה בין להקל בין להחמיר בין בתחילת ראיה הנגע בין בסוף השנוע בין לאחר שנפטר המצורע או נחלט כיצור אחד נגע שהו כולו כשילג או כסידר זה יכל או כעצמ נקי או כקרום ביצה ואחד נגע שהיה מקצת הלובן כמראה הכהרת ומקצתו כמראה השאת ומקצתו כמראה הספחת הכל כמראה אחד הוא השוב ושא רבי יהושע בנו של עקיבא ארמי רבי עקיבא אב למה ירדו חכמים למניין מראות הנגעים שתיים שהן ארבע ויאמרו מקרום ביצ ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה אמר לו ללמד שכל כהן שאינו מכיר את המראות ושמותיהן לא יראה את הנגעים פירו והוא שסומך על הוראת עצמו כמו שיתבאר לפנינו :

תזויע ריש כרמי נבעי קל על וכו' חזה כפיק דסבועיה דרי

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

מי חשאת ויתטמא וזה המקדש כנגיעתו בסנדל ובמצאו מי החטאת טמאים והי זה המקדש אומר לסנדל מטמאין לא טמאוי ואתר טמאתני פי שאילו משקין טהורים נופלים על האד לא טמאוהו עד שיהו שלש לוגין ויפלו על ראשו ועל רובו כדאיתא בפר קמא דשבת כך פי בערף פי משנה זו : שנינו בפ עשירי קלל של חטאת שנגע בשרץ טהור נתנו על גביו רבי אליעזר מטהר והכמים מטמאין פי שנאמר והניח מחוץ למחנה במקום טהור ואין זה מקום טהור ולא על גבי שרץ בלבד אלא אפילו הביחו על גבי אוכל שני בטמא וגם מטעם זה שני בפרק וא שמי חטאת אין מצילין בצמיד פתיל : עוד שנינו בפרק לא כל השקן ביאר מים מדרי סופרים מטמא מי חטאת ואת אפר חטאת ואת המזה מי חטאת במגע וכמשה וכן מטמא את האזוב המוכשר ואת המים שנתמלאו ועדין לא נתקדשו ואת הכלי הריקן הטהור לחטאת נטמא כל אחד ואחד מאילו במגע ולא במשאו שנינו בפר יב הטהור לחטאת שנטמאו ידיו נטמא כל גופו ומטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפי' הן מאור וכן ענין זה בתוספת דפרי : הנוגע במי חטאת שלא לצורך הוא אס און שם כשיעור הוא על זה נאמר והנוגע במי כרה יטמא עד הערב ואין טענין תכבוסת כגדים ואם היה בהן כרי הוא מטמאין במגע ובמשא וחנוגע בהן או הנושאן שלא לצורך מטמא כגדים בשעת מנועו או בשעת משאו עד שיפריש ממנה שנאמר ומזה מי הנדה יכנס בגדיו והנביא בספרי וגם בפר דנדה שאינו מדב כמזה ממש שהרי אם טיהר את הטמאין שיהא טהור הוא ועוד אומר רבי יצחק כי וזהו הטהור משמע שאינו מקבל טומאה על ידי הואה לא בא ליתן שיעור לנוגע ולנושא שלא לצורך כשיעור הואה שיה טעון תכבוסת כגדים וכמה היא בכלי והוא בו שיעור הואר כרי שיטבול ראשי גכעולים וזהו וכן פירש רבי משה ראשי שנינו בתחילת מסכת כלים שאין נוגע צריך שיעור זהו לקבל טומאה לעצמו אבל לטמא אחרים צריך שיעור : שנינו פ' אהרן דטמאת פרה שמי חטאת שקשו מצותן אין מטמאין שאם הורר על הטמא ומי ההוא שתתו לארץ אותן מים הנוגע בהן והנושאן טהור :

דף וי' נעב' ורס דף נ א

דף נ ב

דף נ ב

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

הלכות טומאת צרעת ושאר נגעים י ל ד

מצות עשה לעשות כנגעי אדם כמשפט הכתוב בפ' תזויע אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת ומיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מכניי הכהנים וראו הכהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמוק מעור בשרו נגע צרעת הוא וראהו הכהן ושמא אותו : ואם בהרת לבנה היא בעור בשרו ועמוק אין מראה מן העור ושעררה לא הפך לבן והסגיר הכהן ארץ הנגע שבעת ימים וראה הכהן ביום השביעי והנה הנגע עמר בעיניו לא פשרה הנגע בעור והסגירו הכהן שבערף ימים שנית וראה הכהן אותו ביום השביעי שנית והנה כחה הנגע לא פשה הנגע בעור וטהרו הכהן מספחת היא וכבס בגדיו וטהר ואם פשרה תפשה מספחת בעור אחרי הראותו אל הכהן לטהרו ונראה שנית אל הכהן וראה הכהן והנה פשה המספחת בעור וטמאו הכהן צרעת היא : נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן וראה הכהן והנה שאת לבנה בעור והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת צרעת כושנת היא בעור בשרו וטמאו הכהן לא יסגירונו כי טמא הוא ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל עור הנגע כמראהו רגליו לכל מראה עיניו וכהן וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו וטהר ארץ

כב

דף נ ב

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

כרמי נבעי דלעיל לכו' וכו' סמסון הביא כפי התעלה דלעיל

בשער לבן ובפסיון ובמחיה ונ' סימנים הללו מפורשים בתורה... כשיער לבן שנוצרה בו בהרר... כשראהו הבחן יחליטו ויאמר טמא... כשהיה כה שער לבן ולא כהרר יסגיר שבעת ימים וכשביעיו רואהו אם נולד שער לבן כבהרת או מחיה או שפשה והוסיפה הרי זה מוחלט לא נולד בת לא מחיה ולא שער לבן ולא פשתה בעור יסגיר שבעת ימים ואם נולד בה אחר משלשתן מחליטו ואם לא נולד בה אחת משלשתן הרי זה טהור ויפטור אורחו שאין בנגעי עור הכשר יתר על שני שבועות ואם לאחר שפטרו וטהרו פשה הנגע או נולד בה שער לבן או מחיה הרי הוא מוחלט לטומאה זה שאם הכתוב והברך כהה הנגע ולא פשה הנגע בעור וטהרו הכה פירושו שאם כהה מארבע מראות נגעים למטה מכולן טהור אבל עזה כשלא שפחה והרי היא כקרום ביצה אין כהה כורה טהור לא כהה אלא עמד בעינו ולא פשה ולא נולד בה שער לבן ולא מחיה הרי זה טהור וזה שאמר הכתוב והנה כחה פירושו כהה כמו שהיתה בתחילה ועמוק אין מראה מן העור תביא בלב ומחיה בשער חי בשאת יכול כל שהו תל שער לבן ומחיה בשער חי כהה לבן מקום שתי שערות אף המחיה לבן ומחיה תל צרעת נוטנת היא היא טמאה ואינה צריכה דבר אחר לבערה ואם למר נאמר שער לבן ומחיה בשער חי מלמד שלא תחא טמאה עד שיהא ברך כדי לקבל שער לבן ומחיה יכול שער לבן מצד זר ומחיה מצד זר תל בשאת שתי מבערת בשאת פל כמו מבצר סביב סביב נמצא מקום שתי השערות מימינה ומקום שתי השערות משמאלה וכן למעלה ממנה וכן למטה ממנה מרובעות נמצאו שלשים ושש שערות שנינו במסכת נגעים פ"ד יש בשער לבן מה שאין כן בפסיון ויש בפסיון מה שאין כן בשער לבן ששער לבן מטמא בתחילה קודם הקסג אבל הפסיון אינו סימן טומאה עד שיהא אחר הקסג אבל אם בא בתחילה וראה הכהן את הנגע שהוא פושח והולך אינו מחליט אלא מסגירו עד סוף השבוע ויראה ועוד יש חילוק בשער לבן מטמא בכל מראה לוכן אפי' במראה בוחק ואין בו סימן טהרה אבל הפסיון צריך שיה' טמאה אחד מארבע מראות נגעים ויש בפסיון שהפסיון מטמא בכל שהו ומטמא בכל הנגעין כשיפשה חוץ מן הנגע מה שאין כן בשער לבן שצריך שיהא שתי השערות בתוך הכהרת יש במחיה מה שאין כן בפסיון שהמחיה מטמא בתחילה ומטמא בכל מראה אפילו במראה אודם או שחור או לבן והוא שלא יהיה הלוך מארבע מראות ואין בה סימן טהרה מה שאין כן בפסיון ויש בפסיון שהפסיון מטמא בכל שהו ומטמא ארבע הנגעים חוץ לנגע מה שאין כן במחיה ויש בשער לבן מה שאין כן במחיה ששער לבן מטמא בחיין ומכוח במכונס ובמפורז מכוור ושלא מכוור מה שאין כן במחיה פירושו שתי שערות לבנות שהן בתוך הנגע אעפ' שיש שער שחור כיניהם והם מפורזות אחרת כאן ואחל כאן הרי אילו סימן טומאה ואפי' יהיה הנגע כגדים מצימצם אין מקום שער שחור כמעטו כמו שדורש בתל ובין שהיו שתי השערות בתוך הכהרת והיא מקפת אותם ובין שהיו בכוף הכהרת הרי הוא טמא אבל המחיה אינה סימן טומאה אלא כמכוור כמו שכוארנו למעלה ויש במחיה מה שאין כן בשער לבן שהמחיה מטמאה בקרחת ובנכרת ומטמאה הפוכה והאינה הפוכה כלומר בין שקרחת מחיה את הכהרת בין שקרחה בהרת את המחיה לפי שלא נאמר בה ויהא הפוכה ומעכת את החפכת כולו לבן ומטמאה בכל מראה מה שאין כן בשער לבן עמוד שנינו בפרק ד' שתי שערות שבנגע עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור עיקרן מלבין וראשן משחיר טמא וכמה יהא בלנגויה רבי בא בר אבא אומר כל שהו ורבי

הלכות טומאת נגעים
א"לכו שוח' כרעית
ד' תהי' כל הסיני
ג' חתמני חתמ'
ד' רננע' ד' ל'

מ"ק פ"ב ד"ס תורה
ב"מ פ"ד רננע' ע"ב

דף ל"ח

ט"ז

ס"ט

כל המזכר וכו'
ל' המזכר

דף ל"ט

שמעון אומר כדי לקרן כוזג פירש שיהו יכולת לרנטל כוזג ובפרק מי שהוציא אורו תוספ' ל' שמעון עוקר לבני רבי מאיר עור שנינו אם בהרת קרחה לשער לבן טמא שנאמ' והיא הפכה שער לבן ואם שער לבן קרחה לכהרת טהור ואם ספק טמא שנינו בכו' דנגעים עשרים וארבע ראשי איברים באדם שאינם מטמאים משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים ראשי אצבעות ראש רחוטו וראש הגויה כלומר ראש העטררה וראשי דדים שבאשה פירוש בהרת שהותרה כראש אחד מאיברים הללו והמחיה באצבע הכהרת כראש האבר אינה סימן טומאה מפני ששפוח המחיה חולק את הנגע ומטמא מקצתו שופע מכאן ומקצתו שופע ויורד מכאן ונאמר בנגעים וראהו הכהן שיהא רואה את הנגע כולו כאחד בפ"ד ר"ש כתוב ועמוק אין מראה מן העור לא ידעתי פירושו' מספחת שם נגע טהור הוא יצרעת נוטנת היא מכה ישנה היא זו ונעשית בריאה מלמעלה ותחתיה מלא ליהא שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטרינה' מראשו של אדם ועד רגליו לכל מראה עיניו הכהן פרט לכהן שחשך מאור עיניו או שטמא באות מעינו שאינו רואה את הנגעים וכיוס מה תל' ללמד שיש יום שאחז רואה ויש יום שאין אתר רואה בו מכאן שנינו במסכת נגעים זבתך ובפ"ק דמ"ע קטן חתן נותנין לו כל שכעה ימי המשחה ולו לא יצטליתו ולכסותו וכן בגלל גורמין לו כל ימי הרגל והרי הכתוב אומ' ועזה הכהן ופנו את הבית אם המינה תורה לדבר הרשות שלא יטמא כליו קו לדבר מצוה וביום הראות בו בשער חי וטמא תביא בתל' ללמד על ראש האבר שאינו מטמא משום מחיה שאם נתלש שיפועו ע"י שוכן כגון שהביא ובעשה רחב ונראית בו מחיה למדנו הכתוב שהוא טמא והא לך רין גנת מחין ומכה

ס"ט סוף פ"ק

דף ט'

כ"ב חותם ספר
חריצת כל המסו'

כ"ב הנשים
דף ל"ח

ט"ז

פ"ד ד' ל' א' י"ד

כ"ב המזכר

דף ח' ב' מחיה כמין
דחולין דף ח'

ט"ז

מכונס מכונס ומפוזר אכל נשארו ב' שערות שחורות כנתק
אינן מצילות עד שיהיו רחוקות מן הקומת שתי שערות

דין בוסק

ראיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות כחות לבנות
בוחק הוא פרח בעור טהור הוא בוחק היא כמו לוכן
המבויק באדם עדשן בין ערשה לערשה:

דין קרחת ונבחת

ראיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור והוא ואם כפאת פניו
ימרט ראשו נבח הוא טהור והוא וכי יהיה בקרחת או

פ"י דף ק"ב

כרת י"א כל
הקניא

ככל רגעים
הק"ל

דף מ

כתיב דלעול

דף ת א

כ"ג דף ת

דף ל

ס ר"ג כרת וק"א
כ"ח דף ק"ב
כ"ט דף ק"ג

מחמת האש זו היא מכונה ותניא בתורה כלבים שחין יכול
מורר כלומר בתחילת חולי השחין תלמוד לומר ונרפא אי
ונרפא יכול עד שיתרפא לגמרי ויעשה במקומו צלקת תלמוד
לומר שחין הוא כיצד נרפא ולא נרפא וכן הוא אומר למטן
צדבורי השחין עד שתקדם בקליפת השום והמכור והשחין
שזות בוחכי בשניהם שנינו בפרק ט' היו מורדים שהורסם
צרכת השחין כתרוממו רושם שיחנא אינו אלא רושם החימות
הניכר בכשר כל צרכת לשון רגיעה עור הנרגע בכשר מחמת
חימום כמו ונצרכו בה כל פנים רת"י נדרא בלע"ו

דף ת ב
ח"י י"א
ח"ה ס

והא לך דין נגעים ראש חזקן

ראיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן וראה הכהן
את הנגע והנה מראהו עמוק מן העור ובו שער צהוב
דק וטמא אותו הכהן נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא וכי
יראה הכהן את נגע הנתק והנה אין מראהו עמוק מן העור ושער
טהור אין בו והסגיר הכהן את הנתק שבעת ימים וראה הכהן
את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק ולא היה בו שער
צהוב ומראה הנתק אין עמוק מן העור והתגלח ואת הנתק לא
יגלח והסגיר הכהן את הנתק שבעת ימי שנית וראה הכהן את
הנתק ביום השביעי והנה לא פשה הנתק בעור ומראהו איננו
עמוק מן העור וטהר אותו הכהן וכבס בגדיו וטהר ואם פשרה
ופשה הנתק בעור אחריו שחרתו וראה הכהן והנה פשרה הנתק
בעור לא יבקר הכהן לשער הצהוב טמא הוא וטהרו הכהן
ב"א הכתוב לחלק בין נגע שבמקום שער לנגע שבמקום בשר
טהור סימן טומאתו כשער צהוב חזר בשער לבן ושם הנגע
שבמקום שער קרוי נתק שיפול השער שבה מעיקרו וישאר
מקום השער פניו וזהו הנקרא נתק שנינו בפי' דנגעי הנתקים
מטמאין בשני שבועות ובשני סימנים בשער צהוב דק ובפסיון
כאשר מפורש בתורה שער טהור הוא סימן טהרה בנתק ואין
זקוק להסגר תניא בת"כ ומראה עמוק אין לו אלא מראה
עמוק מניין לרבות השנה לבוה תל והנה אין מראהו עמוק מן
העור אם כן למח נאמר עמוק יכול אם נתקו אדם יהא טמא תל
מראהו עמוק מה מראה עמוק בידי שמים אף אין לו אלא דבר
שהוא בידי שמים והרב ליעקב אחי הרב ר' שלמה מדרושי
בתב דגרי' מניין לרבות השנה ואת הגבוה פ' טאם יש בו שער
לבן טמא תל ועמוק אין מראה מן העור ושערה לא הפך לבן
והסגירו הכהן ה"א אם הפך לבן אף על פי שאין מראהו עמוק
אלא שוח לעור או נבחה מן העור טמא שנינו בנגעים וכתורת
כלבים ששער צהוב הוא דק לקוי וקצר ודומה לתבנית הזהב
אבל אם היה ארוך אינו סימן טומאה עוד שנינו שם שער צהוב
דק מטמא מכונס ומפוזר ומכונס ושל"א מכונס הפוך ושל"א
הפוך דברי ר' יהודה כלום אפילו קדם השער הצהוב לנתק ור'
שמעון אום אינו מטמא אלא הפוך ותניא בת"כ מיעוט שער
שנים בין בצהוב בין בשחור שיעורו שתי שערות ותניא בראש
או בזקן מלמד שאין מצטרפין זה עם זה יכול לא יצטרפו זה
עם זה אבל יפשו מזה לזה תל צרעת הראש או הזקן הוא כשם
שאר מצטרפין זה עם זה כך אין פושין מזה לזה ושנינו
במסכ נגעים פ"ד איווה הזקן מפרק של לחי העליון עד פיקח
של גרנרת עוד שנינו בפי' כיצד מגלחין את הנתק מגלח
חוצה לו ומניח שני שערו סמוך לו כדי שיחא מכיר את הפשיון
ותניא בת"כ אחריו שחרתו אין לו אלא פשה לאחר הפטור מניין
אף בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני תל פשה יפשה מכל
מקום שער שער שחור מניין אף הירוק והאדום שאינו צהוב תל
ושער טהור הוא וטהרו הכהן הא טמא שטהרו הכהן לא וטהר
שנינו בפי' ששתי שערות שחורות שצמחו בנתק טהור הנתק
נמצאין מן הפשיון ומיד השער הצהוב בין מכונס בין של"א

תפ"ג ס

דף ת ב

פ"ק

פ"י דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ה דף ת ב

כ"ט דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

כ"ג דף ת ב

הלכות שומאת נגעים

טס אמירות לשון שפת אימרא וכבשו את אשר בו הנגע יכול מקום הנגע כלבד יכבס תל אשר בו הנגע יכול כל הנגד כולו טעון כיבוס תל הנגע הא כיצד יכבס טען הנגד עכו והנה לא הפך הנגע את עינו ולא פשר טמא הוא ואין צריך לומר לא הפך ופשה וכבר בארנו משפט העומר והכהה על פי המשנה פחת היא לשון גומא כמו כאחת הפחתים כלומר שפלה היא הנגע שטראיו שוקעין בקרחתו או נבחתו כתרנום בשחיקותיו או בחזותיה כשם שקרחת מאחוריו ותבחת לפניו ותפש לשון זה מפני המרש שהוצרך לגש לתניא נאמר קרחת ונבחת באדם ונאמר קרחת ונבחת בנגדי מה להלן פרח כנולד טהור אף בנגדים אם אחר והנגד פרח הנגע כנולד טהור פורחת היא דבר החור וצומח באש תשרפנו את כל הנגד וכבס שנית וטהר ומתרגמין ויצטבע לפי שכיבוס זה לטבילה אבל שאר הכיבוסים שאינן אלא לליבון מתרגמין ויתחור אחד בנד או כלי עור או השתי או הערב המוסגר או המחולט לעניין טומאה הרי הוא אב מאבור השומאה כאדם מצורע לכל דבר ומטמא כמגע וכמשא וכביאר ועושה משכב ומושב אפילו המשכב מתחרת האבן והן למעלה מן האבן כדמריכה בתורת כהנים מזאת התורה לכל נגע הצרעת ולתקן ולצרעת הנגד ולבית והקשו כולן יחד: ר ל ט

לעיל במדור מבקשין

כל אריוסך ר"כ

טס פ"ו

טס וילך הנהל כ"ל

עשה לעשות כנגעי בתים כמשפט הכתוב בפרשה שנאמר כי תבא אל ארץ כנען אשר אני ניתן לכם לאחוז ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם ונא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית וצוה הכהן ופנו את הבית בשרם יבא הכהן לראות ארץ הנגע ולא ישמא כל הנגע והנה הנגע בקירות הבית שקערורות ירקקור או אדמומות ומראיון שפל מן הקיר ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר ארץ הבית שבעת ימים ושב הכהן ביום השביעי וראו והנה פשה הנגע בקירות הבית וצוה הכהן וחלצו ארץ האכנים אשר בהן הנגע והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אל מקום טמא ואת הבית יקציע מבית סביב ושפכו את העפר אשר הקצו אל מחוץ לעיר אל מקום טמא ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת האבנים ועפר אחר יקה וטח את הבית ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את האבני ואחרי הקצות את הבית ואחרי הטח ונא הכהן וראו והנה פשה הנגע בבית צרעת ממארת היא בבית טמא הוא ונתן את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום טמא והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו ושמא ער הערב וחשוכ בבית יכבס בנגיו והאוכל בבית יכבס בנגיו ואם בא יבא הכהן וראו והנה לא פשה הנגע בבית אחר הטח ארץ הבית וטהר הכהן את הבית כי נרפא הנגע ולקח לחטאת את הבית שתי צפורים וגו' ותניא בתורת כהנים אחזה מטמאה בנגעים ואין ירושלם מטמאה בנגעי שלא נתחלקה לשבטים רבי ישמעאל אומר אחותכם מטמאה בנגעים ואין אחות גוים מטמאה בנגעים וכשם שאין אחותם מטמאה בנגעים כך אין בנגיהם וגופם מטמא בנגעים שנינו במסכת נגעים כ"ב כיצד ראיות נגע הבית בא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית ואפי' ת' ח ויודע שהוא נגע ודאי לא יגזור ויאמר נגע נראה לי בבית אלא כנגע נראה לי בבית וצוה הכהן ופנו את הבית אפילו חבילי עצים ואפילו חבילי קנים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר וכי מרש מטמא לו אם תאמר כלי עצי ונגדיו ומתכותיו מטבילין והן טהורים על מח חתרת תורה על פמ ועל חרשו שאין להן טהרה במקוה אם כך חסרת תורה על ממוכן של רשעים קל וחומר על ממונם של צדיקים ואחר כך יבא הכהן לראות את הבית ובית אפל אין פותחין

והקשו כולן יחד

עשה לעשות כנגעי בתים כמשפט הכתוב בפרשה

שנאמר כי תבא אל ארץ כנען אשר אני ניתן לכם

לאחוז ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם

ונא אשר לו הבית והגיד לכהן

לאמר כנגע נראה לי בבית וצוה הכהן ופנו את הבית בשרם יבא הכהן לראות ארץ הנגע ולא ישמא כל הנגע והנה הנגע בקירות הבית שקערורות ירקקור או אדמומות ומראיון שפל מן הקיר ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר ארץ הבית שבעת ימים ושב הכהן ביום השביעי וראו והנה פשה הנגע בקירות הבית וצוה הכהן וחלצו ארץ האכנים אשר בהן הנגע והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אל מקום טמא ואת הבית יקציע מבית סביב ושפכו את העפר אשר הקצו אל מחוץ לעיר אל מקום טמא ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת האבנים ועפר אחר יקה וטח את הבית ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את האבני ואחרי הקצות את הבית ואחרי הטח ונא הכהן וראו והנה פשה הנגע בבית צרעת ממארת היא בבית טמא הוא ונתן את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום טמא והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו ושמא ער הערב וחשוכ בבית יכבס בנגיו והאוכל בבית יכבס בנגיו ואם בא יבא הכהן וראו והנה לא פשה הנגע בבית אחר הטח ארץ הבית וטהר הכהן את הבית כי נרפא הנגע ולקח לחטאת את הבית שתי צפורים וגו' ותניא בתורת כהנים אחזה מטמאה בנגעים ואין ירושלם מטמאה בנגעי שלא נתחלקה לשבטים רבי ישמעאל אומר אחותכם מטמאה בנגעים ואין אחות גוים מטמאה בנגעים וכשם שאין אחותם מטמאה בנגעים כך אין בנגיהם וגופם מטמא בנגעים שנינו במסכת נגעים כ"ב כיצד ראיות נגע הבית בא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית ואפי' ת' ח ויודע שהוא נגע ודאי לא יגזור ויאמר נגע נראה לי בבית אלא כנגע נראה לי בבית וצוה הכהן ופנו את הבית אפילו חבילי עצים ואפילו חבילי קנים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר וכי מרש מטמא לו אם תאמר כלי עצי ונגדיו ומתכותיו מטבילין והן טהורים על מח חתרת תורה על פמ ועל חרשו שאין להן טהרה במקוה אם כך חסרת תורה על ממוכן של רשעים קל וחומר על ממונם של צדיקים ואחר כך יבא הכהן לראות את הבית ובית אפל אין פותחין

מדת צורע ר"כ דף ל' ע"ב וזבחה בפת דיוחל דף י"ב עקבת נכר התורה ר"כ כ

ק"ת ר

על כדעל וכלכ רכנעם דף ל"ח

בו חלכות לראות את נגעו שכ כנגע נראה לי ונכרי וראו את הנגע והנה הנגע בקירות הבית ותלן ר עקיבא אומר שיעורו שיראה כשני גריוסין על שתי אבנים לא על אבן אחת ורחוב כגרים: שקערורות שוקעות כמראיון ירקקור או אדמומות ירוק שבירוקין אדום שכארומין ומראיון שפל מן הקיר ולא ממשן: עכ בתורת כהנים: שנינו במשנה אינו חולץ לא לתוך ביתו ומסגיר ולא עומד בתוך הבית שהנגע כתוכו ומסגיר אלא עומד פתח הבית שהנגע כתוכו ומסגיר שני ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית וגו' שנינו טס הכהה בסוף שבוע ראשון או שהלך לו קולפו והוא טהור פיר קולפו שיקלף מקום הנגע כלבד הפשה בראשון חולץ וקוצה אף השיח שסביב אבני הנגע הקצות כמו אשר קצצו וכן יקציע מענין זה ואח' כך טח ונתן לו שבוע בין הכל יג יום שיום השביעי עולח לכאן ולכאן וכן בכל שני הסגירות שבנגעים ונכנין שנתן לו שבוע שנאמר אחר וטח את הבית ואם ישוב הנגע ופרח בבית ונאמר למעלה ושב הכהן ביום השביעי מה שיבה האמורה למעלה בסוף שבוע אף שיבה זו ונא הפשה בראשון כלבד נתן לו שבוע אלא אפי' מצאו עשמד בעינו בראשון ולא פשה מסגיר שבוע שני כאשר יתבאר: נחזור לסדר המקרא ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ וגו' ובא הכהן וראו והנה פשה וגו' ונתן את הבית לשון המשנה על זה חור ינתן לא חור טעון צפרים ותניא בתורת כהני יכול יהא מקרא זה כמשמעו שלא יהא החור טמא אלא אם כן פשה נאמר צרעת ממארת בבתיים ונאמר צרעת ממארת בנגדים מה בנגדים טמא החור אע"פ שלא פשה אף הבתים כן הוא למדרש שפשה האמור כאן אין זה מקומו וסדר הצמחה הוא ואם ישוב הנגע ונתן את הבית ואע"פ שלא פשה אם כן למח בא המקרא הזה ובא הכהן וראו והנה פשה בא ללמד על העומר בעינו בשבוע ראשון שסגירו שבוע שני בא בסוף שבוע שני שהוא יום יג ומצאו שפשה מה יעשה לו יכול ינתן מיד כמו שמכר לו ונתן תל ונא הכהן וראו והנה פשה ונאמר למעלה ושב הכהן ביום השביעי וראו והנה פשה ושיבה וביאה הכל ענין אחד הוא מה פשה האמורה בשיבה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבוע להסגירו כך חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבוע להסגירו כך

כל כדעל ר"כ

כמין קוצה

כל יג דף ח"ד וענין יג ימים מסין סגור דף לח

כ"כ דלעיל פ"ה ור"ש הביאה כ"ל חסכה ל"ב דלעיל

דלעיל כל היסוד וכל דף דלעיל

טס כל הסגור תניא בתורת כהנים ולשון המשנה על דף עומד בראשון ופשה בשני חולץ וקוצה וטח ונתן לו שבוע ולסוף השבוע ולסוף השבוע אם חור הנגע ינתן לא חור טעון צפרים מקומו של מקרא זה הוא בין והאכל בבית ובין אם בא יבא הכהן ודבר בפני עצמו הוא סתם ולא פירש אלא בעל פה והמקרא של אחריו ואם בא יבא בא ללמדנו שאף הנגע עמד בעינו בראשון וכשני שחולץ וקוצה וטח ונדרן לו שבוע ולסוף השבוע השלישי שהוא יום יט שהרי יום שביעי עולח לכאן ולכאן וכן יום יג עולח לכאן ולכאן אם חור הנגע ינתן ואם לא חור טעון צפרים שאין בנגעים יותר משלשה הסגרות ולשון המקרא על אופניו לפי ענין זה הוא ובא הכהן וראו והנה פשה בשני וכו' ואם בא יבא וראו והנה לא פשה כשני ביאור הללו הסמוכות זו לזו על פי המדרש משפט אחד להם כאשר ביארנו ואחרי הטח את הבית כלומר אחר שחולץ וקוצה וטח ונתן לו שבוע וטהר הכהן את הבית כצפרים יכול אפילו חור הנגע תל כי נרפא הנגע לא שיהרתי אלא הרפמי שלא חור אבל אם חור ינתן ופשט המקרא לפי ענין זה כי כמובא וכמו ואת כי ששית וטהר את הבית אם נרפא הנגע ונמרו של דבר אין נתיצה אלא כנגע החור אחר חליצה וקצו ושיחה וטהרת הבית וטהרת האדם הכל מענין אחד כאשר בארנו למעלה לא שהזאת הבית על המשקוף מבחוץ: אף בנגעי בתים שנינו דפסין

כ"כ ד

חפסיון הממוך בכל שהו והרחוק כגרים והחוזר כשני גדיסין
ופירושו כאשר ביארנו למעלה: תניא
ב"כ רעה וחליצו העוין בכחן והחליצה בכל
אדם וחליצו מלמד שאם היה כותל בינו
וכין חבירו שניהן חולצין שניהן קוצצין ארת העפר שניהם
מביאין אכנים אחדות מכאן אמרו אוי לרשע אוי לשכנו אבל
בעל הבית לבדו מביא את העפר שניא ועפר אחר יקח ושח את
הבית אין חבירו מטפל עמו בשיחה כשהוא אומ' אכנים אחדות
ועפר אחר מלמד שאינו נוטל אכנים ועפר מצד זה ונותן לצד
זה ואינו טח בסיד אלא בעפר וכשהוא אומר אל תחת האכנים
מלמד שלא יתן אבן אחת תחת שתיים ולא שתיים תחת אחת:

קפי ר ל כ
ס ס
ס ס
בית הלל תור כהני
בבבית רל ושמעל
וכן כ"ב רב רבנעים
ר' תמ ר

זכמה רש כן לעזר או אף על גסת הרוח נגעי באין שכך מצונו
בעויה מלך יהודה שבאו נגעים עליו על כך שב ובחוקתו נבוח
לבונו ויבא א היכל ה' להקטיר וגו' וכבר בארנו כפ' מצות לא
תעשה הלכות לשון הרע וכל זה גורם הרך בטאים ומושב
לצים ועל זה אמר דוד אשרי האיש אשר לא הרך בעצת רשעים
ובדרך חסאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב כי אם בתורת
ה' חפצו וכתורתו יהגה יוטם וילירד ויהיה כעץ שתול על פלגי
מים אשר פרוי יתן בעתו ועלתו לא יבול וכל אשר יעש' יצליח:

כפי ט

הלכות טומאת זבים ויולדת

מצות עשה שיהא הזב טמא ומטמא לאחרים: רמ א
מצות עשה שתהא הנדה טמאה ומטמאה לאחרים רמ ב
מצות עשה שתהא הזבה טמאה ומטמאה לאחרים רמ ג
מצות עשה שתהא היולדת מטמא כנדה: והא לך פרשיות
שלהן: איש איש כי יהיה זב מבשרו וזבו טמא הוא
זאת תהיה טומאתו בזובו רד בשריו את זוכו אן החתים בשריו
מזוכו טומאתו היא כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא וכל
הכלי אשר ישב עליו יטמ' ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו
ורחץ במי וטמא עד הערב והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב
יכבס בגדיו ורחץ במים וטמ' עד הערב והנוגע בכשר הזב יכבס
בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וכן ידוק הזב כשהוא וכבס
בגדיו ורחץ במי וטמ' עד הערב וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב
יטמא וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמ' עד הערב והגושא
אותה יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וכל אשר יגע בו
הזב וידיו לא שטף במי וכבס בגדיו ורחץ במי וטמא עד הערב
וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר וכל כלי עץ ישטף במים:

והא לך פרשת המדה:

ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זכה כבשרה שבעימי תהיה
בנדתה וכל הנוגע בה יטמא עד הערב וכל אשר
תשכב עליו בנדתה יטמא וכל אשר תשב עליו יטמ' וכל הנוגע
במשכבה יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וכל הנוגע
בכל כלי אשר תשב עליו יכבס בגדיו ורחץ במי וטמ' עד הערב
ואם על המשכב הוא אן על הכלי אשר הוא יושבת עליו כנגעו
בו יטמא עד הערב ואם שכב ישכב איש אותה ותהי נדתה עליו
וטמא שבעת ימים וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא:

והא לך פרשת הזבה:

ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבי' בלא עת נדתה או כי תזוב
על נדתה כל ימי זוב טומאתה כימי נדת תהיה טמא
חיא וכל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה
יהיה לה וכל הכלי אשר תשב עליו טמא יהיה כטומאת נדתה
וכל הנוגע בה יטמא וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב:

והא לך פרשת היולדת:

אשה כי תזדוץ וילדה זכר וטמא שבעימי כימי נדת דותה
תטמא ושלישים יום ושלישת ימים תשב כדמי שהרהר
בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי שהרהר
ואם נקבה תלד וטמא שבעימי כנדתה ושתי יום וששת ימי תשב
על דמי שהרהר: והא לך פירושן ומשפטן על פי התור' שבעל פה
וכבר בארנו במעש' הקרבנות עניין קרבנותיהן וגם טומאת חוב
בראיות והזבה בימים: רד בשריו את זובו
חמ"ט כי' חמ"ט פ' שזב מבשרו זוב עלול כמו ריר אן
החתי' בשריו מזוכו פירושו שיצא מבשרו זוב
עכ וסתם פי האמה: תניא ב"כ מזוכו טומאתו הוא מזוכו
אף מקצת זובו מטמא משכב ומושב להביא בעל שתי ראיות
ספ' מצו' ל ג 30 iii טמטמא

לפי כפי ריח
ר' רב
כפי חמ"ט
זכ"ט ס' ר' ל

ועצים ועפר יבית סתם הזב בתחלת הפרשה
הוא דבר הלמד מסופו: תניא ב"כ צרעת
ממארת היא בבית טמא הוא טמא מה תל
וכי שחור היה לא לפי שמצינו בבית המוסגר
שאינו מטמא לא מתוכו שכ' והבא א הבית כל ימי הסגר אותו
וגו' יכול אף המחלט כן תל טמא הוסיף לו טומאה על טומאתו
שהא כולו טמא ויטמא בין מתוכו בין
מאזריו: דין אבן המנוגעת ועצים ועפר
כמצורע לכל דבר לטמא בביתה וכמשכב
ובמושב ויתרין עליו שמשתלחין חוץ לעיר
אעפ שאינה מוקפת חומה: תניא ב"כ והבא
א הבית כשיכנס ראשו ורובו וצרי' להתישב
בעניין שבארנו באהלות והבא א האהל אפי'
משהו וכפ"כ דשבעות דורש מכאן שהור

בית הלל תור כהני
בבבית רל ושמעל
וכן כ"ב רב רבנעים
ר' תמ ר
קפי ר ל כ
ס ס
ס ס
בית הלל תור כהני
בבבית רל ושמעל
וכן כ"ב רב רבנעים
ר' תמ ר

שבכנס לבית המנוגע דרך אזריו אפי' ככנס כולו חוץ מחושמו
שהור שדרך ביאה אסרה תורה ומטע' זה פוטר שם טמא שנכנס
להיכל דרך גגין: כל ימי הסגר אותו ולא ימי שקלף את נגעו
יכול שאני מוציא את המוחלט שקלף את נגעו תל כל ימי
יטמא עד הערב מלמד שאין מטמא בגדים יכול אפי' שחח כדי
אכילת פרס תל והאוכל בכיר' יכבס בגדיו אין לי אלא אוכל
שוכב מניין תל והשוכב בבית יכבס בגדיו לא אוכל ולא שוכב
מניין תל יכבס יכבס ריבה אם כן למה נאמ' אוכל ושוכב ליתן
שיעור לשוכב כאוכל ואח' השוכב או עומד אם שחח כדי אכילת
פרס נטמא בגדיו: שנינו במסכת נגעים פ"ג מי שנכנס לבית
המנוגע וכליו על כתיפיו וסגדלו וטבעותיו בידיו הוא והם
טמאים מיד פי שאף בהן אבי קורא והבא אל הבית היה לבוש
כליו וסגדלו כרגליו וטבעותיו בידיו הוא טמ' מיד והם שבטלין
אצל גופו איב' מטמאין לא מנופו לפיכך הם שהורי' עד שישהא
בכרי אבילות פרס פח הישין ולא פת שעורין מיסב ואכלה
בלפתן וכל השיעורין הלכ' למשה מטמוני:

קפי ר ל כ
ס ס
ס ס
בית הלל תור כהני
בבבית רל ושמעל
וכן כ"ב רב רבנעים
ר' תמ ר

יש במדרשו ובתוספתו רבנעי' שהמספר לשון
הרע באין נגעים כביתו להוכיחו שיעשר
תשובה אם עשה תשוב' ישחר הבית ואם לא עשה תשוב' ינתק'
ואם בכל זה לא שב באין נגעים בכלי העור שלו שהוא יושב
עליה וטמטמט בהם אם עשה תשובה יטהרו ואם לא ישרפו
ואם בכל זאת לא שב באין נגעים על בגדים שהוא לובש אם
עשה תשובה יטהרו ואם לאו ישרפו ואם בכל זאת לא שב באין
נגעים על גופו אם עשה תשובה יתפא ואם לאו יהא מוחלט
ובד' ישב ונתניא ב"כ שאמר לו חכהן דברי כיבושים בני אין
הנגעי' באין לא על לשון הרע שכן מצינו במרים שלא נענשה
אלא על לשון הרע שכ' השמר כנגע צרעת וגו' וסמיק ליה זכור
אשר עשה ה' למרי וכי מה עניין זה לוח' לא מלמד שלא נענשה
לא על לשון הרע והלא דברי קו' ומה מרים שדברה שלא בפניו
של משה כך הטרבר כנגותו של חבירו בפניו על אחת' כמח

בבית הלל תור כהני
בבבית רל ושמעל
וכן כ"ב רב רבנעים
ר' תמ ר
ספ' מצו' ל ג 30 iii טמטמא

הלכות טומאת זבים ויולדת

דלח

לברוק: אמר שמואל משום רבי חנינא בן אמינינוס הרואה
 כתם טמא למפרע עד עת הפקידה / וכן ה'כנר שנמצא עליו
 את הכתם טמא למפרע ועד כמה עד שתאמ' בדקתי את החלוק
 החו ולא היה עליו כתם ואפילו נמצא כתם לח' הרי זה בטמא
 למפרע עד שעת הפקידה שאנו אומרים מימים היה שם ועתה
 נפל עליו מים ונעשה לח' / וכל הנשים שריין שעתן כתמן
 כראיתן ואינן מטמאות למפרע: כל אילו הנשים הטמאות
 למפרע בין רואר דם בין מצאה כתם מטמאות משכב ומרכב
 למפרע למטמא אדם ובגדים וכן רוקן וימי דגליון טמאין
 למפרע ואפילו כלי חרס המוקף צמיד פתיל מטמאורת אותו
 למפרע אבל אינן מטמאות אדם הבועלים למפרע משום בועל
 נדה לא משום נוגע בלבד אבל הרואה כתם הבועל אותה אחר
 שנמצא הכתם טמא משום בועל נדה: עוד כפ' דנדה פסקי'
 הלכה כר' אלעזר שאומ' ארבע נשים דין שעתן ואינן מטמאות
 למפרע ואילו הן מעוברת ומניקרת ותולה חקיה / איזהו
 מעוברת משיכיר עוכרה / איזהו מניקרת כל עשירי וארבעה
 חדש מיום הלידה ואפילו מת בכח בתוך זמן זר או שנמלתו
 או נתנול למניקרת דייה שעזרה / אבל אחר כד' חדש על פי
 שמניקה והולכת הרי זה מטמאה למפרע ככל הנשים / איזהו
 בתולה כל שלא ראתה דם מימיה בתולת דמים אמרו וליא
 בתולת בתולים כיצד אפילו נשאת וראתה דם מחמת נישואין
 או ילדה וראתה דם מחמת לידה עדיין היא בתולת לעינין
 טומאה ודייה שעתה / איזהו זקנה כל שעברו עליה שלשה
 חדשים סמוך לזקנתה ולא ראתה דם ואיזהו סמוך לזקנתה כל
 שחברותיה קודמות לה זקנה בפניה ואינה מקפדת: תינוקת
 שלא הגיע זמנה לראות וראתה דם פעם ראשונה ושיניה דוער
 שעתה שלישיית הרי היא ככל הנשים ומטמאה למפרע ותנוקת
 שהגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה ודייה שעתה שנייה
 מטמאה למפרע / וכן מעוברת ומניקה חקיה כראיה ראשונה
 דייה שעתה ובשנייה מטמאה למפרע: חכמי' תקנו להן לכתוב
 ישראל להיות בודקות עצמן בכל יום שחרית וערבית שחרית
 מפני שהרות של ערבית וערבית מפני שהרות של שחרית וכל
 אוכלת בתרומה בודקת עצמה בשעה שאוכלת בתרומה / וכל
 אשה כודקת בשעה שהיא עוברת לשמש מטתה מפני שהרות
 אבל אם לא היתה עוסקת בטהרות אינה צריכה בדיקה לבעלה
 שכל הנשי' שיש להן חסת בחוקת טהרה הן
 לבעליהן כדבמסקי' כפ' דנדה: אמרינן
 בגמרא פרק האשה כל הכתמים הטמאין
 מעבירין עליו שבעה סמנין ואחר כך בין
 עובר הכתם בין לא עובר מטבילו וטהור שאם לא עבר כלל הרי
 הוא צבוע ואם עבר או כחה הרי זה כתם / ותני רבי חייה אפילו
 דם הגדרו והיא מעבדין עליו שבעה סמנין ומטבילו ומטבילו
 ועושה על גבי טהרות:

הנה הולדת כמשפט הגדה ש' כימי נדת דוותה הטמא
 ושנינו במס' זבין פ' אחרון הנוגע בזב ובזבה ובגדרה
 וביוולדת ובמצורע ובמשכבן ומושבן מטמא שנים ופוסל אחד
 פירוש מטמא אחד ופוסל אחד אחד הנוגע ואחד המסיט ואחד
 הבושא ואחד הניש' וכן תניא בתל' בכמה מקומן שהמצורע כימי
 הסניור וכימי חלוטו מטמא משכב ומושבו ומטמא בבואו יולדת
 שלא טבלה אחר שבעת ימים לזכר ויד' לנקבה כל דם שתראח
 אעפ' שהוא בתוך ימי טהרה הרי הוא כדם הנירות לטהרו בלבד
 ומטמא לח' ויבש שהרי לא תלה הכתוב בימים בלבד אלא
 בימים וכטבילה כראיתא במסכת נדה:
 יולדת שטבלה אחר שבעת ימי לזכר ואחר
 יד' לנקב' או אחר ספירת שבע' ימי בקיים אם
 הית' יולדת בזב הרי הוא ככל ימי טהור שלא
 כ' כתר דטרה רף
 ע' יולדת בזב
 סוכרת זבאים כפ'
 בכונות כתיב
 דף לח

לטמא בגדים במגע / אם כן למה נאמר כל הנוגע בה ישמא
 ללמד שאין הנוגע בה מטמא אדם וכלי חרס במגע אעפ' שהיא
 חמורה יותר מן הזב שהיא מטמאה את בועלה ואין הזב מטמא
 את שהוא בועל כאשר מפורש בתורת כהנים ובפ' אחרון דנדה:
 וכל אשר תשכב וכל אשר תשב וכל הנוגע במשכבה ככולן
 כמו שבארנו בזב משפט אחר להם: וכל הנוגע בכל כלי אשר
 תשב עליו יכנס בגדיו ואם על המשכב הוא או על הכלי אשר
 היא יושבת עליו כלום לא הנוגע בלבד שעון כיכוס בגדים לא
 לפילו שוכב או יושב על משכבה או על מושכה אפי' לא נגע בו
 הוא כדן המגע לישען כיכוס בגדים כמו בזב: ותניא בתורת
 לא כהנ' כלי לרבות מרכב ועליו נאמ' כנגעו בו איזהו דבר שחלק
 מנעו ממשאו הוי אומ' זה מרכב שהמרכב אין מנעו מטמא אדם
 אטמא בגדים אבל משאו מטמא אדם לטמא בגדים: ותני'
 נדתה עליו יוכל יעלה להגלה שאם בא עליה בחמשי לנדתה
 לא ישמא אלא שלשה ימים כמוהו תל' וטמא שבעת ימים / ומח
 תל' ותתי נדתה עליו מה היא מטמאה אדם במגע וכלי חרס
 בחיטש אף אהוא מטמא אדם וכלי חרס במגעו אבל כנושא אדם
 הנבילה אעפ' שמטמא כל בגדים וכלים אינו מטמא אדם וכלי
 חרס: וכל המשכב אשר ישכב עליו ישמא מה תל' והלא כבר
 שמענו שנדתה עליו אלא נתקן הכתוב מטמאה חמורה שלא
 ישמא כמשכב נדה עצמה ותלאו בטמאה קלה שלא ישמא אלא
 אוכלין ומשקין נמצא בו משכבו כנגעו מה מנעו לטמא אחד
 ולפסול אחד אף משכבו לטמא אחד ולפסול אחד והוא ששינו
 בתחילת מסכת כלים בועל נדה מטמא משכב ומושכ' דרתון
 כעליון כלום כעליון של זב שאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין
 עד הנה בארנו בשיטת תורת כהנים מכאן ואילך נכבד על פי
 הלכות מסכת נדה / ושם מוכח כפ' יוצא דופן שאם היה הבועל
 פחות מכן ש' והנבעלת פחותה מבת נ' אינו מטמא משום בועל
 נדה ואינו אב הטמאה אלא משום נוגע בנדה בלבד שהיא
 חלד ואינו אב: הגדה והזבה ושומרת יום כנגד יום והיולדת
 אף על פי שלא ראתה דם כולן מטמאות למפרע מעת לעת או
 מפקידה לפקידה וזהו הנבקה מעת לעת שבגדה כפ' דנדה /
 כיצד אשה שהתורה טהורה ואין לה זכות ונדקה ארץ עצמה
 בשחרית ומצאה טהורה ובוצי' היום נדקה ומצאה דם הרי כל
 הטהרות שעשתה משקרה פקידה ראשונה עד שעת פקידה
 שנייה טמאות למפרע וכן אם נדק היום ומצאה טהורה ולאחר
 שנים או שלשה ימים נדקה ומצאה דם כל הטהרות שעשתה
 מעת שמצאה דם עד כר' שעות למפרע כטמאורת ואומר שם
 שמואל שעד שלאחר תשמיש הרי הוא כפקידה ושלפני
 תשמיש מפני החמירות אינה כפקידה מפני שאינה בודקת בו
 יח: עוד שם כפ' אשה שיש לה חוסר וראתה דם דייה
 שעתה ואינה מטמאה למפרע / הגיע שעת וסתה ולא נדקה
 עצמה ולאחר ימים בודקה עצמה ומצאה דם הרי זה טמאה
 למפרע והרי היא בחוקת נדה כשעת וסתה זהו היא טמארת
 וסתות האמורות בכל מקל ואם מצאה עצמה טהורה כשבודקה
 עצמה אחר הוסת הרי זה טהורה / ואפילו לא נדקה נמי טהורה
 כדאמר שם גבי דם הבא מחמת מכה אפילו כימי נדתה טהורה
 דוותה דרבנן ושם אין לברוק אם ראתה אם לאו שהרי היא
 רואה מחמת מכה ודווקא דם נדקה מטהרת על יד' מכתה
 אבל דם שבשעת וסתה לא תטהר בכך שאם כן לא תהיה
 טמאה לעולם / וכן פסק בשאלותור
 דרב אחאי דוותה דרבנן שהרי רב נחמן
 בר יצחק שהוא אחרון מעמיד דברי רב
 כמאן דאמר וסתות דרבנן והלכר' כרב
 באיטורי לגבי שמואל ומעמיד גם דברי רבי יהושע ורבנן דרבי
 מאיר כמאן דאמר וסתות דרבנן אמנם צריכה לכתחלה דרבי

ס' ט' ק' ע' ג'

תל' ט' כ'

ט' ק' פ' ו'

ס' ט' ז' ו' ח' ט'

ט'

דף ד

דף ז' ד' ט' ק'

דף ז' ו' ח' ט'

כדף ה'

דף כ'
ס' ט' ז' ו' ח' ט'

כראיתא כל יום
בכונות כתיב

ז' כתיב דלח
ג' כתיב
כ' כתיב
ו' כתיב
ד' דף
ע' ט'

דף ז' ג'

ה' כתיב
ו' כתיב
ז' כתיב
ח' כתיב
ט' כתיב

זכר

דף תל' ט'

ה' כתיב

ל' ו' כתיב
ז' ד' כתיב

ע' ל' כ'
ז' כ'

דף לח

כ'

כראיתא כל יום
בכונות כתיב

אחרון דמסכת זבין שאפילו לא דפיסק ביניהם אלא בניד דף עב
הואיל וליא נגע בהן הרי אילו טהורין
וכן אם היטיש המשכב ארץ הכלים או ארץ
האוכלים והמשקין הרי אילו טהורים
שנינו בפג דמסכת זבין זב שחכה את הטהור
טמאהו שאם ימשוך הטהור הרי הטמא נופל ונמצא כאילו
נשען עליו ולפיכך אף בגוי הטהור טמאין מדרס אבל טהור
שהיה מכה ארץ הוב הרי זה טהור פירוש מטומאת מדרס וכן
משמע בלתיספתא אבל טמא בעליונו של זב :

במקומה סב דף
חלעט וליא תניה
בסלמס

רוז טר דזכין
חלעט וליא תניה
בכל פג דלעיל

הלכו טומאת נבילות ושרצו רמד רסה רמו

בפרשת נבלות ושרצים כתובים שלשה מצות עשה דין
טומאת נבילה ודין טומאת שרצים ודין
טומאת משקין ואוכלין והשורין והוא לך הפרשיות הכתובות
בפרשת שמיני והאלה תטמאו כל הגונע בנבלתם ישמא עד
העריב וכל הגושא מנבלתם יכבם בגדיו וטמא עד הערב לכל
הכמה אשר היא מפרסת פרסר ושעט איננה שוסקער ונרה
איננה מעלה טמאים הם לכם כל הגונע בהם וטמא וכל הולך
על כפיו בכל החיה החולקת על ארץ טמאין הם לכם כל הגונע
בנבלתם ישמא עד העריב והגושא את נבלתם יכבם את בגדיו
וטמא עד הערב טמאים הם לכם והחלם הטמא בשרץ
השורץ על הארץ וחזור והעקבר והצב למינוח והאקקרה והכח
והלטה והחומט והתנשמת אלה הטמאים לכם בכל השרץ
כל הגונע בהם במותם ישמא עד העריב וכל אשר יפול עליו
מהם במותם ישמא מכל כלי עץ או בנד או עור או שק או כל
כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר
וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו ישמא
ואתו תשבורו מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים
ישמא וכל משקה אשר ישתה ככל כלי ישמא וכל אשר יפול
בנבלתם עליו ישמא תבו וכידיים יותץ טמאים הם וטמאים
יהיו לכם אך מעיין ונור מקו מים יהיה טהור והגונע בנבלתם
ישמא וכי יפול מנבלתם על כל דרע ודרע אשר יודע טהור
הוא וכי יתן מים על דרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם
וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה הגונע בנבלתה
ישם עד העריב והגושא את נבלת יכבם בגדיו וטמא עד העריב
והא לך שרועין :

פרט שחייה
כל הסוביא

תניא בתורת כהנים והאלה תטמאו כמה הוא מדבר אם
במיתתן הרי מיתתן אמורה פי' שנאם וכי ימות וזו
מוסף על ענין ראשון אם באבר מן המרת הרי אבר מן המרת
אמור למטה כמו שיתבאר אלא בלא לדבורת אבר מן החי מן
הבהמה ומן החיה שישמא אבל העופות בין טמאים בין טהורין
אבר מן החי הפורש מהן טהור ואין בו טומאה כלל שנ' ולא לר
תטמאו לכל הבהמה וגו' יצאו עופות שאין להן פרסה אבל
אבר מן המת מן העוף הרי הוא כנבלת העוף שפיר' ממנו כמו
שיתבאר בענין נבלת עוף טהור יכול הכשר הפורש מן החי
ישמא תל נבילה מה נבילה גידין ועצמו אף אבר גידין ועצמו
והגונע בנבלתם ישמא עד הערב אין הגונע מטמא בגדים אבל
הגושא מטמא בגדים שנ' והגושא יכבם בגדיו מניין לעשות
שאר כלים כבגדים שיטמאו קודם שיפירוש ממנו תל וטמא
יכול ישמא אדם וכלי חרס תל כנד ולא אדם וכלי חרס : לכל
הבחימה להביא את השליל שיהא אבר מן החי ממנו מטמא
כל הגונע בהם ישמא להביא בהמה טמאה שלא תהא שחיטה
מטהרתה מידי טומאת נבילה : הולך על כפיו זה הקוף כל
הולך להביא את הקופר חולדת הסנאין ואבני חסדרת וכלב
הים

לקחן עשור
מבחיך

כימא שטבל ועדיין לא העדיב שמשו והרי היא טבולת יום
ככל אה הוימים ואינה צריכה טבילה אחרת בסוף ימי טהור
ובמלאת הימים הרי היא כטבול יום שהעריב שמשו ועד שלא
ימלא הימים אוכלת בפעשר ופוסלת בתרומה ומטמאה ארץ
הקדש ונראה לרבי משה שצריכה טבילה בסוף ימי מלאות
לקדש :

במה דהלכו וטמאה
תסב ויחשב דף
תק ט

הנה בחינת הלכות הזב והגדי והחולדת והא לך פי' מרס' הזבה :

תניא בתל ואשה בין גיורת בין שפחה בין משוחררת בין
בת ישראל כי יזוב זוב דמה דמה מחמת עצמה ולא
דמה מחמת אונס ולא דמה מחמת ולד כשהוא אומר זוב לרבות
האונסין הא מה אני מקיים דמה דמה מחמת עצמה ולא דמה
מחמת ולד ואומר רבי יוסי ורבי שמעון אין קישוי יותר משתי
שבתות ימים שנים רבים שלש כי מיעוט ימים שנים ומיעוט
רבי שלשה יכול שנים ושלוש הרי חמשה וכי נאמ' ימים ורבים
והלא לא נאמר לא ימים רבים הא כיצד הימים האילו מרובים
על השנים וכמה הן שלש : בלא עת נדתה אחר שיצאו שבעת
ימי נדתה או כי תזכ שלשה ימים הללו על נדתה כלומר
מופלי מנדה זו היא זכה ומשפטה חרוץ בפרשה זו ולא כדת
הגדה מכל וכל שהרי זכה טעונה שבעת ימים נקיים וקרבן זה
אינה טעונה ספירת שבעה אלא שבעת ימים תחיה כנדה בין
רואה בין שאינה רואה אלא ראייה ראשונה ודרשו רבותינו
בתל זו אחד עשר יום שבין סוף נדה לתחילת נדה שכל שלשה
דעופים שתראה כאחד עשר יום הללו תחי זבה ויראה לי לפרש
להפך כי על נדתה מפרש בסוף מסכת נדה שפירשו בסמוך
ממש אחר שיצאו ימי נדתה וכן אנו מפרשים בכל מקום על
בסמוך ובלא עת נדתה הוא רחוק מנדה וסוף סבכת נדה
וכפירק בנות כותים קורא בלא ער נדתה עד בסוף אחר עשר
יום : תורה טמאה לרבות את כועלה טמאה היא מטמאה את
כועלה ואין הוב מטמא את שהוא כועל כל המשכב וכל הכלי
וכל הגונע בכל אלה הדברים שיון הוב והזבה והגדה והחולדת :
וכלל שנינו בפל אחרון דמסכת זבין שכל שיהיה למעלה מן
הוב טמא בין אדם בין כלים העשויין למשכב ולמושב ולמרכב
בין שאר כל הכלים בין אוכלין בין משקין כולן נקראים מרץ
לפי שאין אלא ראשון לטומאה וכל שיהיה למטה מן הוב ולא
יגע בו טהור חוץ מן האדם ואו כלי העשוי למשכב ולמושב
ולמרכב וכן דרשו בתל אלא שהאדם ראשון והמשכב והמושב
והמרכב אב הטמאה ואפי' הן תחת האבן ואצבע הטהור תחת
האבן והזב על האבן וגם זה נקרא מדרס הוב בכל מקו ובענין
זה מדבר בפ' אחרון דנדה שאומר מאי משא אבן מטמא ונפ'
דס הנדה מביאה על המקרא דוהגושא אותם אבל אם כלי
חרואי למשכב ולמושב מתחרת האבן זה מרברת בתל מוכל
המשכב ואפי' במרכב נוהג דין זה כדתניא בתל וגם בתחילת
מסכת כלים שנינו שהמרכב מטמא אפי' מתחת אבן מטמא
פירשו רבינו שמואל ורבינו יעקב דאבן מטמא הגזכרת בכל
מקום היא אבן גדולה שצריכה שומא שמכיא בפרק אחרון
דנדרה על זה ושומרת על פום גובה וכשהוב יושב עליה אינו
מכביד כלום על מה שתחתיה מחמת כובדה : אין בכל אבות
הטומאה כולן טומאה שמשטת את האדם הטהור או ארץ הכלי
הטהור וטמא אותן לא הוב והזבה והגדה והחולדת ואפי' היתה
קורה מושלת על ראש הגדר ואדם וכלי חרש על קצתה והגיד
הוב את הקצה השני הואיל ונתנדנדו מתמרת הוב הרי זה כמי
שנגע בהן וטמאין ונעשו ראשונים לטומאה וכל שכן אם נשאן
הוב : אין משכב ומרכב מטמא כלים או אוכלין או משקין
אלא כמגע בלבד אבל אם היו כלים או אוכלין או משקין
למעלה מן המדרס או שהיה המדרס למעלה מהן שנינו בפ'

סרסח חנוני
דף לט וחובלה
בכ כותים דף לט

סב בתל

וס פח

סס

דף עג

סס

הן עא כל
המניח

דף עא כל
הסוביא

מקל דף עב

דף טט

דף קא

מקל

מקל

דף קב

בפ' דס היתה
דף קב ברה אבן

דף קט

כפ' לעינא דף עג
ישלח הקוב תל
הוייתו לט דהלכו
תמחיל משכב ומושב
דף קי

ומיטמאין ומצטרפין / וכבהמה העור והרוטב והאלל והקיפה
והעצמות והגידין מצטרפין לטמא טומאת אוכלין אבל לא
טומאת נבלות : עד כאן המסכת :

והאל לך דין טומאת שרצים

וזה

לכס הטמא בשרץ תניא בתורת ל'הנים ומביאה
בפרק העור והרוטב מקצתה / חה להביא דמו
שיטמא בבשרו מה שאין כן כבהמה החולד מושטיילא והצב
פרויט שדומה לצפרדע / למינהו להביא כל מינין של צב כגון
חברכר וסלמנדרא הגדלה באור / כשהיה מגיע ר' עקיב ל'פסק
זה היה אומר מה רבו מעשיך ה' כרא בריות הגדולות כים וגדולות
ביבשה הגדולות כים אם עלו ליבשה מתות באור כגון סלמנדר' וכרא
הגדולות באור הגדולות באור אם פרשו לאור מתות הגדולות
באור אם פרשו לאור מתות מקו' חיוו של זה מיתתו של זהמה
רכו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית : אנקה הריצון בלעו' כח
לא איתפרש / חלטה לישאורא / חוטט לימצא / תנשמת
טלפא / והעכבר יכול אפי' עכבר שבים תלמוד לומר על הארץ
להוציא את שבים / אלה הטמאים לכס בכל השרץ אין לך
טמא בשרץ אלא אילו בלבד : שמנה שרצים אילו כל אחד
בהם כשימות הוא אכ הטומאה לטמא אדם וכלים כמגע וכלי
חרס באור ואינו מטמא במשא והנוגע בו אינו מטמא בנדים
בשעת מגעו ושיעור טומאתו כבעשרה וכל השרצים מצטרפין
לכערשה / כדתניא בתורת כ'הנים טמאים מלמד שמצטרפין
זה עם זה / עוד מרבה שם מטמאין עורותיהן וביצת השרץ
שיטמאו כבשר השרץ כי טמאין כתובין כפרשה : כל הנוגע
בהם כמותם יטמא לרכות ידות הכלים / יטמא עד הערב ואין
האוכל אוכלין טמאים ולא השותת משקין טמאין מטמא
טומאת ערב : וכל אשר יפול עליו מדם כמותם יטמא מכל
כלי עץ או בגד או עור או שק וגומ' כמה המקרא הורה מדבר
אם כמיתת הרי מיתתן אמור אם באבר מן המת הרי אבר מן
המת אכור למטה הא אינו בא אלא ללמד על אבר מן השרץ החי
שיטמא בשרץ יכול הבשר הפורש ממנו מן החי יטמא תל שרץ
מה שרץ כשר וגדון ועצמות אף אבר כן / מכל כלי עץ ולא כל
כלי עץ הרי זה בא למעט כל כלי עץ כן / לרבות שלא כתב
מכלי עץ אחר שריכה הכתוב ומיעט יש לך לרזעמיו הריבו
בדומה והמיעוט בדומה וגדרש מה שק שהיא מיוחד שהו משמש
את האדם ואת משמשי האדם אף אני אביא את השלחן ואור
הטבלא ואת הדולבקי שהם משמשי האדם ואת משמשי האדם
וממעט אני את הסולם שהוא משמש ארץ האדם ואינו משמש
משמשי האדם וממעט אני את הקולב ואת הנחות ואת המנורה
שהן משמשין את משמשי האדם ואינן משמשין את האדם /
יכול שאני מרבה כוורת הקש וכוורת הקנין ובור ספינת
אלכסנדריה שיש להם תולים והן מחזיקות ארבעי' טאה בלח
שהן כורים כיבש תל שק מה שק מיוחד שהוא מיטלטל מלא
ודיקן יצאו אילו שאינן מטלטלין במילואן בגד' מניין לעשות
שאר כלים כבגדים תל וטמא מניין לרבות הלכדים תל או כגד
מה כגד מין הגדל בארץ אף עור מין הגדל בארץ יצאו עורות
שבים / או עור לרבות את שחיכו לוסן הגדל בארץ כל שהו
אפי' חוט או משיחה ובלבד שיחברנו לו כדרך חיבורו לטמא
יכול אף עור המצור ועור החיפר' כמשמע תלמוד לומר כל
מלאכה עור יצאו אילו שאינן עבודין ולא נעשה בהן מלאכה /
יכול שאני מוציא עורות אהלים תלמוד לומר כל כלי אשר יעשה
בהן מלאכה לרכות עורות האהלים : שק אין לי אלא שק
מניין לרבות דקלקי וחבקוהם פוייטראל וצינא'אל בלע' של
סוסיס תלמוד לומר או שק יכול יטמא הכלים ומשיחות תלמוד
לומר

מרה' כחמי' סדר' כו
קף קל' ויקל'

כריש חכל' כלוש
קף

סס פ'

סס

סס

סס ס' ויכל' כחח
סס קף קר

הים / היה אין לי אלא חיה שהורח חיה טמא מניין תלמו לומר
כל החולכת על ארבע ככל החיה להביא את הפילה כל הנוגע
בנבלתם יטמא והגושא אר' נבלתם אם נאמרו למעלה למטה
נאמרו למטה אלא שהעליונים לרבות אבר מן החי והתחתונים
באבר מן המת : שנינו במסכ' עוקצין פר' אהרין חלב בהמה
טהורה אינו מטמא טומאת נבלות שנ' חלב נבלה וחלב טרפה
יעשה לכל מלאכה וגו' לפיכך הוא צריך הכשר לקבל טומאת
אוכלין חלב בהמה טמאה מטמא טומאת נבילות לפיכך אינו
צריך הכשר : למטה הוא אומר כי ימות מן הבהמה אשר היא
וגו תניא בת' כ' ש מן הבהמה מטמאה ויש מן הבהמה שאינה
מטמאה פרט לטרפה שנשחטה שאינה מטמאה / היא מטמאה
במשא ואין השרץ מטמא במשא / בנבלתה ולא בנדים ולא
בקריבים ולא בטלפים ולא בעור : והאוכל מנבלתה יכבס
בגדיו ויכל כמשמעו שתטמאנו אכילתו כשהוא או בנבלת עוף
טהור לא יאכל לטמאה כה בה אתה מטמא בנדים באכילתה
ואין נבלת כהמה טמאה מטמאה בנדים באכילתה בלא משא
כגון אם תחבה לו חבריו בבית הכליעה והוסיף רכו' שלמה
ולא זו משע עד שכלעה ואם כן מה תל' והאוכל ליתן שיעור
לנוגע ולגושא כדי אכילה והוא כוית / וטמא עד הערב אף על
פי שטבל צריך הערב שמש : כתוב בפרשת אחרי וכל נפש
אשר תאכל נבילה ושריפה באורח וכבר נבדו ורחץ כמי'
וטמא עד הערב וטהר ואם לא יכבס ובשרו לא ירחץ ונשא עינו ;
ותניא בתורת כ'הנים שאינו מדבר לא באוכל נבילה עוף טהור
כל בד שהוא אסור משום נבילה ושריפה ולמעלה הוכיר עוף
טהור שנאמ' כי יצוד ציד חיה או עוף ועל חיה לא נאמר שהוא
בכלי בהמה / ומפרש שם שאינה מטמאה בתוך המעים ולא
בתוך הפה שנ' נפש אינה מטמאה אלא כשהיא בבית הנפש /
היא אשר נאמר תאכל ליתן שיעור לטומאה כשיעור אכילה
בכוית / ואינה מטמא אדם ובנדים לא כמגע ולא במשא ואין
לה אלא טומאה זו בלבד והרי בגדי האוכל אומרים לאוכל
מטמאין לא טמאני ואתה טמאני / ושריפה האמורה כאן לא
נאם אלא לדרוש כמו שאומר שם יכול תחא נבלת עוף טמא
מטמאה בנדים אכית הבליעה תל' שריפ' מי שיש במינו טריפה
יצא עוף טמא שאין במינו טריפה / מניין לעשות שאר כלים
כבגדים תל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס תל בגד ולא אדם
וכלי חרס ונשא עונו אם יאכל קדש או נכנס למקדש חייב על
טומאה זו ככל שאר טמאות ועל רחיצת גופו ענוש כרת ועל
כיבוס בגדיו נבלות : ובתחילת מס' טהרות שנינו שלש עשר
דבר' נאמרו בנבלת עוף טהור צריכה מחשבה פירוש שיחשוב
עליה לאכילה אז היא מטמאה טומאת אוכלין בכביצה אעפ'
שלא נגע בה טומאה אחרת והרי היא כאוכל ראשון לטומאה
אבל אינה צריכה מחשבה לטמא כוית ממנה בבית הבליעה /
ואינה צריכה הכשר / ומטמאה טומאת אוכלין בכביצה / וכוית
בבית הבליעה / והאכלה טעון הערב שמש / וחייבין עליה על
ביאת מקדש / ושורפין עליה את התרומה והאוכל אבר מן החי
ממנה סופג את הארבעים / ושחיטתה מטהרת טריפתה / ולא
מליקתה לרברי רבי יוסי / הכנפים והנוצה אף על פי שהן
נאכלין ומטמאין טומאת אוכלין אינם מצטרפין בנבלת עוף
טהור לכוירת אבל המקומות הרכים הקרובים לכשר כגון
החרטום והצפורנים הרי הן כבשר ומצטרפין לכוית / נבלת
עוף טמא צריכה מחשבה / וצריכה הכשר / מטמאה טומאה
אוכלין בכביצה וכתצי פרס לפסול את הגווה / ואין בה טומאת
כוית בבית הבליעה והאוכלה אינו טעון הערב שמש / ואין
חייבין עליה על ביאת מקדש וקדשיו / אבל שורפין עליה
ארץ התרומה / והאוכל אבר מן החי ממנה אינו סופג אר'
הארבעים / ואין שחיטתה מטהרת / הכנפים והנוצה מטמאין

קף עח

סס כ' ויכל' כחח
דוכח' ק' ס

סס ויכל' כחח
דוכ' ק' ס

סס ס' ס' כל המונ'
על ס' וזה מקדש
והרי בגדי האוכל
ה מרי' וכל' כחח
דוכ' ק' ס

קף כב

חייכה
ביח

עמוד
ד

סס

הלכות טומאת נבילות ושרצים

לומר שק מה שק מיוחד טווי וארנו אף כל טווי וארנו דרי הוא
אומר בכת וכל מעשה עזים יכול וטמא הכלים וטווי וטווי תל
בגד ועוד בגד ועוד לגוויה שיהיה בגד ועוד האמורים בשרץ
לא טמא אלא טווי וארנו אף בגד ועוד האמור בכת כן: שק
אין לי אלא העשוי מן העזים העשוי מן החזיר מוכן של פרה
כניין תלמוד לומר שק: אין לי אלא בשרץ בכת בניין תלמוד
לומר בגד ועוד לגוויה שיהיה כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם
ולא לכלים העושים מלאכה לאחרים: בהם פרט לחיפוי הכלים
במים יובא כולו כאהרן יכול אפילו מקצתו תל ונא השמש
וטווי מה ביאת שמשו כולו כאחת אף ביאת מים כולו כאחת
וטמא עד דיערב טבל ועלית וכולו במקשר אבל טמא הוא
לתרומה עד שיעריב שמשו: וכל כלי חרש אשר יפול מהם
אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו והניא בתורת
כרבים כלי חרש בניין לרבות כלי נתר תל וכלי חרש אל תוכו
את שיש לו תוך טמא ואת שאין לו תוך טהור מלקבל טמא
אף כגבו כגון המטה והכסא והכפסל והמגורה של חרש וכיוצא
בהן זו העדות שהעיד חזקיהו אבי עקש לפני רבן גמליאל שאמ'
משום רב הוקן כל שאין לו תוך בכלי חרש אין לו אתריים:
אל תוכו מתוכו הוא מטמא ואינו מטמא מאחריו: כלי חרש
תוכו ולא כלי שטף אל תוכו שאין כלי שטף מטמא מאחריו: אל
תוכו ולא כשיפול אל תוך תוכו כיצד חבית נתונה בתנור
ופיה למעלה מן התנור השרץ בחבית אוכלין ומשקין שבתנור
טהורין: וכן אם השרץ באויר התנור אוכלין ומשקין שבתוך
החבית טהורין שנא כל אשר בתוכו יטמא ולא שבתוך תוכו
יכול אעפ' שנקבה החבית תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא
וכמדי שיעורו של נקב בכלי חרש בכונס משקין בכלי שטף
במציא ותל: כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו מלבד שאין
לו טהרה אלא שבידה דבר אחר אותו שובר לטהרתו ואי
אתה שובר אוכלין לטהרתו יכלו אף הכלים יהו מטמאין
כאוייר כלי חרש תלמוד לומר מכל האוכל אוכל ומשקה מטמא
מאוייר כלי חרש ואין כל הכלים מטמאין מאוייר כלי חרש לפי
שהשרץ אב הטומאה והכלי שנטמא ממנו ודר הטומאה לפיכך
אינו חודר ומטמא כלי שבתוכו ולמדנו שהשרץ שנפל לאוייר
התנור והפת בהוכו ולא נגע השרץ בפת התנור ראשון והפרט
שנייה ולא נאמר רואין את התנור כאילו כולו מלא טמא
ותהא הפת תחלה שאם אתה אוס' כן לא נתמעטו הכלי מטמא
מאוייר כלי חרש שהרי טומאה עצמה נוגעת בהן: האוכל משם
האוכל המיוחד פרט לאוכלי ברמה אשר יאכל פרט לאוכל
סרוח אוכל יטמא מלבד שמקבל טומאה בכל שיהי יכול וטמא
אף לאחרים בכל שיהי תל אשר יאכל אוכל
הנאכל בכת אחרת ושיערו חכמים אין בית
הכליעה מחוקת יותר מביעת תרנגולת:
מכל האוכל ולא כל האוכל פרט למוקף צמיד פתיל בכלי חרש
ונתן לתוך התנור יכול אף הדלעת שנפלה לאוייר התנור ולא
הוכשרה תהא טמאה תלמוד לו אשר יבא עליו מים אין לי אלא
מים בניין לרבות הטל ודרבש והיין והשמן וחרס והחלב תל
אשר יבא עליו מים וכל משקה אשר ישתר ככל כלי יטמא
האוכל ונדרש וכל משקה כמו אוכל משקה אי וכל משקה
יכול מי תותים ומי רימוני ושאר כל מי פירות יהו מכשירין תל
מים מה מים שאין להם שם לוי יצאו אילו שיש להם שם לוי
יכול אפ' הן בכורות שיהיו ומערות יהו מכשירין תלמוד לומר
בכל כלי יטמא מה כלו מיוחד שהו תלוד מן הקרקע יצאו אילו
שהן מחוברין: ושנינו במס' מכשירין צנון שבמקרה נדח
מירידתו והוא טהור העלתו כל שיהו מן חמי טמא פירות שנפל
לתוך אמת המים ופשת מי שהיו ידיו טמאין ונטלן ידיו טהורות
ופירות טהורין: ואם חשב בשביל שידחו ידיו טהורות

הוא וזכיהו כפר
הערב דף ע"ד וכו'
כל טמא דף ל"ה
כ"פ דלעיל
הוא וזכיהו כפר
הערב דף ע"ד וכו'
כל טמא דף ל"ה
הוא וזכיהו כפר
הערב דף ע"ד וכו'
כל טמא דף ל"ה

והפירות דרי הן כבי יותן פ' לאחר שהעלים מן המים ומה
שמרבה במסכת פ' חמים דמים מחוברין מכשירין זהו לאחר
שהעלים מן המים כמו שבארנו: שנינו בתהורין מסכת
מכשירין כל משקה שתחלתו לרצון אף על פי שאין סופו לרצון
או שסופו לרצון אף על פי שאין תחלתו לרצון דרי ודרבנן
יותן פ' דדרושין כבבא מיעילא וכבבא
הוא ככל הקדושין
הוא ככל הקדושין
לרצון אף יותן לרצון ותחלתו לרצון הוא
כגון שחושב בירידת מים לצורך דבר אויר וירדו על הפירות
ובתורה כדב' דורש שצריך שחושב בירידתן לצורך דבר תלוש
דתני יכול אפ' חושב עליהן שירדו לבורות שיהיו ומערות יהו
מכשירין תלמוד לומר אשר ישתר כו' וסופו לרצון כלן
שירד טל כליה על הפירות ובבבא בעוד הטל עליהן ידע
השם ומשקין טמאין מטמאין לרצון ושלא לרצון פ' שטמאין
ומכשירין כאחד: עור שנינו טם רטובין פירותיו מפני
הגנבים אינן כבי יותן דנותן פירותיו מפני כבדן בשבולת
דגהר להביא עכו אינן כבי יותן: וכפ' שנינו המודיק הטיק
לשחוק וירדו עליהם גשמים אם שמה הרי הן כבי יותן: היו
זיתים נתונים כגן וירדו עליהן גשמי אם שמה הרי הן כבי יותן
החברים שהיו עוברין בנהר ונפלו שקיהן למים אם שפחו דרי
הן כבי יותן: וכפ' שנינו המעלה פירותיו לגג מפני הכניסה
פ' תולעים וירד עליהן טל אינן כבי יותן ואם נתכוון לכך הרי
הן כבי יותן: אשר ישמה פרט למשקה סרוח כד דורש בתור'
כרבים: עוד טם וכל אשר יפול מכלתם עליו יטמא במה הוא
בדבר אם במיתתן הרי מיתתן אמורה אם באבר מן החי הרי
אבר מן החי אמור למעלה הוא אינו מדבר אלא באבר מן המת
מכללת לו מן העצמו וגידין ולא מן השיני'
ולא מן הצפורני ולא מן השער שלה: תנור
וכידוי יותן שאין לכלי חרש טהרה במקוה
בטבילה: וטמאין יהיו לרוב שלא תאבד
מצוות אנו לנותעם תלמוד לומר טמאין יהיו
לכם אם רצח לקיימם כש' מאה רשאי: אך מעין ובור מקוה
מים יהיה טהור לפי פשוטו מלקבל טומאה שאין מים מחוברין
לקרקע מקבלין טומאה: ועוד יש ללמוד יהיה טהור הטובל
בהן מטומאתו כאשר יתבאר במצור'
לקוח בהיך הדף
במחית כו' תת'
המקוה: ונוגע בנבלתם יטמא תנאי בתורת
כרבים היל' אומר אפילו הנבילה בתוך
מעין ובור ונוגע בה יטמא שלא תאמר הואיל והמום מטהרין
הטמא קל וחומר שיעלרו וטהור מלבטמא: רבי יוסי הגלילי
אומר ונוגע בנבלתם יטמא כגון הם מטמאין ואינם מטמאין
במטא: רבי עקיב' אומר ונוגע בנבלתם יטמא לרבות כלי עצמי
רבי ישמעל בנו של רבי יוחנן בן ברקא אומר כל מעשה עזים
לרבות כל העשוי מן העזים אפ' מן הקרנים וכן הגלפיים:
בשאר ברמה והיה בניין תלמוד לומר מעשה אס' כן למה נאמר
עזים פרט לעוף: וכי יפול מנבלתם יש מנבלתם מטמא ויש
מנבלתם שאינן מטמא פרט לנבלת יבשה שאיננה יכולה
להשרות בניין לזרעים טמאין שאם דרען טהור תלמוד לו אשר
ידע טהור יכול אפ' שלא השרישו תלמוד לומר הוא וכי יתן
מים על זרע אעפ' שכבר למדנו בכלי חרש שלא יטמא הזרעים
לא לאחר הכשר הוצרך ללמד גם על השרץ שלא יטמא ארץ
הזרעים לא לאח הכשר מפני שהשרץ חמיר יותר ולא היה למד
מכלי חרש ומניין לעשות שאר משקין כמים תלמוד לומר מים
מים לנש מה מים האמורי למעלה עשה בהן שאר משקין כמים
אף מים האמורי לכשה עשה בהן שאר משקין כמים אין לי לא
שנתן מים על גבי זרע נתן זרע על גבי מים בניין תלמוד לומר
טמא הוא לכם כל שהוא לצרכיכם לרבות את ידות האוכלין כגון
עוקצי

פ' דף י'
ק' ס'
פ' דף כ'
הוא ככל הקדושין
הוא ככל הקדושין
לרצון אף יותן לרצון ותחלתו לרצון הוא
כגון שחושב בירידת מים לצורך דבר אויר וירדו על הפירות
ובתורה כדב' דורש שצריך שחושב בירידתן לצורך דבר תלוש
דתני יכול אפ' חושב עליהן שירדו לבורות שיהיו ומערות יהו
מכשירין תלמוד לומר אשר ישתר כו' וסופו לרצון כלן
שירד טל כליה על הפירות ובבבא בעוד הטל עליהן ידע
השם ומשקין טמאין מטמאין לרצון ושלא לרצון פ' שטמאין
ומכשירין כאחד: עור שנינו טם רטובין פירותיו מפני
הגנבים אינן כבי יותן דנותן פירותיו מפני כבדן בשבולת
דגהר להביא עכו אינן כבי יותן: וכפ' שנינו המודיק הטיק
לשחוק וירדו עליהם גשמים אם שמה הרי הן כבי יותן: היו
זיתים נתונים כגן וירדו עליהן גשמי אם שמה הרי הן כבי יותן
החברים שהיו עוברין בנהר ונפלו שקיהן למים אם שפחו דרי
הן כבי יותן: וכפ' שנינו המעלה פירותיו לגג מפני הכניסה
פ' תולעים וירד עליהן טל אינן כבי יותן ואם נתכוון לכך הרי
הן כבי יותן: אשר ישמה פרט למשקה סרוח כד דורש בתור'
כרבים: עוד טם וכל אשר יפול מכלתם עליו יטמא במה הוא
בדבר אם במיתתן הרי מיתתן אמורה אם באבר מן החי הרי
אבר מן החי אמור למעלה הוא אינו מדבר אלא באבר מן המת
מכללת לו מן העצמו וגידין ולא מן השיני'
ולא מן הצפורני ולא מן השער שלה: תנור
וכידוי יותן שאין לכלי חרש טהרה במקוה
בטבילה: וטמאין יהיו לרוב שלא תאבד
מצוות אנו לנותעם תלמוד לומר טמאין יהיו
לכם אם רצח לקיימם כש' מאה רשאי: אך מעין ובור מקוה
מים יהיה טהור לפי פשוטו מלקבל טומאה שאין מים מחוברין
לקרקע מקבלין טומאה: ועוד יש ללמוד יהיה טהור הטובל
בהן מטומאתו כאשר יתבאר במצור'
לקוח בהיך הדף
במחית כו' תת'
המקוה: ונוגע בנבלתם יטמא תנאי בתורת
כרבים היל' אומר אפילו הנבילה בתוך
מעין ובור ונוגע בה יטמא שלא תאמר הואיל והמום מטהרין
הטמא קל וחומר שיעלרו וטהור מלבטמא: רבי יוסי הגלילי
אומר ונוגע בנבלתם יטמא כגון הם מטמאין ואינם מטמאין
במטא: רבי עקיב' אומר ונוגע בנבלתם יטמא לרבות כלי עצמי
רבי ישמעל בנו של רבי יוחנן בן ברקא אומר כל מעשה עזים
לרבות כל העשוי מן העזים אפ' מן הקרנים וכן הגלפיים:
בשאר ברמה והיה בניין תלמוד לומר מעשה אס' כן למה נאמר
עזים פרט לעוף: וכי יפול מנבלתם יש מנבלתם מטמא ויש
מנבלתם שאינן מטמא פרט לנבלת יבשה שאיננה יכולה
להשרות בניין לזרעים טמאין שאם דרען טהור תלמוד לו אשר
ידע טהור יכול אפ' שלא השרישו תלמוד לומר הוא וכי יתן
מים על זרע אעפ' שכבר למדנו בכלי חרש שלא יטמא הזרעים
לא לאחר הכשר הוצרך ללמד גם על השרץ שלא יטמא ארץ
הזרעים לא לאח הכשר מפני שהשרץ חמיר יותר ולא היה למד
מכלי חרש ומניין לעשות שאר משקין כמים תלמוד לומר מים
מים לנש מה מים האמורי למעלה עשה בהן שאר משקין כמים
אף מים האמורי לכשה עשה בהן שאר משקין כמים אין לי לא
שנתן מים על גבי זרע נתן זרע על גבי מים בניין תלמוד לומר
טמא הוא לכם כל שהוא לצרכיכם לרבות את ידות האוכלין כגון
עוקצי

שפרק המוכר את הבית אמרין דשאיב דרבנן דווקא מקצת
 שאיבה אבל כולו שאוב פסול מן התורה מדרשה דתורת כהני
 שהבאנו למעלה ואינו דומה שתיא אותה דרשה אסמכתא לא
 דרשה נמורה היא כמו שאר דרשות שדורש שם מזה המקור
 ומפני שכולו שאוב מן התור גזרו שיהא המקוה נפסל בהשלמת
 ג' לוגין מים שאובין ועוד מביא רבי יצחק ברכי אברהם ראיח
 לדבריו מדתניא בתו דמקואות מקוה שהניחו ריקן ובה ומצאו
 מלא כשר מפני שהוא ספק מים שאובין למקוה וחוקרת מימי
 מקואות כשרין עד כאן לשון התוספתא פירוש משמע דווקא
 משום חזקה היא וכשר שרדך עושר מקואות לעשותן ממים
 הראויין לטבול בהן אבל אם לא כן היה פוסל מספק דכל ספק
 שבתורה הולכין להחמיר ועוד הביא ראיח מדתני בתוספתא
 באותו הפרק שני מקואות של ארבעים ארבעים סאה אחד
 שאוב ואחד כשר וטבול באחד מהן מטומאה חמורה ועש' טהרות
 הטהרות תלויות וכשאינו מטוהר מספק למרנו שכולו שאוב מן
 התורה והוא דאמר בפ' דפסחים גבי משקה בית מטבחיא
 בכלים טמאין בקרקע טהורין ומש' קרקע דומיא דכלי שהוא
 כולו שאוב ועוד כשמתקן שם מין דם למים וכין מים למים היה
 לולחלק בין מים שאובין למים שאיבן שאובים לא ודאי בכלול
 שאוב מדבר ואף על פי כן אומר שם בקרקע טהורין מפני שהן
 ראויין להטביל בהן מחטין וצינוריות ועוד שסתם משקה בית
 המטבחיים הם שאובין מש' שם שכולו שאוב אינו מן התורה
 פיר' הרב רבינו משה מפונס' וזוהו הטעם דאי אפשר למים
 הנפולים לארץ שלא ימטו לכאן ולכאן ושאיבה שהמשיכה
 כולה טהורה מן התורה כי אף מדרבנן אמרין במסכת תפ' ר'
 כי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן שאיבה שהמשיכה כולה טהורה
 ומאחר שהטוהר לכל הפחות מן התורה כמקדש לא גזרו על
 שאיבה שהמשיכה ולכן אומר שם בקרקע טהורין וכמו כן מה
 שא' שם בקרקע טהורין שראויין להטביל בהן מחטים וצינוריות
 אין זקמרבנן שהרי בשל' רביעית דמקוה לא הואיל ומן התור
 מטוהר טהורין ורבינו יצחק בר רבי שמואל היה אומר שאפילו
 כולו שאוב מן התורה כשר ואינו נראה לרבינו יצחק בר רבי
 אברהם אלא כמו שאמרנו כתב רבינו
 משה הורו מקצת נאונים מערב ואמרו הואיל
 ואמרו חכמים שאובת שהמשיכה כולת
 טהורה אין אנו צריכין שיהיו שם רוב מים כשרים וזה שהצריך
 רוב והמשך דברי יחיד הן וכבר נדחו שהרי אמרו בסוף שאובת
 שהמשיכה כולה טהורה ולפי דברי זה אם היה ממלא בכלי
 וטופף והמים זוחלין והולכין למקום אחר הרי זה מקור' כשר
 וכן כל אסמכתא שבמדרגאורת שלנו מקואות כשרין שהרי כל
 מים שבהם שאוב שנמשך הוא ומעולם לא ראינו מי שעשה
 מעשה בענין זה עד כאן לשונו
 כתוב בשאלות דרב אדאי בפרק קמא
 דתבירה מקוה חסר שנפלו בו שלשת לוגין
 מים שאובין פסול ואם היתה משיכה מושכת מן הדופן ע' צינור
 שקבעו ולבסוף חקקו ונפלו לתוך המקור אינן פוסלין דכי
 אתא רב דימי אמר שאיבה שהמשיכה כולה טהורה ואיצטרופי
 נמי מצטרפי לארבעים סאה דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר
 נת שיש בו עשרים ואחת סאה מי נשמים ממלא תשע עשרה
 סאה בכתף ופותקן למקוה על ידי המשכ' והן טהורין שהשאיב'
 מהההרת ברכייה והמטכה כלומר כשיש שם רוב מים כשרין
 והשאובין באין למקור על ידי המשכ' ואם המשיכה על ידי
 צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסלין את המקוה ותנן אין מים
 שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון ואומ' רב פפא לפי
 לפי חשבון כלים ומני רב יוסף בן חוני היא כיצד מקוה שנפלו
 שלשת לוגין מים שאובין בכלי אחד או משנים ושלשה כלים

דף ל' וכו' ס' כל
הסוגיא כ' כ' ה'
הכלל

דף דף חס' ה'
כ'

ס' ע' ב'

דף י' ז'

פ' דף י' כ'

ב' דף ד' חמורה
דלעיל

דף י' ב'

ס' ע' ב'

ס' ע' ב'

ס' ע' ב'

מצטרפין והוא שיתחיל השני עד שלא פסק דראשון אבל
 מארבעה כלים אין מצטרפין עד כאן דבריהם משמע מתוך
 דבריהם דרב דימי ורבי אליעזר בן יעקב אינם חולקין ורבי
 אליעזר בן יעקב שאמר שתשע עשרה סאה שאובין שהומשכו
 מצטרפין להשלים המקוה לטבול בו מיד ושאיבה שהמשיכה
 כולה טהורה דקאמר רב דימי הוא פירושו שאם היה כל המקוה
 מים שאובין שהומשכו לא פוסלין ולא מטבילין בהן עד שירדו
 עליהם מי נשמים ארבעים סאה אבל אם לא הומשכו אפילו
 שלשת הלוגין מים שאובין בתחילה פוסלין את המקוה אפילו
 היה אחרי כן מ' סאה כשרין זאת השיטה באה מהכמי לונל
 בימי רבינו יצחק והשיב כי לפי דברי השאלות חדין עמהם
 וגם כל הסוגיא מתיישבת בזה דלרבי אליעזר בן יעקב אומר ר'
 חייה בר אבא מתחלה דברכייה והמשיכה כשר לטבול בו מיד
 אבל אם אין שם רוב של מים כשרים כי אם החצי שהם עשר'
 סאה פסול לטבול בו עכשיו אף אם ישלימו אחרי כן לארבע'
 סאה מי נשמים ועולה על דעתו עתה שזוהו פירוש משנתנו
 שאומרת שמים שאובים פוסלין את המקוה לפי החשבון כלום
 כשחשבון השאובין כחשבון הכשרי אפי' יהיו השאובין נמשכין
 ימתניתין רבי אליעזר בן יעקב היא ומקשר אחרי כן מכלל
 דרבנן אפילו ברבייה של כשרים פסול לטבול בו עתה וגם
 אם אחרי כן נפלו בו נשמים ארבעים סאה יהא פסול מדאוקמת
 משנתנו דווקא כרבי אליעזר בן יעקב אלא הא דכי אתא רב
 דימי אמר רבי יוחנן שאיבה שהמשיכה כולה טהורה כלומר
 אינה פוסלת את המקוה שאם יוסיפו שם ארבעים סאה מי
 נשמים כשר לטבול בו הא מני לא ר' אליעזר ולא רבנן לא ודאי
 הא דרב דימי דברי הכל היא הלכה למעשה והיא נחלקו רבי
 אליעזר וחכמי לפסול את המקוה אלא על ידי צינור המשכת
 מים שאובין בלבד שרבי אליעזר צריך רוב כשרים ולרבנן
 אף ברוב הכשרים פסול אבל כשיהיה שם אחרי כן ארבע' סאה
 של מי נשמים יהא כשר לטבול בו לדברי הכל ומקדק אחרי
 כן לא מתניתין דאמרה דלפי חשבון פוסלין את המקוה ועולה
 על דעתו שפירושו כשיש רחצי מים שאובין שהומשכו שהם
 כ' סאה נפסל המקוה שאין לו תקנה עוד אף בהשלמת מ' סאה
 של מי נשמים כני לא רבי אליעזר בן יעקב ולא רבנן שהרי
 אמרנו דההיא דרב דימי דברי הכל היא ואין לומר דפוסלין
 דמתניתין היינו לטבול בו עכשיו אבל בהשלמת ארבעים סאה
 מי נשמים יהא כשר אם כן מה הוא אומר פוסלין את המקוה
 במה הוא פוסל עתה כמה שהיה קודם שהיו בו השאובין שגם
 אז לא היה ראוי לטבול בו שלא היה בו מ' סאה אלא אמר רב
 פפא לפי חשבון כלים רוצה לומר וכאשר בארנו למעלה
 ולפי זה מתיישב ההיא דישבר דתקננים שבארנו למעלה
 וההיא דממלא בכתף ונותן לעלין ואינו ממשכים בקרקע בלא
 נתינה לעלין מפני שזה לא יועיל לטבול בו עד שישלמו אחרי
 כן מ' סאה מי נשמים כאשר בארנו וכן פסק הרב רבי אברהם
 אב בית דין ולפי זה אומ' אני דההיא דתוספ' דטהרות שהבאנו
 לפנים מקוה שאוב שהגליד ונימוח כשר להקוות עליו שמדבר
 בענין זה לחוסף אחרי כן מ' סאה מי נשמים והושב רגליד
 ונימוח כמו שאיבה שהמשיכה אמר רבינו יצחק בר רבי שמואל
 כי יש להביא ראיח למה שבארנו למעלה שהמעין מטוהר בין
 בזוחלים בין באשכורן מדתנן במסכ' פרה פרק ו' המפנה ארת
 המעיין לתוך הגת לתוך רזונים פוסלין לזבין ולמצורעים
 ולקדש בהן מי חטאות מפני שלא נתמלאו בכלי והוא מפני
 אמי חטאת ומצורעי לבד עומד למדנו דנטיילת זבים דווקא
 שטעוין מים חיים פסלין אבל לשאר נטיילת כשרים אף עפ'
 שבעשו שאובין שהן בתוך הגבים או בתוך הגת היא למדת
 שהמעין מטוהר באשכורן ועוד הביא רבי יעקב ראיח מדתנן
 במסכת

כת' ס' כל הסוגיא
תוק כ' ה' א' ה'

כ' ע' ז'

כ' ע' ז'

כ' ע' ז'

כ' ע' ז'

כ' ע' ז'

כ' ע' ז'

הלכות מקואות

זו (לפי) דף קא

במסכת מקואות ומביאה כפר שבנה שרצים כל הימים כמקוח שנאמר ולמקוח המים קרא ימים פירוש ואין מטהרין בו חולין אלא באשכוחין רבי יהודה אומר היום הגדול בלבד כמקוח רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בו חולין ופסולין לזבים ולמזערעין ולקרח מליטת מוטע שאין רבי יוסי חולק על מה שמטהרין באשכוחין כמקוח אף על פי שחישבן כמעין לענין שמטהרין בו חולין ועוד יש ראיות אחרות ואין לי להאריך אומר רבינו יצחק בר ר' שמואל דהא דתניא בתורת כהנים כמקוח מטהר בכל שנה והמקוח בארבעים סאה וזו מדרבנן דמן התורה די ברכיעות אס על גוף הגשבל עולה בו כגון מחשין וצינוניות וכשם שאומר המקוח בארבעים סאה מדרבנן כך מעיין מטחר בכל שנה אמרו מדרבנן ואף על פי שבטלו רביעיות דמקוה לא בטלו משהו דמעין

ובמשנת מסכת מקואות מטמע דכל שחו מטע אמנם לטבול אדם צריך אף כמעין ארבעים סאה כדאמרי כפרק חוכר בקודש תדע דבעינן כשפופרת הגוד דהא ארעא הלחלי מהלחלי ובעינן ארבעים סאה במקום אחר ולשון הלחלי אינו אלא כמעין אומר רבינו יעקב שאעפ"כ כפרק במה אשה יוצאה אום רב לטבול בנהרות סאה ירבו הגושפין על הנהרין וחול להו מי נשמי רובה ושנינו הנהרין כמעין והגושפין כמקוה ואין מקוה מטחר בו חולין והלכה כרב באיסורי טבול מקום בזה אין הלכה כרב אלא כשמואל שאומ"ם שם נהר מטלו ומקוה מתברך ואף על פי שאנו רואין שנהרין מתברכין ונהר כשעה שהמטר יורד זהו הטעם כרתניא בסוף סדר תעניות רבי שמעון בן אעזר אומר אין לך כל טפח וטפח שיורד מלמעלה שאין התהום עולה לקראתו טפחים מלמטה וגם כשם סיועתא לדברי שמואל הלכה כמותו ועוד תניא בפל אחרון דכמות רבי מאיר אומר לא פורת שמו לא יוכל שמו דלמח נקרא שמו פרת שמימי פרוין ורבין מסייע ליה לטבול דאמר נהרא מכיפיה מברך ואף על פי שלטבול כל הנהרות פרוין ורבין תופס פורת מפני שהיא עיקר שהיא עיקר הנהר שבין עין פורת שמו שנאמר ומסו יפרד והירד לארבעה ראשים ומקשה והא כתיב ובהר הרביעי הוא פרת ומתוך הוא פרת דמעיקרא וגם ככל הנהרות מתערב פורת כדאמר בגמ' הנהר שמו פורת אסור ככל מימות שבעולם שנינו כפר מקואות ומביאור כפר דייכסור עירוב מקואות כשפופרת של נוד בעיביה ובהלל של שפופרת שהם כשתו אצבעות חודות למקוהן לסככן בנקב בריח ודווקא כשיש כותל מפסיק בין שני המקואות צ"ל שיהא שם נקב כשפופרת לחברין יחד להכשיר מקוה חסר על כן אמר אין דבר מפסיק בין שני המקואות אין צריך אלא שיהיו המים כחברין אותם ברובם כקליפת השום על רוחב כשפופרת דהנן כמסכת פורת שתי שקתות המים שכאבן אחת קיודש אחת מהן המי שבשניה אינן מקודשין והיו נקובות מזה לזה כשפופרת הגוד או שהן המי צפין על נהיהן כקליפת השום קודש אחר מהן המים שבשניה מקודשין עוד שנינו בפ"ו דמקואות כותל שבין שני מקואות שנכרך לשתי מצטרף לערב אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הגוד נפרעו זה לתוך זה על רום כקליפת הש' ועל רוחב כשפופרת הגוד ומה ששנינו בפ"ו דתורה מקל שהיתה מליאה משקין טמאין כיון שהשיקרה למקוה טהורה דברי רבי יהושע וחכמים אומרי עד שיטבול את כוליה הגעוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטמאה ולא לטהרה הא טופח להטפוח חיבור ואין צריך דום כקליפת השום היא

כרמז טיטי פי

פ"ד ק"א ופ"ה ק"ב

דף כ

דף ס"ה ודף ס"ו

דף כ"ה

דף כ"ה

מקוה חין

דף ט"ו ומביא

פ"ה דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

לענין השקה דווקא שנויה ולטהרה דומיא דלטמאה דאם יש כאן מים טמאין ומשוקן לברור על טופח להשפח חיבור וכן משמע כפרק שני דגיטין דמסקינן עלה דההיא דנעוק דילמא לענין מקואות רבי יהודה היא סבלל שעד עתה לא היה מעמידה במקואות אלא ברבר אחר וגם כי מעמידה במקואות מעמידה דווקא כרבי יהודה אבל לרבנן בעין רום כקליפת השום על רוחב כשפופרת כשם שמועלה השקה למים הטמאים לטהרם ובתורת כהנים דורשו מן המקואות מביין שאם היה טמא וטהרו תל אך מעיין וברר וגמר מעיין יהיה טהור וברר יהיה טהור ומקוה מים יהיה טהור מלמד שמטהרין זה את זה כך מועלת השקה למים שאובין להכשירן דהנן כפרק דרבנן מקואות שלשה מקואות בכל אחד עשרים סאה והמקוה השלישי מים שאובין אם השאוב מן הצד וירדו שלשה וטבלו בשלש ונעלו המים מכולם ונתערבו מלמעלה ומקואות כשרין והטבולין שצריק שיהי נעשה הכל ששים סאה מהן ארבעים סאה כשרין זה בצד זה ואין המים השואבין שבצדן פוסלין מקוה שלם ולא עוד אלא שהשאוב בכשר על השקת המקוה השלם אבל אם היה השאוב באמצע המקואות כמו שהיו והטבולין טמאין כמו שהיו שהרי אין כאן מקוה שלם הואיל והשאוב מבידל ביניהם עוד שנינו באתר דפרק השירה והתבה שבים אין מטבילין בהן אלא אם כן היו נקובין כשפופרת הגוד משמע שאם היו נקובין כשפופרת הגוד מטבילין בהן ועוד שנינו במסכת כ"ב פ"ג ואין מטבילין כלי טמא על גב מימיו שצריכין השקה לטהרן מכל אלה לברור שמים שאובין וכולין לטהר על ידי השקה והא דאמרי

בפרק קמא דמכות אמר רב יהודה אמר רב חזית מלאה מים שנפלה לים הגדול הטבול שם לא עלתה לו טבילה גורם שם רבינו יעקב חבית מלאה יין ומה ששנינו במסכת מקואות פרק שלישי בור שהוא מלא מים שאובין והאמה נכנסת לו ויצאה ממנו לעולם הוא בפסולו עד שיתחשב שלא נשאר מן השאובין שהיו בכור שלשה לוגין וכענין זה אומר שם גבי מעיין שהעבירו על גבי השוקת צריך לפרש שם טמא שאין חבור טהור שם על השקת האמה זהו לפי שאין מעיין מטחר בכל שהו לטבול אדם כמו שכארנו למעלה והואיל ואין מי האמה מרובין שם שיהו ראויין לטבילת אדם אין מעלת השקתו להכשיר מי חבור גרסין בירושלמי דיומא כפרק אמר להם הממונה רבי שמעון בן כיכנא כשם רבי אחא אומר היום היה בית הטבילה לכהנים לרעהו בו ומקל לאו כלי הוא בתמיח ומתוך כהניא דאמר רבי יהושע בן לוי אמת המים משכת לו מעין עיטם והיו רגלי השורים פתוחים כרמונים ומה שנעשו כן זהו שירדו מוציאין וטבילין רמים מעין עיטם כריח כי להכשירו על ידי חיבור המעיין היה די כשפופרת הגוד כאשר בארנו למעלה אבל אין לום שמפני כן היו פתוחים כרמונים כדי להוציא מתורת כלי שלא ישמאוהו הכהני העולין לטבול שם וכדאמרין במסכת שבת כפרק המעניע כלי שנפחת כמציא רימון טהור אין לומר כך כי הכהנים טמאין לא היו נכנסין שם כמקדש אלא כהנים טהורים הרצים לעבוד עבוד זמורי כת כשם הרב רבי אליהו לפי שכל שפע המעיין נכנס בתוך הים והם טבולין בו לכך צריך מציא רימון טהור כלי לגמרי ותניא נמי בתוספתא מעיין היוצא לתלמי ומתלמי לבריכה ראשונים ראשונים הרי אילו פוסלים מפני שהם כשאובים משמע שהתלמי הוא כלי ואפילו יש במעיין ארבע סאה מתחילת מכל מקום רואו לעוקר הקליפה של מעיין לתלמי הוא נכנס כחשין שאובין ואף על פי שאומ"ם כסיפא דברייתא כיצד עושה נוקב כל שוה חתם שאני שאין מוכילין בתלמי אלא בכריכה ואין לחוש כל כך לקראת העין וכל שח

לצ

דף ט"ו

דף ט"ו

פ"ד דף ט"ו

פ"ד דף ט"ו

דף ט"ו ומביא

כרמז טיטי פי

דף ט"ו

דף ט"ו ומביא

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

דף ט"ו

הלכות עירובין

השדפין בין לחים בין יבשים חוצצין ספני שהן ליכולך הפיר
פי' ודרך בני אדם לחקפיד עליהן והוא רחוק בדם שנכרך
בבשר שאפילו ליה חוצצין מטעם זה וכן כתב
רבינו משה: אמנם בוכחים פרק כל
הפסול או שבח הוא לבנו אהן שיחלכו עד
ארכובותיה בדם והא קא הוי חוציצה לה הוה ולא הוי חוציצה
למא אף בבשר לח אינו חוצצין: שנינו במס' סקוואות ומביא
בפרק קטא דשבת אילו חוצצין בכלים הופת והמור בכלי זכוכית
ובתוספתא שנוהפת מור וקיסוס: וקיסוס המלמור כדתני
בבבא שילא יערב קיסוס במור: וגם משם משמע דלא גרסינן
החומר אלא חומר גרסינן ברוב ספרים: ופירש רבינו שלמה
דחוקא זפרת ומור אבל טיטודבר אחר אינו חוצצין לפי שנופל
מאליו ואינו מקפיד: ואינו נראית לרבינו יצחק לומר כן
לקבוע שאר דברים החוצצין עליו בשעת טבילה אלא מפרש
דכל שכן שאר דברים שחוצצין בכל הכלים אפילו זפרת ומור
שאין חוצצין בשאר כלים שדרך לזופתן בכלי זכוכית חוצצין
הזפרת והמור שהן על השלחן ועל הטבלא ועל הדרגש אם היו
בקים חוצצין ספני שהיא מקפיד עליהם: נמצא על בגדים
אם בגדי עם הארץ הם אם נמצאו משני אדרין חוצצין מעד אחד
אין חוצצין אבל נמצאו על בגדי תלמיד חכם אפילו מעד אחד
חוצצין ספני שמקפידין על טבילתיהן לחיות נקי וטהור: וזה
כדברי רבי יוסי שאו טים בנאים מעד אחד חוצצין ולמה נקראו
תלמידי חכמי בנאים מפרש בפר' ואילו קשרי ספני שעוסקין
בתורה שהיא בנינו של עולם כל ימיהם שנא' אם לא כריתו
יוטם וליה חוקות שמים וארץ לא שבת: גרסינן בפרק שני
שקלים תר' את משפטי תעשו דברים שאילמלא לא נכתבו דין
הוא שיכתבו ואילו הן עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים
וגזל וזכר' השם ואת חוקותי תשמרו ודברים שהשטן משיב
עליהם ואומות העולם משיבין עליהם ואלו הם חזיר ושעטנז
וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעור דמשתלח שמא תאמר
מעשרה תורה הם תלמוד לומר אני ה' אני החקקתי ואין לך
רשות להרדח אחרים:

דף ל
פ"ט דף ס
דף טו
פרק ד' דחוקות
דף ט"ז
ב"ק ד' ג' רע"ב

ב"מ ד' רע"ב

דף ק"ד

דף ק"ז

דף ק"ח

דף ק"ט

ותקלה הסם ההכבר והנורא מעזרנו לה' מים
מצות עשה סוה אל משה בהר סיני:

יתברך

אחרי

סמימתי מצות עשה של תורה כח' לבאר מצות
עשה הסם מדברי משה ומהם מדברי יבאי
והם חמס מצות: מכל עירובין: מצות אכל מצות תעשה באבי
מצות תגלה מצות חנוכה: וזכר בארזי מל' כלי' דים מהוא
מדברי קופרים כהלכות ברכות:

הלכות עירובין

דף כ"ה גרסינן

בפרק שני לעירובין אמר רב יהודה אמר
שמואל בשעה שתקן שלם המלך עירובין
והציע ידים יצתה בת קול ואמרה בני אדם חכם לכך ישמח
לבי גם אני: והשיב רב הוי נאון בתשובה אחת כי לכך לא
נתקנו עד שלמה המלך מפני שהיו כל הימים כמלחמה עד
שלמה שבימיו נתן הקב"ה שלום בארץ: ושנינו בפרק ראשון
לעירובין ד' דברים פטורין במלחמה כביאין עצים מכל
מקום ופטורין מרחיצת ידים ומדמאי ומלערב עירובי הצירות:
ועיקר תקנתו היתה מפני שמן התור' אין קרוי רשות הרבים לא
ס'ט'ט' והוא דרך המלך והחול' מ'עיר לעיר ופ'ט'ט' הא
המקומות שהיו לעיר רחבים מאד שמתקצצין שם ביום השוק
וכן בתוך העיר ימצא ר'ה כגון שרחוב שלה רחב שש עשר אמה
שכל דברי שבת' אנו למדין ממסכן ועגלות של לוי'ם ברוחב

דף י"ז

ב"מ ד' כ"ג

ב"מ ד' כ"ג

שש עשרה אמה היו חולצין כדאמ' במסכת שבת בפרק הוורק דף כ"ט
הילוך אין חשוכ רשות הרבים כפחות מרוחב שש עשרה אמה
ומפולש מטע' לשער ובוקעין בו ששים ריבוא כמו בדגלי ברכי
וכן פ' רבינו שלמה במסכת עירובין פרק ראשון: וגרסינן בפרק
לעירובין אמר רבה בר בר חנה ירושלם אילמלא שדלתותיה
נעולות בלילה חייבין עליה משום ר'ה שדלת' ופירש שם ר'שי
ירושלם ר'ה שלה סמון משער לשער ובפולש ויש בה דריכות
ששים ריבוא ורוחב שש עשר אמה ואילמלא שנועלי דלתותיה
בכל לילה חייבין עליה בשבת משום ר'ה אבל נעילת דלתות
משווא לה כחצר של רבים ומעריכין אר' כולה וכל זמן שלא
עורכו הויא כרמלית ולא מחייבין עליה והכי נמי אמרינן בפר'
בתרא דירושלים כרמלית היא: עד כאן לשונו: מכל זה אתה
למד כי מן התורה היר' מותר להוציא מן הכתמים לרחובות
ירושלם וכל שכן מן הכתמים להוציא ואפי' יש בחצר כמרה בעלי
בתים ספני שהחצר רשות היחיד גמור היא וכן מן החצר למבוי
שאינו מפולש שיש לו שלשה מחיצות והוא רשות היחיד גמור
מן התורה: כשעמד שלמה המלך וביד' דינו ודאו כי היו
בני אדם אומרי' כיון שהבית מיוחד לאדם אחר והחצר מיוחדת
לרבים ואעפ' כן מותר להוציא מן הבית לחצר: שהיא מיוחדת
לרבים או חצר שהיא של אדם אחד מותר להוציא ממנה למבוי
שהוא מיוחד לרבים וכן מן הכתמים לרחובות העיר שרבים
בוקעין בהן וכזה הוי טעמן לומר בעתה אין והוציא מלאכר
ומותר להוציא מרשות היחיד לרשות הרבי' גמורה עמד שלמה
ותקן שלא יטלטלו מן הכיור לחצר שיש בתוכו בעלי בתים
אחרים אלא על עירוב ולא יטלטלו מן הבית למבוי אלא על
שיתוף והעירוב שטעמן בהצרות והשיתוף שטעמן במבואות
עושה הכל רשות אחד ועל ידי כן מותרין להוציא ומעתה לא
יטעו לומר שמותר להוציא מרשות היחיד לרשות ופ'ט'ט'ט'
גדולה ולכל ר'ה גמורה שאין יכולין לערב שם: כתוב בה' לא
מכעיא ר'ה דאורח מלכא היא דאסור לטלטלי' ד' אבות היכא
דליכא עירוב אלא אפילו מן מבוי למבוי וכן בסבני לחצר וכן
מחצר לחצר וכן מחצר לבית וכן מבית לבית וכן מבית לחצר
אסור לטלטלי' ואפילו במבוי גופיה אסור לטלטל ארבע אמו'
אלא אם כן עירבו שגא ולא תוציא משא מבתיכם ביום השבת:
עד כאן דברי'הם: נראה לי מתוך דברי רב יהודאי נאון כי ביטו
ירמיה הנביא לא שמרו דברי גזירת' שלמה המלך לערב
במצרות ולשתף במבואות לא היו מביאים בלא עירוב ומתוך
כך היו מביאין מן העיריות שכביבות ירושלם כל מיני משא
מבתי'הם דרך סרטיא שמעיר לעיר שהיא רשות הרבי' ומביאין
אותן משאות בשערי ירושלם ולכך כשהחזיר ירמיה על גוף
האיסור של תורה החזיר גם על גזירת שלמה שלא להוציא שום
משא אף מן הבית לחצר אלא אם כן עירבו והוה לשון הנביא
כה אמ' ה' השמרו בנפשותיכם ואל תוציאו משא ביום השבת
והכאתם בשערי ירושלם זה גוף האסור של תורה ואחר כך אמר
לא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת זו גזירת שלמה המלך
כי לבני ירושלם היה מיוחד וכבר אמרנו כי מן התורה מותר
להוציא מן הכתמים לרחובות ירושלם אלא והוא על גזירת
שלמה החזיר מפי הנבירה שעל ידי שעברו גזירתו באו לגוף
האסור של תורה: תניא בפרק הדר במסכת עירובין מעריבין דף ע"א
למצואות בפר' ואם רצו לערב ביין אין מעריבין ומשתפין
הלין ככל מעריבין עירובי תחומין ומשתתפין שתופי מבואות
ולא אמרו לערב בפת אלא לחצר בלבד: כך הגידם בספרים
ששים ובפ' רבינו הגבאל: ובפרק ככל מעריבין אבר שמעריבין
עירובי תחומין ומשתתפין שתופי מבואות: ככל דבר חוץ מן
המיי' בפני עצמן וחללה בפני עצמו ואל' במים ובמלח מעריבין
הויד

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

דף כ"ט

יחד מערבין? בפרק הל'ין אמרין שאין מערבין בחצרות אלא
 כפת שלמה בלבד ואפילו ככר מאפר, סאת וחיה פרוסה אין
 מערבין בה היתה שלמה והיא כאיסר מערבין בה. ואמר רב
 חייה בר אשי אמר רב מערבין בפת עדשים ומרק עוקא משמיה
 דשמאל אמר מערבין בפת אורז אבל לא בפת דוחן: בפרק
 מי שהוציא אורז וברפך הדר אמר כי הבית שבניחין בו העירוב
 אין צריך ליתן פת אבל מכל בית ובית של אחרים גובין להם
 פת אחר שלם ומניחין הכל בבית אחד מבתי החצר או אם רצה
 אחד מכני החצר ליקח להם אחד משלו ולזכותה לכל בני החצר
 חרשות כידו כאשר יתבאר. ובין כך ובין כך מברך המזכיר
 או המקבץ העירוב ברוך. אחר ה' אלהינו מלך רעולם אשר
 קדשנו במצותיו וצונו על מצות עירוב ואומר בעירוב זה יהא
 מותר להוציא ולהכניס מן הבתים לחצר ומן החצר לבתים
 ומכית לבית לכל הדרים בחצר: בפרק הל'ין מפרש כמה
 שיעור שתופי מבואות ומפ' שם י' גרונרות הם שיעור ב' סעודות
 לפיכך צריך שיהא בו אוכל כ"ח גרונרות אבל גרונרות עצמן
 הם שיתף בהן צריך קב וכזמן שיש שם בעל' בתים מרובים
 יתר על שמנר עשר שיעור השיתוף שתי סעודות לכולן שהן
 כשיעור שמנר עשר גרונרות וכשהם י' או פחות כגרונרת
 לכל אחד ואחד. ובפ' בכל מערבין מסקינן שרבי שמעון ליתן
 בו כגון חומץ ומלפתין בו את הפת כגון כשר עלי' שיעורו כרי'
 לאכול בו שתי סעודות ומפרש שם שאם נשתתפו בין מבושל
 הרי הוא כחומץ ושיעורו כרי' לאכול בו שתי סעודות. והוא
 רביעית כדאמר בפרק כיצד משתתפין וליקני' להו רביעית
 דחלא בחביתא. ואם נשתתפו בין חי שיעורו כ' רביעיות
 לכולן וכן בשכר כ' רביעיות. בעים שתים משתתפין בהם אפי'
 הן היות כדאמר רב שימי בר חייה. ותנאי רבי שמעון בן אעזר
 אומר עוכלא תבלין וליטרא ירק עשרה אגוזים וה' אפרסקים
 ושני רימונים ואתרוג אחד ומסקינן קב גרונרות ומנה דבילה
 ואמר רב יוסף תמרים קב. ואמר רב נחמן תפוחים קב. פי'
 עוכלא משמיה של ליטרא אמנם בתום גרסי וכמה הוא עוכלא
 אחד מוחמה ברובע ומניחא כפ' הספינה כמה דברים אמורים
 בתחילתו אבל בסוף הלכה כרבי יוסי דאמר שריר עירוב בכל
 שהו: שנינו בפרק כיצד משתתפין הגותן עירובי חצרות
 בבית שער אכסדרה ומרפסרת אי' עירוב עירוב והדר שם אינו
 אוסר על בעל החצר שאין לו זו דירה. בית התכן בית הקבץ
 בית העצים בית האוצרות הרי זה עירוב והדר שם אוסר עליו
 והל'נים יתבאר שאינו אוסר לעד שיהא מקום פיתא. רבי יהודה
 אומר אם יש שם תפיסרת יד של בעל הבית אינו אוסר עליו
 ומפרש שם אפי' אין לבעל הבית שם כי אם יתד של מחרישה
 הרי זו תפיסרת יד ואינו אוסר אפילו יהא
 מקו' פיתא ויהלכה כדברי המיקל בעירוב. בשל מן הסוגיא
 ואומ' שם כנמרא שאם הניחו השיתוף אפי'
 באכסדרא ומרפסרת או בבית קטן שאין בו ארבע אמורת על
 ארבע אמות או אפילו בחצר הרי זה שיתוף. אבל עירוב אין
 מניחין בבית קטן כל כך דתני כפ' דסוכה בית שאין בו ארבע
 אמות על ארבע אמו' פטור מן המזוזה ומן המעקה ואינו מטמא
 בנגעים ואינו נחלט בבתי ערי חומה ואין חזרין עליו ממערכי
 המלחמ' ואין מערבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב
 שמאחר שאינו ראוי לדירה אין מניחין בו עירוב. אבל שיתוף
 מניחין בחוכא כאשר ביארנו. ואף על גב דאמרין בפרק
 כיצד משתתפין שיתופי מבואות בחצר
 שבמבוי בפרק הדר פירש רבי שלמה דכל
 שכן בבית וכן משמע בירושלמי דפר' הדר:
 המערב לכל בני מבוי או לכל בני חצר אם
 רוצה לזכות להם משלו וזכה להם על ידי מי שאין ידו כינוי

דתנן בפרק הל'ין כיצד משתתפין במבוי מניח ארז החביר
 של שיתוף ואומר הרי זר לכל בני מבוי ומזכיר להם על ידי
 בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו העברי' ועל ידי אשתו
 אבל אינו מזכיר להם על ידי בנו ובתו הקטנים והלא על ידי
 עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידם כידו ואומ' שם שאין צריך
 להודיע לבני חצר ולבני מבוי שיעירב להם וזיכה להם שזכות
 הוא להם והזין לאדם שלא בפניו: אומר
 ר' ת' דרבי יוחנן דאמר גבי מציעא בפרק
 שנים אחוין לא גדול גדול ממש ולא קטן
 קטן ממש אלא גדול וסמך על שלחן אביו
 זהו קטן קטן ואינו סמך על שלחן אביו זהו גדול הוא הדין
 בכאן. וצריך להזהר שלא לזכות בעירוב על ידי בנו הגדול
 שמאחר שכמוך על שלחנו ידו כיד אביו. ואף על גב דשמואל
 חולק עליו שם ואומ' גדול גדול ממש הלכה כרבי יוחנן לגבי
 שמואל. ואין לתמוה היאך יש יד לקטן לזכות דמה נפשך אבח
 העבריה קטנה היא שהרי יצאה כשתמיא שתי שערות. ואעג
 דבמקום אחר אין קטן זוכה לאחרים. הוא אמרין בפר' התקבל
 דשתופי מבואות דרבנן ולכך זוכה. והא דאמר שמואל שם
 בפרק מי שהוציא אורז עירוב משום קנין וקטן לא בר אקמוי
 הוא מפרשין שם דבבית קטן רוצה לומר. ואם תאמר אמרת
 העבריה היאך זוכה והלא היא סמוכה על שלחן רבדי ואומה
 רבינותם דבשכרה אוכלת. ועוד אומר רבינו יצחק דאין נחשב
 כידו מפני סמיכת השלחן אלא דווקא גבו. והרב רבי שמשון
 מפ' לארא פסק כשמואל. וכתב רבינו שמשון ברבי אברהם
 בפרק קמא דבבא מציעא ובדברי זקני הרב רבי שמשון נראה
 מתוך סוגיית הירושלמי דעירובין פרק הל'ין דאין מביא כלל
 שם רבי רבי יוחנן אלא מוכחח הסוגיא שמדבר בקטן ממש.
 ובירושלמי דבבא מציעא מביאו עד כאן לשוננו. וכן בהלכות
 גדולות דרב יהודאי נאן לא הביא כלל דברי רבי יוחנן אלא
 משמע לגמרי שסוברין כשמואל. וכן
 ר' דהלכות עירובין רבינו משה ובירושלמי דמעשר שני גרסי
 דר' קל' תמן תנינן הפעושור מקוה מקח וכו'.

והתנינן אבל אינו מזכיר על ידי בנו ובתו הקטנים רבנן
 דקיסרין אמרי כאן כשיש בו דעת כאן בשאין בו דעת משמע
 דבעירובין קטן קטן ממש לבני ארץ ישראל שהיו תלמידי רבי
 יוחנן. גרסינן בפרק הל'ין אמר רב נחמן נקיטין אחד ערובי
 תחומין ואחד ערובי חצרות ואחד שיתופי מבוא' צריך לזכות.
 וכן ערובי תבשילין אמר רב יהודה אמר שמואל צריך לזכות.
 וכן פסק בשאלות דרב אחאי בפרשת ויהי בשלח דגם ערובי
 תבשילין צריך לזכות. עוד שם אמר רב יהודה חביר של
 שתופי מבואות צריך להגביר מן הקרקע טפח פירש רבינו
 שלמה כשהוא מוכח אותה להם שכל זמן שהיא ברשות אינה
 זכיה. וכן תניא בתוספתא אם משלחם אין צריך לזכות
 ואם משלו השליח מגביה מן הקרקע ואומר זכיתו לכם: שני'
 בפרק במד' מלילין דאף בספק חשיכה
 יכולין לערב. וגרסינן על זה בירושלמי
 אמר רבי חייה בר אשי אמר רב הוה דארת
 אמרת בעירובי חצרות אבל בעירובי תחומין דבר תורת הן
 ואין מערבין אותן אלא מבעוד יום: וצריך שיהא העירוב
 באו השיתוף מצוי ואיפשר לאוכלו כל בין השמשותף ושנינו
 בפרק בכל מערבין שאם אבד או נשרף מבעוד יום אינו עירוב
 משחשיכה הרי זה עירוב ואם ספק אמר רבי יוסי אבטלמוס
 העיד משום חמשה וקנים שספק עירוב כשר: ופרק הדר
 ובפ' הל'ין אמרין שהמשתתפין במבוי צריכין לערב בחצרות
 שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות. פי' רבינו שלמה בפרק
 הל'ין שלא לשכח תורת עירובי חצרות מתינוקות הבא' הילכך
 ספ' מצו' לא א' ז' i מקילינן

ר' י' ו' ג' ס' ד'
 ס' ה' ו' ז' ח' ט'

ר' י' ו' ג' ס' ד'
 ס' ה' ו' ז' ח' ט'

ר' י' ו' ג' ס' ד'
 ס' ה' ו' ז' ח' ט'

ר' י' ו' ג' ס' ד'
 ס' ה' ו' ז' ח' ט'

ר' י' ו' ג' ס' ד'
 ס' ה' ו' ז' ח' ט'

ר' י' ו' ג' ס' ד'
 ס' ה' ו' ז' ח' ט'

ר' י' ו' ג' ס' ד'
 ס' ה' ו' ז' ח' ט'

הלכות עירובין

מקילינן ביה להבשיר בשירי עירוב כל שור וכן פיר רבי מטח
 ונותן טעם לפי שאין מערבין בפת לא בחצר לפיכך אין חתיכות
 מכירין מה הוא שיתוף המבוי לפיכך אם נשתתפו במבוי בפת
 סומכין עליו ואין צריך לערב בחצרות שודי חתיכות מכירין
 בפת עד כאן דבריו וזהו כדברי האומר בפרק הדר דאם
 נשתתפו בפת כהרא סגיא והלכה כמותו
 להקל בעירובי ר"י כהרא סגיא אם נשתתפו
 במבוי בפת וכפר מי שהוציא והוא פירש
 רבינו שלמה שלא לשכח תורת ערובי תחומין מדורות הבאים
 דעיקר עירוב בתחומין הוא וביד שלישי מפרש אמר רבי
 זהו שעבד בלוי מפני מה מערבין בחצרות מפני דרכי שלום
 מעשה כהאשה אחת שהיתה דובכת להכרתה ושלחה עירוב ביד
 בנה נסכתיה ונפתיה ונשקתיה אתא אמר קומי אימני אחר
 הבין אותה דמא ולא הויא ידענא מתוך כך עשו שלום ביניהן
 וה מה שאמר הכתוב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום
 פי' מפני מה מערבין בחצרות אחר שנשתתפו במבוי דובכת
 שונאה כמו בעל דבכא אמר קומי אימני ספר לאטו מה שעשת
 לו ובראין הרברים כי לא לחלוק על משנתנו בא אלא אומר
 שגם טעם זה דמא עם טעם משנתנו אומר רבינו יצחק שצריך
 ליהדר כשארם עושה עירוב שלא יערב כדבר שר' מקפיד עליו
 כגון אותן דברים שתיקן לכבד השבת או אם יש לו ככר נאח
 שקורין נאשטיל או פאשטיל ואכילתו בו
 כדאיתא בפרק הדר שאמ' אבי' שלא שיתף
 במבוי שלו מפני שאם היה מקבץ להם פת
 משלומיה אחריהם צריך לאכול מן השיתוף והיה שולו ממנו
 לא הוי יכולת בידו לותר את שלו בכל השבת לכך נמצא
 שאין בלבו להיות להם כו' חלק נמור ובטל
 חשיתוף אמר ר' ראענ' ומסקינן בפר' הל'ן
 דאשתו מערב'ת שלא מדעתו מכל מקום
 אינה יכולה לזכות לאחרים שלא מדעתו ואם אין הבעל והאש
 בעיר צריך לדקדק אם יכולין בני הבית לערב כלל שהרי
 שנינו שם דנתוספן דיורין מסיף ומזכר וצריך להודיעם
 דעתן בעירוב ופי' רבינו שלמה כגון שמערב משלחן שנינו
 בפרק הדר ומפרש לה בגמרא כך אנשי דחצר ששכב אחד
 מן ואלא עירוב עם האחרים ומחבת שהיה אומר עליהן להוציא
 מבתיהם לחצרו עמד וביטל להם רשות חצרו אבל לא רשות
 ביתו או אפילו ביטל רשותו סתם כך המשפט שרשות חצרו
 ביטל רשות ביתו לא ביטל לפיכך אסור להכניס ולהוציא
 מביתו לחצר בין הוא בין שאר בני החצר ובתים שלהם מותרין
 להוציא מחס לחצר לו ולהם ואם ביטל גם רשות ביתו כל
 הבתים מותרין לו ולהם שהרי לא נשאר לו רשות והרי הוא
 כאורח אצלם והאורח אינו נאסר והמבטל רשותו אומר שם
 רבא שצרי לבטל רשותו לכל אחד ואחד שיאמ' רשותי מכוסלת
 כל ודך ודך ואם אילו הרבים שערכו בטלו רשותם לזה שלא
 עירב הוא מות שודי כל הרשות שלו והם אסורין שאין אומרים
 וזו כאורחין אצלו שאין רבים אורחין אצל אחד וזו אילו
 שלא עירבו שנים יכולין לבטל רשותם ולא אתם שעירבו אבל
 אם אותם שעירבו בטלו להם רשותם אין מועיל להם כי
 שניהם אסורין זה על זה ואפילו הדר האחד שלא עירב ובטל
 רשותו לשני שלא עירב הרי זה אסור מאחר שבשעת שכתלו
 להם המערבין היה אסור והו' שלש בעלי בתים בחצר השנים
 עירבו והשלישי לא עירב אם האחד שעירב בטל רשותו לאתו
 שלא עירב אין זה הביטול מועיל מפני שהביר אסור עליו
 אבל השלישי שלא עירב מבטל רשותו לאחד מאותם שעירבו
 והשני שעירב ויבטל גם הוא לחברו שעירב ארת רשותו ומסיק
 שם רב נחמן שאם מת בעל הבית יורשו מבטל רשותו

והלכה כרבי יוחנן שאומר יש ביטול רשות מחצר לחצר וגם
 אומר שם רבא אבא כרבי יוחנן סבירא לי וזוהי
 ואומר רבינו יצחק דהוא דהוין מבית לבית
 ומעשה בא לפני רש' בחופה אות ששכתו
 ולא עירבו והוצרכו להוציא מבית לבית
 והתיר להם עי' שביטלו רשותם לאחר ואין זה הביטול מועיל
 בעירוב שהרי בעל הבית אינו יכול להוציא כליוסן החדר
 שעיוכב לעצמו ולא ביטלה אל רשות חבירו מפני שזמרת
 כחודר בו מביטולו כאשר יתבאר וכיון שבפסיד בדבר אם כן
 לא בטלת תורת עירוב וחולק הו' רבינו יעקב ואומר שאין
 ביטול רשות מבית לבית מאחר שלא נתפרש בדברי שמואל
 ורבי יוחנן ועוד בפרק הדר באותו תיבוק שהיו רוצין למוולו
 בשבת ונשפכו מים רמין שלו שהטמו סאתמול והתירו לובר
 לגוי שיכניס מים חמין מתוך ביתו של רבה ואף על פי שלא
 עירבו לפי שלא מצינו תקנה בענין אחר ולמה לא בטלו
 כולן רשותן לאותו בית שהיה בו הקטן אלא ודאי אין ביטול
 רשות מבית לבית ואומר רבינו יצחק דאין משם ראיה שעל
 כרחק חצרות ומבוי קמי שם כמו שאומר שם והוא לא עירבין
 והוא לא שתפינן והיו יכולין להביא החמין על ידי ביטול דרך
 חצרות ומבוי לבית שהיה בו התיבוק ומה שלא עשו כן שם
 מפני שלא היו שם הבעלים איתמר בפרק הדר רב אבא
 מבטלין וחוזרין ומבטלין ושמואל אמר אין מבטלין וחוזרין
 ומבטלין והלכה כרב לגבי שמואל באיסורי ואענ' דאמר רבא
 אבא כשמואל סבירא לי מ' קיימא לן כרב אשי דהוא בתראה
 דאסקיה לרדב ושמואל בפלוגתא דרבי לעזר ורבנן ומעמיד רב
 כרבנן ושמואל כרבי אלעזר שם דהילכתא כרב וכן פסקרב
 אלפ' לפיכך שנים חדרים בחצר ארת ולא עירבו מבטל זה
 רשותו לזה עד שיעשה צרכיו ויחזור זה וביטל לזה שנינו שם
 מי שנתן רשותו והוצי' בין בשוגג בין במיזד לאותו רשות שנתן
 אסור דברי רבי מאיר מפני שזמרת כחודר בו מביטולו ויהודה
 אומ' כמזיד אסור בשוגג אינו אסור והלכה כרבי יהודה שנינו
 עוד שם הדר עם הנכרי בחצר או עם מי שאינו מודה בעירוב
 הרי זה אסור עליו רבי אליעזר בן יעקב אומר אינו אסור עד
 שיהו שני ישראלים אומרים זה על זה וכפרש בגמ' שלדברי
 הכל חצרו של גוי הרי הוא כדיר של בהמהוכן הדין לא יאסור
 אלא קנס הוא שגזרו שיאסור כיו' שיתרחקו מן הגוי פן ילכו
 ממעשי וכישראל אחד לא גזרו לדברי רבי אליעזר בן יעקב
 מפני שאין זה דבר מצו' שידור ישראל יהודי עם הגוי בחצר פן
 יהרגנו הגוי ועל כל דבר שאינו מצו' לא
 אסור רב יודרה אמר שמואל הלכה
 כר אליעזר בן יעקב במס' תענית בפרק ג'
 פרקים מפרש דהלכה דרשינן בפירקא ורב הובא אומר סנהג
 כר אליעזר בן יעקב מפרש שם דבנהג בפירקא לא דרשי אבל
 אורוי מדינן רבי יוחנן אמר נהגו העם כרבי אליעזר בן יעקב
 שם מפר' דנהגו אורוי נמי לא אורינן אבל אי עבוד לא מחינן
 בידיהו והלכה כשמואל דא' יהושע בן לוי כפ' מי שהוציא או
 הלכה כדברי המיקל בעירוב וכן משמע כפר הדר שסוברין
 אבוי רב יוסף כששא' מתוך כך אומ' ר' דאיתם יהודי הדרים
 וחדותיחן בעולת בליה מותרים לטלטל בכלן בשבת מאח
 שאין שם שני ישראלים אסורין זה על זה אומר שם שאין
 עירוב מועיל במקום גוי ואין ביטול רשות מועיל במקום גוי
 לפיכך שני ישראלים גזרי אחד הדרים בחצר ארת אין להם
 תקנה עד שישכרו ממנו רשותו ויעשרת הגוי כאילו הוא אורח
 עממם וכתב בתלמוד גדולות ויא מתא דגוים ודיא שייכין
 למיזבן רשותא מכל גוים דאית ביה כי היכי דתיקו מתא כולא
 ברשותא

דף ע"ב
 דף ע"ג
 דף ע"ד
 דף ע"ה
 דף ע"ו
 דף ע"ז
 דף ע"ח
 דף ע"ט
 דף פ'
 דף פ"א
 דף פ"ב
 דף פ"ג
 דף פ"ד
 דף פ"ה
 דף פ"ו
 דף פ"ז
 דף פ"ח
 דף פ"ט
 דף ק'
 דף ק"א
 דף ק"ב
 דף ק"ג
 דף ק"ד
 דף ק"ה
 דף ק"ו
 דף ק"ז
 דף ק"ח
 דף ק"ט

כרשות ישראל והדר ערבי : אומר שם רבי יוחנן ששוכרין
 מן הגוי אפילו בשבת שהשכירות כביטול רשות היא שאינה
 ודאית אלא היכר בלבד : ואמר רבי יוחנן ששוכרין מן הגוי אפי'
 בפחות משהו פרוטה ומסקינן שאשתו של גוי למשכרת שלא
 מדעתו : וכן שכירו ושמשו משכירין שלא מדעתו אפילו היה
 שכירו לאו שמשו ישראל דאמר רבא מכיו שאין הגוי רוצה
 להשכיר להם רשותו יליך אחד מהם וישא מקום מן הגוי להניח
 בו הפציו ואם ישאילנו לו נקעה כשכירו ולקישו שהרי נשתתף
 עמו ברשותו ומשכיר שלא מדעתו : והא דאמר רבי יוחנן בירור
 ישראל וגוי שהיו דדין בבית אחד צריכין ישראל והגוי להשכיר
 יש לפרש שלש מדבר ששניהם שותפים בבירור ואין נחשב
 הישראל כשכירו של גוי : ואמר רבי יוחנן מה מערב ומשח
 שרשוין בחצר אחת אחד מערב על ידי כולן אף שוכר מן הגוי
 חמש שרשוין בחצר אחת אחד שוכר על ידי כולן ואותו ששכר
 מערב עם שאר הישראלים ויתרו כולן : רבינו חננאל פוסק
 כרבי יוחנן שאומר למעלה משכירין מן הגוי אפי' בשבת ואחר
 כך מבטלין רשותן לאחר מהם ואותו לבדו מותר להוציא אעפ'
 ששמואל חולק עליה ואמר כל מקום שהבעלי בתים אוסרין
 זה על זה הוי רוצים לערב מערב שבת אין יכולין לערב כגון
 שחורף שם גוי או אפילו לא הוי שם גוי מעט שיכולין לערב
 כאשר יתבאר וכו' הגוי בשבת שביטל העירוב אין מבטלין
 מכל מקום הלכה כר' יוחנן לגבי שמואל וכדברי המיקל בעירוב
 ורבינו יצחק פוסק כשמואל שהרי שם בפרק הדר מפרש סתם
 תלמודא הברייתא כשמואל דתניא זה הכלל כל שנאסר למקצת
 השבת נאסר לכל השב כולה כגון שני בתים בשני צדי רשות
 הרבים והקיפוס גוים מחוצות בשבת ואומר שם ז"ל הכלל
 לאתויי מרת גוי כשבת דאין מבטלין וזהו דלא כרבי יוחנן
 כדמוכח שם למעלה דבעי מיניה רב חסדא מרב ששת שני
 ישראלים וגוי הדורים בחצר אחת ולא שכרו ולא ערכו ומרת
 הגוי בשבת מהו לבטל זה על זה אליבא דרבי יוחנן דאמר
 לעיל כשכב הגוי בשבת ששוכרין ממנו ואחר כך מבטלין לא
 תבעי לך דהשתא תרתי עבדינן שכירו וכיטול לחודיה מיבעיא
 וראי מבטלין כי תבעי לך אליבא דמאן דאין שוכרין אמר
 ליה אני אומר מבטלין והמנוא אמר אין מבטלין : הא למדנו
 שמה שאומר סתם התלמוד ז"ל הכלל לאתויי בת גוי בשבת
 דאין מבטלין שהוה דלא כרבי יוחנן : אומר שם ר' אפס שהגוי
 שהשכיר מגוי ואין השוכר כאן אלא המשכיר אם אין המשכיר
 יכול להוציא השוכר עד זמן שכירותו אין שוכרין מן המשכיר
 ואם יכול להוציא שוכרין ממנו פירש רבינו שלמה בפירושים
 אחרונים שאותם ששאלו דבר זה לרב אפס היו יראים שמו
 יבא הגוי השוכר בשבת ואז הויר בשל העירוב אפילו יחזרו
 ושכרו ממנו : ולא דמי לספיכות קשורות שעירבו מזו לזו כפ'
 הורק : שאומר שם דנפסקו נאסרו חזרו ונתקשרו חזרו להתירן
 הראשון : דהתם שאני שלא היו הספיכות
 עומדות ליפסק : ומשמע עוד שרוצה לומר
 שאם לא היה בא לא הויר אוסר והוה כרבי
 יהודה דתנן כפ' כיצד משתתפין המניח את ביתו והלך לשבות
 בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל אוסר דברי רבי מאיר
 רבי יהודה אומר אינו אוסר : רבי יוסי אומר נכרי אוסר ישראל
 אינו אוסר לפי שאין דרך ישראל לבא בשבת : רבי שמעון אומר
 אפילו הביח את ביתו והלך לשבות אצל בתו כמותה העיר אינו
 אוסר שכבר הסיח מדעתו אבל לא אצל בנו ואם רב שם הלכה
 כרבי שמעון : והענין נכרי יש לפסוק כרבי יהודה דאמר רבי
 יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בעירוב ואף על פי ש' יוחנן
 חלק על זה חספך דרבי יהושע בן לוי דלגמרי כולל בפרק מי
 שהוציא אותו דרבי יהודה ורבי שמעון הלכה כר' יהודה אפי' היא

ט"ף ק"ה
 ט"ז ק"ה
 כ"ג ק"ה
 כ"ט ק"ה
 ס"ד ק"ה
 ס"ח ק"ה
 ס"ט ק"ה
 ק"א ק"ה
 ק"ב ק"ה
 ק"ג ק"ה
 ק"ד ק"ה
 ק"ה ק"ה
 ק"ו ק"ה
 ק"ז ק"ה
 ק"ח ק"ה
 ק"ט ק"ה
 ק"י ק"ה
 ק"יא ק"ה
 ק"יב ק"ה
 ק"יג ק"ה
 ק"יד ק"ה
 ק"טו ק"ה
 ק"טז ק"ה
 ק"יז ק"ה
 ק"יח ק"ה
 ק"יט ק"ה
 ק"כ ק"ה
 ק"כא ק"ה
 ק"כב ק"ה
 ק"כג ק"ה
 ק"כד ק"ה
 ק"כה ק"ה
 ק"כז ק"ה
 ק"כח ק"ה
 ק"כט ק"ה
 ק"ל ק"ה
 ק"לא ק"ה
 ק"לב ק"ה
 ק"לג ק"ה
 ק"לד ק"ה
 ק"לה ק"ה
 ק"לז ק"ה
 ק"לח ק"ה
 ק"לט ק"ה
 ק"לס ק"ה
 ק"לסא ק"ה
 ק"לסב ק"ה
 ק"לסג ק"ה
 ק"לסד ק"ה
 ק"לסה ק"ה
 ק"לסו ק"ה
 ק"לסז ק"ה
 ק"לסח ק"ה
 ק"לסט ק"ה

מזמיר ואפילו בעירוב מדבעי שם לרקק דרב לירא ליה הגי
 כללי דרבי יוחנן מדאשכחן דפסיק דרבי שמעון כההיא
 דעירוב : מכל מקום דברי רבי יהושע בן לוי יוקר שהרי בכוד
 התנאים ואמוראים כתב יד רבינו יוסף טוב עלם פוסק כרבי
 יהושע בן לוי בכל מקום אפילו לגבי רבי יוחנן כל שכן לגבי
 רב ושמואל : וגם מזה תוכל לדקוק שמה שאמר שמואל בפר'
 חלוק כל מקום שאמר רבי יהודה בעירובין הלכה כמותו שאין
 הלכה כמותו איבא דרבי יהושע בן לוי אלא אם כן הוא מיקל :
 תניא ישראל משומר המשמר שבתו בשוק הרי הוא כישוראל
 ומבטל רשות : ומחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כגוי ואינו
 מבטל רשות לישראל עד שישכור : שנינו בפרק הלוק שבין
 שתי חצרות בתוך עשרה ומפרש בגמ' שיהא קצת ממנו ואפילו
 משוהו בתוך עשרה לקרקע אם רצו מערבין שנים כלומר שני
 עירובין גאילו לעצמן ואילו לעצמן ואסורין זו עם זו : ואם רצו
 מערבין אחד שיתנו עירובין של חצר זו באחרת ועירבו עמהם
 ויהיו אחד : וגרסינן בגמרא אמר רב נחמן לא שנו אלא חלוק
 שבין שתי חצרות אבל הלוק שבין שני בתים אפילו למעלה
 מעשרה נמי אם רצו מערבין יחד מאי טעמא כיון דאית ליה גג
 כמאן דמלי דמי והלבד שיהא בהלוק ארבעה על ארבעה
 שכפחות מכאן לא יחשב פתח : בפרק כיצד מערבין אמרי'
 שכותל שבין שתי חצרות גבוה עשרה אם יש שם כולס הרי
 הסולם נחשב כפתח : אם רצו מערבין שנים ואם רצו מערבין
 אחד אבל אם אין שם סולם אין מערבין אלא שנים : שנינו
 בפרק כל גגות דבי שמעון אומר אחד גגות ואחד חצרות ואחד
 קרפפות לכלים ששבתו בתוכם רשותן אחד תן לטלטל מזרח
 לזה ואפילו תן של בעלים הרבה ולא עירבו יחד ולא לכלים
 ששבתו בתוך חבית והביאום לחצר עו' שעירבו אסור להוציאם
 מחצרן לחצר אחרת או לגג או לקרפף בלא עירוב : ובסוף פר'
 עושין פסין מוכיח דקרפף יתר מבית סאתי לרבי שמעון הוי
 כרמלית לטלטל כיון דלא הוקף לדירה : אלא מדבר בקרפף
 שאינו יתר מבית סאתי ולכך מותר לטלטל בתוכו : ובפרק
 עושין פסין תניא קרפף יתר מבית סאתים שחוקף לדירה אם
 נודע רובו הרי הוא כגינה ואסור שהרי הוא ככרמלית : נטע
 רובו הרי הוא כחצר ומותר : ובגמרא תניא גג והצר אכסדרא
 וכרפפת כולן רשות אחת הן : קרפף ומכיו כולם רשות אחד
 הם לכלים ששבתו בתוכן : בית סאתים שלא הוקף לדירה
 אם אורכו כשנים ברחבו שהוא מאה על ג' כחצר המשכן
 מטלטלין בו הויר אורכו יתר על שנים ברחבו אין מטלטלין
 בו אלא בארבע אמות : אמר רב הלכה כרבי שמעון והוא שלא
 עירבו בני החצרות כל אחת לעצמה שעתה אין מעוזן כלי
 הבתים בחצר אבל עירבו חוששין שמוא יבא מכלי הבתים
 ששבתו בתוכן והוציאן לחצר שיוציאם לחצר אחרת וכו' אוסר
 רבי שמעון : ורבי יוחנן אמר מי לחשך בין עירובין בין לא
 עירבו פירוש מי לחש באונן דבר זה לומר והוא שלא עירבו
 כי זה אינו כלום כי הלכה כרבי שמעון אף בעירובו ושמואל
 מובר שם כרבי יוחנן וכן הלכה : לפיכך
 חלשין הווינו סג כלי ששבתו בתוך החצר בין עירבו אנשי
 החצר בין לא עירבו מותר להעלותו מן החצר
 לגג ומן הגג לגג אחר חסמיה לו ומן הגג אחר לחצר שנייה
 ומחצר שנייה לגג שלישי ומגן שלישי למכו אף על פי שלא
 נשתתפו בו מותר לטלטל בכלו וכן מן המכו לגג רבעי עד
 שיעברו ככל חמדינה כולה וכלבד שלא יכנס ככלי זה לבית
 מן הבתים אלא אם כן עירבו כל אנשי המקומות האילו עירוב
 אחד : גרסינן בפרק עושין פסין קרפף בית שלש קורה בו
 בית סאה אמר רבא אויר קרויו מיתרו מבית סאתים לא אמרי'
 פי תקרה יורד וסותם משום דעבידי כי אזולא : וליה גוים כי
 ספ מצו לא ב זי ערסלא

דף פ"א
 דף פ"ב
 דף פ"ג
 דף פ"ד
 דף פ"ה
 דף פ"ו
 דף פ"ז
 דף פ"ח
 דף פ"ט
 דף ק"א
 דף ק"ב
 דף ק"ג
 דף ק"ד
 דף ק"ה
 דף ק"ו
 דף ק"ז
 דף ק"ח
 דף ק"ט
 דף ק"י
 דף ק"יא
 דף ק"יב
 דף ק"יג
 דף ק"יד
 דף ק"טו
 דף ק"טז
 דף ק"יז
 דף ק"יח
 דף ק"יט
 דף ק"כ
 דף ק"כא
 דף ק"כב
 דף ק"כג
 דף ק"כד
 דף ק"כה
 דף ק"כז
 דף ק"כח
 דף ק"כט
 דף ק"ל
 דף ק"לא
 דף ק"לב
 דף ק"לג
 דף ק"לד
 דף ק"לה
 דף ק"לז
 דף ק"לח
 דף ק"לט
 דף ק"לס
 דף ק"לסא
 דף ק"לסב
 דף ק"לסג
 דף ק"לסד
 דף ק"לסה
 דף ק"לסו
 דף ק"לסז
 דף ק"לסח
 דף ק"לסט

הלכות ערוכות

עיסא כמלוגה במקשה מתרגמינן כערסלא דמכתותא והם
 הכלים מתוחים מאילן לאילן כעין כמח שיטת עליהם השומר
 בלילה ותחתיהן יושב בעל ביום ותחתיהן פתוח מכל צד ולהכי
 קאמר רבא דאמר קרוי מייתרו והלכה כרבי זירא דמיקל
 בעירוב דאף בענין זה אמרינן פי תקרה יורד וסותם וכן
 באכסדרה בבקעה בפ' כל גלות פסקי' כרב דאמ' פי תקרה יורד
 וסותם רוח רביעית וכלי שבא קמא דמיקל דאית ליה פי תקרה
 אפילו ביתר מעשר שהרי כל הסוגיא כאותו לשון וכן פסק
 רח' ואמר ר' דמשהי רוחור' לא אמרינן פי תקרה במקום
 שפולטור' משני עבריה כדמשמע בפ' ק
 דסיכה במחלוקת דאביי ורבא נבי אכסדר' ר' יוחנן ורבא נבי
 וסם פי רש' דלא אמרי' פי תקרה אלא יש
 בתקרה עובי טפח ופי תקר' מעיל אפי' גבוה סכ' וכאיקפופת
 בית בפ' דשבת הוצרך להעמידה בשקירה בשתי קורות דאם
 דאית אית חיתוי אומ' פי תקרה יורד וסותם רק שתואר רחבו
 ארבעה כמו שאומר שם וכו' וכו' פרק כל גלות אומר וקרניו
 באכסון לא אמרי' פי תקרה ופי' רש' שהוא בשיפוע כעין גנין
 שלנו דליכא פה דחינו כארזילא ורבינו יצחק פי' דמירי כגון
 שנפרץ הקרוי באלכסון עם המחיצות בקרן זוית ובענין זה לא
 אמרי' פי תקרה יורד וסותם בור שבין שתי חצרות חציו בור
 וחציו בור אין סמל' אין ממנו כשכתב בפני שבמלא כרשות חברו
 אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים וכן שנינו בפרק
 כיצד משתתפין וכו' וכו' רב יהודה בנמר אליבא דבית הלל
 שצריך שתהא המחיצה עשרה חוץ למים וטפח בתוך המים
 דהני ועקב קרחה צריך שישקע ראשי הקנים טפח בתוך המים
 שכיר' היל' מעריכין היכר מחיצה מלמעלה כך פוסק רבינו
 זנבאל' ור' יצחק ולא כשיטת רש' ואין הלכה כר' יהודה שאומ'
 במשנה כי הכותל המפסקת בין חוצות העוברת על פי הכור
 עולה לתן משום מחיצה ועוד פוסקי' הלכה כרב נחמן אמר
 רבה בר אבהו שאומ' שם שאם עשו על פי הכאר קורה רחבה ל'
 זה ממלא מצד הקורה וזה ממלא מצד השני אעפ' שהדלי' הולך
 כמי' מצד זה לצד זה אין להרש שקל הוא שהקלו במים עיר
 שני' שם אמת המים שעמוקה יורחבה ד' שיש להדין כרסלית
 העוברת בחצר אין ממלאין ממנה כשכתב אלא אכ' עשו מחיצה
 גבוה עשרה טפחים בתוך אונגית' על פני רחבה בכניסתה
 וביציאה שיהא ניכר שכשביל אמת המים נעשת מחיצה זו
 ומחיצת החצר התלויה ועוברת על גבה אינה מועלת שאין
 מחיצה תלויה מתרת במים לא במק' שנראת שנעשית מחיצה
 זו להתיר המי' ופי' רב' ד' פ' שצריך שתהא מחיצה זו משוקעת
 במים להבדיל בין מים למים כמו שבארנו
 למעלה וזהו הדין אם היה ברחבה שבתוך
 החצר יתר מעשר אעפ' שאין בגובה עשרה
 שצריך מחיצה שכל יתר מעשר פרעה היא
 ומפסדת המחיצה ונס' אמר לטל' בחצר
 אלא אם כן נשאר מצד הפרעה פס מכאן ופס מכאן בכל שהו
 או פס רחב ד' טפחים מרחק אחת כפ' הד' אמר רב נחמן אמר
 רב הלכה כר' יהודה הסכך ככף נר' רבי' הגב' שאומ' על המש'
 חכור' ששכתו בטרקלין אחד לא נחלקו בית שמאי ובית הלל
 שאם יש ביניהם מחיצות המגיע' לתקרה שצריכ' עירוב לכל
 חבורה וחבור' על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה
 שבית שמאי אומרי' עירוב לכל חבורה וחבורה ובית הלל אומ'
 עירוב אחד לכולן אומ' רבי יצחק שמה שאמר דצריך עירוב
 לכל חבורה וחבורה זהו שכל אחד ואחד יש לו פתח פתוח
 לחצר שאם לא כן חיתוי אומר פנימי נותן עירובו ד' ל' שמואל
 ור' יוחנן שני הפנימים דאיתר כסוף פר' הד' אמר שמואל'
 עשרה בתי' זה הפנים מזה פנימי נותן עירובו ודיו' פי' שכולן

נחשבין בית שער זה לרוח שהרי חוצותן בלבד פתוח לחצר
 וכולם דריסרת רגליה עליו ופנימי דורס על כולן לפיכך כולן
 נחשבין בית שער חוץ מן הפנימית ושנינו שם שהדר בבית
 שער אינו אוסר הילכך כשבאין שאר דיונין הפתוחין לחצר
 לערב ארץ הצדן הפנימי בלבד נותן פת בעירוב והשאר אין
 צריכין ור' יוחנן אומר שני הפנימים נותנים אעפ' שהתשיעו
 הוא בית שער לעשירי בית שער דחידר לא שמייה בית שער
 לענין זה פי' ואמר הואיל ועשו לדירה
 והא דאמרינן בפ' כיצד משתתפין רביה
 שער טל יחיד אינו אוסר זהו בבית שער
 שאין עשו לדירה ופוסק רבינו יצחק שאם יש לאדם ספר
 או מלמד בביתו או כעין אותם נחורים הבאים ללמוד תורה
 ושהרי כל אחד בחדר או בעלייתו בפני עצמו לא סבעי' אם
 כולן אוכלין ממכר אחד שאין אוסרי' זה על זה אלא אפילו כל
 אחד אחד משלו וישן בחדרו אין אוסרי' זה על זה מאחר שכולן
 משתמשים באותו הבית כל עיסקי' תשמישם באפיי' הויכשו
 וככל דבר נחשבין כולם כאילו אוכלין וישנים במקום אחד
 אעפ' שיש להם פתח לצד זה שהכל נקרא על שם בעל הבית
 ועוד שאין משאיל להם רשותו לאסור עליו ולא זה על זה ויכול'
 לסלקם שניי' שם שאחין האוכלין על שלחן אביהם וישנים
 בבתיהם צריכין עירוב לכל אחד ואחד פי' רבי' שלמה אישנים
 בבתיהם והם ואביהם ואחרים עמם דרים בחצר אחת אם
 דועים אותם אחרים לערב עם אביהם בחצר צריכין בניו כולם
 לתת כל אחד פת ומפרש הטעם בנמר' מנו דשאר דיונין אסרי'
 אינהו נמי אסרי' ומסיים כה' לפיכך שכתב אחד מהם ולא עירב
 במשל רשותו אימתי בזמן שכולי' עירובין למקום אחד אבל
 אם היה העירוב בא אצל שכל עירוב בני החצר בא אצל אביה'
 לא תוקקו לערב דאמרינן בפרק מי שהוציא אוו' כו' שמתנין
 בו עירוב אינו צריך ליתן פת והם כולם נמשכים בו או שאין
 עמחן דיונין אחרים שאין אחרים מוקיין אורחם לערב אין
 צריכין לערב דכיהודים הם ומקשינן כנמר' שטע מינה
 מקום לינה גורם דאי הוי ישנים בבית אביהם אפילו מליכין
 עירובין למקום אחד אין צריך לערב אלא אביהם בלבד ונימא
 תיחוי' תיבתא דרב דאמר לקטן מקום פיתא גרים והרי אילו
 אוכלין אצל אביהם וח' סבין כחלוקין ומתרי' אמר רב כעקבלי'
 פרס שנו פירוש אינם אוכלין על שלחן אביהם כמש' אלא
 הוצאתם מקבלין סכית אביהם ואף על גב דמק' לינה ופיתא
 בבתיהם מהני מה שאוכלין משל אביהם ואם היה עירוב בא
 אצלו או שאין עמחם דיונין אחרים אין צריכין לערב וכנמר' כ
 מסקינן שדין תלמיד אצל הרב כדון הבן אצל האב איתמר
 כפ' חדר רב אמר מקום פיתא גורם ושמואל' אמר מקום לינה
 גורם והלכה כרב לגבי שמואל' ולפיכך מי שהיה לו בחצר
 חבירו בית שער שהריס' דרוס' בו או אכסדרה ומרפסת או
 בית הבקר או בית התבן או בית העצים או אוצר אינו אוסר
 עליו עד שיהיה לו עמו בחצר מקום דירר' שהוא סומך עליו
 לאכול בו פתו ואחר כך יהיה אוסר עליו עד שיערב עמו
 שני' כפי' כיצד מעברין עיר של יחיד ובעש' של רבים מערבין
 את כולה פי' עיר של יחיד שלא היו נכנסין ברה' תמיד ששם
 ריבוא של בני אדם ואינה חשובה רשות הרבים מפני שאינם
 דומה לדגלי' מרכז ונעשית של רבים שניתוספו בה דיונין או
 נקבעו בה שווקים מערבין את כולה כלא שום שיעור שהיה היא
 בחצר של יחיד ותני' עלה ככל' אין מערבין איתח' לחצאין
 אלא או כולה או מכיו' בפני עצמו פירש' אין מערבין אותה
 לחצאין הואיל ומתחילה היתה אחת ואסרינן זה על זה הא' למח'
 הדבר דומה למבוי ששכחה אחת מן החצירות ולא נשתתפר'
 בו שאוסרת על כולם ומק' הספר' אמר כן מבוי בפני עצמו נמי
 היאך

כפ' ט"ז דה' ע"ב

דף פ"ה

כ"ה סדר דף ע"ב

ש"ה דף ע"ב

דף פ"ט

כ"ה ע"ב

כ"ה ע"ב

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

בית הלל ס"ה כ"ה

דף ט

דף ע"ב

כת' ט

דף פ"ה

וכן כת' ט

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

דף פ"ה

הכל מודים שאם חל שלישי של הלוויית ערב הרגל שאסור
 ברחיצה עד הערב ושלישי לאו דוקא לא אפי' ששה ימים אבל
 שביעי ודאי אמרן מקצת היום ככולו / אמנם רבי יצחק בר ר'
 אברהם כתב שאם מת לו מת יום אחד לפני הרגל שמות סמוך
 לחשכה בכל גזרת שבעה / ומדקדק כלשון שאסור ברחיצה עד
 הערב ואינו אומ' עד הלילה / ומתוך כך אומ' שיוסף הכהן שמתח
 אשתו בערב פסח ואמר לאחותה ככיר' הקברות לכו ופרנסו
 בני אחותך בזבחים פ' טבול יום שאותו מעשה בכניסה סמוך **דף ק**
 לחשיכה היה והרב רבי יוסף דון בעקריש היה אומר כדבריו:
 כתוב בהלכות גדולות מי שבאת לו שמועה כשברת עולה לו
 שבת מן המניין וקודע באחד בשבת ומברכין לו ברכת אבלים
 בשבת מידי דהוה אדברים שבצנעא דאמר מר דברים שבצנעא
 נוהג / ומר רב יהודאי נאמן אמר אין מברכין ברכת אבלים
 בשבת דכיון דמברכין בשלש או בעשרה לאו דברי שבצנעא
 הוא ואסור לנהוג אבלות בשבת לא דברי שבצנעא כגון תשמיש
 המטה ורחיצת חמין אבל דברים שבגלוי
 אינו נוהג / בהג' פוסק כר' יוחנן דאב' דברים
 שבצנעא נוהג דתני כוותיה בפ' דתלויות
 ופרשו דהא דאמרין הלכה כדברי המיקל
 באבל זהו כתנאים ולא באמראי וחילתא
 שבת עולה ואינה מפסקת מאי טעמא עונג
 כתיב כיה רגלים מפסיקין ואינן עולין שמחה כתיב בהו /

ד' אמות בל' מצד מזרחית צפונית לצד מערבית דרומית או
 צריך לכסוך אבל ממזרח למערב די בר' אמו וכן תפרש באלפים
 של תחום שבת / והנה סדרנו עירובי תחומין כאן עם עירובי
 חצירות שהוא מדברי סופרים כפני שגם עירובי תחומין של
 אלפים אמה מדברי סופרי' כמו שבארנו בכפר מצות לא תעשה
 דאף על גב דשמעיון ליה לשמואל בפ' הל'ן שפוסק כר' יהודה
 בעירובין ואילו בפרק ככל מערכין סובר ר' יהודה תחום אלפים
 דאורייתא נבי ספק עירוב / בזאת אין הלכה כרבי יהודה אלא
 כר' יוסי שאומ' שם ספק עירוב כשר דתחומין דאלפים דרבנן /
 ועוד בפ' מי שהוציא אהוה אמ' לי רבא לאכילי מכרי עירובי תחומין
 דרבנן וכו' / וכפ' בכל מערכין גר' טאן תנא דאפי' כדרבנן לית
 ליה ברירה דתניא האומר לחמשה היני מערב כו' ואין דעה
 לומר דקסבר עירובי תחומין דאורייתא / וגם אמר רבי יהושע
 בן לוי הלכה כדברי המיקל בעירוב גם בתחומין / ובסוף פרק
 כיצד מעברין אומר לית דחש ליה לחא דרבי עקיבא שמחמיד
 בתחומין / והא דבסוף פ' קמא תני רבי חייה לוקין על עירובי
 תחומין דבר תורה ומחזר שם רב אשי לוישב דבריו איבא דר'
 חייא מפרש ליה וליה לא סבידא ליה לאודאי כן הלכה שתחום
 אלפים מדבריהם כמו שמוכחות הראיות הכתובות למעלה:

ס' ק' דף כב
 דף פ' ס'
 דף ל' ו' ו' חמשה
 כל המניח

דף ת' ז'
 דף ל' ז'

כדף ת' ו' דלעיל

דף ס' ט'
 דף י' ז'

הלכות אבלות

המצוה השנית מדברי סופרים היא מצות אבלות: מתוך
 דברי ה"ג משמע שמצוה להתאבל מן התורה
 על הקרובים ביום ראשון שהוא יום המיתה ויום הקבורה וזו
 לשונם: מי שמת לו מת ביום טוב ראשון או כ'טשני או בחולו
 של מועד או ביום ראשון של יום טוב האחרון אינו מונה שבעה
 עד אחר הרגל אבל שלשים מונה מיום שנקבר המר' כדתנו
 דבגן במס' מועד קטן: ואמרו בשם גאון שיום האחרון של יום
 טוב האחרון הואיל מדברי סופרי' הוא עולה למנין שבעה אעפ'
 שאינו נוהג בו אבלות כלל / אבל מת לו מת ביום טוב אחרון
 הואיל ועיקר אבלות יום ראשון הוא דכתיב ואכלתי חטאת
 היום היום אסור ולמחר מותר וכתו' ואחריתו כיום מר ומאחר
 שיום ראשון ראבל דאורייתא ויום טוב אחרון ספיקא דרבנן
 אתי עשה ודאי דייחיד וחיל על עשה ספק דרבי' / עי' כאן
 דבריהם / ויש להשיב כי משמע בפ' ג' שאכלו דעשה דרבי'ם
 דרבנן כגון לשמוע קדושה או ברכו דוחה עשה דייחיד דלעולם
 בהם תעבורו / ועוד כי לא מצינו אבלות מן התורה כלל אחד
 שנקבר המת כי אותו המקרא לענין אבינורת וקדשים וכבר
 בארנוהו בכפר מצות לא תעשה / אף על פי שנאמר בתורה
 ויעש לאביו אבל שבעת ימים ניתנה תורה
 וכתחלתה הלכה / ועוד תניא בפרק קמא
 דכתובות אם מרת אביו של חתן או אמר
 של כלת' מכניסין את המרת' לחדר ואר'
 חיותן ואר' הכלה לחופה וכו' בעילת'
 מצוה ופורש ונוהג שבעת ימי המשטה ואחר כך נוהג שבעת
 ימי אבלות אלא שיומי המשטה שהם מדברי סופרים דוחין
 אפילו יום ראשון דאבלות לכך אין ראוי למנוח אבלות
 בחשבון מצות עשה של תורה ואעפ' שבירושמי דוחק לחיבא
 מקראות מן התורה שאבלות שבעה אינו מצות עשה מיוחדת
 לכל אלא סמך למנהג מביא: אבל משנכנס יום ז' אפילו כל
 שהו מותר ברחיצה לכל דבר שמועד אורי' השבעה דקיימא לן
 מקצת היום ככולו ואם מת לו מת לפני הרגל יום אחד או שני
 ימים אפי' ששה ימים אעפ' שלערב דוחה הרגל את האבלות
 מעליו אין אומרים מקצת היום ככולו אלא נוהג אבלות כל
 ערב יום טוב עד שיבא הרגל דאמר רב הונא בר' יהושע

דף כ'
 דף ז'
 דף ז'

דף ת' ז'
 דף ז'

בב' רב' דעו ער'
 ובסמיח' הספר ג' כ'
 תנולר

דף ג'
 דף ז'

המזכ' לעיל

בב' ו' אילו חנניה
 דף ט'

הלכה כר'
 יין עמוד
 גמר' ט'

דף ל' ג' ו' כ'
 המניח

בב' ט' דף יט'

ס' כ' דף ט'
 המניח

ס' דף פ' כ' ע'
 ס' ס' דף ס' ז' ע'
 המזכ' לעיל

כדף יט' דלעיל
 כדף כ'
 ס'

דף יט'

ס' דף פ' כ' ע'
 כל' ד' הלכות אב'
 דף יט' ס'

ס' דף י'
 ס' דף כ'

ס'

ס'

ס'

ס'

ס'

ס'

ס' מצו' לא ד' ז' iii שמועת

אבל אסור כתשמיש המטהר שכן ויבא את בת שבע ויבא איה
 וישכב עמה מכלל שהיה אסור מקודם
 ואף על פי כן מותר להתייחד עם אשתו : כך תמצא בס' קול
 אבל אסור לאכול סעודת ראשונה משלך
 מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל לחם אנשים לא תאכל מכלל
 דשאר אברים אוכלין : וגר' ביר' דמועד קטן : ובירושלמי דפר'
 מי שמתו בבית האהל פרים מנחם גדול דכהן שנאמר פרשה
 ציון בידיה מפני שאין מנחם לה ובשבת פרים כי אורחיה שנ'
 ברכת ה' היא תעשיר ולא תוסיף עצב עמה : ובמ' שבחות שנינו
 מברין על האיש ואין מברין על האשה רבי יהודה אומר יש לה
 בנים קטנים מברין עמהן : כבר בארנו שיש בירושלמי גזירת
 שלשי' גזרין אחיהו תספורת דרבי חכתי אומר וככתה את אביה
 ואת אמה ירח ימים מכלל שהאבל מצטער כל שלשים יום
 ותניא באהל רבתי שבתספורת הוא אסור בין בשער ראשו בין
 בזקנו בין בשאר שער שבגופו : כמה דברים אמורים באיש
 אבל אשה מותרת בנטיילת שער לאחר שבעה : ומסקינן מברכי
 רבי ור' איעזר בר' שמעון שאסור ללבוש כלים לבנים ומגוחצים
 חדשים אבל היו צבועים ומגוחצים אפילו לבנים רק שהם
 ישנים ומגוחצים מותרין : וכתב רבינו
 משה כלי' פשתן אין כהן משום גיהוץ : וגם
 כפ' ואילו בגלגלון אמרו משום ר' יוחנן כלי'
 פשתן משום שמתקלקלין מות לכבסן פמועד והוא הדין באהל
 אבל שאר בגדיל אף לכבס להגיה אסור כמו בט' באב כך השיב
 ר' בתשובתה אה' : ואיזה כיצד שאמרו חכמים על כל המתים
 כולן שולל את הקרע לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשי' : אע"פ
 שאמרו גזרת שלשי' גיהוץ אחיהו תספורת אין צריך לומר דברים
 של שמחה כגון שמחת נישואין ושמחת מריעות שאסור בהן כל
 שלשי' יום : מפשוטן של ברייתו מוכיח שאבל אסור בנשואין
 כל שלשי' יום יורוק נישואין נמדין שיוכל לבעול אבל נישואין
 לבד פעמים שמותר : ומותר לארס אפי' ביום חמיתה אבל אין
 עושים סעודת אירוסין : ולכאורה משמע בפ' החולץ דאף לארס
 אסור גבי שאני אבל לר' חרשה שאסור לארס מר' שאין כן
 באבלות ישנה דתשעה באב : ומי שנכתה אשתו אסור לישא
 אחרת עדי שיעברו עליו שלש רגלים במח דברי' אמורי שקיים
 מצות פריה ורביה מקודם וגם יש לו מי שישימשנו וגם אין לו
 בנים קטנים אבל יש לו בנים קטני' או שאין לו מי שישימשנו
 כדאיתא בירושלמי מותר לארס ולכנס מיד לאחר ז' או שמה
 אפילו תוך ז' כמו שמצינו ביוסף הכהן ובירושלמי במקום יוסף
 הכהן שונה ר' טרפון שאמ' לאחותה בבית הקברות לכי ופרגסי
 את בני אחותך ומסיים בהא על פי שכנסה לא בא עליה עד
 לאחר שלשים יום הילכך אסור לו לבא עליה עד אחר שלשים
 יום : ומי שאין לו בנים כלל לא יבנס'עד לאחר שלשים יום
 שיוכל לבעול כך כתב רבינו שמשון בשם
 רבינו יצחק בתוספתא דלכותובות : והא
 דתניא במסכת שמחות כמה דברים אמורי
 כשיש לו בנים גדולים אבל אם אין לו בנים או שיש לו בנים
 קטנים מותר לישא אשה אחרת אחר שלשים יום ועתה לישא
 לאו דווקא למי שיש לו בנים קטנים דאפילו תוך שלשים יום
 מותר באשר בארנו לא לישא ולבעול קאמ' ואידי דנקט לישא
 שהוא דווקא למי שאין לו בנים לפירוש רבינו יצחק נקט לישא
 למי שיש לו בנים קטנים : ואשה מותרת לינשא בתוך ימי
 אבלותה למי שיש לו בנים קטנים כמו שמצינו ביוסף הכהן
 שמתה אשתו בערב הפסח : ורבינו יצחק
 ברבי אבהו אומר כי אותה כניסה היתור
 במי לאחר שבע ששהי' יום אוד' לפני הרגל
 בטלה הימנו גזירת שבעה : וקשה קצת לפי הירושלמי ששוק' ר'

סס
 סס קף כז
 סס קף יח
 סס קף יט
 סס קף כ
 סס קף כא
 סס קף כב
 סס קף כג
 סס קף כד
 סס קף כה
 סס קף כו
 סס קף כז
 סס קף כח
 סס קף כט
 סס קף ס
 סס קף סא
 סס קף סב
 סס קף סג
 סס קף סד
 סס קף סה
 סס קף סו
 סס קף סא
 סס קף סב
 סס קף סג
 סס קף סד
 סס קף סה
 סס קף סו

טרפון ושם לא מצינו שמתה אשתו בערב פסח : על כל המת'
 כולם חמדתיה מטתו ומטהר לקונרו הרי דרז משוכח על אביו
 ועל אמו הרי זה מנוגה היה ערב שבת או ערב יום טוב או שהיו
 גשמים מולפין על מטתו הרי דרז משוכח שאינו עושה אלא
 לכבוד אביו ואמו : על כל המתים כולן רצה חולץ כתפו רצה
 אביו חולץ על אביו ועל אמו חולץ כתפו עד שיתגלה לבו
 וזרועו עד אחר שיקבר : על כל המתים כולם רוצה ממעט
 בעסקו רצה אינו ממעט על אביו ועל אמו ממעט בעסקו :
 על כל המתים כולם מספ' לאחר שלשי' יום על אביו ועל אמו עד
 שיגיעו בו הבריו ובירושלמי גר' עד שיגדל פרע או עד שיגיעו
 בו הבריו ויאמרו צא מעמנו : על כל המתים כולם נכנס לבית
 המשתה לאחר שלשי' יום על אביו ועל אמו לאחר שנים עשר
 חדש : מכאן למדנו דבר שאינו תלוי בשבעה ושלשי' אין רגל
 מפסיק : וכן פוסק בירושלמי : ותניא במסכת שמהות' אם
 היתה סעודה של מצוה מותר והרב רבי יוסף ורבינו רבינו יהודה
 מפי רבינו יעקב ורבינו יצחק היו בתרין לבא לסעודת התן
 ובירושלמי גרסינן אם היתה חנוכה מצוה או קידוש החדש
 מותר : מכאן התייר רבינו יעקב למי שמת אביו או אמו לכנס
 לאחר שלשי' יום : ותניא נמי סתם כל שלשי' יום לנישואין ואין
 מחלק בין אביו ואמו לשאר מתו : אם רכ' כר רכ הונא לשמחת
 מריעות שהייב לפרוע אותה מותר ליכנס לה מיד אחר שבעה
 אבל אם אין הייב לפרוע תניא שאסור ליכנס לה עד שלשים
 יום : על כל המתים קורע טפח על אביו ועל אמו עד שמגלה את
 לבו : ואמ' רבי אבהו מאי קראה ויחוק דוד בבגדיו ויקרעם ואין
 אחיהו פחותה מטפח : על כל המתים כולם אפי' לבוש עשרה
 חלוקין קורע העליון ועל אביו ועל אמו קורע ארס כולם
 ואפקריסותו אינה מעכבת אחד האיש ואחד האשה רבי שמעון
 אומר אשה קורעת ארס התחתון ומחזירתו לאחוריה וחוזרת
 וקורעת את העליון : רבותי שבערפת רגליו לומר שהמטרונא
 אין ברה חיוב קריעה שהיא מעניין אפקריסותו שהיא סודר
 העליון שאינו לא לצניעות : אבל רבינו משה פיר' אפקריסותו
 שהוא בגד היקעה חרבוך לבשרו וכן פירש
 בערך איתריסין בערך וחוה פתוח בכרפיו וכשלושנו
 קורשו כדאמרי' במסכת מקואות הקשר של
 אפקריסותו שבכתף : ותניא במסכת דרך ארץ הבכנס למרחץ
 כיצד עושה חולץ מעליו ומסלק כוכו ועליתו ומתיר חגורו
 פושט חלוקו ואחר כך מתיר אפקריסותו התחתונה : ומי'כן
 קורעו מלפניו והקורע מאחוריו או מן הצדדין או מלמט' לא יצא
 ידי חובת קריעה לא כהן גדול בלבד שהיא פורס מלמט' כדאית'
 בפ' אחרון דהירי' : ואין צריך להגדיל שפת חבדו כרבינו דברי
 ר' יהוד' אבל על אביו ועל אמו צרי' להגדיל : על כל המתים כולן
 שולל לאח' שבעה ומאחה לאח' ל' על אביו ועל אמו שולל לאח'
 ל' ואינו מאחה לעולם והאשה שוללת לאח' מפני כבודה :
 כי אתא רבי' אר' יוחנן על כל המתים קורע אף נכלי על אביו
 ועל אמו אינו קורע לא בידו : אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן על
 כל המתים כולם קורע מבפנים על אביו ועל אמו קורע מבחוץ
 פירוש מבפני' בחדר שלא בפני העם ומבחוץ בפני העם כמו
 שפורש שם אחיו קרעא לעמא : תניא כל ז' קורעו לפניו ואם
 בא להחליף מחליף וקורע ובשבת קורעו לאחוריו ואם בא
 להחליף מחליף ואינו קורע : ומסקי' כי תניא הוה משו' כבוד
 אביו ואמו אבל בשאר מתים אם בא להחליף מחליף ואינו קורע
 שכל קרע שאינו בשע' ח'מים אינו קרע כלום אין בו חיוב קרע
 מאחר שקרע כבר : שהרי הבריות ששם סודר אומרת נודמן לו
 חלוק בתוך ז' קורע : וצריך לדקדק אם כן מה הקשה שם לרבי
 יוחנן שקרע י' כלים ושם משמע שלא שמע בלתי היום אם
 לא נאמר שמקשה למה הוצרך לקרוע כלי' אחר כלי' ומשמע
 ספ' מצו' לא ה' 31 v מכאן

כבר ואלו חגלה
 דף כב זכחס
 סתתו סט
 סס קף כז
 סס קף יח
 סס קף יט
 סס קף כ
 סס קף כא
 סס קף כב
 סס קף כג
 סס קף כד
 סס קף כה
 סס קף כו
 סס קף כז
 סס קף כח
 סס קף כט
 סס קף ס
 סס קף סא
 סס קף סב
 סס קף סג
 סס קף סד
 סס קף סה
 סס קף סו
 סס קף סא
 סס קף סב
 סס קף סג
 סס קף סד
 סס קף סה
 סס קף סו

בירושלמי סס
דף ע"ב

דף כ"ל סגוניא

החג והם דווים שאין אמת משתכח מן הלב כל ל' יום ברא' במת
ישן שכבר נשתכח אבל אם מת שלשים יום סמוך לחג מעוררת
תניא בפרק קמא דכתובות מת אביו של חתן או אמה של כלה
ונתן מים על גבי כשר שאי אפשר למכור אותו מכניסין ארז
המת להודר ואת הרתן ואת הכלה לחופה ובעל בעילת מצוה
ופורש ונוהג שבעת ימי המשתה ואח"כ נוהג שבעת ימי אבילות
וכל אותן הימים נוהג בדברים שבעמעה לפיכך הוא ישן בין
האנשים והיא ישנה בין הנשים כדי שלא ישמש מיטתו ואין
מונעין תכשיטין מן הכלה כל שלשים יום/חיו במקו' שאיפשר
למכור הבשר אף על פי שנתן עליו מים מוכר ונוהג אבילות
תחילה: אמרינן בשבת פר' האורג כל המתעצל בהספדו של
החס אינו מאריך ימי' וכל המתעצל בהספד של אדם כשר ראוי
לקבורו בחייו וכל המוריד דמעות על אדם כשר הרי שכרו על
כך שמור אצל הקבה: שנינו במסכת ספחות כל שקורעין
עליו בשעת מיתתו קורעין עליו בשעת ליקוט עצמות: המלקט
עצמות אכיו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ולערב אין
מתאבל עליהם ואפילו צורין לו בסרינו ואין אומר עליהם
קניות וכן ישנו בירושלמי בפרק האשה בפסחים: גרסינן כפר
כ"ג הר מקום שנהגו נשים לצארת לפני המטה ויצארת לפני
המטת ומפרש בירושלמי טעם אותו מנהג מפני שהם גרמו
מיתה לעולם / ומקום שנהגו נשים לצאת לאחר המטה ויצאות
אחרי המטה / ומפרש בירושלמי והטעם מפני כבודן של בנות
וישראל שלא יסתכלו בהן האנשים: במסכת שמחות הנוססיה
הוא כחי לכל דבריו ואין קושרין לחייו ואין פוקקין נקביו ואין
מניחין כלי מתכות וכלי מיקר על טיבורו שלא יתפח ולא סכין
ולא מדיחין אותו ולא מטיילין אותו על החול ולא על המלח עד
שעה שימות והנגוע בו הרי זה שופך דמים למה זה דומה לנר
שמתפטף כיון שנוע בו אדם יכבדו וכל דמאמץ עיניו עם
יצאת נפש הרי זה שופך דמים אלא ישא מעט שמא נתעלה
כרתניא בשבת כפר שואל וכן אין קורעין עליו ולא מספידין
עליו ולא מכניסין עמו ארון ותכריכין בבית עד שימות: בפרק
מי שמתו מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר אין לו כירת
אחר אוכל בבית חבירו אין לו בית לחבירו עושה מחיצה גבוה
עשרה טפחים ואוכל אין לו דבר לעשרה מחיצה מחויר פניו
ואוכל ובין כך ובין כך אינו מיסב ואוכל ולא אוכל בשר הלא
שוחה יין ואינו מברך ואינו מוזמן ואין מברכין עליו ואין מוזמן
עליו ופטר בקרית שמעון התפילה וכן התפילין וככל מצות
דאמורור בתורה ובשבת מיסב ואוכל בשר ושוחה יין ומוזמן
ומכרז ומברכין עליו ומוזמן עליו וחייב בכל המצות האמורות
בתורה חוץ מתשמיש המטה: גרסינן
בירושלמי אונן אינו אוכל ושוחה כל צרכו
ואינו אוכל בשר ואינו שוח' יין ולא מוזמן
עליו ואם ברך אין עונין אחריו אמן ואחרים
שכרכו אינו עוגר אחרים אמן: עוד
גרסינן שם אם רצת לרחמיר על עצמו
אין שומעין לו מפני כבודו של מת ואוכר שם שכחול המועד
פטר בנטילת לולב למדנו משם שבחול המועד שייך אנינות
אטנם אומר שם בירושלמי שפטור מתקיעת שופר וחולק על
תלמוד שלנו שאומר ביום טוב ושבת מותר בכולן: בטקא
שם רב אשי שמוטל לפניו לאו דוקא אלא כיון שמוטל עליו
לקבורו כמי שמוטל לפניו דמי: ומשנקבר המת אפילו נקבר
ביום המיתרה נהגו העם לבטל האנינות אעפ' שלקדשים אינו
בטל כל היום אעפ' שנקבר המת כדאימא בזבחים פרק ט"ב
יום: הורדה רבי יצחק הלכה למעשה על אחד שמת ותפשו
המוטל ולא הגיחו לקבורו כמה חדשים שאין אנינות חלר על
הקרובים שאין מוטל עליהם לקבורו וכן אם האונן בכירת

דף ק"ב

פרק י"ב

בספ' דל' ד"ה

דף ל' ע"ב

בבבירושלמי דף כ

סס דף כ' ע"ב

דלעיל

לפ' קמא

דף ק"ב

דף י"ז ויחזיקה בכר'
אילו תנחין דף כ' ב

פרק ה' ע"ב

סס

בבבירושלמי דף י"ח

דף ק' וק"א

כרן ואלו תנחין
דל' ע"ב ובכרן ב'
בכרית דף י"ח ע"א
תנחין כרן דף י"ח
ול' דלעיל ב' ד'
ואינו תכרז

האיסורים מותר לאכול בשר ולשתות יין כיון שאין מוטל עליו
לקבורו / ומעשה אירע שנפטרה אחות רבינו יעקב והודיעוהו
בעיר אחרת שהיה שם ואכל בשר ושוחה יין כי אמר מאחר שיש
לה בעל שחייב בקבורתה אינו אמור כבשר יין ואיפשר גם אם
הורד עמה בעיר הירושלמי מקל: אמר בירושלמי דמי שמתו
דמשמכר המרת לדבים אוכל בשר ושוחה יין במסר לכתפים
כנמס' לרבי דמי: מסקי' כסוף אילו מגלחין
האכל מיסב בראש / ואין המכחמין רשאין
לישב אלא על גבי קרקע שנאמר וישבו
אתו לארץ / וכירושלמי דמי שמתו
גרסינן על הארץ לא נאמר אלא לארץ דבר שהוא סמוך לארץ
מכאן שהיו יושבים על גבי ממות כפופות / ואין רשאין לומר
דבר עד שיפתח האבל את פיו תחילה שנ' ואין דובר אליו דבר
כי ראו וגו' וכת' ואחרי כן פתח איוב את פיהו ויען אליפו:
אמר רב יהודה בפרק שואל מת שאין לו אכלים להתנחם באים
עשרה בני אדם כשרים ויושבין במקומו:
כל שבעת ימי אבילות אין אומרים שמועה
ואגדה בבית האכל: וכן אמר ריש לקיש
בפר' קמא דברכות אין אומר בפני המת אלא דברים של מרת
אבל לעטק כדברי תורה לפניו או בבית הקברות אסור /
ואמרינן בפר' שואל כל שאמרים בפני המת יודע עד שיסתום
הגוף: אין בוכין על המת יותר על שלשר ימים ואין
מספידין עליו יותר על שבעה / ואם
היר' תלמיד חכם בוכין עליו לפי חכמתו
ואין בוכין עליו יותר משלשים יום: כל'
שלשר ימים הראשונים יראר אדם עצמו
כאילו הרב מונח לו על כתפו מגוער ז'
כאילו מונחת בקרו זוית מכאן כאלו עובד כנגדו בשוק
שנאמר וחי יתן אל לבו והדי' וכתוב אומר הביתה אותם והלא
חלו מכלל שצריך לחלות: בתחילת מסכת פאה שנינו אילו
דברים שאין להם שיעור וכו' וגמילות חסדים וביקור חולים
ונחמת אבלים / ומפרש בירושלמי בחסד שמונפו כגון תקוני
המרת ורחלה / אבל בממונו יש שיעור
בכרית דף י"ח ע"א
דף י"ח ע"ב
מחומש: הר"ה הוא החוק שחקקו אברהם
אבינו ודרך החסד שנהג בה מאכל עוכרי
דרכים ומשקה אותם ומלווה אותם: גרסינן בפר' הלוואה המאריך
על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנתיו שמה יבא עני על השלחן
וכתיב המוכר עץ שלש אמות וגו' ומסיים ברי' וידבר אלי' ורז
השלחן אשר לפני המלמד ששלחנו של אדם בזמן הזה מכפר
עליו כמו המוכר: וגדולה הכנסת אורחין מחקבלת פני שכניו
שנאמר וירא והנה שלש אנשים וגו' כדאימא בפרק ספנין:
ולויתם גדולה מהכנסתם אמרו רבמים כל שאינו מלווה כאילו
שופך דמים: א"ל הלוואה חבירו בעיר ארבע אמות יש לו
שכר מרובה: מפרש בסוטה פרק אחרון כמה שיעור לוויה
שחייב בראש אדם הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר והאיש
לחבירו עד תחום שבת והתלמיד לרב עד פרסח ואם היה רבו
מוחקק עד שלשה פרסאות: מסקינן פרק אין בין המודר ביקור
חולין מצוה על הכל אפילו גדול מבקר את הקטן וכל המבקר
את החולה כאילו נטל חלק מחוליו והקל מעליו / וכל שאינו
מבקר אר' החולה כאילו שופך דמים: אמרינן בירושלמי
דפאה דרך ארץ שהרחיקין אין מבקרים את החולה אלא מים
שלישי והלאה ואם קפץ עליו החולי והכביד מבקרים אותו
מיד: ואמרינן בפר' אין בין המודר שאין מבקרים לא כג' שעות
לאשונות כיום ולא בשלשר' אחרונות מפני שהן מתעסקין
בצרכי החולה באחרונות ובראשונות מבקש רחמים ואין
מבקרים

בבבירושלמי
כל המונח

דף י' ע"ב

דף כ"ב

דף י' ע"ב

דף כ' דלעיל

דף ק"ב

דף ב

דף ק"ב

בכרן ואלו תנחין
דף י"ח ע"ב

בכרן ואלו תנחין
דף י"ח ע"ב

בכרן ואלו תנחין
דף י"ח ע"ב

דף כ

סס דף ט"ו ע"ב

בכרן ואלו תנחין
דף י"ח ע"ב

דף כ"ב

דף ק"ב

דף ק"ב

דף ט"ו ע"ב

דף ט"ו

דף ל"ט

סס דף ט'

דף ט'

דף ט'

מכקרון לא חלי מעים ולא חלי העין ולא מיוחשי הראש מפני
 כדף ת שחביקור קשה להם: עוד שם רבא יומא קמא דחליש אמר לא
 רגלו לאינשי דלא ליתרע מזליה מכתא ואילך אמר פוקו
 ואכריזו בשוקא מאן דסיני לירי יחיו וכתובי כנפול אויבך אל
 תשמע וגו' פן יראה יי' והשיב מעליו אפן ומאן דרחמי לי ליבעד
 דף י כ רחמי עלי: אמרינן בפרק קמא דשבת הנכנס לבקר החורה
 לא ישיב על גבי המטה היא על גבי ספסל ולא על גבי כסא
 ולא על גבי מקום נבירה ולא למעלה ממראשותיו אלא על
 גבי קרקע ומבקש עליו רחמים ויצא: מי
 שהיה לפניו מור ובלה מניח את הכלה
 ומתקסק במת וכן הוא אצל לב חכמי בבית
 אבל: מרת וכלה שפגעו זה בזה כורח בדרך
 מעקריה חמת מלפני הכלה והכל עוברין
 מלפני המלך כדאיתא בכתובות פ"ב: עוד
 דף י שם מבטלין תת' להוצאת המת ולהכנסת
 כלה אומ' מורי רבי יהוד' דוקא בשעת הוצא'

דף ג וקבורה מבטלין: וכפ"ק דמגילה משמע דוקא להוצאת מרת
 מצוה מבטלין שאמר מרת מצורח ותלמוד
 תורה מת מצוה עדיף: אבל בתוספות פ'
 דלא דוקא נקט מת מצוה לענין זה אלא
 נקטיה לדברי אחרים שסביו שם: ובירוש'
 דאילו עדיין גרסינן רבי אבהו שלח רבי
 חנינא ברין כשביריא אתון אמרינן לירי גמול חסד הוא שלח
 ליה המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך בשביריא כבר נטנו
 בעליית בית ארים בלוד שהתלמוד קודם למעש' רבנן דקיסרין
 אמרינן הוא דאת אמר אם יש שם מי שיעשר אבל אין שם מי
 שיעשה המעשה קודם לתלמוד: עוד שם מבטלין תלמוד תור'
 להוצאת המת במדר דברים אמורים כשאין לו כל צרכו אבל
 יש לו כל צרכו אין מבטלין: אבל אותם שאין לומדין חייבין
 להתעסק עמו: ואמרינן במועד קטן מת בעיר כל כני העיר
 אמרינן בעשיית מלאכה עד שיקברוהו ואם יש חבורתא מותרין
 פירוש שיש חבורתא המתחילין להתעסק במתים שמאחר שיש
 שם מי שיתעסק בצרכיו מותרין: תלמיד חכם שמת אם לא
 היו עמו ששים ריבוא מבטלין תלמוד תורה להוצאתו חיו שם
 ששים ריבוא אין מבטלין ואם היה רכ מלמד לאחרים אין לו
 שיעור אלא מבטלין הכל להוצאתו: ופסק בשאלתור' דרב
 אחאי דמיסלא שבטלין דלמאן דלא קרי ולא תני אין מבטלין
 אם יש לו בתעסקין כרי קבורה בעלמא: קוברין מתי גוים
 ומנחמין אבליהן ומכקרון וחליהם מפני

דף ז רע"ז דף ז רע"ז
 פ"ב דף כז
 דף ז רע"ז
 דף ז רע"ז
 דף ז רע"ז

דף ס א דרכי שלום כדאיתא בפרק הגיזקין: בת'
 קבורת אמרינן בהגאון כיצד אין אוכלין
 בהן ואין שותין בהן ואין עושין בהן מלאכה
 ולא קורין בהן ולא שונין בהן כלל של
 דבר אין ביאותין בהן ואין נוהגין בהן מבהן קלות ראש: וכפרק
 דף כ ט בתרא דמגילה תניא אין מלקטין בהם עשבים מפני כבוד
 המתים ואם לקטן שורפן במקומן: כתב מורי דוקא כשהן על
 הקברים עומן: תניא כפר' מי שמת לא ילך אדם בתוך ארבע
 אמות של קבר ותפילין בראשו או ספר תור' בזרועו ולא יתפלל
 דף י נ שם ברוח ד' אמות מותר: וכן כפרק משוח טלה אמר רבי
 אלעזר בן יעקב מת תופש ארבע אמות לקרית שמע: אמר
 דף י ז שמואל בפרק נגמר הדין עפר הקבר אינו איסור בהנאה שאין
 קרקע עולם נאסרת אבל קבר חבנין אסור בהנאה אחר שנקבר
 בו המת: אף על פי שפינה המת למקום
 אחר: הבת אסור בהנאה כולו הון משער
 וכן ארזו וכל תכריכיו אסורים בהנאה אבל
 כלים המוכנים לתכריכין לא נאסרו בהנאה: והלכה כרבא

בחיובי הענין
 תחתיו הנח' פ'
 נגמר הדין וכת'
 והניחה לקמן

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

שאם בפרק נגמר הדין אפילו ארז כגד למת לא נאסר עד שיגיע
 במטה הנקברת עמו שאין החוטמה אוסרת: מסקינן שם כי כל
 הכלים הודקין על המת על המטה הנקברת עמו אמרו בהנא'
 שלא יתחלפו בתכריכין היו אביו ואכו מזדקין בו כלים מעור'
 על האחרים להצילם: ואם הגיעו למטה
 הנקברת עמו אין מצילין אותם: מאמתי
 יתחייב אדם באבל משיטתו הגדול אבל
 כל זמן שלא נקבר המת אינו אסור בדבר
 מן הדברים שהאכל אסור בהן ומפני טעם
 זה רחץ המלך דוד וסך כשמת חילד קודם שנקבר: שנינו
 בס' שמחות הרוגי מלכות שאין מניחין אותם ליקבר באימת'
 מתחילין להתאבל עליהן ולמנות שבעה ושלשים משנת יאשו
 לשאל למלך לקבורם אף עפ' שלא נתיאשו מלגנוב אותם:
 עוד שנינו מי שטבע כים או מי שאכלתו חיה רעה משנת יאשו
 לבקשו מצאוהו איברים אין מנין לו עד שימצא ראשו
 ורובו או יתיאשו מלבקשו: ובמועד
 קטן אמרינן כי מי שדרכו לשלוח ארז
 המרת למדינה אחרת לקברו ואינו יודעין
 מתי יקבר מער' שיחורו פניהם מללוותו
 מתחילין למנות שבעה ושלשים ומתחילין
 להתאבל: והפלים אין מתאבלין עליהן
 וכל שלא שהה שלשים יום בארס הרי זה נפל ואפילו מת כיום
 ל' אין מתאבלין עליו כדמסקי' בפ"י בכור
 דף ת ט
 ווא דתנן במסכת שמחות המפקדות אונגין
 ומתאבלין עליהן נראה דמיירי בספק בן
 תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון
 דנגאי חזיר שלא יתאבלו לא זה ולא זה:
 שנינו במסכת שמי' כל הפורשים
 מדרי צבור והם האנשים שפרקו עול המצורת ודמינים
 ודמ' שומדים והמסורתי' אין מתאבלים עליהן אלא קרובים
 לזבשים לבנים ואוכלין ושותין ושחמין שנאמר באבוד רשעים
 ריבה: שנינו במסכת שמחות המאבד עצמו לדעת אין מתעסקין
 עמו לכל דבר ולא מתאבלין עליו ולא מכפדין אותו אבל
 עומדין עליו בשורה ואומרי' עליו ברכת אבלים וכל דבר שהוא
 כבוד לחיים: כפרק אלו מציאות דרש' והודעת להם זה בית
 חיים פי' זו אומנות את חרדך זה גמילו' הסדים ילכו זה ביקור
 חולים אף בכן גילו בה זו קבורה ואר' המעשה זה הדין אשר
 יעשו זה הלפנים משורת הדין ולא חרבה ירושלים אלא מפני
 שהעמידו דבריהם על דין תורה:

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

הלכות השעה באב

השלישית היא הלכות תשעה באב ותענית הרי
 הוא מפורש בדברי הנביא: צום הרביעי וצום
 החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגו' צום הרביעי זה ט' באב
 עשר בתמוז שהוא בחדש הרביעי וצום החמישי זה ט' באב
 שהוא בחדש החמישי וצום השביעי זה שלשר בתשרי שהוא
 בחדש השביעי וצום העשירי זה עשרת בטבת שהוא בחדש
 העשירי: שנינו במסכת תענית בפרק אחרון חמשה דברים
 ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז בו נשתברו הלוחות
 ובשל התמיד מבי' ראשון והוכקעו ירושלים בחורבן שני
 ושרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בחיכל: ובתשעה
 באב נגזרה גזירתו על ישראל במדבר שלא יכנסו לארץ וחרב
 חבית בראשונה ובשנייה והולכרה ביתר שהתיר עיר גדולה
 לאלהים וחיו בח אלפים ורובכות מישראל ובה היה מלך גדול
 וכן כוונתו שמו איש מצילח ולבסוף נחרה הוא ועמו וכן בו
 חרש

בפרק הגיזקין
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז
 דף י כ
 דף י ז

הלכות מגילה

עוקר אי אפשר שכבר נזוזה נזוזה ולתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין נזוזה נזוזה על הציבור אלא אם כן יכולין רוב הציבור לעמוד בה אלא כן אמרו חכמים מר ארם ארם ביתו בסיד ומשייר בה דאם מועט וכמה אמר רב יוסף אבה על אבה אמר רב חסדא וכנגד הפתח עושה אדם כל צרכי כבוד ומשייר בה דבר מועט ומאי היא אמר רב פפא אפילו כסא דהרסנא עושה אשה כל תכשיטה ומשיירת דבר מועט מאי היא ברת צידעא שנאם אשכחך ירושלם תשכח ימיני וגומ' מאי על ראש שמתני אר יצחק זה אפר מקלרת הוא אפר הכירה שבראש חתנים אמר ליה רב פפא לאביי תוכא מנה ליה אמר ליה הכי אמר רבי יצחק במקו' תפילין של לשום לאבילי ציון לתת להם פאר תחת אפר וכל המתאבל על ירושלם זוכה ורוא' בשמחתה שנאמר שישור אתה משוש כל המתאבלים עליה:

הלכות מגילה

ד

המצוה

הרכיעות מדברי סופרים הלכות מגילה:

שנינו בפר' שני דמגילה הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטף וקטן ורבי יהוד' מכשיר בקטן ואין חלכה כמותו שכל שאינו כן חוברת אין מוציא אחרים ידי חובתן: ותניא בפרק ראשון דמגילה דהג' בעבודתם הלוי' בדוכבס וישרא' במעמדם מכשילין מעבודתן ובאין לשמוע מקו' מגילה של בית ד' היו מבטלין תלמוד תור ובאין לשמוע מקרא מגילה ומסיק רבא במקרא מגילה ומת' מוציא שאין לוקברים מת מצוה עדיף דאמר ג' גדול כבוד חברות שזוהת לא תעשר שבתורה: אמר רבי יהושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגילה שאף הם היו באותו הגם: ואמר רבי יהושע בן לוי חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום ונראה לרבינו יעקב דאעפ' שביד בלילה זמן חזור ומברך ביום שעיקר הקריאה ביום דתבי' והימים האלה נזכרים ונעשים ואמר ר' סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו: ורבינו משה פיר' שמאחר שביד בלילה לא יברך ביום: תניא בתוספתא הכל חייבין במקרא מגילה כהנים לויים וישראלים ונגרים ועבדים משוחררים: ושומטום אינו מוציא לא את מינו ולא שאינו מינו דשטא האחד זכר והשני נקבה משמע דאף על גב דנשים חייבות במקרא מגילה אינן מוציאות אר' הזכרים והל' תשיבגי בר הנזכר דאמרינן בפ' כמה מדליקין דאשה מולדת דמשמע אף להוציא האיש דשאני מקרא מגילה שהוא כמו קריאת התור לכך אינן מוציאה את האישה ואעפ' שיש דברים שהקלו במגילה יותר מסתורה בזה לא הקלו: שנינו בפרק שלישי דמגילה הקורא את המגילה עומד ויושב קראה אחר קראה שני יצאו מה שאין כן בתורה מקום שנחנו לברך וברך שלא לברך לא יברך אמר אביי לא שנו אלא לאחריו אבל לפניו מצוה לברך באי מברך כנח ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ועזנו על מקו' מגילה ושעשה חסדים ושהחיינו ולאחר' במקום שנחנו מאי מברך אר' ויהאן האל הריב את ריבוינו והאין את דיבוינו והתקם את נקמתנו והנפדע לנו מצרינו והמשלם נמול לכל אויבי נפשינו ברוך אתה ה' האל הנפדע לעמו ישראל מכל צריחם האל המושיע: מצו' לקרות את המגילה כולה שכך פוסק רב פפא: ושנינו שכל היום כשר לקרות את המגילה והוא הדין בקריאת הלילה שכשר כל הלילה: מפרש בפ' ש' שומנים הרבה תיקנו להם חכמים כמו ששנינו מגילה נקראת באחד עשר ובשנים עשר ובשלוש עשר ביד בלילה פחות ולא יותר ומפרש בגמרא שיוצא זה מן המקרא שכל בוסגיהם

שחיה

תכשילין הילכך אם יש תכשיל אחר אמר: אמר רב יהודה אמר רב כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אילעי ערב ט' באב מביאין לו פת חריב כמלח ויושב בין תנור לכירים ואוכל ושוח' עליה קיתון של מים ודומה כמי שמתנו מוטל לפניו: תניא תשעה באב שחל להיות כשבת וכן ערב תשעה באב שחל להיות כשבת אוכל ושוחח כל רצונו אפילו בסעודת המפסקת ומעלה על שלחנו אפילו בסעודת שלמה המלך בשעתו ונהגו רבותינו לאמור כל אותה שבוע לספר ולכנס אף על פי שברך לאורך השבת: בפרק מקום שנהגו דרש רבא עובדות ומניקות מתעורר ומשלימות בתשעה באב כדרך שמתענין ומשלימין ביום הכיפורים ובין השמשות שלו אמר וכן אמרו משמיה דר' יוחנן: גרסינן בפ' אחרון דמסכ' תענית הר' כל המצות הנהגות באבל נהגות בתשעה באב אמר באכילה ובשתיה ובחייב' בין בחטין בין בצונן ובפסחי אמרינן דאפילו להושיט אצבע במים אמר: ובפרק בתרא דיומא אמר שר' יהושע בן לוי הירח נוחג שבערב תשעה באב מביאין לו מטפחת ושורה אותה במים למחר מקנה בה פניו ידיו ורגליו: נחור אל הברייא ואמר בסיכה של תענוג וכגעילת סנדל ובתשמיש חמטה ואמר לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במשנה במדרש בהלכות ואגרות אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות ושונה במקום שאינו רגיל לשנות דברי רבי מאיר ד' יהודה אר' אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות ואינו שוגר במקום שאינו רגיל לשנות אבל קורא הוא בקינות ובדברים הרעים שכימיה ותינוקות של בית רבן בטלין משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב: והלבוש תפילין יש שמענין מפני שנקראו פאר אף על פי שאכל ביום רשני מותר להגיה תפילין כאשר בארנו בהלכות אב' תנן ההם מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין ובכל מקום תלמודי חכמים בשלים רכן ששעין כן נמליאל אומר לעולם יעשה אדם עצמו כלה: בפרק קמא דג' יין אוסר כין זמרא דפוטא בין זמרא דמנא אחר החורבן ופירש רבי שלמה לשורר בבית המשתאות משום ששיר אל ישתו יין ואכנס לשמח חתן וכלה שהוא שיר של מצוה מותר ואף בבית המשתאות פירש רב אלפס בשם גאון דרוק שירות של אהבת אדם ושבח אדם אבל שירות ותושבת' וזרון חסי המקום מותרין: שנינו בפרק בתרא ד' ט' בפולמוס של אספסינוס קיסר גזרו על עשרות חתנים ועל האידים הוא זג המקשקש בפולמוס של טיטוס גזרו על עשרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו חכמה יונית: וגרסינן בגמרא אמר רב לא שנו אלא של מלח ושל גפרית אבל של הדס ושל חרד מותר ושמואל אמר דווקא של קנים מותר ולוי אמר אף של קנים אמר: ובפרק קמא דג' יין אמרינן כי כלילא שאומ' במשנה דאמר זהו מדרבנן ופירש רבינו שלמה שהוא עשרת טט' ורבי יעקב פי' שהוא שלמה בלע וכן פירש רבי קלונימוס איש רומי והעטרות תהיה להלם ולשביה בספר זכריה: ומח שכתב ולקחת כסף והובע ועשיר' עשרות ושטת בראש יהושע ר' אמי ור' אסי קטרי ליה נבנא לר' אלעזר ותניא נמי בתוספתא ד' ט' אכל עושה הוא אפי' רות ותולה בו כל מה שירצה אפי' רות בערוך פירש מין אוילן שעושה פירות הרבה ומביאות בפ' בתר דסוטה ויכול להיות שהוא כמותה שלנו: גרסי' בפ' חוקת הבת' לנו רבנן כשחריב הבית כאחרונה רבו פירושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין נטפל להם רבי יהושע בן חנניה וכו' אמר להם בני בואו ואמר לכם שלא להתאבל כל

כדף ל' דלע"ל
ס' דף כ"ט
דף כ"ד
ס' דף כ"ג
דף כ"ג
כדף כ"ד דלע"ל
דף ע"ח
כדף כ"ד דלע"ל
כדף כ"ד דלע"ל
כדף כ"ד ע"ב
דף ז'
כדף כ"ט
דף כ"ג
דף ט'
דף ז'
דף ט' דלע"ל
וכן כדף ט'
דף י'
דף כדף ד'
כדף כ"ג
דף ט'
דף כ' כל המצוה
שר סוף המצוה
דף ט'
דף כ' כל המצוה
שר סוף המצוה
דף ט'
דף כ' כל המצוה
שר סוף המצוה

הפעם

אורה את ה' ואשכח ואלהלל לשמו הגדול. אשר עד כה עזרתי וקיימתי וידוי הציבתי ולא עזבתי כיום הזה. ואמץ לבתי ושם כח אבנים חזו. מאז מראשון יבאתי ועד פה הגעתי. להפלים מעלים עבה ותוסיה במילים הורחות מקום ספקי כר מכה ותורה אור אשר חלק הציח הסר מקושי. כי ראיתי מורחות וכפלות אור מעלת ממעייני היסופה ריעה את ה'. על כל מוכא פי התורה אשר עם משה מפי משה הגבורה. אורה ליהודים. פיקודי ה' יסורים וסורים בשורים נחמדים מהם רב יקרים. יערב קרב זה ל זה. דיני פסח בפסח ועצרת בעצרת. תפארת לעופה לאו ללאו ועשה לעשה. מחוברים ברורים משפה סדרים בבלי וירושלמי מסניות ברייתות ותוספתות. דבר מחוק דבר בר בכר בשכר היה לעולמים ודמהו ויסנה. ומה הרין יגד אל מקומו אשר זורח הוא עם. אכן לפעמי עם לו חוק במסכתא פלונית ולא יעמוד על הפרק. ויש אשר לא עם זו ואין ברית לתור זו רצוני לא מסכתא ולא פירק. והנה מעייני הרונים רואים ואינם נראי. כי הם טמונים חונים על הים הגדול ורחב דגים. ופחים בדר רמה הלכתא בלא טעמא לא מדע למה ועל מה. וכי יהיה הריב בתקומו מונח. כשים בנשים. וכי יקום בניזקים חין הזקן פנה להיחם. כי בארץ הסדר ימצא בקרבו באחר עצריו. האמנם כי יהיו הרונים והם בארץ לא להם. יבאו העם ללקוט ולא ימנחו. ובכרע בתקופת מלות ואמרים בשדות ובכרמים אחרים גבורים אשר היו לפניו מעולם אפסי עם. ובראשם פני המאורות הגבולים הרב מפם והרמבם ובעלי אסופות מחברי התוספות. וכי יערו בני ישראל התאוו תאוה לאמור כשמע פתגם המלך מה ראה או ומה הגע אליו. והסתר הסתר וילאו למכא הפתח. לכן אכזי הרל באלפי למען חפשי השגת השלמות והפקת רצון חבדיו אשר כבלי יזומתי כאשר עשיתי. להורות להם הדרך יסכון אור. ואף בגלות לנו צינתי ציוני דשיהם. ובכרתו יבצתי ומכאתי כל מקומותם לעושבותם על רגליהם. ואשר יסקה טפח גיליני טפחים. ואני בזאת לא להתגאות ולהראות העמים סבדרי והודי להתנשא כמתכסה במכסה מחסה החכמה במתלה חדשה בקפה נפשו. כי ירעתי מאור את אשר פעולתי זאת איננה בעעמות מדר הסעל ולא לחכמה תחשב. כי מלאכה היא וכה לא יתהלל המתהלל בהסעל וידוע. ומי האים הירא ורך הלכב ידוף ולא יסג. בהפסו אמתחות כל מסכתא ומסכתא ספרא וספרי ותוספתא הגבויות על המשנה ומפנה אל פיה יעלוב כי קרוב הרבר ואפשר לעשותו. וכמה קרמו אחזו להם ספרים וכינו כוונם כלים סומים. זה בורק בכח זה בכח עד מקום פירו ומבצת ולשנו מבצת. אכן עם היות כי בגדילו לעשות בסח אמץ היחזו מקו' בבטחם על בקיאותם וחרישותם. ובתקן זות. סיומות ותצלומות אשר המחבר מרבר ועובר מבלי הזכירו מאיץ יבא עזרו. גם הם אמטו אחריו ולא סקדו בת מלך פימה. להעלות ולבלות מיכאו ומבואו בפיאו. זאת ועוד אחרת סבתי ואראה על כל הקודמים סקדמוני אים עושה סרור כספו והזכו בירו. ויסתר עמלו הורו ומאורו מע כי הערה. ויחשבו למעשים להפסוקם וכל זר לא יואל בס. וגם הנמכא אדם מהביאורים לא היו למאורים. כי עמום בכל הם ויטמוסו בתוך אהליהם ולא כתבו לנגוע בהם. זה אומר רזי לו רזי לו וזה אומר סלך סלך סלי וכן הסלכ לא יזכרו מים להסקות באן אביהם שבסמים. וגללו אבן על פי הבאר. ורבים מתלמידי בני עמינו חושקי ודוסיק' על סער רו דת תורתנו סתנו בצמא את דבריהם ולא רנו במאיהם. כי לא מכאו פורט להם מהמטמון אשר באמתחותיהם. אלה העירוני וישעני לאמור לא כן אכזי עמהם. אבל יסתבון מילי בספר ויחזקו יתנו עדיהן ויכרתו בעצב זרז ועושרת. תהיה סותרת ותפארת לימן האדם בתתי לאחרים חילי ועמלי והנמכא חתי. אשר לא זרעיהו יקצרוהו ימצאוהו מונח בקרן זוית. כל הרובה ליטול יטול ויברך ברכות לראש מסביר. וראה ראיתו להוסוף על כל אשר היו לפני עד כי לא הנחתו דבר קטן וגדול אשר לא מכאתי בירושלמי ספרא וספרי ומכילתא ותוספתא ופוסקות ושאר הפוסקים היוצאים בדר רמה לעזרת ה' בגבורי. ועברתי דרכים אשר לא עבר בס אים אכל נגעים ואהילות ובזרעים זרעתי בקרפים וטהרות סקלתי המסילות. וראיתי לתקן המעוות אשר בפסח הרבים הספר הזה וכפלו בו כמה סגיאיות זה דרכם הרמותי מכסול מדרך. פן תגוף באבן רגל הרין ואף לקרות בו. כי הרברים מזולפים וברבים יבאו רחופים פוסקים על פתי השעיפים כי גרשים הם. ואני עברתי עליהם מפי סופרים ומפי ספרים עתיקים אשר היו לפני עמדים וממורים בכל. והרבר אשר יקפה על המעיין בתחילת העיין או נראה לו כסותר זה את זה בדברי המחבר ביותי אכלו ציין. וציון יאמר לו עיין במקום פלוני ופלוני עד ימצא מקום אשר אין עם מחבור. ויבאר לו הדין או המשפט ההוא. או יראה המקום אשר ממנו חוצב והוא כבב על דרך טוב. וכן כל מלאכתי זאת היתה ביבעה רבה קצרה היריעה להכיל כיסורה. לכן כל מוכחי במשעול סגיאיה ורינו לזכות ולא לחובה. כי היום קצר והמלאכה היתה מרובה ובעלי הדפוס רחיקי עלי. ומה שהסקרלתי בו אינו מעט ולא קרוב אכל מי שאין לו מלאכה אחרת וכל סגן בהתעסקו מחשבתי במלאכות אחרות מלאכות שמים כאשר עשיתי אבי. על כן ראוי לכל מעיין לבלתי ימהר ויחוס להלעיב עלי ולהאשימני. ורק אחר עיין רב יריכני בקף הסגיאיה ולזכות יבחנו ויחכני. ולא יסמוך על פני ההראות כי רץ ואף בגבולים חוטא. יחשוב ללמוד ומכא כלכר. ובזאת אבא אחרון להורות ולהלל לאל המהולל. ויחשבחות וזמרה ליקר כבודו איתן על הטובה אשר גמלני והפלגות חסדו אשר הראני להפלים תאות לבי וחפשי. כאם בעיר התלמודי מתתיה בן לארנו אבי כמהרר סלמה יכו השתח פיו בסיר חדש על חרותו וסמחת לבו ביום כלותו את מלאכתי.

ששון לבי	חזיו רצי	אשלים באל	חבל המציא
אורה שדו	היה עדי	פועל ודו	לאור הרציא
הם ציונים	שהצבתים	לסמג רב מ	שה מקוצו
גם ביאורים	יפים ברים	בהם מצא	תי כל חפצי
אם איש יבא	לספור טוב	ולאה גם לא	יגיד החצי
לא למצא און	בית והון	ויהי חכלר	תי או קצי
רק שיזכו	הרבים בו	ששון לבי	חזיו רצי

אלו הם סימני ההלכות המבוארות בספר הנכבד

הזהב שני חלקיו בחלק מצות לא תעשה ובחלק מצות עשה להורות
הדרך באיור דף התחלת כל הלכה להקל לאיש המעיין
ומבקש את כל מוצא פי האיש משה

הלכות קדשים
 וטס איסור גילוח הבתק וקציצת הבהרת ושלא להסיף
 ולגרוע על תורתינו הקדושה
 וכו' בשלמו ההלכות המבוארות בחלק מצות לא תעשה
 כדף פו

ואלו הם ההלכות

המבוארות בחלק מצות עשה

הלכות עבודת הבוראית' כדף צו
 הלכות תלמוד תורה וכיבוד לומדיה כדף צו
 וטס דיני איבוד קו והשתת עיר הגדלה כדף צח
 הלכות תשובה כדף צח
 הלכות קריאת שמע כדף צט
 הלכות תפילה כדף ק
 הלכות ברכת כהנים כדף קג
 הלכות תפילין כדף קד
 הלכות מזוזה כדף קו
 הלכות ספר תורה כדף קז
 הלכות ציצית כדף קח
 הלכות ברכת המזון כדף קט
 הלכות שאר ברכות שבסעודה כדף קי
 הלכות נשילת ידים כדף קיב
 הלכות שאר כל הברכות כדף קיג
 הלכות מילה כדף קיד
 הלכות קידוש והבדלה כדף קטו
 הלכות שביתת שבת ויום הכיפורי כדף קיו
 הלכות השבתה המץ כדף קיז
 הלכות סדר לילי פסח כדף קיח
 הלכות שופר כדף קיח
 הלכות סוכה כדף קיט
 הלכות לולב כדף קכ
 הלכות שקלים כדף קכב
 הלכות העיבור כדף קכג
 הלכות קידושין כדף קכד
 וטס דיני מצות פדית ורכיב כדף קכח
 הלכות גירושין כדף קכט
 הלכות מיאון כדף קלד
 וטס

הלכות עז והקנות הגוים
 הלכות שבת וטס דיני תחומין
 הלכות יום הכפורים הלכות יום טוב
 הלכות חול המועד וטס דיני ערבי שבתות וימים טובים
 הלכות המץ הלכות אשנות
 הלכות איסורי ביאה וטס הלכות כירה
 הלכות איסורי מאכלות וטס דיני חוש וכלאי כרס והערלה וטבל
 הלכות יקנסך ובלים האסורים הלכות אותו ואת בנו
 הלכות גניבה וגזילה הלכות רציחה
 הלכות אונאות הלכות עבדות ושכירות
 הלכות רבית הלכות דיינים
 הלכות עדות הלכות ממרים
 וטס וקן מטרא וכן סודר ומורה מקלל ומכח
 הלכות מלכים ומלחמות הלכות טומאת כהנים
 הלכות שבועות הלכות נדרים
 הלכות נזיר הלכות חרומות
 הלכות מעשר שני הלכות שמיטה
 הלכות יובל הלכות בלאים
 וטס דיני הרישת שנה וחמור יחידיו ודיני שטננו כדף פ
 הלכות מתנה עניים וטס לקט שכחה ופאה
 הלכות מקדש וקרשיו כדף פא
 כדף ח
 כדף יב
 כדף כג
 כדף כג
 כדף כד
 כדף כח
 כדף כט
 כדף כט
 כדף לא
 כדף לד
 כדף לה
 כדף מג
 כדף נג
 כדף נד
 כדף נו
 כדף נח
 כדף נט
 כדף ס
 כדף סא
 כדף סב
 כדף סד
 כדף סו
 כדף סז
 כדף סח
 כדף סח
 כדף סט
 כדף ע
 כדף עג
 כדף עד
 כדף עו
 כדף עז
 כדף עח
 כדף עח
 כדף פ
 כדף פא
 כדף פב

סימני ההלכות

ושם דיני המתנת האשה ב' חדשים אחר שנתארמלה או נתגרשה ופביקה כד חרש ודיני עזרת אשה שכור בעלה במדינת הים או במצא הרג

בדף קצג	הלכות נזיר	בדף קלה	הלכות יבום
בדף קצד	הלכות ערבין	בדף קלה	הלכות הליצה
בדף קצה	הלכות הרמים	בדף קלו	הלכות אינס ומפתה ומוציא
בדף קצו	הלכות תרומות ומעשרות	בדף קלו	שפרע
בדף קצט	הלכות מעשר שני	בדף קלז	הלכות סוטה
בדף ר	הלכות נטע רבעי ויודוי מעשר	בדף קלח	הלכות בדיקת סימני היה ועוף
בדף רא	הלכות ביכורים	בדף קלט	דגים וחגבים
בדף רב	הלכות הלה	בדף קמ	הלכות שחיטה
	הלכות שאר מתנות כהונה	בדף קמא	הלכות טריפות ובדיקת הריאה
בדף רג	הלכות פדיון בכור אדם	בדף קמג	הלכות ביסוי הדם ושלוח הקן
בדף רד	הלכות פטר חמור	בדף קמד	הלכות נזיקין
בדף רה	הלכות שמיטה	בדף קמח	הלכות גניבה
בדף רו	הלכות יובל	בדף קמט	הלכות צידוק המשקלות
בדף רז	הלכות מתנות עניים	בדף קנ	הלכות גזילה
בדף רז	ושם דיני צדקה	בדף קנב	הלכות השבת אבידה
בדף רח	הלכות מקדש וכליו	בדף קנה	הלכות רציחה
בדף ריג	הלכות מעשה הקרבנות	בדף קנו	הלכות מעקה
בדף ריד	הלכות חמירין	בדף קנו	הלכות פריקה ושעינה
בדף ריש	הלכות מוספין	בדף קנז	הלכות מקח וממכר
בדף ריז	ושם דיני ספירות העומר	בדף קסא	הלכות מתנה
בדף רכא	הלכות עבודת יום הכיפורים		הלכות חלוק קרקעות והרחקת
בדף רכב	הלכות מעילה	בדף קסג	נזקי שכנים
בדף רכג	הלכות בכור בהמה	בדף קסה	הלכות מצרנות
בדף רכד	הלכות מעשר בהמה	בדף קסו	הלכות שלוחין ודיני הרשאה
בדף רכה	הלכות קרבן שנגזר	בדף קסז	הלכות שותפין
בדף רכז	הלכות קרבן המטהרים	בדף קסט	הלכות עבדים
בדף רכח	הלכות קרבן פסח	בדף קע	הלכות שומר הינם
בדף רכט	הלכות קרבן חגיגה	בדף קעא	הלכות שומר שבר ושכירות
בדף רל	הלכות טומאת מת	בדף קעד	הלכות השואל
בדף רלב	הלכות פרה ארומה	בדף קעה	הלכות מלוה ולוה
בדף רלד	הלכות טומאת נגעים	בדף קפ	הלכות תובע ונתבע
בדף רלז	הלכות טומאת זבים ויולדת	בדף קפד	הלכות נחלות
בדף רלח	הלכות טומאת נבילות ושרצים	בדף קפה	הלכות אפטרופסין
בדף רס	ושם טומאת שכבת זרע	בדף קפו	הלכות סנהדרין
בדף רמ	הלכות מקוואות	בדף קפט	הלכות ערות
בדף רמב	הלכות ערובין	בדף קצא	הלכות כיבוד אב ואם
בדף רמו	הלכות אבלות	בדף קצא	הלכות מלכים ומלחמות
בדף רמח	הלכות תשעה באב	בדף קצג	הלכות שבועות ונדרים
בדף רמט	הלכות מגילה		
בדף רנ	הלכות חנוכה		

וכזה במלמו הסומנים תהלה לאל רר מעוטים / הנותן ליעף כח עממה לאין אונים :

